1724. nov. 19.

Monsieur

Hautenon

Ingenieur u. Graf Neubergischen Regiments-Fähndrich.

Baróti, Adattár V–IX. 490.

Herzog

Hautenon

MOLNÁR JÁNOS
hirlap bá
CSANTAVÉR II/3.

MDK

D'Hautenwit /?/

térképész katonatiszt.

A temesvári Bánság térképe 1725-25. németnyelvu szöveggel.

Borbély-Nagy: Magyarország I.katonai felvétele II. József korában. Bp. 1932. lo.l.

G.H./Georg Hautsch/.szobrász

L.Emlékérem/Török kiüzése/.Bécs képe,I.Lipót mellképe.Körirat:LEOPOLDVS I.TVRC.VICTOR._L.G.L.mesterjegy.Hátlap:10 város.Felirat:KONIGL/HAVPT/STAD/OFEN/képek felett:PEST/HATVAN/SEGEDIN/FUNF_KIRCHEN/SIMONTORNA/KAPOSVAR/COLOZA/SIKLOS/ESSECKER/BRUCKEN/._VERMEHRER DES REICHS._G,H./Georg Hautsch/._Ezüst.40 mm.Araanyozott réz;Bronz. 155.old

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.1969-1.Szeged,1969
Szegedi Nyomda

G.H./Georg Hautsch

Georg Hautsch, 1683-1711

Kanizsa visszafoglalásának emlékérme, 1690
A siklósi csata emlékérme, 1687
Székesfehérvár visszafoglalásának emlékérme, 1688.
Buda visszafoglalásának emlékérme, 1686
I.József magyar király koronázási emlékérme, 1687
Érsekujvár visszafoglalásának emlékérme, 1685

Csányi K.: Pesti gyűjtők és művészek érem és plakett kiáll. az Iparműv. Muz.-ban. 1924.

1.

124

HAUTSCH
GEORG HAUTSCH, éremvéső

Nürnbergi mester. Székesfehérvárnak 1688-ban történt visszafoglalására készült érem. Első érem. Előlap: DEIN STUHL, SOLL BESTEHEN EWIG. 2. S. 7. - Trónon ülő I. Lipót. A trón két oldalán LEOP/MAG a felirat alatt balról osztrák, jobbról magyar cimer. A trón lábánál GH. 47. old. A hátlapot Lazarus Gottlieb Lauffer, szintén nürnbergi ötvös készitette.

FITZ JENŐ: Székesfehérvár ábrázolása XVII. századi emlékérmeken 46. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY. LIV-LV. évf. 1955-1956. Akad. Kiadó, Bpest. 1956

GEORG HAUTSCH, éremvéső

Nürnbergi mester. Székesfehérvárnak 1688-ban történt visszafoglalására készült érem. Az első érem hátlapja Lazarus Gottlieb Lauffer, nürnbergi mestertől származik. A várost örökiti meg, de már a módositott Siebmacher metszet alapján. Az érem 1690 után készülhetett, mivel az elő lapot Hautsch szignálta és 1690 után dolgoztak együtt. Az érem mintaképe szintén Nürnbergből származik. 48. jegyz. old. 8.-9. jegyz.

FITZ JENŐ: Székesfehérvár árbázolásai XVII. századi emlékérmeken 46. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LIV-LV. évf. 1955-1956. Akad. Kiadó, Bpest. 1956

HAUTSCH, Georg emlén

Munkál. 1991. 3.

AZ ÁLMOK

Csokonai Vitéz Mihály

Madách Imre

Hazugságon valótlanság tudatos állítását értve, a Petőfi-vers haldokló ifjú költőjének igaza van: az álmok nem hazudnak. Az álom ugyanis nem tudatos, hanem tudattalan életfunkció, másrészt a valósággal, ha sokszor rejtetten, nem ritkán kibogozhatatlanul, de valamilyen módon összefügg. Más kérdés, hogy az emberi képzelet, tapasztalat és nem utolsó sorban a tudomány mikor, milyen jelentőséget és szerepet tulajdonít az álomnak. A gondolkodó és a jelenségek magyarázatát kereső ember az ókortól kezdve évezredeken át olyan ígéretes vagy baljós jelnek tekintette az álmot, amelyet valamilyen földöntúli, felsőbbrendű hatalom, istenség akaratából él át az álmodó, s amely előre megláttatja vele azt, ami az álmot követően vár reá. Ennek az elképzelésnek egy későbbi változatában az álmot az alvó emberre bocsájtó felsőbb hatalom nem közvetlenül, hanem más lények – angyalok, tündérek, szellemek, varázslók, koboldok, nemtők, kimérák, váteszek, netán démonok, sátánok – közreműködésével láttatja meg. Fordulatot az álom értelmezése terén a XIX. század végén és a XX. század elején, pszichológiai kutatások és kísérletek nyomán ismeretessé vált mélylélektan, ezen belül elsősorban Freud álomelméletének elterjedése hozott. Freud a korábbi értelmezésekkel ellentétben az álomlátást nem jövőbeli esemény előjelének tekintette, hanem az álmot magyarázta múltbeli mozzanatok, átélt vagy elképzelt események és gondolatok, gátlásba ütközött vágyak, kívánságok alvás közbeni újra- vagy továbbélésével. Bonyolulttá teszi az álom freudi magyarázatát az, hogy az álomképek legtöbbször nem valósághű eredetiségben, hanem tértől és időtől függetlenül jelentkező szimbólumok formájában mutatkoznak. Ezt a sajátosságot Freud éppen az álmot kísérő folyamatok valamelyikével indokolta, s az álomnak a tudat mélyén lappangó lényegét a pszichoanalízis által tartotta feltárhatónak.

Az álom valamennyi értelmezésének különböző változatai jelentékeny szerepet töltenek be a világirodalomban, de a magyar nyelvű irodalom nem kevésbé kimeríthetetlen tárháza az ilyen tárgyú műveknek. Már az első magyarul verselő jelentékeny költő, Balassi Bálint Már csak éjjel... kezdetű versében álmában érzett bűntudatáról ír, amely szerelmesének megbántódottsága miatt aggasztja. Zrínyi Miklós eposzában, A szigeti veszedelemben Isten Mihály arkangyal által buzdítja a szultánt a bűnös magyarok elleni támadásra. Batsányi János Üssön akármikor... kezdetű versében álmából felserkenve gondol az alva elképzelt boldog időre, amikor „sem szolga, sem úr még nem vala". Csokonai Vitéz Mihály „Az alvó Lilla felett", még bízva a leány viszontszerelmében, úgy véli, hogy szerelmese „csendes árnyékában álom és Ámor áll". Berzsenyi Dániel Az elválás reménye című verse elején úgy érzi, hogy „az esti szellő fuvalma édes álmot lengedez" szemére, ám ébredéskor a hajnal nem hullat rá egyebet, „csak holtig tartó epekedést". Kazinczy Ferenc emlékirataiban említi, hogy álmából merítette az ötletet arra az országjárásra, amely az ő számára sok baráti kapcsolatot, nyelvújító munkássága számára sok hasznos tapasztalatot eredményezett. Ebben az álmában az ifjú Goethe jelent meg előtte példaképként. Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című színjátékában szerepelnek az embereket tündérszép álomba ringató, a mennyei hatalom küldötteiként tevékenykedő bájos nimfák, Shakespeare Puckjának magyar húgocskái. Petőfi Sándor már évekkel a szabadságharc kitörése előtt „véres napokról", arról a várva várt harcról álmodik, amely a zsarnokság megdöntéséhez, új világ megteremtéséhez vezet. Arany János az álmot a legszebben talán a Toldi első énekében ábrázolja. Ott „az édes álom pillangó képében, tarka köntösében" lengi körül a kimerülten leheveredő fiút, hogy aztán „két szárnyát terítve annak két szemére" elaltassa az üldözött menekülőt. Vajda János búskomoran, az egész földi létet csalódásokkal teli mesének érezve evezget magányosan, álmodozva a „Nádas tavon". álmától várva az ébren nem remélt vigaszt. Kölcsey Ferenc szép hölgynek nevezve kéri az álmot hozó Phantasmát, hogy karjaival „balzsamot lengessen ébren átélt emlékei fölé". Kettős jelentőségű az álom Madách Imre művében, Az ember tragédiájában. A paradicsomból történt kiűzetés után Lucifer, „hogy a jövőnek végeit belássák", álmot bocsát az első emberpár szemére, s ezen az álmon belül, mint álom az álomban, Ádám az álmodó Kepler alakjában álmodja meg a francia forradalom egy tragikus jelenetét. A Jókai Mór műveiben gyakran olvasható álom-jelenetek közül nyelvezetének szépsége miatt érdemel kiemelést a Sárga rózsa egy részlete. A hortobágyi pusztán lovagló csikóslegény, el-elbóbiskolva, háromszor is elveszti a süvege mellé tűzött virágot. Am a legény nem az álmosságtól szunnyadozik el, hanem mert behúnyt szemmel, mintegy álomban, a különlegesen szép sárga rózsánál is szebb virágszál: a csárdabeli csapláros fogadott lánya jelenik meg a szemhéja mögött. Önvallomásszerű Kiss József Tüzek című versének két sora: „Az én örömöm az álomlátások, az én világom egy álomvilág". Bródy Sándor álombeli „félig tündéri, félig igazi" történetnek mondja Ezüst kecske című regényét. Gárdonyi Géza művében, A láthatatlan emberben a leány azért beszélteti szüntelenül a belé szerelmes ifjút a saját titkos imádottjáról, a legendás hírű vezérről, hogy az apród elbeszélései nyomán álmában újra átélje a szerelméről hallottakat. Heltai Jenő Álmokháza című regényében az álom kelette illúziót leplezi le, egy kései versében pedig azt panaszolja, hogy „Ma is csupán a ma jött el megint, a holnap elmaradt". Ady Endre életművében igen gyakoriak az álom-szimbólumok, a vágyakozást vagy rémlátást felidéző álomképek. Egy kevésbé ismert fiatalkori versében még „szilaj, merész, fájó, de mégis édes" álmokat lát; későbbi, Álom álom helyett című költeménye már „a kéklő hajnal által eloszlatott, baljós, álombeli rémlátomás kinját említi, míg Az én koporsó-paripám álomfickói kárörvendő röhögésükkel már a végzetbe hajszolják. Babits Mihály költeményeiben is sűrűn található, nagyrészt az ókori görög irodalom hatásaként, az álom mint szimbólum vagy mint a versbeli tartalom háttere; az álmot legjellegzetesebben mégis egyik regényében, a Gólyakalifában ábrázolja. „Az életem – vallja a regény hőse – szép volt, mint egy álom", majd így folytatja meglepő, paradoxnak tűnő fordulattal: „bár lett volna az életem szerencsétlen, és az álmaim lettek volna szépek". Bíró Lajos A Molitorház című regényének főalakja előtt álmában válik világossá, hogy a rejtélyes körülmények közt meghalt családtagot ő maga ölte meg.

Krúdy Gyula Szindbád-sorozatának lapjain ismételten felbukkannak a freudi mélylélektan és álomelmélet vonatkozásai. Ennek magyarázata az író és a Freud műveit magyarra fordító ideggyógyász személyes kapcsolata, amelynek során Krúdy szakmai tájékoztatást kapott a pszichoanalitika elemeiről. „A síró szerelem nem alszik el soha", mondja bánatos, a reá váró rossz

A DIADAL ÉRME

A török ellen vívott felszabadító hadjáratok során 1690-ben az új nagyvezír, Köprili Musztafa olyan erős támadást indított, hogy Badeni Lajos, a keresztény fővezér defenzívába kényszerült. Miután a nagyvezír Vidint, majd Belgrádot is visszafoglalta, úgy látszott, a hadiszerencse ismét a törököknek kedvez. A következő hadjáratra már mintegy százezer fős sereg gyűlt az iszlám zászlaja alá. A nagyvezír kíséretében, számos tiszttel együtt ott volt a törökkel szövetséges francia király követe is. Badeni Lajos őrgróf a maga jóval kisebb lélekszámú hadával Zalánkeménig vonult vissza. Az ütközetre 1691. augusztus 19-én került sor, s a csatát az őrgróf a császárhoz írott jelentésében „az e század alatt történt ütközetek közt a legheveseb, leggyilkosabb" összecsapásnak nevezte. Badeni Lajos személyesen állt lovassága élére, és a keresztények javára döntötte el az ütközetet. A kegyetlen öldöklés után a különböző történelmi munkák szerint mintegy tizenkét–húszezer török holttest borította a harcmezőt. Számos főtiszttel együtt, maga a nagyvezír is elesett. A többiek hanyatthomlok menekültek. A tábor minden felszerelése, mintegy másfélszáz ágyú és a nagyvezír pénztára is a császáriak zsákmánya lett. Ám a győzelmet sem adták ingyen: a keresztények veszteségei is igen súlyosak. „Közülük is háromnál több ezren hullottak el" – írja Horváth Mihály, a Magyarország történelme című munkájában, 1862-ben. Ez oldalon is számos főtiszt neve került a hősi halottak listájára, köztük Keresztély holsteini hercegé és a költő Zrínyi Miklós fia, Ádámé is. A győzelem emlékét a kor szokásához híven éremben is az utókorra örökítették. Ennek előlapján a szembe jövő négyfogatú győzelmi szekéren álló I. Lipót császárt látjuk. Fején paróka, és a jobb tenyerén tartott szárnyas Niké (a görög mitológiában a győzelem istennője) nyújt felé koszorút. A lovak tiporta liliomos és a sugárzó napot ábrázoló pajzs Franciaország, illetve XIV. Lajos jelképei, valamint a török zászló a szövetségesek feletti diadalra utalnak. A dombormű felett LEOPOLDVS M.P.F.A.P.P. felirat. A rövidítést feloldva: Lipót, hatalmas, kegyes, boldog császár, a haza atyja. Alul szelvényben, két sorban TRIVMPHATOR/GENT.BARB. (A barbár nemzetség legyőzője.) Legalul a G.H. betűk az érmet alkotó Georg Hautsch mester monogramja. A hátlapon felül Badeni Lajos hét ágú koronával ékes címere látható, alatta a csatatéren ágyú, zászlók, pajzs, különféle korabeli szúró-vágó és lőfegyverek között egy ülő török fogoly alakja. A hátlapon lévő felirat LVD. WILH.M.BADEN – TVRK.CASTR. EXVIT/CAESIS 25 000 ET CA-PTIS 158. TORMENT. (Badeni Lajos Vilmos a török tábortól megszabadított, levágva huszonötezret, elfoglalt 158 ágyút.) Alul szelvényben, négy sorban: AD SALANKEMEN, PROPE) PETERWARADEIN / DIE 19 /9 AVG /1691 (Zalánkeménnél, Pétervárad közelében. Augusztus 9–19. 1691.) Az érem peremirata: DOMINUS CONCULCABIT HOSTES NOSTROS.PS.108, V.14 (Az Úr el fogja taposni ellenségeinket – a zsoltáridézet származási helyének megjelölésével.) Az emlékérem ezüst változatát 43 milliméter átmérővel, 30,9 gramm súlyban verték, ezen kívül még aranyozott bronz és ón példányai ismeretesek.

ALBRECHT GYULA

Hautsch G

Hobr. 1683-1712

Lad

2

A Gyüsto 1912

3-4. 7.

178 l. (806)

Vest ezüst ére Nagykanizsa vrizavételeinek emlékére 1690 ből

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Hautsch. Georg

l.

Budavuñaf 1936

38. l.

41

42

45

Hautsch Georg

1683 – 1711

Läsd

Cs-Grén 1241.

HAUTSCH, *Georg*, német éremvésző. 1679-től Nürnbergben, 1712-től Bécsben dolgozott, s valószínüleg u. o. 1745 előtt halt meg. Magyar vonatk. művei: Érsekújvár visszafoglalásának emlékérme 1685, Buda visszafoglalásának emlékérme a város látképével 1686, a siklósi csata emlékérme 1687., I. József magyar király koronázási emlékérme, hátlapján magyar címerrel 1687., Székesfehérvár visszafoglalásának érme 1688. és Kanizsa visszafoglalásának emlékérme 1690.

K. G. I. 444 l

Életkép.

A ~~Sza~~ karácsonyi já

~~III. Bal~~

~~Kön~~ prémes kor

kon kard~~dal~~ ot viseln

és nagy szakállú

~~Jart~~ jöbbrb ~~[illegible]~~ p

Aquarell,

Ltp

Ψ; középütt a

g tova vizető

Hautsch G

ezemvező

l. FekBptörök

35. tábla

Hautsch Georg

Szemv.

lásd

VI. k.

Glbé 60 l

(Thieme-Becker, Allg. Lex. d. bild. Kstlr. Leipzig 1923
16. k., Csányi K., Bpesti nyújtók és művészek szem- és plakett-
kiállítása. Bp 1924. 124. l.)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. **sorsz.** Műhelyi minta

Hautsch Georg

l.

Budavinaf. 1936

45. l.

h eines topographi ch-
ngern. Oedenburg, 1817

4.--

itung v. HERM.HELFERICH.

3.--

rt. Most ujonan kibocsá-
192o. K.8r., fve 3.--

Häutsch Georg

l

Budavinraf. 1936

41. l.

42. l

ÁRA 20 I

XX. évfolyam. BUDAPEST, 193

ÁRVERÉSI

SZERKESZTŐSÉG: IX., Lónyay-u. 30-32.
(Kinizsi-u. 2.) Telefon: 187—965.

A M. KIR. POSTATA

ÁRVERÉSI CSA

1939. május

ÁRVERÉSRE KERÜLŐ K

Hautsch Georg

1679 – 1745

magyar vonatk.
ismei –

Erenkiall. Kat.
1924 124. l.

Bögre, öskori VII. 193

HAUTSCH GEORG

nürnbergi éremmüvész

magyar vonatkozásu müvei készültek 1686-1699 között

Folia Archaeologica XIV. 1962. köt 171. lap

M.D.K.

Georg Hautsch /Jegye: G H /

Nürnbergi éremvéső. A 15. sz. E./: A visszafoglaló mohácsi csata képe./Jegyzet-rovat 42. sz./
/Az érem hátlapját egy másik müvész véste: Lazarus Gottlieb Laufer./

Harsányi Pál: II. Lajos és a mohácsi csata emlékérmeinken. Kny. 1926.Bp.11. lap.

GEORG HAUTSCH, éremmüvész

KÖZÉPKOR.-5.Középkori uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek 1300-1526.-

151.-ZSIGMOND,A német birodalmi kegytargyak Nürnbergbe vitele emlékére.-Elől:SIGISMVNDVS.ROM.IMPERATOR.Kor. Mellkép sz.jogar,orszagalma.Lent:GH.-Hatul:+LANAEA+ET+ ALAWS+DOM INI+A mezőben elhelyezett targyak között DE.PRAESEPI.DOMOINI./DE.CRVCE.DOMINI.-Év nélkül.47 mm. ezüst./38.67.gr./Fiktiv érem a XVII-XVIII.sz.forduló ján.Georg HAUTSCH müve. kép. Fekete repr. 41.old.

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadvanysorozata. 5.sz.5.csoport.Sp.19 1972

GEORG HAUTSCH, éremmüvész

Középkor.-6.Középkori uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek.-1300-1526.-

151.-ZSIGMOND,A német birodalmi kegytárgyak Nürnbergbe vitele emlékére.-Elől:SIGISMVNDVS.ROM.IMPERATOR.Kor. Mellkép.sz.jogar,országalma.Lent:GH.-Hátul:+LANEA+ET+ ALAWS+DOM INI+.A mezőben elhelyezett tárgyak között DE.PRAESEPI.DOMINI./DE.CRVCE.DOMINI.-év mnélkül.47 mm ezüst/38.67 gr./Fiktiv érem a XVII-XVIII.sz.fordulóján.Georg Hautsch müve. Kép. 41.old

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata. 5.sz.5.szoport.Bp.19 1972

HAUTS, Georg érmeverő

ALBRECHT Gyula: A diadal érme. = Múzsák, XXII.évf. 3s.z. 1991. 31.p. ill.

Georg Hauts érme az 1691-es Zalánkeméni ütközet emlékére- XVII.sz.

egyéni egészet képezhetett volna. Mennyire értette félre Schiller az egyéniség roppant elönyeit a müvészetben, azon nyilatkozata is tanusítja, mely Goethéhez irt leveleiben fordul elö, mikép neki Wallensteinnál épen az nem tetszett, mi e jellemet oly drámaivá teszi, t. i. astrologiai elfogultsága

Az egyéniség vallóinak nyitva áll a müvészeti tér a véghetlenig, míg az eszményinek harczosai ott kénytelenek megállapodni, hol azon német szinigazgatók állanak, kik személyzetöket és szerepeiket osztályozva és fogalmazva, csak elsö és második szerelmeseket, elsö és második hösöket, cselszövöket, illemszerepeket, marczona véneket st.eff. ismernek, nem pedig Hamletet, Othellót, Leart vagy más szerzök egyéneit, kiket csak a legkárhozatosabb erőszakkal lehetne, p. Hamletet, a hösök vagy szerelmesek, Leart a marczona vének szereposztályába beszorongatni.

Igaz ugyan, hogy az egyéniségi rendszer minél tágasabb tért vesz igénybe, annyival inkább nehezíti a müködést; mert nem csak a választás nehezebb ott, hol több közt kell választani; de föleg a kényszerü alkotás, vagy az elemek új egészszé életmüi olvasztása az, mi a valódi müvészetet elkülönözi minden íhletlen csinálmánytól: de ép ez nem csak elkülönözi müvét, hanem egyszersmind halhatlanítja is; más részröl pedig épen nincs

Ø Hautsik Izsák jud.

ötvös

1828 Kobolist

Kapmagyarország ötvösök 36 l.

Wilhelm

4501. (Menzler ~~Vilmos~~:

Tavaszszal.

Ezen időhak ~~A tavasz~~ hangulata folyó
lombos erdő, virágzó gyümölcs
uton jobbról mosolygó leány
szalma kalapot, kivágott barn
nyát visel. A felhőzött égbolt a

; a ki jobb kezét csipőjére

Vászon, mér. 35.8:49.3 c
Gróf Andrássy Dénes hagyománya
A Magyar Nemz. Muzeum örökletét
~~április 33-án (3046-913).~~ -- Be
(345-914).

Hautt, Nikolaus, német rézmetsző * 1641. Luzernben, 1675-től Bécsben működött. Magyar vonatk. műve: Zsámboki (Sambucus) János történetíró arcképe. (Thieme-Becker, Allg. Lex. d. bild. Kstlr. Leipzig 1923 16. k.)

[rézmetszetű

Hautt, Nikolaus
rézm

Keresztvári h. n. IX. 104.

Hauzer Ignác

ötvös

1828, 1832-33 Eger

„extraneus."

Kapmagyarorszötvösök 36 l

4491. Werner Sundblad :

Tavaszi est.

~~A jobbról~~ Ennyugvó nap
mikor a dombos vidék középt
kopasz fák vesznek körül, a v
ról az akácok egyikén fésze
Sundblad.

Vászon,67.5:92 cm.-- Lel
Andrássy Dénes hagyománya 1912 már
Nemz. Muzeum örökletéte (1381-913)
(2046-913).-- Bejelentetett 1914 m

Hautt Nikolaus MDK

"Zsámboky János"

arckép - rézmetszet

Hautt metszetét valószinüleg ismerte Kininger

64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.o.

Haüy

féle 86. sz. ház egy trakturos, kapualja, keskeny boltozatos helyiség

Seitl: Budai Kár 1957. 314. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

HAUY, grafikusm, mérnök
-r-

Pécs első térképvázlatát a törökök kivonulása után/168
/1687-ben/Hauy francia mérnök készitette:részleteket
nem tartalmaz,csak a belvarost,illetve a várfallal ko
rulhatárolt területet és annak a főbb utcakkal zárt
tömbjeit ábrazolja a török épületek bejelölésével.
125.old

FETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs,1975

HAUY, grafikus,

5.számu kép:-Pécs 1686.évi helyszinrajza Hauytól.
Fekete repr. 99.old

GERŐ GYŐZŐ: Hódoltsagkori kutatások Baranyaban 95.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-7-. Pécs. 1975.

HAUY, térképész, ?

3.kép.-Hauy helyszinrajza.A székesegyház DK tornyához csatlakoznak a Szathmári-épület./Pécs/.
Fekete repr. 158.old.

PETROVITS EDE: A középkori pécsi egyetem épülete és címere 151.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XVI.évf.-1971, Pécs, 1972

HAUY, grafikus

Pécs, Belváros/"Innere Stadt"/. A városfallal határolt területen 456 telek van-utcahalózata igen csekély eltérésel azonos a mai utcarendszerrel. Erről tanuskodik koráburól Hauy, későbbrol Duplatre 1777-es képe is, sot az 1722-es telekösszeirásban megadott méreteket a mai /1912-es kataszteri/térképre is at lehet vetiteni. 125.

FETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73, Pécs, 1975

Hanny

1687-es térképén – a mai bardok stílusú lakóház két középkori épületet foglal magában (Szentháromság u. 5.)

Seitl: Budai Kár 1957. 312. o

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Honiy

fele 87. sz. ház kapnalja ülőfülkés

Seitl: Budai bár 1957. 314. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

fele 86. sz. ház a 87. É-D irányú zárófalá-
hoz épült

Seitl: Budai Kár 1957. 314. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Hauy

86. sz. alat közepkori ház – ma Szentháromság 7.

Seitl: Budai tár 1957. 310. o

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Hanny

87. sz.-mal az épület keleti szárnyát jelöli (Szentkáromság S.)

Seitl: Budai Kár 1957. 3 10.o

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

Sirkepén 84. sz. = Szentháromság u. 7.
(Rust wurm - ház)

Seite: Budai Kár 1957. 316. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Hanny

fele 115. sz. kaj a XV. sz. elején épült

(Tárnok u. 18)

Seitl: Budai Kár 1957. 321. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Haüy

térképén jelzett 2 középkori lakóház kozös
telekhatárát jelző válasszfal a jelenlegi
kapnalj déli fala helyén keresendő

Seitl: Budai Vár 303.o

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

térképén jelzett sarokkingrás nyoma nem keszült elő

Seitl: Budai Vár 302.o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

Féle térkép 160-161 számmal jelöli az Ospaghóz u. 5. számú házat

Seite: Bodoi bár 304. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Hanny

Sérkepben 18-as spám = Ún. a. 8.

Seitl: Budai tár 1957. 322. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hanny

- nal jelzett déli telekhatárnál Úri u. 24.

sz. ház

Seitl: Budai kár 1957. 334 o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Hanny

terkép 78-79 sf = Úri u. 29.

Seitl: Budai Kár 1957. 334. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

Térképen 78 sz. ház tartozéka a középkori ablak (kisi u. 29.)

Seitl: Budai tár 1957. 334. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

féle térképen más telehoiszonyok voltak

mint Laigernél

Seitl: Budai Kár 1957. 337. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Haüy

1687-ben keszült alapsajján 74. sz =
mai kis n. 37.

Seitl: Budai kás 1957. 342. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

fala térkepen 26-27. sz. = Úsi u. 20.

Seite: Budai Hár 1957. 33 3.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hauy

alegrazza a budai palotáról
1687.

repro

Magyarországi Reneszánsz és Barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

20. old.

Hanny

a ház belyék elf hápat jelöl (Kri u. 39.)

Seitl: Budai tár 1957. 348. o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

fele térkép 39. és 40. sz = Úri u. 40. házzal

Seitl: Budai Kár 1957. 349. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hanny

Sér képen a 39. sz. ház homlokzata előre-
nyúlik az északi homlokzat elé

(Lisi n. 40.)

Seitli Budai Kár 1957. 352. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Haüy

adatai az ospájkoj u. 17-ről:

hossz: 27 láb 8,43 m

Seitl: Budai Kár 1957. 307. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Haüy

1687-ben térkepén 2 házat jelöl a Szentháromság 5. ház helyén

Szeitl: Budai Ház 1957. 308. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

pseph de

budavári helyszínajzát említi

Czagány István: A budavári volt Belényi-ház...
Müvtört. rt.1972.3.sz.224-230.l.

224.l.

Hauy, J. de

Buda városáról készült 1687-es látképét említi

Zolnay László: Városépitész, város-szépitész Budán.
Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 2-23. l.

5.l.

Haüy

1687-ési térképén 153-as számot visel az Orszaghoj u. 17.

Seitl: Budai Kár 1957. 307. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hanüy

térképen 43. sz = kín u 50. sz. ház

XIV. sz. - ban építették.

Seitl: Budai Kár 1957. 363. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haüy

1687. térkepén 44 sz = Úri u. 50 sz. ház

XIV sz-ban epítették

Seitl: Budai Kár 1957. 363. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

DAVID HAUZENDORFFER
arcularius - Győr

MDK

özvegye 1715.febr.5. Pesten köt uj házasságot.

Belv.Lib.Cop.1715.febr.5.

Hautzinger, Pesto

Bécsi. A XVIII. sz. ban Szegeden is dolgozott. 183. old. Az alsóvárosi templomban művei.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. századi képzőművészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum, xx Évkönyve. Szeged, 1957. Szegedi Nyomda Váll. 1957

Hauzinger József

festő.

1) 1763. egyes freskokat a pozsonyi
— várkapolnában (megsemmültek)

3) 1768. freskok a királyi palota
a sz. Zsigmondról nevezett prepostsági
— ~~kapolnájában~~ ~~(megsemmültek)~~
templomban

4) 1771. a nagyszombati egyetem
— diszterm~~ének~~ freskóit.

6) 1778. freskok az Istvánkápol-
nában Budán

2) 1765. Krisztus keresztre feszítése
~~a tanár sz. János olaff.~~
— ~~az budai~~ invalidusok hápá-
részére ~~[illegible]~~ Pesten.

5) 1774. sz. Antal, sz. Ferenc
Nep. János olaff. Szegeden
— az alsóvárosi templomban.

freskók Troger Pál hatása alatt

2a) 1766. Krisztus keresztre feszítése
nagy oltárkép egyik budai templom
részére

1765. sz. János amint Krisztus
lábat mossa, és szt. Anna
mellékoltárképek egy budai
templom részére

Született Bécsben 1728-ban, Magyarországban több falfestményt készített, Sajnos, hogy az, mely a a pozsonyi királyi palota kápolnájában volt, megsemmisült. A nagyszombati egyetem disztermét szintén ő festette ki.

A budavári királyi lakban a szt. Zsigmondról nevezett prépostsági templomban, meg 1769-ben készült el és szenteltetett fel, a boltívek frescoit a legjobb sikerrel készítette. Nemcsak magában a templomban, de sz. István apostoli király erekhyéje számára készült díszes kápolnában létező és meg most is élénk színekben ékeskedő falfestmény szintén ecsetének műve. (Orell: Künstlerlexikon II. 52. l. — Nagler: Künstlerlexikon VI. 12. Meusel Misc. XXI. 177–182.) Arch. Ért. 1883. 104. l.

A zsigmond templomra vonatkozólag:

Schams: Vollständige Beschreibung von Ofen 160 l.

Hauzinger (Hautzinger), Josef osztrák festő * 1728. Bécsben, † 1786. u.o., hol a képzőművészeti akadémián P. Troger és D. Gran vezetése alatt tanult. 1761. udvari kamarafestő lett. 1772-től a történelmi festészet tanára volt a bécsi akadémián. Számos műve közül Magyarországon vagy itteni megrendelésre készültek: a pozsonyi kir. várkápolna freskói 1763. (megsemmisültek), Krisztus keresztrefeszítése c. olajf. oltárkép a pesti invalidusok háza részére 1765., Szt. János amint Krisztus lábait mossa és Szt. Anna, mellékoltárképek egy budai templom részére 1765., Krisztus keresztre feszítése, olajf. oltárkép ugyanoda 1766., a budai kir. palota Szt. Zsigmondról nevezett prépostsági templomának freskói 1768., a nagyszombati egyetemi díszterem freskói 1771., Szt. Antal és Szt. Ferenc, olajf. oltárképek a szegedi alsóvárosi templom részére 1774.,

Nep. sz. János olajf. oltárkép Szegedre 1774., sz. István király ereklyéje számára a budai ~~várban~~ kir. palotában ~~[illegible]~~ épült (kápolna freskói 1778.) ‡ (Wurzbach sz. István –)

Biogr. Lex. Wien 1862 VIII. 93. l.)

‡ Művei közül Kollár Ádám iró arcképe 1779-ből a Magy. Tört. Képcsarnok tulajdona.

Hauzinger J.

537. Hauzinger József.

Sz. Wienben 1728 május 12-én. † ugyanott 1786 augusztus 8-án.

Kollár Ádám.

Térdig van ábrázolva, egy kissé jobbrafordult és íróasztalnál ül. Jobb kezében könyvet tart, melynek levelei közé mutatóujját tette, baljával díszes márványasztalra könyököl, hol kalamáris lúdtollakkal, papiros, olló és néhány könyv van. Parókája szürke, arcza és bajusza leberetvált. Nyakkendője fehér, kabátja és térdigérő nadrágja piros. A háttérben zöld függöny és könyvespolcz tűnik szemünkbe, a hol a nagy foliansok közűl a »*Petri Lambecii Liber VII*« meg a »*Diplomatar: Hungariae*« válik ki. Jelzése alól középütt a jobb térdnél: »*Hauzinger J. 1779.*«.

Vászon, méretei 141 : 101·5 cm. — Lelt. sz. 537. — Vétetett 1895-ben Sohár Pálné sz. Kollár Melánia úrnőtől 200 K-án. — Kifizettetett 1895 június 6-án. — Elszámoltatott 1895 deczember 30-án (326–895). — Az elszámolást jóváhagyta az 1896 április 14-iki 228 szvsz. határozat és az 1896 október 16-iki 36690 sz. ministeri leirat (218–896).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1907 : V. 46. *Josef Hausinger:* Kollár Ádám író, a bécsi császári könyvtár igazgatója.

J. Lauzinger, Joseph

bécsi akad. festő-tanár

vód

3

Schoen Arnold dr.:

Fischer V. festő levelei
a Szent István – főoltár
képről.

Székesfeh. Szemle
1933. 27. l.

V. 87
V. 66
V. 64

V. 64

V. 77
V. 66
V. 82

Hauczinger József

becsi festő.

Szeged templomainak oltárkepen kívül emlitendő az alsóvárosi templomban levő, szent Antalt és szent Ferencet ábrázoló nagy, művészi becsesel biró két kép, mégeket 1774-75-ben Hauczinger József becsi művész, egyenkint 130 frtért készi tett.

Reizner János Szeged története Szeged 1900. III. 406. l.

Hauzinger

festő

l. 18. tu-i
diplomai

Schoen Buda és Óbuda

6. l.

1937

Budapest V. 24.

Häuzinger József-ből

valók a budai vár-
palota Zsigmond
kápolnájának fal-
képei 1769-ből

Thirring Bpest

137. l.

amentspalaſt in Wien.

Hawlinger József

festő

XVIII. sz.

l.

Uxa. 184. l.
187. l.
231. l.
252. l.

Első rész.

Hautzinger

Festö

Laid

Wurzbach

VIII K. 93 l

, hola képzőmm. akadé-
mia ~~tanult. J. Schuppen~~
~~és~~ P. Troger) vezetése alatt tanult.
(és D. Gran 1761-be
udvari kamara festő lett
1772-tól a tőrl. festészet tanára
a bécsi akadémiai

Hauzinger József

osztrák festő

Hillebrandt Fr. A. udvari építész felszólítására vázlatot készített a 1774-ben a székesfehérvári belvárosi plébánia templom részére. A városi tanács azonban az egyidejűleg Fischer Vince általa bemyújtott vázlatot fogadta el kivitelre.

Dr Schoen Arnold: Fischer V. festő levelei a Szent István-főoltárképről. Székesfehérvári Szemle 1933. 2. sz. 24. l.

BUDAPEST

Hauzinger József

bécsi akadémiai festő-
tanár

ivad

Schoen Arnold =

Székesfehérvár 18. ná-
zadbeli kő- és képfara-
gót.

Székesfehérvári Szemle

1931. 6. sz. 3. l.

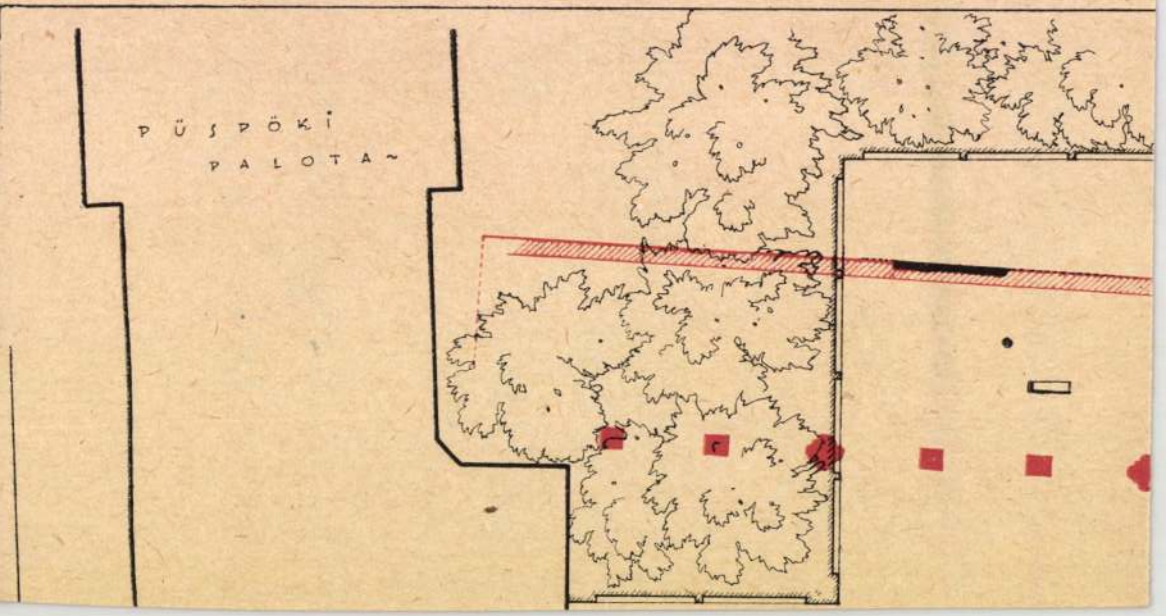
PÜSPÖKI
PALOTA

Hauzinger József

bécsi festő

1728—1786

irod.

Schoen Arnold dr:

Székesfehérvár 18. századbeli festői.

Székesfehérvári Regula

1931. 4. sz.

Polatsek Béla
Heves

Hauzinger J. Joseph 7

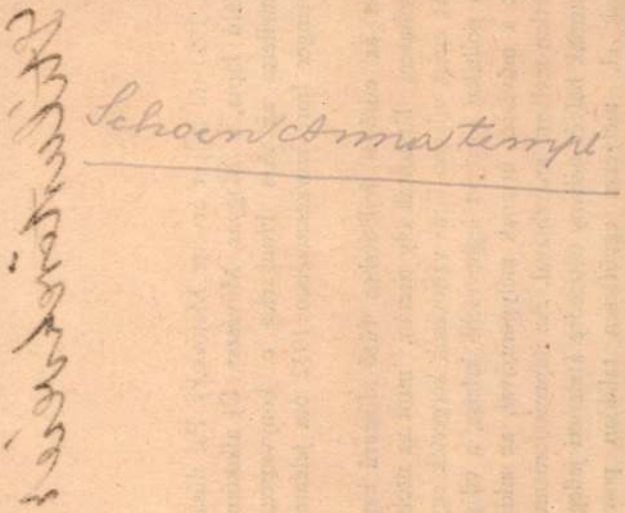

Stílustörekvései

napvilágot, azóta, 1925-től helyét átvette Majovszky Pál dúsan illusztrált, sokoldalú lapja, a Magyar Művészet. Új alkotóink megismertetését mellette az Ars Hungarica c. könyvsorozat vállalta, mely Ártinger Imre szerkesztésében 1932 óta jelenteti meg köteteit.

Festészetünket az európai fejlődéshez fűző időszerű kapcsolatok talán sohasem látszottak oly tisztán, mint az utolsó harminc évben. Az egész világon lázas változások kergették egymást s az európai politikai történet leghevesebb krízise, a világháború egybeesett a művészet útjának mélypontjával, az addig szinte elképzelhetetlen szellemi anarchiával. Az impresszionizmus kiöregedése után annak helyét néhány évtizedre átmeneti jellegű kísérletek foglalták el, melyeket együttesen találóan poszt-

Hauzinger

festö

(Hauenzinger-nek
írva)

a budai kir. palota
szentzsigmond kápol-
nájának freskója
és főoltárképe (Krisz-
tus a kerentfán) fen-
titot (?)

Schamsofen

160, 161 l.

Bpest, VI. Szondy-u. 80. **123-297**

Belvárosi faredőnyüzem. Készít — javít — karbantart. Bakó Bán Lajos, Bp. IV. Szervita-tér 8. **381-183**

Gyurita Kálmán lakatosmester, üzletrollókészítő, Bp. IV. Molnár-u. 15. 384-075

Kovács László. Mindenféle redőnyök, Bpest, XIV. Thököly-út 137. 497-132

Ledniczky veje: Hódos Andor mindennemű redőnyök és napellenző szerkezetek gyártása, Bpest IX. Dandár u. 24. 339-936

ROGGENBAUER REZSŐ

Vászonredőnyök
légoltalmi sötétítő függönyök.
IX. Páva-u. 27. **342-918**

Debrecen

Klein Miksa, Debrecen, Bethlen-u. 19. 24–25

Győr

Steiner Testvérek épületlakatosság- és redőnyüzeme, Győr, Jókai-u. 7. 10–87

Losonc

Szabó, Csonka és Társa fa és vasredőnygyár Losonc, Petőfi u. 4. 1–15

Miskolc

Groszmann A és Fia lakatosok és villanyszerelők, Miskolc Széchenyi u 73. 17–87

Stilusos képkeretek. Bpest. IV. Váci-u. 40. 184-455

Gergely Nándor mű és régiségkereskedő, Bpest, IV. Városház-u. 16. 189-597

Mautner László Budapest VIII. Esterházy-u. 24. Antik bútorok régiségek. Régi pénzek, leletek. 339-590

NEY REZSŐ BUTORÜZLETE vétel-eladás összes lakberendezési cikkekben Bp. V. Honvéd u. 3 110-676

Planer dr. régipénz érem, ásatás vétel-eladás Bp Andrássy ut 72 122-038

Réthi Zsigmond régiség-, mű- és antikbutorkeresk. Bp. IV. Városház u. 1. 189-216

Róna Zsigmond, Bp IV. Szervita-tér 10. 181-291

Rucz Gyula antikbútor, régiség- és műkereskedő, Bp. IV. Váci-u. 27/29. 186-228

Sándor Emil antikbutor, régiség és műkereskedő Bp. IV. Régiposta-u. 17. 183-665

Győr

Szokody Kálmánné régiségkereskedő, Győr, Szél-u. 10. 4-65

Kolozsvár

Wallerstein Samu, régi arany, ékszer, butor, szőnyegeladása és vétele. Kolozsvár, Postakert-u. 18. 33-21

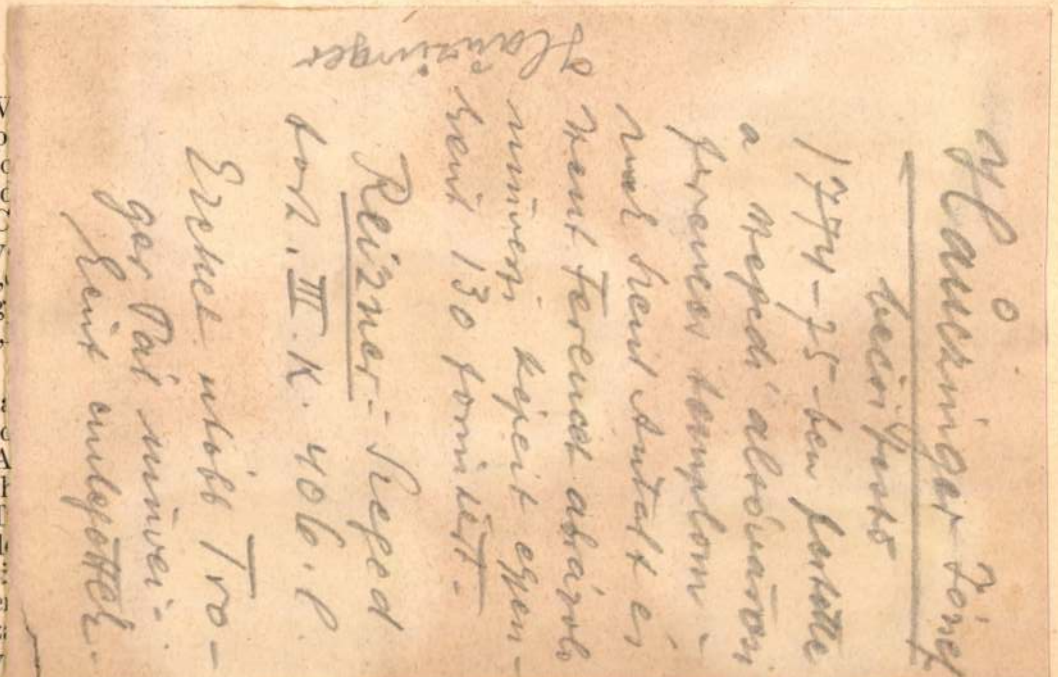

Hauczinger József
becsi festő
1774–75-ben festette
a szegedi alsóvárosi
ferences templom-
nak szent Antalt és
szent Ferencet abrázoló
művészi képeit egyen-
keint 130 forintért.

Reizner – Szeged
tort. III. K. 406. l.

Ezeket utóbb Tro-
ger Pál művei-
keint emlegettek.

Hauczinger

gának elrendezéséhez is hozzáfogott. Mint kereskedelmi iskolai idegennyelvi tanár a Lycée Louis le Grandban megismerkedett a franciaországi modern nyelvoktatás legújabb eredményeivel. Különösen sokat köszönhet e téren Selam-Voize tanárnak, akinek óráin elméleti és gyakorlati szempontból egyformán sokat tanult. Pedagógiai tanulmányait értékes tapasztalatokkal gyarapította a Musée Pédagogiqueban, ahol Lebrun helyettes igazgató útbaigazításai szerint dolgozott, valamint a „loisirs dirigés" kiállításán, melyet Chamoux, a Lycée Carnot proviseurje kalauzolása mellett tanulmányozott át.

Martinkó András (1912, Szuhogy, Borsod m., róm. kat.), magyar-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), a Báró Eötvös Collégium tagja. „A XX. század színháza" című tanulmányához gyüjtött anyagot. Vizsgálta, hogy miként érvényesül a XX. század kollektivizáló, tömegekre támaszkodó szelleme az új színházi törekvésekben. Munkáját főleg a Bibliothèque Nationale és a Bibliothèque de l'Arsenal könyvanyaga segítségével széles területre terjeszthette ki. Gyakran járt színházba, hogy a Nouveau Théâtre darabjait tanulmányozhassa. Itt főleg G. Baty, L. Jouvet, G. Pitoeff, Ch. Dullin, J. Ronché, G. Cohen, H. Ghéon színpadi bemutatói illetve munkái nyujtottak hasznos anyagot dolgozatához. Résztvett a színházi kérdésekkel kapcsolatos irodalmi előadásokon és foglalkozott a film mai szerepével. Megnézte a chartresi szabadtéri

Hauzinger József

bécsi pstó

(1728-1786)

a budai kir. várkápolna és a nagyszombati egyetem nagytermének freskói

Pig Müvel

554. l.

Szigetszentmiklós

Hauzinger József

festő

(l. Hautzinger?)

Per álltörthépes

43, 483. p.

BUDAPEST, 1947.szept.12.
IX.HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON: 182-595

arátom!

a lélekemelő ünnepségekről, hálatelt
l s köszönöm a lekötelező, szives ven-
nagyon jól eső barátságot, mellyel fo-
tem a hosszu idő utáni viszontlátásnak,
o alkotásaidban. Kivánok további sok
nkádhoz, s reménylem, hogy kellő időben
god :/ folytathatjuk a cella trichora

Hauzinger József

Pest

1726–1786

l.

Ormós Zsigmond:

Adatok a művészet

történetéhez. Bp.

1859. 138. l.

Hauzinger Joseph

Művészeti lexikon
323 l.

balra, állva. Feje elöl kopaszodik, rövid
öszbevegyült s neme kék. Jobb kezének hü-
iába akasztja. Ingének gallérja lehajtott s
ye s kabátja fekete. Fölül jobbra: „Görgey
han M. 1879." olvasható.

95: 79.5 cm

2 február havában.

Hauzinger József

MAGYAR MŰVÉSZET
1931. 26.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS I. KERÜLETI KÖZSÉGI
NÉGYÉVFOLYAMÚ

„KOSSUTH LAJOS“

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLÁJÁNAK

(I. MÁRVÁNY-UTCA 32.)

Hauzinger József

bécsi festő

Keresztényi Kollár Ádám, az udvari könyvtár igazgatójának arcképe 1779.

Fenti műve Tört. Képes.

Repr.

Magyarművelődtört.

IV. 466, 649. l

A XIX-ik század 90-es éveiben újból megpróbálkoztak e művészeti ág meghonosításával[43] és a gobelinkövetelményeknek megfelelni tudó magyar falkárpitművészet azt bizonyítja, hogy az elvetett mag alkalmas talajra hullott.

szony-ember képek rajta". Dobó Ferenc 1602-ben rendelkezik képes kárpitjairól.

Bethlen István erdélyi fejedelem is a legbőkezűbb gobelinkedvelők sorába tartozott. Kárpitjait végrendeletében „házöltözéknek" nevezte. Ezek között a flandriai és olasz falkárpitok között volt egy Julius Caesar-sorozat és több római tárgyú gobelin, amelyet Bethlen Gábortól, a nagy fejedelemtől örökölt. Behlen Gábor számadáskönyveiben több alkalommal olvashatjuk, hogy megbízottai által flamand gobelineket vásároltatott. Brandenburgi Katalin fejedelemasszony ingóságai között 1629-ben 12 darab nagyméretű flamand kárpit is szerepel.[38] 1631-ben az özvegy fejedelemasszony visszaköveteli Rákóczi Györgytől a Munkács-várában maradt ingóságokat s felemlít többek között egy Nagy Sándor történetét ábrázoló gobelinsorozatot s értékét 15 ezer tallérban szabja meg.[39] Az erdélyi fejedelmek birtokában lévő fali szőttesekről, gobelinekről és faliszőnyegekről szemléltető fogalmat nyujt Bethlen István fejedelem 1646-ban Huszton kelt vé-

VI

Hadzinger Józef

festo

l.

Kapbarokk

Reg. Tars. Evk

II. 259 l.

Hauzinger Jozef

Festo
XVIII. Budavári
Zsigmond vár-
templom freskói

Irod

Hvár 1912

201.

_____ *műhely.*

főnökség!

_____ hó____n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

m.

évi _____ hó_____

_____

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Hautzinger, Joseph

festo

(l. Hauzinger ?)

Gentiment

187 l

M. kir. vallás- és k

6400 /1927. szám.

III/a

Tudomás és to

a t. Orsz. Bizottságot

~~Ömet~~, hogy . . . . Na

lékek Országos Bi

Zetőjét . . . . . a. VIII.

eltöltött

ban . . . . 3 . . . . évi

~~betöltött~~

az 1925. évi 7000 M.E. s

laltakra - ugyanazon fi

jának . . 2 . . . fokozatába

nevezett részére ~~az~~ 192

HAUZINGER, *Joseph*, osztrák festő, * Bécs 1728, † u. o. 1786. D. Grannak, majd P. Trogernek volt tanítványa, kinek oldalán résztvett a brixeni székesegyház kifestésénél. 1772 óta a bécsi akadémia tanára. Mennyezetképeket, oltárképeket, portrékat és genreképeket festett. Mennyezetfreskóit Salzburgban, Brixenben, Bécsben, Dreieichenben, Nagyszombatban és Altenburgban, oltárképeit Ennsbrunn, Geras, Theresienfeld stb. templomaiban találjuk. Troger nyomdokain halad. Szívesen alkalmazza a festett architektúrát, gazdag kosztümöket és fantasztikus tájrészleteket. Kissé tarka koloritja később finomabbá, derültté válik. H. festette a budai királyi palota Zsigmond-kápolnájának falképeit.

Fleischer.

K. Gy. I 4441

Életkép.

A ~~Ka~~ Karácsonyi jat

~~II. Balra~~ a

dövel, ~~kisse~~ kisse (odább

dám (fejét hajtja) –

sallangos jogar vo

kezeit ~~mellén~~ keres

gőt ~~látjuk~~ kürttel

Aquarell, m

L, ki mögött szolga lépdel,

L

Hauzinger József

l.

Cincik 8, 54. l.

R Ajánlott Budapest 3 55 fé

693

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula urnak
a Müemlékek Orsz.Bizottságának
főtitkára stb.

BUDAPEST 1943 -9. 15 17

Ajánlva.
Hivatalból
díjtalanyozva.

Budapest XI.
Lágymányosi-u. 16.

Hautzinger, Joseph

A bécsi műv. akad. lámára, a Szt. István templom főoltárának tervezését megpályázta, azonban nem ő lapta meg. (1774-75-ben lépiletlen a nagedi alsóvárosi ferences templ. Assisi Szt. Ferenc oltárának képét.) ~~A főoltár~~

Dr. Fitz J. – Csánán L. – Papp J.: Szézesfehérvár, Bp. 1966.

45.

HAUZER PÁL, süvegesmester

Hauzer Pál, Haik Pál, Helmik Leopold, Sábó Ignác nyilatkoz
tak arra a leiratra, amelyet a helytartótanács küldött
a megyéhez bizonyos feltételek mellett, a hadsereg számá
ra szükséges süveges legények képzése ügyében. 164. old.

LÉNÁRT ANDOR: Az egri céhek és a magisztratus a
18-19. század fordulóján 155. old

Az Egri Múzeum Évkönyve, XIII. 1975.-Eger, 1975

Hauzinger festő M.D.K.

Táblaképek katolikus templomok részére

Kampis Antal :A képzőművészetek története 658.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Hauzinger, festőm.

Magyarországon megbizáshoz jut, mint sok a bécsi akadémián vezető mesterek Troger és Maulbertsch követöi és tanitványai, főleg a Dunántul.
Igy Bergl, Kracker, Winterhalder, Wincenz Fischer.

Kapossy János: A magyarországi barokk európai helyzete. - Magyar Művészet, 1931. 25.l.

Joseph Hauzinger, festő M.D.K.

menyezetképei dísítettér a N. Pacassi - Fr. A. Hillebrandt által 1758-1769 körök épített Zsigmond kápolnát, melyet az ujjáépítés során megsemmisítettér.

Czagány István: Műemlékhelyreállítási kérdések a Budai várpalota ujjáépítésénél

Művészettörténeti Értesítő, Bp. 1967. XVI. évf. 3. sz.

204. old.

M.D.K.

Hauzinger, festő

A bécsi akadémia neveltje, magyar megrendelőknek is dolgozott. Freskófestő, nem igen dolgozott portréban. 225.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Joseph Hauzinger, festő M.D.K.

1779-ben festette meg a bécsi udvari könyvtár magyar származású hivatalnok tudósának portréját. Hauzinger magyarországon is dolgozott. 230.o.10.jegyz.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Johann Mauzinger

bécsi festő, többféle dolgozott, hosszabb időt töltött Magyarországon.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvtár/

139. l.

Joseph Hauzinger

festőművész és interieurtervező.
Közreműködött a budavári szent Jobb
kápolna munkálataiban, melyet
F. A. Hillebrandt tervezett, s irányi-
totta munkálatait 1771-78 között

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

27. l

M.D.K.

Hautzinger , Josef festő

Nepomuki Szent János oltár képe, 1777,

Bálint Sándor : A Szeged-alsóvárosi templom. Bp. 1966. 35.l.

M. O. K.

HAUZINGER JÓZSEF JÁNOS /1728-1786/

festi a szegedi akácvárosi templom Szt. Antal és Szt. Ferenc oltárképét – az előbbinek dátuma 1772. Ugyanő festi a Nepomuki Szt. János oltárképet is 1777-ben.

Bálint Sándor: Szeged városa
Budapest, 1959. 69. o.

M.D.K.

HAUZINGER Johann Jos[illegible]ő

1728 - 1786

1763 Pozsony királyi kápolna freskó, főoltárkép Krisztus kereszten

1765 Pest Invalidusház kápolna főoltárkép: Krisztus kereszten és 2 mellékoltárkép

1766 Buda királyi kápolna Krisztus kereszten, oltárkép

1768 Buda királyi vár Zsigmond kápolna, freskók

1774 Szeged alsóvárosi t. Szt. Ferenc, Antal és Nep. Szt. János oltárkép

2- M.D.K.

HAUZINGER Johann J[illegible]estő

1771 Nagyszombat Egyetem mennyezetkép,
~~1771~~ négy fakultás
1771 Komárom pl. t. Szt. Háromság, Szt. Teréz,
Szt. Ferenc Salamus altárkép
1773 Pozsony Mária Terézia és II. József arcképe
1774 Vázlat a székesfehérvári székesegyház
főoltárképéhez
1778 Buda vár Szt. István kápolna mennyezetképe
1779 Kollár Ádám arcképe

Garas XVIII. sz. 42-43, 160-161, 163, 179, 184, 190, 196,
222, 256, 268-269, 278. l

Hanzinger J.

XVIII. sz. festő, porsonyi működése említve – az 1760-as években Albert Göhercsy magyarországi helyfentő számára készült festészeti együttes.

Magyarországi Reneszánsz és Barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

239. old.

Johann Joseph Hauzinger

Az 1750-es években a Károlyi palotában dolgozott, 1765-ben a pesti Invalidus-palota főoltárának festett oltárképét, később pedig egy mellékoltárképet a budai Vár kápolnába.

Budapest története III. Bp. Akad. Kiadó 1975 243. old.

a.D.U

HAUZINGER, Johann Josef festő

Komárom (Komarno) jezsuita t.

a földrengészor elpusztult t. újjá-

epítésekor ~~1765-ben~~ 1771-ben 3

oltárkép rifizetésénél emeltik:

„Ill. Dreifaltigkeit, mit Ignatius ...

„St Therese" „St. Franz v. Solano"

Garas: Maulbertsch Bp. 1960. 62. l.

Johann Hauringer festő M.D.K.

Budán, Visegrádon, Nagyszombatban, Pozsonyban, Komáromban és Szegeden dolgozott.

Kampis, Magy. műv. Bp. 1960 448.

M. D. K

HAUZINGER, Joseph festő

Szeged, alsóvárosi ferencesek részére dolgozott

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Bp. 1960. 78. l.

HAUZINGER, Joseph, festő M.N.K.

(1728-1786)

Kollár Ádám arcképe. 1779. repr.

Cennerné Wilhelmb Vizella: Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 207.l.

Joseph Hauzinger

tervéhenysége csak a palotakápolnára és a szt. István kápolnára nacit-hocott. Nem bizonyítható, hogy I. H. monogrammal ellátott interieur-tervei kivitelre kerültek. Lehett, hogy egyszerűbb terveit építették meg s ezt alakítottak át 1931 körül

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép
134. l.

Joseph Hauzinger ?
/I. H. monogrammista/

A palotakápolna belsejének terve 1771-80 között. /Orsz. Lvt. B. T. 29. sz./ /repr./
A Szt István kápolna interieurje és oltára 1778 körül. /Orsz. Lvt. B. T. 28. sz./ /repr./

Czagán y István : A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép
116. l.

Joseph Hauzinger

Az „IH" monogrammal ellátott, a palotakápolnához hérült tervek valóninüleg az ö munkái. A Thieme Becker szerint 1771-ben más dolgozott a kápolna mennyezetképein.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszeki k., 194 l., 212 kép

123. l.

J. Hanzinger

- Nicolaus Pacassi - F. A. Hillebrandt - H. Moosbrugger: A szt. Zsigmond kápolna hajója. (Épült 1777-78, lebontották: 1961.) (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

Hauzinger

- Pacassi - Hillebrandt kápolna - interieurjét 1961-ben lebontották a budai palotában.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép
140. l.

1.

Hauzinger József

festette 1769 körül a budavári szt

Zsigmond kápolna uchboltozatásnak freskóit, melyekre negelyes kupolát festett. különböző képekkel (A szentély töl haladva: 1. Assumptio, 2. kilenc angyali kar, 3. egy Ónövetségi jelenet – ezekhez az álnegelyekre festett 4 mesterlen férfi képe natlakozott.

Czagány István: A budavári palota ée a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

96 l.

Hauzinger József

Ezek: a mennyben a 4 evangélista,
a második travében a 4 nemzetatya, a harmadikban a 4 próféta.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

Hauzinger József

falképei eltávolítását a budavári
Szt. István kápolnából

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

96. l.

M. D. K.

HAUZINGER József János festő

Szeged, alsóvárosi templom, Szent Antal és Szent Ferenc oltárkép

Nepomuki Szt. János oltárkép

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged, Bp. 1960.

246. l.

Hauzinger József festőtanár
Székesfehérvári Szemle, 1931. 6.sz.
Székesfehérvár 18. századbeli kő- és képfaragói

16. kép. *Csegöldi mester, 1450 körül: Ostorozás.*

HAUZINGER, Joseph festő

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
18, 24, 26. p.
40. lej

MDK

Hautzinger Joseph

festő

A szfvári plébánia templom főoltárképének vázlata. (De Fischerét fogadták el)

Fitz, Székesfehérvár 32.o.

Hautzinger Joseph festő M.D.G.

hárja Terézia kortása, a Zsigmond
kápolna menyezeti freskóinak kéni-
tője

Chateau Royal à Budapest. Mp. é.n. 6

Haüy, Joseph, de

l.

Géométrie

124. l.

146. l.

209. l.

Glaßy Joseph de

l.

Glaser Karlsruhe

126. l.

87, 88, 90, 245, 258 n.

Őskori lakások maradványai

Kulcson VII. 195.

Hattyú

l.

Gosztonyi Gyula:

Pécs a XVII. század-
ban. Pécs 1938.

5; 7, 11, l.

1907.

l.

s képe.

ájú érem előlapján szemlélhető, a hol

fordultan és arczélben van ábrázolva az
és körszakálla hosszú, öltözete: redős
llegorikus ábrázolás szemlélhető, a mely
őt, jőlötte csoportot képező hadi ékit-
kőedényre támaszkodó Folyamistent tűn-
PPA CAPTAE.

gyöngysoron belül vörös olvasható
T. CASTALDVS. DVX. BELLI. MAX
~~LIPPA CAPTA.~~

hátlap pereme meg az elő- és hátlap

méretei 4.9:4.9 cm.-- Becsértéke 30 K.--
1907. április 30-án (787-907-99).

200

1619

Haüy

l.

Q) lit Pelca

Gosstpecsi[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

157. l. 153–158,

160, 163, 176, 185,

186. l.

258, 260

Haüy

lásd

Gosztonyi Gyula:

A mérnök szerepe a műemlékvédelemben

Pécs 1940. 65, 66 l.

tott, mert a tudományos kutatás céljára teljesen mindegy, hogy eredeti *„in situ"* helyzetében ma is a mentoni barlang egyik üregében látható, vagy pedig összes leletkörülményeinek pontos rögzítésével valamelyik múzeum üvegszekrényébe került. Ha leletkörülményei az emberi lehetőség határain belül rögzítve vannak, ha a rendelkezésre álló rögzítési eszközök mindegyikével pontosan meg van határozva, akár meg is semmisülhet, a tudományos kutatás nem vesztett semmit, csupán a nyers, háromkiterjedésű múzeális anyag. A sírban talált koponya szempontjából, amennyiben a szükséges és előrelátható antropologiai vizsgálatok megtörténtek, lényegtelen, hogy tényleg megmarad-e. Azonban éppen azért, mert a tudományos kutatás fejlődése idővel olyan újabb irányokat vehet fel, amelyekre a mai szempontok még nem terjedtek ki, feltétlenül jobb, ha a sírlelet teljes egészében eredeti helyén marad, vagy leletkörülményeinek rögzítésével másodlagos helyen újból elhelyezést nyer, azaz nem semmisül meg. Ugyanez áll mindazokra az ingóságokra, amelyek a miliőhöz,

Haüy

l. Pics mineral. a virostapl ép tört é. n.

Gostpécsbelot

25. l. 38. l. 40. l.

Haüy

a pécsi vártól műszaki
felvételt készített.

Lux Géza dr.:
Műemlékek műszaki felvétele
Szépművészet
1942. 12. l.

Haüy

tédrége

l.

Pecsi muzeit

1941. 54. l.

BAZÁR
KOVÁSZNA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Hauy

francia mérnök –

Badeni Lajos örgróf
számára készítette Pécs-
nek általa történt
vmiszafoglalása után 1686
okt. 22. a pécsi belső
vár keresztmetszetét,
a pécsi ~~vár~~ belső vár
alaprajzát és Pécs
belvárosának és belső
váranak alaprajzát,
mellek jelenleg a Karls-
ruhei Hofbibliothekban
vannak. Pontos mérnöki
munka –

Szönyi Ottó dr: Arch. Ért.
1928. 253–255. l.

8

Havad völgyi avar

erődítmények

Marosszék

l.

Gaali II. 20 l

M.D.U.

HAVADI András asztalos, festő

1667. Nyárádszentmárton, un. templom, mennyezet

Szentgerice, mennyezet, Kozma Mihály. Lyal együt

Agghazy: Barokk szobrászat .... Bk. 1959.

I. 260., 227. l.

II. 199., l.

MDK

Joseph Hauy
Siklós vára térképe 1688 /ill./

Gerő László: A Siklósi vár
Müemlékeink Bp.1958 8,14 l.

MDK

Hauy Joseph de katonai mérnök

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

M.D.K.

Joseph de Hallÿ francia hadimérnök

1686 ban Pestről készített pontos térképet.

Bálint János: Pest. Bp. 1955 22.

HAÜY térképén XVII. sd. vége. MDK.

Weidinger György – Horler Ferenc: A budai vár 1687. és 1696. évi helyszínrajzai. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. Köt. 29. l. 30. l.

Pécsi müemlékek HAÜY MDK

Haüy és Hermanng várfelvételi rajzai,Haüy az egykori török épületeket mind ábrázolja,Hermann manng csak a belső várat.

Gosztonyi Gyula:A mérnök szerepe a müemlékvédelemben. - Pécs 194o. 66 l.

Haüy MDK

várfelvételi rajzai az régi Pécsről, a székes-egyházról.

Gosztonyi Gyula: A mérnök szerepe a muemlékvédelemben. Pécs, 1940. 65 l.

mdk

Joseph de Haüy ladmérnök

1687 ben készitett térképén a várfalakat megbizhatóan ábrázolta, s ez a mai állapotnak is nagyjából megfelel.

(· rajz a 2. l)

Gerő László. A Budai Vár

Bp. 1962

2, 10 l.

M.D.K.

Haüy

24. rajz. Jezsuita épitkezések első szakaszának rekonstrukciós vázlata Haüy rajza alapján a Szent Bertalan templom maradványaiból álló keritéssel.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 38. l.

M.D.K.

Haüy , francia hadi mérnök

aki 1690-1700 között készitette el Pécs eddig ismert első, hiteles, müszaki jellegü várostérképét, melyen feltüntette a belső és a külső vár, valamint a középkori város beépitésének fontosabb középületeit, erődítményeit és uthálózatát. Ugyancsak tőle származik Siklós és Buda várának /szintén a karlsruhei udvari levéltárban őrzött/ egykoru várfelvételi rajza.

Gosztonyi Gyula: Pécsi müemlékek. Pécs 1763-ban.

Pécs, 1944. 37.old.

Joseph de Haüy, hadmérnök M.D.K.

felvétele 1687-ból a pécsi városfalról.

Repr.:

Entz Géza: Nagy Kármér rendelete 1353-ból a plocki városfal építésére.

Műemlékvédelem, 1960-IV év f. 1 sz. 21 l.

MDK

HAÜY francia hadimérnök

Adatok a XVIII.századi Pécs városképéhez.

Gosztonyi Gyula : Pécs 1763-ban.

Egyetemi Könyvkiadó, Pécs 1944. p.5.

M.D.K.

Hauy

1.Részlet Hauy Térképéből 1687.Fekete repr.
Még nem ismeri a mai épületet.177.o.

Petrovich Ede:A pécsi káptalani levéltár épületének története.177.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve,1963.Pécs,1964

Hauy, Joseph de

M.D.K.

Siklós 1688. évi felmérése, repr.

Műemlékvédelem 1966/2. 76. l.

ea. D. A.

HAÜY, J. de

A budai vár és palota térképe

(1687) Repr.

Praisich Gábor: Bp. városépítészetének

története .... Bp. 1960. 105. l.

de . D. C.

HAÜY, Joseph de

Buda térképe az 1686. i felszabadító ostrom után

Preisich Gábor: Bp. városépítészetének története . . . . Bp. 1960. 10. p. 17. l.

Dr. D. K.

HAÜY

Térkép a budai várról

„Plan de la ville et Chateau de Buda"

Gerő László: A budai vár helyre-állítása Bp. 1951. 102. l. 105. l.

MDK

HAÜY

francia hadimérnök, a XVII. század kilencvenes éveiben Pécsről térképet készitett.

Gosztonyi Gyula: Pécs 1763-ban.

Egyetemi könyvkiadó, Pécs 1944. p.4.

HAÜG MDK

rajza

Repr: A budai vár alaprajza 1697-ben.

86. lap után nagyobb méretü képmelléklet
2 kép.

F.MIhály-LócsyéHoll: A középkori Buda és Pest.
Bp. 1955.

K. P. V.

HAÜY, Joseph de hadmárnok

Várok, felvétoli rajza, Pécs, Siklós 1687.

1688.

Gerő. Magyarországi várépítészet Bp. 1955.

299., 301. l.

M. D. K

HAÜY, Joseph de hadmérnök

1687. térkép, ahol a budai várfalak

körrajza hűen ábrázolva

(Plan de la ville et Château de Bude...

Wien, Hofkriegsarchiv)

Gerő: Magyarországi várak ... Bp. 1955.

153. l.

Haüy, francia mérnök MDK

1686 után a bécsi udvari haditanács volgálatában – Budán is megfordul.

Schoen Arnold: Dumont nyomában...

Szüemlékvédelem, 1958. II. évf. 2. sz. 88 l.

MDK

Hauy /de/ J. de

Repr:

A budavari főtemplom és környéke.

/Herler Ferenc rajzai/ :

a/Részlet j. de Hauy 1687-ben készült helyszini rajzából.
b/Részlet Fr. Langer 1749-ben készült helyszini rajzából.
c/Részlet a Marek J. vezetésével 1873-ban készült helyszinrajzból.
d/ A budavári főtemplom és környéke a két világháboru között.

16.o. 4. kép.

Csemegi: Budavari. 1955.

Hauy, Joseph de

hadmérnök MDK

1678-ból való képe igazolja M Takács Marianna feltevését a török építészet budai tevékenységéről.

27.o.

/xxxx repr. 4.a. ábra.

Csemegi: Budavári. 1955.

J. Haüy

Budát ábrázoló vedutáját, ill. helyszinrajzát emliti

Molnár József: A budai hajóhid a XVI. és XVII. században. - Müemlékvéd elem, 197o. 1.sz. 39-43.l.
4o.l.

Hany József

Francia hadmérnök térképe a
helyén álló házról
Táncsics M. u. 15-~~sól~~. (1687)

Imrényi Imre: Bp. I. Táncsics M. u. 15 sz.
helyreállítása

Műemlékvédelem 1964. 3 sz. 153. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányute

. . . . . .

Hany

Térképe a középkori Budáról

Kubinyi András: A király és a királyné kúriái a XIII. ~~sz~~ századi Budán

Archeologiai Értesítő 1962. 2 sz. 160. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

Haury

A vásparotai röm. kat. templ-ról
Ténitett Zörajrot 1860 előtt.
A Batsányi-u. 9 lévő református
templomról Ténitett Zörajrot.

Szij Rezső, Műemlékek és műd-
notások Vásparotán, Bp. 1965. 50 l.

MDK

Havacsi Kálmán 23 é. segédmunkás

Tatabánya

Röpgyülés a műhelyben, szén

Ifjuségi Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950.jun. 15.1.

HAVADI D. Ilona
Abrudbánya, 1952. május 16.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

ellenére - életveszélye
"Istenért, Krisztus sze
ták a vándorlást. Úgy,
ségben, engedelmeskedve
őt atyái biztonságos ot
lyekkel teli idegenbe,
bizonyult. Ez az Istenr
volt meg az első hazai
közé jöttek. Wolfgang,
munkájáról jobbára csak
szinte semmi, életükről
az utókorra. Az első, ak
föld szülötte volt, s a
Róma müvelte szellemében
vált a pogány poroszok k

Havadi András

l.

Biró Erdmüv

102. l.

Havadi András

menyezetfestő
asztalos

nyárádszentmártom
ref. templom

l. Művészet 1911. 92. l.

vrád
2
Foglár 27. l.

Koszits Kamill VIII. 161

Hava di András

Nyárádszentmárton
(Maros-Torda vm)

lásd menyezet
1667

Gerevich Emlékkönyv

120. l. – 132. l.

Viselet.

Férfi ruha.

Az előtérben beszélget
viselnek. A háttérben a Lánczh

MELLÉKLE a FÉRFI 1
ez után: Beilage zum Herre

alól balra: PE.
legalól balra: Augustus 1863.
középütt: Nyomt. Pataki J.
jobbra: Kiadja Kühn Károly.

Kny., mér. 19.3: 16.5 c

Havadi András

HAVADI ANDRÁS mennyezetfestő nevét a nyárád-szentmártoni unitárius templom mennyezete tartotta fenn, amelyen 1667-ben Kozma Mihállyal együtt dolgozott.

—394. KELEMEN LAJOS

Művészet 1911. 93 l.

:. Lantéri.

ıd) 1848 november 1-jén.

:.

ɔbbrafordult és talapzatra van
ör, bajusza kicsiny, áll alatti
tvált. Inge gallérjának sarkai
i van, oldalzsebes mellénye egy-
:ben látszik, kabátja galléros.
1886.«

33 cm. — Lelt. sz. 1569. — Véte-
3 sz. engedély alapján a művész-
– Kifizettetett 1898 január 22-én
1898 márczius 10-iki (91–98). —
. 1898 április 22-iki 3426 szvsz.

-49

H a v a d i A n d r á s

festő-asztalos

a nyárádszentmártoni unit.templom mennyezete közös munkája gálfalvi Kozma Mihállyal x "Kozma Mihály Havadi András Asztalosok" a feliraton. Szentgericén nem dolgozott, Birónál téves adat, Kelemen tévedése alapján

Kelemen L.: Erdélyi magyar templomi karzat-és mennyezetfestmények a XVII. századból. Kolozsvár, 1945. /Erd.Tud.Int./ 32-33, 35.l.

34.l. keppel

x 1667-ben

Hlavadi András

és gálfalvi Kozma Mihály

A nyárádszentmártoni unitárius templom 60 táblás mennyezete nem remek, hanem inkább közepesen sikerült gálfalvi Kozma Mihálynak és Hlavadi Andrásnak.

KelGeo 115. l.

Hlavadi András

menyecskefestő

l.

Szabómagyfest

117. l.

G
N

Havadi András

festőasztalos

l.

Voit Pál

Régi magyar otthonok

Bp. é n. 128. l

pitsák meg, hogy az iparosok
tekben is a Közszállitási Ért
minden körülmények közt lega
gyüjtéssel vagy tervezéssel
pedig megfelelően hosszabb i
tehát Cimet, hogy versenytár
alkalmával erre is kellő fig
hirdetések a Közszállitási É
hessenek, azok e lap szerkes
miniszterium, II. Lánchid ut
keddi nap 12 óráig küldendők

Budapest, 1921. ju

A miniszter rend

Róna

miniszteri taná

A Műemlékek Orsz. Bizottságán

Havadi András mennyezetfestő. 1667. Kozma Mihállyal együtt festette nyárádszentmártoni unitárius templom mennyezetét. (Kelemen L., Művészet 1911 93. l.)

M.D.K.

Kavadi András, asztalos

volt társa Gálfalvi Korona
királynak a nyárádszentmártoni
~~1667-ben készült~~ minorita templom
1667-ben készült mennyezetéről.

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek
és rokonemlékek a XV-XIX.századból
Bp.1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. ~~87~~. old.
+ ~~XXXVII~~. t.

30. Havadi Dávid Ilona: Virágcsendélet
vegyes techn. 66,5x70 cm

31. " Kompozició
olaj, karton, 70x100 cm

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor

AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

3.000.

5.000.

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

UTUNK
1977 JUL 8

Havadi Ilona
1021

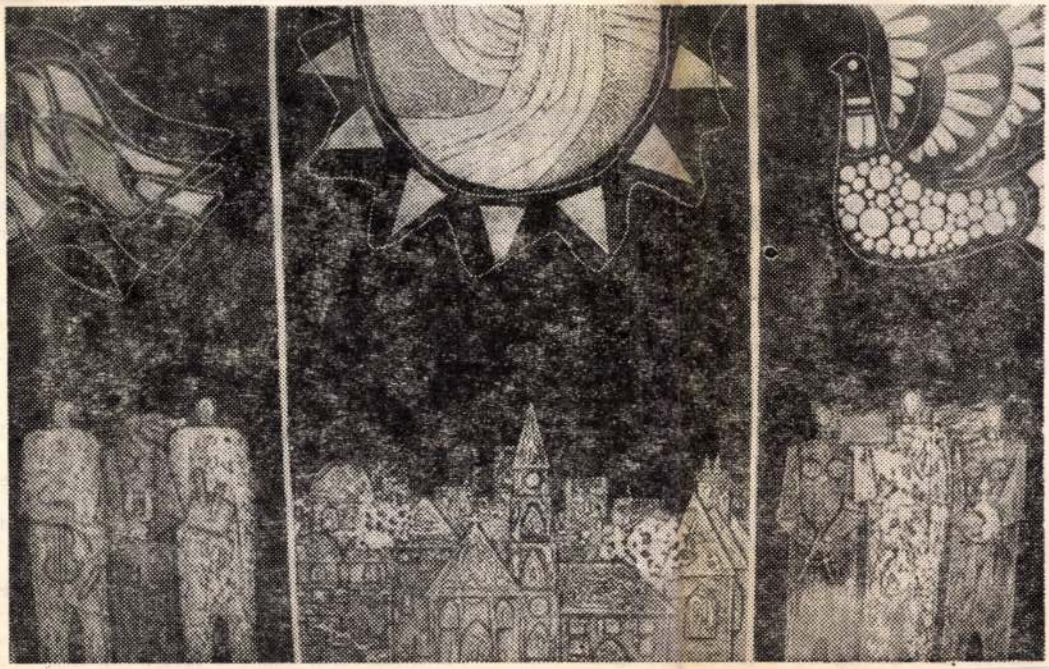

Havadi Ilona: Triptichon

KÖNTÖS-SZABÓ ZOLTÁN

FILMCSILLAG HOLDVILÁGFÉNYBEN

Részlet a BÁRKA RING AZ URBÁN-ÖBÖLBEN című regény II. kötetéből

A tücsök-telepi fiúk nem lelkesedtek túlságosan az estére tervezett kiruccanásért. Maga Csiszár Stafi is vonakodott. Szeplős, kissé hosszúra sikeredett orrát húzogatta.

— A Cinóné gyümölcsösére gondolsz? — kérdezte a testvérétől.

— Csakis.

— Miért éppen arra? A múltkor is megjártuk...

— Éppen azért — mondta Csiszár Marci dühösen.

Legutóbb elővigyázatlanok voltak. Fényes nappal másztak át a kerítésen, teleszedték ingük bugyrát a híres karmazsin cseresznyével, cingár lábuk alig bírta hordóvá dagadt felsőber-telepiek irigy elismeréssel Ducitátá fantáziája szerint. — És apuról mit mondtak? Pontosan, hogy abszolút, mit mondtak?

— Rólad még nem is hallottak.

Ducitátá megsértődött. — Gondoskodom, hogy rólam is halljanak — fenyegetőzött. — Na, megyünk vagy megvárjuk a filmeseket?

A Püspök téri park fái alatt várakoztak. A negyed borzas kertjei mögött eltűnt a nap, sötétzöldre váltott a fű színe.

Iván izgalom nélkül nézett a kaland elébe. Tulajdonképpen nem volt kedve az égvilágon semmihez. A tanulással még minden rendben, igaz, az évnegyed elején tartanak, de ha sor kerül a naplóra, elsőnek feleltetik, hiszen a név-

Havadiné Kukovics Rózsa pedagógus grafikus.

Megnyílt a Bács-Kiskunban élő és dolgozó rajztanárok, pedagógus képzőművészek IX. megyei kiállítása, melyen a művész nagyméretű grafikái szép felületképzést és érzékeny foltalakítást mutatnak.

Sümegi György: Pedagógus képzőművészek, Petőfi Népe, 1974. ápr. 10.

Hlavadiné Kukovics Rózsa (Baja) pedagógus

Gyulán megjedik alkalommal nyílt meg a pedagógus alkotómühely, hová régi telepeskeút tér vissza a Hlavadiné Kukovics Rózsa és Szabó Klára, Bajáról.

Fényi András: Tájak, képek, művészek.

Pedagógusok Lapja, 1975. aug. 24.

MDK

Havalda Endre

Pihenő modell, paszt.

Akt kiáll. Uj Szal. ~~1935~~ 1934. nov. 6 l.

MLK

Havelda Madre

Fibonć modell, pasat.

Akt kidji. Uj Szal. 1934. nov. 6 i.

Havadi János

(ez nem András?)

1670-ben Kozma Mihály székely asztalossal festette a Szentgericei (Marostorda m.) unitárius templom famennyezetét

Kelemen Lajos: Erdélyi magyar mennyezetfestményeink a XVII. század végéig. Művészeti Szalon (Kolozsvár) 1928. III. évf. 6-7. sz. 9. l.

HAJDU ISTVÁN

Manhattani feles I.

A Beszélő egyik híve a napokban azt tanácsolta: foglalkozzon a lap többet az életmód kérdéseivel (szerintem inkább válaszaival kellene, de mindegy), törődjön olvasóinak vágyaival, mert szerinte a Beszélőt forgató-használó közönség a lelke mélyén igenis érdeklődik ilyes ügyek iránt. Mármint a „hova menjünk" (miután már tudjuk, honnan jövünk), a „mit együnk", „mit tegyünk", „mit vegyünk" (fel), a „mit nézzünk" és „minek örüljünk" meg egyebek problematikája iránt, merthogy ez tényleg egy nagy problematika.

A jó tanácsadónak biztosan igaza van.

Hajtsunk végre tehát egy kísérletet. Alakuljon apró, de szorgos laboratóriummá e kolumna, a Beszélő félreeső, talán leghalkabb zugolya, melyben egy esetlegesen kudarcos mutatvány kevesebb kárt tehetne, mint másutt, ahol valóban az életről igyekeznek beszélni. Ha viszont siker babérolja retorták fölé hajló homlokunkat, úgy annak tanulságai átszivároghatnak az életes oldalakra, lapokra is, s akkor szuper. Adja Isten, ahogy mondani szokás.

*

A magyarok barátja, **Yoko Ono**, s Yoko Ono barátja, **Havadtőy Sámuel** a múlt pénteken kellemes meglepetésben részeltette a főváros közönségét: a beavatatlanok számára váratlanul kortárs művészetet pártoló galériát nyitottak a régiségkereskedéseiről elhíresült Falk Miksa utcában (a meghívón óvatosan még az utca régi neve szerepel, melyet a szoktatás kedvéért most nem árulunk el). A három órára hirdetett verniszszázs előtt húsz perccel a kicsiny helyiség már tele volt érdeklődőkkel, fényképészekkel, televíziós forgatócsoportokkal (ők amúgy az előző napokban igencsak kitettek magukért a neves pár – s a neves pár nagyszerű gesztusának és gusztusának – gondos ismertetésével), s nem is lassan, egyre nagyobb számban érkeztek a művésztársadalom kiválóságai is. A kisded galériát, melynek bejárata egy sarokház sarkán nyílik, az idő teltével a professzionális és amatőr kíváncsiskodók mind nagyobb hada övezte, köszönhetően a kultúra iránti csillapíthatatlan szomjnak, az emberben eredendően benne foglaltatott fürkészhajlamnak s annak a ténynek, miszerint három óra tájban a galéria munkatársai józanon úgy döntöttek: a helyiségbe csak meghívóval eresztenek be látogatókat. Az elhatározást a zárt üvegajtó előtt két, a hideggel is dacoló úr közölte az illetéktelenül benyitni szándékozókkal (mindketten negyven körüliek, vagy tán túl is kicsinykét a negyedik, úgynevezett X-en, egyikük szépen gondozott-nyírt őszes szakállal, másikuk kerek, arany(ozott) keretű szemüvegben, a szakáll és szemüveg alatt pedig jól szabott A) okkerszínű blézerben, sötét nadrágban B) palackzöld pullanderben s ugyancsak sötét nadrágban. Ruházatuk anyaga finomnak és természetesnek látszott, pontos meghatározásukra, valamint a szabó és a tricoteur kilétének megállapítására azonban nem adatott lehetőség az urakból áradó hűvös, távolságtartató kisugárzás okán. Megjelenésük mindenesetre élesen elütött a helyiség és a benne tartózkodók s a valamikor megérkezendő notabilitások biztonságára felügyelő két rendőrétől. (Havadtőy úr munkatársai mellükön a galéria diszkrét, színes emblémáját viselték, s a kiegészítők természetesen tökéletesen harmonizáltak a felsőruházattal.) Belépni tehát csak meghívóval lehetett, s bár az az invitációs kártya, amelyet mi s velünk együtt oly sokan megkaptak, nem szólt névre, tehát nem jelzett kivételességet, és nem utalt zártkörűségre, s noha néhány kommunikációs csatornán kifejezetten a megnyitón való részvételre csábították a művészet szerelmeseit, a látogatók szelekciójára célzó, némiképp talán improvizatív döntés nem nélkülözött minden racionalitást. Mérsékelni lehetett így a fogyasztást (a vernisszázst szokás szerint szolid büfé körítette), kiszűrhetők lettek az oda nem illők, az esetleges bajkeverők, s egyébként is. Néhányan ugyan megrökönyödtek a szokatlan helyzetet megtapasztalva (sokan nem hozták el a meghívót, hiszen nem jelezte azon semmi, mint mondottuk, hogy kivételes az alkalom), mások méltatlankodtak is, de hiába. Mi például, akik már láttuk a galériát belülről (mert fegyelmezettek vagyunk, s minden szükséges iratot magunknál tartunk), nemigen értettük az ismert művész és galériavezető felháborodását, akit okmány hiányában eltanácsoltak még a bejutást forszírozó gesztusoktól is. Nem értettük, mert tudnia kellene, hogy bár arca és tevékenysége régóta publikus, ezt új kollégáinak nem kötelessége figyelembe venni, különösen akkor nem, ha hozzájuk még nem ért el a híre. (Az úr nevét – tekintettel arra, hogy szereplése méltatlan volt – nem közöljük. Egyébiránt félhosszú, fekete bőrkabátot viselt, sötétszürke pantallóval. Viselkedését csak megérkezésének módja menti: amint illik, taxival hajtatott a megnyitóra.)

Három óra huszonnégy percre ugrott az óra mutatója, amikor fekete limuzin gördült az épület elé. A puha ülésekről egy, a képernyőről jól ismert, s egy másik, ugyan a képernyőn talán ritkábban látott, de nem csekélyebben fontos test emelkedett ruganyosan szemünk elé: megérkezett Yoko Ono és fia, Sean Lennon, hogy besiethessenek az őket már régóta nélkülöző Havadtőy úr ölelő karjai közé. (A hölgy szűk, testhezálló, felöltőszerű fekete kosztümkabátot, a fiatalember ugyancsak fekete öltönyt viselt,

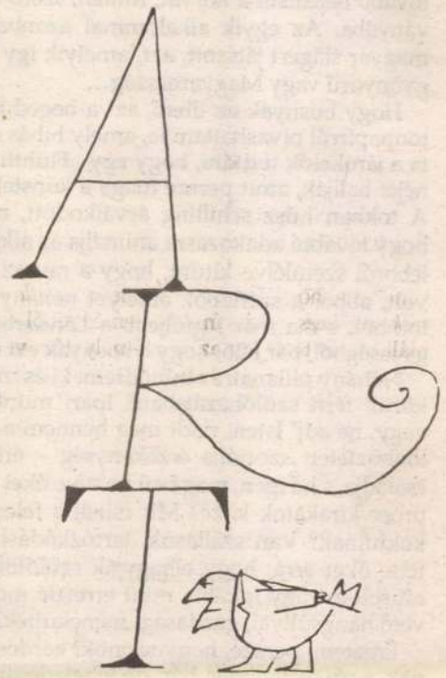

anyaguk a távolság miatt megállapíthatatlan volt, amint tervezőjük és szabójuk is. Yoko Ono sminkje végtelenül egyszerűnek mutatkozott, hangsúlyt arcának csak a jellegzetes, a motoros szemvédő, a hegesztőálarc és a papírból készült színes gyermekszemüveg vegyítésével létrehozott lünett adott. Az ifjú Sean – aki a bámészkodó lányok-asszonyok szerint igen csinos – sima lófarokban viselte hollószín, hosszú haját.)

Mi, akik hogy káros szenvedélyünk rabjaként ne zavarjuk a benti tiszta levegőt, ekkorra már kint szemlélődtünk az utcasarkon, s a véleményeket figyeltük, gyűjtöttük. Szívesen adnánk ízelítőt, ám nem vagyunk biztosak abban, hogy az elhangzottak valóban interpretálhatóak-e a jó modor keretein belül, rossz példát pedig nem szándékozunk adni. De láttuk azután a főpolgármester úr érkezését is (fehér limuzin, kopottasnak rémlő kék kabát, soványság, üzöttség benyomásának keltése, spongyát rá), s felfigyelhettünk a pénzes világ néhány protagonistájára is, azonosításuk azonban számunkra egyelőre nehézséget okoz.

A galériát egyébiránt 56-nak hívják (Yoko Ono igen bölcsen oda nyilatkozott, hogy a névadással a magyar forradalom előtt kívánnak tisztelegni), s az első kiállítás a nemrég elhunyt New York-i Keith Harring munkáiból rendeződött. De erről majd legközelebb.

Tárca

DALOS GYÖRGY

A Schwedenplatz koldusa

A bosnyák férfi a Schwedenplatzon két bankfiók között állva hegedült. Több napon át arrafelé vittek ügyes-bajos dolgaim, s talán fel sem figyeltem volna rá, hiszen Bécsben az ember hovatovább belefásul a horvát, román, szerb és cigány koldusok látványába. Az egyik alkalommal azonban éppen egy békebeli magyar slágert játszott, azt, amelyik így kezdődik: „Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország…"

Hogy bosnyák az illető, azt a hegedűtoknak támasztott kartonpapírról olvashattam le, amely hibás német helyesírással adta a járókelők tudtára, hogy egy „Flühtling", azaz menekült zenéjét hallják, amit persze maga a konstelláció is valószínűsített. A tokban húsz schilling árválkodott, nyilván abból a célból, hogy további adakozásra animálja az alkalmi közönséget. Közelebbről szemlélve kitűnt, hogy a ravasz csalétek régi bankjegy volt, abból a szériából, amelyet néhány éve kivontak a forgalomból, s ma már legföljebb a Länderbank váltja be merő kegyességből, bár félő, hogy a bosnyák ezt nem tudta.

Néhány pillanatra eltűnődtem: ki és mi lehetett ez az ötven év körüli férfi szülőhazájában? Ipari munkás, dolgozó paraszt – vagy, ne adj' Isten, riadt meg bennem a kasztom iránti megkülönböztetett szociális érzékenység – értelmiségi? Vajon van-e családja, s ha igen, magával hozta-e őket ide a Császárvárosba, a procc kirakatok közé? Mit csinál a felesége, a gyerekei? Ők is koldulnak? Van szállásuk, tartózkodási engedélyük? Mi késztette őket arra, hogy elhagyják szülőföldjüket? Politikai emigránsok-e, vagy inkább, mint errefelé mondják, némiképp megvető hangsúllyal, gazdasági menekültek?

Éreztem, persze, hogy szónoki kérdéseket teszek fel magamnak, s részvétteljesen bár, de tehetetlenül bedobtam egy ötschillinges érmét a hegedűtokba, majd tovább-ballagtam. Hanem a dallam sehogy sem akart kimászni a fülemből. Honnan szedhette a bosnyák a valamikori édes-bús slágert? A dal szerzője különben érzelmes, hazafias zsidó komponista volt, néhány évvel a dal megírása után marhavagonban hurcolták a szép, a gyönyörű Magyarországról egy német haláltáborba.

Persze, megvan!, böktem a homlokomra: Emir Kusturica zseniális filmjéből, „A papa szolgálati útra megy" című̈ből leshette el a bosnyák a dalt, annak zárójelenetében szólalt meg lírai szopránban. Igen, kezdek ragaszkodni ötletemhez, alighanem ezt a filmet látta a Schwedenplatz koldusa az átkozott és boldog kommunista békeidőkben, egy szarajevói moziban. Amikor még volt mozi Szarajevóban.

„Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország / gyönyörűbb, mint a nagyvilág" – omlik szét bensőmben a bosnyák hegedűszó, hazám idegen húrokról felcsendülő, megható dicsérete, s mementó is egyben. Mert Európát már a sláger születésekor elözönlötték a hontalanok, az érlelődő háború előhírnökei, s a vaksággal vert kontinens már akkor is elsősorban idegenrendészeti problémát látott bennük. Ahogy a menekült Bertolt Brecht írta a harmincas évek végén:

Persze, persze, törvény van akárhol,
rendőrönkény, rend és rendelet.
Hol a passzus? – kérdezik a fától,
s igazoltatják a felleget.
Ahány üres világ – kinccsel ér fel,
a miénk meg, sajnos telve rég,
telve hőssel, koplalóművésszel,
rettegvén diktátorok dühét.

Mi lesz ezzel a bosnyákkal, aki kopott hegedűjén, íme, nap mint nap koncertet ad az európai ház udvarán? Meg kellene erről kérdezni Milosevicset, Tudjmant vagy akár Mitterrand-t, Kohlt és Vranitzkyt is. Mert az, hogy 1992 őszén itt kell magának alamizsnát összemuzsikálnia, kétségtelenül a földrész nagy szégyene. Nagyobb szégyen csupán az volna, ha nem koldulhatna itt tovább.

AMBRUS JUDIT

Kedves, ne félj, nem lesz semmi baj

– ma is mondtak időjárást –

EZER ÓH, JAJ, BAJ, EJNYE, NYŰG SIRÁNKOZIK PITYERGŐ SZÁNKON, dehogy, kedves, máris itt vagyok, ma sokat sütött a nap, majdnem tavasz volt, a hőmérséklet nem egy helyen az ország déli részén megközelítette a 20°C-ot, jó, tudom, *RAGYOGHAT A NAP AZ ÉGEN, TE SÖTÉTEN, FEKETÉBEN LÁTSZ MINDENT, HA BÁNATOD VAN, MÍG HA KEDVES, LÁNGRA LOBBAN,* persze, ÉK-en még volt felhő, az eső is esett, és ott kicsit hidegebb volt, *NE FORDULJ VAK HEVEDBEN A VILÁG ÉS RENDJE ELLEN,* látod, az itt Európa, itt állok én, mutatom, tetszik?, *ÚGY TEKINTS AZ EMBEREKRE, HOGY A FÖLD SE JÓ, SE FERDE,* a folytatás, a holnapi nap időjárása hasonlóan jó, kedvező, kellemes, sőt talán még kellemesebb lesz, *SE GYÖNYÖR, SE BŰ TANYÁJA, CSAK MAGADNAK KÉPES, MÁSA,* látod, ez a legszebb öltözetem, Neked vettem fel, és a frontok továbbra is messze É-on vannak, az a melegfront, ami ma ÉK-en kis felhősödést okozott, továbbhaladt kelet felé, **KI SÓHAJTOZ, KI MULAT. A VILÁG CSAK – HANGULAT,**

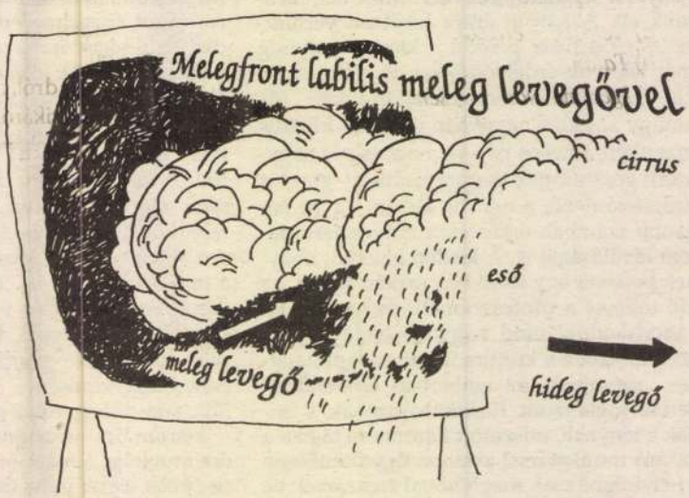

ugyan kedves, holnap már erre se kell számítanunk, **VAN EGYSZERŰ JÓ TAKARÓM IS,** figyelsz?, „a költészet oly nyelven beszél, amely a költői szövegen kívül nem létezik", látod, a kijelentés most is megállja a helyét, csak Te nem hiszed, a hidegfront tüstént eloszlik, a mondat megmarad, **LANGY TÉA BETEG IDEGEMNEK,** dehogy beteg, majdnem tavasz van, a hőmérséklet csúcsértéke eléri, néha még meg is haladja **NEM TUDJUK SZERETNI MAGUNKAT ÉS NEM HISSZÜK EL,**

Havadtöy Samuel

- MOZIVADÁSZ -

Hideg, mint a kő Hullajó

I.

Eheti betevő kultúrmocskomat a Bartók moziban fogyasztottam, ahol szép számmal képviseltették magukat azok a – magukban pályát tévesztett kommentátort sejtő – tagbaszakadt surmók, akiknek távoli rokona a festői Mississippi államban aprítja az ellent **Craig R. Baxley** Hideg mint a kő (Stone Cold) című svédtornaeposzában. A főszereplő surmót egy **Brian** (Boz) **Bosworth** nevű exnehézatléta domborítja. Az úr egyébként az amerikai futball kiérdemesült sztárja, aki huszonhárom éves korában egy sérülés miatt visszavonult, megírta az emlékiratait(!) majd úgy döntött, ő lesz a kilencvenes évek cséplőgyurija és filmes pályára lépett **Slyt** és **Arnold**ot eltávolítandó a húsosfazéktól. **Michael Douglas** úgy tűnik ma már megteheti, hogy faszságokra költse a pénzét, ugyanis ő producerelte a dolgozatot, amely sikeresen egyesíti magában a *Mad Max*-, a *Rambo*- és a *Terminátor*-filmek összes gyengéit. A filmet a „special effect" szakemberek valamelyike is csuklóból vászonra kenhette volna a Harley Davidson szponzorpénzéből, ámbár lehet, hogy ők már nem látták a *Szelíd motorosok*at, akik tovatűnő emléke előtt a rendező két képsorral is tiszteleg.

Szőke héroszunk felfüggesztés alatt álló zsaru, aki – miután bemelegítésnek unottan lenyomott két piti közértfosztogatót – éppen házihüllőjét táplálja, amikor megjelenik nála egy tisztaságmániás FBI ügynök (Dale Cooper óta tudjuk, hogy mindegyiknek van egy kis lökete) és rádumálja, hogy épüljön be a Testvériség nevű motorosbandába. Mit ad Isten, beépül, a többi pedig ahogy mondani szokták: történelem. A filmben sokat tanulnak, ez itt elsősorban levert rosszfiúknak a nyílászáró szerkezetek rendeltetés-ellenes használatával az adott helyiségből történő eltávolítását jelenti –, még többet motoroznak és lövöldöznek. Ezen kívül van egy eredeti húzása is az alkotóknak: nincs hepiend, mert a surmó által kinézett villogó szemű fekete bombázót a főgonosz pár perccel a vége előtt lelövi. Merthogy hősünkkel és a filmmel egyetemben ő is brutale és imbecille.

N. ZS.

II.

Istenem, azok a motorok, Harley Davidsonok persze, meg a kőkemény csákók, tetováltak, hűvösek és velőtrázóan rosszak (vagy jók). A film pontosan azt nyújtja, amit vártam: vérferedő, lóerők harca, csajok. Azt nem írom le, győz-e a jó az opusz végén, hadd maradjon ennyi izgalom az utánam jövőknek, de arra azért utalnék, hogy nem a rossz diadalmaskodik.

A filmben szereplő motros szekta, a Testvériség, heavy metalból, náci szimbólumokból, viking mítoszokból és sebességből összegyúrt vallása nagyszerű lehetőséget biztosít hősünknek, **Brian Bosworth**-nek alias **Kű**nek, hogy egyszerre alázza porba a kereszténység ellenfeleit, megnyerje a II. világháborút, megvédje az amerikai törvényhozást, leszámoljon a maffiával és mutogassa baltaarcát az epedő kamaszlányoknak.

Külön erénye eme alkotásnak, hogy a befejezést már csak főhősünk éli meg, azaz az összes rossz és a jók közül is számos eltávozik a Walhallába vagy ide-oda, fantáziadús és lebilincselő módon.

Tanulság nincs.

K.I.

Hideg mint a kő (amerikai).
Rendezte: Craig R. Baxley;
írta: Walter Doniger;
kép: Alexander Gruszynski.

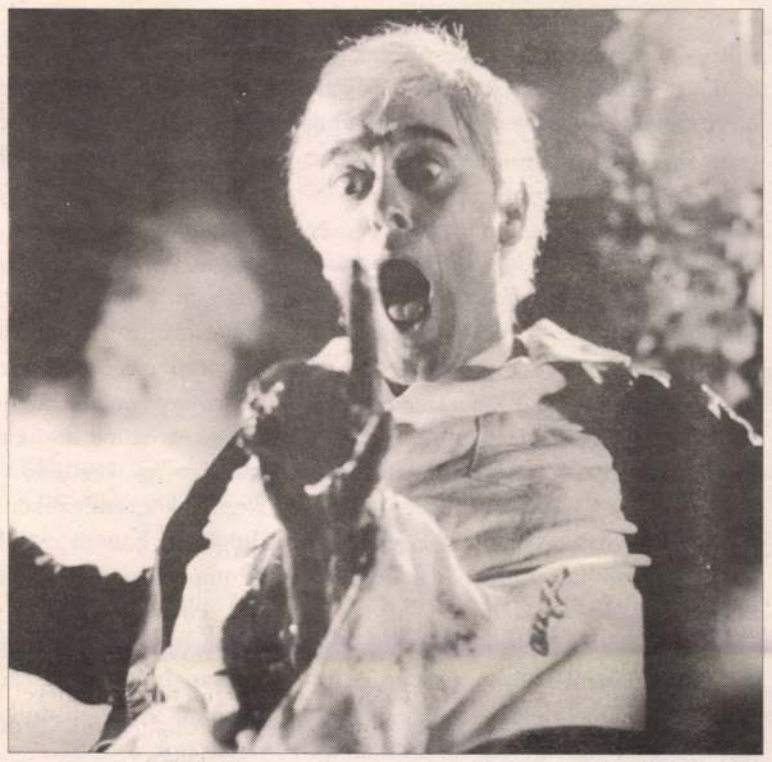

B L U A H G R R R H U

Hullajó

Az általam először látott „zombifilm" szupernyolcas technikával vetíttetett a vidéki diszkó falára, persze éjfél után, és a konspirációs szabályok szigorú betartásával, vagyis a körzeti megbízott jelenlétében (Menj má odább öcsi me' főrúglak, nem a tökfejedre vagyok kíváncsi!). Nem emlékszem már pontosan a történetre, de sejtem, hogy a holdfény, sírból ki, házba be, torlasz fel, ajtó reccs, szem: forg, vér: csorg, jóemberből is zombi lesz, míg a végén hálistennek...

Akár a *Hullajó* című horrorparódia. Nem is ez a gond vele, hiszen a film – szándéka szerint – eltúlozva utánozza a műfaj jellegzetességeit, tizenöt horror és pszicho paródiáját adva. (Vagy négyet én is felismertem.) Ami viszont bántóan hiányzik **Peter Jackson** tákolmányából, az a humor, melyet a rendező idétlen és alkalmanként gusztustalan gegekkel helyettesít. Vérbe borul a vászon a Perkinsre tényleg hasonlító (ez legalább talált) hős precíz munkája nyomán, s zombi-turmixgépét letevén anyjához is van egy-két keresetlen szava a hűtlen gyermeknek. Aztán ház gyullad, csók csattan, kész. Konstatálhatjuk, hogy a beígért másfél órás nevetés, a borzalmak felszabadító kikacagása helyett jobbára unatkoztunk, s jobban tettük volna, ha megnézünk e helyett valami jó kis horrort.

Hullajó (am. vérbentocsogó).
Rendezte: Peter Jackson;
főszereplők: Timothy Balme,
Diana Penalver, Ian Watkin.

T. Attila

IRA-tlan történelem

Férfias/Hazafias Játékok

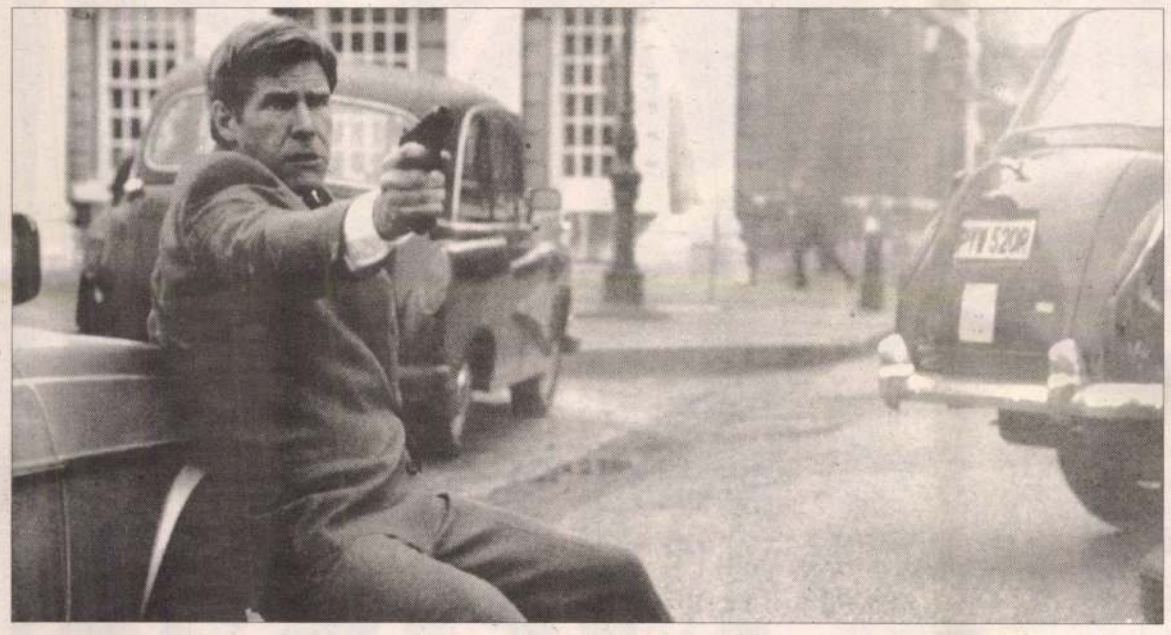

Ha az embernek volna kedve megnyugodni, akkor most itt volna az alkalom. Fukuyama alaposan ránkijesztett ezzel a „történelem vége" ötlettel, hiszen, ha úgy állnának a dolgok, ahogy az amerikai mester írja, akkor nemcsak a történelmi léptékű világpolitikai eseményektől búcsúzhatnánk, hanem a politikai alapokon nyugvó akciófilmektől is. Kár lenne.

Kár, mert az egyéb akciófilmeket, amelyek nem hordoznak rejtett politikai üzenetet, éppen ezért minimálisra hangszerelt költségvetéssel készítik, a színészek gyengék, az operatőr vaksi és a rendező a nehéziparból képezte át magát, a forgatókönyveket pedig, esküszöm, ugyanaz a szegény hülye írta, aki Dénes János beszédeit.

A *Patriot Games*-t, amit a magyar mozik, az Isten tudja, miért *Férfias játékok* címen játszanak, viszont egyértelműen pollitikai motivációk hívták életre, a film azért van, hogy a CIA-t kaserolja a poszthidegháborús időkben. Feltehetően ezért volt pénz mindenre, eszelős elektronikai trükkökre és olyan kameramozgásokra, amelyeknek csak a megtervezése milliókat érő forgatási napokba kerülhetett.

Viszont megérte. A Férfias játékok elvben éppolyan akciófilm, mint a többi, **Harrison Ford** szokásához híven a szemöldök összeráncolásában látja a férfiasság kifejezését, **Anne Archer** pedig a báva mosolyban a nőiességet. A sztori felejthető, IRA-s rosszfiúk izélnek életre-halálra a kertvárosi Amerika szeplőtelen képviselőivel (hogy kik győznek, nem árulom el), az autós üldözés épp ott van, ahol lenni szokott, vannak célzott lövések és országos pofonok, DE.

De az akciófilmekben egyébként már megszokott elektronikai trükkök és számítógép-animációk gyönyörűek, a mozi-akciókat valóban a Kaland költészetével képesek felruházni, a kameramozgások pedig egyszerűen szédítőek. A szó szoros értelmében is, de úgy, hogy az egyébként szóra sem érdemes filmből valóban a veszély, a kockázat, a halálfélelem sodró lázálma lesz.

Persze tudom, egy filmet a forgatókönyvíró(k)nak és a színészeknek kellene a hátukon vinniük, nem az operatőrnek, sőt, még a rendezőnek is csak „művészfilm" esetében – a Férfias játékok esetében azonban bánja a fene, hogy így történt, ha egyszer rendező és főleg operatőr zseniálisak.

Persze az is lehet, hogy majd ilyen filmek lesznek: a rendező meg az operatőr technikai kérdésekben gondolkodik, míg a színész, a szerencsétlen, emberi szituációkat kénytelen reprodukálni. Az emberi szituációk pedig, legyenek bármily intimek is, mégiscsak a kor alapvető kérdéseit ismétlik meg a maguk intim módján. Mármost ha Fukuyama dolgozószobájának ablakából nem látszik a történelem, akkor, úgy látszik, a holllywoodi stúdiókból sem – ha viszont az összes többi „gépfilm" ilyen jó lesz, mint a Férfias játékok, akkor majd csak kivárjuk valahogy, amíg a történelem egy szép napon újrakezdődik. Hollywoodban is.

Rút Ernő

stílusban rendezzem be az új lakását. Csak azt mondta, hogy nagyon siessünk, mert még szeretné élvezni a lakást, amíg csak lehet – már nagyon beteg volt akkor. A nappaliban volt egy nagyon csúnya kandalló, amit bevakoltattam. Amikor még nedves volt, megkérdeztem, nem akar-e belerajzolni valamit, hogy egyénibb legyen? Tetszett neki az ötlet és meg is csinálta. Ehhez persze tudni kell, hogy ő mint graffitiművész kezdte a karrierjét, állandóan járta a metrót és ott rajzolt. Csak a többiektől eltérően, akik a vonatokat teszik tönkre, ő a nagy, üres hirdetőtáblákra festett. Azokra a hatalmas szürkésfekete lapokra, amiket a lejárt plakátok fölé ragasztanak New Yorkban.

Amikor a kandalló vakolatába vájta rajzait, akkor láttam, milyen gyorsan és milyen biztos kézzel dolgozik. Amikor befejezte, megkérdeztem, hogy miért nem csinál ezekből egy egész sorozatot? Nálunk, a Dakota-házban elkészítettünk néhány tálcát, teleraktuk puha agyaggal és azokba vájta a rajzait.

MN: Tehát ezeket mutatod be Pesten?

Egy oltárkép lesz kiállítva, Keith utolsó munkája. Két napra rá, hogy elkészült vele, kapott egy fertőzést, nagyon megbetegedett és már nem tudott dolgozni. Ezenkívül még néhány nagyon korai munkájának a reprodukcióját mutatom be, ilyeneket szokott a földalattira rajzolni. Egyébként az oltárképet ajándékba adom a budapesti Ludwig-múzeumnak, hogy legyen ott valami a legújabb irányzatokból is.

MN: Tudom, hogy decensebbnek tűnhetnék, ha eltitkolnám a kíváncsiságomat, de mennyit érhet ez az oltár?

HS: Az attól függ. Ma a műtárgypiac eléggé labilis, mindennek megváltozott az ára, de 150-180 ezer dollárt biztosan ér.

MN: Most már értem, hogy miért nem maradt pénzetek legalább egy kis vacak kastélyra. Kit fogtok még kiállítani?

HS: A következő kiállításon Yoko munkáit szeretném bemutatni. Utána *Ross Bleckner* megy, ő egy másik amerikai festő, majd egy igazi bótrányművész: *Mapplethorpe*. Ő fotós volt, az egyik legjobb amerikai fényképész, sajnos ő is meghalt AIDS-ben. Legtöbben pornográfnak bélyegezték a képeit és tiltakoztak ellene, de én nagyon jó és fontos művésznek tartom. Utána egy olasz–amerikai festőt, *Francesco Clemente*t fogjuk bemutatni.

MN: Az interjú előtt kérted, hogy most ne rólatok, hanem inkább Haringről és a Galéria 56-ról beszéljünk. Azt hiszem azonban, hogy nagyon csalódottak lennének a Narancs olvasói, ha nem kérdeznék néhány személyes dolgot is. Azt már hallottuk, hogy miért jöttél vissza, de mondj valamit arról is, hogy mikor és miért mentél el Magyarországról?

HS: 1971-ben behívtak sorozásra és sajnos egészségesnek találtak. Nem bíztam abban, hogy képes lennék kibírni a katonai szolgálatot, úgyhogy Jugoszlávián keresztül Olaszországba mentem, és onnan már nem jöttem haza. Egy nagy szerencsém volt, hogy Angliában születtem, úgyhogy amint elhagytam az országot, kaptam egy angol útlevelet és azzal már könnyen utazhattam. Ezután egy évig Angliában laktam, ahol nyelvet tanultam, ezután átjöttem Amerikába.

MN: Yokót mikor ismerted meg?

HS: 1978-ban. Volt egy nagyon szép üzletem New Yorkban, és a kirakatba kitettem két egyiptomi széket, amit akkor találtam. John és Yoko épp az ilyen dolgokat gyűjtötték, úgyhogy egyik nap bejöttek az üzletbe és megvették. Megkértek, hogy menjek át a lakásukba, mert szerettek volna néhány más dolgot is venni – így kezdődött a kapcsolatunk. Nem lakberendezőként kezdtem nekik dolgozni, hanem csak bútorkeresőként. Azután, hogy a kapcsolatunk szorosabbá vált, én rendeztem be a házukat a tengerparton és Floridában, és a New York-i házban is. John halála után segítettem Yokónak az üzleti dolgaiban, akkor már jó barátok voltunk.

MN: Ma mivel foglalkozol?

HS: Maradtam továbbra is lakberendező, de megengedhetem magamnak, hogy csak azzal foglalkozzam, ami igazán érdekel. Most is azért fogok csak az utolsó pillanatban Pestre menni, mert egy hatalmas lakást kell befejeznem. Épp most jön a kárpitos, a szőnyeges, most van a legtöbb munka.

MN: A Narancs-olvasó, aki veled szeretné berendeztetni a házát, mire számítson, milyen stílusú lakást alakítasz ki neki?

HS: Biztos, hogy üres lesz, kevés bútort teszek bele. Nagyon szeretem keverni az antik és a nagyon modern dolgokat. Mondjuk egy 18. századi kép mellé biztos hogy egy mait teszek. De megnyugtathatlak, hogy szoktam néha teljesen klasszikus lakásbelsőt is kialakítani. Ilyen volt például Brüsszelben az amerikai nagykövet, egy hölgy lakása. Amikor bementem a lakásba, a második nap megmutattak egy falat, amelyhez nem volt szabad hozzányúlnom. Ajtók voltak benne, s az ajtók mögött rengeteg drót. Ugyanis ott a szomszéd épület épp a szovjet nagykövetség volt, összesen vagy tízcentis üreg volt köztük. Sajnos a másik oldalon nem láthattam a drótokat.

MN: Nem tudom eldönteni, hogy hippi nosztalgia-e bennem vagy kommunista atavizmus, hogy megkérdezem: nem zavar, hogy csak nagyon gazdagoknak dolgozol?

HS: Nem az a baj, hogy vannak nagyon gazdagok. Az a baj, ha mellettük csak szegények vannak, és mint a harmadik világ országaiban, nincs egy nagy középréteg. Most, hogy egyre többet megyek Magyarországra, ott is ijesztőbb a szegénység, és nem látom a középosztályt. Yokóval adtunk pénzt a szegények és a menekültek ellátására, de tudom, hogy erre semmi nem elég, középosztály meg adományokból nem fog kialakulni. A szegénység mellett még van valami, ami számomra nagyon félelmetes. Egy ismerősöm, egy amerikai hölgy átment Magyarországra néhány napra. Megadtam neki néhány étterem és színház címét, mert kérdezte, hogy hová menjen Pesten. Egyik nap rendelt egy taxit és elment a Kispipába. Amikor kiszállt, a taxis adott neki egy cédulát, amire magyarul írt valamit. A pincér fordította le, az állt rajta, „büdös zsidó!"

MN: Ilyenkor azt szokták mondani, hogy „de nem ezért szeretjük Budapestet…"

HS: Én tényleg nagyon szeretek Magyarországon és Budapesten lenni. Érzek itt valami pluszenergiát, amit máshol nem. Ez az egyik ok, hogy a galériát megnyitom, mivel szeretnék minél több emberrel valódi kapcsolatba kerülni. Eddig ha ott voltam, akkor napközben nem csináltam semmit, a barátaim meg dolgoztak, estére fáradtak voltak. Így nem alakulhatott ki igazi kapcsolat köztünk. Talán ha van egy üzletem és kapcsolatba kerülök sok emberrel, akkor sokkal többet fogok megtudni a helyzetről, az ott élőkről.

MN: Samu, magunknak is kívánom, hogy ne csalódj ebben a várakozásodban. Azt hiszem, ebbe az interjúba ennyi elég lesz most.

HS: Jó, de azt ne felejtsd el megírni, hogy 27-én nyit a Galéria 56, a Néphadsereg utca 7.-ben.

MN: Látod, huszonegy év után mégiscsak kapcsolatba kerülsz a néphadsereggel.

HS: Á, nem. Most hallottam, hogy az utcát visszakeresztelték Falk Miksára.

Fényi Tibor

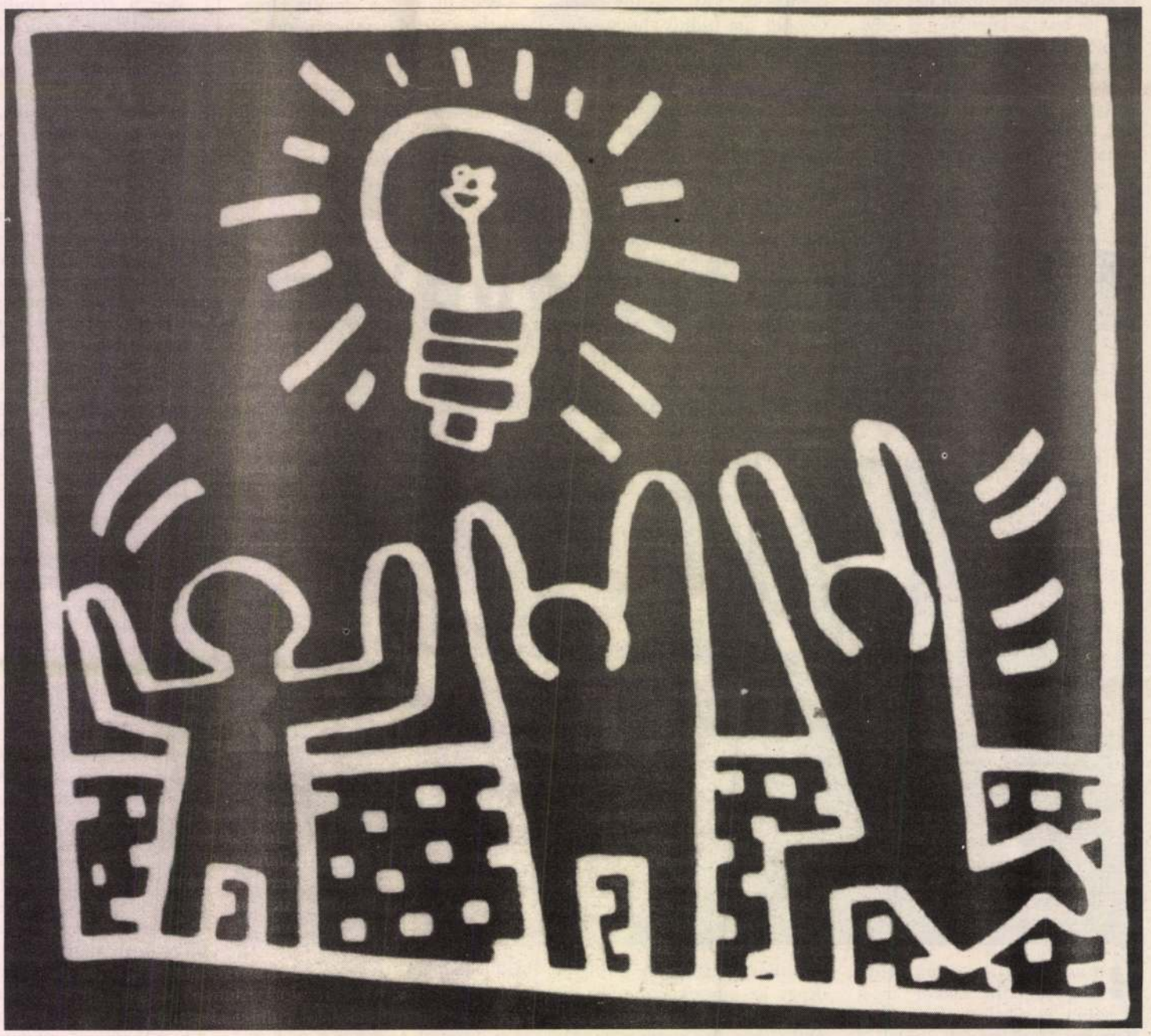

NARANCSGALÉRIA: KEITH HARING

YOKO ÉS SAMU VELENCÉBEN

GO EAST

Beszélgetés Havadtőy Sámuellel, aki lakberendező, galerista és Yoko Ono férje

Magyar Narancs: Samu, akarsz könnyen pénz keresni?

Havadtőy Sámuel: Miért ne?

MN: Akkor mondd el, hogy hol vettetek Yokóval Magyarországon kastélyt? Az egyik pletykalap tízezer forintot fizet a címért. Felezhetnénk...

HS: Ó, elkéstél. Tudod, épp Ausztriában voltunk, amikor ez a felhívás megjelent a Kacsában, és nagyon jót nevettünk rajta. Egy osztrák ismerősünknek tényleg van egy kastélya, és nála csináltattunk magunkról fotókat. El is küldtük a képeket a lapnak, de sajnos nem jelentek meg.

MN: Ez az egész kastélyügy a rendszerváltás utáni városi folklór egyik gyöngyszeme. Budapesten sokan még azt is tudják, hogy egy magyar ősnemesi család egyik tagja, egy bizonyos „Miszter Ubul" volt az eladó. Szerintem azért kering ez a hír, mert az emberek úgy gondolhatják, hogy akinek az a neve, hogy Havadtőy Sámuel, az csak kastélyt vehet – pláne ha Yoko Ono férje.

HS: És még talán azért is mondják, mert egy kicsi lakást tényleg vettünk Budapesten. Az egész úgy kezdődött, hogy Yokónak volt egy kiállítása Genfben, egy nagyon híres galériában, amelynek magyar a tulajdonosa, úgy hívják, hogy Marika Malakorda. Ő beszélt nekünk állandóan arról, hogy Budapestet be kell kapcsolni a világ vérkeringésébe. Azt mondta, hogy ehhez nagyon aktív művészeti élet kell, találkozóhelyek, galériák, ahol nemzetközileg elfogadott művészek mutatják be az alkotásaikat, ahol kapcsolatok alakulnak ki. Ő akart is egy ilyen modern művészeti galériát nyitni Pesten, csak valami akadály jött közbe. Engem viszont meggyőzött. Ezért először vettem egy lakást, most pedig nyitok egy galériát.

Érzek itt valami pluszenergiát, amit máshol nem.

MN: Ez csupán valami jó cselekedet a részedről, vagy látsz benne üzletet is?

HS: Az egész galéria pici, úgy nyolcvan négyzetméteres. Ilyen kis helyen csak egy-két nagyon értékes képet lehet kiállítani, olyanokra gondolok, melyek még Amerikában is drágának számítanak. Nem hiszem, hogy ma Pesten megengedhetnék maguknak az emberek, hogy ezeket megvásárolják. De remélem, ha eltelik egy kis idő és fejlődik a piac, akkor majd Magyarországon is eladhatóvá válnak a képek. Az az lesz egy olyan réteg, amelyik majd meg tudja fizetni ezeket a műveket.

MN: Tudod már, hogy kiket fogsz bemutatni?

HS: Persze, az első öt kiállítás már készen van. Az az alapkoncepcióm, hogy Budapesten az emberek sehol nem láthatják a legújabb és legsikeresebb amerikai avantgárd művészeket. A Ludwig-gyűjtemény is csak a hetvenes évek elejéig ad róluk képet. Pedig azóta üstökösként tűntek fel meghatározó művészek. Sőt, az AIDS és más betegségek miatt sokan közülük már meg is haltak. Eleinte őket szeretném bemutatni úgy, hogy minden művész hat hetet kap. Két-három amerikai után később bemutatnék egy-egy magyart is. Tényleg szeretném a magyar művészek érdeklődését felkelteni a galériám iránt, ez nem udvariaskodás és nem reklámszöveg.

MN: Az első kiállító Keith Haring. Ki ő, és miért pont vele nyitsz?

HS: Keith valódi üstökös volt Amerikában, sajnos két éve AIDS-ben ő is meghalt. '84-ben ismertük meg Yokóval, Sean születésnapjára jött el Andy Warhollal. Egy képet hozott ajándékba, amit épp akkor festhetett, mert azt mondta Seannek, hogy még ne fogja meg, mert ragad a festéktől. Egy kilences számból kialakított férfifej volt rajta, mert Sean akkor volt kilencéves. Azóta is nagyon szeretjük ezt a képet, a mai napig itt van a lakásunk bejáratánál. Ekkor kezdődött a barátságunk. Gyakran feljött hozzánk, befestette Sean gitárját is, én pedig vettem tőle néhány képet.

MN: Ezeket mutatod most be?

HS: Nem, ez egy másik történet. 1989-ben Keith már nagyon híres volt, és megkért, hogy 18.-századi francia nagypolgári

Havadtöy Sámuel

Fekete Balázs

Egy alapvetés

„Sehol közös eszme, közös törekvés bizonyos szellemi célra, sehol csoportosulás akár egy, akár másik zászló alá, sehol küzdelmek elvekért. Főgond a megélhetés, főirány az élelmesség. Ha olykor egyes apró csoportokat látunk is összeverődni múlólag, nem a rokon irány hozza őket össze, hanem a véletlenség, nem ugyanazon elvek harcosai, csak temperamentumuknál fogva összeférő, összesimuló elemek, nem baj-társak, csupán pajtások. Legtöbb esetben nem a zászló hozza őket együvé, hanem a konc."

Arany János sorai illusztrálják a mai helyzetet: a történelem, ha nem is ismétli, de körülbelül variálja önmagát.

Kulturális-közösségi eseményekről, rendezvényekről gondolkodva nem kerülhetjük meg az *elkötelezettség* motívumát.

A kultúra közösségen alapul, a kulturális közösség tagjai pedig bizonyos intenzitású elkötelezettségben állnak a közösséget összetartó, azt megszervező tárggyal, eszmével. Az elkötelezettség mélysége, értéke változó. Egy szurkolótábor, rajongótábor vagy hitgyülekezet tagjai éppúgy elkötelezettségben élnek hitük, rajongásuk tárgyával, mint ahogy az egyszemélyes műélvezet – az adott mű szeretete – is elkötelezettséget jelent a művel szemben.

Mindannyian a legkülönbözőbb elkötelezettségekben éljük le életünket. A családi, munkahelyi, iskolai, baráti kapcsolatok (elkötelezettségek) különféle – önként vállalt – feladatok elé állítanak, ugyanakkor ezek a kapcsolatok nem pusztán az életminőség fokmérői, hanem egyenesen az életben maradás feltételei.

Kezdjük felmérni, hogy a kommunista rendszer milyen mélységben irtotta ki társadalmunk önszerveződéseit, azonban a felszabadulás nem várt nehézségeket is hozott. A volt rendszer alatt láthatatlanul vívott szellemi-lelki létharc ugyanis életünkbe el nem vitatható heroizmust vitt. Ez a hősiességérzet és valódi hősiesség kisebb-nagyobb, látható és alig kimutatható közösségeket teremtett. Nyilvánvaló, hogy egy lakásszínház, önképzőkör vagy klubcsapat lehetőségei egy világbirodalommal, egy birodalmi eszmével szemben mennyire kicsik. A változás lehetősége mégis éppen ezekben a kis közösségekben erjedt.

Miben változott Budapest szellemi élete 1989-hez képest?

Elkötelezettségeink változtak! És ez bizonyos szellemi, kulturális szerveződéseket időlegesen lehetetlenné tesz. Mást jelentett egyes helyekre, klubokba járni, bizonyos filmeket megnézni, mint manapság. Akkor ezek a választások tettek voltak. Egy ellenzékinek minősülő rendezvény közönsége vállalta önmagát, a rendezvényt, a művet. A nevét adta hozzá, lelkileg részesévé, szereplőjévé vált. Ezt utoljára talán 1988–89 tüntetésein érezték. Lelkileg felemelt bennünket ez az érzés, még ha e tüntetések politikailag nem is mindig voltak eredményesek. Nehéz eldönteni, melyik a fontosabb. A konkrét politikai haszon vagy a lelki megvalósulás. Ma már bármilyen állásfoglalás megtehető. Csak éppen tetteink súlya lászik elveszni, életünk tartalma hígul. A *Mindhalálig zene* című filmben hangzik el egy mondat: „Mi elvisszük önöket bárhová, de jutnak sehová." Ezt a mondatot a Pesti Műsor akár címlapjára írhatná. Statisztikailag, messziről, kívülről nézve nincsen krízis. Belülről, lelkileg, művészileg annál inkább! Ráadásul a kultúra hivatalos intézményei hivatásukkal ellentétes hatást gyakorolnak. A művészi-emberi tartás megvalósítása egyre kisebb egységekben, s végül csupán magányosan lesz lehetséges.

Kulturális eseményekkel kapcsolatban az anyagi nehézségekre való hivatkozás legtöbbször, sőt – a dolog lényegét tekintve – majdnem mindig hamis! A kultúraszervező művészek anyagi panasza egy mélyebb zavar jele. A Nagy Egészben való helykeresés jele. A társadalmi szerepvesztés jele, amikor az egyén, egy intézmény stb. időlegesen vagy véglegesen elveszíti, nem találja társadalmi feladatát. Ötlettelenséget takarnak ezek a panaszok, belső ürességet, értékvesztést. Az ihletettség nyugodt, józan, esetleg euforikus. Panaszkodni nem szokott. Senki sem kezd munkájához azzal a szándékkal, hogy az kevés legyen. Mégis sok-sok kész művön érezzük, hogy „ez bizony kevés". Vannak meg nem értett kortársaink, s vannak időszerűtlen klasszikusok, de mindez nem indokolja, hogy egy egész korszak, egy nemzedék szellemi élete váljon semmitmondóvá, üressé-kevéssé. Hajdan tartalmas, komoly műveket létrehozó alkotók munkája kiüresedik, ígéretes tehetségek nem találják hangjukat, a középszerűség unalmas köde fed be mindent. Nem érdemes kimozdulni otthonról, mert nincsen semmi! Nem történik semmi érdekes, nincsenek jó helyek, ahova érdemes lenne elmenni. Adódik ugyan egy-egy kísérlet, kezdeményezés, de hamar befullad, folytatása nincs. A világkiállítást váró város hivatalos-álkulturális élete mögött valójában bénultság, kedvetlenség, ötlettelenség, esetleg formális, színtelen, lelketlen munka van. A szellem emberei illúzióvesztetten várnak, isznak, nőznek, kapkodnak stb. S most a valóban komoly teljesítményekre képesekről beszélek, azokról, akik egy jó szóra csodára képesek! Mi az a csodaszer, ami elmozdíthatna erről a holpontról? Nem a pénz. Netán a *Hit*, amiről Ady Endre írt, s „amiből mindig is kevés volt"? Nem hiszem, hogy alkotóink igazán hitüket vesztették volna. S vajon az erős hitek tudnak-e szövetkezni, nem zárják-e ki egymást most és itt? Ideje van-e a találkozásnak? Ez az igazán riasztó kérdés!

Valljuk be, hogy ötletünk nincsen, lelkierőnk nincsen, lelkesedésünk nincsen úgy alakítani az életet – életünket –, ahogyan valóban szeretnénk.

Kérdés az is, hogy az esetleg már meglévő helyiséget hogyan sikerül rendszeresen tartalommal telíteni, élő fórummá tenni? Nem látok jelentős alkotói, személyi egymásra találásokat, nem hallok erőteljes csoportszerveződésekről. A szellem tendenciái széttartó jellegűek, a világ lehetőségeit számbavevőek, analizálóak inkább, mint szintetizálóak. És emögött nem pusztán *állhatatlanságot* kell feltételeznünk. Az élet valóságos, kézzel fogható eseményei annyira sebesen változnak, hogy igazán nem tudhatjuk, mit hoz a holnap. A helyzet önellentmondása, hogy éppen ilyenkor lenne legnagyobb szükségünk stabilitásra, közösségre-kultúrára. Az áhított külső stabilitás a belső, lelki megfelelője, záloga nem elegendő, csupáncsak szükséges feltétele a ragaszkodás, a hűség és a hit. A társadalom teremtőkészségének – végül is életképességének – fokmérője, hogy a mai pangásból hogyan lábal ki. Rosszak a hagyományaink, és újakat teremteni nincs erőnk. Pedig hagyományt kell teremtenünk! Ne hazudjunk magunknak, hogy nincs időnk, nincs pénzünk! Valljuk be, hogy ötletünk nincsen, lelkierőnk nincsen, lelkesedésünk nincsen úgy alakítani az életet – életünket –, ahogyan valóban szeretnénk. Az igazán jó művész vagy rendezvény a közönségét inspirálja, ha nem is tervezésre, de közösségi ábrándozásra készteti. A kultúrában az erő alapminőség! Az erő a közönyt, az unalmat érdeklődéssé változtatja. A tetszés, lelkesedés, az öröm elképzelhetetlen erő nélkül.

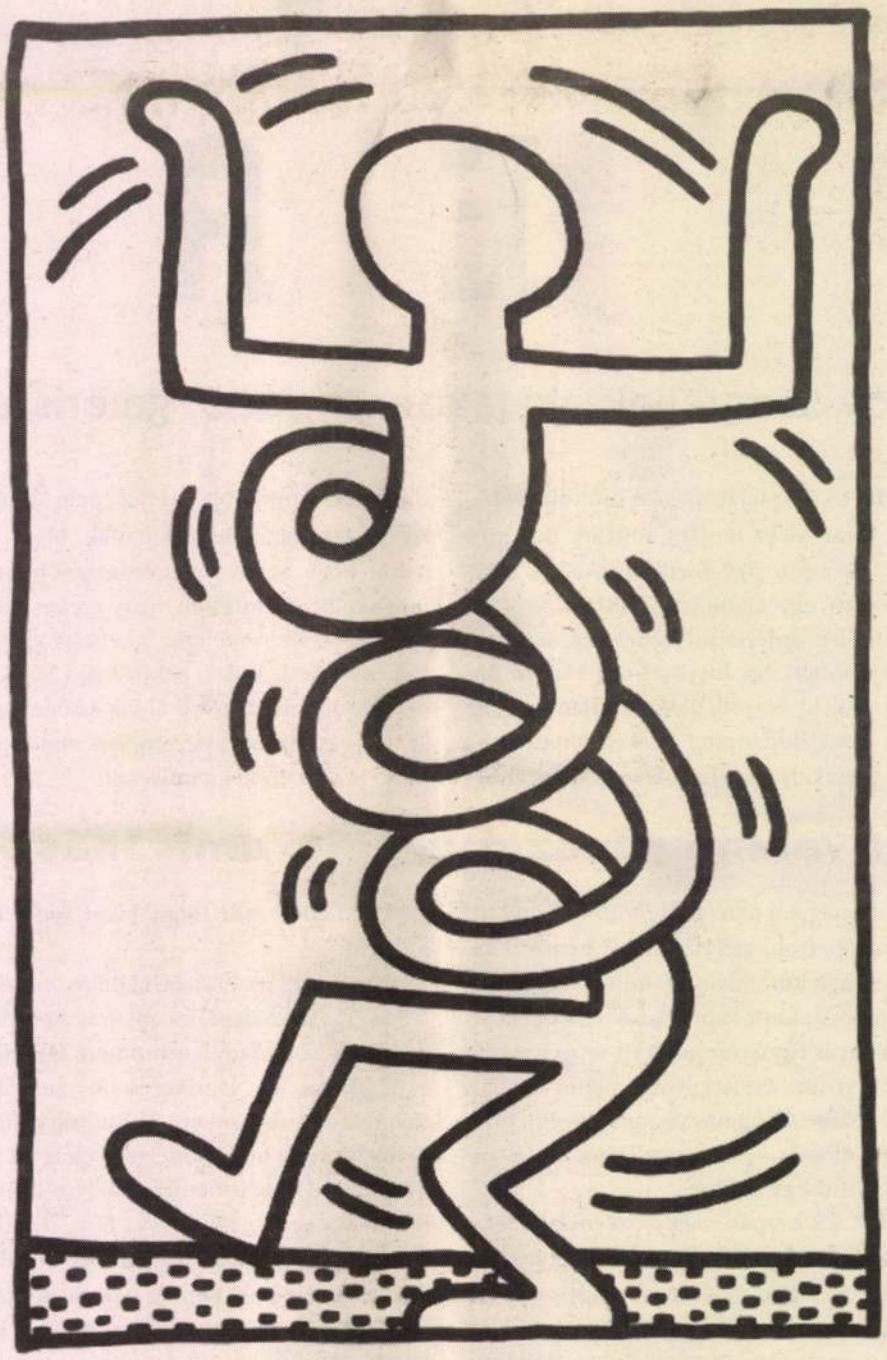

NARANCSGALÉRIA: KEITH HARING

MDK

Havalda Endre

Magyar zsellér, olaj
Vasmunkás, olaj
Rózsadombi tájkép, olaj

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
7 l.

Havalda Endre

Balatóni hangulatok, sznesrajz

Balatobi Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov. 13 l.

MDK

Havalda Endre, a Balatoni Társ. okl.

Kitüntetett művészek. Pesti Napló, 1934, okt. 23. 11 l.

Havalda Endre

1924. nov. balatoni

kiáll. Nemzeti Szalóban

Balatoni hangulatok, Hincs rajz

Gerevich Tibor III 51.

Havalda Endre

131	A modell	pasztell	60.—
132	Női tanulmányfej	pasztell	80.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1933 jan

Vasmegyei műtörténeti kiállítás

VI. 283

HAVALDA ENDRE

51 Virágok vázában olajf. 100.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1933 febr- ár

1925 Nemes Eliz:

Kötő leczke.

A szembe néző világos
és arcélben ~~[illegible]~~ ábrázolt ba
~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ ~~tanít~~
~~[illegible]~~ réklit, kék kötényt, kn
magas szárú czipős hord; a nő
ben a pamut szálat fo
szük ujjú sötét kék réklit, fodros
magas szárú csizmát
tyor fekszik, hátul a rok
lóg pipacscsal. ~~[illegible]~~ Tel

Vászon, méretei 12

⊥ tanítvány, ki

Havalda Endre

Menzeti Nalan

1924 nov – dec

Ivancs h. n. V. 2.

Havalda Endre

1928. Balatoni Társaság
kiáll
6 balatoni Tanyi

Mantegna III. 160.

Flavalda Endre

festő

Erk. 1928

3799. Márk Lajos.
Retteg, 1867 augusztus 25-én.

Intimitások.

A ~~m~~ városligeti fasor egyik házán árnyékos előtérében két egyik ~~a ki~~ háttal ül és ~~egy kert~~ gatja vendégét, a másik pedig á és kissé előrehajlik. Öltözete: zöld uszályos ruha, ~~fekete~~ és sötétzöld nagy nak ~~pedig~~: sárga szalmakalap csó lal, világoskék rékli szük ujjal tős fodorral. A háttért park fo nap lól meg világitott ~~a meg és~~ virágagon túl, de szemközt se alól jobbra: „MARK“.

Vászon, mér. 99.5: 80 cm.
Vétetett a Képzőművészeti az 1908. január 15-iki 146170 e (153-908).

Vét 146170-907

MDK

Havalda Endre

Balatonvidéki menyecske, paszt.

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934.okt.
7 l.

MDK

Havalda Endre, festö

Feleségem arcképe. Pasztell.
A modell. "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Havalda Endre, festö

Nyári virágok. Pasztell.
Olasz tipus. "

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1938. szept. Kat.

MDK

Hąvalda Endre, festö

Szödligeti kertes ház.	Pasztell.
Virágcsokor.	Olajf.
Nöi tanulmányfej.	Pasztell.

Nemzeti Szalon.- Öszi Tárlat. 1931. szept. Katalog.

MDK

Havalda Endre

Hajóállomás, of.

Balatoni részlet, vf.

Balatoni táj, of.

Balatoni Társ. 3. N.Szal. 393.kiáll. 1928. ápr.

15. 1.

MDK

Havalda Endre

Balatoni csend, of.

Balatonboglári kikötő látk. of.

Balatoni vitorlások, of.

Balatoni Társ. 3. N.Szal. 393.kiáll. 1928. ápr. 15. l.

Havalda Endre MDK

Balatonfödvári félsziget, pasztell

Balatoni Társaság V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1933. május.

MDK

Havalda Endre

Balatoni hangulatok, szinesrajz

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924.
Nov. 29.-Dec. 8. 13.lap

Havalda Endre

A Balatoni Társ. oklevelét nyerte.

P.H.934.X.23.

MDK

Havalda Endre

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

MDK

Havalda Endre

Virágok vazában. Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiallitas katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Marc.

MDK

Havalda Emire, festöm.

259. Nyári virágok. Pasztell. 60x50 J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec. hó 4. ök. sz. 68. aukció. 19.l.

MDK

Havas

cenzor

A 40 években a P. Hirlapban kifogásolta ez a mondatot: „Minden kornak van Istene". Kossuth felvilágosította, hogy ez egy Berzsenyi D. idézet, a cenzor a javított ívre rá írta, mert Berzsenyitől van, maradhat.

Acs Mihály: A boldogult cenzura idejéből
Grafikai Szemle 1896 évf. 3 z 36 l.

Havas tanár

Alkotásával szerepel az állami iparoktatási intézetek tanárainak kiállitásán.

M.934.VI.3.

Z. Havas Anikó

Hotel Volga, Budapest. - Építész Pinta József, belsőépítész Király László, munkatársak Dávid László, Hrecska József és Z.Havas Anikó, statikus Dénes Loránd. - Isz.

Magy.Ép.Ip.1972.1.sz.

8-11.1.

Z. Havas Anikó

F.J.: Hotel Volga, Bp, IV. Dózsa György út. - Építész Finta József, belsőépitész Király László, statikus Dénes Lóránd, épitész munkatársak Hrecska Józsefg Z.Havas Anikó, Dávid László. Falképek: Ágotha Margit, Rákassy Csaba. - Ismertetés.

Magy.Ép.mű.1972.6.sz.14-21.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 AUG 24

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Havadiné Kukovics Rózsa

102

Havadiné Kukovics Rózsa:
Piacon

helyét... Persze úgy, hogy
háromszögbe — valamiképpe
— a kerek világ is beleférjen

— Milyen gondokat és meg
oldásokat lát az irodalomta
nításban?

— A gondot abban látom
hogy az egyidejűséget irtóza
tosan nehéz megvalósítani
tanítás gyakorlatában. Ami
kor a jelenből indultunk, nem
vagy alig és óriási hézagokka
jutottunk el a munkadalig
Most, hogy a logikusabbna
tatszó alapoknál kezdjük, ne

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 OKT 8

PEDAGÓGUSOK LAPJA

dr. Havadiné Kukovics Róza

A nyár termése

1021

Dr. Havadiné Kukovics Róza: Présház

Immár nemcsak a szakszervezeti nyári művésztelepek megszervezése vált hagyományossá, hanem — a helyi munkabemutatók után — a művésztelepek ihletéből sarjadt nyári termés országos tárlata is. Erre került sor október 5-én a Fáklya klubban. A munkabemutató kiállítást *Orbán Sándorné*, a szakszervezet titkára nyitotta meg. Meggyőző szavakkal ecsetelte azt az évről évre erősödő érdeklődést, mely a művésztelepek iránt megnyilvánul. Ezek — mondotta — *„egyaránt segítik a gyakorlottabbakat és azokat is, akik esetleg itt kapják az első inspirációkat kollégáiktól vagy a vezetőtől"*. Méltatta a munkabemutatók szerepét mind az alkotók, mind a helybeli tárlatlátogatók nézőpontjából, majd így folytatta beszédét: *„A társadalom közművelődési, a művésztelepi tagok továbbképzési, üdülési és belülről fakadó oktatási igényei úgy kapcsolódnak össze a művésztelepek életében a pedagógus-szakszervezeti törekvésekkel, mint a fogaskerekek egy szerkezetben, és ezért támogatjuk szívesen ezt a területet"*.

A közös tárlaton, mely október 12-ig van nyitva, 38 alkotásban gyönyörködhetnek a látogatók. A rajzok, festmények változatosan és eredetien tükrözik azt a sok-sok élményt, amelyekkel a telepi tagokat megajándékozta *Miskolc, Pereces, Gyula és Bázakerettye*.

n melyik döntő
rdulniuk.
A következő
ár az újonnan
unkaügyi dön
ell működniük.
ell bonyolítani a
ökhelyettesek j
agok kijelölését i
zetesen azokat
okat, amelyek n
álvosan működt
iakban is megm
Az átszervezés
ös állami és szakszervezeti feladat. Érdemes ezzel kapcsolatban dézni a 142/1973 (M. K. 13.) MM számú utasításból, amely kimondja, hogy a megyei (fővárosi) művelődésügyi osztály „figyelemmel íséri a művelődésügyi intézményeknél működő munkaügyi döntőbizottságok tevékenységét, s ennek keretében az érdekelt szakszervezeti szervekkel együtt rányelveket, javaslatokat dolgoz i feladataik jobb ellátásához".

Dr. Simon Zsuzsa

esítést a heti kötelező óraszánán felül teljes óraszámban végi. Mivel a tízszázalékos gyógypedagógiai pótlék a működési pótlékok sorába tartozik, így ezt — a fentiek figyelembevételével — az esetenként megtartott helyettesítő órákért az általános iskolai nevelő részére nem szabad kifizetni.

Kovács Sándorné vezetőóvónő kérdezi: Ötcsoportos óvoda vezetője vagyok. Menynyi a heti kötelező óraszá-

SAKK

407. SZ. FELADVÁNY
SZÜGHY JÓZSEF
(Budapest)

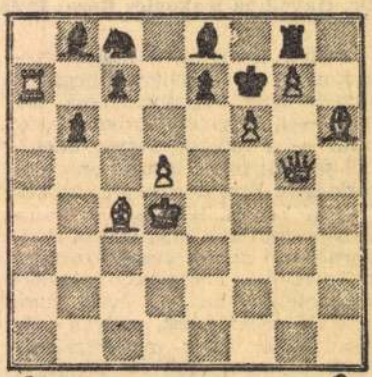

8 8

408. SZ. FELADVÁNY. — **M. PRIOLO** (Brescia — Olaszország): Vil.: Kh7, Vh3, Bd8, Bg7, Fg1. (5) — Söt.: Ka8, Bb8, Fa6, Fg3, Hb7, a5, d6. (7)

2. Havas Anikó

az alábbi pályázaton kiemelt megvételben rész esült
14. számú terv egyik ~~szerzője~~ munkatársa.

Lehoczky Ödön: Országos vezető módszertani szociális otthon tervpályázata, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 2-7.l.

2. Havas Anikó

az alábbi tervpályázaton 2. dijat nyert 11. számú pályaterv egyik munkatársa

Tokaji Béla: Fonyódi gyógyfürdő-gyógyszálló és melegvizü strandfürdő tervpályázata, 1971.
Magyar Epitőmüvészet, 1971.6.sz.2-5.l.

Z. Havas Anikó

Mérlegelés

Termál-, élmény- és gyógyfürdő, Esztergom – Prímás sziget

Ha elkészül egy-egy Mű, az alkotó és a befogadók egyaránt mérlegre helyezik – keresve a szavakat, a jelzőket, megpróbálják elhelyezni azt a számukra ismertté vált világban. Én is így vagyok vele, ráadásul érintettként – kétszeresen is.

RITKÁN VAN ÚGY, hogy az ember hosszasan követhet egy történetet. Ez most egy ilyen eset. Esztergommal ismerkedve, már a kezdetekkor rögzült bennem, hogy a szigetre strandfürdőt terveznek. Később zsűritagként igyekeztem befogadni a sziget rendezését célzó pályázat alkotóinak kódolt üzeneteit, majd hasonló feladat elé állítottak a 2002-ben kiírt meghívásos pályázat pályaművei.

Már ez a néhány száz leütött karakter is okot ad a mérlegelésre. Vajon a hosszú felkészülés eredményes volt-e? Számba vett-e a város minden fontos szempontot a döntése előtt? Használta-e az előkészületi munkák során kidolgozott javaslatokat, a maga javára tudta-e fordítani a mérhetetlen szellemi energiát, tanult-e belőlük – ha tetszik, mérlegelte-e a korábban megfogalmazott gondolatok, ötletek, logikai levezetések sokaságát? Valóban felkészült volt-e a döntésre, amikor élve a kormányzat kínálta lehetőséggel, és elfogadva annak időbeli korlátait, szorítását, végül is kijelölte a Mű helyét.

Bárhogy is történt, döntött, és jó szándékát jelzi a meghívásos pályázat ténye. Itt is mérlegelhetünk: a szorított határidők mellé felsorakoztatva a szorított építési helyszínt, mindez nem jelentett-e túl nagy terhet? A kiírás szabadsága – annak lazító szándékával szemben – nem indított-e el ellentétes folyamatokat? A pályázat mindenesetre lezárult, a Bírálóbizottság mérlegelésre kényszerült: „(...) [a pályamű] ék alakú beépítésben összefogott, kompakt épülettömeget alkalmaz. A tömegalakítás erőteljes, karakteres, a csúcstól kiindulva emelkedő tendenciát mutat, a terv szerint 16 méter magasságig. A feltárulkozó széles fejrész üvegfallal nyílik meg a Bazilika látványa felé. Építészeti szándéka tiszta, logikus. Ebből a kimondott, pontosan determinált szándékból sok minden következik, sok minden leszűrhető.

– Következik belőle egy dinamikusan képzett, és minden porcikájában ennek megfelelően formált tömeg. A szándék, mely az épületet természeti képződmény képzetét keltő tömegként jeleníti meg, azonosan kezelt homlokzatokhoz, és tetőfelülnézethez vezet. A tördeltség már-már az elaprózottság határát súrolja. A vállalt homogenitás a bejárat helyzetét teszi az elvárhatónál hangsúlytalanabbá.

A cizellált, szabdalt jelleg a belső terekben is következetesen végigvezetett. Az alaprajz szerkesztése szellemesen veszi át a tömeg jellemző vonalait, izgalmas belső térrendszert, és ötletesen komponált funkcionális rendet eredményezve. (...)

– Következik belőle egy öntörvényű rendszer, mely hihetetlenül érzékeny az összetevők arányára: kis-

FOTÓK • PICTURES • BUJNOVSZKI TAMÁS

mértékű eltérés az optimális összetételtől a ház minden részletét torzíthatja.

– Következik belőle egyfajta kényszer, aminek köszönhetően a ház a környezetét a maga képére igyekszik formálni, igazolva önmaga hitelességét. Emiatt az alap aránytalansága a tervezett tágabb környezetre is kihathat.

– Leszűrhető belőle az alkotó érzékenysége, következetessége, koncepcióalkotó képessége.

– Leszűrhető belőle a kísérlet sikeressége-sikertelensége, talán az okok is. (...)

A beruházásra kijelölt terület rangos, értékes pontja a városnak, mely városépítészetileg, építészetileg kiemelten érzékeny kezelést feltételez. Az itt megvalósuló beépítés, helyzetéből adódóan eldöntheti, de legalábbis jelentősen meghatározza a sziget építészeti arculatát, beépítési karakterét, előrevetíti (a példamutatás erejével) a beépítés sűrűségét, a területfelhasználás minőségét.

(...) A beérkezett pályaművek egyike sem alkalmas átértékelés nélküli, közvetlen tervi feldolgozásra. Ez a feladat rendkívüli összetettségével, a szempontrendszer bonyolultságával, és e szempontrendszer egyéni súlyozásának lehetőségét meghagyó kiírással magyarázható. A tervezőknek két eltérő síkon, két eltérő problémakörben kellett döntéseket hozniuk: Meg kellett birkózniuk a funkcionálisan összetett, bonyolult kapcsolatrendszert feltételező épülettel, megfogalmazva annak térbeli megjelenését, miközben állást kellett foglalniuk a sziget leendő építészeti, táji arculatát, struktúráját illetően. Ez utóbbit a szigetet ölelő város tükrében (...)" (1) A Bírálóbizottság azonban további mérlegelést ajánlott Beruházónak, Tervezőnek egyaránt.

A Mű időközben felépült, és most az ünnepélyes megnyitó pillanataira készül. A mérlegelés tehát újra időszerű. Szembesülve a kész épülettel láthatjuk: az alapállás, a formai-alaprajzi kialakítás, a környezettel, a várossal való viszony a pályaművel szinte egyező. Felmerülhet tehát a pályázat szerepének mérlegelése. Mit is jelent, mennyit segít az építészeti ötletek kiválasztása terén vagy az alkalmas építész megtalálásában? A felsorakoztatott építészeti válaszok hatnake a kiválasztott alkotóra? Segít-e a továbblépésben, az újragondolásban? Elbizonytalanítja, vagy éppen megerősíti az alkotót koncepciójában? Az újragondolás tisztázza-e a kimondott szavakat, mondatokat, vagy tördeli, zavarossá teszi őket? A megfogalmazott értékelések megerősítenek vagy elgyengítenek?

Esetünkben úgy tűnik, a kezdeti koncepció stabilan tovább élt, nem gyengítette a kivitelezés körül támadt kellemetlen közjáték sem. Nem mindennapi, különös feszítettséget, dinamikát sugárzó alkotás. Bátor kísérlet egy újszerű épület megfogalmazására, erőteljes mozdulatokkal. Dinamikus épülettömeg, fiatalos kísérletező kedv. Az persze mérlegelendő, hogy nem kockázatos-e ezen a helyen, egy történeti városrész közvetlen szomszédságában, egy ilyen nagy léptékű épület esetén kísérletezésbe kezdeni. Lesz-e elég erő, energia, kitartás, idő végigjátszani minden változatot, végigjárni minden ígéretesnek tűnő utat? Sikerül-e letisztítani a gondolatot, és minden részletet alárendel-

GENERÁLTERVEZŐ / GENERAL DESIGN
FINTA ÉS TÁRSAI ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ

FELELŐS ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / RESPONSIBLE ARCHITECT
DR. FINTA JÓZSEF

VEZETŐ TERVEZŐ ÉS BELSŐÉPÍTÉSZ / LEADING ARCHITECT AND INTERIOR DESIGNER
Z. HAVAS ANIKÓ

VEZETŐ TERVEZŐ / LEADING ARCHITECT
DÓCZÉ PÉTER

KOORDINÁLÓ ÉPÍTÉSZ / ARCHITECTURAL COORDINATOR
MEZEI GÁBOR

TERVEZŐK / ARCHITECTS
CSERHÁTI-CZENE ANDREA, PÉTER GÁBOR, GARAS ZSOLT

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
PATAY ÁGNES, FORTVINGLER ÉVA, ÁGÓ ARNOLD, BULCSU TAMÁS

SZERKEZETTERVEZŐ / STRUCTURE
VOLKAI JÁNOS – TM JANEDA KFT.

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING&HVAC
TEMESVÁRI LÁSZLÓ – TEMESVÁRI TERVEZŐ KFT.

ÉPÜLETVILLAMOSSÁG / ELECTRICAL PLANNING
KELEMEN FERENC – KELEVILL BT.

KÖRNYEZETRENDEZÉS / LANDSCAPE
STEFFLER ISTVÁN – ARCHIKERT BT.

KÖRNYEZETVÉDELEM, AKUSZTIKA / ENVIRONMENT PROTECTION, ACOUSTICS
JÓZSA GUSZTÁV

BALNEOLÓGIA, GYÓGYÁSZAT / BALNEOLOGY, THERAPY
DR. FLUCK ISTVÁN

VÍZGÉPÉSZET / HYDRAULIC ENGINEERING
SALLAI ZOLTÁN – S-TERV KFT.

ORVOSTECHNOLÓGIA, HIGIÉNIA / MEDICAL TECHNOLOGY, HYGIENE
KERESZTES ISTVÁN

KIVITELEZŐ / MAIN CONTRACTOR
CONTUR-BAU RT., ESZTERGOMI FÜRDŐ RT.

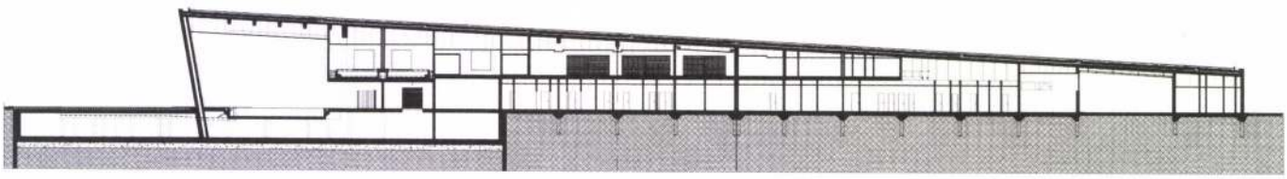

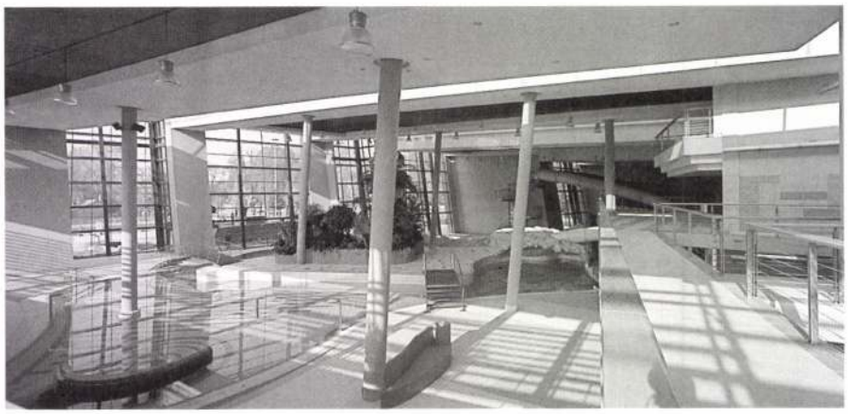

ni az egyre szilárdabban megfogalmazódó szándéknak? Nem fordul-e önmaga ellen a kísérlet? Nem csúszik-e át más kategóriába, és válik ennek okán a dinamikusnak mondott mű szinte agresszív megítélésűvé? Képes-e minden porcikájában progresszív maradni? Elvárja-e ezt tőle a funkció, a neki szánt szerep? A manapság divatos, az elmúlt évtizedben tucatjával épült fürdőegyüttesek kívánnak-e ilyen határozott, átfogó kompozíciót, vagy jobb' szeretik a díszleteket, szívesebben bújnak jelmezekbe?

Az esztergomi épület konzekvensen, egységesen szerkesztett. Enteriőrjei, a belsőépítészeti megoldások egységes hangnemben íródtak, az alkotóktól megszokott színvonalon – messze felülmúlva a témában megszokottat. Vajon ez a következetes építészeti hozzáállás, a kimért, elegáns, visszafogott magatartás egyensúlyban van-e a műfaj sajátosságaival, elvárásaival? Az ismert példák ugyanis zajosabbak, harsányabbak, mellbevágóbbak. A belső tér, mely a színpadias mozdulatok, a meghökkentő kontrasztok, a színeváltozások, a forma- és anyagbemutatók akciótere, esetünkben nem csendesebb-e a külső alakzat, a burok eleven mozgásához, redőzöttségéhez képest? Nem cserélődnek-e fel a szerepek? És ha igen, ez mire vezethet, mit eredményez, mennyire tudatos, mi lehet vele a szándék? Kérdés, mérlegelni való úgy tűnik, akad bőven.

„A mai magyar építészet állóvizébe jó néha-néha beledobni egy-egy követ." Az idézet az alkotóktól származik. Művük szakmai vitára, eszmecserére sarkall, építészeti elemzésre késztet, mérlegelésre szólít: mérlegelni építészeti megoldásokat, számba venni építészeti eszköztárat, minősíteni magatartásformákat, összevetni merészséget, kimértséget, bátorságot, visszafogottságot, harsány kiáltást, csendes monológot.

A kő már csobbant, hogy a hullámverés mekkora lesz, még nem sejthető.

Karácsony Tamás

(1) Részletek a pályázat értékeléséből,
a teljes szöveget lásd: www.epiteszforum.hu

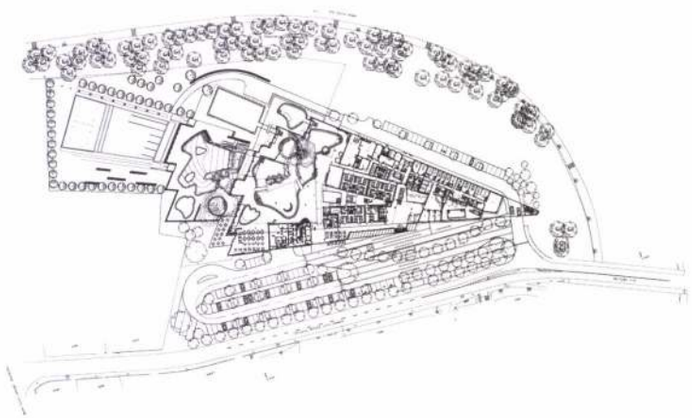

az általános leépülés jeleit mutatta. A gazdasági ellehetetlenülés és a helyi társadalmak szétesését kiváltó kataklizmák nyomása alatt a felkavart állóvíz hullámai túlságosan magasra csaptak.

A bajokat tetézte, hogy talán a kelleténél kicsit nagyobb volt a csinnadratta a csenyétei próbálkozás beindítása körül. A falugyűlésről két műsorában is beszámolt a televízió, számos cikk jelent meg a megyei és országos sajtóban, s az épphogy csak nekilódult vállalkozás máris a minden oldalról felsistergő indulatok ütközőpontjában találta magát. Az élet kizökkent a keserves, de megszokott kerékvágásból, és ez felborzolta mindazok kedélyét, akik úgy érezték, hogy közük van az ügyhöz. S mivel egyfelől azonnal természetesen nem születtek látványos eredmények, másfelől a túlzottnak érzett hírverés sokakat bosszantott, a kedélyek felbolydulása főként a legkülönfélébb irányú és indítékú elégedetlenségeknek adott tápot.

Néhány hónap után elégedetlenkedni kezdtek a csenyétei cigányok, mert az ő szemszögükből a valahonnan a fellegekből alászálló rejtélyes idegenek felbukkanása és a dolgok megszokott rendjétől mindenben elütő kezdeményezéseik ép ésszel megmagyarázhatatlan jelenségnek tűntek. Hiába hangzott el számtalanszor, hogy itt hathatós változások csak nagyon lassan és csak az ő aktív közreműködésükkel következhetnek be, ők a korábbi keserű lefojtottságnak és fásultságnak a megmagyarázhatatlan fejlemények kiváltotta logikus ellenhatásaként villámgyorsan csodavárásra rendezkedtek be. A csoda pedig természetesen elmaradt.

Kezdetektől elégedetlenkedtek a csenyétei nem cigányok, hogy itt valami a cigányok javára, tehát az ő rovásukra történik. Hogy a szociológusok és barátaik a helyi cigány szervezet megalakításával csak lovat adnak a falun belüli többségi helyzetükkel amúgy is visszaélő cigányok alá. Hogy eddig legalább a tanács és más hatósági funkciót is betöltő intézmények némi tekintéllyel bírtak a szemükben, s ha ezek képviselői rájuk dörögtek, egy időre meghúzták magukat. S ha most a nagy demokráciásdi miatt az ő tekintélyük is porba hullik, a maradék biztonságérzet is semmivé foszlik. Igaz, ami igaz, a máig rendies szerkezetű, pontosabban a rendiség romjaira épülő helyi társadalomban, ahol mindig csak a tekintélytől és sohasem az egyenrangú kölcsönösségtől remélik a menedéket, a megmaradt tekintélyek gyors lerombolása átmeneti egyensúlyzavarokhoz vezethet, s az addig megfegyelmezett agresszív indulatok könnyen elszabadulhatnak. Kezdetben kétségtelenül voltak ilyen jellegű tapasztalatok Csenyétén is, hiszen a korábban mindenható tanácstitkár pozíciója a változásokkal átértékelődött, a cigányok öntudatosabban léptek fel vele szemben, s így a fegyelmező funkciókat sem tudta a korábbi hatékonysággal ellátni. A megfogyatkozott biztonságérzetet a tsz-nyugdíjasok szemében hosszú ideig az sem tudta ellensúlyozni, hogy a változások java része az egész falu helyzetén javított valamicskét, és a hirtelen támad kereslet (épület kellett óvodának, pedagógus szolgálati lakásnak, majd később más célokra) következtében a házak árai is elkezdtek fölfele kúszni a korábbi hihetetlenül alacsony mélypontról.

Egyáltalán nem tetszett a csenyétei kezdeményezés a tanács és a többi a lakossággal kapcsolatban álló környékbeli intézmény munkatársainak, tisztségviselőinek sem, hiszen a nyilvánosság állandó fenyegetésével a hátuk mögött olyan szereplők lettek bejáratosak az ő addig csaknem háborítatlan birodalmukba, akikkel, noha partneri kapcsolatot ajánlanak, azért nem árt vigyázni, különösen rendszerváltás idején. Legalább a látszatra adni kell, s ezzel a régi, jól bevált, kényelmes nemtörődömség óhatatlanul csorbát szenved. Ráadásul a hívatlan és kényelmetlen jövevényeknek köszönhetően az a Csenyéte, amellyel eddig alig kellett törődni, most rengeteg munkát ad: falugyűlést kell szervezni, gondoskodni kell az iskolaépület helyreállításáról, az óvoda és a pedagógus szolgálati lakás kialakításáról, vízhálózat-bővítési terveket kell csináltatni stb... Mi több, mindezt tökéletesen hiábavaló fáradságnak tartják, hiszen ők évtizedek óta élnek itt, úgy ismerik Csenyétét, mint a tenyerüket, és mélységesen meg vannak győződve arról, hogy azon a falun az úristen se segíthet. Mire való hát ez a sziszifuszi erőlködés?

Nem tudtak az ügyért lelkesedni a környékbeli értelmiségiek sem. Hosszú éveket töltöttek el ezen a nehéz, sokszor kilátástalannak tűnő terepen, küszködtek a hátrányos feltételekkel, sikerélményben, elismerésben alig volt részük, és most idejönnek a pesti okosok, akiknek fogalmuk sincs az itteni nehézségekről, és ők akarják megmondani, hogy hogy kell csinálni. Hiába mondják, hogy ők csak segíteni akarnak, ha közben mindenféle változtatásokon törik a fejüket. Ez csak azt jelentheti, hogy amit eddig csináltunk, az szerintük nem volt jó. Ne legyenek okosabbak nálunk, és ne próbáljanak itt babérokat szerezni olyanok, akiknek semmi közük nem volt ehhez a vidékhez, és most is legfeljebb csak havonta egyszer dugják ide a képüket.

Nem rajongtak Csenyéte felkarolásáért a környék hasonló vagy alig valamivel jobb helyzetű települései sem. Hiszen náluk is felűtötte már a fejét a munkanélküliség, nekik sem biztosított már elfogadható megélhetést a tsz, náluk is egyre nagyobb területek maradtak parlagon, nekik is hiányzott a megfelelő infrastruktúra. Miért éppen a legreménytelenebbet, a zömmel mihaszna cigányok lakta Csenyétét választották. Abból a pénzből, amit Csenyétébe tökéletesen hiábavaló beleölni, rajtuk talán segíteni lehetne, hiszen az ő falujukat törekvőbb, tisztességesebb népek lakják, csak nem kapták meg soha azt a támogatást, amitől talpra tudtak volna állni.

Végül meglehetősen rossz szemmel nézték a csenyétei próbálkozást azok az emberek, akik már hosszabb ideje szívükön viselik az egész csereháti régió sorsát; a pozitív változások elősegítése érdekében regionális hatókörű egyesületet alapítottak, és ennek keretében minden tőlük telhetőt megtettek a helyzet jobbításáért. Ők talán illetéktelennek érezték a csenyétei beavatkozást, és érdemtelenül nagynak a figyelmet, amit az ő lényegesen nagyobb léptékű vállalkozásukhoz képest a tömegkommunikáció Csenyétének szentelt.

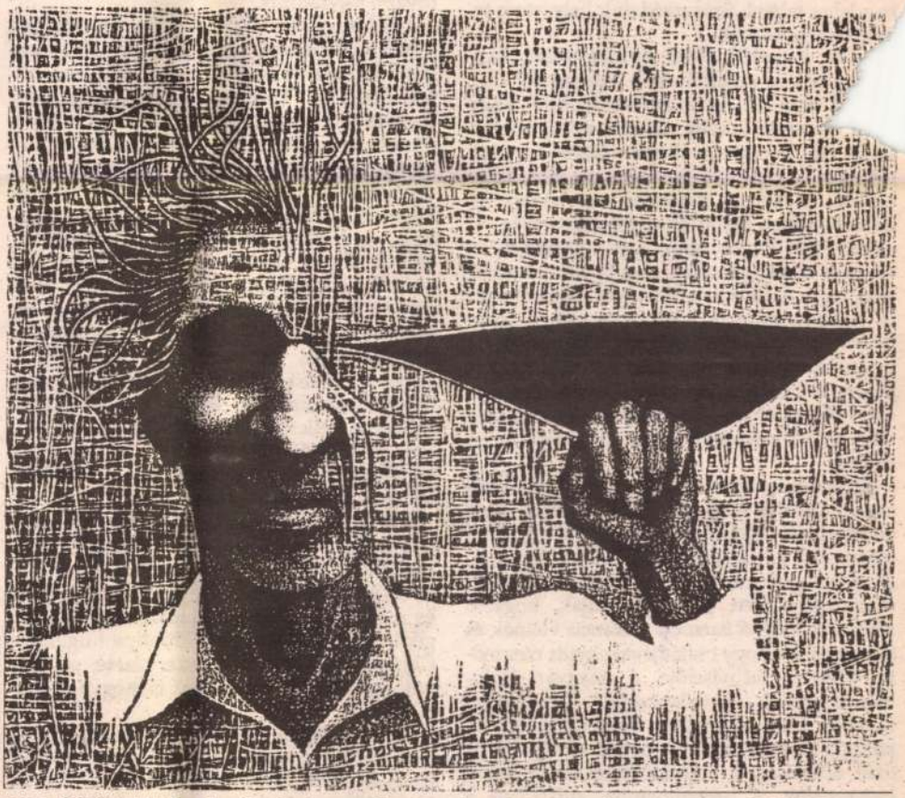

HAVAS BÁLINT RAJZA

Valamennyi szereplő érzékenysége érthető és természetes. Később a szándékok kölcsönös megismerése és az események menete sokat tompított az ellenérzéseken. Mindez azonban nem változtat azon, hogy Csenyétének a helyzet kilátástalanságán túl a kívül-belül leselkedő bizalmatlansággal is farkasszemet kellett néznie.

(Folytatjuk)

F. Havas Gábor

HAVAS Balázs

Tar Pál
1957-ben hagyta el Magyarországot, de megtartotta magyar állampolgárságát. Tanulmányait Párizsban fejezte be. 1961-től a Banque National de Paris alkalmazottja.
Bankja képviselőjeként dolgozott Angliában, Brüsszelben, Hongkongban, Los Angelesben és Houstonban.
Antall József osztálytársa volt.
Forrás: Magyar Hírlap, 1991. július 26.

tudom is, hogy az egykori emigránsok nem jutalomként várnának ma állásokat. Azt viszont joggal mondhatjuk, hogy most eljött az ideje az Önök által szerzett rengeteg tapasztalat és összeköttetés kihasználásának. Én magam a változások kezdete óta hangoztatom, hogy az előttünk álló óriási feladatok sikeres végrehajtásának esélyeit mennyire javítja a Nyugaton élő magyarság. Kérjük is közreműködésüket, általánosságban és konkrét ügyekben egyaránt. De a nagyköveti feladatokra – már csak a poszt szimbolikus volta miatt is – nem külföldön véljük megtalálni a legalkalmasabbakat. Hála Istennek, nálunk a diktatúra az utóbbi években annyit enyhült, hogy tiszta és alkalmas embereket nem csupán az emigrációban lehet találni. Szomszédaink helyzete e tekintetben nehezebb.

Soha ismertük Fejtő munkásságát, kaptainak és tekintélyének kiterjedését csak k tárta föl. Annál jobban örülünk, hogy emberek készek vállalni az új köztársaság és kormánya képviseletét. Levelük nyomán feljogosítva is érzem magam, hogy kérjem: ha nem is hivatalos nagykövetként, de képviseljen bennünket, Magyarország érdekeit Fejtő Ferenc, nem csupán a Quai d'Orsay-n és a Matignonban, de a francia társadalomban és külföldi tanítványai, barátai előtt is. A közelmúltban, amikor engem is megtisztelt látogatásával, magam is tapasztaltam magas korát meghazudtoló – Önök által is jelzett – szellemi és fizikai frissességét, és ezért bízom benne, hogy ezt a feladatot még több nagyköveti perióduson át sikerrel fogja ellátni.

Befejezésül arra szeretném megkérni a levél összes aláíróját és magát Fejtő Ferencet, hogy támogassa munkájában Szávai János egyetemi tanárt, akit az Országgyűlés külügyi bizottsága egyhangúlag alkalmasnak talált a franciaországi nagyköveti posztra. Tudják, hogy ő mennyire kitűnő ismerője a francia életnek és kultúrának, s hogy családjával együtt mennyire hivatott képviselője a magyar tudományosságnak és művészetnek. Az elmúlt években mint a Magyar Demokrata Fórum külügyi bizottságának egyik vezető tagja, politikai bölcsességét, munkabírását és önzetlen hazaszeretét is bebizonyította, miközben a francia politikai élet számos tekintélyes személyiségével került kitűnő viszonyba. Sikeres működéséhez azonban nélkülözhetetlen számára az Önök segítsége. Ahogyan ő sem egy pártot, hanem egy nemzetet fog képviselni, úgy remélem, hogy Önök is nem egy kormány, hanem egy nemzet, az Önök nemzete érdekét fogják nézni.

Levelüket és minden eddigi munkájukat köszönve

őszinte tisztelettel
Jeszenszky Géza

Csenyéte-blues

1989 őszén, a *Beszélő* új folyamát előkészítő egyik próbaszámban már írtunk Csenyétéről, erről az alig 300 lelket számláló észak-borsodi aprófaluról. Olyan állatorvosi lóként jellemeztük, amelyen a hasonló helyzetű falvak mesterséges elsorvasztásából eredő valamennyi kórtünet kimutatható. A mindenéből kiforgatott, intézményeitől megfosztott, leépült és magára hagyott települést már akkor drámai mértékű munkanélküliség fojtogatta, sokak számára már akkor megszokott állapot volt az éhezés. A megrokkant, megfáradt, kizsigerelt tsz-nyugdíjasok lelkiállapotát keserűség és szorongás, a többséget alkotó iskolázatlan és teljesen kilátástalan helyzetű sokgyerekes cigány családokét pedig a fásultság és a ki-kirobbanó agresszív indulatok végletei jellemezték.

A korábbi évtizedek a falu megmaradt lakóit védtelenül kiszolgáltatták a rombolás erőinek, nem csoda hát, hogy a végeredményre, a kilátástalannak tűnő helyzetre csak a „lássuk uramisten, mire megyünk ketten" önsorsrontó indulatával és az emberi kapcsolatokat is megmérgező, kóros lelki reakciók sorozatával tudtak válaszolni. Az együttműködés megmaradt formáit is kikezdte a bizalmatlanság és a mélységesen mély meggyőződés, hogy itt már soha nem fognak jóra fordulni a dolgok, hogy a pusztulás kivédhetetlenül és megállíthatatlanul tovább folytatódik.

1989 augusztusában néhány szociológus mégis elhatározta, hogy megpróbálnak valamit tenni a változás érdekében. Nem voltak illúzióik. Tudták, hogy a folyamatot megállítani is csoda lenne, hát még megfordítani! Azt is tudták, hogy olyasmit kezdeményeznek, amihez Pestről odajárogatva ők maguk csak nagyon kis mértékben lesznek képesek hozzájárulni. Úgy vélték azonban, hogy ez is több a tehetetlen siránkozásnál, és belevágtak. Annál is inkább, mert első perctől kezdve úgy gondolták: nekik elsősorban az a feladatuk, hogy a tökéletes reményvesztettségből születő rossz köröket megszakítsák, és segítsenek feloldani a helyzet kilátástalanságába vetett hit tehetetlenségi nyomatékát. Ehhez mindenekelőtt mederbe kellett terelni a fortyogó indulatokat, és lehetőséget teremteni arra, hogy a legfőbb gondok a nyilvánosság előtt artikuláltan megfogalmazódhassanak.

Az egyik cigánylakta régi paraszthéz földes hátsó szobájában egy csöndes őszi éjszakán Horváth Aladár (akkor még miskolci cigány tanító, ma országgyűlési képviselő és a Roma Parlament elnöke) hathatós segédletével megalakult a Phralipe Független Cigány Szervezet helyi szervezete, sőt hajnalra az öttagú vezetőségét is megválasztották.

Néhány héttel később a zsúfolásig megtelt kultúrteremben falugyűlést tartottak. Ezen képviseltették magukat mindazok az intézmények (megyei tanács, községi tanács, Volán, Afész, tsz, erdőgazdaság stb.), amelyek akkoriban így vagy úgy szerepet játszottak Csenyéte életében. Ömlött a panasz, hiszen a falu lakóinak ki tudja mióta először volt alkalmuk a nyilvánosság és a helyzetükért felelős intézmények elé tárni sanyarú sorsukat. Évtizedek óta először kénytelenek voltak meghallgatni őket. Az első megszólalásokat a falun belüli cigány–nem cigány ellentétek uralták: hogy a cigányok felhúzkodják a tsz-nyugdíjasok kínkeservesen elültetgetett krumplijját, hogy a megüresedő házakat pillanatok alatt széthordják, hogy a kisebbségbe szorult, zömmel idős tsz-nyugdíjasok félnek. A helyi Phralipe frissen választott titkára, aki joggal érezte úgy, hogy az egész cigány közösség nevében szól, azonban megfordította a hangulatot. A vádak egy részét elismerte, de tette hozzá, mit csináljanak a cigányok, ha sehol nem jutnak munkához, nem kapnak háztáji földet, s ha a legtöbb helyen úgy bánnak velük, mint a kutyákkal. Ahogy telt az idő, úgy vált egyre világosabbá, hogy a több évtizedes kitaszítottságból eredő hátrányok és az élet ellehetetlenülése egyformán sújt mindenkit, s a belső konfliktusok nagy része is az áldatlan állapotokra vezethető vissza. Egyre összehangoltabb lett a cigányok és nem cigányok kórusa, mert a közös kiszolgáltatottság egyetlen szólammá állt össze. Az intézmények képviselői nem egyformán reagáltak. Volt, aki belátta, itt súlyos mulasztások történtek. Volt, aki mellébeszélt, és volt, aki nyegle nemtörődömséggel hárította el magától a felelősséget, mondván, a bajok forrása a csenyéteiek erkölcsi fogyatékosságaiban és csak abban keresendő. Volt, aki intézkedéseket ígért, és ígéretét betartotta, volt, aki ígért, de nem tartotta be, és volt, aki nem is ígért semmit.

Az állóvíz mindenesetre megmozdult. A helyi bolt néhány nap múlva hűtőpultot kapott, a helyi Phralipe-titkár, igaz, sokszor túlságosan forrófejűen, lázas érdekvédelmi tevékenységbe kezdett, az erdőgazdaság, igaz elképesztő feltételekkel és elképesztő bérezéssel, de néhány embernek munkát adott, visszaállítottak egy korábban elvett buszjáratot, és megszületett néhány, a falu jövője szempontjából rendkívül fontos döntés. A szociológusok rábeszélésének engedve a Baktakéken székelő közös tanács úgy határozott, hogy a következő tanévben nemcsak a korábban bezárt csenyétei általános iskolát nyitja meg a helyi alsó tagozatosok számára, hanem a község történetében először óvodát is létesít a megyei tanács anyagi támogatásával. Tervek születtek a törpevízmű-hálózat kibővítésére és a néhány putriból álló cigánytelep fölszámolására is.

Hamarosan kiderült azonban, hogy az a néhány apró változás vagy változással kecsegtető tétova lépés, amelyet az első nekibuzdulás lendületével sikerült kicsikarni, távolról sem szolgáltat elegendő muníciót a régióra nehezedő tehetetlenségi nyomaték fellazításához és az igazi önszerveződés beindításához. Hiszen ha voltak is fokozati különbségek, az egész csereháti régió hosszú idő óta súlyos válsággal küszködött, s

TERMÉSZET ÉS MŰVÉSZET

NATURE AND ART

PRÍRODA A UMENIE

28. 02. 1998–25. 03. 1998

A Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak kiállítása

Exhibition of the students of the Hungarian Academy of Fine Art

Výstava študentov Vysokej Školy výtvarných umení v Maďarsku

K-13428

Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézet Könyvtár Budapest

Revízió
1999

GALÉRIA MEDIUM

SZLOVÁK KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI AKADÉMIA, POZSONY
ACADEMY OF FINE ART AND DESIGN, BRATISLAVA
VYSOKÁ SKOLA VÝTVARNÝCH UMENÍ, BRATISLAVA

HAVAS Bálint

1971
Budapest
Born in Budapest
1990
Lengyel Lajos tanulmányi díj
Lengyel Lajos study prize
1990–
Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest
Hungarian Academy of Fine Arts, Budapest
1992
Barcsay-pályázat I. díj
Barcsay prize winner
1993
Salzburgi Nyári Akadémia
Summer Academy in Salzburg
1994
Fiatal Képzőművészek Stúdió tag
Member of the Studio of Young Artists
1996
Ösztöndíjas Bukarestben
Scholarship in Bucarest
1997
Diploma a Magyar Képzőművészeti Főiskolán festő-, képgrafika-, pedagógia tanszéken
Graduated at the Hungarian Academy of Fine Arts, Painting, Graphic and Pedagogic Department
Gruber Béla-díj
Béla Gruber prize
Magyar Képzőművészeti Főiskola mesterképzős hallgatója
Hungarian Academy of Fine Arts, postgradual studies

Kiállítások / Exhibitions

1991
ELIA Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest
ELIA Hungarian Academy of Fine Arts, Budapest
1992
Diákfotogram, Goethe Intézet, Budapest
Student photogram, Goethe Institute, Budapest
„Tér-képzetek", Budapest Galéria Kiállítóterme, Budapest
"Space-formations", Budapest Gallery, Budapest
1993
Barcsay-pályázat kiállítása Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest
Barcsay award exhibition, Hungarian Academy of Fine Arts, Budapest
Mediawave, Győr
1994
Főiskolai hallgatók kiállítása, Bukaresti Képzőművészeti Akadémia kiállítóterme, Bukarest
Students exhibition, Bucarest
1995
A Stúdió új tagjainak kiállítása, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Exhibition of the new members of the Club of Young Artists, Budapest
Gálik András és Havas Bálint kiállítása, Mozsár utcai parkolóház, Budapest
Exhibition with András Gálik, Mozsár Street Parking lot, Budapest
„Tér-képzetek", Budapest Galéria Kiállítóterme, Budapest
"Space-Formations", Budapest Gallery, Budapest
1996
„Legkevesebb" Ernst Múzeum, Budapest
"The least", Ernst Museum, Budapest
„Kis Varsó", Lengyel Intézet, Budapest
"Small Warsaw", Polish Cultural Institute, Budapest (with András Gálik)
1997
Fuchs Tamás, Gálik András és Havas Bálint kiállítása, Bukaresti Képzőművészeti Akadémia kiállítóterme, Bukarest
Exhibition with Tamás Fuchs and András Gálik Academy of Fine Arts, Bukarest
1998
Teátrum Galéria, Budapest
Teatrum Gallery, Budapest

HOLTJATEK

Braun András, Erdélyi Gábor, Havas Bálint és Szabó Dezső kiállítása

Megnyitó / Opening
1998. szeptember 12., szombat, 19 órakor / at 7pm., Saturday, 12 September, 1998

Megnyitja / Opened by
Páldi Lívia

Ingyenes busz / Free bus
17.00-kor Budapestről, a Műcsarnok parkolójából / leaves Budapest at 5pm. from the Műcsarnok parking lot
vissza Budapestre 22.00-kor / leaves for Budapest at 10pm.

Nyitva / Open
október 17-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig / 10am–6pm., until October, Mondays closed

Támogatók / Supporters
Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormámyzata, Nemzeti Kulturális Alap, Pro Helvetia, LIGA, UTJ, DUNANET, Green System Bt, No1

Terv / Design
Iozol

1 éves a Kortárs Művészeti Intézet The ICA-D is one year old

A Kortárs Művészeti Intézetet a Modern Művészetért Közalapítvány működteti. / The Institute of Contemporary Art is operated by the Public Fund for Modern Art.
Kérjük, támogassa működésünket! / Please, support our activity.
ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

HAVAS BÁLINT

HAVAS BÁLINT

ÚJ MŰVÉSZET

1998/dec.

P - 9396

19.o.

tán is megmaradt köztük a kapcsolat.

Makó
1996-2000

Támogató: MAK

1996 **A csönd elemei**
Havas Bálint
Karsai Ildikó
Koronczi Endre
Szíj Kamilla
Szűcs Tibor
Tasnádi József
Tolvaly Ernő

1997 **Árnyék**
Maria-Barbara Bartos
Csontó Lajos
Erőss István
Gaál József
Lengyel András
Tasnádi József
Várnai Gyula

1998 **Ház**
Gallusz Gyöngyi
Karsai Ildikó
Madácsy István
Medve Zsuzsa
Nagy Gábor György
Rácmolnár Sándor
Roskó Gábor
Szíj Kamilla

1999 **Ágy**
Gallusz Gyöngyi
Karsai Ildikó
Madácsy István
Roskó Gábor
Sebők Éva
Szabó Ábel
Szíj Kamilla
Tasnádi József

1999 **Zéró**
Csontó Lajos
Gallusz Gyöngyi
Havas Bálint
Karsai Ildikó
Roskó Bea
Roskó Gábor
Szíj Kamilla

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

Makói Mappák 1996, 1997, 1998, 1999, 2000

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos u. 158.)
2000. szeptember 14-én csütörtökön 17 órára

A kiállítást megnyitja:
Gaál József *képzőművész.*

A kiállítás megtekinthető
2000. október 15-ig,
hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig.

Csörgő Attila
Havas Bálint
iski Kocsis Tibor
Keserue Zsolt
Komoróczky Tamás
Szűcs Attila
TNPU/IPUT

új szerzemények

a modern művészetért közalapítvány gyűjteményéből
és letét a TNPU archivumából

new acquisitions

of the collection of public fund for modern art
and deposition from the IPUT archive

A művek adományozás, illetve vásárlás útján kerültek gyűjteményünkbe. Köszönjük a művészeknek és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának a támogatást. A TNPU* archivuma tartós letétbe helyezte a kiállított műveket. *The exhibited pieces were either donated by the artists or were purchased with the support of the Ministry of National Cultural Heritage, Hungary. We would like to thank the artists and the Ministry for their support. The IPUT* archive deposited the exhibited pieces.*

*A Telekommunikáció Nemzetközi Paralel Uniója / The International Paralel Union of Telecommunication

megnyitó / opening: 2000. 02. 11., 17.00
megnyitja / opening speech by: Szoboszlai János
nyitva: 2000. 02. 11 - 03. 17.
naponta / daily: 10.00 - 18.00
zárva hétfőn és március 15-én / closed mondays and 15th March

INSTITUTE OF CONTEMPORARY ART
KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET
Modern Művészetért Közalapítvány
VASMŰ U. 12. DUNAÚJVÁROS H-2400 HUNGARY
VOX / FAX +36 25 412 220 VOX +36 25 404 690
ica-d@dunanet.hu http://www.ica-d.hu

Havas Bálint kiállítása

1998. január 20. 18 óra

Komédium Szalon,

Teátrum Galéria

Budapest, V. Tüköry u. 5.

Nyitva: Január 20 - február 8.

17 - 20 óráig

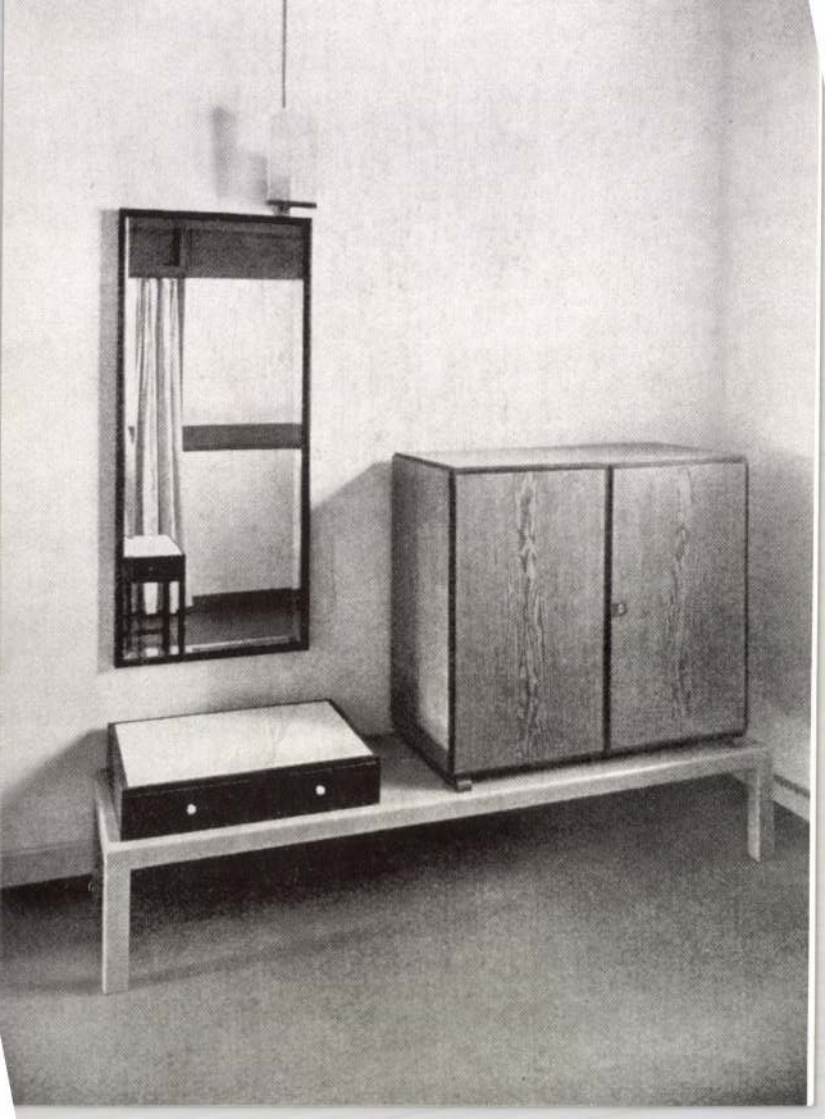

HAVAS Béla *38*
Kolozsvár, ?

Banner Erdély

kor, 981-ben Magdeburgh
Dietmar adta föl neki a
hónappal később, 982. j
betegedett, s Adalbert
lelkiismeretfurdalásai
bünbánatának. Dietmar
hogy rossz pásztor vol
sainak. A müvelt, fiat
szakadt klerikus ekkor
"Még azon éjjel vezekl
imádkozva végigjárta a
ta a szegények között,
lotta." Az üressé vált
jelölte. A Veronában,

Havas Edit

textiliáit és férje, Tóth József szobrait mutatják be szülöfalujukban a december 2o/án a bonyhádi Vörösmartyjárási művelődési Központban.

Magyar Hirlap 1975/331/13

Havas Gy.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1893.

Jócsai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz , 1970 10 1 149 1

Havas Béla
festő -

A Collegium Artificium Transylvanorum alapításában részt vett

Muradin Jenő: Collegium Artificum Transylvanicorum
Művészet, 1971.március - 16.lap

MDK

Havas Béla festő

a Szövetkezet művész-tagja

Szász B: Kolozsváron megalakult az Erdélyi Képző-művészek Szövetkezete. Függetlenség, 194o, okt. 2o. 5 l.

Ø

Havas Elir

festö

a nagybányai mü-
vésztelepen dolgozott,
mikor nem mondja

Tersánszky J. Jenö

A felbolond

Bp. [1947] 163. l.

33.-63. ll., 1 képes tábla

Ő Havas Ernő

Budapest. 1940. szept.

Havas Ernő okl. mérnök, építőmester, építővállalkozó, II. Darányi Ignác-u. 2. **154-844**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

1103 MÁR

1021 Havas Eszter

Havas Eszter:
Nesszebar

hosszú ideig. De egy második gondolat is idekíván
talható felfelé ívelés — már ameddig tartani fog
az emberi civilizáció jövőjére? Erős kételyeim vann
vélekedem így: sokan ösztönösen így érzik, csak l
az *exponenciális emelkedés szenvedélye* korunknak va
bad vállalkozáson alapuló rendszerek éppúgy ezt a
országok.

A Haladás egyszerű gondolata, mely valamikor
a mi korunkban különös törést szenvedett, Eleinte
bontogatni kezdték szárnyukat, a XVIII. század na
hittek az erkölcsi értelemben vett haladásban, lelke
Newtont. A természettudósok és művészek e szép ha
tek szakadár hangok, az összhang csak erősödött e
A tudományok és a technika gyorsuló ütemű fejlőde
ív máig is töretlen, a művészek kezdtek haraggal és utálattal elfordulni a tudományok
és a technika teremtette világtól. Az álmok utópiája hirtelen lidércnyomássá kezdett
változni. Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy korunk egész avantgarde művészete nyo-
morúságos káoszt lát és láttat világunkban. Nemrégiben ünnepeltük az utolsó
utópista, H. G. Wells születésének századik évfordulóját. A megemlékezésekből
kiviláglott, hogy a „wellsi" jelző szinte szállóige lett, és a Másik Kultúra képviselői
automatikusan együgyű nyárspolgárnak bélyegzik meg azokat, akik továbbra is
hisznek az emberiség előrehaladásában.

A világot elátkozó pesszimizmusra nem szabad haragudnunk, mert ez a pesszi-

Havas
(Hecht) Béla

szül. Budapest 1871 Izr.
gimnáziumot végzett
1890/91 I. vendégl.
1890/91 II. I. osztály
1891/92 vendégl.
nevét „Havassa" változ-
„satta"

Limes, székelyföldi V. 253

Havas Béla

festő

Szász Béla:

Kolozsvárón megalakult az Erdélyi Képzőművének Szöveskezete.

Függetlenség

1940. okt. 20.

Havas Béla

kolozsvári arcképfestő.

Arad

Keletmagyarország

1921. márc. 28. (Erdélyi Képzőművészek tárlata.)

Havas Endre

Őszi fák (repr.)

Valóság X. (1967.) 11. sz. 101. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 185-307
1968 JUN 15

ÉLET ÉS IRODALOM

Havas Eszter

Réz Pál: Párizs, május (3. oldal) — E. Fehér Pál cikke a cseh szellemi élet vitáiról (6. oldal)

1021

Havas Eszter: Variációk

Mese a többszázról

(Folytatás az 1. oldalról.)

Nótája mint a friss eső hullt
A putrik fullasztó porába.
— Primás lesz ez — meglássa bárki —
Tizenhét esztendős korára.

És primás lett Horváth Gyulából.
Húzd rá, cigány! S ő húzta rája.
Mint a lottón, kijött vonóján
Mindenkinek kedvenc nótája.

Hányszor ülték körül a népek!
Aztán egyszer csak körül állták...
De nem volt vonó a kezében.
Más húzta el az ő nótáját.

Hej de
Lehullott a rezgő nyárfa — Hideg őszi éjszakában
Ezüstszínű levele — Sírt ásnak a falu végén

Ihaj-csuhaj sose halunk meg
Hacsak
Hacsak agyon
Hacsak agyon nem

LÁSZLÓ ANNA:

FIATAL NYUGDÍJASOK

Bizonyára sokan vannak a csendes belenyugvók, bár én nem velük találkoztam.

A nők nyíltabban reménykednek és nyíltabban panaszkodnak. Bár épp annyira férfiprobléma is ez..., de a férfiak többnyire zárkózottabbak.

Ők nem okoznak gondot.

A boldogság-várók

Nyugdíjaztatásuk előtt négy-öt évvel elkezdik a napokat számolni. Ezerkilencszáznetven-valahányban, mondjuk: augusztus elsejétől...! Míg a napok ezren felül vannak, a remény romantikus: elérkezik-e valaha is az a dátum?! Később a vágy reálisabb alakban jelentkezik. A nyugdíjas-jelöltek jó előre beosztják jövendő délelőttjeiket-délutánjaikat.

Pompás napozások, üdülés kora tavasztól késő őszig. Egy-egy szimpla is élmény a presszóban — dolgoznak. Egy csepp

ket merőben az időhiány miatt ejtettek el. Persze, akkor a külsejükkel is törődniük kell. Nem probléma; az ápoltság, a sok pihenés úgyis fiatalodást ígér.

Még kevés is lesz az idő.

Ugy várnak a nyugdíjaztatásuk napjára, mint a vőlegény és menyasszony az esküvőre. Azt hiszik: házasságra lépnek: a függetlenséggel. Amely a szabadságot jelenti, a semmivel sem korlátozott mozgást, ráérősebb családiasságot, vagy barátkozást. A beteljesülést.

Ők nem okoznak gondot.

A rémlátók

Régen látott ismerősünkkel találkozunk az utcán, meséli, hogy nemsokára nyugdíjba megy. Csodálkozásunk, néha megdöbbenésünk színőszinte, távolról sem üres udvariaskodás. Ha férfi: hatvanhoz közeledik, ha nő: ötvenöthöz. A számokat hirtelenjében

a legszebb, leggyengébb szó sem kendőzheti el: felesleges emberré válnak.

Az ő tudatukban a nyugdíj rokon fogalom az öregséggel. S mert nem érzik magukat öregnek, sehogysem tudnak elhelyezkedni ebben az idegen közegben.

Különösen a nők egy része ilyenkor bizonyítani kezdi, hogy mennyire fiatal. Nem a szokványos módokra gondolok, nem a túlzott arcfestésre vagy bakfisjelmezre. Inkább a megváltozó magatartásra. Élénkebbek, mint régen, sőt: gyakran felcsigázottak, apró, hétköznapi történésekre viharosan reagálnak, nyüzsögnek. Hangsúlyozni akarják, hogy *vannak*, egyéniségek, számottevőek. Nem arra valók, hogy a nyugdíjas-massza jeltelen tagjai legyenek. A félelem stimulálja őket.

Sok a magányos nő ebben a korosztályban, s a magányosok rettegése lépi át néha a józan határ

HAVAS ESZTER

rajza

Valósáy

1991. 8. 55 p.

ábrázoló délnémet
toronyalaku arany
habe diese Uhr al
stadt Casshau gema
kóczy Ferenc fede
aranyosezüst fogl
tulajdonosra vona
issza Ka ta—1669-b
nos gróf 1735-ből
zoló XVIII száza
porcellánokat. A
az egységesen átf
tum gyüjtemény ja

Meg kell még emli
Sinte Jans-Krisztu
nyekből a Szépmüv
Colin de Coter Ka
gyüjteményből meg
a Kilényi gyüjtem
umnak ajándékozta
és 1919-ben Deák

Ennek az érdemekb
Az óriási méretek
ró rendezések Ern
rult, hogy fia mi
a kártya szenvédé
jutott. A negymez
kényszerült, és m

1021

Havas Eszter: Város

Havas Eszter

termelési mód, az afrikai társadalmak jellege, a feudalizm
ciója kérdésében.

Elvétve már Magyarországra is eljutott a híre az angol
lefordított könyv, idézett cikk, meghívott személy révén
Morton-féle *Az angol nép történetét* követték Christopher H
Dutt és Eric Hobsbawm könyvei, hogy csak a történelemr
szerző első nagy sikerű munkája, *A forradalmak kora (*
hamar, két évvel 1962-es angliai megjelenése után megér
Hazai sikerének a megjelent dicsérő kritikáknál meggyőz
nincsenek tele példányaival az antikváriumok. Tömören
fontos korszakot, az ipari és társadalmi („kettős") forrad
és kölcsönhatását. Nem szenzációk, izgalmas események,
bestseller általános rekvizitumai — töltik ki lapjait, de nem
futtatások. Az események, tények megfelelő csoportosításával szinte az olvasóra
hagyja a magától értetődővé tett következtetések levonását. Mondanivalóját eredeti
és a közvetlenség érzését keltő hasonlatokkal teszi szemléletessé, például az angol
textilipar fellendülését a vitorlázó repülőgép startjához hasonlítja, amelynek a húzókötele a gyarmati kereskedelem volt. A polgári kritika sem tagadhatta meg elismerését: „Mr. Hobsbawm igen nagy tudású. Könyve tele van információval, hogyan éltek, dolgoztak, harcoltak és haltak meg az emberek a világ sok olyan területén, amely a történész számára is ismeretlen. A polgári társadalomba való bepillantó képessége mély és átható, eszméi provokatívak... Mindenkinek el kellene olvasnia, aki a XVIII. és XIX. századdal foglalkozik. Tágítja a látókört és próbára teszi az elmét."[1] Hobsbawmnak ebben a könyvében sikerült elérnie azt, amire annyi népszerűsítő munka szerzője oly sokszor hiába törekszik, hogy közérthető és élvezhető legyen, de a kollégák is kénytelenek legyenek elismerni értékeit, sőt talán újszerű-

VALÓSÁG
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1021

Havas Eszter

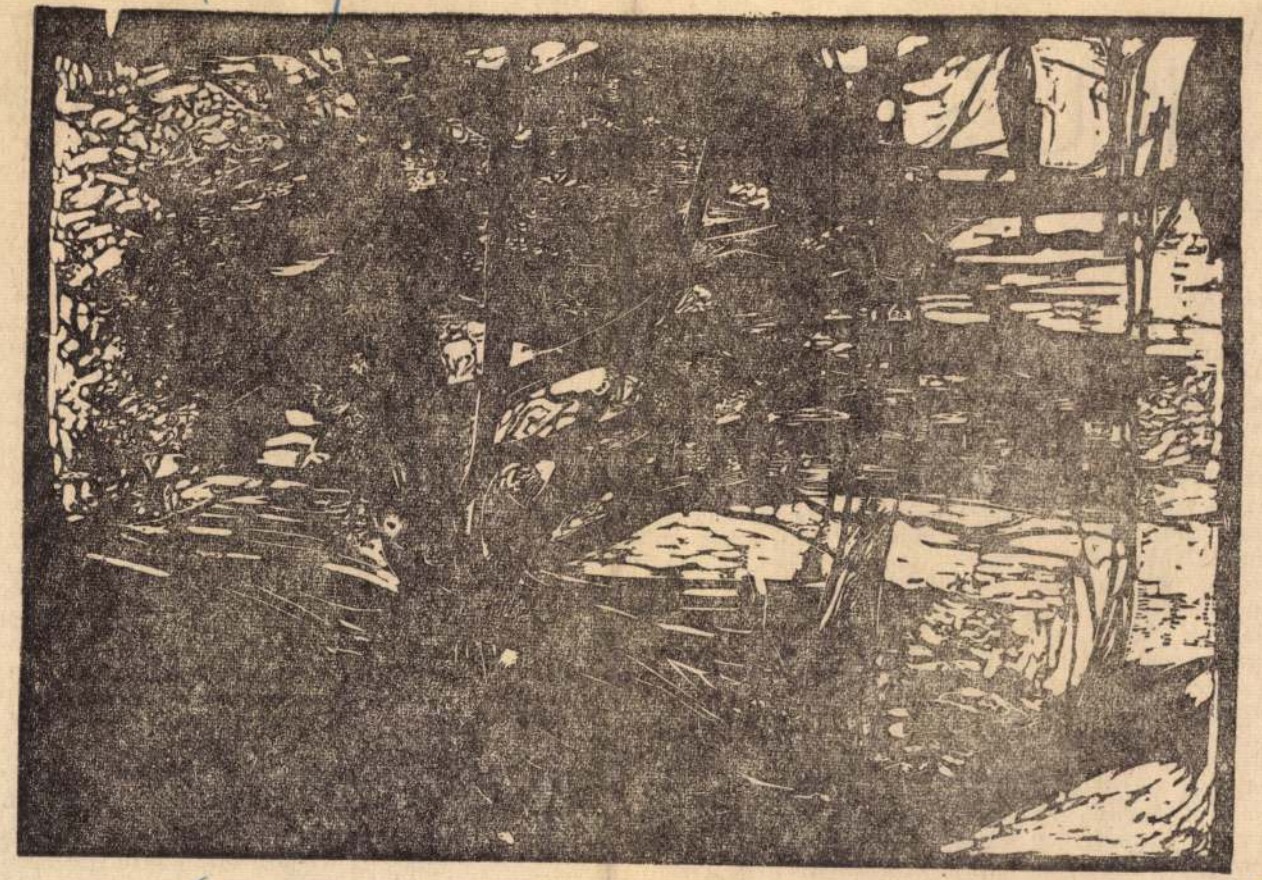

Havas Eszter: Alföldi fák

TIKUSOK FÓ

és súlyosan igaz
pák alatt, vagy a
ík pásztázza végig
gtöbb könyvolvasó
n földrajzi-, vagy
nkaterületét. Tud
éhes olvasó, hogy
I. épülő vízilépcső
róla, azért ott van.
marad, ami most.
pontja". S az or-
gikát (és mi min-
több „legmélyebb
g lenne az „árnyalt-
dászatot nem ér-
an sem, hiszen a
k jelenetek is ko-
juk hogy az ország
ázalék veszélyezte-
dova nem morali-
de nem is legyint
ja föl a spanyol-
élyeztetettség csök-
legyen, a pénz kell,
em neki kell felfe-
a javítóintézetben,
n, aki ellen a

rítőbb erejű — törvényei mire kötelezik és mire jogosítják fel, könyve nemcsak érdekes és szórakoztató, de hasznos és forrásértékű munka is.

Jászai Maritól Uray Tivadarig terjed azoknak a színészeknek a sora, akikről szó esik, Alexander Bernáttól Kárpáti Aurélig a kritikusoké; Max Reinhardról és Franz Wedekindről ugyanúgy pontos képet kapunk a néhány oldalas elemzés során, mint amilyen precíz „mikrotanulmány" foglalkozik az indonéz és kínai árnyjátékkal. És mert az írónak mindezekről *van* mondanivalója, még csak nem is esik bele a visszaemlékezés-írók közös hibájába — hogy mindeme történetek hőseként saját magukat szerepeltetik.

A könyvet mindvégig szívesen és örömmel olvastuk — talán nem is illő éppen a végén egy hiányérzetünkről beszélni: mivel ezeket az írásokat nemcsak érdekességük, de színháztörténeti értékeik miatt is bátran kézbevehetjük, talán hasznos lett volna, ha az író — vagy a kiadó — egy név és tárgymutatót is mellékel.

Bratmann Mihály

ger
A
má
hogy idejekorán felfalja őket a katlan, mint egy tájfun idején a főhős rabtartójának férjét és kislányát. A rabtartó *„A homok asszonya"* — aki szinte úgy túrja a szemcsés áradatot, úgy tartja karban a házát, mint Kafka odújának lakója — csak ez az asszony valamivel kevesebbet tépelődik.

Persze Abe Kobó nem Kafka: a kafkai nyomasztó félálom helyett nála legalább ennyire kilátástalan valóság körvonalazódik. Nem kétséges: Abe Kobó világa a félelmetesebb, a félálomból fel lehet ébredni, a valóságban viszont már minden a mi bőrünkre megy. Ezért érthető izgalommal kísérjük végig a nagyvárosi tanár foglyulejtésének menetét, hogyan lesz rabja először fizikailag, majd szellemileg is a homoknak.

Az író stílusával is erősen köti magát a valósághoz, tudományos, máshol naturalista részletekkel figyelmeztet: vigyázat, itt a valóságról van szó — innét kell neki
gaszkodni elméleteink

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 DEC 13
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 Havas Eszter

Szozopol

Havas Eszter rajza

...uzták. Mintha villámcsapás ért volna. Az igazgatóm közölte velem, hogy jelentkezzem az államtitkár úrnál.

— Nincs nekem semmi tehetségem az igazgatósághoz — tiltakoztam kétségbesetten a kinevezésem láttán.

— Éppen ilyen emberekre van szükségünk — nyugtatott meg —, lebegjen felettük! — Mit tudtam én a vezetés diplomáciájából, álmodó, dühös kis tanár, aki legfeljebb némely igazgató ellen éreztem.

A Vérmező elején levő Baár—Madas-féle intézetben egy nagyon kedves tantestület fogadott. Ez az intézmény református birtokos adományból létesült, viszont a Tanácsköztársaság korszakváltásából ott elég kevés mutatkozott meg. A hittan elmaradt a tárgyak köréből, mint ahogy a lépten-nyomon be-

leánygyermekük odajárt

tését, aki szerint az iskolában nem kommunisták vannak, hanem gyerekek. A nagy francia forradalom is tovább jutott volna, ha a hónapok elnevezési problémái helyett több gazdasági kérdéssel foglalkoznak. Mert gazdasági gondjaink nekünk is voltak. Én azokban az időkben nagyon sokszor csak pitét ebédeltem, ami néha olyan kemény volt, mintha az ördög fiainak a patkója taposta volna össze. Hirtelen kaptuk ölbe a szabadságot, a baloldal se számított

mi monitorok má...

...ztek. ...lt Ön... tette... elnök a kérdést a kollégának.

— Igen. kérem — ...gett az ijedten —, március 21-ig.

— Hogy jött ön... gondolatra, hogy ... legyen a Kommün... — kérdezték tőlem.

— Beke Ödön vit... próbált menteni raj... laki, akinek máig ... dom a nevét. K... ezen a tárgyalás... részt a „fáradt gróf"... Aladár is. Őt is úgy... ták, mint engem.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-3..
KÖZNEVELÉS
1969 JAN 24

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Havas Eszter

1971 NOV 27

1021

Havas Eszter: Ősz

Berki Viola: Amikor én még vadász voltam

róti Lajos:
FURT — 1971
(5. old.)

Széll Jenő:
KARIKÁS
(15. old.)

aszky János
VERSEI
(5. old.)

Bajor Nagy Ernő riportja:
APRÓHIRDETÉS
(16. old.)

ÁRA 2,50 Ft

HAVAS Eszter

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
és a Nemzeti Színház
tisztelettel meghívja Önt

Havas Eszter
grafikusművész

kiállításának megnyitására

1990. november 22-én 17 órára
a Várszínház Galériába
(Budapest I. Színház u. 1–3.)

A kiállítást megnyitja:
Dr. Békés Imre
a Művészeti Alap igazgatója

Verset mond:
Havas Judit

Megtekinthető:
1990. november 22-től december 16-ig
naponta 14-től 18 óráig

Havas Eszter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 NOV 29

ÉLET ÉS IRODALOM

XXIV. ÉVFOLYAM, 48. SZÁM

1021

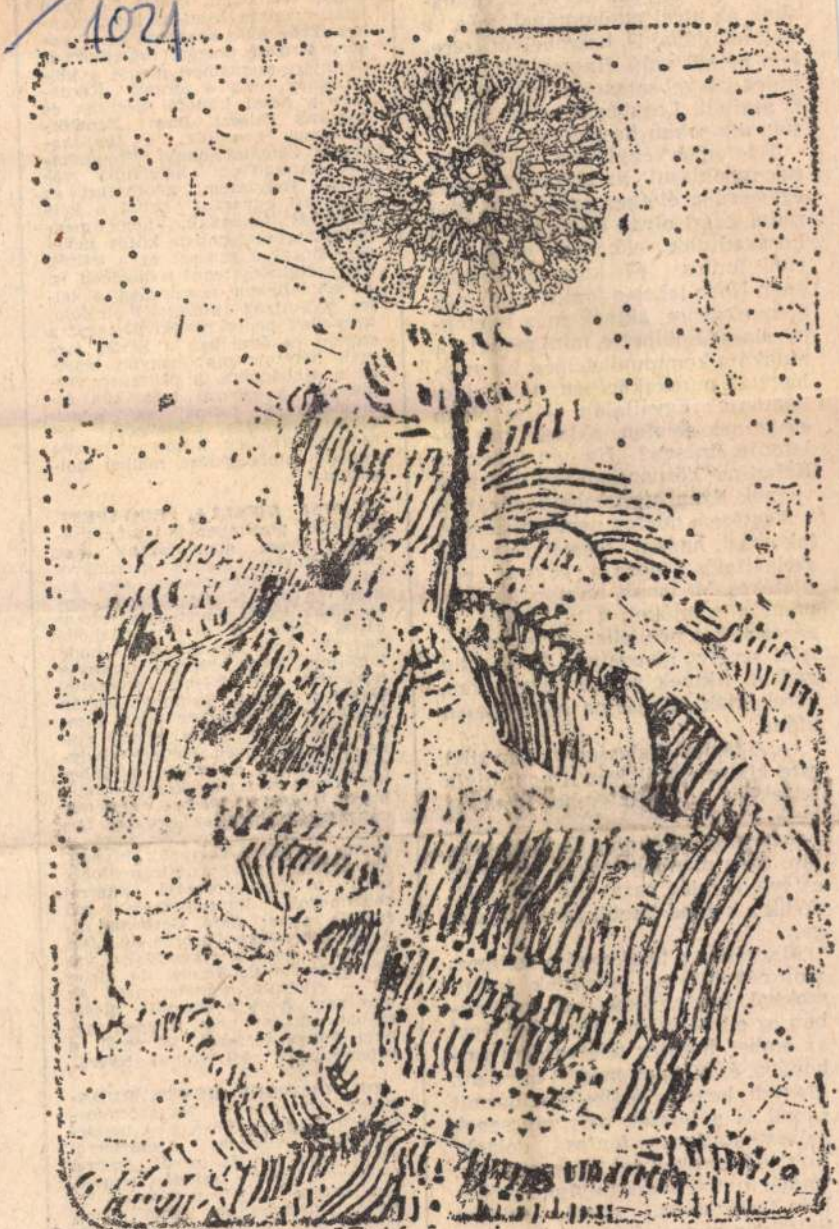

Havas Eszter: Bóbita

hogy gyűlöljük a rideg utcai telefonokat, amelyekhez bármikor hozzáférhetünk, és sóvárgás él bennünk a langyosan készséges privát készülékek iránt, amelyektől mindörökre el vagyunk zárva. Egyesülésünk az utcai automatával, még a fiatalabbjával is, haszonelvű, szerelem nélkül való. Használjuk, aztán hideg szívvel sorsára hagyjuk, ha ki is segített. Legközelebb már kerüljük, oly sokan használták azóta.

Telefonkérvényünkre nem írhattuk indoklásul az igazságot, hogy egyszerűen életben szeretnénk maradni, ezért olyan átlátszó érvekkel hozakodtunk elő, hogy munkakörünk fontos, és kommunikációra épül. Node lehet-e fontos valakinek a munkaköre, akinek még telefonja sincs? Épülhet-e, mint mondja, a munkája kommunikációra, ha meghagyták munkakörében, noha nincs telefonja? Egyáltalán jár-e olyan embernek telefon, akinek még telefonja sincsen? Ha én ülnék a Krisztina központban, süllyesztőbe vágnék ilyen alattomos beadványt.

Végtére a telefon nem egyszerűen lakossági, hanem „személyre szóló" szolgáltatás, mondta egyszer egy illetékes. Mi lenne, ha minden jöttment a mentőket, a tűzoltókat, a gázosokat, a női ellenőröket vagy a lelki segélyt hívogatná? Így is alig győzik. Akinek fontos ügye van, kerekedjék fel, járjon személyesen utána.

— A férjem (feleségem, fiam stb.) este kilenc körül lesz itthon, hívja fel akkor... — Az ember nyakába veszi a környéket, széltében-hosszában telefonfülke után. Nem mondok sokat, színházi estével is felér, azzal egy időben oldódik a kaland feszült fordulatossága.

Markában a telefonszám szétmorzsolt cédulájával, maradék tantuszokkal, egyforintosokkal, gyomrában az elintézetlen ügy sajgásával az ember hazatér telefontalan otthonába, és hirtelen megért mindent. Megérti, hogy az ő életében, bármit sugall is a látszat, már nincsenek halaszthatatlan, fontos dolgok. Volt idő, amikor azt hitte, vannak. Immár tudja: noha folyton lakóhelyén tartózkodik, annyi, mintha külföldön vagy száműzetésben élne. Nem tud elérni senkit, s őt sem érhetik el, akik elérhetnék.

Majd rájön arra is, hogy egyetlen barátja van kitaszított helyzetében

démia Zenetudományi Tanszakának harmadéves hallgatója vagyok. Helyzetem nehézségei és szépségei egyaránt abból a kettősségből fakadnak, hogy megpróbálom magamban közös nevezőre hozni a zenészt és a költőt. Ezt szeretném tenni a jövőben is. A költészetben tartalmilag a teljes nyitottság elérése a célom, formailag pedig rendkívül izgat a szonett és általában a kötött formák helyzete ma: hogyan lehetne a szabadvers, a prózavers vívmányait a szigorú formákba átmenteni, a formai szélsőségek között élénkebb közlekedést teremtve? Többek között e kérdés állandó ismételgetése mellett dolgozom."

TABAI GIZELLA, BUDAPEST. Meglepte november 22-i számunkban a **Nem magyarázzuk meg** című glossza, melyet magunkról írtunk. „Meglepetésem oka az, hogy én az említett elírások, apró hibák közül egyet sem vettem észre, pedig született tamáskodó vagyok. Ezt bizonyítandó, hadd közöljem, hogy abban a bizonyos november 15-i ÉS-ben élvezettel olvastam ugyan Sumonyi Zoltán kritikáját az Örökség című filmről, mulattatott az is, ahogy maga a szerző kivéd esetleges helyreigazításokat, az mégis feltűnhetett volna a t. Szerkesztőségnek, hogy Mészáros Márta filmjének cukrászdája nem az egykori Lukács, hanem az, melyet ma — sajnos — Vörösmartynak hívnak. A tévedés annál nyilvánvalóbb, mert a franciaországi sikerrel reklámozott koprodukciós mű francia címe: **Café Gerbeaud**... A Nota benében Leconte de Lisle összetévesztése a Marseillaise valódi szerzőjével, Rouget de Lisle-lel — elkerülte figyelmemet. Az már nem, hogy a »háztáji« glosszában viszont nem **Rouget**, hanem **Rouge** szerepel. Mi erről a véleményük?" Mi volna? **Nyert.**

DR. CSONGOR DÉNES, BUDAPEST. Mi tagadás, jól szórakoztunk írásán, melyben egy lantársunknak **Albrecht Altdorferről** szóló tanulmányát szedi ízekre, tollhegyre tűzvén minden pontatlan, illetve „lila" mondatot. De hadd hivatkozzunk Tabai Gizellának küldött üzenetünkre, illetve az ő levelére. Egyelőre saját házunk előtt is van mit söpörnünk.

NEMES CSABA, PÉCS. Levelezőlapjának rövid szövegét hadd

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
és a Nemzeti Színház
tisztelettel meghívja Önt

Havas Eszter

grafikusművész

kiállításának megnyitására

1990. november 22-én 17 órára
a Várszínház Galériába
(Budapest I. Színház u. 1–3.)

A kiállítást megnyitja:
Dr. Békés Imre
a Művészeti Alap igazgatója

Verset mond:
Havas Judit

Megtekinthető:
1990. november 22-től december 16-ig
naponta 14-től 18 óráig

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Havas Eszter

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JAN 1 b
1021

Havas Eszter metszete

1021 Havas Eszter

ÖCSI

HAVAS ESZTER METSZETE

OTTO
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR IFJÚSÁG

Virágot az erkélyre

Itt az ideje, hogy hozzálássunk a balkonokra alkalmas virágláda elkészítéséhez. Legalkalmasabb, ha bádogot használunk. Mérete 20 × 20 × 120 cm bádogvályú, amely azonban a balkon vagy erkély hosszúságától függően változhat. A bádogláda azért jó, mert egyszerűen belehelyezhetjük a szobában telelő cserepes virágokat, de elfér a virágláda is. Ezenkívül ha öntözzük a növényeket, a víz nem csorog le a falra, vagy az utcára, a járókelőkre.

A bádogládát egyszerűen letehetjük a kövezetre, ha például futónövényekkel, borostyánnal, hajnalkával szeretnénk díszíteni az erkélyt.

Feltehetjük azonban az erkélyrácsra is, mégpedig úgy, hogy kb. 4—5 mm vastag, 2—3 cm széles szalagvasból a láda méretéhez igazodó tartókkal az erkély külső oldalára erősítjük. A tartókat legalább 30 centinként helyezzük el, hogy a súlyos virágládát biztonságosan megtartsák.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 DEC 9

Havas Eszter

MAGYAR NEMZET
Budapest

Havas Eszter grafikusművész munkáiból kamarakiállítást rendezett a Hazafias Népfront XI. kerületi bizottsága. A tárlat december 17-ig látható a XI., Karinthy Frigyes út 9. szám alatti népfrontklubban.

Havas Endre

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMondó

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

SEP 12

1021 K

Havas Eszter rajza

1021

Havas Eszter: Őszi kert

HAVAS ESZT

többet adnak. S amikor szóvá tettük, azt mondta a szakácsné: „Ez nem hízlalda."

— Négy éve még protekcióval lehetett bejönni. Sokan a szakmánkat hagytuk ott. Én esztergályos voltam, de van itt lakatos, présmunkás, vulkanizáló. Ide azért jön az ember, hogy keressen. De a következő évben már tizesével léptek ki.

— Az én helyemre nem törnek. Akinek nem tetszik, amit mondok, jöjjön, csinálja helyettem, ha tudja. Mi, dokkmunkások tartjuk fenn a folyamatos műszakokat a kikötőben, de nem kapunk kellő becsületet.

Valaki közbeszól: „Minket dokkmunkásoknak csúfolnak, de csak

az idő: nyelvtanulás, magnó, olvasás. Csak kedvetlenné tette „egy kis fejetlenség": néhány hónapja hajós, először a Táncsicson volt, ott ismerkedtek meg a finn kislánnyal, aztán egy uszályra került. Oda „be is vásárolt", mert az uszályokon ez szokás. S akkor hirtelen ide vezényelték. A sok élelmiszer, meg más apró dolog ott maradt. Annyi időt nem kapott, hogy mindenét idehozza. „Pedig egy húszforintos könyvért is milyen kár..."

Az uszálytól kőhajításnyira a diszpécser helye. Ezen a délután Buncsik József, hajdani dokkmunkás az ügyeletes. Ablakából a ki-

jöttek az ajánló levelekkel. Sándor, az író, az is itt vo gény, meg Koponya József, baloldali elvtárs, meg Géza festőművész. 45 után jól kerestünk. Három hóna illetményadót is fizettem, több fizetésem volt, mint a ternek. A Munka Hőse cím nyertük. 22 tagból állt a

— Mi látszik a jó keresett

— A szép otthon. 45 elő szobában laktunk. Csak fel t építeni kétszoba összkom Lesz hol eltölteni, ami hátr Csak az a baj, hogy a jóból jutott, a rosszból meg sok dokkmunkás nem soká él a díj után, ha kibírja addig. ember a hatvanat eléri, e borotválkozás, és nincs továt

1970 OKT 0
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

Havas Eszter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 AUG 29

ÉLET ÉS IRODALOM

K

1021

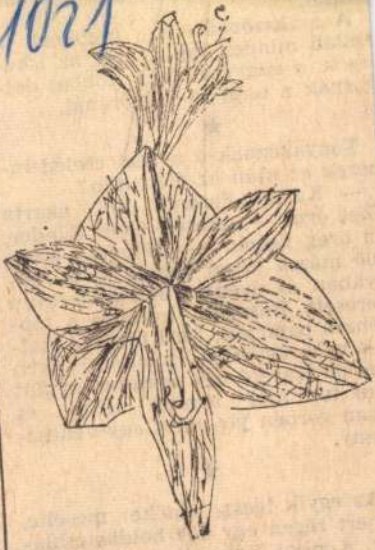

Havas Eszter rajza

...jön el valaki kapálni, vetni, szedni."

A szakszövetkezeti tagoknál a család minden tagja, még az iskolások, a nagyszülők is többet dolgoznak a napi 10—12 óránál.

★

Vágyakoznak-e a régi cselédemberek ez után az élet után?

— Karikó Ferenc utól akarta őket érni — meséli Cseh Sándor, az öreg kocsis. — Naponta 600—700 mázsa követ rakott ki a bányában és évente 80 000 forintot keresett. Büszkén mutatta a táppénzes papírjait, 3600 forintot utaltak neki egyetlen hónapra. Igen ám, de Karikó egy skatulya gyufát sem tud már arrébb tenni, és olyan görbén jár, mint egy vénaszszony.

★

Az egyik téesz elnöke mesélte, ismert régen egy 200 holdas családot, a rillai Kocsisékat. Öt szobájukból csak a konyhát lakták, ott aludtak, egymás hegyén-hátán, nehogy a bútorok tönkremenjenek. Házi szőttes nadrágban jártak, papucsban. Az...

Havas Eszter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 349-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

EPTEMBER 27., VASÁRNAP

1021

Tárlat Szentendrén

Három éve végzett a Képzőművészeti Főiskolán *Havas Eszter* grafikusművész. Munkáival részt vett a tavalyi miskolci grafikai biennálén, a XI. kerületi művészek jubileumi kiállításán és a Stúdió 70-en. Tegnap a szentendrei művelődési házban nyílt meg tárlata: rézkarcokkal, linómetszetekkel, litográfiákkal. A kiállítást Cifka Péter művészettörténész nyitotta meg.

SUHA AND
Na
eg

Havas Eszter

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET

Budapest

SEP 12 21

Havas Eszter grafikusművész kiállítását szeptember 26-án, szombaton délután Cifka Péter művészettörténész nyitja meg a szentendrei József Attila Művelődési Házban.

∞

Vasárnap a vidéki városok

SALTÓFGYELŐ
BUDAPEST, II., MARGIT ÚT 61
Telefon: 132-088, 337-762, 340-776

MAGYAR NEMZET
Budapest

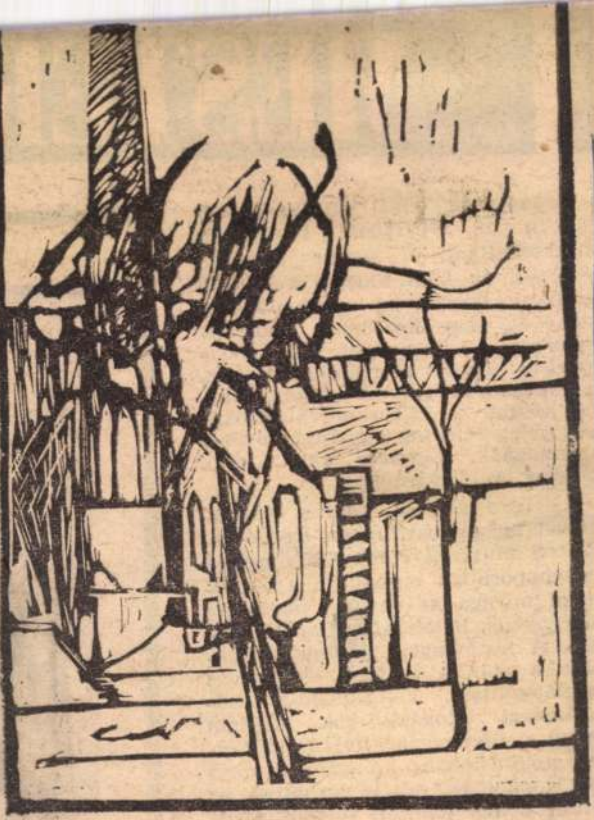

Havas Eszter

ETÜD

HAVAS ESZTER METSZETE

9

[illegible] FERENC.

1969 JUL 4

MAGYAR IFJUSÁG
Magyar Hírlapkiadó Szövetkezet
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Néhány év előtt
jártam az *NDK*-
megcsodáltam a
kincseit, de nem
grafikai gyűjtemé
sem; és vagy ké
nyoztam a rajzan
marban képeket é
a múzeum *Rembr*
bá azokat a *R*
amelyek *Goeth*
származnak. *Lip*
néhány órám maradt.

Az igen gazdag, számos remekművet tartalmazó *Lipcsei Képzőművészeti Múzeum* épülete a második világháborúban elpusztult, s a múzeum anyaga az egykori birodalmi törvényszék palotájában kapott szállást. A festmények, szobrok megtekintése után a grafikai osztályt is meglátogattam. Félig-meddig „udvariassági látogatás"-nak szántam (hogy a diplomácia kifejezésével éljek) az ott dolgozó kollégáknál, mert hát, gondoltam, mit is várhat ott az ember a már említett városok gyűjteményei után.

De arról mégis tudtam valamit, hogy *Lipcsében* gyönyörű rajzai vannak a XVII. századi *Róma* legnagyobb szobrász-építészének, az Örök Város barokk arculatát kialakító *Lorenzo Berninek*, amelyek még *Krisztina*, svéd királynő gyűjteményéből származnak.

VALÓSÁG
1967 NOV
Havas Eszter
1021

Havas Eszter:
Őszi fák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYE...
Budapest, 188-296, 188-307

színre ásnunk, új kérdéseket megfogalmaznunk és új válaszokat keresnünk számos, már-már közhellyé csontosodott értékelés, vélt igazság esetében. Úgy érzem, a téma különböző jellege, a műfaj gyökeres eltérései ellenére előbb említett cikkem és Gyurkó László előttem fekvő könyvének intenciója alapvető rokonságot mutat.

Az olvasót azonban az én vállalkozásom indítékainál nyilván jobban érdekli, miért vállalkozott vajon egy író Lenin sokszor megfestett, sokszor leírt alakjának újbóli életre keltésére. Gyurkó maga is megjegyzi egy helyen, hogy állandóan faggatják, miért ír Leninről. S ő, úgy tűnik, a téma megszállottjaként birkózik a feladattal. Évek óta. A kötet egyik három évvel ezelőtt írott Lenin-tanulmányával kezdődik, amiről utóbb kijelenti, hogy téves felfogást tükrözött, hiszen — mint írja — Lenin plakát-képét akarta benne széttépni, s végül is bizonyítani, hogy Lenin is hús-vér

érzem, hogy a
elhamarkodott m
jek, vagy azt kezd
könyvet lapozgatv
ismert dokumentur
bé ismert vagy te
gokhoz. Mert ilyer
történeti munkáról
el kellene készíteni.
kézikönyvként kell
ját forgatnunk. D
adja a kötet vitath
kességét? S most
az író intencióih
sünkhöz: miért vá
sokszor megfestett, sokszor leírt alakjának
újbóli életre keltésére? Egészen természetes,
hogy nem a szaktörténészekkel akar versenyre kelni, hanem saját életének és jelenünknek számos égető kérdésére keres választ ezen az úton. Lenin egyéniségéről, jól ismert egyszerűségéről ír, és a forradalom és őszinte élet égetően aktuális problé-

1974 NOV
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 NOV

VALÓSÁG

Havas Eszter

1021

Havas Eszter rajza

unk: a csoportközi viszonyok proble-
funkciója és oktana azonban általában
gondol arra, hogy mindennapi érintkezé-
y csoport tagjaként jelen, illetve ő maga
tjával találkozván, milyen gyakran vi-

rni, milyen következményekkel jár az
gismerésére és viselkedésére az a tény,
keznek másokkal, illetve hogy mások
zonyulnak hozzájuk. Tárgyunkat két jól
k. Nem a szociális kiscsoportokról van
nek együttesének tapasztalatai alapján
ódik. A vonatkoztatási csoport jelensége
vágyott vagy mércéül szolgáló csoport-
mély számára ténylegesen létező, adott

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 1 11

VALÓSÁG

Havas Eszter

állapításokat, amelyek a reprezentatív nyilvánosság

Opladen, 1971. 21. l.

1021

Havas Eszter rajzai

illetve a naturális elosztás, a munka szerinti diff
sítő elosztás, a társadalmi differenciálás, illetve
konkretizálódik.

Ha tehát a szocialista elosztási rendszerrel
közelebbről szemügyre venni, mivel ezeket a „na
dalom" idején „balos" torzulások jellemezték,
nunk, milyen veszélyekkel jár a kommunizmus
gyakorlata, milyen tapasztalatok halmozódtak fel ezen a téren. S ezt akkor is meg
kell tennünk, ha jól tudjuk, hogy a kínai vezetést az ütemgyorsítás vonatkozásában
korántsem csupán az osztály nélküli társadalom mihamarabbi felépítésének célkitű-
zései vezették.

A fiatal szovjet állam, amelynek a belső és külső reakció dühödt támadásával, az
első világháborút követő katasztrofális gazdasági helyzettel kellett szembenéznie,
1918 és 1920 között a parasztok terményfeleslegének elkobzásán és szétosztásán ala-
puló, az áru- és pénzviszonyokat ideiglenesen kiküszöbölő hadikommunizmus politi-
kájára volt kénytelen áttérni.

Ezekben az években úgy tűnt, hogy a hadikommunizmus egyben a kommunista
társadalomra való közvetlen átmenet eszköze is lehet. Sokan úgy vélték, hogy az
állam rendkívül centralizált rendelkezési jogköre a gazdaságban, a munkaerővel való
kényszergazdálkodás (a munka „militarizálása", a dolgozók helyhez kötése), az áru-
és pénzviszonyok termékcserével való felcserélése, valamint a naturalizálódott,
egalitárius elosztási rendszer nem ideiglenes kényszerintézkedések, hanem a szocialista
építés tartósítható módszerei.

Az OK(b)P 1919 márciusában tartott VIII. kongresszusának határozatai között
is helyet kaptak ilyen szellemben fogant döntések: „Az elosztás terén a szovjet-
hatalom feladata jelenleg az, hogy következetesen folytassa a kereskedelem felvál-
tását tervszerű, szervezett, országos méretekben megvalósított termékelosztással.
A cél az egész lakosság megszervezése olyan fogyasztási kommunák egységes háló-
zatában, amelyek képesek a lehető leggyorsabban, legtervszerűbben, leggazdaságo-
sabban és a lehető legkisebb munkaráfordítással elosztani valamennyi szükséges
terméket olyanformán, hogy szigorúan központosítják az egész elosztó apparátust."

„Az OKP a bankok államosítására támaszkodva arra törekszik, hogy számos
olyan rendszabályt léptessen életbe, amelyek kibővítik a természetbeli elszámolás
területét, és előkészítik a pénz megszüntetését." Ilyen rendszabályok a pénz népi
bankban való kötelező tartása, elszámolási könyvecskék bevezetése, a pénznek csek-
kekkel, termékek beszerzésére jogosító rövid lejáratú jegyekkel való helyettesítése stb.[1]

Jóllehet a határozat leszögezi, hogy a teljes fizetésbeli egyenlőségre, elsősorban a
szakemberekre való tekintettel, egyelőre nem kerülhet sor, a kérdés egész megközelí-
tése mégis arról tanúskodik, hogy valójában nem tekintették ezt olyan távoli fel-
adatnak. „A szovjethatalom, amikor minden munka egyenlő díjazására törekszik,
nem tűzheti ki feladatául ennek az egyenlőségnek a megvalósítását ebben a pillanat-
ban, amikor csak az első lépéseket tesszük a kapitalizmusból a kommunizmusba való

Havas Eszter

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 21.
XXIII. évf. 29. sz. 6. lap.

Havas Eszter: Beteg lány

GYÁRFÁS MIKLÓS:

New York-i riport

Kennedy Airport

Közeledünk a földhöz. Micsoda táj! Ezerszeres nagyítás. Szitakötők, kék, fehér, zöld, piros. Repülni készülők. Radar-cincérek forgó csápjai, gyerekkorom ijesztő álmai nyájasan vesznek körül. Száztonnás játékunk kereke alatt elefánt-szívek szörnyű vad dübörgése csenddé szelídül. Kezébe vesz egy óriás, gyöngéden a zsebébe gyűr, s fekete szakálla alatt sárga labdaként átrepül a nap.

A szobor

GIVE ME YOUR TIRED. Ez a szobor első négy szava. Így fogadja a messziről jövőt. A fáradtságot kéri. Szelíd óriásnő. (Kétszázötven tonna.) Átkozta Hitler. Lent sirályok, fent gépek röpte veszi körül. Halvány penész-zöld köntöse redői között az árnyék úgy bujdosik, mint mindenki, aki szabad vagy olyan rab, mint az emberi nem.

Irodaház, este

A sötétzöld hajlékony lendületet, az égnek áradó ablakokat a Fifth Avenue cikázó keresztfényei Krisztus-fejekkel rajzolják tele. Forognak föntt a töviskoronák, a Júdásarcok próbálják a csókot, sok száz Pilátus kérdezi: Krisztust vagy Barrabást? — Stoplámpák piros fényei végtelen sorokban égnek a halottakért.

kolai növendék a Béllevue kórházban, amikor a műtétből magához tért. *Érzem, érzem...* — pihegte hálatelten, bal kezét ismét helyén pillantva meg. *Érzem, érzem...* — a bal kezét, melyet az expressz szerelvény levágott, mikor egy ismeretlen fiatalember a tarka szerelvény alá lökte. *Érzem, érzem...* — zokogta Renee Katz boldogan és azon sem csodálkozott, hogy az ismeretlen fiatalember nem tudta, miért akarta megölni őt.

Portré

Fekete úr. Haja ezüstös. Nyári székben ül a Museum of Modern Art kertjében. (Balra Rodin Balzacja, jobbra Moor Családja.) Az inge rózsaszín, a nyakkendője kék, bal kézzel ír sárga jegyzetpapírra. Fújja a füstöt és ír, ír rendületlenül. Ez az úr itt szokott írni? — kérdem. „Tizenegykor kezdi, délután négykor hagyja abba" — mondja a kerti őr. „Csak úgy tud írni, ha valaki látja." Regényíró? „Nem. Próféta. Isten ítéletét hirdeti, ahogy Einstein evangéliumában meg van írva."

Hazafelé, Labrador fölött, tízezer méter magasban

„Ne gyere túl későn haza!"
Így kiált a csend por-szava

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726
1979 — 4
VALÓSÁG
Havas Eszter, grafikus
1021

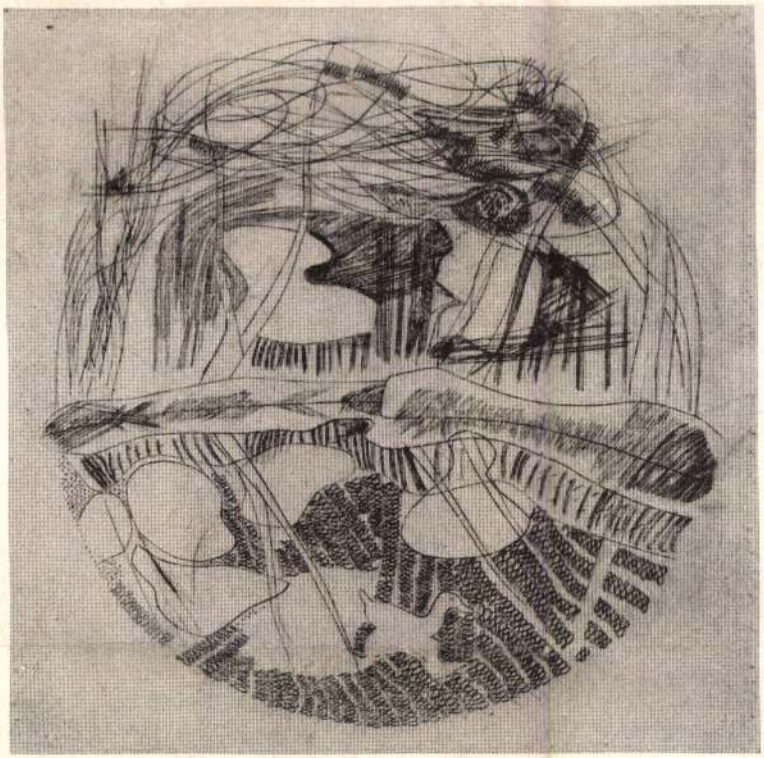

Havas Eszter: Népmese-illusztráció

a témát illetően. Gyors intézkedések sora a
mát jellemző társadalmi ellentmondások fe
tetlenné teszi a viszonyulást a szállásokon él
dalmi felemelkedését, életszínvonalának, ku
sek „kiváltságos" helyzetbe kerülését, egyfa
mény? Eldönthetetlen. Hiszen az is eldönt
ványosság a gazdasági fejlődést hosszú időn
amikor a gazdaságpolitika át kíván térni a

A dilemmát fokozza, hogy a munkássz
daságfejlesztés eszköze, amit nem „nőhetün
fejlesztésre térünk át. Hiszen ennek anyagi
niük — sok esetben éppen a munkásszállás
váló termelésnek viszont az elkötelezett, a minden idegszálával üzeméhez, gyárához kötődő munkásember lehet igazi megvalósítója, az, aki felismeri, hogy saját anyagi és szellemi gyarapodásának további útja már csakis munkája, a munkát végző kollektíva, az üzem egészének tökéletesítése lehet. A munkásszállásokon élő emberek életének megoldatlansága éppen e ponton válik társadalmunk fejlődését is befolyásoló gonddá.[4]

A történeti gyökerekről

A munkásszállói életmód ellentmondásosságának forrását — hogy egyszerre kínál lehetőséget a társadalmi felemelkedéshez és taszít a társadalom perifériájára, egyszerre szakít ki megszokott, embert megtartó kötelékekből és egyszerre ígér új közösséget — kialakulásának történelmi-társadalmi körülményeiben lelhetjük meg. A felbomló és átmenetet képező életformák ezen intézményesült rendszere nem társadalmunk sajátja.

Ha csupán utalni kívánunk a munkásszálló kialakulásának történelmi gyökereire, körülményeire, elsőként azt kell leszögeznünk, hogy — távolabbi előzményeket nem tekintve — megjelenése és elterjedése a *tőkés gazdálkodás kiszélesedésével*, általánossá válásával függött össze.[5] Elsődleges funkciója *gazdasági természetű* volt:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLOI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 JUL 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Havas Eszter

grafikusművész

1021

Havas Eszter: Beteg lány

GYÁRFÁS MIKLÓS:

New York-i riport

Kennedy Airport

Közeledünk a földhöz. Micsoda táj! Ezerszeres nagyítás. Szitakötők, kék, fehér, zöld, piros. Repülni készülők. Radar-cincérek forgó csápjai, gyerekkorom ijesztő álmai nyájasan vesznek körül. Száztonnás játékunk kereke alatt elefánt-szívek szörnyű vad dübörgése csenddé szelídül. Kezébe vesz egy óriás, gyöngéden a zsebébe gyűr, s fekete szakálla alatt sárga labdaként átrepül a nap.

A szobor

GIVE ME YOUR TIRED. Ez a szobor első négy szava. Így fogadja a messziről jövőt. A fáradtságot kéri. Szelíd óriásnő. (Kétszázötven tonna.) Átkozta Hitler. Lent sirályok, fent gépek röpte veszi körül. Halvány penész-zöld köntöse redői között az árnyék úgy bujdosik, mint mindenki, aki szabad vagy olyan rab, mint az emberi nem.

Irodaház, este

A sötétzöld hajlékony lendületet, az égnek áradó ablakokat a Fifth Avenue cikázó keresztfényei Krisztus-fejekkel rajzolják tele. Forognak fönt a töviskoronák, a Júdásarcok próbálják a csókot, sok száz Pilátus kérdezi: Krisztust vagy Barrabást? — Stoplámpák piros fényei végtelen sorokban égnek a halottakért.

kolai növendék a Bellevue kórházban, amikor a műtétből magához tért. *Érzem, érzem...* — pihegte hálatelten, bal kezét ismét helyén pillantva meg. *Érzem, érzem...* — a bal kezét, melyet az expressz szerelvény levágott, mikor egy ismeretlen fiatalember a tarka szerelvény alá lökte. *Érzem, érzem...* — zokogta Renee Katz boldogan és azon sem csodálkozott, hogy az ismeretlen fiatalember nem tudta, miért akarta megölni őt.

Portré

Fekete úr. Haja ezüstös. Nyári székben ül a Museum of Modern Art kertjében. (Balra Rodin Balzacja, jobbra Moor Családja.) Az inge rózsaszín, a nyakkendője kék, bal kézzel ír sárga jegyzetpapírra. Fújja a füstöt és ír, ír rendületlenül. Ez az úr itt szokott írni? — kérdem. „Tizenegykor kezdi, délután négykor hagyja abba" — mondja a kerti őr. „Csak úgy tud írni, ha valaki látja." Regényíró? „Nem. Próféta. Isten ítéletét hirdeti, ahogy Einstein evangéliumában meg van írva."

Hazafelé, Labrador fölött, tízezer méter magasban

„Ne gyere túl későn haza!"
Így kiált a csend por-szava
Kati után

Havas Eszter 2

Havas Eszter grafikái közül a *Pillantás a Donra I—II.* című rézkarc-páros fehér mezőben minimális vonallal az első benyomás vázlatszerűségét őrzi a szélesen kitárulkozó panorámáról. Linói közül kiemelkedik a *Moszkvai harangok* elnevezésű metszet, amely egy akusztikai élmény vizuális megörökítése.

Magyar Hirlap 1979/27o/8

Wagner:Moszkva után Budapesten

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 NOV 2

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Havas Eszter

1021

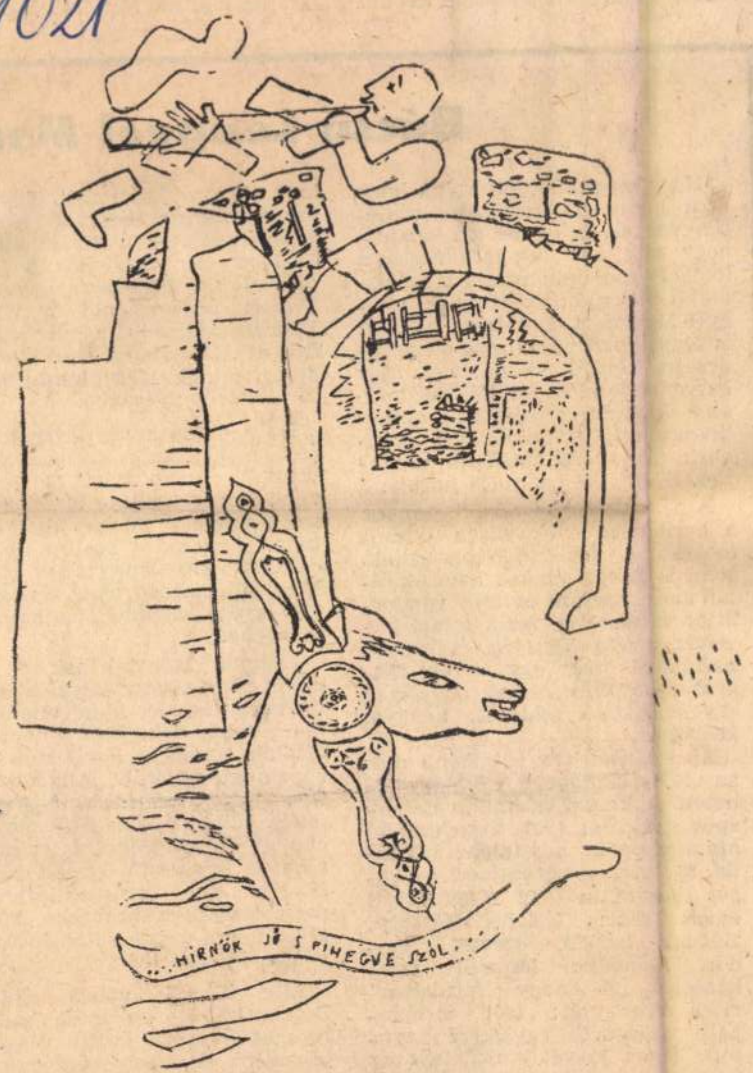

Havas Eszter: Ballada

1974. NOVEMBER 2.

sok a szarkasztikus hur
játékhajlam; több-kevesel
séggel forgatja-hajlítgatja

Hogy meghalni jött vo
nem hiszem, bármily kísértetiesen vágnak is egybe az adatok, hogy alig egy hónapra végleges letelepedése után máris a nekrológját kopogják az írógépek. Lengyel Menyhért élni akart, ha nem is fogyatkozó napjainak, de felfedezésre kerülő életművének. Egy hatvanesztendős per ítélethirdetésére érkezett, s megnyugodottan távozhatott. A Csodálatos mandarin íróját rehabilitálta a század. S újra befogadta a hazája.

A pere akkor kezdődött, amikor a harmincas évek végén búcsút mondott a fasizálódó országnak. Nem is akkor, amikor hadak múltán még három évtized vándorútját választotta. Az a római kávéház, a Via Venetón, márványasztalával már egy darab Magyarország volt. Annak foglalta le egy emlékező tekintet: Lengyel Menyhért.

Az emlékezésre voltaképp már az első világháború előtt oka lehetett. A kassai magánhivatalnok epés szatíráját 1907. március 3-án mutatta be az a színház, a Thália, melynek programjáért a *Nyugat* hasábjain az elsők között emelt szót: Lukács György, Bánóczi László, Hevesi Sándor, Benedek Marcell színházáért. „A nagy fejedelem" ritka siker volt: írót és színpadi mestert egyszerre avatott. Ibsen nevét emlegették az övé mellett. A huszonhét éves lázadó egyszerre kapott nagy rendezőt Hevesi személyében és esztétikai elismerést a kortársaktól.

S aztán soha többé. Holott si-
kere hamvozott. Egy esztendő múltán már a Nemzeti Színház játssza a Hálás utókort. 1911-ben a Vígszínház a Prófétát. S az 1909-ben bemutatott Tájfun végigszáguld a világon. Nincs sikeresebb magyar színműíró a világháború előtt Lengyel Menyhértnél. Még Molnár Ferenc se léphet a nyomába.

De a siker kevés örömet szerzett. A kritika a színpadi „mesterség" eluralkodását érzi művein. Pedig az 1916-ban bemutatott „Sancho Panza királysága" bátor és elszánt szatíra. A Csodálatos mandarin modern szövegkönyve a század nagy zeneművével együtt emelkedett a halhatatlanságba.

Lengyel Menyhértnek az irodalmi rang elvesztésével kellett a sikerért fizetnie. Mindig megvédték, persze. Schöpflin a napi kritikától, Hatvany a szellemi korrupció gyanújától. „Alig hihető — írta —, hogy ennek az írónak fejében valahol, lelke és lénye minden egyéb szerveitől és tulajdonságaitól különvált agysejt működjék, melyből erősen épített és rosszhiszeműen bravúros, külföldi exportra szánt színpadi művek választódjanak ki."

Alig hihető: mégis elhitték. Pályarajzából ezért nemcsak a Nyugat utoljára kidőlt tölgyének viharálló edzettségét érdemes emlegetni, hanem mindenkori környezetének makacs ellenállását a színházzal és a színházi sikerrel szemben. A vád és a védelem közös tévedésének történetét. Ahol

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 OKT. 5.

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Havas Eszter
1021

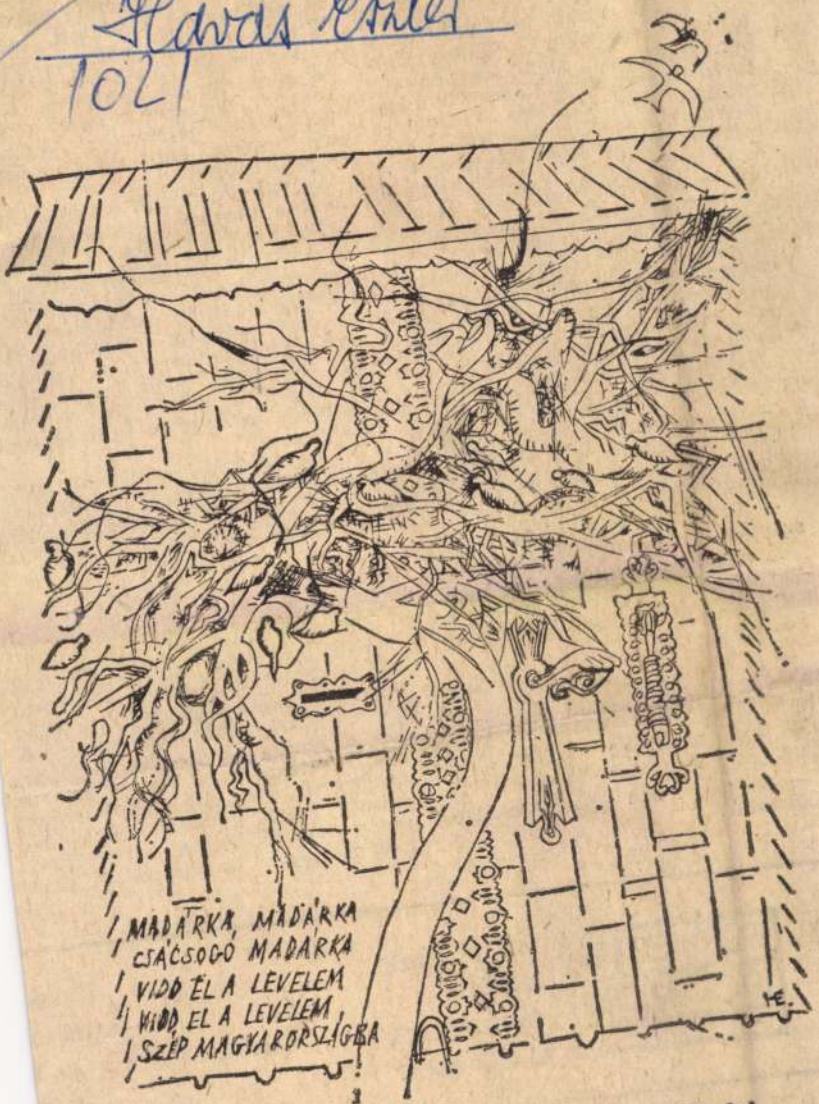

Havas Eszter kiállításáról: Népdal

zik a nyolc általános
gát" a vő vezeti.

Édesapám tavaly a
a régi tanya mögött,
ben kapta, ott, ahol
őszén Danesz Hugó fé
rangot. Volkswagenb
mentünk letörni a ku
temben először tettem
és a tanya között a n
tert — autóval: hipp-h
ott is vagyok. Kocsink
Kültelek 40 előtt, s édesapámra les-
ve vártam, hogy majd szól valamit,
esetleg tesz valamilyen megjegy-
zést. Oda se nézett. Igaz, a tanyá-
nak mindössze a helye maradt:
akáctuskók, tégladarabok.

Napközben előhoztam az utolsó
napokat, az utolsó kommenciót.

— Emlékszik édesapám? Gazda
nélkül maradtunk, s a béresek elő-
ször mérték ki maguknak önállóan
a járandóságot.

— Tudom — felelte apám szűk-
szavúan.

— Gardalics a maga részét visz-
szaöntötte a magtárba, félt, hogy
bajba kerül. Emlékszik, édesapám?

— Tudom.

— A parádés lószerszámot elás-
tuk. Emlékszik, édesapám? Bárány-
bőrbe bugyolálva ástuk el.

— Mit szólsz a kukoricához,
fiam? Meg vagy vele elégedve?

— A gatya-vita jut-e eszébe,
édesapám?

[illegible] durva szitokkal [illegible] többnyire
az asszonyt, tettlegességre ritkán
vetemedtek. A testi fenyítés leg-
utoljára maradt, amikor végképp
elfogyott minden, s mintha bizony
az asszony tehetne róla, az ember
őt „vette elő", hogy se zsír, se só,
se paprika, máma bab, holnap
krumpli, aztán újra bab és ismét
krumpli.

A bakancsvétel égbekiáltó botrá-
kolásnak számított, elvégre Garda-
lics hetek óta hangoztatta, szalon-
nára korog a gyomra.

3

Kültelek 40.

Kint laktunk a tanyán, egy süket
völgyben, ahová levelet soha nem
hozott a posta, és Baja volt a világ
vége. Összesen két küldemény ér-
kezett a címünkre, egyik 1942-ben,
másik 1943-ban; mezőrendőr hozta
mindkettőt. Valahol tehát mégis
számontartják a Kültelek 40 lakos-
ságát, úgy képzeltem, a községhá-
zán, a főjegyző úr szobájában, ahol

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON. 16 OLDALON
Sze
Kiadja: I
Terjeszti a Magyar Posta. I
Előfi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 OKT 41
Magyar Ifjúság

Havas Erika grafikus

1021

Program mindenki kedvére

Szeptember utolsó hetében zajlottak le az Újpesti Ifjúsági Napok, amelyek gazdag programjában valóban minden volt. Nyitott Kapuk elnevezéssel naponta más és más üzembe, így például a Magyar Pamutiparba, a Duna Cipőgyárba, a Chinoin Gyógyszerárugyárba és HPS-be szerveztek látogatást. Nem feledkeztek meg a szórakoztató-gyönyörködtető eseményekről sem: a résztvevők szebbnél szebb kiállításokat láttak, szavalóversenyt és beatkoncertet hallgattak, szakmai vetélkedők és sportversenyek egész sorozatán izgultak. Az ifjúsági napok keretében nyitották meg az újpesti Mini Galériában a tehetséges, fiatal alkotóművész, Havas Eszter grafikakiállítását. Képünkön: a művész egyik szép grafikája.

KRŐL

labsburgok ellen, hanem
alkotmányért harcoltak.
lani hivatalos emlékezők
adandó alkalommal el-
ezt róluk. Természetesen
felejtették el hozzátenni,
udai várban levő fekete-
ódékat többször is sike-
s-fehér-zöldre átpingál-
azt mindig elfelejtették
ogy a *„magyar nemzeti*
postolai" alig-alig dicse-
piros-fehér-zöld szár-
Hiszen a tizenhármak
an németajkúként szü-
y szerb, egy horvát volt
s a maradékból is ket-
y családból származtak.
valamennyien jobban ér-

és
—

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 13

ÉLET ÉS IRODALOM

Havas Eszter

1021

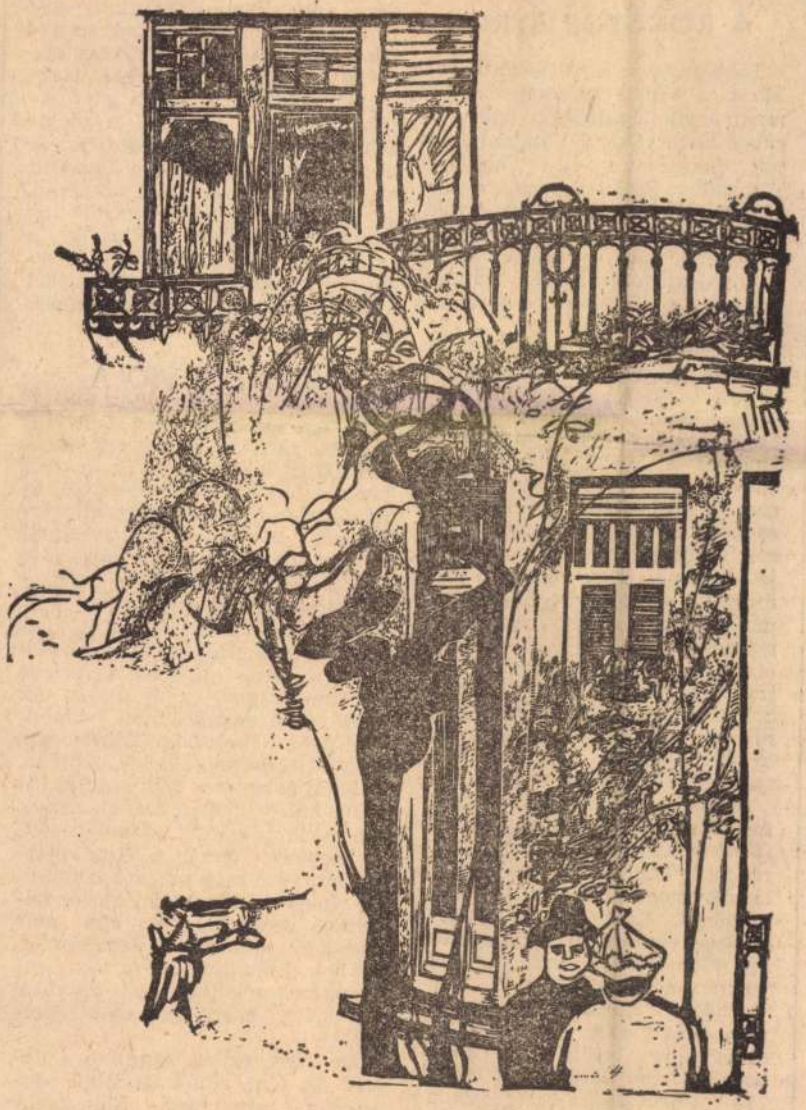

Havas Eszter: Budai kert

híreink

A RONGYOS B

Több magyar vonatko
közölt a *Times Literary Supplement* egyik legutóbbi száma. *Michael Burn* rövid költeménye Petőfi Sándornak állít emléket. *Alexander Petőfi* a versben elsősorban romantikus hős: az Alföldről felszálló magyar sas, szerelmes férfi, tudós csavargó, negyvennyolcas forradalmár, vándorszínész, a Pegazus szelídítője, rongyos Byron.

A kelet-európai művészeti értékekre, köztük a magyarországiakra hívja fel a figyelmet *Anthony Rhodes* könyve, az *Art Treasures of Eastern Europe*, amelyet a Weidenfeld and Nicolson kiadó jelentetett meg. A recenzió szerint Rhodes könyve hézagpótló mű. Olyan sok mindenről tájékoztat, viszonylag kis terjedelemben, hogy nemigen lehet megróni azért, mert olykor csupán felsorol. A recenzens így is számonkér a szerzőtől néhány olyan műtárgyat, amit nem említett művében. Többek között a zöldhalompusztai és a tápiószentmártoni szarvasos pajzsdíszt és a brassói Fekete templom török szőnyeggyűjteményét.

Freud legeredetibbnek tartott tanítványáról, *Ferenczi Sándorról* is megemlékezik a T. L. S. Ferenczi írásai két kötetetben jelentek meg a frankfurti Fischer kiadónál, *Schriften zur Psychoanalyse* címmel. A cikk részletesen elemzi Freud magyar tanítványának életpályáját.

André Kertész Budapesten megjelent kisebb albumával szinte egyidőben adta ki a londoni Thames and Hudson a művész 224 fotóból összeállított albumát. A T. L. S. recenzense elsősorban Kertész bátor, kutató riporterszenvedélyét méltatta.

MEGÚJULT A KÖZNEVELÉS

rabbi korszakat, amelyben elsősorban a színek variációi jelentették a vizuális élményt. A tárlaton többek között bemutatták az oszakai világkiállításra készült kilenc méter magas fényoszlopot. A *Welt am Sonntag* című lap legérdekesebbként emelte ki a minden részében világító „Fénytermet", amely egy amerikai gyermekkórház várótermének készült.

GERGELY VIOLA

45-ben nemcsak üres éléstárral fogtunk neki az új életnek, szellemiekben is szegényen, kifosztottan néztünk szembe a merőben új feladatokkal. Nem, vagy alig ismertük az utolsó 30 esztendő szovjet irodalmát. Nem, vagy alig akadt fordító, akire az új magyar irodalom sáfárai rábízhatták volna az elmulasztottak pótlását, az újak megismertetését. Gergely Viola az elsők közé tartozott, aki nekivágott az új útnak. Az évek során egymás után jelentek meg prózai fordításai: Ehrenburg, Fegyin, Gladkov, Gorkij, Kuprin, Polevoj és számos más szovjet író műveiből. Cikkeket írt, előadásokat tartott, agitált és szervezett, és nagyrészt ennek a fáradhatatlan szervező munkának köszönhető, hogy felnőtt egy új oroszfordító generáció, és ma már nagyjából pótoltuk a lemaradást, sőt sok területen „napra kész" információkat kaphat az olvasó a szovjet irodalmi élet eseményeiről.

De nem ez az egyetlen érdeme. Az első világháborúból rokkantan tért haza Gergely Sándor. Istápolta, gyógyíttatta, nemcsak házastársa volt, hanem sors- és eszmetársa egy nehéz életen át. Így élték át együtt a Horthy-Magyarországon az üldözte

Havas Eszter

"Virágok" cimmel a lap bemutatja a művész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 24.
XVI. évf. 26. sz. 6. lap.

Havas Eszter

"Vegetáció" cimmel a lap bemutatja a művész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 12.
XVI. évf. 33. sz. 7. lap.

HAVAS ESZTER, grafikus

Havas Eszter rajza, fekete repr. 28.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 10.sz. Bp.

Haras Erster

Moskvai havangok lino 77x50

Studio '73 Ernst Museum Bp.

Havas Eszter

Horváth György
cikke

Magyar Nemzet 1974
május 21.

Havas Eszter

már csak „félve", grafikai lapjai közé ékelve — s javarészt általuk — informálja a *Stúdió Galériába* látogatókat rajzbeli hajlandóságairól és eredményeiről. Igaz, ezt nem csupán szemérmességből teszi. Rézkarcai ugyanis arról árulkodnak, hogy rajzoló-grafikusi egyénisége még nem forrott ki teljesen.

Nem elsősorban a közvetlennek tűnő hatások mondatják ezt ki, természetesen, bár Chagall szellemiségének és kompozíciós módszerének befolyását — például a *Hazám* sorozat jó néhány lapján — aligha tudná tagadni Havas Eszter. Hiszen az ilyesmi: a példaképek kiválasztása, követése, végeredményben *tanulási forma*. Veszélyessé csak akkor lesz, ha elkényelmesíti a követőt, ha leszoktatja arról, hogy gondolkozzék, azaz, ha a kezdetben tanulni akaró később a tapasztalatszerzés ha-

Havas Erzter grafikus

a Stúdió őszi-tárlatán szere-
pelnek műnei.

Lasonci Miklós: Új értékek a
Stúdió őszi kiállításán
Pestmegyei Hírlap, 1974. szept. 24.

Havas Eszter

„Pillantás a Doura"

c. rajza a 10., „Kilátás a Szent Mihály hegyről" c. grafikája a 128. oldalon

Valóság 1977/2

Havas Eszter 1

Részt vett a Magyar szovjet képző művészek kiállitásán a Műcsarnokban.

Magyar Hirlap 1979/27o/8
Wagner: Moszvka után Budapesten

Havas Eszter

Müvei szerepelnek a felszabadulásunk 30.évfordulójára meghirdetett pályázat anyagában a Balatoni Kisgrafikai Biennálé kiállitásának keretében a keszthelyi Balatoni Muzeumban - 1975.

-katalógus a könyvtárban-

Havas Egyed

Mive szerepel a Magyar Grafika 1978.

c.kiállitáson

Magyar Nemzeti Galéria,1979.február

-katalógus a könyvtárban-

Hanes Enter, grafikus

Tárlata nyílik sept. 28-án
az újpesti Mini-galériában.

— : □ Hanes Enter 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. szept. 17.

Havas Ester, grafikus

Kiállított a Stúdió Galériában
(„Alföldi képek", „Évszakok" c.
sorozatai! és a „Harám" lapjai)

Miklós Pál
~~[illegible]~~: Képzőművészeti Krónika
652-662.

JELENKOR, Pécs, 19 4. júl.-aug. XVII 7-8.

Havas Ester, [grafikus]

Rajz:

Rejz

Havas Ester: Ön

657.

XVII

JELENKOR, Pécs, 1972. jül.-aug. 7-8.

Havas Erzter grafikus

Rajzai és mesekluszträciói az újpesti Mini Galériában látható. Havas Erzter műveit Pomázon és Szentendrén már kiállította.

Losonci Miklós: 1970 országos grafikai hét.
Pestmegyei Hírlap, 1974. okt. 2.

Hlavas Erzter grafikus

A Stúdió Galériában látjuk ~~természeti~~ tárgyú tollrajzait és rézkarcait, a finom vonalakkal linometszettel készült városképeket. A fekete felér markánsabb ellentétcivel fejezik ki tárgyuk hangulatát, mint ez az „Alföldi képek" és „Kőszakok" c. sorozatain. (említve). „Hazám" c. lapja a szürrealista álomvilágot idézi. (említve).

Miklós Pál: Képzőművészeti Krónika.
Jelenkor, Pécs, 1974. aug. 656. old.

Havas Eszter

Nesszebar (repr.)

Valóság XI. (1868.) 3. sz. 33. l.

Havas Eszter, grafikus

L. Moholy-Nagy

Rados Péter: A közművelődés ría 7.

Nirszabadság, Br. 1980 jún. 11.

Havas Erzsébet

Havas Eszter: Barokk ház

Népszava, 1975. máj. 24. 103. évf. 120. sz. 6p.

Havas Eszter

"Ballada" cimmel közölt rajzán egy bejárati kapu előtt, lobogó sörényü, feldiszitett lófej, -"...hirnök jő és pihegve szól.."-felirattal, valamint a kapu fölött fekvő, trombitáló alak látható.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 2.
XVIII. évf. 44. sz. 12. lap.

Havas Eszter

A művész kiállitásáról "Népdal" cimmel hozza a lap rajzát, mely diszes kapubejárat előtt, madarakkal teli fát ábrázol. A madarakhoz szóló kis versikével: "Madárka, madárka,
Csácsogó madárka
Vidd el a levelem
Vidd el a levelem
Szép Magyarországba."

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. okt. 5. 40. sz. XVIII. évf. 15. lap.

M.D.K.

Havas Eszter

"Házak" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 1.
XIII. évf. 9. sz. 4. lap

Havas Ester

81. Fáz lito 39 x 55

5. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale Miskolci Galéria
1969 Kiáll. Zat. Dev.: B Supka Magdolna

Havas Eszter grafikus

A pomázi Tanácsházán

kiállítása nyílt

Szocialista Művészetért 1971 I.

Havas Eszter

Cim nélküli metszetének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971 január 16.
XV. évf. 3. sz. 11. lap

Havas Endre: grafikus

Ősi c. metszete
képe.

Magyar Hírlap, 1969. IV. 4. 15. l.

Havas Ernten, grafikus

Ehüd, metszet
repr.

Magyar Ifjúság, 1969. VII. 4. 16. l.

Havas Erster grafikus

munkáiból kiállítás

nyílik a pomázi tanácsház épületében

Hoppar Nemzet 1970 december 18

4. old.

– Napló –

Havas Ernter
grafikus

A könnyi kiskotorák jelenője
önömet és jót jelző szép kis rajz.

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Művészet, 1970. november - 34.lap

Havas Erzsébet grafikusművész

munkáiból kamarakiállítást

rendezett a Hazafias Népfront XI. kerületi

bizottsága

Magyar Nemzet 1969 december 9.

– Napló –

4. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Havas Eszter

MAGYAR NEMZET

1970 DEC 18

Havas Eszter grafikusművész munkáiból nyílik meg kiállítás a pomázi tanácsház épületében szombat délután 2 órakor. A tárlat december 31-ig tekinthető meg.

1024

M.D.K.

Havas Eszter

"Alföldi táj" c. képét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. dec. 13.
XIII. évf. 5o. sz. 5. lap

Havas Eszter

"Ősz" cimü rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 27.
XV. évf. 48. sz. 2. lap

Havas Ernter

grafikus

A Szabó-féle görgös ehe "c. vérnutszetit
" mutattáh be a tarlalon

Berecz Miklós: Magyar Universum
Müvészet, 1971. julius - 24.oldal

Hamas Eszter

Város (rajz)

Valóság: 1969. 6. sz. 97. l.

Havas Eszter grafikus

1 szentendrei József Attila Művelődési Házban kiállítása nyílt

Magyar Nemzet 1970 IX. 22. 5 old.

Havas Eszter grafikus

A József Attila Művelődési Házban kiállítása nyílt

Napjaink Nemzet 1970 IX. 27 bold

Havas Eszter

"Őszi kert" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. okt. 1o.
XIV. évf. 41. sz. 12. lap

Havas Eszter

Városlakó rézkarc 27,5 x 18,5 cm

Könnyi kiskatonák pihenője " 10 x 16 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.

Bev.: Bereczky Lóránd

Havas Eszter

Rajzát -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. aug. 22.
XIV. évf. 34. sz. 11. lap

Havas Eszter

Címnélküli rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom. Bp. 197o. szept. 12.
XIV. évf. 37. sz. lo. lap.

Havas E.

festő

„Az elfelejtett lipcső" – je
szerepel a tárlaton.

Ujvári Béla: Néhány észrevétel a Studió 71...
Művészet, 1972. május – 42 oldal

Telefon: 188-290, 188-867

Havas Eszter

KÖZNEVELÉS

J FEB 7

1021

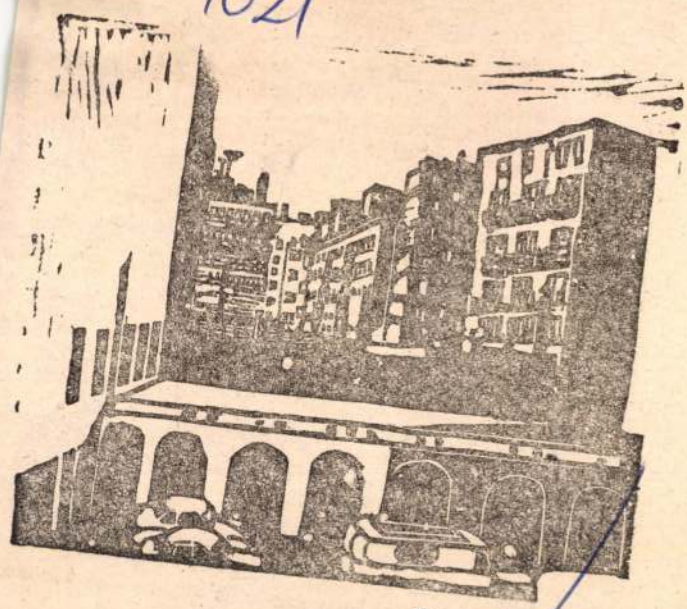

Havas Eszter rajza

tekintett
országi is
félmillió
hely az i
lió volt a
miféle okt
tett. A t
ismertette
1918. december 30-án megalakított
szakszervezetének tevékenységét,
majd hangsúlyozta: „Történel-
münk egyik legdicsőbb korszaka, 133
a Magyar Tanácsköztársaság 133
napja olyan eredményeket muta-
tott fel a kultúrpolitikában, ame-
lyekre méltán vagyunk büszkék
ma is. A szakszervezet megalaku-
lásának félévszázados jubileumán
— folytatta — meghajtjuk a ke-
gyelet zászlaját a nagy elődök:
Somogyi Béla, Velinszki László,
Czabán Samu, Zigány Zoltán,
Tesszársz Kálmán és társaik
előtt."

Ezt követően a főtitkár rámu-
tatott arra, hogy a felszabadulás

Mohácsi Re

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 VII. 7
Havas Eszter grafikusművész
Petőfi Népe

Havas Eszter kiállítása

1021

A fatal grafikusművész hosszabb időt töltött a kecskeméti művésztelepen. Holnap, szerdán délután, a budapesti Stúdió Galériában (VI. Bajcsy-Zsilinszky u. 52.) nyíló kiállításán is több, kecskeméti élmények hatására készült grafikája látható.

Rajzait időnként lapunkban is közöltük. Szívesen örökítette meg a hangulatos kecskeméti házakat a jellegzetes kapukat, épületdiszeket. A képen látható kilincs is az egyik itteni lakatosmester tehetségét dicséri.

Havas Eszter tárlata május 25-ig tekinthető meg.

● **Dr. Soós Gábor államtitkár Magyar Ferencnek, a gazdas**

ezt a jó eredményt kisebb lé számmal érték el.

Sokat fejlődött a szocialis munkaverseny. A nemes veté kedés hozzájárult a sikerekhe A másfél millió forint vállalá sal szemben a brigádok teljes tése elérte a 6 millió forint é téket.

A kitüntető oklevelet *dr. So*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 APR 27

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Havas Eszter

1021

Havas Eszter: Barokk ház

csöppet Lidi pofájába permetezek kedélyét lehűtendő. A kutya ezt nem szereti. Morog és a dívány sarkába húzódik.

Egy-két heti hadgyakorlat után már tökéletesedett az összjáték elég volt, ha a vízzel teli poharat egyszer-kétszer meghintáztattam Lidi orra előtt, a kutya megfröcsögtetése nélkül is nyomban meghátrált. Egy alkalommal — észre sem vettem — nem volt víz a pohárban. Eredmény ugyanaz. Azóta mindketten beérjük a rituálé gesztusrendszerével: én egy szelíd invokáció kíséretében magasra emelem a poharat, a kutya egyet mordul és meghátrál.

A pohár így vált jelképpé jelképévé valaminek, ami egykor fenyegető valóság volt. Tartalma (a víz) ugyan kimaradt belőle, minden annyi mai babonából, balhitből, szertartásból, előítéletből, ítéletből, sőt meggyőződésből, de a forma megőrizte régi hatalmát. Ez él tovább — mankó a hiányzó láb helyett — megannyi rég kiürült ünnepeinkben és ünnepléseinkben is.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 24

Népszava

Havas Eszter

1975. május 24.

1021

Havas Eszter: Barokk ház

Gerő János

MIHAIL S

I.

Az a nemzedék, amelyhez tartozom, tizenhét-tizennyolc éves korában olvasta először a Csendes Don-t és az Acélt megedzik-et. Vagyis 1945—46-ban, a szabadság kitárulkozó első évei alatt, a kezdeti lobogásban, a mindent megismerni akaró nagy szándék idején. Nem sokkal utána az Új barázdát szánt az eké-t, meg a Tizenkilenc-et is, hiszen faltuk a könyveket, az új mondanivalót közlő, a lelket felkavaró olvasmányt. Új világ, új hitét hozták el nekünk a sokszor gyenge papírra nyomott, nem a legelőkelőbb külsővel megjelenő könyvek.

Vannak, akik azóta igyekeznek elfelejteni, milyen emberformáló erővel hatottak ránk a történetek, a szereplők, a könyvekből áradó gondolatok. Egyesek talán azért felejtenek, mert a sorokból sugárzó eszme súlya alatt összeroppantak és [illegible] emlékezni se szeretnek ifjúi lo-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 348-776

Havas Eszter

1974 MÁJ – 4

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

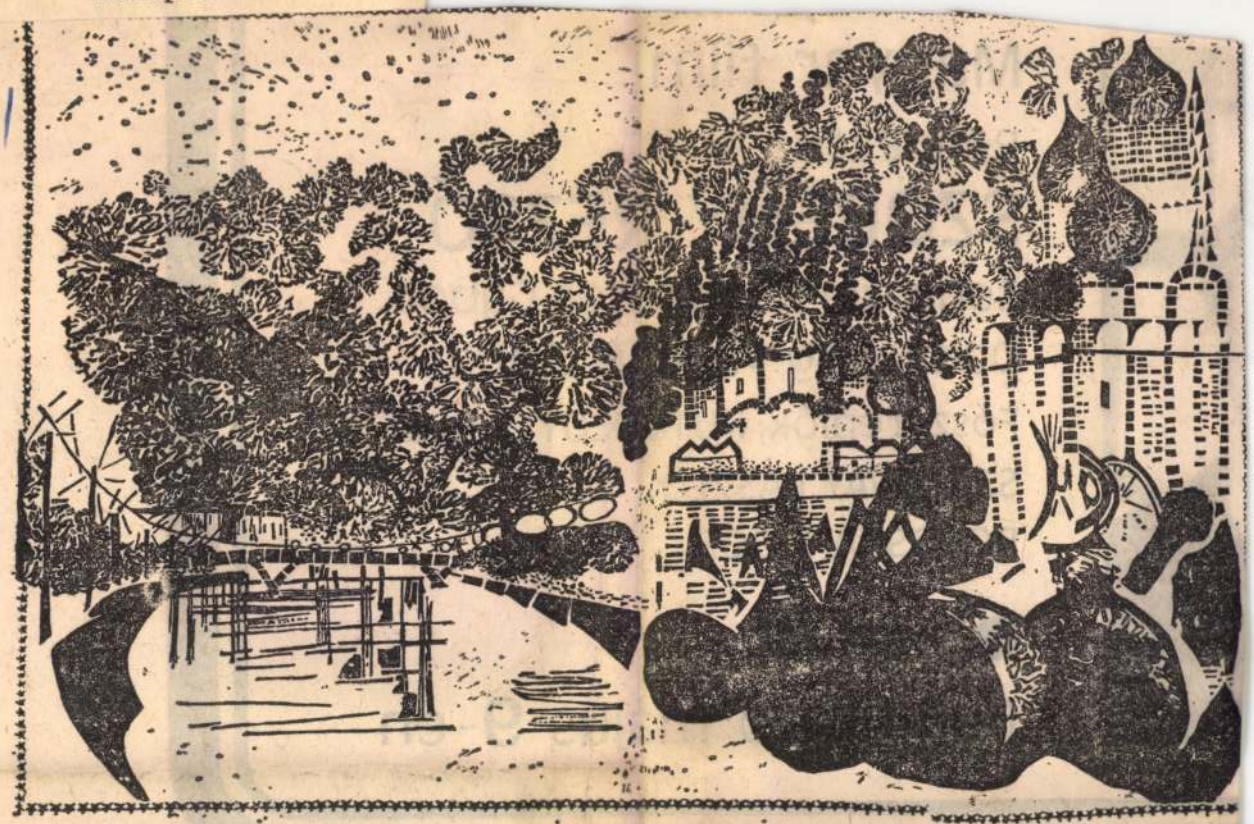

Havas Eszter kiállításáról: Táj

1974. MÁJUS 4.

Magyar film

Rendezte:

SZÖRÉNY REZSŐ

Zeneszerző: Presser Gábo

Dalszöveg. Adamis Anna

Főszereplők: KUTVÖLGYI ERZSÉBET,
SZACSVAY LÁSZLÓ,
BOROSKA TIBOR

● ● ●

Bemutató: május 9-én

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Havas Eszter grafikus-

1974 MÁJ — 8

Nógrád Művész

Havas Eszter kiállítása

A fiatal képzőművészek számára nyújt rendszeres bemutatkozási, szereplési lehetőséget Budapesten, a Stúdió Galéria. A május 8-án nyíló és május 25-ig nyitva tartó tárlat Havas Eszter grafikusművész munkáival ismerteti meg a képzőművészet iránt érdeklődőket. A fiatal művész 1967-ben szerzett diplomát a Képzőművészeti Főiskola sokszorosított grafikai szakán, ahol Ék Sándor, Raszler Károly és Rozanits Tibor voltak a tanárai. Havas Eszter a csoportos kiállítások mellett már több önálló kiállítást is rendezett Budapesten és vidéken.

második alapelvet
bé-kevésbé sikerrel
végre, 31 rendszeres
közül 21 üzemünk
A fennmaradó 10 e
külső gárda, akikkel

évéajá

Gabonatermelési Kutato Intézet. Az adásban nyomon követhetjük a félévszázados kutat: a megalakulás körülmé-

kapunk képet. Az intézet munkájának például része volt abban, hogy a makói hagyma világhírű lett. A ku-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MÁJ – 9

Daily News

Eszter Havas

1029

GRAPHIC ARTIST'S SHOW: Deepening individual note and approach characterizes works shown at the latest exhibition of young Hungarian graphic artist Miss Eszter Havas. With a dozen or so works on display at Budapest's Studio Art Gallery, subjects range from representational to meditative, each however with its own emotial impact. Having graduated from the Budapest Academy of Fine Arts, Miss Havas has regularly exhibited since 1969 at studio shows. Her works were also entered at the international exhibition "For Saving Venice." Our illustration shows Miss Havas' "Baroque House"

EWS

Thursday, 9. 5. 1974
Vol. 8. No. 106 2 Ft

cabinet

ts

Chancellor-designate, Herr with advisers and Social at.

pected not to differ essentially from the last government's.

Herr Schmidt is expected to be sworn in as Chancellor on May 16. He will deliver the government's policy declaration to the Bundestag (Lower House of Parliament) later after his cabinet list is settled.

Herr Schmidt wants to keep the interregnum following Willy Brandt's shock resignation as short as possible. But the situation is complicated by the fact that the present leader of the junior Liberal ally in the coalition, Herr Walter Scheel, is candidated for election as new state President on May 15.

Herr Hans-Dietrich Genscher, the present Minister of the Interior, will lead the Liberals in the negotiations on a new cabinet and is almost certain to succeed Herr Scheel as foreign minister.

Former West German Chancellor Willy Brandt devoted his first day free of government since he resigned Monday to the affairs of his Social Democratic Party. He has announced his intention of remaining party chairman.

(See also page 4)

UNESCO FOR PEACE

Paris (TASS) — A "Peace Forum" has started its work Tuesday at the Paris office of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Prominent scientists, public and religious leaders from different countries, including the USSR, the GDR, Hungary, Bulgaria, Rumania, France, Britain, the United States and West Germany are taking part in the work of the "Peace Forum".

The participants of the forum—representatives of different ideologies—met at Unesco initiative to exchange their views concerning a possibility of contribution by people of different convictions to the struggle for peace.

Several organizations attend the forum as observers, among them, the International Labour Organization, the World Federation of Trade Unions, the World League of Red Cross Societies.

In a speech opening the "Peace Forum", Unesco general director René Mavo emphasized the important

s for Arab summit

Israeli plans to Damascus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Havas Eszter

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1976 DEC 4

1021

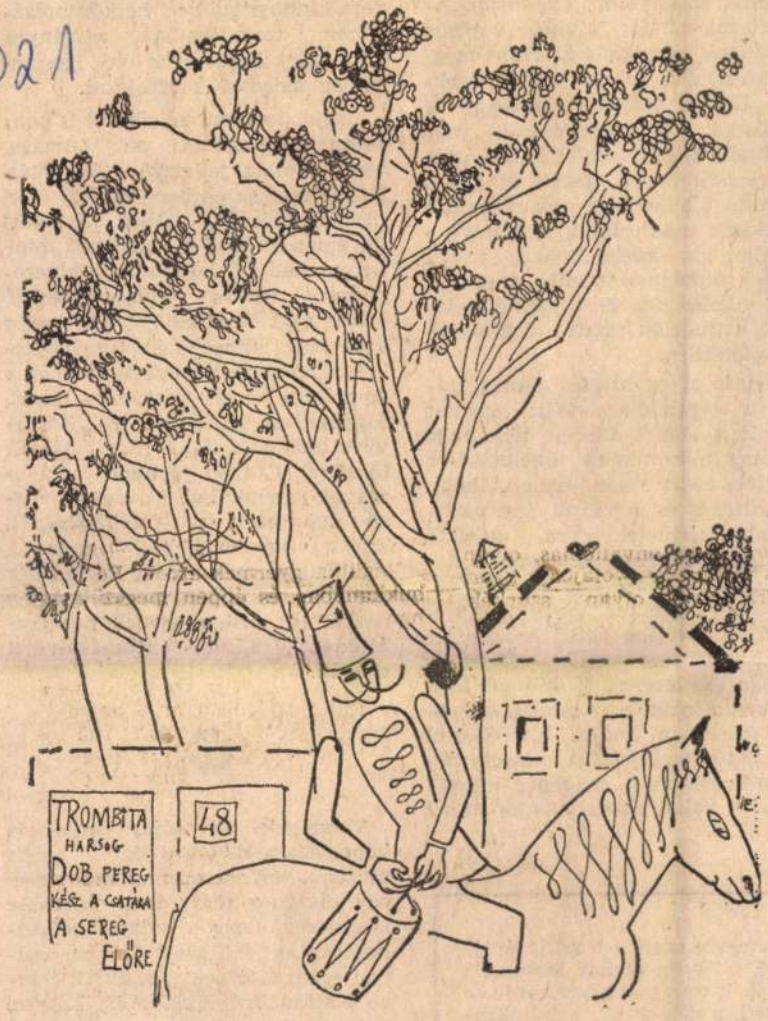

Havas Eszter rajza

ontváza ez a kert. / Végképp
rosba szakadtam" (*Határon*).
etforma-váltás: faluból váro
epedni, új szokások között m
ökeresedni, sokak élménye
r. Kalász Mártont azonban
ltásnak nem szociológiai, v
ektani moccanásai és összefüg
ragadják meg. Sokkal inkább
orális alaphelyzet megváltozását
vekszik tudatosítani. Azt, hogy a
rábbi kis közösségekből kivált
ber miképpen találja meg he-
et a szélesebb, de a személytele-
bb szituációk miatt szűkösebb
zgástérben.

Eleinte az egyszerű önmeggyő-
t is elegendőnek véli: „igazít
nain a lélek". De a rászakadó
gány mindinkább önelemzésre
szteti. Hamarosan észleli, hogy
nyüzsgés és a városi élet raffi-
ltabb helyzetei egyre erősödő
tózkodást érlelnek benne. A be-
éfordulás nehéz csapdái várják.
törődve értékeli, hogy a félre-
zódás ösztöne keríti hatalmába
az elvont „tisztaság" elégíti ki
upán. A szerelem is különállássá
ik, s a világ áramköréből kikap-
lódni kíván általa. Így érve el
éltető, természetes otthonosság
ómét: „Nem is magános mezte-
nő / voltál akkor valami más /

megteremtéséért: „Nem lazíthat
ügyemen senki. / A versekben min-
den szabad. / S legnehezebb kivere-
kedni / érdes világosságomat"
(*Négy sor*). A világ helyzete pedig
újra meg újra köznapi nyomaték-
kaival, monoton borzalmaival és a
személyes vonatkoztatások össze-
függéseiben rajzolódik ki. „Körül-
véve emberöléssel, / világítógázzal,
hírekkel, / távoli jó barát tragiku-
mával, / munkában az idegzet vég-
ső / teherbírásáig..." (*Körülvéve*).
Mintha figyelmeztetne, hogy a
mindennap se más, mint helytállás
kiemelő döbbenetek, hősi helyzetek
nélkül is. Belenyugvás? Immuni-
zálódás? Lírai tudomásulvétel
csupán.

Verseinek olvasója, kritikusa
képzeletben olykor-olykor mégis
csendes kérdőjeleket írkál versei
egy részének margójára. Többször
is érezzük, hogy a tudatos hétkö-
znapiság és lefokozottság nem csu-
pán erénye, hanem gyakran kölön-
ce Kalász lírájának. Mert szürke,
prózai meditációkba csalogatja.
Sőt: mindenfajta költőiség már-
már annyira szenvedélyes elhárítá-
sába, hogy nemegyszer

szménye szerint a szája érzé-
olt, öltözéke olykor lecsúszott
ról, modora elegáns volt és
yed, a gáláns kor arisztokrá-
nak ízlése szerint. Arra ne-
k, hogy a nő a középpont,
len titok nyitja. Így aztán
et hányt a politikai láthatá-
fenyegető

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-745, 340-726
1976 OKT 1
Magyar Ifjúság
Havas Eszter
1021

Havas Eszter rajza

PORTRE

Raymond Barre

Chirac, a dacosan távozó gaulle-ista francia miniszterelnök kinos nyájassággal adta át irodasztalát utódjának, az ötvenkét éves párton kívüli Raymond Barre-nak. Az új kormányfő illedelmesen-szerénven mosolvaott, nvakát be-

len belső energiái az idén minden eddiginél nagyobb mértékben törtek s — úgy tartják a szakértők — még törnek a felszínre. A tudósok kiszámították, hogy évente hozzávetőlegesen húszbillió kilowattóra energia szabadul fel a felszín alatt. Ez mintegy harmada az emberiség évi összes energiafogyasztásának. Ez a rettenetes erő eloszolhat szinte „észrevétlenül" a földgolyón, de okozhat olyan borzalmas pusztításokat is, amelyeknek tanúi lehettünk 1976-ban a világ legkülönbözőbb részein.

Talán a legfélelmetesebb természeti csapás a földrengés, évente több mint százezret regisztrálnak belőle a műszerek. S mennyi olyan rengésszerű belső mozgás megy végbe a felszín alatt, amelyeket nem érzékelünk, egyszerűen azért, mert nem szabadul fel általuk

HAVAS ESZTER grafikus

1967-ben nyert diplomát a Képzőművészeti Főiskola grafikai szakán, ahol Ék Sándor, Raszler Károly és Rozanits Tibor irányításával tanult. 1969 óta szerepel a Studió tárlatain és az országos grafikai rendezvényeken; egyéni kiállítása Budapesten, Szentendrén és Pomázon volt. Gyűjteményes anyaggal 1974-ben jelentkezett a Studió Galériában. - Játékos hangulatu lino- és rézmetszeteiben a népművészet, valamint a gyermekrajzok naiv szemléletének korszerű adaptációjára törekszik.

MŰvés Zéletrajzok 19 75

gát mutatva felénk. Nagibin a je-
lenségvilág költészetének fölfede-

~~Fábián László~~

és a falat bámulva soká go

Havas Eszter

Élet és Irodalom, Bp
1975. okt. 4. XIX. évf. 4o. sz. lo. lap.

Havas Eszter: Vidám kísértetek

~~Víziók világa~~

Julien Green: Éjfél (Európa, 375 old.)

Julien Green csodálatos író. Modern író is: a huszadik századi lélekrajz egyik legelső és egyik legnagyobb mestere. S itt hangsúlyoznunk kell azt, hogy a huszadik századi lélekrajze. Mert bár az írók évezredek óta lényegében ugyanazt írják az emberi lélek jelen-

nyá érése, bolyongása a rejtelmes éjszakai házban — ez a hol allegórikus, hol költőien szimbólikus mese — éppen olyan érthető lenne az első rész, kisgyermekkorának tragédiája nélkül. Mégis két rettenetes, óriási feszültségű rémdrámát ábrázol itt — ismétlésszerűen — a szerző, s nehézkessége ellenére mégis mintha szárnyalna ez a kettős történet; megmagyarázhatatlan, sötét erő árad belőle.

A matematika a létező világ

szlovénül olyan lírát teremtett, amely — értéke szerint — a kor legnagyobbjaiéhoz mérhető. „Miczkiewicz, Puskin, Victor Hugo a szellemi kortárs" — írja a kötet bevezetője. Hozzátehetjük a sorhoz a bolgár Hriszto Botev művészetét például, s a magyar kortársak közül Vörösmartyét, Petőfiét.

Az újuló nemzeti tudat és önismeret romantikája a kis népek küldöttjére is a legnagyobb feladatokat osztotta: „Éljenek mind a

összhangban a nembeliséggel. Ezt a marxista esztétikai magvas megállapítást azonnal lefordítottam magamnak, mert magyarul értek a legjobban. Eszerint nem eléggé kötöm össze az egyéni élet hasfájásait a köz, az emberiség gondjaival.

Elhatároztam, hogy egyszer, legalább egyszer valóban csak a saját hasfájásommal fogok foglalkozni, hogy igazoljam szakértőm megállapítását.

De fáj-e a hasam? Aki írással foglalkozik, annak kötelező a hasfájás. Nekem azonban nemcsak ilyen irodalmi hasfájásom van. Elnézést: valóban fáj a hasam. S nem is először. Nos, erről írnék most, önzően és befelé fordulón, sutba vetve a nembeliség szempontjait s az emberiség gondjait.

★

1947-ben egy éjszaka rettenetes hasfájásra ébredtem. De ez nem sematikus, úgynevezett csikarásos hasfájás volt; kicsit jobbra fent, nem is annyira a hasam táján, hanem oldalt éreztem fájdalmat, a hozzá: összeszorítón. Valahol

adták: ne egyek többé spenótot és csokoládét, az oxalátkő ugyanis elsősorban e két táplálékból táplálkozik. Megállapítottam: 1947-ben csokoládét már évek óta nem láttam, elképzelhetetlen hát, hogy a csokoládé volna a ludas a kőképződésben. Azóta is, édesszájú, több tonna csokoládét elfogyasztottam, spenótot, azaz parajt azonban, szavamra, egy kanállal se nyeltem le huszonnyolc év alatt.

★

Állok a konyhaasztal előtt, s egy széles szájú nagy edénybe (magyarul vájdlingba) különböző gyógyfüveket szórok. Mindenekelőtt tíz deka zsurlófüvet, aztán öt deka aranyvesszőfüvet, öt deka csarabfüvet, öt deka porcikafüvet, öt deka gyujtományfüvet, öt deka iglicgyökeret, öt deka petrezselyemgyökeret, öt deka medveszőlőlevelet, öt deka nyírfalevelet, négy deka cickavirágot és négy deka kőhársvirágot. Mindezt egy nagy kanállal összekeverem, jól megkutyulom, majd beletöltöm egy nagy műanyag dobozba.

Havas Eszter

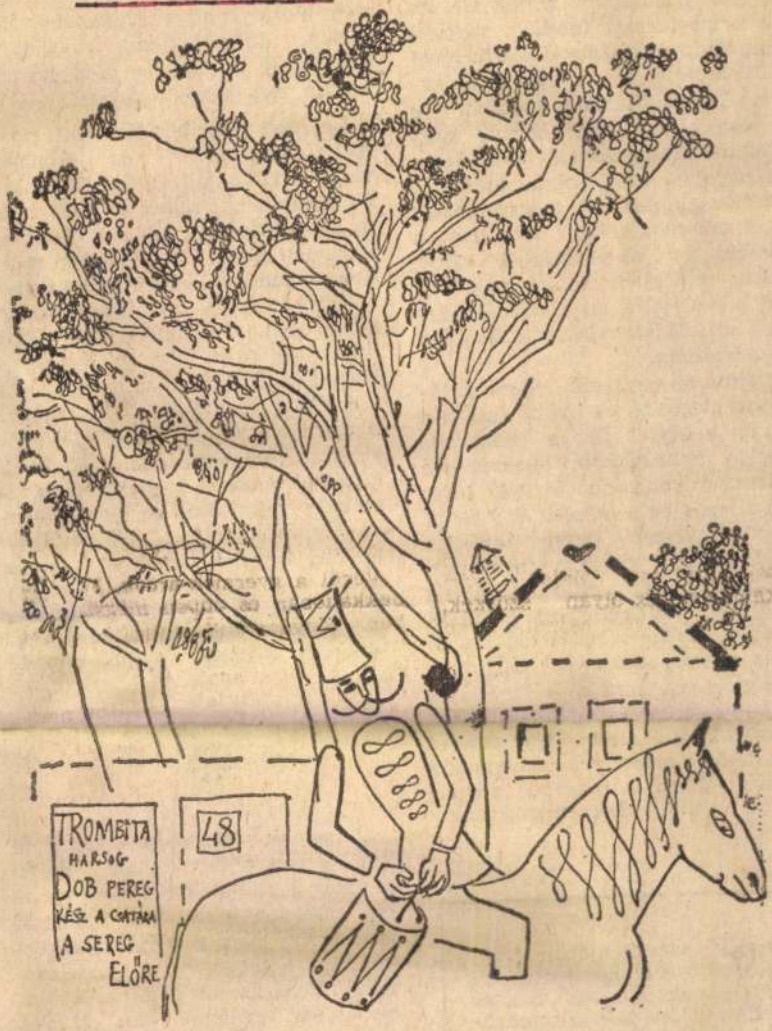

Havas Eszter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 4. XX.é
~~49.sz. 12. lap.~~

vik meghatározója a
merés: „Ifjúságom
kert. / Végképp a
tam" (*Határon*). Az
s: faluból városba
zokások között meg-
okak élménye ek-
ártont azonban e
szociológiai, vagy
násai és összefüggé-
g. Sokkal inkább a
lyzet megváltozását
sítani. Azt, hogy a
közösségekből kivált
n találja meg he-
, de a személytele-
miatt szűkösebb

szerű önmeggyő-
nek véli: „igazít
. De a rászakadó
kább önelemzésre
osan észleli, hogy
a városi élet raffi-
ei egyre erősödő
elnek benne. A be-
néz csapdái várják.
kell, hogy a félre-
ne keríti hatalmába
tisztaság" elégíti ki
lem is különállássá
áramköréből kikap-
általa. Így érve el
észetes otthonosság
is magános mezte-
kkor valami más /

nt a szája érzé-
lykor lecsúszott
legáns volt és
kor arisztokrá-
erint. Arra ne-
a középpont,
itja. Így aztán
olitikai láthatá-
ényegető viharnak. Mind-
n túl Marie igazi de Latour

érheto tetten itt a Kalász Márton
lírájában máig érvényesen bekö-
vetkezett változás. Nem fanyalogn
a világra, nem elhúzódni elöle, ha-
nem kicsinységeiben, hétköznapisá-
gában, torzulásaiban, magányra
ítélő vagy közösségbe oldó gesztu
saiban megélni és kifejezni.

Legjobb verseiben sikerül is pon
tosan megragadni az önmaga
vagy a világ jellemző állapotát
Küzdelmét az emberi és lírai hite
megteremtéséért: „Nem lazítha
ügyemen senki. / A versekben min
den szabad. / S legnehezebb kivere
kedni / érdes világosságomat"
(*Négy sor*). A világ helyzete pedi
újra meg újra köznapi nyomaté
kaival, monoton borzalmaival és
személyes vonatkoztatások össze
függéseiben rajzolódik ki. „Körül
véve emberöléssel, / világítógázza
hírekkel, / távoli jó barát tragiku
mával, / munkában az idegzet vég
ső / teherbírásáig..." (*Körülvéve*)
Mintha figyelmeztetne, hogy
mindennap se más, mint helytálló
kiemelő döbbenetek, hősi helyzete
nélkül is. Belenyugvás? Immun
zálódás? Lírai tudomásulvéte
csupán.

Verseinek olvasója, kritikus
képzeletben olykor-olykor még
csendes kérdőjeleket írkál vers
egy részének margójára. Többsz
is érezzük, hogy a tudatos hétkö
napiság és lefokozottság nem cs
pán erénye, hanem gyakran kölör
ce Kalász lírájának. Mert szürk
prózai meditációkba csalogatj
Sőt: mindenfajta költőiség má
már annyira szenvedélyes elhárít
sába, hogy nemegyszer a személy
érdekű mondandók általánosí
többletéről is lemond. Pedig

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

1973 MAR 25

Havasi Eszter grafikus

1021

A kecskeméti alkotóház művészei

A Műkert öreg fái között van Kecskeméten a képzőművészek alkotóháza, népszerűbb nevén: a művésztelep. Hosszabb, rövidebb ideig tartózkodnak itt az ország minden részéből érkező alkotók. Az utóbbi időben különösen a fiatalabb művészgeneráció tagjai látogatnak el ide szívesen, mint például a jelenleg is az alkotóházban munkálkodó Havasi Eszter grafikus és Túri Endre tűzzománcművész, akiknek egy-egy rajzát mutatjuk be ezúttal.

etések

öl föld, en is. tt. Ér- , Vö- . Hor- 1053

l szőlő d. Ku- sengőd, 461

kertben lkalmas t eladó. eméthy, 877

K—25-ös és egy val el- Akasz- 15. 448

kswagen ban el- Kalocsa g, vagy 4/a. 15— 60

orgward csón, al- adó. Ru- Bonyhád, 458

vétel

rekamié sos). Ér- o 5 óra- oldi u. 1145

. Kecs- 1146

RAPITOX lóvontatású permetező eladó. Kecskemét, Kiskőrösi út 15. 1196

NYOLC darabból álló kárpitozott bútor eladó. Kecskemét, Lestár tér 1. I. 4. 23824

BÁRHOL felállítható HO—24. típusú új hétvégi faház, áron alul eladó. Érdeklődni lehet: Kiskőrös telefon 187. 387

Vegyes

ÜTSZOBÁS győri lakásunkba alkalmazottat keresek. Dr. Szántó Tiborné, 9021. Győr, Munkácsy út 20. 427

RÓZSATÖVEK, díszcserjék, fenyők, virághagymák, díjmentes árjegyzéket kérjen. Tóth József 1036. Budapest, Csillaghegy, posta. 305

BUDÁN 3 tagú család gépesített háztartásába tiszta, jól főző, megbízható nőt alkalmaz, akit megbecsülnek. Kiss Károlyné, 1025. Budapest, II., Vérhalom utca 27/c. 23590

Házasság

KÉT érettségizett, csinos barna lány, 20/165, 22/163, megismerkedne házasság céljából, jó megjelenésű, fiatal férfival. (25—30-ig). — Fényképes levelek előnyben. Leveleket „Szerelem" jeligére a kiadóba kérjük. 381

ÉVFORDULÓ

MÁRCIUS 25. VASÁRNAP

Palmiro Togliatti, az Olasz Kommunista Párt főtitkára ma 80 éve 1893. III. hó 25-én született. Ő vezette a párt harcát a fasiszta rendszer ellen, részt vett a spanyol polgárháborúban. Magyarul megjelent Az Olasz Kommunista Párt c. könyve.

MÁRCIUS 26. HÉTFŐ

Ma 50 esztendeje 1923-ban e napon hunyt el **Sarah Bernhardt** francia színésznő. A polgári modernista játékstílus továbbfejlesztője volt, különösen Racine, Shakespeare és Rostand műveiben ért el sikereket. Párizsban szobra áll **és egyik színház** neve is őrzi emlékét.

MÁRCIUS 27. KEDD

A világ egyik legnépszerűbb embere, **Jurij Gagarin,** a Szovjetunió Hőse, ma 5 éve 1968. március 27-én 34 éves korában próbarepülés közben meghalt. 1961. április 12-én a **VOSTOK** nevű űrhajóval, a szovjet rakétatechnika világra **szóló diadalára,** először szállt fel az űrbe és kerülte meg a Földet 1 óra 48 perc alatt.

LAKOSS

PARKETTÁZÁST, VILUPÁLOZÁST, PARKETTA GÉPI CSISZOLÁSÁT, SZOBAFESTÉST, MÁZOLÁST, CSERÉPKÁLYHA ÁTRAKÁST, ÉPÍTÉST

rövid határidőre vállalunk!

KECSKEMÉTI INGATLANKEZELŐ VÁLLALAT.
Kecskemét, Villám István u. 2—4. sz.
Telefon: 12-667. 28. mellék.
Ügyintéző: Nagy Rózsa.

892

Minden boltban mást talál!

50%-OS

Valóság 87/10

18 Az állami holding vállalatok gondolatát, úgy tudom, Tardos Márton vetette fel először. Lásd Tardos Márton: A gazdasági verseny problémái hazánkban. Közgazdasági Szemle, 1972. 7–8. sz. Azt pedig, hogy a szocializmusban egyáltalán lehet verseny, azt hiszem, Liska Tibor ismerte fel. Koncepcióm – nagyszámú holding vállalat versenyeztetése – főként a Bársony Jenővel és Balázsy Sándorral folytatott beszélgetések és az Ipari Minisztériumban lezajlott műhelyviták során érlelődött.

19 Lásd előzmény, 27–28. l.

20 Lásd Sághy Vilmos: i. m.

21 Bors Jenő nyilatkozata a Stúdió 87' című műsor 1987. február 24-i adásában.

22 Ez a bekezdés nagyrészt idézet korábbi írásomból. Lásd előzmény, 26. l.

Havas Eszter: Holocaust

Havas Eszter

malizálódna a vállalati méretnagyság. Az innovációidegen „stabilitás" helyébe a verseny által indukált gyors műszaki fejlődés lépne. Új esélyt kapna gazdaságunk.[22] Önkormányozó vállalatokkal azonban sohasem leszünk versenyképesek.

JEGYZETEK

1 A szerző örömmel venné a tiltakozó leveleket vállalatitanács-elnököktől, más illetékes személyektől.
2 Lásd például a Heti Világgazdaság álláskereső hirdetéseit. E sorok írója az elmúlt néhány évben írott ajánlkozó leveleire minden megkeresett ipari nagyvállalattól azt kapta válaszul, hogy nem tudják alkalmazni.
3 Az Ipari Minisztérium felügyelete alá tartozó vállalatokra vonatkozó 1985-ös adatok. Lásd Bossányi Katalin: Az ipar igazgatói választás előtt. Népszabadság, 1985. február 26.–március 1.
4 Krokos János: A tulajdonlás legjobb szimulációja a bérbe adás. Valóság, 1987. 1. sz. A továbbiakban erre a publikációra „előzmény" megjelöléssel fogok hivatkozni.
5 Lásd például: Balázsy Sándor: Reform és tulajdon. Közgazdasági Szemle, 1985. 5. sz.; Antal László: A vagyonérdekeltségről. Pénzügyi Szemle, 1985. 4. sz.; Juhász Ádám: A tulajdonosi szerep a teljesítménykényszer érvényesítésében. Közgazdasági Szemle, 1985. 10. sz.; Mellár Tamás: A kollektív vagyonérdekeltség nyitott kérdései. Tervgazdasági Fórum, 1986. 1. sz.; Bársony Jenő: A vagyonérdekeltség kialakításának problémái. Közgazdasági Szemle, 1986. 6. sz.; Nagy Aladár: A vagyonérdekeltség néhány kérdéséről. Közgazdasági Szemle, 1986. 7–8. sz.; Tamás Tibor: Játékos vállalkozó – játékrontó hivatal. Közgazdasági Szemle, 1987. 1. sz.; Gubán Pál–Cservék Emil: A tulajdonlásról. Valóság, 1987. 4. sz.; Sághy Vilmos: Vagyonérdekeltség – vállalatirányítás. Közgazdasági Szemle, 1987. 4. sz.; Augusztinovics Mária: Ki mit fizet? Közgazdasági Szemle, 1987. 5. sz.
6 Az OECD-n kívüli országoknak az OECD-be irányuló gépexportjából a KGST részesedése (a Szovjetuniót is beleértve) 1973-ban is csak 22,7% volt, de ez a részesedés is 1984-re 5,5%-ra csökkent; Magyarország részesedése ugyanebben az időszakban 1,6%-ról 0,7%-ra. 1984-ben Tajvan, Mexikó, Hongkong, Dél-Korea, Szingapúr és Malaysia – amely országok gépexportja egyenként is felülmúlta a KGST együttes gépexportját – 12-szer annyit exportált az OECD-be, mint a KGST. Lásd Inotai András: A KGST-országok és a gépipari termékek nemzetközi kereskedelme. Külgazdaság, 1986. 6. sz.
7 Ennek első nyilvános megfogalmazása észlelésem szerint a Magyar Tudományos Akadémia 1981. évi közgyűlésén hangzott el. Lásd Vámos Tibor: Hazánk és a műszaki haladás. Magyar Tudomány, 1981. 5. sz.
8 Az előzményre a szerkesztőséghez küldött hozzászólásában Makara György azt írta, hogy számára a szocializmusnak nem a termelőeszközök társadalmi tulajdona a lényege, hanem az, hogy a lehető legtöbbet nyújtsa a társadalom tagjainak eszmeileg és anyagilag.
9 Az I. ötéves tervtől a VI. ötéves tervig terjedő időszakban a középtávú tervek terv- és tényadatai átlagtól való eltéréseinek korrelációs együtthatója – saját számításom szerint – a nemzeti jövedelemre 0,04, a beruházásokra −0,03, a reáljövedelemre −0,32 volt, az adatok tehát korrelálatlanok. (A korrelációs együttható két statisztikai változó között a kapcsolat szorosságát méri. A legszorosabb, a függvénykapcsolat korrelációs együtthatója 1 – a fordított kapcsolaté −1 –, az egymástól független változók korrelációs együtthatója 0. Korrelációról – vagyis két változó közötti kapcsolat valószínűsíthetőségéről – általában 0,5-nél nagyobb korrelációs együttható esetén beszélhetünk.)
10 L. Szeljunyin, V.–Hamjin, G.: Megbízhatunk-e a termelési statisztikákban? Novij mir, 1987. 2. sz.
11 Amíg nálunk a készleteknek a 70%-át az ún. vásárolt, tehát a felhasználó által készletezett termékek adják, és az eladásra váró késztermékkészletek csak 12%-ra rúgnak (a többi 18% a befejezetlen termelés és a félkésztermékek értéke), addig a fejlett ipari országokban ez az arány nagyjából 1/3–1/3. Nálunk az iparban az átlagos készletfordulási idő 1985-ben 68 nap volt, a fejlett tőkésországokhoz képest 3–4-szer hosszabb. Lásd Fábri Ervin: A szabályozás korlátai a készletfolyamatokban. Ipargazdaság, 1985. 12. sz.
12 1972–1975-ös adatok. Lásd Kopátsy Sándor: Hiánycikk a vállalkozás. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1983. 61. l.
13 Egyéb kontraszelekciós tényezőkről lásd Bóday Pál: A vezetői kiválasztás fő kérdései. Ipargazdaság, 1987. 2. sz.
14 Itt ragadom meg az alkalmat, hogy deklaráljam: jelen írásom nem a jó vállalatvezetők ellen irányul, róluk ugyanis feltételezem, hogy a javasolt nyílt versenyben is megállnák a helyüket. Sőt azt is kijelenthetem, hogy a rossz vállalatvezetőkre sem haragszom. Haragszom viszont arra a társadalmi-gazdasági közegre, amely nem megfelelő embereket juttathat és tarthat vezető pozíciókban.
15 Petschnig Mária felszólalása 1987. március 10-én a IV. Ipargazdasági Tudományos Konferencia III. szekciójában, és lásd Sághy Vilmos: i. m.
16 A szerzői kollektíva nagy hatású előterjesztését a Hazafias Népfront Társadalompolitikai Tanácsa részére dolgozta ki. Kivonatos ismertetését lásd: Antal László–Bokros Lajos–Csillag István–Lengyel László–Matolcsi György: Fordulat és reform. Közgazdasági Szemle, 1987. 6. sz.
17 Lásd előzmény, 26. l.

1973 — 8

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Valóság

Havas Eszter

1021

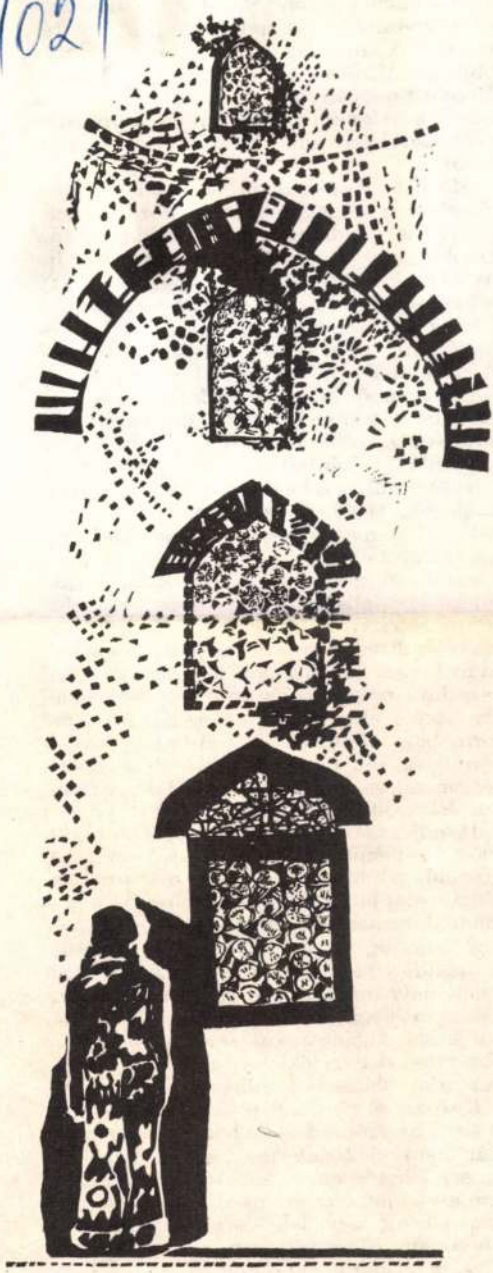

Havas Eszter: Török emlék

valóságo
Handl
újra vis
mánk."
ébreszti.
Brecht t
nézőt a
nosulásr
bírni.
Mielőt
elméletil
miért i
Önöket,
az Önökkel való beszédnek. Azzal, hogy szidalmazunk, közvetlenekké válhatunk... Csakis olyan szidalmazó szavakat fogunk használni, amelyekkel Önök is élnek." A szidalmak többnyire a kortársi német történelemből kölcsönzött kifejezések. Így például a goebbelsi szóhasználatból: „Ti siránkozók, örök tegnapiak"; a náci propaganda fordulataiból: „Ti aljaemberek, vörös hordák"; a náci zsargonból: „Ti népidegenek, ti életre érdemtelenek, defetisták, zsidó nagytőkések"; a baloldal szóhasználatából: „Ti KZ-banditák, ti nácidisznók, ti militaristák, fasiszták, tarkólövés specialisták." Az ilyen monológ természetesen elsősorban a német közönségből válthat ki erős hatást, hiszen a közelmúlt komor asszociációit idézi fel. A világi tartalmú prédikáció alapjában véve ismét színházat jelent, igaz, az eddigitől eltérő formában. Színpad és közönség között feszültség jön létre: a darab döbbenetet, idegenkedést, néha felháborodást, ritkábban lelkesedést vált ki.

Handke számára a beszéddarabok esztétikai problémát jelentenek. A beszéd új, abszolút értelmet nyer. Szinte már primitív sémák alapján módszeresen végigjátsza a mondatszerkesztési modelleket. Már-már úgy érezzük, „súlykolás" folyik. Handke a tagadást tekinti impulzusának. Meglehet, naív módszer, de hatásos. A szidalmazás a negációt reakcióvá változtatja. Az általa tagadottakat szembeállítja egy bizonyos nemzedéki attitűddel, s ezzel támadja, aláássa a polgári életfelfogást.

Kaspar című darabja kapcsán kijelentette: „Szerzőként is, olvasóként is most már nem elégszem meg azzal, hogy az ismert lehetőségeket kihasználva ábrázoljam a világot. Számomra mindig csak egyszer létezik egy lehetőség. Ezután már lehetetlen utánozni ezt a lehetőséget. Egy másodszor alkalmazott ábrázolási modell többé nem nyújt újat, legfeljebb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1973 DEC 15
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Havas Eszter
szárnyu ió ...
1021

Cifra palota
zöld az ablaka,
gyere ki te tubarózsa
vár a viola

Havas Eszter: Illusztráció

mégpedig a társadalmi életb
Már tavaly felfigyelhettünk *Si*
say Ildikó melankólikusan fan
képeire. Idei munkája, a *Tem*
is arról tanúskodik: megtalá
egyéni hangját, most már sa
motívumait igyekszik kialakíta
Galambos Tamás színes *Körhint*
ja még a cirkusz csodáját is elv
rázsolja. Talán ez a legjobb fes
mény a tárlaton. Csak azért ne
lehet az új, biztató jelenségek kö
zé sorolni, mert Galambos hosszú
évek óta fest ilyen típusú műve
ket. Sőt, mintha ez a műve gyön
gébb volna a szokottnál. A Studió
73 meglepetése *Újházi Péter*. A
Jellasics futása tematikus alkotás:
a csatajelenet a magyar seregek
győzelmét ábrázolja. Mégpedig a
gyermekrajzok őszinte modorában,
de már a felnőtt tapasztalataival
és életismeretével. Hatott rá Dou
cet és Corneille technikája, a tör
ténelmi tabló szellemes feleleven
tésével azonban merőben új tar
talmat kapnak az idegrostszerűen
hullámzó vékony vonalak.

Szobrászaink közül sokan hiá
nyoznak, mások képességeik alatt
szerepelnek. Miként tavaly, az idén
is *Kő Pál* mutatja be a legjobb
művet. Mégis csalódottak vagyunk,
mert a *Boronás* már az életmű
túlhaladott korszakához tartozik.
Igaz, a szobornak ez az életnagysá-

[illegible], gyöngyként fűzi fel a
kompozíció fonalára a motívumo
kat. De nemcsak az ő tehetségük
nek örülhetünk, *Banga Ferenc* bum
fordi manói, *Kocsi Imre* kiáltó
montázsai, *Szabó László* ötletes
faktúrái, *Sziráki Endre* megeleve
nedett bálványai, *Valkó László* raj
zosdekorativitása vallanak arról,
hogy a fiatalok talán túljutottak a
holtponton.

Erről a frissülő szellemről ta
núskodott egyébként egy másik ki
állítás is, amelyet szintén a Studió
szervezett, de a margitszigeti
Nagyszállóban. Nem is kiállítás
volt ez elsősorban, mint inkább
kirakodó vásár. Nem annyira a
művek miatt kellett rá felfigyel
nünk. Hanem azért, mert a fiata
lok művei vevőre találtak. A kép
ek egyharmada alatt ott volt a
kis cédula: megvásárolták. Bár
csak az alkotómunka volna olyan
eleven, mint amilyen sikeres volt
ez az akció.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Havas Eszter

Pelőri N
1974 FEB 10

1021

● Havas Eszter: Műkerti fa.

itunk v
árt üzen
SZÉRE

an 8—1
óráig.
ami Épí
ka u. 34

esen hirdetjen lapunkban

a Téli V

a Centrum Áruhá

30—40 százalékkal olcsóbban v

Női télikabátok,
Terliszter női szövetek,
Férfigumicsizma,
Női sálak, kendők,
Női divatcsizmák,
Tiszta gyapjú öltönyszövet,
Női és férfikalapok,
Férfiöltönyök,
Férfisálak.

Csak Kecskeméten: gyermekkötöttáruk,
fiúballonkabátok és fiú szövet télikabáto

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Petőfi Népe
Havasi Eszter
1973 JUN 17

1021

● Havasi Eszter: Műkerti fák.

Szűts László:

Az eltörött mozdulatok

eltörött mozdulatainkat
szétlebbenő gőzfelhőkben
meginduló busz peronján
mozicsarnokba érkezőnek
gépkocsiban havas mezőben
már mindenütt — jaj mennyi mennyi —
eltörött mozdulatainkat
lassan ki győzné számbavenni?
halomba rakva emeletnyi
hevernek csak egymásra hánytan
aranyló műfogsor-hegyek
az auschwitzi éjszakában
női hajak erdeje lágyan
összemosódva és zizegve
apróra tördelt életek
ki illeszthetné őket egybe?
jön a tavasz már hitegetve
jön a tavasz s majd jön a nyár is
felejteni nem tud a világ
emlékezik még a világ is
nyakadon csilloghat gyöngykaláris
kezed tétován visszaint és
eltörött mozdulatainkat
őrzi tovább a drótkerítés

Szikra 224. 2735 egész nap. 2677

Június 25-től július 5-ig
csehszlovák

UNIVERSAL bútorkiállítás

a BIK kecskeméti

bútor- és lakberendezési áruházában

(Rákóczi út 12.)

Selyem fényű, világos színű,
elemekből összerakható variálható bútorok.
Bács megyében csak nálunk kapható!

2898

hogy szeretett testvérünk, nagynénénk,

Hajnal Veronika

Kecskemét, Kazinczy u. 11. szám alatti lakos életének 79. évében elhunyt. Temetése f. hó 18-án, hétfőn délután 14 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben.

Gyászoló család
2958

FELÚJÍTOTT SZK—4-ES KOMBÁJN ELADÓ

a kecskeméti
Mathiász János
Mg. Tsz-nél.

Érdeklődni lehet
a szövetkezet
központjában,
Kecskemét,
Ballószög 407.

122

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 AUG 12

Havas Eszter

TÁJ

1021

Havas Eszter: Vegetáció

Szálka kisközség Tolna megye szekszárdi járásában. Lakosainak száma 1870-ben 1090 lélek volt, 1970-ben 582. Az egy évszázados létszám-csökkenés 46,6 százalék. Szálkán valamikor szinte csak svábok laktak, a hősi emlékmű kövébe egytől egyig német nevet vésték. Most a község vegyes lakosságú, a betelepültek többsége bukovinai székely.

A falu körül van a fában gazdag Tolna megye egyik legszebb erdőgazdasága.

— Az erdőmunkások asszonyai. Az italbolt látogatói közt sem megvetendő helyet foglalnak el. A vágásvezető azonban siet kijelenteni:

— Munka közben italozás nincs! A demizsonnal erdőre járó favágó a múlté. Legfeljebb a nem hozzánk tartozó, ágazásra, gallyazásra jelentkezők tehetik meg, hogy italt is hoznak.

Ilyenek azonban alig-alig jelentkeznek. A régen fontos kereseti forrás ma már nem vonzó.

A szálkai erdőben se ittasság miatt, se egyéb okból üzemi baleset hosszú évek óta nem volt.

★

A csakugyan jó fizetést nem ajándékba adják; keményen kell dolgozni érte. Irigyelni a faluban csak a végeredményt, nem a munkát szokták.

— Van tekintélye ennek a szakmának?

A válasz egyöntetű:

— Nincs!

Az erdőmunkás — például azok, akik a vágásvezető szobájában elméleti oktatásban részesültek — változatlanul „csak" favágó. Ha az Ásotthalmon eltöltendő tízheti elméleti képzésen is túljutnak, az erdőgazdaság a „csak" favágó-szakmunkásoknak húsz százalék bérpótlékot fizet. A gazdaság meg-

— Sokan!

Ugyanerre a tanács titkára:

— Tudja, van nálunk egy majdnem közmondás. Az elnök elvtárstól származik, és nagyjából az a lényege, hogy aki egyszer rátette a fenekét a buszra, azé ott is ragad.

Vagyis nem jönnének sokan. A kultúráltabb körülmények között végezhető, könnyebb munka vonzóbb, ha kevesebbet fizetnek, akkor is.

Molnár János iskolaigazgatótól mást tudakolok.

— Ha most kihirdetnék a nyolcadikosok közt, hogy lehet jelentkezni erdészeti szakmunkásnak, akadna-e vállalkozó?

Az igazgató egész pályáját Szálkán futotta be. 1945 óta él itt, a szomszédos Grábócra való. Mint a tenyerét, úgy ismeri a falut, melynek egyik legbecsültebb embere.

— Nem lenne!

És ezután jön a meglepetés mindkettőnknek.

★

A Bajai Állami Erdőgazdaság elkésett. Elkésett, bár a felszabadulás óta első ízben (!) került sor arra, hogy egyáltalán felajánlotta a szakmaszerzés lehetőségét az itteniek nek. A saját területe, saját erdőmunkásai gyerekeinek is. A levél február 22-én kelt és március 8-án érkezett az iskolához, a Duna túlsó oldalán, tehát

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JUN 24

1021
Havas Eszter

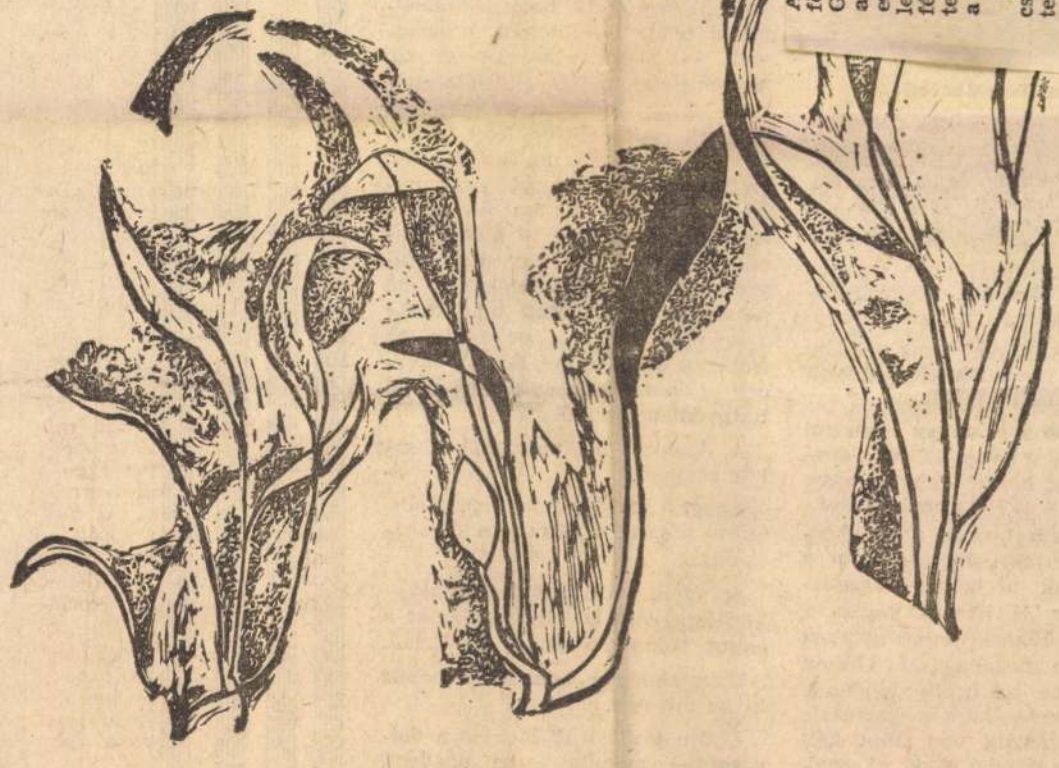

Havas Eszter: Virágok

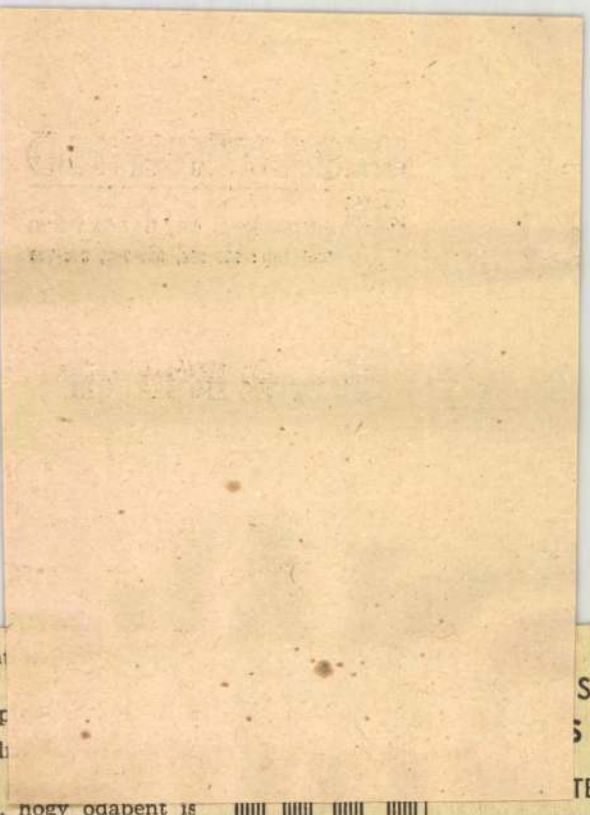

...már
... Egy
...pja alá
...itha egér
...ki úgy lök-
...hogy „hé, itt

...sirkék fönt a ko-
... asszonyokkal volt
... Györgye után már a
... is álltak az emberek.
...obfajta gyerek nyűgösköd-
...ajtónál, hogy ő hová ül-
...e?

— Köpj egy nagyot, s arra! — kiabált rá az anyja.

Picol Imre biztatott:

— Majd találsz albérletet.

Őt is söprögetni vették föl valamelyik gyárba; meg rakodómunkásnak. Két éve, hogy eljár dolgozni. Hétfőn megy, szombaton jön. Hétköznap néha benéz a Nyugati pályaudvar közelében levő Tavaszbárba.

— A nők, komám, dögivel. Érted? — mondta.

Kőbányán hárman is az ablakon mentek ki, mert képtelenség volt a kocsiból máshogy kijutni.

A villamoson a kalauz lármázni kezdett, hogy mi van itt? Még ennyi csomagot hozni! Ennyi paraszt mit akar itt? Jó, hogy még a disznóólat is nem hozzák a hátukon. Még az hiányzik! Jönnek, mint a csürhe. Csak a bolhát eregetik. Múlt hétfőn is hármat fogott a nadrágban. Jönnek, mint akiknek nincs meg a megélhetésük. Otthon meg teli van az istálló tehénnel. Palotát építenek, mint a nagyurak. És még panaszuk van. Pest kell nekik, mert mindig éhen akarnak veszni. A jányukat is képesek elküldeni, itt züllik el mind.

A gondnok fönt
szállás tetején.

Ez volt az E-ép

— Le akar dűl
mondta.

Lejött a létrán, hogy odabent is nézzek széjjel. Az ágyak közt krákogtak az emberek. Füstölt a vaskályha, sehogyan se bírtak vele.

— El akar ez indulni — mondta valaki.

Az ajtó fölött vezetékes rádió recsegett.

— Öt éve ígérik, hogy felszámolják a telepet — mondta a gondnok. — Mikor elkészült az új, négyemeletes szállás, akik albérletben laktak addig, azok kerültek bele. Mi csak az A-épületet tudtuk felszámolni. Látja, mi van itt? Beszél ez magától. Ne azt nézze, milyen kulturális munka folyik itt, mert itt semmilyen se folyik; hanem intézkedjen, hogy járda legyen, meszeljék ki a falakat, a tető ne ázzon be. Ilyenkor már szinte a szánkon folyik befelé a sár. Az emberek szanaszéjjel laknak ezekben az össze-vissza épületekben. Ki tudja ellenőrizni őket?

A dömper jött visszafelé a salakdombokról.

Ahogy kanyarodott, spriccelte, szórta a sarat a falakra, a deszkaajtókra.

Az egyik női munkásszállásnál — kerítéssel volt körülvéve — már a kaput bontották széjjel a kutyák.

Nagysokára a takarítónő nézett ki az udvarra.

— Mit koslat itt? Menjen a dolgára! — mondta aztán odabent, miután beengedett, hogy mi van itt éjszaka: — Azt a fütyörészést,

SZ
S M
TE:
FŐSZEREPL
OPERATŐR
ZENE: GUS

Havas Eszter

Havas Eszter: Szalagot tépő kutyák

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juli. 23.
XXI. évf. 30. sz. 12. lap.

Vita minden mennyiségben

A Gyulai Nyári Játékok szép meghívóját, és az írókat, rendezőket, kritikusokat, dramaturgokat magyar tragédiából siethetett át az Orfeuszba, emitt abszolút főszerepet, amott *I. asszonyt* játszani. Még kiegyezést. Előbb a Querétaronál foglyul ejtett, s Juarez által halálra ítélt Maximilian Ferdinand Jo-

FARAGÓ VILMOS:

Magyar Történet – reménytelenül

■ *Konrád György: A városalapító*
(Magvető, 299 old.)

Konrád György *A városalapító* című új könyve egy háromszázezer lakosú, kitalált magyar (?) város főépítészének monológja. A monológ három stílushullámban hömpölyög a befejezetlen befejezés felé: egy esszéisztikus direkt-közlő hullámban, egy epikai leíró-hullámban, és egy költői szabadasszociációs hullámban. A próbára tett olvasó a második hullámmal viteti magát legszívesebben: a temetőkerti szerelmesek leírásában, a város középkori ostromának felidézésében vagy egy város földrengése utáni

zünk el hát az örömről, amellyel a vállalkozásnak kell adóznunk, örömünk viszont ne fedje el — nem is tudja elfedni —, hogy a könyv olvasása közben csüggedésbe estünk és megteltünk idegeskedéssel. Azért talán, mert ez a beszámoló *kritikai*, mert a monologizáló főépítész csúnyának találja „a korai szocializmust"? Dehogy. Az apológiának semmi értelme, az érvényes Magyar Történet csak kritikai lehet, „korai szocializmusunk" korántsem gyönyörű. Azért talán, mert a kritikai

gek akkor is hatalomra jutottak, ha következetlenül élnek — vagy élhetnek — vele, maga a tömeg nem is jelenik meg másként, mint filantróp — vagy mizantróp, egyremegy — ítélkezés semleges tárgya, esetleg mint statisztikai anyaga „egy véletlen mintavételnek az alapsokaságból"; ebből a nézőpontból az ötvenes évek neofita illúzióinak elvesztése a szocializmus-kísérletből való kiábrándulással azonos. Természetes, hogy az a gyógyjavallat, amely ebből az egyoldalú és moralizáló diagnózisból következik, szép ugyan, de nem a valóságos szocializmus létező feltételeiből indulván

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 JUL 23
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Havas Eszter
1021

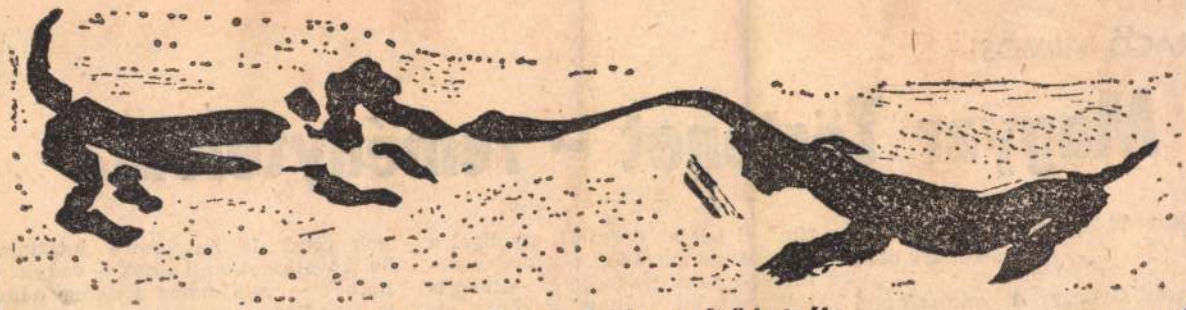

Havas Eszter: Szalagot tépő kutyák

RAGÓ VILMOS:

Magyar Történet – reménytelenül

Konrád György: A városalapító
(Magvető, 299 old.)

nrád György *A városalapító* új könyve egy háromszázezer sú, kitalált magyar (?) város

zünk el hát az örömről, amellyel a vállalkozásnak kell adóznunk, örömünk viszont ne fedje el — nem is tudja elfedni —, hogy a könyv olvasása közben csüggedésbe estünk és megteltünk idegeskedéssel. Azért

gek akkor is hatalomra jutottak, ha következetlenül élnek — vagy élhetnek — vele, maga a tömeg nem is jelenik meg másként, mint filantróp — vagy mizantróp, egyremegy

agával mi történt tu- — Hogyan?!
— Háttal.

Havas Eszter

Havas Eszter: Kiskutya, nagykutya

9

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.

1977. nov. 5. XXI. évf. 45. sz.
9. lap.

folyó küzdelemről, mint az
z.
„alapállás”: *Krecseinszkij há-*
. Amolyan „szigligetis”
játék. A szélhámos fővárosi
— mai szlenggel szólva —
a vidéki földbirtokost és
családját. A szleng használ-
z indokolja, hogy Szuhovo-
a vígjáték eme ősi formá-
lyan elemeket vegyít, ame-
agyvárosiassá avatják az
fordulatokat. A fordulatok:
dramaturgiai ügyeskedések,
a múlt század Moszkvájá-
övevényéből fakadó „szük-
ségek”. Csipetnyi fantaszti-
kevés elrajzoltság... s a
a kifordított világban a
nos főhőst rokonszenvesebb-
rtja, mint a faluimádó föld-
st vagy a városrajongó ne-
zonyt. Figyelmet érdemlő a
k befejezése: semmi megol-
őt — anélkül, hogy 1854-
szerző gondolt volna rá:
en „folytatja” a drámát —
jlik benne a további bonyo-
magva is. Mintha azt mon-
Szuhovo-Kobilin: „A bonyo-
t nem én hoztam létre, hát
hogyan oldjam meg...”

idegenedett „második természetet”: a Hatalmat képviselik.

Az ügy egyik főszereplője Tarelkin méltó „hasonmása” Goljadkin tanácsosnak. A ciklust záró dráma, a *Tarelkin halála* az ő hivatalnoklázadását állítja a középpontba. Ám a szöveg logikája a darab egyik mellékszereplőjét, Raszplujev körzeti rendőrbiztost avatja valódi főszereplővé. Szuhovo-Kolibin — nyilvánvalóan Gogol hatása alatt — nem csupán „elrajzolta” a rendőrbiztos figuráját, hanem szimbolikusan felnöveli feneketlen étvágyát, förtelmes tudatlanságát és elfojtott hataloméhségét is. A „raszplujevi mechanizmus” néven emlegetett vígjátéki ötlet: a tanúk „megdolgozásának” primitív bohózati megoldása félelmetes távlatot kap. A rendőrbiztos koncepciója: „Javasolni kell a kormánynak, hogy így meg úgy, hogy foganatosítsák országosan minden egyes személy ellenőrzését: kiféle, mifélе?” De számára az ellenőrzés végeredménye sem kétséges: „Mindenkit le kell tartóztatni!” Valamiképpen Nyekraszov jóslata fogalmazódik meg ebben a mechanizmusban; Nyekraszové, aki az 1861-es

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 NOV 5

ÉLET ÉS IRODALOM

Havas Eszter

1021

Havas Eszter: Kiskutya, nagykutya

Az „alapállás”: *Krecsein*
zassága. Amolyan „sz
cselvígjáték. A szélhámos
főhős — mai szlenggel
átveri a vidéki földbirto
becses családját. A szleng
latát az indokolja, hogy
Kobilin a vígjáték eme ő
jába olyan elemeket veg
lyek nagyvárosiassá ava
ásatag fordulatokat. A fo
nem dramaturgiai ügye
hanem a múlt század Moszkvájának szövevényéből fakadó „szükségszerűségek”. Csipetnyi fantasztikum, kevés elrajzoltság... s a szerző a kifordított világban a szélhámos főhőst rokonszenvesebbnek tartja, mint a faluimádó földbirtokost vagy a városrajongó nemesasszonyt. Figyelmet érdemlő a vígjáték befejezése: semmi megoldás. Sőt — anélkül, hogy 1854-ben a szerző gondolt volna rá: 1862-ben „folytatja” a drámát — ott rejlik benne a további bonyodalom magva is. Mintha azt mondaná Szuhovo-Kobilin: „A bonyodalmat nem én hoztam létre, hát
hogyan oldjam meg...”

szimbolikusan felnöveli feneketlen
étvágyát, förtelmes tudatlanságá
és elfojtott hatalméhségét is. A
„raszplujevi mechanizmus” néven
emlegetett vígjátéki ötlet: a tanúk
„megdolgozásának” primitív bohó
zati megoldása félelmetes távlato
kap. A rendőrbiztos koncepciója
„Javasolni kell a kormánynak
hogy így meg úgy, hogy foganato
sítsák országosan minden egye
személy ellenőrzését: kiféle, mifé
le?” De számára az ellenőrzés vég
eredménye sem kétséges: „Minden
kit le kell tartóztatni!” Valamikép
pen Nyekraszov jóslata fogalmazó
dik meg ebben a mechanizmus
ban; Nyekraszové, aki az 1861-

1021

How we see each other

Joint show of works of young Hungarian and Soviet artists

PHOTO MTI — Z. POLYA

"Recollections of the Danube River", by Soviet painter G. Janis Anmanis, shown at the current exhibition at the Műcsarnok

A joint fine art exhibition of young Hungarian and Soviet painters and sculptors currently on at the Palace of Exhibitions (Műcsarnok) art gallery is one of numerous cultural events that are part of the celebrations marking the anniversary of the Great October Socialist Revolution.

Over 120 works of art by 11 Hungarian and 10 Soviet artists are on display—the "crop" of a Hungary-USSR exchange programme of young artists. In the framework of this venture, Hungarian painters and sculptors visited Soviet cities and rural regions, while Soviet artists, most of them from Soviet Georgia, stayed for some time in Hungary and painted people and scenes of life here.

The exhibition comprises several quite remarkable works of art: besides it is an exciting experience to see how artists view each others' countries, the man-in-the-street, etc. For instance, we get quite a characteristic rendering of the "Church Bells of Moscow" in a graphic work by Eszter Havas. It is perhaps even more thrilling to see—through the eyes and works of Soviet artists—anything related to Hungary: (to us) familiar sights, types of humanity and pieces of architecture seen in a way that, while it may be different from our way of seeing them, is nevertheless reliable. How cheerful and at the same time quaint-looking are those two "Budapest Chimney Sweepers" in N. I. Domashenko's drawing! Or the "Hungarian Musicians" by F. V. Golovanov, who must have visited quite a few restaurants which offer gipsy music. S. I. Shanidze painted her "Girl from Nagymaros" in a style reminiscent of the Szentendre school but still has a flavour of its own. And, finally, the noted woman painter Tatyana Vladimirnova Tsigal felt that traditional architectural motifs of Soviet Georgia and Hungary show a great deal of kinship—that is why on her paintings the two motifs can be seen side by side.

The exhibition was organized by the Hungarian Institute for Cultural Relations in cooperation with the Fine Art Associations of Hungary and the Soviet Union. The exhibition will be open until November 25.

Pál Hersłovits

INTERFOTO MTI/AP

Well wrapped up on a chilly No-8-year-old Fatiana Capote—arrives She is a contestant in the Miss e at the Royal Albert Hall in Lon-

The case of mistake identities

London (AP) — Anthon almost died trying to pr innocence on an armed r charge. He went on hunger He took his case through courts at the European Co Human Rights in Strasbour in vain—he stayed behind for six years.

Then Monday, police annou that Stock, 41, was indeed inno-cent. He now plans to seek a ro-yal pardon for wrongful arrest and conviction. He should get substantial government compen-sation.

The man, who committed the crime for which Stock was jailed nine years ago, Samuel Benefield, was convicted Monday and sen-tenced to five years.

He admitted staging the rob-bery of Tesco's supermarket, 2 Merrion Center, Leeds, in the north of England—the crime for which Stock was jailed.

Stock was released in 1976 from Gartree top security prison in the English midlands after serving six years of a 10-year sentence. Father of four, he now runs car-pet and furnishing shops in Wem and Whitchurch in northwest England.

He told reporters Monday he was convicted on fabricated evi-dence and mistaken identity. "An identical picture appeared in the papers and a neighbour must have thought it looked like me and told the police. I was taken to the police station and inter-viewed by a detective sergeant who made up his own replies to questions—things I just did not say."

Scotland Yard said they had sent a report on the Stock case to the director of public prosecu-tions. This means that proceed-ings may be taken against anyone who acted wrongly to secure Stock's conviction.

But Stock insisted he was 68 miles away in Stockton-on-Tees at the time.

"I appealed to every court I could, but without success. At one stage, I went on hunger strike for 98 days, and was only a few days from death."

Stock's case was taken up by

ople

diagnosed as having teething trouble, when in fact he had croup, an inflammation of the throat, the court heard. He was taken to hospital where doctors prised open his throat for an examination. His heart and lungs stopped, leaving him almost blind, paralyzed in all limbs and mentally retarded. Brent health authority, which runs the hos-pital where the examination oc-curred, was ordered to pay the damages. — **Reuter**

Cops sacked f leaving priso

for 18 days

Feldkirch/Austria (UPI) — Three policemen were fined 27,000 Schillings ($2,000) each and dismissed from the police force Monday after they forgot about a prisoner and left him alone in a cell for 18 days wit-hout food and water.

Eighteen year old Andreas Mihawacz was arrested on April

THE LOVERS: A surrealist pai at an auction in New York. The collector at New York's Sotheby P ing, $240,000, was set in May 197

Auto indu

30 makers left i

Detroit (UPI) — Auto firms are dying and merging so quickly there will be only a dozen automakers in existence

Cholera i

Cagliari/Sardinia (AP) — A 24-year-old truck driver was hos-pitalized with cholera Monday, authorities reported. He was the second person to come down with the infective intestinal

Frisco street car 'desired'

San Francisco (AP) — One line of San Francisco's broken-down cable car system went back in service Monday, to the pleasure of merchants on the line and delighted tourists who thought they'd have to do without the city's most celebrat-ed form of mass transportation.

With cameras snapping Mayor Dianne Feinstein officially wel-

DAILY NEWS
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MAGYAR HIRLAP
19/9 NOV 7

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-746
1980 MÁR 15

ÉLET ÉS IRODALOM

Havas Eszter
grafikusművész

nol, és én elküldöm az öreg v.
sást, mert vendégeim vannak. N
tudom, mivel etetik őket a hal

1021

Havas Eszter rajza

ton Károly: Alice csodaországb

másik, mellőle, visszaszól:
edig ez macera nélkül nem megy.
k talán megcsillapodott, sóhajt,
lkül. Feltolja megint a szemüveg
rcát szembeszegezi a tömeggel, a

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Havas Eszter, grafikus

MAGYAR IFJÚSÁG

1981 JAN 30

Havas Eszter rajza

1021

KULTURÁLIS MELLÉ

; a pin-
t.
ett Tol-
ka meg
indegy!
indket-

feleségét.) Este már vegyesebb közönség szórakozott a diófák alatt, hiszen Horváth Józsi és háromtagú zenekara szolgáltatta a tánczenét, füzéres lámpák világították meg a kerthelyiséget, egymás szomszédságában üldögéltek a hosszú hajú csövesek és a komoly nyaralótulajdonosok, a tejfehér német lányok és a falubeli cigánylegények, a sokgyűrűs fővárosi linkek és az sz.-i körorvos, (aki egymaga annyit ivott,

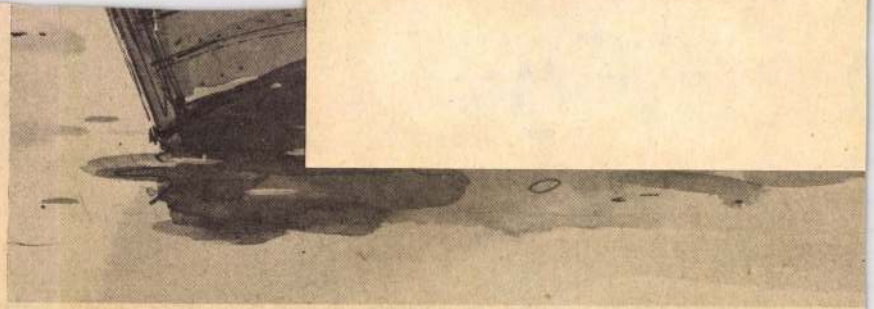

TER

Csak egy kis

Havas Eszter, grafikus

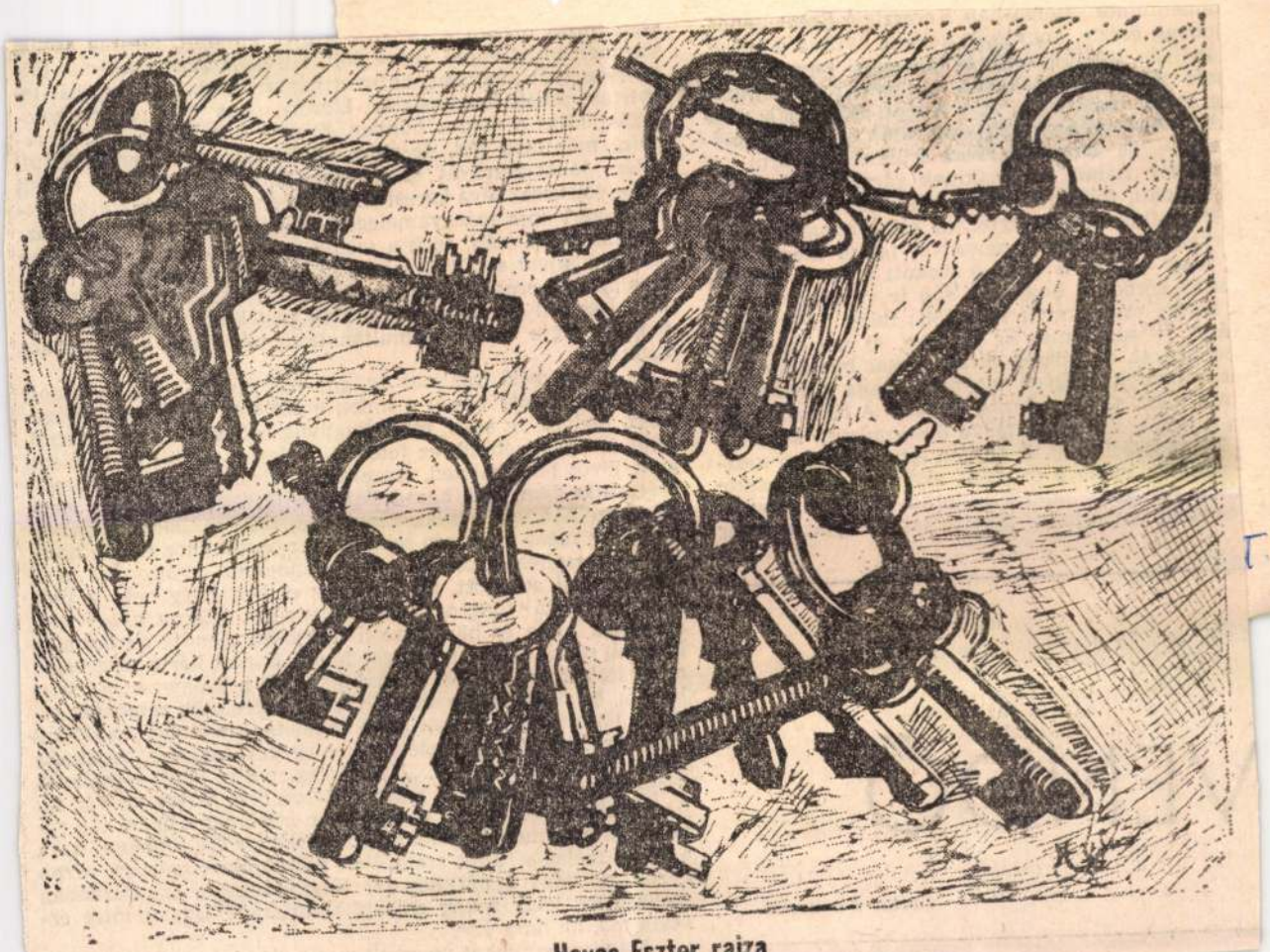

Havas Eszter rajza

13.

T.14. XXVIII/37

VENDŐ

Juhász Ferencnek

s újra elindult. Mintha szellem
lt. Hitvesét most cinkének lát-
t madárkának. Szárnytollát le-
icsiny, okos fejét parittyák ta-
folyton árnyékban remeg, re-
fel-felszökken, s hamar lehull
zza. Akár esőben kint rekedt
olyult anyja óvó tekintetét, ket-
ít. Nappal rongyokba búrkolóz-
eme rebben, éjszaka éled, csőre
nyitni kék, irgalmas ég, irgal-
t még..." Az örjöngésig fajuló
rákig tart kiszámíthatatlanul —
an tátog, és könny csorog riadt

adj erőt még" — visszhangzott
lon a szélben. „Viszem a gyógy-
negnyugszol, ettől mélyen alszol,
dteti veled a múltat és a jelent,
elmünk virágát, méhed gyümöl-
iókalakóját!" Ezt suttogta maga
olvasást, fohászt, babonás szava-
etett. Az orvosokhoz már haszta-
t az emberség, gyógyszert nem,
félt az ember, hogy neki is baja
tályellenséget akarna gyógyítani.
a betegség, mondta az arctalan
ot tenni. Emiatt kérte meg végül
udnak. Kell a gyógyszer, a biztos
hatású, hisz két hónap múlva várnák szerelmük reményét világra jönni... Mást már nem tehetett, szerelmes szavakkal ezerszer kuruzsolta, kezének melegével ezerszer vajákolta hitvesét, és mit sem ért. „Nyitni kék, nyitni kék" — hallotta újra, s loholt a hídon a jeges szélverésben. Vajon mi vár rá, ha hazaér? A cinke tán az ablakban gubbaszt némán, tán röpülni akarna megint bolondul: a párkányról elröppenni haza a fészekmelegbe, amit szétdúltak mindörökre, széttárt, vézna karokkal, mint a múltkor is? Vagy táncol a szobácskában szélütötten, vagy zokog csillapíthatatlanul? Ugyan mire érkezik ma, ha haza ér?

Mágikus szavakat mormolt maga elé, de a szél a hídról a vízbe sodorta őket, mint az őszből itt rekedt faleveleket.

Havas Eszter, grafikus

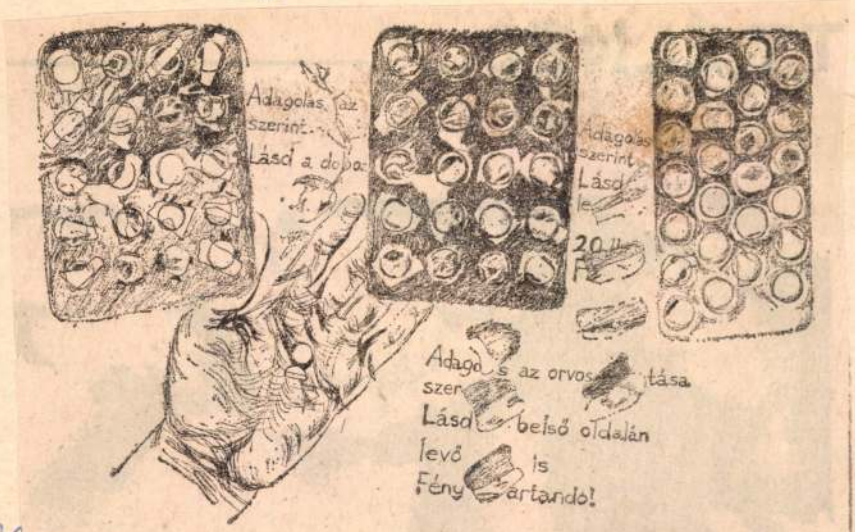

Havas Eszter rajza

Havas

6.

Élet és Irodalom Bp. 1984. ápr. 20. XXVIII/16

Havas Eszter, grafikus

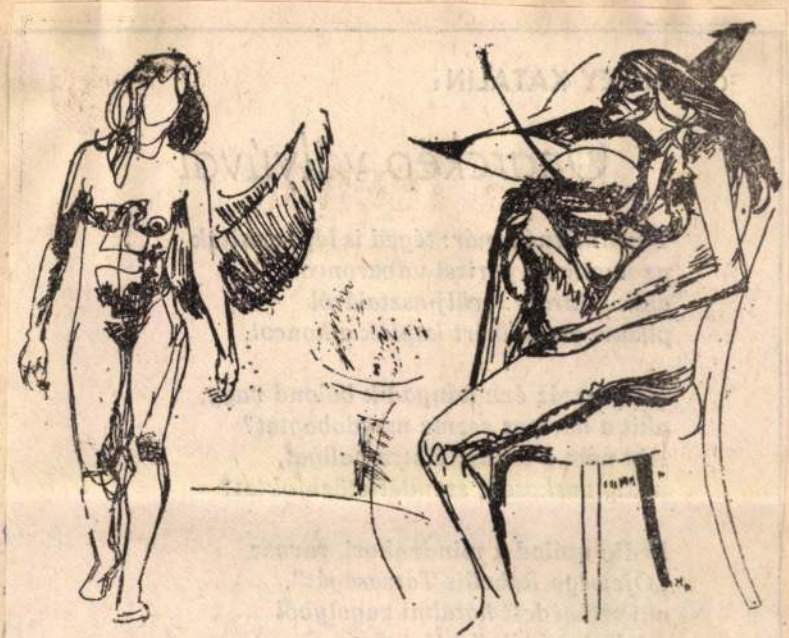

Havas Eszter: Félszárnyú angyal

Havas

Élet

12.

XXX/7

Ha most hirdetnék meg, csak jót nevetnél,

Havas Eszter, grafikus

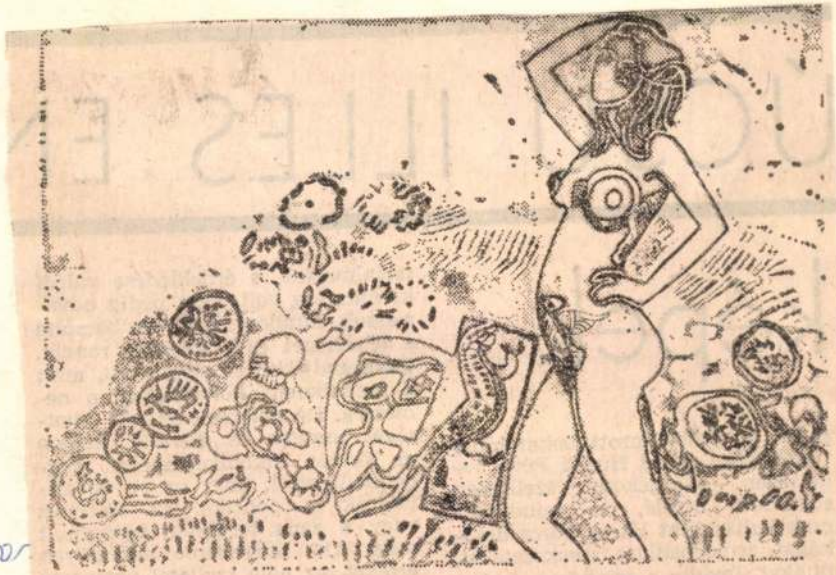

Havas Eszter rajza

Havas

Eleb

5

XXX/31

Havas Eszter

A Váci Művészeti Fesztivál '86 rendezvénysorozata pénteken kezdődött meg a Madách Imre Művelődési Központban. Ennek keretében október 21-én nyílik meg Havas Eszter grafikusművész kiállítása.

⊙

Magyar Nemzet 1986. X. 18.

Havas Eszkl, grafikus

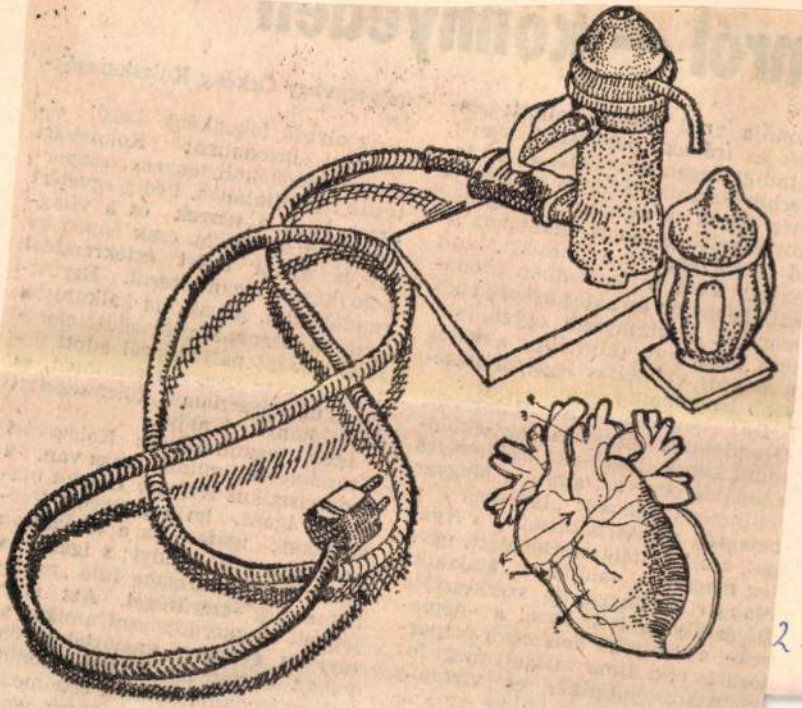

Havas Eszter rajza

Havas

Élet

12.

2. XXIX/12

lyóirathoz jutottak, és virtuális klikkből valóságos klikké alakultak át. A *Magyar Csillag* rendhagyó klikk volt, mindenekelőtt abban, hogy tagjai — egyetlen kivétellel — tehetségteleneket nem tűr-

magát tünteti föl keserű rezonőrnek az irodalmi korszak értelmezésekor, de... az egyes írások igazsága végül renddé kell, hogy szerveződjék. S e rend nem világos.

Havas Eszter

Ukpraine
1986 - IV. 6.

TANULMÁNY

Havas Eszter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-0687 337-748, 340-726

Havas Eszter ipartervező grafikus

VALÓSÁG

1984 JAN 3

1021

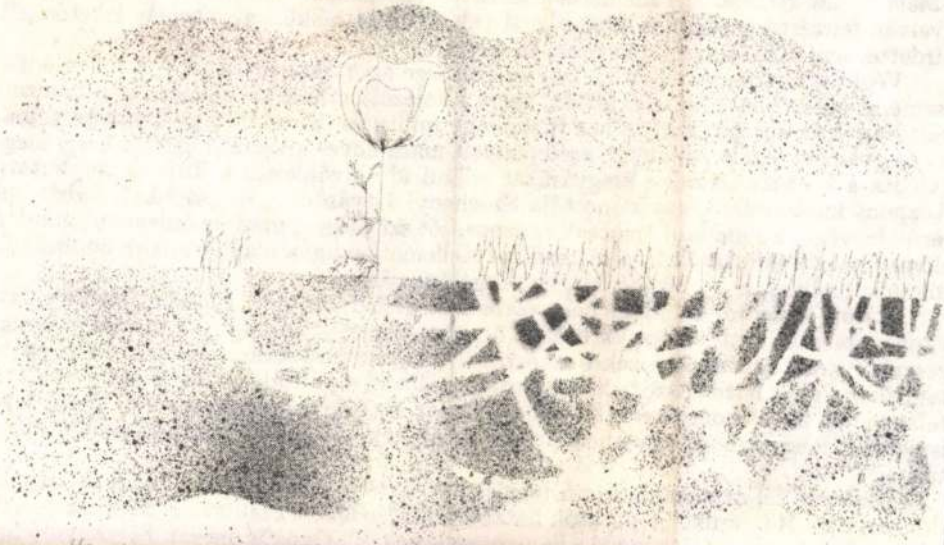

Havas Eszter rajza

nagy sikere volt, három év alatt három kiadásban
meg. Talán azért is, mert a szerző váratlan halála
kelték, nem az aránytévesztéseket, nem a konzervat
a kétségtelenül bátor kiállást, mely különösen az
ahol Györffy leírta a tőle többször idézett sorokat: „.
hanem a lélek kérdése." (A kiemelés a szerzőtől szár
nyelvén félreérthetetlenül a közösséggel való feltét
hirdette, ami 1939-ben nem keveset jelentett.

Végül is mit mutat Györffy István öröksége az
eszmény egészében elfogadhatatlan, mert kifejezet
kultúrának az európai kultúrához fűző, nagy múltú és erős szálait gyöngítette volna,
ha megvalósul. Szaktudományi eredményeit mára kevés kivétellel cáfolta vagy meghaladta a kutatás. Minden magyarázat nélkül ide kívánkozik a Táj- és Népkutató Központ kiállításának egyik mottója Széchenyi Istvántól: „Igazságokat, habár keserűk is, végre kimondani nemcsak hasznos, sőt szükséges; mert az önisméret minden előmenetel s jobbulásnak legelső kezdete. Kellemetlen ugyan, de józanabb honbelitül, rokontul hallani, mint inkább idegen dorgálóra várni."

Három dologról azonban nem szabad megfeledkeznünk. Először: Györffy Istvánnak minden tettét népe és hazája őszinte szeretete vezérelte; másodszor: szuggesztív, vonzó egyénisége ezekre az eszmékre nevelt társadalmi méretekben és egyetemi katedrán; harmadszor: konzervatív beállítottságú tudós volt. Munkái valóban tele vannak ellentmondásokkal, de épp ezek járultak hozzá témafelvetései nyomán az ismeretek megsokszorosodásához, szinte vonzottak és kényszerítettek további kutatásra.

Csaknem fél évszázadig tartó termékeny ösztönzéseket adott a hazai néprajztudománynak. Ma, amikor a kutatók fiatalabb nemzedéke a szakterület természetszerű változásával együtt tájékozódásában egyre távolodik Györffy István halványuló hatásától, szükséges e tudománytörténeti hagyomány számbavétele és tudatosítása.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Havas Eszter, iparművész, grafikus

VALÓSÁG

1984 3

1021

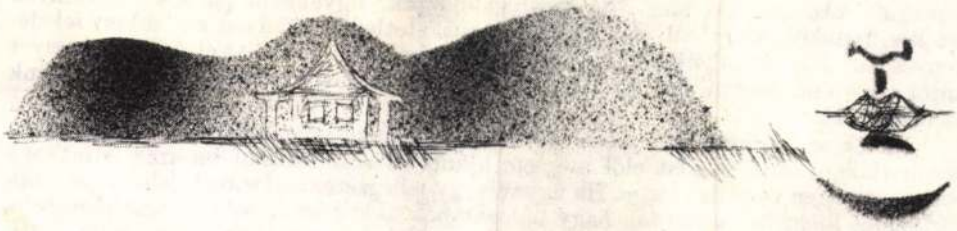

Havas Eszter rajza

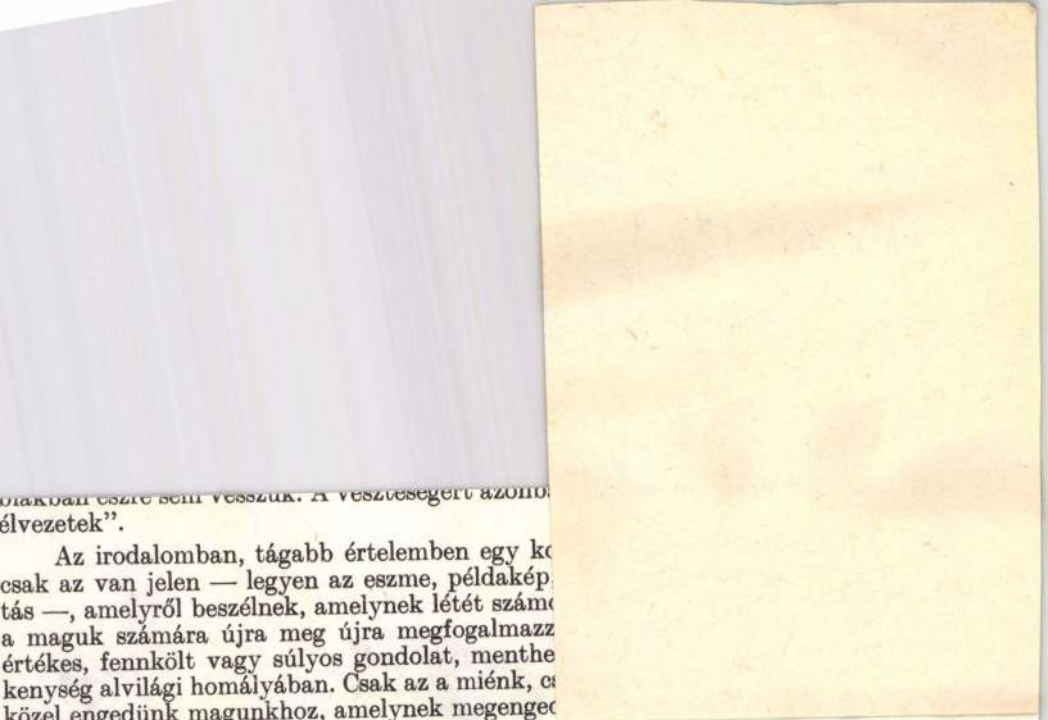

blakban eszre sem vesszük. A veszteségért azonb
élvezetek".

Az irodalomban, tágabb értelemben egy k
csak az van jelen — legyen az eszme, példaké
tás —, amelyről beszélnek, amelynek létét szám
a maguk számára újra meg újra megfogalmazz
értékes, fennkölt vagy súlyos gondolat, menthe
kenység alvilági homályában. Csak az a miénk, c
közel engedünk magunkhoz, amelynek megenge
áldozati vérét.

Ennek az „áldozatnak" nem egyetlen, talán nem is legfontosabb terrénuma a szépirodalom, de a feladat elől mégsem ajánlatos szándékosan kitérnie. Minthogy erre nem is igen van lehetősége. Ha ugyanis egy jellegzetes mai sorsot, jelenséget vagy történetet kiemelek a valóság nagy hálózatából, akkor az egész rendszer mozgásba jön. Horizontálisan éppúgy (azaz a jelenben meglévő kapcsolatai révén), mint vertikálisan (tehát egész múltja és annak horizontális kapcsolatai). Azt ugyan megtehetem, hogy erről a mozgásról nem veszek tudomást, de akkor tudatosan megcsonkítom művemet. Ha viszont minderről be akarok számolni, akkor kénytelen vagyok egyre nyitottabbá tenni a műalkotást, és hagynom kell, hogy a múlt beszivárogjon a jelen réseibe.

Havas Eszter

Wepsrave
1985. IV. 20.

nevelés, az oktatás létfontosságú népünk életében, éppen ezért nemzeti ügyként kell törődni vele.

A szakszervezet főtitkára ezt követően részletesen szólt *az új oktatási törvényről.* Elmondotta, hogy az elmúlt hónapokban hány alkalommal s hányféle fórumon tárgyalták és vitatták a törvénytervezetet. A viták eredményeképpen formálódott, alakult dokumentum, s ebben a formálódásban a testület is viszontlátta észrevételeit, kiegészítő és módosító javaslatait. A szakszervezet jelen volt azon az ülésen is, amelyen a Politikai Bizottság vitatta meg a tömör

oktató-nevelő munkában alkalmazni kell. És ha a tá sadalmi demokratizmus fe lesztését követeljük, akk természetesen a nevelőkn is több jogot, nagyobb bel szólási lehetőséget kell bi tosítani.

Végezetül azt mérlegelte főtitkár, hogy vajon a vitá eredményeképpen milyen le az oktatási törvény. Mi mondotta, a tisztségviselő véleménye egyértelmű: *mi denképpen előrelépést jelen egyebek között azért, me megteremtette a jogi feltéte leket a közoktatás és a felső oktatás programjának végre hajtásához.*

Havas Eszter

Nők lapja

1985 - VIII. 3.

Havas Eszter **TANULMÁNY**

1976-os puccs részleteiről kérdezem, mosolygós arca elkomorul.

— 1973-ban kezdtem tanulmányaimat az egyetemen, abban az évben, amikor Argentínában a választások a peronisták győzelmével végződtek. Nyitottabb politikai légkörben, *szabadon mozoghattunk*. Az argentínai fiatalokra nagyon jellemző az aktív politizálás. Egyetemeken, főiskolákon, üzemekben, utcákon kisebb-nagyobb csoportokban *rögtönzött politikai gyűléseket* tartottunk. Kezdtük jól érezni magunkat, és akkor *1976-ban a katonák átvették a hatalmat.*

Borzasztó felidézni a következményeket. *Harmincezer ember eltűnt.* Félelemben, rettegésben éltünk. *Vé-*

tikai zavargások törtek ki, meginogni látszott a rendszer, és akkor egy külpolitikai momentum megpecsételte a rezsim sorsát. A *falklandi háború* okozta teljes zűrzavart mindenki a maga hasznára akarta fordítani. Az utcára kitóduló emberek már nemcsak a háború ellen tüntettek, *a junta bukását is követelték.*

1982 nyarán, *kerülő úton* érkeztem Magyarországra, és már Budapesten értesültünk arról, hogy a háború elvesztése után egy évvel *megbukott a katonai rezsim*, polgári kormány vette át a vezetést. Sajnos azonban a mai napig is tartani kell az embereknek *fasiszta provokációktól:* a junta emberei még mindig nem tűntek el teljesen a politikai életből.

Havas Eszter

Wéprare

1985. IX. 14.

Havas Eszter

BÁBUK

jával együtt szintén kapott idézést. Az ispán ugyanis éppen akkor jött be a tanyáról, amikor a nyilasok körülvették a házukat. Katonai okmányait firtatták, s amíg a házkutatás tartott, nem engedték ki a dolgozószobából. Ott ült az íróasztal mellett, a karosszékben és üveges tekintettel nézett maga elé. Az arca sárgás volt, helyenként lila foltokkal (a gyerek, aki a szőnyegen játszott, és föl-föl nézett rá, rendkívül érdekes-

ellentmondást nem tűrő ha
gon legidősebb bátyja, B
lint. — Ha felismered azok
a gazembereket, tanúsko
nod kell ellenük.

— Hát jó — sóhajtott
mama. — Elmegyek, ha n
gyon muszáj, bár rettenet
sen iszonyodom tőlük.

— Kötelességed — mondt
Bálint bácsi.

Másnap a fiú megtudt
hogy magukkal viszik Buda
pestig, s leteszik Károly b
csiéknál.

Havas Eszter

Nepszava
1985. V.4.

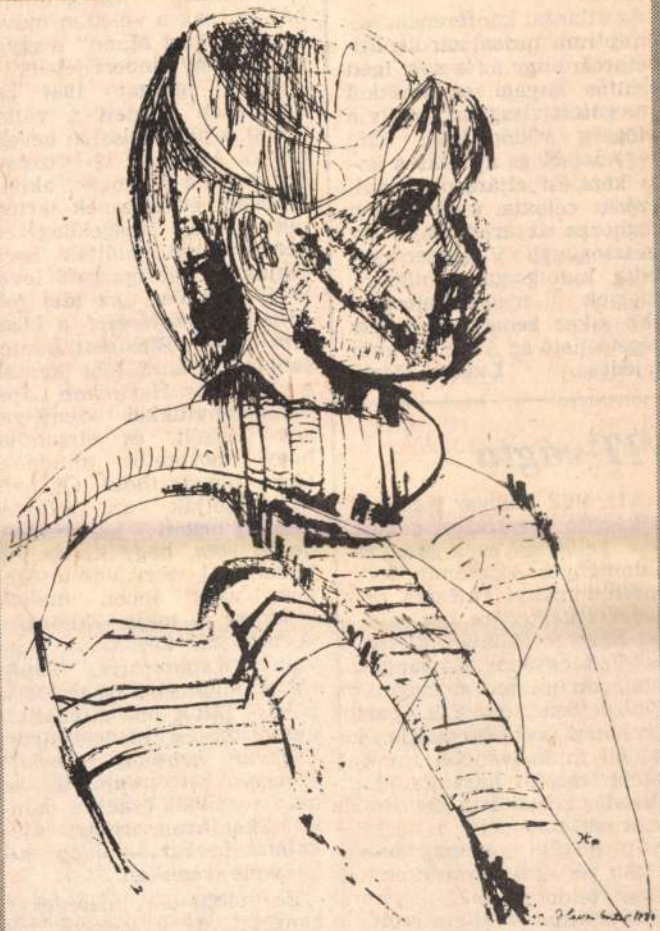

Havas Eszter **TANULMÁNY**

den magyar fiatalt, aki tettekkel, tudásának gyarapításával, környezete gazdagításával is támogatja a XII. világifjúsági és diáktalálkozó eszméit, mélyebben meg akarja ismerni hazánk négy évtizedes szocialista fejlődésének erdeményeit, s hozzá kíván járulni a magyar—szovjet barátság további erősítéséhez.

Az országos döntőbe jutott csapatok *saját megyéjük székhelyén június 2-án* — a tv kamerái előtt — adnak számot felkészültségükről.

is, ma már közömbös, hogy valaki Kaposvárról, Pápáról, a fővárosból vagy Miskolcról jött-e ide, *mindenkinek a Szekszárdi Húsipari Vállalat nehezen mozduló szekerét kell tolnia.* Szóval nála a vezetők csakis a munkájukkal bizonyíthatják *alkalmasságukat — vagy alkalmatlanságukat.*

Ez utóbbi elég meredeken hangzott, de a szekszárdiak (is) hallottak már ilyet. Akkor vált igazán élessé a dolog, amikor *kiderült, hogy az első félév nem hozza meg*

Havas Eszter

Wéprawe

1985 - X. 19

8

Havas Eszter **ÚTON**

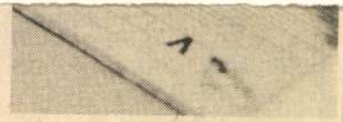

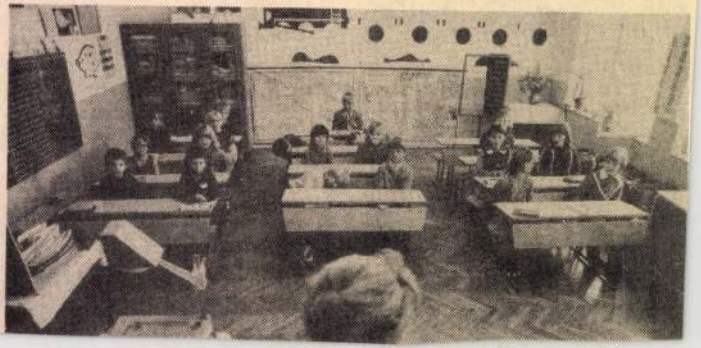

Havas Eszter

Wéporawa

1985. IX.21.

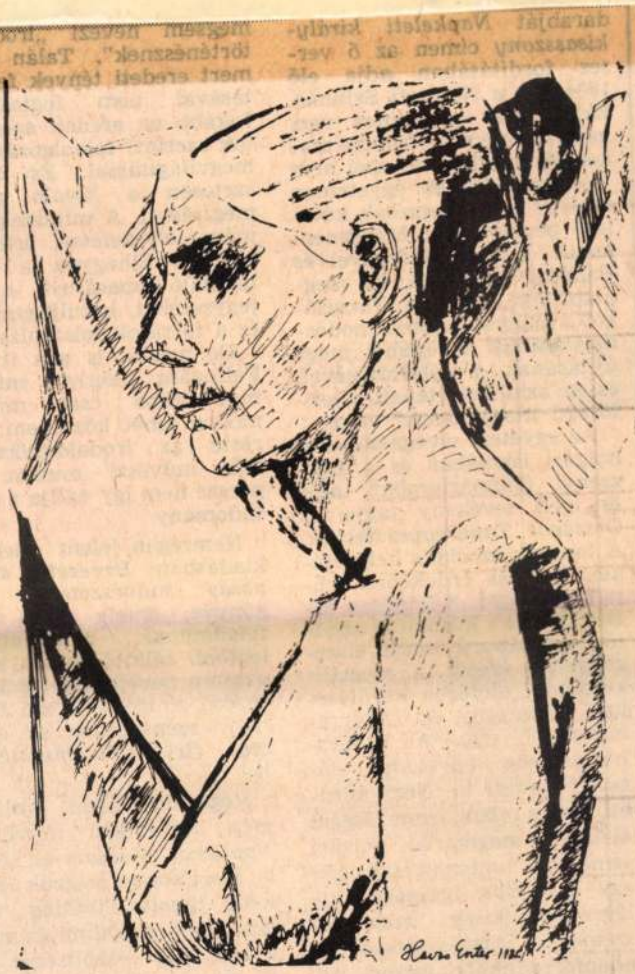

Havas Eszter

PORTRÉ

kérdések előtérbe kerülésekor. Tevékeny és „nagyra-menendő" ifjú. A Tanácsköztársaság egyetemi előadóvá nevezi ki. Nem mintha kommunista lenne. Egész életében megmarad polgári színezetű humanistának, aki egy erkölcsös, igazságos világrendet kíván mindenki számára. Természetesen az ellenforradalmi terror elcsapja. 1947-ben nevezik ki újra egyetemi tanárrá a pesti egyetemen. Valóban

vasasra nevelésnek az összegezése, az irodalmi mű esztétikai szépségének az elemzése. (Írt *Irodalomesztétikát* is.)

Végezetül hadd említsük még önéletrajzi művét, a *Naplómat olvasom*-at. Azért is, mert ebben érezzük leginkább tagolt, hibátlan, világos, nagy nyugalmú és mégis zengő vagy feszültséget keltő mondatainak, nyelvének, kifejezéseinek keresetlen szépségét.

Harsányi Zoltán

Havas Eszter

Havas Eszter rézkarca

Moravan Manuel

1986. VI. 26.

Havas Eszter

Havas Eszter: Illusztráció

Magyar Nemzet 1987. VI. 19.

1021

A vonal uralma

Havas Eszter kiállítása

Sajnos nem költői kérdés, a tapasztalat teteti fel velünk: van-e az átlag művészetkedvelő közönség körében igazán becsülete a grafikának? Azaz a látványosan monumentális és dekoratív olajfestészet mellett a grafika nem kárhoztatódik-e a mostoha testvér szerepére? Pedig a grafikai eljárások sokaságánál fogva, ez a képzőművészeti ág képes leginkább megvalósítani a forma és tartalom egységének örökké áhitott ideáját. A mindennapi életben is a grafika egyik, alkalmazott ága az, amelyik inkább, mint más vizuális művészet beépül hétköznapjainkba. Így hát grafikusnak lenni, túl a kimagasló rajztehetségen, bizonyos lemondást, ugyanakkor gazdag fantáziát, és a technikai eszközök biztos kezű alkalmazását igényli. Anélkül azonban, hogy a művész, az átütő siker ízére igazán ráérezhetne.

Csipkerózsika.

Nem túl nehéz feladat a szombathelyi születésű Havas Eszterről mostani Megyei Könyvtárbeli kiállítása alapján megállapítani, hogy tehetséges. Kiállított közel negyven rézkarca, réz-, fa- és linómetszete, illetve tusrajza kivételes megjelenítő erőről, témagazdagságról, biztos kézről és egyéni látásmódról tanúskodik. Havas Eszter egyaránt műveli a klasszikus és a modern, legújabb törekvéseket felvonultató grafikát. Klasszikusat abban az értelemben, ahogy *A barokk ház* című képén a grafika, már középiskolában is tanított jellemző vonásait érvényesíti: előadásmódja jelzésszerű, mert nem egy adott épületet, hanem a barokk szellemét kívánta érzékeltetni. Teljes sikerrel. De útmutatóan újszerű például az évszakokat ábrázoló négy képes ciklusa, mely a fák, sajátosan kusza, kuszaságában mégis szigorú rendet alkotó, hangulatilag szuggesztív ábrázolását produkálja. Havas amúgy is szívesen rajzol növényeket, kórót, kukoricát, virágokat és egész kerteket, többnyire minden stilizálás nélkül, szinte növényhatározói hitelességgel, mégis egyéniséget víve bele. De kedvelt témái a házak, illetve azok tartozékai, immár szemben a növényekkel erősen stilizálva. Emberábrázolása viszont nem elég erőteljes, az amúgy nagyonis összefogott vonalai szétesnek, elveszítik harmóniájukat, esetlegessé válnak. Ki tudja, talán azért, mert Havas mintha jobban ismerné a természetet az embereknél. Ami egyébként egyáltalán nem baj.

Akt.

Mutatkozik némi különbség az egyes grafikai eljárással készült képek között is. Kimagaslóan jó a három tusrajz, az *Akt*, a *Virágőrszem*, és az *Elképzelem a hétvégi házat*. Jók a linómetszetek, közülük is a *Harangozó* a maga harangszóvá olvadt, vagy inkább tört alakjával és harangtornyával a tárlat talán legjobb képe, viszont a rézkarcok és a metszetek között akad néhány közhelyes megoldás, egy-két igazán át nem gondolt kép.

Összességében persze irigylendően imponáló anyag áll a grafikát kedvelő közönség rendelkezésére. Általában képzőművészeti alkotások kapcsán a mondanivaló fogytával szokták a humanitást emlegetni, mégis Havas képeire nehéz jobb szót találni. Varázslatosan szelíd humanitás hatja át rajzait, melyért, mint mondtam tiszta szívből irigylem Havas Esztert.

(halmágyi)

Végig a p ő

„Arról van szó, hogy el kellene jönni Pankaszra egy riportra. Rengeteg szép és értékes riportanyag van itt. Több középület felújítása történt meg itt 1984-ben: a régi művelődési házé, az iskoláé, az óvoda épületéé teljes egészében. Lakás készült a körorvosnak és a fogorvosnak. Lesz tűzoltószertár. Utcák, járdák, ligetek rendeződtek stb." — írta Avas Kálmánné, pankaszi lakos, tiszteletdíjas könyvtáros, az őrségi hagyományok fáradhatatlan gyűjtője.

Lássuk hát a gyarapodó Pankaszt! A tanácselnököt, Viserálek Kálmánt nem találtuk hivatalában. Az új tűzoltószertárnál járt, a munka haladását ellenőrizte, az alapozás készült el. Még nincs mit nézni rajta. Ellenben a tanácsház melletti épületeket fényképezzük csak le — biztatott, és indultunk ellenőrizni Avas Kálmánné levelének állításait.

A körzeti orvosi rendelőt és lakást tavaly korszerűsítették. Az idén elkészült két garázs, egyiket a fogorvosnak szánják. Háromszobás lakást festettek éppen a zalaegerszegi lakáskarbantartó szövetkezet emberei. 557 ezer forintot költött két év alatt az orvosi lakásokra a tanács. Álláspályázatát la-

ca), az is[illegible] konyha felé. Jegyzem az adatokat: a két pedagóguslakást 320 ezerből tették rendbe, az iskola korszerűsítése, a kétszáz adagos konyha 2,5 millióba került. A látvány szerint megérte: tisztaság, gondozottság épületben és udvaron, jó étel három falu óvodásainak, iskolásainak, pedagógusainak.

Két szép formájú, egykori rátartiságát romlásában is őrző ház néz egymásra a Fő utca két oldalán. A 65-ös számot viselő nemesi kúriát utánzó módos gazda portájára emlékeztet. Egyik részében őrzik a község helytörténeti gyűjteményét, a másik felében az idős tulajdonos él. Tatarozásra, felújításra nincs pénze és nem fogadja el a tanács felkínálta lehetőséget sem: megveszik és helyreállítják az épületet, de lakhat benne. Eddig nem volt meggyőző a szó, a tulajdonhoz való ragaszkodás ellenében.

A túloldali tornácos házban otthon találtuk Vörös Dezsőnét. Idegenkedés nélkül fogad, dicsérem a ház szépségét és sajnálom romlását, bólogat és megmutat mindent. A kívülről tekintélyes házban alig néhány helyiség használható. Apró ablakú, alacsony mennyezetű szoba, konyha, kamra. 1904-ben építették az elejét,

Az óvodaudvar — ébresztő u

— Miért nem adja el? A tanács megvenné.

— Nem adhatom én el ezt, nem az én nevemen van. A fiamé minden. Hogy ő mit csinál majd vele, nem az én gondom.

Hátra megyünk a fáskamrához, fészerhez. Egy hajdani nagy gazdaság kiszolgálására készült minden. Vörös néni igyekszik rendet tartani, boldogulni házzal, kerttel, terméssel, fával. De a környezet, a tárgyak a hanyatlás jegyeit viselik. Vörös néni mellől elfogyott a család. Fiából pedagógus lett, nem Pankaszon tanít. A Fő utca 60. számára sem lehet külső megoldást találni.

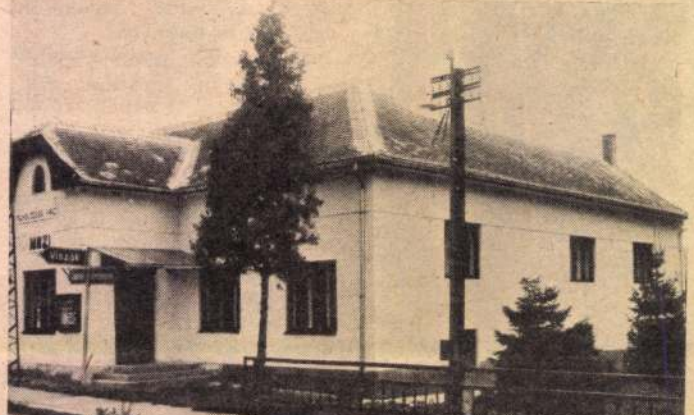

A faluba érkezőket ilyen látvány fogadja: a felújított művelődési ház.

kással, garázzsal, rendelővel támasztja meg Pankasz. Egyelőre hiába, jött Pestről egy házaspár, körülnézett, de azóta nem jelentkezett. Szolgálati lakás nélkül viszont hiába is hirdetnének. Vannak, kellenek a jövőnek szóló, a jövőben bízó beruházások.

Haladunk végig a Fő utcán (nem tévedés, Pankasz megtartotta ezt a nevet, bár egy házon két névtáblát is

1926-ban bővítették. Más jeles dátum nincs. A gondos meszelés évente ismétlődik. Tetőjavításra is volt mostanában példa, bár a mester nem szívesen lépett a régi gerendákra.

— Pedig a fa bírja még, a téglát is magunk vetettük 26-ban, jó ház ez — mondja a néni.

— Inkább szép, vagyis szép lehetne.

— Magam [illegible]

A művelődési házra 600 ezer forintot költött a tanács. A mozi hetente kétszer kínál programot. Ide szeretnék költöztetni a község könyvtárát, egyelőre a belső lépcsők jelentenek akadályt. Népművelőt találtak már a házhoz. Nem lesz könnyű dolga Szocsics Ilonának. Rendezvényre rá nem fizethet, igaz, bevételt sem vár tőle a tanács, de a fűtés, a világítás, a fenntartás költségén túl, támogatni sem tudja a szórakoztató programokat. Versenytársnak pedig ott a vendéglő, nemcsak mint a közélet hagyományos színtere, hanem mint két játékautomata birtokosa.

Az óvoda egy családi házból alakult ki, ez kívül pontosan látszik, belül azonban minden olyan, mint az óvodák többségében. Apró bútorok, színes jelek, rend, tisztaság, gyerekillat. Pankasz, Kisrákos, Viszák 36 kisgyereke nyújtózkodott a szeptemberi napfényben a délutáni ébresztő után. Az

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 JUL 28

KISALFÖLD

Havas Eszter, iparművész

1021

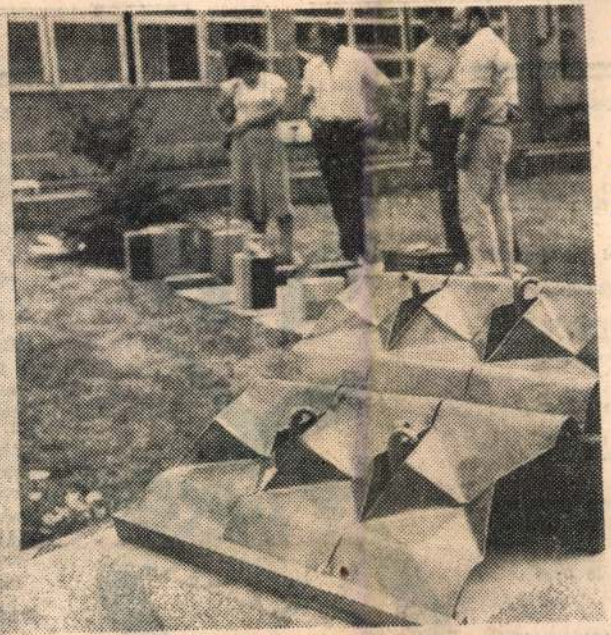

Szökőkút a művésztelepről

Havas Eszter iparművész, a győri művésztelep alkotója több mint egy hétig dolgozott az Elzett győri játékgyárában. A tanítóképző főiskola udvarán nemrégiben rendezett bemutatón három makettjét láthattuk, közülük egyik szökőkút-tervét működés közben. A munkákat a Városszépítő Egyesület képviselői is megtekintették, és a látottakról kedvezően nyilatkoztak. Valamelyik szökőkutat valószínűleg Győrben állítják fel.

ÚJ FILMEK A MOZIK MŰSORÁN

DÖGKESELYŰ
új magyar bűnügyi film
Rendezte: András Ferenc
Főszerepben: CSERHALMI GYÖRGY
Bemutatja a győri Rába filmszínház
július 29—augusztus 4-ig

LANDZSÁK HAJNALBAN
színes, szinkronizált angol történelmi kalandfilm
Szereplők: BURT LANCASTER, PETER O'TOOLE
Bemutatja a soproni Szabadság mozi
július 29—augusztus 1-ig és a mosonmagyaróvári Kossuth filmszínház
augusztus 2—4-ig

HONDA-LOVAG
színes, szinkronizált japán ifjúsági kalandfilm
Bemutatja a győri Vörös Csillag filmszínház július 29—augusztus 4-ig

A HOLD I—II.
színes olasz film
Rendezte: BERNARDO BERTOLUCCI
Bemutatja a győri Rába kamaramozi
július 29—augusztus 4-ig, du. 6 órakor, a Rába filmszínház július 30-án és augusztus 1-én este fél 10 órai kezdettel.

EGYÉB HÍREK
A nyári szünidei matinék záróeseménye-

FILMMÚZEUM

HELP
színes, zenés angol film
Főszerepben: JOHN LENNON és RINGO STARR
a győri RÁBA filmszínházban
július 31-én délelőtt 9 és este fél 10 órakor,
a Kapuvári Moziban augusztus 1-én este 8 órai kezdettel.

A GYŐRI KERTMOZIBAN LÁTHATÓ

július 29.
A SVÉD, AKINEK NYOMA VESZETT
magyar—svéd—NSZK film
Rendezte: Bacsó Péter
júl. 30—aug. 1.
ELLOPTÁK JUPITER FENEKÉT
színes, szinkronizált francia filmvígjáték
Főszerepben: Annie Girardot
aug. 2—4.
MANHATTAN
színes amerikai filmvígjáték
Főszerepben: Woody Allen

MESEMOZIK MŰSORA

Győr, Vörös Csillag Mesemoziban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Havas Eszter
grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
1981 MÁR 21
1021

Havas Eszter: Tótágas

Televízió

Lépéshátrány

Szerencsétlen kifejezésekben gazdag a magyar nyelv. Nagy részükkel szemben tehetetlenek a buzgó purifikátorok, mert nem stiláris tévelygésekből fakadnak, hanem a közszemlélet természetellenességeit tükrözik. Ilyen mesterkélt szülemény a „valóságfeltáró mű". Legvészélyesebb jellemzője, hogy mindenki pontosan tudni véli, mit jelent: „olyan alkotást, amely programszerűen előhívja, felmutatja a valóság rejtettebb összefüggéseit". Minthogy azonban *minden* alkotó — amennyiben képes meghaladni egy sorminta esztétikai szintjét — a rejtőző emberi lényegről árul el valamit, a „valóságfeltáró mű" egyetlen specifikuma a programszerűség marad. Vagyis valami célirányos figyelem, tudatosság-többlet a normál alkotói öntudathoz képest?

De lehet-e ezt a többletet mérni?

Amikor a két világháború között a szociografizáló mozgalom elindult, a „valóságfeltárás" az írástudók lelkiismereti kérdése volt. Az ötvenes évek után újrajelentkezhető igény hasonlóképpen. Mindkét folyamat — más-más történelmi miliőben — *megkülönböztető gesztusokkal* jelezte, hogy a művészet tudatában van *kényszerű lépéshátrányának* a társadalmi változások föltérképezésében. Ám ezeknek a gesztusoknak igen rövid ideig lehet csak jelentőségük s főképp: hitelük. Ha esztétikum és politikum ilyen tünetető kettősségben marad, ha valóságfeltárás és művészet — bármily változatos közös formációkban is — külön vállalkozásokként hatnak, akkor az alkotás — a legjobb indulatok közepett — spekulatív jelleget ölt. A program tudathasadást tartósít és — manírokat terem.

Az idén eddig három kortárs magyar szerzőpár tévéfilmjét vetítették: *Galgóczi Erzsébet—Esztergályos Károly Hínár, Csék Gyula—András Ferenc A legnagyobb sűrűség közepe* és *Keller Zsuzsa—Felvidéki Judit Védtelen utazók* című művét. Különböző színvonalú, különböző hangvételű művek ezek. A szereplehetőségeket, a figurák kisugárzó erejét tekintve például A legnagyobb sűrűség...-hez a másik kettő nem is mérhető: a Hínár „fikciósan sematikus" hősei, a Védtelen utazók „dokumentaristán sematikus" alakjai a ködbe vesznek. De akármilyen profimódon „szól" is András Ferenc filmje, *öntörvényei szerint munkáló tragikus konf-*

Film

is?

a IV. C-osztály lányain rikít a maguk-tervezte lila-rózsaszín, dekoltált hosszú ruha. „Lázadásuk" legfőbb és egyetlen eredménye. A matrózruhások irigykedve és tisztelettel néznek rájuk, de a szülők csak összekacsintanak a gyerekek

HAVAS GERTRUD

HAVAS GERTRUD ÉS BÖLÖNI KISS ISTVÁN

Tragikus baleset, gázmérgezés következtében elhunyt Havas Gertrud és Bölöni Kiss István Jászai-díjas bábművész. A művészházaspárt számtalan hazai és külföldi bábprodukcióból, valamint a televízióból ismerte a közönség.

T 43

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf. 16 sz. o.

RZŐDÉS
egyéb jogviszony létesitéséhez

észettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

l:

besorolás

A színházterem eddig a felnőtt folklórkedvelőké volt. Most a gyermekközönség is megkapja a maga műsorát a programban. Havas Gertrud és B. Kiss István, az Állami Bábszínház Jászai-díjas művészei, a népszerű Mazsola-sorozat „gazdái" mutatják be kedvenc figuráikat a legifjabbaknak. A tervek szerint az idelátogató gyerekek ezentúl hétről hétre találkozhatnak Mazsolával, Manócskával és a Futrinka utca többi lakójával, délelőtt tízkor, vasárnaponként.

HAVAS GERTRÚD bábos

UJ TÜKÖR 1980.XVII.évf. 5. sz. 45.o.

Kovács Ferenc
grafikus

MDK

„Variációk"

Élet és Irodalom, 1966. jún. 15. - 1 lap

HAVAS Eszter

HAVAS Eszter: Átmentés. = ÉS 1993. febr.19. 2.

HAVAS ESZTER

Ricill. 1991. Árkód G. Erotika a mai m. mův.

5. 56. p.

Új Müvészet 1992

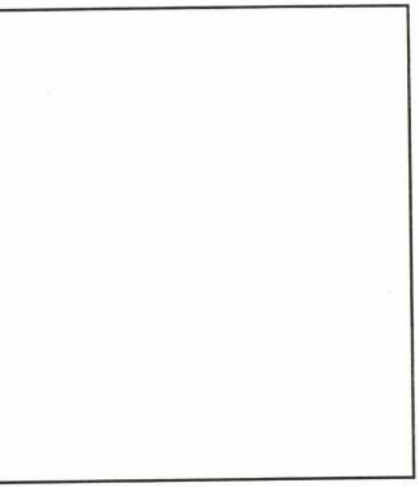

Máriás Béla:
A hit zakója, 1992,
szociomédia,
112×64×40 cm
(Fotók Kodolányi Sebestyén)

iszolgálta-
rtságánál,
vitottságá-
együttélés
énelmileg
ó érdekek
ermediális
t, amelyik
vitottsága,
mináltsága

tosabb ezeknek a műveknek a szociológiája (szociográfiája?), mint az esztétikuma. Így a piciny fülszemen keresztül szűrődik le, jelenik meg, válik jellé a káosz Újvidéktől távol és még semmihez sem közel, de hasonlóan *Slavko Matković* popos nonszenzitásaihoz, az egykori *Bosch+Bosch csoport* álszürreális képtelenségeihez vagy *Tolnai Ottó* legjobb műveihez, amelyek tulajdonképpen szavakkal (hangzásokkal) festett versek, a barát és alkotótárs *Badadada* szógyártmányaihoz, mint ilyen a TUDOMÁNY és az ATOM összeházasításából kreált

Hanos Eszter

Rajz

Magyar Nemzet 1987. IV. 11.

Hanas Esther

Várakozó – Rogz

Warszawa 1985. X. 26

Havas Eszter

Rajz

Valóság 1985/4

Haras Eszter

Rajz

Valóság 1985 [illegible]

Hlavas Eszter, grafikusművész

Mindig esemény ez a hagyományos nyári tárlat, melyen a városnak és környékének művészei mutatják be új alkotásaikat.

A tárlat javához tartozik Hlavas Eszter és Sárosi András Miklós is, különösen az utóbbi rézkarca és színes akvatintája. (emlitve).

Losonczi Miklós: Vác nyári tárlat.

Tükör, 1981. szept. 6.

Hlavas Eszter, grafikusművész

a váci nyári tárlaton Hlavas Eszter fahasdbjai is érdekes csoportozatot alkotnak a kiállításon. (említve).

Losonci Miklós: Hagyományőrző bemutatkozás. Pest Megyei Hírlap, 1981. szept. 2.

Hlavás Eszter, grafikusművész

Fiatal magyar-szovjet művészek kiállítását a Műcsarnokban rendezték meg, melyen látható a művésznő műve is.

Magyar Ifjúság, 1979. nov. 23.

Havas Erzsébet grafikus

„Szalagot tépő kutyák;
Ady illusztráció"
vinnes linóleummetszet 11x 32,23x33cm

szerepelt a Studió 1978-as kiállitásán
-katalógus a könyvtárban-

Havas Eszter

Erdőrészletet ábrázoló rézkarcát hozza a lap.
Repr.

Fenti rézkarcot lásd: Lengyel Gyula: -Vas István költőt ábrázoló- karikaturájának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 11.
XX. évf. 5o. sz. 16. lap.

Havas Eszter

"Illusztráció" cimmel, "Cifra palota, Zöld az ablaka, gyere ki te tubarózsa, vár a viola" felirattal rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 15.
XVII. évf. 5o. sz. 11. lap.

Havas Ester, grafikus

A Stúdió Galériában nyílik meg tárlata.

← : Hallo Huk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. mai. 7

Hanes Ester, grafikus

A Stúdió Galériában nyílik meg kiállítása máj. 8-án.

—: A hét kiállításai 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. máj. 6.

Hanes Ester, grafikus

Kiállítása a Stúdió Galériában
tekinthető meg.

— : A hét végi kulturális programokból 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. május 18.

Hanes Ister, grafikus

Tárlata a Stúdió Galériában
látható.

— : A hét végi kulturális programjai
9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974. május 11.

Haras Erter

Budai kertben repr.

Studio Galéria 72

Flavas Ester

Budai Kertben lino
49x38

Studio Galéria 72.

Havas Ernter

Neddig játszhatnak még
linometszet 40 x 37 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Horvas Eszter

Az elfelejtett lépcső (linó)

Népművelés 1972/1 40 old.

Havas Eszter

„Megszerdődött az építkezés" c.

rajza a 6. oldalon

Népszava 1972 április 15

Havas Ester, [ ]

Kiállít

↓

—: Új táslat a Stúdió Galériában

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 27.

HAVAS ESZTER

említve

Losonci Miklós:Váci nyári tárlat.Vác,Görög templom
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/36.sz.4.o.

re belföldi ösztöndijas kiküldetésre
akitüzéssel szükséges változtatni.
ánjuk kisérni ... megfelelő és
ehetőség biztositását."
s OÖT-keretek elosztásában
esetében azonban nehézségeket
iatalokra szabott /pl. rangot,
feltételező/ jellege; általában

...

juk kisérni a fiatal tudományos
olgozók egyetemi, főiskolai
.."
rt által támogatott tanulmányok
lyi érdekeket, ezért erős csökke-
Erősen kifogásolható viszont a
teljes hiánya.
gal karöltve a Kutató Csoport
kozott támogatást kivánunk nyujtani
a."
t és a KCS által is támogatott

Havas Eszter

"Barokk ház" cimmel a lap bemutatja a müvész munkáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 27.
XVIII. évf. 17. sz. 6. lap.

Havas Ernter

A Dürer-teremben nyílt meg a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának grafikai kiállítása, melyen szerepelnek a művészlapjai.

L.M.: Fiatal Képzőművészek.

Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 31.

Havas Eszter

A Studió Galériában rendezett kiállitásáról "Fák főszerepben" cimmel Vadas József ir: Épületeket, növényeket és fákat fest. "Álmairól, lázas képzelődéseiről vall linoleummetszetein és rézkarcain. A szürrealizmus módszerével teszi egymás mellé a kaput, az emberi alakot, a feliratot és az állatfigurát."
A tárgyakból szokatlan lényeket formál, az emberi kapcsolatokat a növény-és állatvilágba képzeli. Technikájában Bálint Endre és Schéner Mihály művészetét tartja szemelőtt. Megemliti "Tél" és „Ősz", valamint "Moszkvai harangok" c. müveit.
Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 25.
XVIII. évf. 21. sz. 13. lap.

Havas Eszter grafikus

A Studió Galériában rendezett és május 9.-én megnyiló kiállitásáról a lap bemutatja a művész egyik tájképét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 4.
XVIII. évf. 18. sz. 7. lap.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 2 0

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Budapest

Havas Eszter grafikusművész

HAVAS ESZTER grafikusművész, aki hosszabb időn át működött rajzpedagógusként, igényes tárlattal jelentkezett a Stúdió Galériában. Rajzai mély gondolati tartalmukkal, finom lírájukkal és egyéni megfogalmazásukkal egyaránt megragadják a nézőt. Egy szépen ívelő művészpálya ígéretes állomása ez a kiállítás.

hogy ez a körülmény szinte el-
viselhetetlen terhet rak a tech-
nikai dolgozók vállára

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 MÁJ 29

Pesti Műsor

studio galéria

HAVAS ESZTER GRAFIKUSMŰVÉSZ 1974.V.8.-25.

Május 8-án nyílik meg a Stúdió Galériában Havas Eszter grafikusművész nagy érdeklődéssel várt kiállítása.

Havas Eszter 1967-ben diplomázott a Képzőművészeti Főiskola sokszorosító grafikai szakán, ahol Ék Sándor, Raszler Károly és Rozanits Tibor voltak a mesterei. 1969 óta szerepel az éves stúdió kiállításokon, a miskolci grafikai biennálékon, kerületi és országos kiállításokon. Részt vett a „Velence megmentéséért" (Bordighera) tárlaton. Több önálló kiállítása is volt már.

HAVAS ESZTER

Halak I–III. vizsgatr

Mezőgazdaság I–VI. vizsgatr.

Studio Gal. '74. V.

HAVAS ESZTER

Évszakok I–IV vézmetsz.

Harám I–VIII. vézmetsz.

Studio Gal '74. V.

HAVAS ESZTER

Harangozó

repr.

Studio Gal. '74. V.

HAVAS ESZTER

A barokk ház

repr.

Studio Gal. '74 V.

HAVAS ESZTER

Monkvai hangok

repr.

Studio Gal. '74 V

HAVAS ESZTER

Meddig játszhatnak
még a vízek holnap?

repr.

Studio Gal. '74. V.

HAVAS ESZTER

Tel.

Studio Gal '74 V.

HAVAS ESZTER

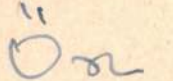

Studio Gal '94 V.

HAVAS ESZTER

Metro lino m.

Meddig jótszhatnak...?

lino m.

Studio Gal. '74. V.

HAVAS ESZTER

Fehér éjszakák

lino m.

Művészettörténet I–IV.

lino m.

Studio Gal '74 V.

Havas Eszter grafikus művész

tárlata május 8-án nyílik

meg a Studió Galériában

május 5
1 hold.

Kovács Endre
grafikus

A művész részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december- 31.oldal

Havas Eszter
grafikus

A művésznő előbb rövid ideig tanított, majd önálló grafikusi pályára lépett. Tott lap, az Élet és Irodalom, a Valóság, a Magyar Ifjúság stb. közölte rajzait.

–: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május – 48 lap

Hlavas Ester
grafikus

Hlavas Ester tagja lett a Fiatal Művészek Stúdiójának, amely lehetővé tette mainiára a tele-grafálást.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május - 48 lap

Szavas Eszter
grafikus

A szentendrei Művelődési Központban, valamint Pomázon is bemutatta azt az anyagát, amit el a XI. kerületi Népfront helyiségében szerepett.

—: Kiállítási naptár
üvészet, 1974. május - 48 lap.

Sharvas Eszter
grafikus

1969-ben a Miskolci Grafikai
Biennalen szerepelt egy leto-
grafiával. Majd a XI. kerületi
Népfront helyiségében volt első
önálló tárlata.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május - 48 lap.

Szavas Eszter
grafikus

A művésznő hülföldi kollektív kiállítás keretében B ordhigenaban szerepelt. Részhancát a kép csarnok vállalat rendszeresen forgalmazza.

—: Kiállítási napszár
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Havas Erzsébet

grafikus

1970-től rendszeresen szerepelt a Stúdió kiállításain, és több országos tárlaton, Budapesten, Szegeden, Szombathelyen, Hajdúszoboszlón, vett részt.

— Kiállítása naptár

Művészet, 1974. május – 48 lap.

Havas Eszter
grafikus

A kiállításon a művésznő négy
linómetszete a „Művészettörténet",
négy rézkarca az „Évszakok", nyolc
rézmetszete a „Havam" szerepel.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május – 48 lap.

[illegible]

Havas Eszter
grafikus

A művésznő kiállításán néhány sorozatot kívüli munkája is szerepel. Magyarország érdekli Havas Esztert legjobban.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Hlavas Eszter
grafikus

Hlavas Eszter tölb munkája
található kör és állami tulaj-
donban, illetve magán gyűjte-
ményben.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Hlavas Eszter

grafikus

Hlavas Eszter kiállításán a tőbbi között nyolc linometszet szerepel „Az Alföld fafajtái" című sorozatból.

—: kiállítási naptár.

Művészet, 1974. május - 48 lap.

Havas Ester

grafikája szerepel a „Studió '71"
kiállításon az Ernst Múzeumban

(Magyar Nemzet 1971 december 10
4. old.

Arvai Eszter

Vegetáció rézmetszet 20×14

6. Miskolci Országos Grafikai
Biennálé '71

Haras Eszter

1. Az elfelejtett lépcső linó 30x46
2. Budai kertben —"— 41x31

6. Miskolci Országos Grafikai
Biennálé '71

Havas Eszter

Az elfelejtett lépcső lincó
49x38 cm

Studio 71

Slavas Ester

Bemutatott műve:

„Az elfelejtett lépcső", lino, 49 x 38 cm.
/reprodukció/.

Rozványi Mónta: Studió 1971.

Budapest, 1971.

Hovas Ester

Bemutatott művei: „Az elfelejtett lépeső", linó, 30.5 x 46; „Budai kertben", linó, 41 x 31; „Vegetáció", rézmetszet, 20 x 14 cm.

Katona László: VI. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1971

Havas Eszter

Bemutatott müve:

81. sz. Fák litográfia 39 x 55 cm

Katona László : V. Miskolci országos grafikai biennáló, Miskolc, 1969

Havas Eszter

"Budai kert" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 13.
XVII. évf. 2. sz. 5. lap.

Havas Eszter
részt vett a kiállításon a nosztalgikus hangvételű Havas Eszter. Környezetünk védelméért címmel nyílt kiállítás a TIT természettudományi Studiójában.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/171 11 old.

HAVAS ESZTER, grafikus

Havas Eszter: Török emlék, Fekete repr. 128.old

Valóság, A TIT. folyóirata, 1973. 8.sz. Bp.

HAVAS EZSTER, grafikus

Havas Eszter rajza, rekete repr. 69.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 11.sz. Bp.

Hadvas Erzter grafikus

a Kerzthelyen rendezett III. kisgrafiai bi-
ennálén szerepel munkája

Láttuk, hallottuk

1945. VII. 27. 12.26 D. Petőfi

Haraszti Endre, grafikus

L.: Tassy Béla

— a fiatal grafikusok ....

Népszabadság. Bp. 1976. aug. 17.

Havas Eszter grafikusművész

Az Ujpesti Mini Galériában rendezett kiállitását szeptember 28.-án nyitják meg,-irja a lap, a kulturális eseményekről szóló közleményében.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 28.
XVIII. évf. 39. sz. 8. lap.

Havas Eszter
Grafikus

A művésznő kiállítására szerepel a „Moszkvai harangok" című mű, amely magy mérétével technikai kísérlet is számána.

— Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Havas Ernő

grafikus

Harmadik önálló kiállítása
ez a művésznővel, aki 1964-
ben végzett el a Képző művészeti
Főiskolát.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Kovács Endre
Grafikus

Kovács Endre grafikusművész kiállítása a Stúdió Galériában május 8-án nyílt meg.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Hlavas Eszter

grafikus

Hlavas Eszter tanárai a Képző-
művészeti Főiskolán Ék Sándor,
Rozanits Tibor és Rosner Károly
voltak.

— : Kiállítása magyar.
Művészet, 1974. május - 48 lap.

Hlavas Ernter Sestő

Szombathelyen megrendezték a bpesti XI. ker.-i képzőművészek kiállítását melyen szerepelnek művei. „Csipkerózsika" (ámlítve)

-zentai-: Sikere van testvérkerületünk művészeinek.

Vas Népe, 1973. okt. 14.

ORSZÁG VILÁG

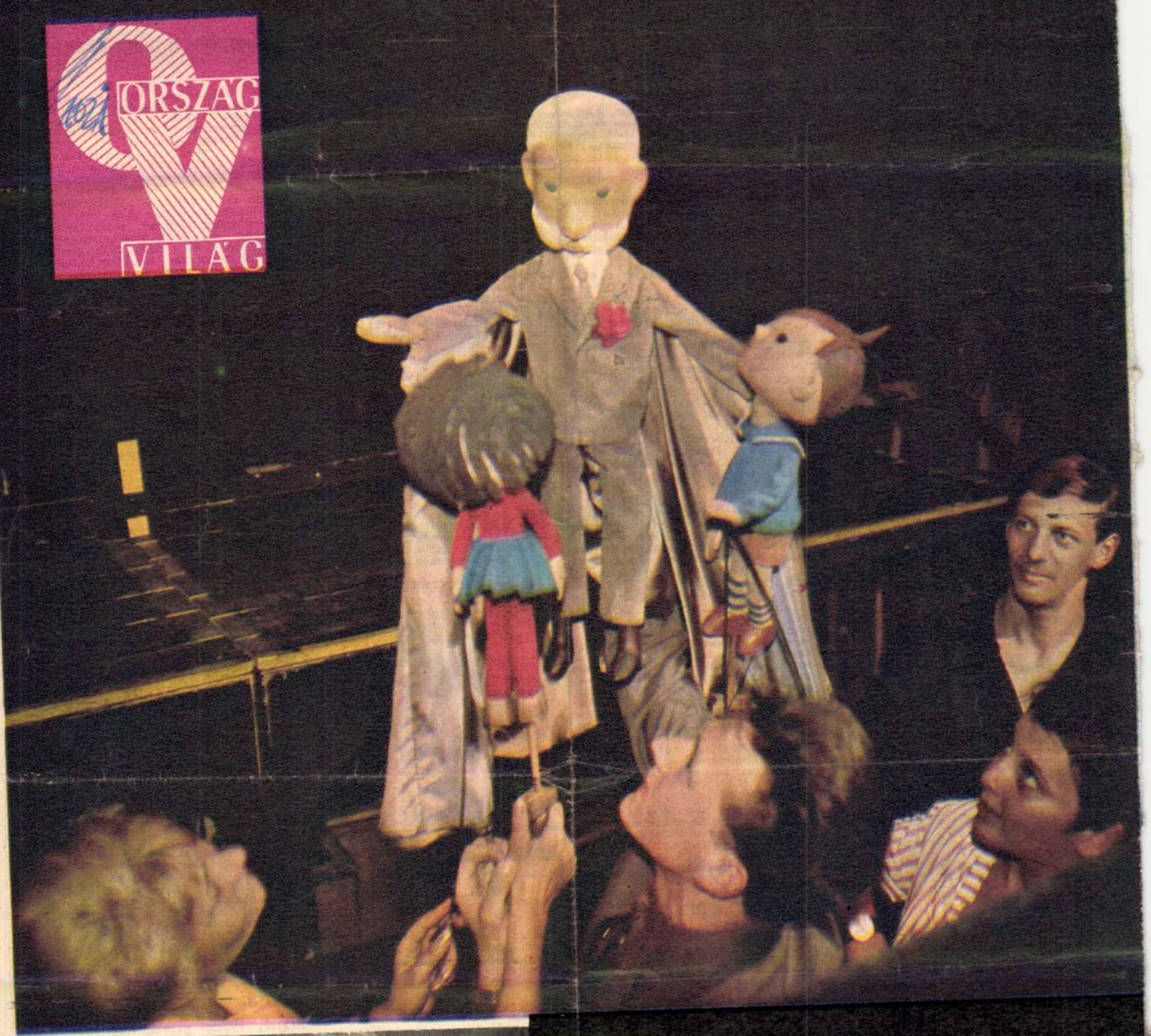

Viszontlátásra, szeptemberben...!

A bábszínház tagjai az alaposan megszolgált pihenő előtt búcsút vesznek a báboktól is...

(Ifj. Schiller Alfréd felv.)

Évad végén kiváló bábművész címmel — és gyűrűvel jutalmazzák minden évben az együttes valamelyik tagját. A gyűrűt most Havas Gertrud és Koós Iván tervezőművész kapta meg. Képünkön: Havas Gertrud, egyik kedvencével: Mazsolával

(MTI Fotó — Keleti Éva felv.)

1964 JUL 5.
Magyar Hirdető
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ORSZÁG VILÁG

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMŰSOR

A RÁDIÓ ÁLLANDÓ MŰSORSZÁMAI:

Kossuth: 4.30: Hírek. 4.35: Vidáman, frissen! Zenés műsor. 5.00: Hírek. 5.05: Falurádió. 6.00: Hírek. 6.20: Sport. 7.00: Hírek. 7.05: Új könyvek. 7.30: Színház- és moziműsor. 8.00: Műsorismertetés. 10.00, 12.00: Hírek. 12.57: A vidéki színházak műsora. 14.00, 16.00: Hírek. 17.56: Műsorismertetés. 18.00: Hírek. 19.50: Jóéjszakát, gyerekek! 20.00: Esti krónika. 22.00, 24.00: Hírek.

Petőfi: 5.00: Reggeli zene. 6.10: Torna. 6.30, 8.00: Hírek. 14.10: Időjárás- és vízállásjelentés. 15.00, 17.00, 19.00, 21.00: Hírek.

JÚLIUS 20. HÉTFŐ

Kossuth-rádió: 8.15: Reggeli hangverseny. 8.55: Háromszor négy perc a kultúráról. 9.10: Operettrészletek. 10.10: Kőszegi óvodások énekelnek. 10.30: Liszt: Fantázia és fuga. 11.00: Gazdag Olaszország. 12.10: Mindenki kedvére! 14.10: Heti zenés kalendárium. 15.05: Válaszolunk hallgatóinknak. 15.20: Két zongoraszonáta. 16.10: Harsan a kürtszó. 16.50: Ötórai tea. 18.15: A Magyar Rádió és Televízió népi zenekara játszik, a Magyar Rádió és Televízió Gyermekkórusa énekel. 18.40: Fürdőországból jöttünk. 19.00: Otto Klemperer Wagner-operákból vezényel. 20.30: Szezonvégi zenei leltár. 22.15: A Lengyel Kultúra Hete. Zenekari hangverseny. 0.10: Perry Como énekel.

Petőfi-rádió: 14.25: Szórakoztató muzsika. 15.05: ifj. Magyari Imre népi zenekara játszik, Palcsó Sándor énekel. 15.40: Parázs és hamu. H. Lányi Piroska elbeszélése. 16.00: Szimfonikus hangverseny. 16.50: Nyári nyelvgyötrő. 17.05: Lányok, asszonyok . . . 17.35: Délutáni hangverseny. 18.15: Babszem Jankó. 18.35: Édes anyanyelvünk. 18.40: A jazz kedvelőinek. 19.00: Mi történt a nagyvilágban? 19.15: Lakatos Zoltán népi zenekara játszik. 19.45: Gazdaszemmel hazánk mezőgazdaságáról. 19.55: Részletek Polgár Tibor filmzenéiből. 20.08: Bellini. Hangképek a zeneköltő életéből. 21.20: Szimfonikus zene. 22.00: Tánczene. 22.35: Künneke–Haller–Rideamus: Az idegen rokon — részletek.

JÚLIUS 21. KEDD

Kossuth-rádió: 8.15: Harsan a kürtszó! 8.55: Mezei csokor. 9.15: Beethoven: D-dur hegedűverseny. 10.10: Könnyű dallamok. 11.00: Kézfogás. Részlet Barát Endre »Lélegzet« c. új regényéből. 11.20: Operakettősök. 11.52: Sokszemközt... 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: Törvénykönyv. 13.15: Jacobi-operettekből. 13.45: Gazdaszemmel a nagyvilág mezőgazdaságáról. 14.10: Zenekari muzsika. 15.05: Szeretve mind a vérpedig. XXIX. rész. 15.26: Népek zenéje. 16.10: A jégvilág Robinsonja. 16.32: Gluck operáiból. 17.00: KGST Duna-műsor. 17.40: Kemény Klió és Madaras Gábor énekel. 18.15: Chopin zongoraművek. 18.40: Könnyűzenei híradó. 19.25: A Szabó-család. 20.20: Pataky Kálmán operettdalokat énekel. 20.40: Egy pillanat gyümölcse. 22.20: Menotti: Amélia a bálba megy. 23.20: Könnyűzene. 0.10: Éji zene Csajkovszkij műveiből.

Sulyok Mária
kedd, 20.40
Kossuth

Petőfi-rádió: 14.00: Dalok a békéről. 14.25: Tánczene. 15.05: Gyurkovics Mária és Udvardy Tibor énekel. 15.45: Hány esztendős a Balaton? 16.00: Délutáni frissítő! 17.05: Szász József és Katona Ágnes hangversenye a stúdióban. 17.40: Munkásévek — tevékeny öregség. 17.55: Jolantha. Részletek Sullivan-Gilbert operettjéből. 18.30: Anekdóták a magyar történelemből. 18.45: Kodály kórusok. 19.00: Mi történt a nagyvilágban? 19.15: Prágai Tavasz, 1964. A szünetben: József Attila verseiből. 21.05: Közvetítés az Egressy étteremből. 21.35: Egy emlékezetes hangverseny. 22.20: A muzoti öreg torony lakója. 22.40: A jazz kedvelőinek.

JÚLIUS 22. SZERDA

Kossuth-rádió: 8.15: Könnyűzenei híradó. 9.00: Tömörkény István: Parádé. 9.20: Kamarazene. 10.10: Moha bácsi, a törpe. 10.30: Czécy Horváth Géza népi zenekara játszik. 11.00: Napirenden. 11.05: Muszorgszkij: Borisz Godunov. 11.25: A Szabó-család. 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.15: Zenekari muzsika. 14.10: A Magyar Rádió és Televízió Gyermekkórusa énekel. 14.25: Lányok, asszonyok . . . 14.55: A Stúdió 11 játszik, Szirmay Márta énekel. 15.20: Szeretve mind a vérpadig. XXX., befejező rész. 15.40: Monteverdi kórusok. 16.10: Mezei patika. 16.45: Horizont. 17.00: Romeó és Júlia. 18.15: Lengyelország Nemzeti Ünnepén. 20.25: A műsort összeállították a hallgatók. 22.10: Időszerű nemzetközi kérdések. 22.25: Könnyűzene. 23.15: Operarészletek. 0.10: Verbunkosok.

Petőfi-rádió: 14.00: A jazz kedvelőinek. 14.25: Daljátékokból. 15.05: Beethoven: d-moll szonáta. 15.30: Könnyűzene nyugdíjasoknak. 16.00: Operarészletek. 17.05: A Lengyel Kultúra Hete. 17.40: Orvosi tanácsok. 17.45: Hírdetőoszlop. 18.02: Legrégibb hangszerünk, az aquincumi orgona. 18.15: Rádió szabadegyetem. 18.40: A debreceni nótafa. 19.00: Mi történt a nagyvilágban? 19.15: Jeney Zoltán és Sepsey József hangversenye a stúdióban. 19.50: Gyufacímke és társai. 20.00: Bartók művészi pályája. 20.30: Bizarr történetek. 21.05: Júlia sírjánál Veronában. 21.25: Közvetítés Frankfurtból. Közben: Petőfi Sándor két verse.

JÚLIUS 23. CSÜTÖRTÖK

Kossuth-rádió: 8.15: Operarészletek. 8.55: Édes anyanyelvünk. 9.00: Wehding: Hüvelyk Kató. 9.20: Időszerű nemzetközi kérdések. 9.30: Régi magyar dalok és táncok. 10.10: A varázsflaska. 10.54: Zenekari muzsika. 11.32: Rádió szabadegyetem. 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: Olasz operafinálék. 14.10: Hétfőtől — szombatig. 14.45: Nemes Dezső: A Bethlen-kormány külpolitikája c. könyvét Berend István ismerteti. 14.55: Járóka Sándor népi zenekara játszik. 15.05: A Murányi Vénusz költője. 15.25: Mozart: g-moll vonósötös. 16.10: A jégvilág Robinsonja. 16.30: A szép Galathea. 17.43: Író a függöny mögött. 18.15: A Lengyel Kultúra Hete. Könnyűzene. 18.40: Ifjú Figyelő. 19.00: Vezényel Arturo Toscanini. Közreműködik az NBC szimfonikus zenekar. 21.40: Nádasi László két jelenete. 22.20: Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagyterméből. 23.10: Bach művek. 0.10: Részletek Dunajevszkij: A hűség próbája c. film zenéjéből.

Petőfi-rádió: 14.00: Johann Strauss: Császárkeringő. 14.25: Fúvóshangverseny. 15.05: Táncdalok. 15.32: Az Ifjúsági Rádió műsora. 16.00: A marcali földművesszövetkezet népi zenekara játszik. 16.30: Kórusok, hangszerszólók. 17.05: A Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola növendékeinek műsora. 17.25: Gazdasági fogalmak felfrissítése. 17.35: Zenekari muzsika. 18.40: Szép ez is. 19.00: Mi történt a nagyvilágban? 19.15: A jazz kedvelőinek. 19.30: Az isteni Július. 20.01: Sziklai Erika és Szabó Csilla hangversenye a stúdióban. 20.31: Elevenen szülő növények. 20.41: Előszóval — muzsikával.

JÚLIUS 24. PÉNTEK

Kossuth-rádió: 8.15: Tánczene. 9.15: Liszt és Bartók zongoraművek. 10.10: Az óvodások műsora. 10.30: Fényes Szabolcs operettjeiből. 11.00: Valahol megállnak a vonatok. 11.20: Albert István népi zenekara játszik. 12.15: A bűvös vadász. Részletek Weber operájából. 13.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad. 14.10: Könnyű dallamok. 14.40: A robotember háza. 15.00: Zenekari muzsika. 15.40: Heti könyvszemle. 16.35: A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel. 16.50: Ötórai tea. 18.10: Új Zenei Újság. 18.45: Emlékezzünk régiekről: Dózsa György. 19.00: Pódium 64! 20.28: Bohdan Drozdowski »Lengyel ballada« című drámájáról Hubay Miklóssal beszélget Bába Mihály. 20.32: Lengyel ballada. 21.17: Chopin: e-moll zongoraverseny. 21.57: Jaroslaw Iwaszkiewicz: Kanalat, téglát kézbe tartva. 22.25: Varsói éjszakák. 23.15: Magyar nóták. 0.10: Régi francia muzsika.

Cserés Miklós dr.
péntek, 22.25
Kossuth

Petőfi-rádió: 14.00: Massenet: Manon — Des Grieux és Manon kettőse az I. felv.-ból. 14.25: Kamarazene. énekel. 17.17: Világvárosok: Új Delhi. 17.50: Fotóamatőrök ötperce. 17.55: Männecke: Vidám kedvvel az életen át — keringő. 18.02: Zenés est Feleki Kamillal. 19.00: Mi történt a nagyvilágban? 19.15: Török Erzsébet és Béres Ferenc énekel. Bige József furulyázik. 19.55: Bécsi Ünnepi Hetek 1964. Közben: Láttuk, hallottuk . . . 21.50: Szerelőszalagon a Duna felett. 22.00: Ami a jövő hét zenei műsoraiból kimarad.

JÚLIUS 25. SZOMBAT

Kossuth-rádió: 8.15: Lányok, asszonyok . . . 8.35: Verbunkosok, katonadalok. 9.10: Előfordul, hogy . . . 9.15: Zenekari muzsika. 10.10: Gül Baba. 10.50: Csembalóművek. 11.24: Táncóra. Rádiójáték. 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: Bűn. Tadeusz Rozewicz elbeszélése. 13.15: Puccini operáiból. 14.10: Népdalcsokor. 14.50: Hét nap a külpolitikában. 15.00: Bruno Walter zenei végrendelete. 16.10: Hétvége . . . 18.15: Közvetítés az Irodalmi Színpadról. 18.49: Zenekari muzsika. 20.20: Közvetítés a Madách Színház Kamaraszínházából: Kathleen. 22.36: Táncoljunk!

Petőfi-rádió: 14.00: ifj. Johann Strauss: Szembekötősdi — nyitány. 14.25: Tudósítás az ENSZ-ből. 14.35: Zenekari muzsika. 15.05: Felnőttek és csemeték. 16.05: Közvetítés az Országos Filharmónia kamaratermében. 16.45: Tudományos Híradó. 17.05: Heti hangversenykalauz. 17.45: Az első. Katkó István írása. 18.00: Dankó Pista dalaiból. 19.05: Könnyűzene. 19.41: Orvosi tanácsok. 19.46: Offenbach: Hoffmann meséi. Közben: Baudelaire két verse.

JÚLIUS 26. VASÁRNAP

Kossuth-rádió: 8.10: Tánczene. 8.55: Édes anyanyelvünk. 9.00: Dunai staféta. 9.52: A kamarazene remekeiből. 10.20: A Magyar Rádió magazinja. 12.15: Jó ebédhez szól a nóta . . . 13.00: Zenés portré Majláth Júliáról. 14.00: Nagyrédei világlátott emberek. 14.15: Emlékezés Kárpáti Aurélra. 14.56: Operakedvelőknek. 15.40: Nemzetközi kaleidoszkóp. 16.08: Tombola. 16.50: Beethoven-hangverseny. 18.05: Magnósok, figyelem! 18.35: II. félidő! Közvetítés bajnoki labdarugómérkőzésekről. 19.35: Bogdan Paprocki operaáriákat énekel. 20.10: Coriolanus, Shakespeare tragédiájának rádióváltozata. 22.30: Lakatos Vince népi zenekara játszik. 23.10: A szerelemről. 23.20: Zongoraművek. 0.10: Szilvássy Margit és Szabó Miklós operettdalokat énekel.

Petőfi-rádió: 8.00: Kórusok, hangszerszólók. 8.25: Miska bácsi lemezesládája. 9.00: Operakalauz. 10.00: Gazdaszemmel a nagyvilág mezőgazdaságáról. 10.15: Térzene. 10.45: Kölcsey Ferenc versei. 10.47: Közvetítés Genfből. A Suisse Romande zenekar hangversenye. 12.20: Színek az Avas alján . . . 12.40: A jazz kedvelőinek. 13.45: Tosca. 14.25: Miljutyin: Nyugtalan boldogság. 16.32: Molière. 17.22: Csárdások. 17.30: I. félidő! Közvetítés bajnoki labdarugómérkőzésekről. 18.20: Százados szenzációk. 18.50: Közvetítés az Országos Filharmónia kamaratermében. 19.32: »A haza mindenese«. 20.00: Bartók: A csodálatos mandarin. 20.33: Közvetítés a Vasas–Újpesti Dózsa bajnoki labdarugómérkőzésről. 21.00: A hét könnyű- és tánczenei műsoraiból. 21.40: Mesélő múzeumok. 22.00: Don Juan.

Televízió

21, KEDD

17.43: Hírek. 17.50: Kedves ismerősünk. 18.15: Kisfilm. 18.25: Tessedik városa — ma. 18.45: Gyűjtögetők és bélyegek. 19.20: Esti mese. 19.30: TV Híradó. 19.45: Napi jegyzetünk. 19.50: A Vadrózsa-együttes Egyiptomban. 20.20: Barátnők. Magyarul beszélő olasz film. 22.30: TV Híradó — 2. kiadás.

22, SZERDA

9.30: TV Híradó (ism.). 9.40: Kitüntetés a csodagyerekeknek. 11.00: »Tánc és harmónia.« 17.58: Hírek. 18.05: Idejében szólunk. 18.25: Lengyelország nemzeti ünnepén. 19.00: Halina Czerni Stefanska lengyel zongoraművésznő, Edyta Wasylewska, a varsói Nemzeti Filharmónia szólistái műsora. 19.15: TV-olvasóterem nyereményeinek sorsolása. 19.20: Esti mese. 19.30: TV Híradó. 19.45: Napi jegyzetünk. 19.50: Palotai Boris: Nő a barakkban. 21.15: Halló, nagyvilág! 22.05: Kerekasztal beszélgetés az olimpiáról. Kb. 22.45: TV Híradó — 2. kiadás.

23, CSÜTÖRTÖK

17.53: Hírek. 18.00: Bagolyvár (6—9 éveseknek). 18.30: A Magyar Hirdető műsora. 18.40: Házunktája. 18.45: A jövő hét műsora. 18.55: Telesport. 19.20: Esti mese. 19.30: TV Híradó. 19.45: Mai vendégünk. Dr. László Imre tanszékvezető docens, a Marx Károly Közgazdasági Tudományegyetem oktatási rektor helyettese. 19.55: Parabola. 20.15: Agglegények klubja. 21.45: Arcképek — találkozások. 22.15: TV Híradó — 2. kiadás.

24, PÉNTEK

9.30: TV Híradó (ism.). 9.40: Halló, nagyvilág! 10.30: Kisfilm. 11.00: Telesport. 11.15: A jövő hét műsora.

25, SZOMBAT

17.43: Hírek. 17.50: Riporter kerestetik IV. 19.10: A muzsika barátainak. 20.00: Esti mese. 20.10: TV Híradó. 20.25: Hétről hétre. 20.35: Hegedűs Géza: Régi szép idők. 21.35: Anna-napi köszöntő. 22.10: TV Híradó — 2. kiadás.

26, VASÁRNAP

9.50: Műsorismertetés. 9.51: Újdonságok, érdekességek a mezőgazdaságban. 11.00: A Galapagos szigetek II. 10.00: Sportműsor gyerekeknek. 11.30: Mesterfokú tornászbajnokság döntői. 15.46: Tessedik városa — ma. 16.05: A Tenkes kapitánya. Ifjúsági tv-filmsorozat IV., V., VI. rész (ism.). 17.25: Bajnoki labdarúgó-mérkőzés. 19.20: Esti mese. 19.30: TV Híradó. 19.45: Kuba nemzeti ünnepén. 20.00: Népszerű operaáriák. 20.30: Hámori Ottó: Négyszemközt. 21.15: Ön például hűséges? 21.30: Telesport. 21.55: TV Híradó — 2. kiadás.

Havas Gézáné
Selyemmintaterv, textilterv
Butorvászon, "
Butorkarton, "
" "

Ernst Muzeum. I.iparművészeti kiállitás. 1952.
13 1.

= kurzív nitka

ványi-család számára a XVIII. század-
ládé. A XIX. század végén erősen át-

~~talakitva.~~

földszintes épület, manzárdtetős,
ben manzárdablakos szobák.
zéprizalit előtt négy lépcsőfeljára-
homlokzat 2 + 3 + 2 tengelyes.
zemöldökpárkánya van. A középrizalit
oraban három manzárdablakos szoba.
eg ajtó volt, egy, ma már lebontott
felett az ablakok felett ives szem-
omlokzat ajtó és ablak. Apácavasrács
zat: 11 tengellyel. Az utolsó ablakon
homlokzat két ablakán is apácarács.
épület, néhány szobában szép fehér

Havas Géráné Rudas Klára

1918 Bp

graf. divattárv
ipm

tfv Iparrajzisk

ipari és plakát kiáll

Dekorációs és rekl. graf

„Jövendő" mezőkap

Illusztr

textiltervezés

MDK

Havas Gézáné

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakatmű-
vészeti kiallitason 1953-ban.

Plakatművészeti kiall.1953.Kat.

MŰK

Havas Gézáné

Plakátművészeti Kiállítás Ernst Museum 1953.
Kat.

Hávor György.

Pécsi Orvostudományi Egyetem elméleti tömbje. Építész Borosnyay Pál, belsőépítész Kigyóssy Ágnes, Nádai Tibor, statikus Marossy Pereno, Hávor György; üvegmozaik Somogyi János festőművész, faintarzia: Dobi Piroska festőművész, pirogránit domborművek: Illés Gyula szobrász

Magy.Ép.Ip.1971.1.sz.26-27.l.

Festészet.

Kardos Gyula, festette Havas Ignác.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 202/203. l.

Havas Ignác festö.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 202-203. l.

Havas Ildikó 1.) Folytatás.

Szegő György: Exodus Stúdió 88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Havas Ildikó „Lélekjelenlét"-t egy plexidobozba zárja és még varázsigével is őrzi: „... a lélek dolgai a lehetségesek és lehetetlenek, de sohasem azok, amik vannak."

Művészet, 1989., 4., 38-old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Havas Eszter

VALÓSÁG

grafikusmúvész

1980 12

1021

Havas Eszter rajza

lekezelő megjegyzéseket tettek a közöttük lá
ránk, igazgató elvtárs, mi ehhez jobban érti
Igaz ugyan, hogy az igazgató nem műszaki
dolgokban. Tapasztalata sem volt kevés, me
igazgatói gyakorlat után került az új iskola élé
amelynek „állaga" e sorok írásakor is sokkal

Napjainkban egy akkora iskola, mint amekkoráról [illegible]
helyettessel, gazdasági ügyintézővel, iskolatitkárral indul. Neki még egyetlen helyettessel kellett megszerveznie mindent. Sok-sok vita és kényszerű megalkuvások után végre átvették az iskolát. A négyszintes épületet a kisegítő dolgozók, a tantestület, az összetoborzott húsz-harminc szülő, nyolcadikos tanulók, az igazgató és a helyettese maguk rendezték be két-három nap alatt, késő éjszakába nyúló munkával. Rendezkedni, csinosítani való — persze — maradt még egy-két esztendőre.

A tanévnyitó ünnepély előtti napon, amikor már indulásra készen állt az iskola, az igazgatót felkereste a helybeli kereskedelmi és vendéglátóipari szakmunkásképző iskola igazgatója. Meghatalmazása volt rá, hogy „a részleteket" az új iskola vezetőjével megbeszélje: mivel saját épületük nem volt, tíz tantermet, irodát, tornatermet használatot kért bérbe a délutáni „műszak" idejére. Az új iskola igazgatója elképedt. A felettesei erről korábban egy szót sem szóltak neki. Készen volt már az iskola munkaterve, szervezési rendje, a tanterembeosztás, az órarend stb. Két tantermet — az egyik túlzsúfolt gimnázium tehermentesítésére — délelőtti használatra már hetekkel korábban lefoglalt a tanács. Az igazgató udvariasan tiltakozott. Másnap a megyei művelődésügyi osztály képviselője írásban utasította: heti öt délután köteles tíz tantermet átengedni a szakmunkásképzőnek.

Az igazgató fölkereste közvetlen felettesét, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetőjét, és kérte, helyezze vissza tanárnak valamelyik iskolába, mert ilyen körülmények között nem vállalhatja a felelősséget. Főnöke megértéssel fogadta, de segíteni nem tudott. Nálánál magasabb beosztású vezetők döntöttek így, őt is kész helyzet elé állították. Felajánlotta az igazgatónak az éppen megüresedett tanulmányi [illegible] állást. Az igazgató ezt illően elhárította. A korábbi helyét már betöltötték, [illegible] nem volt más válasz-

MDK

Havas Géza

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

Havas Ildikó 2.) Folytatás.
Szegő György Erdős Studió-ba kiállítás az Ernst Múzeum-ban

KIÁLLÍTÁS

Havas Ildikó: Lélekjelenlét, vegyes technika, 50 cm, 1988

Művészet, 1989. 4. 39-old.

szített. A *Hejettes szomjazók* Széchenyi kapcsán döblingi installációt készítettek. *Acsa Szűcs Imré*t videón láthatjuk, hogyan használja a *Fogó*t, a kényszerketrec-ágyat. Van azután itt *Gaál József*től afféle démonokról levett „torinói lepel", *Z. Kovács József* grafikáihoz mellékelt műanyag géppuskácska, a Jób Könyvénél felütött Biblia. *Kisléghi Nagy Ádám*tól kriptofil szentkép, *Kicsiny Balázs*tól szurokba mártott rozsdás tébolydamodell, *Barkóczy József*től hipnotizált mézeskalács Szűz Mária.

Július Gyula sötétkamrájába egy vaslap lyukain tekinthetünk be, miután fúrógéppel százszor beleírta: „szemtelen voltam". *Csíkvári Péter Utolsó vacsorá*ja hatalmas erők által meggyűrt, átégetett vasasztal. Vannak munkaterápiás indíttatású, szarkasztikus humorral megformált plasztikák *Neuberger István*tól és *Beöthy Balázs*tól. *Szurcsik József, Romvári János, Bukta Imre* és *Gémes Péter* artikuláltabb művekkel idéznek meg démonokat, kiűzetést és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Havasi Ildikó, kerámiák

1021

Havasi Ildikó bemutatkozása -Kiállítás a művészklubban

Kevés fiatalnak adatik meg, hogy az Iparművészeti Főiskola elvégzése után néhány hónappal máris önálló kiállítást rendezhessen. Havasi Ildikó kerámikus ezen kevesek közé tartozik; munkáit Kecskeméten, a Megyei Művelődési Központ művészklubjában tekinthették meg az érdeklődők.

„Eljutottam az indulásig" — írja rokonszenves szerénységgel kiállítási meghívójában Havas Ildikó, s lényegében valóban ezt tükrözte a bemutató anyaga is. Előbb vázák, festett edények, kancsók és poharak még a főiskolai éveket megelőző időszakból, majd a rendszeres tanulás nyomán formálódó ízlésvilág és érdeklődés érhető tetten a tárgyakon. Terakotta, plasztikus és sík építészeti elemek, burkolólapok, kék, sárga, lila, bordó, ízléses csempék és makettek sora tanúsította, hogy alkotójukat élénken foglalkoztatják a funkcionális, célszerűen hasznosítható égetett kerámiakészítmények.

A kiállítás egyik érdekessége volt az apró csengőkből és hálókból kialakított sajátos térszerkezet, amely jórészt kitöltötte a művészklub helyiségét. Érdekesek díszkúttervei is. Ez utóbbiak főiskolai vizsgamunkák, fehérben, terakottában, kisebb és nagyobb változatban az építészeti környezetet is érzékeltető maketten, illetve fotókon.

„Ez a kiállítás a tanulóévek keresztmetszete, annak szakaszait mutatja a szakma elsajátításától nagyobb feladatokig" — írta Havas Ildikó. Ebben az értelemben tanulságos a művészklub rendezvénye. A bemutatott tárgyak, kerámiák pedig reményt ébresztenek arra, hogy alkotójuk néhány év múlva érett művészként a közönség elé állhasson műveivel.

P. M.

● **Díszkút-makettek Havas Ildikó kiállításán.**

● **Egy részlet a tárlatról. (Tóth Sándor felvételei.)**

ZERŰ ÉPÍTŐANYAGOK FO

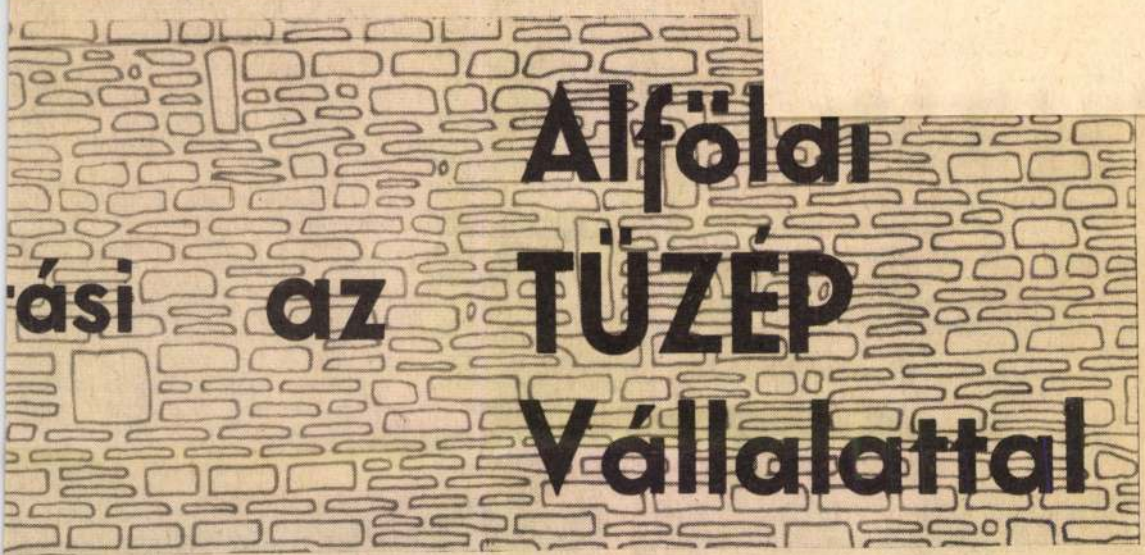

Alföldi ási az TÜZÉP Vállalattal

zásának önköltsége szalagparkettával nem kerül többe, mint a hagyományos parkettával, ugyanakkor szebb is. 1975 októberében jelent meg a Petőfi Népében az erről szóló reklámcikkünk. S hogy a szalagparketta versenyképes termék lett, azt bizonyítja; 1976-ban 15 ezer, 1977-ben pedig 21,7 ezer négyzetméternyit értékesítettek belőle telepeink.

Hungaropan HŐSZI nyílászárók

Az építőanyagok területén végbemenő forradalmi változások a nyílászáró szerkezeteket sem hagyták figyelmen kívül. Az otthonába érkező ember szeretné ajtaján kívül hagyni a világ zaját, ugyanakkor takarékoskodni hővel és energiával. Márpedig, ha ezt produkálják az új anyagokból, például a fentebb említett vázkerámiából épített falak, ugyanezt kell „tudni" a nyílászáróknak is.

Stollogen

Az eddigieknél jóval időtállóbb, színtartóbb homlokzatfesték és vakolóanyag kerül hazánkban is forgalomba — a Stollogen. Kapható lesz azonban mint fröccsvakolat és guarzplasztika is. A Stollogen egy kaucsukszerű polimerizációs gyantára felépítve feszültségmentes filmet képez. Nagyon jó ellenállást mutat vegyi hatásokkal szemben is. A vele való festés nem igényel különösebb szakértelmet, vagyis nem többet, mint a falusi asszonyét, amely saját házát meszeli. Ebből az áruból szintén nagy keresletre számítunk.

Laminált faforgácslapok

Tavaly ősszel ajánlottuk vásárlóinknak a megyei lapban az üvegsima, kopásálló, sokoldalúan felhasználható laminált faforgácslapokat. A hőnek,

Havas István

hegedűkészítő Bpest

l.

Hare 1944. I. évf.

28. 17

Havas István

hegedűkészítő

életrajz

l.

A m. ipar almanachja, 1929.

209. l.

cruistkorsowni?

Hlavas István

hegedűkészítő

l.

Ladányi dl.

A m. ipar almanachja. Bp.
1930. 212. l

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fényképek		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Havas István

hegedűkészítő

czustkonoms

l.

Ladányi II.

212. l.

$$t = \frac{\text{ász} \times k}{i \times \%}$$

$$i = \frac{\text{ász} \times k}{t \times \%}$$

$$\% = \frac{\text{ász} \times k}{t \times \%}$$

$$k_K = \frac{K \cdot i \cdot \%}{\text{ász} - i \times \%}$$

$$k_W = \frac{W \cdot i \cdot \%}{\text{ász} + i \times \%}$$

$$k_N - \frac{N \cdot i}{\text{á kulcs} + i}$$

$$k_R \; \frac{K \cdot i}{\text{KULCS} - \text{idő}}$$

Havas István

hegedűkészítő

l.

A m. ipar al-
manachja
1930.
212. l.

Havas István

magyar hegedű Készítő
XX. sz.
mint jeles mestert
kimlitette
Székely Nándor rádio
előadása magyar hegedű
készítőkről. 1943. okt. 31

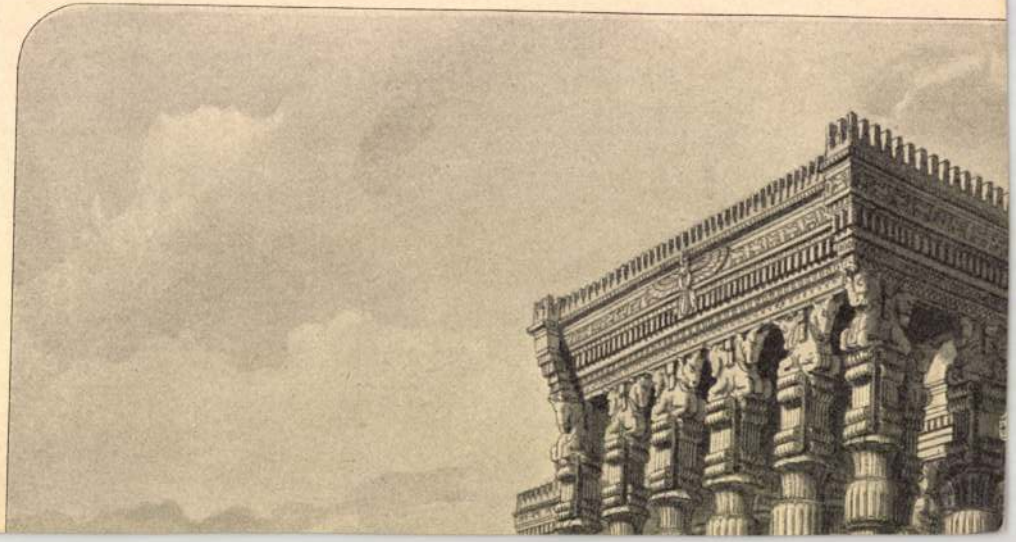

Havas József

* 1862 Budapesten, nyug. vonult építési vállalt közö., kőmüvesmester, felső építőiparis-kolát végzet. 1895. Ausztriaban és Nemet-országban tanulmozta az építőipart. A kőmüvesmesterek szövetségének ügyv. elnöke. fő. bor. Tag. Guthi 51. l.

Grund, antikvárius II. 32

1904. VIII. 12.

Máramarossziget ev. ref.

1904. évi ~~jegyzek~~ segélyekről értesítés (602/1904)

Hlavas József építész * 1862 Budapesten, hol a felsőépítőipariskolában végezte tanulmányait s aztán 1895. Ausztriában és Németországban tanulmányozta az építőipart. Hlavatéve Budapesten mint építési vállalkozó működött. A Kőművesmesterek szövetségének ügyv. elnöke, fővárosi birotts. tag. (Győthi J., Fővárosi almanach. Bp 1918. 5 l.)

MDK

Havas József épitész

Magánépitési eng. Bpesten. Vállalkozók Közlönye,

1909. márc. 1c. 4. 1.

MDK

Hévas József

Vállalk. Közl. 1905. szept. 20.

MDK

Havas József

Hazai krónika. Művészet 1903. 64.l.
fejléc: 57.l.

HAVAS Károly műgyűjtő

91 11 11

Új Művészet

MDK

Havas Klári: Fák aqu.

OMIKE Téli kiáll.A Budai Izr.Nőegylet helyiségeiben 1944. febr. 21-márc. 19.

MDK

Havas Klári, festöm.

Fák. Akvarell.

Budai Izr.Nöegyl.helyis.-ben OMIKE képzöm.csop. téli 1944. febr.21-márc.19. Kat. kiállitása.

M. D. K

HAVAS Lajos

Kiállítási installáció és berendezés a magyar pavilon „B" csarnoka emeletén

Gádoros Lajos

Brüsszeli Világkiállítás 1958.

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. 54. l.

Havas László MDK

Sokácok a pécsi vásáron, pasztell
Cigányok, pasztell
Sokacok a pécsi vásáron, pasztell
Első hó, pasztell

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társa.
IX. őszi kiáll. 1931. dec.

Havas László szobrász, festőmüv. Pécs

Pécsi Képzőmüv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1936. jun. 11 l.

Sárszentlőrinc (Tolna)

900

Petőfi-utca 15o. Ev.iskola, földs
1832-1833-ban itt tanult Petőfi.

(Gántha Károly: Sár-Szentlőrincz és
Szepregi Béla, 1955)

MDK

Havas László

Vásáros sokacok, paszt.
Heti piac, "
Sátatéri részlet, "
Széchenyi-téri részlet, paszt.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1932. márc. 20 19 1.

MDK

Havas László, Győr

Fenyők kora délelőtt, olaj

Füzes, napsütéses délután, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.

1928. jan. 4 l.

Havas László

Kisgrafika 1941. 1-2.sz. 5 l.

MDK

Havas László

Pécsi tavaszi kiáll. 1931.

MDK

Havas László

(gádoros Lajos főépítésznek, a brüsszeli világkiállítás magyar pavilonja tervezőjének egyik munkatársa.)
(más adat nincs.)

Képzőművészetünk a brüsszeli világkiállításon.
Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 4. sz. [1. l.]

MDK

Havas László Pécs

felvételét kérte a Rajztanárok Egyesületébe.

Rajzoktatás 1941, II.évf. 4.sz. 37 l.

MDK

Havas László, Győr

Cél: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

MDK

Havas László
vás. 1927-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15/.

Havas László

Karácsonyi és ujévi lapok

Kisgrafika 1944. 1-2.sz. 5 l.

Havas László

fémipari szakis-
kolai tanár

l.

Rajzoktatás

1938. 4-6. sz

49. l.

gyar munka, 1490 körül, a gyöngyházdombor-
olasz, XV. század.
ször az 1528-as leltárban. — Az 1762-es leltár
int Krisztus köpenyének egy darabját őrizte,
üres.

Bock 114—115. l. (Képe 114. l.) — Ipolyi: Magyar ereklyék. AK., III., 1863., 121. l. — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—76., 186—187. l. (Képe 186. l.) — Árvízkárosultak, 1876., 45. l. 1506. szám. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 510. l. — A műtörténelmi kiállításról. Vasárnapi Újság, 1876., 344. l. (Képe 344. l.) — Dankó 85—88. l. (Képe XXIII. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 284—285. l. (Képe 285. l.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 366—367. l. (Képe 364. l.) — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XIV., 1881., 164. l., XV., 1881., 198—199. l. (Képe 199. l.) Czobor: Két ereklyetartó monile az esztergomi főegyház kincstárában. Egyházművészeti Lap, IV., 1883., 15—19., 45—50., 111—115. l. — Tört. Főcsoport, 1581. sz. — Czobor—Szalay, II., 243—244. l. (Képe 242. l.) — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898., 63. l. (Képe 64. l.) — Divald Kornél: Budapest művészete a török hódoltság előtt. Bp. é. n. (1903.), 74. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 285. l. — Pazaurek: Perlmutter. Pantheon, IV., 1929., 458. l. — Gerevich PA, 196. l. — Pazaurek Gustav E.:

átalány címén évi 1000 K összegü
végével állandóan szüntesse meg.

hiteléül:

A miniszter rendeletéből:

Rónay

miniszteri tanácsos.

Havas Lajtó

grafikus

l.

Kisgrafika

1942. 1–2. sz.

10. l.

többnör

ör egyik szobáját a kir.járásb
jából a f.évben igazságügyi cé
átengedte,s hogy az átalakitás
csolása is benfoglaltatik,az á
zólyomi kir.járásbiró 1911.évi
alatt kelt jelentése kapcsán s
zárva átteszem.

Besztercebánya,1911 évi j

A Müemlékek Országos B

Havas László

fametszö

1. Kisgrafika

1938. 4. sz. 32 l.

Kisgrafika

1939. 1. sz. 1. l.

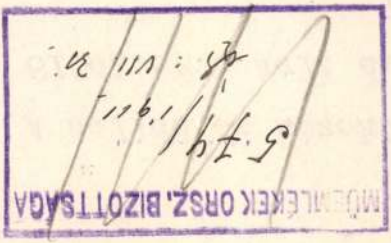

A vallás és közoktatásügy
81542.sz.a.kelt és a IX.ke
letének

A Rigler József E
által a Müemlékek Országos
kek ára fejében Négyszáznyo
gedélyezvén, utasitom az áll
Müemlékek Orsz. Bizottsága
elszámolás kötelezettsége m
megjelölt alnaplójában kiad

Budapest, 1911. ju

dr. Majovszky Pál s.k., oszt

Havas László

d.

Győri Kiáll. 19/9 1929

10. l.

MOHOL

MOHOL

Havas László

1912/13, 1913/14, 1917/18

Ferkèpzomfoiskòvk

89. l.

testő.
Egyike a legjelentékenyebb

Havas László

festő

2 pasztell tájképpel vett részt az alábbi kiállításon.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága. Kiáll. tárgymutató. 1933. tél -

Hlavas László

festő

Pécsi Képzőm. Társ

1933 nyari

Vásárosbokacok

olaj

2.

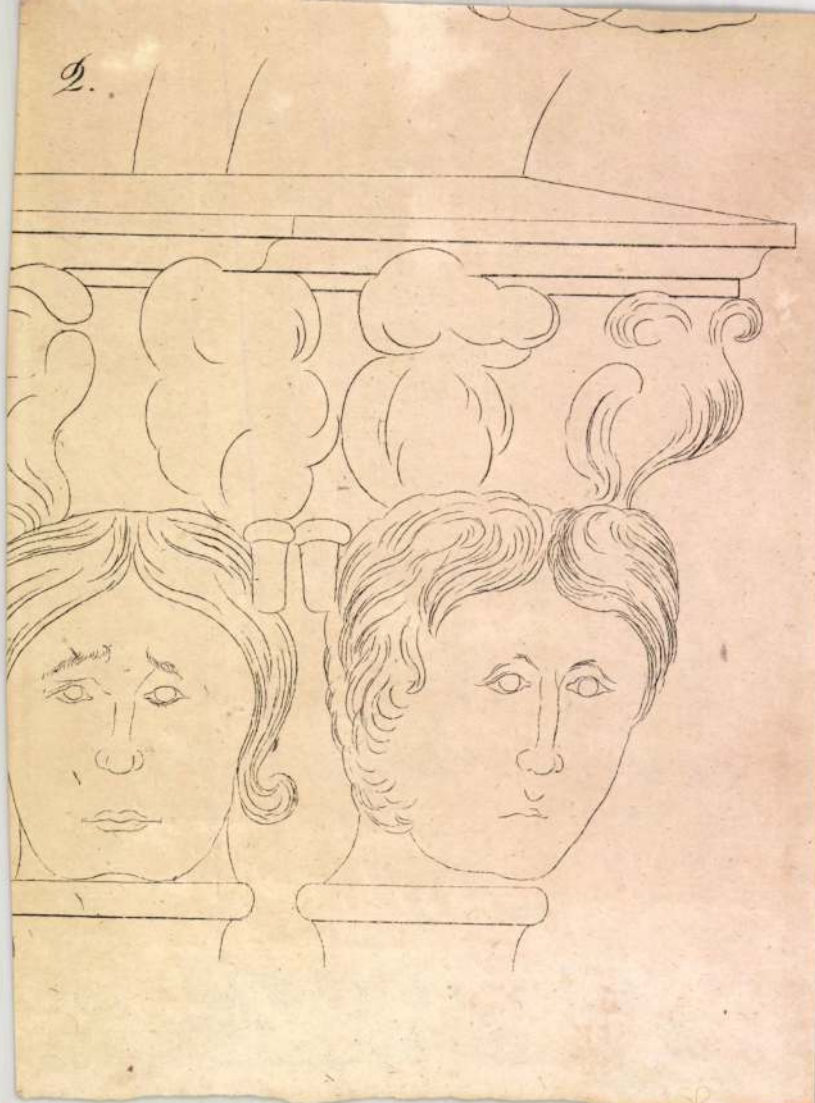

Havas László

festőés grafikus Győrött:

Két tájképe volt kiállítva a Képzőművészek Vidéki Szövetsége 1928. évi kiállításán.

Dési áll. főgimnázium könyvtára

X. 180, 787.

Havas László

Pécsi kiáll. 1940

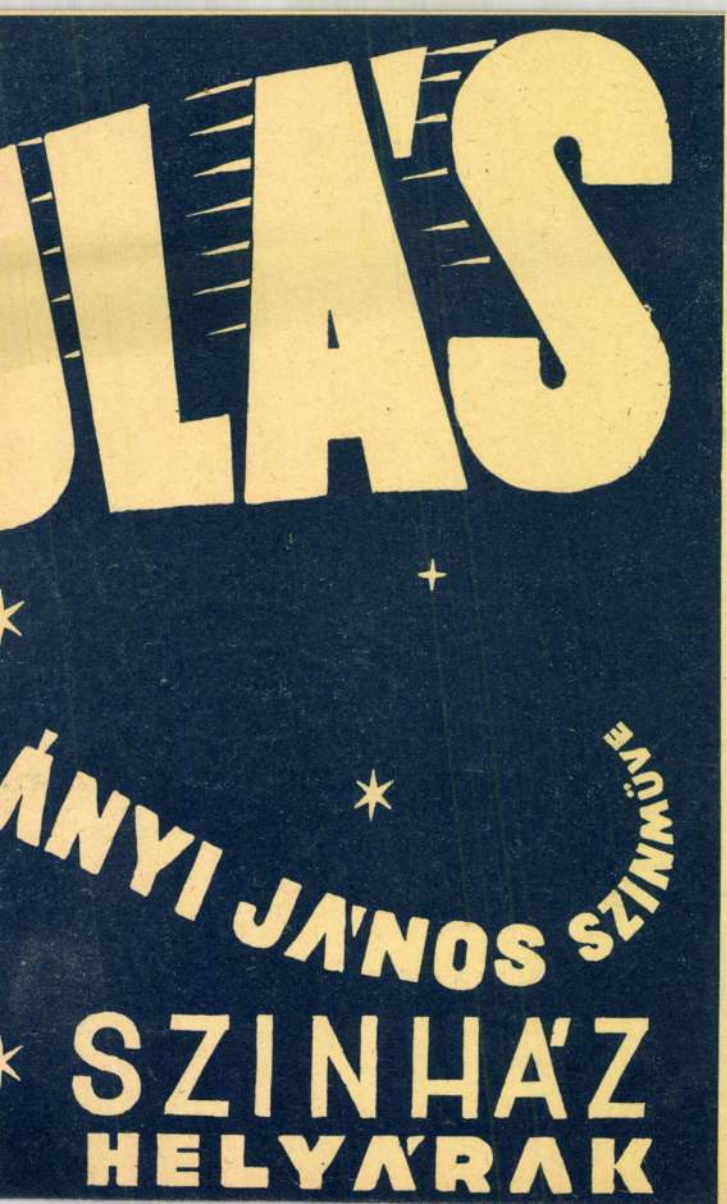
ULÁS
ÁNYI JÁNOS SZÍNMŰVÉ
SZÍNHÁZ
HELYÁRAK

Havas László

Pécs. 1. kiill. 1933

ujan

HAVAS LÁSZLÓ
Vásáros sokacok

nak be pécsi mun[illegible]. A telepet Domanovszky Endre festő-
művész vezette.

A társaság égisze [illegible]től kezdve szabad festőiskola mű-
ködik. Az iskolát a társa[illegible]agy másik vállalkozó rendes tagja
vezeti. Az iskola növendéke[illegible]déséről kiállítás keretén belül
számol be, amelyet a társaság [illegible]a maga kiállítása idején.

A társaság pártolótagjai rés[illegible]gyak kisorsolását állandó-
sította. Erre a célra tavaszi tár[illegible]őzgyűlés megállapította
összegen műtárgyakat vásárol. Ezze[illegible]sal nemcsak a maga
céljait propagálja, nemcsak a pártoló[illegible]tatásáért mond kö-
szönetet, hanem nagyban hozzájárul műv[illegible]-kölcsi és anyagi
sikerének a fokozásához.

A társaság a nagyközönség részére ké[illegible] kétféleként
rendezett műtárgy sorsolást. Egy alkalommal a [illegible] szóló be-
lépőjegyek voltak egyúttal a sorsolási jegyek is. [illegible]alommal
sorsjegyeket bocsájtott ki. Mindakét sorsolást szív[illegible]ogadta a
nagyközönség.

A társaság rendezésében 1930-ban Glatz Oszkár, képzőművészeti
főiskola tanára, hatalmas sikerű vetítettképes előadást tartott. A

között volt, aki magáévá tette a társaság céljait és minden módon segítségére sietett a társaságnak. A város polgármestere mellett Virág Ferenc, Pécs megyéspüspöke, Fischer Béla, Baranya vármegye alispánja, Visnya Ernő, kincstári főtanácsos, felsőházi tag voltak azok, akik feljegyzésre méltó támogatással becsülték meg a társaságot. A társaság Pécs város és Baranyavármegye e négy vezető emberét tiszteletbeli tagsággal tüntette ki.

A társaság elhatározta, hogy évenkint tehetségkutató kiállítást rendez. Az első tehetségkutató kiállítás e reprezentativ kiállítás előtt zárult.

A társaság eddigi sikereinek az elérésében nagyon sokat köszönhet a pécsi sajtónak is. A pécsi sajtó ott állt a társaság bölcsőjénél, ott áll, valahányszor erre a társaság céljainak szüksége van. Hogy a társaság ott tart, ahol van, ebben a pécsi sajtónak nagy érdemei vannak.

Azoknak, akik jó szolgálatokat tettek a társaság érdekében, se szeri, se száma. Az itt rendelkezésre álló hely nem elég az egyeseknek, alakulatoknak, vállalatoknak a felsorolására. Sok kéznek kellett összefognia, míg a társaság eljutott idáig. A társaság minden támoga-

Havas László

HAVAS LÁSZLÓ
36. Magyarürögi rész, pasztell ..... 50 P
37. Waxenbergi rész (felső Ausztria), pasztell ..... mgt.

Pécsi kiáll. 1973. tél

Hlavas László

festő és rajzoló

lakik Pécs Vitéz u. 32

Pécsi KMT művésztagja

1933.

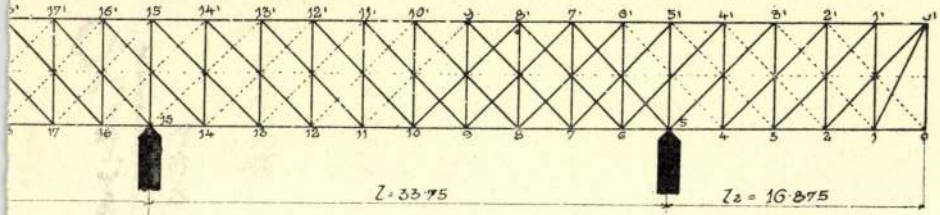

k ábrája.

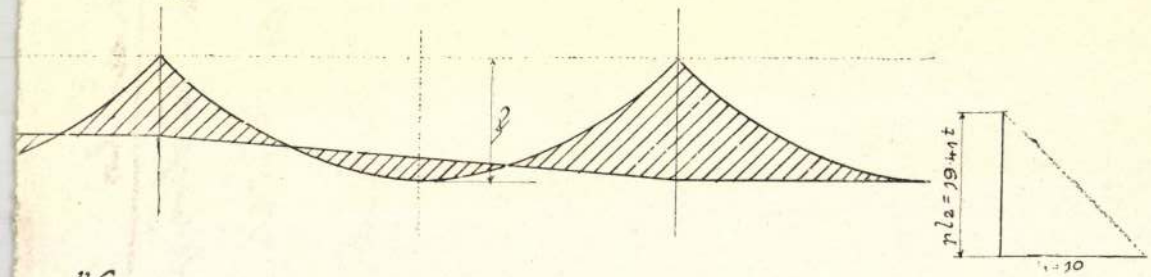

erők.

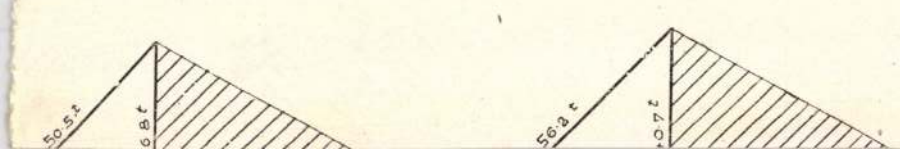

Havas László

festő

Sokacok c. pasztellje

repr.

Pécsi Képrőm Társ

1933. nyár

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Havas László

tovább

~~Harthné Kecskés Riza~~

~~Domanovszky Endre~~

~~Egyed Etelka~~

~~Engelné Baiersdorf Erna~~

~~Fanta István~~

~~Fischer Ferenc~~

Gábor Jenő

Gebauer Ernő

Gosztonyi Gyula

Gyapayné Hlinka Nelli

Harthné Kecskés Riza

Havas László

Lásd

Pécsi téli kiáll. Eat.

1933 dec. 1934 jan.

Könyvtárumban

449 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Min. Gyutalja Dr Lux K. főtan. 101 P. os Grassai utiszámláját.

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

MDK

Havas László

43-48. Pécsi részéet I-VI. szines cer.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ. Pécs,

1931. dec. 2. 1.

MDK

Havas László

Sokácok a pécsi vásáron, paszt.

Cigányok, paszt.

Sokácok a pécsi vásáron, paszt.

Első hó, paszt.

Pécsi Képzőművészek és Mübarátok Társ. Pécs,

1931. dec. 2. 1.

MDK

Havas László

Vásár, paszt.

Jókai téri részlet, paszt.

Pécsi Képzőművészek és Mübarátok Társ. 11. őszi kiáll. 1932. dec. 2. l.

MDK

Havas László

Kilátás a Kálváriáról, paszt.

Udvar a Szent Vince utcában, paszt.

A piacon

Pécsi Képzőműv. és Műbar.Társ. 12.tav.kiáll.
Pécs, 1933. ápr.

5. l.

Havas László MDK

festő

Nikelszky Géza: Havas László és Rainer Márton grafikái a Pécsi Képzőművészek Kiállitásán. Dunántul. 1942. ápr. 14.

MDK

Havas László, festő:

Vásáros sokacok, pontell
Heti piac, "
Sétatéri részlet, "
Széchenyi téri részlet, "

Pécsi Vigadó - A Pécsi Képrőm. és Műbar. Társ. - X. kiáll.
1932. III. 27. - IV. 5. - Kat. 20. l.

M. D. K.

HAVAS László

Műanyag a mezőgazdaságban. - pavilon (Repr.)

SZÖVOSZ - pavilon (Repr.)

Bajthe Tamás: Kerék és megjegyzések a Mezőgazdasági Kiállításról
Magyar Épőművészet 1959. 9/10. 289. l.
292. l.

Havas László

Lipcse 1961.

repr.

Gyöngyösi István: Magyar kiállítások külföldön

Magyar Építőművészet 1961. 4.sz. 40- 47.l.

Ha vas László épitész

M.D.K.

Bécs 1958

repr.

Gyögyösi István: Magyar kiállitások külföldön

Magyar Epitőművészek 1961. 4.sz. 40 -47.l.

H.D.K.

H avas László

Moszkva 1960.

Társtervező: Mózer Pál, Németh István, Szilas Elemér
Vass Antal

repr.

repr.

Gyögyösi István: Magyar kiállitások külföldön

Magyar Epitőművészek 1961. 4.sz. 40 -47.l.

Havas László MDK

Pécsi részlet I-VI. szines ceruza

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ.
IX. Őszi kiáll. 1931. dec.

MDK

Havas László

Müv.szakbiz. póttag

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. kiáll. 1938. jun.

MDK

Havas László

választmányi póttag

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Tára. kiáll. 1935. jun.

MDK

Havas László

kiáll. biráló biz. ~~xxxxxxxxx~~ póttag

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. 1935. jun.

M.D.K.

Havas László

1944-ig dolgozott a városban. Fametszetein jel, képes és szimbolikus elemek, a vonalak erőteljessége. jellemző. 315.o.

Komváry Ferenc: Az ex libris története Pécsett. 315.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965. Pécs, 1966

M.D.K.

Havas László

Fametszet. Szántás, vetés, feszület, háttérben falú. Felirat: "Havas László". 12. kép. 316. o. Fekete repr.

Romváry Ferenc: Az ex libris története Pécsett. 316. o. 12. kép.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965. Pécs, 1966

В.Р.Р.

M.D.K.

Havas László

Fametszet.A sárkányölő Szent György.Felirat:"Ex libris Havas László".13.kép. 316.o.Fekete repr.

Romváry Ferenc:Az ex libris története Pécsett. 316.o.13.kép.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve,1965.Pécs,1966

М.Д.Ф.

Havas Lánló, belső építész

A könnyűipari pavilon terveője.

46 éves.

Dolecskó Katalin: Pavilon 68' 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 27.

MDK

M.D.K.

Havas László

Ex
Ex libris fametszete.1938. "Exlibris gyüjtők grafika barátok Pécs" felirattal.
1.kép.Fekete repr. 309.o.

Romváry Ferenc:Az ex libris története Pécsett. 309.o.

A Janus Pannonius Máz.Évkönyve,1965.Pécs,1966

N.O.

M.D.K.

Havas László

Ex libris fametszete1938-bóll. 3.kép.310.o.
Fekete repr.

Romváry Ferenc:Az ex libris története Pécsett.
310.o.

A Janus Pannonius Máz.Évkönyve,1965.Pécs,1966

M.D.K.

Havas László

Pécsi művész ex librise. Egy ló sakkfigura disziti. Felirat: "Ex libris Szántó Zoltán". 25.kép. Havas László/fametszet/. A szövegben, mint Korda Béla műve szerepel/329.o./. ✱ 329.o. Fekete repr.

Romváry Ferenc: Az ex libris története Pécsett. 329.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965, Pécs, 1966

MDK

Havas László

Karmeliták rendháza, lin.m.

Kiss György feszülete, "

Mindszentek temploma, fam.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

11. 1.

Havas László szobr.festő, Pécs

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936.nov.

MDK

Havas László

Müv. szakbiz. póttag

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. kiáll. 1937. máj.

mDK

Havas László, graf.

Kevés, de értékes dia rabbal szerepel. A szines ceruza hivatott kezelője.

Nemz. Szal. 388. kiáll.
Képzömüvészek vidéki Szöv.-nek I. kiáll. Kat. 1928. jan.

MDK

Havas László, festőm.
Győr.

Fenyők kora delelőtt. olt.
Füzes, napsütéses délután. olt.

Nemz. Szal. 386.kiáll.
Képzőművészek vidéki Szövetségének I.kiáll.
1928. jan. Kat.

Havas László MDK

kiállitási biráló bizotts. póttag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Havas László /Győr/

Résztvett a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiallitasan.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kialli.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

Havas László,

a vízf., Pasztell, tempera, toll- és ceruza rajz, rézs, fas, linoleum metszeteket kiállitók között szerepelt.

"Pécsi Képzőművészek és műbarátok Társasága" nov. 24. XX azas XXVI.-ik kiállitását rendezte. Graf.és ip.m.kiáll MIP.194e. 143.l.

MDK

Havas László, grafikus

Kodolányi János,

Jamestret: Repr.

[Tüskés Tibor]: A pécsi irodalom kistükre (11.)

509 – 512.

JELENKOR, Pécs. 1970. május

XIII/5.

Havas László

A HUNGEXPO kiállításaiból. Gergely István, Havas László, Varsányi Tamás tervezők, Máté András, Piros Tibor, Görög Lajos, Szilvássy Nándor, Dalogh István grafikusok munkái. - Havas László rövid bevezetőjével, 11 fotóval. Ismertetés.

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz.40-43.l.

MDK

Havas László

Magyarürögi részlet, temp.

Felsőmakári részlet, temp.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 1940. november

MDK

Havas László

Orfüi részlet I.,temp.

Orfüi részlet II.,temp.

Bálicsi részlet, temp.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 1940. november

MDK

Havas László

Kisgrafika, 1942. 1-2 sz. 7.l.

MDK

Havas László

Művei a pécsi képzőm.kiáll.-án.

Cikk: A pécsi képzőm.és műbarátok társ. kiállítása.

Képzőművészet, 1932.108.l.

Havas László

MDK

választmány: póttag

Pécsi Képzőm. és Hübar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Havas László

kiállitási biráló bizotts. póttag

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. kiáll. 1936. nov.

Havas László

MDK

Székesegyház, fametszet
Belvárosi templom, fametszet
Kórházi kápolna, fametszet
Kövezők, fametszet

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1937.
Őszi kiállítás

MDK

Havas László szobr. Pécs

Pécsi Képzőműv. és Műbor. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Havas László

a választmány rendes tagja

Pécsi Képzm és Mübar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Havas László

Donátus kápolna, fam.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Havas László pécsi szobr.

a Társaság tagja

Pécsi Képzm és Műbar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Havas László
a kiáll.-i biráló biz. póttagja

Pécsi Képzm és Mübar.Társ.23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Havas László

müvészeti szakbizottság póttagja

Pécsi Képzm és Mübar. Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Havas László

Kisgrafika 1939. k 1.sz. 2.l.

MDK

Havas László

Kisgrafika 1940. 1-2.sz. 7.l.

MDK

Havas László

Havihegyi kápolna, fametszet

A Pécsi Képzőm.és Mübarátok Társ. 1938.őszi kiáll. tárgym. 11.1.

MDK

Havas László

A Pécsi Képzőm. és Mibarátok Társ. tagjai 1938.

MDK

Havas László

rendes tag, választmány

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. ~~nov.~~ máj-

MDK

Havas László

választmány: rendes tag

Pécsi Képzőmés Mübar. Társ kiáll. 1938. jun.

Havas László MDK

kiállitási biráló bizotts. póttgg

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. kiáll. 1938. jun.

Havas László, fametsző

Voltak, akik sokat alkottak ugyan, de nem voltak döntő hatással a magyar ex libris fejlődésére. Közülük ki kell emelnünk a művész nevét.

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris.

Hevesi Szemle, 1976. 3. 17. old.

Havas Lujza (Háy K. L-né)

Ipmüvész, graf.

b. 1923 Heidelberg, 1924 óta

Morsz-on él

1941-45 Spar Isk graf

Ottahal-fele rajzfilm-mütere

Degrafo szakl graf. vill

1945-48. Egyetem mütöltt szak

Eg-i mütöltt Int. demonstrátora

1949-tól Népmüv Min. Népm

Pszt. előadó

Ø Havas Magdolna

textil.

1930 - 34.

Iparm.Is: Évk.

1930-34. 45. l.

5. l.) — Berti Toesca, 948—950 l. (Képe 948. l.) (Pinturicchio.) — Lepold—Lippay 55. l.

PINTURICCHIO, BERNARDINO (umbriai festő, 1454—1513) KÖVETŐJE

Madonna Jézussal és angyalokkal (109. kép)

Tondo, fa, tempera, átm. 41·5 cm.

—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Rényi 13. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 677. l.— Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 235. l. — Maszlaghy II., 49. szám. (Sienai festő.) — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 3. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich PA, 232. l. (Pinturicchio ismeretlen tanítványa.) — Van Marle, XI., 1929., 546. l. (Verrocchio isk.)

PISAI ISKOLA, XIV. század

Szent Jeromos

Fa, tempera, 26×28·5 cm.

A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből. Ramboux, 137. szám. — Gerevich PA, 230. l. (Pisai iskola.)

PISANELLO (?) (veronai festő, 1397—1455)

Szent Jusztina egyszarvúval (110. kép)

Fa, tempera, 100×90 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Havas Magdolna

textiles

1934. negbir. elégs

Iparm. Isk. Évk.

1930 - 34. 48. l

Havas Mária, településtervező.

4. Őrszentpéter tájrendezési és összevont rendezési tervének mezőgazdasági koncepciója /VÁTI, 1980. Tájrendező: Gerzanits Annamária, településtervező Havas Mária/. /repr/.

Magyar Építőművészet. 1984. 2. 13-old.

Havas Péter

Perbáti vásár

Magyar Nemzet 1986. XII. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 MÁR 9

Havas Rozi

— KALOCSA népművészetéről, a népi iparművészetről közöl terjedelmes ismertetőt fényképekkel illusztrálva a Népművészet — Háziipar című folyóirat márciusi száma. A megye gazdag népművészetéhez illően ezenkívül még a címlap is megyei témájú, bemutatja Havas Rozi néni miskei népművészt, valamint a bajai asszonyok kézimunkáit.

hely szer
27. számú portán
izemet létesít. A
ának bejáratától
volságra 5 méter
n építeni, az alap
zzá is fogott, szín-
éve ezzel a kijá-

kes szakosztályá-
amarosan a hely-
meg a sérelme-
n sikerült viszont
engedéllyel tör-

folytatás
érintett
sült, ezt
üzem fo
balesetve
helytelep
a nagyfo

E mega
nére és
kész hely
a tsz kis
keiben m

MDK

Havas Sándor

1870-71. KT zsüri tag.

MDK-A-I-1/545.

Mélyen megrendült lélekkel értesitjük a magyar épitőmesteri kar tagjait, hogy az Ipartestületnek három éven át előljárósági tagja és öt éven át volt alelnöke

HAVAS SÁNDOR okl. épitészmérnök, épitőmester

v. tart. honvéd tüzérhadnagy, több vitézségi érem tulajdonosa, a gyöngyösi szénbánya r.-t. volt vezérigazgatója stb.

szakadatlan munkásságban és a közügyek önzetlen szolgálatában eltöltött feddhetetlen életének 65. évében, 1940. évi szeptember hó 8-án, tragikus körülmények között elhunyt.

A Megboldogult nagy tudásával, a kari ügyek iránt tanusitott meleg szeretetével, páratlan munkakészségével az épitőmesteri karnak fel nem becsülhető szolgálatokat tett. Pártatlanságával és igazságszeretetével az épitőmesteri kar összes tagjainak osztatlan nagyrabecsülését vivta ki magának. Eltávozása pótolhatatlan sulyos veszteséget okozott az épitőmesteri karnak, amelynek minden tagja fájó szivvel bucsuzik tőle.

Havas Sándort a farkasréti rk. temető halottasházából csütörtökön 1940. szeptember 12-én délután 4 órakor temetik.

A végtisztességet kartársai Ipartestület vezetése alatt testületileg adják meg, felkérjük ezért igen tisztelt Tagtárs urat, hogy a temetésen feltétlenül résztvenni és ezzel Havas Sándor emléke előtt kegyeletét leróni sziveskedjék.

A Megboldogult lelkiüdvéért a tabáni rk. templomban pénteken reggel 9 órakor engesztelő szentmiseáldozatot tartanak.

Budapest, 1940. szeptember 9.

BUDAPESTI ÉPITŐMESTEREK IPARTESTÜLETE

Neszt Kálmán, Budapest.

Méltóságos

dr. Lechner Jenő urnak,
müegy. nyilv. r. tanár

Budapest
I. Mészöly u. 4.

BUDAPEST
MAGYAR KIR. POSTA

Havas Sándor
építésmérnök

M.D.K.

Havas Sándor, építész

nyert megbírást a tűrvész után újjáépülő Gyöngyös város kislakásainak építési munkáira.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1918. XXX~~VII~~IX. évf.

febr. 14. sz. 5. old.

MDK

Havas Sándor, okl. épitész

a-"Knapen-féle száritó eljárással tette lehetővé ,h. a templom falai megszabadulva a talajnedvességtől márvány- és kőburkolatokkal voltak kiképezhetők.

A budai Kapucinus-templom ujjáépitése.- Nemz. Ujs.XIX 1927.máj.1.

MDK

Havas Sándor, épitész

Dr. Lechner Jenő terve alapján helyreállitotta a belügyminisztérium disztermét 1928-29-ben.

/Lechner Jenő dr./ Az egykori budai országház. Bpest 1929.

MDK

Havas Sándor, bp.-i épitész

a köszegi sz.Domonkos rend uj épületeit, Kertész Róbert és Sváb Gyula tervei szerint. 1929-ben.

Elkészültek a köszegisz.Domonkos-zárda uj épületei. - Ép.Ip.-Ép.Müv. 1930. 1-2.

MDK

Havas Sándor, ép.

I.Hegyalja ut 5218 hrsz. a.II.em. bérvilla.
/Katona Béla/

Magánépitési engedélyek.-Ép.Ip.-Ép.Müv. 1928.V.15.
77-78.1.

M.D.K.

Havas Sándor, építész

Marton Ákossal és Károlyi Emillel közös terve harmadik díjat nyert a Nagbecskereken felépítendő Torontál megyei tokarék- és hitelbank pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

ápr. 9. sz. 8. old.

MDK

Havas Sándor, épitőmester

Dr. Lechner Jenő tervei szerint végezte az alábbi helyreállitó munkálatokat

Szepesy S.: II.József budai országházának helyreállitása. Magyar Épitőmüv. 1929. 5.sz.

MDK

A torontál-megyei takarék- és hitelbank tervpályázata.

Havas Sándor III.dij

Épitő Ipar, 1902. 17.sz.

Havas Sándor építén M.D.h.

1928 ban a régi budai országhaz nagytermé nek horszerü helyreállitását végzi.

Az egykori budai országhaz. Bp. 1929 12.

Havas Sándor

Havas Sándor okl. épitész, épitő-
mester, XI. Breznó-út 9. 257-032

Budapest, 1940. Sept.

MDK

Havas Sándor, ép.
szül. Óbecse, 1875-ben

oklevél kelte: 1900

" száma: 2004

A m.kir. József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy okl honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig. M1-M. 1931 jan. 15. 17.l.

Havas Sándor

építész

Egész sorát valósi-
totta meg a műemlék-
szerű építkezéseknek
és restaurálásoknak
sa tervező építészeknek
megértő munkatársa
volt. Végig kürdötte
az 1914-18-as világ-
háborut.

Vállalkozók Lapja

1940. szept. ?

Budapest. 927. Julius. 14.

...üvegel	24.50.
½ cm	25 —
	49.50
...ardó	1 —
Pensa	50.50.

Havas Sándor

épitész

Kiselefterdt irat

499 1931
1931 dec. 7.

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
(MUSÉE DES BEAUX ARTS)

MAGYAR TÖRTÉNELMI KÉPCSARNOK (GALERIE HONGROISE DE TABLEAUX HISTORIQUES)
ÚJ MAGYAR KÉPTÁR (NOUVELLE GALERIE HONGROISE)
HOPP FERENC KELETÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (MUSÉE D'ART ASIATIQUE FRANÇOIS HOPP)

BUDAPEST, 1931. december 13
VI., ARÉNA-ÚT 41.

995/1931.

Műemlékek Országos Bizottsága
nagytekintetű Elnökségének
Budapesten.

A műemlék jellegú Uj Magyar Képtár épületén / Budapest, VI. Andrássy-ut 69 / a nagytekintetú Elnökség megbizása folytán Havas Sándor, budapesti / I. Sashegy-dülő 2676/ okl. épitész a mellékelten visszakérőleg megküldött számlában részletezett tatarozást végezte, 5,648 P 40 fill. költséggel.

Felkérem tisztelettel a nagytekintetú Elnökséget, méltóztassék a számlát kifizetés céljából érvényesiteni és egyben értesiteni arról is, hogy annak érvényesitett végösszegéből egyáltalán kell-e s ha igen, mily összeget és mennyi időre biztositékként visszatartani ?

Wálder Gyula, műépitész, egyetemi tanár ur javaslata alapján e számlára 5,000 P már kifizettetett.

Kiváló tisztelettel

Petrovics Elek
az O.M.Szépművészeti Muzeum
főigazgatója

1875
65
1940

Havas Sándor

+ 1940 szept 8

irod

Vállalkozók Lap-
ja. 1940? szept. ?
(H. S. halála.)

65 éves korában
agyon lőtte magat

Visegrádon, 1927 augusztus 10.én.

Havas Sándor
épitész

megyei Batur nevű föld (G
azonban 1283-ban s újólag 1

Voltak solymárai az
prépostságnak, kiknek köteles
és Sonkolyos (Sunkulus) mel

537. ábra. Gr. Zrinyi Miklós megölése a v
zadbeli fametszet. Kiáll. Apponyi

foglyot tartva; a másik SZIGE
csak beszélő címerrel ajándé
férfit ábrázol. Ezekből a XVI

A királyi vadászok ha
egy 1293-iki oklevele szerint s

l.
Tanulmá-
ányok Bp
múltjából.
VI. 50. l.

éről is azt írják a hildesheimi
zemplénmegyei Kethelpataka
iszáig bírta.
néposztályt
ínja (comes
ek (vicarius
líti a szilágy-

bubalorum),
di Regestrum
iráskodott s
ekedés miatt

ant V. István
erdőségében
i havasokon,
és a Fehér-
meg a szláv
él nevűek is
39-iki oklevél
vényes és
neveztek egy
nek, melyet
Lassanként

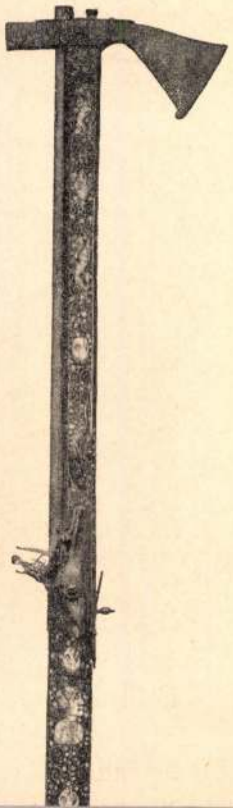

Havas Sándor

építész

végezte a M. N. Muzeum, a római Magyar Intézet, a római Palazzo Falconieri, a pesti papnevelő intézet épületeinek átalakító munkálatait.

Gyöngyös ujjáépítési kormánybiztosságának műszaki vezetője volt. A gyöngyösi szénbánya, vezérigazgatója volt és alelnöke a Budapesti Építőmesterek Ipa testületeinek. 65 éves korában Öngyilkos lett.

8. Orai Ujság 1940.

szept. 9. (Havas Sándor
építész miérnök halala

Szám 173.

SZÁM

T. Nagys. Szentiványi Dr u

1.	Kepkeret 118 minta	48,
1.	" 98. " "	54
		2 %.

Havas Sándor

építész.

Szül. Gyula 1875.

Oklevelet nyert 1900.

Műegyetem

ius hó.

hozat.

ersamja.

231520		
144281		
83884	45968	5

k

ersenytárgyalási hirdetmény.

Szabolcsvármegye törvényhatósági bizottsága 1909. évi márhó 17-én kelt 1203. K. 101. Bgy./1909. számu rendeletéve bogdány **községházának** épitési munkáit 10620 K 48 fillé eg erejéig palatetővel engedélyezte.

A [illegible] munkák a következők:

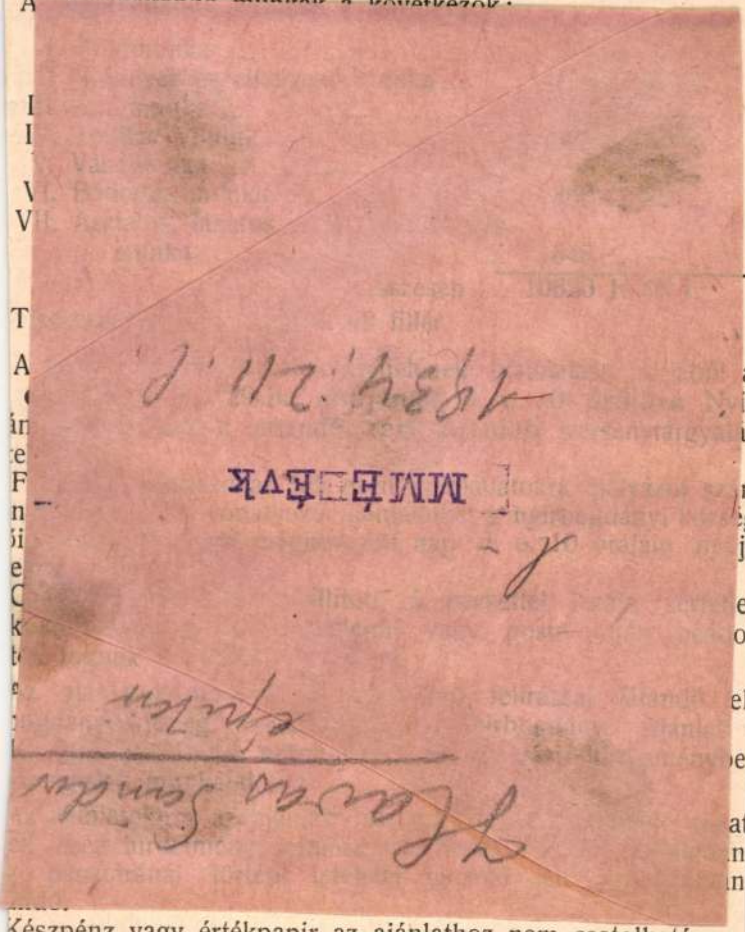

Készpénz vagy értékpapir az ajánlathoz nem csatolható.

Versenytárgyalási hirdetmén

A m. kir. pénzügyministerium a kispesti állami mu lakóházak létesitésével kapcsolatosan az **utcai szennye csatornahálózat és a főváros területén levezető csat építésének** biztositására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet

Ajánlkozni lehet az egész munkára, vagy a köve szállitásokra és munkacsoportokra az utóbbiakra is egészben részben.

I. A főváros területén fektetendő 60/90-es levezető csato aknákra és az ezekkel kapcsolatos összes munkákra Előirányzott összeg --- --- --- --- --- **5,000 ko**

II. Készcsatorna darabok stb. szállitására. Előirányzott összeg --- --- --- --- --- **150,000**

III. Vas és felszerelési tárgyak szállitására. Előirányzott összeg --- --- --- --- --- **30,000**

IV. A munkástelep területén fekvő utcai szennyesvizcsatornahálózatra, készcsövek fektetésére, aknák elkészitése stb. és az ezekkel kapcsolatos összes munkákra. Előirányzott összeg --- --- --- --- --- **300,000 ko**

A csatornázási tervek, az épitési illetőleg szállitási fel az országos vizépitési igazgatóság, közegészségügyi m osztályában (Budapest, V., Gorove-utca 3. IV.) Rékai Frigy mérnöknél d. e. 10—12, d. u. 3—5 között megtekinthetők.

Az ajánlati és költségvetési ürlapok ugyanott 1 kor megszerezhetők.

A lepecsételt boritékba zárt ajánlatok „Csatornázási a elirással a pénzügyministerium elnöki irodájában a segédl főigazgatónál (Budapest, I., Vár, Szentháromság-tér.) **190 május 19-én d. e. 11 óráig adandók be** és déli ½12 ó a m. kir. pénzügyministerium elnöki osztályában nyilvá bontatnak fel.

Az ajánlat beadása előtt a m. kir. központi állampén 250,000 korona ajánlati összegig az ajánlati összeg **5%**, 2 koronán felüli ajánlatnál a 250,000 korona 5%-án kivül a levő összeg **2%-ának** megfelelő bánatpénz helyezendő leté z ezekről szóló elismervény az ajánlathoz csatolandó.

Elkésve érkező táviratí nyitott nem az ajánlati ü

Havas Lándor

épületei

lásd

Lechner Jenő:

Meine Mitarbeiter.

Verlag „Meister

der Baukunst"

Genf. 1930. I–III. k.

Méltóságos

Dr Szentiványi Gyuláné

asszonynak

Budapest

Havas Sándor

épitész és épitö-
mester

l.

Lechner Jenő dr.

A Magyar Nemzeti
Múzeum épülete.
1836—1926.
Bp 1927

63. l.

Havas Sándor

épitész

Collegium Hungaricum mütermháza

Rómában.

Repr

Rát Str. 301. l.

Europa
Film-, könyv- lapterjesztő és
kiadó R. T.

Budapest

Rothermere u. 12

~~b~~ Havas Rezső

épületei

l.

Lechner Jenő és

A magyar Nemzeti

Múzeum épülete.

1836–1926. Bp.,

1927. 63 l.

VI. Fürdőorba.

1. Tulajdonomat képező használati
cikkek 20.

VII. Kamara.

Havas Sándor

ejutász
kisebb közleme-
nyei A MMÉE
Heti Értesítőjé-
ben. 1910-ek

Flavas Sándor

építész

Elektr. arch.

Váljubal

332, 333, l.

Havas Sándor

Sárospataki tanító képző
intézet. Ennek
és a többi ügynek is
ügylátszik fent. volt
az építőmestere

Szefeltlex. 297. l.
298. l.

Igen bő életr. arck.
u. o. 659. l.
660. l.

1940 szept. 9.

Rádió- és fényképriportok London bombázásáról

Az angolok nem viszonozták Berlin fölött a támadást

A Ózonlusg berlini tudósítójának telefonjelentése

Berlin, szept. 9.

A Berlin ellen végrehajtott sorozatos légitámadások megtorlásaképpen a német legierők *Göring* birodalmi marsall vezetésével *az eddigi háború legnagyobb légitámadását hajtották végre az angol főváros ellen.* Az első angol jelentések után, amelyek a halottak százairól számolnak be, a német fővárosban bizonyos nyugtalanság volt észlelhető, mert úgy számították, hogy a szombat éjszakai nyugalom után *vasárnap éjjel az angolok megkísérlik a támadást viszonozni.* A gyengébb idegzetűek már az esti órákban levonultak a légvédelmi pincékbe, hogy ne éjszaka kelljen a szirénák üvöltésére lemenekülniök. *Este tizenegy óra után már alig volt forgalom a főbb útvonalakon.* Ettermekben, mulatókban, ahol máskor egyáltalán nem lehetett asztalt kapni, bárki kényelmesen kaphatott helyet. Színházakban, mulatókban igyekeztek minél előbb befejezni az előadásokat, hogy mindenki otthon lehessen az esetleges riadó idején. Ma már ugyanis szokássá vált Berlinben, hogy *éjfél felé mindenki hazasiet,* hogyha a légiriadót jelző szirénák megszólalnak, családja körében és a saját légvédelmi pincéjében tölthesse az éjszakát.

Hajnal felé, három óra körül azonban ujra benépesedtek az utcák. Berlin népe az utcára tódult, hogy megállapítsa, *igaz-e, hogy nem történt az éjszaka légitámadás?*

A német rádió egyébként már helyszini közvetítést is adott az égő Londonról. Egy német rádióriporter ugyanis repülőgépen

London fölé repült és az ott látottakat nyomban mikrofonba mondta.

Beszámolóját viaszlemezre vették fel és pár órával később már hetvenegy német rádió adóállomás sugározta szét az éterbe a szenzációs háborús riportot.

Tegnap délután különben újabb német repülőgépek szálltak London fölé, ahol

speciális fényképezőgépekkel, amelyek ködön keresztül is tudnak fotografálni, felvételeket készítettek a brit fővárosról.

Valószínű, hogy a hétfő délutáni német lapok már képriportot is közölnek a vasárnapi német légi támadás hatásáról.

(o. M. I.)

9 óra 35 perces riadó Londonban

London, szept. 9.

(Reuter) A Londonban elrendelt légiriadó hajnali 4 óra 35 perckor ért véget. Az angol főváros most élte át a leghosszabb légiriadót: 9 óra 35 percig tartott.

Szakértő megfigyelők kijelentették, hogy az elmult éjszaka végrehajtott német légitámadás még hevesebb volt, mint az előző. Minél tovább tartott a riadó ideje, annál jobban fokozódott a támadás ereje. A bombák sokszor igen kis időközökben hullottak le és a riadó nyolcadik órájában még mindig lehetett hallani becsapódásokat. Több helyen tűz ütött ki. A tüzoltóság nagy tevékenységet fejtett ki. Egy bomba közvetlenül az egyik nagy londoni ujság kiadóhivatala mellett zuhant le. (MTI)

London, szept. 9.

(NST) Az angol rádió vasárnap este hosszabb, részletes jelentésben számolt be az utolsó huszonnégy óra légitámadásairól. A beszámolót ima vezette be a királyért. A bemondó ezután közölte, hogy a főváros délelőtt újabb légitámadást élt át. A légiriadó délelőtt 11 óra 29 perckor kezdődött és 12 óra 24 percig tartott greenwichi idő szerint. Amikor a riadót elrendelték, az előzőnapi légitámadások által okozott tüzek még mindig tartottak. Számos londoni közüzem súlyos károkat szenvedett a szombati légitámadások alatt és még vasárnap sem működött. Az áramtelepek egy része nem tudott sem világítási, sem ipari áramot szolgáltatni. A gáz- és vízvezeték, valamint a telefon és táviró szintén zavarokkal küzd.

Kolumbust szentté avatják?

Milánó, szept. 9.

A *Stampa* vasárnapi száma azt jelenti, hogy 1942-ben az Ujvilág felfedezésének 450. évfordulója alkalmából szentté avatják Colombus Kristófot.

Havas Sándor építészmérnök halála

Havas Sándor, az ismert építészmérnök, a Budapesti Építőmesterek Ipartestületének volt alelnöke, szombaton hajnalban egészségi állapotának súlyos megrendülése miatt, 65 éves korában önkezével vetett véget életének.

A kiváló és méltán nagyrabecsült mérnök halála széles körben keltett őszinte részvétet, mert puritán életfelfogása és kivételes tehetsége révén közbecsülésnek örvendett nemcsak kartársai körében, hanem a főváros közéletében is. Fiatal korában élénk szerepe volt a *Mérnök- és Építészegylet* felfrissítésében, később pedig a *Budapesti Építőmesterek Ipartestülete* választotta alelnökévé, amely tisztségéről a mult évben mondott le.

A nagyszabású magánépületek mellett az érdekes középületek egész sorát építette s nevét közismertté tette a Nemzeti Múzeum, a római Magyar Intézet, a Palazzo Falconieri és a katolikus papnövelde átalakító munkálataival. Nagyszabású munkát végzett annakidején mint Gyöngyös ujjáépítési kormánybiztosságának műszaki vezetője. Később a gyöngyösi szénbánya vezérigazgatójává nevezték ki. E munkakörében is nagy éleslátásról és kiváló szakértelemről tett bizonyságot.

Havas Sándornak családja nincs, de előkelő és széles baráti köre őszinte kegyelettel fogja őrizni emlékét. Temetéséről valószínűleg ma történik intézkedés.

— A „Ferenc József" keserűvíz régóta kitűnően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható természetes hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

Carol exkirály belőtt ablakú különvonata a milánói pályaudvaron

Miklós herceg egyelőre nem utazik haza

A Ózonlusg milánói tudósítójának telefonjelentése

Milánó, szept. 9.

Tegnap délután félöt órakor *Károly, a lemondott román király különvonata megérkezett Milánóba* s azok a kevesek, akik közel juthattak a vonathoz, rögtön észrevették, hogy *három szalonkocsi ablakai szilánkokra törtek,* ezenkívül *határozottan felismerhető golyónyomok látszottak a vagonok oldalain is.* A puskagolyók behorpasztották, sőt több helyen át is ütötték a kocsi falait.

Húsz perccel a különvonat érkezése előtt, amikor a stafétaszerelvényt befutott, *kiürítették a milánói pályaudvar baloldali szárnyát.* Mire a tizenegy, sötétkék, Hohenzollern címerekkel ékesített szalonkocsiból álló szerelvény megérkezett, már *erős milicistaőrség szálla meg a perront és a vágányokat.* Az ablakok mind le voltak függönyözve.

A vonaton Károly, Lupescuné asszony, két szárnysegéd, a volt főudvarmester és mintegy 30 kisérő utazott.

Közülük csak *Urderenau* és *Clauss* ezredesk szálltak le. Urderenau az állomásfőnökségről tefonált Bukarestbe, Manoilescu, külügyminisztert kérte és elmondta a külügyminiszternek, hogy

román területen vasgárdista-különítmény fegyveres támadást intézett ellenük.

Közben *Clauss* beszélt az ujságírókkal. Elmondotta, hogy a király végig az egész úton pihent, mivel *előzőleg öt napon át úgyszólván semmit sem aludt.*

Károlyt roppant megrázták az események,

különösen az utolsó óra, amikor a fiától kellett elbúcsúznia.

Közben feltünt az ujságíróknak, hogy az egyik ablakból barnahajú nő tekint ki. Rögtön megkérdezték a román katonatisztet, hogy *nem Lupescuné nézett-e ki az ablakon.*

— *Nem,* — felelte Clauss ezredes, de arról már nem nyilatkozott, hogy a király barátnője is a vonaton van-e.

Mintegy félórai tartózkodás után — olasz hatósági közegektől egészen a svájci határig kisérve — hagyta el Itáliát a volt román uralkodó.

Velencéből halljuk, hogy *Miklós* román herceg, a király fivére, *néhány nappal elhalasztotta Bukarestbe való visszautazását.*

A *Corriere della Sera* háborús vonatkozású tudósításai közül említésreméltó a lap stockholmi beszámolója

az angol főváros ellen intézett hétvégi német légitámadásról.

Jelenti tovább a *Corriere della Sera,* hogy *a Graf Spee Délamerikába internált 15 tisztje megszökött és egy japán hajón visszatért Németországba.*

György Miklós

Kiszökött a járványkórházból — elfogták

Föld Géza 34 éves nagykárolyi szabósegéd két héttel ezelőtt internálótáborba került, ahol fertőző betegség nyomai keletkeztek rajta és így beutalták a budapesti Szent László-járványkórházba. Föld Géza meggyógyult és hétfőn reggel került volna sor az internálótáborba való visszaszállítására. Föld ezt megelőzte és szombaton éjszaka, a mostohaflától kapott és becsempészett ruhájában, a kórház kerítésén át megszökött. Minthogy adatai a rendőrségi nyilvántartóban is szerepeltek, a rendőrség bravúros nyomozással még vasárnap délután a Práter-utca 82. számú házban elfogta Föld Gézát és beszállította az internálótáborba.

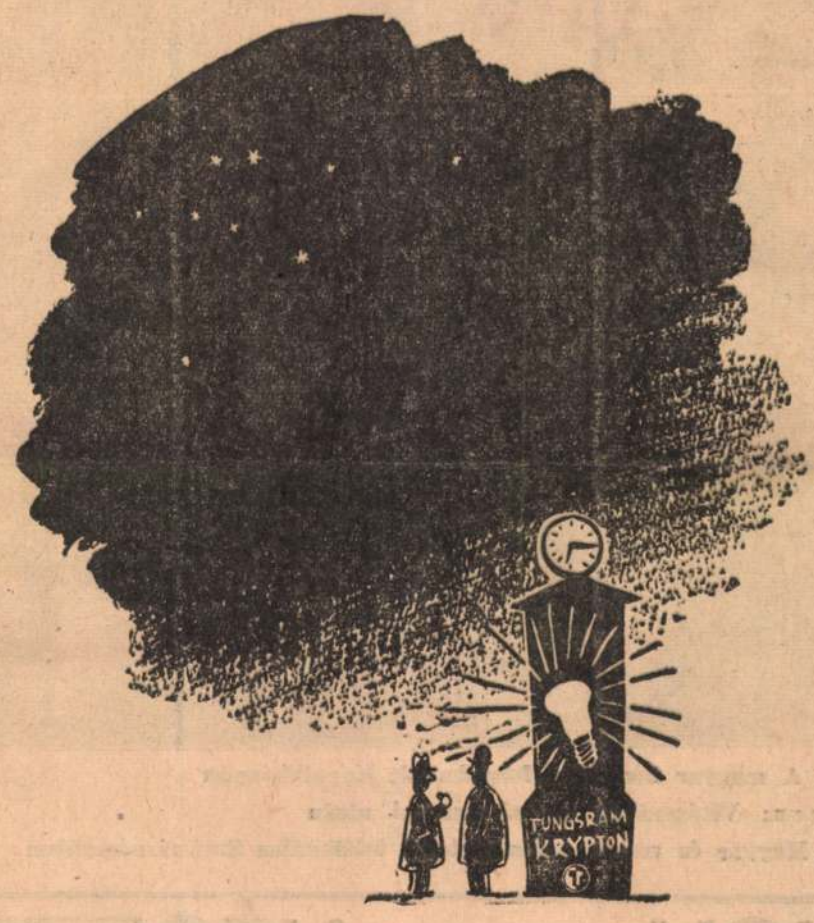

— De korán sötétedik!...
— Bizony, ideje beszerezni az uj Tungsram Krypton lámpákat!

LAPZÁRTA

Honvédeink diadalútja

Erdély felszabaduló részein

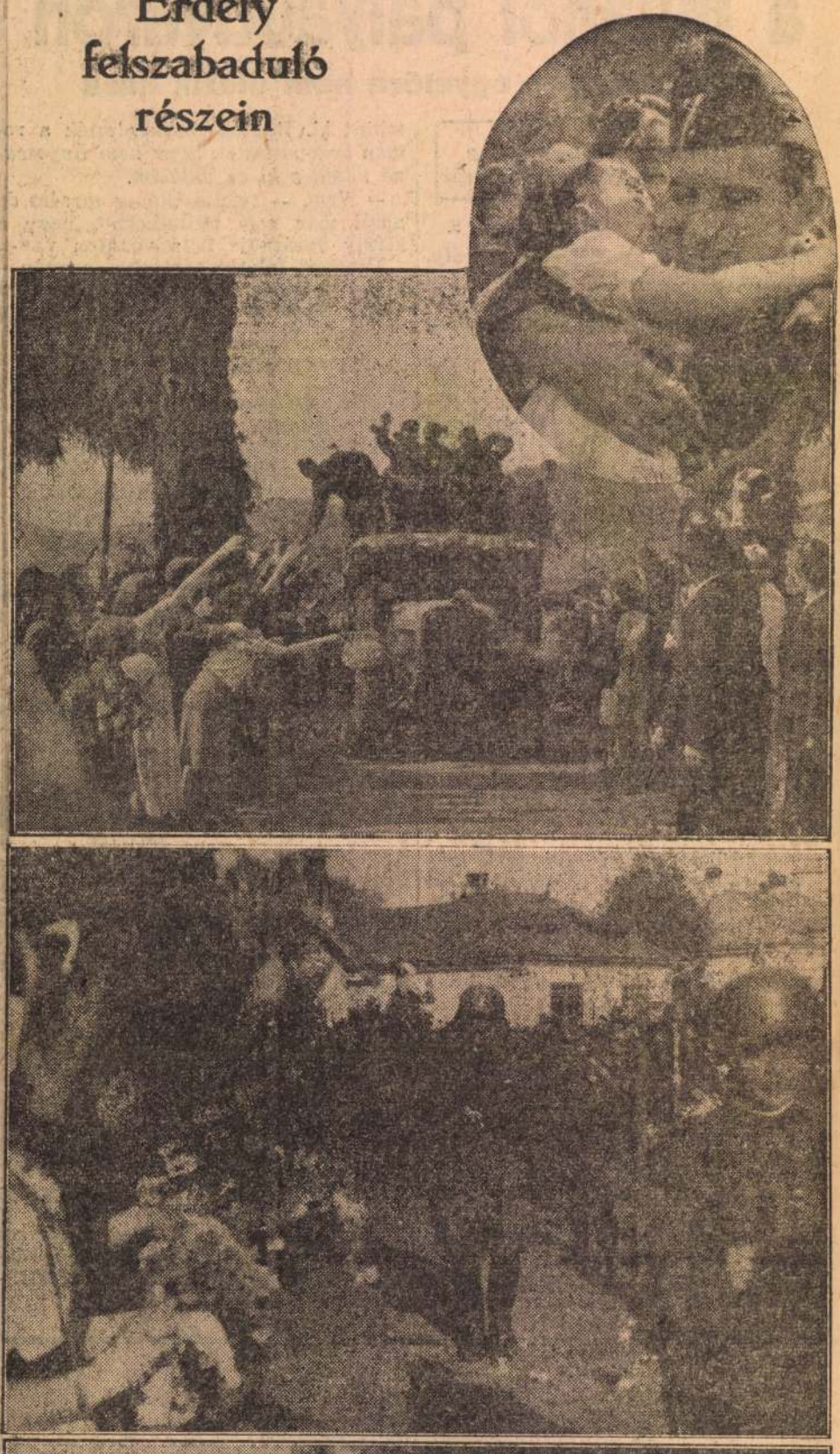

Fönt: A magyar honvéd a felszabadult Kapnikbányán
Középen: Vérgesőben a műtamaról utain
Lent: Magyar és román parlamenteknek találkozása Szatmárnémetiben

GIGLI legszebb filmje a VÉGZET
Csak 3 napig: hétfőtől szerdáig
Admiral * Bodograf

Az Osztálysorsjáték mai nyerőszámai

20.000 pengőt nyertek: 14851 65329

10.000 pengőt nyert: 48820

4.000 pengőt nyertek: 5367 30474

3.000 pengőt nyert: 34189

2.000 pngőt nyertek: 14855 42345 70970 81110

1.000 pengőt nyertek: 19153 28982 29871 40623 81351

800 pengőt nyertek: 11145 25391 38051 42745 46851 47184 79822 84291 85748

600 pengőt nyertek: 35905 42147 65659 73209 73903

500 pengőt nyertek: 1686 6899 12699 14757 33883 41441 42761 50497 53312 53885 63310 64358 65361 73961 77297 79318 81198 81309

300 pengőt nyertek: 1897 4475 16399 16623 16904 16991 18514 20747 23722 25979 27568 30972 31348 37010 37938 41183 42368 42765 43254 44071 46412 46881 49090 54970 55056 57009 57421 61624 62975 66319 66597 70196 72356 72951 74926 76304 77722 78287 84976 85340 87626

175 pengőt nyertek: 331 383 476 618 656 792 860 864 895 1006 016 092 105 110 111 119 184 245 281 314 351 392 407 420 501 603 727 746 778 923 979 998 2002 066 125 242 270 306 358 374 390 399 458 479 497 500 582 586 707 732 751 798 831 834 846 883 885 919 948 955 3050 114 168 200 301 316 332 352 359 397 422 556 587 613 647 694 729 771 779 823 864 879 919 986 4025 026 058 104 164 178 239 298 319 322 408 453 474 507 550 578 589 602 616 636 640 644 658 675 685 713 746 752 796 827 876 973 983 991 5067 081 102 111 137 169 172 307 349 394 412 440 613 726 848 859 884 889 896 909 957 6001 098 119 165 224 225 371 290 485 505 507 542 588 618 629 683 699 752 857 871 895 896 918 945 7010 052 182 185 195 255 395 545 595 636 735 841 923 932 807 092 139 155 188 361 382 422 430 488 594 667 709 735 765 799 821 853 854 906 956 9005 041 048 050 070 120 124 125 193 196 208 223 229 250 398 407 423 442 457 568 590 620 839 901 948 954 970 988 994

1005 016 077 132 289 360 370 378 423 428 458 570 622 634 654 683 842 843 997 11054 063 072 095 105 185 204 265 276 332 364 429 432 447 564 819 888 12006 082 093 217 295 341 441 473 505 508 547 560 593 604 726 754 790 814 827 917 12023 040 105 303 364 393 518 582 625 722 714 717793 931 14052 156 159 254 275 280 395 406 414 454 605 634 652 691 730 808 821 826 911 531 940 973 15045 401 405 410 438 461 665 703 704 728 801 873 918 970 16013 093 094 111 172 263 263 273 322 347 370 387 446 502 571 609 625 630 724 761 76 87 2891 911 17008 034 037 140 232 265 285 292 309 434 436 661 686 749 765 843 882 916 18040 061 075 088 147 214 398 438 584 600 621 699 708 715 721 751 761 766 903 19080 149 171 179 191 221 266 268 294 328 363 371 483 486 670 680 727 853 912 929 977

20015 054 075 079 156 170 193 234 303 368 374 392 424 576 618 660 681 687 699 716 739 800 820 827 893 934 999 21034 049 100 104 148 270 339 361 449 482 501 524 655 706 713 766 783 815 901 986 999 22032 191 256 273 491 545 563 571 580 764 804 866 969 992 23074 075 179 180 247 293 314 355 378 395 479 495 503 525 543 555 566 573 592 619 639 645 666 927 978 994 24020 092 136 201 217 287 307 322 389 395 403 426 440 473 507 523 575 581 635 647 750 755 790 815 842 893 900 931 945 972 992 25037 115 216 330 376 420 513 559 629 684 762 768 802 820 845 897 913 921 946 947 26159 297 307 344 409 414 428 449 508 584 591 699 772 835 840 846 963 970 27043 082 086 345 364 409 412 428 435 466 511 615 622 646 732 744 788 816 838 868 901 914 982 989 28039 093 100 106 166 369 426 440 457 619 657 659 690 692 698 772 820 869 876 951 964 29007 095 123 135 314 376 406 414 421 478 574 593 6540 680 713 802 880 883 942

30047 085 165 170 212 225 259 364 447 457 488 498 512 524 529 549 554 620 652 656 679 696 697 698 720 778 835 838 876 928 31008 037 038 090 176 178 186 197 322 347 397 482 521 588 622 718 795 834 840 869 897 905 981 32005 027 041 086 132 200 229 245 254 269 275 305 338 385 428 477 478 498 514 521 550 589 691 898 937 963 988 33017 069 081 179 275 297 405 433 656 666 761 783 854 873 887 981 34017 019 020 142 143 161 244 258 267 323 361 409 432 487 515 528 807 809 853 878 951 974 995 35017 037 121 159 168 174 184 206 245 265 328 331 410 432 471 505 528 600 611 702 706 709 743 773 793 920 922 36008 014 092 099 130 154 156 177 182 195 211 857 867 957 37149 161 215 299 327 336 468 557 562 579 606 619 625 671 683 765 770 978 38017 100 200 235 288 290 301 308 311 358 441 545 593 612 614 632 665 674 760 805 931 984 39051 086 099 130 188 223 224 280 288 347 428 445 504 542 556 623 661 686 683 752 778 780 784 847 887 970 999

40021 047 134 139 148 151 159 163 225 322 329 349 353 354 367 368 476 664 747 927 41072 087 106 109 118 126 161 176 197 246 285 498 645 659763 795 825 939 971 992 42031 042 061 083 091 119 132 237 253 283 297 351 353 382 482 520 530 637 644 648 682 718 780 784 791 829 918 953 974 43039 078 094 109 120 156 161 179 244 334 389 480 530 588 600 610 653 770 793 801 851 872 900 905 935 960 44014 030 060 103 193 202 256 259 285 389 433 438 469 471 609 612 618 642 679 688 811 892 915 934 939 750 792 805 857 913 930 46071 154 282 370 408 410 432 483 573 587 589 619 640 717 754 847 996 47019 096 134 173 205 227 293 336 369 396 401 413 419 511 526 532 629 636 706 734 748 751 758 767 785 795 803 877 885 48008 057 078 102 104 135 156 281 346 347 380 383 447 490 540 566 597 600 713 724 729 732 763 962 981 49016 026 139 181 192 232 257 294 320 329 362 376 403 429 508 528 713 732 747 777 808 871 899

50014 067 101 189 194 223 312 411 546 628 632 713 745 746 772 930 965 51015 028 145 161 206 354 374 481 626 635 637 640 652 708 925 955 985 989 52031 067 190 203 249 278 281 355 359 509 511 525 527 555 606 617 655 676 693 768 881 934 53002 063 093 107 334 439 451 477 480 547 574 586 608 690 745 818 822 893 915 54057 090 152 157 244 348 353 390 527 587 603 626 636 666 701 704 888 55003 040 071 085 151 168 262 250 310 387 410 427 632 656 688 694 702 713 740 744 750 819 997 56011 049 066 162 167 173 282 301 333 334 462 505 534 578 610 614 672 704 735 967 57030 105 264 352 369 411 417 484 486 498 587 624 688 705 754 784 918 923 928 994 58130 180 293 363 375 394 418 424 431 432 473 493 499 581 658 693 784 850 928 936 59133 152 179 265 335 345 599 654 690 717 876 943 970

60009 018 057 197 237 244 265 316 364 445 696 711 778 809 884 61029 062 247 469 560 580 581 605 623 674 705 756 788 856 895 920 995 62019 022 040 043 076 086 159 168 176 192 206 286 360 429 463 479 502 523 552 578 630 639 691 705 800 821 859 860 865 894 897 938 971 982 63048 084 182 192 237 260 401 416 533 589 628 656 778 792 887 64065 081 093 102 168 182 185 236 263 332 384 471 503 512 514 520 548 556 566 576 603 635 698 827 885 891 944 65070 082 196 229 268 274 343 389 474 504 515 583 691 723 788 794 795 826 837 915 935 66035 207 214 238 241 284 290 350 414 442 460 473 487 501 518 535 651 676 718 870 873 881 917 919 67017 106 112 152 160 188 213 245 251 254 297 313 383 424 436 456 509 584 625 749 770 829 903 920 922 68015 041 089 113 286 294 316 363 407 499 563 574 693 704 734 804 828 847 958 69065 080 084 133 191 210 218 232 263 365 408 417 426 433 452 517 522 550 661 680 581 688 717 842 983 997

70007 035 051 300 308 411 489 574 576 722 772 786 786 799 871 912 927 955 988 71012 036 058 120 225 176 580 688 701 713 739 833 850 864 949 981 72003 051 062 068 075 085 091 129 204 237 257 273 301 369 446 452 546 684 741 758 773 852 849 949 990 73039 284 291 380 383 494 547 644 648 663 705 727 841 895 986 74105 129 216 237 239 261 304 318 340 386 402 454 470 481 531 583 598 734 764 648 740 875 958 963 965 966 75070 111 176 138 291 330 350 367 458 479 486 492 606 624 689 734 797 801 842 862 76047 118 156 162 242 266 274 411 445 631 653 920 945 993 77069 091 093213 273 351 590 614 686 690 718 724 793 803 810 832 864 872 873 886 924 937 959 983 78009 017 025 039 081 108 135 155 175 194 201 425 465 466 489 505 522 528 637 689 713 790 804 813 877 900 950 996 79075 119 146 204 210 232 282 288 296 307 309 421 442 454 456 487 488 491 509 617 682 839 865 891 924 970

80039 243 286 349 360 361 390 490 603 624 634 638 728 775 796 826 833 837 895 907 980 982 81025 071 153 206 217 274 278 337 412 434 476 484 502 649 692 779 834 890 905 942 964 82028 050 085 127 178 213 250 348 363 370 413 481 543 691 693 711 759 764 813 834 910 969 83053 054 064 215 307 428 454 606 643 882 899 921 932 957 969 84027 051 088 171 193 267 301 344 361 416 513 517 518 531 544 625 660 668 737 785 790 802 849 918 947 936 985 85031 062 160 182 196 225 241 277 341 426 461 475 488 511 597 602 663 695 700 729 791 792 815 876 899 963 982 86075 193 169 311 362 397 424 487 504 509 547 594 628 768 791 876 936 956 87009 118 122 127 169 287 378 433 514 554 683 724 751 790 917 947

*

Felelősség nélkül. A húzásról a gyorsjegyzéket **Demblnsky B.** bankház sorsjegyfőárusító (Zsigmond kir.-u. 8) adja ki. — A húzás szeptember 10-én folytatódik.

Az ötödik osztályra sorsjegyek még kaphatók
BENKŐ BANK R.-T.
Budapest, Andrássy-út 56. Telefon: 128—647.

24° Megkésett nyár

A nagyon szép, teljesen nyárias jellegű idő valószínüleg ma éri el tetőpontját és sajnos megindul a lassú rosszabbodás.

A Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése: Élénkebb szél. Felhősebb idő, több helyen eső és zivatar. A meleg nyugaton csökken, az Alföldön még tovább tart.

Felelős szerkesztő és kiadó:
DR. HALÁSZ SÁNDOR

Alapította:
DR. NADÁNYI EMIL

Kiadja a 8 Órai Ujság Lapkiadó Rt. Szerkesztőség: Honvéd-u. 10. Tel.: 115-360. Kiadó: Andrássy-út 47. Telefon: 127-280. Fiókkiadó: Andrássy-út 16. Telefon: 128-981.

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai r.-t. körforgógépein. (Felelős: Győry Aladár igazgató.)

MDK

Havas Sándor

kötött

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959. dec.

MDK

Havas Sándor, ip.m.

17o.l.

Domanovszky Gy.: Textilmüvészetünk a III.Iparm.és Népmüvészeti kiállitáson. - Szabad Müvészet. 1956.4.sz.

MDK

HAVAS SÁNDOR

iparművész, az Iparművészeti Főiskola volt tanársegédje elhúnyt. Október 22-én temették el.

Szocialista Művészetért .
1962. dec.

M.D.K

Havas Sándor
gépkocsivezető

Harminchat éves korában
tragikus baleset áldozata lett.

—: In memoriam
Miskolc, 1963. január — 14 lap

MDK

Havas Sándor

Havas Sándor /kötött/ résztvett a IV.Országg. Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

HAVAS Sándor textiltervező M.D.K.

Lásd még Havas

Az Iparmüvészeti Főiskola volt tanársegédje.

Magyar Nemzet 1962. október 23. 6.1.

MDK

Havas Sándor, III. é. szövöttanyagterv.

Ifj. képzőm. és iparm. kiáll. N. Szal. 1950. jún.

MDK.

Havas Sándor

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov.lap 45.

MDK

Havas Sándor, kötött

4. Orsz. iparm. kiáll. Mücs. 1959.

Havas Sándor, textiltervező, ipaemüvén.

● **HAVAS SÁNDOR** textiltervező emlékkiállítását ma délután nyitják meg az esztergomi Zodiákus Klubban. A művész özvegye az alkotások egy részét Esztergomnak ajándékozza.

— : o Havas Sándor . — . . . 12.

Esti Hírlap, Bp. 1976. okt. 2.

Havas Sándor
iparművész

M.D.K

A II. Haarafias Népfront Bizottság
klubjában volt emlékkiállítása.
„Falis zőnyeg" — Méltatás.

Óvári Sándor: Havas Sándor iparművész emlékkiállítása
Művészet, 1965. november - 45 kap.

Havas Sándor ip.m.főisk.hallg.
Kötött-szövött anyagtervek

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.

16 l.

Zabar /Baranyainé/ 3

kunnó

Belseje: Szobabeosztás mé

Berendezés: Oltárkép: Sz

~~ve,~~ XVIII. század.

Kuria.

Jellege: Későbarokk, XVII

Külseje: A Pogonyfelé vez

tekkel. Földszintes, rövi

időben teljesen ~~átépitve.~~

átép tetle

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Havas Sámuel naiv festő

PETŐFI NÉPE
1983 SEP 9

1021

A foktői naiv festő

1021

Levelet írt szerkesztő bizottságunknak Foktőről *Havas Sámuel* naiv festő, hogy nézzük meg alkotásait. A Sallai utcai lakásán kerestük fel az idős művészt, aki a többi közt elmondta, hogy ötven éve festeget. Dombegyházáról költöztek Foktőre. Korábban már az ottani művelődési házban, de a békéscsabai múzeumban is volt kiállítása. „Mácsay István festőművész tanítványának is mondhatom magamat, voltam is nála Budapesten néhányszor. Tanácsot kaptam tőle. Tehetségesnek tart és biztatott, csak festegessek tovább".

Érdemes volt felkeresni otthonában Havas Sámuelt. Képei tiszták, érdekesek, színekben gazdagok.

Nyilasit jó játéka cséri.

LABDARÚGÓ MNK

Egy mérkőzés félbeszakadt

Simának ígérkezett a szerdai MNK-forduló, aztán mégis egészen másként alakultak az események. A KSC—Tiszakécske mérkőzésen — nyilván a hazaiak gyenge bajnoki szereplése miatt — alig százan foglaltak helyet a lelátón, amikor Horváth játékvezető jelt adott a kezdésre. A két csapat nem is erőlködött túlságosan, és már 4—0 arányban vezetett az NB II-es együttes, amikor egy összecsapás után, a játékvezető szabadrúgást ítélt. Sánta, a tiszakécskei csapat játékosa azzal fejezte ki nemtetszését, hogy leköpte a bírót. A játéknak ezzel vége is lett.

Parázs mérkőzést vívott a Bajai SK is Hartán. Az első játékrész után aligha gondolták, volna, hogy a bátran támadó hazaiak négyszer is betalálnak az NB II-es csapat hálójába, s így végül „vízilabdaeredménnyel" zárul a találkozó. Érsekcsanádon a járási bajnokságban játszó hazaiak a rendes játékidőben gól nélküli döntetlenre álltak, s csak a hosszabbításban tudott nyerni a megyei II. osztályú csapat.

Az MNK-mérkőzések jegyzőkönyve:

KSC—Tiszakécske 4—0 (3—0) félbeszakadt. Vezette: Horváth. Gólszerző: Supka 4. Kiállítva a 72. percben Sánta.

Bajai SK—Harta 9—4 (4—0): Harta, 200 néző. Vezette: Szabó.

Kiskunmajsa—Érsekcsanád 1—0 (0—0). A mérkőzést eldöntő gól a hosszabbításban esett.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 OKT. 17
Havas Sándor,
DOLGOZÓK LAPJA
textiltervező művész

IN MEMORIAM HAVAS SÁNDOR

1021

(1926—1962)

Közel másfél évtizede hunyt el tragikus körülmények között az esztergomi születésű Havas Sándor textiltervező művész. Emlékkiállítását most zárták be szülővárosában, a Zodiákus klubban. Idézzük fel emlékét, s szóljunk néhány szót a kiállításon látott munkákról, amelyek egy részét — amint arról értesültünk — özvegye a városnak adományozta.

Ki tudja, hol van az a babaszoba, amellyel középiskolás diákként, 1947 augusztusában oklevelet nyert egy megyei kiállításon! Egész élete lázas keresés volt — a számára legmegfelelőbb kifejezésmód keresése. Az Iparművészeti Főiskola textiltanszakának kötszövött szakán 1952-ben szerzett textiltervezői diploma csupán az első lépés, érdeklődési körének alapvető megnyilvánulása volt. Szakemberként dolgozott az iparban, később tervezőként kapott lehetőséget elképzeléseinek valóra váltására. Öt év múltán - főiskola visszahívta, ismerve kvalitásait és pedagógiai képességeit. Az anyagismeret oktatása révén oltotta be tanítványaiba a tervezői hivatás szeretetét. Ezenközben önmaga is állandóan megújult, mind művészileg, mind technikai készség dolgában. 1962-ig, harminchat éves koráig, amikor pályája tragikus hirtelenséggel tört ketté. Telve nagyszerű elképzelésekkel távozott, s ezek az elképzelések már soha nem válhatnak valóra. Mind azt, hogy kitűnő szakember, fantáziadús művész volt, mind pedig azt, hogy korai halála sok-sok szép és értékes mű megalkotásától fosztott meg bennünket is — éppen a Zodiákusban megrendezett emlékkiállításán érezhettük egészen pontosan.

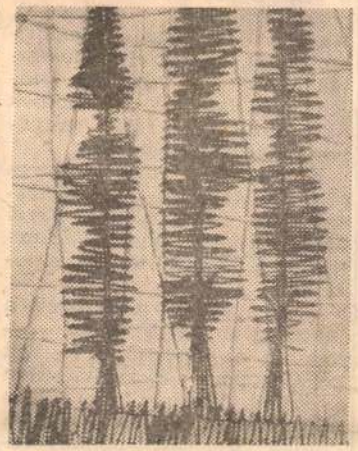

Nyárfák (raffiakép)

Tárlatán talán kissé merev határvonalat húzott a katalógus, amikor a bemutatott műveket kettéválasztotta faliképekre és szőnyegekre. Bizonyos szempontból ugyan érthető, hogy faliképeknek a tematikus műveket nevezték, a szőnyegek (faliszőnyegek) viszont nonfiguratív alkotások. Ez utóbbiak közé tartozik — cím szerint — a *Téglamintás*, a *Háromszöges minta*, a *Pasztellszínű*, a *Virágtarka*. A *Sárkányeresztés* is állítólag ebbe a kategóriába sorolandó, ámde itt érhetjük tetten a textiltervező fantáziájának „kategorizálhatatlanságát". Tulajdonképpen mindegy, hogy háromszöges mintákat látunk a faliszőnyegen, avagy éppen házak, fák, gázlámpák absztrakttá egyszerűsített formáit. Korábban is szóltunk már arról, hogy esetleg orientálhatja a nézőt egy-egy műnek a címe a képző- és iparművészeti alkotások esetében, de végsősoron a mű esztétikuma, emberi élvezhetősége dönti el, milyen érzéseket és gondolatokat kelt bennünk.

Ami inkább meglepő Havas Sándor munkái láttán: a tematikus, hagyományos címmel jelölt alkotásokban keveredik a színválasztás komorabb tónusa a témában rejlő bájjal, kedvességgel (*Gesztenyés néni, Szarvas, Macska stb.*). Ez nyilván a technika akkor adott színvonalából is következett, hiszen a kiállításon szereplő hurkolt terveiben is érezhető a színválasztás kötöttsége. Ezért éreztünk művei láttán nem kis keserűséget, hogy nem érhette meg a halála óta színekben is derűsebbé vált kifejezési lehetőségek megszületését. Pedig mennyi fantázia volt benne! — tanúsítják ezt egyebek között a tárlaton szereplő raffiaképek.

A képző- és iparművészek a látás kifinomult képességével rendelkeznek, ezt természetesnek tartjuk. Azt is, hogy művésznek az nevezhető, aki az alkatának legmegfelelőbb kifejezési módot, formát megtalálja. Az emlékidézés ezúttal arra is lehetőséget ad, hogy a potencionális, immár soha valóra nem váltható képességeket is méltányoljuk. Havas Sándor hátrahagyott munkái önmagukban természetszerűen értéket képviselnek. Ám érezzük bennük azokat az elképzeléseket is, amelyeket talán ma, s holnap ültetett volna át textilmunkáiba. Emlékkiállítása láttán emiatt óhatatlanul valami keserűség telepedett a látogatóra. Ugyanakkor egy másfajta érzés megerősödött bennünk: ne csak a korán elhunyt művész emlékét őrizzük kegyelettel, de váltsuk élővé maradandó alkotásait azáltal, hogy közkinccsé tesszük azokat!

(j. j.)

Takács Miklós szórópisztollyal festi a zsalus szalagablakokat

többet készítenek belőle a tervezettnél. Az itt előállított „Dorog" ablakokat különféle munkacsarnokok, lakások építkezésénél használják fel. Az idén elsősorban a Borsod megyei, a Keletmagyarországi Építőipari Vállalatnak, a Fővárosi Nyomdának szállítanak ablakokat.

A Dorog típusú ablakokat, most még fehér és szürke színben gyártják. Jövőre további színekben szeretnék előállítani, ennek feltételeit már megteremtették. A jelenlegi évi 30 ezer négyzetméter helyett 60 ezret gyártanak. Ezen kívül igen jelentősek a gyár úgynevezett bádogos termékei, — esőcsatorna, lefolyók, különféle idomok, — melyekből forintnyi álmennyezet előállítását tervezik. Az acélnyílászárók, — közismert nevükön ajtótokok, — régi termékе az üzemnek és igen keresett. Ugyancsak Dorogon készül a fényáteresztő járdarács, amelyből nagy tételt szállítottak a Borsodi Vegyikombinátnak. E termékből egyébként a gyár már teljesítette éves tervét.

A Fémmunkás Vállalat dorogi gyárának termelési eredményeiben nagy szerepe van az itt dolgozó 16 szocialista brigádnak. A kollektívákban 210-en tevékenykednek, az üzem létszámának mintegy 65 százaléka. Vállalásaikkal jelentősen hozzájárulnak a tervek teljesítéséhez, illetve túlteljesítéséhez.

Vértess
autóbusz
reket. A
csaknem
asszonyok
ben Oros
járnak do
lu. Néhán
marad ott
ja erővel,
munkát. A
zött egyet
a régi fal
parasztem

Nem érte el még a nyugdíjkorhatárt, bejegyzett munkahelye nincs, a saját kis földjén gazdálkodik. A többiek már mind munkások: bányában, gyárban dolgoznak.

A munkássá válás gyökeres változtatásokat hozott a vértessomlóiak életmódjában. Erről beszélgettünk Sulyok Ferencnével, a községi tanács elnökével.

— Lényegesen növekedett a lakosság anyagi bevétele, — mondja az elnöknő. — Két pénzforrást is összeolvaszthat a család. Ugyanis nem szűnt meg teljesen a mezőgazdasági munka. Származik néhány forint a háztájiból és ez jól kiegészíti a munkahelyen kapott fizetést. A több pénz elsősorban a lakáskultúrában jelentkezik. Modern bútorok, gépesített háztartás van ma mindenütt. De nemcsak belül, hanem kívül is megváltoztak a házak. Kezdem azzal, hogy az elmúlt 15 évben 104 új ház

— Az egyéni boldogulás a közösséget is gazdagítja. Ráadásként megtanultunk új társadalmi hatóerővel is gazdálkodni. Ez az erő a szocialista brigád mozgalom. Eljáró munkásaink többnyire brigádtagok az üzemükben. Ebből itt gyakran az a kellemes előny származik, hogy még a városi emberek is eljönnek hozzánk társadalmi munkára. Hívják, szervezik őket a falubeliek. A Tatabányai Szénbányák csordakúti üzemének 5-ös brigádja például rendszeres és hasznos vendégünk. A 18-as Volán patronálja az óvodánkat. Tiszteletre méltóan sok munkát végeztek már.

Sulyok Ferencné azt is elmondta, hogy az eljárók elégedettek a helyzetükkel. Nagyon kevés arra a példa, hogy a város véglegesen „fölszippantja" a falubelieket. Szívesen maradnak vértessomlói lakónak. A közlekedés jó, — bár a buszok néha zsúfoltak.

MDK

Havas Tibor

Fotókiállitási hir

Esti Hirlap
1967 juli.6.

Havas Tibor

Votókártyát kér

Bati Hirlap
1967 juli 6.

mDK

Havas Tivadar, épitesz ill. ép. mester.

az ipartestület által munkavezetőknek rendezett II. tanfolyam 1907. nov. 11.-én kezdődik és 1908 febr. 16.-án fejeződik be. Előadók közé tartozik fentnevezett

Fővárosi Hirek.- Epitöipari szaktanfolyam.
Vállalkozók Közlönye. 1907. okt. 9. 8.1.

Kovács Valéria, művészettörténész

Vecsési Sándor festőművész kiállítása az Ernst
Múzeumban látható 1987. márc. 21 – szept. 19. – ig.

a kiállítást rendezte: Kovács Valéria.

Műcsarnok és Kiállítóterem,
1987. márc.

1021

Havas Valéria
művészettörténész

1978.II.24. 18,30 N.

Esti Magazin

- Az év legjobb plakátjai. Ez a cime annak a kiállitásnak, amely ma nyilt a Nemzeti Galéria Bál termében. 115 alkotás látható a mult évben készült plakáttermésből, több mint 300 müből. Előzsüri, majd 13 tagu fő-zsüri bábáskodott a legjobbak kiválasztásában, a fő dijak odaitélésében. A hagyomány szerint a három, egyenként 10 ezer forintos fő dij adományozója a Belkereskedelmi Minisztérium, a Kulturális Minisztérium és a Fővárosi Tanács. Az is hagyomány, hogy a zsüri nem kategóriák, témák szerint dijaz, tehát nincs tekintettel arra, hogy mit reklámoz a plakát kereskedelmi árucikket vagy kulturális eseményt. A zsüri fő szempontja a dijak odaitélésében mi lenne más, mint a plakátok müvészi szinvonala. Az idén azonban mindez másképp történt. A kiállitás megnyitásának perceiben igy mondta el a történteket a zsüri egyik tagja, Havas Valéria müvészettörténész, a Kulturális Minisztérium főelőadója.

- Ennek a fő zsüri, amikoris a dijak odaitéléséről döntött a bizottság, akkor derült ki, hogy a Belkereskedelmi Minisztérium sajnos az eddigi megállapodásunk ellenére ugy döntött, hogy mégsem fogja kiadni a fő dijat csak belkereskedelmi jellegü plakátra. Na most én ezt nagyon károsnak érzem ezt a szemléletet éppen azért, mert mint minisztérium, mint a Magyar Hirdető főhatósága tulajdonképpen felül kéne, hogy emelkedjen ezen a szük szakmai szemléleten és azt kellene elérni, hogy a Hirdető egész tevékenységéért, tehát a kulturális, filmplakátok és egyéb szinvonalon is felelősséget érezve, hiszen ezért állapodtunk meg a két minisztérium ebben, elvileg kaphatná a Kulturális Minisztériumnak a diját is egy kereskedelmi plakát, hogyha az a legjobb az egész plakáttermésben. Mi szeretnénk azt, hogyha tényleg a müvészi szinvonal lenne honorálva, kategóriától függetlenül. Hát én nagyon fontosnak tartanám, hogy visszaállitsuk valóban ezt a három fő dijat, tudniillik ez a három fő dijazott plakát jogosult rá, hogy az "Az év legjobb plakátja" cimet viselje, nivódijasok nem? Tehát a , tehát a szakma szempontjából is jó volna és a minisztérium érdeke is ugyhiszem, hogy ezt kivánná, hogy szélesebben értelmezzék ezt a megénálást.

- És most ez a két fő dij végülis kié lett?

- Ez a nőnapi plakát evvel a bizonyos gyöngysorral, a női nyakon a nemzetek zászlói vagy jelei vannak gyöngysorra fölfüzve, ami egy ujdonság tulajdonképpen, mert a sok megszokott virággal, meg anyával jelentkező nőnapi plakát után ez a nőiességet és a nemzetközi gondolatot, ezt nagyon jól ötvözte és grafikailag nagyon szépen megoldotta a plakát. Ez kapta az egyik fő dijat. Koppány Simon alkotása. Finta József FORTE plakátja, amelyik egy ilyen kereskedelmi plakát, fotós plakát, jó szinvonalon megoldott, ez pedig a Fővárosi Tanács fő díját kapta, tehát ez a két plakát "Az év legjobb plakátja" cimet viseli.

- A jók között is a két legjobb.

- Igen. A többi az Nivó-dijas plakát, szinvonalasak a reklámgrafikák közül a FABULON plakátok, különösen ez a farmernadrágos,

- félmeztelenre vetkőzött hölgy háttal,

- igen, ugyan van benne egy bizonyos pikantéria, de teljes mértékben helyénvalónak érzeni. Orosz Sándor gyermeknapi plakátja sárga alapon piros betük, elválasztva: Gyer-mek-nap ilyen formán, mindenegyes betü hol egy bohóc figura, hol valami kis egyéb játék, hol egy kis lovacska, egy kakas, amiből ez mintegy imiciálé szinte önmagában is dekorativ disz.

- Bizonyára a járókelők is emlékeznek erre a plakátra.

- Sándor Margit Ady plakátja egy ... fotó, amelyet Sándor Margit nagyon jó kivágással, megfelelő betütipussal alkalmazott és tudom, hogy sikeres volt.

- Hatot is egymás mellé raktak a plakátragasztók.

- Egy kicsit sokat is, ez nem a plakátragasztó hibája, kicsit sokat rendeltünk belőle.

- Még ma is láthatjuk.

- Még ma is látható, bár egy kicsit megkopottak.

- A mult év legjobb plakátjait a kritikusok nem tartották jónak. Sőt unalomról is beszéltek. Tavalyhoz képest mennyiben változott meg most a plakátok müvészi szinvonala?

- Ha csupán egymáshoz viszonyitjuk a plakátokat, amelyek a különböző években ugye megjelentek ugy érzem, hogy ahhoz viszonyitva is jobb, ugy érzem, hogy a magyar plakát az szinkronban van a feladatokkal, a problémákkal és ezt a kiállitást is jónak itélem.

- Tavalyhoz képest tehát javult a plakátok müvészi szinvonala. Egy valami azonban nem. Ez pedig a zsürizés rendje. Ezt már egy évvel ezelőtt is szóvátették a kritikusok, köztük Rózsa Gyula a NÉPSZABADSÁG-ban. Ezt irja: A plakát-pályázatok lebonyolitására semmiféle irott rend, hivatali, állami vagy társadalmi rendelkezés nincs. A zsürizés rendszerét, tevékenységét csak a szokások szabályozzák és ezek torzs szokások.

Havas Valéria, művészettörténész

a Huszas évek szovjet filmplakátjai

kiállítás a Műcsarnokban, 1985. máj. 24.- jún. 30.-ig látható.

a kiállítást megnyitja: Körner Éva,

a -"- rendezte: Havas Valéria.

Műcsarnok és kamaratermei.

1985. május.

Havas Valéria, művészettörténész

Koszta Rozália festőművész kiállítását az Ernst Museumban 1985. dec. 5-29-ig látogatható.

a kiállítást megnyitja: dr. Zoltai Dénes

a -"- rendezte: Havas Valéria.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1985. dec.

HAVAS Nilmea

M.D.K.

1925-ben Nagybányán a ezabadiskola tagja

Wáti: Nagybánya.. 33 r.l.

K. D. K.

HAVAS Vilma

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 836. e

Havas Zsussa Sas Lónlóné

A Stúdió Aagja

A budapesti pedagógusok képzőművén, Múdiója 1953-1963
Bev. Vajnai Anél Bp. 1963.
39.o.

Hlavasi Edit, textiltervező 1) Folytatás

vfe: a KISZ képzőművészeti ösztöndíjasai.

Tolna Megyei Népújság, 1974. márc. 3.

Havasi Edit

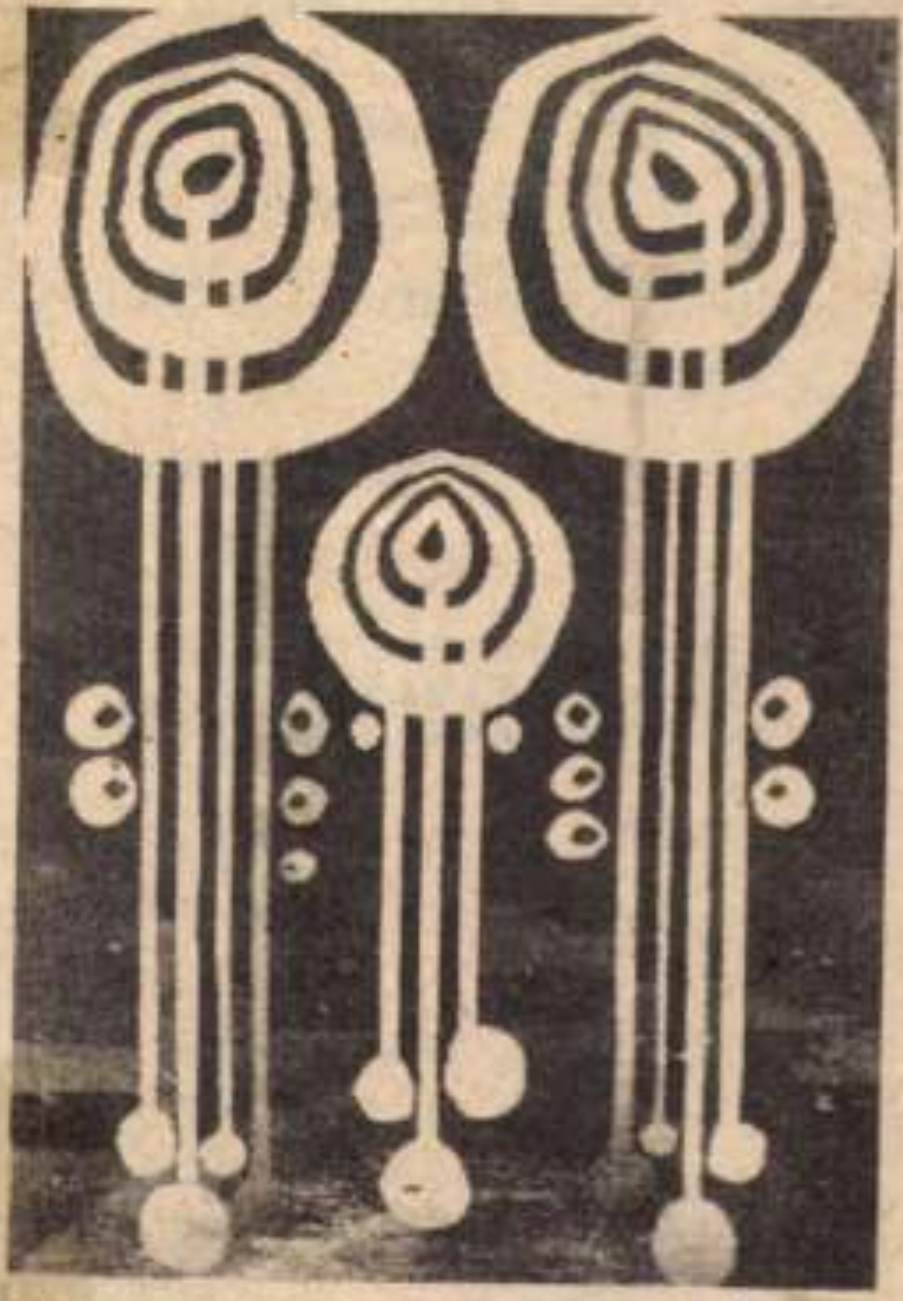

Havasi Edit: Három virág

ger J., Békei B., Bükkösdi, Szabó T.). *4x200 m-es gyermek fiú gyorsváltó:* ...2. (Magyarfalvi G., Aczél, Bíró, Fehérvári). *4x200 m-es gyermek leány gyorsváltó:* ...2. (Piringer, Parádi, Kurucz, Csonka).

Asztalitenisz

A szekszárdi városi asztalitenisz munkahelyi spartakiád állása. Nők: 1. MEZŐGÉP KISZ 14, 2. Tervezők 12, 3. Moziüzem 8, 4. Gabona KISZ 6, 5. MMG I. 5, 6. MMG II. 2, 7. Volán 0 ponttal. Férfiak I. csoport: 1. Tervezők 20, 2. MEZŐGÉP 18, 3. AGROBER 16, 4. MMG I. 14, 5. T. m. ÁHV 11, 6. TOTÉV

...la 33 ponttal.

2000 m női ifjúsági: 1. Praimájer Mária (Sz. Dózsa) 7:52, 2. Jéhn Katalin (Sz. Dózsa) 8:10, 3. Schwébl Mária (Sz. Dózsa) 8:14, 4. Tóth Judit (Paksi SE) 8:46, 5. Fodor Julianna (Sz. Dózsa) 8:48, 6. Jéhn Éva (Sz. Dózsa) 8:51. Csapatban: 1. Sz. Dózsa I. 6, 2. Sz. Dózsa II. 19, 3. Paksi SE 22, 4. Bonyhádi Spart. 46, 5. Sz. Eü. Szakiskola 50 ponttal.

2500 m női felnőtt: 1. Némethné László Zsuzsa 9:37,4, 2. Link Klára 10:37,8, 3. Fodor Rozália 10:46, 4. Bors Éva 10:55, 5. Fehér Mária 11:18. (Valamennyi Sz. Dózsa.) Csapatban: 1. Sz. Dózsa 6 ponttal.

Hlavasi Edit 2) Folytatás

Tolna Megyei Népújság, 1977. márc. 3.

Havasi Edit és Tóth József

A bonyhádi Járási Művelődési Központban rendezett rendezett kiállitást a két művész.
A tárlatot december 28.-ig lehet megtekinteni, mint a lap közli a kulturális eseényeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 2. lap.

Havasi Horváth István, festőművész

Havasi Horváth István és Menrik Lajos festők, valamint Horváth Piroska grafikus művei még holnap láthatók a pesthidegkúti Petőfi Művelődési Házban.

Déli krónika.

1979. XI. 10. Kossuth 12.00

Havasi Ildikó téri kollázsait állítja ki. Nála egy-egy elemnek már konkrét jelentése van, de az egyes elemek kapcsolódásait legalább annyira a formai; lelki-formai építkezés igazgatja, mint a gondolati egység keresése. Más műveiben megfordul ez az arány és a formák laza szövevénye helyébe a különböző élethelyzetekben egymás mellé sodródott tárgyak sokszor képileg ütköző, egymásnak csapódó halmaza kerül.
Ebben a fa tolltartókba rögzített kollázs-sorozatban a kör és a vonal viszonylatait tárgyak „játszák el". Bibliákba rakott valamikori hajtincsek íve, felpödört színes képekből készített papírgyöngyök a hatvanas évekből az ívek. Bilétakorong nagy és kis köre, akvarelltégelyek színes körei (és a tubusban maradt szín, amivel olyan ihletetten játszott Arman egy időben) fűzfakoszorú, üveggyöngy-gyűrű a körök. Felébetört ácsceruza, kibicsaklott egyenese, exponáló zsinór fekete íve, színesfejű papírgyufa még bontatlan ritmusa; a még nem elhasznált ritmus a vonalak.
Ha valaki tárgyakból szerkeszt képet, akkor maguk a tárgyak válnak értelmezőivé, hordozóivá a vonalaknak, köröknek, szórtan fedett felületeknek.

Ildikó Havasi stellt ihre Raum-Kollagen aus. Bei ihr haben die jeweiligen Elemente schon eine konkrete Bedeutung, die Verbindungen der jeweiligen Elemente sind jedoch mindestens in ebensolchem Masse von formaler: seelisch-formaler Bauweise geprägt wie von der Suche nach gedanklicher Einheit. In anderen ihrer Werke wird diese Proportion umgekehrt und an die Stelle des lockeren Geflechtse der Formen tritt die mitunter bildlich kollidierende, aufeinander prallende Menge von Gegeständen, die in verschiedenen Lebenssituationen nebeneinander geraten sind.
In dieser in hölzernen Federetuis montierten Kollage-Serie werden die Relationen von Kreis und Linie von Gegenständen „gespielt". Die Linie von einst in Bibeln aufbewahrten Haarlocken, aus aufgerollten bunten Bildern gefertigte Papierperlen sind die Bögen. Der grosse und kleine Kreise von Schliessfachmarken, die farbigen Kreise von Aquarelltiegeln (und die in der Tube verbliebene Farbe, mit der Arman eine Zeit lang so inspiriert spielte), Weidenkranz, Glasperlenring sind die Kreise. Die verrenkte Gerade eines in der Mitte durchgebrochenen Zimmermannbleis, der schwarze Bogen einer Exponierschnur, der noch ungebrochne Rhythmus eines Blattes buntköpfiger papierner Zündhölzer; der noch unverbrauchte Rhythmus - die Linien.
Wenn man aus Gegenständen ein Bild konstruiert, dann werden die Gegenstände selbst zu Trägern der Linien, Kreise, der licht bedeckten Flächen.

H A V A S I I L D I K Ó

1052 BUDAPEST, DEÁK FERENC UTCA 15. TELEFON: 137-0027

1953. január 1-én született Kecskeméten. **1967** óta Budapesten él. **1971**-ben érettségizett a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola kerámia szakán. **1978**-ban diplomázott a Magyar Iparművészeti Főiskola szilikát tanszékének kerámia szakán, majd ugyanitt **1980**-ban a továbbképzőn fejezte be tanulmányait. **1978** óta szerepel képző- és iparművészeti kiállításokon. Két nagyobb plasztikája valósulhatott meg (köztéren); **1981**-ben „Forrás" - Kecskeméti Új Megyei Kórház kertjébe, **1990**-ben „Ákom-bákom" Budapesten a Káposztásmegyeri Általános Iskola aulája légterébe.

Geboren am 1. Januar **1953** in Kecskemét. Seit **1967** wohnhaft in Budapest. **1971** Abitur an der Budapester Fachschule für bildende und angewandte Kunst, Fachrichtung Keramik. **1978** Diplom am Lehrstuhl für Silikat der Ungarischen Hochschule für angewandte Kunst, Fachrichtung Keramik. **1980** Abschluss eines postgradualen Studiums an der Hochschule. Teilnahme an Ausstellungen für bildende und angewandte Kunst. Zwei grössere Plastiken wurden aufgestellt: **1981** „Quelle" - im Garten des neuen Komitatskrankenhauses in Kecskemét. **1990** „Krix-Krax" - Aula der Grundschule in Káposztásmegyer (Budapest).

MINDEN ÁTÉLT DOLGOT A FELEDÉS KERESZTVIZÉBE MERÍTEK, HOGY ELNYERHESSE AZ EMLÉKEZÉS ÖRÖK ÉLETÉT.

Kierkegaard

IGEN AZ EMBER SAJÁTJA AZ, HOGY KÉT IDŐBEN ALKOT, AMELYEK KÖZÜL AZ EGYIK A TISZTA LEHETŐSÉG VILÁGÁBAN FOLYIK LE, ABBAN A KÜLÖNLEGESEN FINOM KÖZEGBEN, AMELY MINDEN VALÓSÁGOS DOLGOT KÉPES UTÁNOZNI, ÉS VÉGTELEN SZÁMÚ ÖSSZEFÜGGÉST PRÓBÁLNI KI KÖZTÜK. A MÁSIK IDŐ A TERMÉSZETES IDŐ. EZ EGYRÉSZT MAGÁBAN FOGLALJA AZ ELŐBBIT, MÁSRÉSZT BENNE FOGLALTATIK ABBAN. A MI TETTEINK MINDKETTŐBEN RÉSZESEK. A TERV ELKÜLÖNÜL A TETTŐL, MINT AHOGY A TETT IS AZ EREDMÉNYTŐL.

Paul Valéry

JEDES ERLEBTE DING TAUCHE ICH INS WEIHWASSER DES VERGESSENS, DAMIT ES DAS EWIGE LEBEN DER ERINNERUNG ERLANGT.

Kierkegaard

JA, ES IST DEM MENSCHEN EIGEN, IN ZWEI ZEITEN ZU SCHAFFEN, DEREN EINE IN DER WELT DER REINEN MÖGLICHKEIT STATTFINDET, IN JENEM BESONDERE FEINEN MEDIUM, DAS JEGLICHES REALE NACHZUAHMEN UND UNTER DIESEN ZUSAMMENHÄNGE UNENDLICHER ZAHL AUSZUPROBIEREN VERMAG. DIE ANDERE ZEIT IST DIE NATÜRLICHE. DIESE UMFASST EINERSEITS DIE VORHERIGE, UND IST ANDERERSEITS IN JENER ENTHALTEN. UNSERE TATEN HABEN AN BEIDEN TEIL. DER PLAN SONDERT SICH VON DER TAT AB WIE JA AUCH DIE TAT VOM ERGEBNIS.

Paul Valéry

Hommage à V. Gimesy 2.
Bp. Február 6./1991

Havasi Ildikó
1052 Budapest, Deák Ferenc utca 15. Tel.: 370-027

HAVASI ILDIKÓ

1953 január 1-jén született Kecskeméten
1967 óta Budapesten él
1971 -ben érettségizett a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola kerámia szakán
1971 – 73 között a Kirakatrendező és Dekoratőr Iskolában tanult
1978 -ban diplomázott a Magyar Iparművészeti Főiskola Szilikát Tanszékének kerámia szakán
1978 – 80 között a Magyar Iparművészeti Főiskola Továbbképző Intézetében folytatta tanulmányait
1980 – 85-ig az Iparművészeti Vállalat Kerámia Üzemének tervezőjeként dolgozik, prototipusokat tervez sorozatgyártásra
Jelenleg szellemi szabadfoglalkozású művész
1978 óta tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának és
1982 -től a Fiatal Képzőművészek és a Fiatal Iparművészek Stúdiójának
1978 óta szerepel képző- és iparművészeti kiállításokon
1981 -ben "Forrás" c. munkáját felállították a kecskeméti Új Megyei Kórház kertjében

Díjak:

1979 Bács-Kiskun megyei Művészeti Nívódíj (Téli tárlat, Katona József Múzeum, Kecskemét)
1986 Művészeti Alap díja (Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Szolnok)

Ösztöndíjak:

1978 Kecskeméti kerámi Stúdió ösztöndíja
1979 Bács-Kiskun Megyei Tanács művészeti ösztöndíja
1983 és 85 Fiatal Képzőművészek Stúdiója szakmai ösztöndíja
1984 Fiatal Iparművészek Stúdiója szakmai ösztöndíja
1986 MTA-Soros Alapítvány ösztöndíja (Vasvári Lászlóval közös képzőművészeti tevékenységére)

Egyéni kiállítások:

1978 **ETHOSZ,** Fiatal Művészek Klubja, Budapest
TANULÓÉVEK, Megyei Művelődési Központ, Kecskemét

1979 **A VALÓSÁGBÓL A LEHETŐSÉGRE, A LEHETŐSÉGBŐL A VALÓSÁGRA,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (FIGYELEM III. kiállításrozat része)
1982 **ÁLOM,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (FIGYELEM V. kiállításrozat része)
1983 **JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA,** Fiatal Művészek Klubja, Budapest

Kiállítások Vasvári László Sándorral:

1979 KERÁMIA STÚDIÓ No. 1., Művelődési Központ, Kecskemét
BÁCS-KISKUN MEGYEI TÉLI TÁRLAT, Katona József Múzeum, Kecskemét
1980 VI. ORSZÁGOS KERÁMIA BIENNÁLÉ, Pécsi Galéria, Pécs
UNGARISCHE KERAMIKER IN WIEN, Centropa, Bécs
1981 IPARMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA, FIM Stúdió kiállítóterme, Budapest
1982 TERVEZŐKNEK, BERUHÁZÓKNAK AJÁNLJUK, Duna Galéria, Budapest
STÚDIÓ '82 (**ÁLOMKÉPEK**) Műcsarnok, Budapest
TÉR-IDÉZETEK (**ÁLOM-TÜKÖR** c. tér-kollázs) Fészek Galéria, Fészek Művész Klub, Budapest (Vasvári Lászlóval)

Csoportos kiállítások:

1983 ORSZÁGOS IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS, Műcsarnok, Budapest
STÚDIÓ '83 (**SZABADIDŐ** c. tér-kollázs) Ernst Múzeum, Budapest (Vasvári Lászlóval)
1984 ANYAG (**A VILÁG EGYSÉGE** c. tér-kollázs) Fényes Adolf terem, Budapest (Vasvári Lászlóval)
FIATAL IPARMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK KIÁLLÍTÁSA, (**LEGYEN A VENDÉGÜNK** c. tér-kollázs) Ernst Múzeum, Budapest (Vasvári Lászlóval)
1985 101 TÁRGY (**HOLNEMVOLT/I. /MIRAGE**/ c. tér-kollázs), Óbuda Galéria, Budapest (Vasvári Lászlóval)
IDEA, Vigadó Galéria, Budapest
STÚDIÓ '85 (**ANGYALIDŐ** c. tér-kollázs), Ernst Múzeum, Budapest (Vasvári Lászlóval)
1986 FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK KIÁLLÍTÁSA, Megyei Művelődési Központ, Szolnok
STÚDIÓ '86 (**NOVALIS TANULMÁNYOK** I– VII.) Budapesti Történeti Múzeum

Elgondolásaim megvalósítására kezdetben természetesen a szilikátipar anyagait használtam, hiszen ezeket az anyagokat ismertem meg jobban iskoláim alatt. De már diplomamunkám is a szűken vett kerámián túli "többléptékű" elképzelés volt: földplasztikát és ezáltal körülvett vízes medencét, s abban tükröződő samott plasztikát terveztem. Már iskolai tevékenységem és feladataim során megpróbáltam eljutni a kerámia határterületeire is: ahol még, vagy ahol már alkalmazható, más anyagokkal kombinálható, hogy lelki mozzanatok rögzítésére alkalmas műtárgy keletkezzen. Így a szilikát anyagoktól független plasztikai elgondolásaimat is folyamatosan próbálom realizálni.

Énemnek immár szerves része, önkifejeződése az a képzőművészeti tevékenység, amely "funkció orientált" tervező-művészi munkámmal párhuzamosan nyomon követhető. Autonóm képzőművészeti tevékenységem az iskolai évektől folyamatosan, s konkrét tervezői feladatok csökkenése folytán, egyre inkább alkotómunkám terepévé válik, melyet főként az előzőekben már felsorolt szervezetek (legutóbb 1986-ban a Soros Alapítvány) támogatásával tudtam realizálni és kiállítani.

Legfontosabb indítékom az életterünket kitöltő ("alkotó")tárgyak, dolgok és jelenségek új szempontok szerinti szellemi mozgásba hozatala. Egy gyermekkori kedves tárgyam (pl.: játékom vagy levelem) kiszakítása a jelen dermedtségéből, és felelesztése a konkrét érzelmi dimenzióinak. Az Élet peremére sodródott tárgyak (lét-darabok) visszahelyezése a "Világ szívébe". E munka lényege a hagyomány, a kontinuitás konkrét megteremtése, szimbólumképzés. Ez számomra nemcsak művészeti, de önpedagógiai feladat is, a szimbólum az általánosításnak olyan foka, melyet én elsősorban vizuális alkotásokban tudok kifejezni. Ha a valóságom lényegét keresem, a szimbólumok többet "jelentenek" a valóságos tárgyszerűségnél (rózsaszirom). Műtárgyaim szabadságom lépcsői és labirintusai.

ILDIKÓ HAVASI

1953 born in Kecskemét on the 1st of January
1967 has been living in Budapest
1971 graduates from the Polytechnic of Fine and Applied Arts where she studied ceramics
1971 – 73 studies in the School of Shopwindow Design and Decoration
1978 graduates from the Department of Silicate of the Academy of Applied Arts where she studied ceramics
1978 – 80 prost-graduate studies in the Institute of Further Education of the Academy of Applied Arts
1980 – 85 was working in the ceramics workshop of the Company of Applied Arts as a designer of mass-produced ceramics
At present she is working as a free-lance artist
1978 has been a member of the Art Fond of the Hungarian People's Republic
1982 has been a member of the Studio of Young Artists and also, of the Studio of Young Designers
1978 has been taking part in art and craft exhibitions
1981 her work titled "The Spring" was sited in the Garden of the New County Hospital in Kecskemét

Prizes:

1979 Prize for Artistic Standard, County of Bács-Kiskun (WINTER EXHIBITION, Katona József Museum, Kecskemét)
1986 Prize of the Art Fond (EXHIBITION OF THE STUDIO OF YOUNG ARTISTS, Szolnok)

Grants:

1978 grant from the Ceramics Studio, Kecskemét
1979 art grant from the Bács-Kiskun County Council
1983 and 85 grant from the Studio of Young Artists
1984 grant from the Studio of Young Designers
1986 grant from the MTA-Soros Foundation (jointly with László Vasvári)

Individual exhibitions:

1978 **ETHOS,** Young Artists' Club, Budapest
YEARS OF LEARNING, County Culture Centre, Kecskemét

1979 **FROM REALITY TO POSSIBILITY, FROM POSSIBILITY TO REALITY,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (Part of the exhibition series ATTENTION III.)
1982 **DREAM,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (Part of the exhibition series ATTENTION V.)
1983 **HALL OF TOYS-ANALOGY,** Young Artists' Club, Budapest

Exhibitions with László Sándor Vasvári:

1979 CERAMICS STUDIO No. 1., County Culture Centre, Kecskemét
BÁCS-KISKUN COUNTY WINTER EXHIBITION, Katona József Museum, Kecskemét
1980 VI. NATIONAL BIENNIAL OF CERAMICS, Pécsi Gallery, Pécs
UNGARISCHE KERAMIKER IN WIEN, Centropa, Wien
1981 DESIGNERS' EXHIBITION, Exhibition Hall of FIM Studio, Budapest
1982 RECOMMENDED FOR DESIGNERS AND INVESTERS, Duna Gallery, Budapest
1982 STÚDIÓ '82 (**DREAMS**) Palace of Exhibitions, Budapest
SPACE-QUOTATIONS (**DREAM-MIRROR** space-collage) Fészek Gallery, Fészek Artists' Club, Budapest (with László Vasvári)

Group exhibitions:

1983 NATIONAL EXHIBITION OF APPLIED ARTS, Palace of Exhibitions, Budapest
STÚDIÓ '83 (**SPARETIME** space-collage) Ernst Museum, Budapest (with László Vasvári)
1984 MATTER (**THE UNITY OF THE WORLD** space-college), Fényes Adolf Room, Budapest (with László Vasvári)
EXHIBITION OF THE STUDIO OF YOUNG DESIGNERS, (**BE OUR GUEST,** space-collage), Ernst Museum, Budapest (with László Vasvári)
1985 101 OBJECTS, (**NOT ONCE UPON A TIME/I. /MIRAGE/** space-collage), Óbuda Gallery, Budapest (with László Vasvári)
IDEA, Vigadó Gallery, Budapest
STÚDIÓ '85 (**ANGELTIME** space-collage), Ernst Museum, Budapest (with László Vasvári)
1986 EXHIBITION OF THE STUDIO OF YOUNG ARTISTS, County Culture Centre, Szolnok
STÚDIÓ '86 (**NOVALIS STUDIES** I– VII.) Budapest Historical Museum

In the beginning, naturally, I mainly used silicate materials to realize my ideas, because these were the materials I learned to use best during my schooling. But my diploma project was already a "multilayered" design, outside the narrower limits of ceramics: it was an earth scupture surrounding a pool with a chamot sculpture reflected in it. I tried to cross the border zones of ceramics even while I was still at school, where ceramics was still (or already applicable), and where I could combine it with other materials, in order to create art objects suitable for recording psychological processes. Therefore, I also try to realize continuously my ideas that are not related to the silicate materials.

The fine art work that runs parallel with my "functionally oriented" designer/artist activities has become an organic part of my personality. Ever since I left school, and following the gradual decrease of specific designing tasks my creative work is continuously shifting towards the autonomous fine art activities. I could realize my ideas and display them in exhibitions with the help of the organizations mentioned earlier (the latest one being the Soros Foundation in 1986).

My chief aim is to set the objects, the things and the phenomena filling ("creating") our living space into intellectual motion according to entirely new concepts; to remove a dear object of my childhood (e.g. a toy or a letter) from the stiffness of the present and to revive it for the concrete emotional dimensions; to place the objects (fragments of existence) that drifted to the peripheries of Life back into the "Heart of the World". The essence of this work is the actual creation of traditions and continuity and the formation of symbols. For me this is not just an artistic task, but also a self-educational one. The symbol is a level of generalization that I can express mainly via visual compositions. When I'm searching for the essence of my Self, then symbols (the petal of a rose, for example) mean more to me than the concrete objectiveness. My works are the steps and the labyriths to my freedom.

Ildikó Havasi
1052 Budapest, Deák F. utca 15. Tel.: 370-027

Kiállításunk mintegy tíz évnyi közös képzőművészeti tevékenységünk alkalmi összefoglalása.

Az ÉTER cím mellett azért döntöttünk mert e szó magyar nyelvű jelentéstartományai érzékeltetik azokat a régiókat, amelyek közös intervallumai kettőnk eddigi munkáinak. Éternek nevezzük épp úgy azt a világmindenséget kitöltő "semmit", amiben a létező "valamik" elrendeződnek, mint az orvosi altatószert, ami az altatást követő fájdalmak érzetétől próbál megkímélni. A költészet éteri-mennyei világai mellett (ET IN ARCADIA EGO), gondolhatunk a konkrét fizikai vagy vegyi jelentésekre (például az éter hullámaitól az illatos növényi olajokig).

Alkotásaink, mint a végtelenhez képest aránytalanul szükségszerű homokszemek, láthatatlanul és oldhatatlanul keveredtek hétköznapjainkba. Laboratóriumi kísérletek a sorozatgyártás világában. Minden kiállítás egy újabb megfejthető titkosírás, amely azokat a lelki-esztétikai mozzanatokat kell reprezentálja, amelyeket a múló idő ellenében, a sors kegyéből fakadóan, a semmibe tűnésből kimentettünk.

Bemutatjuk korábbi és új kombinációjú műtárgyainkat, vázlatainkat, idézeteinket és dokumentumainkat eddigi kísérleteinkről. Nem várt eredményeinket szeretnénk immár a küzdelem indulata nélkül összeállítani és mások számára is élvezhetővé tenni. (ELÖSZÖR-UTOLJÁRA ÉS MINDÖRÖKRE)

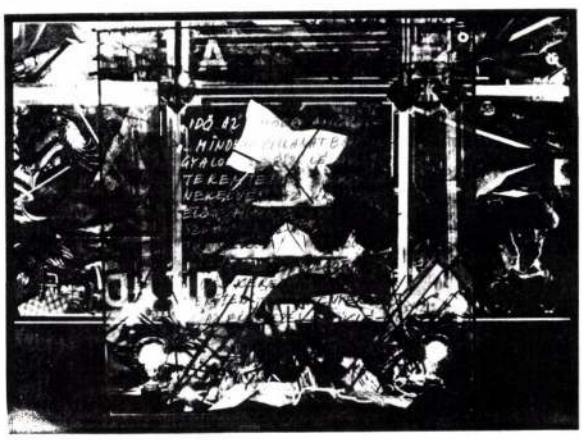

ANGYALIDŐ (töredék)
ANGEL TIME (fragment)

ÁLOM (töredék)
DREAM (fragment)

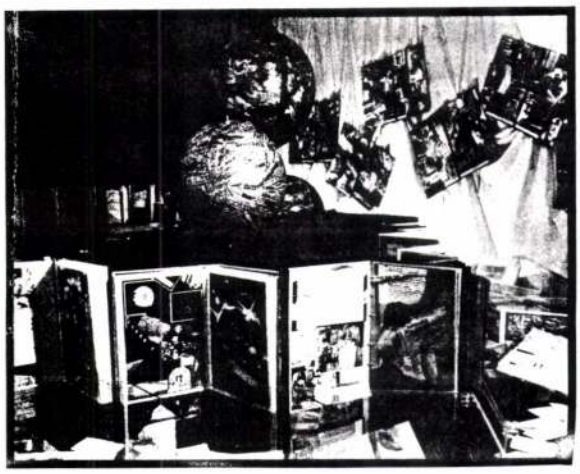

LÉPÉSEK AZ IDŐBEN
STEPS IN TIME

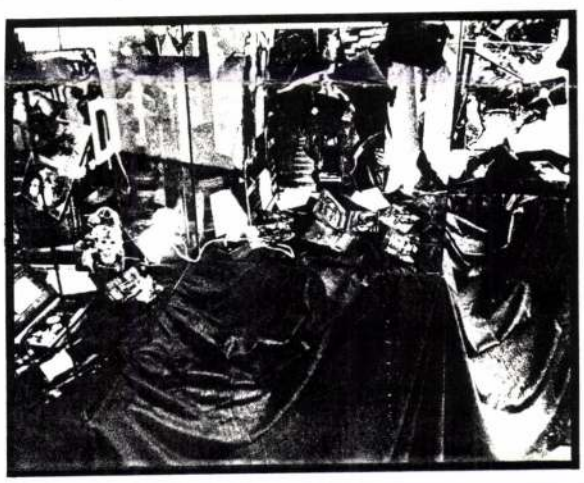

SZABADIDŐ (töredék)
SPARETIME (fragment)

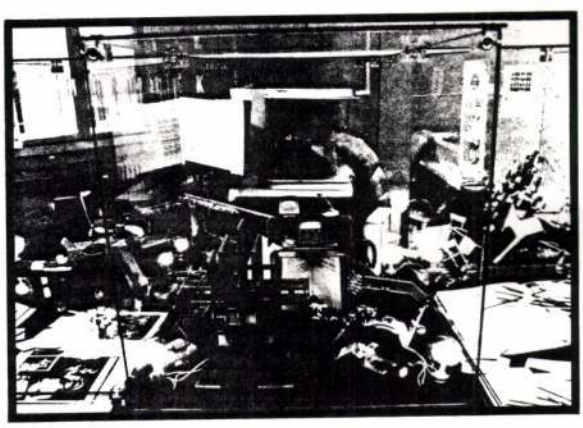

JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA (töredék)
HALL OF TOYS-ANALOGY (fragment)

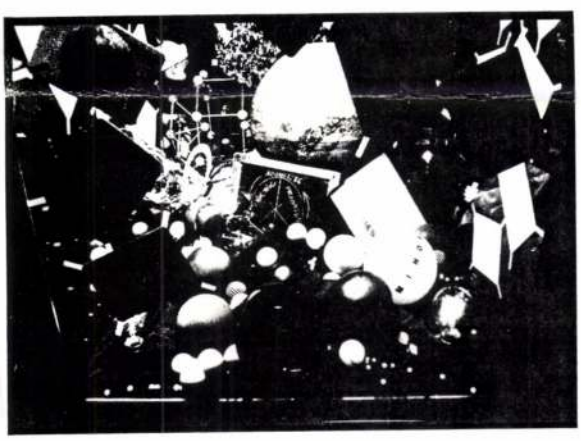

A VILÁG EGYSÉGE (töredék)
THE UNITY OF THE WORLD (fragment)

This exhibition is the casual summary of nearly 10 years of joint art activity.

We decided on the title ETHER because in the Hungarian language this word is used to refer to such regions like those constituting the common ground of our joint work. Ether is the nothing filling the Universe, where the existing things find their order; also, it is the medical anesthetic used for sparing the patient from the pain to come. Besides the heavenly-ethereal realm of poetry (ET IN ARCADIA EGO) we might think of the concrete physical-chemical meanings (e.g. from the waves of the ether to the volatile oils).

Our works are mingling invisibly and insolubly in our everyday lives like the grains of sand that are disproportionately needed to make up the infinite Universe. These works are laboratory experiments in the days of massproduction. Every exhibiton is another decodable cipher meant to represent those psychological-aesthetic moments that, by a stroke of luck and working against the passing time, we could save from disappearence.

We are putting on display our earlier and latest designs sketches, quotes and documents of experiments done so far. We would like to gather our unexpected results of which the heat of the struggle has already gone out, and make them also enjoyable for others (FIRST, LAST AND ALWAYS).

ÁRKÁDIA ÉS VANITAS A XX. SZÁZAD VÉGÉN

"amit megértünk
pusztán saját magunk szimbóluma"
Spengler

Egy kiállítás kapcsán általában külön beszélnek a művekről s külön a bemutatás módjáról, az ötletről, az installációról. Havasi Ildikó és Vasvári László Sándor esetében a kiállítás maga a mű. Nem mintha különálló munkáik nem lennének, de úgy érzem ezek elszigetelt elemzése nem segítene feltárni alkotóik igazi arcát. Éppen ezért Havasi Ildikó lírai kollázsait és Vasvári László félszáz könyvét nem emeljük ki a térből, hanem mindent érintetlenül hagyva az egészhez, a tényleges műhöz közelítünk. Mielőtt azonban egy lépést is tennénk, a fogalmakról kell egy-két szót ejteni. A két művész munkáit sokféleképpen nevezhetnénk, lehetnének installációs munkák, lírai environmentek, használhatnánk a tér-költészet, tér-kollázs kifejezéseket. Egyik-másik valóban meggyőzően cseng, de úgy tűnik, önmagában mégsem helytálló egyik sem. Havasi és Vasvári megteremt egy kiállítást, egy rendelkezésre álló térben úgy rendezi, építi és kapcsolja tárgyait, könyveit, szavait, képeit, a vitrineket és a drapériákat, hogy ezek a teremben levő üres területekkel együtt alkotják a művet. A kiállítás az a mű, amely időről időre egy bizonyos témát, illetve annak más-más oldalát közelíti meg.

Az alapanyag, a már említett tárgyak, régi emlékek, játékok, elhasználódott, lelétté lett eszközök, fényképek, levelek, virágszirmok, kivágott papírok stb. és konkrét művek, kollázsok, könyvek, kerámiák. Ezek véletlenszerű találkozásából jön létre a kiállítás. Természetesen bizonyos elemek néha kimaradnak, míg mások bekerülnek, esetleg előkerülnek újabb tárgyak, művek, legtöbbször találomra: ***"A 'találomra' – ez a világ legrégibb nemessége, ezt juttattam vissza minden dolognak és megváltottam a célszerűség szolgaságától őket."*** – mondja ZARATHUSTRA. Erre törekszik e két művész is, amikor eredeti közegéből kivéve újra meg újra más kontextusba helyezik a tárgyakat s az általuk találomra, intuíció útján kiválasztott szövegeket, melyek szinte egyenrangú társai a tárgyi világnak. Megjelennek felirat, összefüggő szöveg, idézet formájában, s a művek címeként. Folytonos metamorfózison mennek át nemcsak a tárgyak, hanem a tér és a szavak is. Történetük, karakterük, egyediségük mindig a "másság" területére tevődik át. Ez a "más" elemzésünk egyik kulcsszava is lehetne, hiszen Vasvári László diplomamunkája CSEHOV: **MÁS** című novellájának vizuális átírása volt, lényege az élmények személyessé tétele, s ezzel együtt a történet transzformációja egy másik világba. A fotómontázsok, a régi és új családi képekből kialakított jelenetek egy álomszerű film kockáit idézik. A történetbe való személyes belépés másik oldala, a történetből való kiemelés, amikor a művész tárgy helyett alannyá változik, maga teremti meg az új történetet s ezzel egy mágikus aktus főszereplőjévé lesz. Ily módon használhatatlan, elfelejtett tárgyak, események kerülnek vissza a létbe, egy "másfajta" létbe. Az elértéktelenedés, az elmúlás folyamatának megállítása s megfordítása is ez. Valami ami arra már nem jó, amire szánták, másra még alkalmas lehet. Új történet szereplőjévé, s a korábbi lét nyomait megőrizve s közvetítve akár relikviává is válhat. ***A vanitas gondolat így közvetlen kapcsolatba kerül az örök visszatérés elméletével, ezáltal feloldást nyer.***

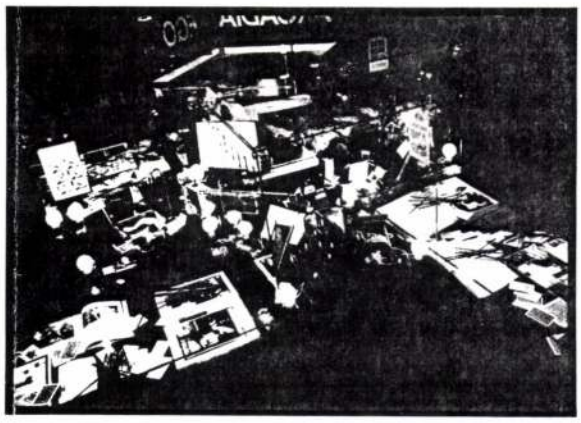

JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA (töredék)
HALL OF TOYS-ANALOGY (fragment)

Árkádiában, hogy változott át az "én is Árkádiában éltem" értelmezéssé, hogy végül bezárva a kört az elmúlásban rejlő "Árkádiáról" szóljon. Ez utóbbi az elmúlás szépségének élménye megjelenik Havasi és Vasvári művészetében is. Érdekes megfigyelni, hogyan teszi hozzá a végleges műhöz ki-ki a maga világát. Míg Havasi Ildikónál a múlt, az emlékek, az álom élményeinek melankóliája dominál, Vasvári László számára a múlt, jelen és jövő elhatárolhatatlan sort alkot. A jelen tárgyai, a legbanálisabb képesújságok részletei új értékekké, potenciális szépségforrássá válnak a kezében. A tudomány és a technika fejlődését képviselő tárgyak épp úgy otthonra lelnek műveiben, mint a törékeny verssorok. A XX. századi lét egyik sajátos káprázata a "rohanó idő", ebben a feltartóztathatatlan rohanásban felgyorsul az élet, s vele a világ elmúlása is. A szépséget azonban csak itt ebben a gyors elmúlásba ágyazott világban kereshetjük. Ezt teszi a két művész is, méghozzá együtt, a közös, de nem azonos emlékek, élmények segítségével. Teremtenek egy másik világot éppen úgy, ahogy a gyerek is arányosan magához kisházat épít, vagy babaruhát varr. ***Játszik, s "Az emberi játék... az ünnep szférájába, a kultuszéba, mindenesetre szent szférába tartozik". A játék a szabadság, a találomra teremtett világok birodalma.***

1983-ban Havasi és Vasvári **JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA** címmel rendezett kiállítást. A régi játék és annak "igazi" megfelelője, a vitrinben egymás mellett, a valódi és a másik, a megálmodott vagy megteremtett világ furcsa, szürrealisztikus kapcsolása. Az "igazi" és a "játék" jelzők tartalma felborul, s felvetődik, vajon lényeges-e még melyik a valódi, s mit jelent egyáltalán a valóság? Kiállításaik többségére érvényes, hogy a szavak jelentéstartományai kibővülnek, utat nyitnak a szabad képzettársításoknak, az átértelmezésnek. A bababolt pultja között az óriáskifli "óriássága" megsokszorozódik, most

Érdekes motívuma Havasi és Vasvári művészetének a vanitashoz kötődő, a művészettörténeti szakirodalomban Panofsky által feldolgozott "Et in Arcadia ego" témakör. Az "Et in Arcadia ego" az 1982-es **ÁLOM** című kiállításon szerepelt először szellemi motívumként, de máshol is többször visszatér. Arcadia értelmezésében az álom és valóság szféráinak titkai, a világ képének meghatározhatatlansága, a művészet határainak kérdései keveredtek. Furcsa paradoxon előtt állunk, ha elgondoljuk, hogy egy vizuális, képzőművészeti alkotás, mely az esztétika tartományába sorolható, az irodalom eszközeivel úgy ötvöződik, hogy ezáltal a filozófiára irányul és metafizikai kérdések feltevésére és megválaszolására inspirál.

A "komplex műalkotás" részletei, a vitrinek, s tárgyaik, a drapériák, könyvek, maszkok, szavak egymást értelmezik és sokféle szinten interpretálhatók. Ezek közül az első szféra feltétlen a vizuális élményből adódó esztétikai hatás. A második rétegben az egészet szemlélve haladhatunk fokozatos jelentésfeltárásokon keresztül egészen a végső pontig, a találkozásig a felvetett kérdésekkel. A metafizikai tartományokkal való szembesítés nem esik kívül a művészet hatáskörén, csak a módja tűnik kissé szokatlannak, a vanitas ikonográfia intenzív tárgyi megjelenítésén keresztül. A vanitas témakör jellegzetes motívumai az idő, az óra, a virág, a hamu, a tükör, a gyertya stb. valóságos XX. századi tárgyakként állnak előttünk, s akár gyárak termékei, akár képzeletünk szülöttei mindenképp ***örökös titkok forrásai.*** Panofsky amikor az "Et in Arcadia ego" szöveg jelentésének módosulásait vizsgálta rámutatott arra, hogy a vergiliusi idilli világhoz hogyan kapcsolódott a középkori memento mori jelentés, majd a halál jelenléte

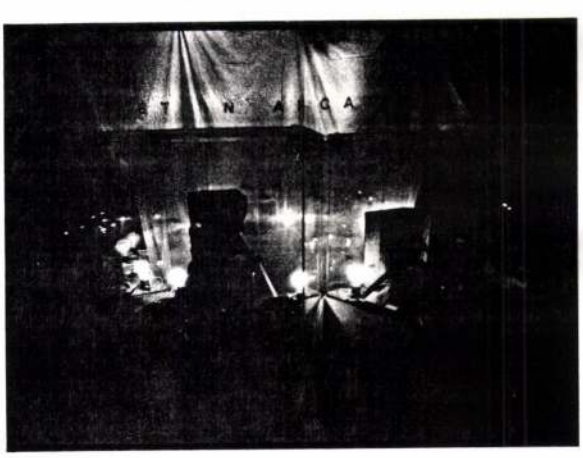

ÁLOM (töredék)
DREAM (fragment)

étel, de pillanok múlva már nem is biztos egészen, hogy az, lehet akár a hold is. ***Játszunk és közben egyre több kérdést teszünk fel.*** S nemcsak mi nézők, hanem az alkotók is. Az egyes kiállítások befejezése után "könyv-dokumentációk" készülnek. Ezek megörökítik és továbbfolytatják a témát. A metamorfózis újabb állomásai és kiindulópontjai. Sajátos műfaj ez a könyv-alkotás, a gyerekkorból ismert emlékkönyvek "bölcsességeit" s szép rajzait, a féltve őrzött naplót és a jegyzetfüzetet egyesíti, megőrizve a könyv hagyományos tulajdonságait is. Az 1982-ben készült **TALÁLKOZÁSOK** című könyv egy 1977-es kiállítást dokumentál, de egyben napló önvallomásokkal és vázlatkönyv gondolatkísérletekkel s az ars poeticának is beillő mondattal: "kérdéseket kellene kiállítanom".

Vasvári művészetének jellemző vonása a koncept, mely különösen a kiállításokon bontakozik ki. Egy gondolat továbbgondolható, egy lehetőség kiteljesíthető, ha a néző jelen van, ha részt vesz a játékban. Kiállításaik többsége ilyen szellemben fogant. Az 1979-es **AZ EGYÜTTLÉT ESZMÉNYÉNEK HAGYOMÁNYAI** (melyet Jelenczki Istvánnal készítettek) már maga is egyfajta, a művészetre és az életre kérdező koncept-dokumentáció. A kiállítótérben óriási terített asztal utalt az együttlét ünnepére. Lehet ez bármilyen személyes vagy szakrális ünnep, születésnap vagy utolsó vacsora. Az asztalon tányérok, bennük hamu, a poharakban bor, minden tányér mellett üveg alatt idézetek ("szellemi táplálék"), körös-körül frissen szedett virágok szirmai a pünkösdi virágszórás és az idő múlásának jelképei. A főhelyen tévé, a kommunikáció XX. századi szimbóluma, a falakon idézett műalkotások vagy ezek részletei az együttlét hagyományos kifejeződései. A megnyitó maga is egy akció volt, mely a felvetett gondolat "közös" átélésére irányult. Vajon érzékeljük-e még mit jelent az együttlét, vajon jelent-e még valamit? A koncept és az akció ötvözésével létrehozott kiállítások eredménye szerint a néző általában nem kíván együtt cselekedni. Néző akar lenni, nem szereplő, mint már azt a korábbi **IDEOARCHÍVUM** c. kiállítás is bizonyította, s talán érzi, hogy a mappákban levő rajzok megnézhetők, s a dobozok, könyvek felnyithatók, de nem lapozgat és nem emeli le a tetőt.

Talán ez az oka annak, hogy az utóbbi kiállításokon elmarad a felhívás a cselekvésre. A művészet és a tudomány általi megismerés lehetőségeiről, az élet értelmezéséről, a képzelet és a valóság határairól szóló gondolatok más hangon szólalnak meg. Erőteljesebbé válik a vanitas szimbólumok köre, s a szavak mágikus jelentésének hangsúlyozása. Az "itt és most" koordinátái, a végtelen, az örökkévalóság birodalma felé mutatnak. **A VILÁG EGYSÉGE** és az **ANGYALIDŐ** c. kiállítások gondolatmenetét a harmónia a teljesség, az időtlen nyugalom megjelenítésére való törekvés jellemzi. A gömb, mint a tökéletesség szimbóluma új plasztikai témaként jelenik meg. A szobor, a grafika, a tárgyak és idézetek szerves egységgé "kozmosszá" válnak (pl. "tér-kép-vers", földgömbplasztikák új földrészekkel). A káoszból kilépve most minden a rendre, a teljességre irányul. A kiállítás maga is "lelet", mely elmélkedésre, esztétikai élvezetre indít. ***Pedig "Az idő nem azt kívánja, hogy nézzük, hanem azt, hogy megéljük".***

Az idő összes tartományai felé nyitott sajátos ezredvégi művészet bontakozik ki Havasi Ildikó és Vasvári László Sándor tevékenységéből. A történeti hagyományok, az írott szövegek és a tárgyi környezet személyes és közös múltunk és jelenünk emlékeiből új jeleket, "másik világot" alkotnak, bízva benne, hogy Árkádia mindig létezik valahol.

Udvary Ildikó

HAVASI ILDIKÓ

By. Müeramol. 1987. nov. 6-28

Vasvári László Sándorné

Havasi Ildikó

Havasi Ildikó 1953-ban született Kecskeméten. A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola kerámia szakán 71-ben érettségizett. Két év kirakatrendezőiskola után az Iparművészeti Főiskolán kezdett tanulni, ezt 78-ban fejezte be kerámia szakon. Azóta kiállító művész.

a Fiatal Művészek Stúdiójába 1982-ben
felvett új tag. Magyar Világ 1983/6

Havasi Ildikó

Textilművész

Petőfi Múzeum

1982. 04. 3.

Havasi Ildikó (1978)

HAVASI ILDIKÓ

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, Pécsi Galéria, 1991. A kiállitást rend. és a kat. szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

HAVASI ILDIKÓ szobrász

CHIKÁN Bálint: Verseny a nézőért : Kisplasztikai Biennálé Pécsett. = Magyar Hirlap, 24.évf. 140.sz. 1991. 11. p.

Havasi Ildikó, keramikus

L: Müller Magdolna

Láncz S: Képzőmův. krónika
VA XI. országos ... 823-824.

Jelenkor, Pécs, 1980. szept. XXIII/9.

Havasi Ildikó, keramikusművész

Idén hatodik alkalommal került megrendezésre az Orsz. Kerámia Biennálé, a Széchenyi-téri galériában, a művészi kerámia jegyében. – Havasi Ildikó művei szerepelnek a biennálén: „Egy beavatkozás" „Transzformáció I–IV." ünű, öntött samottból készített alkotása; egy keretbe foglalt a kúpszerű kidomboroddstól a negatív formaként jelentkező lesimításig négy állapotot mutat be – mindez a „jelen vagyok" gondolatát érzékelteti a nézőben. /említve/.

Láncz Sándor: a VI. Országos Kerámia Biennálé Pécsett. Jelenkor, 1980. szept. 824. old.-on

Havasi Ildikó, [ ]

L. Jovián György

12

Vadas József - Tégedet a műkremben

Élet és Irodalom - Bp. 1985. szept. 20 XXIX/38

Havasi Ildikó

→ Barabás Márton fm

MŰVÉSZET 1985/2/60

Havasi Ildikó, [ ]

L: Vehő János

(-or): B 28-30

6

Élet és Irodalom Bp. 1986 már 28. XXX/13

HAVASI Ildikó

Hommage a Kandinszkij : Dészek Galéria,
1991.december 17 - 1992. január 17-
Megnyitja Székely András

Résztvevő művészek: Barabás Márton, El Kazovszkij,
Havasi Ildikó, Neuberger István, Pollacsek Kálmán, Szörtsey Gábor Vasvári László Sándor

des Seitenschiffgewölbes. In ungebrochener Regelmäßigkeit geht die Vierung (aus vier Grundquadraten) in Hauptschiff, Chor und Querschiff über, stets von zwei Seitenschiffen flankiert. Darnach lassen sich die Verhältnisse ablesen wie ein Rechenexempel (2 : 6 : 4 : 3, oder in ganzer Breite 4 : 5 : 4 : 3 und 4 : 5 : 3 : 2 im Umriß). Merkwürdig mutet nur die Verkürzung der Chormitte durch zwei Gewölbereihen an und das Fehlen der Fassade — es wäre die einzige Stelle im Buche, wo wir eine solche erwarten könnten, wenn auch die Ordensregeln nur einfache Formen verlangten. Villard nennt sie eine „viereckige Kirche" und nicht eine zisterziensische schlechthin. Denn das quadratische Schema[10] war längst und schon vor Citeaux auf nordfranzösischem, englischem und deutschem Boden gebräuchlich. Die frühen Zisterzienser mögen das Motiv, wie vordem schon die Hirsauer Bauschule, vielleicht in Anlehnung an die burgundisch-cluniazensische, wegen seiner formalen Schlichtheit übernommen haben.

Der gerade Chor war die einfachste Abschlußform der kleinen besonders tonnengewölbten Kirche und tritt daher meist ohne Seitenschiffe auf. Erst das beginnende 13. Jahrhundert hat dieser Form monumentale Ausmaße verliehen: in Laon hat man den runden Chor abgerissen und durch einen erstaunlich langen geraden mit zweigeschossigen Seitenschiffen ersetzt; die Ostwand selbst blieb noch leer und wurde durch eine reiche Fensteranlage aufgelöst. In einer naiveren Weise wiederholt sich der Übergang vom schlichten Halbkreis zum gegliederten Quadrat in der Zisterzienserkirche von Lilienfeld (Niederösterreich, Mitte 13. Jahrhundert)[11]. Hier ließ man die Säulen der Chorrundung einfach stehen und baute darum herum einen viereckigen Kranz von Säulen, Gewölben und Mauern[12]. In derselben Gegend, unter dem gleichen Orden feiert der gerade Chorschluß zu Ende des Jahrhunderts

HAVASI ILDIKÓ

említve ld. Kalmár István

...

...A kiállitás alapcélja:felvillantani néhány olyan törekvést, amely arra irányul,hogy ujszerü térképezéssel - idézéssel beszéljen a ma valóságáról,mert ennek megragadására a reneszánsz kidolgozta centrális perspektiva egyre alkalmatlanabbá válik. ....

P.Szabó Ernő:Tér-idézet.Pészek Galéria

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.3.sz.3-4.o.

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I., Uri u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
   A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

HAVASI ILDIKÓ ÉS VASVÁRI LÁSZLÓ SÁNDOR
KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOK DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTERMÉBEN
1987. NOVEMBER 6–28.
TÉR

Kiállításunk mintegy tíz évnyi közös képzőművészeti tevékenységünk alkalmi összefoglalása.

Az ÉTER cím mellett azért döntöttünk mert e szó magyar nyelvű jelentéstartományai érzékeltetik azokat a régiókat, amelyek közös intervallumai kettőnk eddigi munkáinak. Éternek nevezzük épp úgy azt a világmindenséget kitöltő "semmit", amiben a létező "valamik" elrendeződnek, mint az orvosi altatószert, ami az altatást követő fájdalmak érzetétől próbál megkímélni. A költészet éteri-mennyei világai mellett (ET IN ARCADIA EGO), gondolhatunk a konkrét fizikai vagy vegyi jelentésekre (például az éter hullámaitól az illatos növényi olajokig).

Alkotásaink, mint a végtelenhez képest aránytalanul szükségszerű homokszemek, láthatatlanul és oldhatatlanul keverednek hétköznapjainkba. Laboratóriumi kísérletek a sorozatgyártás világában. Minden kiállítás egy újabb megfejthető titkosírás, amely azokat a lelki-esztétikai mozzanatokat kell reprezentálja, amelyeket a múló idő ellenében, a sors kegyéből fakadóan, a semmibe tűnésből kimentettünk.

Bemutatjuk korábbi és új kombinációjú műtárgyainkat, vázlatainkat, idézeteinket és dokumentumainkat eddigi kísérleteinkről. Nem várt eredményeinket szeretnénk immár a küzdelem indulata nélkül összeállítani és mások számára is élvezhetővé tenni. (ELŐSZÖR-UTOLJÁRA ÉS MINDÖRÖKRE)

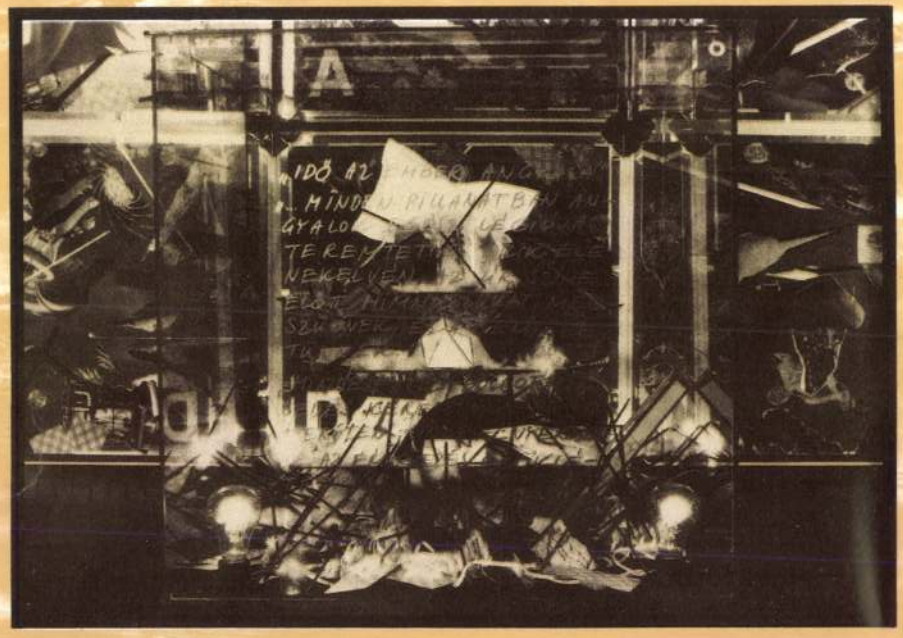

ANGYALIDŐ (töredék)
ANGELTIME (fragment)

ÁLOM (töredék)
DREAM (fragment)

LÉPÉSEK AZ IDŐBEN
STEPS IN TIME

SZABADIDŐ (töredék)
SPARETIME (fragment)

JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA (töredék)
HALL OF TOYS-ANALOGY (fragment)

A VILÁG EGYSÉGE (töredék)
THE UNITY OF THE WORLD (fragment)

This exhibition is the casual summary of nearly 10 years of joint art activity.

We decided on the title ETHER because in the Hungarian language this word is used to refer to such regions like those constituting the common ground of our joint work. Ether is the nothing filling the Universe, where the existing things find their order; also, it is the medical anesthetic used for sparing the patient from the pain to come. Besides the heavenly-ethereal realm of poetry (ET IN ARCADIA EGO) we might think of the concrete physical-chemical meanings (e.g. from the waves of the ether to the volatile oils).

Our works are mingling invisibly and insolubly in our everyday lives like the grains of sand that are disproportionately needed to make up the infinite Universe. These works are laboratory experiments in the days of massproduction. Every exhibiton is another decodable cipher meant to represent those psychological-aesthetic moments that, by a stroke of luck and working against the passing time, we could save from disappearence.

We are putting on display our earlier and latest designs sketches, quotes and documents of experiments done so far. We would like to gather our unexpected results of which the heat of the struggle has already gone out, and make them also enjoyable for others (FIRST, LAST AND ALWAYS).

ÁRKÁDIA ÉS VANITAS A XX. SZÁZAD VÉGÉN

"amit megértünk
pusztán saját magunk szimbóluma"
Spengler

Egy kiállítás kapcsán általában külön beszélnek a művekről s külön a bemutatás módjáról, az ötletről, az installációról. Havasi Ildikó és Vasvári László Sándor esetében a kiállítás maga a mű. Nem mintha különálló munkáik nem lennének, de úgy érzem ezek elszigetelt elemzése nem segítene felfárni alkotóik igazi arcát. Éppen ezért Havasi Ildikó lírai kollázsait és Vasvári László félszáz könyvét nem emeljük ki a térből, hanem mindent érintetlenül hagyva az egészhez, a tényleges műhöz közelítünk. Mielőtt azonban egy lépést is tennénk, a fogalmakról kell egy-két szót ejteni. A két művész munkáit sokféleképpen nevezhetnénk, lehetnének installációs munkák, lírai environmentek, használhatnánk a tér-költészet, tér-kollázs kifejezéseket. Egyik-másik valóban meggyőzően cseng, de úgy tűnik, önmagában mégsem helytálló egyik sem. Havasi és Vasvári megteremt egy kiállítást, egy rendelkezésre álló térben úgy rendezi, építi és kapcsolja tárgyait, könyveit, szavait, képeit, a vitrineket és a drapériákat, hogy ezek a teremben levő üres területekkel együtt alkotják a művet. A kiállítás az a mű, amely időről időre egy bizonyos témát, illetve annak más-más oldalát közelíti meg.

Az alapanyag, a már említett tárgyak, régi emlékek, játékok, elhasználódott, leletté lett eszközök, fényképek, levelek, virágszirmok, kivágott papírok stb. és konkrét művek, kollázsok, könyvek, kerámiák. Ezek véletlenszerű találkozásából jön létre a kiállítás. Természetesen bizonyos elemek néha kimaradnak, míg mások bekerülnek, esetleg előkerülnek újabb tárgyak, művek, legtöbbször találomra: ***"A 'találomra' – ez a világ legrégibb nemessége, ezt juttattam vissza minden dolognak és megváltottam a célszerűség szolgaságától őket."*** – mondja ZARATHUSTRA. Erre törekszik e két művész is, amikor eredeti közegéből kivéve újra meg újra más kontextusba helyezik a tárgyakat s az általuk találomra, intuíció útján kiválasztott szövegeket, melyek szinte egyenrangú társai a tárgyi világnak. Megjelennek felirat, összefüggő szöveg, idézet formájában, s a művek címeként. Folytonos metamorfózison mennek át nemcsak a tárgyak, hanem a tér és a szavak is. Történetük, karakterük, egyediségük mindig a "másság" területére tevődik át. Ez a "más" elemzésünk egyik kulcsszava is lehetne, hiszen Vasvári László diplomamunkája CSEHOV: **MÁS** című novellájának vizuális átírása volt, lényege az élmények személyessé tétele, s ezzel együtt a történet transzformációja egy másik világba. A fotómontázsok, a régi és új családi képekből kialakított jelenetek egy álombéli film kockáit idézik. A történetbe való személyes belépés másik oldala, a történetből való kiemelés, amikor a művész tárgy helyett alannyá változik, maga teremti meg az új történetet s ezzel egy mágikus aktus főszereplőjévé lesz. Ily módon használhatatlan, elfelejtett tárgyak, események kerülnek vissza a létbe, egy "másfajta" létbe. Az elértéktelenedés, az elmúlás folyamatának megállítása s megfordítása is ez. Valami ami arra már nem jó, amire szánták, másra még alkalmas lehet. Új történet szereplőjévé, s a korábbi lét nyomait megőrizve s közvetítve akár relikviává is válhat. ***A vanitas gondolat így közvetlen kapcsolatba kerül az örök visszatérés elméletével, ezáltal feloldást nyer.***

JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA (töredék)
HALL OF TOYS-ANALOGY (fragment)

Árkádiában, hogy változott át az "én is Árkádiában éltem" értelmezéssé, hogy végül bezárva a kört az elmúlásban rejlő "Árkádiáról" szóljon. Ez utóbbi az elmúlás szépségének élménye megjelenik Havasi és Vasvári művészetében is. Érdekes megfigyelni, hogyan teszi hozzá a végleges műhöz ki-ki a maga világát. Míg Havasi Ildikónál a múlt, az emlékek, az álom élményeinek melankóliája dominál, Vasvári László számára a múlt, jelen és jövő elhatárolhatatlan sort alkot. A jelen tárgyai, a legbanálisabb képesújságok részletei új értékekké, potenciális szépségforrássá válnak a kezében. A tudomány és a technika fejlődését képviselő tárgyak épp úgy otthonra lelnek műveiben, mint a törékeny verssorok. A XX. századi lét egyik sajátos káprázata a "rohanó idő", ebben a feltartóztathatatlan rohanásban felgyorsul az élet, s vele a világ elmúlása is. A szépséget azonban csak itt ebben a gyors elmúlásba ágyazott világban kereshetjük. Ezt teszi a két művész is, méghozzá együtt, a közös, de nem azonos emlékek, élmények segítségével. Teremtenek egy másik világot éppen úgy, ahogy a gyerek is arányosan magához kisházat épít, vagy babaruhát varr. ***Játszik, s "Az emberi játék... az ünnep szférájába, a kultuszéba, mindenesetre szent szférába tartozik". A játék a szabadság, a találomra teremtett világok birodalma.***

1983-ban Havasi és Vasvári **JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA** címmel rendezett kiállítást. A régi játék és annak "igazi" megfelelője, a vitrinben egymás mellett, a valódi és a másik, a megálmodott vagy megteremtett világ furcsa, szürrealisztikus kapcsolása. Az "igazi" és a "játék" jelzők tartalma felborul, s felvetődik, vajon lényeges-e még melyik a valódi, s mit jelent egyáltalán a valódiság? Kiállításaik többségére érvényes, hogy a szavak jelentéstartományai kibővülnek, utat nyitnak a szabad képzettársításoknak, az átértelmezésnek. A bababolt pultja között az óriáskifli "óriássága" megsokszorozódik, most

Érdekes motívuma Havasi és Vasvári művészetének a vanitashoz kötődő, a művészettörténeti szakirodalomban Panofsky által feldolgozott "Et in Arcadia ego" témakör. Az "Et in Arcadia ego" az 1982-es **ÁLOM** című kiállításon szerepelt először szellemi motívumként, de máshol is többször visszatér. Arcadia értelmezésében az álom és valóság szféráinak titkai, a világ képének meghatározhatatlansága, a művészet határainak kérdései keveredtek. Furcsa paradoxon előtt állunk, ha elgondoljuk, hogy egy vizuális, képzőművészeti alkotás, mely az esztétika tartományába sorolható, az irodalom eszközeivel úgy ötvöződik, hogy ezáltal a filozófiára irányul és metafizikai kérdések feltevésére és megválaszolására inspirál.

A "komplex műalkotás" részletei, a vitrinek, s tárgyaik, a drapériák, könyvek, maszkok, szavak egymást értelmezik és sokféle szinten interpretálhatók. Ezek közül az első szféra feltétlen a vizuális élményből adódó esztétikai hatás. A második rétegben az egészet szemlélve haladhatunk fokozatos jelentésfeltárásokon keresztül egészen a végső pontig, a találkozásig a felvetett kérdésekkel. A metafizikai tartományokkal való szembesítés nem esik kívül a művészet hatáskörén, csak a módja tűnik kissé szokatlannak, a vanitas ikonográfia intenzív tárgyi megjelenítésén keresztül. A vanitas témakör jellegzetes motívumai az idő, az óra, a virág, a hamu, a tükör, a gyertya stb. valóságos XX. századi tárgyakként állnak előttünk, s akár gyárak termékei, akár képzeletünk szülöttei mindenképp ***örökös titkok forrásai.*** Panofsky amikor az "Et in Arcadia ego" szöveg jelentésének módosulásait vizsgálta rámutatott arra, hogy a vergiliusi idilli világhoz hogyan kapcsolódott a középkori memento mori jelentés, majd a halál jelenléte

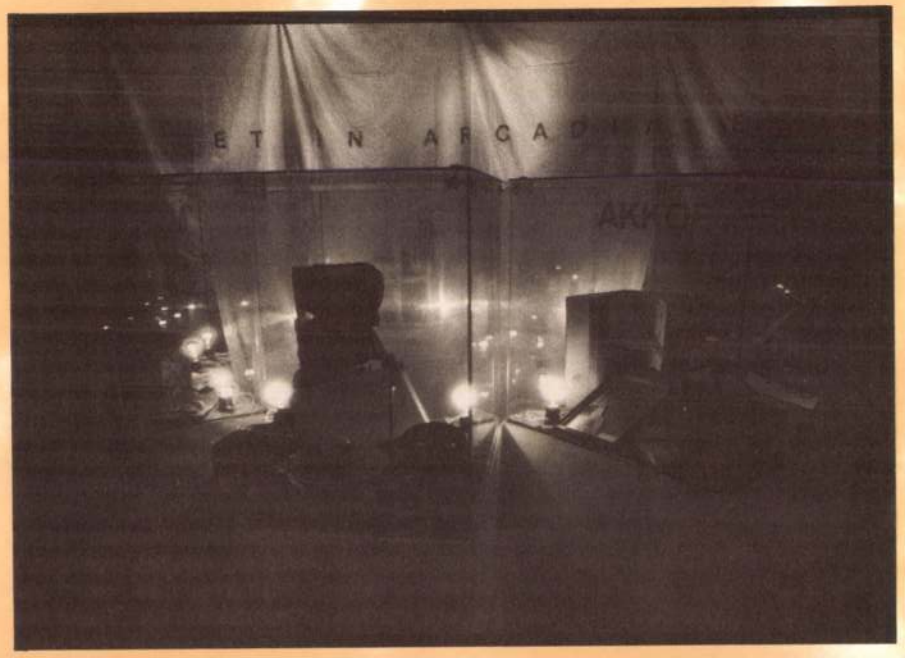

ÁLOM (töredék)
DREAM (fragment)

étel, de pillanok múlva már nem is biztos egészen, hogy az, lehet akár a hold is. ***Játszunk és közben egyre több kérdést teszünk fel.*** S nemcsak mi nézők, hanem az alkotók is. Az egyes kiállítások befejezése után "könyv-dokumentációk" készülnek. Ezek megörökítik és továbbfolytatják a témát. A metamorfózis újabb állomásai és kiindulópontjai. Sajátos műfaj ez a könyvalkotás, a gyerekkorból ismert emlékkönyvek "bölcsességeit" s szép rajzait, a féltve őrzött naplót és a jegyzetfüzetet egyesíti, megőrizve a könyv hagyományos tulajdonságait is. Az 1982-ben készült **TALÁLKOZÁSOK** című könyv egy 1977-es kiállítást dokumentál, de egyben napló önvallomásokkal és vázlatkönyv gondolatkísérletekkel s az ars poeticának is beillő mondattal: "kérdéseket kellene kiállítanom".

Vasvári művészetének jellemző vonása a koncept, mely különösen a kiállításokon bontakozik ki. Egy gondolat továbbgondolható, egy lehetőség kiteljesíthető, ha a néző jelen van, ha részt vesz a játékban. Kiállításaik többsége ilyen szellemben fogant. Az 1979-es **AZ EGYÜTTLÉT ESZMÉNYÉNEK HAGYOMÁNYAI** (melyet Jelenczki Istvánnal készítettek) már maga is egyfajta, a művészetre és az életre kérdező koncept-dokumentáció. A kiállítótérben óriási terített asztal utalt az együttlét ünnepére. Lehet ez bármilyen személyes vagy szakrális ünnep, születésnap vagy utolsó vacsora. Az asztalon tányérok, bennük hamu, a poharakban bor, minden tányér mellett üveg alatt idézetek ("szellemi táplálék"), körös-körül frissen szedett virágok szirmai a pünkösdi virágszórás és az idő múlásának jelképei. A főhelyen tévé, a kommunikáció XX. századi szimbóluma, a falakon idézett műalkotások vagy ezek részletei az együttlét hagyományos kifejeződései. A megnyitó maga is egy akció volt, mely a felvetett gondolat "közös" átélésére irányult. Vajon érzékeljük-e még mit jelent az együttlét, vajon jelent-e még valamit? A koncept és az akció ötvözésével létrehozott kiállítások eredménye szerint a néző általában nem kíván együtt cselekedni. Néző akar lenni, nem szereplő, mint már azt a korábbi **IDEOARCHÍVUM** c. kiállítás is bizonyította, s talán érzi, hogy a mappákban levő rajzok megnézhetők, s a dobozok, könyvek felnyithatók, de nem lapozgat és nem emeli le a tetőt.

Talán ez az oka annak, hogy az utóbbi kiállításokon elmarad a felhívás a cselekvésre. A művészet és a tudomány általi megismerés lehetőségeiről, az élet értelmezéséről, a képzelet és a valóság határairól szóló gondolatok más hangon szólalnak meg. Erőteljesebbé válik a vanitas szimbólumok köre, s a szavak mágikus jelentésének hangsúlyozása. Az "itt és most" koordinátái, a végtelen, az örökkévalóság birodalma felé mutatnak. **A VILÁG EGYSÉGE** és az **ANGYALIDŐ** c. kiállítások gondolatmenetét a harmónia a teljesség, az időtlen nyugalom megjelenítésére való törekvés jellemzi. A gömb, mint a tökéletesség szimbóluma új plasztikai témaként jelenik meg. A szobor, a grafika, a tárgyak és idézetek szerves egységgé "kozmosszá" válnak (pl. "tér-kép-vers", földgömbplasztikák új földrészekkel). A káoszból kilépve most minden a rendre, a teljességre irányul. A kiállítás maga is "lelet", mely elmélkedésre, esztétikai élvezetre indít. ***Pedig "Az idő nem azt kívánja, hogy nézzük, hanem azt, hogy megéljük".***

Az idő összes tartományai felé nyitott sajátos ezredvégi művészet bontakozik ki Havasi Ildikó és Vasvári László Sándor tevékenységéből. A történeti hagyományok, az írott szövegek és a tárgyi környezet személyes és közös múltunk és jelenünk emlékeiből új jeleket, "másik világot" alkotnak, bízva benne, hogy Árkádia mindig létezik valahol.

Udvary Ildikó

"what we understand is only our own symbol"
Spengler

The works of an exhibition are usually discussed separately from their presentation, their concept, their installation. In the case of Ildikó Havasi and László Sándor Vasvári the exhibition is the work. That is not to say that they have no individual works, but I feel that a separate analysis of these works wouldn't help discovering the true faces of their creators. For this reasom we are not removing Ildikó Havasi's lyric collages and László Vasvári's forty-odd books from their environment, but leaving everything as it is we approach the actual works as a whole. Before setting out, however, we must say a few things about the terms. The works of the two artists could come under several titles: they could be installations, lyric environments; or you might call them space-poetry, space-collage. Although some of them might sound convincing, it seems that none of them is quite appropriate in itself. Havasi and Vasvári create an exhibition; they organize, build up and connect the objects, books, words, pictures, cabinets and drapes in the available space so that together with the empty areas in the room they constitute the work. The exhibition is the work that shows from time to time, a certain theme, or the different aspects of it.

Objects already mentioned earlier, old souvenirs, toys, battered and fossilized tools, photographs, letters, petals, paper cuttings as well as the actual works, collages, books and ceramics provide the basic material. The exhibition emerges from their chance meeting. Naturally certain elements are sometimes missing, while new ones are being introduced, or perhaps reintroduced, most of the time by chance. ***"The 'by chance' is the most ancient nobility in the world; this is what I returned to all things and I liberated them from the slavery of practicality"*** – says ZARATHUSTRA. This is what the two artist are trying to do, too, when they disseminate the objects from their original environment and replace them repeatedly into different context together with the words that are chosen by chance and intuition and that become almost equal counterparts of the objects. The words are there, as inscriptions, continuous text, quotations, as well as the titles of the works. Not only the objects, but the space and the words are also going through perpetual metamorphosis. Their stories, characters, and individuality have always something to do with the "being different". The word "different" could also be the keyword of our analysis, since László Vasvári chose the visual translation of the Chekhov short story **DIFFERENT** to be his diploma project. At the heart of it was the personalization of life experiences and, concurrently, the transformation of the story into a different world. The montages, the scenes formed by old and new family photos resemble the frames of a dreamlike movie. Using quotes is an other way of personally participating in the stories. This happens when the artist becomes the subject rather than the object, creating the new story himself and hence becoming the central character of a magic act. This way unusable, long forgotten objects and events return to life, to a "different life". This is also the halting and the reversal of the process of devaluation, evanescence.

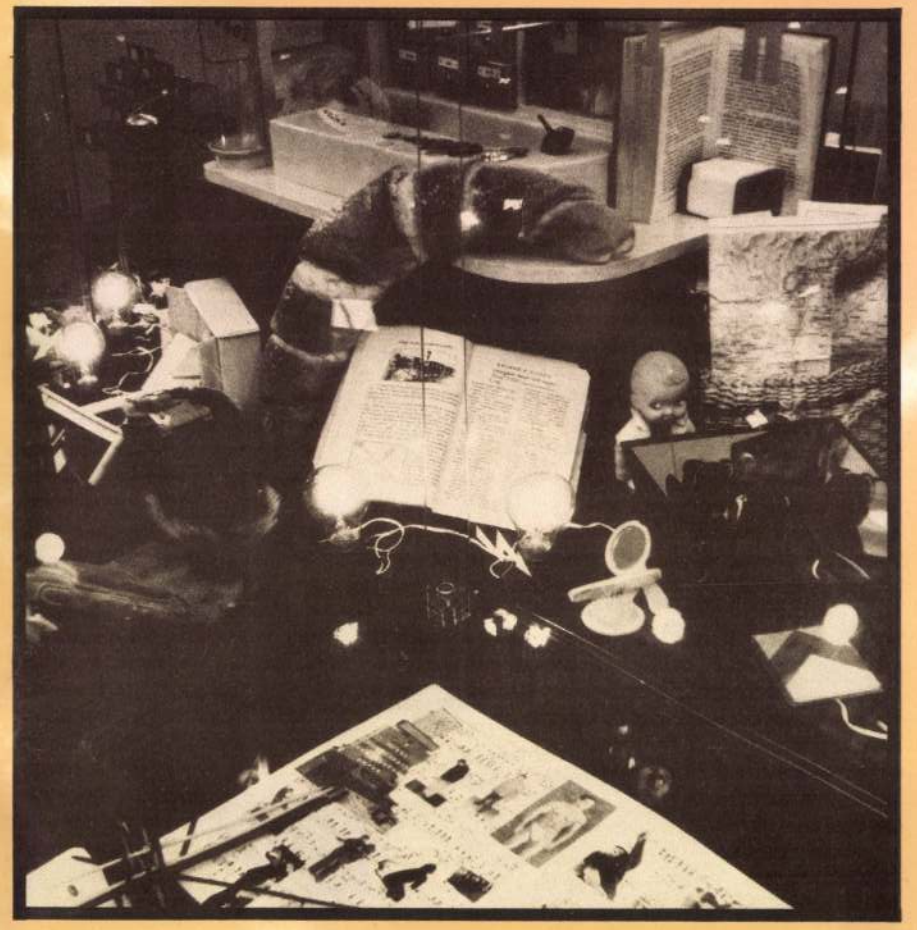

JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA (töredék)
HALL OF TOYS-ANALOGY (fragment)

In 1983 Havasi and Vasvári organized an exhibition titled **HALL OF TOYS-ANALOGY.** The old toys and their "real" counterparts are next to each other in the vitrine: the real world and the other one– the one that is dreamt or created– in a strange, surrealistic association. The meanings of the adjectives "real" and "toy" are confused, and we are led to ask: is it important which one is real, or what reality means at all? It applies to the majority of their exhibitions that the usual meanings of the words are expanded, and open up the way for free associations and reinterpretations. The size of the extra-large bread roll on the counter of the toyshop multiplies; it's food now, but who knows it might even become the Moon in the next moment. ***We are playing, but in the meantime we are raising more and more questions.*** And not only we raise them, but the artists, also. After the closing down of the exhibitions "bookdocumentaries" are made. They record and continue the theme. They are the next stages and points of

Something that can't be used for what is was meant for, still can be used for something else. It might get a role in a new story, or preserving and communicating the traces of the previous existence it might even become a relic. ***Hence, the vanitas thought gets into direct contact with the theory of perpetual return and, therefore, gains absolution.***

The "Et in Arcadia ego" subject-matter, discussed in the art-historian literature by Panofsky and relating to the vanitas is an interesting motif of Havasi's and Vasvári's art. The words "Et in Arcadia ego" were used first in the exhibition **DREAM** in 1982. as spritual motif, they are recurring frequently elsewhere also. The secrets of the realms of dreams and reality, the undeterminate nature of the view of the world and the questions of the borderlines of the arts mingle in the interpretations of Arcady. We are facing a strange paradox when we consider that an object of visual art belonging to the realms of aesthetics is combined with the means of literature in such a way as to turn to philosophy and inspire to address metaphysical questions.

The particulars of the "complex work": the boxes and their content, the drapes, books, masks and words interpret each other and can be interpreted on many different levels. The first of these is without doubt the aesthetic effect of the visual sensation. Viewing the work as a whole we can proceed in the second layer from the gradual comprehension of the meanings all the way to the final point: the encounter with the questions raised. Coming face to face with the metaphysical domains is not outside the scope of art, but the manner that uses the intensive, material representation of the vanitas iconography seems unusual. The characteristic motifs of the vanitas theme– the time, the clock, the flowers, the ashes, the mirror, the candle, etc.– confront us as the artifacts of the 20th century, and wether they are the products of factories or of our imagination, they are still ***the sources of perennial secrets.*** Panofsky pointed out in examining the modified meanings of the text "Et in Arcadia ego", how the medieval meaning "memento mori" became associated with the idyllic Vergilian world, and how the presence of death in Arcady was later interpreted as I also lived in Arcady, to end up as the transitoriness of life in Arcady. The later meaning, the beauty in transitoriness, also appears in the art of Havasi and Vasvári. It's interesting to note how they each add their own world to the final work. While in Ildikó Havasi's case the melancholy dominates in experiencing the past, the memories, and the dreams, László Vasvári sees the past, present and future as a continuum. In his hand the objects of present, like the most banal details of a magazine, attain new values and become potential sources of beauty. The objects representing science and technological progress and the fragile lines of poetry are equally at home in his works. A peculiar illusion of the 20th century is the "rushing time". In this unstoppable rush life speeds up, and the passing of the world speeds up with it, too. Nevertheless, we can find beauty only here, in this world embedded in rapid evanescence. This is what the two artists are doing, together, using their the shared, but not identical memories and experiences. They are creating an other world, just like a little boy builds a house that is proportionate by his scale, or a little girl makes a tiny dress for her doll. ***They play, and "the human play... belongs to the sphere of celebration, or cult, or some other sacred sphere". The game is the land of freedom, of a world created by chance.***

departures in the metamorphosis. These books represent a peculiar art form. They combine the "proverbs" and the drawings of the keepsake albums so popular with children, the cherished diary, and the notebook, while exhibiting all the familiar features of a book. The book **ENCOUNTERS** made in 1982 and documenting an exhibition back in 1977 is concurrently a diary containing confessions, and a drawing book with fragments of ideas. It contains the sentence that could also be the artists' appropriate ars poetica: "I ought to exhibit questions".

This concept is a characteristic of Vasvári's art, and it is especially noticeable in the exhibitions. An idea can be expanded, a possibility elaborated on, if a spectator is there, and if he is willing to play. This spirit imbues the majority of their exhibitions. The 1979 exhibition **THE TRADITIONS OF THE IDEALS OF TOGETHERNESS** (made with István Jelenczki) is already a sort of conceptual documentation querying art and life. A huge, set table referred to the feast of togetherness. It could be some private or sacred feast, birthday or last supper. There are plates on the table filled with ashes, and glasses, filled with wine; beside every plate, and under the glasses there are quotations ("spiritual food"), and there are petals of freshly cut flowers all around symbolizing the rain of flowers on Whitsuntide and the passing of time. The centrally placed TV set– the symbol of 20th century communication– and the works of art shown on the walls or their particulars are the familiar manifestations of togetherness. The opening of the exhibition was in itself an action, encouraging the "communal" identification with the theme. One wonders if We sense today, what togetherness means, if it still means anything. Further exhibitions, created by combining concept and action, showed that, in general, the viewers didn't want to take part. As an earlier exhibition entitled **IDEOARCHIVUM** had proved it, they wanted to be spectators, not actors; and perhaps they felt that the drawings in the portfolios were there to be looked at, the boxes and the books, to be opened; still, they didn't leaf through the pictures, didn't lift the covers.

Maybe this is the reason why the audience is not invited to coact in the last exhibitions. The thoughts about the possibilities of gaining knowledge through art and science, about the interpretations of life, and about the borderlines between imagination and reality are voiced differently. Increasing emphasis is put on the vanitas symbols and on the magic meanings of the words. The coordinates of "here" and "now" are pointing to the realm of infinity, of eternity. The chain of thoughts of the exhibitions **THE UNITY OF THE WORLD** and of the **ANGELTIME** is characterized by the effort to represent harmony, completeness and timeless tranquility. The sphere symbolizing perfection appears as a new sculptura theme. The sculptures, graphics, objects and quotations become an organic unit, a "cosmos". (For example, the small sculptures with the Globe featuring new continents.) Leaving the chaos behind everything is striving towards perfection now. The exhibition is a fossil itself, which actuates contemplation and aesthetic enjoyment, albeit ***"Time doesn't want to be looked at; it wants to be lived".***

A peculiar, end-of-the-millennium art emerges from Ildikó Havasi and László Sándor Vasvári's work, that is open towards all aspects of time. They are creating new symbols, " another world" from the historical traditions, the written texts, and the material surroundings– the relics of our privat and public past and present– , hoping that Arcady still exists somewhere.

JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA
HALL OF TOYS-ANALOGY

Havasi Ildikó
1052 Budapest, Deák Ferenc utca 15. Tel.: 370-027

1953 január 1-jén született Kecskeméten
1967 óta Budapesten él
1971 -ben érettségizett a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola kerámia szakán
1971 – 73 között a Kirakatrendező és Dekoratőr Iskolában tanult
1978 -ban diplomázott a Magyar Iparművészeti Főiskola Szilikát Tanszékének kerámia szakán
1978 – 80 között a Magyar Iparművészeti Főiskola Továbbképző Intézetében folytatta tanulmányait
1980 – 85-ig az Iparművészeti Vállalat Kerámia Üzemének tervezőjeként dolgozik, prototípusokat tervez sorozatgyártásra
Jelenleg szellemi szabadfoglalkozású művész
1978 óta tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának és
1982 -től a Fiatal Képzőművészek és a Fiatal Iparművészek Stúdiójának
1978 óta szerepel képző- és iparművészeti kiállításokon
1981 -ben "Forrás" c. munkáját felállították a kecskeméti Új Megyei Kórház kertjében

Díjak:

1979 Bács-Kiskun megyei Művészeti Nívódíj (Téli tárlat, Katona József Múzeum, Kecskemét)
1986 Művészeti Alap díja (Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Szolnok)

Ösztöndíjak:

1978 Kecskeméti kerámi Stúdió ösztöndíja
1979 Bács-Kiskun Megyei Tanács művészeti ösztöndíja
1983 és 85 Fiatal Képzőművészek Stúdiója szakmai ösztöndíja
1984 Fiatal Iparművészek Stúdiója szakmai ösztöndíja
1986 MTA-Soros Alapítvány ösztöndíja (Vasvári Lászlóval közös képzőművészeti tevékenységére)

Egyéni kiállítások:

1978 **ETHOSZ,** Fiatal Művészek Klubja, Budapest
TANULÓÉVEK, Megyei Művelődési Központ, Kecskemét

Kiállítások Vasvári László Sándorral:

1979 **A VALÓSÁGBÓL A LEHETŐSÉGRE, A LEHETŐSÉGBŐL A VALÓSÁGRA,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (FIGYELEM III. kiállítássorozat része)
1982 **ÁLOM,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (FIGYELEM V. kiállítássorozat része)
1983 **JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA,** Fiatal Művészek Klubja, Budapest

Csoportos kiállítások:

1979 KERÁMIA STÚDIÓ No. 1., Művelődési Központ, Kecskemét
BÁCS-KISKUN MEGYEI TÉLI TÁRLAT, Katona József Múzeum, Kecskemét
1980 VI. ORSZÁGOS KERÁMIA BIENNÁLÉ, Pécsi Galéria, Pécs
UNGARISCHE KERAMIKER IN WIEN, Centropa, Bécs
1981 IPARMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA, FIM Stúdió kiállítóterme, Budapest
1982 TERVEZŐKNEK, BERUHÁZÓKNAK AJÁNLJUK, Duna Galéria, Budapest
STÚDIÓ '82 (**ÁLOMKÉPEK**) Műcsarnok, Budapest
TÉR-IDÉZETEK (**ÁLOM-TÜKÖR** c. tér-kollázs) Fészek Galéria, Fészek Művész Klub, Budapest (Vasvári Lászlóval)

1953 born in Kecskemét on the 1st of January
1967 has been living in Budapest
1971 graduates from the Polytechnic of Fine and Applied Arts where she studied ceramics
1971 – 73 studies in the School of Shopwindow Design and Decoration
1978 graduates from the Department of Silicate of the Academy of Applied Arts where she studied ceramics
1978 – 80 prost-graduate studies in the Institute of Further Education of the Academy of Applied Arts
1980 – 85 was working in the ceramics workshop of the Company of Applied Arts as a designer of mass-produced ceramics
At present she is working as a free-lance artist
1978 has been a member of the Art Fond of the Hungarian People's Republic
1982 has been a member of the Studio of Young Artists and also, of the Studio of Young Designers
1978 has been taking part in art and craft exhibitions
1981 her work titled "The Spring" was sited in the Garden of the New County Hospital in Kecskemét

Prizes:

1979 Prize for Artistic Standard, County of Bács-Kiskun (WINTER EXHIBITION, Katona József Museum, Kecskemét)
1986 Prize of the Art Fond (EXHIBITION OF THE STUDIO OF YOUNG ARTISTS, Szolnok)

Grants:

1978 grant from the Ceramics Studio, Kecskemét
1979 art grant from the Bács-Kiskun County Council
1983 and 85 grant from the Studio of Young Artists
1984 grant from the Studio of Young Designers
1986 grant from the MTA-Soros Foundation (jointly with László Vasvári)

Individual exhibitions:

1978 **ETHOS,** Young Artists' Club, Budapest
YEARS OF LEARNING, County Culture Centre, Kecskemét

Exhibitions with László Sándor Vasvári:

1979 **FROM REALITY TO POSSIBILITY, FROM POSSIBILITY TO REALITY,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (Part of the exhibition series ATTENTION III.)
1982 **DREAM,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (Part of the exhibition series ATTENTION V.)
1983 **HALL OF TOYS-ANALOGY,** Young Artists' Club, Budapest

Group exhibitions:

1979 CERAMICS STUDIO No. 1., County Culture Centre, Kecskemét
BÁCS-KISKUN COUNTY WINTER EXHIBITION, Katona József Museum, Kecskemét
1980 VI. NATIONAL BIENNIAL OF CERAMICS, Pécsi Gallery, Pécs
UNGARISCHE KERAMIKER IN WIEN, Centropa, Wien
1981 DESIGNERS' EXHIBITION, Exhibition Hall of FIM Studio, Budapest
1982 RECOMMENDED FOR DESIGNERS AND INVESTERS, Duna Gallery, Budapest
1982 STÚDIÓ '82 (**DREAMS**) Palace of Exhibitions, Budapest
SPACE-QUOTATIONS (**DREAM-MIRROR** space-collage) Fészek Gallery, Fészek Artists' Club, Budapest (with László Vasvári)

HAVASI ILDIKÓ

1983 ORSZÁGOS IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS, Műcsarnok, Budapest
STÚDIÓ '83 (**SZABADIDŐ** c. tér-kollázs) Ernst Múzeum, Budapest (Vasvári Lászlóval)
1984 ANYAG (**A VILÁG EGYSÉGE** c. tér-kollázs) Fényes Adolf terem, Budapest (Vasvári Lászlóval)
FIATAL IPARMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK KIÁLLÍTÁSA, (**LEGYEN A VENDÉGÜNK** c. tér-kollázs) Ernst Múzeum, Budapest (Vasvári Lászlóval)
1985 101 TÁRGY (**HOLNEMVOLT/I. /MIRAGE/** c. tér-kollázs), Óbuda Galéria, Budapest (Vasvári Lászlóval)
IDEA, Vigadó Galéria, Budapest
STÚDIÓ '85 (**ANGYALIDŐ** c. tér-kollázs), Ernst Múzeum, Budapest (Vasvári Lászlóval)
1986 FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK KIÁLLÍTÁSA, Megyei Művelődési Központ, Szolnok
STÚDIÓ '86 (**NOVALIS TANULMÁNYOK** I– VII.) Budapesti Történeti Múzeum

Elgondolásaim megvalósítására kezdetben természetesen a szilikátipar anyagait használtam, hiszen ezeket az anyagokat ismertem meg jobban iskoláim alatt. De már diplomamunkám is a szűken vett kerámián túli "többléptékű" elképzelés volt: földplasztikát és ezáltal körülvett vízes medencét, s abban tükröződő samott plasztikát terveztem. Már iskolai tevékenységem és feladataim során megpróbáltam eljutni a kerámia határterületeire is: ahol még, vagy ahol már alkalmazható, más anyagokkal kombinálható, hogy lelki mozzanatok rögzítésére alkalmas műtárgy keletkezzen. Így a szilikát anyagoktól független plasztikai elgondolásaimat is folyamatosan próbálom realizálni.

Énemnek immár szerves része, önkifejeződése az a képzőművészeti tevékenység, amely "funkció orientált" tervező-művészi munkámmal párhuzamosan nyomon követhető. Autonóm képzőművészeti tevékenységem az iskolai évektől folyamatosan, s konkrét tervezői feladatok csökkenése folytán, egyre inkább alkotómunkám terepévé válik, melyet főként az előzőekben már felsorolt szervezetek (legutóbb 1986-ban a Soros Alapítvány) támogatásával tudtam realizálni és kiállítani.

Legfontosabb indítékom az életterünket kitöltő ("alkotó")tárgyak, dolgok és jelenségek új szempontok szerinti szellemi mozgásba hozatala. Egy gyermekkori kedves tárgyam (pl.: játékom vagy levelem) kiszakítása a jelen dermedtségéből, és felélesztése a konkrét érzelmi dimenzióinak. Az Élet peremére sodródott tárgyak (lét-darabok) visszahelyezése a "Világ szívébe". E munka lényege a hagyomány, a kontinuitás konkrét megteremtése, szimbólumképzés. Ez számomra nemcsak művészeti, de önpedagógiai feladat is, a szimbólum az általánosításnak olyan foka, melyet én elsősorban vizuális alkotásokban tudok kifejezni. Ha a valóságom lényegét keresem, a szimbólumok többet "jelentenek" a valóságos tárgyszerűségnél (rózsaszirom). Műtárgyaim szabadságom lépcsői és labirintusai.

1983 NATIONAL EXHIBITION OF APPLIED ARTS, Palace of Exhibitions, Budapest
STÚDIÓ '83 (**SPARETIME** space-collage) Ernst Museum, Budapest (with László Vasvári)
1984 MATTER (**THE UNITY OF THE WORLD** space-college), Fényes Adolf Room, Budapest (with László Vasvári)
EXHIBITION OF THE STUDIO OF YOUNG DESIGNERS, (**BE OUR GUEST,** space-collage), Ernst Museum, Budapest (with László Vasvári)
1985 101 OBJECTS, (**NOT ONCE UPON A TIME/I. /MIRAGE/** space-collage), Óbuda Gallery, Budapest (with László Vasvári)
IDEA, Vigadó Gallery, Budapest
STÚDIÓ '85 (**ANGELTIME** space-collage), Ernst Museum, Budapest (with László Vasvári)
1986 EXHIBITION OF THE STUDIO OF YOUNG ARTISTS, County Culture Centre, Szolnok
STÚDIÓ '86 (**NOVALIS STUDIES** I– VII.) Budapest Historical Museum

In the beginning, naturally, I mainly used silicate materials to realize my ideas, because these were the materials I learned to use best during my schooling. But my diploma project was already a "multilayered" design, outside the narrower limits of ceramics: it was an earth sculpture surrounding a pool with a chamot sculpture reflected in it. I tried to cross the border zones of ceramics even while I was still at school, where ceramics was still (or already applicable), and where I could combine it with other materials, in order to create art objects suitable for recording psychological processes. Therefore, I also try to realize continuously my ideas that are not related to the silicate materials.

The fine art work that runs parallel with my "functionally oriented" designer/artist activities has become an organic part of my personality. Ever since I left school, and following the gradual decrease of specific designing tasks my creative work is continuously shifting towards the autonomous fine art activities. I could realize my ideas and display them in exhibitions with the help of the organizations mentioned earlier (the latest one being the Soros Foundation in 1986).

My chief aim is to set the objects, the things and the phenomena filling ("creating") our living space into intellectual motion according to entirely new concepts; to remove a dear object of my childhood (e.g. a toy or a letter) from the stiffness of the present and to revive it for the concrete emotional dimensions; to place the objects (fragments of existence) that drifted to the peripheries of Life back into the "Heart of the World". The essence of this work is the actual creation of traditions and continuity and the formation of symbols. For me this is not just an artistic task, but also a self-educational one. The symbol is a level of generalization that I can express mainly via visual compositions. When I'm searching for the essence of my Self, then symbols (the petal of a rose, for example) mean more to me than the concrete objectiveness. My works are the steps and the labyriths to my freedom.

Ildikó Havasi
1052 Budapest, Deák F. utca 15. Tel.: 370-027

Vasvári László Sándor
1052 Budapest, Deák Ferenc utca 15. Tel.: 370-027

1952 február 3-án született Budapesten
1970 -ben érettségizett a Kanizsai Dorottya Gimnázium rajz tagozatán
1970 – 72 között a Kirakatrendező és Dekoratőr Iskolában tanult
1972 – 74-ig a Budapesti Fényképész Szövetkezetnél kirakatrendezőként, majd nyomdai grafikusként dolgozott
1981 -ben diplomázott a Magyar Iparművészeti Főiskola Typo-Grafika Tanszékének könyvművészeti szakán
1981 óta reklám-grafikai tervezőként dolgozik
1981 – 84 között a Kecskeméti Petőfi Nyomdában grafikus tervező
1984 óta az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtárban dolgozik művészeti vezetőként
1981 óta tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
1982 -től a Fiatal Iparművészek Stúdiójának
1987 -től a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja
1972 óta szerepel képzőművészeti kiállításokon

Díjak:

1979 ***Print*** c. folyóirat (New York) címlaptervezési pályázat III. díj
1985 ***Szép könyv*** pályázat Művelődési Minisztérium díja

Ösztöndíjak:

1982 és 83 Fiatal Képzőművészek Stúdiójának szakmai ösztöndíja
1984 Fiatal Iparművészek Stúdiójának szakmai ösztöndíja
1986 MTA-Soros Alapítvány ösztöndíja (Havasi Ildikóval közös tevékenységére)

Egyéni kiállítások:

1978 **TISZTELETPÉLDÁNY,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (Figyelem II. kiállítássorozat része)
IDEOARCHÍVUM, BME Bercsényi Kollégium, Budapest (Figyelem II. kiállítássorozat része)
1985 **LÉPÉSEK AZ IDŐBEN** (vizuális naplók kiállítása) Stúdió Galéria, Budapest

Közös kiállítások:

1977 **TALÁLKOZÁSOK...VAL,** Közgazdasági Egyetem, Varga J. Kollégium, Budapest (Jelenczki Istvánnal)
1978 **ÁTTÉTELEK,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (Jelenczki Istvánnal és Ördögh Balázzsal, FIGYELEM II. kiállítássorozat része)
1979 **A VALÓSÁGBÓL A LEHETŐSÉGRE – A LEHETŐSÉGBŐL A VALÓSÁGRA,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (Havasi Ildikóval, FIGYELEM III. kiállítássorozat része)
AZ EGYÜTTLÉT ESZMÉNYÉNEK HAGYOMÁNYAI, BME Bercsényi Kollégium, Budapest (Jelenczki Istvánnal, FIGYELEM III. kiállítássorozat része)
1981 **KÓR,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (Jelenczki Istvánnal, FIGYELEM IV. kiállítás)
1982 **ÁLOM,** BME Bercsényi Kollégium, Budapest (Havasi Ildikóval, FIGYELEM V. kiállítássorozat része)
1983 **JÁTÉKTEREM-ANALÓGIA,** Fiatal Művészek Klubja, Budapest (Havasi Ildikóval)

LÁSZLÓ SÁNDOR VASVÁRI

1952 born in Budapest on the 3rd of February
1970 graduates from the secondary school Kanizsay Dorottya majoring in Drawing
1970 – 72 studies at the School of Shopwindow Design and Decoration
1972 – 74 works in the Budapest Photographic Cooperation first, as a shop-window designer and later, as a typographic designer
1981 graduates from the Department of Typography at the Academy of Applied Arts majoring in Book Design
1981 has been working as a graphic designer
1981 – 84 works as graphic designer in the Petőfi Printing House in Kecskemét
1984 has been working as art director in the National Technical Information Centre and Library
1981 has been a member of the Art Fond of the Hungarian People's Republic and also, of the Studio of Young Artists
1982 has been a member of the Studio of Young Designers
1987 has been a member of the Association of Hungarian Artists and Designers
1972 has been taking part in art exhibitions

Prizes:

1979 3rd Prize, cover design competition for the magazine, ***Print*** (New York)
1985 competition ***Fine Books*** the prize of the Ministry of Culture and Education

Grants:

1982 and 83 art grant of the Studio of Young Artists
1984 art grant of the Studio of Young Designers
1986 grant of the MTA-Soros Foundation (jointly with Ildikó Havasi)

Individual exhibitions:

1978 **HONORARY COPY,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (part of the exhibition series ATTENTION II.)
IDEOARCHIVE, BME Bercsényi Dormitory, Budapest (part of the exhibition series ATTENTION II.)
1985 **STEPS IN TIME** (exhibition of visual diaries) Studió Gallery, Budapest

Joint exhibitions:

1977 **ENCOUNTERS WITH...,** University of Economics, Varga J. Dormitory, Budapest (with István Jelenczki)
1978 **TRANSMISSIONS,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with István Jelenczki and Balázs Ördögh, part of the exhibition series ATTENTION II.)
1979 **FROM REALITY TO POSSIBILITY– FROM POSSIBILITY TO REALITY,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with Ildikó Havasi, part of the exhibition series ATTENTION III.)
THE TRADITIONS OF THE IDEALS OF TOGETHERNESS, BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with István Jelenczki, part of the exhibition series ATTENTION III.)
1981 **DISEASE,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with István Jelenczki, part of the exhibition series ATTENTION IV.)
1982 **DREAM,** BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with Ildikó Havasi, part of the exhibition series ATTENTION V.)
1983 **HALL OF TOYS-ANALOGY,** Young Artists' Club, Budapest (with Ildikó Havasi)

Csoportos kiállítások:

1972 Eötvös Klub, Budapest
1974 BME, Bercsényi Kollégium, Budapest
1975 FIGYELEM I. kiállítás, BME Bercsényi Kollégium, Budapest
1982 STÚDIÓ '82 (**BESZÉLHETTEM VOLNA** c. albumsorozat) Műcsarnok, Budapest
III. ESZTERGOMI FOTÓBIENNÁLÉ (**TORZÓK** c. képsorozat), Esztergom
FILM/MŰVÉSZET (**FORGATÓKÖNYVEK** c. albumok) Budapest Galéria, Budapest
TÉR-IDÉZETEK (**ÁLOM-TÜKÖR** tér-kollázs) Fészek Galéria, Fészek Művész Klub, Budapest (Havasi Ildikóval)
1983 STÚDIÓ '83 (**SZABADIDŐ** c. tér-kollázs) Ernst Múzeum, Budapest (Havasi Ildikóval)
1984 ANYAG (**A VILÁG EGYSÉGE** c. tér-kollázs) Fényes Adolf terem, Budapest (Havasi Ildikóval)
FIATAL IPARMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK KIÁLLÍTÁSA, (**LEGYEN A VENDÉGÜNK** c. tér-kollázs), Ernst Múzeum, Budapest (Havasi Ildikóval)
1985 101 TÁRGY (**HOLNEMVOLT/I. /MIRAGE/** c. tér-kollázs) Óbuda Galéria, Budapest (Havasi Ildikóval)
STÚDIÓ '85 (**ANGYALIDŐ** c. tér-kollázs) Ernst Múzeum, Budapest (Havasi Ildikóval)
1986 STÚDIÓ '86 (**TRAGICOMICS** c. leporello) Budapesti Történeti Múzeum

Tényleges művészeti érdeklődésem képzőművészeti szabadiskolákon indult és lényegében autodidaktikusan fejlődött. Mindez akkor is igaz, ha a felsorolt iskoláim művészeti és esztétikai orientációjúak voltak. A művészeti alakítás valódi varázsával bíró élményeim, talán fátumszerűen, iskolai tananyagoktól függetlenül keletkeztek. 1968-tól 1974-ig majdnem minden jelentős budapesti képzőművész körben töltöttem hosszabb rövidebb időt.

Az Iparművészeti Főiskolán az alkalmazott művészi tanterv mellett autonóm képzőművészeti munkáimat is folytattam. Lényegében e kettős tevékenység folytatódik tervező-művészi diplomám kézhezvétele óta is. Talán ennek következménye (és allegóriája) az a kétféle szemléletmód, amelyben mintegy koordinátarendszerben munkáim elhelyezkednek. Az egyik: a képalakításban a látható és érzékelhető realitások minél pontosabb felfogása és "anyagba emelése". Ezt logikai-realista megközelítésnek nevezném (például fotó, idézet, újságkivágat használata). A másik: az ösztönzös alakítás varázsából fakadó, intuíción alapuló érzelmi-érzéki tendencia. Az előző objektív, az utóbbi szubjektív ihlet. Eddigi munkáim e kétirányúság tudósításai.

Képzőművészeti tevékenységem tényleges krónikáját általam "VIZUÁLIS NAPLÓ"-nak nevezett munkáim sorozata képviseli legautentikusabban. Ez most kb. 45 db-ból álló albumszerű könyvsorozat, mely mindazt regisztrálja, ami az elmúlt 10 évben az életemből esztétikailag-emberileg fontosanak, és amit ezekből az "életélményekből" képességeim szerint megragadhatónak tartottam.

Group exhibitions:

1972 Eötvös Club, Budapest
1974 BME, Bercsényi Dormitory, Budapest
1975 EXHIBITION ATTENTION I., BME Bercsényi Dormitory, Budapest
1982 STÚDIÓ '82 (**I COULD HAVE TALKED** series of albums) Palace of Exhibitions, Budapest
3rd BIENNIAL PHOTO EXHIBITION OF ESZTERGOM (series of photos entitled **TORSO**), Esztergom
FILM/ART (**THE SCRIPTS,** albums) Budapest Gallery, Budapest
SPACE-QUOTATIONS, (**DREAM-MIRROR,** space-collage), Fészek Gallery, Fészek Artists' Club, Budapest (with Ildikó Havasi)
1983 STÚDIÓ '83 (**SPARETIME,** space-collage) Ernst Museum, Budapest (with Ildikó Havasi)
1984 MATTER (**THE UNITY OF THE WORLD,** space-collage) Fényes Adolf Room, Budapest (with Ildikó Havasi)
EXHIBITION OF THE STUDIO OF YOUNG ARTISTS, (**BE OUR GUEST,** space-collage), Ernst Museum, Budapest (with Ildikó Havasi)
1985 101 OBJECTS (**NOT ONCE UPON A TIME/I. /MIRAGE/**, space collage), Óbuda Gallery, Budapest (with Ildikó Havasi)
STÚDIÓ '85 (**ANGELTIME,** space-collage) Ernst Museum, Budapest (with Ildikó Havasi)
1986 STÚDIÓ '86 (**TRAGICOMICS,** folding album) Budapest Historical Museum

My interest in art originated really from my extramural art studies and it basically evolved in an autodidactical way from there. This is so, even if my schooling was artistically and aesthetically oriented. All my experiences relating to the true magic of artistic tranformation were, as if by faith, coming from outside my curriculum. Between 1968 and 1974 I spent some time in every major art group.

At the Academy of Applied Arts I carried on with my own artistic ideas parallel with the art curriculum. This dual activity has continued in essence after receveing my artist-designer diploma. The consequence (and the allegory) of this could be a twofold concept; a sort of coordinate system into which my works are placed. On one side there is the capturing of the visible and sensible realities as accurately as possible, and their "material translation". I would call it the logical/realist approach (e.g. the use of photos, quotations and newspaper-cuttings). On the other side there is the emotional-sensual tendency that comes from the magic of instinctive creation and is based on intuition. The first one is the objective, the second one is the subjective inspiration. My works so far are the messages of this split orientation.

The actual chronology of my art activity is represented most authentically in the series of works I call my "VISUAL DIARY". This is a folio presently consisting of about 45 pieces registering everything that, from the "life experiences" of the past 10 years of my life, I've found humanly and aesthetically important and considered myself capable of recording.

László Sándor Vasvári
1052 Budapest, Deák Ferenc utca 15. Tel.: 370-027

A VILÁG EGYSÉGE (töredék)
THE UNITY OF THE WORLD (fragment)

ETHER
An exhibition of ILDIKÓ HAVASI and LÁSZLÓ SÁNDOR VASVÁRI
6– 28 November 1987.
Dorottya Street Gallery, 8 Dorottya Street V., Budapest
Responsible publisher: Katalin Néray
Catalogue design by László Sándor Vasvári
English translation by Ervin Dunay
Display and catalogue by Ildikó Udvary
The exhibition was sponsored by the MTA– Soros Foundation

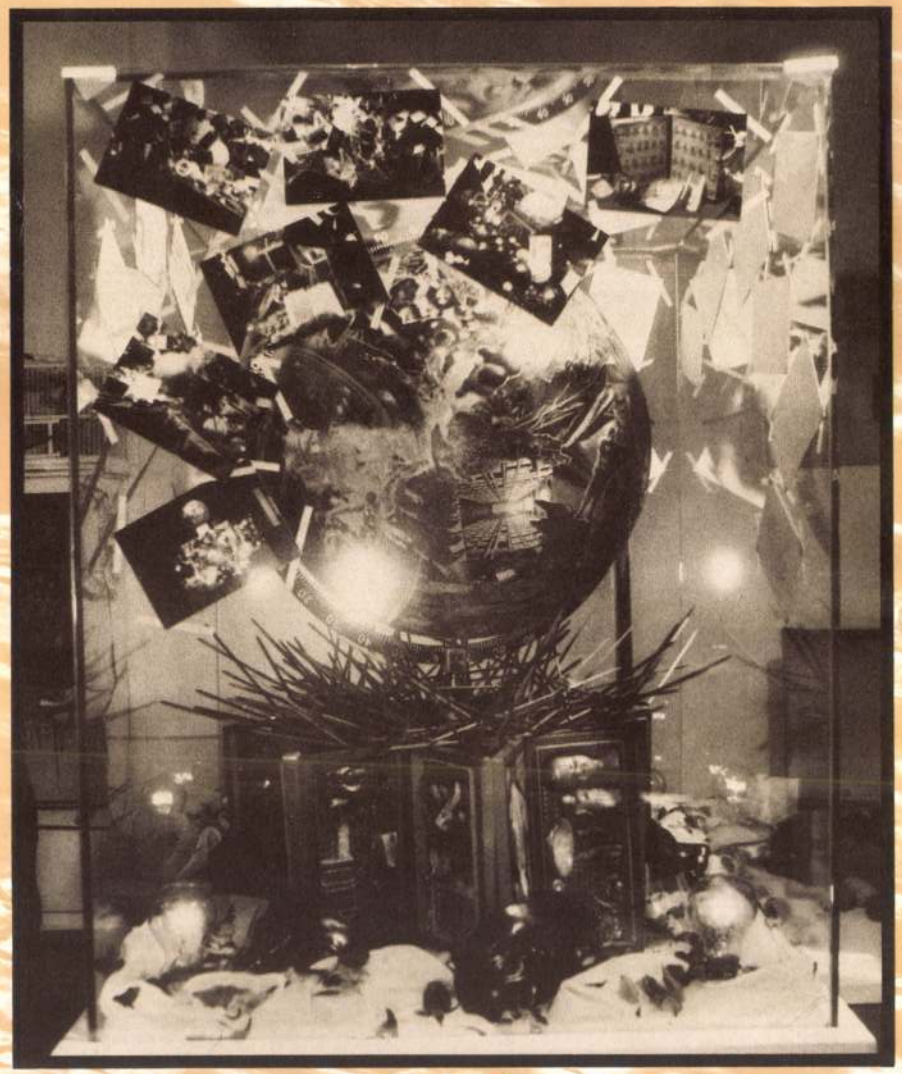

ÉTER
HAVASI ILDIKÓ és VASVÁRI LÁSZLÓ SÁNDOR kiállítása
1987. november 6– 28.
Dorottya utcai Kiállítóterem, Budapest V., Dorottya utca 8.
Felelős kiadó: Néray Katalin
A katalógust tervezte: Vasvári László Sándor
Angol fordítás: Dunay Ervin
A kiállítást rendezte és a katalógust szerkesztette: Udvary Ildikó
Készült az MTA·Soros Alapítvány támogatásával

Gutenberg

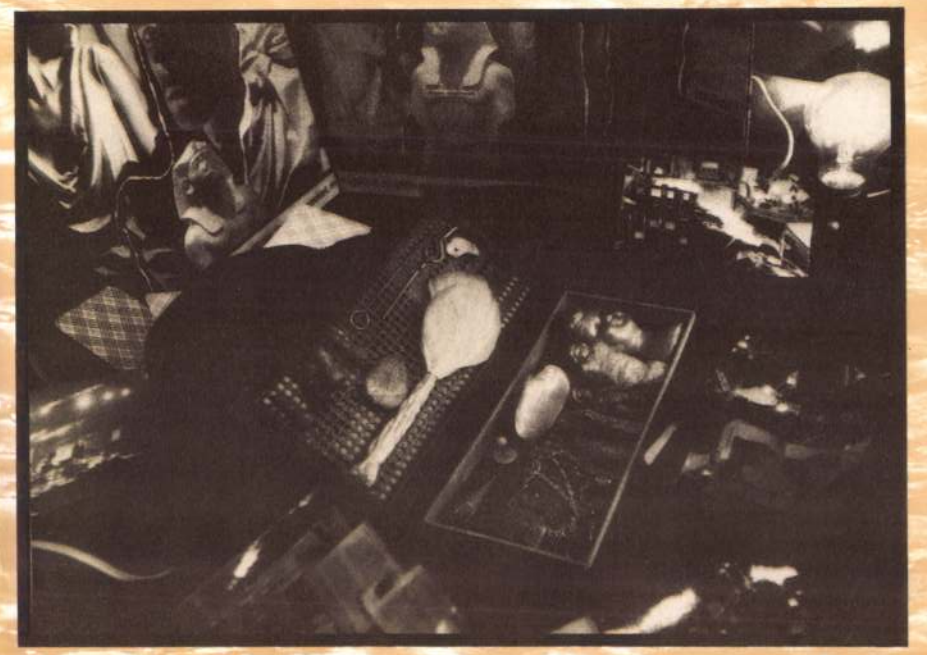

SZABADIDŐ (töredék)
SPARETIME (fragment)

ÉTER
1987. NOVEMBER 6–28.
HAVASI ILDIKÓ ÉS VASVÁRI LÁSZLÓ SÁNDOR
KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOK DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTERMÉBEN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 17.
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Havasi István

1021

Havasi István Tettyei házak

mellett kérdezte meg az asz-
kis kocsira mutatva: „Mi a
abádnak?"

na – mondta a kislány –,
d még ott ül a porolón.

Boldog Balázs fordítása

levú

egyedül, s el kellett mennie,
újsághirdetés mellé, mon-
norúan Mária. Nevetni vagy
ellett: hogy egy nagy darab,
, kifejlett mamlasz így be-
hogy félt, sietett a jámbor!
a zenét? Mert ő, bevallja
ár semmit sem elhalgatni –,
gy szenvedélye: a zene rab-
g sem várta a választ, már
a zene vigasztal, a zene
már zenét is szerez. Most
nberhez az István útra, aki
tanítja. Mert az ő lelke
gás, csak le kell kottázni,
k, ő még elővesz egy hang-
: ezek az első munkái. Van
a, azzal penget; zenét hall-
ajd, mit szólok hozzá?
rtek hozzá, nem érdekel,
an!"

dhattam mást, bele az ár-
t nagyon feszített a neve-
yarázta tréfával bukását
hajdan tapostatta magát
t, hogy meghallgathassa
iccit, s este odaállt a Vá-

rosi
gyet
ria,
dern lány volt.

Képzeld! Sóbálvány lett egy pillanatra, vörös sóbálvány, kigyulladt az egész arca és gyöngyözni kezdett, brrr, micsoda ember, de aztán kapkodva sietett, hogy véglegesen el ne rontsón valamit: nem számít az, mondotta, attól még én igen jó feleség lehetek. Azért, mert néki ez a szenvedélye, mert ő egy ilyen művészlelkületű ember, ne gondoljam, hogy az életet csak elvontan, szellemiekben látja, ő szeret szórakozni, kirándulni: hát kirándulni, a hegyek közé menni, szeretek-e?

Fulladozni kellett már, micsoda hecc volt ezt az embert nyúzni, hallgatni – mesélte Mária – a végén még olyan büszke volt, biztos a dolgában, hogy nem is kérdezte, hanem mondta: ugye, legközelebb is találkozunk, legyek szombaton délután ugyanitt, ebben az órában. Hát hallottál ilyent?

– Hát nem mész el? – kérdeztem csendben Máriát, mert láttam, elfáradt, késő virág, lehajlott.

Szomorúan emelte szemét – egyedül van, hosszú ősz jön, hosszú tél – és lassan mondta: elmegyek, de hidd el, csak mert más dolgom úgy sincs, nevetni, mulatni elmegyek, mi minden tücsköt-bogarat össze tud fecsegni egy ilyen ember!

HAVASI Kálmán festőm.

Péter J.: Kiállítások

Művészet a gyárak és a bányák hazájában

Művelt Nép. 1955 4 ért. 30 d. julius 24 6 l.

Havasi Kálmán mudrás - festő

(N.91): Bányász kép zöm. körök kiáll.

Nepszava 1955 jul. 7, 83 ért. 158 n. 6 l.

Rónay Mária

Havasi Kálmán/Tatabánya/: Öregasszony, of.

SZABAD MŰVÉSZET

1951.jul.7.sz. 317.l.

/Székely Z.: Dunántuli képzőmüv.kiállitás/

Badál

Havasi Kálmán 23 éves tatabányai segédmunkás:
Röpgyülés a műhelyben. /szénrajz/

Müvelt Nép

I.évf.5.sz./1950.jul./ 27.1.

/ Képzőművészeti szabadiskoláink kulturális forradalmunkban /

MDK

Havasi Kálmán

"Ujváros"

Piri Kálmánné: Gondolatok a Képzőművészeti Hetek alkalmából.
Komárom megyei Dolgozók Lapja. 1956.Jan. 21.

H

mdk.

Havasi Kálmán

rézkarca a kiállításon.
(II. Képzm.)

Pogány Ö. Gábor: Képzőművészeti Kulturánk Helyzetéről.

Népművelés, 1956, 1. sz. 34. l.

MDK-

Havasi Kálmán /24 éves s.munkás/ festő

Szabad Művészet, 1951. 7.sz. 316. l. képek.

Havasi Kálmán

MDK

A Kaposvári Városi Tanács V.B. és az MSZMP Kaposvári Városi Bizottsága által kiirt Latinkapályázat képzőművészeti I. díját nem adták ki. A II. dijat megosztva Loránt János /Kaposvár/ "Munkamegbeszélés a tsz-ben" és Havasi Kálmán /Tatbánya/ "Virradat c. olajfestményével nyerte el. Jutalomban és dicséretben részesült Raisz György /Kaposvár/ "Silóznak a gázlói Állami gazdaságban" és Ungvári Károly /Kaposvár/ "Sallai elvtárs látogatóban Derkovitséknál" c. képe.

SOMOGY MEGYEI NÉPUJSÁG 1962 ~~ápr.~~ ápr. 4.

Havasi Kálmán, Tatabánya

MDK

Öregasszony, of. repr.

Szabad Művészet, 1951. 7.sz. 317. l. képek

Havasi Kálmánné

MDK

részt vett a megyei képzőművészek esztergomi kiállitásán.

-öv-: Meglepetések nélkül.

Komárom Megyei Dolgozók Lapja. 1962. # dec. 8.

Havasi Ödön.

cipőgyári munkás

A bonyhádi képzőművészeti szakkör idei kiállításán „Pincesor" c. képét láttuk. (említve)

Tolnai Napló, 1952. Dec. 21.

Havasi Ödön

A bonyhádi képzőművészeti ~~k~~ szakkör idei kiállításán munkája szerepelt.

Tolnai Napló, 1952. Dec. 25.

Hlavaai Ödön.

cipészipari dolgozó.

a Bonyhádi Képzőművészeti Kör tagja.

Tolnai Népelő, 1952. Nov. 7.

Haverda Pál
építész

Méltatás

Balog János: Buda vára
Tükör, 1975. ápr. 15-16 oldal.

Havasi Pál építész

A Budai Vár egyik barokk épületében, legalább 200 építészt, művészettörténészt, régészt és hivatali alkalmazottat magába fogadó irodaépületet alakítottak ki. A második világháborúban az épület romhalmazzá vált, a helyreállítás nagy munkája Havasi Pál és Erdei Ferenc építészek gondja volt. Itt van az Országos Műemlék Felügyelőség új otthona.

Művészeti Magazin

1976. július 15. Televízió 21.35 /VGyné./

HAVASI TAMÁS

A nyíregyházi Kölcsey gimnázium galériájában fiatal — nyíregyházi — művész, Havasi Tamás (25) tette közszemlére linómetszeteit. Az ifjú képzőművész a tanárképző főiskola rajz tanszékének tanársegéde

Martyn Péter felvétele

Kelet-Magyar. 1998. 04.01.

und nur gegen zu große Sonnen
bau ist ersichtlich in der ä
Säulenstellung oder Säulenhal
Säulenhof des Hauses; in beid
des göttlichen oder menschlic
beleuchtet; weil die meisten
schattigen Säulengange, der d
Unser, selbst im Sommer oft w
Klima verlangt sowohl für uns
schäftigungen volkkommen gesc
denen wir besorgten können, w
schützten Säulengängen besorg
die Säulenhälle bei uns nicht
Ausnahmen z.B. in Sommerwohnun

Havasmező"

Máramaros m.

Gör. kath. templom

Harang 1700-ból

Szolnok-D

Bálványos-Váral
Váralapfala
Berencze, g. k. t
Betlen, kastély.
Csicsóvára, rom.
Csicsó-Keresztúr
Csáki-Gorbó, kas
Deés, ref. templo
Óvári toro
Rákóczi-fél
Fel-Őr, ref. templ
Kudu, földvár.
Pánczélcseh, ref.
Rév-Kápolnok (
Somkerék, ref. te
Szász-Nyires, ref
Szamos-Ujvár, M
nájában sírk
Örmény kat
Szék, ref. templo
Szent-Benedek,

Havassy Gabriella, kerttervező

Vasgyári kórház, Miskolc. Építész: Gontos Csaba (Közeti)

Kerttervező: Havassy Gabriella.

Magyar Építőművészet, 1986. 6., 32-old.

Havassy Gabriella, kertterverő.

Festetics kastély helyreállítása, Keszthely Építész: Csontos Csaba – Dobozi Miklós

Zalaváry Lajos és Detre Villő (Közti).

Építésztervező „György szárnyak": Zalaváry Lajos, Csontos Csaba, Dobozi Miklós.

–"– „Taszilo –"– ": Csontos Csaba, Detre Villő.

Kerti építmények: Csontos Csaba, Dobozi Miklós.

Építész konzulens: néhai dr. Kotsis Iván.

Kertterverő: néhai Schrenk Ágnes, Havassy Gabriella.

Statikus tervező: néhai Vörös György, Molnár Zoltán.

Magyar Építőművészet, 1986.5., 38-old.

Havassy Gyula

Jegyzetben említve, mint a csertvei
középkori templom helyreállításának egyik vezetője.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 200.

MDK

Havassy Pál, építész

Irányításával kérülnek
a tervek.

Három várlat: Repr.

Tombor Tibor – Farkas László: Épül a Várban
a Nemzeti Könyvtár

536-538.
lap.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. november | XII/9.

MDK

Hanasny Pál, építész

A Budavári Palotában épülő új nemzeti könyvtár „felelős tervezője."

— : „Porosnyban járt tanulmányúton ...."

5 2i.

A KÖNYVTAROS, BP. 1963. nentember | XIII/9

Hlavassy Pál
építész

A Budavári Palota helyreállítá-
sa

Rados: Magyar építészet. 410.
Műszaki kiadó 1971.

M.D.K.

Havassy Pál épitész

Dijazva a pályázaton 45ooo Ft

Társtervezö: Réfi Imre

Szabó Árpád: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának tervpályázata
Magyar Épitömüvészet 1964/4. 2-9.l.

.D.A.

Havassy Pál

A Nemzeti Könyvtár, a budai palota nyugati „F" épületi homlokzatának terve. (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

142. l.

Havassy Pál

a budai palotában épülő kömpltár-épület tervezője. Tervei alapján ~~az~~ 1962 ~~ben~~ után az „F" épület 4 sarkára egy-egy mansard sarokторony került.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

144-145. l.

2.

Havassy Pál

átalakította a dr. Kotsis Iván diszlépcsőháza feletti felülvilágító emeletet; 1963 után a „B-D" épületen alkalmazott, hopocsó alakú új mansardtetőt valósította meg. (1963 elejétől 1965-ig folytak a munkák).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

145. l.

M.D.K.

Havassy Pál, épitész

a Középülettervező Vállalat épitésze tervezte a helyreállitott budai Királyi palotában elhelyezésre kerülő Nemzeti Könyvtár tervét, melynek Krisztinavárosi bejáratát és a VII. emeleten levő nagy olvasótermét két tollrajzban közli a lap.

Havassy Pál - dr. Tombor Tibor:
A Nemzeti Könyvtár uj otthona.

BUDAPEST, 1968. VI.évf. 6. sz. 4. old.

Harassy Pál, építész

MDk

A Széchényi Könyvtár új otthonának tervezője.

Heves Endre: Mi hol lesz?
A kulturális intézmények elhelyezése a budavári Palotában
11. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. júl. 22.

M. D. K.

HAVASSY Pál építész
(KÖZTI)

Csanády u. 25/A (lebr.)

Bene László: Lakásépítkezések Budapesten
Magyar Építőművészet 1954. 5/6. sz. 158. l.

Havassy Pál épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton

45 000 forinttal dijazva

Társtervező:Réfy Imre

Gárdonyi Jenő: Az Akadémia uj könyvtárpalotájának tervpályázatának eredménye

Magyar Nemzet 1963. december 22. 5.l.

Résztvett a pályázaton

Gárdonyi Jenő: Az Akadémia uj könyvtárpalotájána
tervpályázatának eredménye

Magyar Nemzet 1963. december 22. 5.1.

Hanassy Pál, építész MDK

Rényi Imrével együtt elnyerte a 45000 forintos első pályadíjat.

A mű: Depr.

— : Milyen lesz az Akadémiai Könyvtár új épülete? 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jan. 7.

Horvati Pál építész

MDK

A Tudományos Akadémia
új könyvtárának egyik
tervezője.

Békés Attila: Tervezte: u KÖZTI

3

ESTI HIRLAP

Bu. 1964. nov. 24

Havassy Pál
és Erdei Ferenc

a Táncsics M. u. 1. y. épület

helyreállitásának tervező épitésze
(1970)

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974 72.old.

Hovassy Pál, építész

Vita.

↓

Dr. Tombor Tibor: Építészek és könyvtárosok együttműködése 397 - 398.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. júl.

XX/7.

Havassy Pál, építés

Megemlítve.

Gerő Gyula: Könyvtárosvatás Nyíregyházán

661–663.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. Nov.

XXII
11.

Havassy Pál, [építész ?]

Szaktanácsadóként működött
közre.

↓

Sebő Ferenc: Bővíthető falusi kutának tervei
535–536

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. szept.

XXII
9,

Havassy Pál, építész

Előadást tartott.

↓ A új megyei könyvtár (kékesfehérvár) egyik terveznője.

T.: Országos Könyvtárépítési konferencia kékesfehérvárott 716–720.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. dec. XXII/12

Havassy Pál

M.L.: Berzsenyi Dániel megyei könyvtár és magasház, Szombathely. Építész Medvedt László, statikusok dr. Benczo Béláné, Spányi Balázs, belsőépítészek Valentiny Károlyné /könyvtár/ és Marinov Gusztáv /magasház/, szaktanácsadó Szabados László. - Ismertetés, képekkel /foto Pennerné/ - Az ismertetés 2. része: Havassy Pál.

12-15.l.

Magyar Építőművészet, 1971.6.sz. 12-17.l.

Havassy Pál

készítette a ~~[illegible]~~ budai Táncsics u. 1. (OMF nákhár) helyreállításának tervét. Az épület képét közli:

Horler Miklós: Műemlékvédelem és mai építészet. Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 26-33.1.

Havassy Pál
OMF

a budavári palotában a Nemzeti Könyvtár építésze - emlitve

Magyar építészet 1945-70
245. old.

Havassy Pál

Erdei Ferenc munkatársával képítette a bp.-i Tánczics Mihály u. 1. p. ház helyreállítási tervét

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál

Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70 Budapest 1972

3840

Havassy Pál

a budai Várpalota Nemzeti Könyvtárának
építés tervezője.

Merényi F.: L'ultimo quarto di Secolo della
Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta His-
toriae Artium. Budapest, 1972 1-2 p.

301

Havassy Pál építen

terverte az Országos Evangélikus Múzeum
Ziállítohelységét

ld. Fabiny Tibor: Bp. Evangélikus Országos Múzeum.
Bp. 1986. 3. p.

4, 2065, 2163, 2282

816, 2067

1561, 1586

HAVASSY PÁL

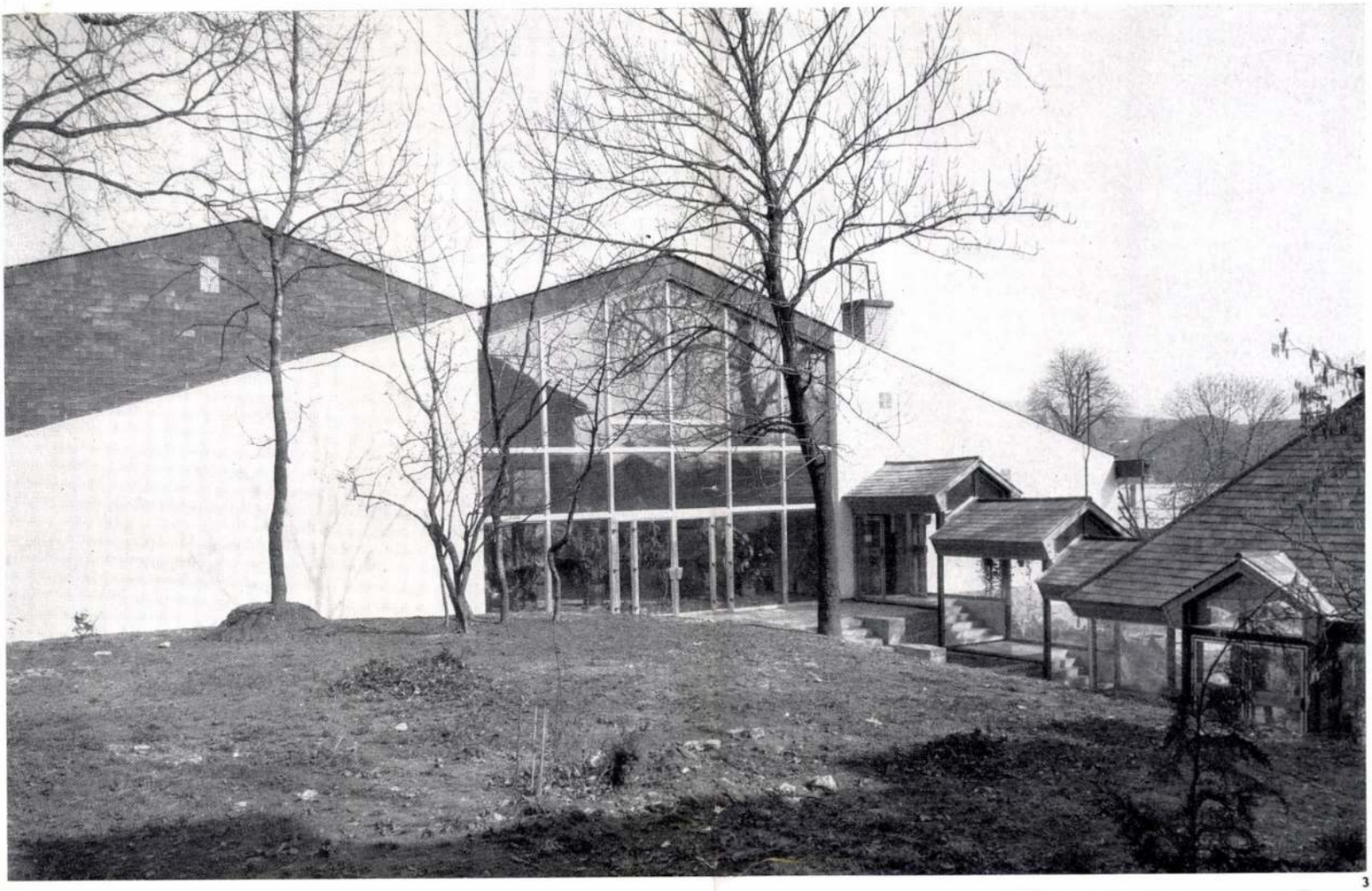

3

Megyei Tanács Továbbképző Központja, Noszvaj

Építészek: Havassy Pál—Veres Zoltán (Országos Műemléki Felügyelőség)

Tervező: Heves megyei Tanácsi Tervező V.; építész: Marosfalvi Antal, Barna Lászlóné (műemléki rek.); statikus: Kovács Mihály (Heves megyei Tanácsi Építőipari V.), Komáromy Ervinné, Máté Béla; gépész: Bozsó Ferencné, Czuczai Zoltán; elektromos: Csörgő József, Bozsó Ferenc; mélyépítés: Pálinkás József, Pálinkás Józsefné; víztechnológia és úszómendece: MÉLYÉPTERV; építész: Péchy Imre; statikus: Kovács Béla; gépész: Mendik Istvánné; kerttervezés: Őrsi Károly (OMF); kivitelező: Heves megyei Tanács Építőipari V.; építésvezető: Bata Bernát, Haranghy Ferenc; freskófelújítás, asztalos-műlakatos munka: OMF; kertépítés: Egri Csillagok TSZ; beruházó: Heves megyei Beruházási V., Lőrincz Béla, Gombkötő László.

1. Földszinti alaprajz

1. Gondnoki lakás 2. Oktatási kabinet 3. Vendégszoba-egység 4. „Lugasos" szoba (Sala Terrena teremsor része) 5. W. C. 6. W. C. 7. Szemináriumi szoba 8. Szemináriumi szoba 9. Összekötő folyosó 10. Adminisztrációs egység 11. Ruhatár 12. W. C. 13. Tanári szoba 14. Igazgatói szoba 15. Szélfogó 16. Porta 17. Telefonfülke 18. Aula-főlépcsőház 19. Előadóterem 20. Szállószoba-egység (15 db) 21. Folyosó-társalgó 22. Melléklépcsőház 23. Öltöző 24. W. C. 25. Hajszárító előtér solárium fülkével 26. Zuhanyozó 27. Szaunakamra 28. Úszószoba 29. Konyhaelőtér 30. Zöldség-előkészítő konyha 31. Személyzeti szociális rész 32. Szárazáru-raktár 33. Húselőkészítő 34. Hűtők 35. Főzőkonyha feketemosogatóval 36. Tálaló 37. Fehérmosogató 38. Étterem 39. Különterem 40. Presszó-büfé, kézi raktárral

2. Emeleti alaprajz

1. Vendégszoba-egység 2. Vendégszoba-egység 3. Vendégszoba-egység 4. W. C.-csoport 5. Freskós nagyterem 6. „Római" szoba 7. „Madaras" szoba 8. Raktár 9. Öltöző 10. Szelénház 11. Tekercselő 12. Vetítőgépház 13. Vetítőterem 14. Főlépcsőház 15. Szállószoba-egység (15 db) 16. Folyosó-társalgó 17. Melléklépcsőház 18. Fedett-nyitott tetőterasz (padokkal, kandallóval)

3. Az épületegyüttes nézete dél felől az összekötő folyosóval

1. Schéma de rez-de chaussée

1. Logement du gérant 2. Cabinet d'enregistrement 3. Unité de chambre d'invité 4. Chambre à « tonnelle » (Sala Terrena, partie d'une rangée de salles) 5. W. C. 6. W. C. 7. Chambre de séminaire 8. Chambre de séminaire 9. Couloir de circulation 10. Unité d'administration 11. Vestiaire 12. W. C. 13. Salle des érofesseurs 14. Chambre du directeur 15. Coupe-vent 16. Loge de concierge 17. Cabinet de téléphone 18. Escalier principal de l'aula 19. Salle de conférence 20. 15 unités de chambre d'hôtel 21. Couloir-parloir 22. Cage d'escalier de dégagement 23. Cabinet d'habillement 24. W. C. 25. Local sèche-cheveux avec cabine solaire 26. Douche 27. Chambre pour sauna 28. Chambre de natation 29. Entrée de la cuisine 30. Cuisine pour la préparation des légumes 31. Partie sociale pour le personnel 32. Dépôt pour les marchandises sèches 33. Préparation de viande 34. Réfrigérants 35. Cuisine avec évier pour la vaisselle noire 36. Office 37. Evier pour la vaisselle blanche 38. Restaurant 39. Salon particulier 40. Cafés-bar-buffet avec un stock en magasin

2. Schéma d'étage

1.—2.—3. Unités de chambre d'invité 4. Groupe de W. C. 5. Grande salle aux fresques 6. Chambre « romaine » 7. Chambre à « oiseau » 8. Dépôt 9. Local d'habillement 10. Chambre de sélénium 11. Salle de bobinage 12. Chambre des machines à projection 13. Salle de projections 14. Escalier principal 15. Unités de chambre d'hôtel (15 pièces) 16. Couloir-parloir 17. Cage d'escalier secondaire 18. Terrasse de toiture couverte-ouverte (avec des bancs et une cheminée).

3. Vue de l'ensemble de bâtiments du côté sud avec le couloir de liaison.

Magyar Építőművészet 1981/3

3

2

4

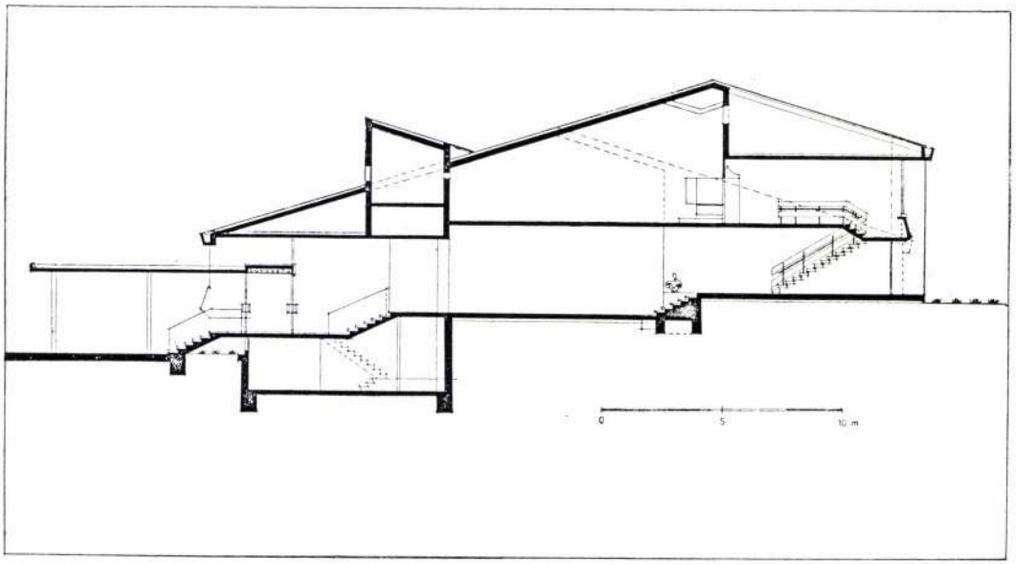

1

1. Összekötő folyosó belső nézete
2. Fedett kocsibehajtó
3. 1—1 metszet
4. Az előadóterem és az aula tömbje
5. Az átrium
6. Az aula belső képe
7. 2—2 metszet

Noszvaj-Síkfőkút üdülőközség a Bükk délnyugati lábánál. A De La Motte- (illetve Szepessy—Almássy-) kastély a falu nyugati szélén, a dombtetőn, csendes, hangulatos, értékes parkban áll.

A kastélyt Povolni János, az egri líceum kőművesmestere 1774—78 között építette. A cour d'honneur-re telepítés: 2 melléképületszárny tengelyében a főépület, a domboldalhoz, a tájoláshoz igazított. A főépület külső architektúrája nyugodt — logikusan magyar, belső freskóinak hangulata ugyancsak magyarra, az egri vidékre lefordított nyelvű. A kastély és parkjának csendje nosztalgikus hangulatot árasztóan megigéz mindenkit, aki ott jár, akár télen, tavasszal, nyáron vagy ősszel.

Az épület szerencsésen élte át a második világháborút és az azutáni időket. Így, lényegében még használhatóan vette meg az OKISZ 1960 táján és üdülőnek alakította át a három épületből álló együttest; a kerti télikertből hangulatos büfét, felette kilátó-pihenő teraszszal, hozott létre.

1970 táján a megyei tanács vette át az egész együttest és továbbképző intézetként használta.

1972-ben indult a tervezés. A program a meglevő épületegyüttes maximális védelmét és teljes helyreállítását tűzte ki célul.

A meglevő főépület alsó termei klub-társalgói funkciót, a felső teremsor szemináriumi, míg az ugyanezen a szinten levő 2 oldalszárny vendégszobai funkciót kapott.

A két melléképületszárny egyikében az intézet testületi vezetése kapott helyet, ezt az

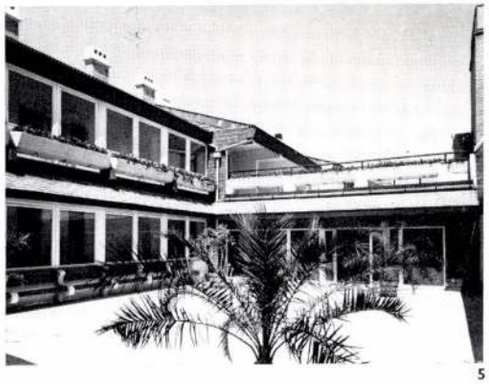

5

6

7

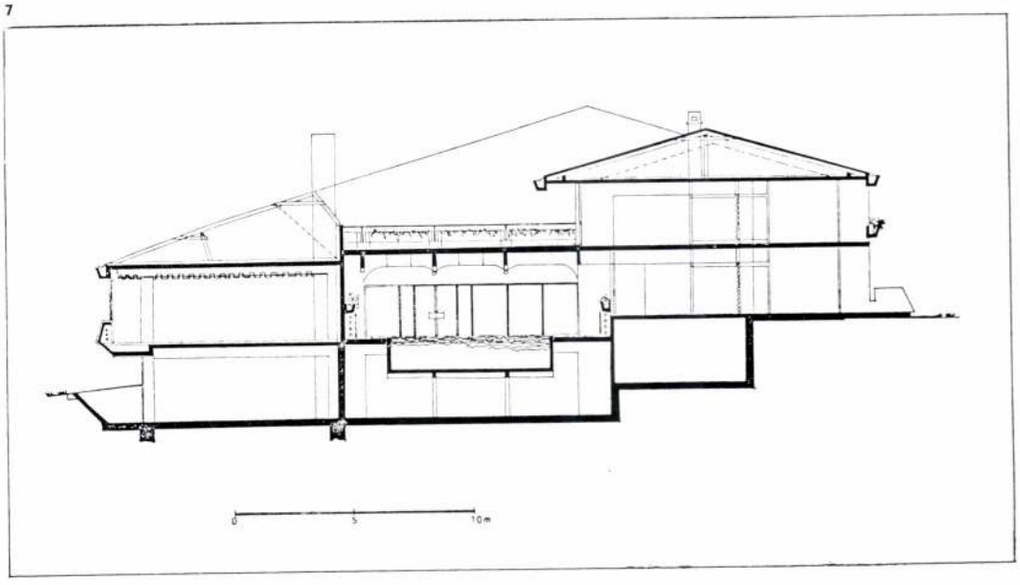

1. Vue intérieure de couloir de liaison
2. Porte cohcère couverte
3. Sections (1—1)
4. Bloc de la salle de conférence et de l'aula
5. Atrium
6. Vue intérieure de l'aula
7. Sections (2—2)

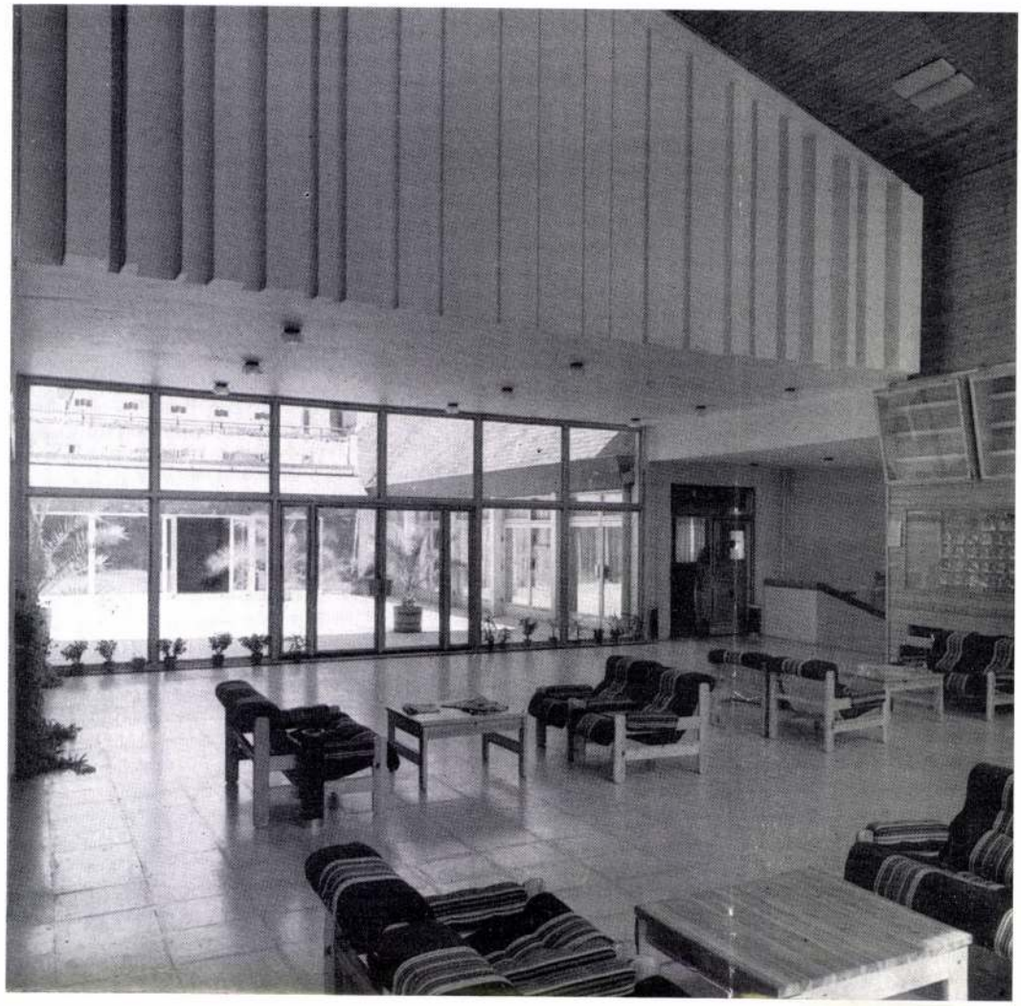

1

1. Az aula részlete
2. Úszómedence
3. Főlépcsőház részlete
4. Összekötő folyosó részlete

1. Détail de l'aula
2. Piscine (Bassin de natation)
3. Détail de l'escalier principal
4. Détail du couloir de liaison

2

3

új összekötő folyosó bekapcsolja az együttesbe; a másik szárny önálló oktatási egységnek és a gondnoki lakásnak adott helyet.

A három épület az átalakítással egyidejűleg teljes felújítást is kapott: utólagos falszigetelést (elektroozmotikus), új tetőszéket és műemlék-palafedést, új nyílászárókat, új padlóburkolatot, teljes freskófelújítást, új víz-, villany- és új központifűtés-szerelést, új vakolatokat külsőben, belsőben egyaránt.

A bővítésben volt célszerű programozni:
az előadótermet (termeket, mint főfunkciót),
a szálló (rekreációs) funkciót (bentlakásos kollégium),
a kiszolgáló technikai funkciót (étterem, főzőkonyha, kazánház, raktár).

A bővítés épületkubatúrájának elhelyezése, egyáltalában az értékes műemléki együttesmelletiségen volt a legnagyobb koncepciós feladat. A Megyei Tanács felkérésére Havassy Pál, az OMF műszaki igazgatója irányította elsősorban a koncepció tervezést, majd a későbbi — 6 ütemre bontott — kiviteli tervezést a konzultációval segítette. (Azelőtt sem, azóta sem, talán már ezután sem lesz részünk olyan igazán jó és élvezetes szakmai és emberi együttműködésben, mint amilyen az elmúlt 8 év alatt alakult ki; megcáfolva azt a tévhiedelmet, hogy a jó szakmai és emberi együttműködést generációs problémák eleve lehetetlenné tennék, illetve igazolva, hogy a jó szakmai és emberi együttműködés nem generációs, hanem egészen más alapokon nyugvó kérdéscsokor.)

A koncepciót meghatározó elvek:

— a műemléki együttes megjelenését a bővítés ne, vagy csak a legkisebb mértékben érintse,
— a bővítés simuljon rá a dombra („kenjük" rá a kubatúra-masszát; igazodás a terephez),
— a bővítéssel ne csorbuljon a kastély és műemléki környezete, hanem nyerjen; azaz a kastély-megtartáson túl el kell érni, hogy az új (vadonatúj) funkció szervesen egyet adjon működésben, megjelenésben, távlati értékében egyaránt („épületrang"-hoz való igazodás).

A koncepció megvalósítása:
— a meglevő épülettől „elhúzott" telepítés (az eleinte még meglevő fasor mögé, a környezethez nem méltó „gazdasági udvar" területén való elhelyezése az épületnek),
— a többszintes telepítés, de úgy, hogy az a terepet kihasználja, ugyanakkor környezetébe simuljon (így alagsor, változó padlószintű földszint, tetőtérbeépítés, max. F+1 emelet magasság kis tetőgerincű magastetővel),
— összekötő folyosós funkciós kapcsolat a meglevő épülettel,
— szervesült koncepcionális elemek tudatos alkalmazása:
  — amfiteátrum (szabadtéri előadó), a meglevő és új épület közötti domboldalban, mely éppen nyáron a kastélynak kellemesen hűvös árnyékában van,
  — üvegtükör (fassolárral ellátott üvegfal), melyben a kastély „mutogatja magát",

4

azaz a valóságos kép és a „tükörkép" egy vue-ban jelenik meg a kert felől,
— átrium, mely a funkció magára záródását történelmi asszociációval adja (étterem, büfé, előcsarnok, fürdőmedence kinyílik a szabadtérbe, ott folytatódik (látásszerűen és valóságosan is). A „kerengő folyosó" egy kis fedett ülőpadsorban jelenik meg,
— új gazdasági udvar udvari funkciókkal (konyha és szállórész gazdasági bejárata, parkolóudvar), öreg kerítéssel,
— nyitás a pihenőudvar felé (szállóteraszok, virágvályú-sorokkal az erkélyeken),
— aránylag igényes, egyszerű és nemes anyagok és hatások alkalmazása (boglár mészkő, fehér vakolt fal-mennyezet és homlokzat, műemlékpala, szőnyegpadló, „virág-függönyök", helyi kőanyag),
— asszociáló kisarchitektúrák tudatos alkalmazása:
  — szellőzőkémény a helyi parasztbarokkból átérzett formálása,
  — turbán-motívum a fürdő-térben (iszlám és fürdő asszociáció, Noszvaj török vonatkozásai),
  — „vb. orgona" az előcsarnokban (teremakusztikában is sokat segít),
  — íves mellvéd (benne a fűtőtestekkel),
  — kocsi-aláhajtós főbejárat,
  — barokk-váza az előcsarnokban,
  — „lágyított" vonalak (fürdőtér vb. „gerendarácsa"),
  — „lazúros" csatlakozás az összekötő folyosóval (talpig üveg tetősapkával, egyben igazán „lépcsőnek a háza" is),
  — szeméttároló a kerítés meglevő „ugratásában" elrejtve.

Szerkezeti megoldás

Öntöttfalas (PEVA technológia), ill. vb. vázas tartószerkezet, a nagy tereknél acélgerendával kombináltan.

Magastető, műemlék palafedéssel.

A fürdőtér (NSZK) Buchtal kerámiával burkolt, a szaunát finn szabvány alapján tervezetük.

Technikai megoldások

Vetítőgépház, éghető (archív) film vetítésére is alkalmas.

A vízellátás községi hálózatról, a szennyvíz községi szennyvíztisztítóba kötve. A fürdővíz visszaforgató berendezéssel (kb. féléves vízcsere) készült. Meleg víz és fűtés olajtüzelésű kazánokról (a három műemléki épület is innen ellátott). A hőleadók az összekötő folyosóban, a nagy előadóban és előtérben padlóba süllyesztettek.

Környezetépítés

Az Országos Műemléki Felügyelőség részéről Őrsi Károly tervezte és művezeti a kastélypark rekonstrukcióját, illetve az épület nyugati oldalához csatlakoztatott pihenő, játszóudvar kialakítását. A tervek szerint (több éves munka után) a teljes park rekonstrukciója is el fog készülni.

Üzemeltetés és építés

A feladatot a továbbképző üzemének folyamatossága mellett kellett megoldani; így adódott a 6 építési és az előre nem is ismert (tervezve 3 ütem volt) parképítési ütem.

A kivitelező jól igazodott az üzemelés alatti építés nem könnyű feladatához, minőségi munkájával magas szinten produkálta a terv valóra váltását. Az üzemeltető kitűnő partner volt, nagy szerepet vállalt a programozás, a koncipiálás, a berendezés-felszerelés munkájában. (Kár, hogy az előcsarnok 7 db, a megyét bemutató színes diorámája még nem készült el.)

A növényzet, ami az épületben, az épületen és az épület körül van, az illeszkedés hangulati aláfestését adja meg.

Az üzemeltető és kertépítő tervező által tudatosan alkalmazott muzeális értékű kőrelikviák alkalmazása (puttó-fej, barokk kőváza, oszloptörzs és fej) ugyancsak az illeszkedést segítik.

Nagy felelősség, nagy munka és nagy öröm volt a De La Motte-kastélyt helyreállítani, „bővíteni".

V. Z.

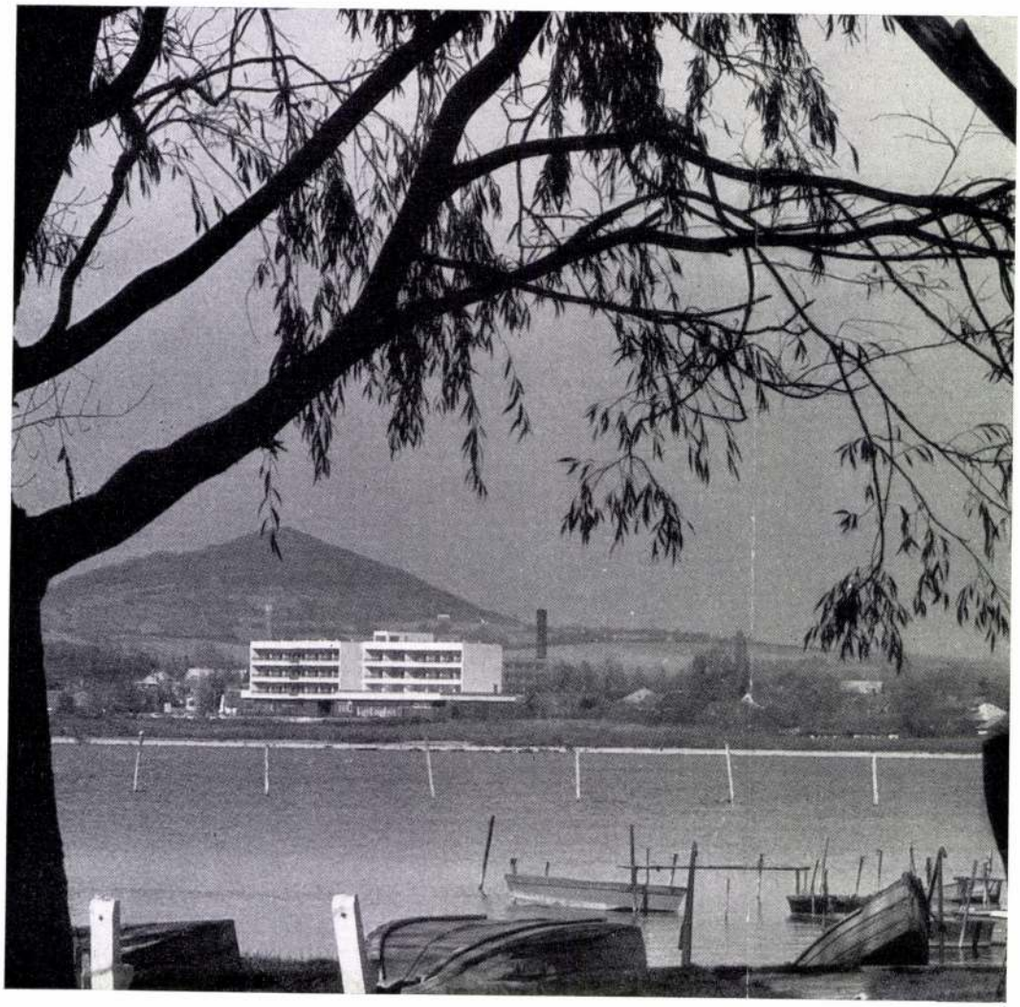

1

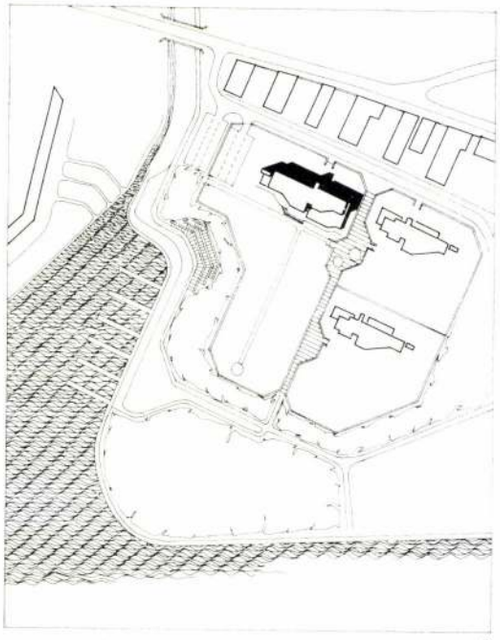

2

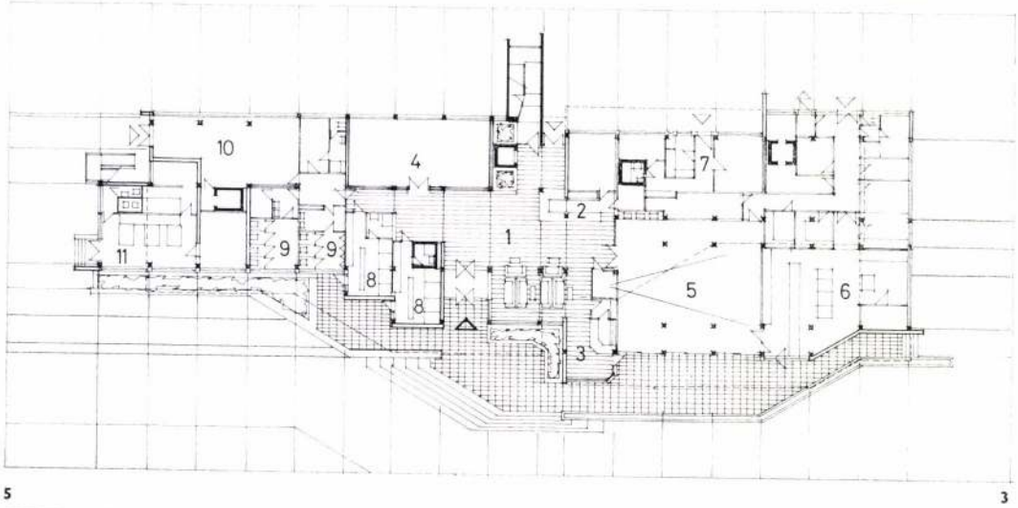

5 3

6 4

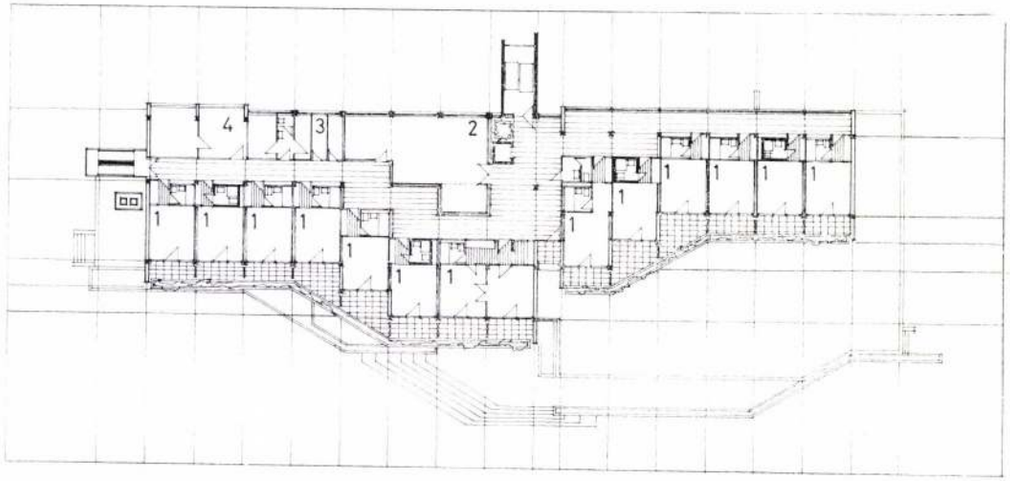

Havassy Pál

— **Elhunyt Havassy Pál** Ybl-díjas építész, az Országos Műemléki Felügyelőség nyugalmazott műszaki igazgatóhelyettese. Havassy Pál két évtizeden át dolgozott a magyar műemlékvédelem szolgálatában. Temetése augusztus 5-én, hétfőn 13.15 órakor lesz az óbudai temetőben. — Országos Műemléki Felügyelőség.

Népszava 1985. VII. 29.

Havassy Pál, építész

d: Noll Tamás

–: Ybl Miklós díjak, 1983 64r65

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/4

HAVASSY Pál

HORLER Miklós: Havassy Pál 1924-1985. = Müemlékvédelem, 29., 1985, 4. 308 - 309. ill.

Havassy Pál

P. Gy.: Havassy Pál (1923–1985) =
OSZK Híradó, 28, 1985, 7–8. 107–108.

HAVASSY Pál

ZALAVÁRI Lajos – NÉMETH István: Budavári Palota, Széchenyi Könyvtár. [építeszel: Havassy Pál, Lőrincsy Edit] = Opeion 1985 10–12. ill

→ Lőrincsy Edit

Havassy Pál: A Magyar Nemzeti Vágytár a Budavári Palota „F" épületében. =
M. Építőipar, 34, 1985, 10. 577-591. ill

Havay Jenőné Molnár Mária

textilterverő

1927 jul. 8. Pestujhely

Ypm Főisk

Textilfestőmár
rajztermében dolg

Havczik János

Különféle motivumokból összerakott, arcot utánzó müvét hozza a lap. Cime nincs. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 26. XVII. évf. 21. sz. 14. lap.

MDK

Havel Imre, épitömester.
/Havel cég, Budapest. /
Lipót

Rendes tag.

Az épitöipar jelöltjei az O.T.I. önkormányzatába.
EPIP-EPMÜV. 1929.máj.1. 68.1.

MDK

Havel Imre épitész

Nemzeti Ujság, 1928. ~~19~~ okt. 7. mell. 38 l.

Havel Imre

és Lipót

épitőmesterek

lásd

Bud Epitom

II. Évh. 241. l.

Havel Lipót

építőm. Bp.

Bud Építőm

IV. Évk. 8. l.

Az Ipartestület tiszteletbeli tagja már végeben is.

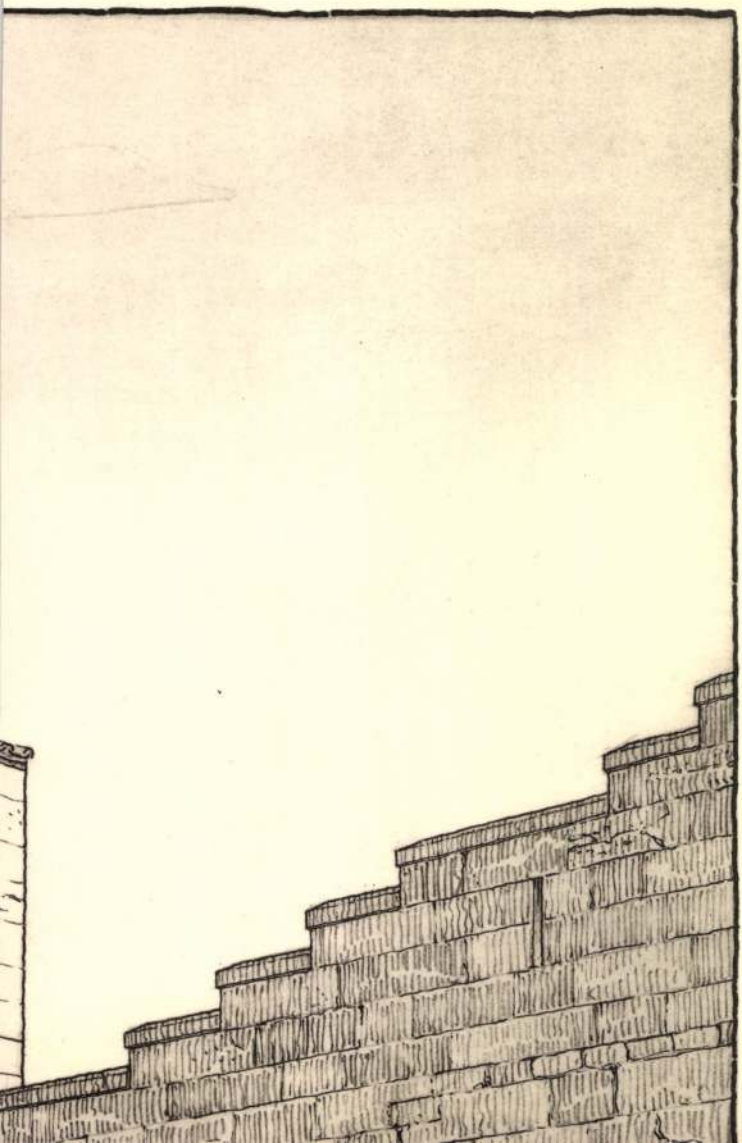

Havel Lipót

Építőm Bp

† 1933. ápr. 9.

Bud Építőm

V. Évk. 368. l.

CHILL-FELE KÖNYVKERESKEDÉS
GERGELY R. RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., DOROTTYA-U. 2

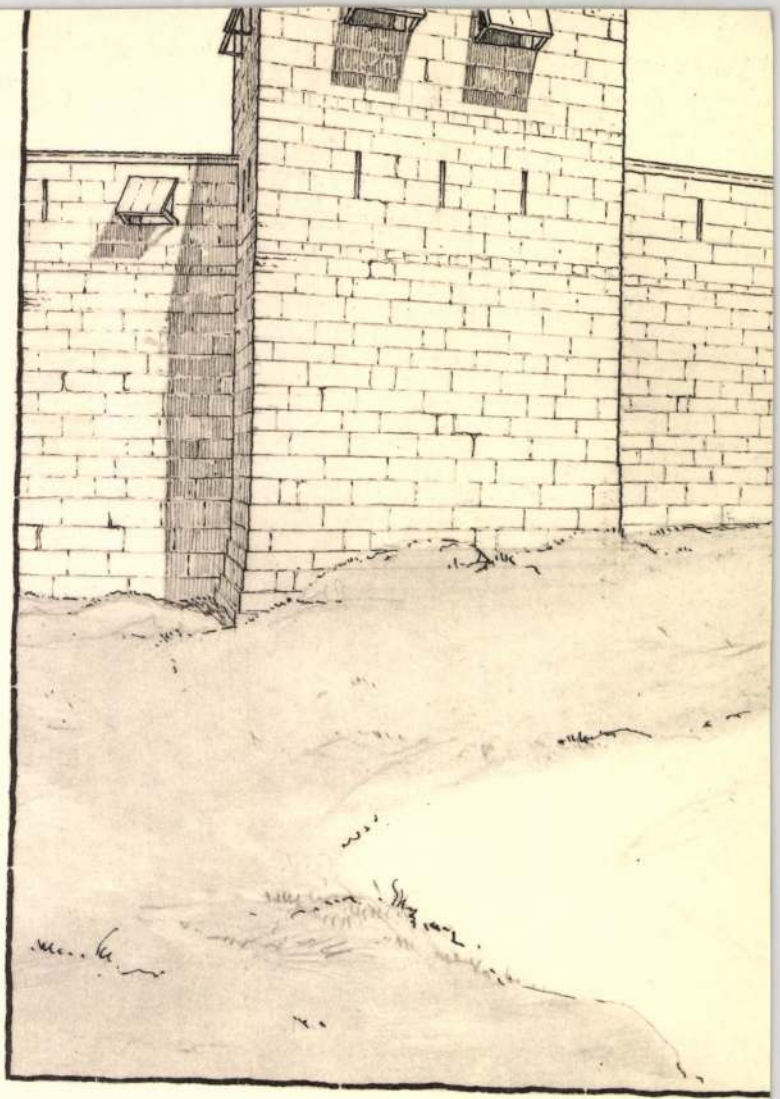

Hlavel Lipót

építész

a Wechselmann-cég

megbízottja

d.

Budapest Deák-tér

154. l.

Havel Imre

Épitész

Kormánfiói elismerés

cród

Épitő Ipar – Épitő

Művészet. 1929. 92. l

(Kitüntetések az Egyedéves

Emlékmű és a Hősök

emlékkövének felava-

tásakor.)

Havel Lipot

86 évés korában
meghalt.
Rövid nekrolog, több
munkái felsorolásával

Építőmunka

1933. 2. sz. 40. l.

Havel Lipót
épitész

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 2., 1042. old.
(Ujdonnégyr. épül a vigszinház.)

Kalmán

Havel Lipót
műépítész

Fővárosi Lapok 1896. márc. 19., 6. szám.
(A Vígszínház.)

Kalmár

Havel Imre

épitett, a Hősök Emlékköve felavatása alkalmából annak létesítése körül vezett érdemeiért kormányzói elismerést Eapott.

ivód

Magyarság 1929. máj. 26. (Az Ezeréves Emlékmű és a Hősök Kövének leleplezése.)

Flavel Imre
építész

Flavel Lipót fia
Atya meghalt 1933
ápr. 9(?) Budapesten

ek.

s t.

én 360-
tésére
ból má-

ó 24.-én.
ából:
s.k.
ácsos.

Pest. Napló
1933. ápr. 11-

A m.kir. vallás és közoktatásügy
alatt a keb.Számvevőség VII.Osztá

Utasitom, hogy Dr. I
/lakik:Budapest,IX.Hőgyes Endre-
ellenőrzése és irányitása végett
talos kiszállás alkalmával felme
állitott és számvevőségem által

Havel Lipót +

h. 1847 + 1933 ápr 9

1933 – 86 éves

1847 86 1933

Vállalkozók Lapja 1933. ápr. 13.

Nagy részvét mellett temették el Havel Li-
ót épitőmestert. Kedden délután nagy részvét
ellett temették el a Kerepesi uti temetőben
avel Lipót épitőmestert, a III. osztályu vas-
bronarend tulajdonosát, a Ferenc József-rend
vagját, a Budapesti Épitőmeseterek Ipartes-
iletének tiszteletbeli tagját, aki vasárnap, 86
ves korában rövid szenvedés után elhunyt.
régi, puritán, nagy felkészültségü épitőmes-
ri gárdának egyik legnevesebb és legbecsül-
bb tagja volt Havel Lipót, akinek elhunyta
ltalános és mély részvétet keltett mindenki-
en, aki közelről ismerte a joviális, nagytudásu
s melegszivü öregurat. Havel Lipót tanulmá-
yainak elvégzése után Wechselmann lo-
ag épitész épitési vállalatához került. Már
871-ben önállóan vezette a budapesti vámház
pitését. Később betársult a lovag Wechsel-
ann cégbe. Az ő vezetése alatt épült a Vár-
ert, a Pázmány Péter Tudományegyetem
zérbuccai része, az egyetemi kórházak köz-
onti épülete, az Egyetemi Könyvtár, több fő-
emes magánpalotája, többek között Festetich,
szterházy, Andrássy Gyula grófok budai pa-
tája. 1884-ben, a lovag Wechselmann-cég
egszünésekor, saját neve alatt alapitott vál-
latot. Ő épitette a Törvényszéki Bonctani In-
zetet, a Műcsarnokot, a királyi Kuriát, a Vig-
inházat, a magyar kir. József-műegyetemet,
királyi család Apponyi téri palotáját, a je-
nlegi külügyminisztérium disztéri palotáját,
bb iskolát, az Angolkisasszonyok zugligeti, a
ötre Dame de Sion sashegyi és az Erzsébet
rökimádás templomát és zárdáját. Budapest
őzmalmait is nagyrészt ő épitette. Az elhunyt
rjánál Pucher István, a Budapesti Épitő-
esterek Ipartestülete elnöke, az Épitőmeste-
k Egyesülete, Szövetsége és az Ipartestület
evében méltatta az elhunyt érdemeit és mon-
ott megható hangu bucsubeszédet.

curia

ó-

.e-

ól

mint

e.

Jó

ést

té-

gás

t

ya,

mint

ajøl-

lós is.

let"

ol-

~~XXXX~~ /x/ Előbbi 26. ez 17.sz.
melléklet.

Havel Imre

építőmester, okl. épí-

tész L. Budapest.

Vrdnik h. n. VI. 315.

Havel Lipót

építész

több mint 40 évig

volt munkatársa

lovag Wechselmann

Ignác műépítésznek.

vrőd

Vadász Ede: A

pesti zsidótemplom

első ötven éve Bp.

1909. 9. l.

...adat, hivatkozással múlt évi ...
becsű
átiratára van szerencsém tisztelet-

1908 évi augusztus hó 14-én.

Schwatz Róbert
számv. igazgató.

Stowel Lipót

építőmester, híres reformkori építész, számos
mű alkotója.

Dercza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest lexikon, Buda-
pest 1973. 133 5 l

4271

Havel Lipót 40 - 41, 120, 126, 146 építőmester
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

örténeti tanulmányok	1. 1967
enum	
Lvt.	1. (1975)
	1973.1.
	1979.1.
	1. 1982.
	1.1974
	1957.jan.
	1962.
os Közleményei	
	1955
	1. 1976
	1981/1982. (1983)
	1.Jg. 1967
ak évkönyvei	1967
leményei	1. 1979
ti Kör értesitője	1982
	1978

HÁY Ágnes

B.L; [BEKE László]: Beszélgestés Háy Ágnessel a Jóvilágról.
= Bölcsész index 1984 57 - 58.p,
antologiaj

Jó világ

HAVEL, szobrász

A hazai balneologia numizmatikai emékei között szerepel:
PUDER-HAVEL: érme: BALATONKENESE, 81+55. mm. Arany, ezüst
51. old.

Dr. VARANNAI GYULA: A hazai balneologia numizmatikai emlékei 51. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XIX. 1963. 25. sz. Bp.

MDK

Havel Lipót é.m.

Épitő Ipar 17.sz. 191o. ápr. 24. 184 l.

MDK

Havel Lipót
a palota föld, kőmüves és elhelyezési munkáit
végezte

Hausmann Alajos: A bpesti igazságügyi palota.
Épitő Ipar, 1897. XXXI.köt. II. füzet.

Havel Lipót

— **(Egy hires budapesti épitész halála.)** *Havel* Lipót épitőmester, a III. oszt. Vaskorona-rend tulajdonosa, a Ferenc József-rend lovagja, a budapesti Épitőmesterek Ipartestületének tiszteletbeli tagja stb. április 9-én, 86 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Budapesten született 1847-ben. Az ő vezetése alatt épült a Várkert, a Pázmány Péter Tudományegyetem Szerb-utcai része, az egyetemi kórházak központi épülete, az Egyetemi könyvtár, több főnemes magánpalotája. Ő épitette a törvényszéki boncteni intézetet, a Műcsarnokot, a királyi Kuriát, a Vigszinházat, a m. kir. József Műegyetemet, a királyi család Apponyi-téri palotáját, a jelenlegi külügyminisztérium Disz-téri palotáját, több iskolát, az Angol kisasszonyok zugligeti, a Notre Dame de Sion Sashegyi és az Erzsébet örökimádás templomát és zárdáját. Budapest gőzmalmait is nagyrészt ő épitette. Vezetése alatt épült a Lujza-, Concordia-, Hungária-, Erzsébet- és a Király-gőzmalom s a magánbérházak egész sora. Temetése áprlis 11-én délután 4 órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából. Az elhnnytbau a vállalat vezetője, *Havel* Imre épitész és *Havel* Béla dr., a Magyar Telefonhirmondó és Rádió R.-T. igazgatója édesatyjukat gyászolják.

M.N. 933.IV.11.

NM. 933.IV.11.

Havel Lipót

— **Havel Lipót meghalt.** Havel Lipót épitőmester, a III. osztályu vaskoronarend tulajdonosa, a Ferenc József-rend lovagja, a Budapesti Épitőmesterek Ipartestületének tiszteletbeli tagja 86 éves korában meghalt. Már 1871-ben önállóan vezette a budapesti vámház épitését. Később betársult a Wechselmann-cégbe. Az ő vezetése alatt épült a Várkert, a Pázmány Péter-tudományegyetem Szerb-utcai része, az egyetemi kórházak központi épülete, az egyetemi könyvtár, több főnemes magánpalotája, többek között a gróf Festetics, gróf Esterházy, gróf Andrássy Gyula budai palotája. 1884-ben a lovag Wechselmann-cég megszünésekor saját neve alatt alapitott vállalatot. Ő épitette a törvényszéki bonctani intézetet, a Műcsarnokot, a királyi Kuriát, a Vigszinházat, a József-műegyetemet, a királyi család Apponyi-téri palotáját, a jelenlegi külügyminisztérium Disz-téri palotáját, több iskolát, az angolkisasszonyok zugligeti, a Notre Dame de Sion sashegyi és az Erzsébet örökimádás templomát és zárdáját. Budapest gőzmalmait is nagyrészt ő épitette. Vezetése alatt épült a Lujza-, Concordia-, Hungária-, Erzsébet- és Király-gőzmalom s a magánbérházak egész sora. Temetése április 11-én délután 4 órakor lesz a Kerepesi-temető halottasházából. Az elhunytban a vállalat vezetője, *Havel Imre* épitész és dr. *Havel Béla*, a Magyar Telefonhirmondó és Rádió Rt. igazgatója édesatyjukat gyászolják.

PH.933.IV.11.

Havel Lipót építész

M.D.M.

1923 ban egyik építője a Vajtai Vichy kastélynak.

Gerstl. Müem. 1959 I. 403

MDK

Havel Lipót építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. máj. 9. 8.l.

MDK

Havel Lipót épitész

Magánépitési eng.Bpesten. Vállalkozók Közlönye, 1907. szept. 11. 5. l.

MDK

tav.
Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. 12.kiáll. Pécs,
1933. ápr.

MDK

97276. Havel Lipót, épitész

Bp.IV. Kristóf tér 2. négy em. ház.

Magánópitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. 1909.nov.10. 6.1.

MDK

Havel Lipót

Kötő-u. 596. hrsz. emeletes ráépitès; terv. fenti

Épitő Ipar 1909, jan. 31. 43.l.

~~Hakax~~ MDK

Havel Lipót

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1905. szept.
20. 7.1.

MDK

Havel Lipót

Az igazságügyi palota épületénél a föld, kőmives és elhelyezési munkát végezte Hável Lipót.

Hauszmann Alajos: A bpesti igazságügyi palota.

MMÉ.Közl. 1897. 56-68.l.képekkel.

MDK

Havel Nándor II.éves ötvös·

munkái.Repr. XLIII. és XLIV.old.

Iparmüvészeti Iskola Évkönyve 1880-1941.
Bp.1942.

HAVELD, Johann, pozsonyi kőművesegéd

J. H., Maurergesell, 3 éves fia meghalt. (1779, 61. szám, 8 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Haveld János, Kőmüvessegéd,

1779, Poszony.

Pressburger Zeitung

1779, 61. sz.

Pozsony. Haveld János, könnüvesegeál,
1779.

Pressburger Zeitung
1779., 61. Sz.

HAVELKA PÉTER, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Terézvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 307.-Összeirási szám: 801.- 47.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Éva Havelkova, cseh érgyűművész

Idén hazánkban rendezik meg a nemzetközi ércmszövetség -FIDEM- kongresszusát. Ehhez kapcsolódva rendezték most a hagyományos sóstói művésztelepet csak ércmészek számára. – Éva Havelkova is a művésztelepen dolgozik.

Tarnavölgyi György: Hat szocialista ország ércmművészei Sóstón.

Keletmagyarország, 1977. szept. 18.

M.D.K.

Havelyka, Johannes, építőmester?

Abasáron 1743-ban
mint épületbecsüs szerepel

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 337. old.

HAVELYKA Johannes gyöngyösi kőmüves ? Abasáron mint épület-becsüs szerepel 1743-ban --+ Hilpert és --+ Szelinár mesterekkel együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Havelné festőművész
Tájkép.Kréta rajz
Képkiállitás Nyitrán, 1916

MISERUHA,

alapszövete fehér, ezüstszálakkal átszőve. Ha
mezős hátán domború hímzésű levélkoszor
ötszirmú búzavirág, az oldalsávokban búzavir
kalászos és szőlőfürtös inda. Copfstílű.

Mag. 104 cm.

Bécsi munka, 1792-ből.

Batthyány prímás készíttette I. Ferenc
názására.

Tört. Főcsoport, 2127. szám. — Cz
Egyházi emlékek a történelmi kiállít
Bp. 1898., 107. l. — Forster: Magyaro

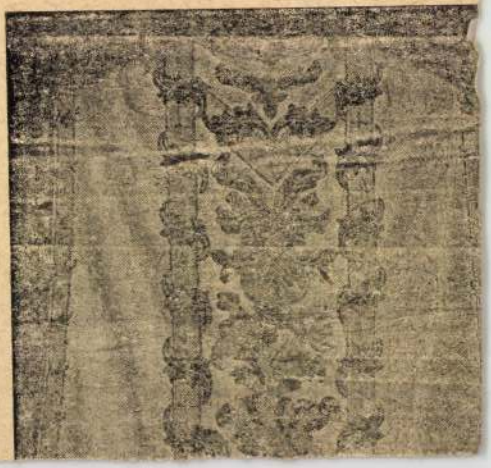

Haver Mihály

murarius

1776-ban a gyori könnyes
ceh tagja Langerer Má-
tzás murarius mester-
nél Komarom városában
tanult 3 évig

Stengyör 40. l.

Graf

eA

HAVERIKA, Joseph, pozsonyi kőművesegéd

J. H., Maurergesell, 2 éves fia meghalt. (1790, 763 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Haverland Antal

Az OMF Magyar Építészeti Múzeumának gyűjteményei [1972-1985].

3. Lift terve, 1930-as évek [vegyt.]

Magyar Építőművészet, 1986.5., 35-old.

Havetta József

Keramikus

1927

Éimisk - 1930. 84. l.

8704.

fejjel jobbra fekvő ser-
latokat jelképező (férfi és egy
ülök a kirugó gebe (Perczel
ak, a zász-
ffy Albert): „Das ist doch Pfuj
ó)„Hohó! még nincs oda remé-
csics Mihály)„Ki tehet róla, hisz
as (Gróf Teleky László): „Már igy
és a macska: „Na most elmehetek
dja. Fölül balról zenélő szár-
bbról pedig „Ha ha ha olvasható
a kép alatt:

cskefarkú frakk!!!

rl. 23.4:35.5 cm.
czy Albert ajándéka

56-905
05-1

Dr. Haviár Győző

MDK

A szolnoki felüljáró hidat Menyhárd István és Mistéth Endre tervezte. A miniszteriumi központi irányitást Dr. Haviár Győző végezte. Wanner Henrik volt a vállalkozó.

115.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépitéstörténete. Bp. 1960.

MDK

Dr. Haviár Győző

A Bihar megyei Berettyóhid /1942/ részletterveit Mistéth Endre, az Állványterveket Hilvert Elek készitette. A központi irányitást Dr. Haviár Győző végezte. A vállalkozó Wanner János volt.

112.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépitéstörténete. Bp. 1960.

Dr. Haviár Gy. MÉK

mérnök

A közuti hídosztályon dolgozott a II. világhá-
borúban lerombolt hidak ujjáépitésén.

78.e.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli
magyar hidépités története. Bp. 1960.

Haviás Györö

Merevítőtartós ívhidak analízisére dolgozott ki új módszert. Függentörudak hatott függentőlepekkel hatekesítette be,

Dr. Vajda Dél: A magyar hídépítés
Bp. 1964

38 o.

Haviár Győző dr. MDK

Az u jáépitett szege i közuti Tisza-hid /1948/ vasszerkezetének terveit II.sz. hidépitéstani tanszék munkaközössége Dr. Mihailich Győző és Dr. Schwerner Antal vezetésével készitette. A műhelyterveket Prepeliczay Albert és a Ganz gyár, az alépitményi terveket Major Sándor dolgoztaki.
A régi hid vizsgálatait Dr. Haviár Győző végezte.

92.o.
Repr.: A szegedi hid oldalmetszete /rajz/.
ØØ/ 94.o.23 ábra.
Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Dr. Haviár Győző

MK

építész mérnök ?

Az adatok összegyűjtésénél segitségére volt a szerzőnek:

Dr. Mihallich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hídépités története. Bp. 1960.

B.o.

Dr. Haviár Győző MDK

A szolnoki felüljáró helyreállitási /1947-48/ részletterveket Dr. Menyhárd István és Mistéth Én Endre, az állványtervek t Hilvert Elek készitette. Közp nti irányi tó és vezető Dr. Haviár Győző.

120.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

--Kayke-rajza.

Rusz fametszete

Táncsics Mihály arckée. Fametszet. Repr.

Jó Br. Rá 44.1.

Ø Hlavlin

Tabáni részlet, dáj.

Árverési Csarnok auktig kat.

31. 1926 - febr

MDK

Havlitsek és Lengyel

cimbalomkészitők. Alapitva Bp. 1894.

Ezredéves kiáll. I. B. 26.1.

MDK

Havlicsek Alfréd Bp.

Közreműködésért elismerő-oklevelet kapott a párisi világkiállitáson.

Cikk: Kitünteté sek a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

Hávor György

Szende László: Központi aula, Gépészmérnöki Kar és a tanmühelyek, Agrártudományi Egyetem, Gödöllő. Építész: Zöldy Emil, statikusok: Hávor György, Willmann Frigyes /Ismertetés képekkel, fotók: Heltay László, Sági György./

Nagy ar Építőművészet, 1971.2.sz.

1o-13. 1.

Hávor György

BpP.: Pécsi Orvostudományi Egyetem Elméleti Tömbje. - Építész: Borosnyay Pál, statikusok Marossy Ferenc, Hávor György, belsőépitészek Kigyóssy Ágnes, Nádai Tibor, üvegmozaik: Somogyi János, aulabeli faintarzia: Dobi Piroska, homlokzati pirogránit dombormű: Illés Gyula. - Ismertetés, fotók: Szász János és Sági György

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.28-33.l.

Hávor György

Borosnyai Pál: A Magyar Rádió Központi Irodaháza, Budapest, VIII. Pollack Mihály tér. - Építészek: Nánási Sándor, Szendo László. Statikus: Patkós Berenc, Hávor György.

Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 34-35. l.

HÁVORNÉ TAKÁCH Ágnes

fotóművész

HÁVORNÉ TAKÁCH ÁGNES fotókiállítása látható Pécsett, a néphadsereg helyőrségi művelődési otthonában. A Tánc varázsa című tárlat megnyitása alkalmából ma délután a Pécsi Balett egyórás műsort ad a művelődési otthon színháztermében. A kiállítás május 22-ig látogatható.

Népszabadság

1983. V. 3.

MDK

Havrabek Ferenc
áthelyezése a budai pedagógiumból

Képzőm.Főisk.Évk.1921-22, 22-23, 23-24, 24-25,
Bp. 1926.

MDK

Havrán Imre

b.i: Magyar hét a római Coll.Hung.-ban. Pesti Napló 1936. máj.24. 16 l.

MDK

Havran Imre épitő iparmüv.
II.dij 2oo P

Iparmüv. Társ. magyar otthon tervpályázata.
Pesti Napló, 1939, jun. 14. 12 l.

Hlavrán Imre

építő iparművész az olasz állam egyik csere-öntöndiját kapta a magyar kultuszkormánytól.

Budapesti Hírlap

1935 jul. 14.

Mélyen tisztelt Vásárlóink!

A vasárnapi zárórára vonatkozó, megjelent rendelet szerint

fióküzleteink

f. hó 14-től kezdve

vasárnapok

csak reggel 7 órától délelő 10 óráig tarthatjuk nyitv

Minthogy fiókkezelőink azzal, ha vo napon 7 óra előtt, vagy 10 óra után kiszolgálnak, súlyos pénzbüntetésnek te ki magukat, tisztelettel kérjük mélyen tis Vásárlóinkat, hogy

v a s á r n a p

tej, tejtermék, kenyér és sü mény szükségletükről idejeko g o n d o s k o d n i sziveskedjen

Hétköznapokon és ünnepnapokon (S István napjának kivételével) fióküzlet nyitvatartásának ideje változatlan mar

Budapest, 1935 július 12-én.

Kitünő tisztelettel

BUDAPESTI KÖZPONTI ÁLTALÁN TEJCSARNOK RÉSZVÉNYTÁRSAS

A KÖZPONTI TEJCSARNOK több mint 50 éve fenn és „KÖZPONTI" jelzéssel ismert termékei min ségben és megbizhatóságban tökéletes

1935. VII. 50.000 — 25228 Közlekedési nyomda

Havrán Imre

butorterverő

1925-27.

Éimisk 1930. 84. l.

8677.

bra kanyarodó Hernád völgyé-
khez tartozó épületeket, a me-
A folyó partján füzfák diszle-
kbeli hegyek emelkednek. Az ég-

17.9:26.8 cm.

905
3

Ylavrán Imre

(iparmuvész)

A Báthory-barlang
vasrácsa
Repr.
Yajmai egyházin
79. kép

niszter !

Bizottsága részéről a viseg-
ékvédelmi munkálatokkal meg-
tész urnak Bizottságunkhoz
an bátor vagyok a tisztelet-
ügyekben Nagyméltóságod szi-

927-iki év őszén a visegrádi
saját építési anyagának fel-
lyiséget keritett el,s azt az

Havrán Imre építő-iparművész

Római Coll. Hungaricum

Ösztöndíj 1935/36

27. l.

Havrán Imre (1903, Békéscsaba, ág. ev.), építő-iparművész, Budapestről (Iparművészeti Iskola), a Scuola superiore di architettura előadásait látogatta és tanulmányozta Róma antik, ókeresztény, renaissance és modern építőművészetét egyaránt. Szerzett benyomásait sok rajzzal rögzítette meg, hogy majd otthon a tanulságokat leszűrhesse belőlük. Az intézet kiállításán egy templom modell-tervével szerepelt. Nagyrészt kerékpáron beutazta Olaszország jelentékeny részét, így különösen az új telepítéseket, de régi külvárosokat is, amidőn a modern építkezéseknek és műemlékeknek tanulmányozásán kívül igyekezett az olasz népet is behatóan megismerni.

I. A BÉCSI ÉS RÓMAI TÖRTÉNETI INTÉZETEK.

Wien, VII. Museumstrasse 7. — Róma, Via Giulia 1.

Első helyen, mint eddig, most is arról a két történeti intézetről emlékezünk meg, amelyek ugyan az illető helyen levő külföldi magyar intézetekkel egy helyen vannak elhelyezve és velük szervezeti kapcsolatban állanak, de különleges céljuknak megfelelően önálló működési körben fejtik ki munkásságukat. Az intézeteknek azok a tagjai, akik hivatalos kiküldetésben hosszabb időt töltöttek az intézetek kötelékében, az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők. Ezeknek munkásságáról éppúgy emlékezik meg jelentésünk, mint az ösztöndíjasokéról, míg az intézeteket igénybevevő többi kutatóról rövidebb felsorolást nyujt.

A Bécsi Gróf Klebelsberg Kuno Magyar Történetkutató Intézet a tanulmányi év első felében *dr. Angyal Dávid* nyug. egyetemi ny. r. tanár igazgatása alatt, második felében pedig a bécsi kollégiummal (Collegium Hungaricum) szervezeti kapcsolatban, *dr. Miskolczy Gyula*

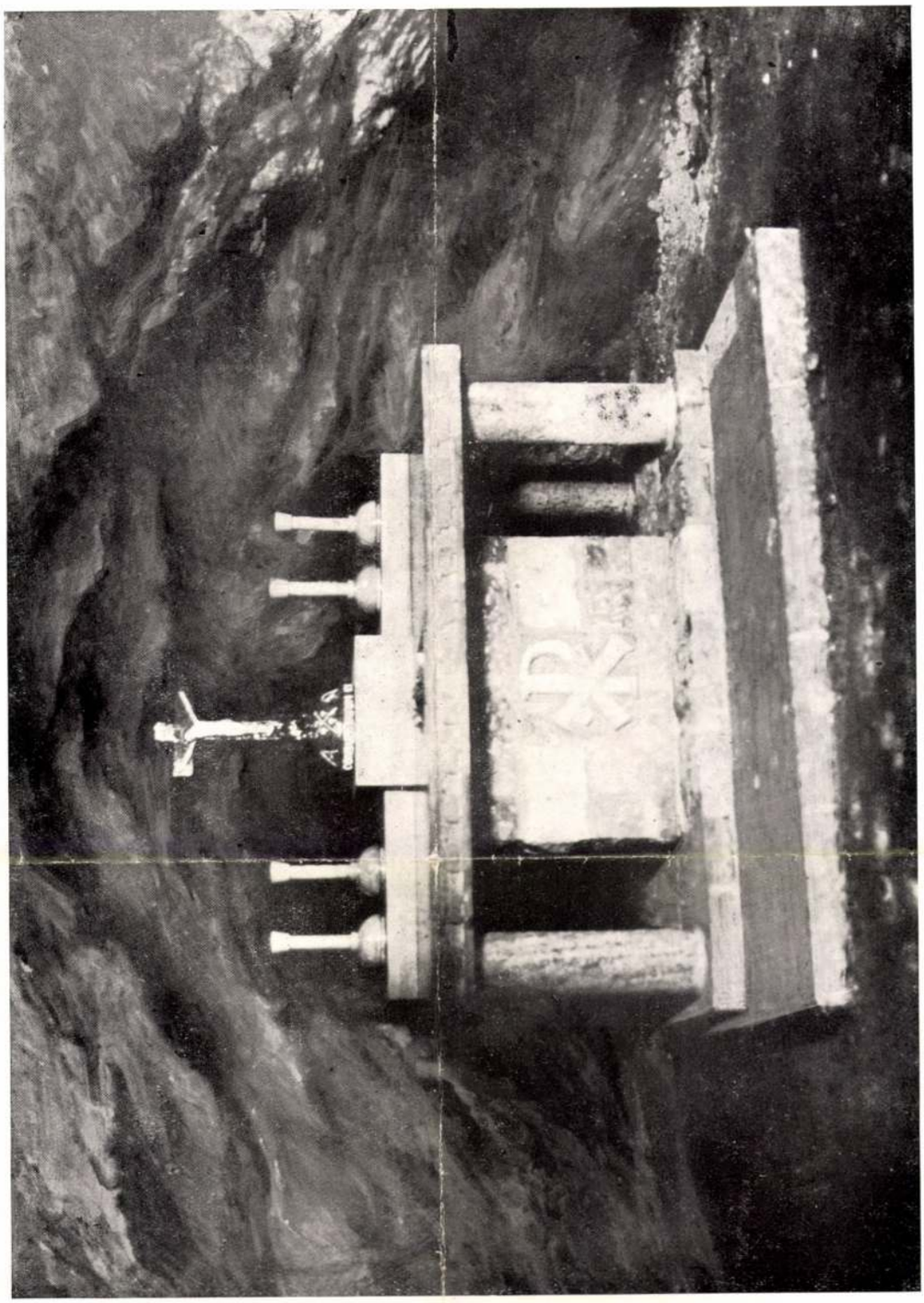

A Bátori-barlang kápolnájának oltára. Havran Imre terve. — Altar der Bátori-Grotte. Entwurf von I. Havran. — Altar of the chapel in the Bátori-Grotto. Designed by I. Havran.

Magyar Iparművészet
1935. 84. o.

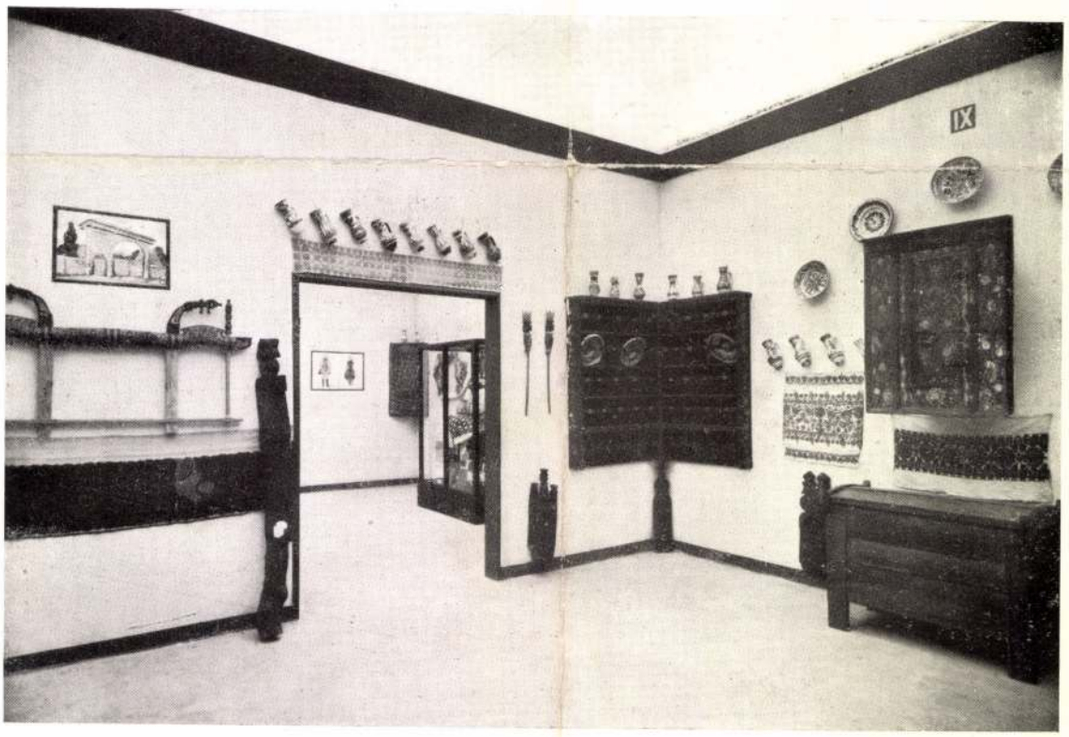

A bécsi magyar népművészeti kiállításról. Fent: Diósy Antal dekoratív festményei. Lent: Kalotaszegi szoba. — Von der ungarischen Volkskunstausstellung in Wien. Oben: Dekorative Wandmalereien. von A. Diósy. Unten: Zimmer aus Kalotaszeg. — From the Hungarian National-Art exhibition in Vienna. Above: Decorative-paintings by A. Diósy. Below: A room of Kalotaszeg.

Havran Imre.

A Bátori-barlang vasrács-
kapuja. Terverte Hauran
Imre.
Magyar Iparművészet
1935. 85. l.

Havrán Judit, rajza

Havrán Judit rajza
Drawing by Judit Havrán

Magyar Építőművészet
1984. 4-5. szám, 127. old.

...techniques même en cas de
...ns de moindre envergure. Nous
...ns l'établissement sur la base de l'artic-
...umeister et faisons le résumé des ex-
...s de la construction suivant le catalo-
...é à l'occasion de l'exposition des plans
...age.

...app: Architecture universelle ... 20

...app, architecte de FAIA (New Canaan,
...A) a fait l'analyse des tendances princi-
...architecture des trente dernières an-
... cité en exemple les oeuvres d'architec-
...gine hongroise qui vivent et travaillent
...s-Unis, au Canada ou en Europe de
... Il serait difficile de choisir pour ce
...quelques noms parmi tous ceux qui ont
...mérés dans l'exposé. Nous indiquons
...s grandes tendances de la période en
..., ou plus exactement les soustitres de
...: Style moderne international; La
...e comme base de la création de formes;
...sculpturale; Nouveau brutalisme; Les
...de l'expression symbolique; Respect
...tions; Après l'époque moderne; Urba-
...rofesseurs d'université.

*...aniczay: Première conférence hungaro-
... sur la protection des monuments histo-
...Budapest, du 23 à 26 septembre)* . 29

...rimordial de la conférence était d'en-
...n dialogue entre les spécialistes des
...ys, ayant des idées semblables sur la
...on des monuments historiques. Ce dia-
...it permettre la discussion des questions
...es et pratiques qui se sont posées aux

dr. Anna Zádor: de Máté Major (1904—1986)
István Balogh: dr. Alfréd Bardon (1904—1986)

Biographies 58

Expositions 91

Kálmán Timon: Deux expositions hollandaises
Béla Borvendég: «Propre à rien» (inauguration de l'exposition de modèles à Miskolc)

Livres 100

Liste complète des membres de l'Union des Architectes Hongrois (MÉSZ) 109

UNGARISCHE ARCHITEKTUR

JAHRBUCH 1986

Ferenc Vámossy: Vorwort zum Jahrbuch . 2

Béla Borvendég: Bilder einer (nicht existierenden) Ausstellung 3

Meditation des Präsidenten des Verbandes Ungarischer Architekten über die gegenwärtige Lage der Architekten und der Architektur, in einer Zeit, wenn „am wichtigsten ist, dass ohne reales Selbstbild, ohne reale Identifikation der ungarische Architekt von heute in der sich polarisierenden Welt kaum zurecht kommen kann,

...ren Teilnehmer Béla Borvendég, György Cs...
...te, Zoltán Farkasdy, József Finta, Miklós Ho...
...ler, Károly Polónyi und Ferenc Vámossy sin...

*János Szász: PLEA '86 — Internationale Ko...
...ferenz in Pécs über energiesparsame Architek...
...tur* .....

Die bedeutendste Architekturkonferenz d...
Jahres war die in Pécs organisierte PLEA '8...
an der in Vertretung von 34 Ländern 300 au...
ländische Teilnehmer anwesend waren. D...
Vertreter unseres Landes schlossen sich bere...
früher der internationalen Organisation an. ...
der zum ersten Mal in einem sozialistisch...
Land organisierten Tagung wurde das Ergebn...
ihrer bisherigen Arbeit, das in Pécs gebaute e...
perimentelle Solarhaus gezeigt. Hoffentli...
fördert die Konferenz die Weiterentwicklu...
einer umweltschonenden, energiewirtschaft...
chen Architektur.

*Jeffrey Cook: Das Zwillingsbüro Olgyay u...
Olgyay in Budapest und in den Vereinigten St...
ten* .....

Der Jahrespreis der PLEA Organisation wu...
Viktor und Aladár Olgyay, den bahnbreche...
den Forschern der sog. bioklimatischen Arc...
tektur nach ihrem Tode zugesprochen. Sie ...
gannen mit ihrer Tätigkeit in Ungarn, spä...
emigrierten sie in die USA und setzten ihre ...
beit an der Princeton Universität fort. J. Co...
Professor der Architektur an der Universi...
als Forscher der Tätigkeit und des geistig...
Nachlasses der Brüder Olgyay hielt einen V...
trag an der PLEA Konferenz und überarbeit...
den Text dieses Vortrages für die Publikatio...
MÉ. Seine Schrift wird durch zwei Biograph...

MDK

Havran Imre épitő-iparmüvész

az alábbi pályázaton /III.csoport X A. feladat: magyar vadászház és berendezése/ 2oo pengős II. dijat nyert

Az Orsz. Magyar Iparm. Társ. tervpályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 1939. 122.l.

Havran Imre

Nagy.Iparművészet 1939.
Társulati közlemények. 12½ l.

MDK

Havran Imre

A Bátori-barlang vasrácskapuja. Tervezte fenti. Repr.

Magyar Iparművészet 1935. 85.l.

MDK

Havran Imre, ip.müv.

a Hárshegy észa kkwleti oldalán huzódik meg egy barlang. Boldog Báthori László budaszentlörinci magyar pálos-barát remetebarlangja. XV.sz. Mátyás király kortársa.
A Szék.Föv. -Némethy Károly tan.intenciójára öt bizta meg egy méltó emlék állitásával.

Hozzáértéssel oldotta meg feladatát.

Zrinszky József: Emlékmü a barlangban. MI.1935 3.szám 78.l.

Havrán Imre építész

Tervei és vázlatai a római Collegium Hungaricum képzőművészeti kiáll.-án.

N.U.936.V.16.

MDK

Havrán Imre, ip.müv.

az 1932 év folyamán meghirdetett lakberendezési pályázaton a nyertesek közé tartozott.

Pályázatok. I. Butorok és ip.müv. tárgyak. Ip.m. Társ.
Magyar Iparmüvészet.1933. 79.l.

MDK

Havran Imre baba és játékarukészitő

Résztvett a Berlini Nemzt.Kézművesipari Kiáll.-on.

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiáll.-on.

Magyar Iparművészet, 1938. 158.lap

Havrán Pál

Országos Korányi Tbc Kórház sebészeti pavilonja. /Havrán Pál, Van Voltán építészek, Fehárváry Sándor belsőépítész, Fekete Géza szobrász./ - Ism: Dános Ottó, Magyar Építőművészet, 1968. 3.sz. 38-39. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Írt. 1971.2.sz. 149-182.l.

154. t.

M.D.K.

Havrán Pál épitész

KÖZTI

Orsz. Korányi Tbc Kórház sebészeti pavillonja

Társtervező: Vas Zoltán

Belsőépitész: Fehérváry Sándor

Szobor: Fekete Géza

Magyar Épitőművészet 1968/3

38-39.l.

Havrán Pál épitész

M.D.K.

Részt vett a pályázaton / megvétel/ 10ooo Ft
Tervezők: Schömer Ervin, Schwing Gabriella,
Szmuka János, Béry György

Dr. Kiss Tibor: Idegkórház tervpályázat
Magyar Épitőművészet 1964/3. 6-12. l.

Havrán Pál épitész M.D.K.

Dijazva a pályzaton / 15ooo Ft /

Társtervező: Módosi Eszter- Falta Imre-
Marosi József

Épitészetileg igényes, keresett és gazdaságos
tervek érkeztek az óvoda-bölcsőde pályázatra

Magyar Nemzet 1965. dec. 9. 9. l.

Havrán Pál épitész M.D.K.

Társtervező: Módosi Eszter- Falta Imre-
Marosi József

M.D.K.

Havrán Pál épitész

A 60 férőhelyes bolcsőde, 100 férőhelyes ovóda tervpályázaton dijazva

/II. dij / 15ooo Ft /

Társtervező: Módosi Eszter, Falta Imre,
Marosi József

Magyar Épitőművészet 1966/1. 2-6. 1.

Havrán Pál épitész M.D.K.

45 000 forintos III. dijjal jutalmazva

Társtervező: Schömer Ervin- Falta Imre- Marosi József

Kihirdették az uj szegedi klinika tervpályázatának eredményét

Magyar Nemzet 1964. május 1. 3.1.

Havran János

festö

szül. 1859 aug. 1. Bé-
késcsaba.

lásd Fleischer Béis 49. l.

Ltáb. IV. 12

Havran János

1879/80 – 1881/82, 1883/84.

Ferkèpzomfoiskàvk
90.l.

Havran János

szül. 1859 aug 1.

1884/85 I - vendéglát.

Hobbema, festö IV. 169.

Havran János

Szül. Békéscsaban 1859 aug 1. A bécsi akadémiai ely félévig tanult. Gróf Wenckheim Frigyes tanugatja

1883/84 II. vendeglát

Horváth Géza IV. 255.

Havran János

Kul. 1859 aug 1. Békéscsa-
bán 1 gimn. Békéscsaba-
1881/82 I. vendéglátogató
1881/82 II. " —

Hosszufalu h. n. VII. 290

Havran János

1879/80. II. vendéglátogató
stúl, Békéscsabán 1859 aug.
1. evang. A csabai gimn. 1.
osztályat végezte. Aztán Bécs-
ben az akadémiába járt, de
be nem fogadtak. Azelőtt asz-
talos segéd volt. Festő akar
lenni. Gróf Wenkheim Frigyes
ajánlja.

Lelet, dunapentelei VI. 205.

Ø Havranek

rajztanár

a festőakademikus rajztanárok vezére

írt építészeti alak-tant. (Litogr. 1 cm/2 Zoll)

Mülbéprod

589. l

Havranek müépitő

Róna József szobrának, -mely a Szabadságharc emlékére készült,- alapzatát a müvész tervezte.„A magasan feltörekvő oszlopszerü alkotás, a különös barokkhatásu, szép architektura... az Andrássy uti Köröndbe pompásan illenék."-fejezi be a Pantagruel sign.-val közölt kritika.

A HÉT, Bp. 1981. márc. 8. II. évf. lo. sz. 153-154. lap.

M.D.K.

Havranek Antal szobrász

Petőfi emléktáblát készitett "Itt lakott vándorszinész korában Petőfi 1842. nov. 9.- 1843. január lo" cimmel fekete márványba vésve, amelyen "..szimbólumként a lant és kard látható",- irja a beszámoló "Petőfi emléktábla Székesfehérvárott" cimmel.

Szinház és Élet. Bp. 1904.nov. 13. II. évf. 46. sz. 283-284. lap

id. HAVRANEK Antal szabrán

Széles fehérvár, Szt. Háromság emlit, 1840 k.

Komárik 1982 317.

Hávranek Antal

Úttörő-u. romantikus stílusban rénult szentháromság szobor az ő műve. 1840 körül rénitette. (176 rép)

v. Fitz + Csánés – Papp, Szérefehérvár, 145.
~~Szérefehérvár~~ Bp. 1966.

id. Havranek Antal

M. D. K.

sobrán

Székesfehérvár, Kentháromság szobor
neogotikus 1840 körül.

Genth. Műeml. 1959 I. 358.

MDK

Havranek Ferenc épitész

Magyar Iparmüvészet 1897/98. 324.l.

Havranek Ferenc, építész M.D.K.

tervei szerint épült fel a szérosfehérvári javitóintézet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XV. évf.

szept. 11. sz. 1. old.

Havranek Ferenc

Az I. világháborút közvetlenül megelőzően negyedszer ülésező drezdai nemzetközi Rajz- és Művészetoktatási Kongresszuson a hazai művészetoktatást Aggházy Gyula, Erdőssy Béla, Havranek Ferenc és Nádler Róbert képviselte.

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Mivtört.Ért. 197o. 2.sz. 141-147.

141. l.

Havranek Ferenc

"A gyönyörü reneszánsz stilü oszlopot" tervezte Róna József "Szabadságharc-szobrá"-hoz -irja Dr. Nyári Sándor.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. ápr. 12.
XIII. évf. 15. sz. 236. lap

M.D.K.

Havranek Ferenc (bpesti) építész

terverte a székesfehérvári uj korcsolyacsarnok épületét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

ápr. 24. sz. 1. old.

K.D.K.

Havranek Ferenc

Adriányi Géza (Budapesti) építésszel közösen készített tervével 600 koronás díjat nyert a debreceni városháza kiírt pályapályázaton, s a listavezetőn jutalmazott Gerster Kálmánnal együtt, a módosított tervekre vonatkozólag újabb pályázatra kapott felszólítást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV évf.
ord. 23. sz. 3 old.

Havranek Ferenc

M.D.K.

(Epesti) épitész

Adriányi Gérával közösen készitett tervet fogadta el a városi közgyülés, - a nagyobb körü pályázat birálatának alapján - a debreczeni városház felépitésére.

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.
febr. 26 sz. 3. old.

MDK

Havranek Ferenc,

ö is aláirta az ivet,melyet a miniszternek küldött Ujváry ,tiltakozásul Hock reformkodásával szemben

Ujváry Ignác: Válasz az"Okiratos válaszra."
Mücsarnok c. hiv.lap. 1898. npv.227. I.évf. 17.sz.
155.l.

M.D.K.

Havraner Ferenc (bpesti) építész

Adriányi Gérával körösen terverte a verseci ujonnan épült fürdőt 70.000 frt. költségkerettel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.

febr. 2. sz. 4. old.

MDK

Havranek László

Zala György: Müvészek lakomája. Mücsarnok, 1898, nov. 2o. 16. sz. 145 l.

HAVRANEK, magyar művészcsalád, H. I. *Antal*, szobrász. Budán Hofhausernél tanult, azután Németországba ment, hol Regensburgban a Valhalla építésénél s utóbb Münchenben, a Bavaria-szobor felállításánál dolgozott. Részt vett a müncheni opera és a királyi kastély díszítésében is. Hazatérte után egy ideig Ybl Miklós foglalkoztatta, majd Székesfehérvárott telepedett le, hol haláláig működött.

Re-Gy. I. 445 l

Viselet:

Osztrák tűrétség.

Egy ~~A~~ tiszt vere
vágtat~~nak~~. A lovon
altiszt ~~lathati~~ van. Öltö
hajtókával s kék p
reszteződnek. Görbe
öltözete hasonló a l
szolgálati jelvénye d
Karó sarkában „Fi.
~~Kormei~~ tűnnek fel

ARTILLERI

alól pedig balra: „Lith. d
jobbra: „Moltz

Könyomat

Havranek Antal, id

nobrán

Gentmüenel

203. l.

(Lásd az Alapító levél-re vonatkozó közalapitványi ügyigazgatóságnak 558/913. sz. leiratát).

Ime Tisztelt Választmány! Az előadottakban igyekeztem beszámolni az elmult 1915. évi tevékenységünkről és felsoroltam azokat a teendőket, melyeket programmba kellett vennünk. S ha a remélhető állami segélyt lesz szerencsénk megkapni, akkor a mi kulturintézményünk ügyvezetésében ismét beállithatjuk az eredeti tervezésünk szerint megállapitott közművelődési munka programmunkat.

Ma már a jobb kilátással kecsegtető közéletünkben lehetetlennek kell tartanunk, hogy a magyar állam megtagadja a vidéki kulturházak anyagi támogatását.

Hiszen ezen intézmények éppen a magyar állameszme fejlesztésének erőforrásai és a magyarnép müveltség előamozditásának igazán céltudatos tényezői.

Ezek iránt nem csak a magyar államtól, de a magyar nemzeti társadalomtól is több lelkesedést és a hazafiságnak nagyobb áldozatkészségét kérjük és reméljük!

Havranek

székesfehérvári kőfaragó
család

írod

Pesti Napló

1936. márc. 4.

(A legnagyobb magyar
építész)

lásd

Mainz György

csomagjában

Havranek Antal

nehesfehérvári vasöntő képviselő, épitő vállalkozó meghalt 63 éves korában

Vas. Lap

1892. 302-l

- 63

4. 1829

~~Hacker Mária (1886) [illegible], Paris~~ ~~[illegible]~~

~~Hadl Richard (1877 jan 14) [illegible] él [illegible]~~

~~Hajdu István, [illegible] 1907 (Párisban él)~~

~~Halász László, [illegible] (1820 k) 7 1881 k Bp)~~ [illegible], Dobr. [illegible] Bp Akadémia épület 1873 [illegible] [illegible] Mihály (Milán ?)

~~Halász Hradil Elemér f (1873 [illegible] 18) [illegible] él (?)~~

~~Halász Hradil Rezső fia [illegible]~~ ~~(München, Paris) [illegible]~~

~~(1875 [illegible] 22 Miskolc + 1918 Róma~~ " " ~~fenti fiúcz~~

~~Handel Elemér f (1881 [illegible] + 1911) Münch., Nbáz, Ferenc~~

~~Havranek [illegible] f. graf. (1879 [illegible]) München, Paris, [illegible]~~

~~Hány [illegible]~~, f. gr. (Zalaegerhy 1864 [illegible] 20) Hollandia

Havranek Antal idb. [illegible] [illegible], 19. [illegible]

Havranek Antal ifj — fenti fia, u. ott

Bénérit

IV. k.

~~Csörai Laura f. + 1945 jan. 24~~

Csöri István f. + 1945. V. 12

Rudnay Tanítvány

Ernst Mur. Gerepelt

Völkner ?

MDK

ifj Havranek Antal kobrán

„Huszár Adolf siremlék" - her tervpályázaton

réntven. 1889.

MDK-A-I-1/2461.

٢٥/٨

Havranek Antal

zobrazz

A Széchenyi-cza-
lád nagycenki
türemléke

l.

Lykaszobr 96-14

39. l.

Havranek

H. 2. *Antal*, szobrász, az előbbi fia, * 1865, † 1917. Székesfehérvárott, ahol atyja szobrászműhelyét vezette tovább. Jelentékenyebb munkái: Kun Béla síremléke a veszprémi temetőben (1890) és a gróf Széchényi-család nagycenki síremléke (1911).

E. G. I. 445 l

Hadsereg:

Osztrák tábornok

Az egész a
baljával kissé görb
jos szisak vharszíj
hajtókával és pasz
tos csizma sarkan
Kát szolgálati jel

Im

s legalól középütt
J. Booth Du
Rézmetszet, a

Havranek Antal

nobrász, szül 1865

ápr. 13. Székesfehérvár

+ 1917 jul. 29

k. ott.

lásd

Fleischer Béla 49. l.

ma már éppoly jellegzetes, mint társainál, anélkül, hogy fogva tartanák társai képeinek emlékei. És ma már nem a természet apró részletigazságaiból akarja a képet összerakni, mint eltemetett multja idején, ma már ő is *a belső összhangot* akarja kihozni munkáiban. Vass Elemér oeuvre-jében ez a belső összhang a legértékesebb, mert ez a harmónia maradéktalanul az övé : benne van az új, a megváltozott ember. Ez az új ember *kívülről* jött a természetbe, azelőtt nem élt benne, csak vendég volt néha-néha, *most otthon van* templomában és így nemcsak megfigyelheti, de alakíthatja is. Ma már nem zsúfolja aprólékosan a motívumokat és a részleteket, mint egykoron ; most ő is *a nagy egységet* keresi és persze *nem lefestés, hanem képszerkesztés útján*. Gyakran még jobban köti ugyan a motívum, mint ahogy ez a belső látás és az absztrakció szempontjából kívánatos lenne s képfelépítéseiben itt-ott még kissé aggodalmas, de már egyre jobban felszabadul e megkötöttségek alól. Első gyüjteményes kiállítása óta éppen legújabb képein szembetűnő ez a boldog felszabadulás. Most már egyre láthatóbb magamegfeledkezéssel adja át magát egy lágy és széles festőiség varázsának, hogy segítségükkel tolmácsolja azt a belső harmóniát, mely a magáratalálás és az eredményes munka tiszta, mámoros öröméből fakad. És mindezt szinte *csak a színnel* mondja el nekünk. A fényben, félhomályban, lámpavilágnál, vagy a kettős fényforrásból megvilágított színek teremtő ragyogásában kél néha életre a forma, beborítva egy rendkívül finom tónusfátyol áttetsző

ezt azon, az akadémia egész fejlődését élénk színekkel ecsetelő emlékirat kiemeli, melyet az intézet százötven éves fennállásának jubileuma és az új épület felavatásának kettős ünnepélye alkalmából a közös hadügyminiszterium kiadott.

Höck igazgatósága alatt több mint száz növendék nyerte kiképeztetését az akadémiában, köztük több magyar. Volt növendékei közt nem egy van, a kik a tudomány vagy a politika valamely terén jelentős szerepre jutottak. Így *Hammer-Purgstall József báró*, ki mint a Keletnek, a keleti népek nyelveinek és irodalmának ismertetője és történésze, e tudományokban a legjelesebb kutatók egyike volt.

A politika és diplomáczia terén Höck igazgatósága alatt az intézetnek egy más növendéke vált ki: *Thugut Paulai Ferencz báró*. Nagy hírét a sikeres diplomácziai tárgyalások egész sora alapította meg; az ő műve volt egyebek közt a bukovinai fejedelemség megszerzése. Kaunitz herczeg halála után ő lett a külügyminiszter.

Höck igazgatóságának egyik legfontosabb intézkedése az akadémia új tantervének kidolgozása és életbeléptetése volt. Az intézet, mely eleinte főképen azért létesült, hogy a konstantinápolyi követségnél és a török birodalom határállomásain szükséges tolmácsok kiképzésére szolgáljon, mind szélesebb alapra fektette tanrendszerét.

A Höck által kidolgozott tantervben a keleti, franczia és olasz nyelveken, valamint azon tárgyakon kívül, melyek az általános műveltség megszerzésére irányultak, az összes jogi tárgyak mellett kereskedelmi szakmák is szerepelnek. Az akadémia föladatát ekkor már úgy jelölték meg, hogy hivatalnokokat neveljen, kik Konstantinápolyban és egyáltalán a Levantéban «az állam szükségleteinek tökéletesen megfelelő módon alkalmazhatók legyenek.» Ebben az időben tehát az intézet működésében csaknem kizárólag a Keletre fordította gondját. Az idők folytával azután ez a működési kör mindinkább kitágult. úgy hogy az egykori keleti akadémia most már mint újjászervezett konzuli akadémia arra van hivatva, hogy konzulokat neveljen, a kik a világ bármely táján sikerrel képviselhetik kereskedelmi érdekeinket.

A november 3-ikán lefolyt ünnepélyen tartalmas beszédben ismertette südenhorsti *Zwiedinek* Gyula báró az intézetnek történetét, az Akadémia átalakulását és mostani föladatát. Zwiedinek báró ifjú korának nagy részét a Keleten töltötte, később a nyugateurópai államok udvarainál fontos missziókat teljesített és jelenleg a közös külügyminiszterium első politikai előadója. Már 1854-ben, az akadémia százéves fennállásának ünnepén is ő mondta a megnyitó beszédet. 1892 óta van, mint a közös külügyminiszterium kiküldöttje az akadémia felügyeletével és gondozásával megbízva s lényeges szerepe volt az intézet átalakításában is.

Zwiedinek báró után guintenbachi *Pidoll* Mihály báró, az akadémia eddigi igazgatója mondott beszédet, melyben rámutatott arra, hogy *Goluchowski* gróf, közös külügyminiszter szabott irányt az intézet modern konzuli akadémiává való átalakulásának.

Az akadémia tanrendszere ugyancsak *Goluchowski* gróf irányítása folytán teljesen átidomult, a paritás azon követelményei szerint, hogy mint közös intézmény, államjogi jellegének és a magyar nemzet jogos igényeinek megfeleljen.

Pidoll beszédje végén kiemelte, hogy az akadémia uj fényes otthonát a király kegyének köszöni, ki a felejthetetlen *Rudolf* trónörökös védnöksége alatt szerkesztett «*Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben*» czímű nagy mű jövedelmét az akadémia új épülete emelésére szentelte.

A felavatási ünnepélyen a magyar kormány részéről *Hieronymi* és *Berzeviczy* miniszterek vettek részt.

Az új palota Bécs IX. kerületében, az úgynevezett Waisenhaus-gasseban magas, egészséges talajon levő telken épült fel. Az építést *Baumann* Lajos építészeti főtanácsos a Mária-Terézia-korszak barokk stilusában végezte és az épület így egyszersmind az intézet megalapítójának idejére is emlékeztet.

Az új épület áll egy főépületből, melynek négy emeletét egy széles fölépcső és egy mel-

HÖCK FERENCZ APÁT, A KONZULI AKADÉMIA EGYKORI IGAZGATÓJA.

BÁRÓ THUGUT FERENCZ KÜLÜGYMINISZTER, A KONZULI AKADÉMIA EGYKORI NÖVENDÉKE.

BÁRÓ HAMMER-PURGSTALL JÓZSEF, A KONZULI AKADÉMIA EGYKORI NÖVENDÉKE.

léklépcső köti össze, két szárnya pedig a kertbe nyúl. A főépület minden oldalról szabadon áll, az utcza felől azonban kétoldalt egyemeletes pavillonok emelkednek, melyeket oszlopcsarnokok kapcsolnak össze a főépülettel. A főhomlokzat előtt terjedelmes kert terül el.

A főépület első emeletén vannak a tantermek, szertárak, gyűlési és vizsgálati termek, irodai és könyvtárhelyiségek stb.; a második és harmadik emeleten a növendékek lakosztályai, a melyek mindegyike egy kicsiny, a folyosóra nyíló előszobából, tágas, kétablakos szobából és egy hálófülkéből áll; továbbá szolgálati helyiségek a prefektusoknak stb. A magasföldszinten van a nagy étterem, billiárdterem, olvasószoba, továbbá az akadémia igazgatójának és egy prefektusnak lakása, társalgó-szoba, valamint az intézet gazdasági hivatala. A mélyföldszinten vannak a konyhahelyiségek, a szolgaszemélyzet lakosztályai, valamint a szükséges mellékhelyiségek. Az egyik pavillonban betegosztály van, a másikban lakások egy hivatalnok és szolgák számára. A kert szintjén, a főépület hátsó homlokzatának hoszszában van földszintes épület, a mely a torna- és vivótermet, valamint a fürdőhelyiséget foglalja magában.

Az építés 1902 augusztusában kezdődött s 1904 szeptember végén fejeződött be.

PETŐFI LAKÁSA SZÉKES-FEJÉRVÁROTT.

Emléktáblával jelölték meg november 6-ikán Székes-Fejérvárott a házat, a hol Petőfi az 1842-iki télen lakott, mikor először lépett színpadra, Szabó József szintársulatánál. Mint a költő életrajzából ismeretes, gyalog ment Pápáról Fejérvárra, s ott Magyar György csizmadia-mesternél együtt lakott egy öreg szűcslegénynyel, 1843 január 10-ikéig, mikor Szabó szintársulatával Kecskemétre vitte sorsa. Az emléktáblával megjelölt földszintes ház a Szent-István- és Petőfi-utcza sarkán áll. A költő szegényes szobája már nincs meg, mert a ház többféle átalakításon ment keresztül.

Az emléktábla leleplezésének ünnepélyére a fővárosból is sokan elmentek. A Magyar Tud. Akadémiát *Badics* Ferencz és *Zolnai* Gyula, a Kisfaludy-Társaságot *Ferenczi* Zoltán, a Petőfi-Társaságot *Szana* Tamás és *Prém* József képviselték, kik koszorúkat is vittek. Az ünnepély első része a szinházban folyt le. Jelen voltak gróf *Zichy* Jenő, báró *Fiáth* Pál főispán, *Rohr* Ferencz tábornok és több törzstiszt. Kiskőrös, a költő szülővárosa is képviseltette magát. Ünnepi beszédet mondtak: *Havranek* József polgármester, *Ferenczi* Zoltán és *Zalay* Mihály főgimnáziumi igazgató. A szinházból a közönség a Petőfi-házhoz vonult, hol ifjabb *Fiáth* Imre szavalta *Fillipp* István főgimnáziumi tanár alkalmi költeményét. A közeli házakon lobogók lengtek. A kis házat is földiszítették. Hogy elég magasan legyen a márványtábla, az eresz alá kellett illeszteni. Épen delet harangoztak, mikor *Havranek* József polgármester beszéde alatt levették a takarót a faragott kőből való keretbe illesztett fekete márványtábláról, mely aranyos betükkel figyelmeztet egy nagy költő itteni nyomaira. Az emléktáblát *Havranek* Antal szobrász készítette. A keret alsó részén lant és kard látható, a felirat pedig ez:

Itt lakott vándorszinész korában
Petőfi
1842. november 9. — 1843. január 10.

Az ünnepélyt követő lakomán dr. *Badics* Ferencz felolvasta a betegeskedő költőnek, *Endrődi* Sándornak egy hozzá küldött kis alkalmi költeményét, mely igy hangzik:

A székesfejérvári Petőfi-házra.

A költők királya: Petőfi lakott itt,
E szerény kis házban néhány hónapig.
— Ma immár állandóbb s nagyobb a lakása:
Petőfi nemzete szivében lakik.

Ahol csak járt, a hol egy dala zengett:
Boritsa hála s hódolat jele!
Márványnyal kell jelölni minden léptét.
Ha teszszük, nem is az ő dicsőségét:
A *magunkét* épitjük fel vele!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Lobogó szerelmek.» *Kemechey* Jenő, az ismert iró és hirlapiró e czím alatt tizenegy elbeszélését gyűjtötte össze egy kötetbe. A falusi magyar urak életét, mulatságait, virtuskodásait, szerelmeit irja le sok melegséggel. Érezni minden elbeszélésén, hogy nemcsak ismeri embereit, hanem szereti is azt a fajt s azt a társadalmi kört, a melyből valók s a magyar föld szépségeit ép oly élénk érdeklődéssel figyeli, mint a magyar lélek változatait. Egyik-másik elbeszélésében a léleknek meglepő finomságait hozza felszinre, másokban pedig a humor iránti érzéke kelt figyelmet. S valamennyi tiszta, fordulatos, kifejező magyar nyelven van irva. A kötet csinos kiállításban, a «Budapesti Hirlap» kiadásában jelent meg; ára 2 korona.

«Végzetes tévedés», *Beniczkyné Bajza* Lenke két kötetes regénye most jelent meg a Lampel-Wodia-

A KONZULI AKADÉMIA ÚJ ÉPÜLETE.

AZ ÚJ KONZULI AKADÉMIA FELAVATÁSA.

Ezen hó 3-ikán folyt le a király jelenlétében az új konzuli akadémia zárókőletételének s azután, még ugyanaz nap, az új palota felavatásának ünnepélye, melyről lapunk legutóbbi számában röviden már megemlékeztünk.

Az első szózat, mely az intézet szép új palotájában egy növendék ajkáról elhangzott, magyar nyelven csendült meg s ez is mintegy jelezte azt a fontosságot, melylyel ez intézet hazánkra nézve is bir. Hogy ennek nálunk is mindig tudatában voltak, arra vall az is, hogy az intézet másfélszázados fennállása alatt növendékei közt már egy évszázaddal ezelőtt ott találjuk a legkiválóbb magyar családok sarjait, többek között a *Vay*, *Andrássy*, *Semsey*, jobbaházi *Dőry*, *Majláth*, *Festetits*, dombovári *Dombay*, lomnitzi *Skerlecz* nemzetségek fiait. Újabb időben is számos magyar ifjú ez akadémiában nyerte kiképeztetését, kik közül fölemlítjük a következőket: rajeczi *Burián* István báró, ez idő szerint közös pénzügyminiszter, szentgyörgyi *Müller* László osztályfőnök a közös külügyminiszteriumban, *Pogatscher* Rudolf, *Rakovszky* Adalbert, *Gáspárdy* Géza, gróf *Szápáry* Lőrincz, báró *Duka* Géza, *Ambrózy* Lajos báró követségi tanácsosok, illetve titkárok, *Spóner* Ferencz, *Külley* Alfréd, *Dessewffy* Tamás főkonzulok. Más irányban működnek: *Jankó* Miklós főkonzul, osztrák-magyar kiküldött a török államadóssági bizottságnál, *Borhek* Viktorin főkonzul, osztrák-magyar kiküldött az európai Duna-bizottságnál Galaczon, kvassói és brogyáni *Kvassay* István miniszteri tanácsos, az osztrák-magyar főkonzuli törvényszék elnöke Konstantinápolyban és még sokan mások.

Az intézet második igazgatója az 1754-ben Mária Terézia által *Kaunitz* Rittberg Venczel herczeg kanczellár javaslatai folytán alapított intézetnek, *Höck Ferencz*, pozsonyi születésű *magyar ember*, lekéri valóságos apát volt. 1785-ben került az intézet élére és 56 évig szentelte az intézménynek tevékenységét, mint

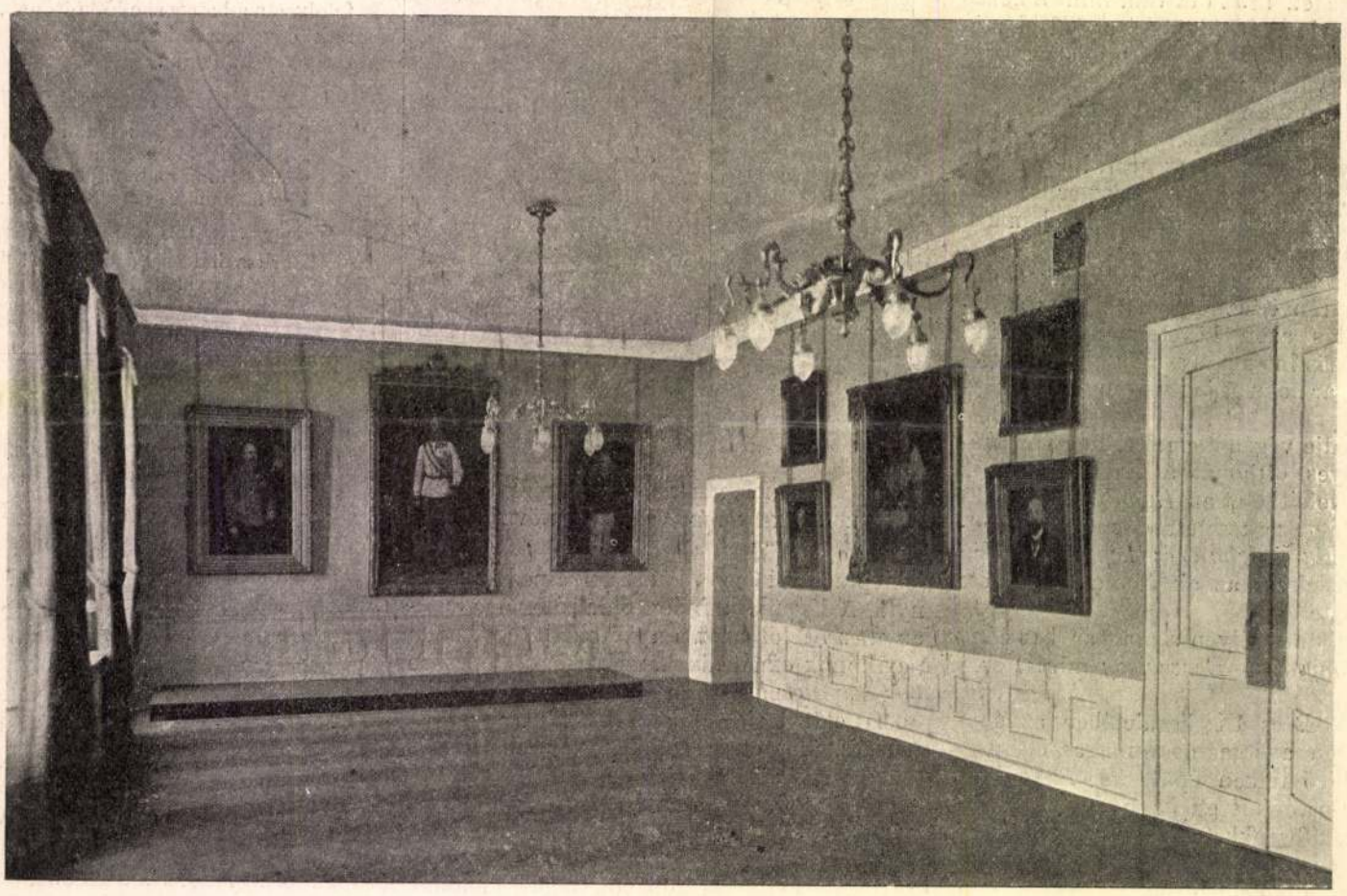

A KONZULI AKADÉMIA DISZTERME.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Junius 27. A nyugati harcztéren csak egyes szakaszokon fokozódott időnként a tüz. A kiugró Lens-könyök ellen támadó nagy angol erőket súlyos veszteségük mellett visszaverték a németek. Az arras—lensi út mindkét oldalán az ellenség egy előtéri árokban megvetette lábát. A maczedóniai harczvonalon a Cserna-hajlásban és ettől keletre a tüztevékenység időnként fokozódott.

Junius 28. A keleti arczvonal galicziai szakaszán, a Dnyesztertől északra az ellenség tüzérsége élénk tevékenységet fejtett ki. A németek hatással lőtték Dünkirchen angol-franczia kikötővárat. Viszonzásul az ellenség tüz alá vette Osztendét. Az Aisnetől északra, Reimstől északra és a Champagne nyugoti részében egyes helyeken élénk tüzérségi harczok folytak. A Hartmannsweilerkopfon egy württembergi ezred felderítői betörtek a franczia árkaiba és több foglyot ejtettek. Az olasz harcztéren a Monte Ortigara visszafoglalása alkalmával 52 géppuskát, két aknavetőt, hét ágyút és 2000 fegyvert zsákmányoltunk.

Junius 29. Galicziában fokozott harczi tevékenység. Nyugaton heves harczok játszódtak le a La Bassée-csatorna és a Scarpe között. Az ellenség támadó hullámait, a melyek a német tüzérség tüzében kezdetben összeomlottak, folytonosan új csapatokkal táplálta. Elkeseredett közelharczok után az angolok Oppy és a gavrellei szélmalom között befészkelték magukat a legelső német vonalba. Az ember-ember elleni harczban az ellenség sulyos véres veszteségeket szenvedett. Cernytől keletre a németek rohammal elfoglalták több mint 1000 méter szélességben a francziák állását. A Maas nyugati partján, a 304-es magaslat nyugati lejtőjén a francziák állását a malancourt—isnesi út két oldalán 2000 méter szélességben és 500 méter mélységben elfoglalták. Egy württembergi ezred az avocourti erdőben rohammal elfoglalta a franczia erődítések egy 300 méter széles állásrészét.

Junius 30. A többi entente hatalmak növekvő nyomásának hatása alatt az oroszok harczi tevékenysége Kelet-Galicziában azt a benyomást kelti, hogy támadásokba szándékoznak átmenni. A lemberg—brodyi vasuttól a Brzezanytól délre emelkedő magaslatokig húzódó állásainkra zudul az orosz tüzérség tüze. Koniuchynál éjszaka támadtak az orosz erők, a melyek megsemmisítő tüzünkben veszteségteljesen hömpölyögtek vissza. Lucktól északra és északnyugatra is jelentékenyen erősbödött az oroszok tüztevékenysége. A felső Strypától a Zlota-Lipa nyugati partjáig terjedő területen orosz gyalogsági támadások kezdődtek. A támadások pusztító tüzelésünkben összeomlottak. Nyugaton bajor csapatok Corbénytól délkeletre hatásos tüzelőkészítés után erőszakos felderítést hajtottak végre. A támadó csapatok 1200 méter szélességben a hátsó franczia vonalig nyomultak előre. A Bovelle-majortól délre meglepő rohammal több ellenséges árokvonalat foglaltak el. A Maas nyugati partján is növekedett a junius 28-án szerzett előny. — Ellenséges repülők Trieszt közelében több bombát dobtak le.

Julius 1. A Felső-Strypától a Narajovkáig fekvő állásaink ellen intézett, egész napon át tartó romboló tüzelés után délután az orosz gyalogság körülbelül 30 kilométeres arczvonalon heves támadásokat intézett. A rohamcsapatokat védőtüzünkkel mindenütt nagy veszteséggel járó visszaözönlésre kényszerítettük. Brzezanytól kétoldalt és Zvyczynnél összeomlottak éjjeli előretörések, a melyek alkalmával az oroszokat tüzérségi előkészítés nélkül hajszolták a tüzbe. A tüzérharcz észak felé egész a középső Stochodig, dél felé egészen Stanislauig terjedt ki. Nyugaton a német trónörökös hadcsoportjánál a francziák eredménytelenül kisérelték meg, hogy azt a területet, a melyet a németek a Chemin des Dameson és a Maas nyugati partján elfoglaltak, visszavegyék. Tovább keletre lippei zászlóaljak, kihasználva a felfordulást és az ellenség figyelmének elterelését, rohammal elfoglalták az ailles—paissyi utig terjedő franczia vonalakat. Az Isonzo-hadseregnél a 71. (trencséni) és a 72. (pozsonyi) magyar ezred rohamjárőrei Vertoiba közelében egészen a második ellenséges vonalig nyomultak előre, a hol két ellentámadást visszavertek s egy tisztet és 156 főnyi legénységet hoztak magukkal.

Julius 2. A Felső-Strypa és a Narajovka nyugati partja között julius 1-én indított orosz támadások súlyos harczokhoz vezettek. Az oroszok nyomása főkép a Koniuchy-szakasz és a Brzezanytól keletre és délre húzódó magaslati vonal ellen irányult. Két napi legerősebb tüzérségi előkészítés állásainkat tölcsérmezővé változtatta, a melyet az ellenséges ezredek az egész napon át rohamoztak. Koniuchy falut elvesztettük. Az oroszok tömegtámadásait előre elkészített záróállásban felfogtuk és az ez ellen irányuló újabb támadásokat meghiusítottuk. Brzezanytól mindkét oldalt különös elkeseredettséggel folyt a harcz. 16 orosz hadosztály támadott ott egyre új hullámokban vonalaink ellen, a melyeket váltakozó eredményü küzködés után szász, rajnai és ozmán hadosztályok a leghősiesebb védelemben teljesen megtartottak, vagy ellenrohamban visszafoglaltak. Az oroszok veszteségei meghaladnak minden eddig ismert mértéket. Egyes kötelékek megsemmisültek. A Stochod mentén és a Dnyeszternél az oroszok élénk tüztevékenysége tovább tart. A kovel—lucki vasúttól északra az ellenség támadásai összeomlottak. A tenger és a Somme között csak kevés szakaszon fokozódott a tüzérségi harcz. A mig az angolok felderítő előretörései Nieuporttól keletre, Gavrellenél és St. Quentintől északnyugatra meghiusultak, addig az egyes német rohamcsapatoknak sikerült az Yser torkolatánál, Dixmuidentől északra rajtaütéssel tetemes veszteséget okozni az ellenségnek és nagyobb számú belgát foglyul ejteni.

Julius 3. A Stochod mentén gyengébb támadásokat visszautasítottunk. Zborowtól délnyugatra sikerült az ellenségnek a minket túlhaladó haderő tömeges harczbavetésével arczvonalunk egy csekély részét előkészített hátsó állásunkba visszaszorítani. Az osztrák-magyar csapatok itt nehéz, áldozatokkal teljes harczokban, a túlerőnek csak lépésről-lépésről engedve, tehették lehetővé, hogy a tartalékok közbelépése a helyzetet és az erőviszonyokat helyreállítsa. További támadások itt nem következtek. Koniuchynál több erős előretörést véresen visszavertünk. Brzezany területén az oroszok eddigi eredménytelen támadásaik és igen nagy veszteségeik folytán harczi szünetre kényszerültek. Nyugaton a németeknek az angol vonalakba történt előretörései a Labassée-csatornától északra, Lenstől nyugatra, Bullecourtnál, jó felderítési eredménynyel jártak. A német trónörökös hadcsoportjának arczvonalán, a francziák ismét megkisérelték, hogy a La Boehlle-i fensikon és a Maas balpartján elvesztett árkaikat visszaszerezzék. Cernytől délkeletre visszautasító tüzelésben két támadásuk veszteségteljesen összeomlott.

Julius 4. Brzezanynál erős ellenséges erők heves támadásait visszavertük. Bár új erőket vetettek harczba mégsem jutottak előre. A tüzérség tevékenysége Brodynál és a Stochod mellett igen élénk. A Koniuchy—Zborov szakaszon erős tüzérharcz. Cernytől keletre a Chemin des Dameson a francziáknak a németek által tőlük elfoglalt árkokért két izben megindított támadását visszaverték. Cernytől nyugatra is sikeres vállalkozások voltak.

Kalodont

Fog-Krém

Sarg, Wien.

ALAPITVA 1914.

Gyászesetben ruhák soron kivül festetnek feketére.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő, vegytisztitó és gőzmosógyárában

Nagyvárad. Postafiok.

Postai megbizások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Használhatatlan

FOGSOROKAT

film és ezüsttörmelékeket, higanyt, ezüstpapirhulladékokat, zálogczédulákat veszek:

Gross Antal, Budapest, VIII., József-körut 23.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:

MIKSZÁTH KÁLMÁN ÉLETRAJZA

Irta VÁRDAI BÉLA

A nagynevü iró egyetlen részletesebb életrajza. Mikszáth arczképével diszitett csinos kartonkötésben.

Ára 2 korona 50 fillér.

A·REGGELI· ·TOALETTI ·HIÁNYOS

FODORMENIA LYSOFORM

nélkül üditő kellemes hatású fertőtelenitő szájviz.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

Gyár és főüzlet: **VIII, Baross-u. 85.**

A főváros első és legrégibb csipketisztitó, vegytisztitó és kelmefestő gyári intézete.

Fiókok: II, Fő-u. 27, IV, Eskü-ut 6, Kecskeméti-u. 14, V, Harmincad-u. 4, VI, Terézkrt 39, Andrássy-ut 16, VIII, József-krt 2.

Telefon: Józs. 2—37

100 tojás 2 korona

szab. **Siloform** használatával évekig is friss állapotban tartható. Megbizhatósága felülmul minden más tojáskonzerválót. Legegyszerübb kezelés. **Siloform** kapható füszerüzletekben és drogériákban. — Főraktár:

Keleti Kereskedelmi R. T.

Budapest, VII/5., Almássy-tér 3. sz.

Hüvösvölgyi Park-szanatorium

klimatikus, physikalis és diétás gyógyintézet.

Budapest, I., Hidegkuti-ut 78. Villamos megálló. Telefon 145-90.

Ajánlatos bel- és idegbetegeknek, üdülőknek. Hizókura.

Szobák, ugy mint eddig, az egész nyári évadra bérelhetők.

Egész éven át nyitva. Egész éven át nyitva.

Magyar Törvények, a Franklin-Társulat zsebkiadásai-ban

megjelent

AZ UJ EGYENES ADÓTÖRVÉNYEK

Jövedelemadó. Vagyonadó. Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adója. Hadinyereségadó. III. oszt. kereseti adó.

Készitették

RÓTH PÁL dr.

bp. m. kir. adófelügyelőségi s.-titkár

és

TÉRFY GYULA dr.

miniszteri tanácsos.

Ára kötve 12 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben.

1917.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. JÁRDEK GÉZA, ügyvéd, 72 éves korában, Budapesten. — DVIHALLY JÓZSEF, nyug. főgimnáziumi tanár 67 éves korában. Érsekujvárott. — TELMANN SÁNDOR, nyug. pénzügyi titkár, Budapesten. — HAVRANEK ANTAL, akadémiai szobrász, városi bizottsági tag, Székesfehérváron. — Munkácsi Joó KÁROLY, a szentesi református egyháznak kántora és orgonistája 75 éves korában, Szentesen. — Dr. DINER ÁKOS, nyug. rendőrtanácsos, Budapesten. — Nedeczei NEDECZKY ZSIGA, Esztergom vármegyei tisztviselő, 57 éves korában.

Gróf O'DONELL HENRIKNÉ, szül. Tarnóczy Malvin, előbb férjezett Niczkyné 84 éves korában, Budapesten. — Özv. ikvai PFEIFFER LÁSZLÓNÉ, szül. Zechmeister Hermina, Budapesten. — Dr. tyuskai és bilkei PAPP ZOLTÁNNÉ, szül. borsodi Horváth Iza, Papp Zoltán országgyűlési képviselő, az ismertnevü költő és dalszerző neje a Semmeringen. A holttestet a gyászoló család hazahozatta Budapestre, a hol nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. — Özv. KADLETZ ALBERTNÉ, 71 éves korában, Budapesten. — Özv. kardosfalvi KARDOSS KÁLMÁNNÉ, született zempléni Szabó Amália. — Özv. KOVÁCS MIHÁLYNÉ, szül. besenyői Kertész Borbála, 68 éves korában, Budapesten. — HOLL JENŐNÉ, szül. Udvardy Jozefin, Budapesten. — RÁCSAY GÉZÁNÉ, szül. Reiner Sarolta 40 éves korában, Budapesten.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

64-ik évfolyama.

A **«Vasárnapi Ujság»** a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap **évenként több mint 130 íven** s több mint másfél **ezer képpel,** *legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével* jelen meg.

A *«Vasárnapi Ujság»* **szines képmellékleteket** is ad, több szinben művészileg kivitt képeket.

Értesítjük t. előfizetőinket, hogy tekintettel a papir s egyéb nyomdai anyagok árának és a munkabéreknek rendkivüli emelkedésére, lapunk előfizetési árát a most julius 1-től kezdődő félévre kénytelenek voltunk évi **24** *koronában állapítani meg,*

Előfizetési föltételeink:

A **«Vasárnapi Ujság»** negyedévre 6 **korona, félévre** 12 **korona.**

A **«Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val** negyedévre 7 **korona, félévre** 14 **korona.**

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapesten, Egyetem-utcza 4. szám küldendők.**

SAKKJÁTÉK.

3064. számu feladvány Takács Pétertől, Szeged.

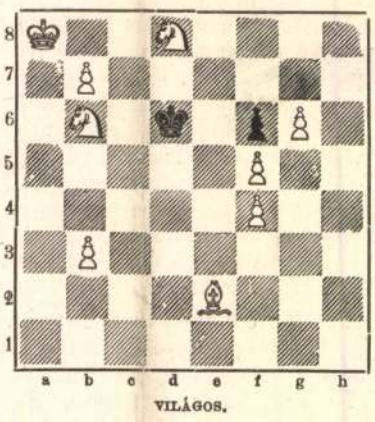

VILÁGOS.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

3049. számu feladvány megfejtése Dr. Frankensteintől.

Világos.	*Sötét.*	*Világos. a.*	*Sötét.*
1. Vb1—h1	f7—f6	1. _ _ _ _	Hh3—f4
2. Fd6—g3 stb.		2. Vh1—h6 † stb.	
1. _ _ _ _	Kg5—f6		
2. f3—f4 stb.			

3050. sz. feladvány megfejtése Paluzie J.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos. a.*	*Sötét*
1. He7—d5	Ke4×d5	1. _ _ _ _	c4×d3
2. Hd3—b4 † stb.		2. Bc6—c5 stb.	
1. _ _ _ _	b3—b2	1. _ _ _ _	Fa2×b1
2. Hd3—c5† stb.		3. Hd3—b4 stb	

3051. számu feladvány megfejtése Dr. Frankensteintől

Világos.	*Sötét.*	*Világos. a.*	*Sötét.*
1. Hb6—d5	Ba4—b4	1. _ _ _ _	B t. sz.
2. Vg5×g6 † stb,		2. Bb5—b6 † stb.	
1. _ _ _ _	Ka6—b5	1. _ _ _ _	Fa5—b6
2. Hd5—b4 † stb.		2. Vg5×g6 stb.	
1. _ _ _ _	Fb6—d8		
2. Vg5×d8 stb.			

Helyesen fejtették meg: A *«Budapesti Sakk-kör» (Budapest).* — Hoffbauer Antal *(Lipótvár).* — Kintzig Róbert *(Fakert).* — Székely Jenő *(Győr).* — Bácsi Péter *(Budapest).* — Takács Péter *(Szeged).*

Szerkesztői üzenetek.

Titokban. Isten veled. Ezt az epekedő szentimentalizmust az ötvenes években csépelték el.

Szomszéd lányhoz. Igazán nem értjük, hogy képzelheti valaki, hogy ilyen verset ki lehet adni.

Korcsma Gácsországban. Alkonyatkor. Az első a régesrégi betyár-csaplárosné népszinmüvi motivumot teszi át igen kezdetleges módon háborús milieube, a másik nem mond semmi elmondásra érdemeset.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 23-dik számában megjelent képtalány megfejtése: *Megvert engem a teremtő áldást hozó két keze.*

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál

Szerkesztőségi iroda: **Budapest, IV., Vármegye-utcza 11.**

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetemtcza 4.

VIDOR MARCELL
új verseskönyve:

A HOLT KÜSZÖB DALOL

Versek a nagy világégés idején.

Ára 2 korona.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Vérszegenység, ideges fejfájás, anämia
ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek alánlják

ROZSNYAI VILÁGHIRÜ VASAS CHINABORÁT

melynek kitünő voltát mindenki elismeri. Kitünő hatásánál fogva a hasonló készitményeket felülmulja. Millenium nagy éremmel kitüntetve! Számos kiállitáson dijazva. — Kis palaczk 2 korona 60 fill., nagy palaczk 3 korona 80 fill.

Készíti:

ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszertára, Arad, Szabadság-tér.

Ujitsa meg arczbőrét
a Schröder-Schenke-féle
hámlókurával

Dr. Lahmann módszere szerint. Dr. Funke az **összes szépitőszerek ideáljának mondja.**

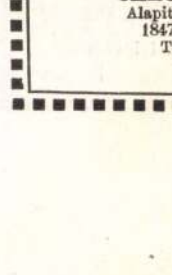

Ezen hámlókura észrevétlenül eltávolitja körülbelül 10 nap alatt a felső bőrt az összes teinthibákkal, u. m. szeplő, **mitesszer, pattanás,** sárga foltok, orrvörösség, likacsos bőr, hervadt, petyhüdt bőrt. — A kura után a bőr vakitó

szépségben

fiatalosan és tisztán mutatkozik, ugy mint a gyermeknél. Kényelmesen keresztülvihető otthon, anélkül, hogy környezete valamit észrevehetne; **ára 14 kor.** Diszkrét szétküldés utánvéttel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében (pósta költséggel).

SZÉPSÉGÁPOLÁSI INTÉZET
V. U. Schröder-Schenke
Wien, I/48. Wollzeile No. 15.

Pénzét visszafizetem, ha

tyukszem, szemölcs, bőrkeményedéseit a **Ria-balzsam** 3 nap alatt fájdalom nélkül gyökerestől ki nem irtja. Ezrekre menő hála- és köszönőiratok. — Ara jótállási levéllel **tégelyenkint 1·75 korona, 3 tégely 4·50 kor. 6 tégely 7·50 K.**

«KEMÉNY»
Kassa I. Postafiók 12/79.

Rendelésnél sziveskedjék lapunkra hivatkozni!

ÓRÁK
kiváló pontossággal szabályozva 10 évi jótállás mellett.
ÉKSZEREK
ízlésben.
EVŐESZKÖZÖK
ezüst és alpaccaezüstből.
EZÜSTNEMÜEK
és
DISZTÁRGYAK
szigoruan szabott jutányos árakon készpénz és előnyös részletfizetési feltételek mellett beszerezhetők
BRAUSWETTER JÁNOS
CHRONOMETER és MŰÓRÁSNAL
Alapittatott 1847-ben. **SZEGED.** Számos kitüntetés.
Több ezer elismerő levél. Legujabb diszes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. szám.

Vadászsportot üzők
akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a
„NIMRÓD"
KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot
Állandó melléklete:
„A vadászeb"
czimü egyedüli magyar nyelvü ebtenyésztési szaklap. — **Mindkét lap gyönyörüen illusztrálva.**

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., félévre 7 kor., negyedévre 4.— kor., egyes szám ára 50 fillér.
Tessék mutatványszámot kérni.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utcza 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Havranek Antal

zobrázt és Szőfarajó

+ Székesfehérvár

1917. jul. 29

Schmiedl Ferenc

közlése

Hivatal/intézet stb./: . ...

Fizetési jegyzék 3500/1945.M.E.sz.r. lapján az 1945.év

1. Tétel	2. Törzs sz.	3. Csekkszámla sz.	4. Név	5. Állás	6. fizet. o. fok.
1.	VK. 5277	112.736	dr.Nagy István	gimn.igazg.	V.l.
2.	VK. 5289	"	Kiss János	" h.tanár	. .
3.	VK. 6329	112.738	Kovács József	l.szolt.tiszt.	

Havranek Antal †

1917
– 52
tr. 1865

U. 2209

Akadémiai szobrász, városi bizottsági tag, a Magyarországi munkások Pokkant- és nyugdijegyesülete székesfehérvári fiókjának elnöke, meghalt 1917. jun. végén 52 éves Evrában.

Pesti Hírlap
1917. jul. 1.
(Halálozás.)

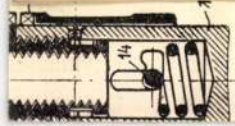

mert uj bennök nem a csuklók és rögzítők elvi elrendezése, hanem a különleges szerkezet, *mely gránulag könnyű csuk-*

dr. és a *Verein* egyaránt s ez az, hogy ha nem a *Brandenburg-Arm Mod. I.* és a *Tannenberg-A* badalmat — aminek az elbírálására csakugyan bíróság illetékes — és ha a két műkar nem is találmány, hanem csakis régi szerkezeti elvekn alkalmazása és céljuknak jól megfelelő szerkez *is ezt az ügyes szerkezetet jóval a Prüfstelle Kálmán magyar mérnök csinálta meg* és erről singer dr.-nak, valamint a Verein-nak bőségese kalma tudomást szerezniök, mert a két *Prüfstell* kar összes elemei lényegükben és alakilag majd sen megvannak azokon a Ráth-féle konstrukcióko a *Verein* égisze alatt és Dr. Ing. Schlesinger ú dása mellett Németországban díjakat nyertek. *ténynek az agyonhallgatása, Ráth felszólal semmibevevésével az, ami a tudományos iroda dívó szokással merőben ellenkezik* és ami ellen taképen a Magyar Mérnök és Építész-Egylet felhívta.

A fent említett feleletek vétele után Ráth foly ruár 28.-án újra írt a *Geschaeftstelle*-nek. Ebber ben már kifejezetten megmondja, hogy a szaba dés kikapcsolásával elvárja a *Verein*-tól, mely a kiírásakor a pályázók szellemi tulajdonának véd tosította, de ennek ellenére egy évvel rá mégis h közlönyében annak a cikknek, mely a Ráth-féle tek hasonmásait a *Prüfstelle* szellemi terméke tünteti fel, *elvárja* — úgymond — *a Vereintól Zeitschrift kiadójától, szerzői elsőbbségének a rését* és a *Vereinra* bízott szellemi tulajdonának a

A március 10.-én kelt feleletében a *Geschaefts* annyit mond, hogy az elsőbbség, a szellemi tula dését és Ráth szabadalmi jogigényeit egymástól tani nem tudja s ezért kívánságait nem is teljes

Havranek Antal i/j

szobrász
Gyékesfehérvár

készítette részben az
alabbi templom dekora-
tiv szobrász munkált.
1896-ban

Dunst Ferenc dr.

Emlékkönyv a restaurált
keszthelyi r. k. templom
felszenelése alkalmából.
1896. szept. 8. Keszthely
1896. 45. l.

MAGYAR NUMIZMATIKAI TÁRSULAT
BUDAPEST,
VIII. CSEPREGHY-UTCA 4.

Müncl

Jelzése alól jobbra: Von R
alól balra a vill
merét tartó sas közelében
don mutat a Massstab-ra.

Rm. / mér. 72:129 c

Szn. 114-905
570-905-1

8679.

RIKA vidékét mutató földgömb
alakkal diszitett térkép fel-

r drei Kaiser-
sserte
HE KARTE
oststazionen

lavonien,
Theil von Oester-
, Kärnten, Krain,
kowina, der Wal-
Russland, Taurien;
rien, Bessara-
lbanien, mit
schen und adria-
w: Samt den
bis zum lezten
efallene Gränzverän-

Hauszmann

H. 3. *Ferenc*, építész, H. 1. fia, † 1919. A bpesti orsz. mintarajziskola, s utóbb a képzőművészeti főiskola tanára volt, ki évtizedeken át tanította az építészeti rajzot, stílust és alaktant s részt vett az iparművészeti rajz- és tervezés tanításában is. Építészeti gyakorlatot nem folytatott.

Sz. gy. I. 445. l

Hadsereg:

Ferdinand-hu

Az egész a
~~felé~~ néz. Kezeit
vel, sárga zsinóro
szük nadrág sötétke
sarkantyuval. Ol
vény szorítja s bal
alatt három sorbau

Az Austr
Archduk
(Hu

s legalól középütt:
Duke St."

Rézmetsz

Havranek Ferenc

épitesz

Impresszionista

Képzőművészet. Szabadságszobor ?

Elet 1891. I

259 l.

Ad 374/1938.

A Műemlékek Országos

1938-1939. évi 55.000 P. jav

tervezet

1. A szombathelyi ásatások során
építészeti emlékek biztositási
munkálataira.....

2. A feldebrői r.k. templom hely
tositási munkálataira és a Sz
li freskók restaurálására.....

3. A visegrádi Mátyás korabeli k
folytatólagos feltárására és a
válására.....

4. A zsámbéki templom- és zárdar
konzerválására és a kapcsola
munkálatokra.....

5. A pannonhalmi milleniumi emlé
költségeihez való hozzájárulás

6. A karcsai református románko

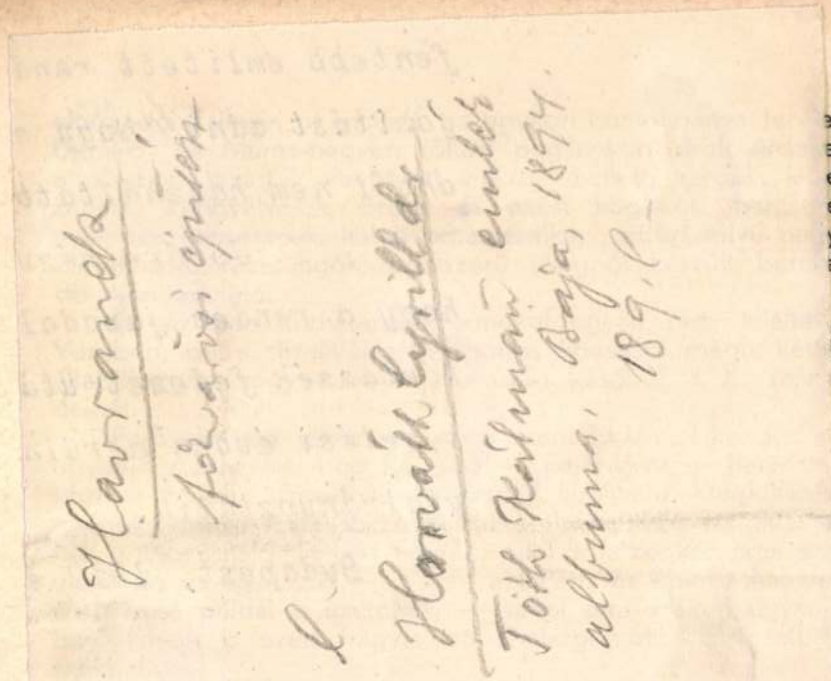

tén, továbbá a
elnek. Ezekben
ek, nyílhegyek,
ejszék, sodrott
yobb boglárok,
ásos gyöngyök

mint például
égtelenül meg-
d utolsó tize-

A nagy király
át, mely ettől
öztetett szere-
hetett e szék-
kása, hogy az
és Köln, Pávia
bban a város-
ejérvár királyi

r királyság és
boldogasz-
n nemcsak a
npával beren-

dezett templomok közé tartozott.

lyen ékkövektől ragyogó szentségtartó díszlett. Ezenkívül színaranyból készült, ugyancsak drágakövekkel kirakott, frontáléknak nevezett táblák állottak.

Sekrestyéjében kincseket érő egyházi műremekek: kristály, ónix, arany és ezüstedények, ereklyetartók, finom csipkéjű, selyem, bársony, aranynyal kivarrott misemondó ruhák voltak. Köztük a legnagyszerűbb: a veszprémvölgyi görög apácák kolostorában Gizella királyné felügyelete és közreműködése mellett készült casula, mely nemcsak hazánk, de egész Európa egyik legnevezetesebb XI. századbeli műdarabja. Ezt a szederjes biborselyemből készített, gazdag arany és selyemhímzéssel és többek közt István király Gizella királyné és Imre herceg mellképeivel díszített, felírással hitelesített misemondó ruhát, valószínűleg még a XII. században koronázási palásttá alakították át és azóta királyaink koronázásánál állandóan használják. A palástón levő latinszövegű felírás magyar fordításban így szól: ...»Ez a casula Szűz Máriának Fejérváron levő egyháza számára készült és adatott a Krisztus megtestesülésének 1031. évében, a XIV. indictióban, István király és Gizella királyné által...«

Ez a pompás egyház lett — fejezi be Hartvik — a magyar királyok házi kápolnája.

De amilyen nagyszerű és mondhatnók egyedülálló volt a templom, éppen olyan kiváltságos és egyedülálló a jogi helyzete. Szt. István ugyanis II. Sylvester hozzájárulásával nem helyezte a templomot egy püspök joghatósága alá sem, tehát abban az ország egyetlen főpásztora sem gyakorolhatta a püspökök részére biztosított jogokat, hanem ha ennek szük-

Havranek Ferenc

építész

az építészeti rajzot és tervezést, valamint az iparmű részeti stil és alaktanit és a női kézimunka enciklopédiáját tanította az alabbi intezetben. A legutóbbi tárgy egész anyagát, rendszerét módszerét ő teremtette meg a főiskolán. Nagy elfoglaltságára való tekintettel az építészeti stil és alaktan előadásainat 1915-ben segéderőt alkalmaztak.

Képzőm. Försk. Erik

1915–16. 5. l

polgári fiuiskola igazgatóságától.

zágos Bizottsága

gazgatóságának,

Budapest.

.számu m.kir.állami polgári fiuiskola
nár vezetése mellett f.évi május hó
rendez Visegrádra.
tekintetes Igazgatóságot,hogy igen sze-

Havranek Ferenc

képz. főiskola rendes tanára

1897 – 1919.

† 1919.

építészet, iparművészet.

Evkképzőfőisk. 1931-32. 75. l.

T. 5558.

l megerősitett Győr foglalja el, a
halad el, a háttérben a hegyek közt
dig a domb tetején álló férfi em-
lévő kosárból, mit jobbról öten
a vár fölött:

ngarn

el Sinn.

es, tot sensus: nam voluntas
am, ceu documenta probant
ff Erden seyn,
Sinn, ins gemein.
t es nicht,
richwort spricht.

rl. 9.6 : 14.9 cm.
1-98
1361.

Havranek Ferenc

építész

Kovács Dénes dr. A szabadsághare szobra.

Vas. Ujs. 1891. 167. l.

Fenti szerzete Rónai József pályaminvánek építészeti részét,

Havranek Ferenc †

gyak eladását közvetítse és a gyűjtésre vonatkozó ismereteket terjessze. Az eddig megjelent két szám tartalma változatos és elég gazdag, úgy hogy a gyűjtők sok érdekes hírt és becses útmutatást meríthetnek az ügyesen szerkesztett lapból. Szerkeszti Rampacher Pál (VIII., Gyulai Pál-u. 16).

Magyar Iparművészet 1919. 108. l.

IN MEMORIAM

HAVRANEK, HOPP, SCHULEK, THÉK. † Lapunk legutóbbi számának megjelenése óta a magyar művészeti kultúra munkásainak és kevésszámú pártfogóinak száma megritkult. Elvesztettük Havranek Ferenc építőművészt, a Képzőművészeti Főiskola érdemes tanárát, ki évtizedeken át tanította az iparművészeti és az építészeti rajzot és legnépszerűbb, legbecsültebb tanárjainak egyike volt a Képzőművészeti Főiskolának. Valóban fanatikusa volt a kötelességtudásnak, szívvel-lélekkel tanár volt s szívesen lemondott a jövedelmezőbb építészeti gyakorlatról, csakhogy annál teljesebben élhessen az iskolának. Bámulatos biztoskezű táblai rajzoló volt, akinek táblai magyarázó rajzai valódi remekei az artisztikus építészeti és iparművészeti rögtönzéseknek. Halálával pótolhatatlan veszteség érte a Képzőművészeti Főiskolát. —

SZAKIRODALOM

MÚZEUMOK A NÉPMŰVELÉS SZOLGÁLATÁBAN. (Irta Czakó Elemér dr.) Az Uránia ezidei első számában és izlésesen egyszerű különlenyomatban is megjelent füzetben a múzeális ügyek buzgó szakembere jelen viszonyaink szempontjából érdekesen fejtegeti a múzeumainkra háramló feladatokat. Számos, bennünk már régen élő óhajt találunk itt szavakba öntve könnyen áttekinthető formában. A szerző az eddig kultúrkincseket gyűjtő tárházak helyett hozzáférhető időben nyitva álló, külső formájában, anyagában, elrendezésében és magyarázó eszközeiben úgy a hivatott, mint a laikus érdeklődő számára tanító múzeumokat követel. Az általános vonatkozású tanulmány számos utalása iparművészeti múzeumunknak talán a helyszűke, avagy eddigi szűkkeblűség stb. folytán történt megkötöttségéből eredő hézagait is eszünkbe juttatja. Óhajunk, hogy a szerző gondolatainak termő talajából fakadt csirákat a megértés és felkarolás napsugarai virágoztassák s hogy a mostani egészséges tervekben nem szűkölködő muzeumi vezetőségnek a mód is megadassék arra, hogy törekvései a népnevelés számára mielőbb keresztülvihetők legyenek.

K. Gy.

Havránek Ferenc-

l.

Normál-tanmenet

Bp. 1915. 7. l.

Ha azonban t. Czim vára
igénybe venné a moratoriumot,
kezése értelmében a tartozás
K. 77.18 valamint a kés
„ 9.11 összesen
„ 86.29 forduló postáv

VI/17 665.36
VIII/1 106.46
771.82
5% 9.11 kam
780.93

AJÁNLVA

Havranek Ferenc

mnépítész

terverte a bajai

Tóth Kálmán nebor

talapzatát

Rapcsányi

417. l.

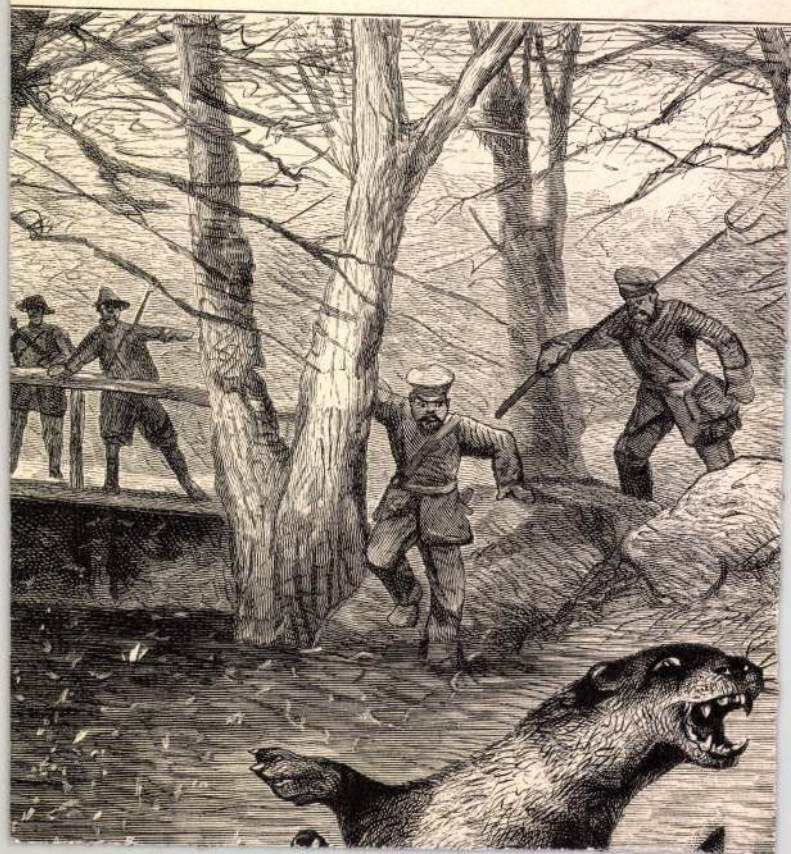

Havranek Ferenc

épitéz

Róna II. 551. l. 532. l.

Vasárn. **2** Őrzőangy.		Protestáns: Petra Görög: Ciprián Izraelita: Újév 2. n.
Hétfő **3** S. Teréz		Protestáns: Helga Görög: Dénes Izraelita: Thisri 3
Kedd **4** A. Ferenc		Protestáns: Ferenc Görög: Hierót Izraelita: Thisri 4
Szerda **5** Placid		Protestáns: Aurél Görög: Karitina Izraelita: Thisri 5
Csütört. **6** Brunó	☽ Első negyed 21 óra 5 pk.	Protestáns: Brunó Görög: Tamás Izraelita: Thisri 6
Péntek **7** Olv. B.-A.		Protestáns: Amália Görög: Szergius Izraelita: Thisri 7
Szomb. **8** Magy. N. A.	1932 **OKTÓBER** 31 nap	Protestáns: Etelka Görög: Palágia Izraelita: Thisri 8

41-ik hét. Nap kelte 6 ó 20 pk. — Nyugta 17 ó. 38 pk.

Havranek Franz

Lásd

Vdd. 17 l.

19. l.

22

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztal

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

~~Adriányi Géza~~ és Havranek Ferenc

debreceni városházterve

1894.

(2) Nem valósult meg.

Zoltai Lajos dr. A debreceni
városháza négyszázéves története.
Debrecen, 1931 18, 19. l. 20. l
27. l (Képpel.)

vod

(1) Debreceni Ellenőr
1895 dec. 24. (Képpel.)

Életkép.

A puszta.

A sik vidék előterébe
~~[illegible]~~ mellette pedig fekvő és á
ka-nyájat látunk. Felirata:

une Pusta

fölül középütt: SOUVENIRS DE HO
jobbra: PL. II.
alól balra: Imp. A. Delatre, ru
legalól balra: Goupil & Cie à P
E. Arnold à Dresd
jobbra: Artaria & Cie..
Stamler & Karls

~~[illegible]~~ Rk, ~~[illegible]~~ chp. mér

140-95.

Havranek Ferenc

7 1919

l.

Magy. Iparmuzeum

1919 1081.

~~34.40~~
~~49.70~~
~~84.10~~
~~51.5.98~~
~~Rt. bezoz.~~

Fejérpataky László VI. 173.

HAVRANEK FERENCZ:

Tanítja az építészeti rajzot, stíl- és alaktant és résztvesz az iparművészeti rajz és tervezés tanításánál a tanárjelölteknél.

HAVRANEK FERENCZ,
műépítész, rajztanárképző intézeti tanárt:

a vallás és Körökt muszte 1904-ben 5 évre a rajztanár vizsgáló bizottság tagjává kinevezte

7 lap

Az orsz. m. kir. mutarajz iskola és rajztanárképző értesítője az 1903-1904 tanévről. Budapest. 1904.

Havranek Ferenc és

Adriányi Géza

debreceni városház terve

1894.

Nem valósult meg.

Zoltai Lajos dr. - A debreceni

városháza négyszázéves tört -

Debrecen, 1931. 18, 19. l. - 20. l.

(Keppel.)

T. 6422.–

egy balra fordulva ábrázolt juhász,
llo kutya van és a juh körülé bir-

NGRIE

e St. Jacques 265.
aris
e.
. à Vienne
tein, à Vienne.

. a rl. 35 : 46.1 cm.

Havranek Franc

laid

Vdd 221.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu .....

n.

vi .....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Havranek Ferenc

mindpitész

a Lépzőmi fürd.

tanára

Havranek Ferenc

építész

tanár a képzőmű-
vészeti főiskolán

+ 1915. 1919

Schmiedl Ferenc
építész közlése

1949.

Budapest, a postabélyeg kelte.

pontos munkájának eredményeként, a **Magyar** szerkesztésében és kiadásában, békebeli viszo- **arország Helységnévtára.**

GNÉVTÁR

aranyos mélynyomásban, a magyar táktól való megkülönböztetés céljából.
vatal hatalmas apparátusa készíthetett el lehe- akított országrészek községeinek idegen elneve- en revideált legpontosabb adatokat, melyek a dnek, valamint mellékletként azt a hatalmas, térképészeti Intézet a magyar sokszorosítóipar

ra is, hogy szintén a M. Kir. Közp. Statisztikai

CÍMTÁR

b) a béton rugalmassági tényezője nyomás esetén 140.000 *kg/cm²* és a vasnak húzás és nyomásra érvényes e tényezőnek (2,100.000 *kg/cm²*) $^1/_{15}$ része.

c) a béton legnagyobb nyomásának, a vas legnagyobb húzásának kiszámításakor a bétonban húzást nem szabad föltételezni;

d) hajlításra igénybe vett tartókban a béton legnagyobb húzását is ki kell mutatni, amikor a béton rugalmassági tényezője a (7. *b)* alatt idézettnek 0·4 része, vagyis 56.000 *kg/cm²*;

e) alakváltozások számításakor a teljes bétonkeresztmetszetnek, meg a hosszanti vasbetétek 15-szörös keresztmetszeti területének összegét kell venni az előbbi rugalmassági tényezőkkel;

f) a belső erők legnagyobb értékeit a 7. *a)* pontban említett föltétel szemmeltartásával kell meghatározni.

8. Tiszta bétonszerkezetekre úgy kell számítani, mint homogén anyagú szerkezetekre az előbb idézett rugalmassági tényezőkkel (7. *e)*.

9. Ha valamely hosszú nyomott rúdban a kihajlás hosszának *(L)* és az előbbi 7. *c)* pont szerint számított terület tehetetlenségi sugarának *(i)* viszonya a $\frac{L}{i} = 20$-nál nagyobb, a rudat kihajlásra kell számítani.

10. A kihajlás hosszának *(L)* a nyomott rúdnak hossztengelyében mért két kitérés ellen biztosított pontja közti távolságot kell venni.

11. A vasbétonból való nyomott rudakban a vasrészeket külön meg kell vizsgálni a kihajlási ellenállást illetőleg; minden esetben keresztkötéseket kell alkalmazni.

12. Nyomott részekben az esetleges nem centrikusan ható erőket figyelembe kell venni.

13. A vasfelület távolságát a bétonfelülettől, valamint az egyes vasrészeknek egymás között való távolságát statikailag meg kell határozni; az első esetben legalább egy *cm* legyen.

14. Keresztkötéseket és kengyeleket elegendő mennyiségben kell használni; továbbá a béton és vas közötti összeköttetés biztosítása végett a vasbetétek végeit megfelelően kell kiképezni, kivéve ha azok fölszine már ellenáll a béton eltolásának.

15. Vasbéton-szerkezetekben gondoskodni kell megfelelő vasbetétekről, hogy a támaszpontokon túl esetleg föllépő nyomatékok kiegyenlíttessenek.

5. §.
Megengedett feszültségek.

1. A 3. §-ban részletesen említett terhelések figyelembe vételével a megendett feszültségeknek a táblázatban fölsorolt értékeknél nagyobbaknak lenni nem szabad.

Az anyag neme és igénybevétele	Megengedett feszültség (σ) *kg/cm²*	
	Folytvas	Hegesztettvas
II. Vas:		
1. Húzás vagy nyomásra	850	950
2. Nyírásra (a szögecsek kivételével)	500	600
3. Szögecsek nyírására	600	700
4. Szögecslyuk falnyomására (szögecsátmérő sokszorozva a pléhvastagsággal)	1400	1600
		Öntöttvas
5. Öntöttvas, amiből tartószerkezet nem készülhet:		
a) Nyomásra		700
b) Tisztán húzásra		200
c) Húzásra hajlításra		250
		Folytacél
6. Folytacélrészek húzása vagy nyomása hajlításkor		1000

Az anyag neme és igénybevételének módja	Megengedett feszültség (σ) *kg/cm²*				
	Hajlítás és excentrikus nyomásra		Centrikus nyomáskor	Nyírásra, húzó főfeszültségre	Tapadásra
	nyomás	húzás	nyomás		
I. Béton:					
A) Vasbétonszerkezetekben, ha a bétonban 1 *m³* homok és kavicsanyagra esik:					
a) 470 *kg* portlandcément (1 : 3 térfogati arány)	40	24	28	4·5	5·5
b) 350 *kg* p. c. (1 : 4 térf. arány)	36	23	25	4·5	5·5
c) 280 *kg* p. c. (1 : 5 térf. arány)	32	21·5	22	3·5	4·5
B) Csömöszölt bétonszerkezetekben, ha 1 *m³* anyagra esik:					
a) 470 *kg* portlandcément (1 : 3 térf. arány)	40	2·5	22	3·5	—
b) 350 *kg* p. c. (1 : 4 térf. arány)	36	2·5	20	3·5	—
c) 280 *kg* p. c. (1 : 5 térf. arány)	32	2·0	17	2·5	—
d) 230 *kg* p. c. (1 : 6 térf. arány)	26	2·0	14	2·0	—
e) 160 *kg* p. c. (1 : 9 térf. arány)	14	—	10	—	—
f) 120 *kg* p. c. (1 : 12 térf. arány)	9	—	6	—	—

(Folyt. köv.)

Közli *V. J.*

VEGYESEK.

Kinevezések. A földmivelésügyi minister a vízügyi műszaki tiszti személyzet létszámában *Farkas* Lajos kir. mérnököt kir. főmérnökké, *Meskó* Kálmán és *Büki* Ferenc kir. segédmérnököket kir. mérnökökké, *Ammann* Arzén és *Konkoly-Thege* Elemér fizetéstelen kir. segédmérnököket pedig kir. segédmérnökökké kinevezte.

A budapesti VI. ker. Hegedüs- és Izabella-utca sarkán 400.000 k. költséggel építendő *református templom* terveire rendezett szükebb körű tervpályázat bíráló bizottságának (*Herczegh* Zsigmond, *Pecz* Samu és *Schulek* Frigyes) javaslata alapján az építőbizottság — mint értesülünk — június 30-án döntötte el a pályázat sorsát. Az I. (4000 k.) pályadíjat nem adták ki, de ebből és a (2000 k.) II. díjból három egyenkint 2000 k. második díjat alkottak és ezeket az „Astra", az „1909 ápr. 15·" és a Praedestinatio" jeligés műveknek ítélték; szerzőik *abc*-sorrendben: *Kauser* József, *Nagy* Károly, *Tóásó* Pál és *Magyar* Vilmos; a III. (1500 k.) díjat *Warga* László „Övé a föld..." jeligés műve nyerte el; a többi négy pályázó: *A. Balogh* Lóránt, *Gerster* Kálmán, *Habicht* Károly és *Neuschlosz* Kornél tervét megveszik 500—500 koronáért.

A szegedi felső ipariskola és vele kapcsolatos technológiai iparmúzeum tervpályázatán résztvett „Vas" jeligés pályaterv szerzőjét felhívja a kereskedelemügyi ministerium, hogy folyó évi július hó 15-éig nyilatkozzék az iránt, hogy hajlandó-e pályatervét 600 — hatszáz — koronáért a kereskedelemügyi ministerium tulajdonába átengedni?

† **Havranek** György budapesti építész mult hó 28-án Székesfehérvárt öngyilkos lett; ott is temették el a családi sírboltba.

A Margitsziget kiépítése. A fővárosi közmunkák tanácsa már hozzáfogott annak az építőprogrammnak a kidolgozásához, amelynek alapján a Margitszigetet fejleszteni akarja. A szigeten most folynak a felvételek, amelyeknek során megjelölik a füvészkert és az alsószigeten tervezett nagy nyári uszoda helyét, amelyet a felsőszigeti melegforrás vizével akarnak táplálni. Hogy erre a célra a vascsöveken lebocsátott forrásvíz elegendő lesz-e, azt csak a forrásvíz szakszerű megmérése után fogják megállapíthatni. A sziget villamos világítását két év mulva ssját telepből látják el, mely nemcsak a világításhoz, hanem a villamos vasúthoz szükséges áramot is szolgáltatja. A mostani lóvasútat ugyanis villamos vasúttal helyettesítik és a Margithídig meghosszabbítják. Ugyancsak a jövő évben kezdi meg a földmivelésügyi miniszter a sziget szabályozását. A Császár-fürdő és Óbuda felé több

zátony van a Duna szélén, melyeket feltöltenek, hogy így rendes partot csináljanak, miáltal a sziget területe 35 holddal nagyobbodik. Ekkor készül az átalános feltöltés is s az egész szigetet körülövező kocsiút, mely magas korlát között fog a Duna szélén végig húzódni. Tudvalevőleg dolgoznak már a Hungária-körútból kiágazó óbudai híd tervein is. Ez lesz Budapest leghosszabb hídja: 830 méter. Az új hídnak, melynek építését már a jövő év őszén meg kezdik, egyik középső pillérje a Margitsziget felső csúcsán lesz. A sziget végére nagyszabású népfürdőt is terveznek, amelyre azonban csak a híd felépülése után kerül a sor.

A mult év eredménye. A Magyar Keramiai Gyár R.-T. a mult évi 303.457·72 k. bruttó nyereségből részvényenkint 10 koronát ad osztalékul.

A Magyar Építő- és Iparművészeti rajzolók Országos Egyesülete kebelében megalakult az építőipari és az építőművészeti szakosztály is. Az építőipari szakosztálynak elnöke lett *Keiser* Hugó, előadója *Weidlinger* Andor, jegyzője *Kovács* Elemér. Az építőművészeti szakosztály elnökévé *Porgesz* József választatott meg.

Jubileum. A Schlick-féle vasöntő és gépgyár-részvénytársaság tisztviselői kara a társulat kereskedelmi igazgatójának *Vajda* Bélának működése 35 éves évfordulóját pár nap előtt ünnepelte meg. A közkedvelt igazgató előbb lankadatlan működésének színhelyén, a gyárban virágok között fogadta az összes osztályok küldöttségének, úgyszintén a gyári munkások küldöttjeinek üdvözletét. Este a „Márványmenyasszonynál" fesztelen, de annál kedélyesebb vacsorára gyűltek össze szeretett igazgatójuk tiszteletére, akit díszes hölgytársaság jelenlétében folyton ünnepelve, a legkedélyesebb hangulatban a reggeli órákig együtt maradtak.

A budai vízvezeték. Budapest székesfőváros múlt év június hó 23-án tartott közgyűlésében fogadta el azt a tervet, melylyel *Kajlinger* Mihály vízvezetéki igazgató a Dunajobbpartnak, Budának végleges vízszolgáltatását akarja előállítani. A budai vízműépítő programm főpontjai: a krisztinavárosi II. számú szivattyútelep átépítése, új átemelő telepek és medencék építése az I. Óra-úton és I. Budakeszi-úton; ezek a krisztinavárosi telepet tehermentesítik a nagy szállító magasságok alól. Ezeken kívül új toronymedence épül az Istenhegyen 200 m^3 tartalommal. Új medence készül a Kis-Svábhegyen, ennek tartalma [illegible] m^3, az óraúti 1530 m^3, a budakesziúti 240 m^3, az újlaki szivattyútelep termelőképességét öt új parti kúttal szaporítják és elkészülnek az összes szükséges új fővezetékek és csőösszeköttetések. A nagy műnek egyes részletei ezek:

1.	Az újlaki vízműtelep kibővítése	747.000 k.
2.	A krisztinavárosi II. szivattyútelep	1,371.500 „
3.	A III. sz. (Vár) medencének a krisztinavárosi teleppel való összeköttetése	97.000 „
4.	Az óraúti átemelőtelep összeköttetése a krisztinavárosi teleppel	90.000 „
5.	Az óraúti átemelő telep	375.240 „
6.	Az alsósvábhegyi medence összeköttetése az óraúti teleppel	81.000 „
7.	A felsősvábhegyi medenc összköttetése az óraúti teleppel	22.400 „
8.	Az istenhegyi toronymedence összeköttetése az óraúti teleppel	95.000 „
9.	Az istenhegyi toronymedence	105.000 „
10.	A kissvábhegyi medence összeköttetése a krisztinavárosi teleppel	61.700 „
11.	Kissvábhegyi medence	46.000 „
12.	Budakeszi átmenő telep	130.000 „
		2,948.840 k.
	30% árnövekedés	884.632 „
	Végösszeg	3,833.492 k.

Ebben azonban a telkek értéke még nincs benn. A végrehajtásra 1911. tavaszát tűzték ki határidőül. *D—y.*

Bécs város most közli a *községi gázgyárak* 1908. évi üzleteredményét, melyből közöljük a főbb számadatokat. Az 1908. évi gáztermelés 108.502 milliom m^3 volt a mult 1907. év 100 milliomával szemben, ami 8% növekedés. Vízgázt 14.403 m^3-t termeltek. Lepároltak 312.357 t szenet, ebből maradt 233.529 t szén, gázmérő volt 95.330 *db*, gázautomata 11.973 *db*. Az év végén 22.398 nyilvános gázláng égett, ebből 10.083 egész éjjel. A lámpásgyujtók száma 371 volt. Az összes eladott gáz és melléktermények után bevettek kereken 24 milliom koronát; ez a bevétel 902.642 k.-val több az előirányzatnál és 1786 milliommal több a mult évi bevételnél; az üzleti fölösleg, ami 3,501.760 k. volt. mégis 297.746 k.-val kevesebb az előirányzottnál, aminek az 1908. évben előirányzat nélkül kifizetett 486.000 k. illeték az oka. A fölöslegből kellő eírások és az alapok dotálása után 2·790 milliom k. tiszta bevétel jut Bécs város községi pénztárának. A gázfogyasztás úgy absolute mint percentuálisan is az eddig elért legnagyobb volt, mióta a városi gázgyár fennáll. Hogy ezt a szokatlanul nagy gázfogyasztást a gázgyár megbírja,. heteken át minden retorta munkában volt, úgy hogy semmiféle tartalék nem maradt. *D—y.*

A városépités. A németek mélyenjáró gondosságát élénken jelképezi az az újabban mindjobban erősödő figyelem, melylyel a városépítést fölkarolják a hygienia, kényelem, szépség, jutányosság stb. szempontjából. A danzigi műegyetemen tartott rendes városépítő kathedra mellé simulólag ez év július 19—31. közt külön kursust rendeznek a városrendezés tudományából magasabb rangú állami és községi tisztviselők számára. Két párhuzamos kursus lesz, előadó *Genzmer* titkos műszaki tanácsos, a tandíj 40 márka. *D—y.*

Törvényjavaslat a vízierők hasznosításáról. Amióta a villamos áramot 100 kilométert jóval meghaladó távolságra vagyunk képesek nagyobb veszteség nélkül elvezetni: azóta a vízierőknek értéke emelkedett. Különösen nagy fontossága van a vízierőknek hazánkban, ahol az ipar fejlődésének még első korszakát éljük. Az átalános ipari vízrajzi felvétel kerekszámban 1,700.000 lóerőt fedezett fel erősebb vízfolyásaink kihasználására alkalmasnak ítélt szakaszain. Midőn ilyképpen az országnak emez óriás kincse meg volt állapítva: a következő lépésnek oda kellett irányulnia, hogy annak felhasználása elé a lehető legkevesebb jogi és administrativ akadály gördíttessék. Darányi Ignác földmívelésügyi minister az idevágó törvényjavaslatot elkészítette s összes illetékes tényezőkkel letárgyalta. A törvényjavaslat az artézi-kutak fúrására nézve is óvóintézkedéseket statuál; a városi és községi vízvezetékek vízfőire vagyis vízgyűjtő helyeire védőterületet állapít meg s lehetővé teszi, hogy ipari, mezőgazdasági és közlekedési vállalatok maguk számára kikötőhelyeket szerezzenek; messzemenő kedvezményeket biztosít a víztárolók, a nagy, modern vízgyüjtő medencék, úgynevezett völgyzárak részére. A javaslat szerint a hatósági rendelkezés alatt álló vizeken legalább is átlag száz lóerőt, szabad rendelkezés alatt álló vizeken pedig legalább is átlag ezer lóerőt kifejtő vízerőművekre és víztárolók céljaira kisajátításnak van helye.

Gyárkémények ledöntése. Az ipar és kereskedelem fejlődése következtében a magasnál magasabb gyárkémények gombamód szaporodnak; de egy-egy ilyen alkotmány szándékos lerombolása valósággal ritkaság számba megy. A magasbítást néha a legizléstelenebb ráépítéssel, vasbádogcső-toldással, az erősítést pedig szinte drótozásszerű pántolással létesítik. Rendesen valamely elemi csapás közbejötte teszi az ilyen kémény ledöntését szükségessé. A kéménydöntés régente primitiv, költséges és időrabló volt. Később radikálisabb eszközhöz folyamodtak: dinamittal, a katonáék pedig ecrasittal döntötték le a kéményeket oly módon, hogy a kémény alján néhány téglát kiszedve, azok helyére robbantó anyagot tettek, mit kanóc segítségével meggyujtottak. Talán mondanunk sem kell, hogy ez a módszer nem ment minden veszedelemtől és külön szakértőket igényel. A feljődés későbbi folyamatában, még 6—8 év előtt is azt az eljárást követték, hogy a kémény alján 8—10 darab téglát — különböző rétegekben és nem egészen egymás fölött — kiszedtek, azok helyébe rögtön nagy faékeket vertek, a kiálló részeket egy máglya tüzével meggyujtották és midőn a faékek elégtek, a kémény ledőlt. Ez mód köralakú kémények ledöntésére ajánlatos. Ma azonban már átalában az amerikai rendszer szerint döntik le a kéményt. Igy jártak el a nemrég leégett aradi fürésztelep újraépítése következtében 40 méter magas kémény szükségessé vált ledöntésekor is, hatósági közeg jelenlétében. Ez eljáráskor a kémény falazatát bizonyos magasságig kibontották és petroleummal áztatott tölgyfagerendákkal támasztották alá, úgy hogy a kémény súlya a faoszlopokon nyugodott. Az előkészületek gondos megtétele után a faállást meggyujtották és alighogy a fadúcok elégtek, a kémény szép szabályos ívben, lassan, egy darabban, sehol meg nem törve, aránylag kis robajjal abban az irányban esett a földre, ahonnan a téglákat kiszedték. Természetesen, amint talajt ért, szétesett az egész építmény. Ily módon döntötték le pár év előtt Kőbányán a M. keramiai gyár r.-t. egyik kéményét, amely eljárást annak idején pillanat-fényképek kiséretében ismertettünk. Ez eljárás Aradon összesen 70 koronába került, mely összeggel szemben a régente

Havranek György

budapesti gyűtey jun.
28 án 1909. Szekesfehér-
várt öngyilkos lett a
ott tenettek el a szaládi
sírboltba

Erod

Építő Mar

1909. 245. l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Havranek Lajos idb

Kőfarajó

Kőkesfehérvárt. 1884. ben
kérjitette azt az izlésesen fara-
got emléktáblát, melyel Hor-
vát István nulóházát Kőkesfehér-
várt megjelölték.

Horvát István nulétésének
nárados emléke. Vas. Ujs 1884.
320. l.

MDK

Havranek Julianna

polg. isk. rajztanitónői és kézimunkatanitónői oklevelet kapott.

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1915-16. 49 l.

D

Havranek Julia

1916.

Ki tud róla?

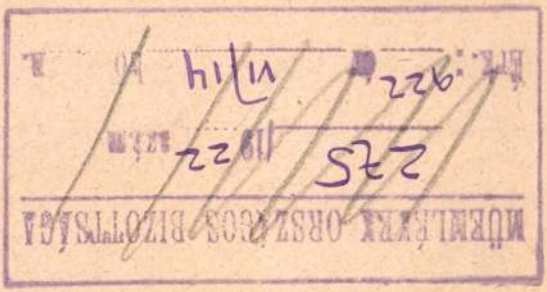

59.646-1922. szám.

III/a.

Folyó évi április h
186. sz. a. kelt felterjesztés
hogy a tervezett visegrádi és
kért 50.000 K-nak engedélyezé
kérését - sajnálatomra - telj
teljes méltánylással vagyok a
azonban az ország mai állapot
lan szükségletekre korlátozan
int.

Budapest, 1922.

A miniszter

Hlavranek Juhá

1912/13 - 1915/16

Ferkèpzomfoisk^vk

9.l.

sok). Aktjai modorosak, izomzatuk és mozdulataik gyakran túlzottak és keresettek, festett faszobrai azonban egyszerűbbek. A virágzó renaissance olasz síremlékeire emlékeztet Salinas

Havranek Lajos ifj

végbiz. elégséges eredm.

Eötvösmisk 1910/11.

16. l.

Pozsonyi könyvtár III. 180

. V. B. U. P. Wien 1792.
ámokat szóró és Ausztria czi-
a tengerekből kilépett Posei-

m.

Térkép.

Magyarország.

Ezen, fölül balra (az AM
mellett álló allegorikus női
irata:

NEUE
durch den lezten Krieg de
hőfe verbe
GEOGRAPHISC
samt den neuen bestimten
durch
Ganz Ungarn, Siebenbürgen,
Croatien, Dalmatien, einer
reich, Maehren, Steiermark
Istrien, der Moldau und Bu
lachei, Galizien, Pohlen,
dann Bosnien, Servien, Bulga
bien, Macedonien, Romanien,
einem Theil der asiati
tischen Meerküste u:s:
nach und nach von 1718
Friedenschlus vorg
derungen.

Havranek Lajos ifi

nobrász Székesfehérvár

lásd

Lamagyparalm II. r./383. l.

Az Országos Magyar Iparművészeti Múz

tudatja,

Dr. SZŐNY

Havranek Sajós

Szobrász

A Székesfehérvár ha-
tár ában levő Csucs-
hegyen 1922 óta
álló Aranybulla-
em [illegible] fenti műve.

Marschall Szekesf

78. l.

Havranek LAJOS

wobrázt

Aranybulla emlék

1922.

Polgárdy Sicherf

40, 41. l.

Szeppel

DOHÁNYÁRUDA.

Nyomtatvány.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., [illegible] 12.
Telefon [illegible]

Havadi András
asztalos

M.D.K.

Nyár ádszentmártonban dolgozott.

Balás Edit: Székelyföldi szárnyasoltárok 61 l.
A barokkor oltárai.

Hawel, szobrász

---

130. Sportérem./Kerületi tornászbajnokság/. Atléta zászlóval, hátúl tornászok. Hátlap: Balról tölgyfalomb. Körirat: MOTESZ DÉLI KERÜLETE SZEGEDEN/. Fém ezüstözve. 79 mm. bronz, 79. mm. bronz 80 mm. 181. old

Csongor Győző-F. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plaketttek 151. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969 Szegedi Nyomda

Hawel, szobrász

---

175. Sportérem./ Általános sportérem. Térdelő férfi zás
lóval, hátúl atlétizáló alakok. Hátlap: Balról tölgyág. Vé
set: SZ.T.K. É k.: HAWEL Bp. Ezüstözött réz. 40 mm. 188.o

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és
plaketten 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969
Szegedi Nyomda

M.D.K.

Hawel Alfréd

Bécsi festőművész lefestette Darvas Lili szinművésznőt és Michuko Meinl-t "a kávékirály japán feleségé"-t.

Mindkét festmény repr.-ját, valamint a művész önarcképeit bemutatja a lap.

/H.E./: "Akit a nők szeretnek..." c.
Szinházi Élet. Bp. 1932. nov. 27-dec. 3. XXII. évf. 49. sz. 34-36, lap

D Hawel Pál

Budapest. 1940-sept.

Hawel Pál aranyműves, érem-, plakett- és jelvénykészítő, VII. Hollóu. 15. 227-279

M.D.K.

Hawes J.J. daguerreotipista

1852-ben felvételeket készitett Kossuthról, Boston Mass-i műtermében, Amarikában. 2 mellkép, erről csak fotografikus másolatot ismerünk. Kormányzóvá való választásakor viselt fekete bársony attilájában, pantallóban. 199.o.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. Bp. 1956.
"Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

M.D.K.

Hawes J.J. Daguerreotipista

Boston Mass-i mester. Három Kossuth felvétele 1852 ápr.17-máj.18 között. Három változatban 17 felvételt talált 189?-ban Hawesnál Kréosy Béla. 2 mellkép, 10 egész álló alak és 5 páreskép. Pulszky Ferenccel 199.o.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. Bp. 1956.
"Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

M.D.K.

Hawes J.J. daguerreotipista

Boston Masse-i mester. 1852-ben több képet készitett Kossuthról. Álló képe. XLI. tábla. A Magy Tört Képcsarnokban. Fekete repr.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. Bp. "Művelt Nép" 1956. "Művelt nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

M.D.K.

Hawes J.J.daguerreotipista

Boston Masse-i mester.Kossuthról 1852.ben 5 páros-
képe Pulszky Ferenccel.Kormányzóvá választásakor vi
selt fekete bársony attilában,pantallóban.A Magy-
Tört Képcsarnokban a kép. 199.o.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica.VIII.1956.bp."Művelt Nép" tudo-
mányos és ismeretterjesztő Kiadó.Bp.1956

M.D.K.

Hawes J.J. Daguerreotipista

Boston Mass-i mester. Kossuthról képei 1852-ből. 10 egész álló alak. Kormányzóvá választáskor viselt fekete bársony attilában, pantallóban. A kép a Magy. Tört Képcsarnokban, 199.o. 1. jegyz.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. Bp. [illegible] 1956.
"Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 19
1956

Hawkins G.

XXII. aukció

A Gyűjtő 1915. 122. l.

793. HAWKINS G.: Lánchid. Lithografia, 1850 30

Alsódabas, ref.

33

~~Barabás Miklós~~

Hawkins G. itj

tovább
2 l.

multjából

Tanulmányok Bpest II.
Bp. 1933

139. l.

Bánrévy György dr.:

A budavári katonai
vestár (Zeughaus) 1725–
1901.

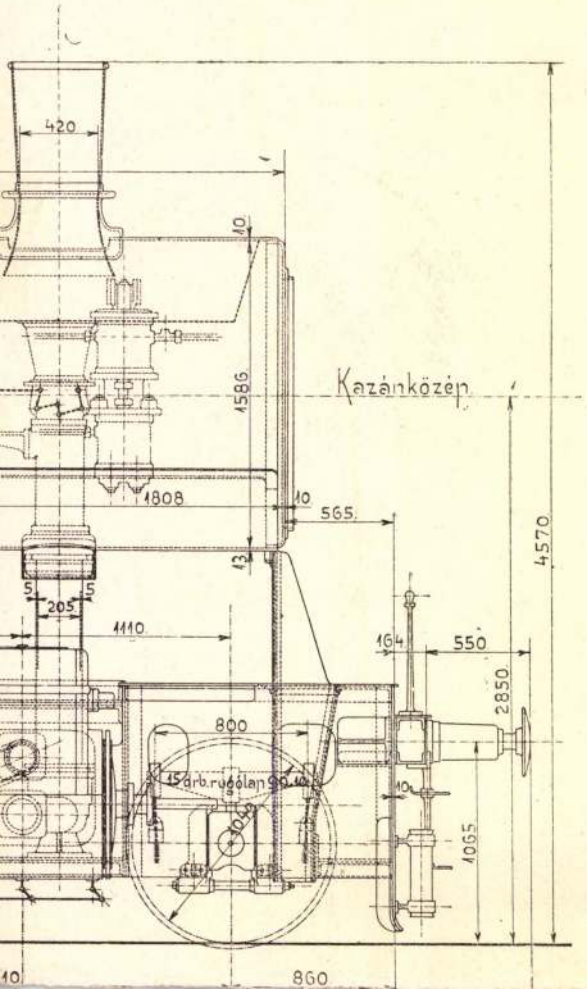
420
10
1586
Kazánközép
1808
10
565
13
4570
5
205
5
1110
164
550
2850
800
15 drb. rugólap 90 10
10
1065
860

Hawkins G.

A Lanchid, fenti
szines litografiaja

Lestyán Sándor:

József nádor. Egy
alkotó élet írásban
és képben. 1776–1847
Bp 1943.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hawkins G

HAWKINS G. Ld. Pest-Budát ábrázoló kőrajzok jegy-
zékét. —

Nagyplitó
72, 96. l.

Steen, Jan: Apai örömök ikrek
születésénél cr-Képe VI. 212

Hawkins G.

l.

Schoen Pest-Buda

61. l.

Többször

~~I. 118.~~

~~Müendlehde Országos Bizottságon~~

Ges. ~
bul re

Landes
27. 1947.
l. n.

1903. január 15.

Miniszterium Számvevőségéhez: dr. Schönherr Gyulát nem a VII. fizetési osztályigező utazási pótlék, hanem – mint igazgató-őrt – a VII. fizetési fizetési osztály napidíja illetinek debreczeni utiszámlájának érvényesítése tehát ily módon javítandó (662/1902.)

végez ugyál fel-terjesztés

Hawkins George

itj

l. Schoen 1948

Föo r 1800 - Bi. l -

1873 kort

Tört. Mur. Mäll

Ferdinand, II-k, magyar király 1632-i

KB veretű ötvös aranya

IX. 74.

Hawkins, George, angol grafikus * 1819., † 1852. Londonban. Magyar vonatk. műve: A pesti lánchíd képe Die neue Kettenbrücke in Pesth alá-írással továbbá francia és angol szöveggel. Jelzése: G. Hawkins del. Sandmann lith. Könyomat sárga alapnyomással. (Thieme-Becker, Allg. Lex. d. bild. Kstlr. Leipzig 1923. 16. k.)

Havkins, G

Buda-Pest:

A Lánczhid.

A pesti oldalról ~~felvett hidon~~ van felvéve s rajta nagyszámú katonaság megy át Budára, hol a Ráczváros egy részét s a várat az új királyi lakkal egészen a gróf Sándor-féle palotáig látjuk. A terén több lovas, vágtató szekér és hintó, vizes kocsi s a ~~ka~~ járó-kelők különféle csoportja köti le figyelmünket. A Dunán pedig, a hid alatt, két bárka s egy csónak és a fölött, két csónak és egy gőzhajó közlekedik. Felirata a kép alatt:

„DIE NEUE KETTENBRÜCKE
IN
PESTH"

ez után balra: „LE NOUVEAU PONT EN FIL DE FER À PEST"
jobbra: „THE NEU CHAINBRIDGE TO PEST"

alól balra: „G. Havkins del."
középütt: „Gedr. bei Joh. Höfelich"
jobbra: „Sandmann lith."

s legalól középütt: „Verlag und Eigenthum von L. T. Neumann in Wien."

Könyomat, méretei az alányomásnak 19.9: 26.7 Cm.

Ltpa: 4806. (teljes felirással)
1363. (a kiadó neve nélkül)

107/95 N:325

E) *Pest-Budai látképek a Lánchíd felépítése után.*

~~*Lánchíd.* Az Athenaeum *1838.* évf. II. 15. mell. (A híd építményeinek tervrajza.)~~

View of the suspension bridge, now erecting over the River Danube at Pest in Hungary. From the desings under the Direction of W. *Tierney Clark,* Civil Engineer. F. R. S. —

On Stone by G. *Hawkins Jun.* r. — Day & Haghe, Lithers to the Quee. — 280×272 mm. — Főv. Múz. Lanfr. Gyüjt. 230. — Több változatáról van tudomásunk:

1. *The New Bridge, Between Pest & Buda.* From a design. W. *Tierney Clarck,* Esq. r. — J. Murray Albemarle Street, *1839.* On Zine by Haghe. — Day & Haghe, Lith. res. — To the Queen. — Tóuusos nyomás. 190×110 mm. (Előbbinél valamivel mozgalmasabb staffage-zsal.) — Főv. Muz. Lt. 2998.

2. *Ansicht der Kettenbrücke zwischen Ofen und Pesth* nach dem Plane des Herrn *T. Clark.* Verlag von Gustav Heckenast. — Lith. bei *A. F. Walzel* in Pesth. Beilage zum Pester Tageblatt. (Előbbivel teljesen egyezik, valamivel nagyobb méretben.) — Főv. Múz. Graf. Gyüjt.

3. *Neue Kettenbrücke in Pesth.* (Francia és angol felírással is.) *G. Hawkins del. Sandmann lith.* Verlag und Eigenthum von L. T. Neumann in Wien. (Az eredeti hű másolata.) — Főv. Múz. Graf. Gyüjt.

Hawkins, G.

Nagyplitó 72. l.

Gedänk-Blätter der am 13. 14. 15. und 16. März 1838 stattgefundenen und nie erlebten *Überschwemmung* bey der königlichen freyen Nachbarstädte *Ofen und Pesth*. Nach der Natur gezeichnet, und dem Verleger als eine Freundschatfliche Beisteur zur Erleichterung seines, durch diese Überschwemmung selbst erlittenen nahmhaften Schadens gewidmet von *Karl Klette* Erzherzoglichen Hofmaler zu Ofen und Adam Brenner Akademischen Künstler zu Wien. Pesth im Verlage bei Ferd. Tomola. Ged. bei A. Leykum in Wien". 11 lapból álló sorozat. Felül mindegyiken „Ansicht aus der Überschwemmungs Periode am 13—16. März 1838. in Pesth". Jelzésük: a kép alatt balra: *„lith. Georg Scheth"*, jobbra: *„Nach der Natur gez. v. C. Klette"*. 1. Címlap (Brenner rajza), 2. Leopold stadt. Ausladungsplatz und das Handelstands-Gebäude, etc., 3. Ein Theil der Königsgasse samt Umgebung bis Kleinzell, etc., 4. Alt Ofen, 5. Ofen. Taban oder Raitzenstadt bei Neustift . . . , 6. Leopoldstadt, 7. Josephstadt, 8. Dankbarkeit der Bewohner Ofens und Pesths 9. Ein Theil des Friedhofs 10.

8783.

Budapest.

A Lánczhid és a Vár.

Az előtért elfoglaló Lánczhidat, a melyen katonaság kel át és környékét járó-kelők, lovas alakok és kocsik élénkitik. A háttérben pedig a vár látszik a királyi lakkal és tövében a Gellérthegyen innen fekvő Ráczváros épületeivel. A Dunán a hid fölött és alatt több bárka, csolnak és gőzhajó közlekedik. Felirata:

VIEW OF THE SUSPENSION BRIDGE,
now erecting over the River Danube at Pesth in Hungary

alól balra: On Stone by G. Hawkins, Junr.
középütt: FROM THE DESIGNS AND UNDER THE DIRECTION OF
W. TIERNEY CLARK, CIVIL ENGINEER, F.R.S.
jobbra: Day & Haghe Lithrs to the Queen.

Szines kny., mér. az alányomásnak 27:48 cm.

Szn. 152-906
1151-906-1

Budapest. T. 4806

A keletről felvett látkép a Lánczhidat, a háttérben pedig Buda várát és városát tünteti föl. A hid innenső feljáróját kocsik, járókelők, lovas alakok és gránátosok élénkitik, mig a folyon gőzhajó és több csolnak közlekedik. Felirata:

DIE NEUE KETTENBRÜCKE
IN
PESTH.

ez után balra: LE NOUVEAU PONT EN FIL DE FER A PEST.
jobbra: THE NEU CHAINBRIDGE TO PEST.
alól balra: G. Havkins del.
középütt: Gedr. bei Joh. Höfelich.
jobbra: Sandmann lith.
legalól középütt: Verlag und Eigenthum von L.T. Neumann in Wien.

Kny., alányomással, mér. 20: 26.8 cm.

140-95

Budapest. T. 1363.

A keletről felvett látkép a Lánczhidat és a háttérben Buda várát és városát tünteti föl. A hid innenső feljáróját kocsik, járókelők, lovas alakok és gránátosok élénkitik; a folyón pedig egy gőznajó és több csolnak közlekedik. Felirata:

DIE NEUE KETTENBRÜCKE
IN
PESTH.

legalól balra: LE NOUVEAU PONT EN FIL DE FER A PEST
jobbra: THE NEU CHAINBRIDGE TO PEST.
alól balra: G. Havkins del.
jobbra: Sandmann lith.

Kny., alányomással, melynek mér. 20: 26.8 cm.

G. Hawkins del

Die Neue Kettenbrücke
in Pesth
– francia és angol
vörggel –

Sandmann lith

Kapt sárga
[illegible]
[illegible]

Die neue Kettenbrücke in Pesth. —
(Gezeichnet v:) G. Hawkins. —
Lith. v. Sandmann. 44 x 32 cm. —

Föv. Kat. B. 769/12. —

Hawkins G.

D.R. G E R E V I

egyetemi nyilv
urnak
a budapesti Pázmány P.Tud.Egy
az 1932/33.tanév II.fel

Ó K E R E S Z T É N Y

Kézirat gyanánt

N a g y Z o

HAVKINS G.

Die neue Kettenbrücke in Pesth. /Gezeichnet v:/
Havkins.-Lith.v.Sandmann. 44x32 cm.
Főv.Kvt.B.769/12.

ld. P-B. ism!

Lánchid. Az Atheneum 1838. évf. II.15.mell. /A hid épitményeinek tervrajza./

View of the suspension bridge, now erecting over the River Danube at Pest in Hungary. From the desings and under the Direction of W. Tierney Clark, Civil Engineer. F.R.S. - On Stone by G. Hawkins Jun. r. - Day & Haghe, Lithrs to the Quee. - 280 x 272 m/m - Fővmuz. Lanfr. Gyüjt. 230. - Több változatáról van tudomásunk:

1./ The New Bridge, Between Pest & Buda. From a design. W. Tierney Clarck, Esq.r.- J. Murray Albemarle Street, 1839. On Zine by L.Haghe. - Day & Haghe, Lith.res.- To the Queen. - Tónusos nyomás. 190 x 110 m/m. /Előbbinél valamivel mozgalmasabb staffagezsal/. - Fővmuz.ltsz.2998.

2./ Ansicht der Kettenbrücke zwischen Ofen und Pesth nach dem Plane des Herrn T. Clark. Verlag von Gustav Heckenast. - Lith. bei A.F.Walzel in Pesth. Beilage zum Pester Tageblatt. /Előbbivel teljesen egyezik, valmivel nagyobb méretben/. Fővmuz.Graf. Gy.

3./ Neue Kettenbrücke in Pesth. /Francia és angol felirással is/. G.Hawkins del. Sandmenn lith. Verlag und Eigenthum v von L.T.Neumann in Wien. /Az eredeti hü másolata./. Fővmuz.graf.gy.

Hawkins

M.D.K.

HAWKINS, G.

Cark 1839. i hidtervének retro-
dukciája látképpel

Budapest müemlékei II . Bp. 1962. 126. l.

Hawkins G.

Körajza: a Lónchid terve W. T. Clark-tól, 1839-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1551

MDK

Hawkins, G.

a Lánchid, sz.kőnyomat

Schoen Csillaggyűjt, 1936. 40 f.

MDK

G.Hawkins, 1839.

Gyönyörü szines könyömatu képe a Dunának és a Pesti Lánchidförö l nézve.
/ View of the suspension bridge now erecting over the river Danube at Pesth in Hungary./

Lantos könyvesbolt egynapos aukciója. 1937. máj.4.
8.1.

HAWLICZEK, Wenzel, zágrábi kártyafestő-mester

W. H., bürgerl. Kartenmahler in Agram, műhelyét eladásra kínálja. Hirdetés. (1814, 655, 668, 682 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Hauslitsch Ferenc

Özvegy

Pest 1860-as évek

Horváth Szentpéteri

253-6.

ck Franz, Pieta.

Hawlowsky Kristóf

Festő Kolics

1745-51.

Csányi 1954

26-1.

Hawlowsky Christoph

korongozó 1746.

l.

Schirch Holitsch

127, 128. l.

Hawlowsky (Hab-
lowsky) Christoph

festo XVIII.

l.

Schirek Holitsch

105. l.

1937 dec. 19—1938 jan. 3.

M-D-K.

HAWLOWSKY Kristóf

(1745-51) a bolicsi gyár festője

Csányi 1954. 26. l.

Hawraneck ~~Sta~~ Stefan

MDK

festő

A Zsolnay-gyár müvészeti munkáiban közre-
müködött

1885-1888.

66.o.

NIKELSZKY GÉZA: A ZSOLNAY-GYÁR MÜVÉSZETE;
Pécs. 1959.

Hawraneck, Stef. MDK

festő

1885. évben lépett a Zsolnay-gyár szolgálatába.

73.o. 9. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

HÁY Ágnes

rajzai Magyar Narancs
1991. 5. sz.

de Havy
francia hadmérnél

a XVIII. y. első évtizedeiben Magyarország déli határvidékén működett
– említve

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

45 l. old.

Gládys

a Szocialista Képzőművészek
Csoportjának tagja volt.

Kovács Imre: A magyar szocialista művészet.

Uj Kommunista, 1971. dec.

Képjegyzék

1. „Jónás, az Amittai fia" (1970 körül); képregényrészlet.
2. „Kígyó" (1971); részlet H.Á. *Egy különc úr naplójából* c. rajzsorozatából.
3. „Láz" (1971 körül); részlet H.Á. *Egy különc úr naplójából* c. rajzsorozatából.
4. „Mese" (1971); részlet H.Á. *Egy különc úr naplójából* c. rajzsorozatából.
5. „Csak fekszik és nem csinál semmit" (1972); részlet H.Á. *Könyv* c. művéből.
6. „Learning English" (1973).
7. „Orroló" (1975); illusztráció a Háy Ágnes — Mosonyi Alíz: *Orroló* c. könyvben (Móra, Bp. 1977).
8. „Gang" (1980); előzéklap a Háy Ágnes — Mosonyi Alíz: *Mesék Budapestről* c. könyvben (Móra, Bp. 1982).
9. „Szédülés" (1980 körül); részlet.
10. „Dr.K.Gy. szobája" (1981); füzetrajz.
11. „Hosszabbító" (1981); füzetrajz.
12. „Csaptelep" (1981); füzetrajz.
13. „A belülről bezárt szekrény" (1982); vázlat mesekönyv-illusztrációhoz.
14. „Pogácsa és tigris" (1983); illusztráció a Háy Ágnes — Mosonyi Alíz: *Szekrénymesék* c. könyvben (Móra, Bp. 1985).
15. „Elefántos hamutartó" (1983); füzetrajz.
16. „Szállodai szoba" (Bulgária, 1983); füzetrajz.
17. „Húsbolt" (1984); linóleummetszet H.Á. *Sex* c. rajzsorozata (1972—1974) alapján.
18. „Cipők" (1984); linóleummetszet H.Á. *Sex* c. rajzsorozata (1972—1974) alapján.
19. „Frog de Luxe fűzőgép" (1984); füzetrajz.

HÁY ÁGNES grafikái ki 1969 óta jelennek meg lapokban, bemutatásukra teljes számot fordított az Élet és Irodalom, Medvetánc, Olvasó Nép. • Önálló kiállításai 1983-ban az ELTE-n és az FMK-ban voltak. • Illusztrációi Mosonyi Alíz meséihez (Orroló 1977, Mesék Budapestről 1982, Szekrénymesék 1985) a MÓRA Kiadónál jelentek meg. • Grafikai könyvei Könyv (1972, 1983) és Sex (1979, Mérei F. előszavával). <> Animációs filmmel kb 1970 óta foglalkozik. 1971 és 74 között számos hazai és külföldi amatőrfilm-fesztiválon nyert díjat. A BBS-ben 1972-től dolgozik. Öt befejezett filmje (Egy különc úr... 1972, Üldözés 1973, Gyurma 1980, Varakozás 1982, Gyurma-Színház-Hamburg 1985) mellett több órányi animációs töredéket készített. <> Díszlet és jelmezt tervezett a kaposvári (1974,75) pécsi (1980) és budapesti (Katona J. 1982) színháznak. <> Gyűjtött budapesti folklórt kb 1976-tól. Egy részét publikálta (pl. Hozgó Világ 1980/6) és előadásokon mutatta be (FMK 1980, SZKÉNÉ 1984).

HÁY ÁGNES

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA ÓBUDA III. Lajos u. -158.-

HÁY ÁGNES grafikái

1985 jul. 15.- aug. 25.

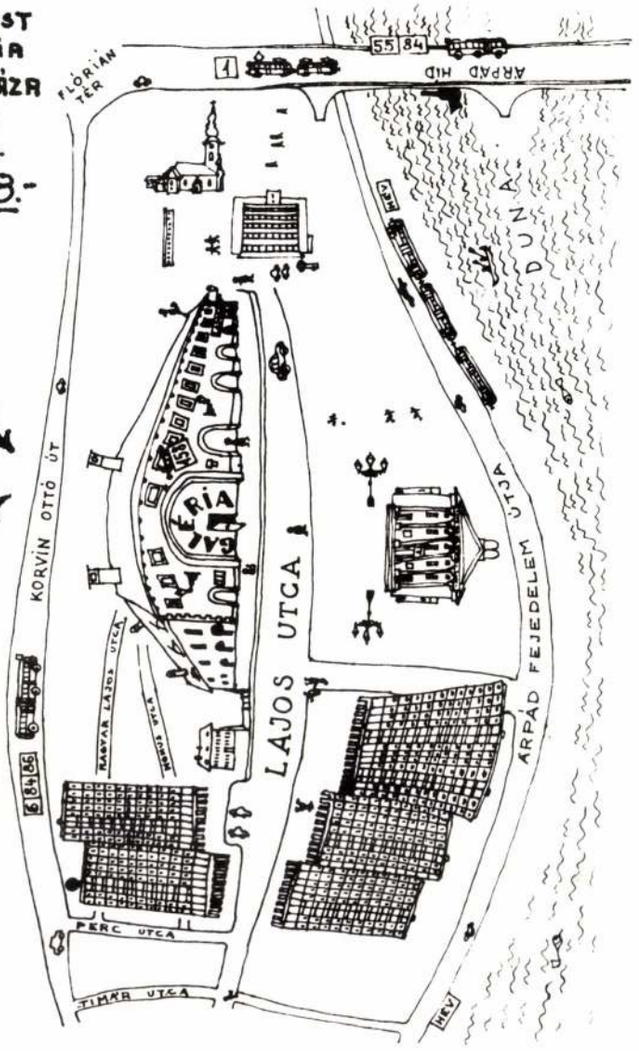

Háy Ági képeiről egy gyermekkori meseillusztráció jut az eszembe: Hosszú fejfedős udvari hölgy hímzőrámával buzgólkodik. Ha törékeny vonalú intérieurjeit vagy lomtárakat idéző konnektorjait szemlélem, a rámabökdöső hölgy menthetetlenül feldereng. Ezen a törékenységen és sebezhetőségen is átüt a manualitásba bezárt indifferencia a világ zajos dolgaival szemben. Ami a csúcsos sipkás hölgyet is a hímzőráma terápiás nyugalmához vezette, a túlélés reményében. Háy Ágnes talán a legcsendesebb grafikusunk és a leghalkszavúbb filmesünk. Műveiben viszolygást érzek mindenféle nagyobb formától, látványos szintézistől. Nem filozofikus rálátással közeledik a dolgokhoz, hanem máziákus precizitással tapogatja ki azokat. Művei nem ott érnek véget, ahol számítunk rá, hanem ahol ő felhagy velük (abbahagyja őket). Mániái adják a struktúrát, belső törvényei (szertelenségei?) legyőzik a dramaturgiát.

Kevesek által megengedett, királynői gesztussal hozza létre műveit: magát szórakoztatja és nem másokat.

Örüljünk neki, hogy megteheti.*

Antal István, 1985

*U.i.: Majd elfelejtettem, hogy a mesében szereplő udvarhölgy fogoly.

* * *

Háy Ágnes Budapesten született, 1952-ben. * Édesapja Háy Károly László festőművész, édesanyja Havas Lujza művészettörténész. Bátyja pilóta, húga matematikus. Nagybátyja Háy Gyula író. * A József Attila gimnáziumban érettségizett 1971-ben. Úgy gondolja sokat tanult többek között Krulik Frigyesnétől, Perneczky Gézától, Bíró Dánieltől, Erdély Miklóstól, Gémes Jánostól (Dixi) * Munkái: önálló grafikák, mesekönyv illusztrációk, animációs filmek, színházi díszlet- és jelmezterv ek, budapesti folklórgyűjtés. * Tagja a Balázs Béla Filmstúdiónak és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

ÁGNES HÁY (born in 1952, Budapest) is a graphic artist and animated-film director.

Her *drawings* have been published in various newspapers since 1969. Three periodicals, „Élet és Irodalom", „Medvetánc" and „Olvasó Nép", have fully illustrated one of their issues with Miss Háy's works. She had two *exhibitions* so far, both in Budapest, 1983. Her *book illustrations,* accompanying three volumes of fairy tales by Aliz Mosonyi, have been published by MÓRA Publishing House [Orroló („The Noser"), 1977; Mesék Budapestről („Tales of Budapest"), 1982; Szekrénymesék („Cupboard Tales"), 1985]. Volumes with her *artworks* are Könyv („The Book", 1972, 1983) and Sex (1979; with a foreword by F. Mérei).

She has been interested in *animated films* since 1970. Between 1971 and 1974 she was awarded with several prizes at various film festivals for the amateur. She has worked in Balázs Béla Film Studio since 1972. As well as having completed five films so far („An Eccentric Gentleman . . .", 1972; „Chase", 1973; „Clay", 1980; „Waiting", 1982; „Clay — Theater — Hamburg", 1985), she is the creator of animated fragments amounting to several hours.

She designed scenery for various Hungarian *theaters* (Kaposvár, 1974 & 1975; Pécs, 1980; Budapest, 1982).

She has documented the Budapest folklore, the oral tradition of the city, since 1976. Part of her findings were published (e.g. in periodical „Mozgó Világ" 6/1980) as well as used in some performances and lectures held in FMK (Young Artists' Club, 1980), in SZKÉNÉ Theater, Budapest (1981), and in the Institute of Ethnology (1981).

20. „Lámpa" (1984); füzetrajz.
21. „A torony alja" (1984); füzetrajz.
22. „Az asztal és a szék" (1984); képregény Edward Lear verséből, részlet.
23. „A szép szerelmesek" (1984); képregény budapesti folklór alapján, részlet.
24. „Toalettasztal" (1985); füzetrajz.
25. „Teknőcök" (1985); füzetrajz, részlet.
26. „Dr.K.Gy. portréja" (1985).
27. „Álom" (1985); részlet H.Á. *Frog Saga* c. képregényéből.

Az elülső borítón: „Lajos utca 158" (1985).

A hátsó borítón: „Barokk keret" (1985); füzetrajz.

MULTI-FOCUS
Statisztikai Kiadó Vállalat
Felelős vezető: Kecskés József igazgató
Nyomdaüzem — 85—5234—09

A kiállítást rendezte: Török Tamás és Háy Ágnes
Fotó: Farkas Árpád
Katalógusterv: Háy Ágnes
Felelős kiadó: Zsigmond Attila, főigazgató
Ára: 27,— Ft

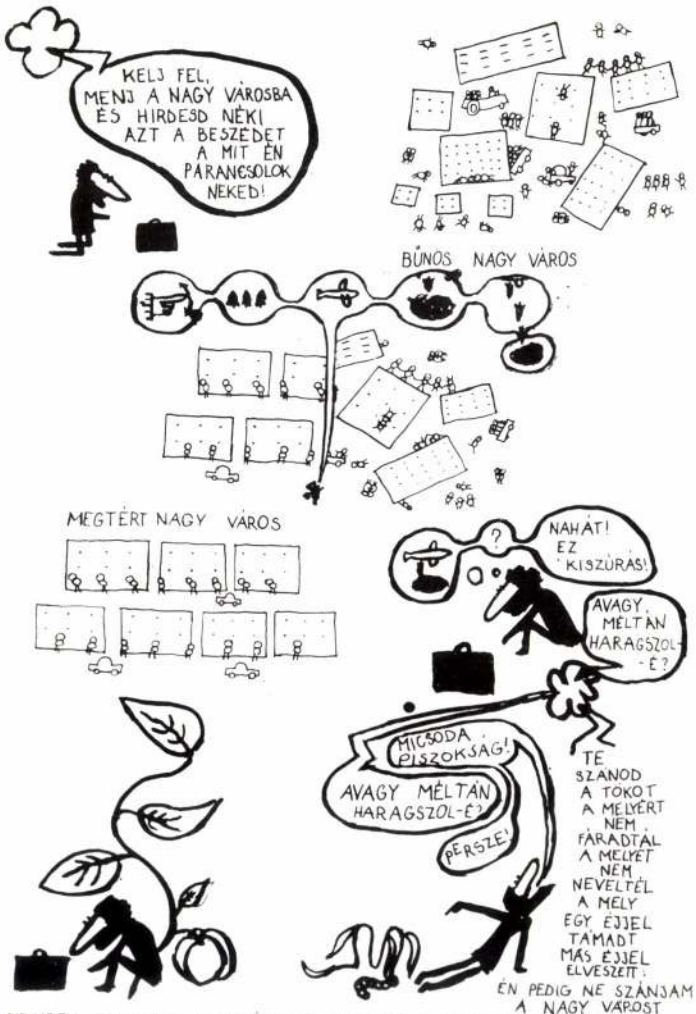
KELJ FEL, MENJ A NAGY VÁROSBA ÉS HIRDESD NÉKI AZT A BESZÉDET A MIT ÉN PARANCSOLOK NEKED!
BŰNÖS NAGY VÁROS
MEGTÉRT NAGY VÁROS
NAHÁT! EZ KISZÚRÁS!
AVAGY MÉLTÁN HARAGSZOL-É?
MICSODA PISZKOKSÁG!
AVAGY MÉLTÁN HARAGSZOL-É?
PÉRSZE!
TE SZÁNOD A TÖKOT A MELYÉRT NEM FÁRADTÁL A MELYET NEM NEVELTÉL A MELY EGY ÉJJEL TÁMADT MÁS ÉJJEL ELVESZETT:
ÉN PEDIG NE SZÁNJAM A NAGY VÁROST
MELYBEN TÖBB VAN TIZENKÉTSZER TIZEZER EMBERNÉL, A KIK NEM TUDNAK KÜLÖNBSÉGET TENNI JOBB- ÉS BALKEZÜK KÖZÖTT?!

HÁY ÁGNES: **Jónás, az Amittai fia – Jonah, the Prophet** (1970 körül – approx. 1970).
Képregény-részlet

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

HÁY ÁGNES: **Kígyó – Serpent** (1971).
Részlet H.Á. **Egy különc úr naplójából** c. rajzsorozatából.

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila fő/igazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85–6224–09

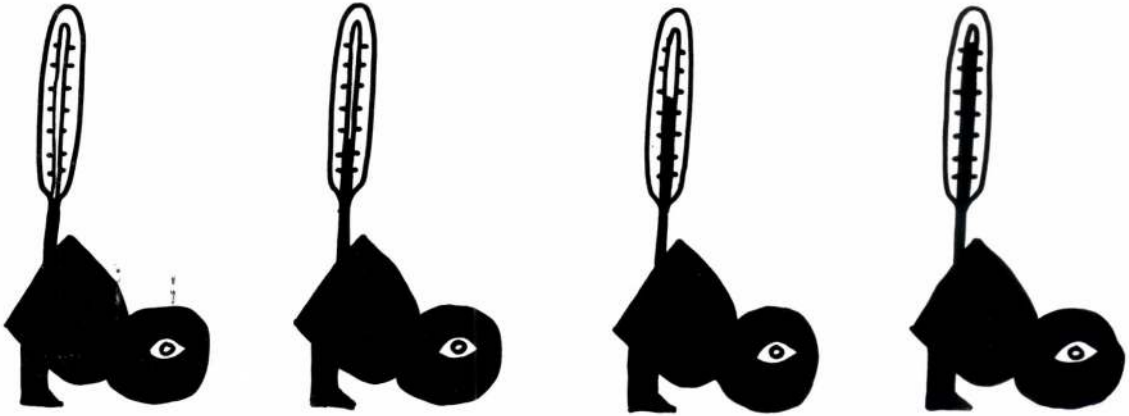

HÁY ÁGNES: **Láz – Fever** (1971 körül – approx. 1971).
Részlet H.Á. **Egy különc úr naplójából** c. rajzsorozatából.

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 86-6234-09

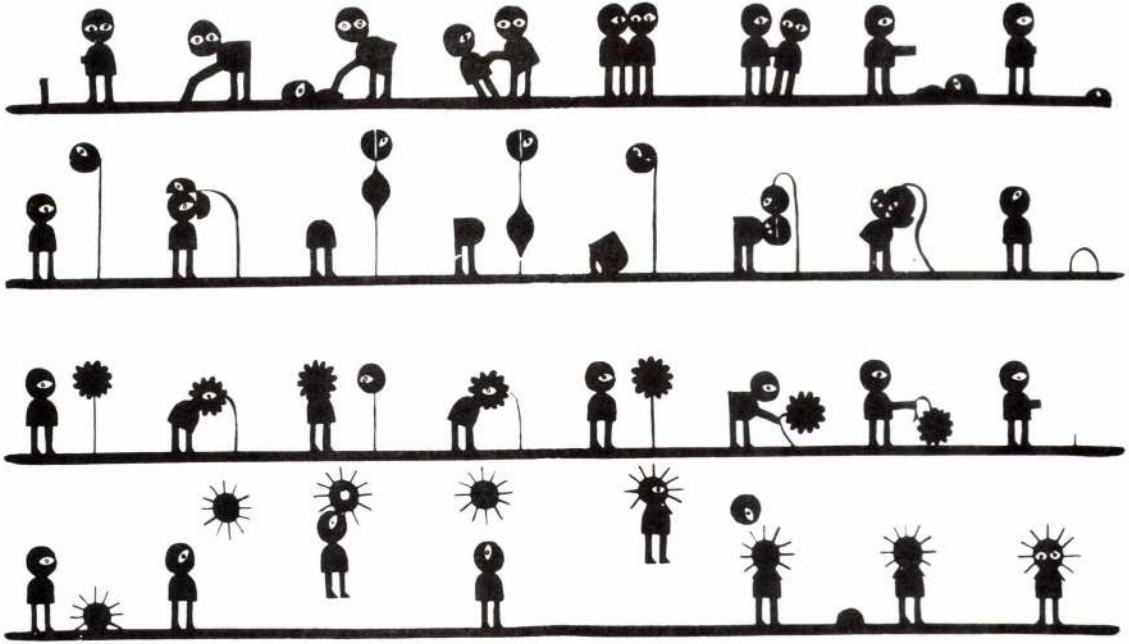

HÁY ÁGNES: **Mese – Tale** (1971).
Részlet H.Á. **Egy különc úr naplójából** c. rajzsorozatából.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

UNOTT
CSAK FEKSZEM ITT
ÉS NEM CSINÁLOK SEM-
MI ÉRTELME-
JET

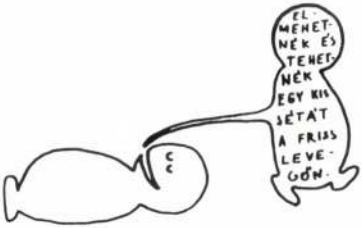
EL-
MENET-
NÉK ÉS
TEHET-
NÉK
EGY KIS
SÉTÁT
A FRISS
LEVE-
GŐN.

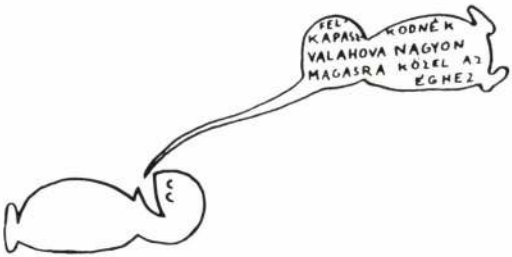
FEL-
KAPASZ
KODNÉK
VALAHOVA NAGYON
MAGASRA KÖZEL AZ
ÉGHEZ

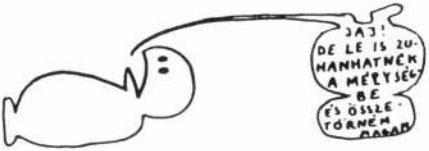
JAJ!
DE LE IS ZU-
HANHATNÉK
A MÉRTSÉG
BE
ÉS ÖSSZE-
TÖRNÉM

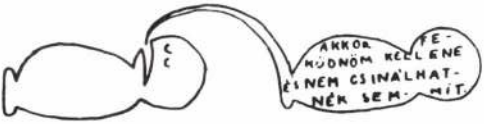
AKKOR
TE-
NÚDNOM KELLENE
ÉS NEM CSINÁLHAT-
NÉK SEM-
MIT.

HÁY ÁGNES: **Csak fekszik és nem csinál semmit — Just lying without doing anything** (1972).
Részlet H.Á. **Könyv** c. művéből.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTIFOCUS – Statistikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

am I?
No!
I am not.
Why should I be?
but, perhaps...
Yes!
I am, because
I believe
to be
I can believe,
because I am.
must believe,
because I am.
I don't
want to
believe.
I don't
want
to be!

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

HÁY ÁGNES: **Learning English** (1973).

De hirtelen megtorpant. A kirakatüvegben meglátott Valakit. A Valaki is megtorpant.

A Ló megrázta a fejét.
A Valaki is megrázta.
Kiöltötte a nyelvét.
A Valaki is kiöltötte.
Kacsintott, rúgott a lábával,
a Valaki is kacsintott, rúgott,
ÉPPEN ÚGY!

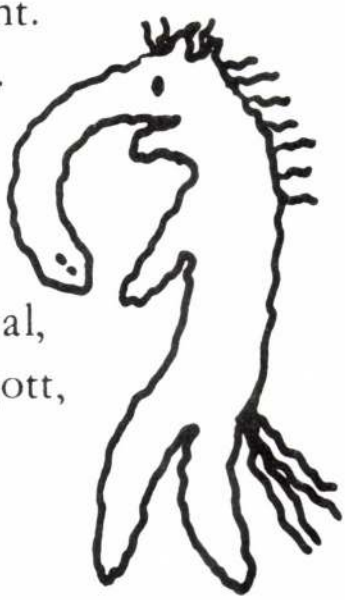

HÁY ÁGNES: **Orroló** – **The Noser** (1975).
Illusztráció a Háy Ágnes – Mosonyi Alíz:
Orroló c. könyvben (Móra, Bp. 1977).

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

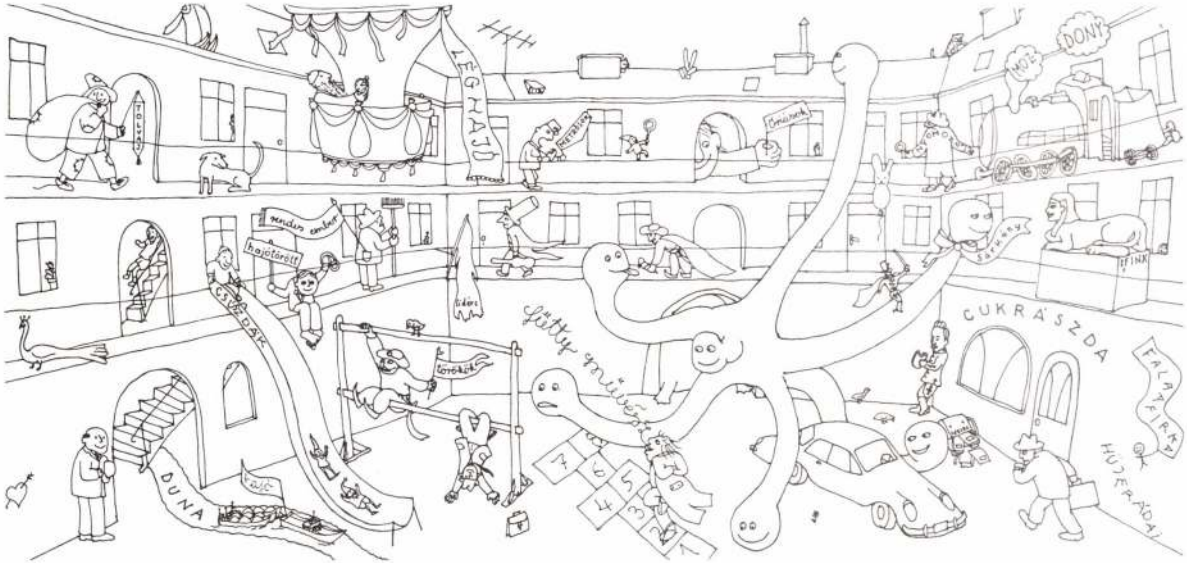
LÉGHAJÓ
DONY
CUKRÁSZDA
DUNA
FALATFIRKA
HÚJERÁDAI
FINK
hajótörött
Sárvány
Lütty mürvész
7
6
5
4
3
2
1

HÁY ÁGNES: **Gang – The Courtyard** (1980).
Előzéklap a Háy Ágnes – Mosonyi Alíz:
Mesék Budapestről c. könyben
(Móra, Bp. 1982).

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5214-09

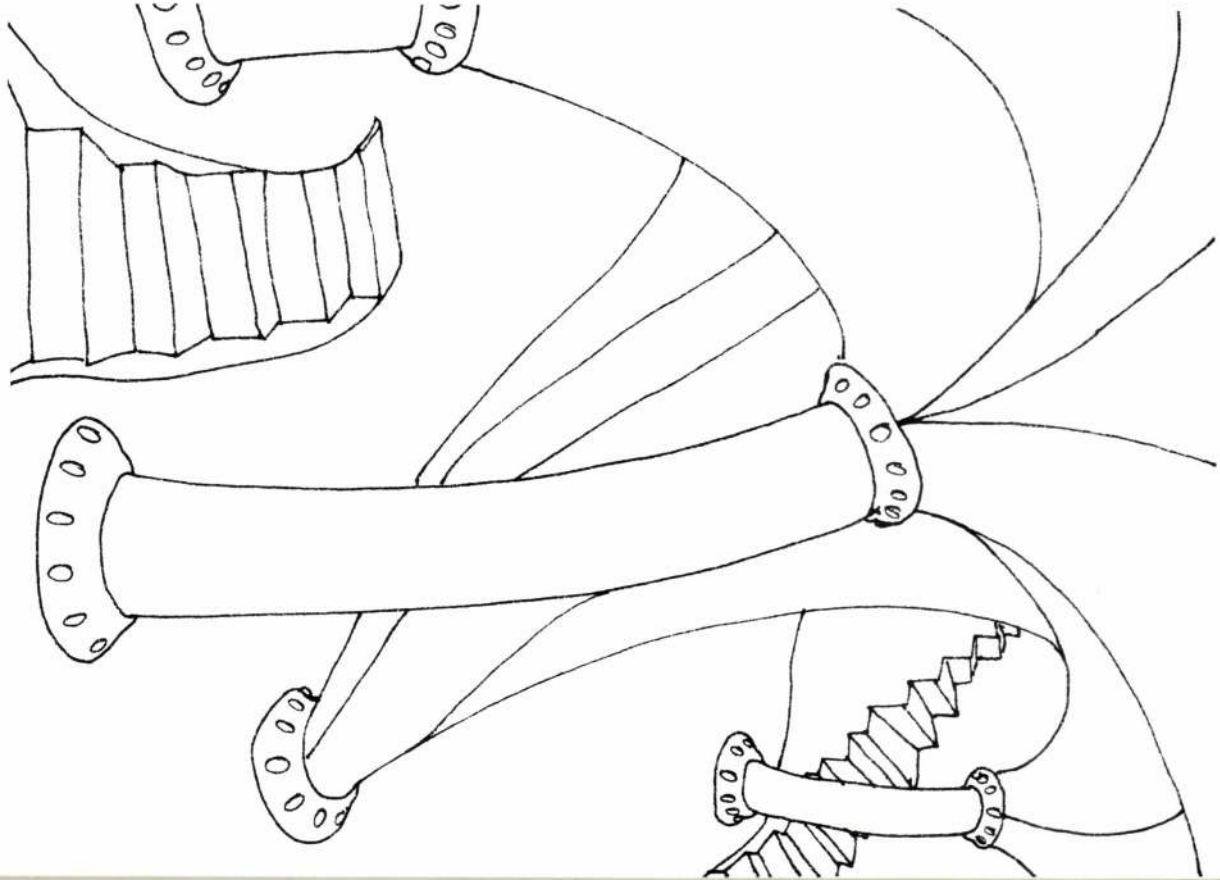

HÁY ÁGNES: **Szédülés – Dizziness**
(1980 körül – approx. 1980). Részlet.

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85–5234–09

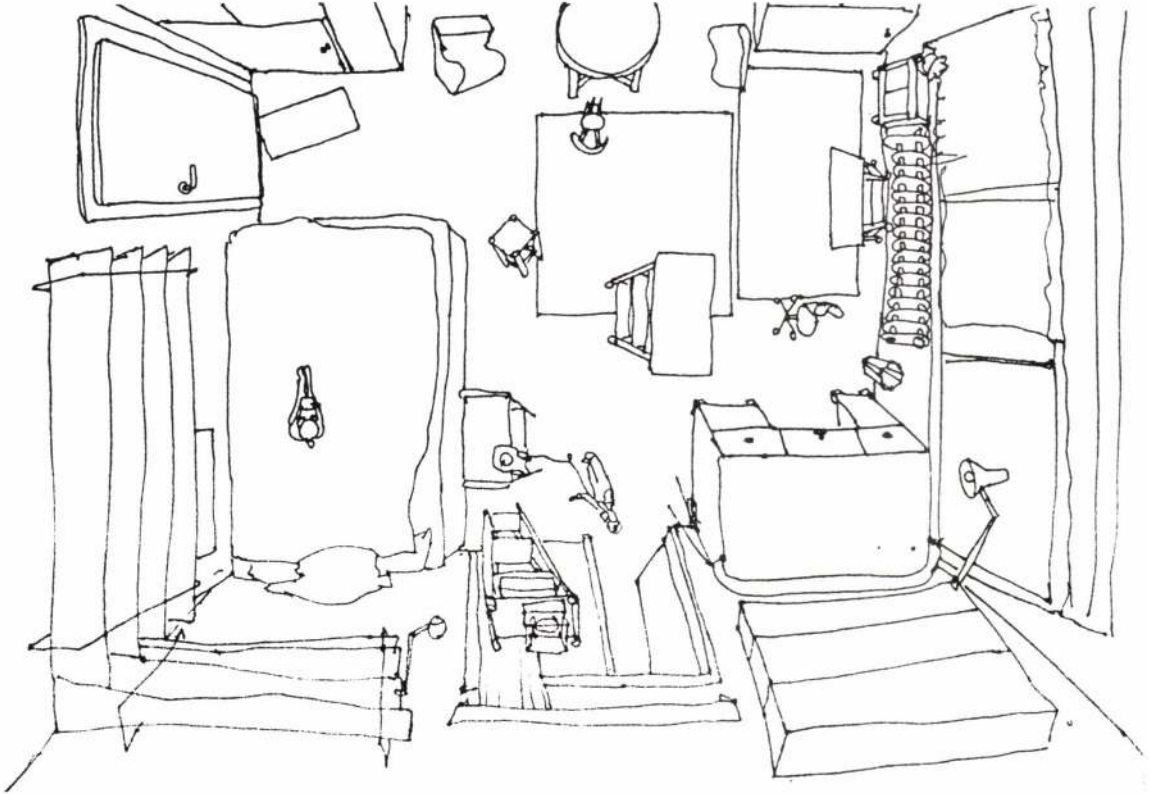

HÁY ÁGNES: **Dr.K.Gy. szobája – K.Gy.'s Room** (1981).
Füzetrajz.

Budapest Galéria – Fekete kiadó, Zsigmond Attila tőigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85–6234–09

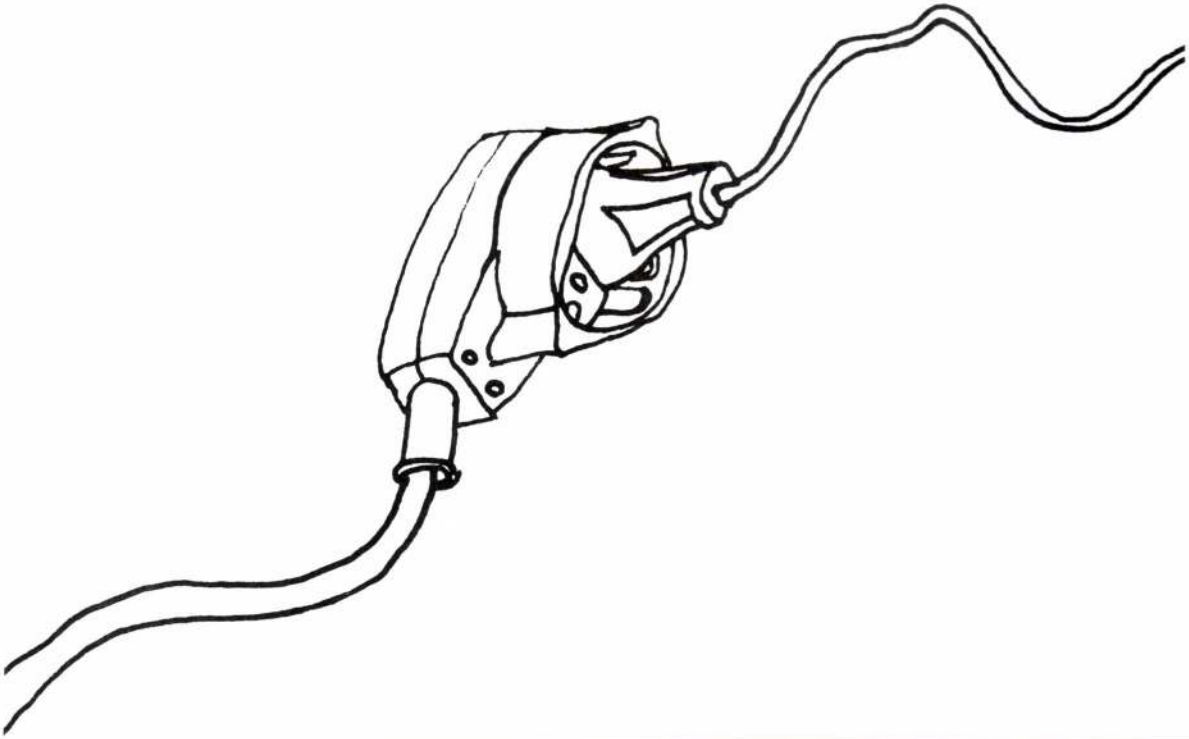

HÁY ÁGNES: **Hosszabbító – Lengthening**
Joint (1981).
Fűzetrajz.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 86-5224-09

1981 10 13

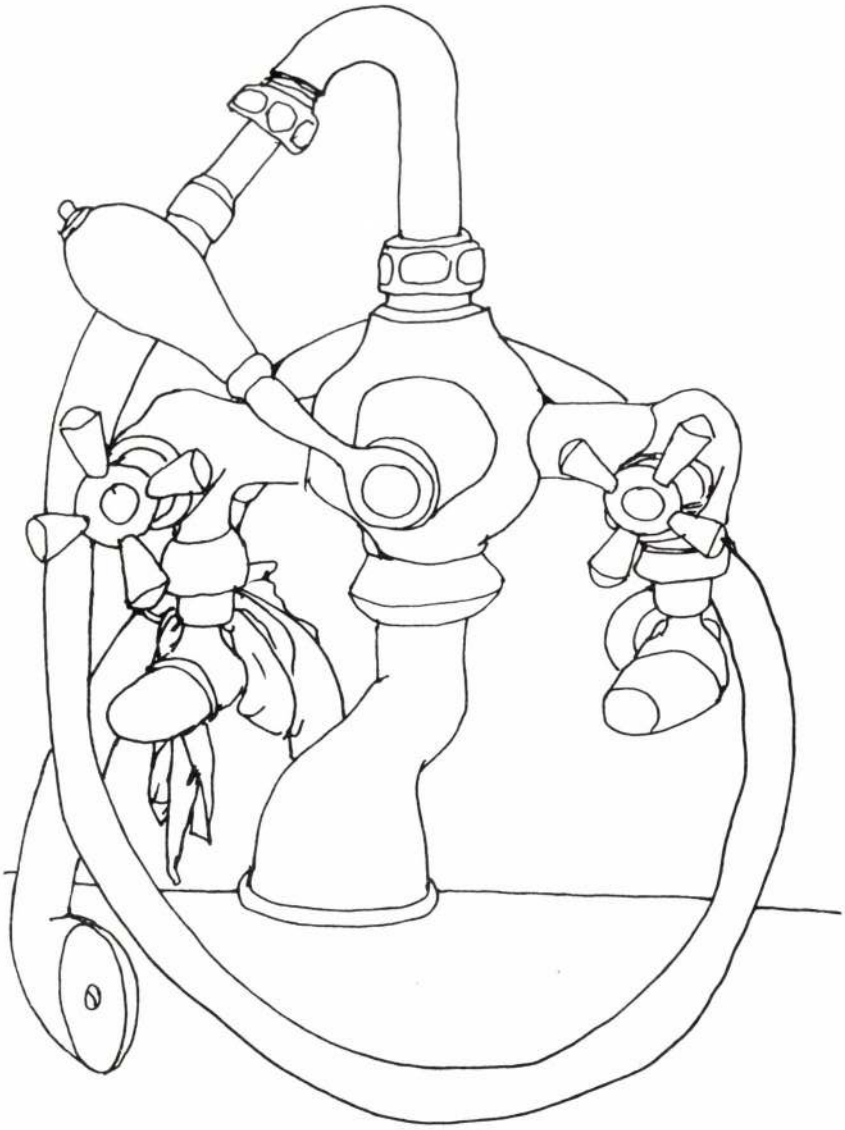

HÁY ÁGNES: **Csaptelep – Water Cock** (1981).
Füzetrajz.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 86-6234-09

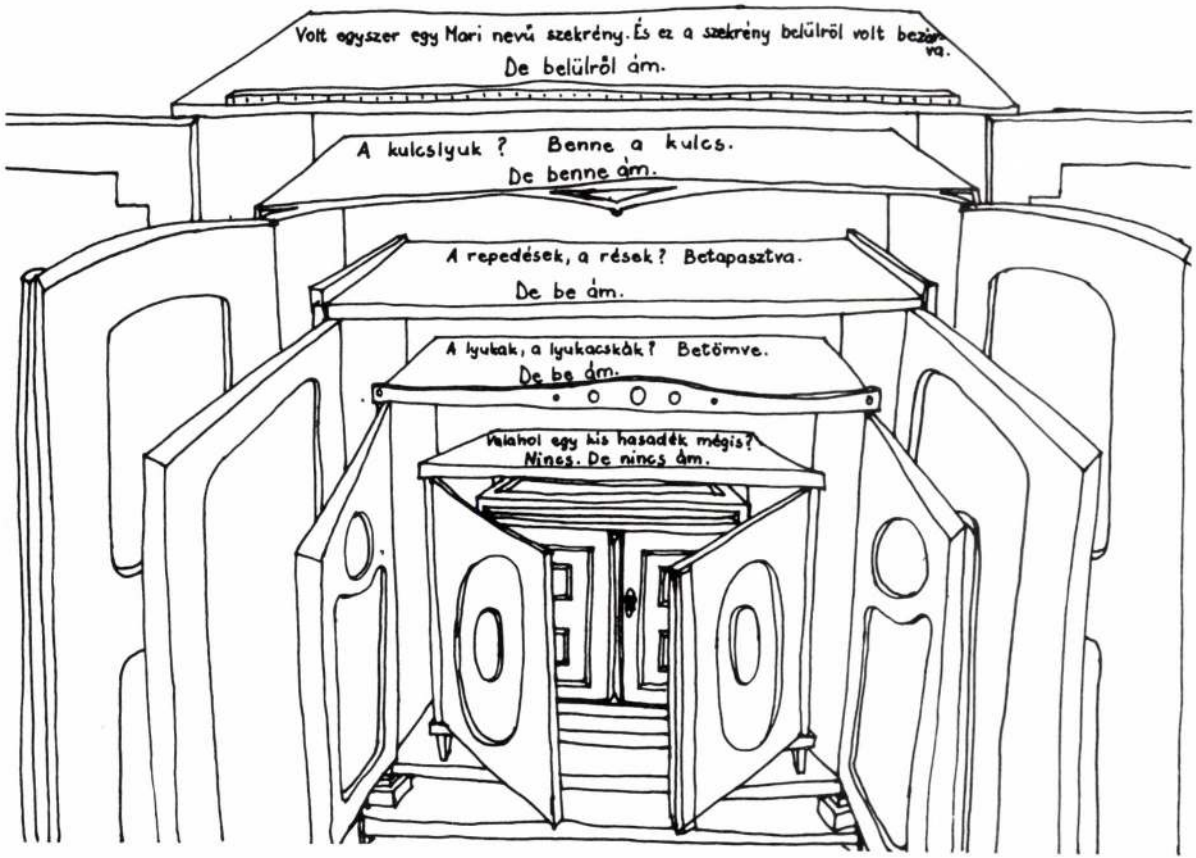
Volt egyszer egy Mari nevű szekrény. És ez a szekrény belülről volt bezárva.
De belülről ám.
A kulcslyuk ? Benne a kulcs.
De benne ám.
A repedések, a rések ? Betapasztva.
De be ám.
A lyukak, a lyukacskák ? Betömve.
De be ám.
Valahol egy kis hasadék mégis?
Nincs. De nincs ám.

HÁY ÁGNES: **A belülről bezárt szekrény – Cabinet locked on the inside** (1982).
Vázlat mesekönyv-illusztrációhoz.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

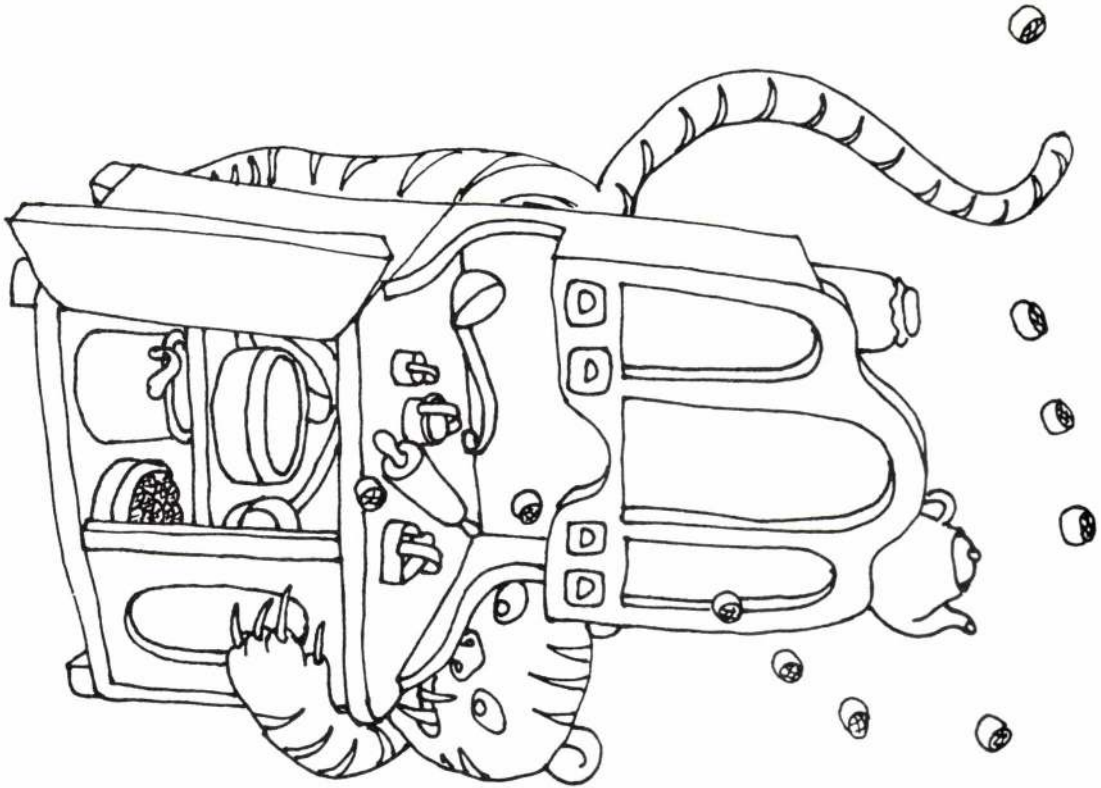

HÁY ÁGNES: **Pogácsa és tigris – Cake and Tiger** (1983).
Illusztráció a Háy Ágnes – Mosonyi Alíz: **Szekrénymesék** c. könyvben (Móra, Bp. 1985).

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

HÁY ÁGNES: **Elefántos hamutartó — Ash-tray with Elephant** (1983).
Füzetrajz.

Budapest Galéria — Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS — Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem — 85-5234-09

HÁY ÁGNES: **Szállodai szoba – Hotel Room**
(Bulgária, 1983).
Füzetrajz.

Budapest Galéria – Fesztiv kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-6224-09

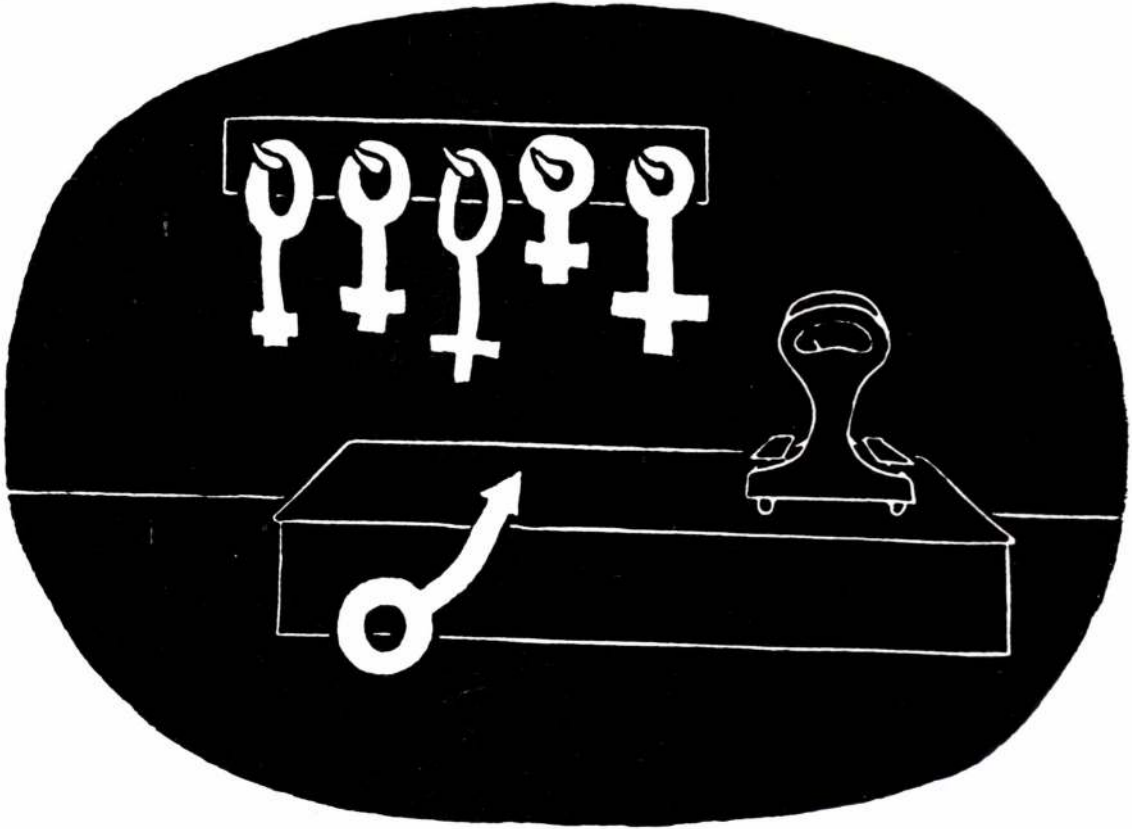

HÁY ÁGNES: **Húsbolt – Meat Shop** (1984).
Linóleummetszet H.Á. **Sex** c. rajzsorozata
(1972–1974) alapján.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85–5204–09

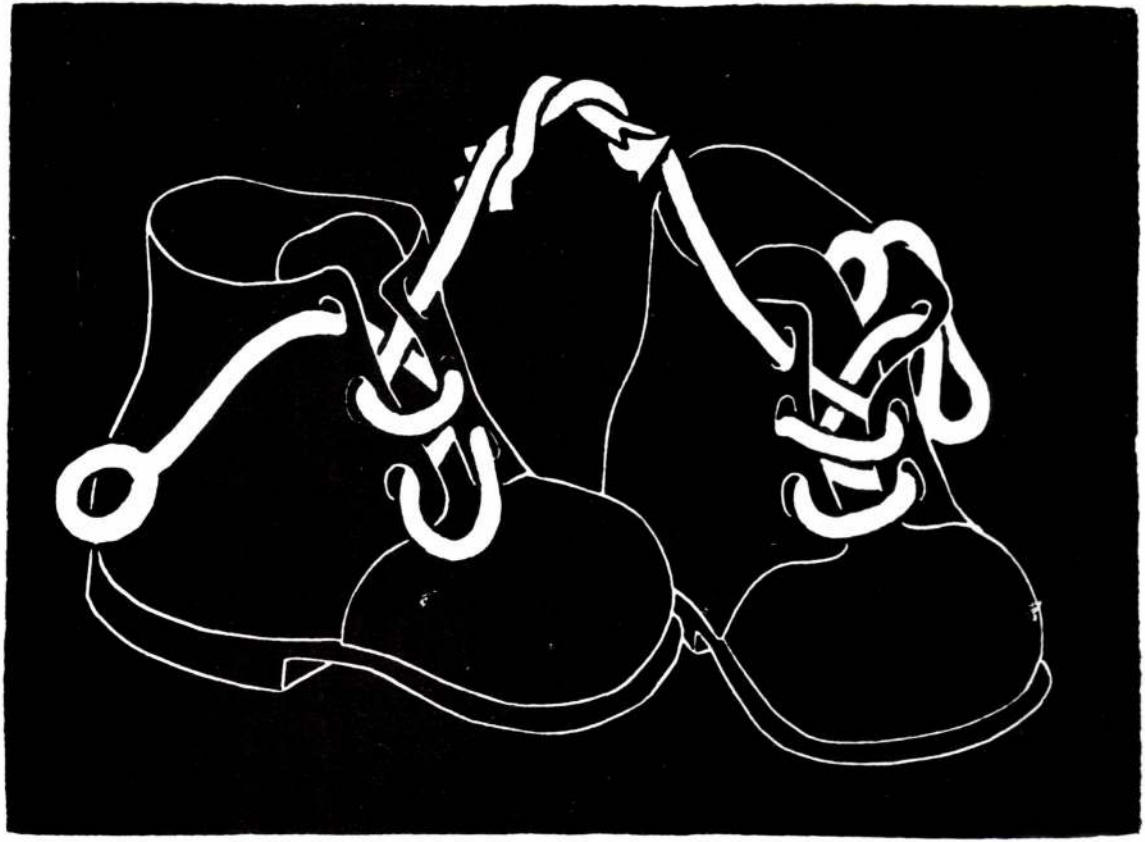

HÁY ÁGNES: **Cipők – Shoes** (1984).
Linóleummetszet H.Á. **Sex** c. rajzsorozata
(1972–1974) alapján.

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Szentszthkai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85–5234–09

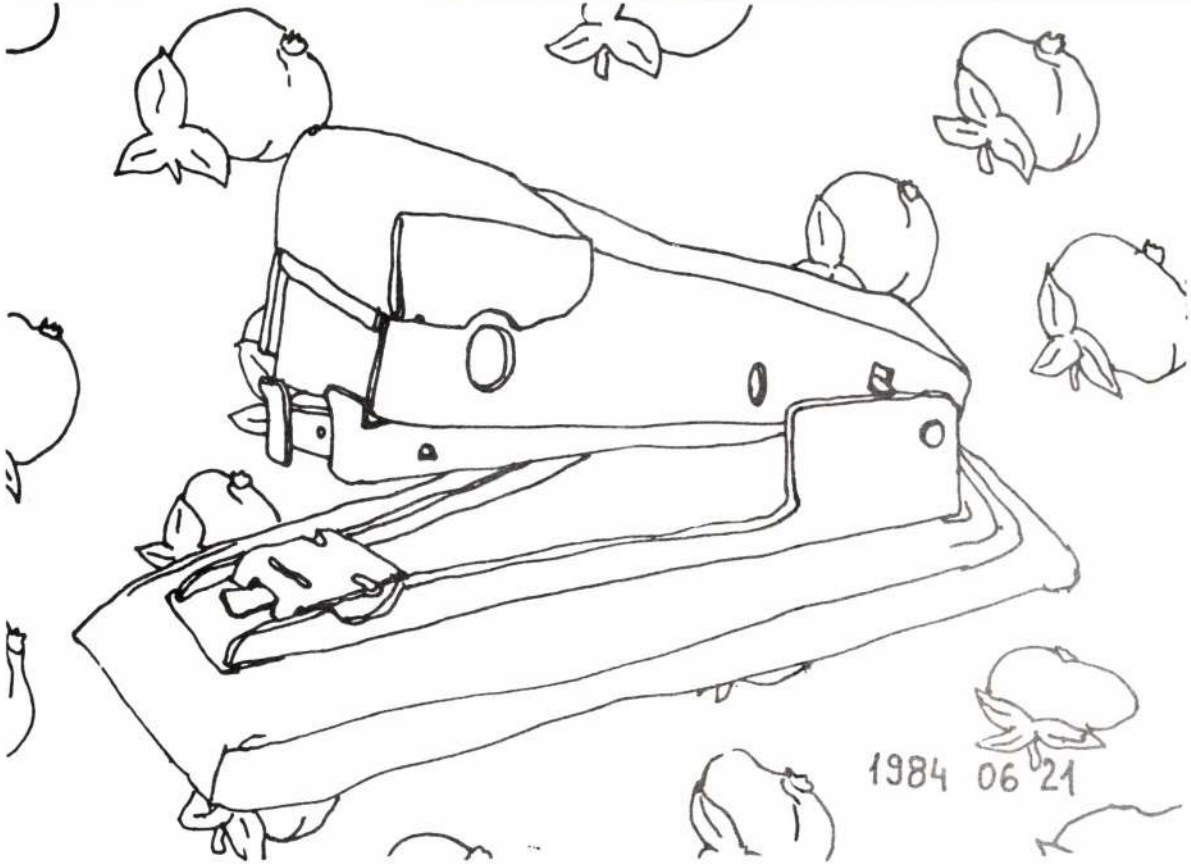
1984 06 21

HÁY ÁGNES: **Frog de Luxe fűzőgép — Frog de Luxe Stapler** (1984).
Füzetrajz.

Budapesti Galéria — Fesztiválklub: Zsigmond Attila fényképei
MULTIFOCUS — Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem — 85-6224-09

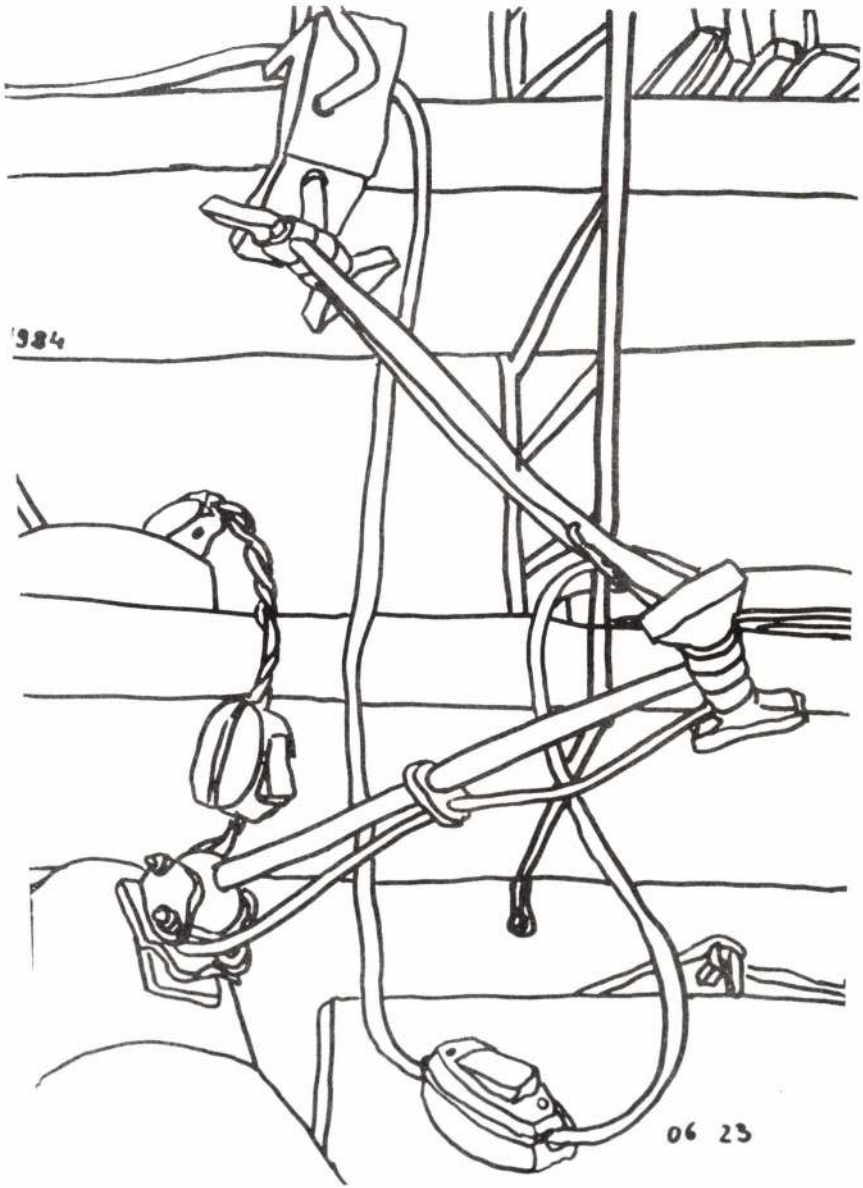
'984
06 23

HÁY ÁGNES: **Lámpa – Lamp** (1984).
Füzetrajz.

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTIFOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 86-6224-09

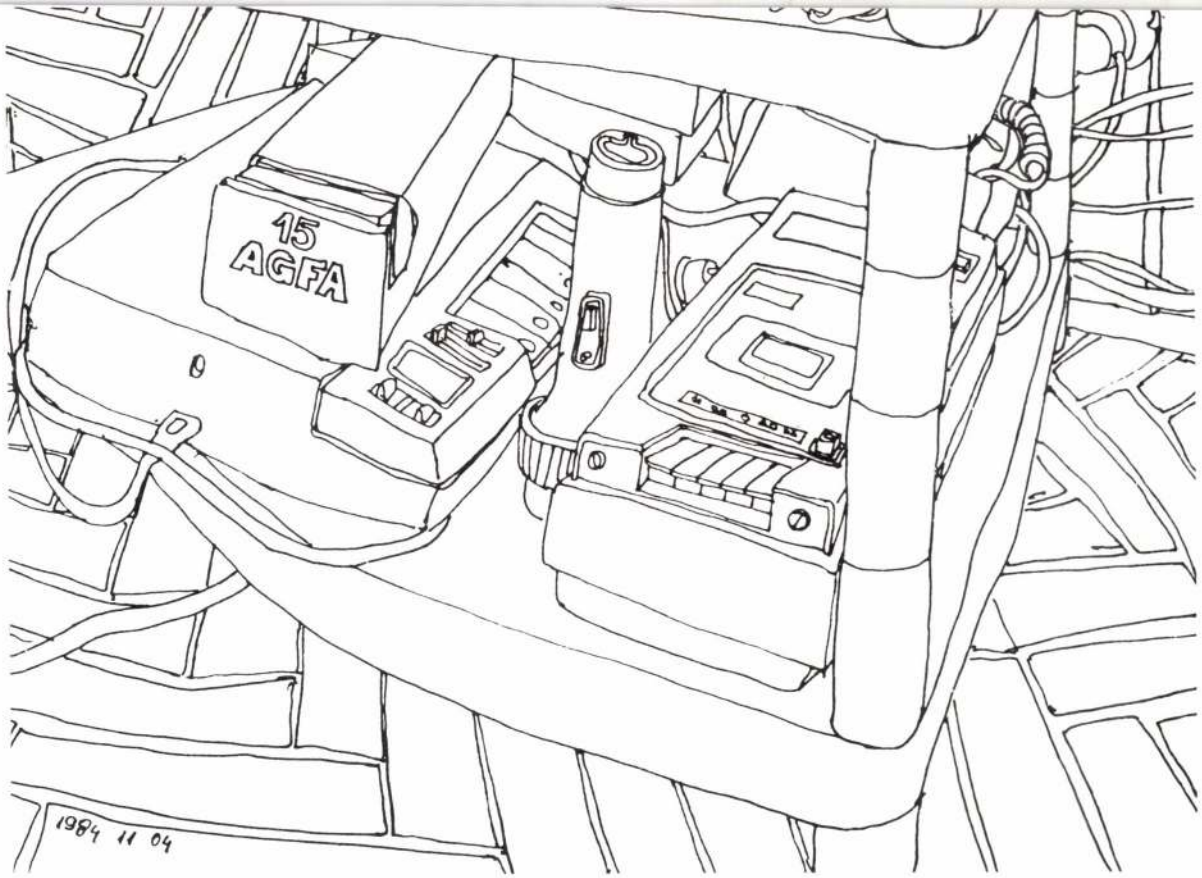
15
AGFA
1984 11 04

HÁY ÁGNES: **A torony alja – Bottom of the Tower** (1984).
Füzetrajz.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 86-5234-09

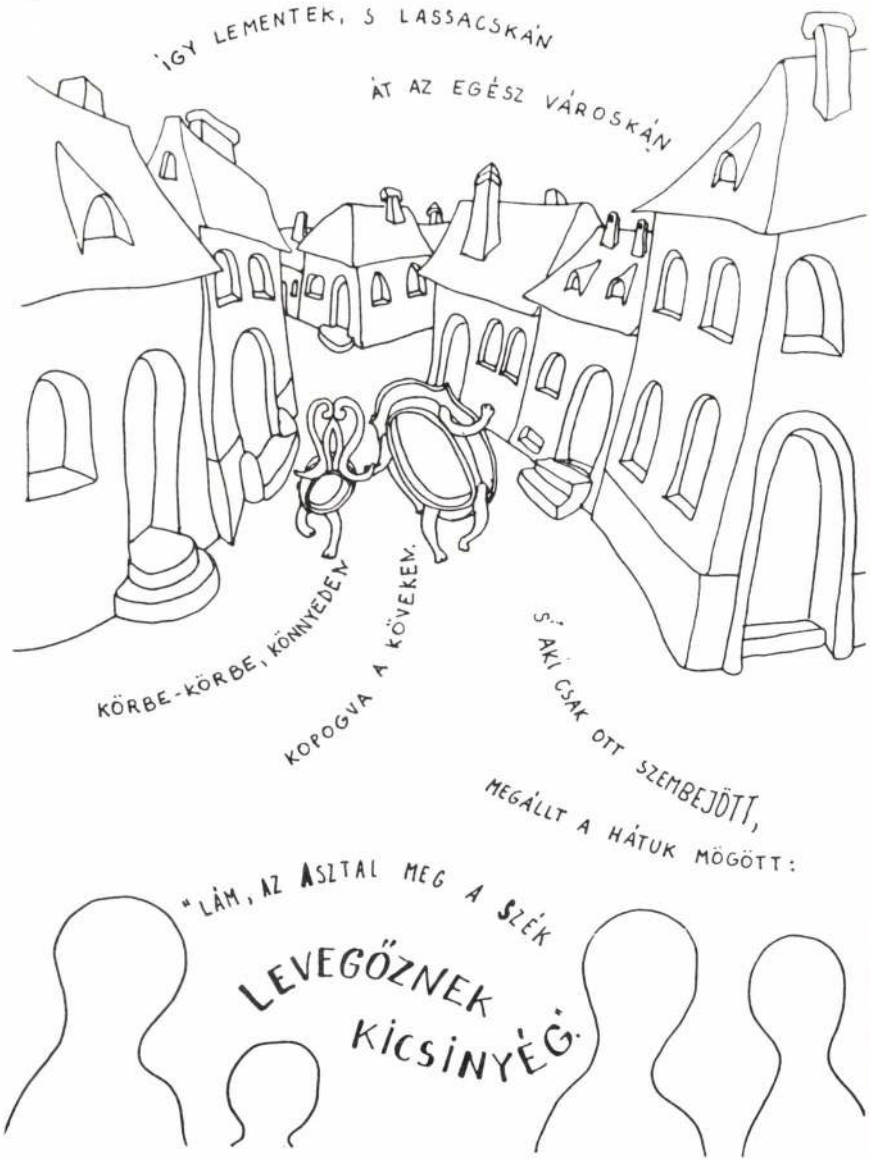
ÍGY LEMENTEK, S LASSACSKÁN
ÁT AZ EGÉSZ VÁROSKÁN
KÖRBE-KÖRBE, KÖNNYEDEN
KOPOGVA A KÖVEKEM.
S AKI CSAK OTT SZEMBEJÖTT,
MEGÁLLT A HÁTUK MÖGÖTT:
"LÁM, AZ ASZTAL MEG A SZÉK
LEVEGŐZNEK KICSINYÉG"

HÁY ÁGNES: **Az asztal és a szék – The Table and the Chair** (1984).
Képregény Edward Lear verséből, részlet.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

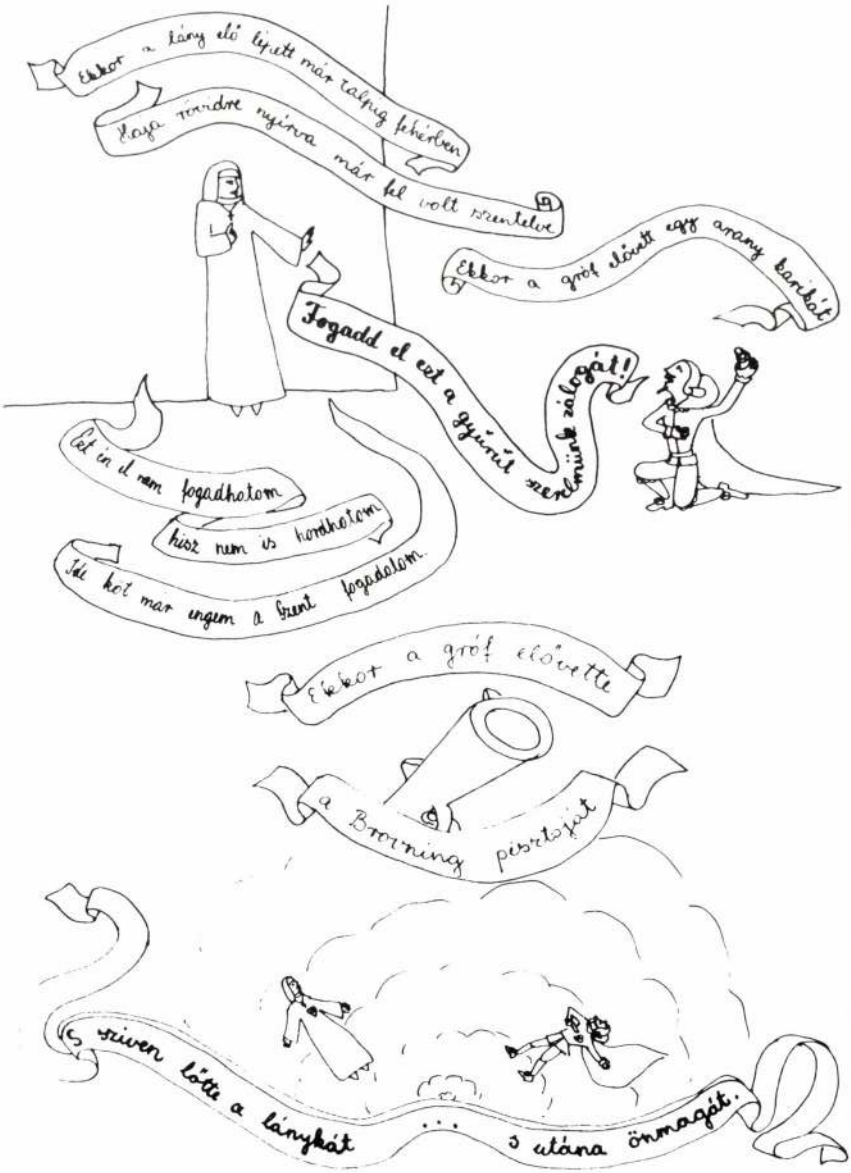
Ekkor a lány elő lépett már talpig fehérben
Haja rövidre nyírva már fel volt szentelve
Ekkor a gróf elővett egy arany karikát
Fogadd el ezt a gyűrűt szerelmünk zálogát!
Ezt én el nem fogadhatom
hisz nem is hordhatom
Idé köt már engem a szent fogadalom.
Ekkor a gróf elővette
a Browning pisztolját
s sziven lőtte a lánykát ... s utána önmagát.

HÁY ÁGNES: **A szép szerelmesek – The True Lovers** (1984).
Képregény budapesti folklór alapján, részlet.

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 86–5234–09

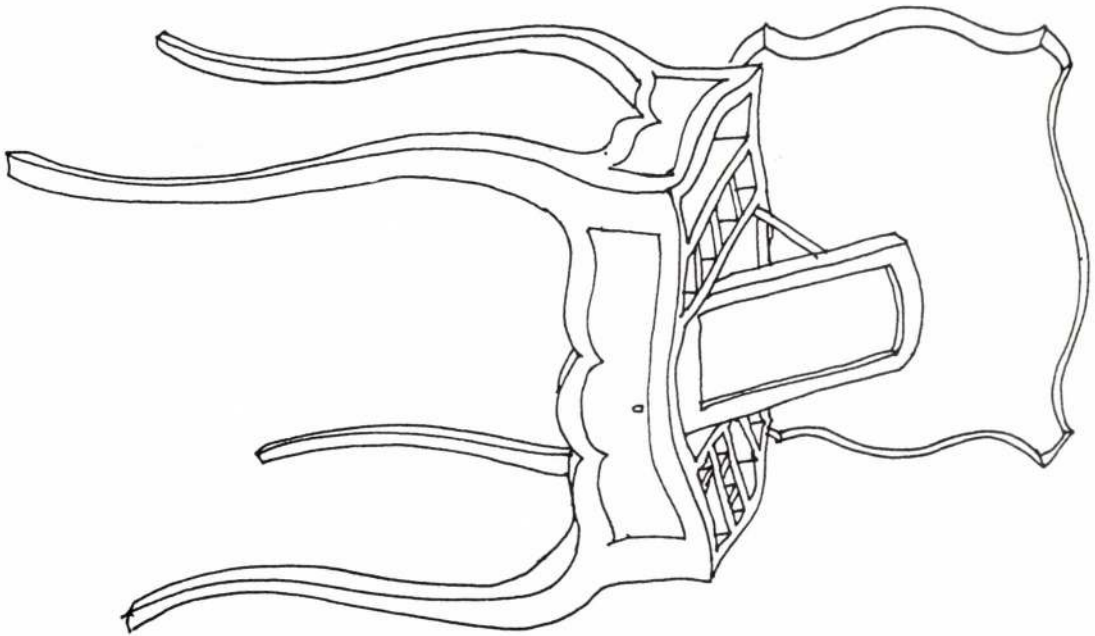

HÁY ÁGNES: **Toalettasztal – Toilet-table**
(1985).
Füzetrajz.

Budapest Galéria – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5234-09

HÁY ÁGNES: **Teknőcök – Turtles** (1985).
Füzetrajz, részlet.

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-5224-09

HÁY ÁGNES: **Dr.K.Gy. portréja – Gy.K.'s Portrait** (1985).

Budapest Galéria – Felelős kiadó: Zsigmond Attila ifőigazgató
MULTI-FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 85-6224-09

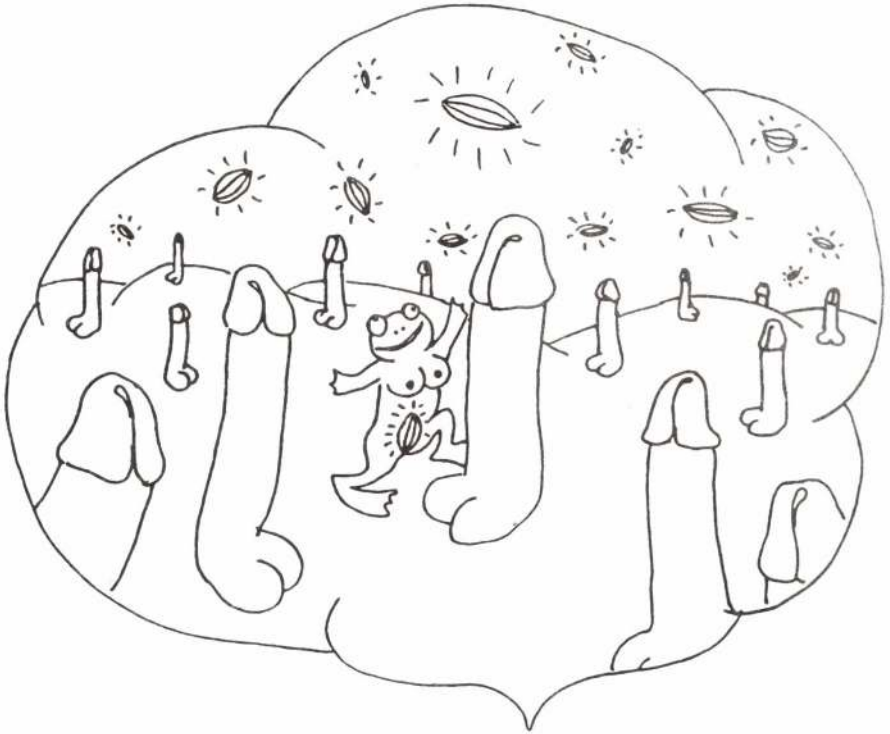

HÁY ÁGNES: **Álom – The Dream** (1985).
Részlet H.Á. **Frog Saga** c. képregényéből.

Budapest Galária – Felelős kiadó Zsigmond Attila főigazgató
MULTI FOCUS – Statisztikai Kiadó Vállalat, Nyomdaüzem – 86–5234–09

HÁY Ágnes

EX LIBRIS

BUDAI KATALIN

M. G. Serdian: Svájci kalap

Hát kalap? Nem sapka? Igen, jobb, ha erről is lemondunk. Mindenről, ami ha illúzió is volt, mégis szép. Havas csúcsok, finom, szájban szétomló csokik, szelíd tekintetű, hosszú szempillájú, foltos szarvasmarhák, csillogó fémrudak szegélyezte banktermek vonzó ábrándképe: isten veletek.

Aki elolvasta ezt a novella-, dokumentum-, kisriportgyűjteményt, annak még a tehenet, csokit idéző tejecske is ki fog fordulni a szájából. Ilyen gyűlöletes, gusztustalan helyet, mint ez a Svájc! — legalábbis, ha készpénznek vesszük, amit olvasunk. S általában az ember azért olvas, hogy higgyen, s nem azért, hogy minden szó után kétkedve kapja ki a fejét a könyvből. Ám itt a gyűlölet úgy süvít ki, hogy az ember saját személyes tapasztalatait is habozás nélkül hátrahagyja, sőt Papp Zsolt szépséges Svájc-dicséreteiről is megfeledkezik, csak fejvesztve menekülhessen ebből a rémes, rideg, klausztrofóbiás, sanda csendőrállamból, ahol mindenki mindenkinek zsandárja, kéme, feljelentője. Önteltség, durvaság, embertelen gőg: a dohánybolttól az antikváriumig, a szállásadótól a munkaadóig — mindenkinél.

Van a leírásoknak még egy hideglelős eleme: az nem a leírt szörnyűségeiből adódik, hanem a leírás módjából. Mintha a nem túl idős, és nem is olyan régen odaköltözött *Serdián György* (több kölcseys diáktársa forgatja művét meglepett érdeklődéssel) nem tudna pontosan magyarul. Furcsán összekapcsolt tagmondatok, nem egészen tisztán és értelemszerűen használt szintagmák, bizonytalanságban hagyó utalások, hely- és időkezelés. Mintha maga a nyelvhasználat is megpróbálná leképezni a tisztátalanság, sunyiság patológiás eseteit: ha az esetlenség az oka, akkor az indulat viszi, mozgatja az írásokat. Ha tudatos: akkor viszont igen technikás, rafinált szerzővel állunk szembe. *(Bernina Könyvkiadó, Zürich, 150 Ft)*

Csorba Győző: Szemközt vele

Eléggé tehetetlenül áll itt az ember. Segíteni nem tud, a gondolattal még ismerkedni, nemhogy barátkozni kezdene, és amúgy is suta minden körülírás.

Egy nagy költő legújabb kötete: készülés. „Szemközt vele": a legbátrabb módon, gondolkodóként, ember és férfi módon beszélni a halálról, a meghalásról. Arról, akik itt maradnak, arról, aki odatúl vár. Ez így — emberileg — megrendítő, csüggesztő s méltóságteljes. De nem csupán borongós búcsúzás líra lesz belőle mégsem: csupaszabb, szikárabb, a félelmet és szorongást sem rejtő „állapotrajz", s legfőként a kinti látvány és a belső — erről a témáról különösen kibeszélhetetlen — történések közti ellentmondás: „fejemen belül a töviskorona / befele hull a vérem csöndben hull kint semmi nyoma" *(Állapotrajz);* vagy „Zokogni lenne kedvem / — Egy férfi nem zokog — / szól rám keményen a modern hideg közillem / Elhallgatok hát s görbén hallgatok / Belül viszont ömölnek / áradnak könnyeim / testem minden kicsiny kútfejéből kitörnek / s végigzúgnak szikláin völgyein." *(Ahogyan most van.)*

E küzdelem, e hol bátor kiállásra, hol fásult lemondásra késztető alaphelyzet feszültségét a címek is jól érzékeltetik: *Ha akarom, ha nem; Előttem vannak még; Kétféle idő; Saját ügyem* stb.

És a más halála? A már megtapasztalt elmúlás? A Rónay Györgyöt siratót, vagy a Weöres Sándor hetvenötödik születésnapján, érte könyörgő vers magaslatáról szinte hátrálni látszik a pusztulás. „Akarom / hogy kussoljon előttem / múlás idő felejtés más ilyen." E versek előtt: így is tesznek, muszáj engedelmeskedniök. *(Magvető, 92 old. 180 Ft)*

Szász Imre: Megyek, ha elbocsátasz

A hazai könyvkiadási gyakorlatban — ez idáig — némileg szokatlanul rá van írva e regény külső borítójára, hogy ő egy nagy sikerű korábbi folytatása.

A *Ménesi úton*, eme „botrányos"-nak mondott — visszanézve már sokkal szelídebbnek tetsző — regényen nem látszott, hogy annyira folytatást kíván, de a mostani kötet azt igazolta: bevált recepten ne változtass. És ismét előállítható lesz a jó minőség — szerelem, izgalom, múlt, történelem, politika kevercséből. Ezért vagyok tanácstalan a bensőséges bevezető vallomás olvastán: nincs miért mentegetőznie Szász Imrének. Nem könnyű itt hatásosan megszólalni politika befolyásolta életkanyarok felemlegetése nélkül, hiába szebb „egy őz, egy cinke, egy rózsa, egy szerelmes kamasz kiforgathatatlan életénye". Bár azért meg lehet próbálni — voltak példák — róluk is beszélni, körítés nélkül.

Akik mohón habzsolták a Ménesi utat — egyszerre Román Anna átnedvesedő bugyijáért s az Eötvös Kollégium diákjainak eszméletlen humoráért —, azoknak kissé csalódást okoz majd, hogy Román Anna itt elég csúnyán viselkedik, kacér, könnyű teremtésnek találtatik, akiért bizony kár altatóra ráinni, kemény infarktust kicsikarni. Az általa, miatta felidézett kerek, csattanós történetek is közeliebbek, ismerősebbek, mint az egykori kollégium különleges világának és tenyészetének élete: ezek már a közös ötvenes évekbeli megaláztatások, halálos vad tréfák és rejtett személyiségű emberek beszűkült, átkódolt világa.

Sok érdekes, szellemes férfi és nő, remek, nagy elbeszélések magját hordó, kisebb anekdotikus egységek és érzelmekkel áttört cinizmus: mindenképp elég, hogy egy harmadik könyvre is rákerüljön: a „két korábbi nagy sikerű regény folytatása". Kiváltképp, hogy a haldoklásból felmerült Forrait ismét lelkes szakdolgozó(leány) keresi föl... *(Magvető, 228 old. 160 Ft)*

Monoszlóy Dezső: A szerelem öt évszaka

Kár, hogy a kötet olyan kis karcsú, hogy elő- vagy utószó nem fér bele, de még a borítóra sem került tájékoztatás, csak néhány sornyi idézet s egy mondatnyi bölcsködés arról, hogy a szerelmes történetek csak felszínükön azok, mélységükben bizony emberi kapcsolatokról szólnak.

Pedig jó lenne tudni, hogy Monoszlóy Dezső új írásai vajon ezek, vagy számos korábbi munkája közül való az egybefüggő novellaciklus — s egyáltalán, ki ő, ki volt itthon, majd Szlovákiában, s napjainkban többnyire Bécsben. Látom, a Madách Kiadó Pozsonyban, érthető büszkeséggel, újra kiadta *A milliomos halála* című regényét, melyre '68 után a betiltás értékadó súlya nehezedett, van egy megismerni való, immár szabadon olvasható, kész magyar írónk: nekünk, némileg fiatalabbaknak is, hasznos tudni, tulajdonképpen kit köszönthetünk újra hazatérőben.

Ha a filoszi érdeklődés egyelőre kielégítetlen marad is, az olvasói remekül ki van szolgálva. Ritka szép, csendes, elmélyült, lepkeszövetű írás ez, valahol Kosztolányi és Krúdy mondatzenéjével fuvolázva, gordonkázva, csengettyűzve.

Nőkről szólnak az írások, akik ugyan folyamatosan hazudnak, a jelent is a jövő lehetetlenné tételével csúfolják, mégis, mégis... Csak rájuk érdemes a börtönben is visszarévedni, extra élelem fejében őket kell továbbmesélni, életben tartani.

Pasztellképek és — végtére — férfiúi szenvedéstörténetek ezek: ám nem az önsajnálat uralkodik el bennük. Lovagias szolgálat ez inkább: a titok, a tünékenység, a változékonyság iránti fogékony alázat. *(Magvető, 91 old. 90 Ft)*

Újhold-évkönyv 1991/1

Jubileumi szám. Ötödik éve van (ismét) Újhold: ötödik éve kitartó magasrepülésben.

A mostani *van* fájóan mutat rá a *nincs*re. Arra, aki nincs már, arra, akinek bölcsessége, könyörtelen minőségigénye bevilágította ezt az öt esztendőt.

Mi hát a mostani kötet? Mementó? Szellemi végrendelet? Kincses örökség? Egyik sem, és mindegyik. Egy folytatható, folytatandó út, módszer és szellemiség lenyomata, mely értelmesen tagolja az időt. És aminek *Nemes Nagy Ágnes* testi jelenléte nélkül is tovább kell folynia.

Éppen az Újholdban teret kapó fiatalok is bizonyítják: nem a szűk arisztokrácia, a szellemi mandarinok bevehetetlen erődje a lap, a kötet. Most többek közt két költő, *Bajcsi Cecília* és *Tóth Krisztina* került a meginvitáltak közé: méltán.

S ismét van „kuriózum": egy elfeledettnek tűnt írónő, *Molnár Kata* lebegő-finom, mándys-filmes novellája Polzer Aurélról, a mozizenészről. De annak minősülhet *Szabó Magda* felfedezése is Vörösmarty A Merengőhöz című költeményéről: „egy alkatilag nem örömre teremtett férfi önmaga elemző folyamatának orvosi-költői anamnézise" — mondja a konklúzióban.

A legerősebb rész egyébként is a tanulmányoké. Csak témájukat sorolom, legyen az elég: *Kelevéz Ágnes* tulajdonképpen egy új Babits-kötetet fed fel az ifjúkori, kéziratos Angyalos-könyv tüzetes tanulmányozásával, *Híma Gabriella* pedig a Monarchia Musil mellett talán legnagyobb prózaírójánál, *Joseph Roth*nál talál igen elgondolkodtató, előítéletes és negatív magyar-képre. *Kovács András Bálint* a film gyorsabb időhözkötöttségét a filmtörténetnek, mint műfajnak a hiányában tárja föl. *Ungváry Rudolf* Nádas-tanulmánya több, mint amit a „hézagpótló" sztereotip jelző mondhat: a legtermékenyebb megközelítés ehhez az alkotói világhoz.

Dokumentum — az újabb Újhold-folyam másik erős támpillére. Most *Szerb Antalt* olvasom, Orpheus és Eurydiké ismétlődik, teremtődik újra munkaszolgálatból küldött leveleiben. Egy mondat: „És mégis, mégis én vagyok a normális, csak én többet veszítek, mint ők, mert szépen és értelmesen éltem, és nekem jobban hiányzol te, mint nekik az ő feleségük." *(Magvető, 303 old. 160 Ft)*

---

könyvek kiadásához. A Pesti Szalon a szegényebb könyvkiadók közé tartozik, de meg tudja teremteni a JAK-füzetek számára is, a kiadói hátteret, a nyomdai hátteret, meg tudja szervezni a könyvek terjesztését, és talán még azt is, hogy a könyv az érdekelt olvasóhoz jusson itthon és külföldön. Mi a tartalmi dolgokba nem szólunk bele. Az a JAK feladata. Takáts Józseffel már dolgoztam együtt, sejtem, hogy eredményes lesz a mostani együttműködésünk is. A hírek szerint a sorozatot támogatni kívánja a főváros, Konrád György a nevével és szponzorokra mutató tanácsaival segíti ezt a vállalkozást. Számítunk banki támogatásra is. Nagyszerű dolog lenne, ha a jövő irodalmának érdekében egy bank letenné a kártyáját a fiatal írók sorozata mellett.

— Mégis, milyen érdeke fűződik a Pesti Szalonnak a kiadáshoz?

— A legjobb befektetésnek tartom. Biztos vagyok abban, hogy a JAK-füzetsorozatban megjelenő szerzők nagy része három-négy-öt év múlva a Pesti Szalon stabil szerzője lesz. A választás joga egyébként a kiadóé.

— A füzetsorozat jelenlegi szerkesztője Takáts József harmincéves kritikus, a JAK vezetőség tagja. Tőle kérdezem: Miben különbözik a mai JAK a nyolcvanas évekbelitől?

— A rendszerváltás előtt a JAK olyan irodalompolitikai szervezet volt, amely igyekezett mindent megtenni annak érdekében, hogy felszínre kerülhessenek irodalmi irányzatok, a fiatal íróknak lapjai lehessenek. Ma már nincs ilyen irodalompolitikai szerepe. A jelenlegi fiatal irodalomnak vannak lapjai. Ezenkívül a JAK politikai előiskola is volt, sok egykori JAK-tag ül a parlamentben. Nyilvánvaló, hogy ma már semmilyen politikai szerepet nem vállal a JAK. Azok a fiatal emberek, akik ma politikával szeretnének foglalkozni, a Fideszben jelentkeznek, és nem valami irodalmi egyesületben. És ez így van jól. Megmaradtak viszont az érdek-képviseleti feladatok, és mindenképpen meg kéne maradnia valamiféle kulturális katalizátorszerepnek. Van néhány olyan hagyományos tevékenységi kör — a JAK műfordítótáborától kezdve a fiatal írók szociális támogatásáig —, amely továbbra is elvégzendő feladat.

— Szükség van-e arra, hogy egy füzetsorozatban elkülönítsék a fiatal írókat?

— Működnek nagyon színvonalas, fiatal írók által szerkesztett lapok (Nappali Ház, Pompeji, Orpheus) és vannak kiadók is, amelyek — akár sorozatszerűen is — kiadnak könyveket fiatal íróktól, mint a Holnap, a Cserépfalvi, vagy a Széphalom Könyvműhely, a Pannon Kiadó és még egy-kettő, ők azonban nem képesek fölvenni az elkészülő, a művek jó részét, másfelől nem rendelkeznek két olyan kitüntető tulajdonsággal, amivel a JAK-füzetek: először is, a sorozatnak volt olvasótábora, elsősorban a nyolcvanas évek közepén, s ez jórészt azonos a régi Mozgó Világ olvasótáborával. Másodszor, a JAK-füzetsorozat bizonyos fokig kifejezte a fiatal írók közösségének értékelési konszenzusát is, és nagy nyitottsággal fordult kísérleti művek és marginális helyzetben lévő szerzők felé. Az újraindított JAK-füzetsorozat a fiatalok említett lapjainak mai olvasóin kívül vissza szeretné hódítani a füzetek régi közönségét, és meg szeretné őrizni a sorozat eredeti irányultságát.

— Kik szerkesztik majd a sorozatot?

— Az eddigitől eltérő lesz a szerkesztés rendje: a JAK pályázatot ír ki tagjai között a sorozatszerkesztő tisztére — és az illetőt a JAK választmánya két évre megbízza ezzel a munkával. Jelenleg ideiglenesen én szerkesztem a füzeteket, két évre kaptam mandátumot arra, hogy a sorozatot elindítsam, és kialakítsam a működésének hétköznapi gyakorlatát.

— Mikor és mivel kezdődik az új folyam?

— Remélhetőleg legkésőbb jövő márciusban megjelennek a sorozat első könyvei; az első négyet szívesen megnevezem: Solymosi Bálint verseskötete, Beck András tanulmányai, Szíjj Ferenc kisprózakötete és Rugási Gyula Határ Győzőről szóló könyve.

— Hogyan gondolja a JAK a finanszírozást?

— A JAK vagyontalan szervezetnek mondható. A szocializmus éveiben kapott állami támogatást az utóbbi évben már nem kapta meg. Könnyen lehet, hogy jövőre a műfordítótábort már nem tudjuk megrendezni pénz hiányában. Göncz Árpád könyveit ukránra, németre és más nyelvekre ma olyan műfordítók ültetik át, akik a JAK mihályi táborában tanultak — ahol egyébként Göncz Árpád is tanította őket. Ugyanakkor a tábor megszűnik, mert a jelenlegi kulturális kormányzat, úgy látszik, nem látja be, hogy nekünk magunknak — pontosabban a magyar államnak — kell pénzt áldozni ahhoz, hogy a magyar művek külföldön ismertté váljanak, hogy kulturális kommunikációban legyünk a világgal. Ma sem a sorozatot nem lehet kiadni, sem a JAK más tevékenységeit nem lehet folytatni mecénások nélkül, legyen az banki, alapítványi, magánszemélyektől származó vagy állami mecenatúra.

Geréb János

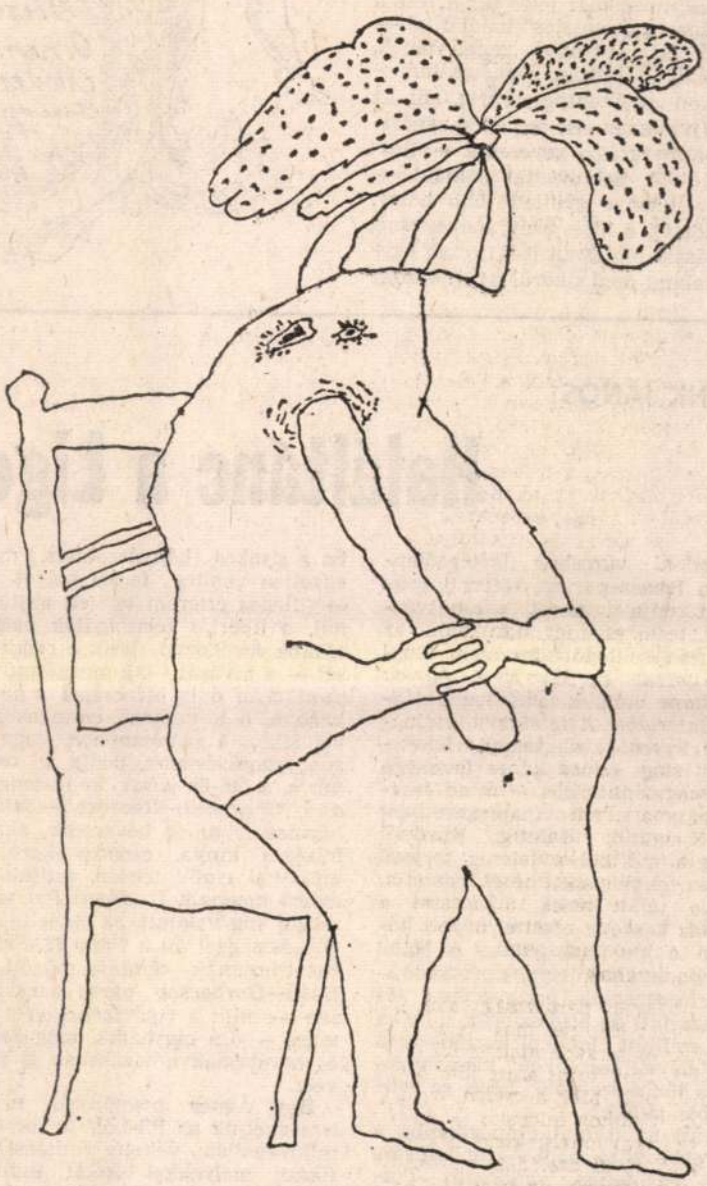

Szikszai Károly: Muk, muk, muk

A közeljövőben jelenik meg *magyarul* Alon Schuckler *Rekviem Theophilért, avagy Wolfgang Amadeus Mozart második élete* című regénye. A mű cselekménye arra a hipotézisre épül, Mozart valójában nem halt meg 1791-ben.

Alon Schmuckler német zenetörténész bravúros elméletet állít fel — és még bravúrosabban igazolja —: nevezetesen azt, hogy Mozart (felettébb nyomós okokból) megrendezte tulajdon halálát, és megrendezte volna lát-

ványos feltámadását is, ha ezt különféle (nem kevésbé nyomós) okok meg nem akadályozzák. Így aztán kénytelen volt inkognitóban tovább élni és munkálkodni — méghozzá Theophil Zamrot néven. Ha a kortársak egy kicsivel figyelmesebbek, könnyen rá is jöhettek volna, hogy a Zamrot név nem egyéb, mint „Mozart" anagrammája. Zamrot tehetséges muzsikus; jeles tagja lesz a Mozart „hivatalos" halálát követő fél évszázad zeneéletének, Budától Itálián, Konstantinápolyon át Szentpétervárig, sőt az Újvilágban is; érdekes zenészbarátságokba keveredik — Rossinival, Schuberttel például —, szerelemre gyullad több hölgy, köztük a híres szopránénekesnő, Maria Malibran iránt; csak egyvalami nem sikerül neki: sehogy sem tudja felülmúlni saját magát — az időközben zenetörténeti szentté kanonizált Mozartot —, és ebbe a tudatba végül belebolondul...

A regényt Sárkány Győző rajzai illusztrálják. A művész, aki különben is erősen vonzódik a klasszikus hagyományokhoz, és korábbi munkáiban már többször vállalkozott arra, hogy a múlt nagy grafikai alkotásait a Thomas Mann-i újrameselés szellemében újrafogalmazza, e feladattal pompás lehetőséget kapott Ő pedig a várakozásnak megfelelően kitűnően élt avval. Fejezetnyitó képeket készített, amelyekkel mintegy intonálja az utána következő szöveg hangulatát, mondanivalóját. Ezzel a módszerrel tulajdonképpen a 18—19. század egyik fontos könyvdíszítési hagyományát folytatja. Rajzainak kalligrafiájával, az alakok és a kort idéző díszítőelemek összeolvasztásával tündéri stílusjátékot játszik, amivel kitűnően adja vissza a regény hangulatát. E rajzokból kiolvasható az akkori századvég és a kibontakozó 19. század, de ugyanakkor jelen vannak bennük a mi korunk emberének érzései és nosztalgiái, melyekkel e szépséget termő múlthoz kötődik. Sárkány újrameselő hajlandósága itt olyan finom játékossággal párosul, amely a szövegben következetesen végigvezetett fikciót továbbrezonálva, az olvasás élményét még teljesebbé teszi. Márpedig ezzel a grafikus illusztrátorként is remeket alkotott. Hiszen az igazán jó illusztráció nem a szöveget képezi le, hanem az írott műhöz szorosan kapcsolódó szuverén alkotásként közvetíti és erősíti annak hatását.

Borbás Mária—Miklósi Imre

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

Haláltánc a Ligetben

Londoni városkép levelezőlapján, a *Temze*-parton, széles jókedvében ropja a táncot a csontváz-Halál, teste csakúgy tükröződik az eső után csillogó kövezeten. Ezzel a kártyával invitál *Háy Ágnes: Haláltánc* című kiállítására a *Liget Galériába.* A falakon harminc-nyolc egyenlő nagyságú, fekete-fehér vagy színes képes levelezőlap, magazinkivágás — mind fekete passe-partuban (papírkeretben) — Nyugattól Keletig, Északtól Délig a múltból a jelenig terjedő időben fényképezett *objet trouvé*-k, illetve talált képek a hátterei a művész keskeny ecsettel húzott hófehér csontvázrajzainak. A Halál valamennyi színhelynek protagonistája, főszereplője, pontosabban (és szó szerint) az első színész, mivel a fent említett londoni magánszáma kivételével, szerényen visszahúzódik a többi szereplő közé, az *ensemble* játékba.

Beáll az iskolai csoportképbe a gyerekek közé, beül — többszörözve — egy teljes, vadonatúj *Trabant* kocsisor valamennyi kormánykereke mögé, leszáll a tárnába a sisakos bányászokhoz, mint egyetlen vendég foglal helyet az ötcsillagos étterem terített asztalánál, a libériás felszolgálók patkóalakba sorakozva lesik a rendelését — a hívását —, a mozgásművészeti órán ő is ott csápol a tánckarban, ő a tanárnő eminens növendéke, a színésznőnek vagy a zongoraművésznek, pedig a rezonőre. A '45-ös *jaltai* konferencián a *Churchill—Roosevelt—Sztálin* hármas lábaihoz heveredik, akár a hűséges kutya, csontos keze az amerikai elnök térdén, tudjuk, az évben meghalt. *II. János Pál* válla mögül súg valamit, az alázatig menő készséggel áll a fiatal *II. Erzsébet* trónjának támlája mögött, a *Bush—Gorbacsov* páros tárgyalásán — mint a riportképeken a tolmács — ő a harmadik, még *Jelcin* és barátainak nótázásában is részt vesz.

Háy Ágnes bravúrosan rajzol, ismerhetjük az ÉS-ből, a torzított mikrorealista, vékony vonalas grafikáit, melyekkel iskolát indított. Haláltánc művének előképe nyilván *ifj. Hans Holbein*, mondanivalója is ugyanaz, mint a közismert fél évezredes fametszetsorozatnak. Tiszteletre méltó ennek a hagyománynak a választása, továbbá, ahogyan a fotókat összeszedte Háy, ez már magában is poentírozás. A csontváz eszköztelen ecsetrajza, bárminő szkématizált ugyan, ha kevesebb is a bordája a kelleténél (ebben Holbein is önkényes volt), mégis korrekt, anatómiailag is.

A levlapok firka-Haláljának az alakja gracilis, kemény csontarcának mimikája van, mozdulatai csiszoltak, elegánsak, ő mégsem majomkodik, nem jampec, nem popper. Leckét ad, hogy mi az empátia. Ez a kedélyes figura csaknem mindig mosolyog, szeretetre vágyik, a szívünkbe akarja lopni magát. Mindenáron vonzó szeretne lenni, tartózkodó hízelgést is kiérzek gesztusaiból, még a kerítő mézes-mázos attitűdjét is. A *Mikiegér* és a *Pinocchio* agresszív jelenségek hozzá képest.

Abszurd művészet a Háy Ágnes szkelet-sora? Az mondja rá, aki sose fog meghalni.

SÜKÖSD MIHÁLY:

A litván gettó

Jártam Auschwitzban és Dachauban, leginkább azért, hogy megnézzem az egykori haláltáborok helyét. Ellenben sosem jártam Litvániában, Kaunasban. Mostanáig nem is tudtam, mennyi gettó volt arrafelé.

Mit tudtam, mit tudtunk? Évtizedeken át? Katynról, a legyilkolt lengyel katonatisztek hiteles haláltörténetéről? A kárpátaljai hadifogolytáborok pokláról, a háború legutolsó évében? Nem a személyes szégyenünk, hogy a litván gettóról, Kaunasban sem tudtunk semmit.

Avraham Tory (eredeti nevén Avraham Golub) csaknem hatszáz oldalon megírta a kaunasi gettó történetét. Naplóját a *Harvard University Press* adta ki Amerikában, nem akármilyen kiadó. Természetesen mostanáig fogalmam sem volt, kicsoda Avraham Tory. Miért is kellene egy litván-zsidó értelmiségiről tudnia egy — nem oly távol, csupán egy másik kicsiny kelet-európai országban tartózkodó — magyar értelmiséginek?

Ő a gettó bentlakója volt. Naplóját 1941. június 22-én kezdi írni, aznap tehát, amikor Németország megtámadja a Szovjetuniót. 1944-ben fejezi be, néhány hónappal azelőtt, hogy a Vörös Hadsereg felszabadítja a gettót. Addigra ő, a naplóíró már szerencsésen kimenekült e földi pokolból. Feltehetően a keresztény és a zsidó Atyaúristen közös akaratából.

Mielőtt a *dolog lényegé*hez közelednénk, meséljünk valamicskét a szerzőről. Tanulságos kelet-európai történet az övé, regénybe és tankönyvbe egyaránt illik. Avraham Golub/Tory 1909-ben született, a harmincas-negyvenes évek fordulóján egyetemi oktató a kaunas-i egyetem jogi karán. Cionista, aki rokonszenvezik a kommunista eszmékkel. Mindez nem segít a későbbi helyzetén. Amikor az emlékezetes náci—szovjet paktum (előkelőbb fogalmazásban Molotov—Ribbentrop egyezmény) nyomán a szovjetek megjelennek Litvániában: cionista tevékenysége okából őt az NKVD többször kihallgatja, megfenyegeti, épphogy nem deportálja a GULAG-világba. Aztán jönnek a németek, és Avraham Golub Tory évekre a kaunasi gettóba kerül. Ma Izraelben él, Tel-Avivban folytat jogi gyakorlatot.

És ennyi elég is róla. Mivel nem az ő mulandó személyisége és könyve az igazán fontos, hanem Litvánia tegnapi története. Cseppet sem tagadjuk: Litvánia mai történetének fényében és árnyékában.

A boldogtalan Litvánia hosszú históriájával most nem keserítjük sem olvasóinkat, sem önmagunkat. Mondjunk tömören annyit, hogy Litvánia függetlenségét 1920-ban mind a fiatal Szovjetunió, mind az új, független Lengyelország elismerte.

A legkevesebb kedvünk sincs fölösleges és érzelgős történelmi párhuzamokat alkotni. Ámde hazánkról ismert a történelmi közhely, hogy kicsiny országként évszázadokon át *két pogány közt* hányódott. Litvániának ennél is mostohább volt a sorsa. Ott évszázadokon át három ősellenség adódott: a németek, az oroszok, a lengyelek. Hol egymással együtt, hol egymás között megosztva. De mindig a litvánok ellen.

Most pedig egy periszkóppillantás eseménytörténetünk előzményeire. A litvánok ellenségei közül a független Lengyelország megszűnt létezni a második világháború elején. Ellenben a Szovjetunió bekebelezte, azaz a szocialista közösségek tagállamául fogadta be 1940-ben Litvániát, a másik két baltikumi köztársasággal együtt. A testvéri ünnep nem tartott sokáig (miként a Molotov—Ribbentrop egyezmény sem), a németek hamarosan megszállták Litvániát. És haladó hagyományaikhoz híven nemsokára létrehozták a gettót Kaunasban.

Sok zsidó élt akkoriban Litvániában, Avraham Tory úgy számítja, mintegy százötvenezer. Számuk a negyvenes évek elején jelentékenyen megemelkedett, mivel mind Németországból, mind a szovjetek által megszállt lengyel területekről tömegesen menekültek át a szabadnak sejtett Litvániába. Vesztükre.

A kaunasi gettóba mintegy harmincezer zsidó került. Azért ilyen kevés, mert precíz német utasításra megkezdődött a gettón kívüli öldöklés, többnyire katonai és rendőri laktanyákban. Mivel a német katonai és rendőri egységeknek rengeteg egyéb dolga akadt, a zsidóölésben a litván helyi hatóságok és fegyveres egységeik is szorgalmas szerepet játszottak.

Az élet a kaunasi gettóban körülbelül ugyanúgy zajlott, mint — e bájos régióban időzve — a varsói és a budapesti gettóban. A nácik adtak a látszatra, a kaunasi gettóban is működtek bizonyos zsidó önkormányzati szervek, létezett például a *Bölcsek Tanácsa*, a *Vének Testülete*, miegyéb.

E választott testületekre — ó, mily ismerős a budapesti gettó történetéből — kettős nyomás nehezedett. Egyfelől védeni és menteni kellett hitsorsosaikat. Másfelől igazodni kellett a kőkemény német parancsokhoz. Főként a gettó mindenkori létszámának *ritkítását* illetően.

Idevágó, bőséges ismeretanyagunk birtokában is a kaunas-i gettó története meglepetésekkel szolgál a szaknyelvi fogalmazás tárgykörében. *Ritkítás.* Nem fodrászati, hanem emberölési szakkifejezés. Nem a túl sűrű emberhajat, hanem a sűrű embertömeget kell időről időre, rendszeresen *megritkítani.*

Embertömeget? Az egykor német hivatalos iratok a *szemét* (németül: *Mist*, angolul: *trash*) kifejezést használják. Magyarra fordítva ez azt jelenti, ha túl sok emberi *szemét* halmozódott fel a kaunasi gettóban, akkor módszeresen *ritkítani* kellett.

Karl Jäger SS ezredes hajszálpontos jelentést küldött Litvániából Berlinbe. 1942. február 8-án. „Mindmáig 138 272 kivégzés történt Litvániában. Az arány: 136 241 zsidó, 1064 kommunista, 56 partizán, 633 elmebeteg, 44 lengyel, 28 orosz, 5 cigány, 1 örmény. A teljes létszámból 55 556 asszony és 34 464 gyermek."

Még nincs vége.

Német katonai parancsra az összes zsidó (tehát zsidókhoz tartozó) macskák és kutyák összegyűjtendők és beszolgáltatandók. Ezeket az alacsonyabb rendű állatokat egy zsinagógában lőtték agyon, elrettentő példa gyanánt.

A Vörös Hadsereg közeledtére a kaunasi gettót felszámolták. A megmaradtak többségét megölték, a kisebbséget Németországba deportálták. A gettót felgyújtották, porig égették.

Még mindig nincs vége. Következett a felszabadulás. A berendezkedő szovjet hatóság — állítólag maga Sztálin parancsolta így — már az első napokban litvánok ezreit tartóztatta le és deportálta a Szovjetunióba. Vagy lövette agyon a helyszínen, azaz Kaunasban.

Kis kelet-európai történelem.

KÖNYVAJÁNLAT

Guy Sorman:

KIFELÉ A SZOCIALIZMUSBÓL

Kötve 240 Ft.

A szerző a francia liberalizmus jelentős személyisége, politológus, újságíró. Magvarul most megjelent könyve egy gondosan előkészített, sok hónapos tanulmányút szellemi terméke. Hónapokig utazta körbe Kelet-Európa országait és Kínát, találkozott magas tisztségviselőkkel és az utca emberével, pénzügyminiszterekkel, a nómenklatúra volt képviselőivel, fiatal vállalkozókkal, a kínai értelmiségivel és a magyar költővel. Minden találkozásáról részletesen beszámol, minden élményét annak érdekében elemzi, hogy adottak-e a sikeres kibontakozás lehetőségei.

Keresse a könyvet a könyvesboltokban és a könyvárusoknál.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes, grafikus
1984 AUG 24
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Háy Ágnes

— Ebben a néhány soros bevezetésben egy-két adatra is szükség lenne — mondtam. — Mit írjak bele. Születtél?

— Kínos. — Ági elfintorodott. Gimnazista korában filmdíjat nyert, aztán később is. Mesekönyveket illusztrált, jött-ment, álmodozott, vitatkozott, a fanatikus munka és az alvás közti éjt-nappallá-tevő furcsa küzdelemmel volt elfoglalva. Egy felnőtt gyerek véresen komoly élete lehetne ez, ha nem volnának az ilyen kijelentések olyan komolytalanok.

— Egyszer láttam a mozgólépcsőn egy bolondot — szólalt meg újra. — Állt a mozgólépcsőn és a kezét nézte, az ujjait. Mozgatta az ujjait és úgy bámulta őket, mintha most látná őket életében először. Megpróbáltam utánozni, s elkezdtem én is mozgatni az ujjaimat. Nagyon érdekesek voltak. De aztán arra gondoltam, hogy ha tovább csinálom, engem is bolondnak néznek. Inkább rajzolni kezdtem őket. Hát erről van szó.

Önkéntelenül is kinyújtottam a kezem és mozgatni kezdtem az ujjaimat. Aztán gyorsan zsebrevágtam az öklömet. Mint egy szekrényt. Tele volt a tenyerem titkokkal.

A rajzok akkor jók, ha hasonlítanak egy zsebrevágott öklöhöz — gondoltam. Lehetne ezzel kezdeni. Aztán: — A szekrények olyanok, mint a zsebek, amiket már több éve nem nyitottunk ki. Elszaporodnak benne a vasalók, a porcelán cukortartók, a szőrmacskák és a szecessziós bronzvitézek.

— A tigrisek! — javított ki Ági. Tényleg, nála az éjjeliszekrényben is van valami bengáli vérszomj, ha lerajzolja. A csillárról nem is szólva. Úgy kanyarog a szobának abban a felső harmadában, amit nem lakunk, mint a polipok.

— Ezek azok a rajzok, ahogy egy szoba látja önmagát — mondtam később Bán Andrisnak.

A szerkesztő úr szakszerűen rámmézett és bólintott.

P. G.

1024

Háy Ágnes rajza

ORU

Hirdetek

asznált választójogomat
garzonra cserélném.
kilátás" jeligére.

tés nélküli forradalmár
unkát vállalna.

utózott elvek
elennek
etők.

önyvezett jambusok
os áron!
„Végkiárusitás".

illálló néptribun

llő nép ismeretségét.

Nyári Mikulás

— gyermekvers —

jjel beállítom magam
reggel a szív jókor rian
öhet bár nyári pirkadat
ersemben fagyos hír s adat
'yár van tehát és hull a hó
zívem völgyében baltaszó
s nap takarja az eget
ent hóemberke lépeget
muskátlikon jég erez
ok júliusban így megy ez
regg' ma mégis izgatott
Magam — kutyátlan — vizs-
latok
Morgok csóválok járadok
így visszadőlni támad ok
lalszom újra — bús alak
lám olvad mind a jégsalak
lmomban miket képzelek:
Iavatlan versre ébredek!

ja

kukacocskám!
ogy super.
yemgyár lett,
apitalista,
van már az
?
szólista,
ikferenc.
isszaselymült,
vagyok,
sellők fújják
gyalok.
vitorlázd föl
hajód,
lam vehetsz,
hajod.
hajod,
öpenick.
lyemmalyom
selyemészik,
risnyát
készitt'.
Föld tekén! —
its,
lkára
rits!
ts, reccs a
priccs —
elyemcukor!

Háy Ágnes

HÁY ÁGNES grafikusművész munkáiból kiállítás nyílt hétfőn a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóházában. A fiatal grafikus első önálló tárlatán mintegy háromszáz rajzot, másfél évtized termésből válogatott bemutatót tekinthetnek meg az érdeklődők.

Magyar Hírlap, 1985. VII. 16

Háy Ágnes

— **Háy Ágnes** grafikusművész munkáiból kiállítást rendeztek a Budapest Galéria Lajos utcai kiállító házában. A fiatal grafikus első önálló tárlatán mintegy háromszáz rajzot, másfél évtized termésből válogatott bemutatót tekinthetnek meg az érdeklődők. A kiállítás augusztus 25-ig látogatható.

Népszava 1985. VII. 10.

Háy Ágnes

Egy sokoldalú fiatal művész, Háy Ágnes mutatkozik be ezekben a napokban a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóházában. Az 1952-ben született művésznő, Háy Károly László kiváló festőművészünk, a Szocialista Képzőművészcsoport egykori tagjának leánya, a hetvenes évek óta foglalkozik alkalmazott és önálló grafikával, de érdekli a díszlet- és jelmeztervezés, az animációs film, továbbá a nagyvárosi folklór problematikája is. Színes, változatos anyagából Gang című lapját mutatjuk be, amely Mesék Budapestről című, Mosonyi Alizzal közösen írt könyvének egyik illusztrációja. A könyv 1982-ben jelent meg a Móra Kiadó gondozásában.

Nefelejcs
1985. VIII. 8.

FILM

A PILLANGÓKISASSZONY VISSZATÉRÉSE

Színes szovjet film

Úgy látszik, gombamód elszaporodtak az utóbbi időben a Szovjetunióban az életrajzi filmek. És ezt nem fejcsóválva mondom, mert a kevéssé lelkesítő *Anna Pavlova* és az *Egy filmcsillag élete* (Orlova) után ezúttal egy remek munka született a nagy ukrán operaénekesnőről. Szolomija Kruselnyickajáról. Rendezője, Oleg Fialko nagyon érti a dolgát. A filmjében burjánzó izgalmas képi ötletek láttán biztosra vehetjük, hogy érdekes egyéniség. És alapos. Semmit nem bíz a véletlenre, a kamera rutinszerű, bevált, öntevékeny pörgésére. Nincs rendezői üresjárata, itt

legalábbis minden beállítás szinte képzőművészeti műgonddal van megkomponálva. Oleg Fialko vette magának a fáradságot, hogy az elsőtől az utolsóig minden pillanatot kitaláljon. Olyan sokan mondhatják ezt el magukról? Igaz, nem mindig a saját kútfejéből merített. Néhol összeszedegette más mesterek ötletmorzsáit. Az például nagyon valószínű, hogy a rendezőnek gyakran eszébe jutott Robert Aldrich klasszikus filmje, a *Mi történt Baby Jane*-nel. Nem csak a történet hasonlósága, de az idősíkok összemosása is erre utal. A főhősnő, az elfeledett, testvérével közös magányban élő egykori énekesnő visszapergeti nem is annyira pályája, mint inkább élete meghatározó eseményeit. (A fiatal Kruselnyickaját Jelena Szafonova alakítja. Tehetsége, bája és a szeme állása alapján bátran hasonlíthatjuk őt a mi Udvaros Dorottyánkhoz.)

A mondanivaló és a cselekmény tehát nem egetrengető. De ínyencfalat a film azok számára, akik szívesen vesznek részt a képi lelemény gazdag lakomáján. A mesterszakács: Oleg Fialko.

Stuber Andrea

ÖNBÍRÁSKODÁS

Színes francia film

Az erőszakos és vandál cselekmények mind gyakoribb előfordulása szerte a világon szomorúságot, tehetetlen dühöt és szűkölő rettegést vált ki az emberiség jobbik feléből.

Jean-Claude Missiaen krimijének javára írható, hogy e tragikus aktualitású jelenséget — egy konkrét eset kapcsán — megpróbálja a hűvösen tárgyszerű rövid újsághír világából kiemelni és megrázó személyes élményünkké tenni. Se szeri, se száma azoknak az itthon is bemutatott filmeknek, amelyekben az önbíráskodást, a szemet szemért elv érvényesítését a nézői szimpátia szentesíti és a jogos sérelemért vett véres elégtétel így szinte törvényes színezetet kap. A most látható bűnügyi történet hasonló módszerrel dolgozik, de egy lényeges ponton különbözik az említett típusú alkotásoktól. Ez pedig a krimik legfontosabb alkotóeleme, az izgalom. A moralizálásnál jóval lényegesebb a nézői idegfeszültségnek a cselekménybonyolítással elérhető állandó srófolása. Missiaen bűnügyi filmje — mely egy háromtagú, gátlástalanul kegyetlen banda által elkövetett gyilkossággal kapcsolatos magán- és rendőrségi nyomozásról szól — elfeledkezik az izgalomkeltés elsődlegességéről. A megölt fiatal lány gyilkosai után kutató udvarló emlékképei az együtt töltött feledhetetlen órákról ugyanis kiszorítják a vászonról a brutális gazemberek felkutatásának valóban érdekfeszítő pillanatait. A kettőjük közötti romantikus idillre unos-untalan — a film lendületét állandóan megtörve — visszagondoló fiú szinte csodával határos módon mégis ráakad a gyilkosokra a több milliós nagyvárosban. A befejezés már tökéletesen hasonlít a krimiknél megszokott végkifejlethez.

Mindenesetre a film színvonalának nem ártott volna, ha a rendező is tudja, hogy az izgalmak kiváltotta érzelmek egy bűnügyi történetnél előbbre valók az érzelmek okozta izgalmaknál.

Gáti Péter

VADLOVAK

Színes új-zélandi film

Az bizony nagy baj, ha egy ember elveszti a munkáját. Hát még, ha ez a szerencsétlenség nem egy embert ér csupán, hanem egy embercsoportot. Ez történik a *Vadlovak* című újzélandi film főszereplőivel: bezár a fűrésztelep, ahol eddig dolgoztak és új munka után kell nézni. Vannak, akik szarvasvadásznak mennek el, mások pedig vadlovak befogására szerződnek. Az a baj csupán, hogy nem értenek hozzá. A film elején látunk néhány erre vonatkozó jelenetet, hallunk egy-két idevágó, elmésen önironikus mondatot. S elbízzuk magunkat: a biztató kezdet miatt azt képzeljük, jó filmet látunk majd a továbbiakban is. Holott ekkor jön a csalódás. És folytatódik, és tart, és nem szűnik meg egészen a befejező képkockákig.

Mert nemcsak az a baj, ha valaki elveszíti a munkáját —, baj az is, ha azt nem jól végzi. Derek Morton például, ennek az új-zélandi filmnek a rendezője szürke, igénytelen, szinte osztályozhatatlan munkát készített. Az indítás, a problémafelvetés társadalmi drámát ígér; lehetne mélyebbre ásó, társadalmi mondandókat tartalmazó a film. A lovakat ugyanis itt nemcsak befogják, hanem — miként egy igazán jó régebbi amerikai film címe mondja: — a lovakat lelövik, ugye? S miért? Mert valamely (gonoszra festett) tőkés vállalkozás érdeke úgy kívánja. Ám ennek nincs logikus kifejtése. A társadalmi töltésű film elmaradt. Ehelyett kalandfilm lett belőle. Önmagában ez sem volna baj. Hiába láttunk már ezer és ezer kalandfilmet, tízezeregyedszer is szívesen megnézné az ember, ha a maga műfajában jó lenne legalább. Ám ez nem jó, sajnos. Nem is igazán, alapvetően

rossz. Szóval nem bosszantó. Csak érdektelensége okán azonnal feledhető.

Barabás Tamás

HANGLEMEZ

MAGYAR NÉPZENEI ANTOLÓGIA

I. Tánczene

A Magyar Népzene Tára impozáns kötetei után most a magyar népzene *hangzó* tára gyarapodott egy jelentős kiadvánnyal. Korábban is voltak már magyar népzenei lemezfelvételek; a legkorábbi, egy négy lemezből álló sorozat még 1936-ban készült el, — a legújabbakat Rajeczky Benjamin és Sárosi Bálint állította össze 1980-ban, illetve 1982-ben. Most a MTA Zenetudományi Intézete egy 30 lemezből álló gyűjtemény első kiadványaképpen öt lemezen a magyar néptánc antológiáját bocsátotta közre.

A sorozat megszerkesztésénél a bartóki koncepciót tartották szem előtt. A néptánc-antológia esetében ez abban nyilatkozik meg, hogy a közölt gazdag anyagot dialektusok szerint csoportosították. Ez az anyag a történelmi Magyarország területéről került gyűjtésre, — két terület, az integer Magyarország határain kívül eső moldvai és bukovinai csángó vidékek kivételével. Első csoportként a nyugati dialektus táncait hallhatjuk, majd a tiszai dialektus következik, s végül az erdélyi dialektus táncai zárják le a sorozatot.

A szerkesztők, úgy tűnik, mindenre gondoltak, hogy az antológiát változatossá tegyék. Elsősorban a tánctípusokra gondolok; de nem kevésbé változatos a táncokat megszólaltató hangszerek sora sem. A legkülönbözőbb összeállítású zenekarok (2-, 3-, 4- és 5-szólamú vonósegyüttesek, cimbalommal, tamburával vagy nélkülük), duda, hegedű, furulya, hosszúfurulya, citera, fúvószenekar, szólótambura, héttagú tamburazenekar, tekerő, szólóének, leány-, illetve asszonykar, cigányénekesek, koboz, sőt még trombitadob duett is húzza, vonja, fújja vagy énekli a talpalávalókat.

A kiadványhoz tartozó magyar és angol nyelvű ismertető füzet értékes információkat tartalmaz a magyar tánctípusok zenekíséretéről, a különböző dialektusokról (kisebb körzetekre osztva azokat). Szép fényképek és néhány, Lajtha László és mások által lejegyzett dal kottái gazdagítják az ismertető füzetet.

Amilyen ízlésesnek találom az öt lemezt magába foglaló doboz fedelét, olyan ügyetlennek tartom a kísérő füzet címlapgrafikáját.

Főszerkesztő: dr. Falvy Zoltán. A Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének gyűjteményéből szerkesztette: Martin György (†), Németh István és Pesovár Ernő. *(Hungaroton)*

Barna István

KIÁLLÍTÁS

ÓNODI BÉLA KÉPEI

Szentendrei Képtár

Életművének nem az a meghatározója, hogy a régi szentendrei művésztelep alapító tagjaként következetes hűséggel folytatta a nagybányai hagyományokat, hanem az, hogy képi világa finomodott, egyre érzékenyebb lett. A képek beszélnek itt önmagukért és nem a stílus. Üzenete az, hogy a lényegtelennek látszó dolgok — egy macska a szék karfáján, egy virág az ablakban, egy rozsdás őszi levél — jelentőssé válhatnak. Minek köszönheti ezt? Annak, hogy Réti István tanítványaként megtanulta a mesterség törvényeit, de ezzel nem elégedett meg, csupán eszköznek használta, használja színekké átváltozó érzelmeihez. Ő is megjárta Párizst, évekig élt Amerikában, igazi utazása azonban az volt, amelynek során megismerte önmagát. Paál László boglyáitól eljutott a természetelvűség festő teremtette felső fokáig, az érzelmi táj képig, csendéletig.

Pályáját meg nem érdemelt csönd övezte. Igaz, nem voltak meghökkentőek motívumai, csak jó képeket festett.

Ónodi Béla — Bánovszky Miklós mellett — a szentendrei festészet nesztora, augusztusban lesz 85 esztendős. Köszöntjük megbecsüléssel.

Losonci Miklós

HÁY ÁGNES GRAFIKÁI

Óbuda, Budapest Galéria

Háy Ágnes grafikus, filmrendező és folklorista — tudniillik a városi népköltészet nem mindig szobatiszta, de ritkán szellemtelen virágainak gyűjtője — gyerekként kezdte művészi pályáját: már gimnazista korában rajzfilmszerű képsorozatot készített menőmanó-egyszerűségű vonalfigurákból, akik eltöprengtek az élet dolgain.

Háy Károly László, a súlyos, tragikus művészi nyelvű festő lánya azóta elérte a krisztusi életkort, és papírforma szerint teljesen felnőtt művész lett, igazi grafikus, aki mestere a vonalnak. Ennélfogva kiváló illusztrátor is. Másfelől viszont tökéletes

HETI AJÁNLAT

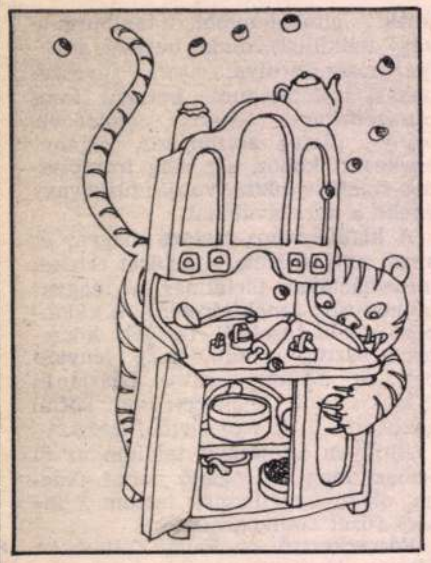

letesen megőrizte magában azt a gyermeki szemléletet, amely rácsodálkozva a világra megállapítja, hogy a felnőtteknek nincs ki a négy kerekük. És azt is látja, hogy egyszerű jelek alkalmazásával nagyon sok dolgot el lehet róluk mondani, mert komolyan veszik magukat és jeleiket, például a körből felfelé mutató nyilat és a lefelé csüngő keresztet. Utóbbi jelképekkel a közkedvelt új tudomány, a szexológia számos kérdését igen szemléletesen ki lehet fejezni.

Groteszk ez a művészet? Így is lehet mondani. De talán pontosabb filozófikusat mondani, mely az artisztikum és a blődli álarca mögé búvik. És azt hiszem, lírai is, csak szégyenli. *(Képünkön illusztráció a Mosonyi Alizzal készített Szekrény-mesék című könyvhöz)*

Székely András

FAFARAGÓK TÁRLATA
Sárospatak, Vár

Végre körülállványozták a Vöröstornyot: talán befejeződik az 1950-ben megkezdett restaurációs munka. A várfalak értékes múzeumot őriznek: reneszánsz bútorokkal, viseletekkel, Rákóczi kincseivel. Lehet-e méltó ehhez öt fafaragó kiállítása, még akkor is, ha a „Népi Iparművész" rangjának birtokosai?

A „Népművészet mestere" és a „Népi Iparművész" címével száznál több faragót tartunk számon. Aki közülük a pataki táborban részt vett, boldogan vállalja azt a tíz-tizenkét évet, a közösség nevelő szellemében. A pataki tábor rávezetett a népi ornamentika továbbfejlesztésére, s a faragás eszköze lett az egyéni mondanivaló megformálásának.

Faragóink — Csepeli István, Fodor Vendel, Schmidt Sándor, Szondi Sándor, Varga József — kiérlelt tudással, szabadon élnek az öröklött jelképekkel, formakinccsel s új tartalommal telítik őket. Friss és meggyőző ez a kiállítás: az 1972-ben indult tábor munkásait a magukra találás szép teljesítményeiben mutatja fel. A Rákóczi Múzeum népi hagyományunk méltó tanúival gazdagodott. *(Képünkön Schmidt Sándor Életfája)*

Koczogh Ákos

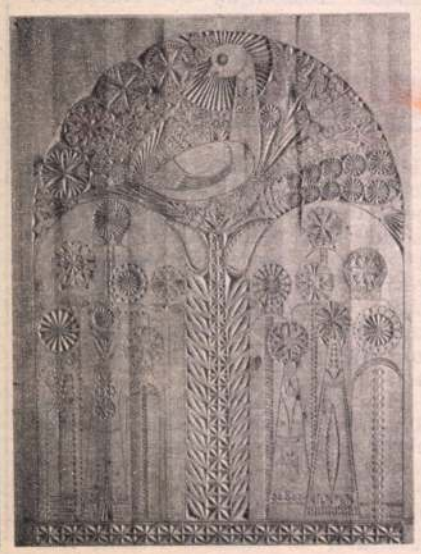

E. SZABÓ LÁSZLÓ ÉS SASS GÉZA KIÁLLÍTÁSA
Vigadó Galéria

Végre jó, a szemnek is vonzó székek! És kényelmesek is, hiszen kipróbálhattam némelyiket. A hazai székgyártás, köztudott, nem kényeztet el bennünket. Szabó billenő ülésű, cső és hajlított fa székeit, amelyekre áldását adta az orthopédia professzora is, egészségeseknek szánta, elsősorban diákoknak és ülőfoglalkozásúaknak, ép gerincük megóvására. Vajon véletlen-e, hogy e találmány eddig nem talált gyártóra, így a külkereskedelem sem szerzett számára jogvédelmet külföldön? A kör egyelőre bezárult. Az ipari formatervezés és az ergonómia, ha tetszik — és mert *tetszik* —, a korszerű iparművészet eme terméke tehát kiállítási tárgy csupán. A kiállítássorozat címére gondolva — *Tapasztalat és gyakorlat* — a hangsúly még mindig a tapasztalaton van.

Valamivel szerencsésebbek Sass Géza jó megjelenésű, ha stílusjegyüket keresném, a posztmodern formavilágába kívánkozó székei. Ezeket ugyanis az Iparművészeti Vállalat pártfogásába vette. És ha cinikus akarnék lenni, azt is hozzátehetném: hiába, a szépség fontosabb, mint az egészség! De nem mondom, mert ezek a székek egyfajta reprezentáció valóban színvonalas kifejezői.

És hogy milyen beállítottságú művészekkel van dolgunk, jól mutatta a kiállítás „műhely"-szektora, amely bepillantást engedett a tervezés folyamatába is. Nem elrettentésül, avagy éppen pukkasztásul — hiszen a közönséges téglától a háztartási létráig, szokatlan rekvizitumok sora szolgált itt valami módon ülőhelyül —, hanem, hogy bizonyítsa: világunkban már „mindent kitaláltak", egyetlen lehetőség tehát a haladásra: igenis *mindent kipróbálni! (Képünkön E. Szabó László billenő ülésű csőszéke)*

Balog János

KAJÁN

MELLTARTÓ

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 429-350, 222-408

Főszerkesztő: **BENJÁMIN LÁSZLÓ**

Főszerkesztő-helyettes: **FEKETE SÁNDOR**

Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.

Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója

HU ISSN 0133–1361

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Hírlap Irodánál (Postacím: Budapest V., József nádor tér 1. — 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: negyedévre 120,– Ft, ½ évre 240,– Ft, 1 évre 480,– Ft.

85.1539 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **Szlávik András** vezérigazgató. **INDEX: 25 817.** Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

HÁY ÁGNES

Meghívó

Az ELTE Esztétika és Művészettörténeti Tanszéke
meghívja Önt

Háy Ágnes
kiállítására

Megtekinthető 1983. május 23–június 10-ig
az ELTE BTK klubjában (Bp. V., Pesti Barnabás u. 1.)
az **A** porta mellett

A kiállítást megnyitja 1983. május 23-án délután 5 órakor
GÉMES JÁNOS (DIXI)

Hétfőnként (május 23., 30. és június 6.) délután 5 órai kezdettel

vetítés Háy Ágnes animációs filmjeiből

A kiállításon megvásárolhatók Háy Ágnes sokszorosított grafikái
(SEX, BETLEHEM, ...)

*

Értesítjük, hogy a Fiatal Művészek Klubjában
(Bp. VI., Népköztársaság útja 112.)
1983. június 3-án este 7 órakor
(a fenti kiállítással párhuzamosan és azt kiegészítve)
újabb vetítés és kiállítás lesz.

Háy Ágnes grafikus

Háy Ágnes

— Ebben a néhány soros bevezetésben egy-két adatra is szükség lenne — mondtam. — Mit írjak bele. Születtél?

— Kínos. — Ági elfintorodott. Gimnazista korában filmdíjat nyert, aztán később is. Mesekönyveket illusztrált, jött-ment, álmodozott, vitatkozott, a fanatikus munka és az alvás közti éjt-nappallá-tevő furcsa küzdelemmel volt elfoglalva. Egy felnőtt gyerek véresen komoly élete lehetne ez, ha nem volnának az ilyen kijelentések olyan komolytalanok.

— Egyszer láttam a mozgólépcsőn egy bolondot — szólalt meg újra. — Állt a mozgólépcsőn és a kezét nézte, az ujjait. Mozgatta az ujjait és úgy bámulta őket, mintha most látná őket életében először. Megpróbáltam utánozni, s elkezdtem én is mozgatni az ujjaimat. Nagyon érdekesek voltak. De aztán arra gondoltam, hogy ha tovább csinálom, engem is bolondnak néznek. Inkább rajzolni kezdtem őket. Hát erről van szó.

Önkéntelenül is kinyújtottam a kezem és mozgatni kezdtem az ujjaimat. Aztán gyorsan zsebrevágtam az öklömet. Mint egy szekrényt. Tele volt a tenyerem titkokkal.

A rajzok akkor jók, ha hasonlítanak egy zsebrevágott ökölhöz — gondoltam. Lehetne ezzel kezdeni. Aztán: — A szekrények olyanok, mint a zsebek, amiket már több éve nem nyitottunk ki. Elszaporodnak benne a vasalók, a porcelán cukortartók, a szőrmacskák és a szecessziós bronzvitézek.

— A tigrisek! — javított ki Ági. Tényleg, nála az éjjeliszekrényben is van valami bengáli vérszomj, ha lerajzolja. A csillárról nem is szólva. Úgy kanyarog a szobának abban a felső harmadában, amit nem lakunk, mint a polipok.

— Ezek azok a rajzok, ahogy egy szoba látja önmagát — mondtam később Bán Andrisnak.

A szerkesztő úr szakszerűen rámnézett és bólintott.

P. G.

P. G.: Háy Á

Élet és Iro

13

aug. 24. XXVIII/34

könyvezett jambusok
yos áron!
e: „Végkiárusítás".

dülálló néptribun
i
illő nép ismeretségét.

Nyári Mikulás

— gyermekvers —

Éjjel beállítom magam
S reggel a szív jókor rian
Jöhet bár nyári pirkadat
Versemben fagyos hír s adat
Nyár van tehát és hull a hó
Szívem völgyében baltaszó
És nap takarja az eget

Háy Ágnes grafikus

HÁY ÁGNES grafikusművész munkáit állította ki a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóházában. Az első önálló tárlatán háromszáz rajzot, másfél évtized terméséből válogatott bemutatót tekinthetnek meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1985. VII. 16

Háy Ágnes

Füzetrajzok A-tól Dul-Engelmig

Háy Ágnes grafikái a Lajos utcai Galériában

VAN EZEN A KIÁLLÍTÁSON egy elfüggönyzött kabinet. Szokatlan rajzok vannak benne. *Háy* Ágnes e rajzai kendőzetlen, önironikus módon szólnak a női szexusról, erotikus fantáziákról.

E szókimondásnak Háy Ágnes „infantilitása" a kulcsa. Több mint tíz éve gyűjti a budapesti utcafolklórt, illetlen gyermekmondókákat. Egyazon mentalitás: a szájaló gyerek és az utca embere ki meri mondani, amire gondol. Mint ebből is kiderül, Háy Ágnes bizonyos tabukról egyszerűen nem vesz tudomást. 1952-ben született. 1971-ben érettségizett, de ugyanebben az időben már aktív művész volt. 1971 és 1974 között számos hazai és külföldi amatőrfilm-fesztiválon díjat nyert. Autodidakta. *Erdély* Miklós és *Mauer* Dóra kreativitás stúdióját látogatta, ahol minden hagyományos feladatot a feje tetejére állítva, minden műfajt — rajzot, fotót, filmet — „kézenállásból" is kipróbált. Ez a mesteriskolák szintje, ahol a kötelező beidegződések fellazítása után friss vizuális értékeket kell felfedezni. Itt vált népszerűvé az általa művelt és nemzetközileg is kedvelt grafikai könyvforma.

Kezdetben, az *Egy különc úr naplójából* (1971) korszakban jellegzetes negatív figurákkal, csattanóra végződő történetet ír le, karikaturisztikus stílusban, a film módszerével egymás mellé sorolva az epizódokat. A sztori banális helyzetben, filozofikus létérzést fejez ki. Humora abszurd, fekete humor.

A HETVENES ÉVEK közepétől két alapjelet használ. Ezek a bonyolult kommunikációs kapcsolatok férfi-női szereplői a rajzsorozatokon. Majd mulatságos „őszvérszituációk" keletkeztek: az absztrakt jelek képtelen módon reális valóságkörnyezetbe keveredtek. Például a bakancsba cipőpertli helyett fűzött nyilak ábrázolták a csúnyán összegubancolódott emberi viszonyokat.

Aztán újabb fordulat következett. Míg korai animációs filmjei rajzi technikával készültek, a 80-as évek rajzaira a film közvetlen és konkrét világlátása nyomja rá a bélyegét. Naplójában a kamera közelképeit, totáljait, képkivágásait látjuk viszont. A „filmfelvétel" akkor kezdődik, amikor az alkotó felébred, kinyitja a szemét. Szüntelenül áradnak a könnyed, lendületes vonalrajzok a füzetlapokon, amelyeken minden rajta van, cenzúrázatlanul: a mindennapok esetlegességei, az unalom, sőt a rumli a szekrényben, a mosatlan a csap alatt, a konnektor és a csaptelep, amire senki sem figyel, mint a katalógusfiók A-tól Dul-Engelmig. Ezek a tárgyi környezetről mind egyedi, karakterisztikus portrék — bár emberi portrét csak kivételes esetben rajzol.

A Móránál megjelent, Mosonyi Alíz meséihez készített könyvei (*Orroló* 1977, *Mesék Budapestről* 1982, *Szekrénymesék* 1985) a gyermekek képzeletéhez közelálló módon kötik össze a hétköznapok szeszélyes csodavilágát Artaud, Jarry, Mrozek világszínházával, napjaink modern világával.

Gyetvai Ágnes

sik magasugrónő edzőjének nagy megnyugvást jelent, ha tanítványának eredménye százhetvenvannal kezdődik, vagy éppen egy rúdugrónak már az is jó, ha teljesítménye meghaladja az öt métert. De a világcsúcs az említett számokban 207 centiméter és hat méaggódnom, hogy elpártolnak a sportágtól. Hiszen az atlétika a sportok királynője, a királynők rendszerint szépek, de legalábbis az ünnepekre igyekszenek a legjobb formájukban mutatkozni.

Iglói Nagy István

Földrészeken át

VILÁGSZERTE mind többen hódolnak a testedzés új formájának, a hetvenes években az Egyesült Államokból elindult triatlonnak. A hivatalos szabályok szerint a triatlonversenyeken az indulóknak 3,8 kilométert kell úszni, 180 kilométert kerékpározni és 42 195 métert futni — mindezt egyhuzamban. A „vasember" sportnak nevezett háromtusa képviselői az elmúlt esztendőben megalakították a Nemzetközi Triatlon Uniót, amelynek tizenöt nemzeti szövetség a tagja. A vasemberek most igazi nagy ünnepre készülnek, augusztus 17-én a hollandiai Almere-ben tartják a sportág első hivatalos nyílt Európa-bajnokságát. A holland házigazdák szerint eddig tizenhét ország több mint 700 versenyzője küldte el nevezé-

Háy Ágnes

Háy Ágnes kiállítása nyílt meg hétfőn délután a Budapest Galériában (III., Lajos u. 158.). A tárlat augusztus 25-ig tekinthető meg. A bemutatóhoz kapcsolódóan július 18-án, csütörtökön, július 31-én, szerdán és augusztus 25-én, vasárnap délután négy órakor vetítést tartanak Háy Ágnes animációs filmjeiből.

Magyar Nemzet
1985. VII. 16.

Háy Ágnes

— **Háy Ágnes grafikusművész** munkáiból nyílt kiállítás hétfőn a Budapest Galéria Lajos utcai kiállító házában. A fiatal grafikus első önálló tárlatán csaknem háromszáz rajzot, másfél évtized termésből válogatott bemutatót tekinthetnek meg az érdeklődők.

Magyar Nemzet 1985. VII. 16

HÁY ÁGNES

Kortárs 1986.1.

Háy Ágnes magányos és egyedülálló jelenség a magyar művészek között. Már kislánykorában készített amatőrfilmjei felhívták rá a figyelmet, annyira különös, mindenki másétól különböző látás- és előadásmód jellemezte őket – s olyan jók voltak. Filmjeinek és rajzainak titka egyaránt abban a kristálytiszta egyenességgel végigvitt közlésmódban rejlik, amely mégiscsak abszurditásba torkollik. Filmjeiben ez a „rejtett groteszk" a stilizált alakok

Forgács Éva

Egy komisz kislány naplójából

Háy Ágnes rajzai

stilizált cselekvéseinek humorából fakad, az animáció burleszkjéből; rajzai azonban olyan pontosan realisztikusak, bravúros vonalvezetésűek és olyan részletezően valósághűek, hogy magyarázatra szorul: miért érezzük őket mégis ironikusnak, távolságtartónak – tulajdonképpen mitől furcsák?

Témái az élet jelentéktelennek látszó zugai: konnektorok, ceruzatartók, villanybojler-csövek, edényespolcok, teáscsészék és étkezési maradékok, súlyos személyiségű szekrények – és sorolhatnánk a végtelenségig –, amelyek a rajzon főszereplővé válnak. A groteszk hatás részben e szolgasorban szerénykedő tárgyak előtérbe kerüléséből fakad: szinte hunyorognak a hirtelen fényben. Háy Ágnes láthatóan élvezetét leli abban, hogy olyan tárgyakat dug az orrunk alá, amelyek létezéséről általában tudomást sem veszünk. Mindebben kétségtelenül van valami a gyermeki – méghozzá a komisz gyermeki – szemléletből: az embernek az az érzése, mintha ezt a kislányt a mamája magával vitte volna valakihez vendégségbe, s mialatt a felnőttek az ő fontos dolgaikat megvitatták, ő jólnevelten és pontosan, szépen lerajzolt mindent, ami a szeme elé került. A hangsúly azonban azon van, hogy *mást csinál*, mint a felnőttek, sőt, mást, mint egy jó kislány: mert a „rajzolj szépen" képzeletbeli felszólítására csupa olyasmit vet a papírra, amit legszívesebben elrejtenének a szeme elől. Piszkos, pókhálós sarkok, mosatlan edények, rendetlen polcok, leszedetlen asztalok és a tömítések kócos szálait kimeresztő csövek jelennek meg a rajzokon, bűbájosan ártatlan ügyességgel előadva, hihetetlen biztonsággal és jellemző erővel vezetett vonalak közé zárva.

A *vonal* különleges élőlény – mint minden vérbeli rajzoló, Háy Ágnes kezében is. Csúfondáros precizitással követi filctollát: hiszen miközben látszólag a legalázatosabb hűséggel rögzíti a legkézzelfoghatóbb valóságot, valójában mélységesen szubjektív belső erő parancsának engedelmeskedik. A személyiség jegyeit elsősorban a vonal karaktere viseli magán: itt rejlik a személyes stílus titka. Az ösztönös kifejezésnek ezen a síkján Háy Ágnest kitartó, nagyon pontos, hűvösen okos, kaján és kegyetlenül éleslátó művésznek ismerhetjük meg, aki mentes maradt mindenfajta, a „felnőtt" látásmódot jellemző rutintól és közhely-beidegződéstől.

Mégsem gyermeki vagy gyerekes ez a rajzművészet; akkor sem, ha létrehozója valóban az átlagosnál intenzívebben megőrizte az elfogulatlan látás, a mesélés és a tárgyakat szabadon átlelkesítő varázslat gyermeki képességét. Háy

Ágnes ugyanis kifinomult tudatossággal választja ki motívumait, okosan és lényegretörően találja meg a mondanivalójának leginkább megfelelő valóságszeleteket. Aki tehát azt hiszi, hogy az ő „gyermeki szeme" mögött nem áll ott egy felnőtt ember gondolkodása és művészi kifejezőkészsége, az nagyon naivan és nagyon gyerekesen téved.

СЕРВИЗ С ЗЕЛЕНОЙ ЛЯГУШКОЙ 1985 03 05

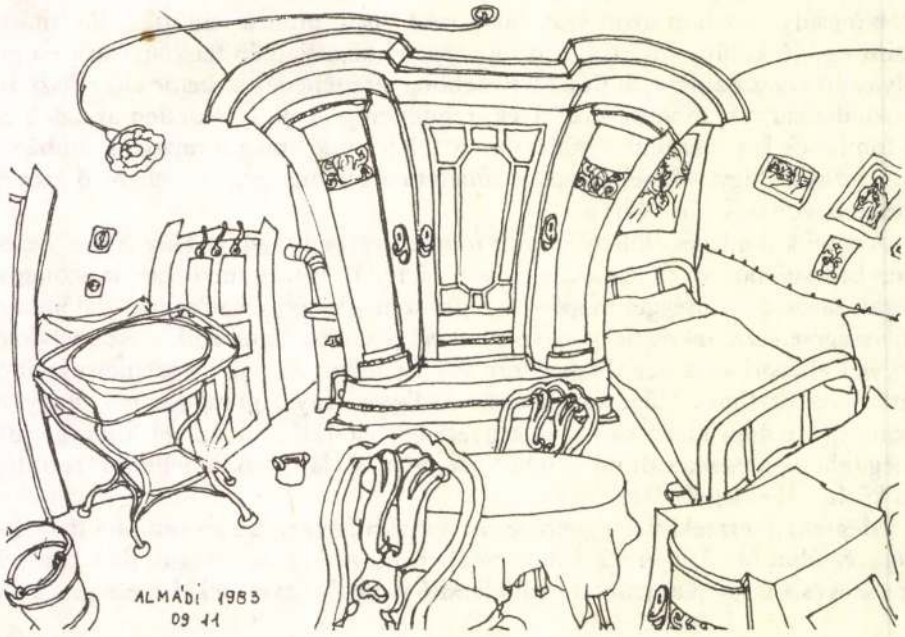

ABRAHÁMHEGY
1983
09 P.

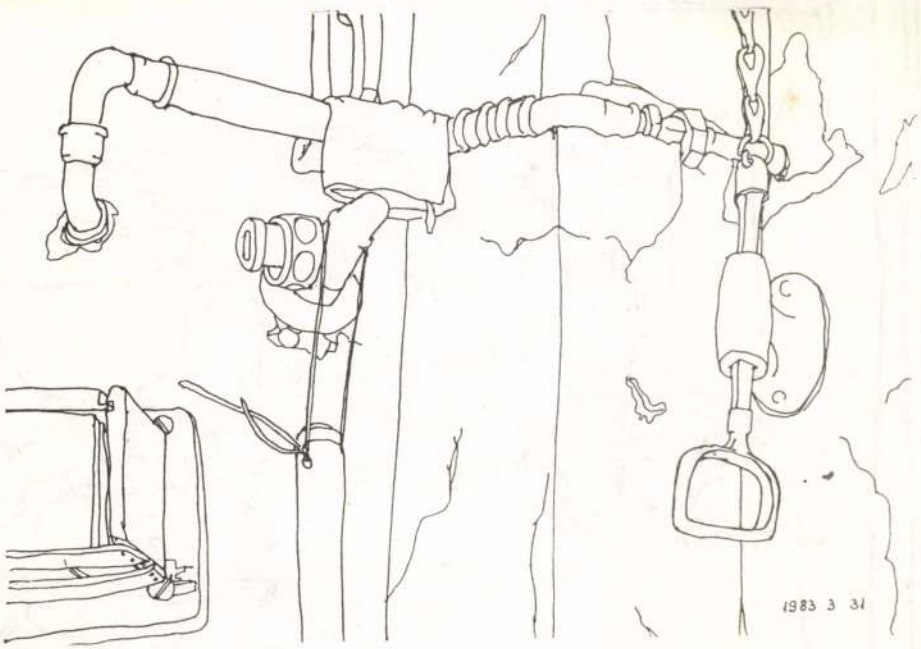
1983 3 31

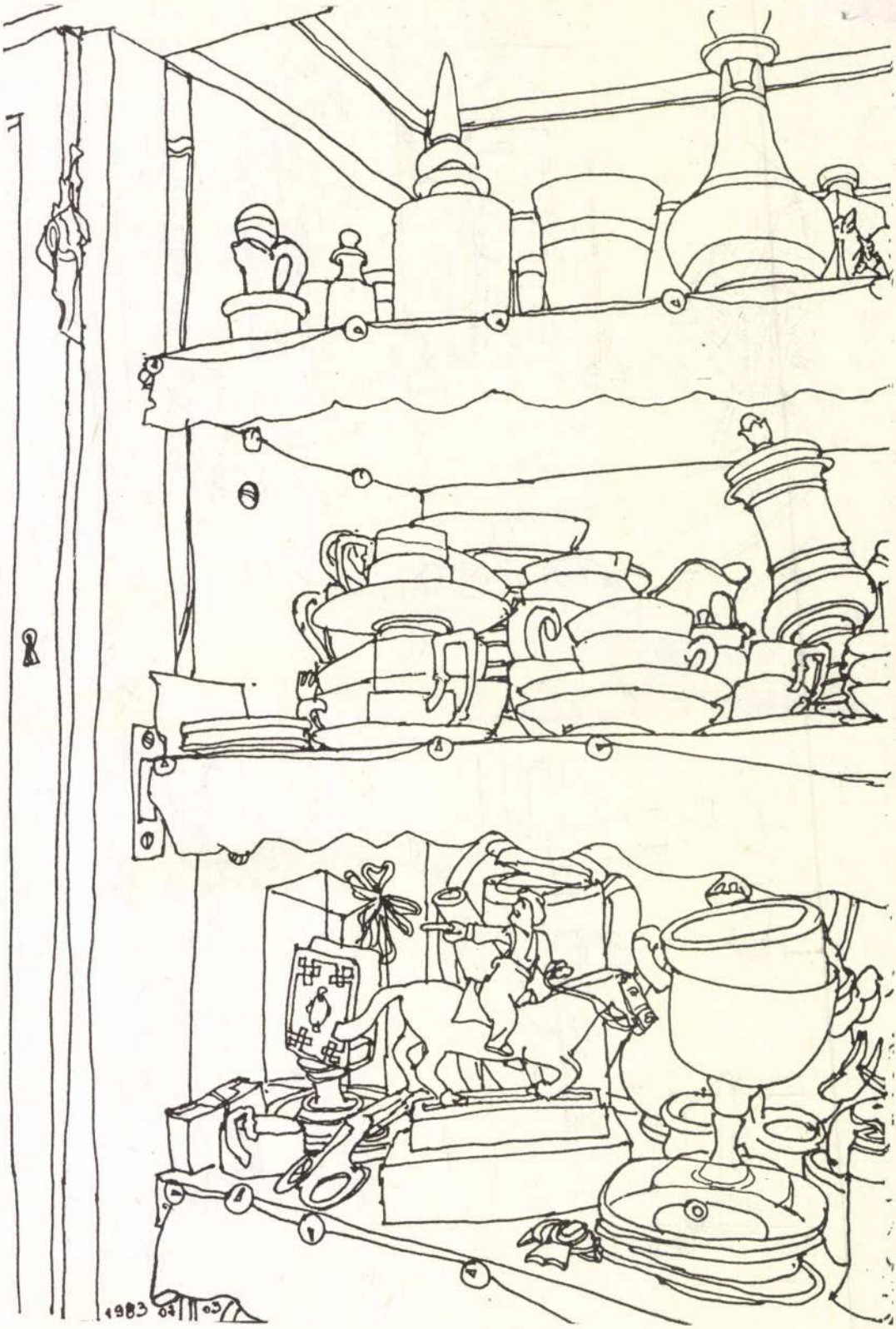
1983

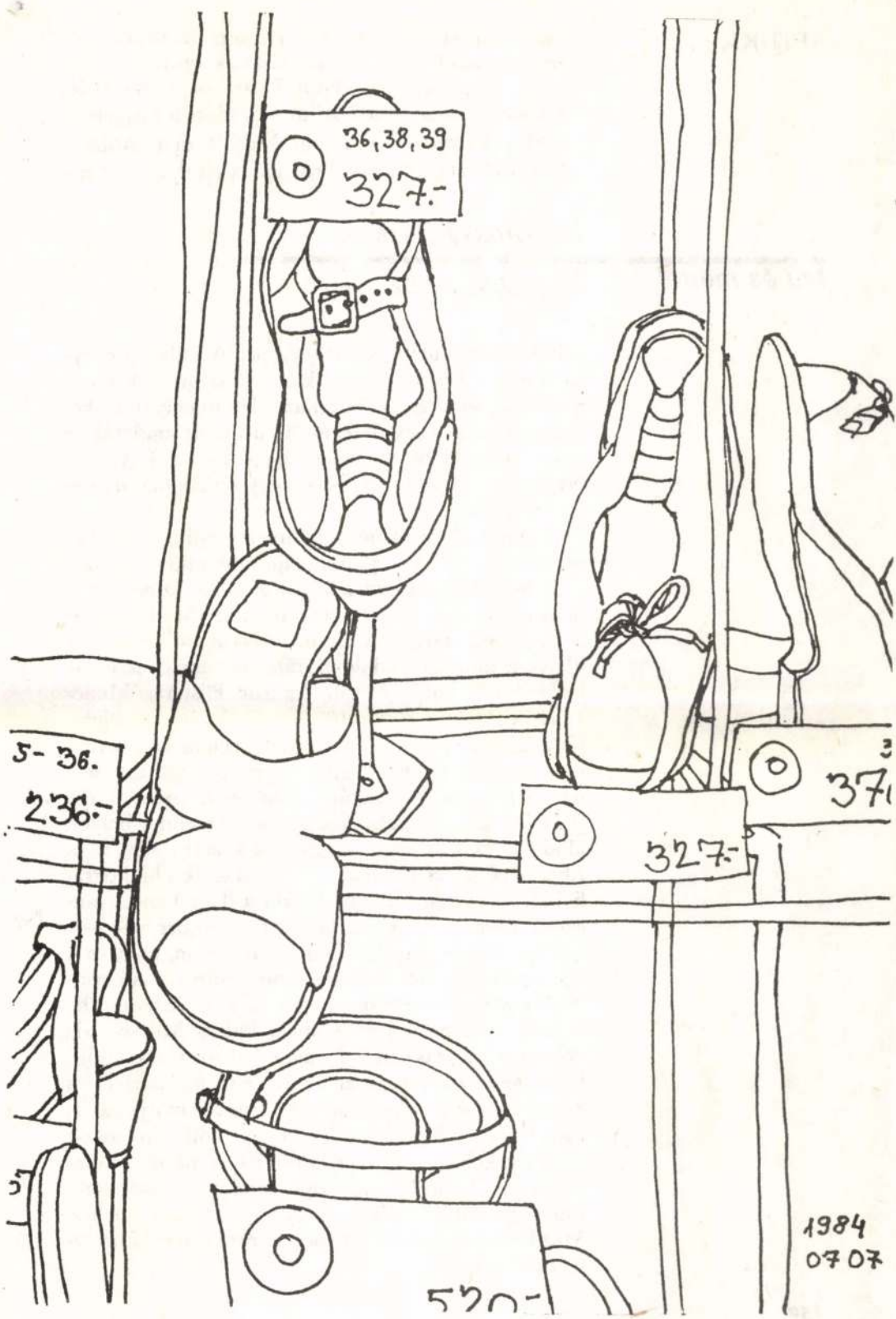
36,38,39
327.-
5- 36.
236.-
327.-
1984
07 07

Fogarassy Miklós

Egyetlen ember felé

(SZENTKUTHY MIKLÓS: AZ EGYETLEN METAFORA FELÉ) A könyv mostani, második kiadásának borítóján egy nagyon szép orchidea kissé háttérből kiemelkedő fényképe látható. A vele szinte egy időben megjelent *Fejezet a szerelemről* borítóján Niccolo dell' Abbate (1517–1571) egyik híres, Proserpina elrablását ábrázoló festményének részlete szerepel. Minden bizonnyal maga Szentkuthy Miklós választotta őket – a műveltség és ízlés csalhatatlan biztonságával. A két könyv a 30-as évek derekán az író saját kiadásában látott napvilágot, az első 1935-ben az Egyetemi Nyomda, az utóbbi 1936-ban, egy kecskeméti nyomda betűivel.

A szóban forgó könyv, az író második, a *Prae*hez mérten roppant karcsú munkája több mint fél évszázada megbukott annak a folyóiratnak a „színe előtt", mely újabb irodalmi kritikai sajtónkban kezd a felhőtlen rajongás tárgyává válni. A Nyugatról van szó, illetve a magyar irodalombírálat történetének egyik legkínosabb baklövéséről. Amikor Pfisterer Miklós 1931-ben doktori disszertációjának első három fejezetét a Pázmány Péter Tudományegyetem dolgozatainak sorában megjelentette, egyetlen orgánum sem figyelt fel erre a munkára (*Realitás és irrealitás Ben Johnson klasszikus naturalizmusában* – tartalma helyett álljon itt csak az, hogy – egyebek között – egy T. S. Eliot nevű szerző munkájára is hivatkozik a bibliográfiája!). 1933-ban Németh László a Tanúban ugyanezen a néven harangozza be egy fiatalember még kéziratban lévő regényét, kissé szabadkozván, hogy csak felolvasás útján, töredékesen ismert műről ír. A következő esztendőben maga a mű (a *Prae*) Szentkuthy Miklós neve alatt jelenik meg. Babits Mihály, aki ebben az időszakban a Nyugat érdemi szerkesztője, két *Könyvről könyvre*-jegyzetében is elmélkedik róla – a szerző nevének említése nélkül, s azért nem írja azt le, mert bevallja, hogy inkább csak tépelődik: elolvassa-e a „könyvkolosszust", melyet ifjú irodalmárok ajánlanak neki. „Nehéz" és „könnyű" irodalom viszonyáról töpreng inkább, s fájlalja, hogy a mű – kilóra is nehéz. Meg kell értenünk őt: ezekben az években már betegségekkel kínlódik.

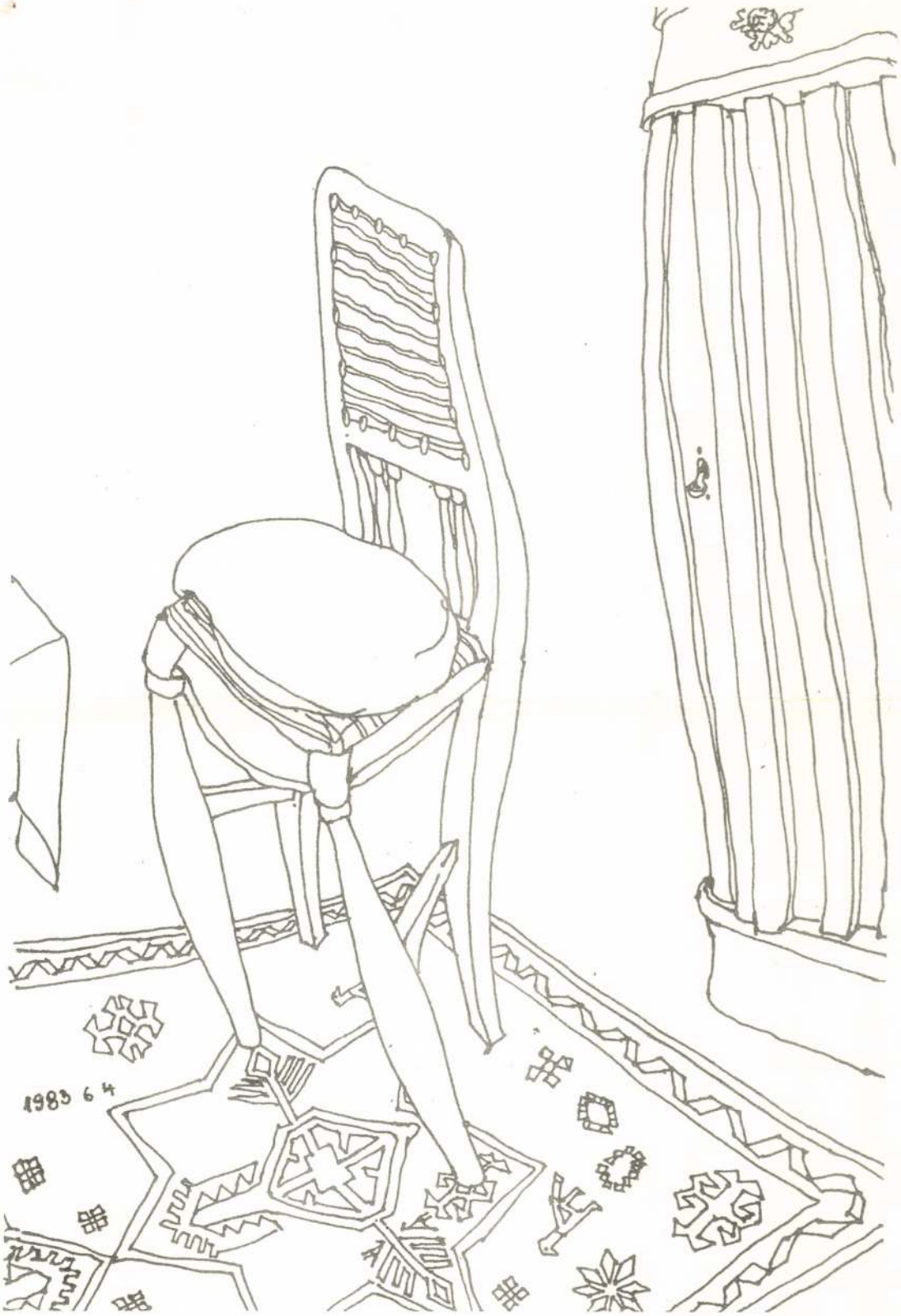
1983 6 4

Ára: 20

1984 06 24

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXX. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
NYOLCVANHAT
JANUÁR

1

Illyés Gyula: A Szentlélek karaványa
Tatay Sándor: Palacsinta apróban
Czakó Gábor drámája
Kovács István, Szécsi Margit, Sziveri János,
Takács Zsuzsa és Tandori Dezső versei
Normai Ernő: Beatrice apródja
Vas István – Domokos Mátyás:
Két költői út egy nemzedékből
Györffy Miklós riportja
az ifjúsági és gyermeksajtóról
Fogarassy Miklós, Dérczy Péter, Tüskés Tibor
és Szigethy Gábor kritikái
Szentkuthy Miklós, Csurka István,
Moldova György és Cs. Szabó László könyveiről
Háy Ágnes grafikái

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 SEP 14

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Háy Ágnes

JÉKOZÓDÁS

1021

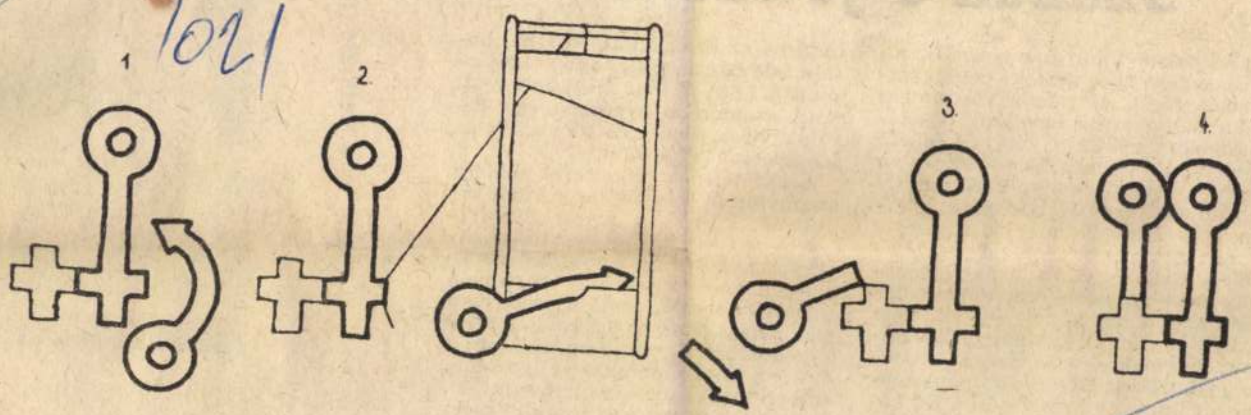

Háy Ágnes rajza

ALBERT ZSUZSA:

Szabad-e játszani?

Rousseau falun nevelné Emilt, pedagógiai regényének példagyermekét, mert szerinte a város nem alkalmas gyermeknevelésre. Családunkban szállóige lett az egyik nagynéni mondása: „emeleten nem lehet gyereket nevelni". S van is ebben sok igazság. Hiszen a gyermekkor szabad mozgást kíván, s ehhez gyermekhez szabott, veszélytelen, vagy legalább nem túlságosan veszélyes környezetre van szükség, ahol a kis ember —, aki nem miniatűr felnőtt, hanem más valami: gyermek — egyéniségét kibontakoztathatja. Ilyen környezet lenne a falu, vagy a kertes ház. De korunkra a város a jellemző, a bérház, a lakótelep, sőt, a szalagház. Egy óvónéni azt mondta Orsikára: határos az erőszakkal, ostoba hatalmaskodással. Bizonyos bajtársiasság, igaz, itt már fellelhető, például az idősebb gyerekek egy darabig visszajárnak és megvédik az idegenektől a kicsiket.

A lakótelepek játszóterei ebből a szempontból jobbak, de szintén kicsinyek, s ezért a személyiségfejlesztő, az életre felkészítő közös játékokra alkalmatlanok. Márpedig a játék nem szórakozás, hanem a gyermekkor életformája. Aki nem tanul meg játszani egyedül is, meg közösségben is, az nem tud majd élni; a társadalomban eligazodni, emberekkel kapcsolatot teremteni. Nehezebben választ majd, mert sem saját lehetőségeit, sem környezete adottságait nem képes helyesen felismerni. Az állandó fegyelem és

Kocsis Imre metszete (részle

LÁZÁR ISTVÁN:

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

19 JUL 6
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Háy Ágnes

1021

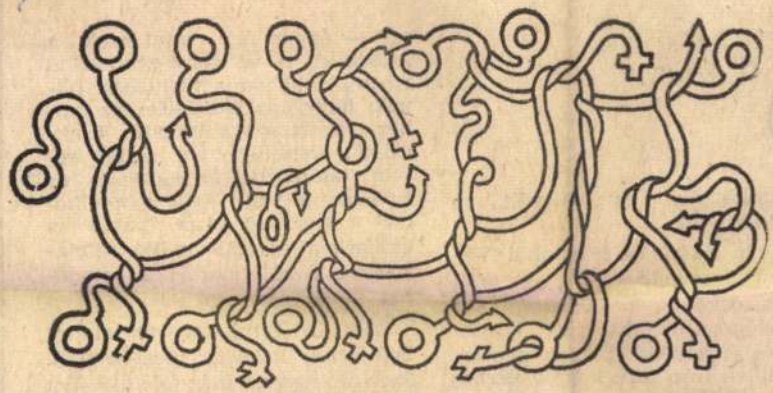

Háy Ágnes: Kapcsolatok

Ó

hallgatóknak és fütyült a Zöld Ottókra.

Veres Pálné és Hugonnai Vilma ugyanis már sejtette azt, amit azóta orvosok, pedagógusok és pszichológusok, értelmes felnőttek és érdeklődő fiatalok nemzedékeinek sora tud: hogy a vérbaj és az alkoholizmus, az öngyilkosság és a nemi szabadosság táptalaja mindenkor a tudatlanság, a homály. Homály az agyakban: ho-

„rosszak", a véletlen gyerekeket ringatók, abban a tévhitben élnek, hogy „az ösztönélet az ember legalacsonyabbrendű funkciója". Kettéfűrészelt énjük sosem találkozhat az ösztön és az értelem, a vágy és a gondolkodás, a kívánság és az elhatározás emberhez egyedül méltó szintézisével. Azzal, amiből a harmónia fakad.

Zöld Ottó, mielőtt tisztelettel befejezné levelét, megfenyeget. Szerinte egyszer még felelni kell a bűntényért, hogy a népesedéspolitikai határozattal, az új családjogi törvénnyel párhuzamosan —

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 FEB 23

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Háy Ágnes
1021

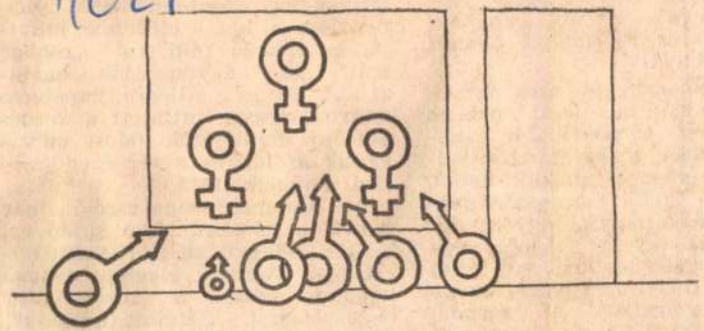

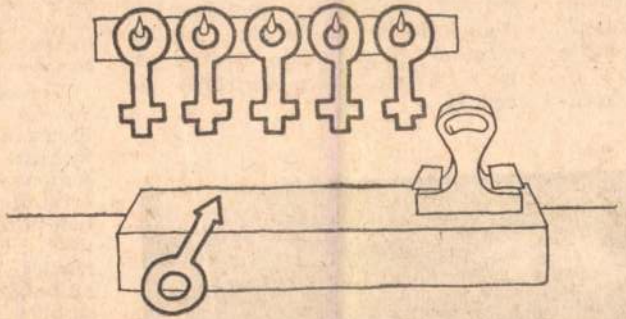

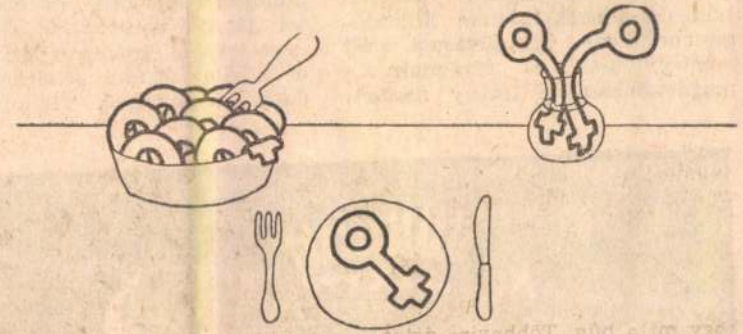

Háy Ágnes: Jelképek

mitoszával, az antik figurák isteni vállára mai sorsdrámák emberi terhét rakja. A *Párkák* — három „kötőnő", akik lehallgató csoportként működnek valamelyik dél-amerikai állam különleges osztályán. Az életfonal, amit gombolyítanak és elvágnak: a magnetofonszalag. Hubay modern

ronikus nyilvántartásból, az egész rendszerből, ahova besorolták. Lefekszik egy padra, nézi az eget, a felszálló gépeket, s miközben „boldogan és bűntudattal játszik sorsa lehetőségeivel", képzeletben egyszerre légi kalóz és kijelölt útjáról „eltérített" áldozat. A szerepek véletlenszerű-

kalmas a titokzatosságra, a mitoszteremtésre. Talán ezért van, hogy íróink a Rádiószínház láthatatlan színpadán legrejtettebb énjüket tárják fel, legtitkoltabb rögeszméikről vallanak. Mintha nemcsak figuráik, de ők maguk is a láthatatlanság védelmét élveznék.

költészethez is: Balassi (Szokolai Sándor), Váci Mihály (Sáray Tibor) és Petőfi (Petrovics Emil) versei után az idén *Kassák Lajos* versei nyomán készült kantátát, melyet *Farkas Ferenc* írt *Bontott zászlók* címmel.

Versei nyomán és nem verseire. A partitúra belső oldalán olvasom ezt a pontosabb fogalmazást. Mert a kiválasztott költemények nem a maguk teljes, érintetlen költői atmoszférájukban alkotják a kantáta egy-egy tételét. Csak egy-egy strófa vagy részlet erejéig, esetleg egy vers különböző helyiről egymás mellé sorolva szolgálják a zenemű koncepcióját. Gyakori, évszázados eljárás ez (hamarjában Berlioz Faustja jut eszembe a nagy példák közül), csak azért teszem

hanem könnytelen, égő szemű búcsúztató. Néhány elégikus tónusú hangszer színezi a beszédszerű énekszólamot. („Halott katonák". 1945).

Az 1915-ös háborús vers egy másik képe sugalmazza a kantáta ötödik tételének indulókarak-

Háy Ágnes

1021.

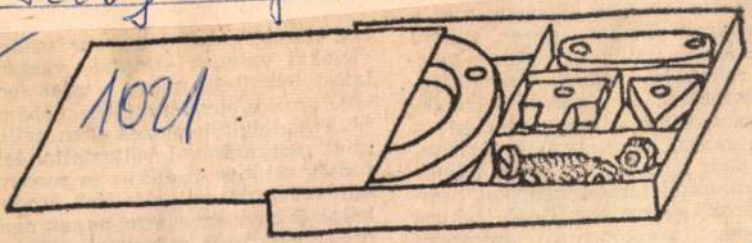

Háy Ágnes: Doboz

1974. JÚLIUS 27.

nyugalmat eszen
életet korábban is jegyezt
nagyvárosi életben is va
vidékiesség (különösen Pá
dig robbanás szélén tár
szültségeivel, de a magun
konyságával összehasonlít
nem csoda, ha azokról a
ról, akár a megoldhatatla
mondásoktól terhes ameri
pusokról, akár a feszültebl
európai egyetemekről s
inkább ide húzódnak. S ta
kiegyensúlyozottság az ok

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 JUL 27

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-048, 337-748, 340-376

Háy Ágnes, grafikus

Háy Ágnes rajza

Háy

Élet

9.

XXVII/49

lamos egyénisége.

Az Ady-párhuzam azért tűnik fel központi kérdésnek, s a Király-interjú a könyv csúcspontjának,

Az öregedőkor kedély
Is eléggé shocking ha

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 APR 27.

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Háy Ágnes

ne az ajtón

1021

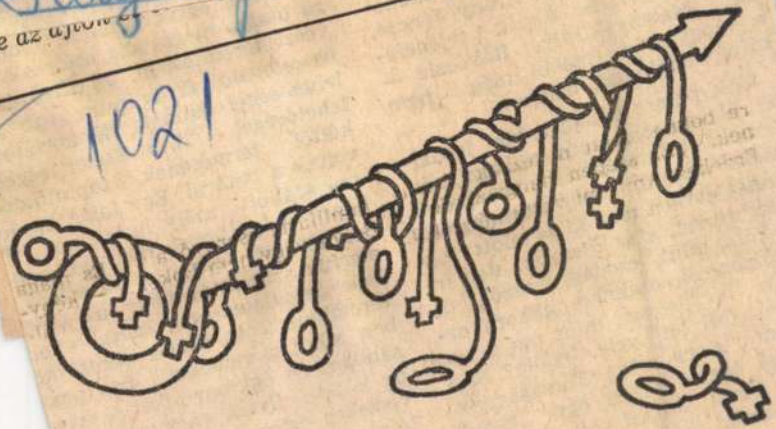

Háy Ágnes: Szimbólumok

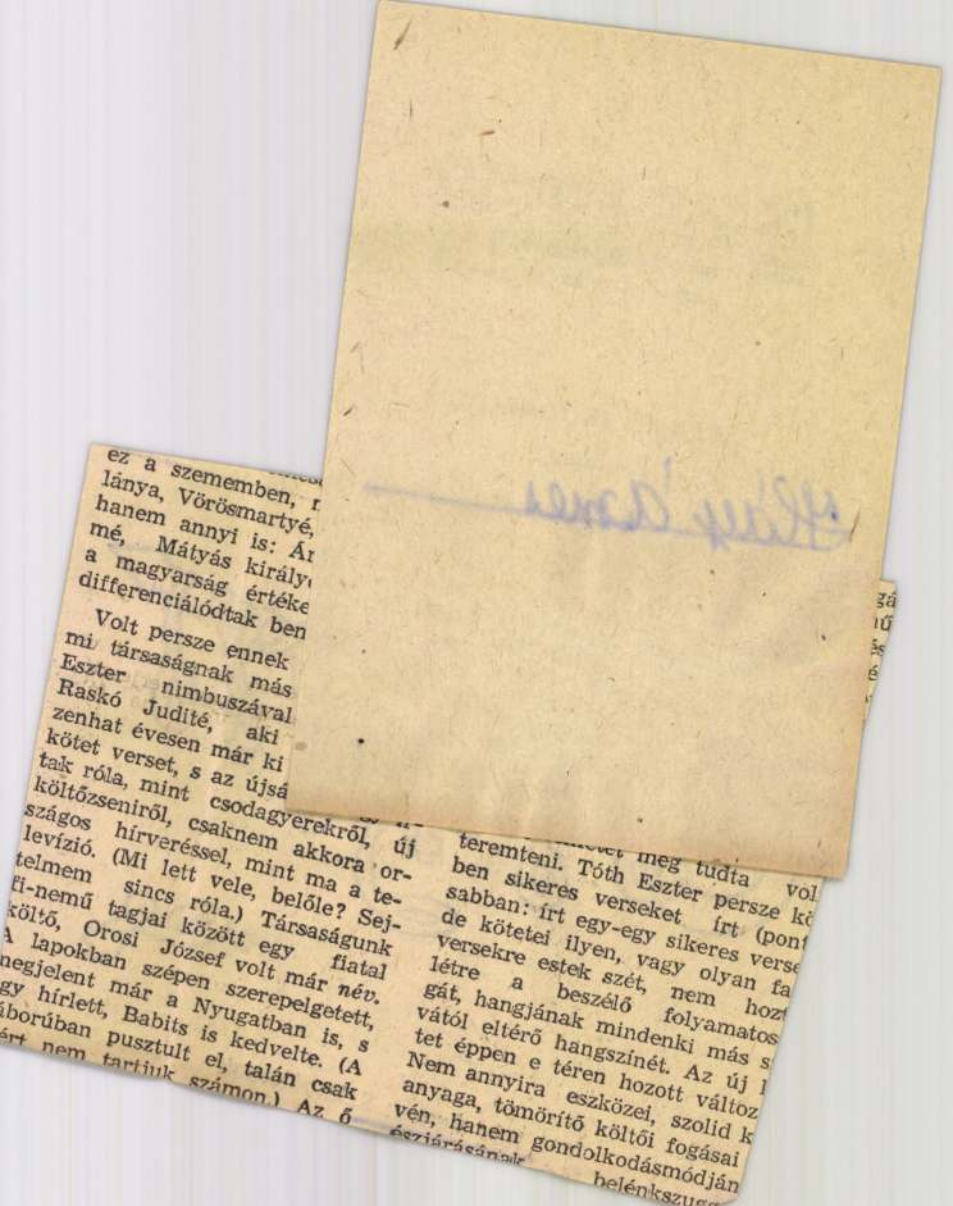

ez a szemem
lánya, Vörösmartyé,
hanem annyi is: Á
mé, Mátyás király
a magyarság értéke
differenciálódtak ben

Volt persze ennek
mi társaságnak más
Eszter nimbuszával
Raskó Judité, aki
zenhat évesen már ki
kötet verset, s az újsá
tak róla, mint csodagyerekről, új
költőzseniről, csaknem akkora or-
szágos hírveréssel, mint ma a te-
levízió. (Mi lett vele, belőle? Sej-
telmem sincs róla.) Társaságunk
fi-nemű tagjai között egy fiatal
költő, Orosi József volt már *név.*
A lapokban szépen szerepelgetett,
megjelent már a Nyugatban is, s
gy hírlett, Babits is kedvelte. (A
háborúban pusztult el, talán csak
ért nem tartjuk számon.) Az ő

teremteni. Tóth Eszter persze kö
ben sikeres verseket írt (pont
sabban: írt egy-egy sikeres vers
de kötetei ilyen, vagy olyan fa
versekre estek szét, nem hozt
létre a beszélő folyamatos
gát, hangjának mindenki más s
vától eltérő hangszínét. Az új l
tet éppen e téren hozott változ
Nem annyira eszközei, szolid k
anyaga, tömörítő költői fogásai
vén, hanem gondolkodásmódján
észjárásának belénkszug

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Háy Ágnes

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 ÁPR 1 1

/1021

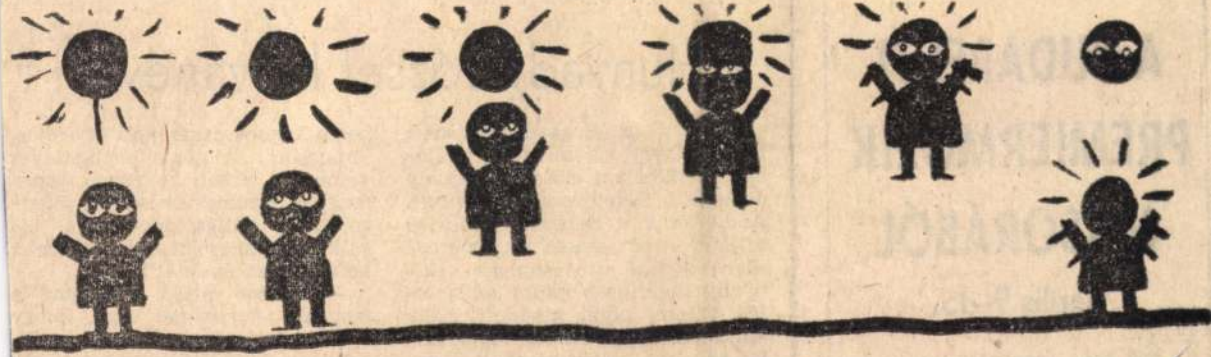

Háy Ágnes rajza

A BUDAPESTI PREMIERMOZIK MŰSORÁBÓL

Április 9–15.

ALFA:
Az első nagy vonatrablás (mb. ang) 3, n6, f8

Hunyady József hatvanéves

Pécsett, a Szabadművelődési Felügyelőség kis udvari irodájában találkoztam először Hunyady Józseffel. Kefelevonatot javított. Addig csak a Sorsunk felolvasó estjein láttam, messziről. Az emeteten valahol ajtó csapódott. Hunyady ingerülten kapta föl a fejét, valami olyat mondott, hogy tönkreteszik az ember idegeit... De kezében máris mozdult a ceruza és addig föl sem pillantott, amíg a levonattal nem végzett. ben a lombok csatazajt vagy fuvolamuzsikát susogtak. Én húszéves voltam, ő abban az évben kapta meg a Baumgarten-díjat. Elragadtatva hallgattam volna tovább, de megzörrent zsebében a kefelevonat, és felállt.

— Egyszer majd megírom a magyar történelmet, úgy, ahogy én fedeztem föl magamnak az ehhez hasonló estéken. De most még beadom a nyomdába ezt a korrektúrát.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 349-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Háy Ágnes

1981 JUN 27

1021

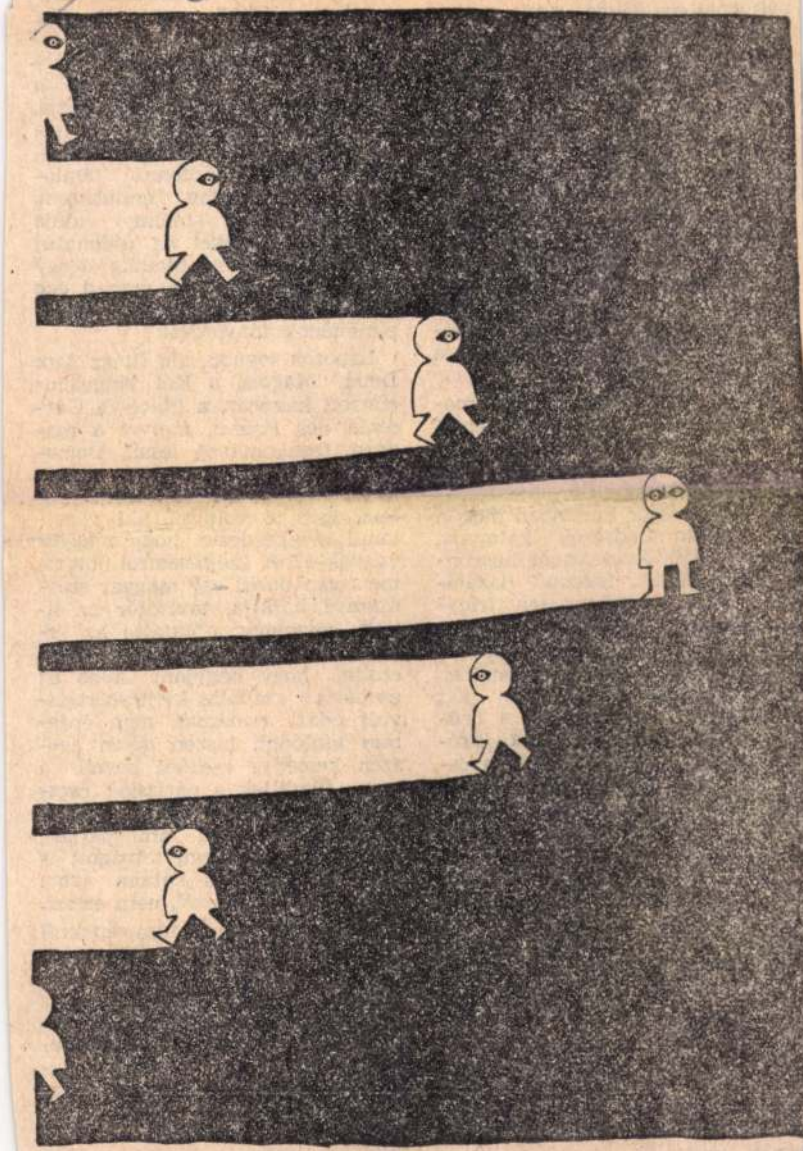

Háy Ágnes rajza

(Gondolat, 19

A szerkesztőség kem a *Párizs! Pári* sen megjelent köte nék róla az ÉS-be, lyos könyvkritikát, nanem oly oldott tárcaféleségeket, aminőket szoktam én időnként, ugyebár. Rám gondoltak, elvégre a P. V. P. T. (Párizs Város Pártoló Tagsága) kipróbált önkéntese volnék, e könyvet pedig három tagtárs jegyzé: Irwin Shaw, a híres amerikai író, az *Oroszlánkölykök*, a *Szegényember, gazdagember* szerzője, továbbá Ronald Searle, a (feltehetően) nem kevésbé híres rajzoló, végül Gara György, ki a fényképeket készítette; ugyanő vetette egybe a fordítást az eredetivel.

Kéjes gyönyörrel tettem magamévá a kötet anyagát, főként a fotókat és Shaw csapongó észmefuttatásait; *Borbás Mária* fordításában. Shaw 1945 augusztusában járt először Párizsban mint a fölszabadító hadsereg katonája, azután 1951-től csaknem huszonöt évig élt itt, fogadott hazájában. Ezért természetesen irigylem, láthatta még ama régi Párizst, melynek ismerői alapvető undorral nyilatkoznak a mairól. Nekem csupán utóbbihoz volt szerencsém, azt imádom, s örülök, hogy Shaw-nak is akadt róla néhány jó szava, többé-kevésbé végleges távozása előtt. Amikor pedig: „azt gondolod: talán jobb is itthagyni Párizst", no de máris visszahúzza a szíve.

Searle rajzai kevésbé tetszettek, s skiccek leginkább a Place du Tertre-en festegető, ceruzázgató amatőr piktorok képeire emlékeztetnek, melyeket nagyrészt amerikai turisták vásárolnak, viszonylag olcsó, „eredeti" szuvenírként.

Okosan tette a Gondolat Kiadó, hogy terjedelmes fényképmellékletet fűzött a kötetbe. Gara György fölvételei Párizs friss arcait mutatják. Próbálom kitalálni kalotkezésük évét. A vado-

André des Arts torkolatánál levő terecske több kávéházhoz tartozó asztal- s székrengetegét a fényképezőgép olyannak látja, amilyennek az én szemem tavaly; az ülőkék felének csíkos, másik felének nádfonatú támlájára határozottan emlékszem, kérdés, persze, mennyi ideje használják ezeket az újdonatúj kinézetű székeket? Meddig él egy szék Párizsban, isten szabad ege alatt, ahol esőzéskor az asztal peremének támasztják?

Lapozok tovább, ah, itt az Aux Deux Magots, a Két Mágushoz címzett kávéház, a Place St. Germain des Prés-n, melyet a magyar frankománok csak Demagóg-nak hívnak; a két pincér közül az egyiket fölismerni vélem, igen, ő volt az, aki váratlanul megkérdezte, hogy magyar vagyok-e? A kiejtésemről jött rá, mert van őneki egy magyar származású barátja, taxisofőr az illető, ugyanúgy affektálja az *r-eket*, mint én. E pincér tanácsolta, hogy hagyjam abba az uvuláris *r* szabatos kiejtéséért vívott ádáz csatámat, nem érdemes kínlódni, hiszen délen egészen kemény *r*-ekkel beszél a nép, fütyüljek a párizsiak racscsolására. De én nem tudtam fütyülni semmire, ami párizsi, még az azonos nevű felvágott is nagy becsben áll nálam, igen, Párizs egy életre szól, nem ereszt.

Hm, ültem én a fényképekről köszönő években a Demagógban sokat, turistáskodtam Párizsban, voltam ösztöndíjas is hosszabb ideig, éppenséggel ott lehetnék valamelyik fölvételen... Ez az ötlet hatalmába kerít, lázasan végigvizsgálom a fotókat, hátha... És találok gyanúsan ismerős képsarki vállakat, orrokat, füleket, térdeket, már komolyan leltározom akkori

Háy Ágnes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 SEP 12.

Háy Ágnes rajza

1970. SZEPTEMBER 12.

nehezebb.

Talán kerülővel könnyebb lesz megközelíteni. Fodor Andrást újabban azért becsülön legjobban, mert a maga nehézkes és szelíd természetével ellent tudott állni hívei és kritikusai biztatásának és reményeinek, elégedetlenségének és csalódásainak. Ezeket a várakozásokat és kételyeket Domokos Mátyás öt évvel ezelőtti, kitűnő, barátian szerető és féltő, sőt, barátian szigorú tanulmánya fogalmazta meg a legérthetőbben és a legnagyobb meggyőző erővel. Ez volt a címe: *Hova tűntek „a vakmerő dalok lándzsái"?* „A teljes vallomás még mindig várat magára" — foglalta össze Domokos Mátyás a költő pártján követelő igényeit. És azok a merész lándzsák azóta sem villognak, a teljes vallomással Fodor András máig is adós maradt. De ma már azt hiszem, jól tette.

Mert valamirevaló költő ugyan ki ne akart volna fiatal korában forradalmár lenni? Vagyis, hogy ez így egy kissé ki van élezve — hiszen Fodor sem éppen forradal-

és vállalás
és a megidéző
ját, „a hazah
sarjúkaszálók
mokos dombo
hány tömör
lantja a lege
ben is benne
(Újabb esztét
után következ
dern szakasz
kivételesen n
szobrát, „aki
ján forrta ki
sziklái ormá
hőit „a vesz
A befejező
nyabban szá
a költő a pé
ember" — s
maga hitval
sorával: „V
mondd, de
András emb
le lakója: „
neplik a má
lyes kincseit
herdálhat /
datosabb elt
emberének

Háy Ágnes

1021

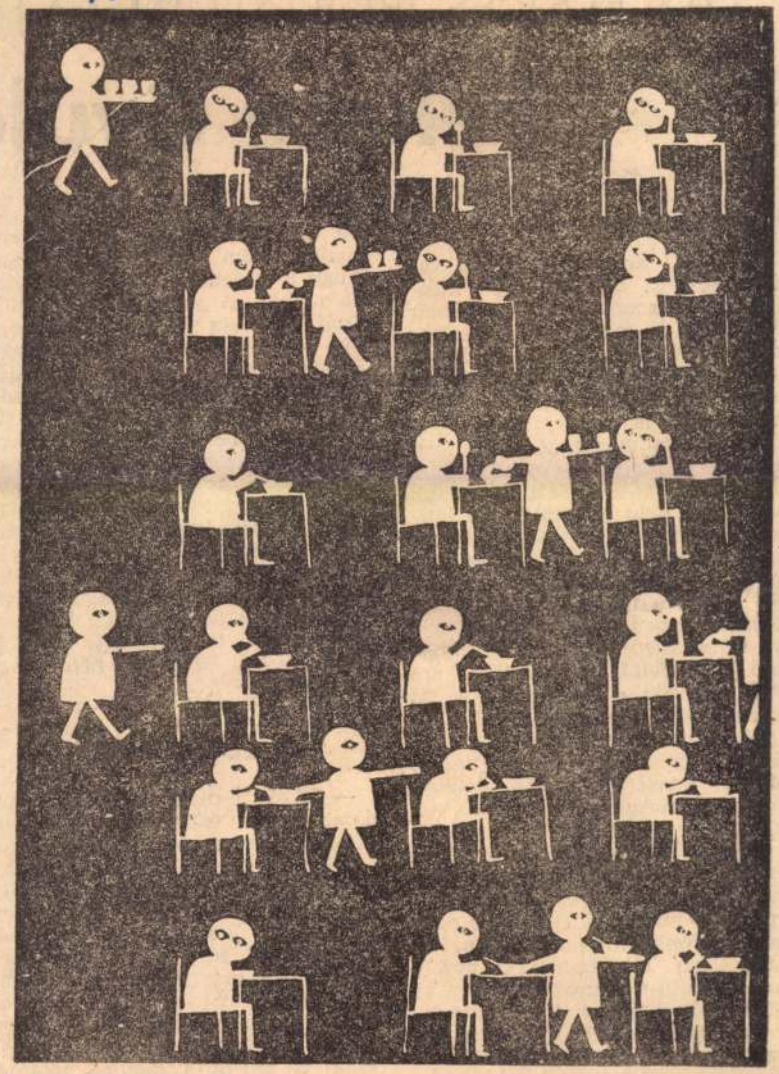

Háy Ágnes rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ELET ÉS IRODALOM
Budapest

AZ É

— Mivel is kez

— Azzal kezd
„életérzéssel", ar
szoktam huszonö
soha nem is fo
én *itthon* vagyok
magam itthon; nincs értelme bolygatni, mennyire voltam-vagyok ténylegesen is gazda, ha egyszer annak *érzem* magamat. „Én nem mehetek el innen" — mondhatnám Veres Péterrel. Ha ott tartanánk már, hogy nem osztódnék fel latifundiumokra és magunkforma nadrágszíjparcellákra a világ, akkor is ez volna az egyetlen darab föld s az egyetlen nép, amelyhez idekötöz éppen annyi jog, amennyi kötelesség. Nemcsak a belátható múlt felől, de a belátható jövő felől is: a gyerekeim is itt akarnak élni és megöregedni.

Sokfélék vagyunk mi, akik gazdának és itthon érezzük magunkat, sokféle szemlélettel, szándékkal, indulattal megáldva-megverve, de valamiben mégis lehetnénk egyek: a *gazda felelősségében*. Más minőségű az a nézeteltérés, amely — a szocialista építés gondjai-bajai közepette — minket állít szembe egymással időnként, és más az a feloldhatatlan ellentmondás, amely gazda-tudatú-mindnyájunkat az élősdiektől elválaszt. A nehezen fogyogató szolgalelkektől is, akik nagyobb zsoldért bármilyen cselédkedésre és — a szolgai közérzet jogán — bármilyen zsiványkodásra készek. A könnyen szaporodó árendás-lelkektől is, akik közönyösek sorskérdéseink iránt, szocialista

alom
mint
lete-
poli-
sme-
lecke
, Jó-

zsef Attila, Illyés örökséget annak, aki nem belső szükségletből vállalja? Más kérdés hogy — hitem szerint — az az írás áll meg legbiztosabban az időben, amely korában a legfontosabbakat — a nép, s a népben az egyén számára legfontosabbakat — fejezi ki. Művészi indirektben vagy akár politikai direktben. Ahhoz, hogy eredeti hangon és a legmagasabb hőfokon emez utóbbi is művészet, nálunk nemigen kell bizonyító példát keresgélni.

STÍLUSDIVATOK

— Békés természet vagyok, mondom, *tehát* különösen békétlen minden agresszióra. S mai „szűk keresztmetszetű" irodalmi sajtónkban, könyvkiadásunkban kiváltképp veszedelmesnek tartom az irányzatot, a csoportosulások egyeduralmi törekvéseit. (A filmgyártásban már nincs is irodalmi keresztmetszet — legfeljebb *cezúra.*) Ilyen terepen persze, hogy kísért a könnyű agresszió lehetősége: a másfajta hangot megfojtani.

Három-öt évenként váltakozó, „egyedül üdvözítő" stílusdivatok, ügyeletes modorosságok évadjait éljük. A „nonkonformista" szer-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Háy Ágnes

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 9.

1021

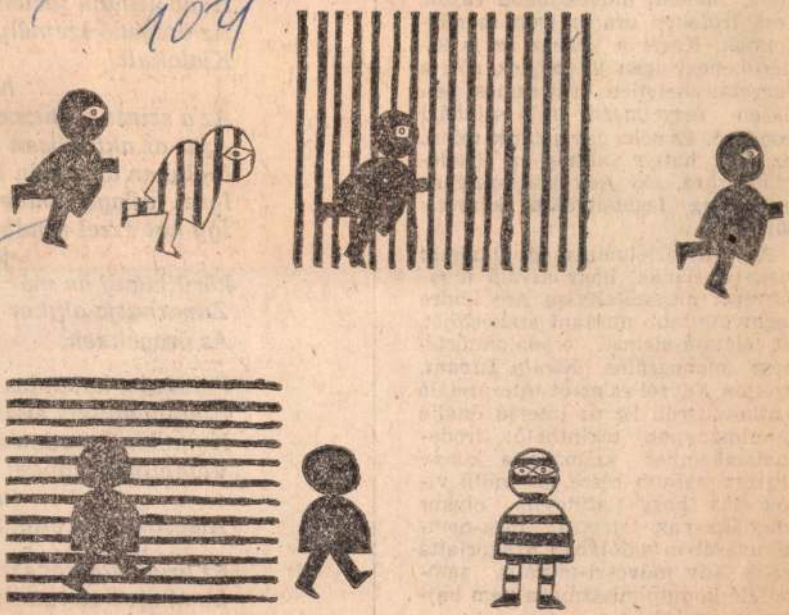

Háy Ágn[illegible]

valóbb, hogy nemcsak s
s nemcsak feledhetetle
nész, hanem művészfo
fest, írófokon ura az íro
toknak. Közel a véghez
derül, hogy igen jól ren
fegyelmezhetetlen hírű s
dásan fegyelmezni tud
rendező. És néha úgy tet
ez csak háttér ahhoz
művészhez, aki Ady köl
mindmáig legátéltetőbb
tője.

Az Ady-értelmezés ad
Hegyi Bélának, hogy kiváló mó
szerével megszólaltassa Ady Endre
leghivatottabb mostani szakértőjét,
az életmű-elemző irodalomtörté-
nész monográfus *Király Istvánt*,
szóljon Adyról és az őt interpretáló
Latinovitsról. Ez az interjú önálló
tanulmánynak tekinthető; iroda-
lomszakember számára a könyv
legizgalmasabb része. Itt válik vi-
lágossá, hogy Latinovits olykor
mániákusnak tetsző meg-nem-
alkuvásában valójában gyakorlattá
válik Ady művészi-morális, sem-
miféle kompromisszumra nem haj-
lamos egyénisége.

Az Ady-párhuzam azért tűnik
fel központi kérdésnek, s a Király
interjú a könyv csúcspontján

körülmény ha már er
Zavarhatja olykor az
Az öregeknek.

Például a kalandos es
Hogyhogynem érzéke
Képtelenek tudomány
Valamint magukat s
na
Alacsonyabb vitális s

Ez az az úgynevezett
hemingvé se tudott v

Az öregedőkor kedély
Is eléggé shocking ha

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes
ÉLET ÉS IRODALOM
1982 JAN 7
1021

Háy Ágnes: Deka

yugi, én már mindent tudok.
ig mi a Holdon téblábóltunk
íradtságot nem kímélve,
k fellőtték a Nagymogult
most itt állunk megfürödve.
e fiú, hiszen ez iszonyatos
ölről elkezdeni mindent,
i kettesben itt a Földön
veszítve a jó kis Édent.
icsoda munka, évezredek,
íg benépesül a világ,
e . . . komám . . . arra kérlek,
ogy képzeled, megmondanád?
mithy a vállát vonogatta:
hogy valaha Ádám apánk.
e ökör! Neki Évája volt,
sak nem gondolod, hogy állezánc?
az, igaz, de két fiút szült,
lát azok hogyan boldogultak?
ene tudja . . . Árnyékba heveredve
ambán egymásra vigyorogtak.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1980 OKT 25

ÉLET ÉS IRODALOM

Háy Ágnes

1021

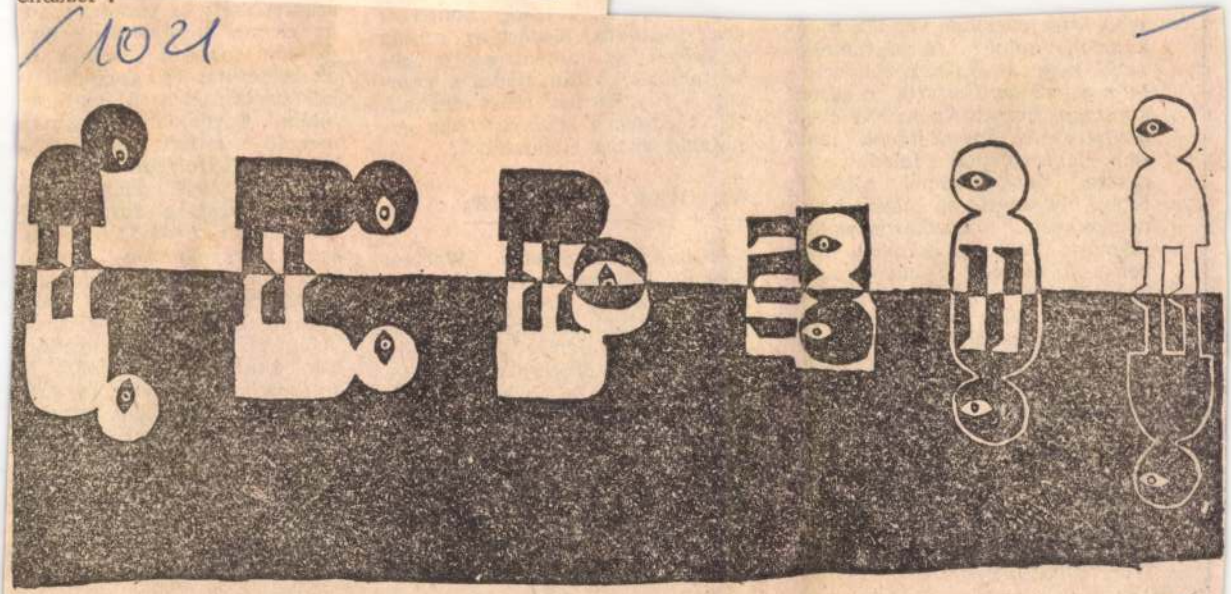

Háy Ágnes: Metamorfózis

sebb információink vannak munkájáról, annál félreérthetetlenebb, hogy az elsők között értette meg az antifasiszta népfront korszakos jelentőségét. *Mellettük* úgynevezett *végrehajtónak* lenni sem lebecsülendő feladat, de, persze, Longo ennél sokkalta többet jelentett az olasz és a nemzetközi munkásmozgalom számára. Bátor és kemény ember volt. Harcolt Spanyolországban, ahol a szocialista Nennivel együtt a 3000 olasz önkéntes egyik parancsnoka volt. Azután otthon vezeti a kommunista fegyveres ellenállást, Mussolini diktatúrájának megdöntéséért. Újra népfrontos alapon. 1945. április 29-én ő volt az egyik aláírója annak a nyilatkozatnak, amelyben a demokratikus erők vállalják a felelősséget Mussolini kivégzéséért. „Az olasz nép a szégyenteljes és bűnös múlt csak

párt főtitkár
legerősebb p
zé tartozik.
tést a fiatalo
Ki él ennek
nerációnak a

OKTÓBER 17

Hosszú be
S.-val. Folyói
sóban. Először
ról faggatjuk. Azt mondja róla:
nagy költő, talán a legnagyobb
a lengyelek között ebben a században. Sokat tett a lengyel költészet külföldi megismertetéséért: szerkesztette és angolra fordította a lengyel költők antológiáját. Tulajdonképpen már régen nem foglalkozik politikával: az ötvenes évek első felében azonban írt néhány cikket, esz-

kulturattasé. Károlyi, példug yancsak látta és tragikusan te át a szocializmus gyakorla nak akkori eltorzulását. M határozottan tiltakozván a Ra per ellen, elzárkózott minden vábbi politikai akciótól, amely magyar népi demokrácia el irányulhatott volna. Magatar sának indoklását emlékirataib olvashatjuk: „Akik a kommun must, tévesen, a sztálini módsz rekkel azonosították, ezért m

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Háy Ágnes, grafikus

1984 AUG 24

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

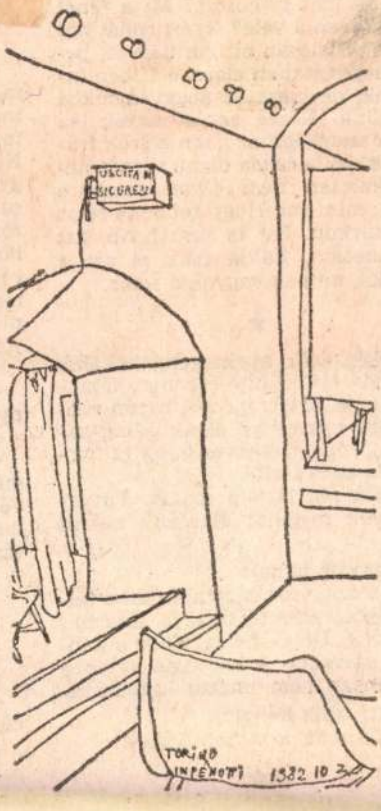

Háy Ágnes rajza

nyekergése, hóhahó, nyerítés, leálló autó csendesülő motorhangja, ajtócsapódás, rugón rángatódzó csengettyű élénk giling-galangja, vidám, kedves hang (a harmadik, ez is férfi):

— De rég láttam magát. Fuvarban van megint? Mekkora veknit kér?

(Második hang):

— A szokásos háromkilósat a félbarnából. A múltkori is kitartott két hétig. De jó meleg! Ebbe a kendőbe csavarja. A kocsiban nylonba rakom, az nem engedi kiszáradni.

(Harmadik hang):

— Jó utat, a viszontlátásra!

★

(Második hang):

— ... a keservit, ez a rendőr nekünk integet. Jó lesz szép lassan lehúzódni.

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Háy Ágnes

-84 AUG 2 4

ÉLET ÉS IRODALOM

1024

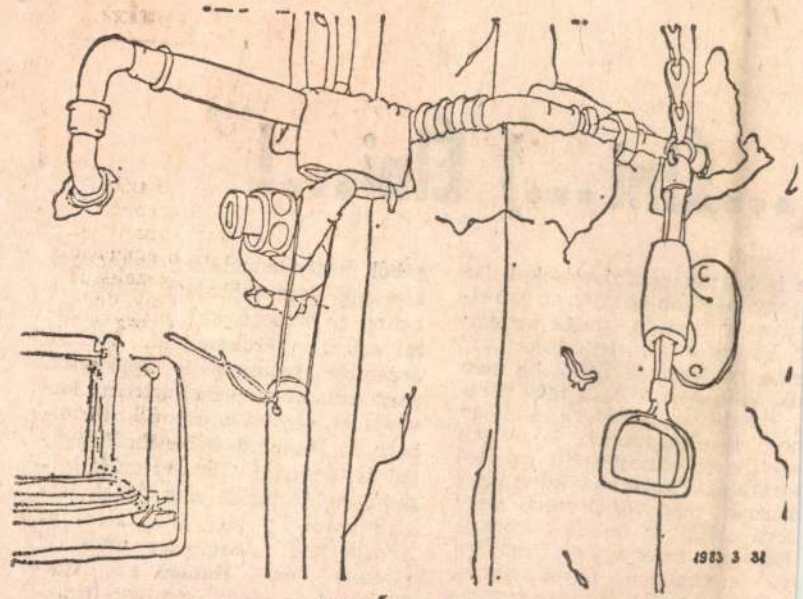

Háy Ágnes rajza

(...Élni...) É.....

is hozzon csatlakozásokat. De gény mélyebb szintjén az van el- ndva, milyen is „maga az em- ”, vagyis milyen lenne, ha „az” etne, ha léteznék ilyen, ha nem ok, idők korszakok s más véreb- pusztítóan, kétségre éltetően noly és elfogadandó, komolyan etetlen és elutasítandó, ezekből tozataikká keveredő külvilágok ároznak meg végső soron vagy sora előtt. Az idézetek könyve *Rámpa*, amennyiben minden yv eredménye úgyis annyi, ennyit — netán önmaga távolá- bármi egyébségből — felidézni gából megengedhetetlen önkénnyel kitaszító, torz erőhalom képe; s benne az emberé, aki mindazonáltal azt nem érdemelheti. Sőt, az érdemlés fogalma is töröltetik, mert valami izig érvénytelen kavarja botrányba a rámpa-helyzetben; az irodalmi mű stilizáltságával és eredendő tartalmi műfajiságával már megint ellentétben látszik lenni ily tárgygyal. Nem az Adorno-féle „Auschwitz után...” kitétele ez. Hanem az egyáltaláni „...után” somlyói örök- Somlyó Györgynek

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes, grafikus
1984 AUG 24
ÉLET ÉS IRODALOM
1074

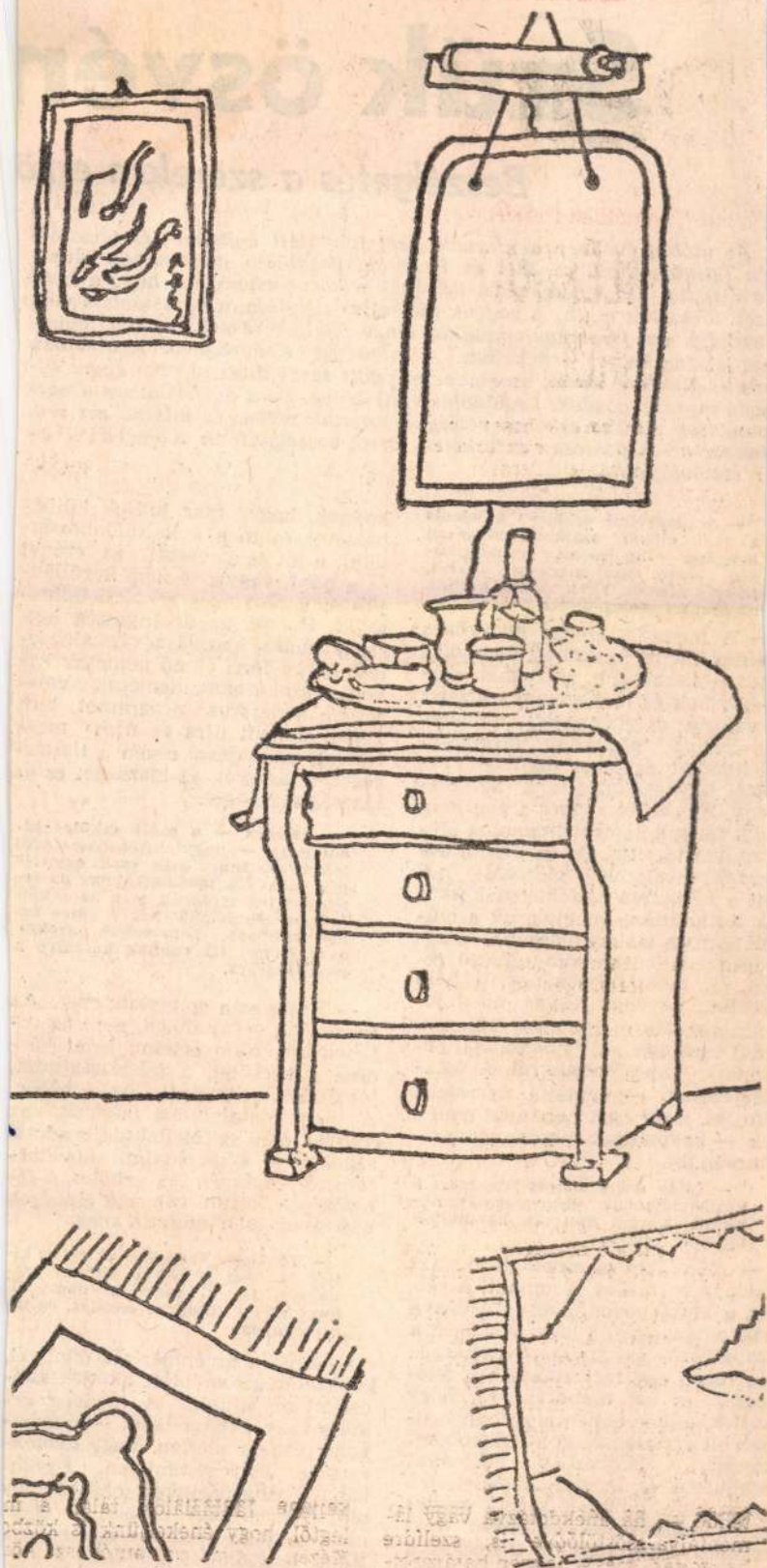

Háy Ágnes rajza

Sz

Beszélgetés a szerelem

Az utóbbi években a szexualitásról folytatott nyilvános és társasági ák (mint például az Élet és Irodalom hasábjain mostanában olvasható disputa) azt a benyomást keltették a közvéleményben, hogy a nyílt széd időszakát éljük. A vágyak kiélése és elfojtása, a házasságban élők badsága vagy rabsága, mindkét téma részletkérdései élénken foglalztatják az összes érdekeltet. A tabutéma elsöprésének izgalmában nte mellékessé váltak az emancipálódott szexualitás okozta, egyre sodó morális gondok. Legalábbis elméletileg. De a gyakorlatban a párpcsolatok mintha erkölcsi válságba jutottak volna; és mintha azt sem inánk, mi is pontosan az erkölcs. Erről beszélgettünk Somlai Pér szociológussal.

— A „szerelmi erkölcs" kifejezés a mai ember szájából avittasan hangzik. Jobb esetben romantikusan. Azért azt mégsem hiszem, hogy a cikkek, viták emiatt kerülik az erkölcs emlegetését.

— A huszadik század negyvenes einek végéig az emberi kapcsolatokat — barátságot, szerelmet, szülőgyermek és más rokoni viszonyt vallásos és világnézeti szempontok szerint próbálták megítélni, indezeket azonban döntően erkölcsi ügynek tartotta a közvélemény. Az „erkölcs" szót a mai közdat főleg a nemi kapcsolatok alátásával társítja. De az utóbbi évtizedekben alapvető változást hozott a különféle pszichológiai iskolák térhódítása, behatolásuk a műelt ember gondolkodásába, elterjedésük a tömegkommunikáció révén. A mentálhigiénének, a lelki egészség ügyének egyre nő a jelentősége. Ma már szinte önkéntelenül *pszichológiai* fogalmakkal beszélünk kapcsolatainkról. A szakkifejezések — empátia, agresszió, elfojtás, hogy csak néhányat említek — bevonultak mindennapi szóincsünkbe.

— Talán azért történt így, mert a közgondolkodás kényszerhelyzetbe került. A régi irányuk használhatatlanná váltak.

— A korábbi szempontok jó része valóban hamisnak bizonyult. A valós, a kétségbevonhatatlan érvényű nagyományok és a helyi közösségek szabályozói érvényüket vesztették. Ha régen egy férj elhagyta a feleségét, és azt mondták rá, hogy *erkölcstelen*, akkor ebben a szóban benne volt a társadalom, a szűkebb közösség, a közvetlen környezet egyöntetű és megfellebbezhetetlen véleménye. A felelősséget mérlegelve minősítették az esetet, azaz erkölcsi szempontból. Ugyanezt a tényt ma a személyiség és a kommunikációs képesség felől közelítik meg, esetleg a gazdasági vagy kulkadnak, hogy meg tudjuk különböztetni és meg kell különböztetnünk a jót és a rosszat, az erényt és a bűnt, vagyis — nem kerülhetjük el a tényleges erkölcsi döntéseket. Persze, az érvényesség kétségbevonása, igazolása, visszaigazolása során férfi és nő nemcsak követi a szokásokat, nemcsak valamiféle genetikus programot hajt végre, hanem újra és újra megteremti választásai révén a tisztességet, aljasságot, az igazságot és az igazságtalanságot.

— Mindez — a saját erkölcs kialakítása — nagyfokú tudatosságot feltételez. Innét már csak egy lépés volna azt mondani, hogy az értelmiségiek teremtik meg az erkölcsöt, a többieknek pedig nincs saját erkölcse. Lemásolják azokét, akik eléggé fel vannak készülve a létrehozására.

— Rossz ez a gondolatmenet. Az erkölcs az erény dolga, nem az intellektusé. Nem értelmi szint kérdése a becsület, a felelősségtudat, jószándék, elkötelezettség, a hűség. A kapcsolatalakítási igények, az erények nem az intellektuális adottságoktól és a társadalmi hovatartozástól függnek. Az erkölcs a lehetőségek között választó emberek kapcsolataiban születik meg.

— Többször használta az erény kifejezést. Ezt is ritkán hallani manapság. De ki vagy mi dönti el, hogy mikor tiszta az erkölcs, és mi az erényes?

— Elvben az emberiség dönti el, konkrétan az emberek, akikkel kapcsolatban állunk. A modern erkölcs csak evilági lehet — nem elvont és nem időtlen. Vagy *demokratikus*, vagy semmilyen. Egyébként konfliktusainkat sohasem úgy oldjuk meg, hogy közben ne éreznénk a többi ember kontrollját. Hadd hozzam fel példának a szociológiai válásvizsgálatok tanulságát. Ezek szerint igen jelentős

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX./ ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Háy Ágnes

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 SEP 6

1021

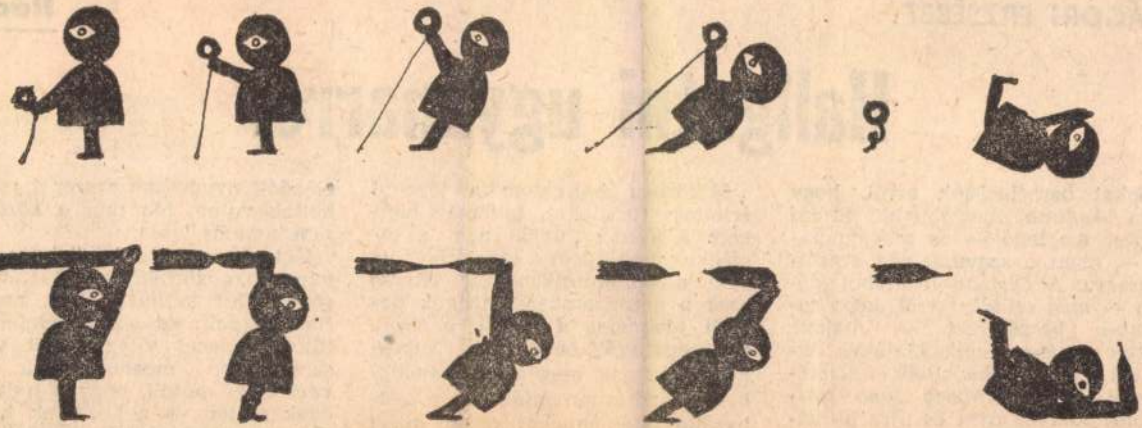

Háy Ágnes rajza

MÁGORI ERZSÉBET:

Hallgatni ugyanarról

Sokat beszélgetünk arról, hogy nem tudunk beszélgetni. Ehhez képest meglepő — és megnyugtató —, mennyi szavunk van a szótlanságra. A *Disputa* legutóbbi adásán — *még mindig arról, hogy tudunk-e beszélgetni* — diákok, egyetemisták, munkásfiatalok vitatták meg *H. Sas Judit* szociológussal és *Ranschburg Jenő* pszichológussal az újra és újra aktuálissá váló kérdést.

A pszichológus nosztalgiával

Miközben hallgatom a józanul értelmes fiatalokat, feltámad bennem a kérdés: vajon nem a tömegkommunikáció szoktatja le őket a kommunikációról? Hiszen ezek a gyerekemberek maguk helyett többnyire a rádiót, a tévét, a magnójukat beszéltetik. Naprakészen kapják meg az eseményekhez fűződő kommentárokat, a testhezálló véleményeket, ugyan miért fárasszák magukat az önálló gondolkodással? Érzéseik, hangulataik,

előadók nyugodtan szerepet cserélhettek volna. Ma már a közönség *sem* amatőr."

Komoly munka, küzdelmes évek vannak mögöttük. Bátorság, tehetség és *hit* kellett ahhoz, hogy a fiatalságnak ezt az új életérzését tükröző zenei világnyelvét világszínvonalon meghonosítsák. *Kovács Kati* meséli, hogy a hatvanas évek elején — a kezdetek kezdetén — tanácsos volt angolul énekelni a táncdalokat. Akkor elképzelhetetlen merészség lett volna

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes, grafikus
1984 AUG 2

ÉLET ÉS IRODALOM

1024

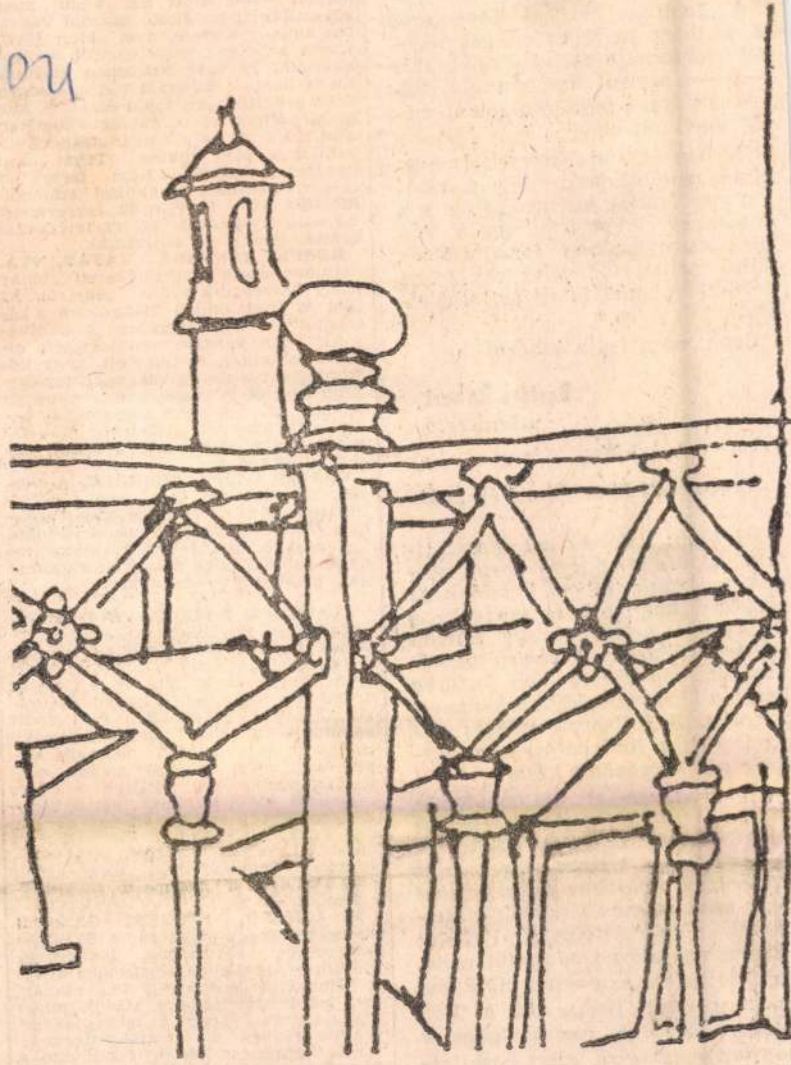

Háy Ágnes rajza

Ami az árakat illeti, azok alacsonyabbak, mint a felújítás előttiek.

A „felújítás" szóból következik az is, hogy az üzlet eredeti jellegét megtartotta és nem valamiféle (—y —t szavait használva:) „diákoknak drága pénzen alkoholt mérő" lokál lett belőle.

Egyben ezúton szeretettel meghívom a glosszistát, hogy győződjön meg fentiek hitelességéről, és a következő cikkét írja meg a Vén Diák eszpresszóban inkognitóban, üdítő mellett üldögélve egy teljes délelőtt valamelyik új asztal mellett.

Senki nem fogja kinézni.

Bártfai Róbert
üzletvezető

★

Nem nézett ki senki a Vén Diákból.

Mi több: valóban azt tapasztaltam, hogy a csábos új portál mögött változatlanul ott ülhetnek az egyetemi hallgatók és tanárok. A mappali árlap igazolja Bártfai Róbert állítását. A meleg szendvics tíz, egy zsemle egy forintba kerül, a közismert üdítőitalok nyolc forintba. A Kőbányai világos huszonegyet, a Radeberger s a Berliner sör huszonötöt kóstál.

Mi szúrt szemet, amikor Night Club és a Játékterem feliratot megláttam az Egyetem téren? S miért szúrt szemet a felújított eszpresszó? Mert ugyanaz történt vele, mint számos társával: a Városi Vendéglátóipari Vállalat versenytárgyaláson adott túl rajta. Az üzletvezető az eredeti kikiáltási ár kétszeresét fizette ki a Vén Diákért. Ezért van szüksége a nonstop rendszerre, ezért kerül esténként tíz százalékkal többe az egyes étel- és italneműk ára, ezért volt szüksége három játékautoma-

gebb frókról közlünk. Ami korántsem jelenti azt, hogy ne tisztelnénk, becsülnénk magunk is kedvenc művésznőjét, akire legkevésbé a korát véljük jellemzőnek.

VAJTAI LAJOS, MISKOLC. A versek, sajnos, nem ütik meg a közölhetőség mércéjét. Pontos címet azonban nem mellékelt a gyűjteményhez. Így csak ezúton jelezzük: amint tudatja velünk, hová címezzük a csomagot, menten postára adjuk.

STADTLER LÁSZLÓ, BUDAPEST. „Szabadtéri játékokon országszerte érdekes bemutatókat tartanak. Vajon miért mostohagyerek a főváros? Miért nem láthatni Budapesten is a magyar drámairók újdonságait, melyeket Gyulán, Egerben, Egerszegen, s egyebütt bemutatnak?" Nem „mostohagyerek" Budapest. Az újonnan megnyílt szigeti szabadtéri színpad mellett elég gazdag választékot kínáltak a nyári színházak fővárosunkban, sőt a közeli Szentendrén is. Egyébként az eddigi gyakorlat szerint a legértékesebb darabok, melyeket nyáron más városokban mutatnak be, előbb-utóbb megérkeznek a budapesti kőszínházakba.

H. LÁSZLÓ, SZEGED. Olvasónk augusztus 18-án megnézte a SZEOL—Békéscsaba barátságos labdarúgómérkőzést, levelében részletesen kifejti véleményét a két NB I-es csapatról, majd azt kérdezi: „Önök mivel magyarázzák, hogy a belépőjegyért tulajdonképpen 28 forintot fizettem, mégis harmincat kértek?" Elküldte a jegyet is, amelynek tüzetes átvizsgálása nyomán kiderült, hogy a Szegedi Egyetemi és Olajipari AK olimpiai hozzájárulás címén két forintot kért minden egyes nézőtől. Válaszunk: tudomásunk szerint az 1984-es olimpia

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 AUG 24

ÉLET ÉS IRODALOM

Háy Ágnes grafikus

1024

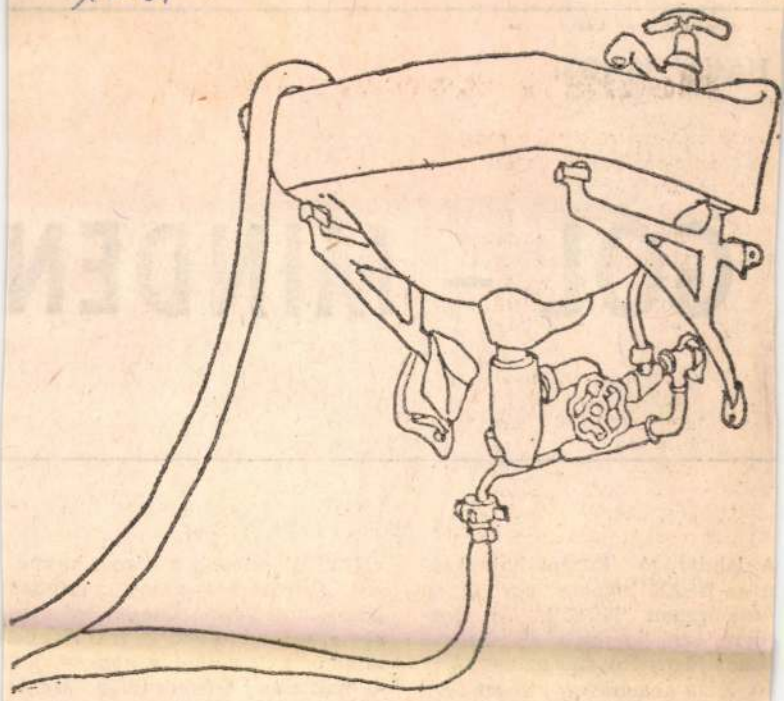

Háy Ágnes rajza

HAJDÚ JÁNOS

GÓL – MINDEN

A labdarúgó Európa-bajnokság-
n az NSZK csapata egy ízben
rasbourgban játszott. Az ese-
ényre természetesen a városba
kezett jó néhány ezer német szur-
ló. Mire a mérkőzés véget ért,
francia biztonsági rendőrség
olcvan fiatalt vett őrizetbe. Íme,
örténtek néhány részlete a *Spie-*

volt elválasztva és a három hajme-
ző fekete-vörös-arany színben
pompázott. Természetesen menten
egymásba szerettek, és már együtt
találkoztak azokkal a kopaszokkal
— meztelen felsőtestükön szeges
bőrmellény —, akik önmagukat
Porosz front néven mutatták be az
újonnan érkezetteknek. Az egyesült

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1984 AUG 24
ÉLET ÉS IRODALOM

Háy Ágnes, grafikus

1074

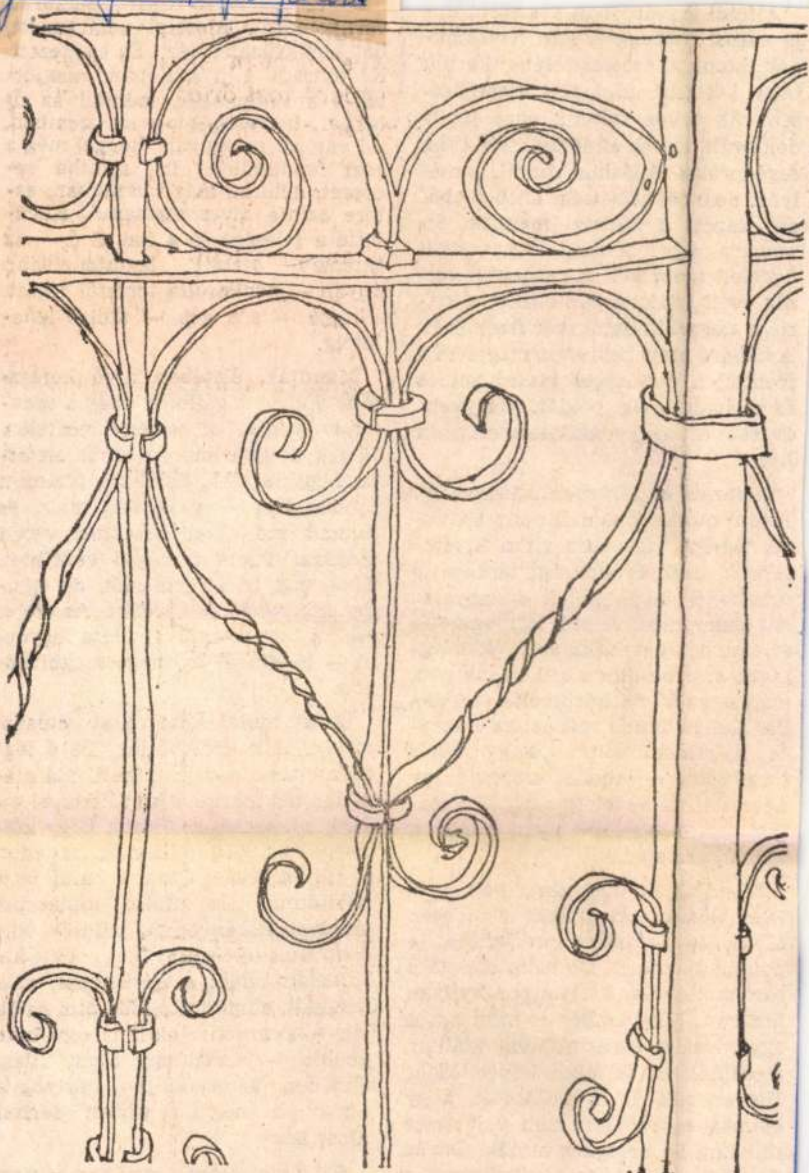

Háy Ágnes rajza

1984. AUGUSZTUS 24.

Alföldi kisvárosban született, apja városi tisztviselő volt. A szülőknek komoly erőfeszítésébe került, hogy két fiuk diplomát szerezhessen. Az orvos summa cum laude doktorált, ennek ellenére csak olyan segédorvosi álláshoz jutott, amelyért nem járt fizetség. Délben ebédet kapott a kórházi menzán, éjszakára egy díványt valamelyik ügyeleti szobában. A gazdasági válság éveit írták. Aztán elmúlt a krízis, a negyedik évtől már fizették is. A háború alatt behívták, megjárta a frontot, a dicsőséges visszavonulás és a hadifogság poklát. Negyvenévesen és negyvenkilósan érkezett haza.

Nemzett és fölnevelt három fiút. Amint dukál, diplomát adott kezükbe. Egyike volt azon ritka kivételeknek, akik értelmiségi létükre is őrizték és továbbadták a nagycsalád eszményét. A szó legnemesebb értelmében pátriárka volt; élete legszebb órái, amikor a születésnapján, augusztus 20-án körülvette a família. Kettős ünnep volt ez: az országé és a családalapítóé. Nagy fehér törzsfőnök — unokái tréfásan így nevezték. Ő nevetett rajta. És közben halálosan komolyan vette a törzsfő szerepét.

Mondják, jó diagnoszta volt. Igaz lehet, hiszen precíz ember hírében állott, és az orvos precizitása: a pontos diagnózis. De néha elfogta a türelmetlenség, s olyankor nyilván hibázott. Mint ember és mint orvos egyaránt. A beosztottaival kiabált, a családjával szemben követelőzött. Hetven felé az is előfordult, hogy éjszaka egyszerűen nem volt ereje fölkelni, ha beteghez hívták. Ott az ügyelet — dünnyögte, s befordult a falnak. De hajnalban az első dolga volt telefonon vagy személyesen érdeklődni. Azt vallotta, hogy a tudomány véges, a remény végtelen. Mégis, amikor menye azzal biztatta, hogy: apuka, holnapra biztosan jobban lesz — csak legyintett, és huncut mosollyal keresztet vetett magára. Tudta a végső verdiktet. Több pap barátja is volt, de egyiket sem kérte az ágyához. Az életet csak a hit támaszával tudta legyőzni — halálával egymaga megbirkózott.

Sokat mulasztott; sokat mulasztottak, akik körülvették. De ő legalább ismerte saját hibáit, hol alázattal, hol mérhetetlen fölénnyel viselte gyengeségét. Tudta, hogy külsőségek alapján ítélik meg, hát adott a külsőségekre. Csak a halál tette puritánná. Az utolsó mulasztás, amelyet elszenvedett, stílusos volt. Nem illik ilyesmiről írni, mégse kerülhetem meg: a kórházban, ahol meghalt, elfelejtették felkötni az állát. A szemfödél alatt is úgy nyugodott — hiszen úgy aludt világéletében. Tátott szájjal, hortyogva, ahogy a nagyon fáradt férfiak alusznak.

Szájában csővel, agyában a diagnózis pontos latin meghatározásával halt meg az orvos. Az apám.

MAHIR SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
1984 AUG 2 4
Kiny Ágnes grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM

1024

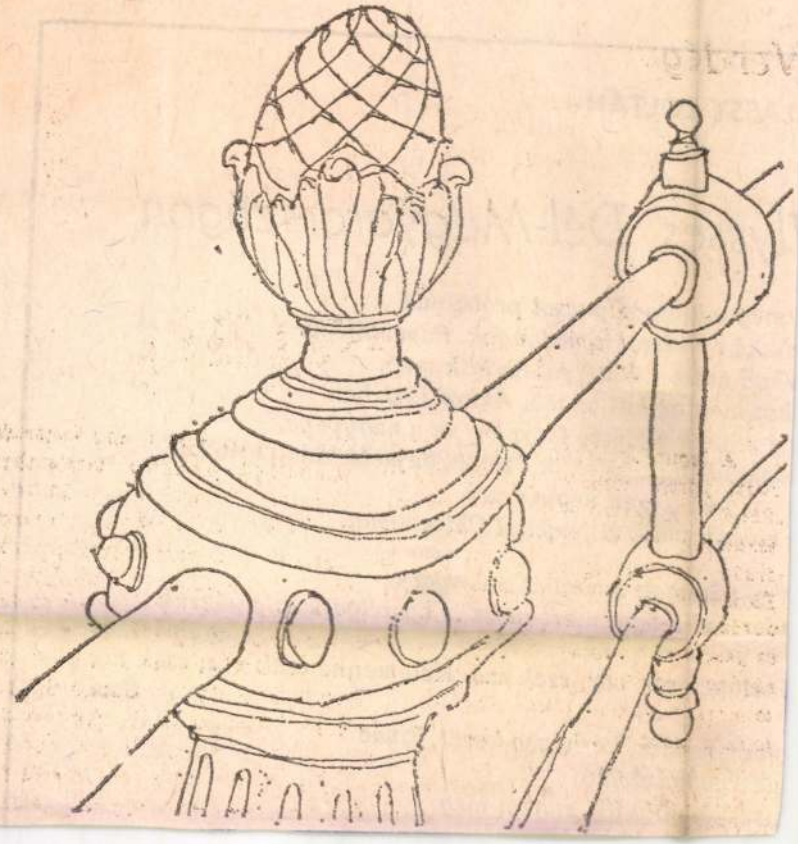

LASSY ZOLTÁN:

lysses Dél-Magyarországon

még mindig papucsot próbálnak
ökké rövidszoknyás lányok. Paprikafűzér
árad ereszet alatt, sosem érik meg.
hát megfagyott az idő. Akkor Lodzban
ég mindig ölelésre tárja karját a nagypapa,
szkvában szeszkózik Szláva, bajusza halálverítékes,
e még él. Karen negyedszer
először válik el férjeitől Chicagóban.

rry trimmelt szakállát sodorgatja
edar Falls-ban, mert most is beszélgetünk, nyúzzuk
egymást, és
énelopé csak vár, csak szõ, Kelemenné csak vár, csak nõ,
Saci

ohan, rendez, kórházba kerül, Ignác
elesége halnivaló
yereket vajúdik, engem meg

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Háy Ágnes, grafikus

1984 AUG 24

ÉLET ÉS IRODALOM

104

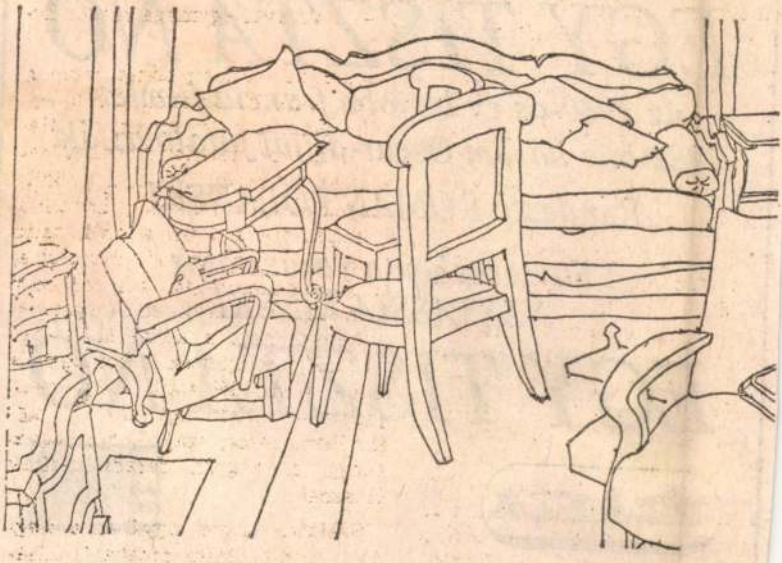

Háy Ágnes rajza

1984. AUGUSZTUS 24.

igazsága

EGY TIS

Az 1980-as év legj

1981-ben három Osc

Rendezte ROM

Főszerepben

NASTASS

EGY TISZTA NŐ

URÁNIA

RÓMA

Háy Ágnes

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1980 NOV 17

ÉLET ÉS IRODALOM

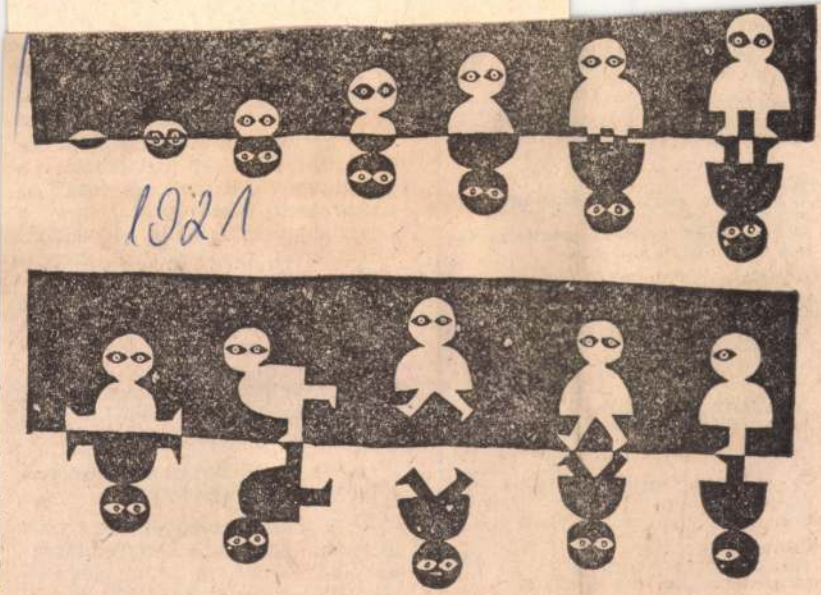

Háy Ágnes: Folyamatok

OLIMPIA:
Stadion akció (mb. jug)
Luxusbordély Párizsban
n6, f8

PUSKIN:
Norma Rae (mb. am) h
Őszi Maraton (mb. sz)*
én f4, h6

SZIKRA:
Keresztül a nagy vízvá
am) h9, 11, n2
Mondd, hogy mindent
tem (mb. ol)* 4, 6, 8

TANÁCS:
(MAGYAR FILMEK MOZ
Circus Maximus h9, 11, r
Szindbád(***) f4, h6, 8, 3i
Magyar Filmtárlat
Kis Katalin házassága 31-
A tűkör (sz)* f4, h6, 8

TOLDI STÚDIÓ MOZI:
A szabadság fantomja (mb. fr)** 1-én éjjel n11

URÁNIA:
Luxusbordély Párizsban (mb. fr)** h9, 11, n2
Norma Rae (mb. am) 4, n7, f9

VÖRÖS CSILLAG:
Tűzharc (ang)* 9, n12, f2
Circus Maximus (m) 4, n7, f9

vi" irányzathoz sorolható a tavalyi év szenzációja, Slawomir Lubinski könyve, a Ballada Januszekről.

— A Nowy Wyrazhoz melyik tendencia áll a legközelebb?

— A miénk az egyetlen „fiatal" irodalmi folyóirat Lengyelországban, az irányzatok pedig elég erősek. Főszerkesztőként tehát egyikkel sem azonosulok, igyekszem va-

Háy Ágnes

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Galgóczi Erzsébet

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 NOV 9

1021

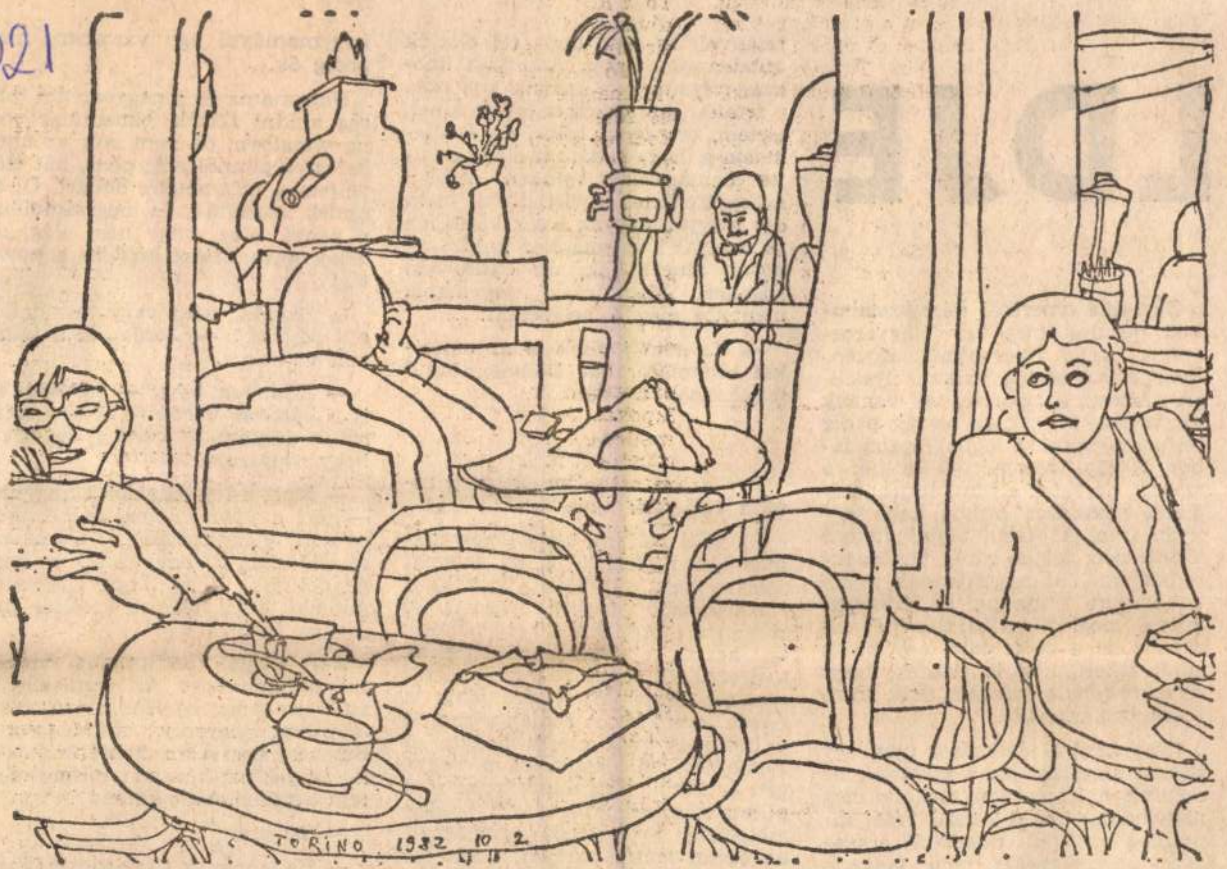

Háy Ágnes rajza

GALSAI PONGRÁC:

OLDJE

Egy este amerikai vérrokonaimmal néztünk meg egy Magyarországról szóló riportfilmet. Közép-Európa Kánaánja, valami ilyesfélét mondott a riporter, teli vannak az üzletek áruval, az ország pedig milliomosokkal, a legboldogabb tábor Közép-Keleten. — Szóltak a szavak, peregtek a filmkockák; szédület, mondtam, otthon kéne egy ilyen film. A család tagjai viszont elismerően néztek ránk, vendégekre, nagymamát megcsókolták, mintha ő rakta volna teli az üzleteket áruval, meghitt családi ünnepet varázsolt ez a tévériport, egy kicsit saját sikerüknek is érezték, hogy ilyen rokonaik vannak, akik ilyen országból érkeztek.

(Napokkal a tévéműsor után egy hosszú amerikai lányt mutattak be nekünk, ó, Hungarian, csókolta meg nagymamát, majd hosszú kezét kinyújtva gratulált nekem is a magyar szakszervezet nem lankadó harcához. Szolidariti, hunyorgott nagymamára, nagymama ugyancsak hunyorogva viszonozta a kedvességet, a nagybátyám félrehívott a virágok mögé és megjegyezte: — Ez egy hülye amerikai. Összekeveri Magyarországot Lengyelországgal. — Nagymama meghallotta rettelvel, ha nem tárja fel előttük minden gondolatát. Amerikai unokatestvéreim vér szerinti rokonok, s ártatlan kérdésekkel érdeklődnek életem, országom iránt, de megtehetem-e, hogy feltárom előttük teljes önmagamat, minden otthoni kétkedésemmel együtt. Nekik nem egy magyar vagyok a sok közül, de *„a magyar"*, ugyanakkor nekem ők ugyan amerikaiak, de elsősorban rokonok. Megintcsak nagymama mentette meg a helyzetem:

— Ha nem jövünk el az amerikai olimpiára, hát istenem. Majd legközelebb eljövünk.

★

Egy napon aztán megjelent a román vízhordó.

Egyedül voltunk otthon nagymamával, ő nyitott ajtót, de azonnal jelezte, hogy sürgősen jöjjek ki a fürdőszobából, idegen érkezett. A román vízhordó kis tehergépkocsival hordta a környékbeli házakba a desztillált vízzel teli ballonokat, errefelé desztillált vízzel főzik a kávét, levesfélét. A román vízhordó a hetvenes évek elején hagyta el Romániát családostól, ez a negyven év körüli férfi mindjárt az első pillantásra szimpatikus volt, boldog mosollyal nyugtáztuk egymásnak az óceán másik partján, „hisz mi egy helyről valók vagyunk". Örült, hogy magyarokkal találkozik, pár szót beszélt is a nyelvünkön, magyarlakta területen élt románként.

Meséljek, mi van otthon, kérdezett angolul, hogy aztán gyorsan kijavítsa magát, „mármint természetesen Romániában". Hiszen mi

akkor újra kitört belőlük a nevetés:

— Mondd, nem vagy te véletlenül ügynök? — kérdezték a hátamat verdesve.

— Könnyen lehet — feleltem én is a hátukat verdesve, s egy cigarettát dugtam a számba, imitálva, hogy megeszem.

— Mert mi is ügynökök vagyunk — jött a válasz, most már mindnyájan cigarettával a szánkban, rázkódtunk a nevetéstől, s nem gondoltunk arra, hogy egyszer minden megtörténhet, s akkor mit fogunk tenni.

Egy idegen társaságba vittek, szimpatikus öreg úr ünnepelte a születésnapját, ó, Hungarian, ölelt magához, egyszer már jártam Bécsben, szép város lehet Budapest is. Igen-igen, hatvannyolcban jártam Bécsben. Volt katona?

— Voltam.

— Be is vonult Csehszlovákiába?

— Nem — feleltem, de nem tettem hozzá, hogy akkoriban még le sem érettségiztem, pillanatokon belül szétfutott a hír, itt van egy ember odaátról, aki nem vonult be sehová sem.

— De Lengyelországba igen —

Háy Ágnes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 JAN 9.

1021

Háy Ágnes rajza

vészt részesítette a közönség, a négyszeri-ötszöri visszahívás, a zenekari tagok tapsa, vonós hommage-a. Annál inkább, mivel tudtuk, hogy a stílust, az előadói hagyományt ezúttal szinte száz százalékig a magyar művészek vendégszereplése biztosította: a véradás ez esetben szó szerint értendő.

Nem így lesz, természetesen, mindenütt. A nagy nemzetközi zenei központok, a Bartók-bemutatóknak annak idején, Magyarországot megelőzve, helyet-lehetőséget kínáló zenei világvárosok ma sem szorulnak magyar előadói segítség-

Itthon a Bartók Emlékbizottság felhívása húzza szét a függönyt a centenárium januártól fokozatosan benépesülő színpada előtt. Ha kotta- és könyvkiadásunk legújabb kínálatát jellemző előjelnek tekintjük, igényes, alapos, szép lesz a mi Bartók-évünk is, méltán tehetjük a világ kirakatába. Eddig a Zeneműkiadó három bravúrosan szép munkáját kézbesítette a posta. Két Bartók-kézirat hasonmás kiadását Somfai László magyarázó szövegével és a Bartók Béla élete képekben és dokumentumokban című albumot, Bónis Ferenc munkáját. Az

nale formájának lényege, hogy egy tudatosan népdalra emlékeztető... témából olyan epizódok sarjadnak, amelyek eredeti népzenei hangvételek-zsánerek emlékei. Méghozzá ezek az... epizódok mintha tervszerűen, módszeresen látogatnák végig Bartók legkedveltebb parasztzene-zsánereit... vokális... furulyaváltozat... dudajelenet... ...erdélyi falusi hegedűsök stílusa. A bartóki önkritika győzelme a benne mindig bujkáló tervező, koncepcióépítő hajlam fölött..., hogy volt szíve kimetszeni a... formalazító Musettes epizódot..."

jaul szolgáló román kolindálejegyzés facsimiléje az 1914-es gyűjtésből, a harmincas évek hegyi képei, az utolsó „békés" nyáron újságot olvasó Bartók portréja, a Concerto bostoni bemutatójának ismertetőfüzete, a III. Zongoraverseny kéziratos vázlat- és partitúraoldalainak fényképe...

Ez a könyv mindenkit gazdagabbá tesz. Értő, gondos, szép munka, amit csak szívósság és ügyszeretet hozhat létre. Az előestén jó érzéssel gondolhatunk a közelgő ünnepre.

amikor mindnyájunknak marad, maradhat ereje észrevenni a tél költészetét.

Petrőczi Éva

ÁRA: 6,— FT

HÁY ÁGNES

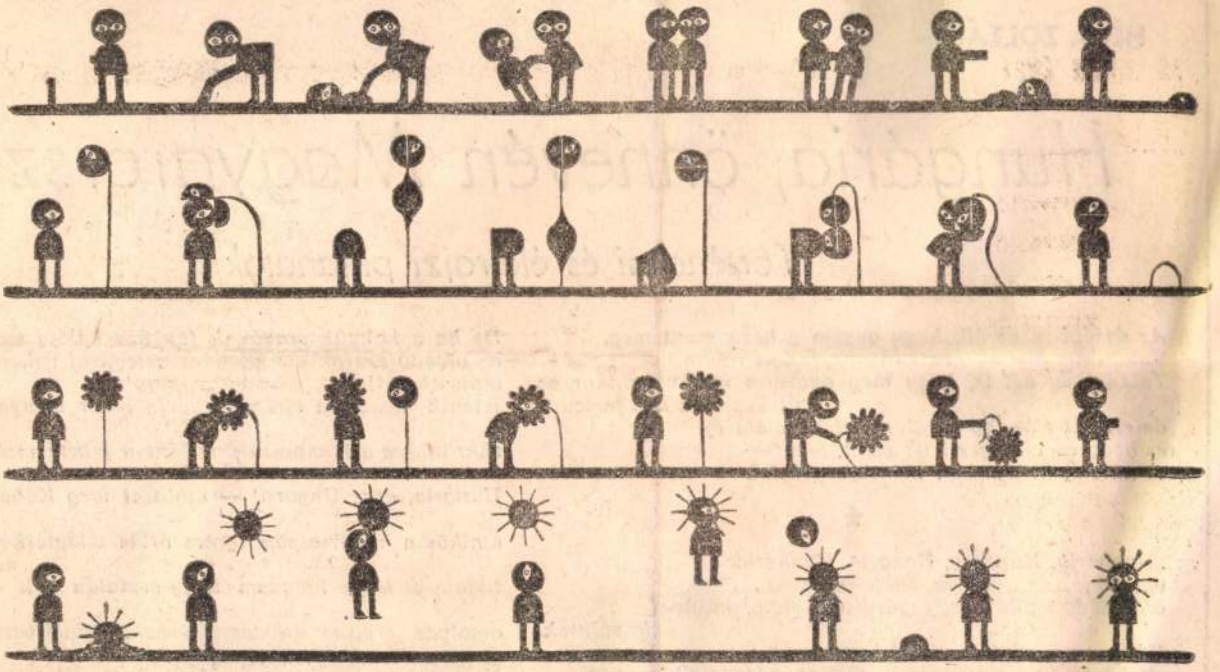

Háy Ágnes: Különc úr

HÉRA ZOLTÁN:

Hung[illegible] Magyarország

[illegible] pillanatok

Az újságban az áll,
Valaki, úgy látszik,
Talán még azt is,

de elütött tőle egy
és hogy ez végleges
ez a hang nekem m

„Hungaria, Hungar[illegible]
ugye önök és a hunok, önök és Attila?
érdeklődött tőlünk egy szardíniai olasz, amikor
nála voltunk.

Hát persze, vágtam rá túl hamar,
elfelejtve hozzátenni, hogy főként a legendák szerint.
Nem bántam meg, hisz megnőtt tőle a becsületünk.
„Hungaria" — örült meg nekünk a szomszédból átjött

cakukk szavának fényébe hálója sarkából
szurok cseppjeként belegurul nekem a pól
atlanul, mint ahogy úgy
ekem a virágzó akácja fehér menyasszony
is
e a komposzok majdnem fekete vízén.

★

azaz Ungarn! — szólított meg Kubában eg
os
kongresszusi terem óriás világtérképét
nézegett
[illegible], hogy Potsdam nagy-asztalán volt egy Eu
té
amolyan erélyes erőelosztás-vázlat, jövő-variáció,
amelyről lemaradt Magyarország?
Nem én! — mondtam, pedig tudtam valamit róla
már negyven
Épp szökésben voltam akkor — annyiszor szöktem

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 JUN 1 01
ÉLET ÉS IRODALOM

HÁJ Y ÁGNES

Háy Ágnes rajza

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓVÁLLALKOZÁS
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 29

1021

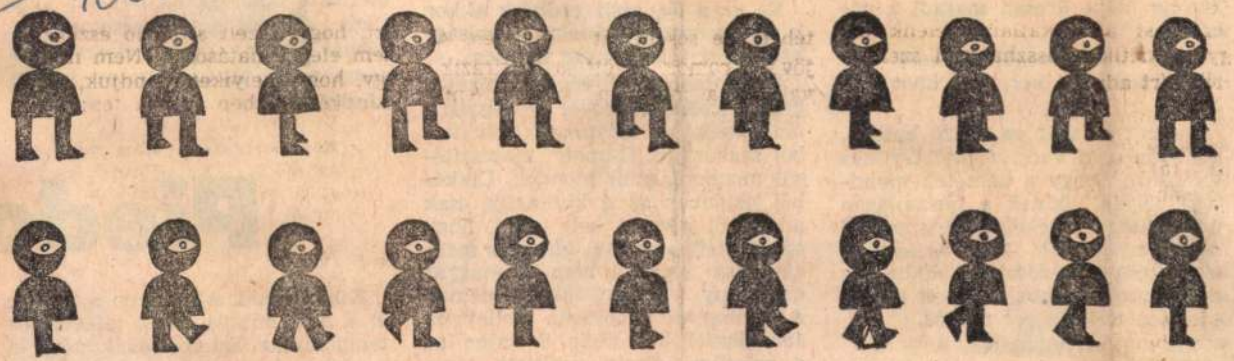

Háy Ágnes rajza

HÁY ÁGNES

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JUL 18

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes, grafikus
1984 AUG 24
ÉLET ÉS IRODALOM

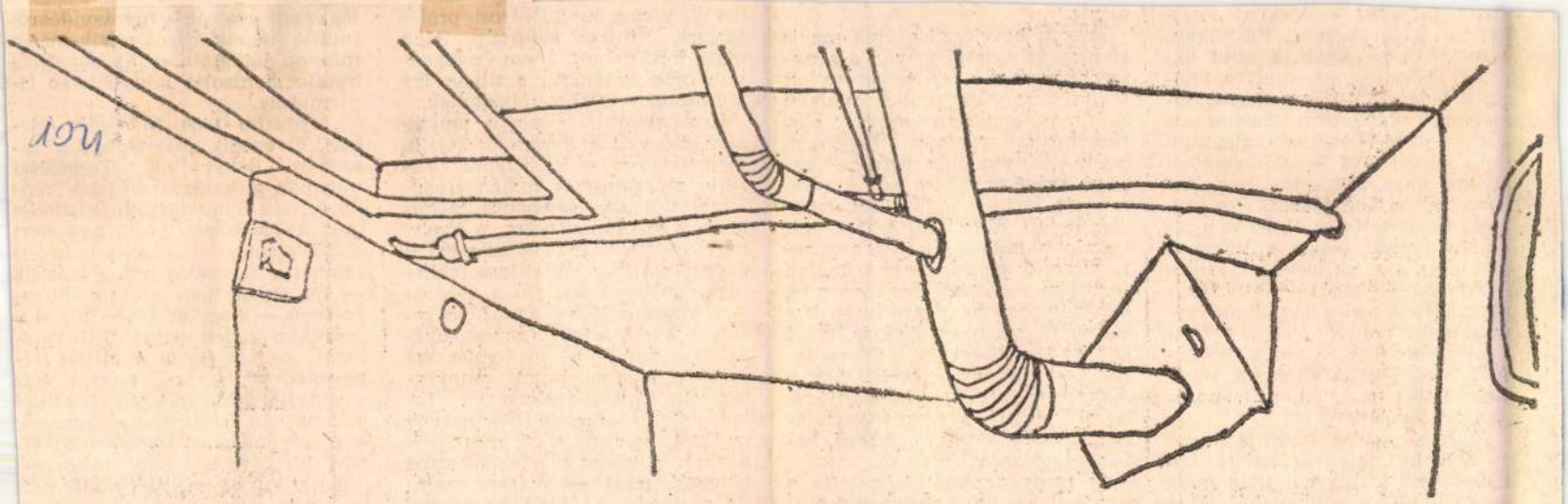

Háy Ágnes rajzai

arcán farsangi kellékként sötétlett az óriási bajusz; föl-fölkelt, a mellvérthez sétált, s mint aki szeret szédülni, lebámult a tetőről a ledér éjféli forgatagba; somolyogva képzeltem magam elé a majdani klasszikus matuzsálemet, akivé lesz — a szemközti sarkon látta gyerekkorában Tudor Arghezi Eminescut, épp kettőnknek mesélte az élményt a törékeny öregúr odaát, a Victoriei 115. alatt, az írók házában, Eugen Jebeleanu előkapta volt a fényképezőgépét, azóta bámulunk egymás mellett a világba az irodalomtörténetben: az akkor legidősebb nagyság, Arghezi, a legifjabb, Labiș, meg én, az elmosódott arcú véletlen.

A fotó azóta számtalanszor megjelent, Labiș rég halott, kevéssel ama fekete bor után morzsolta halálra egy ócska sárga villamos, amelyre éppúgy nem dított.

Mazilu befejezetlen arca ma is rámsápad; örökké az volt a kényszerképzetem, hogy nagyot kellett volna harapnia (mibe? valami hatalmas, életszerű karéjba? eleven húsba? zamatos illúzióba?), hogy eltűnjön éhes befejezetlensége. Műve is éhesen befejezetlen maradt, örökké jóllakatlan. Négy éve halott ő is. Két héttel volt fiatalabb nálam — 1930 augusztusában, a sárgasörényű oroszlán jegyében született, és girhes volt, őszen-kopaszon is gyermek, korai vénülése merő álcázás, mint Labiș Murillo-arcán a harcsabajusz — tizenkét éves kölyök a diákszínpadon, apónak lisztezve. Nem ő sietett, a sorsa futott előre. Vihogva, borozva, keserű, befejezetlen arccal.

A város peremét telepítette a román irodalom belvárosába. Mogorva báj, gúnyba ojtott érzel-

derék, elragadó kül
tárjára, Vitura cé
mert fordítóként n
tam bele halálába;
állítottam emléket

Keményhéjú, éde
dítói dió volt a Sor
világéletében messz
rülte azt, amit a
lombírálat az írásn
képp a stílromantik
nárcizmusra is
nevez kalofíliának;
tén sehol sem látha
dos megmunkálás,
csikra emlékeztető
ság — inkább a k
dessége jellemzi, ho
ség van benne, malícia, élc. Talán azért szerettem oly nagyon palástolt érzelmességű, meghatott derűjű, vakmerő ötletekből gyúrt könyvét, mert — persze: mutatis mutandis — picit Karácsony Benőre is emlékeztetett. Csak a

nagytermében sikerült utolsó pillanatban e célra megszerezni: épp azt, amely a Vadidegen világban is „játszik"; ahol a merev dogmatikus személyzetis nő többet iszik a kelleténél az elvtárs összejövetelen, s pillanatnyi el-

HÁY ÁGNES

Háy Ágnes rajza

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

H

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 AUG 8

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Háy Ágnes
grafikusművésszel

ÉLET ÉS IRODALOM
1984-11-30

1021

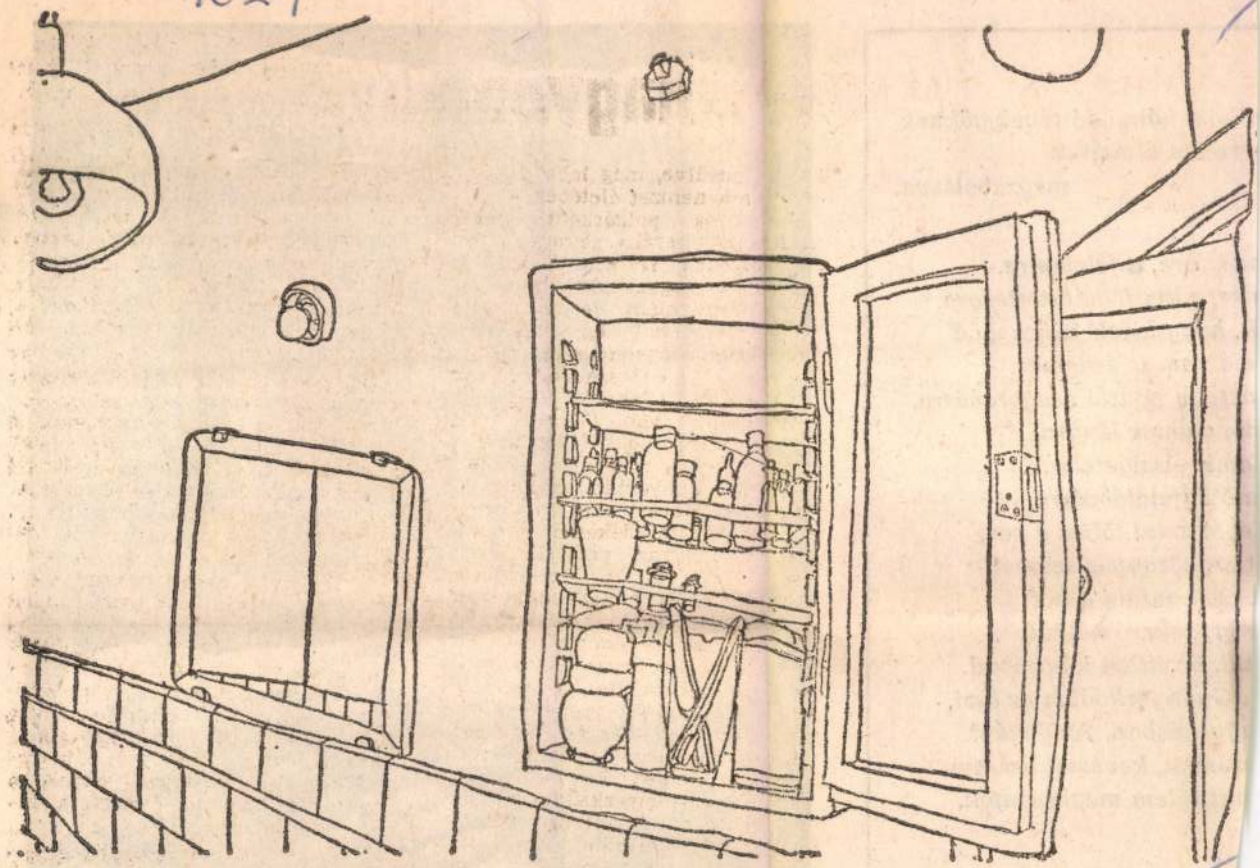

Háy Ágnes rajza

közt hányódó tévelygőknek
ertelen álmaikat
megzabolázva.

ndülésre, a félelemre.
nre, a kiszolgáltatottságra.
k, hogy kifelé nincs mód
elé nem is érdemes.
ásra, a ponttá zsugorodásra.
ló, gyönge lángra,
amit elszigetelnek.
aló önfeláldozásra.
egtapadni. Mint a por,
tlen közönyös szívvel.
csak ontani a hőt,
nyt, zokszó nélkül,
sal, önzetlen lobogással.
. Gyönyörködöm az őszi,
ugyogásban. Az önként
zönöm, kevéssel beérem.
nit tőlem megkívántok.

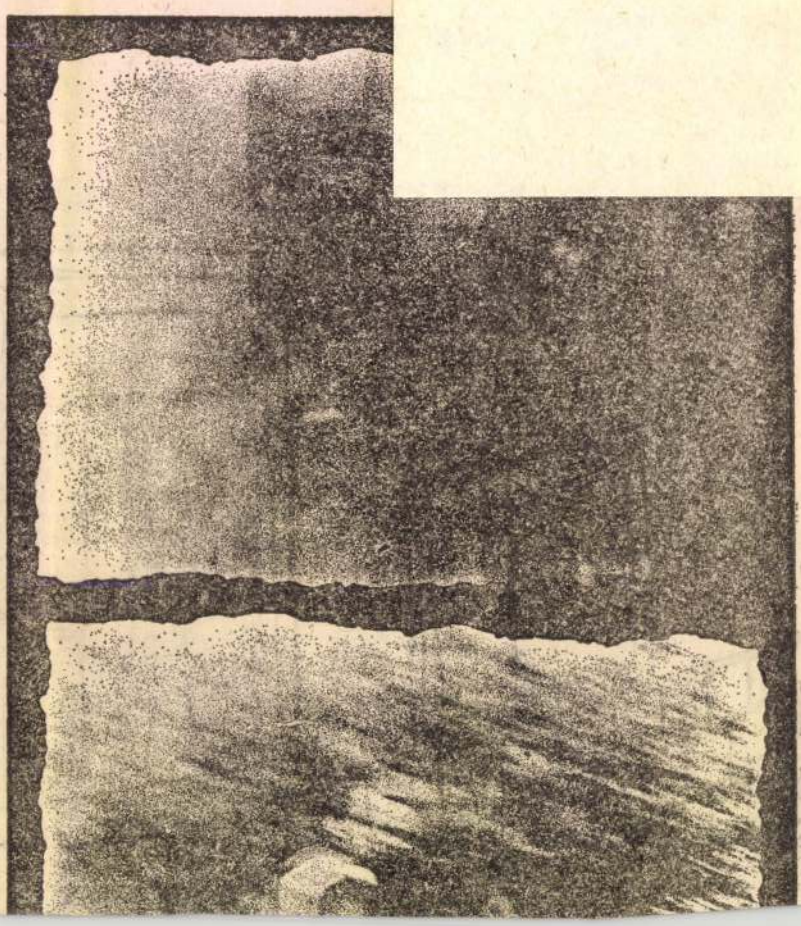

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes, grafikus
1984 AUG 2 4

ÉLET ÉS IRODALOM

104

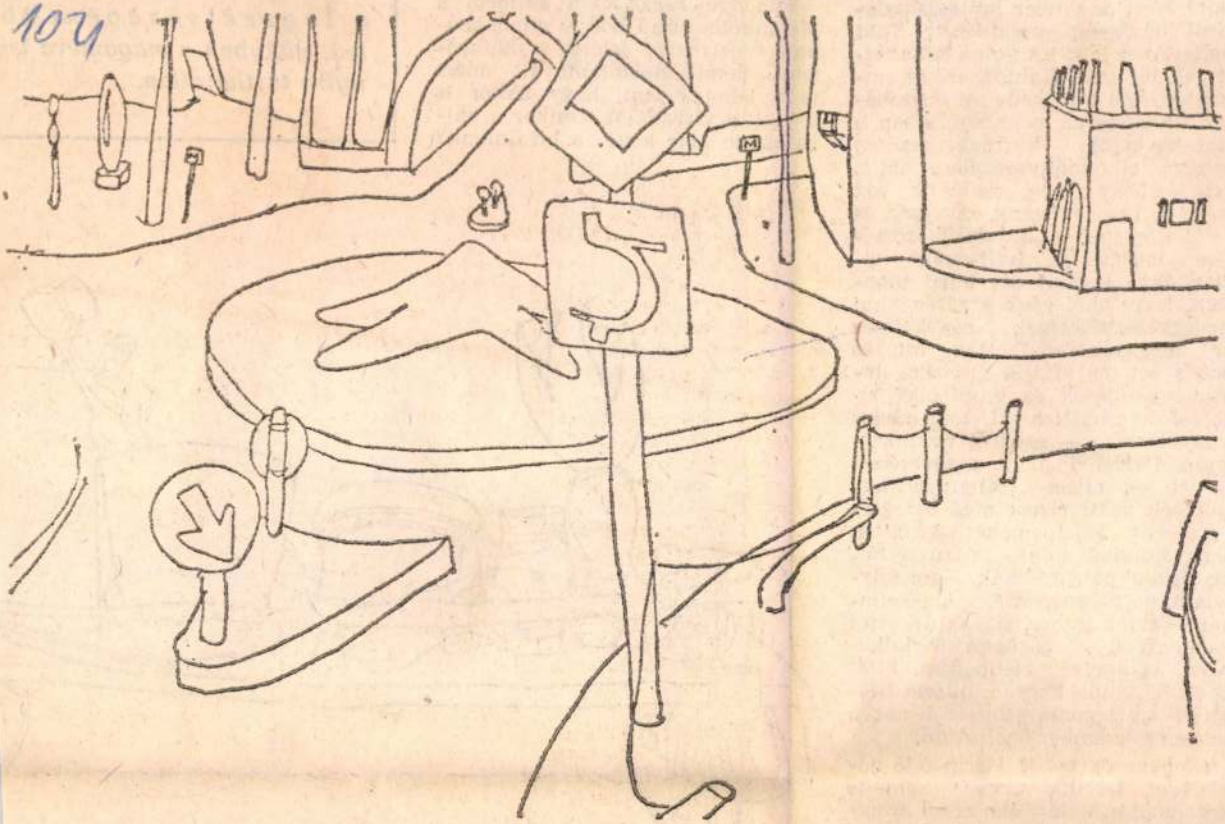

Háy Ágnes rajza

tat — megis, egyszer mert ne érdemelne meg ez is négyszáz oldalt? Mert az ember kettészakadásáról bőségesen megidézett Kant mellett meg lehetett volna szólaltatni például azt a Kantot, aki az ember lényegét a társadalmi önszabályozó-rendszerek megalkotásában, a több-kevesebb közmegegyezésen nyugvó alkotmányosságban látta. Lehet, hogy erre szerzőnk azt mondja, hogy magány, betegség és halál ellenében a „tudatok közösségének létrehozása" hej! sovány vigasz. Erre viszont azt lehet mondani, hogy ahol ezek a társadalmi megegyezéskészségek egy-kétszáz éve meggyökeresedhettek, ott, és csakis ott, az effajta „piszkos intézményesülések és empíriák" sikerrel küszöböltek ki totalitárius irányulásokat — ezekről természetesen Földényi mély megvetéssel beszél —, olyan „irányulásokat", amelyek valamelyest más betegségeket és halálnemeket kínáltak alattvalóiknak, mint a „szirupos humanisták" polgáraiknak. Nem folytatom, no még egyet töprengéseimből — az az ember, aki az újkortól valamelyest *választhatja* foglalkozását, lakóhelyét, életmódját, hitét és pártját, nos, hogyan, miféle filozófiai absztrakció szintjéről nézve lenne ez az ember *önelvesztő?*

(Egykor és most) Mérgelődő jókedvvel, felvillanyozva teszem le kezemből a Melankólia című könyvet. Személyes benyomás: tizenöt éve nem olvastam ennyire folpiszkáló és színvonalas filozófiai munkát. Olyan írás ez, amely ismét ér-

melankólia?

Tűnődve függesztem
Melankólia című könyv
nak *végzetosztó* jelére,
göm, némi melankóliá
nem lehet érteni, hog
várjuk a virradatot, am
nalokban már kevés a

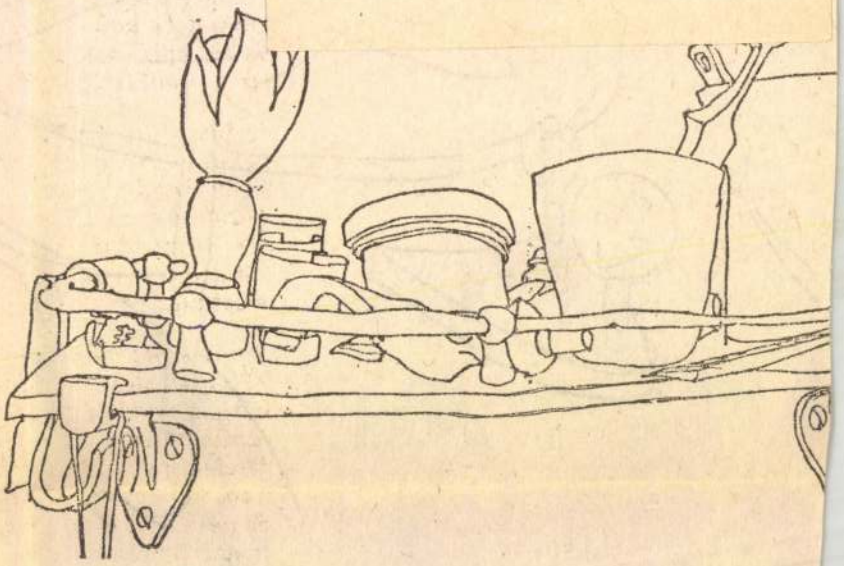

Háy Ágnes rajza

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes, grafikus
1984 AUG 24
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

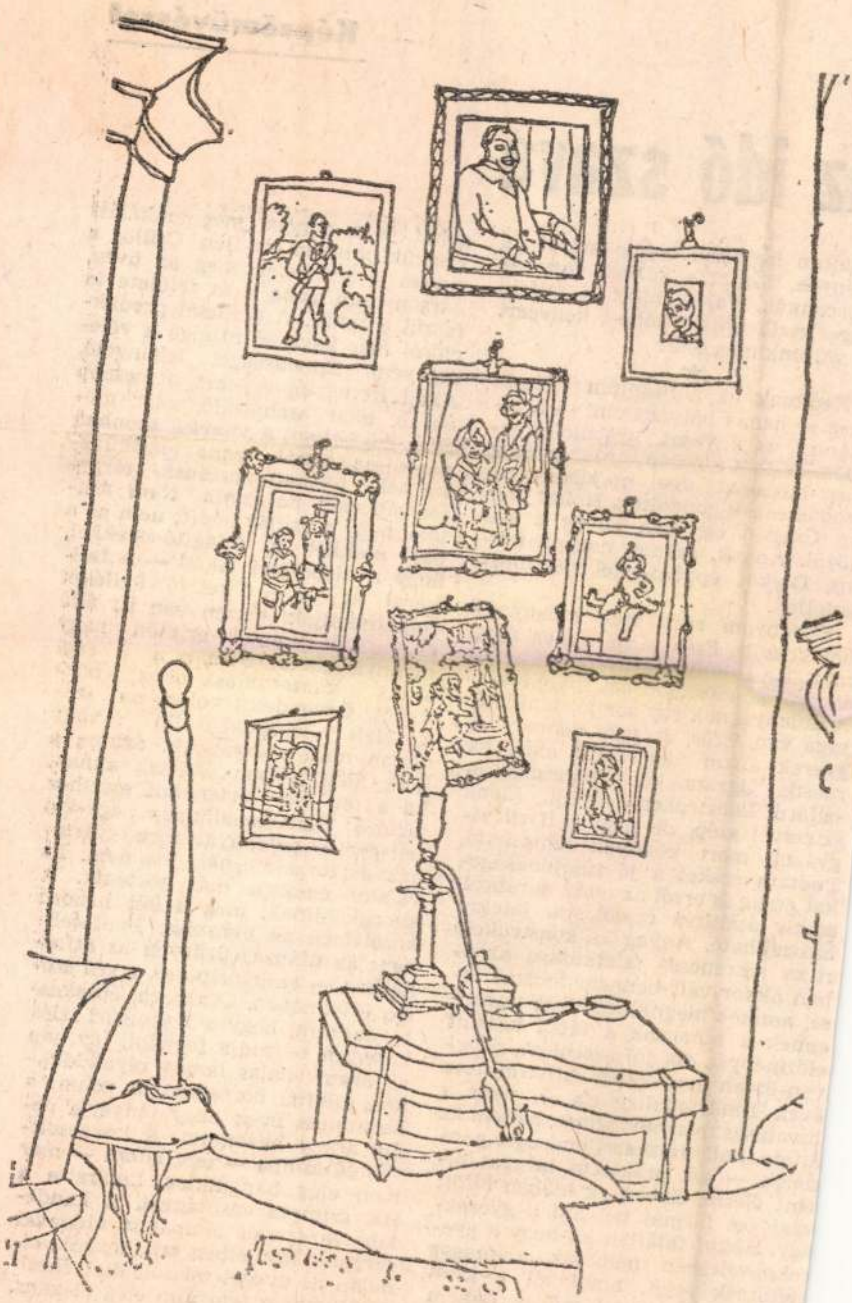

Háy Ágnes rajza

Az idő szava

biztosan foglaltak benne helyet az edények. Szállítás közben meg se moccannak. Vajon miért — miféle öngerjesztő újítási hóbort kedvéért — váltunk meg tőle?

★

Nemcsak az alumínium fojtotta meg — hamis bálványként — a zománcot és a vasat, hasonló pusztítást végzett a műanyag is, amelyet húsz-huszonöt éve majdhogynem csodaszernek gondoltak. Holott nem az. Csupán egyetlen anyag a sok közül. Annak, persze, nagyon fontos. Olykor éppenséggel nélkülözhetetlen.

Kislányom etetőszéke műanyagból készült. Erős rúdja éppen úgy, mint sima lapja és összecsukhatóságáról gondoskodó két forgódobja. A műanyagnak egy sor jó tulajdonsága van. Erős, de nem kemény. A gyerek akkor sem sérül meg, ha ráesik. Ugyanakkor biztonságosan szilárd konstrukciót nyújt. Élénk színeivel szép, de nem kell rá vigyázni, mert könnyen lemosható. Tudtam ezeket a jó tulajdonságokat eddig is erről az olasz darabról, amely átállítva rajzolásra, játékra használható. Anyag és konstrukció ritka szerencsés találkozása azonban akkor vált bennem felismerésé, amikor megpillantottam ugyanennek a bútornak a fából készült előzményét. Ha jól saccolom, negyven-ötven éves lehet. A harmincas évek funkcionalizmusa — nem a hivatásos iparművészetre, hanem az általa kialakított szellemiségre gondolok — sok praktikus tárgyat hívott életre. Ebben az időben öltött végleges formát például a gyerekágy. Akkor találták ki, hogy a gyereknevelésben nemcsak a magas etetőszék segít, amelyből a kicsi nem tud hip-hopp kiszállni, hanem az is, ha jól használható saját búra van, amelyben szívesen elül-ögél. Így született a dupla szék. A etetőszék azonban, mivel sok me-újításre volt szükség, bonyolult és gokat és a gondos megmunkálást vesszük, minden rendjén. Csillog a réz és a krómacél, meg az üveg, bársonyosan puha a fa felülete és feszül a textil. A szellemi produkcióról már kevésbé hízelgő a véleményem. Éppenséggel lehangoló. Akad itt ugyan egy-két nemesebb darab, akár archaizáló, akár modern modorban, a többség azonban paródiája annak, amit iparművészetnek, formatervezésnek, tárgyformálásnak nevezünk. Nem állítom, hogy a csillár hódít; nem az a baj ezekkel a világítótestekkel, hogy a kispolgári lakás — a falikarral együtt — e két fő kellékét reprodukálják, hiszen van itt álló és asztali lámpa szintén nagy mennyiségben. Nem is a régi stílus konzerválása okoz bökkenőt. Örvendetes volna, ha századeleji lakásokba illő vagy onnan másolt darabokat árulna a bolt. Még jobban örülnék annak, ha a ma már történelmi múlthoz tartozó funkcionalizmus egy-két jellegzetes példányát újra gyártanák és forgalmaznák. De nem. Itt valami egészen más történik. A századelejinek, meg a két háború közöttinek az utánzása. Pontosabban: az utánzás ürügyén az átformálása — szalonképesre, a szó szoros értelmében. Csicsásra, édeskésre, tarkára, hogy a kispolgári ízlés könnyen be tudja fogadni. Így kap az áramvonalas lámpa olyan dukkót, mintha borostyánból volna; a harmincas évek nagy tányérja pedig arany bevonatot. A kovácsoltvas gázlámpa — úgy látom — már nem elég hangulatos. Lejáratta a sok szimpla vasutánzat. A kandeláberre szerelt lámpatest utódával sárgaréz kivitelben találkozunk, oldalán az üveget csiszolt dísz ékesíti. Olykor a fém sem elég elegáns. Ezért — a minél tetszetősebb megjelenés kedvéért — lesz a lámpa nyele részben fa.

★

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP 2 87

ÉLET ÉS IRODALOM

Háy Ágnes grafikus
művész

1024

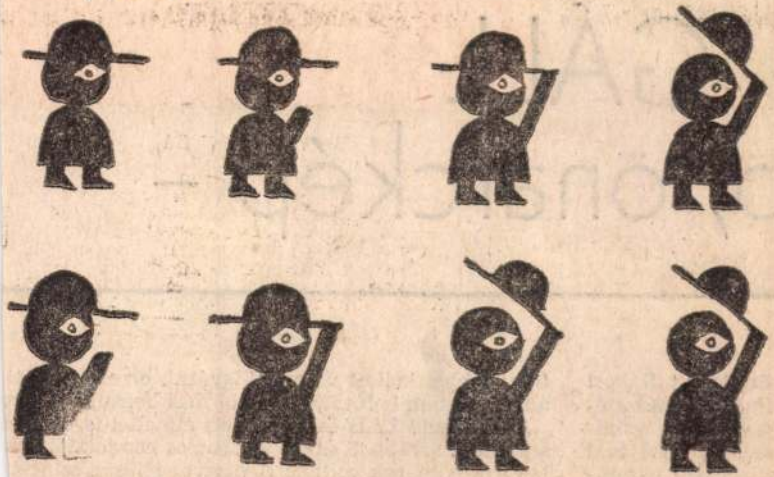

Háy Ágnes rajza

GÁ
ép, önarckép –

volt. Boldogult Rákosi
kitiltották. Természete-
ni erőszak miatt, mind-
kori, sajátos módjával
se egyik-másik oktató-

tam; többet kellett volna. (Vigyázat, erre még mai
állapotomban is futná!) De a lármás botránytól tart

Távozzam? Ez is csőd, ha más előjellel is. Marad
szapultak tovább. S ekkor egy furcsa gondolatom tá
is forradalmárok voltak? A magyar ifjúság színe-j
táborom? Okvetlenül szeretnem kell őket? Sajnálne

Ide lépett be a medencébe Gáll Pista, szokott h

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1984 AUG 2 4

ÉLET ÉS IRODALOM

104 Háy Ágnes, grafikus

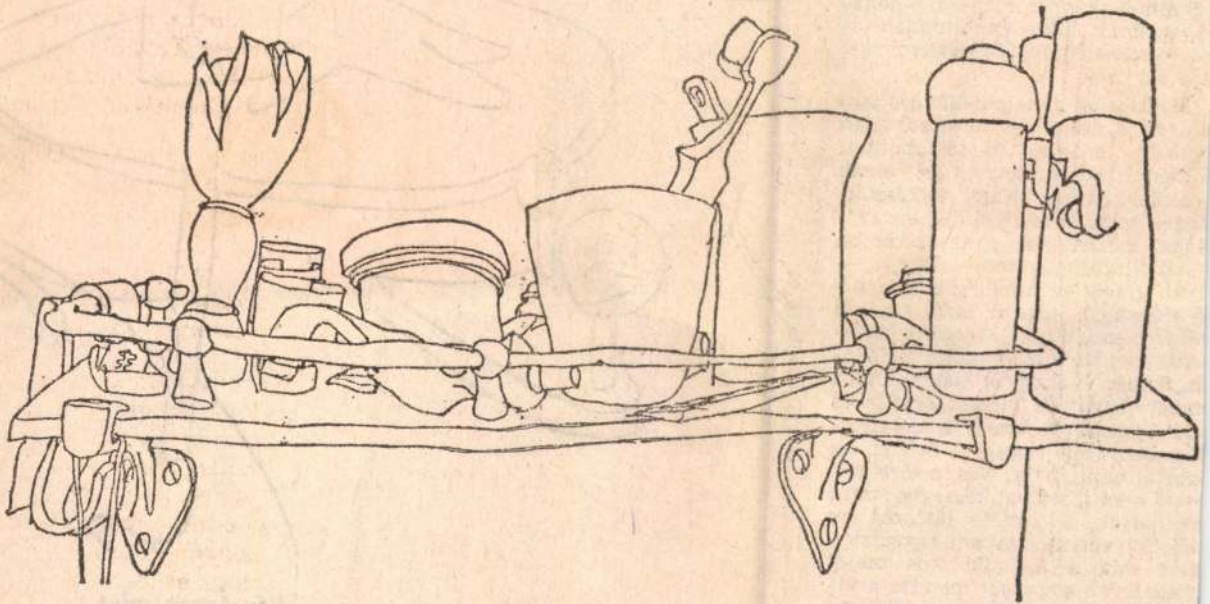

Háy Ágnes rajza

fert belátták, hogy ami itt Des-
artes óta történik: zsákutca. No,
elyenként jó szándékkal kikövez-
e.

S mindenképpen ajánlom e köny-
et azoknak, kik e kánikulában tá-
olyogva, *mélybehűtő* szellemi par-
éra vágynak.

*(Meditációk a melankólia aktuali-
ásáról)* E sejtelmes bevezető után
rjuk le férfiasan és földobottan:
öldényi kitűnő könyvet tett elénk
melankóliáról. Nagy felkészült-
éggel, erős intellektuális elszánt-
ággal hazánkban ritkaságszámba
henő filozófiai munkát alkotott —
lyat, amely az intellektus világbí-
ó előnyeiről *keveset tartó* szerzők
ályára emlékeztet. Szerzőnk *kívül-
elül* megírta a melankólia történe-
ét. Színéről: ahogy a melankolikus
mber magát és világát értette és
rti. Visszájáról: ahogy a melankó-
iát környezete értette — és érti. Az
kortól napjainkig. Nos, a történeti
rend nem sok jóval kecsegtet: mint
egtudjuk, a kétféle látószög az
dők folyamán elszakadt egymástól.
Mert míg a melankolikus majd'
étezer éve *ugyanazt* mondja a vi-
ágról, addig a világ nem átallotta
megváltoztatni a melankolikusra

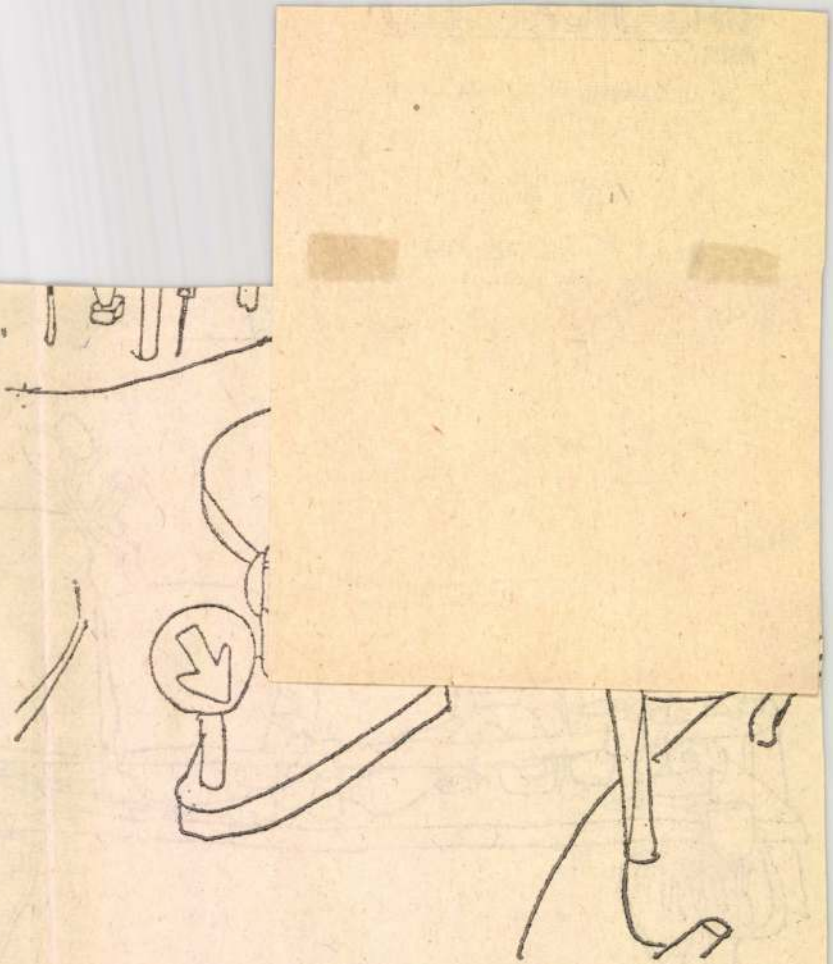

Háy Ágnes rajza

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Háy Ágnes, grafikus
1984 AUG 24

ÉLET ÉS IRODALOM

104

Háy Ágnes rajza

ez föl-le, föl-le,
kézzel, lábbal,
- a vesződség
halállal:

enni a koporsót,

Háy Ágnes

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikus művész

1983 MÁJ 27

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Háy Ágnes: Animáció

valóan rosszul fo
ramaturgiai gól
összehozni, am
gördülhetett t
y. Akkor inkább
nagyérdemű, kés
sszankodott a cs
Bosszúságának
ódva adott hang
rosszul megírt, rosszul meg-
tt, rosszul eljátszott pro-
megérdemelten bukott ha-
t.
tés, persze, nem volt, mint
pennfentesek rebesgetik or-
te. Csak éppen valamiről
yosodott, hogy értéktelen, s

najátéknak törvényszerűségei vannak. Ha a gladiátor ügyetlenkedik, a nép ítél: lefelé fordított hüvelykujjal. Még szerencse, hogy a döntés következményei a mai Magyarországon elviselhetőbbek, mint az ókori Rómában.

-zöldi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 MÁR 9

Háy Ágnes

1021

TÁJ

Háy Ágnes: Kapcsolatok

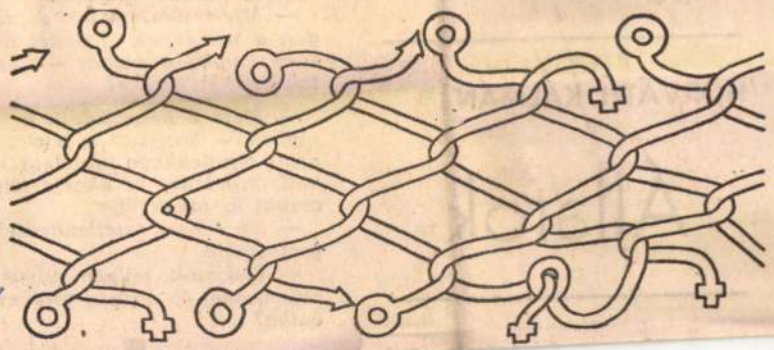

A díszpáholy mögül kilépett Lompos Farkas, az erdei tanács vezetője. Háromszor körbeszaglászta a kis nyulat, majd megállt mögötte.

Benő nagy lélegzetet vett.

HORVÁTH KÁLMÁN:

Állatok

[illegible] mit

[illegible] Érdemérmet A bölcs baglyok, a szorgalmas hangyák, az intelligens delfinek mind csodálkoztak az államtanács döntésén.

— Miért jutalmazzák a részeges, a nőstények fenekét állandóan csipkedő bolhát — kérdezték az illetékeseket.

— Mert ő helyezkedik a legjobban — hangzott a felelet. — Eljut mindenhova, mindent meghall, mindenki őt akarja agyoncsapni és mégis él

— No és? — értetlenkedtek a protestálók.

— Tudjátok, milyen súlyos az érdemrend, és milyen törékeny a bolha?

■

Háy Ágnes, grafikus

Háy Ágnes rajza

10.

XXIX/1

marha

Szikszai Ká

SÉNYI LÁSZLÓ:

Ferdes

Mondóka

on is lesz elegendő
ital a fiúk bizakodnak
bb meccs előtt javul a
atások színvonala nő-
kell a társadalmi akti-
szerepét az építőipar
lokozza termelékenységét a
Köztisztasági Hivatal felkészült
a télre nincs influenzajárvány
jelenti az Egészségügyi Minisz-
térium nyáron is lesz elegendő
üdítő ital a fiúk bizal

ge! Egy ízben, a tévében is prezentáltam, mikor is több millióan részesültek abban a szerencsében, hogy hallhatták ezt a poént, helyesebben újra hallhatták. Szóval, ami

mert festőművész elhatározta, hogy szülővárosa múzeumának ajándékozza *öt festményét* és *öt grafikáját*. A műveket és az adományozásról szóló levelet annak rendje

Háy Ágnes, grafikus

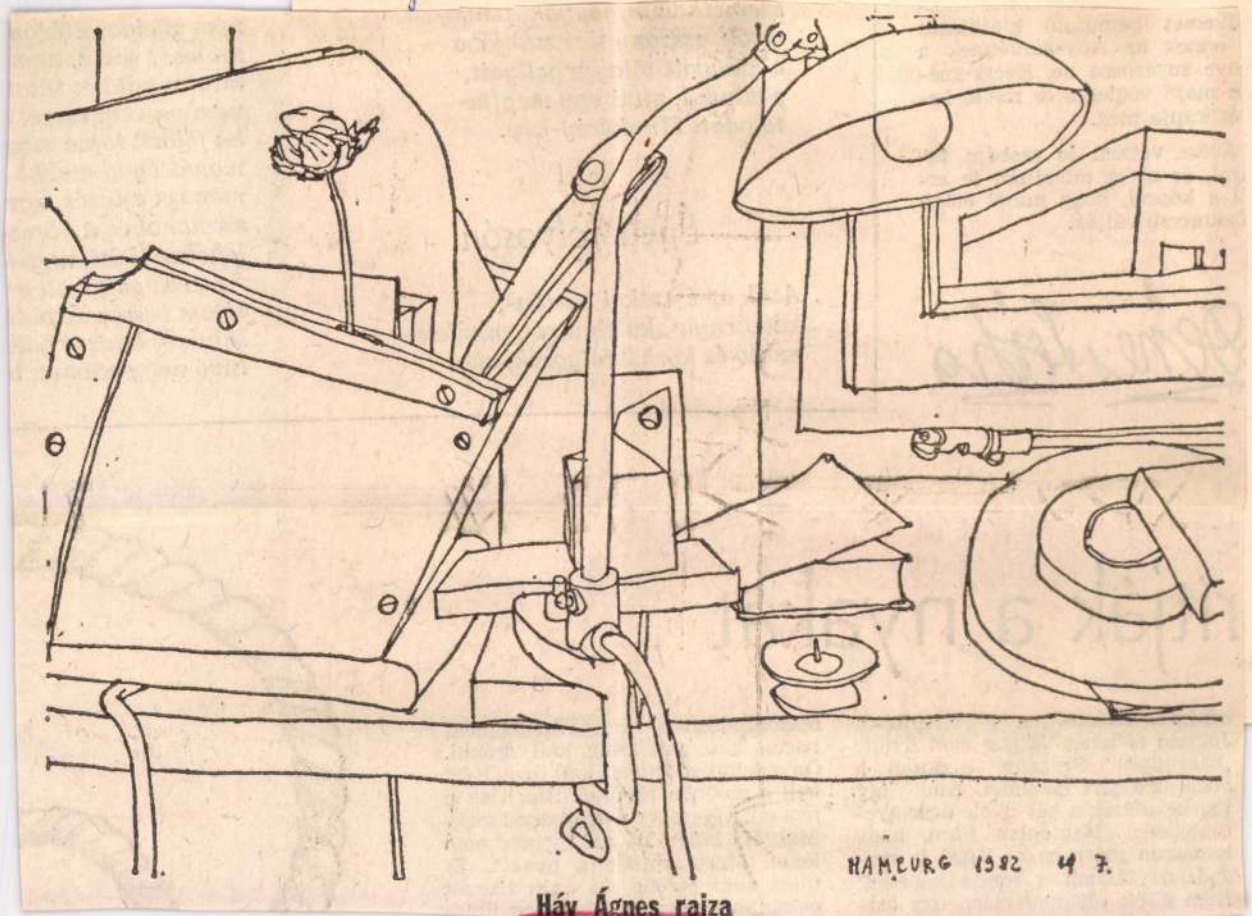

Háy Ágnes rajza

16.
XXI-X/11

nem is cigarettázon
mi lesz? jövőt, nem
mint a csikket tiltot
nem veszem észre,
hó fölötti röpte mos
mohás ágon mohos
mennyi ejtőzés, ugr
s valahol az a vörös
lehetne főúri, nem
nyugaton áll a
látom benne az indi
selymét kavaró bale
hívó nagy szemet, b

Jóképű is lehet. Mikor nem üvölt: „Megöllek!" Szegény. Biztosan a Pasarétre járt iskolába. Ahol így (is) beszélnek a hét-nyolc éves gyerekekkel: „Megtéplek fiam, hogy kopaszon mész haza! Húzd le magad, ne lássam a ronda képedet! Nem állok jót magamért, úgy ösz-

összerúgdosnak, megerőszakolnak, hasba késelnek. Meg kell szokni. Önvédelmi sportokat kell űzni. Kést kell a zsebben hordani. Szorítják a nyakát. Gyereket nem szabad megütni. Ha lehet. De ezt itt már nem lehet. Mert szorítja a nyakát. És mert neki eszébe jut az a tizenöt éves tanítványa, aki békésen üldö-

Háy Ágnes, grafikus

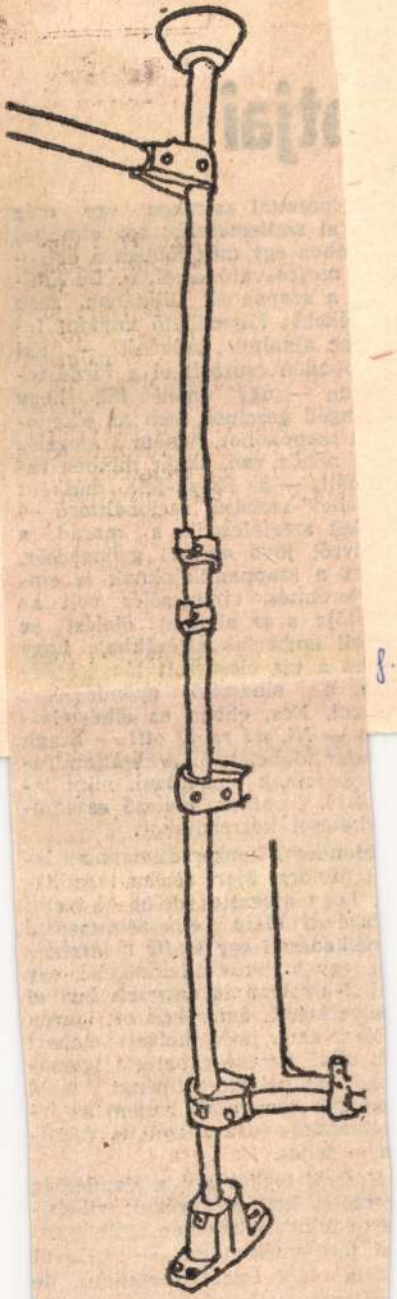

Háy Ágnes rajza

12

Háy Ágnes: Rajz

Élet és Irodalom

8. XXIX/10

ester többet tud Láthatatlan Taványainak elmondani, mint lagató, irónikus, cselező eszmédtetései közreadtakor.

Mondom, konzervativizmus let mindez. Mert aligha tagadhahogy élvezetes dolog követni *iskándi Géza* elbeszélésméretű nélkedéseit egy szatír mentségél, egy kritikus dilemmáiról, egy imi-királynő legnagyobb logikai elvetéséről, ám mégis ott igazán ljes, ahol poén helyett embert l, ahol elmésség helyett igazsát, ötlet helyett élményt. Ahol emcsak racionális, hanem az irracionalitás tartományát is vállala — teljes.

S erről legkevésbé a Vendégség erzőjét kell meggyőzni: világsierre jutott remekében nyílt titkat tett érzékletessé — például ária máig megfejthetetlen, de egérzett alakjával —, néhány űkszavú költeményével, s most kötete legnemesebb darabjával,

Háy Ágnes, grafikus

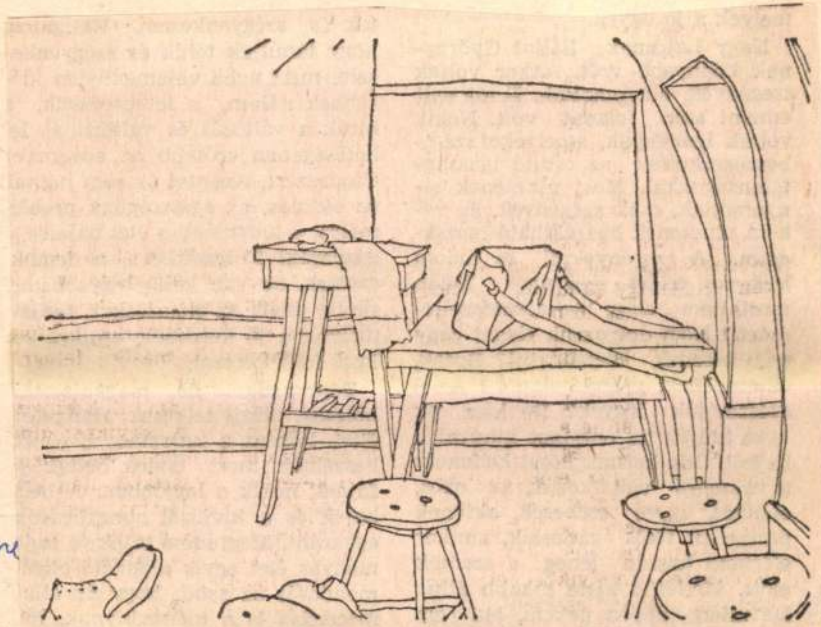

Háy Ágnes rajza

Háy Ágne

Élet és

4.

XIX/16

★

Akkor már inkább a szegény

húzni belőle. Márpedig alapkut
tás nélkül nincs tudomány

HAY Agnes

III. évf. 10. sz. 19

megjelent szerkesztőségi cikket. Ezt megtehetem azért, mert mint meghívott résztvevő, jelen voltam azon az úgynevezett független szakértői konferencián, mely a Pozsgay Imre és Bíró Zoltán által inaugurált mozgalom zászlóbontását előkészítette (ami nem jelenti azt, hogy e mozgalomba be kívánok lépni, hiszen még programját sem ismerem).

1. Valahogy véget kellene már vetni annak a szégyenletes gyűlölethadjáratnak, mely 1989 ősze óta folyik az ellen az ember ellen, gay valóban a népre hivatkozva csinált népfrontot – a Kádár-féle pártvezetés ellen. Aki szerint ez hiábavaló vagy kockázatmentes dolog volt, az olvassa el a Nagy Imrével és az 1953–58. évek történetével kapcsolatos dokumentumokat.

(Mindezt annak ellenére is le kell írnom, hogy Pozsgayt olyan, számomra gyűlöletes személyek is védik, mint Csurka István és Maczó Ágnes.)

2. Nem különösebben ízléses a még meg sem született mozgalom – állítólagos – „nemzeti és szocialista" jellegével kapcsolatban a hitlerizmusra (!!) célozgatni. A szerkesztőség tudhatná, hogy Hitler nem nemzeti,hanem faji alapon állt, semmilyen értelemben nem volt szocialista, mozgalmát a német monopoltőke tartotta el. A „nemzeti szocailista" nevet puszta „csalétekként" használta, azok, akik komolyan vették, pártját már 1931-ben jórészt otthagyták. Viszont „nemzeti szocialista" volt pl. Benes pártja Csehszlovákiában.

6. Tisztázni kellene már: mi az a „populizmus"? Mint megbélyegző kifejezést, annyi mindenre használják már, hogy teljesen értelmét vesztette.

7. Az előkészítő konferencián sem Pozsgaytól, sem mástól nem hallottam olyan kifejezéseket, melyek a parlament **intézménye** ellen irányultak volna. Mi több: még a **jelenleg működő** parlamentet sem érték támadások. Pozsgay kifejezetten leszögezte: **nem** kíván előrehozott választásokat. Hol van itt az „antiparlamentarizmus"?

8. Nem tartozik ide, de miféle „antiparlamentáris demagógiát" alkalmazott Filló Pál a VII. kerületben a választási harc során? Idézetekkel kellene ezt alátámasztani! Én ott demagógiát – de igen aljasat és útszélit! – csak az MDF és a Kisgazdapárt részéről láttam.

Tisztelettel

Szalai Pál

MAGYAR OKTÓBER ALAPÍTVÁNYt

hozunk létre
(Krassó György emlékére)

Ennek része lenne a KRASSÓ ARCHÍVUM, ahol Krassó György és Miklós szellemi hagyatékát, valamint 1956 és az utána következő történelmi korszak dokumentumait gyűjtenénk.
KÉRJÜK MINDAZOKAT, AKIKNÉL KRASSÓ GYÖRGY ANYAGOKAT HELYEZETT EL, JELENTKEZZENEK.
Ezen kívül szívesen fogadunk segítséget és adományokat.

Magyar Október Alapítvány
(Hungarian October Foundation)
ideiglenes cím:
c/o Háy Ágnes
1016 Budapest, Orom utca 20.

FELHÍVÁS

„FÖL A FEJJEL" – Krassó-emlékkönyv (Gyurinak a túlvilágra)

„Ha a nap nem volna,
a többi csillagok felől éjszaka volna"
Hérakleitosz

Meghalt egy ember, kihunyt egy nap, de ragyogásából hagyott egy-egy kis csillagnyit szívünkben, hogy az éjszaka ne legyen olyan sötét. Csak a hold veszíti el minden kapott fényét. Ha összegyűjtjük kicsiny fényeinket, talán valamennyire tudjuk pótolni őt addig is, míg új nap nem támad. Közülünk? Esetleg. Az új nemzedékben? Bizonyosan.

Írásokat szeretnék összegyűjteni Krassó Györgyről és hatásáról, ahogy él közeli és távoli barátaiban, ellenségeiben, szeretőiben, ismerősökben és ismeretlenekben. Prózát vagy verset, régit és újat, lehetőleg személyes hangút az emberről az ember számára. (Tizenkét évig éltem, dolgoztam vele, sokat mesélt múltjáról is, mégsem állt össze bennem egy teljes kép, pedig három éves kislányunknak később nagy szüksége lesz rá.) Szeretném, ha megelevenednének Gyuri személyiségének különböző oldalai, életének különböző szakaszai: háború, gyermekkor; Rákosi korszak inasévekkel, egyetemmel, kirúgásokkal; az 1956-os forradalom; Kádár-korszak börtönnel, munkahelyekkel, ellenzékkel; London és az 1989-es úgynevezett változások utáni időszak.

A kötetet „krassói" szellemben szerkesztenénk: cenzúra és hierarchia nélkül, minden írás egyenlő súllyal szerepelne. Kérem, küldjenek – lehetőleg öt oldalnál nem hosszabb – megemlékezést néhány mondatnyi bemutatkozással.

a Magyar Október Alapítvány nevében

Háy Ágnes
1016 Budapest, Orom utca 20.

ÉDES HAZÁNK, MAGYARORSZÁG
Helyettes Szomjazó Imádság

Szent földedért meghalunk.
Magyar Hazánkér' minden áldozat kevés!
A Helyettes szomjazás vérbő fogantatás
Jövőért izzó lángolás.
Dadogásból lett kiáltás;
Szentség ez a Mozgalom,
egy nép akaratának ércben fogant
Foglalata.
Magyarország Te égi szó!
Helyettes Szomjazó fiaid felszentelt szavát
a városok és a magyar róna visszhangozzák.
Egyként zengik a frissen sarjadzó
Megtartó tudományt;
Cimbalomként a bércek, a folyók,
Tanyáink szelídsége.
Béreseink kérges tenyere,
Templomaink összegző enyhe,
S pásztoraid Mi vagyunk!
Édes, vérben ázott
Drága Magyar Nép!
Véreink!
Lábatok elé borulunk
Kedves Népünk.
Te égi alázatban sugárzó,
felnevelő és megtartó,
Örökre áldott:
Élő hitünk: imádságunk Te vagy!
Eggyé forrottan,
Mint két szív egyként ha dobban,
Magyar Hazánk,
Mi Helyettes Szomjazó Fiaid, a
Tied vagyunk!!!

Háy Ági

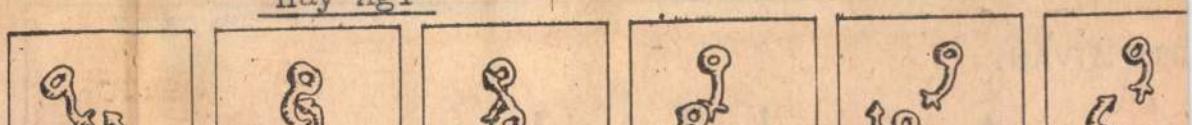

Háy Ági: Fázisok

Élet és Irodalom, Bp. 1979. szept. 1. XXIII. évf.
35. sz. 3. lap.

~~SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA~~

NAPTÁR

Atlasz, az atlantiak első királya megismerte és nyilvánvalóvá tette az emberek előtt az égitestek mozgását; így született a monda, mintha vállain hordozná az eget. DIODOROSZ, i. e. I. szd

I[illegible] érthetőbbé lesz a világegyetem, annál értelmetlenebbnek látszik. STEVEN WEINBERG, 1977.

~~nak nyerni az időben és térben való utazásokra.~~ repülőtányérok megjelenését leíró szemtanúk szó me talán lát valamit, ami valójában már nem létezik."

ÚJ SZÓ, 1979. VIII. 5. N. BULGAKOV: „Kö vetlenül előttünk, mint valami ünnepi díszmen repülő császaljak húztak el zajtalanul. Semmi ké sés, ezek viharfelhők! De milyen különös alakúa Ha tetszik, akár UFO-knak képzelheti az ember.

...avagy a képzelet játéka

— Képzelje, doktor: a fiam folyton csak a h mokban játszik, várakat épít, aztán golyókkal bombázza. Nem szörnyű?

— Ugyan. Minden gyerek szeret játszani.

— Igen, de a menyem azt mondja, ha ne hagyja abba, beadja a válókeresetet.

MAGYAR SZÓ, 1979. VI. 20.: „Az UFO-kutat

ÖRSI ISTVÁN:

Az ötlábú bárány

konszolidált társadalmak tá-
za és talpköve a normális
er. Intézményrendszerük —
ltképpen a nevelési, jogszol-
atási és tömegkommunikációs
zmények — legfontosabb cél-
normális személyiség és ma-
rtásmód kialakítása és vé-
ne.

normális ember szemében a
ság: készáru, amelyet — eszi,
eszi, nem kap mást — el
fogadnia. Nem veheti tudo-
ul, hogy szerkezetileg és meg-
nési formájában egyaránt te-
van ésszerűtlen és képtelen

és a játék kove

nek tévé előtt az állampolgá-
rok. Nálunk is hasonló lehet
a helyzet. A szórakozásnak
nemcsak a normái irányítottak,
hanem szorosan vett tartalma is.
A ruhadivattól a női mosolyokig,
az erkölcsi oktatástól a politikai
reagálásig mindent központilag
szabnak meg és szállítanak ház-
hoz. Egy középcsatár bal lába
vagy egy liliomtiprő viselt dolgai
országos témákká válnak, miköz-
ben az országos témák speciali-
zált szakértők és hivatalnokok
párnázott ajtajai mögött dőlnek
el. Már az abnormálisnak szá-
mít, aki Chaplin vagy Fellini

megkötésekkel, amelyek ezeket a
jogokat az éppen szükséges mér-
tékben csorbíthatják. A közvéle-
mény irányítóinak olyan magatartást kell elfogadtatniuk, amely
ezt az „éppen szükséges"-t min-
den adott pillanatban abszolútnak
ismeri el.

A felsőbbség tiszteletével ha-
sonlóan áll a helyzet. A felsőbb-
séget — akárcsak a törvényeket
— a tekintélyrisztelet mentesíti a
mérlegelő elemzéstől. A normá-
lis ember kialakításának legha-
talmasabb eszköze a bűntudaton
kívül a tekintélyuralmi elv. A
és presztízs
endszere tá-
gyerek még

Háy Ágnes

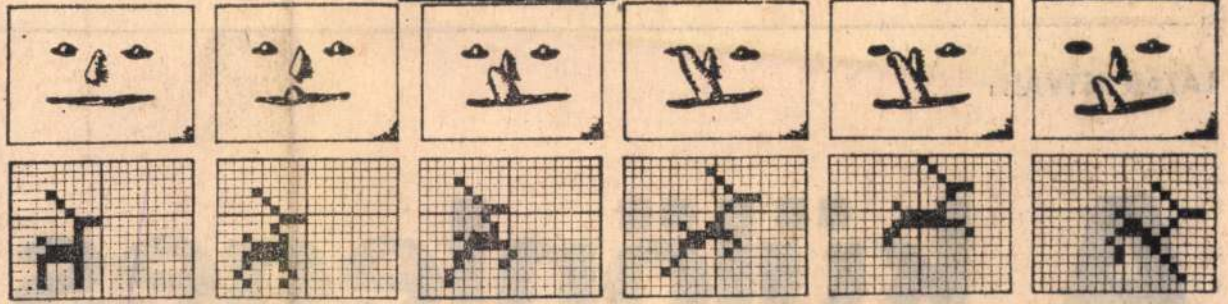

Háy Ágnes: Fázisok

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 24.
XXIII. évf. 12. sz. 6. lap.

TÓTH BÁLINT:

A TORONY SZÜLETÉSNAPJA

Kósza hír volt csupán, hogy az Eiffel-torony nem éri meg kilencvenedik születésnapját, [illegible]lebontják. Igaz viszont,

A pataki Borostyán szállóban

LÁZÁR ISTVÁN:

A különleges szabályozása

Haláli

– Nehogy azt hidd, hogy ilyen nagyok a rajzaim – mondta Háy Ági a Vígszínház főbejárata előtt, ahol randevút adtunk egymásnak.

A hóna alatt egy jókora rajzmappa sötétlett, zöld-fekete márványmintás, aminek csak a közepe dagadt ki úgy, ahogy a jóllakott óriáskígyó szokott.

– Tudom – válaszoltam, s elindultunk a villamosmegálló felé.

Ági éppen a kiállítását akarta a falra akasztani, amikor felhívtam, és megállapodtunk, hogy segítek neki, kezdve egészen onnan, hogy elindulunk az Ajtósi-Dürer sor felé. Tévedjünk el együtt! – adta ki ugyanis a jelszót.

Mikor aztán mégis minden baj nélkül megérkeztünk, láthattam, hogy a Liget Galéria még mindig őrzi inkognitóját – semmi tábla, legfeljebb egy trolimegálló a ház előtt. De a falak, azok igen, azok hófehérre meszelve, még a vécében is ott a friss fehér festék a földön, a káván, a seprő nyelén. Arra gondoltam, hogy Mozart-év van, és hogy Mozartot egy tömegsírba eresztették le, rögtön bele a mészbe, az lehetett ilyen vakító. Rizspor, rokokó copfok, fehér atlaszselyem, fehér mész, fehér festék.

– Túl sok rajzom van – mondta a művésznő, amikor kiszabadítottam magam a létrák és partvisok közül, és a szűk mellékhelyiségből átmentem a nagyobbik mellékhelyiségbe, ami maga volt a kiállítóterem. – Csak harminc fér el a falon, valakinek ki kellene válogatni őket – folytatta, és már tolta is elém.

A zöld-fekete mintás mappa fel volt boncolva, s a hasából mindenféle paksaméták kerültek elő. Úgy éreztem, a válogatás elvi kérdés. Óvatosan visszatoltam az egészet.

– Soha életemben nem zsűriztem még kiállítást – jutott eszembe, és mondtam is, de aztán mégis tetszeni kezdett a dolog.

Volt tehát egy forduló, amikor úgy egyeztünk meg, hogy kiírjuk a falra: „zsűrizte X. Y.", mármint én. És már nyúltam is a rajzokért, amikről tudtam (hiszen jól ismertem őket), hogy londoni lépcsőházak korlátait ábrázolják, meg borotválkozótükrök és régi szivarvágók kacskaringós kereteit és fogantyúit, azonkívül a metrókocsik belsejét gömbtükörnézetből, ahogy a kezek az ide-oda hintázó kapaszkodók felé nyúlnak, meg olyan dugóhúzókra emlékeztető formákat, amik konnektorok vagy ollók, illetve egyszerűen állatkerti lakókat is (többek között), de azok sem különböznek tőlük nagyon. Ági rajzai abból a kóctömegből születtek, amit az a háztömb rajzolt ki Londonban, ahol az egyik lakásban ő, a másikban pedig Krassó Gyuri lakott. Később, amikor már csak egyedül lakott abban a londoni negyedben, a kóctömeg sűrűbbé vált, de a vonalvezetés karakterisztikája nemigen változott (a gömbtükörben látott világ nem vész el, csak befelé nő, titokban alakul).

Mikor azonban kinyitottam az első nagyobb borítékot, és, akár egy kártyapaklit, szétterítettem az első paksaméta rajzot, olyan érzésem támadt, mint aki alól hirtelen kirántották a meghitt padlózatot. Aztán persze magamhoz tértem, ott, a fehér helyiség antiszeptikus falai közt, s bejött a művészeti műveltségem is, kb. így: Zrínyi és Frangepán a bécsújhelyi börtönben, s megint Mozart, a kései g-moll szimfónia lejtésével, illetve bizonyos kripták, bizonyos szerzetesrendek csontjaival valahol Szicíliában meg hasonlók.

Kecses, mondhatni játszi könnyedséggel összeválogatott gyűjtemény volt ez, mindenféle újságfotóból, hirdetési képből, utazási irodák prospektusaiból. Ági csak igen keveset adott hozzá ezekhez az ábrázolásokhoz, és mindig ugyanazt: egy vidám, a képen látható dolgokkal cinkos egyetértéssel összekacsintó csontvázat. Egy táncos lábú sápadt tudjuk-már-mit, egy halálmukit, egy zörgő és kaján, kicsit neveletlen és kicsit *túl fehér* izé-alakzatot. Többnyire mosollyal a nem-száján és graciőz karmozdulatokkal a nem-kezével. Egy Chaplint, ahogy megengedhetetlen mértékben levetkőzött és zörgővé kopott.

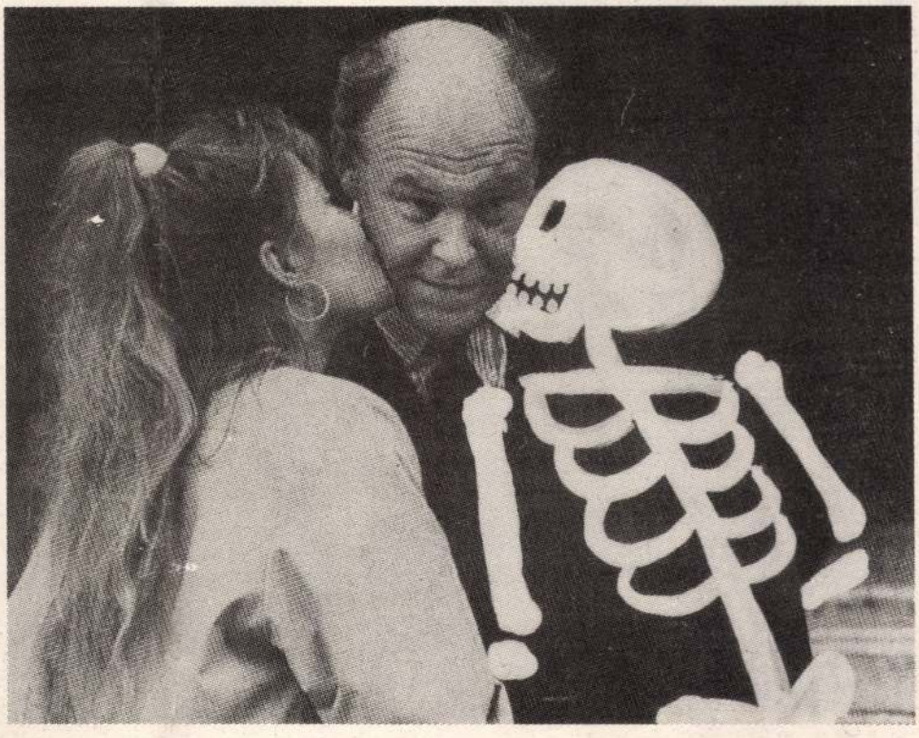

HÁY Ágnes

„...a minden történéssel szemben tanúsított nagy méltányosság révén..." (Rainer Maria Rilke). Megjegyzések nélkül kezdtem szortírozni a képeket jobbra-balra. Pedig ezt tetszik nekem – szólt közbe néha a művek kivitelezője. Aztán feladtam a dolgot. Legalább szelektáld, ha már nem zsűrizted – kért Ági, de ez sem ment igazán olajozottan. Végül azt mondtam, hogy most jut eszembe, a *Beszélő* kérte, hogy írjak valamit a rajzaidról, itt a jó alkalom. Egy kritikus pedig csak maradjon távol (a színhelytől, a színtelen helytől, a történéstől, a nemtörténéstől stb., nem kívánt törlendő...).

– De akkor mondd meg nekik, hogy meghalnak ők is – hallottam elmenőben.

– Mindenki meghal, ez a haláltánc lényege – ért utol az utcán a parancsoló hang.

Elhalóan feleltem:

– Azt hiszem, ez egy kicsit megnehezíti a dolgot.

S mikor hazaértem, papírt tettem a gépbe, és nekikezdtem:.

„Háy Ágnes a sorozatok rajzolója, hiszen már első jelentkezése, a Különc Úr Kalandjai című ciklusa is egy központi figura köré csoportosított apró történetek halmaza volt. Később a szex ideogrammatikus jeleit keltette életre, és így írt rajzos regényt a segítségükkel. Most megnyílt kiállításával pedig újra bebizonyította, hogy látszólagos naivsága és játékossága csak ügyes szerep, amely mögé rejtőzve az élet és... a hogy is mondjam... nagy kérdéseivel foglalkozik. Igen, a különc halál nagy kérdéseivel... de itt ragadjuk meg csak az alkalmat, és írjuk tovább: a nagy kérdések a kis rajzokon is jól érvényesülnek, amelyek a műkritikus rutinjával elemezve kifejezésre juttatják, hogy... és-így-tovább, a megszokott mederben ...satöbbi."

PERNECZKY GÉZA

Se vár, se lekvár

És most egy darabig Műcsarnok sincs

Csak a közepes árfekvésben prezentált alkoholneműk hatásának volt köszönhető, hogy a Műcsarnok bezárását, a „szüneteltetést" sírva-vigadva ünneplő-gyászoló zsúron nagyobb elkeseredés nélkül túltehettem magam.

Kellett persze a mámor az épület ideiglenes elvesztése fölött érzett szomorúság elviseléséhez is, hiszen – s ez nem vicc – majd' két évig olyan kiállítóhely nélkül marad a város, amilyent magára valamit is adó kultúra sehol a világon nem nélkülözhet egyetlen percig sem.

A hét végén azonban elsősorban azért volt szükség a stimulálásra, hogy valamiképpen legömbölyödjenek a zsúr keltette rosszkedv élei.

Néhány hete – hallván, hogy a Műcsarnok utolsó napjait a *szabadság* fogja megszabni – arra gondoltam, valószínűleg valami soha nem látott méretű és szellemű installáció, egy szabadon gondolkodó és teremtő akarat gesztusa fogja beteríteni a sokat tűrt falakat, rendesen földúlva a kedélyeket, s megmutatja – metaforikusan is – *1991 hazai térértelmezését*. És arra is gondoltam, hogy miután ilyen lehetőség az életben, sőt, magában a magyar (mű)történelemben is csak egyszer adódik, a dolog valódi mélységében fog kezelődni.

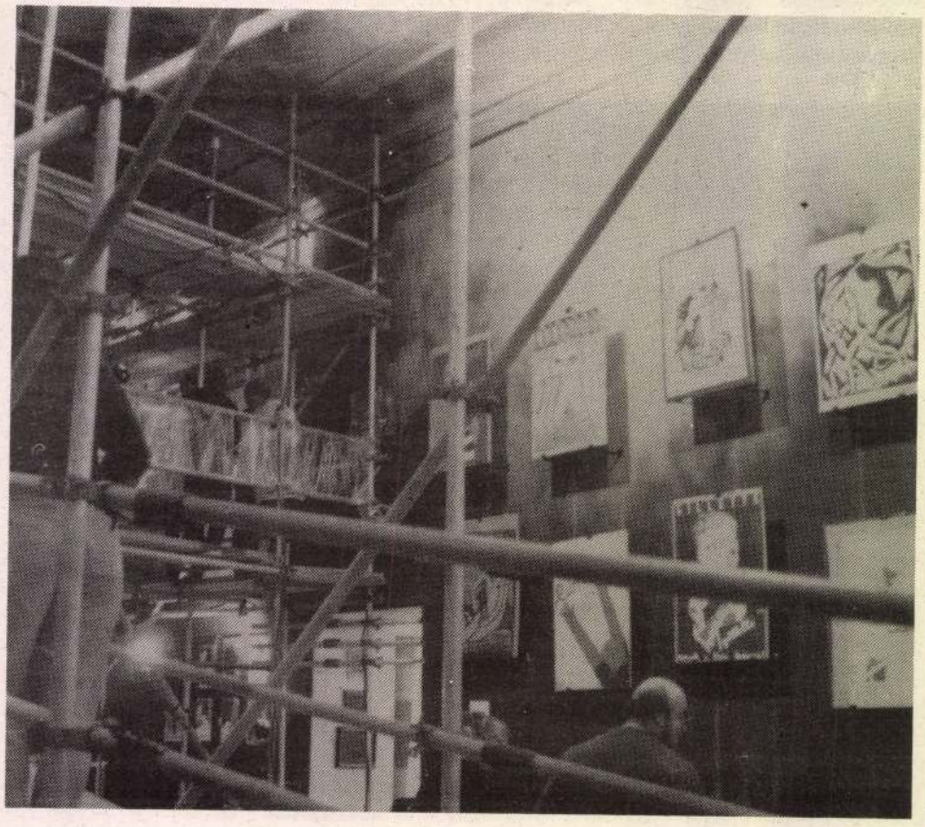

Másnap, tisztultabban – bár ettől nem lett jobb a kedvem –, rájöttem, hogy majdnem minden előfeltevésem igazolódott. A *Novus Művészeti Egyesület* organizálásában a művészeti főiskolák hallgatóitól (és néhány gyakorlottabb berendezőtől) több millióért tényleg képet kaptunk arról, miként értelmeződik itt a tér. (Mindjárt a legreprezentatívabb, a középső terem háztetőre telepedett kocsmává képződött át, ahol a 140 Ft-os belépővel a zsebében mindenki azonnal otthon érezhette magát. A következőkben hevenyészett és önmagát hevenyészettnek is mutató képkiállítás, majd roncsokkal játszó installáció, túlságba nagyított fényképek tárlata meg betöltetlen teret ábrázoló tér volt látható, s – számomra – csúcsként egy belsővé tett külső: a tatarozásra utaló állványzat, melynek révén a mennyezetre juthatott mindenki, aki átverekedte magát az Iparművészeti Főiskola hallgatóinak kicsiny kiállítási vitrinjeiből és tárlóiból képzett butikstációkon. Mindezt – jól láthatóan – sokan felügyelték is, a jegyszedők pedig a legszebb jattos bulik legkeményebb ajtonállóinak emlékét is elhomályosították.)

Szóval rájöttem, hogy itt tényleg ilyen a tér. A bejárás ellenőrzött és drága, de kijátszható. Az első út a kocsmába vezet, mely bár szörnyen kedélytelen, de végül is a tudat(vesztés) határozza meg a bennlétet. A teret *alakítók* – az egyik rendező szerint zömük most először lehetett résztvevő, s ez nagyszerű dolog, mondta –, a protagonisták tehát ügyetlenek ugyan, de legalább elszántak és hangosak, a munkákat sem elv, sem elvtelenség nem fűzi össze.

A nézők pedig... A nézők isznak és tétovázznak. S mert addig se vár, se lekvár, kivárják a felújítást.

HAJDU

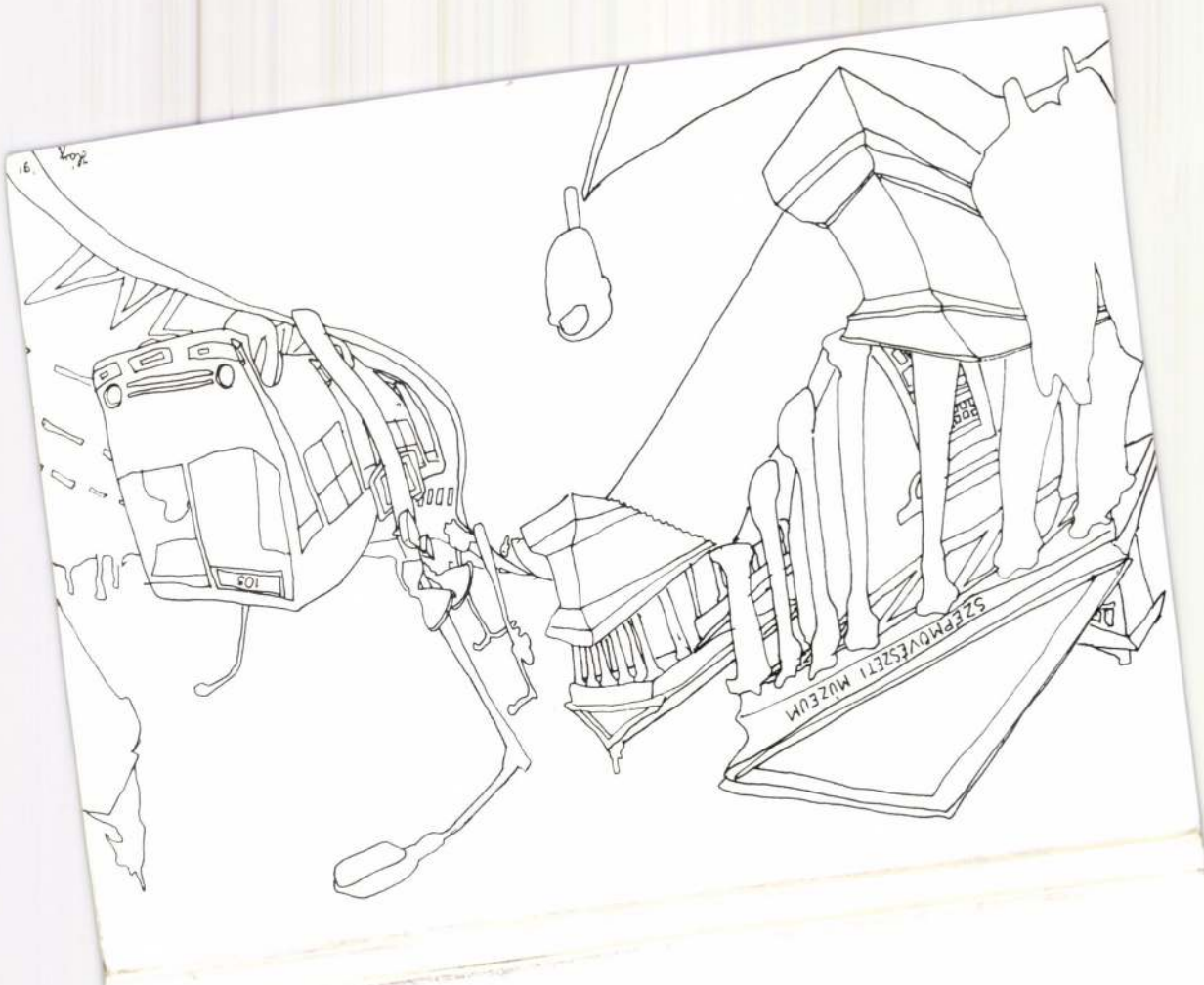

HAY Agnes

ART BOX: ERFO

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

1. Homlokzat
   Facade
2. Lépcsőház
   Staircase Hall
3. Reneszánsz csarnok
   Renaissance Hall
4. Barokk csarnok
   Baroque Hall
5. Kitekintés a büféből
   View from the Buffet
6. Grafikai kiállítóterem
   Prints and Drawings Gallery
7. Régi Képtár
   Old Masters Gallery
8. Egyiptomi kiállítás
   Egyptian Gallery

Az eredeti rajzok a Szépművészeti Múzeum XX. századi Alapítványának tulajdonában vannak.

Fotó: Fodor Györgyi

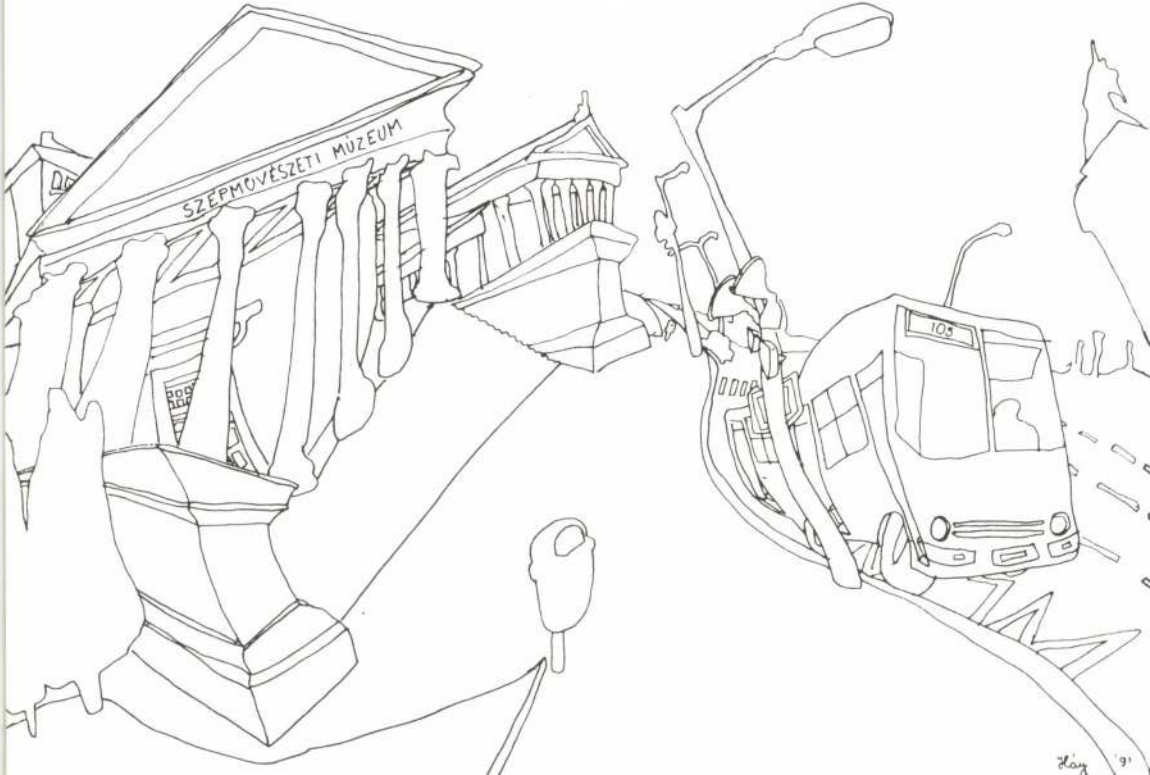
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
105

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Homlokzat / Facade

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

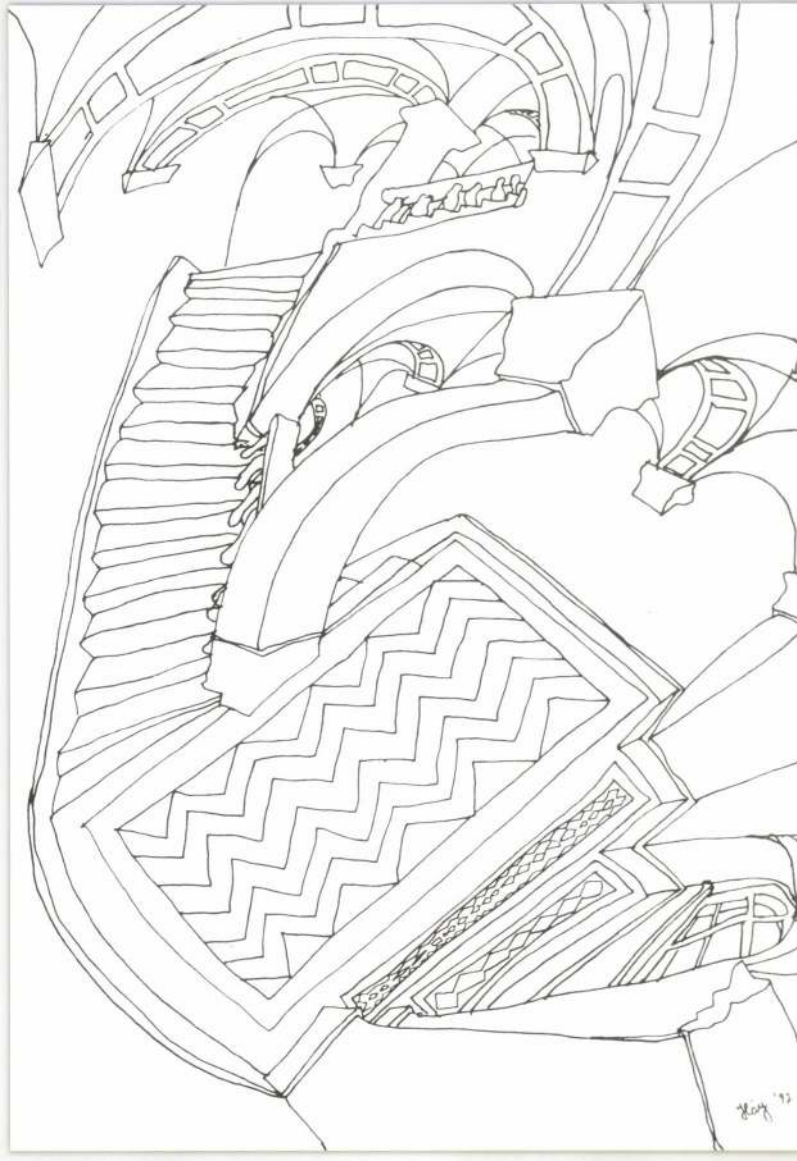

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Lépcsőház / Staircase Hall

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

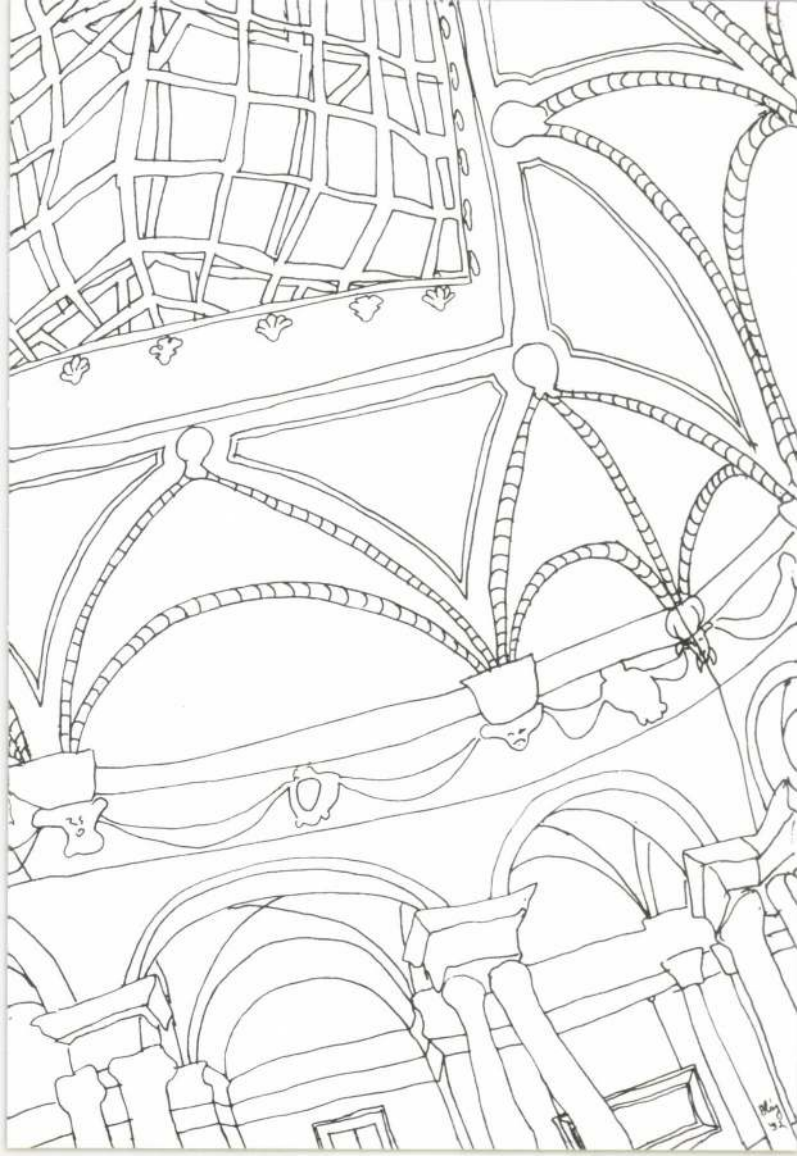

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Reneszánsz csarnok / Renaissance Hall

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

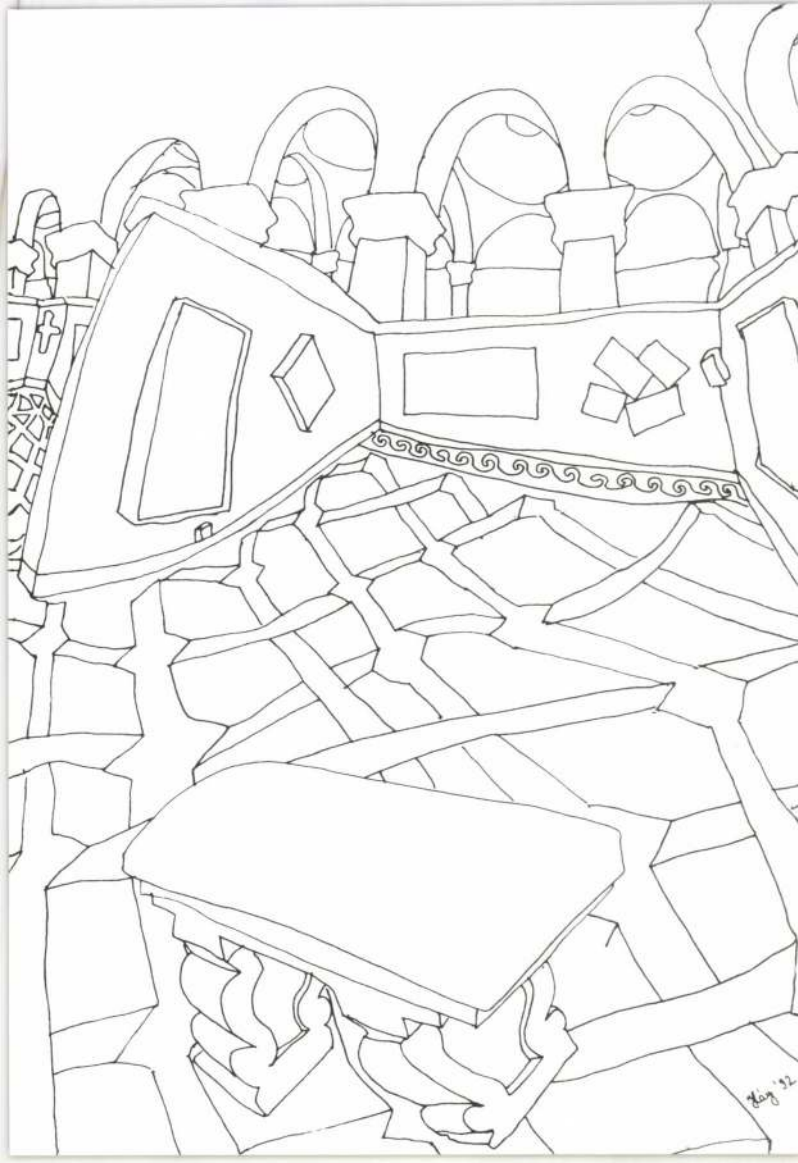

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Barokk csarnok / Baroque Hall

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

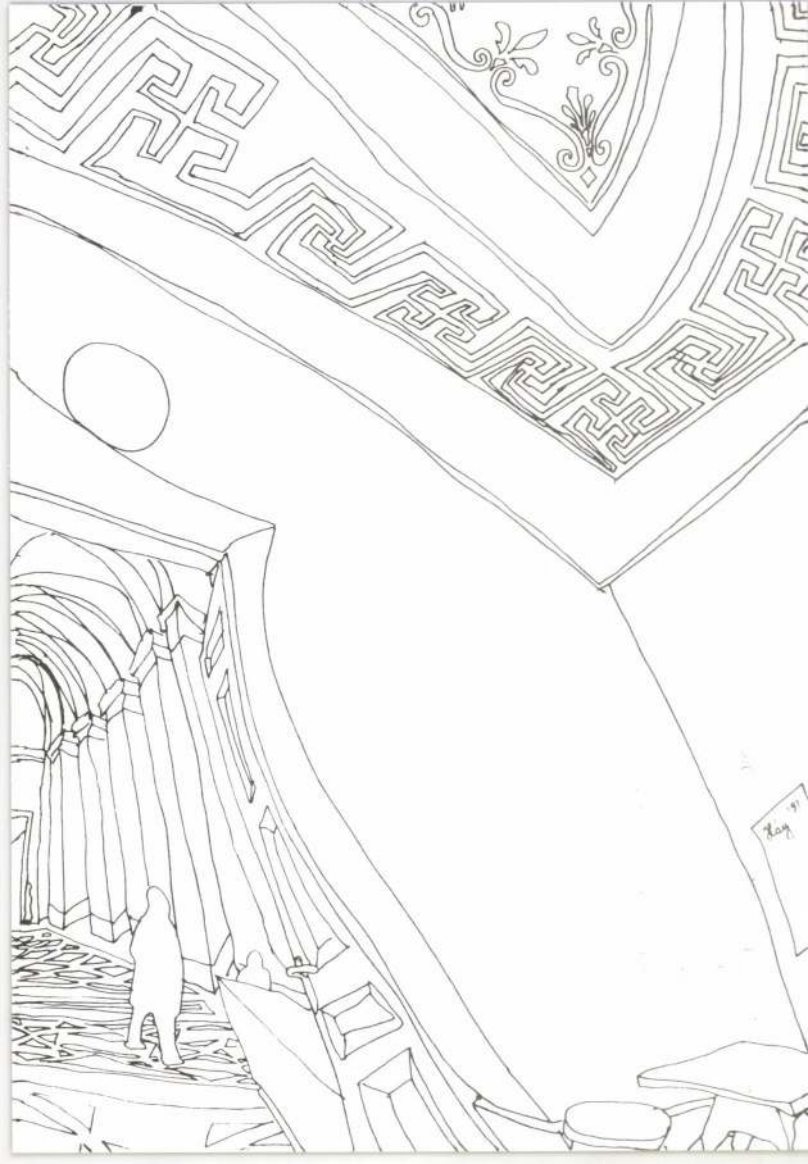

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Kitekintés a büféből / View from the Buffet

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

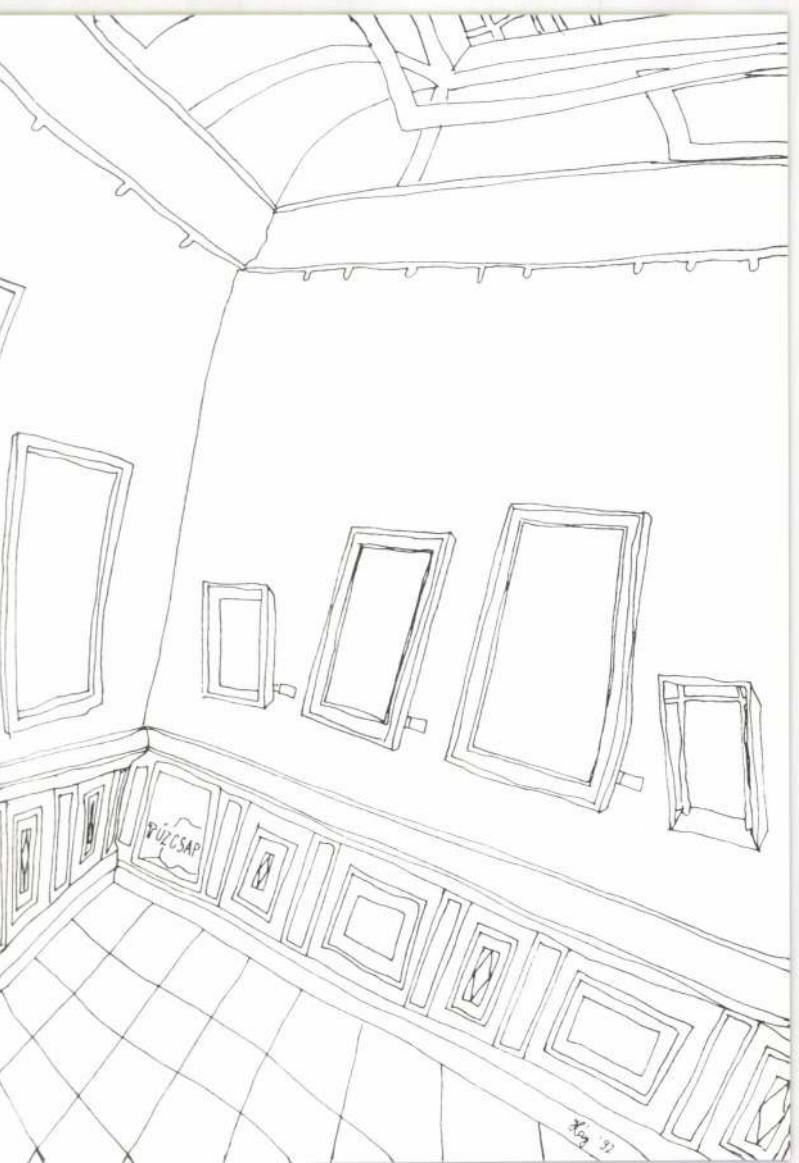
PÜLCSAP

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Régi Képtár / Old Masters Gallery

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

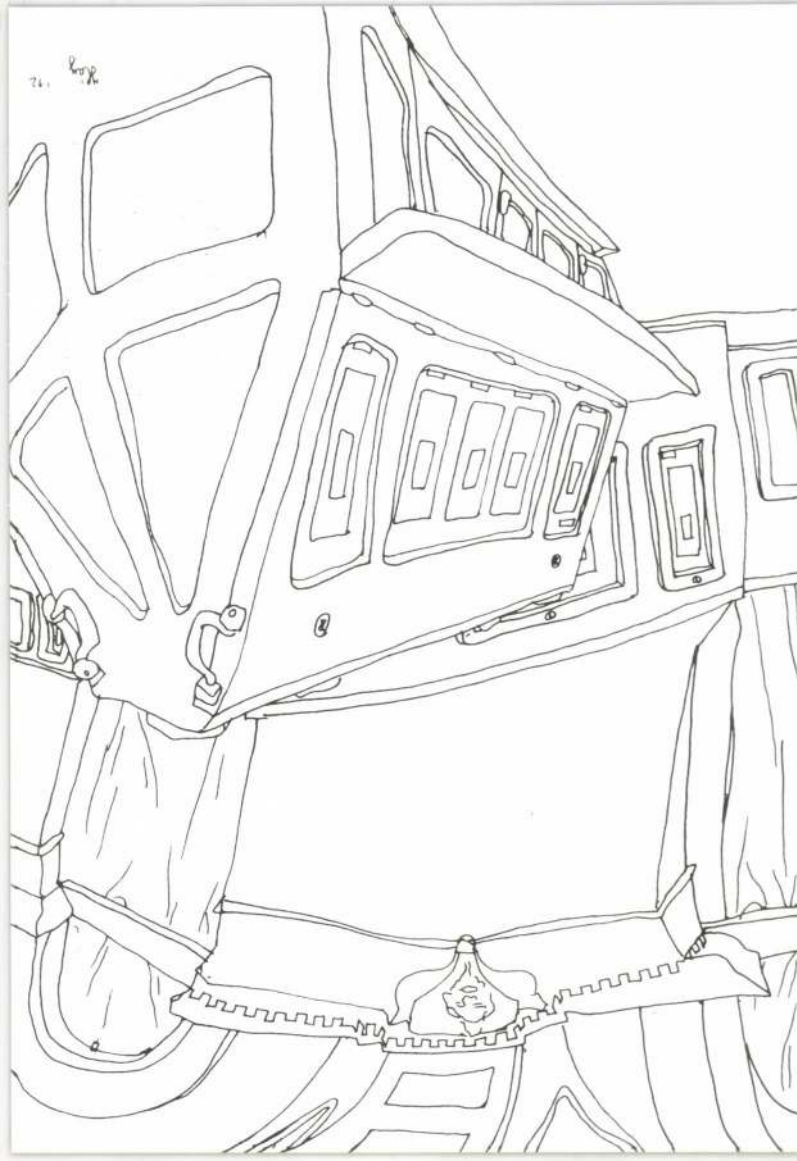

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Grafikai kiállítóterem
Prints and Drawings Gallery

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

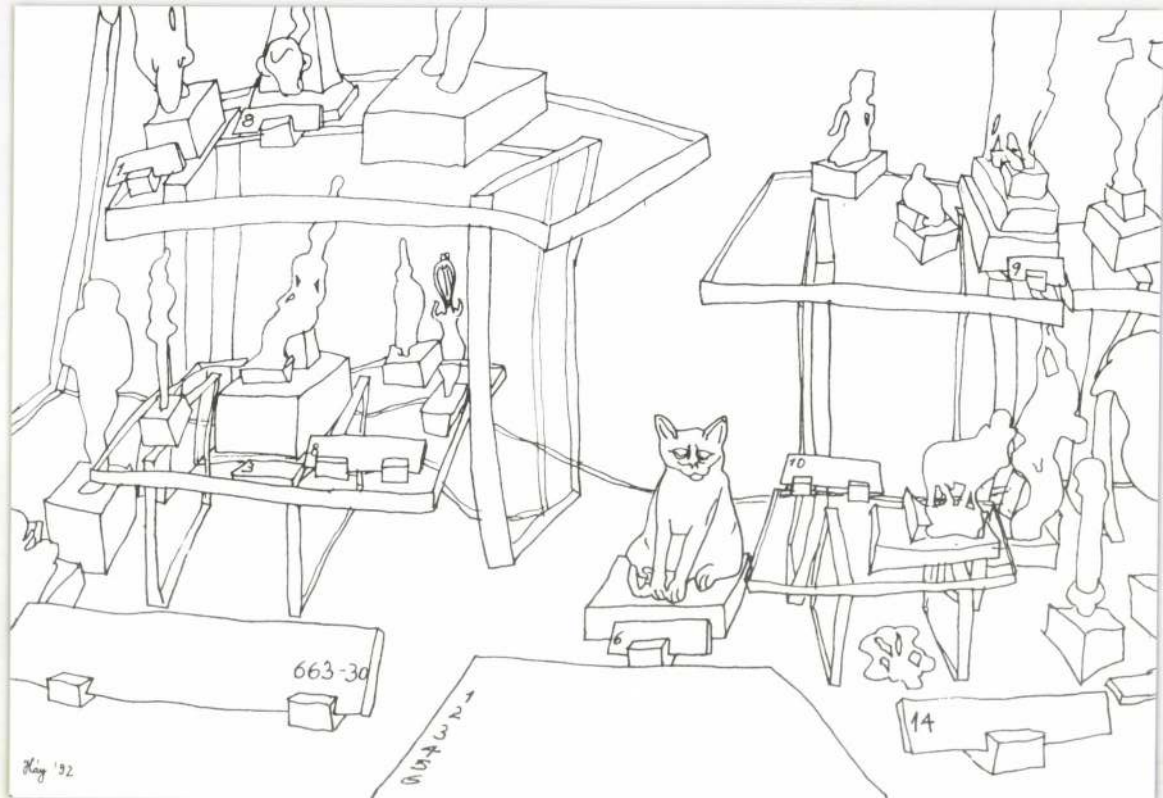
8
1
9
23
10
6
663-30
14
1
2
3
4
5
6
Háy '92

HÁY ÁGNES (BUDAPEST—LONDON):
A BUDAPESTI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
THE MUSEUM OF FINE ARTS OF BUDAPEST

Egyiptomi kiállítás / Egyptian Gallery

© Szépművészeti Múzeum • XX. Századi Alapítvány

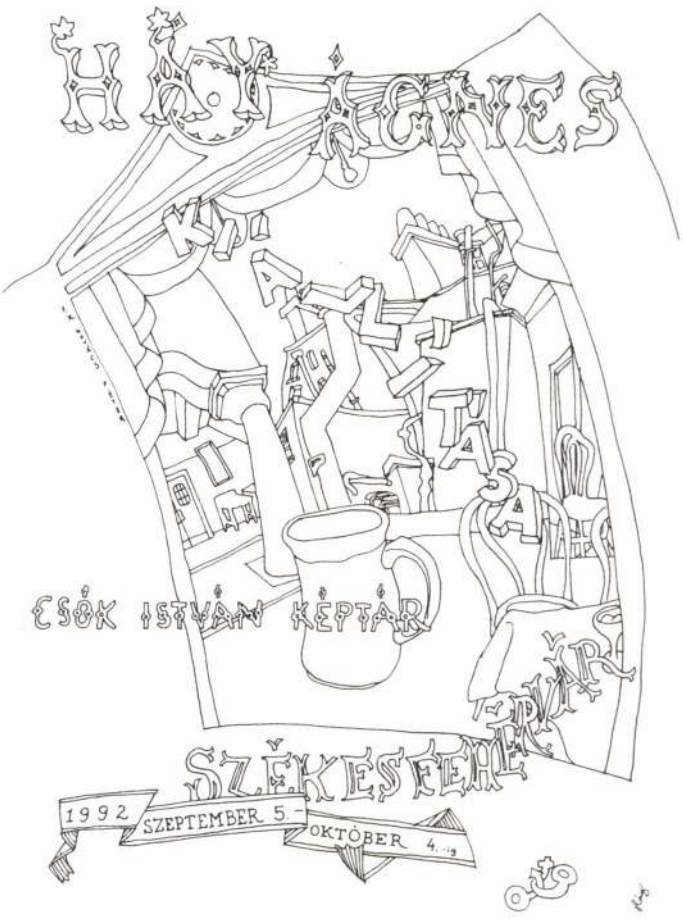

F. k.: Kovács Péter 1246048 Vörösmarty Nyomda Rt.

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

Háy Ágnes
kiállítására,
amelyet

a **Helyettes Szomjazók**
nyitnak meg

1992. szeptember 5-én, szombaton
délelőtt fél 12 órakor

a Csók István Képtárban
(Székesfehérvár, Bartók B. tér 1.)

Megtekinthető: október 4-ig
a hónap első hétfője kivételével
hétfő-péntek 10-19 óráig,
szombat-vasárnap 10-18 óráig

SZÉKESFEHÉRVÁR
VIII
31
Se Se

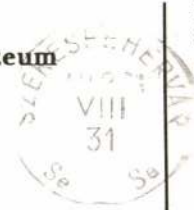

Szent István Király Múzeum
8000 Székesfehérvár
Fő utca 6.

DÍJELŐLEGES

Andras Edit
muveszettortenesz

Budapest VI.
Lendvay u. 15.
1062

HÁY ÁGNES

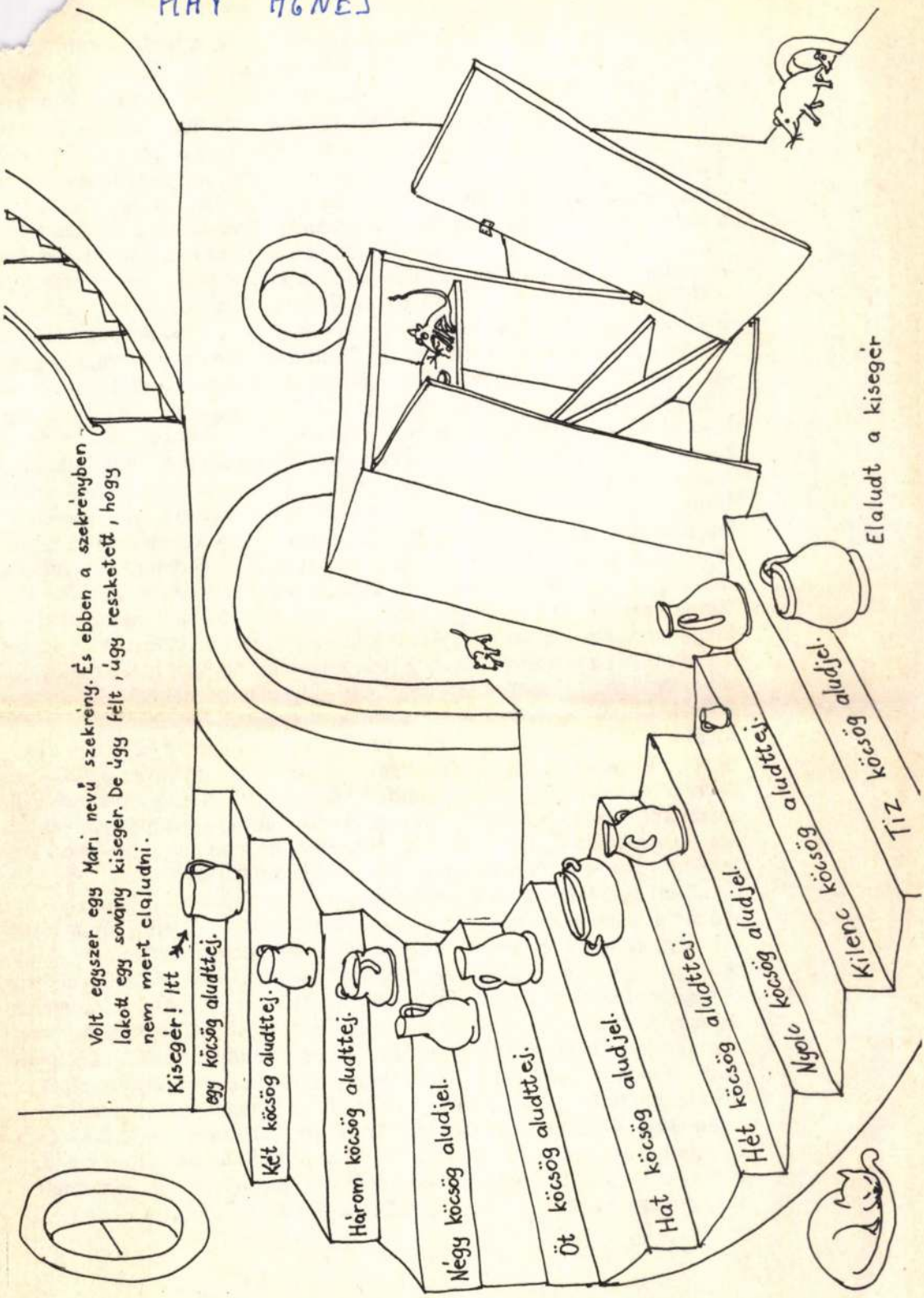

Részletek Háy Ágnes és Mosonyi Aliz készülő gyerekkönyvéből

Mozgó Világ 1983/6

kezdte, és mintha fejére omlott volna a mennybolt, valóságos könnyeket eresztve sírva fakadt. – . . . Nem úgy van ám máma a világ sorsa, ahogy azt egyesek elgondolják – kezdte csendesen, törölgetve arcáról a könnyeket. – Nézzetek rám, kedves testvéreim, hát olyan ember vagyok én, aki nem ura saját szavának, olyan vagyok én, aki megijed saját árnyékától? Tudjátok, mit mondott nékem az amerikai elnök, amikor én szívemből elhúztam neki az ő nótáját?. . . – Hirtelen elhallgatott, szipogva belenyúlt a zsebébe, onnan körülményeskedve előráncigált valamilyen zsebkendőféle, végül hangosan, trombitálva fújogatni kezdte az orrát, majd váratlanul, mintha valaki számon kérte volna tőle, közbevetőleg ezeket mondta: – Hiába néztek így rám, nem arról az elnökről van szó, aki megindította Magyarország ellen a háborút, nem arról az elnökről beszélek, aki rálökte a kínaiakra az atonyt, hanem arról. . .” – itt felemelte a kezét újra, végignézett a hallgatóságon, ám mielőtt tovább folytatta volna mondókáját, Szent Pityu türelmetlenül ismét közbeszólt: – „Jól van már, Vili, ne fontoskodj annyit! Azt mondd inkább, mit mondott neked az az elnök?” Vili néhány pillanatig nem szólt, úgy látszott, komolyan töpreng, erősen gondolkodik, folytassa-e a történetet, ám hogy többen is sürgették, beszélni kezdett ismét. Elmondta, hogy hát az elnök csak annyit mondott neki, ne keseregjen tovább a sorsa miatt, meg ne keseregjen cigány testvérei sorsa miatt sem, mert ő nemcsak Amerikában, de a világon mindenütt nagyúr, és mindent el fog követni, hogy rábeszélje a többi minisztert is, akik még vannak ezen a világon, hogy vegyék már emberszámba a cigányokat is, bánjanak velük jól, satöbbi. Azt is kijelentette még az elnök, hogy ha ez a törekvése szépszerével nem fog neki sikerülni, ha nem hallgatnak rá a többi elnökök, akkor cudar világ lesz! Olyan háborút indít – mondta Vilinek –, ami egyenlő lesz magával a végítélettel! „Nahát – folytatta tovább Vili –, erről a végítéletről van itt most szó. Ezt a végítéletet kell figyelembe venni mindenkinek, nem pedig azt, ami majd az égből jön. Mert onnan nem fog jönni semmiféle végítélet. Földi igazságtevésre kell számítani minden embernek, aki csak él ezen a földön, mégpedig olyanra, ami Amerika által jön! Aki nem így látja ezt a mostani helyzetet – szögezte le végül –, az buta, annyira buta, mint az én lázító feleségem!. . .” „Na, Vili – kiáltott neki oda egy férfi –, ezért megkapod a magadét, csak menj haza! Ád majd neked a te lázító feleséged amerikai elnököt!” „Nem félek én attól – legyintett Vili –, én vagyok otthon az elnök! Szóljon csak az én drága feleségem egy szót, meglátjátok, reggelre letöröm a derekát!” A következő összejövetelen Bábi Jóska már nem lehetett jelen. Vízparti házában az összegyűlt tekintélyes férfiak már nélküle tanácskoztak a cigánysoron eluralkodott általános zűrzavar fölött, s noha Bandula Sándor és Kingló Jóska mindent elkövettek, hogy nyugalomra intsék a cigánysor népét, a közhangulaton nem sokat változtathattak. A nyugtalanok, a kételkedők Isten csapását, a végítélet előszelét látták már abban is, hogy másnap a tó miatt láncra verve elhurcolták őt. Mikor pedig negyednapra elvitte a cigánysort a víz, amikor az éjszakai gátszakadás nyomán rájuk zúdult a pusztító szerencsétlenség – elszabadult a pokol!. . .

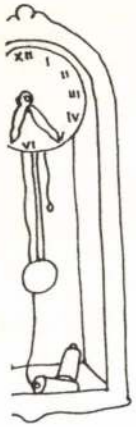

Volt egyszer egy Mari nevű szekrény, És ebben a szekrényben egy lekvárosbukta. Szép, nagy bukta volt, a legszebb a világon.

-Jó, jó - mondta a lekváros bukta, mikor betették a szekrénybe.

-Nagyon jó - és szépen elhelyezkedett.

-Jó, jó - mondta egy nap múlva. - Nagyon jó.

-Jó, jó - mondta két nap múlva. - Nagyon jó.

-Jó, jó - mondta a harmadik nap. - Nagyon jó.

-Jó, jó - mondta a negyedik nap. - Jó.

- Jó, jó - mondta az ötödik napon.

- Jó - mondta a hatodik napon.

-Most pihenek egy kicsit - mondta a hetedik napon.

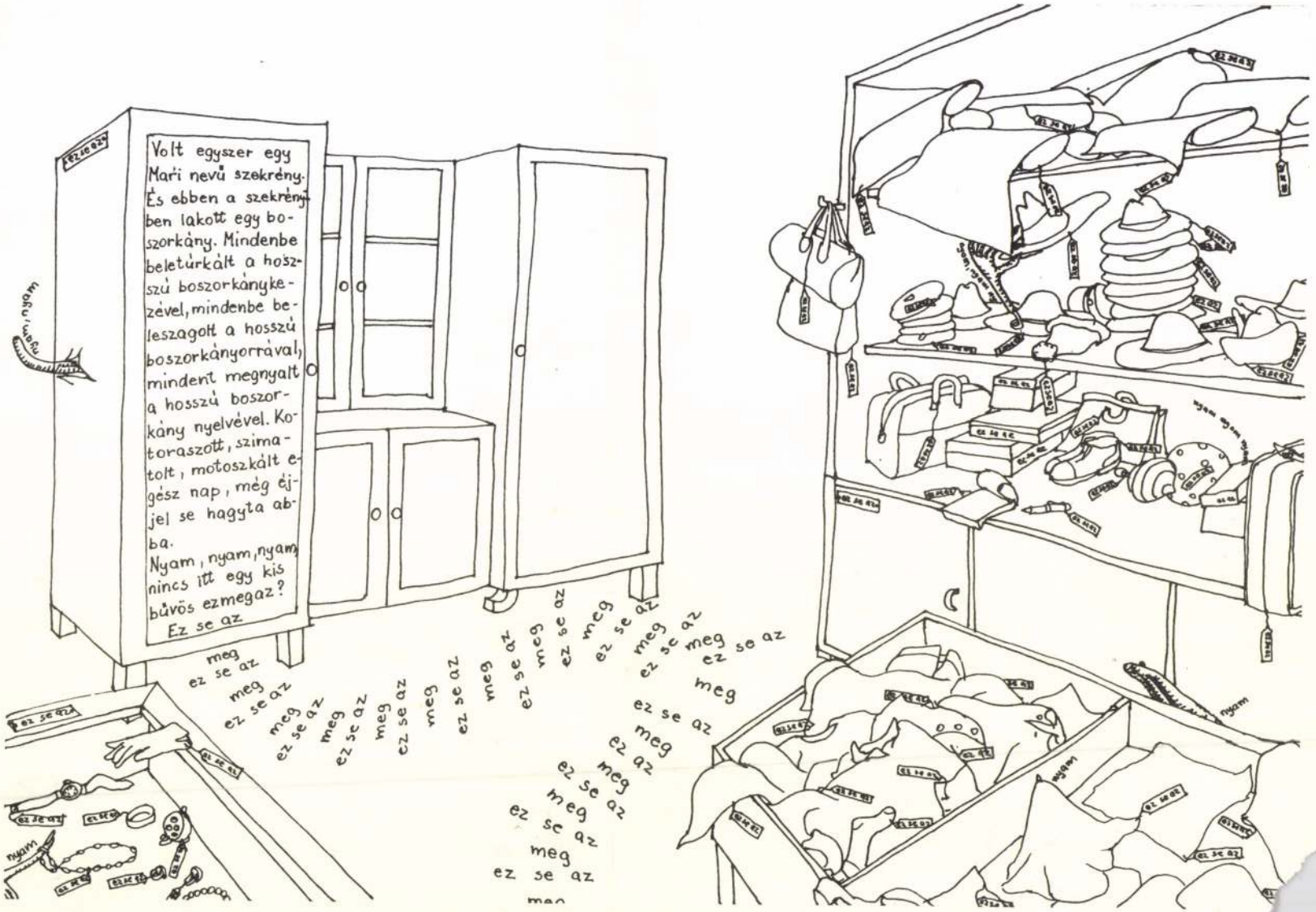
Volt egyszer egy Mari nevű szekrény. És ebben a szekrényben lakott egy boszorkány. Mindenbe beletúrkált a hosszú boszorkánykezével, mindenbe beleszagolt a hosszú boszorkányorrával, mindent megnyalt a hosszú boszorkány nyelvével. Kotoraszott, szimatolt, motoszkált egész nap, még éjjel se hagyta abba.
Nyam, nyam, nyam, nincs itt egy kis bűvös ezmegaz?
Ez se az
meg
ez se az
nyam

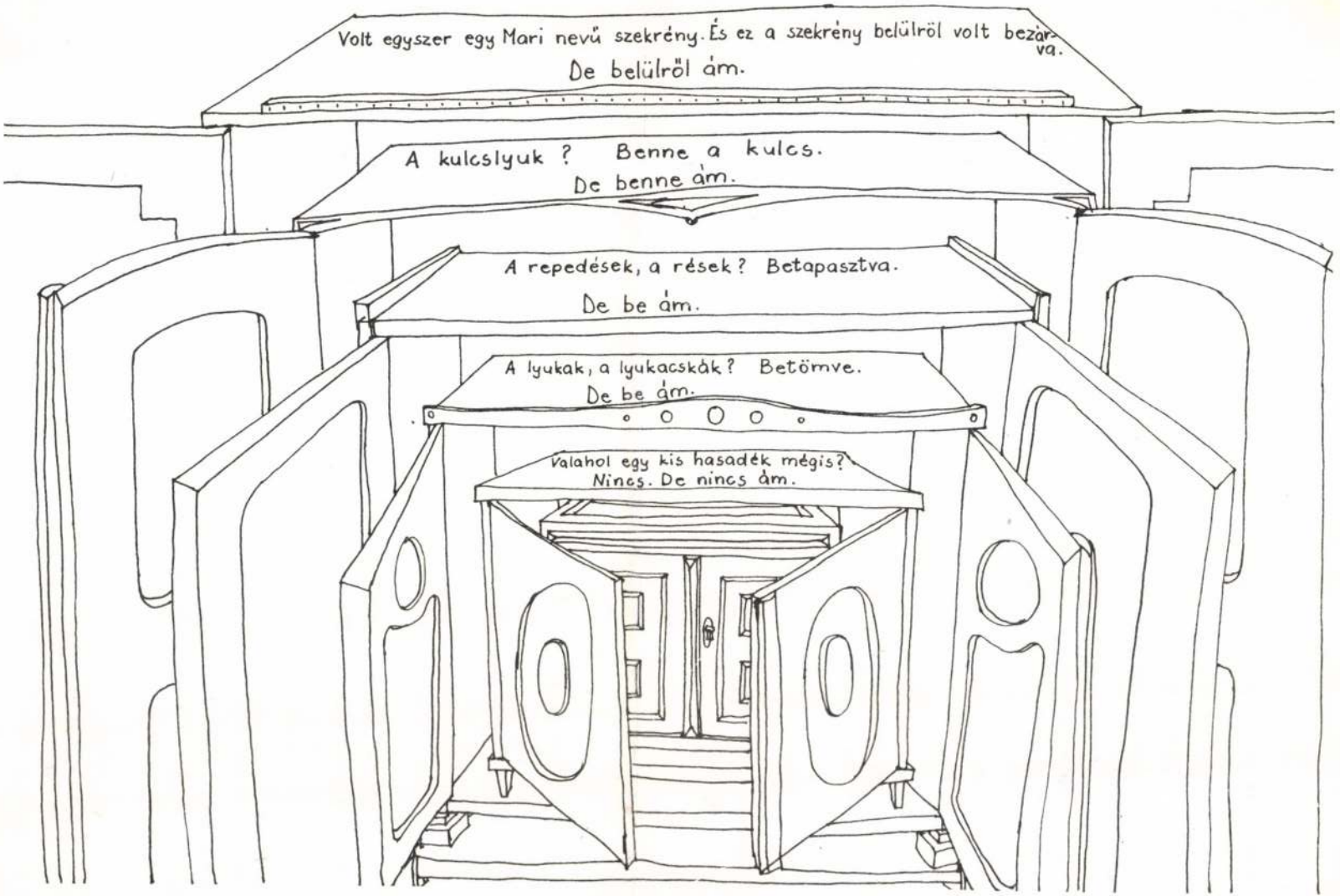
Volt egyszer egy Mari nevű szekrény. És ez a szekrény belülről volt bezárva.
De belülről ám.
A kulcslyuk ? Benne a kulcs.
De benne ám.
A repedések, a rések? Betapasztva.
De be ám.
A lyukak, a lyukacskák? Betömve.
De be ám.
Valahol egy kis hasadék mégis?
Nincs. De nincs ám.

Csiki László

A feladott város

Akasztott felhők az ég alatt,
kivert fogakból ez a tér,
vörös zsigereimbe túr a nap:
lám, a lelkem mily fehér.

Egy bűnöm volt, májamba rejtve,
a gyomromban csak egy erény,
s a szabadság levegője némán
sípos tüdőm rejtekén.

Kibontva most ragyogok egy
feladott város piacán,
a véremben melengetett kígyók
kövekről néznek vissza rám.

Meglátszottam – s ez a halálom,
és minden részem jaj-de-szép.
Fölöttem a lobogó fákról
lerázzák barátaim fejét.

Lyuk a tükörben

Volt nekem itt egy facér bánatom,
de nagyon elhíresedett,
bár rejtettem sötétben sokáig,
akár egy hülye gyermeket.

Most úgy jár – félik és csodálják –,
mint rég az őrsre egy kulák,
tapogatják, akár egy temetésen
a halottól maradt gyászruhát.

Mintha húsvéti pirostojás lenne,
hozzáütik saját bajukat,
vagy mintha tükör: egyedül nézik
arcuk, amíg csak kilyukad.

És akkor végre, és akkor ott a tölcsér,
a puskacső vagy alagut,
bánatomon át híres világgá szökik
felnőtt s elaggott bánatuk.

Aszály

Madárijesztő sincs a sápadt gabonában,
égig perzselte fel a nap a félelmet is.
A testtelenné képzett költők megteszik:
karón lógva ijeszthetnek végre,
mikéntha a félelemnek is lenne kelete.
Ruhájuk távolba szakadt nyugati: frakk.

Verseink már rendre illőn elperegnek –
csókák visznek, határtalanul.
Jajszép az egész költöző költői vidék.
A felkergetettek, a szálló koporsók,
a csókák hurrácsúfak. A társaink.

Felpárálltunk. Ringunk az égen terhesen.
Ha eső lába lóg – letáncolunk.
Istenetek legyen: mentsen az áldástól –
leveri a földi jót az égi.

Vérem esik ide a jövő esővel,
nem-gyermekek hullnak: katonák,
földig csúszón fényes szuronyokkal.
Fent derül és lent mi fulladunk.
Így lesz, s oly szép, hogy szinte igaz.
Nevessetek – hullunk, mint az áldás.

páratlan oldal

SZEMÉLYI SÚLYADÓT!

Egyrészt, mert ilyen még nem volt. Másrészt, mert hát olyan észszerű. A személyi súlyadót (SZSA) minden magyar állampolgár fizetné, méghozzá havonta, természetesen a testsúlya alapján. Kedvezővégeznék a tényleges munkát, a Súlystatisztikai Hivatalok pedig az adatokat egyeztetnék. Enélkül fabatkát se érne az egész.

Ha a súlyadó beválik (és miért ne válna be: nálunk minden adó beválik), jöhet a Be- és Kilélegzett Levegő után fizetendő légköbméteradó, a BeKiLeAd.

(Odze)

RÓMEÓ ÉS JÚLIA

a szerelmespárt; együtt látva őket még a marcona börtönőrök is elágyulnak, mondják. Köztudott, hogy ha vége ennek a bajsorozatnak, összeházasodnak. Már számolják az éveket, a hónapokat. Menynyi még...?

A fiú, amint kiszabadul, büntetett előéletű lesz, vajon kap-e munkát? Mi lesz velük? A Törvény betűje szigorú. Úgy látszik, e nem shakespeare-i valóságban csak Júliának és Rómeónak volt-van lelke. És nem jött semmilyen Lő- hogy segítsen rajtuk.

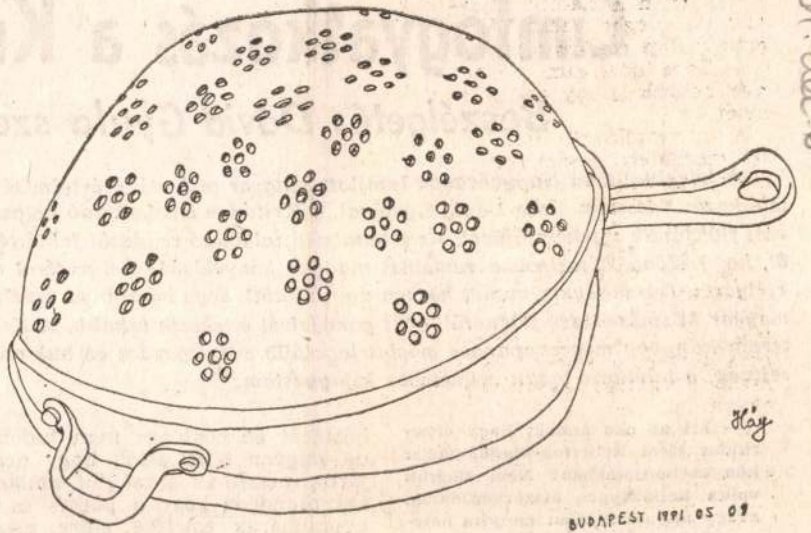

Háy Ágnes rajza

HÁY Ágnes
ÉS 1991. dec. 6

Címfogyatkozás a Kriterionnál

Beszélgetés Dávid Gyula szerkesztővel

A közelmúltban Nagyváradon lezajlott magyar protestáns értelmiségi találkozón futottam össze Dávid Gyulával, a Kriterion Könyvkiadó kolozsvári fiókjának szerkesztőjével. Az értelmiségi találkozó rendezői felkérték őt, hogy előadást tartson a romániai magyar könyvkiadás helyzetéről és esélyéről. Dávid Gyula menet közben úgy döntött, hogy inkább az erdélyi magyar közművelődés jelenéről, akut gondjairól értekezik inkább. A Kriterion-könyvek megcsappanása mögött legalább annyi gondot és buktatót sejtvén, a találkozó egyik szünetében kifaggattam:

— Mi az oka annak, hogy olyan ritkán látni Kriterion-kiadványokat könyvesboltjainkban? Nem sikerült volna kellőképpen átszerveződniük, avagy anyagiak híján ennyire hosszadalmas a jóhírű intézmény bukdácsolása? Esetleg még ennél is súlyosabb dolgokról van szó?

hátterét én pontosan nem tudom, de nagyon félek attól, hogy nem járok messze az igazságtól, amikor azt mondom, hogy a papír- és a nyomdaárak emelése előre megfontolt szándékkal történt. Ez látványosan oda vezetett, hogy a papírár ma már tízszerese, tizenötszöröse a két évvel ezelőtti árnak.

Szellemi és gazdasági életünk egyes kérdései olyan gyorsasággal vetődnek fel és torlódnak egymásra, hogy lereagálására a könyvkiadásnak pillanatnyilag nem is volna lehetősége. Olyan korszerű nyomdakapacitás kellene, hogy abban a pillanatban, amikor Emil Ciorannak a neve hullámokat ver a román szellemi életben — és nyilván a mi értelmiségünk is felfigyel Ciorannak a nevére —, akkor egy hét alatt Cioran-könyvet ki kellene adni magyar fordításban. Erre megvolna a lehetőség tulajdonképpen.

— Ebben az irányban történt-e valami kimozdulás? Gondolok itt a kiadói autonómiára, az ön[illó]

lenlegi külkereskedelmi rendelkezések, törvények rendkívül megnehezítik a dolgot. Egy-két évet valamilyen formában át kell vészelni. Addig csak-csak kialakulnak majd a működésnek azon játékszabályai, amelyek között a könyvkiadó meg tud élni. A könyvkiadás végül is üzleti vállalkozás. Olyan híres könyvkiadók, mint az Athenaeum, a Pallas, a Révai vagy akár Püski bácsi kiadója nem hazulról vitte a pénzt a könyvkiadásra, hanem a könyvkiadásból vitte haza.

— A tornyosuló gondok ellenére is melyek azok a könyvcímek, amelyek a közeljövőben mégis csak megjelennek a Kriterion jóvoltából?

— Hamarosan a könyvesboltokba kerül a fiatal esszéírók antológiája, Gáll István Ménesgazda című regénye, Fodor Sándor novelláskötete, Az első hó. Elkészült Banner Zoltán Furmann Károly ötvösművészről írott művészeti monográ-

leg a Székelyföldön a románul való földrajz- és történelemtanítás miatt nagy az ellenállás, hiszen abban a nyelvi közegben nincs hogy hol megtanuljon a gyerek románul. Így aztán nehézségeket okoz neki az idegen nyelvű tananyag. Viszont nem tudom, hogy miért nem lehet megoldani úgy — mialatt előírás szerint románul tanulja Románia történelmét —, hogy fakultatíve iskoláinkba bevezessék a magyarság történetének oktatását, természetesen magyarul. Ebbe már senki nem szólhatna bele. Erre én eddig még nem hallottam semmiféle kezdeményezést. Gondolom, hogy a gyerekeket nem kellene lasszóval fogni, hogy ezekre az órákra eljárjanak.

Gittai István

HAY Ágnes
1991. július 5
ÉS

Háy Ágnes rajza

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E héten válaszol:

Csejka Gábor Cyprian

NAGY SÁNDOR tanár, nyugalmazott igazgató, SZEGED. Tisztelt tanár úr, az Ön írása Hoffmann Rózsa cikkével (ÉS 1991. május 27-ei szám) vitatkozik, s az illetékes szerkesztő — végül is — valamilyen okból nem javasolta közlésre. Azért gondolom, hogy *végül is*, mert én az Ön írásának nem az eredetijét, hanem már a mi, fejléces szabványpapírunkra átgépelt változatát kaptam meg; vagyis lehet mondani a szokásos fordulattal, *csupán egy hajszálon múlott*, hogy megjelenjék. Utólagos engedelmével idézem néhány sorát, amelyek föltehetően sokakban s nem is csupán pedagógusokban rezonálnak: „Ma már nem egy ember, nem egyesek, hanem a tanári karok fáradoznak azon, hogy megteremtsék a maguk külön világát, az abszolút iskolát, s kisöpörjék azokat az elavult ismereteket, tudománytalan tanokat, amelyeket mi tanítottunk; hogy tankönyveink helyett megírják az abszolút tankönyveket, s gonosz szellemünket is száműzzék az iskolából. Ha mindazok a vádak, amelyekkel arcul csapnak bennünket, régi pedagógusokat, igazak, akkor volt tanítványaink szégyellik iskolájukat, bennünket pedig messze kerüljenek el. (...) Baj van a szellemünkkel is, ehelyett is újat kell teremteni, természetesen ezt is szinte a semmiből... Az igazság az, hogy a szellemmel én is elégedetlen vagyok, mert sohasem láttam a jövőt. A kapitalizmusban jövendő tőkéseket, és a tőkések számára szellemi bérmunkásokat képeztem, s velük rakatták le a szocializmus alapjait; a kommunizmusban a szocializmus építésének eszközeit tanítottam, s most volt tanítványaim építik ki a piacgazdaságot."...

Furcsa paradoxon, mely mögött keserűséget, s — talán — bizonytalanságot érzek; mindazokét, akik főképpen az elmúlt negyven évben gyakorolták hivatásukat, [illegible] elsősorban ön-

Egész hetet bearanyozni képes könyv. Közvetlenül ábrázolja a kort, a most mindent lehet, most mindennek a végére járunk érzését. Ez sugárzik a filozófusból, a cionista atyából, de még a rendőrnyomozóból is.

A könyv antiszemitáknak is tiszta szívvel ajánlható. Talán megszívlelik, amit Trebitsch mond, Chamberlainnel vitázva, Barner hadnagy jegyzetei szerint, a 14. oldalon. *(Magvető Kiadó, 425 oldal, 86 forint)*

Henry Miller: Baktérítő

Az év nagy irodalmi eseménye: megjelent magyarul ez az 1938-ban keletkezett híres könyv. Sokan ismerik hányatott történetét: tudvalevő, hogy az Államokban is csak 1962-ben jelenhetett meg.

Ez a „jól megformált pikareszk regény" a legkevésbé sem okoz csalódást, pontosan olyan jó, olyan invenciózusan zaftos, olyan gusztusosan disznó, mint hírlett, s testi ha-

írott könyvet maga fordíthatna. Szeretett tanárunk mondta az egyetemi fordítószemináriumon, egy trükkös overkill-megoldás hallatán: „Minek ez a tűzijáték már megint? Írjon saját könyvet!" Ahogy tizenöt éve halljuk, a Könyv Bartosnál egy Szótár. Hol van?

„Meg kellett vetnem a lábamat, mint Atlasznak, méghozzá olyan elefánt hátán, amelyik teknősbéka hátán állott. Meg is vesztem volna, ha tudakozódni kezdek, hogy min áll a teknősbéka." Vajon min állhat? Állítólag valamelyik másik könyvében ezt feszegeti. Állítólag az Európa Kiadó Henry Miller-sorozatot indít. *(Európa, 385 oldal, 110 forint)*

Moldova György: Az utolsó határ

Kétségbeesetten keresem az erényt ebben a rosszkedvre hangoló, ezerszer leírt tényeket képregény-romantikával újrafogalmazó

meg kellene mondani, melyik tetszik. Nekem egyik se. Bocsánat. *(Délkelet Kiadó, 196 oldal, 59 forint)*

Peter Handke: Az ismétlés

A véletlen folytán ez a regény is egy Lengyel Péter-könyvet idéz: Filip Kobal, a húszéves elnémetesedett szlovén fiatalember nem apja, hanem partizánként eltűnt bátyja keresésére indul, nemcsak az időben visszafelé, de térben is odébb (Szlovéniába) utazva.

Filip, az idős szülők, az elnémetesedés, az internátusi évek által megnyomorítva, felnőtté válni, megváltást keresve indul bátyja után, tengerészzsákjában annak mezőgazdasági iskolai jegyzeteivel, illetve szlovén—német szótárával. Szlovénul nem tud, de ahogy elvesztett hazája tájával ismerkedik, úgy jut előre a szótárban is.

Végtelen magányának a „határterületiség" az oka: se ideát, „az alpesi törpeállam-

sorsuk volt sokáig, de azután jó dolguk lett...

Ez a huszonnégy jelen idejű darabból álló füzér viszont arról szól, hogy minden egyre rosszabb lesz. Ahogy a kislány, ez a Huck Finn-, de legalábbis Tom Sawyer-lelkületű elbeszélő cseperedik fel, úgy bomlik lassan a vidéki „tanyasi" tisztviselőcsalád élete. A Papa — Lagerlöf ezredírnok hadnagy — tüdőgyulladást kap; felgyógyul ugyan, de életereje már nem tér vissza. Selma sántasága nem gyógyítható. Az idilli életbe konfliktusok lopóznak: az imádott nevelőnő felmond; egy szomszéd nagybácsi kénytelen eladni a tanyáját. És a 24. rege szinte a 24. órát jelenti. „Megyek vissza apához. És mikor benyitok hozzá, hirtelen úgy rémlik előttem, hogy még sose láttam ennyire ősznek, öregesnek... Ó, alig várom már, hogy felnőjek végre és okos, művelt, erős és gazdag legyek. És segíthessek neki."

A happy end csak az írónő felnőtt életében jött el. Mikor tényleg művelt, erős és gazdag lett. És visszavásárolta a családi tanyát. *(G. Beke Margit fordítása, 157 oldal, 110 forint)*

A púder mögött

Nyolc éve Szófiában a Nemzetek Színháza fesztiválon láttam először a finn *Jorma Uotinent*, és táncosait. Előadásuk, az *Elfelejtett látóhatár* különös élményt nyújtott: addig még nem is találkoztam effajta izgalmas kreativitással. Akkor és ott a mi *Markó Iványunk* is fellépett a Győri Balettel. Kettőjük művészetét önkéntelenül is összehasonlítva feltűnt, hogy míg Markó a szívét, szíveket tépi fel, Uotinen inkább áttetsző, mozgékony lelki terepen dolgozik, ahová a groteszk is bejáratos.

Az Európa-szerte ismert, harmincnyolc éves táncos, koreográfus Helsinkiben, Stockholmban és Svájcban tanult. *Carolyn Carlson* Párizsban működő kísérleti együttesével tizennégy távolkeleti ország színpadi kultúráját tanulmányozhatta. Nyolc éve a Helsinki Városi Színház balettegyüttesét vezeti, több mint harmincöt balettet koreografált. Nagyszabású *Kalevalájukat* három éve mi is láthattuk az Operett Színházban.

Most a *Sötétség púdere* címmel mutattak be kamarabaletteket a Radnóti Miklós Színpadon, *Ladányi Andrea* — a Győri Balett egykori szólistája —, *Tero Saarinen*, a Finn Nemzeti Opera szólótáncosa és Jorma Uotinen felléptével. Uotinen koreográfiáinak különböző arculatait mutatta meg az előadás: Ladányi Andrea szólója a *Kalevalából* való, a szerelmi duett a *Csipkerózsika* ébredési jelenete, Saarinen szólója pedig aranyérmet nyert tavalyelőtt a párizsi modern táncversenyen. Az előadás után Uotinennel beszélgettem.

— Az utolsó darab zavarbaejtő, különös és lebilincselő. Nagyon személyes.

— Három ember kapcsolatáról szól, akik így vagy úgy egymásba bonyolódtak. Nehéz beszélni erről. De egyszerre eljött a pillanat, amikor meg kellett valósítanom a színpadon. A közönség számára lehet, hogy furcsa, hátborzongató.. Egyesek azt is mondhatják, perverz. De én szeretek provokálni!

— A személyiség legtitkosabb cellái nyílnak meg, olyan lelki terepek, amiről nem szívesen val' az ember...

— Így igaz! Ez az én belső életem. Mit tegyek?

— Egyszer azt mondta, hogy élete egy szakaszában olyan dolgokat látott és hallott, amit talán mások nem. Ezeket a víziókat akarja színpadra vinni?

— Azt teszem.

— Szimbólumai nem annyira kézzelfoghatóak, mint akár a Kalevalában, vagy az előző darabjában.

— Persze. Közben majdnem tíz évvel lettem idősebb. Sok minden történt. Tudja, valahányszor új műbe kezd az ember, mindig nulláról indul. Nem tekinthetek hátra, arra, amit évekkel előbb csináltam. Nem építhetek korábbi sikereimre. Belekezdeni egy műbe olyan, akár életre hívni egy gyereket. Az ember valami újat szül a világra. Sok múlik azon, kikkel dolgozom. Ha nem Ladányi Andreával és Tero Saarinennel dolgoznék, talán ezt az anyagot használnám, de a darab nem lehetne ilyen. Ők megváltoztatják a munkát: beleadják személyiségüket, jelenlétüket, ötleteiket. Inspiráljuk egymást. Én ezt igénylem is. A bábok nem érdekelnek, mármint azok a koreográfiák, amelyekben a táncos lemásolja a korábbi szereposztás megadott lépéseit.

— Hogyan ismerte meg Ladányi Andreát?

— Szófiában találkoztunk először. Aztán különböző fesztiválokon léptünk fel egyszerre, tudtuk, hogy ott vagyunk, de igazán nem ismertük egymást. Már legelső alkalommal felfedeztem őt magamnak a színpadon. Neki meg az volt az álma, hogy velem dolgozhasson. Üzent is egy párizsi ügynökségen keresztül, és amikor a *Kalevalával* itt jártunk, mondta, készen áll az indulásra. Egy napon fel is hívtam, éppen Kanadában dolgozott: szükségem van rád! Két nap múlva Helsinkiben volt. Megcsináltam neki a *Csipkerózsikát*, a *Patetikus balettet*, játszott a *Piaf Piaf-ban* és az *Égett kertben*. A *Sötétség púderében* először léptünk együtt színpadra.

— Jövőre ön az új Finn Nemzeti Opera balettigazgatója. Tervei?

— A hagyományt tiszteletben tartva kipróbálnék néhány új ideát. A felújításokba bele lehet fáradni. A táncosok is igénylik az új műveket. A legfontosabb, hogy jó koreográfusokat találjak, érdekes, eredeti embereket, akik egyedit adnak a társulatnak. Februárban már bemutatjuk *Debussytől az Egy faun délutánját*. A látványötletem már kész. Teljesen más, mint amit eddig kihoztak belőle! Mit mondjak? Felháborító!

Szepesi Dóra

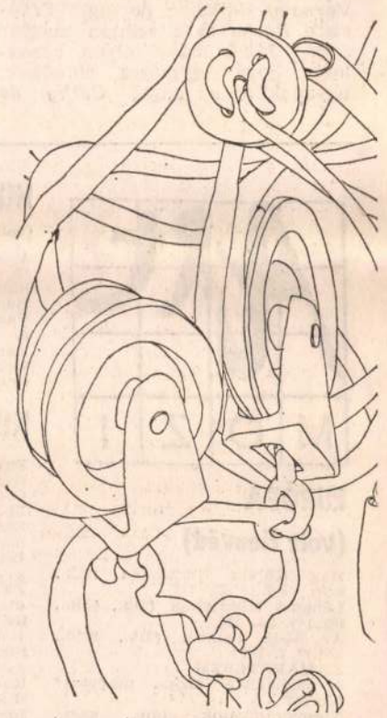

Háy Ágnes rajza

HÁY ÁGNES

be vagy könyvespolcra szánt szobrocskáival érdemli meg a figyelmet, hanem kísérleteivel. E próbálkozások jelentőségét csak növeli, hogy a századvég képzőművészetének legizgalmasabb vállalkozásai teret, azaz nemritkán óriási méretet, sőt színpadot követelnek.

Nyugatról nézve Budapest talán konzervatívnak látszott, a másik irányból épp ellenkezőleg. Mára ez az ambivalencia megszűnőben; talán csak a Szovjetunió és Bulgária, a mongolok és a vietnamiak küldik még mindig azt a dekorativizmusnak álcázott szocialista realizmust, amelyben az expresszivitás hordozza a súlyos mondandót, és amelynek manírja nálunk a hatvanas évtizedekben vált szellemi közkinccsé. A világ máskülönben egységes, mondanám, ha nem tudnám, hogy — más szempontból — nagyon is változatos képet mutat. Az amerikai *Nancy Graves* és a magyar *Várnagy Ildikó*, a portugál *Francisco Rocha* és a szintén magyar *Sugár János* művei olyan hasonlóak, hogy egymásra rímelnek; ugyanakkor az angol *Cathy de*

egyre nagyobb felületet.

Itt a kiállításon az érzékelhető, hogy a fényes bronz-, a sima kő- és a káprázó acélkompozíciók helyét szürke, sőt rozsdás vasak, színtelen kerámiák és nyers valójukban felhasznált fák foglalják el. Szimbolikus a holland *Sef Peeters Sajt* című szobra, amely csomagolópapírosban a földre tett három — sárga, fehér, zöld — gipszkolosszusból áll. A szobrász vele nem a fogyaszói társadalom reklámesztétikáján ironizál (nem is értenénk meg, hiszen nálunk a sajt hovatovább luxuscikk); darabos provincializmusával, nehézkes és nyers formáival arra az időre utal vissza, amikor a szerzetesrendek még ily módon tartósították az egyik legfontosabb emberi táplálékot: a tejet. Nem gondolom, hogy Peeters a haladás ellen lázítana, azt még kevésbé, hogy a triennálé maga volna az ipari civilizáció megkérdőjelezése, de az tagadhatatlan, hogy a művészet — szkepszisével és új eszményeivel — olyan világ felé fordult, amelytől nem szabadulhatunk. Csak önmagunk feladásával.

Meg hogy ha mondjuk *Nagy Bandó András* a politikai kabarétól cseppet sem mentes küzdőterét választotta, ami végül is nem nagy baj, mert elfáradt már az utóbbi időben, ki fog utódlani? Hiszen nagyágyúzni kell.

Új vér kell, új humor, új szemlélet. Mindezt integrálni a régi rádiókabaréba. Csak azt nem értem, hogy akkor az itt elhangzott dolgozatok, fel nem rúgva a bevált sémákat, miért leginkább a komcsizással operálnak? Én valami új arcok dáridójának képzeltem ezt a fesztivált. Ehelyett érdekes egyveleget kaptam, mindenből, ami eddig bevált.

Mivel a T. Farkosi Timip (hadd képezzem eggyé a triumvíreket) nincs itt, hogy segítően fogja kezem, elképzelem, hogyan zajlik egy olyan igazi szerkesztés. Bazi egy paksaméta pályaművön rágták át magukat. Amiért őket hódolat illeti. Aztán a kiválasztottak anyagai fölé hajolván, gondterhelt arccal így beszélnek: csináljunk ezekből humorírót a mi hasonlatosságunkra, mert bár vannak biz ötleteik, azért a szakmát ki kell tanulni. És a szakma mi vagyunk. Mi is. De a

csujogatást sem, és a félremagyarázó szótárt se nem. Semmit se nem. Egyáltalán, a sémákat.

És ha már vannak sémák, azokban meg szöveg, akkor jól kell szerkeszteni: meggegelni, rakosgatni, csiszolni, nehogy savanyú legyen a szájíz. Mert hát aztán mivégre az egész szerkesztés, ha önök vizsgáznak a legnagyobbat: milyen rejtett humorírókat fedeztek fel, micsoda vénákat.

T. Farkosi Timip! Szerkeszteni kell! Én csak ezzel magyarázom, hogy azt a Mariana-árok alatti csujogatóst betették a .műsorba Kontrasztnak.

Farkasházy úrnál olvastam, hogy a jó kabarétréfához kell a szerző, a téma, az előadó, és a közönség találkozása legalább. Önöknek felfedeztem egy titkos favoritját, akinek két pályaműve is elhangzott, az egyikhez Haumann Péter is nevét adta, a másikat Horváth Tivadar. Önök találkoztatni akartak. Tehetség dolgában nem ítélhetek, csak a produktumról szólnék: én nem tudom, mivel szolgált az önök titkos favoritja erre a megbecsülésre. Hiszen két mondat után sejteni lehet, hogy mit és hogyan fog el-

sorukból mutattak be részleteket, mely már isten tudja, mióta megy. Másrészt, mert valami angol szerző abszurdszerű jeleneteit adták. A féllábú színész Tarzant szeretne játszani, egy örök tudálékos figura, aki saját lemarházását is csak egy adatnak fogja fel. Kérem! Semmi aktualitás, semmi komcsizás, semmi Magyarország, semmi mostan. Idült, idétlen és időtlen humort prezentáltak, a T. Hallgatóság tetszésétől kísérve. Semmi séma, semmi megszokott. Oltári örök blődli.

Persze, megkapták a magukét a zsűritől. Azt elismerték, hogy tehetségesek, de hát tömegméretekben nem hiszik, hogy kelendő lenne ez a fajta, ráadásul: angol humor. Óh, kiművelt poéntechnikás kabaré, meg viccmechanizmus, meg technológia!

Zárszóként. Ez még csak az első elődöntő. Én nem szeretném azt mondani, hogy humorból is behozatalra szorulunk, de ebből ez került ki. És még egy. Tudnak-e a *hollók* víz alatt repülni, vagy megfulladnak? Tessék őket repülni hagyni a víz alatt, lélegzésre és úszásra vagy lesz szükségük, vagy nem.

EURÓPA
(volt Honvéd)

Holt Költők Társasága (mb., szín., am.)* f3. IM
Lángoló Mississippi (mb., szín., am.)** h5. IM
Az 54-ik hadtest (mb., szín., am.)* 7. IM
KAMARATEREM
A halálraítélt (szín., magyar)* h3. IM
Szappantolvajok (mb., szín., olasz) 5.
A halál villamosa (magyar dok. film) n8. IM

HUNNIA
(volt Zrínyi)

A hölgy kissé bogaras (magyar) 12.
Bohóc a falon (magyar) 2.
Hamu és gyémánt (lengyel) 4.
Vattatyúk + Da Capo (magyar) 6.
Bárcsak itt lennél (angol) 8.
Végzetes vonzerő (amerikai)** este 10.

KINIZSI

Egy szöszi szerelme (mb., csehszlovák)** 11—13-ig 4.
Csoda Manillában (magyar) 11—15-ig 6. 16—17-én 5.
Eszkimó asszony fázik (szín., magyar)** 14-én 4.
Könnyű testi sértés (szín., magyar)* 15-én 4.
Falfúró (szín., magyar)** 16-án du. 3.
Könnyű vér (szín., magyar)** 17-én du. 3
Szexmisszió (mb., szín., lengyel)* 12-én 8.
Kabaré (szín. am.)** 13—14-én 8.
Riki-Tiki-Tévi (mb., szín., szovjet—indiai) 13—14-én de. 10.
Nagyítás (szín. angol)* 16-án éjjel 11. (BLUE BOX FILMKLUB)

MÁTRA ÖRÖKMOZGÓ

Tükör által homályosan (r. I. Bergman) 11-én du. 6
Egy csepp méz (r. T. Richardson) 11-én este 8
Dühöngő ifjúság (r. T. Richardson) 12-én du. 6
Dillinger halott (r. M. Ferreri) 12-én este 8
Kifulladásig (r. J. L. Godard) 13-án du. 6
Urvacsora (r. I. Bergman) 13-án este 8
Régi idők focija (r. Sándor P.) 14-én du. 6
A hosszútávfutó magányossága (r. T. Richardson) 14-én este 8
A vihar (r. D. Jarman) 15-én du. 6
A csend (r. I. Bergman) 15-én este 8
Egy ember ára (r. L. Anderson) 16-án este 8
Sztriptízbár a Sohóban (r. K. Hughes) 17-én du. 6
Taxisofőr (r. M. Scorsese) 17-én este 8

MŰVÉSZ

CHAPLIN TEREM
Az utolsó császár I—II. (szín., olasz—francia) h10, 1.

Rózsaszín flamingók (szín., am.)*** 4, 8. IM
(3. hétre prol.)
Poliészter (szín., am.)* 6. IM
Én szép kis mosodám (szín., angol)*** 12-én este 10. IM
Casanova I—II. (szín., olasz)*** 13-án este h10. IM
HUSZÁRIK TEREM
Kék bársony (szín., am.)** de. 10, 1.
Meteo (szín., magyar)** (34. hétre prol.) du. 4. IM
Ördögök (szín., francia—lengyel)* 11—15-ig és 17-én 6. IM
És ülünk a fa tetején (szín., szlovák)* 11., 13—17-ig 8. IM
A rajzoló szerződése (szín., angol)* 12—13-án éjjel n11. IM
A tejút (francia) 12-én 8. (Francia filmklub — eredeti nyelven)
A burzsoázia diszkrét bája (francia) 16-án 6. (Francia filmklub — eredeti nyelven)
BÓDY TEREM
Lélekjelenlét (ACTUS együttes filmje) 6, 8.

TABÁN
(volt Diadal)

Aprószentek (szín., spanyol)* 11-én. f4, f6, f8. IM
Berlin fölött az ég (NSZK—francia)* 12-én, f4, h6, 8.

Jákob rabbi kalandjai (mb., szín., francia) 13-án f4 f6, f8.
Cinema Paradiso (szín., francia—olasz)* 14-én f4, f6, f8. IM
Hazal (szín. török)* 15-én f5, 6, f8. IM
Minden a Paradicsom bűne (mb., szín., olasz)* 16-án f4, f6, f8.
A vasember (szín., lengyel)* 17-én h4, f7. IM
Huhogók I—II. (mb., szín., francia)* 13-án de. f11, 1. IM
A kis mágus (mb., szín., lengyel—kanadai mesefilm) 14-én 10, h12, f2.

TANÁCS

Felújítás miatt zárva!

TINÓDI

Kincsvadászok (mb., szín., am.) 4.
„Korok-erkölcsök" filmsorozat: Az amerikai birodalom hanyatlása (szín., kanadai)*** 12-én 6.
Magánbűnök közerkölcsök (szín., olasz)** 13-án 6.
Erkölcstelen mesék (szín., francia)*** 14-én 6.
Veszedelmes viszonyok (amerikai)** 11—12 és 14—17. este 8.

Casanova I—II. (szín., olasz)*** 13-án 8
Angol nyelvklub:
Az ifjú Frankenstein (amerikai)* 15—17-ig 6.

TOLDI

A háború áldozatai (szín., am)** 4, 6, 8.
Caravaggio (szín., angol)* 12—13-án éjjel 10.

VÖRÖSMARTY

James Bond a magányos ügynök (mb szín., am)* 4.
Alice a városokban (NSZK—hangbemondással) (R.: Wim Wenders) 11-én 6.
Psyché I—II (magyar)** 12—13-án 6.
Kutya éji dala (magyar) 14—15-én 6.
Törvénytől sújtva (amerikai)* 11-én 8. 16—17-én 6.
Berlin fölött az ég (NSZK)* 14—17-ig 8.
SZÖRNYECSKÉK 2 (Az új falka) (mb., szín. am.) 11., 14—17-ig: este 10.
A kém, aki szeretett engem (mb., szín., amerikai)* 12—13-án este 10.

VISSZHANG

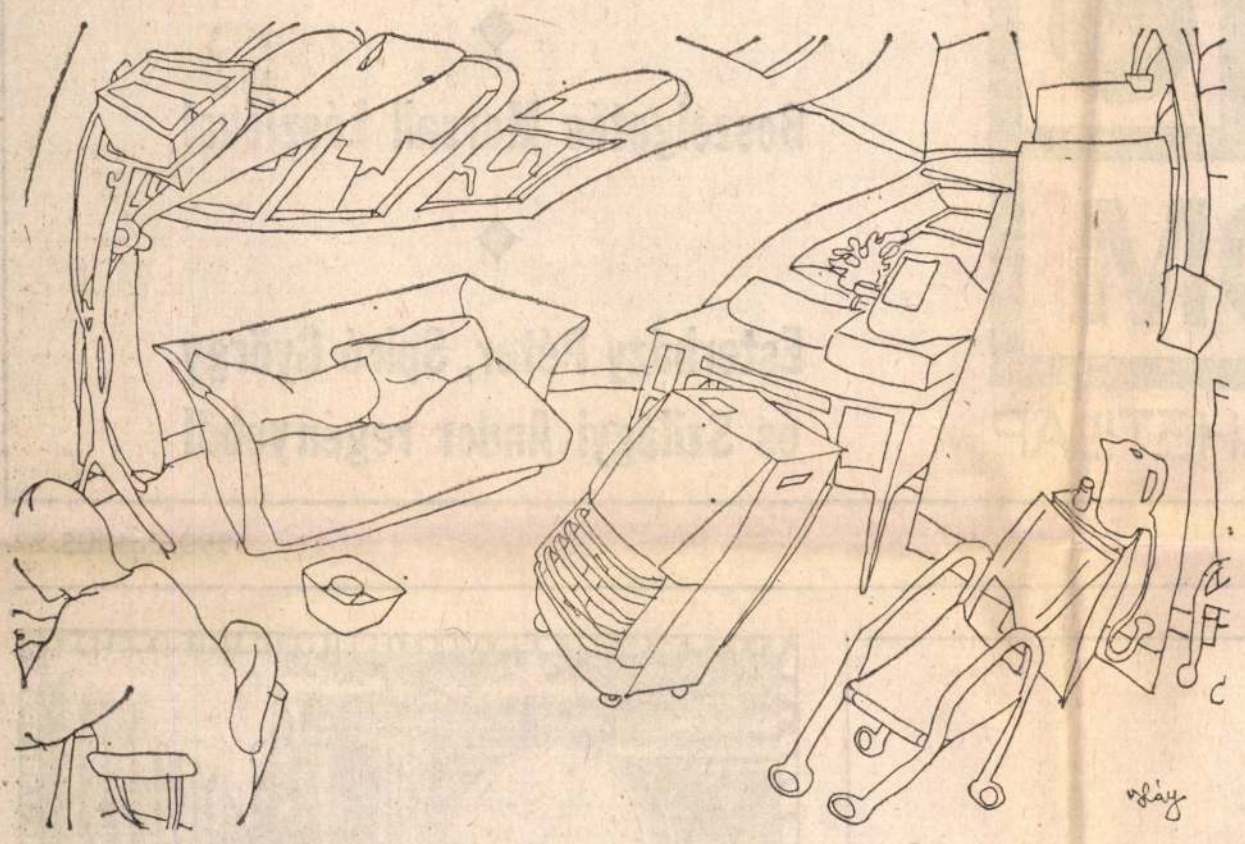

Háy Ágnes: Naplólap

A sevillai példa

A múltból örökölt sanyarú közállapotainkat ostorozó és az Európához való felzárkózásunkat sürgető írásokban, melyekkel az ÉS hasábjain is időről időre találkozni, gyakran történik említés a követendő spanyol példáról. A demokratikus rendszerbe való átmenet bizonyos hasonlóságain túlmenően ennek az is aktualitást ad, hogy a sokat vitatott Bécs—Budapest világkiállítást megelőzően Sevilla ad otthont ennek a rendezvénynek. Olyan indulatos írás is olvasható volt, amely a grandiózus sevillai előkészületekkel szembeállítva feltette a kérdést: mit fog látni és tapasztalni a hozzánk látogató turista, ha kiteszi lábát a vásárváros területéről. A prognózis lesújtó volt.

Nos, a minap érkeztünk haza feleségemmel spanyolországi utunkról, amelynek programjába a szép andalúz főváros meglátogatását is felvettük, s így első kézből van alkalmam beszámolni arról, hogy mit tapasztalhat az odalátogató turista. Amikor a kora délutáni csúcsforgalomban a városközpont felé autóztunk, és már feltűntek előttünk a város jelképének, a mórba oltott reneszánsz építészet remekének, a pompás Giralda-toronynak körvonalai, az ebből fakadó fennköltt érzéseinkkel mit sem törődve mellénk hajtott egy motorkerékpáros, egy vasdarabbal betörte hátsó ablakunkat, az ülésről elragadta az útleveinket és pénzünket tartalmazó táskát, majd megfordulva eltűnt azt autók áradatában. Alig egynapos sevillai tartózkodásunk alatt összesen három ilyen technikával bevert ablakú autót láttunk. A kényszerűségből lerövidített utunk hátralevő részében spanyol barátaink sűrű sajnálkozás közben elmagyarázták, hogy az autókifosztásnak ez a módszere csakis Sevillában fordul elő, erre a városra viszont közismerten jellemző. Csendes rezignációval előadott magyarázatukat hallgatva az volt az érzésem, hogy mindezt oly mértékben Sevillához tartozó dolognak tartják, mint például a táncok közül a tüzes *seguidillát* vagy a helyi ételspecialitások közül a jéghidegen tálalt paradicsomos, fokhagymás, uborkás levest, a *gazpachot*. Hogy ezen az állapoton esetleg változtatni is lehetne, az fel sem merült.

Valami hasonló lehet a véleménye a helyi rendőrségnek is. A rendőrkapitányságon ugyanis ügyünket a lehető legnagyobb érdektelenséggel és közönnyel, rutinügyként kezelték. A jegyzőkönyv felvételét nagyban nehezítette az a körülmény, hogy az alkalmazottak egyike sem beszélt egy szót sem spanyolon kívül egyetlen nyelven sem, valamint az is, hogy a jegyzőkönyv alapjául szolgáló angol nyelvű kérdőív tele volt értelemzavaró hibákkal.

Amíg a csodálatos késő gótikus katedrálistól alig kőhajításnyira levő szállásunk előtt a hajnali órákig háborítatlanul randalírozó fiatalok üvöltését hallgattam, bő alkalmam volt végiggondolni a történteket és levonni bizonyos következtetéseket. Számos, az itthoni közbiztonság romlását tanúsító történetet ismerek. Mégis arra a megállapításra kellett jutnom, hogy *ennek* a színvolnalnak az eléréséhez a világkiállításig rendelkezésre álló nem túlságosan hosszú idő alatt jelentős erőfeszítésekre lesz szükség, mind a budapesti alvilág, mind pedig a hatóságok részéről.

Dr. Görög Sándor

Sztálin onomatopoészisza

Az ÉS 1990. június 1-jei számában Balla László (Ungvár) arra emlékeztet, hogy a Magyar Tudományos Akadémia 1954. évi helyesírási szabályzata „(...) törvénnyé tette a két világháború közti és alatti moszkvai magyar kommunista emigráció írásmódját, amelyben valami (logikával nehezen követhető) hódolat nyilvánulhatott meg a Nagy és Bölcs iránt: lám, ő még itt is kivétel."

Azt jó előrebocsátanunk, hogy a helyesírási szabályzat csupán az írásbeliség egységesítésének eszköze, tehát nem törvény sem nyelvi, sem egyéb vonatkozásban. Különösen nem kínál és nem kínált kötelező kiejtési mintát az említett és a jelenlegi helyesírási szabályzat sem. Az írás a hangzó beszédnek jelekkel való rögzítése, így a Balla által említett szabályzat 294. pontja tartalmaz is ebből valamennyit: „Az orosz magánhangzóknak a hangsúlyviszonyoktól függő hosszúságát az átírásban rendszerint nem jelöljük meg ékezettel: *szlava* (orosz kiejtése körülbelül *szláva*) (...)", és: „Kivétel: *Sztálin;* valamint a *-grád* végű helységnevek: *Leningrád, Vorosilovgrád* s a többi. Az oroszból átvett, nyelvünkben már meghonosodott szavakban természetesen a magyaros kiejtést követve *á*-t írunk: *kombájn, kulák, szamovár* és így tovább." Mindez, azt gondoljuk, magyarázza a *Sztálin* név írásmódját.

Mi az oka, hogy a közelmúltban a Sztálinnal és a sztálinizmussal foglalkozó írásokban sokan mégis a *Sztalin* és a *sztalinizmus* alakokat használják, Balla László maga is, amint írja, megkönnyebbüléssel tér vissza erre az írásformára. Sajnos, azt nem említi, hogy vajon a kiejtésben is *sztalin*-t mond-e. Megfigyelésünk szerint ugyanis ez a kiejtésmód is tapasztalható egy ideje. Mindeme jelenségek mögött tehát korábban az orosz szavaknak, közöttük a tulajdonneveknek magyarosodása, meghonosodása állt — legalábbis a nyelvhasználat szempontjából, mostanában pedig a visszaoroszosításuk, -idegenítésük. És még valami: az onomatopoiészisz. Platóntól tudjuk, hogy a hangfestés, vagyis a dolgoknak a beszédhangokkal való bizonyos fokú leképzésének jelensége már Periklész korában is vitatéma volt, s hellyel-közzel az ma is. Az azonban bizonyos, hogy a sötét, a mélység, a csúnya(ság) és a többi efféle jelentésű magyar, francia és angol szavakban gyakoribbak a hátul képzett, úgynevezett „sötét" magánhangzók, mint az elöl képzett, „világosak", amelyek közé tartozik az *á* is az *i*-vel, *ü*-vel és az *ö*-vel együtt. A „sötétek" közé az *a*, az *ó* és az *u* tartozik (persze hosszú párjaikkal egyetemben). Minderről kiválóan Fónagy Iván igazít el A költői nyelv hangtanából című könyvében.

Ne higgyük azonban, hogy a beszédhangokhoz kapcsolódó képzettársítások csupán a költői nyelvben léteznek, megvan a jelenség természetesen a köznyelvben is. Ezzel a ténnyel visszatérhetünk *Sztálin*hoz, amely szóalak nem csupán „megmagyarosodott" idegen szó, hanem — legalább magánhangzóit tekintve — „világos" jellegű, ennélfogva nem a kedvezőtlen jelentésű, az imént felsorolt fajtájú szócsoportokhoz húz az onomatopoiészisz alapján. Amit jól alátámaszt végül is Balla László: „a hódolat nyilvánulhatott meg így a Nagy és Bölcs iránt", ámbár Balla a helyesírási szabály alóli kivételben gondolkodik. Mostanában a *Sztalin* alak és kiejtés főként a „sötétnek" minősülő *a* hang miatt az efféle hódolatot a magyar nyelv beszédhangjainak szintjén is visszavenni látszik. Minthogy a helyesírás bizonyos mértékben a hagyományon alapul, Sztálin nevének egységes magyar írásmódja (és mellesleg kiejtése) aligha alakul oly gyorsan, mint magának Sztálinnak a megítélése.

Büky László

Új!

EXPRESSZ SZOLGÁLTATÁSUNK:

KODAK FUJI AGFA E-6 hívás

FOLYAMATOSAN REGGEL 9h-TÓL DÉLUTÁN 13,30h-IG

3 órás határidővel

INFORMÁCIÓ: 141-4320, 142-1127 (FOTÓ FŐOSZTÁLY)

PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT
1073 Budapest, Lenin krt. 9-11.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E héten válaszol:

CSAJKA GÁBOR CYPRIAN

MINDAZOKNAK, akik írásaikat, olvasói véleményüket, hirdetményeiket, közérdekű fenyegetéseiket, dorgálásaikat, marasztaló vagy elismerő soraikat szerkesztőségünk címére postázzák.

A szerkesztő szerkeszt, mert szeret szerkeszteni. Vagy nem szeret, de mást még kevésbé szeret. Míg azonban ennek a furcsa, sok szempontból abnormálisnak mondható ténykérdésvonzalmának parányi szikrája serceg a debil agyában, addig nagyon tud örülni a színvonalas, jó írásoknak. Már csak azért is, mert ezekkel — többnyire — nincs sok dolga: egy-két apró javítás, esetleg, és a kézirat mehet tovább a maga útján. A szerkesztőnek manapság nem az okozza a legnagyobb gondot, ha egy jól megírt, értékes, „a maga nemében" vagy úgy abszolúte zseniális mű kerül rendetlen asztalára, mely írásmű valamelyest, nagyon, netán sarkosan ellenkezik az ő (a szerkesztő) esztéikai ízlésével, nézeteivel, tapasztalataival stb. Nem. A szerkesztő akkor van a *legnagyobb* gondban, ha az elibé kerülő, föltehetően verbális jelzésű *üzeneteket* egyszerűen képtelen a maga kódjaihoz igazítani, mivelhogy ezek a szó legközönségesebb értelmében *olvashatatlanok*. A legkülönfélébb színű, méretű, anyagú, olykor véséssel, batikolással, buggyantással vagy úgynevezett vegyes technikával meg- s kimunkált kéziratok terpedeznek a szerkesztő mulatságos asztalán, akár egy kiállítás virtuóz *képei*. (Az értelmiségiek küldeményei közt oly gyakorta előforduló, 5—8., indigós másolatpéldányokról, valamint az eme műveltebb emberfők által többnyire birtokolt, ám nem ritkán hevesen utált Helyesírási Kéziszótár becses útmutatásairól már szót se ejtsünk.)

„2000 ÉVES", föltehetően idős levélírónk több érdekes, gondolatgazdag szabadversét juttatta el szerkesztőségünknek. Ezek közül most az *Udvarias kérelem* című néhány sorát idézném; a népi—urbánus ellentét(?) problematikáját üdvözölhetjük itt ismét, egészen új megvilágításban:

A népi és urbánus ellentét egy szükséglet,
Ami a parlamentben — Nyugaton is! — jobb és baloldal
Élénk képében sugárzik szét. A Tudatalatti Képcsarnok
szerint
Az előbbi a család és az állam intézményét, a honpolgárt,
Az utóbbi az akadémia és a kommunikáció ikerintézményét,
A világpolgárt élvezi lelkében, mint teljes hullámot!
Most és jól!
S ez a teljes négy hullám értékes lét,
Mert egy-egy intézményben csak két energia ad
sugárzást, oh,
Ami mind a népi, vidékiben, mind egy-egy fővárosban
oly kevés sors!

Bizony, nem élet ez így. Annyi vérzivataros évszázad után most már végre komolyan, összekapaszkodva, telten és legalább négysávosan hullámoznunk kéne. (Több sorsot!)

DR. SZALKAI KÁROLY, BUDAPEST. „Általában nagy élvezettel, most különösen nagy élvezettel olvastam lapjukat, és nagyon tetszett *Jánosy István* Horatius-méltatása *Bede Anna* fordításával kapcsolatban.

Ha Jánosy úr válaszolna nekem, nagyon nagy megtiszteltetésnek venném, hogy miért adta *épp* az ODI ET AMO címet a recenziónak, hiszen ez *Catullus* (85.) verse. A cikket egyértelműen dicsérőnek éreztem, mit keres ott az 'ODI'? Nagy megtiszteltetésnek venném, ha felvilágosítanának."

Tisztelt Uram, a címadás miértjéről és mikéntjéről én nem tudom Önt felvilágosítani. Ezt magam is a szerzőtől várom, tisztelettel. Mondhatnám, persze, hogy a címadó ihlet *is* mélységesen mély kutakból buzog fel, kifürkészhetetlenül. De inkább azt mondom, a magam kontójára: Ön *nyert!* Horatius összes műveit — Bede Anna fordításában — eljuttatom az Ön *címére.*

DR. NÁDLERNÉ, BUDAPEST. Ön és a férje úgy döntöttek, hogy lemondják az ÉS-t, melynek közel harminc évig előfizetői voltak. Mint írja: „A páratlan oldalon közreadott *Európa-Ház?* című inszinuáló glossza miatt határoztunk így. Ez az írás szellemében sem méltó a lap liberális, toleráns elveihez. Mi pártonkívüliek vagyunk — de láttuk a tévében, hogy kinek volt a legtöbb pénze hirdetésre, és járunk öregen is a városban, és látjuk, hogy milyen plakátokkal árasztotta el ízléstelenül a házak falait is. *Levakarhatatlanul!* Ezt a glosszát az általunk szeretett lapba csak a szerkesztői figyelmetlenség adhatta le."

Tisztelt Asszonyom, rossz érzéssel olvastam sorait; hogy ne is ne venné el a kedvemet az, hogy Önök erre a lapra, harminc év után, a jövőben nem kíváncsiak. Egy ilyen levél nyomasztóbb, mint ha arról értesülnék, hogy ennyi vagy annyi százzal, ezerrel csökkent az újság példányszáma; a számok: számok csupán.

Vezér Erzsébet — Ön szerint inszinuáló — glosszájában, mely ez év április 27-ei számunkban jelent meg, nem a választási plakáthábORúval foglalkozik, nem a makacs klejszter miatt háborog, s nem is a plakatírozásra fordított összegek nagyságát vagy eredetét firtatja — ez igaz. Vezér Erzsébet „egy párt militáns sajtóját" (szerintem fontos, hogy hol áll a jelző) marasztalja el bizonyos *inszinuációk* miatt. Ez a sajtó történetesen kormánypárti. De a glosszát akkor is közöltük volna, ha az abban kifogásoltak valamely militánsan *nem* kormánypárti sajtóorgánumban jelentek volna meg. Lehet, hogy nem vagyunk eléggé figyelmes szerkesztők, de nem hinném, hogy a mostani ÉS kevésbé lenne liberális vagy toleráns, mint a múltban volt.

Egyébként üdvözöljük az összes létező demokratikus pártot, de az Élet és Irodalom azé, aki elolvassa.

1128/900622
KÖZHIR - PSZ
BUDAPEST
1900
ÉLIR

F01.11 / 0

MTA MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
KUTATO CSOPORT

BUDAPEST

PF.27 URI U.62
1 2 5 0

ÉS
ALOM
OLITIKAI HETILAP

Kell-e az íróknak szövetség?

◆

Beszélgetés Marsall Lászlóval

◆

Esterházy Péter, Spiró György és Szilágyi Andor regényéből

XXXIV. ÉVFOLYAM, 25. SZÁM

1990. JÚNIUS 22.

GÖRGEY GÁBOR:

Hommage

(a la Jandl)

Ma már minden vorditva fan.
Ki balra volt az bobbra fordul,
ki bobbról jő az babra megy,
ó jaj, nyaloldalon ki bal ma már!

Vidáman gágoló villamosok
sem jajdokolnak már újjongva többé,
se jalra nem, se bobbra nem,
csak egyenest, hol vakvágánya várja.

Ó párt, s ti régi fürjvadászatok,
hol özvegyek siratták fürjüket!
Koszorúan tente a memetőbe,
mindenki pantheonban burzsoál.

A történelmi húmuszállomány
szarapodott gyépen és gyaporán.
Elvtrágyából egy darabig elég,
most hagyjuk nőni végre a vetést.

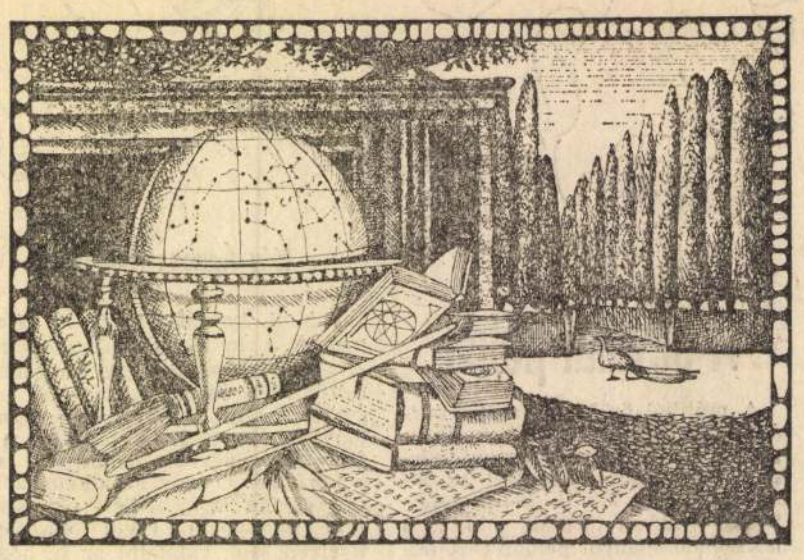

Csurgó Erzsébet rajza

HAJDUFY MIKLÓS:

Az a fránya gondolkodás

Pontosabban az a fránya agyműködés. Olyan, mint az a fránya történelem, ahogy azt Göncz Árpád, száz év óta legszimpatikusabb államfőnk mondotta. Fránya, mert olyan, mint egy dzsinn. Önálló, fékezhetetlen, megtréfál, kétségbe ejt, öntörvényű, és uralkodik rajtunk. Néha elnyomhatjuk egy ellengondolattal, hogy ez most nem illik, vagy nem erről van szó éppen, hagyjál békén, és hasonló ötlettelen, lapos ellenkezéssel, de a gondolat ennek ellenére van, él, árad, néha megszégyenít, zavarba hoz, elképeszt, hogy én ezt... De tagadhatatlanul van, és legyőzhetetlen — hála Istennek.

Ha már Göncz Árpádnál tartunk — Bush elnök így búcsúzott tőle: — Ha valami problémája lesz, hívjon fel telefonon. Gyönyörű, nem? Eszembe jut (ejnye!), Istenem, ha annak idején ez így ment volna! Ha Wilson elnökhöz nemcsak Masaryknak van „közvetlen vonala"! Meg egy újsághír: Jelcin függetleníteni szeretné az Uniótól az Orosz Föderációt. Érdekes, gondolom. (Most mit csináljak? „Tehát vagyok..." Legalábbis amíg eretnek gondolatimért véletlenül el nem üt egy autó vagy egy alászálló fahasáb, mint Cyrano urat.) Szóval az oroszok lépjenek ki önmagukból. Végül is volt már ilyen. 1918-ban az Osztrák Nemzeti Tanács előbb alakult meg, mint a magyar. Következésképpen Ausztria előbb lépett ki az Osztrák—Magyar Monarchiából, amellyel minden értelemben azonos volt, mint Magyarország, amely, mint tudvalevő, eredendően nem jó kedvéből lett tagja ennek az államalakzatnak. Így fölvetődik a kérdés (a „lett volna, ha", természetesen, mint tudjuk, történelmietlen), lehet, hogy fordított esetben Ausztriától veszik el lakosságának és területének kétharmadát? És elvesztett területeinkért kárpótlásul valahol Schwechat mellett húzódna a határ? Mondtam, a gondolat a legátkozottabb. Csapong... És különben is, egy régimódi gondolkodás terméke. Mert kit érdekel mindez, amikor spiritualizálódnak a határok?!

Igen, mert elgondolom, hogy soha nem volt olyan értelmes és olyan sokra képes államalakzat (és nem államforma), mint a Monarchia. Talán nem véletlen, hogy az amerikai egyetemeken, az ötvenes évektől, a legizgalmasabb kutatási téma a Monarchia. És nem nosztalgiából, hiszen olyanok, fiatalok és öregek, nyúlnak a témához, akik soha nem jártak Európában (legfeljebb csak ezért, kutatni), de a háború utáni zavaros világban felfedeznek valami értelmes modellt.

Egy olyan modellt, ami a mai, itteni valóságból kiindulva elképesztő dolgokat produkált. Kiragadott, csapongva kiragadott példák. A századvégen Európában Magyarország vasúthálózata volt a legfejlettebb. Akkor, amikor a vasút a gazdaság ideg- és érrendszere. Korabeli bonmot: Magyarország a vasút területén fekszik. (Ma legfeljebb azt mondhatnánk, hogy a „Fényképezni tilos" területen fekszik.) Építőipart exportáltunk, tervezéstől a kivitelezésig, Angliába! A Monarchia, Franciaországot is maga mögé utasítva, művészetek és tudományok területén első volt a kontinensen. Ez ma már közhely, de kevesen tudják azt, hogy a „népek börtönében" a közös hadsereg olyan századaiban, ahol az egyes nemzetiségek aránya elérte a tíz százalékot (!), az őrmestertől a századparancsnokig meg kellett tanulni az illető nyelvet. A kegyetlen drilljéről hírhedett hadseregben természetesen nem formai okokból. De mit ér egy olyan katona, amelyik nem érti a parancsot? Tehát civilesen mondhatnánk úgy is, hogy gazdasági megfontolásból. De az apró kis tény kivetíti az egész racionalitását és működőképességét. És ha furcsa is a megfogalmazás, melléktermékként a humánumát. Értem az amerikai kutatókat.

Adja Isten, hogy térségünk államférfiai minden országban felismerjék ezt, félretéve múltbéli görcsöket vagy presztízsszempontokat. Mert azon túl, hogy az *akkor* jó volt, most itt van *ez*, amit jobb híján már csak úgy hívunk: a TÉRSÉG. És a kelet-európai átalakulások folytán egyre erősebb vákuum alakul ki benne. És az *soha* nem jó. Mert mint a fizikából tudjuk, a vákuumnak szívó hatása van, és nem biztos, hogy azt szívja be, ami az itt élőknek kedvére való.

Megint elkalandozik a gondolat, és az jut eszembe, hogy itt vagyunk egy hatalmas birodalom(ban?) tőszomszédságában, érdekszférájában, amely birodalom recseg-ropog. Minden despotikus rendszer eljut egy pontra, amikor az önkény ellen fellázadók elsodorják, vagy a végveszélyt látó hatalom engedményeket tesz, és a felszabaduló társadalom egyszerűen túllép rajta. A végeredmény ugyanaz és elkerülhetetlen. Ám ez a birodalom a második világháborút megnyerő, győztes hatalmak egyike. A Nagy Legyőzött pedig negyvenöt év után szeretné visszaszerezni egységét és jogait. Minden birodalmi szemlélet, természeténél fogva, általában maradi, sőt unintelligens. Ez esetben azért, mert nem látja be, hogy sem Németország jövőjét szabályozni, sem a kontinens békéjét biztosítani, sem a birodalom érdekeit és biztonságát meghatározni nem lehet fél évszázaddal korábbi eszközökkel. Aki régi képletekben gondolkodik, lemarad. Az idő, melyben új képletek keletkeznek, túlhalad felette. Nem lehet kétszer ugyanabba a folyóba lépni. A történelem nem ismétlődik, ennélfogva az egyes helyzetek megoldása sem lehet ismételhető, mivel az már anakronizmus lenne. Garanciák sincsenek semmire, legfeljebb arra, hogy idővel a folyó sem ugyanaz. Mint ahogy az erővel történő gyarmatosítások ideje is lejárt, és helyébe lépett a gazdasági függőség, esetleg a katonai hódításokat felváltották a Quisling-kormányok, amelyek behívták a baráti segítséget. (Mi ne tudnánk?) Így elhalt a közvetlen konfrontáció idegen megszállók és lakosság között. Isten ne adja, hogy a különböző országokban túl sokáig maradó seregek úgy járjanak, mint Napóleon hadai Spanyolországban. A történelem nem ismétlődik, de produkálhat analógiákat. És az analógiák mindenesetre tartalmazzák a figyelmeztetéseket és óva intéseket. Nna, már megint ez az átkozott gondolat...

Sőt, folytatom. Az elmúlt negyven évet Kelet-Európában végigélő embernek elég paradox módon hangzik, hogy a Nyugat minden gazdasági segítséget megad ahhoz, hogy a Birodalom különösebb megrázkódtatás nélkül egzisztáljon tovább. El tudtuk volna képzelni ezt akár pár évvel ezelőtt is? Majdnem röhöghetnék, ha nem látnám be, hogy a Nyugat aggodalma teljesen érthető. Az atomrakéta-bázisok a körkörös védelemre berendezett Birodalom épp azon peremköztársaságaiban vannak, melyek elsőként fognak kiválni. Az egymással és önmagukon belül is polgárháborús konfliktusba keveredő tagköztársaságokban mi lesz ezekkel a fegyverekkel? Egymásra lőnek? Vagy a gazdag Nyugatot fogják zsarolni velük? Evvel a fegyverrel elég sokat lehet elérni a bevetés nélkül is. Tartok tőle, hogy a Nyugatnak nincs annyi kenyere, szappana, farmere és rágógumija, hogy ezeket a gyújtófejeket megkapja.

De eszembe jut más is. Ki az, aki maradni akar egy kifosztott, tönkretett országban, ahol a biztonság egyetlen fajtájának a szikrája sem lesz fellelhető? És elindul a menekültek áradata. Merre menjenek? Szibériába, a Távol-Keletre, az Északi- vagy a Feketetengerbe? Nem. Nyilvánvaló, hogy a kelet-európai országok felé, „Nyugatra" fognak elindulni. És mi mit teszünk akkor? Egy ilyen menekültáradat végképp felszámolja maradék közbiztonságunkat is, demoralizálni képes az egész társadalmat és az államhatalmat. Hiszen milliós tömegekről is szó lehet. Ne adja Isten, hogy mint már annyiszor a történelemben, most is a bécsi Stefanskirche tornya legyen Európa keleti végének határköve! Mindez kiszámíthatatlan, mint az emberi gondolat, mely feltételezi — nem minden tapasztalat híján — a szörnyűségeket.

A történelem tanúsága szerint a birodalmak ugyanis nem szoktak varázsütésre összeomlani, hanem hosszú és gyötrelmes agóniában múlnak ki. Eközben tartományokat veszítenek, de újakat is szereznek, székhelyük cserélődik, esetleg területük áthelyeződik. Tévedés, veszélyes tévedés lenne azt hinni, hogy amit a Nyugat sokáig szovjet imperializmusnak nevezett, az a kommunizmus típusjellemzője. Nem, az nem más, mint az orosz birodalmi törekvés, melynek eredetét legkésőbb Nagy Péter uralkodására datálhatjuk. E törekvésnek újult erőt adhat egy váratlanul felbukkanó népvezér, akiben ez a büszke, tehetséges és örökösen sértődött nép annyi átverés és felesleges szenvedés után a felemelkedést láthatja. A Nyugat sohasem értette meg, hogy az Októberi Forradalom csak a hatalmi tényezőt cserélte le, de a lényeg nem változott. Aki nem hiszi, ajánlom, olvasson sokat Paleologue-tól, különös tekintettel naplójára. És Teleki Lászlót. Igen, Teleki Lászlót, aki 1849-ben, mint Kossuth párizsi követe, röpiratot adott ki. *De l'intervention russe* címmel, hogy felrázza a Nyugatot. (Ugyanabban az évben németül: *Die Russische Intervention, nebst diplomatischen Actenstücken, von graf Ladislaus Teleki, ungarischen Gesandten bei der französ Republik. Original ausgabe für Deutschland. Hamburg, Hoffmann und Campe.*) Magyarul csak — érthető okokból — 1861-ben jelent meg. *Az orosz interventio Magyarországon. Diplomatiai okmányokkal bővítve. Kiadja Beimel és Kozma Pesten. Nyomtatott Geibel Ármin nyomdájában.* Nos, ez a diplomáciai okmány különös írás. Címe: *Nagy Péter végrendelete.* Hogy Teleki hol szerezte, nem tudható. Az is lehet, hogy hamisítvány. De a huszadik század végén olvasva mindenképpen hátborzongató. Mert akármi az eredete, mégiscsak legkevesebb százegyven éves, és szerzője semmiképpen sem vádolható azzal, hogy a jelen tapasztalatait a múltba visszavetítve hamisította.

Nagy Péter végrendelete (részletek)

1. Az orosz nemzetet mindig hadi lábon kell tartani.

2. Európa minden civilisált országából, költségkímélet nélkül, háborúban tábornokokat, békében művészeket és tudósokat kell behívni.

3. Minden körülmény között részt venni Európa bonyolodásaiban és alkudozásaiban, bármily természetűek legyenek is, mindenek fölött pedig a Németországéiban, mely minthogy hozzánk közelebb fekszik, közvetlenebbül is érdekel bennünket.

4. Lengyelországot feldarabolni, szitván ottan folytonos egyenetlenkedést és féltékenységet, az ország hatalmasbjait arannyal lehet megvesztegetni. Ha a vele határos hatalmasságok alkalmatlankodnak, az ország szétdarabolásával kell őket lecsendesíteni, azonban mihelyst ideje van, és alkalom nyílik, lassankint visszakapcsolandók az átengedett részek.

7. A kereskedelemre nézvést legelőnyösebb az Angolországgali szövetség, mert ez oly hatalmasság, melynek tengerészete miatt reánk szüksége van, és ránk nézt pedig a mienk fejlesztésére leghasznosabb.

8. Nyugaton a balti és délen a fekete tenger hosszában kell kiterjeszkednünk.

9. Konstantinápoly és India felé lehetőleg közeledni kell, mert a ki ott uralkodik, az a világ valóságos uralkodója. Törökországot tehát folytonosan háborúba kell keverni, hasonlóképen Persiát is, Persia bukását elő kell segíteni, a persiai öbölig kell hatolnunk, a régi levantei kereskedést Syrián át mihelyt lehet, visszaállítani.

(Folytatás a 8. oldalon.)

ÁRA: 13,50 Ft

HÁY Ágnes

ÉS 1991. 6. 15.p.

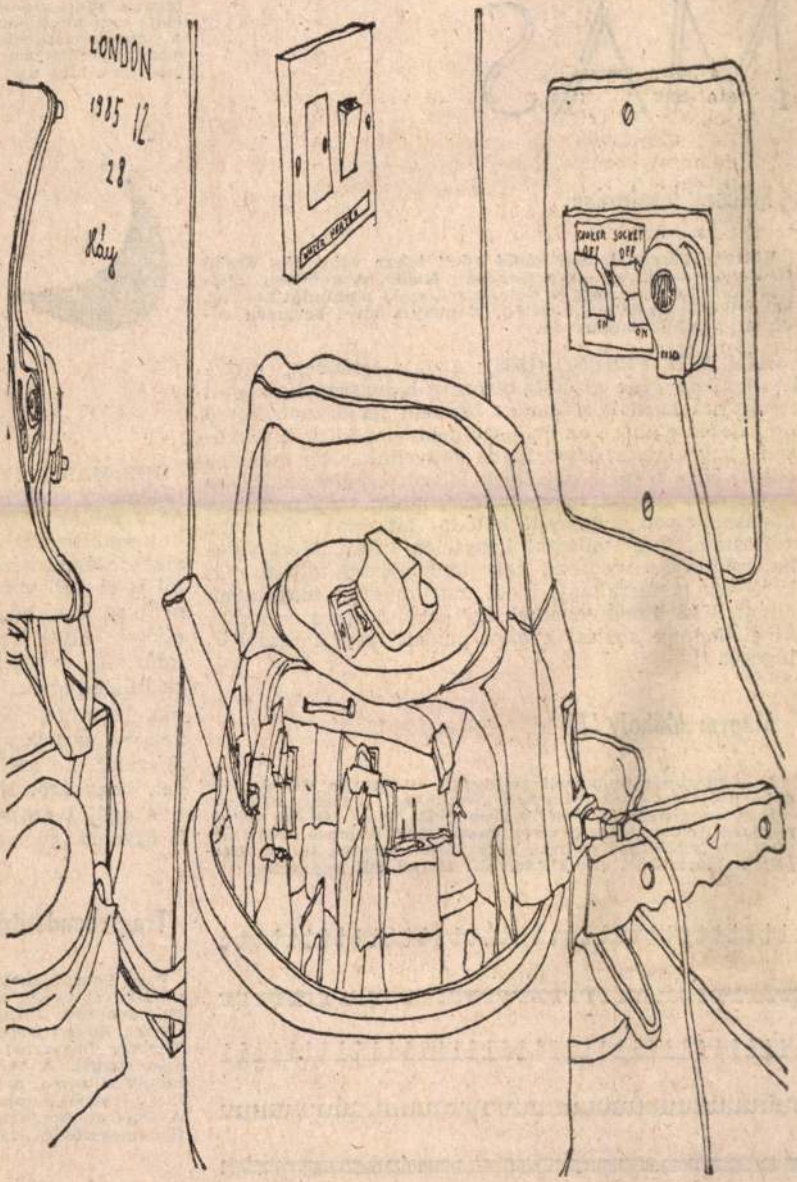

Háy Ágnes: Naplólap

MÁS

Kölcsey levelezése

Kölcsey Ferenc levelezéséből adott közre válogatást Szabó G. Zoltán szerkesztő és a Gondolat Kiadó. A kötetben található Kölcsey által írott és Kölcseynek szóló több mint kétszáz, bölcselkedő, irodalmi, közéleti, személyes levél harmada eddig még publikálatlan volt.

KÖLCSEY FERENC (1838): Azon mértékben, melyben keblem ereje edződik, bizonyos hidegséggel párosult nyugalom kezd körülem és bennem terjedzeni. Forró ömledezés embere az én körülményeim közt, bizonyosan nagy elkeseredésre fogna süllyedni; s ha tehát az elkeseredés helyett derültség látszik homlokomon; ha lesüllyedés helyett felemelt fővel állok, s szenvedélyes panasz helyett makacsul kötődni látszom: jele, hogy változtam, hogy változni kénytelen valék. Mert valaha, midőn szenvedtem, naiv ömlengéssel vittem más kebléhez panaszaimat; most megtanultam magamban állani, s körülményeimmel úgy dacolni, mint az indus, ki elleneinek kínzásaik alatt panasz helyett csúfol és ingerel.

Magyar Műhely '78

A — mostmár budapesti székhelyű — Magyar Műhely irodalmi folyóirat 78-as számának tartalmából: a tavaly októberben elhunyt Bakucz József ars poeticája, Határ Győző versei, Bernard Heidsieck hangversei, Papp Tibor, Bujdosó Alpár kritikái, Megyik János szobrai, Sáry László kottája, Molnár Gergely naplórészlete. (Illusztrációnk: Hartal Pál képverse.)

ttttttttttttttttttttttttttttttttt

rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr

iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii

uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu

mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm

ppppppppppppp pppppppppppppp

got a Bibliotheca Kia
locaust adott szomorú
ciója már korábban k
a „megkapaszkodás e
okait. Az antiszemitizi
jelentette meg újra.

HERMANN IMR
delemben gyakran
ne a zsidók helyes
antiszemitizmus le
alakulásának kérdé
tól is el kell várnu
nem az lesz, hogy
olykor helyes lenn
ként szervezkedjen
szimilálódjanak. A
nia, hogy ne hódo
nek, ne vegyék át
akaratát. Le kell r
get, hogy azonosít
nek önálló, szabad
is egyenrangú tagj

Transzcendentáli

**Paul Schradernek :
nuimányát vették ala
zői, Schrader Jazuhi
meket, Robert Bresso
Theodor Dreyernél p
mot elemzi. A soro
tűzték műsorra. A bú
lusi plébános napjai
A Bois de Boulogni
ítélt megszökött: 14-é**

Szerencsés. Jav

HÁY Ágnes

Élet és Irodalom, 1990.45.sz. 4.p.

Író, meghasadt tudattal

Könczöl Csabát nem ismerem. Még csak nem is láttam. Magas-é, avagy sovány, fiatal-é vagy élemedett? — nem tudom. Az *ÉS október 19-i* számában megjelent írása alapján azonban azt az egyet megtudhattam róla, hogy *szenved*. Szenved, mert ha volt is valaha azonosságtudata — mára elveszítette, és vele együtt elveszítette a disztinkció képességét is. *Az általa papírra vetett zűrzavaráradatot részleteiben kielemezni képtelenség.* Olvasójának az a benyomása, mintha rögeszme kerítette volna hatalmába, amely szerint az 1100 éve Magyarországnak nevezett területen magyarok nem is élnek, nem is voltak, nem is lesznek. Vannak azért világosság felé közelítő pillanatai is, vélhetően, amikor *a képzetes intézmény képzetes ápolói* percekre magára hagyják. Ilyenkor a láthatatlan falakból előcsorog valami önmagában kétkedő szorongás.

E pillanataiban régi olvasmányomból idéződő kisfiúra emlékeztet, aki nem hitt Istenben, de amikor ezért osztálytársai eltángálták, tagadásában megrendült: kell mégis valaminek lennie — vélekedett —, az nem lehet, hogy a semmiért vertek volna meg!

Hasonlóképpen meditál Könczöl is, mert mint írja, mindazon tények ellenére is, *„van, hogy lennie kell,* erre enged következtetni, hogy *működik* és *tevékenyen hat..."* No, de mi és ki? Nyilvánvalóan egy kizárólag csak torz, elfogadhatatlan és képzetes alakban előforduló magyar tudat, no meg a *Csurkától a bőrfejűekig terjedő „galeri".*

Nagy baj az, hogy Könczöl nem tud eligazodni, hogy ketté van hasadva az ő tudata. Hiszen, ha ennek ellenére mégis ír, világosság helyett homályt és káoszt terjeszt.

Kíséreljük hát meg, hogy valamely egyszerű (sőt már-már együgyűséget föltételező) példázat igénybevételével *legyünk segítségére* a szándékosan zavarosra pingált, de korántsem oly áttekinthetetlen hazai (a *haza* szó használatáért bocsánat!) tablón való eligazodásban!

Színterünket helyezzük át a labdarúgás világába! A labda kedvelői között az a szokás, hogy egy eladdig összefüggéstelen emberhalmaz összeáll, és deklarálja önmagáról, hogy ők a — pl. Kékek, s ilyenként rúgják ezekután a labdát a grundoktól a nemzetközi porondokig. Erejüket, tudásukat, képességeiket össze kell mérniök más csapatokéival. Ez *a labdarúgó világ kényszere.* Az, hogy megnyerni kívánják a versenyeket, szükségszerűség, törvényes törekvés. Ezért létez(het)nek. Így hát a csapat *szolgálata* is törvény, aminek csapattagok, edzők, menedzserek és szurkolók kötelezettjei.

Fölmerül ezekután a kérdés: ki a kék? Erre igen egyszerű a válasz: aki magát kéknek vallja. Azaz, egy apróságról azért ne feledkezzünk meg, a bizonyító érvényű cselekedetekről! Mert hát kéknek vélhető-e az, aki ugyan magát annak nevezi, de a kék trikó alatt vöröset hord, s a kék színt látszólag csak arra használja föl, hogy a kékek soraiban zavart keltsen, a labdát félrerugdalja, a csapat pénzét elsinkófálja, pozícióit megkaparintsa, s a csapatnak világszerte rossz hírét keltse? Eltűrhető-e ilyen magatartás akár a legmucsaibb vidéki csapatban is? Nem! Ez a viselkedés ellenállást vált ki. Aztán jönnek a nagybácsival való fenyegetések. A nagybácsival, aki a nemzetközi labdarúgó-szövetség főtitkára. Ilyenkor következnek a lepénzelt bértollnokok műmegdöbbenései. Végül a kékek, ha nem vigyáznak, úgy járhatnak, mint a Münchhausen báró lova: csak a bőr eredeti, bévül már teljesen farkas.

Node félek, hogy súlyos eligazodási zavarokat tükröző állapotában Könczöl úr még félremagyaráz, ezért mondandóm lényegét két pontba sűrítem, amelyek tartalma lényegében ismétlés, de — mint mondják —, repetitio est mater studiorum.

1. A kékekhez, akik létezésük tényeit maguk deklarálják, az tartozik, aki odatartozónak vallja magát, és aki, ha pályára lép, vállalja a kékek játékstílusát, tettei pedig *a kékekkel való teljes azonosulást bizonyítják.* Kéknek lenni tehát nem puszta szóbeszéd, hanem tett is.

2. A pirosakat a kékektől pedig az különbözteti meg, hogy a kékek kapuja felé terelik a labdát, függetlenül attól, mit állítanak magukról, vagy hogy milyen mezt hordanak. Mert van olyan is, hogy kék mezben jelennek meg. Régi trükk a háborúban is az ellenfél egyenruháját húzni föl; mi kelthetne ennél nagyobb zűrzavart. Valljuk meg azonban, hogy ez már a labdajáték nemtelen, a világ elvadulását tükröző korszakához tartozik. Mert egy klubhelyiséget használhat egyidejűleg és egyenrangúan több csapat is. Nem szükségszerű, hogy egyik kitúrni igyekezzék a másikat.

A legbecstelenebb embertípus a bundázó labdarúgó, aki pénzért vagy egyéb konc reményében sunyin elpasszolja vagy félrerúgja saját csapata játékosai elől a labdát, elősegítve annak vereségét. E bundázó azon egykori nagy árulók törpe utóda, akik földalatti alagutakon vezették az ellent álomban nyugvó övéikre. Ma megteszi, ha egérként a papírt rágja a hazugság őrleményévé. A bundázóra köp a jelen- és egyaránt az utókor embere is.

Magyar hát, Könczöl úr, az, aki szóval és *tettel* is ehhez a csapathoz tartozik. Aki pedig *csak vallja magát* magyarnak, de hol az *internacionalizmus*, hol a *kozmopolitizmus*, hol valamiféle *emberjogi egyetemizmus szellemében* az ország *tudati szétrombolásán* dolgozik, aki *emberi jogon a maga minden országlakossal szemben privilegizált helyzetének jogát érti*, az nemcsak hogy nem magyar, de nyilvánvalóan egy másik konkurens futballklub tagja. Mi szívesen befogadjuk a más klub tagjait is, de magunk nem szeretnénk az utcára szorulni.

Lám, ilyen egyszerű az, ami néha — Könczöl Csaba írásaiban is — oly végtelen kuszának és áttekinthetetlennek látszik.

Sebestyén Béla

Háy Ágnes: Napló

Sebestyén Béla a Herman Ottó Társaság pecsétjével ellátott hivatalos borítékban [illegible]

göttük, s milyen „csapat" akarja a saját érdemének tulajdonítani az ő

BERTHA BULCSU:

JELENSÉGEK

„IX. kongresszus-almafa"

Ha régi kínai bölcsek írásait olvasom a „kertről", melyben az emberek megtalálták természetes életkereteiket, ahol a fáknak, bokroknak, kis forrásoknak és csermelyeknek hasonló értéke volt, mint a családi kapcsolatoknak, mert a kert örömöt jelentett, beteljesülést, és a kerti munkánál fontosabb volt a növények megfigyelése, a szemlélődés, feloldódás a természetben; elszégyenlem magamat. Sok kortársamhoz hasonlóan, a kert nekem nem életforma, öröm és beteljesülés, hanem menekülés valami elől, sajátságos, gyakorta megerőltető pótcselekvés. Mi elől menekülünk? — A világ, a politika, melynek az elvárásai hosszú évtizedeken keresztül természetellenesek, bajhozóak voltak, az összekuszálódott társadalom zavaros ügyei, a szakmai kontraszelekció, a cselekvés, a színvallás, az egyértelműség elől. A bátorság elől, mert láttuk, hogy a bátrakat, az igazságot megvallókat börtönbe zárták, felakasztották, megsemmisítették. — Nyomasztó érzés, hogy hozzánk közel, mondjuk Franciaországban, vagy Portugáliában a kert ma is az élet kellemes helyszíne, örömök forrása, nyitott földrajzi térség, nem pedig lelki rezervátum, az önkéntes száműzetések színhelye.

Az ember nálunk is vágyakozik a kertbe. Elindul, hogy a fák között elterelje a figyelmét a jelen gyötrelmeiről, abszurditásairól. A kert azonban nem engedi felejteni, kikapcsolódni, meglepi valamivel, ami ugyanolyan abszurd, mint a társadalmi élet különös fordulatai. De az is lehet, hogy az agy öntörvényű működése ejti fogságba a szabadulni akaró szellemet.

Október huszadika körül váratlanul virágba borult az almafánk s szerváltás... Mit érzékel vajon és mire reagál ilyen különös módon?

Már nem is tudom, hogy mi történt, vagy mi nem történt, amikor ezt az almafát elültettem. A kifelé menekülés helyett a befelé menekülés látszott egyszerűbbnek? Vagy szó sem volt menekülésről? Azért ültettem, mert bíztam a jövőben, abban, hogy az almafám majd termőre fordul, élvezzük gyümölcseit, s az árnyékában hűsölünk a nyári melegek idején? Vagy talán azért ültettem, mert már semmiben sem bíztam, belefáradtam a várakozásba, a reménykedésbe, hogy az élet a szocializmus megreformálása útján fokozatosan megjavul, s maga a szocializmusnak nevezett valami, egyszercsak barátságosabb, emberségesebb lesz? Átalakul, mert mégiscsak létezik konvergencia?

Az őszi kertben tanácstalanul állok az almafám előtt. Így utólag, a letűnt kor divatja szerint, elnevezhetném valaminek. A kommunizmusban, amit Magyarországon szocializmusnak neveztek, s valójában még a Szovjetunióban sem következett be egészen, hiszen csak építették, minden mozgalmi eseményt, pártgyűlést, nagyobb szabású értekezletet, zavaros, áttekinthetetlen szónoklatot „történelminek" neveztek. Gyárakat, kolhozokat, termelőszövetkezeteket neveztek el kongresszusokról, rangosabb tanácskozásokról. Ha ez egy kubai növény lenne, a Moncada kaszárnya sikertelen ostromára emlékezve elnevezhetném „Július 26-a almafának", Castroval együtt vallva, hogy: „A történelem fel fog menteni." Divatosabb lenne az SZKP XX. kongresszusa után nemes egyszerűséggel „XX. kongresszus almafa" névre keresztelni. Ez 1956-ra is utalna egyúttal. De magyar almafa a nyomorult, így legfeljebb a rangos „IX. kongresszus" nevet szerezhetné meg.

Ha így utólag megvizsgálom ezt már mindenki azt csinál, amit akar, mert demokrácia van? Ősszel virágzik és télen érlel gyümölcsöket? Az emberek is hajlamosak erre. Azt hiszik, hogy ősszel van tavasz, amit két egybefüggő nyár követ. Egészen emberszabású az almafám. Ősszel virágzik, s azt képzeli, hogy a tél a történelmi körülményekből eredően elmarad. Pedig a dermesztő tél már itt van a kertek alatt.

A balfácán nézetei

A szürke autópálya egyszercsak csillogni kezd. Aranysárga kukoricaszemek pattognak a kerekek alatt. Az alacsonyra álló nap egyenként megvilágítja a kukoricaszemeket. Aranyló szőnyegen gurulunk Budapest felé. Olyan ez, mint a mesében. A bőség és gazdagság mámorító. Az aranyszőnyeg egyre vastagszik, aztán az útról váratlanul áthelyeződik a leállósávba. Itt még vastagabb. — Közben valami történik a jobb hátsó kerekemmel, puhán jobbra dől a kocsi. Amikor a Gorsium közelében megállok kereket cserélni, a cipőm talpával odábbsöpröm a kukoricaszemeket, hogy az emelőnek helyet csináljak. A partoldalban fácánok kakattolnak. Két kövér nyúk az autó orra előtt nyolc-tíz méternyire falatozik a kukoricával borított leállósávban. Elégedetten mottyognak-pittyegnek. Csak felületesen értek fácánul, nem érdekelnek a fácáni nézetek, de néhány buta mondatot akaratlanul is meghallok.

A bal oldalon lépkedő fácán, a balfácán, ahelyett, hogy csendben tömné a bögyét, állandóan kottyog valamit az út jobb oldalán tipegő másik tyúknak, a jobbfácánnak.

— Mi változott meg, te érted? Minden tele van kukoricával. Úgy látszik, a kakas csak ránk akart ijeszteni.

— Melyik kakas? — kérdezte a jobbfácán.

— Tudod, amelyik múltkor eljött velünk bogarászni. Mindig kettőnk között lépkedett középen.

— Ja, a középkakas?

— Az a tudálékos barom... Egész délelőtt károgott, hogy nehéz idők jönnek, vége a kukoricázásnak, a változások egészen a fácánudvarig érnek. Már fájt a bögyöm a zagyva sápítozásától — mondta a balfácán.

— Én is untam. Bent a telepen, s kijárnak a mezőre bogarászni.

— Nálunk ez elképzelhetetlen. Mitől szűnne meg ez a bőség?

— A középkakas szerint nagy változások jönnek, itt is úgy lesz, mint az osztrák fácánoknál.

— Nem lesz úgy. Ezt akár a szemébe is megmondom. De napok óta nem láttam a középkakast. Merre jár most, nem tudod?

— A rekettyésben azt suttogják, hogy elkapták.

— Lelőtték a vadászok?

— Nem lőtték le, hálóval kapták el.

— Egy fácánkakast hálóval? Miért nem reppent fel?

— Mert telezabálta magát kukoricával és nem tudott felemelkedni. Elnehezült. Szárnyra kapott, de visszaesett. Az osztrák kakasok helyből felugorva olyan magasra felszárnyalnak, mint egy templomtorony. Szerintük mi sokat zabálunk, azért tudnak olyan könnyen elkapni bennünket.

— Mi lett a középkakassal, nem tudod?

— Úgy hallom, megkínozták, aztán levest főztek belőle, abban az oszlopos házban az út mellett.

— Megették a vadászok?

— Nem a vadászok, ezek — mondta a jobbfácán és a fejével felém intett.

— Ezek is megeszik a fácánt? Idáig csak a vadászoktól kellett félnünk.

— Ezek rosszabbak, mint a vadászok.

— Na, én abbahagyom a kukoricázást, visszamegyek a mezőre. De még ezt a szép szemet bekapom, és még talán ezt is, meg ezt is — kotyogott tele csőrrel a balfácán.

Később utolértem egy teherautót, aminek a hátsó ajtaja alól úgy hullott az aranysárga kukorica, mintha vetőgép lenne. Na, itt a tettes — gondoltam. De tévedtem, mert a teherautó előtt is fel volt már hintve az autópálya kukoricával. Húsz kilométerrel odébb a leállósávban egy másik teherautó rostokolt. Mögötte szinte bokáig ért a kukorica. A sofőr bent állt a kocsi mögött a tengeriben, és a billenő ajtó zárszerkezetét [illegible]

— Az osztrák kakasok azt mondják, hogy náluk az utakon egy szem kukorica sincs. A fácánoknak ott eszébe sem jut, hogy az országúton egyenek.

— Hol esznek akkor?

— Bent a telepen, s kijárnak a mezőre bogarászni.

— Nálunk ez elképzelhetetlen. Mitől szűnne meg ez a bőség?

— A középkakas szerint nagy változások jönnek, itt is úgy lesz, mint az osztrák fácánoknál.

— Nem lesz úgy. Ezt akár a szemébe is megmondom. De napok óta nem láttam a középkakast. Merre jár most, nem tudod?

— A rekettyésben azt suttogják, hogy elkapták.

— Lelőtték a vadászok?

— Nem lőtték le, hálóval kapták el.

— Egy fácánkakast hálóval? Miért nem reppent fel?

— Mert telezabálta magát kukoricával és nem tudott felemelkedni. Elnehezült. Szárnyra kapott, de visszaesett. Az osztrák kakasok helyből felugorva olyan magasra felszárnyalnak, mint egy templomtorony. Szerintük mi sokat zabálunk, azért tudnak olyan könnyen elkapni bennünket.

— Mi lett a középkakassal, nem tudod?

— Úgy hallom, megkínozták, aztán levest főztek belőle, abban az oszlopos házban az út mellett.

— Megették a vadászok?

— Nem a vadászok, ezek — mondta a jobbfácán és a fejével felém intett.

— Ezek is megeszik a fácánt? Idáig csak a vadászoktól kellett félnünk.

— Ezek rosszabbak, mint a vadászok.

— Na, én abbahagyom a kukoricázást, visszamegyek a mezőre. De még ezt a szép szemet bekapom, és még talán ezt is, meg ezt is — kotyogott tele csőrrel a balfácán.

Később utolértem egy teherautót, aminek a hátsó ajtaja alól úgy hullott az aranysárga kukorica, mintha vetőgép lenne. Na, itt a tettes — gondoltam. De tévedtem, mert a teherautó előtt is fel volt már hintve az autópálya kukoricával. Húsz kilométerrel odébb a leállósávban egy másik teherautó rostokolt. Mögötte szinte bokáig ért a kukorica. A sofőr bent állt a kocsi mögött a tengeriben, és a billenő ajtó zárszerkezetét [illegible]

nyírfa ágán és szemrehányóan tekintget felém. Két éve betanyázott a teraszt befutó vadszőlő ágbogai közé, így a nagy viharok és esőzések idején is kényelmesen éjszakázik. Szeretné elfoglalni a hálóhelyét, de a hűvös őszi estén még villanyfénynél is asztaloskodom.

— Na mi a helyzet kisöreg, itt akarsz áttelelni? Nem lenne jobb, ha vándorútra kelnél, s legalább a Dinári-hegység déli oldaláig elszárnyalnál?

— Pity...

— Nem mész? Hát te tudod. Elég hideg lesz nálunk a tél... Nem baj? Na jó. És mit szólsz a változásokhoz?

Értetlenül, talán egy kis csodálkozással néz rám az aprócska madár. Csak néz és hallgat. Most már azt sem mondja, hogy pity.

— Szerinted nincsenek változások? Vagy ti nem is érzékelitek a történelem nagy fordulatait? Pedig éreznetek kell. A pazarló vegyszerezés következtében szédelegtek az elfogyasztott bogaraktól, a madárkortynyi vízcseppektől. Ha rádióaktív felhők szállnak fölénk, lehullatok az ágakról, a béke kék ege alatt viszont vidáman száll hívó hangotok: „Hüid, hüid, tik, tik, tik..."

A madarak is átélnek mindent, ami az emberi világban történik. Jót, rosszat, háborúk pusztításait. Szinte katonák, mint a besorozott emberek, pedig a madarak között csak egyetlen katonát ismerünk, a károkatonát. Vagy V alakzatban éppen vonulnak felettünk a károkatonák. Hangjuk lekalimpál hozzánk az őszi kertbe.

A statisztikák és a történelemkönyvek számon tartják, hogy a II. világháborúban hetvenkét ország állt harcban egymással, száztízmillió ember irtotta egymást, a halálos áldozatok száma ötvenmillió fő, a kár pedig, amit a világégés okozott, dollármilliárdokban sem fejezhető ki. De arról még egyetlen jelentést sem olvastam, hogy a világháborúban hány madár esett el, halt hősi halált. Nem olvastunk a tengeri csaták közepette elpusztult sirályokról, a Nagaszaki poklában elégett madarakról, s arról sem, hogy a Don-kanyarban, a német Érchegység csatáiban, vagy a normandiai partraszállás közben hány őz, szarvas és nyúl pusztult el a golyózáporban. Arról sem olvastunk soha, hogy Drezda

HÁY Ágnes Élet és Irodalom 1990. XXXIV. évf. 20. sz. 8. p.

A pavilon kiállítási tartalmára és az épület kialakítására kiírt pályázatot Janáky István nyerte lepkeháztervével. Az épületnek 1991 decemberében berendezve állnia kell, ám az építész mind ez idáig nem kapott megbízást díjnyertes pályázata alapján a tervezésre. Janáky időközben továbbfejlesztette tervét, figyelembe vette Beck Tamás (volt) kormánybiztos és az általa kézivezérelt Hungexpo kívánságait (kevesebb lepke és több gulyás), mindaddig, amíg ízlése és gerincének rugalmassága engedte. Beck úr azonban ezen a kulturális világkiállításon áruminta-pavilont kívánt a remekebbnél remekebb magyar termékek számára. Így a munkát Janáky Istvántól visszavették, más tervezőt keresnek.

Médium-art est

A Magvető Könyvkiadó által a JAK-füzetek sorozatban megjelentetett experimentális költészeti antológia bemutatója a Kossuth Klubban június 6-án, szerdán este hétkor. Műveiket előadják, illetve a beszélgetésben részt vesznek: Attalai Gábor, Beke László, Fráter Zoltán, Juhász R. József, Mészáros Ottó, Nagy Pál, Petőcz András, Sáry László, Székely Ákos, Szilágyi Ákos, Szkárosi Endre, Szombathy Bálint, Tóth Gábor. Az antológiában szereplő művekből az Óbudai Művelődési Központban (III., Dugonics tér 2.) rendeznek kiállítást június 4—8. között. A képünk Tót Endre műve: Tüntetés.

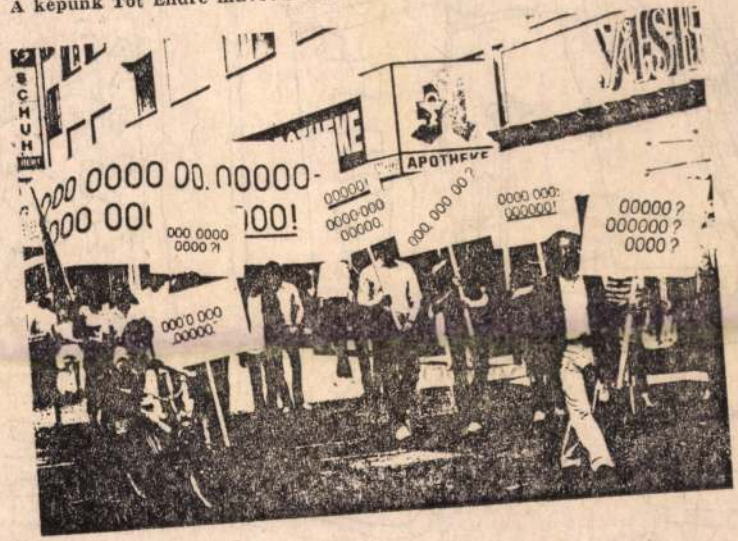

Berlin fölött az ég

Wim Wenders filmjét (a főszerepekben Bruno Ganz, Solveig Dommartin és Peter Falk) az Örökmozgó és a Vörösmarty mozi vetíti.

WIM WENDERS: Történetem hősei angyalok. Igen, angyalok. És miért is ne? Már annyi szörnyet láttunk a vásznon. A változatosság kedvéért miért ne lehetne néhány jótét lélek is? Megfigyelik emberek ezreit, és azonfelül, hogy kiterjed rájuk féltő gondoskodásuk, a legtitkosabb gondolataikat is meg tudják hallani. És akkor az angyalok közül az egyik szerelmes lesz (ami hihetetlen dolog). Halandóvá válik...

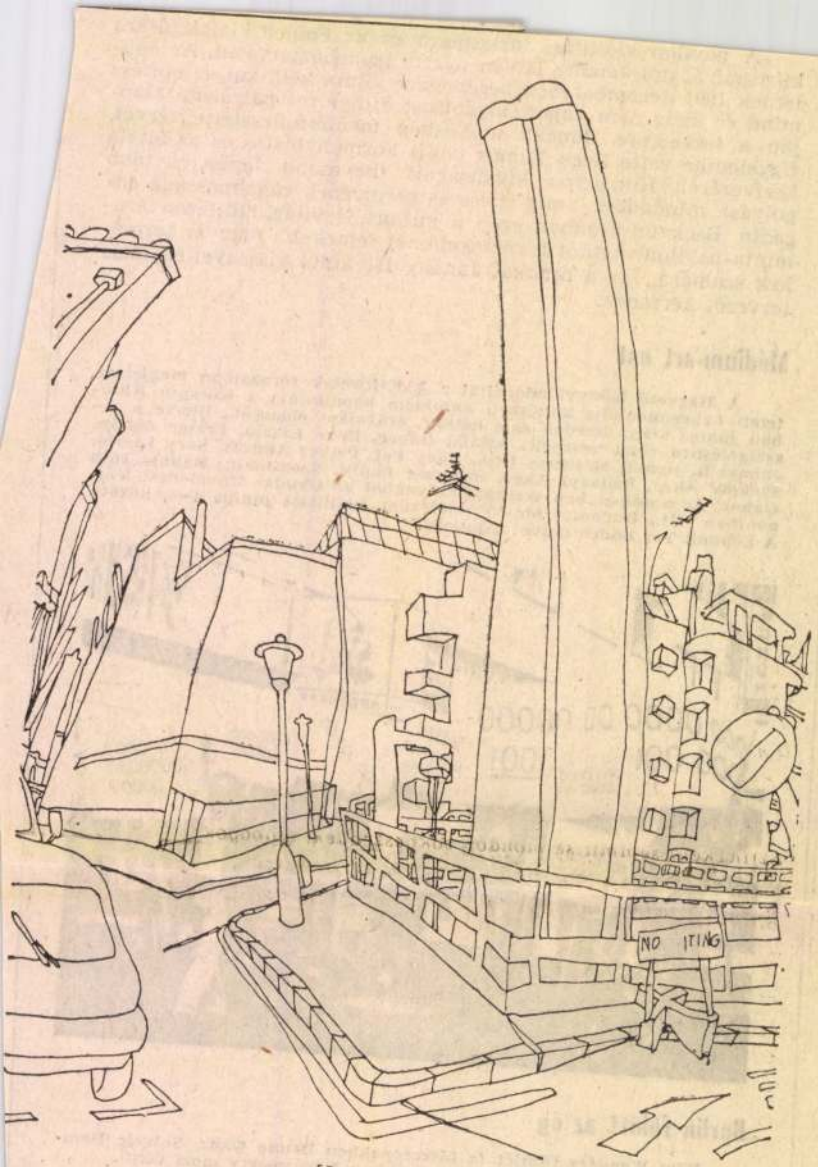

Háy Ágnes: Naplólap

Aki könyvet írt, fát ültetett, vagy utódot nemzett,
nem élt hiába – tartja az ősi kínai közmondás.

Ön megírta már élete könyvét? Igen?

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Háy Ágnes

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 30

1021

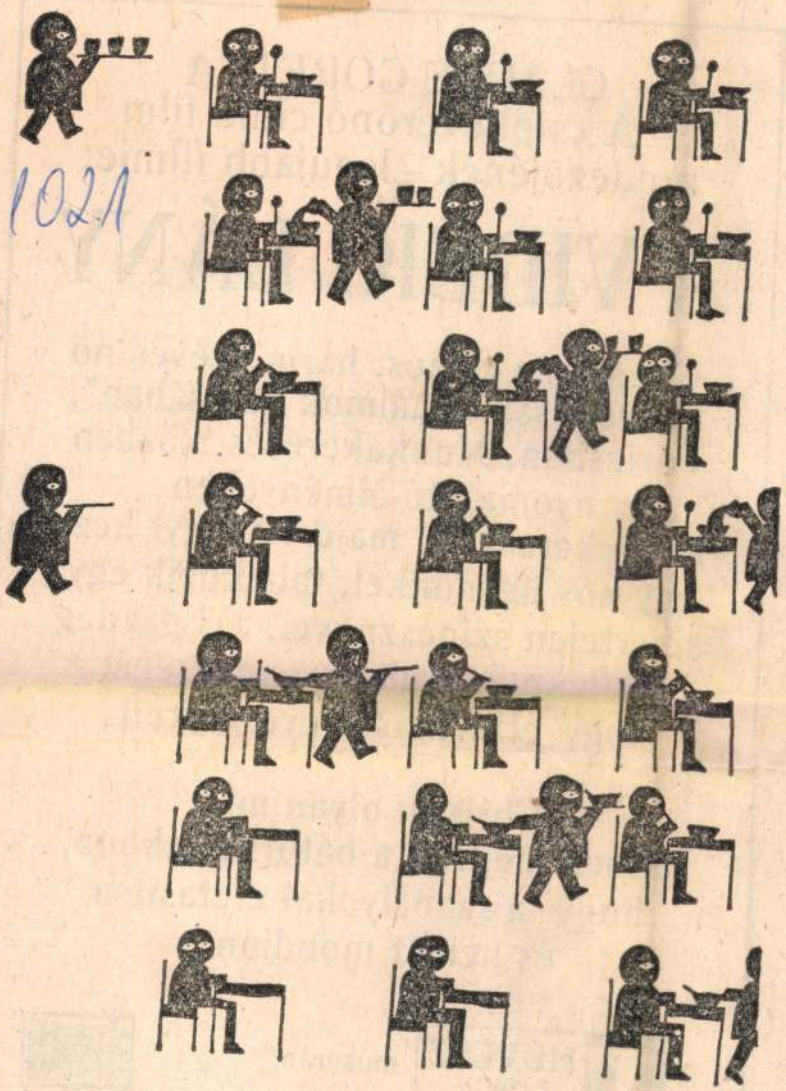

Háy Ágnes rajza

1982. JÚLIUS 30.

CLAUDE (
– A csipkever(
rendezőjének –

A VIDÉK[illegible] LAN[illegible]

Christin, a csinos, harmincéves nő hányódásai az „álmok városában", Párizsban. Munkakeresés közben nyomasztó élményeken megy keresztül, majd viszonyt kezd egy nős ügynökkel, találkozik egy sikertelen színésznővel, aki gazdag férfiaknak árulja gyengédségét, hogy eltarthassa gyermekeit.

Christin olyan nő, akiben megvan a bátorság ahhoz, hogy a szabályokat elutasítsa és nemet mondjon.

A TUKOR MŰVÉSZ KLUBMOZI műsorán.

Háy Ágnes, grafikus

12.

Háy A

Élet i

XXVIII/51-52

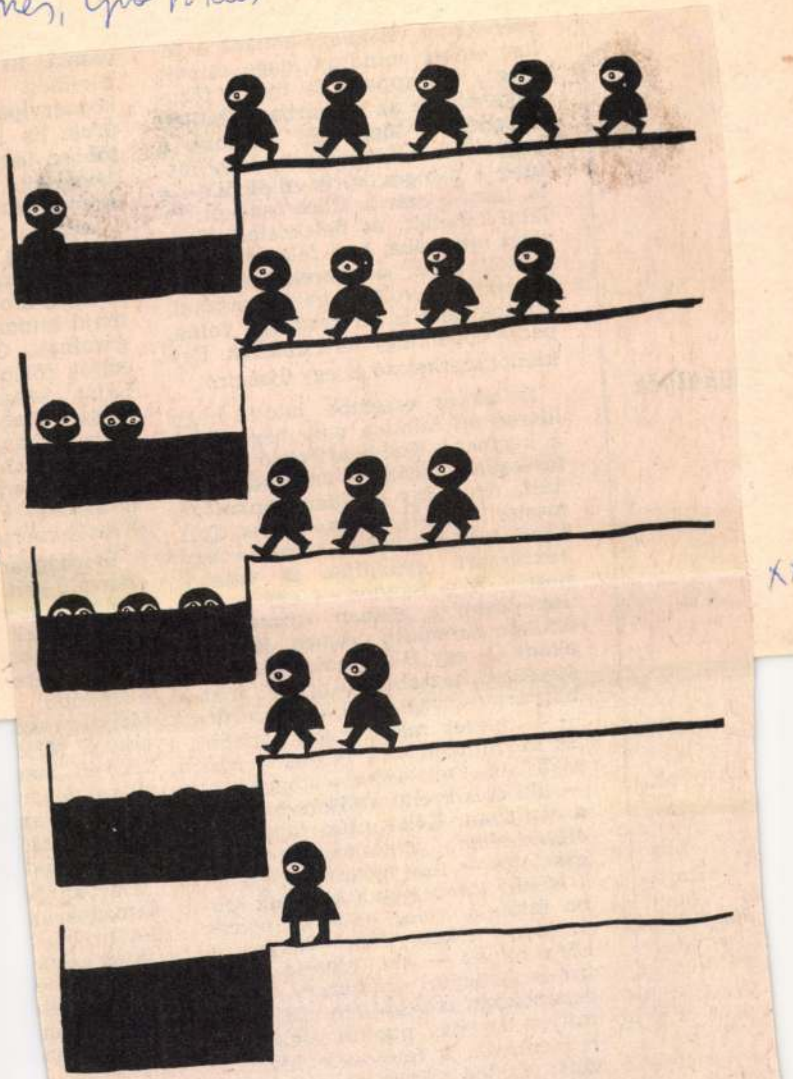

Háy Ágnes rajza

barnára festve, szépen, szakszerűen — a mester raktárvezető valahol. És mi minden van itthon, a pesti lakásban. Fali lámpa a konyhában — aki fölszerelte, műsorszerkesztő a rádióban. Kékmintás tapéta az előszobában, mintaszerűen fölragasztotta — egy színházi kritikus. Továbbá lambériák a kisebbik szobába falán a hideg ellen és polcok minden elképzelhető helyen a könyveknek — aki csinálta, fiatal író és filmgyári dramaturg. Éppen a napokban emlegettem föl neki, milyen derekas munkát végzett, de ő szerényen a feleségére hivatkozott: „Tudod, mit csinált egész nyáron? Befőzött. És mit csinál most? Köt. Pulóvert, sálat, kesztyűt." A

Mélyfagyasz
mint a Mire
vert én, mer
kötszövőipar
én, mert az
hanem a szó
rint patyolat

De van p
Ármagyaráz
tás, meg a
Ha én csiná
lekvár, ha é
ca, ha aszt
mester csin
ha textilipa
kőműveske
zolás, ha m
zető csinál

Háy Ágnes, grafikus

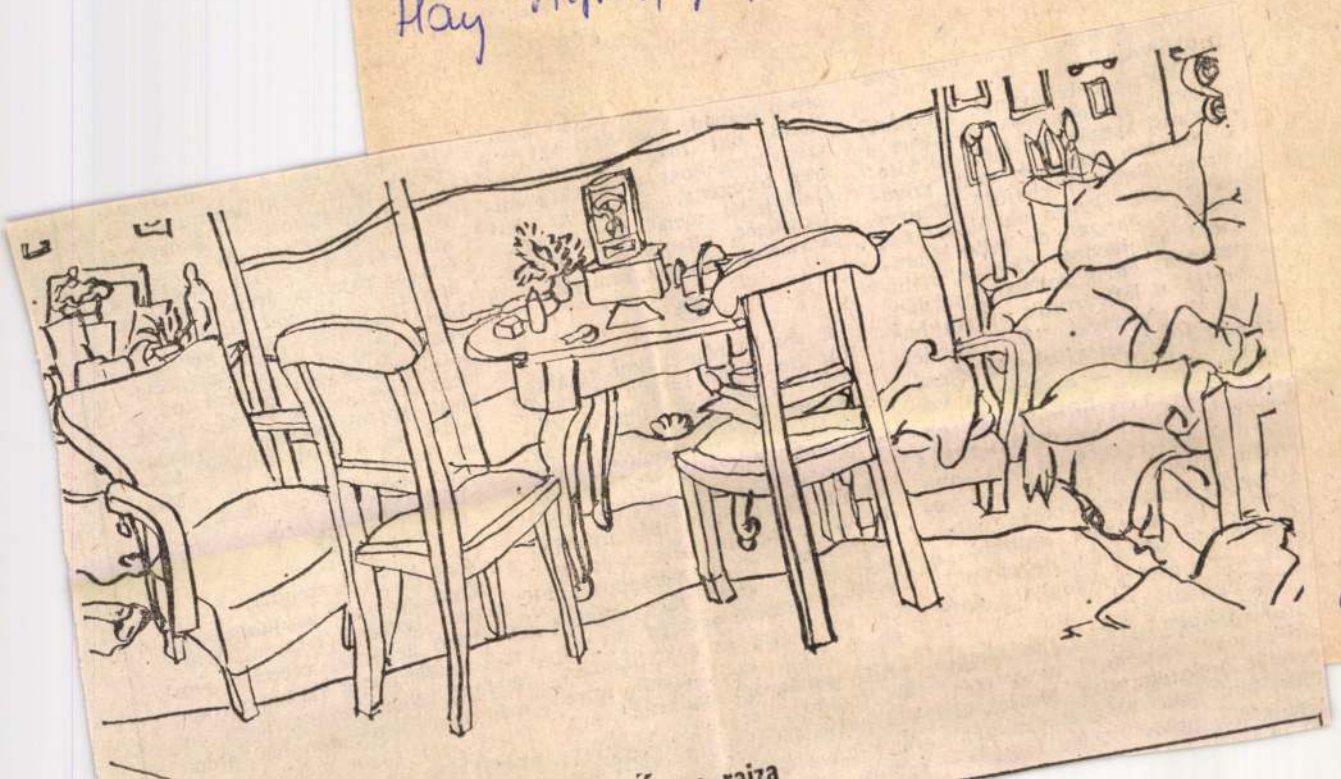

Háy Ágnes rajza

16

6 - XXIX/69

kor tűntek elé nyelvezet-
archaizáló ízei, hangjai.
látszott legközelebb
Jánoshoz, és a „má-
rösmartyhoz", vagyis a
rajzolta arckép kötésén
a Nyugat, kivált Ba-
rösmartyjának vére. A
tány és az Előszó hang-
ullanak magasról alá, s
ek bele a Vérző zászlók
folytatásos töprengé-
és a Nem adhatsz töb-
gzatsoraiba. — Még
tvenéves az időtt.

❸

hetvenesztendős.
ek az asztalára egy
könyvet. Arany János-i
lehetne, csöppet sem
enjámin László termé-
Nem számít, hogy én
olvashatom az abba
t igéket. Lesz, aki ol-
következtetni tudok
valamelyest, hiszen maga igazít
el abban, ami még
hogyha nem

vel előbb olvashatott, mint az
vassa! De
Egyetlen életet. Utóbb sorra-
rendre jelentek meg azok a
vüitemények, amelyek a ma-

az, ami neki világhétköznapja,
áthatolhatatlan közege volt. A

Háy Ágnes, grafikus

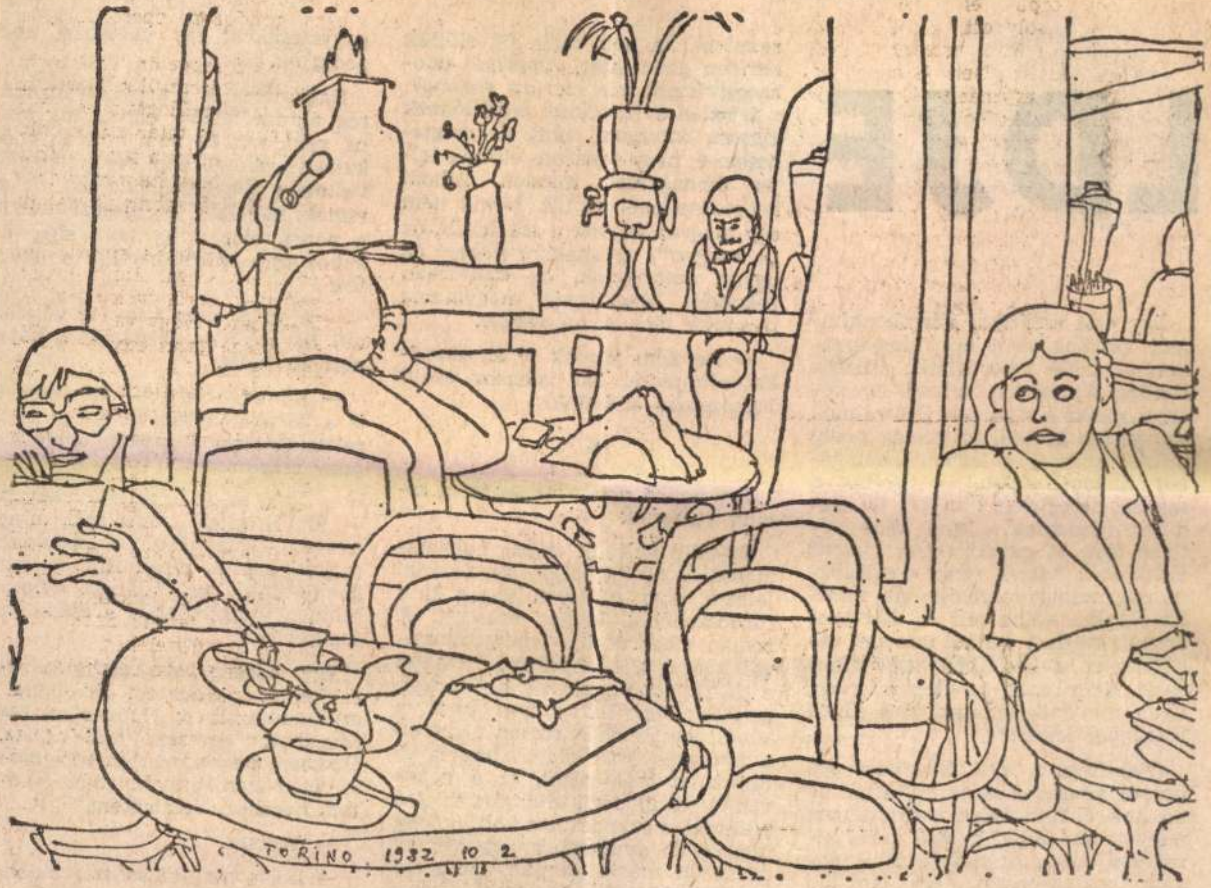

Háy Ágnes rajza

15.

XXVIII/45

namával egy városban, nem
ők.

gymama és a nagybátyám már
ludni tértek, elmentünk vol-
ihalova, de nem volt az uno-
tvéreimnél elég pénz, hát elő-
m a negyvenkét dollárt. Ó, ez
k, mondták, én megszámoltam
nzt, elég, vagy nem elég, de
r újra kitört belőlük a neve-

Mondd, nem vagy te véletle-
ügynök? — kérdezték a háta-
verdesve.

Könnyen lehet — feleltem én
hátukat verdesve, s egy ciga-
t dugtam a számba, imitálva,
megeszem.

Mert mi is ügynökök vagyunk
ött a válasz, most már mind-
an cigarettával a szánkban,
ódtunk a nevetéstől, s nem
oltunk arra, hogy egyszer
den megtörténhet, s akkor mit
nk tenni:

Egy idegen társaságba vittek,
szimpatikus öreg úr ünnepelte a
születésnapját, ó, Hungarian, ölelt
magához, egyszer már jártam
Bécsben, szép város lehet Budapest
is. Igen-igen, hatvannyolcban jár-
tam Bécsben. Volt katona?

— Voltam.

— Be is vonult Csehszlovákiába?

— Nem — feleltem, de nem tet-
tem hozzá, hogy akkoriban még le

rázsolt ez a tévériport, egy kicsit saját sikerüknek is érezték, hogy ilyen rokonaik vannak, akik ilyen országból érkeztek.

(Napokkal a tévéműsor után egy hosszú amerikai lányt mutattak be nekünk, ó, Hungarian, csókolta meg nagymamát, majd hosszú kezét kinyújtva gratulált nekem is a magyar szakszervezet nem lankadó harcához. Szolidariti, hunyorgott nagymamára, nagymama ugyancsak hunyorogva viszonozta a kedvessé-

val hordta a környékben hazánkba a desztillált vízzel teli ballonokat, errefelé desztillált vízzel főzik a kávét, levesfélét. A román vízhordó a hetvenes évek elején hagyta el Romániát családostól, ez a negyven év körüli férfi mindjárt az első pillantásra szimpatikus volt, boldog mosollyal nyugtáztuk egymásnak az óceán másik partján, „hisz mi egy helyről valók vagyunk". Örült, hogy magyarokkal találkozik, pár szót beszélt is a nyelvünkön, magyarlakta területen élt románként,

Hdy Ágnes, grafikus

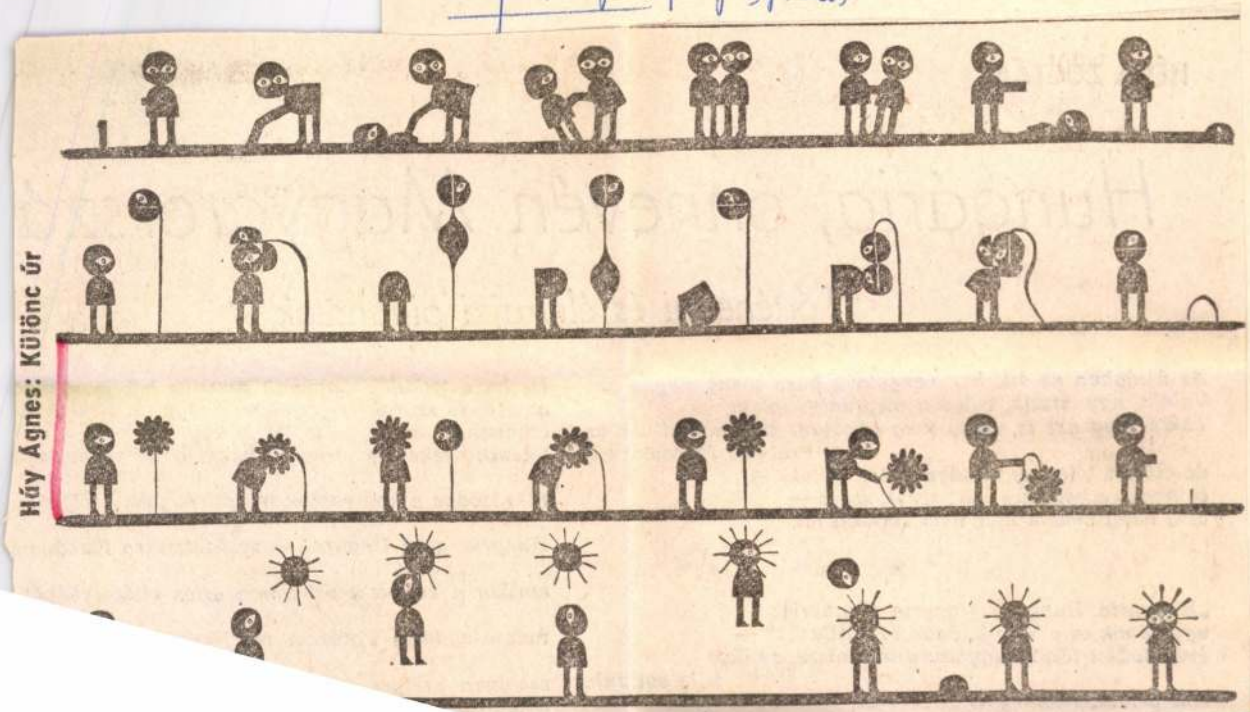

Háy Ágnes: Különc úr

16

10

XXVII/23

agyarorszá

anatok

k szavának fényébe hálója sarkát
k cseppjeként belegurul nekem a
l, mint ahogy úgy
a virágzó akácja fehér menyasszo

mposzok majdnem fekete vízén.

★

Ungarn! — szólított meg Kubában

esszusi terem óriás világtérké

Potsdam nag

Háy Ágnes, grafikus

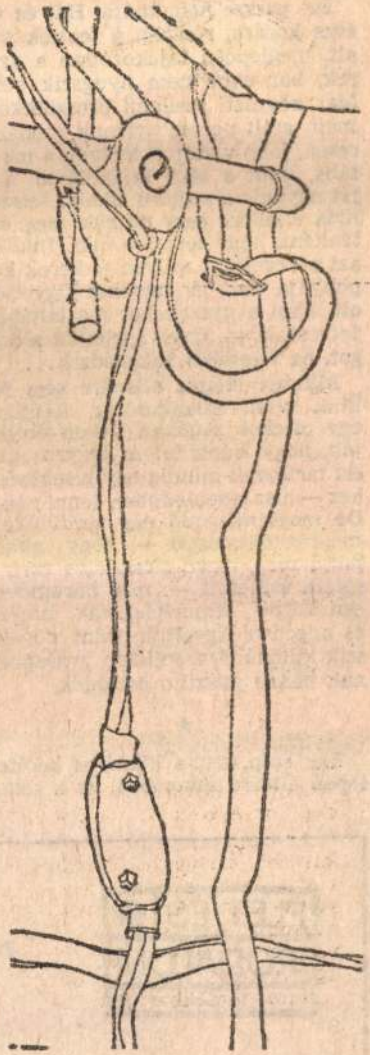

Háy Ágnes: Este

Háy Ágnes: Este

Élet és Irodalom

15.

XXIX/6

Egy szép, tiszta kisváros lakótelepén éltünk akkoriban, és a séták

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Fel

Háy Ágnes, grafikus

Háy Ágnes rajza

14.

XXIX/8

ponti fűtést és
a műszerész
konyhában, a
z mindenki ért.
solás, ezermes-
t meghozza a

A műsortervezés véletlenje, netán valami kialakulófélben levő tematikai divat okozta-e, hogy közvetlenül egymás után mutatták be a *Radnóti Színpadon* *Moldova György* darabját, mely *Az élet oly rövid* címmel (*Zsombolyai János*

ten annak a g
többszörös irá
alakuló fordul
vező áldozata
ezen a kelet-
ren végbeme
mind Lilla

Háy Ágnes, grafikus

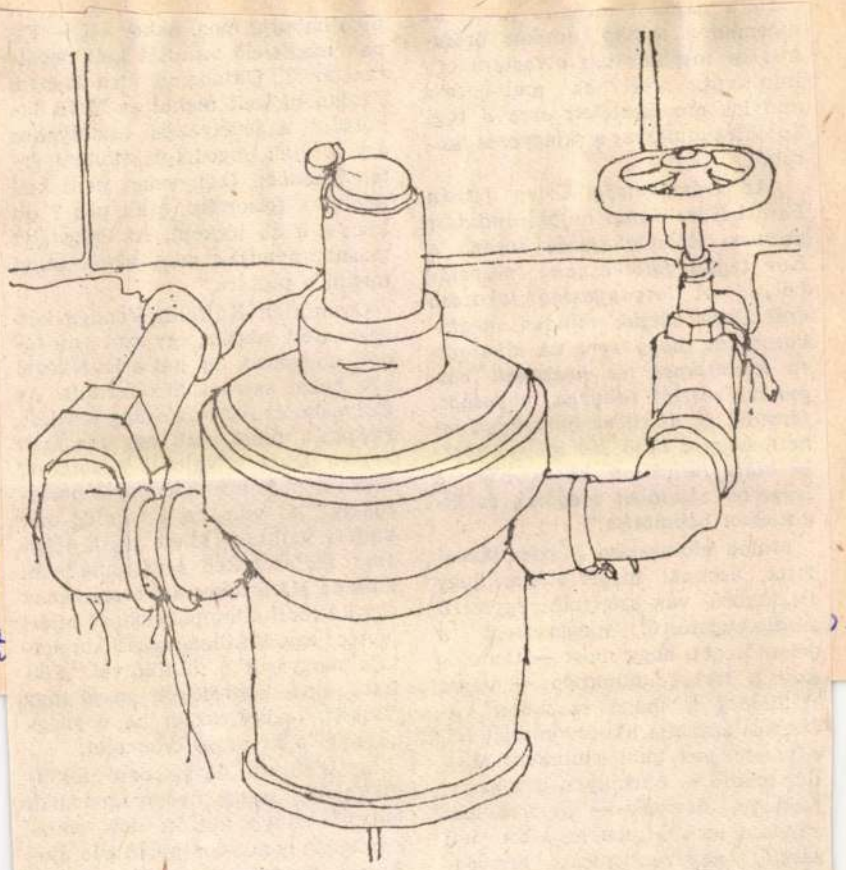

Háy Ágnes rajza

Háy

Élet

10.

. XXIX/38

mindenki a maga szabadon választott zászlaja alatt vonulhat fel, egyszemélyes bandériumként. Minden zászló — bármilyen is a színe, formája, díszítése — az irodalom zászlaja lesz, legyen az körmeneti zászló, negyvennyolcas honvédzászló, üzemi vándorzászló, háromszögű vagy rombusz alakú zász-

döntött, leghelyesebb, ha ő maga adja fel a kérdéses csomagot.

Így is történt, Gyanútlan Külföldi Vendég pedig megnyugodva és hálatelt szívvel utazott haza, emlékezetében gondosan megőrizve: Budapest, konferenciaváros.

S. P. J.

Háy Ágnes grafikus

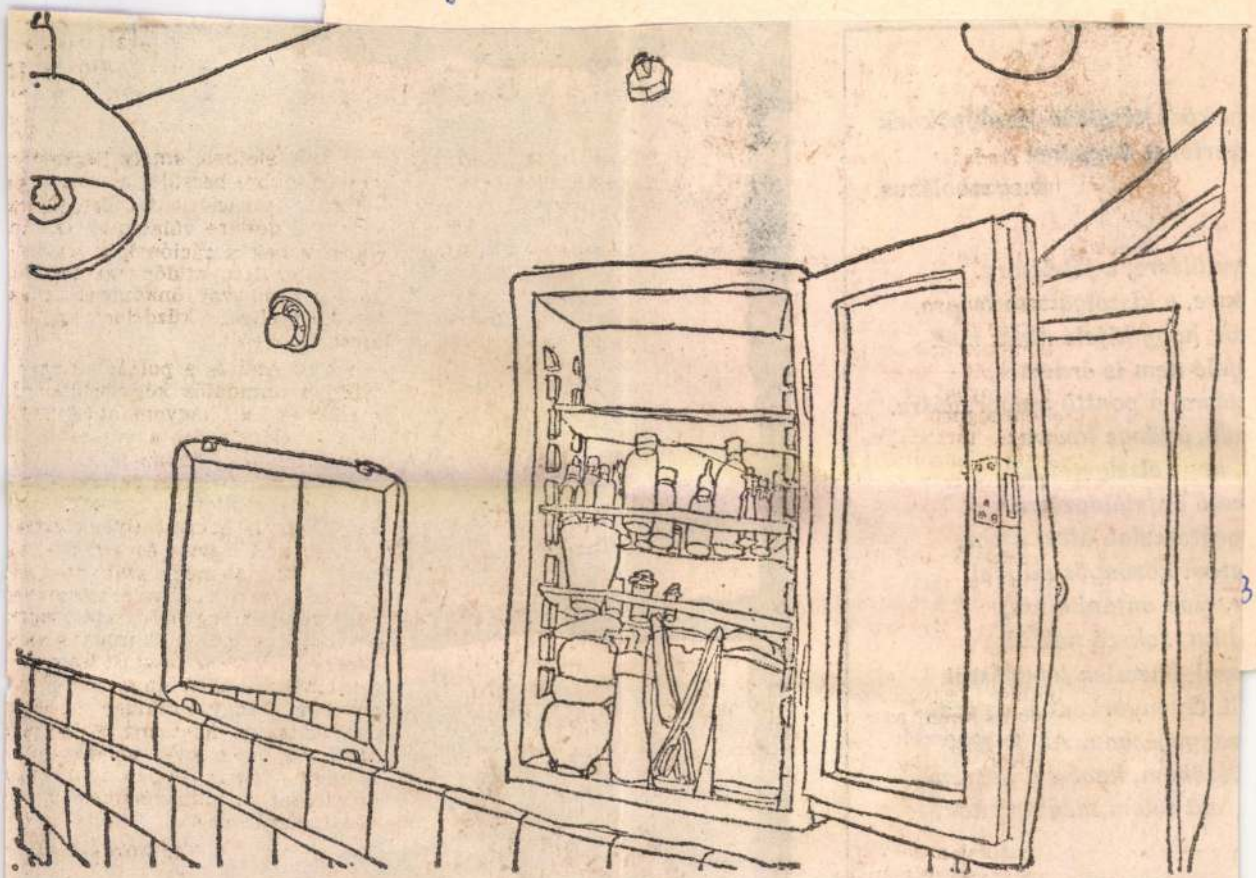

Háy Ágnes rajza

11.

30. XXVIII/48

ssal, önzetlen lobogással.
ől. Gyönyörködöm az őszi,
ragyogásban. Az önként
öszönöm, kevéssel beérem.
, mit tőlem megkívántok.

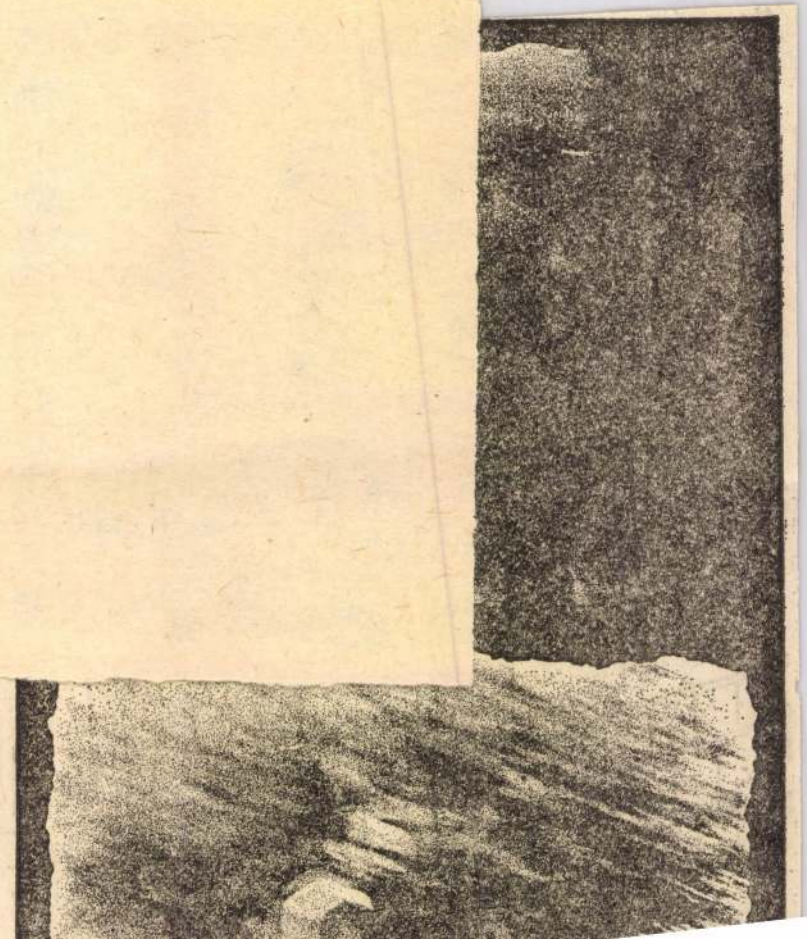

Háy Ágnes, grafikus

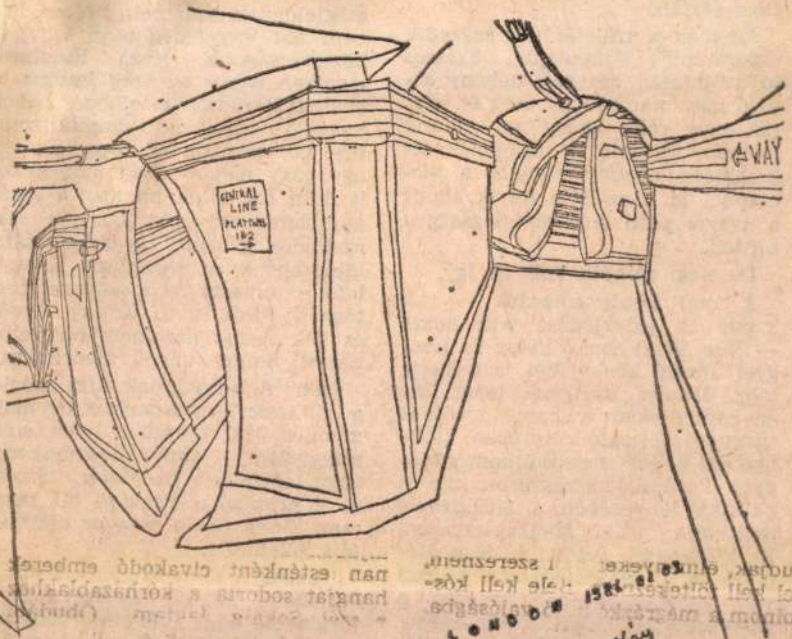

Háy Ágnes: Ungerground Station

Háy A

Élet

4.

XXX/12

a kommunista párt önállóságát, s a proletárdiktatúra vezetésében minden téren vezető szerepet biztosított a szocdemeknek. 2. A szo-

lom hatását és utóéletét (*1918—1919. Két forradalom utóélete. Medvetánc, 1984/4—1985/1. sz.*). Dolgozatának — szerintünk alap-

Háy Ágnes

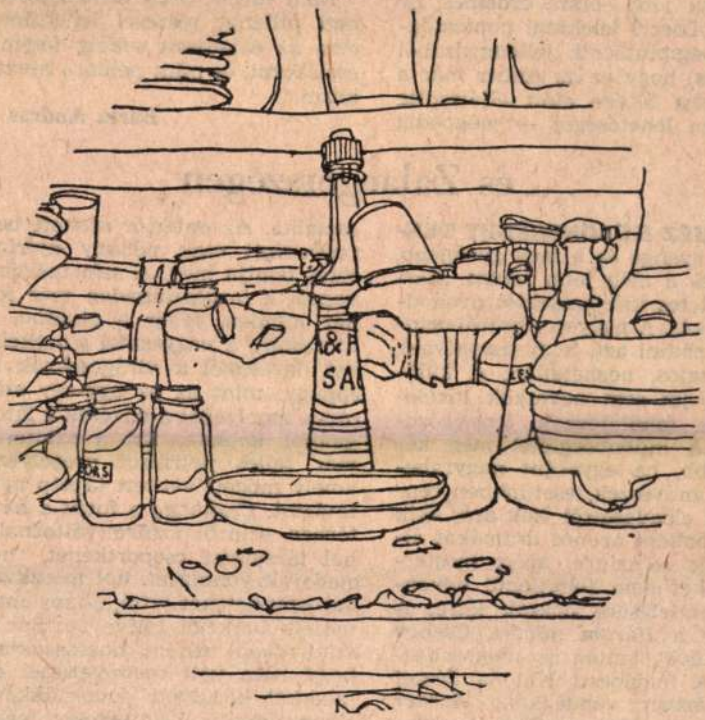

Háy Ágnes: Noteszlap

nűvüket nem feltétlenül ugyanazok ihletésére hozzák létre. A minap a *Három nővért*, Csehov színművét ketten is megrendezték. A budapesti Katona József Színházban vendégként *Ascher Tamás* — nagyszerűen. A zalaegerszegi Hevesi Sándor Színházban pedig *Ruszt József* vitte színre, nem éppen hibátlanul. De ha azon a gráduson akarom elhelyezni, ahol az évadonkénti két-

madarak vonulását, hol moszkvai városrészleteket látni, ahány anynyiféle funkciót töltve be. Bár e színpadkép tüstént hozzászoktat, hogy nem kell mennyezettel és falakkal körülvett dobozkákként elképzelnünk a helyiségeket, mégis a tűzvész idején játszódó felvonásban, egyszercsak oldalfalak veszik körül a nővérek szobáját. És a forgószínpadi rész is túl nagy terület ahhoz, hogy túlnyomórészt csak jelképes súlyú pillanatoknak

Hétfő, 1985. november 25.

A Magyar Nemzet Galériája

Háy Ágnes: Szédülés

Budapesten, a Testnevelési Főis-
kolán megalakult a huszonhete-
dik. Célja — mint *Buda* István, a
MOB elnöke mondta beszédében
— az olimpiai eszme ápolása és
terjesztése, az olimpizmus nemes
céljainak megvalósítása.

A megnyitó alkalmából Juan
Antonio *Samaranch*, a NOB elnö-
ke az *Olimpiai Érdemrend* ezüst
fokozatával tüntette ki Buda Ist-
ván, aki — Samaranch szavaival
élve — a világ sportéletéért vég-
zett munkájával, az olimpiai esz-
me iránti hűségével érdemelte ki
ezt az elismerést. Buda István —
Elek Ilona, *Kárpáti* Károly, *Papp*
László, *Kovács* Pál, *Szalai* József
és dr. Csanádi Árpád után — a
hetedik magyar sportember, akit
Olimpiai Érdemrenddel tüntettek
ki.

J. A. Samaranch az ünnepélyes
megnyitót és az Akadémia első elő-
adásait követően sajtóértekezleten
válaszolt az újságírók, rádió- és
tévériporterek kérdéseire.

A NOB elnöke, aki immár ötöd-
ször jár Magyarországon, elmond-
ta, hogy hosszabb afrikai utazását
követően Hanoiban részt vett a
szocialisa országok sportvezetői-
nek hagyományos konferenciáján.
„Amióta rámbízták az olimpiai
mozgalom irányítását, minden al-
kalommal részt veszek ezeken a
tárgyalásokon, mert kiemelkedően
fontosnak tartom őket. Az idei
konferencián kedvező benyomá-
sokat gyűjtöttem. Örömmel érte-
sültem arról, hogy a szocialista or-
országokban megkezdődött a felké-
szülés az 1988. évi nyári és téli
olimpiára. Hogy végül is kik vesz-
nek részt a játékokon

Az olimpiai [illegible]
amatőr—profi kérdésről Sama-
ranch így beszélt:

— Az amatőr kifejezést a NOB
már 12 esztendővel ezelőtt töröl-
te az Olimpiai Chartából. Nekünk
az a célunk, hogy a sportolók szí-
ne java részt vehessen a játéko-
kon. A következő hónapokban
igyekszünk megtalálni a megol-
dást, de abban biztos vagyok,
hogy végleges döntés nem szület-
het. A világ változik és nekünk
alkalmazkodnunk kell.

Az 1985. év tapasztalatait így
foglalta össze a NOB elnöke:

— A nagyon nehéz 1984. esz-
tendőt követően az volt az első-
számú célunk, hogy visszaállítsuk
az egységet az olimpiai családban.
Ennek érdekében meglehetősen
sokat utaztam. Felkerestem az
összes szocialista országot, számos
megbeszélést folytattam Afriká-
ban, jártam Hanoiban és részt vet-
tem Amerikában egy nagyon fon-
tos ülésen; ott az Egyesült Álla-
mok és a Szovjetunió olimpiai bi-
zottságai tanácskoztak és együtt-
működési szerződést írtak alá.
Ilyen megállapodásra eddig még
nem volt példa. Mindez jelzi,
hogy az olimpiai családot ismét
szoros egységben láthatjuk együtt.
A mozgalom erősségét mutatja,
hogy összesen 14 város verseng az
1992. évi téli és nyári olimpia
rendezésének jogáért. Ilyen ér-
deklődés még sosem mutatkozott!
A NOB, a nemzetközi szövetségek
és a nemzeti olimpiai bizottságok
szervezete egyaránt vizsgálja a
jelentkezők által teremthető fel-
tételeket és az értékelések már-

Háy Ágnes grafikus

Háy Ágnes rajza

3.

j.31 XXIX/22

AKIK

VÁ

rintottak veled! Téved: velem egyvalaki babrintott ki; nem többen tették. No de erre még visszatérek.

Most O. Nagy Gáborral, egykori barátommal akarom tisztázni a dolgot.

ember is elég.

Csak értsen hozzá!...

Nos hát annak idején Illyés Gyula is stílszerkesztőm lett. Közös ismerősünk, Wessely László vitt el hozzá,

Berkes Erzsébet a *Régi vita ő tanulságok* című kritikájáb Élet és Irodalom, 1985. május 2 romániai magyar irodalom eg gtermékenyítőbb disputájár minősíti az egykori — 1929—19 ban lezajlott — vitát, mely az i szerű témájú irodalom sik frontáttörése volt. Osztom az kritikusának véleményét; Ká Lajos monográfiájá

Háy Ágnes

Magyar Nemzet

1986. IX. 13

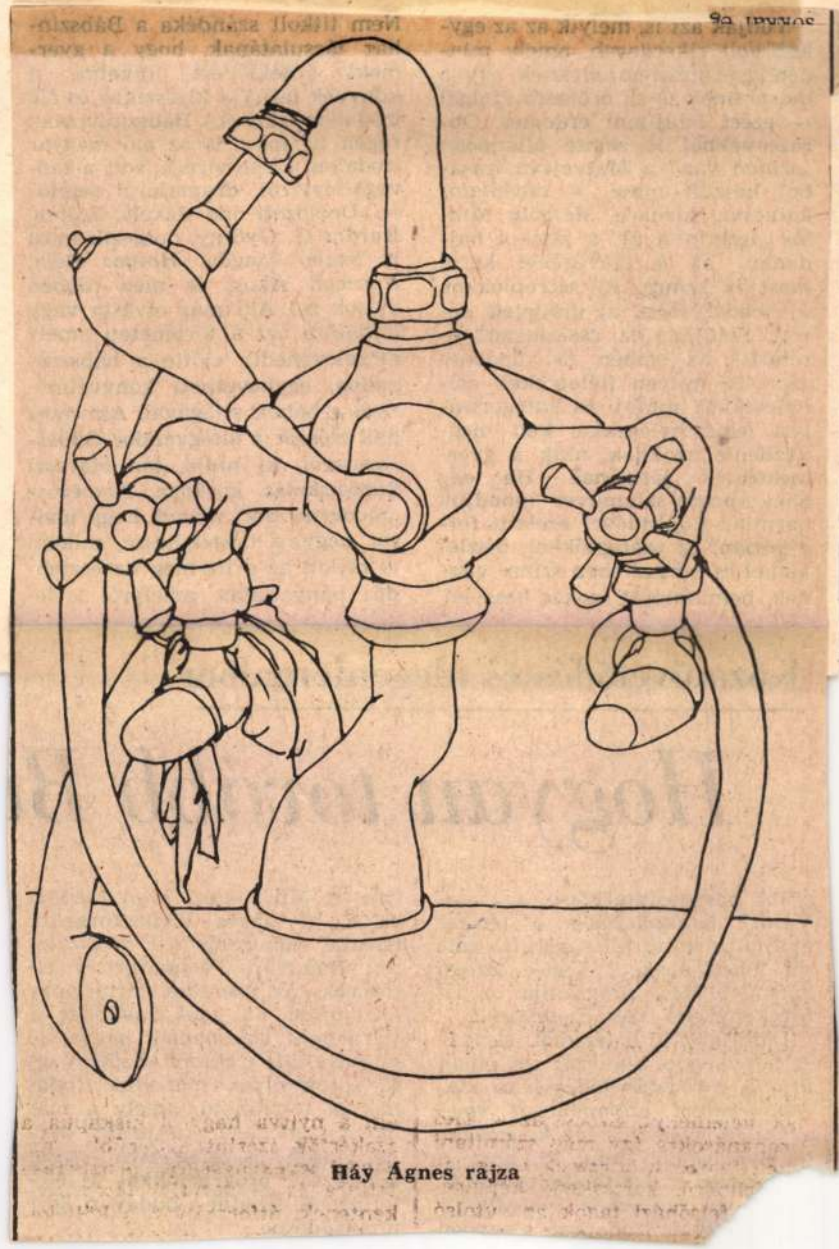

Háy Ágnes rajza

Közművelődés és idegenforgalom

Hogyan tovább Bu

Jól hasznosíthatjuk-e a budai Várat? Kiaknázzuk-e a terület nyújtotta kulturális-idegenforgalmi lehetőségeket? Van-e átfogó közművelődési programja az itt tevékenykedő szervezeteknek?

Induljunk ki a tényből: ez idáig *teljességgel hiányzik egy olyan átfogó, a közművelődés és az idegenforgalom szempontjait egyaránt figyelembe vevő koncepció,* amelyik abból indul ki, hogy a ...negyed az itt található épüle... és kulturális szolgáltatá... együtt Budapest s egyben van. A Művelődési Minisztérium és az Országos Idegenforgalmi Hivatal támogatásával megszületett Budavári Programiroda elsősorban azt szeretné elérni, hogy *létrejöjjön az együttműködés a Várnegyed valamennyi gazdasági és kulturális szektora között.* Végső soron olyan menedzserirodának is tekinthető, amely a már most is meglevő kulturális szolgáltatások összefogásával, saját szervezésű programokkal új életet próbál lehelni a budavári közművelődésbe.

Háy Ágnes: grafikus

LONDON 1986 03 10 Háy

ARSINOITHERIUM

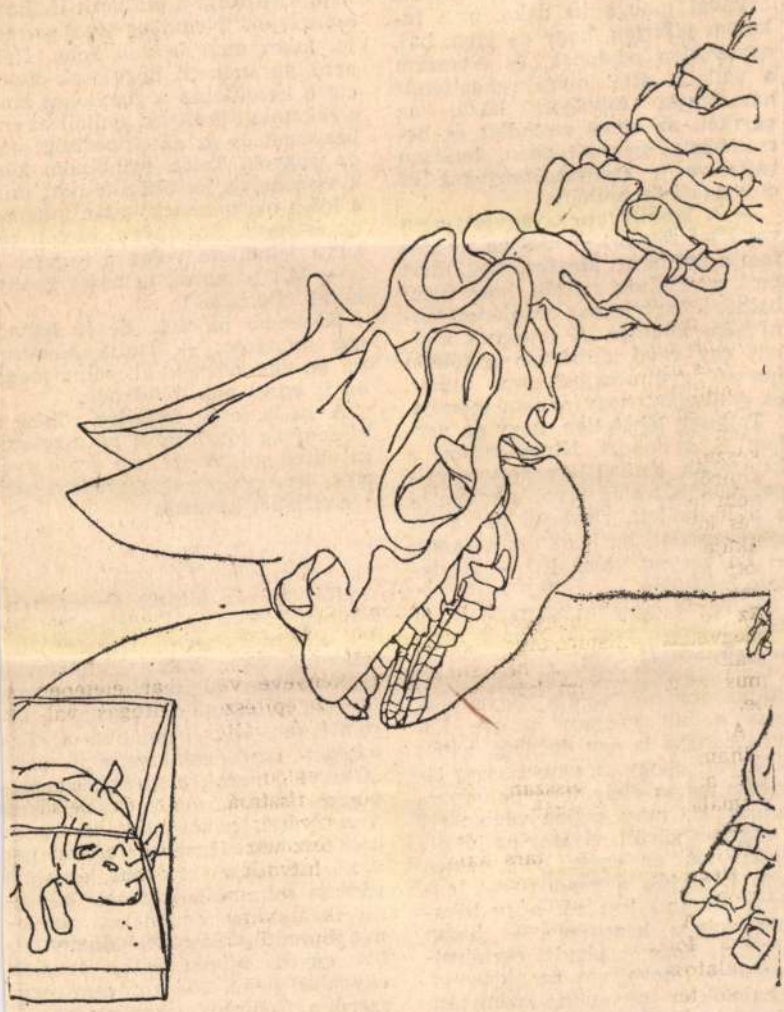

Háy Élet

6.

2 XXX/18

Háy Ágnes: Science Museum

na, másrészt elég távol mentem el a pult mellett, ráadásul azt azért észrevenném, ha lelöktem valamit.
— Én vertem volna le? — kérdezem békítőleg.
— Te, te mocskos szemétláda, te dagadt strici, még ki mered nyitni a pofádat?!
Gyerekkoromban azt tanultam: aki az anyámat szidja, figyelmeztetés nélkül vágjam szájon. Ezt gyakoroltam is egy darabig, aztán rájöttem: ahogy az emberiséget ismerem, egész életemben pofozkodhatnék. Ha most szájon vágom ezt a negyven körüli, viszonylag jól öltözött nőt, az egész bolt nekem esik. Kihívják a rendőrséget, addigra öt tanú lesz rá, hogy bikacsök volt a kezemben, és hatan erősítik, hogy „rohadt osztályellenségnek" neveztem az áldozatot. Lehajolok a sértetlen joghurtért, fölveszem, letörlöm és [illegible]

[illegible] ha úgyan ezt a szellem erejének lehet nevezni.

★

(Kés a víz fölött.) Csúcsforgalomban hajtok az Erzsébet híd felé, alig gurulhatni, lépésben inkább. Ilyenkor, bádog- és műanyag kalickáinkba zárva legtöbben azt hisszük, parancsolói vagyunk a teremtésnek, vagy legalábbis a közlekedés rendjének szellemi urai. „Gyere!", intünk megvetőleg a sávunkra ácsingózónak, vagy „egy nyavalyát!", csikorgujuk, ha olyan kedvünk van. Hangosan kioktatjuk a közlekedés résztvevőit, kétségbe vonván minimális szellemi képességeiket, vagy éppen az alacsonyabbrendű emlősök és néhány autós egyed nívóia közé teszünk egyenlőségjelet. Máskor csak egyszerűen fölhívjuk kísérőnk figyel-

[illegible]

Háy Ágnes, grafikus

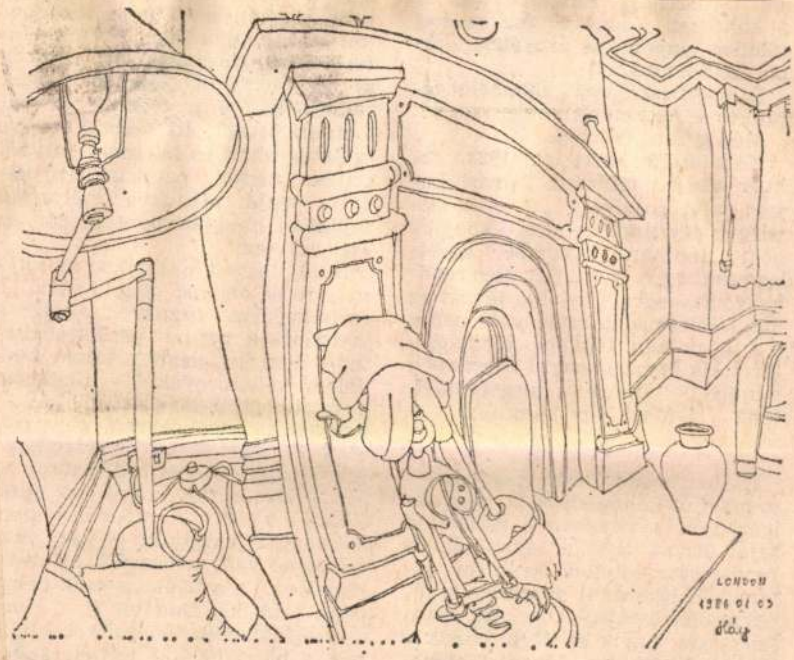

Háy Ágnes: Kandalló

Háy
Élet

9.

XXX/10

k lemben és irodalomban. Ahol a va-

Háy Ágnes, grafikus

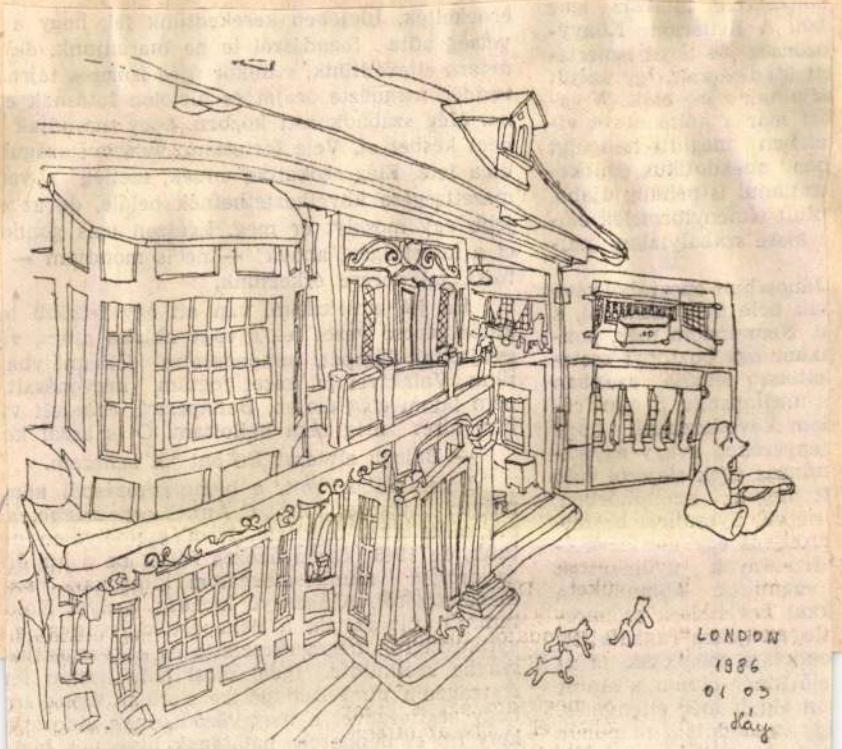

Háy Ágnes rajza

Háy /
Élet

4.
XXX/7

ondolata még csak az új
elő innen-onnan, s amint
tán akadt még ellenvetés.
így kezdődött a már-már
ség. A munkás sportolók
Ligetbe készültek kivo-
az egyiken három nyíl
ló és kalapács. Ez még
nbatról érkezett kommu-
a munka jelvényei fölé

ságba szétküldte. Igen, most már tisztán fé
A tragédia után Budapestre siettem Wesselén
hogy segítségével a meggyőződésének áldozatá
kely író és népharcos halálának hivatalos kivi
gessem, abban a reményben, hogy e szomorú
— Mussolini bukása után — fellobban már v
körökben is a nemzeti ellenállás... Mielőtt az
tifasiszta gondolkozásáról ismert újságíróhoz (
selényi méltó utódjához) értem volna, a ma
szerkesztősége előtt megszólított Jakab Sándo

Háy Ágnes, grafikus

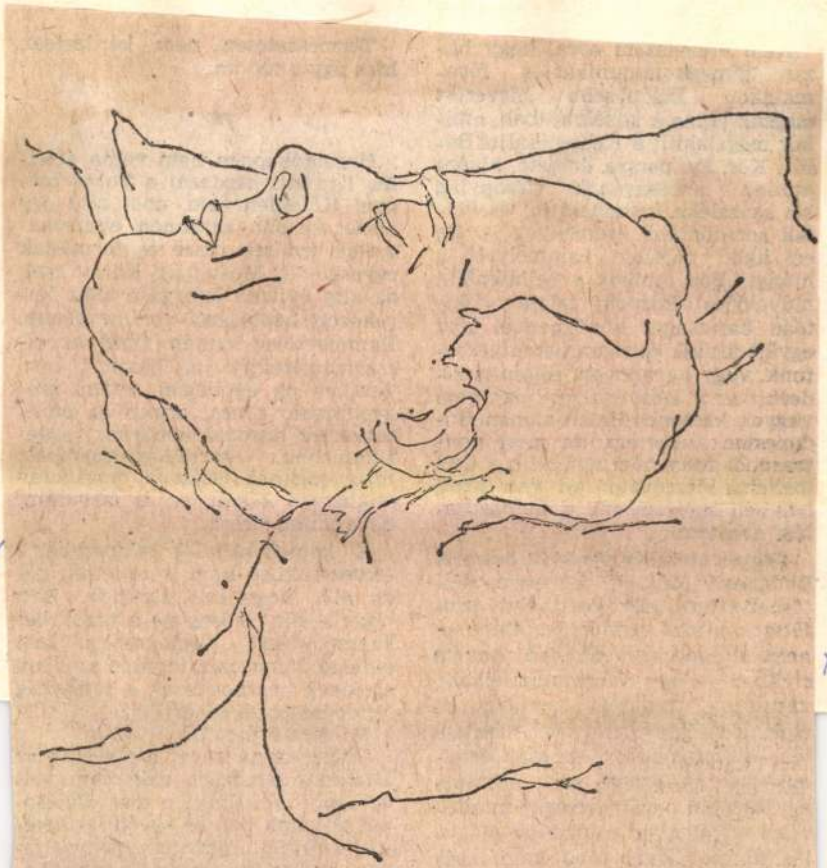

Háy Ágnes: K. M.

Háy Ág

Élet é

3

XXX/29

élők, elszármazottak és hazatértek — szerencsére nem csak értelmiségiek. A baráti kör ugyanis egy korábbi baráti társaság minden részvevőjét átvette, már az alakulás napján jóval több mint száz tagja volt.

Megkérdezhettem volna, hogy:

— Minek?

fejlődése érdekében."

Mi sem érthetőbb.

Országszerte kevés a pénz, de az általános elbutulás még nem vett erőt rajtunk. (Lásd a másodállásokat, a vgmk-ban és egyéb területeken kifejtett, szerintem igényes japán kapitalistákat és öreg levantei kalmárokat is lenyűgözni képes teljesítményeket.) Miért ne lenne jó az, ha egy-egy településnek, táj-

Háy Ágnes, grafikus

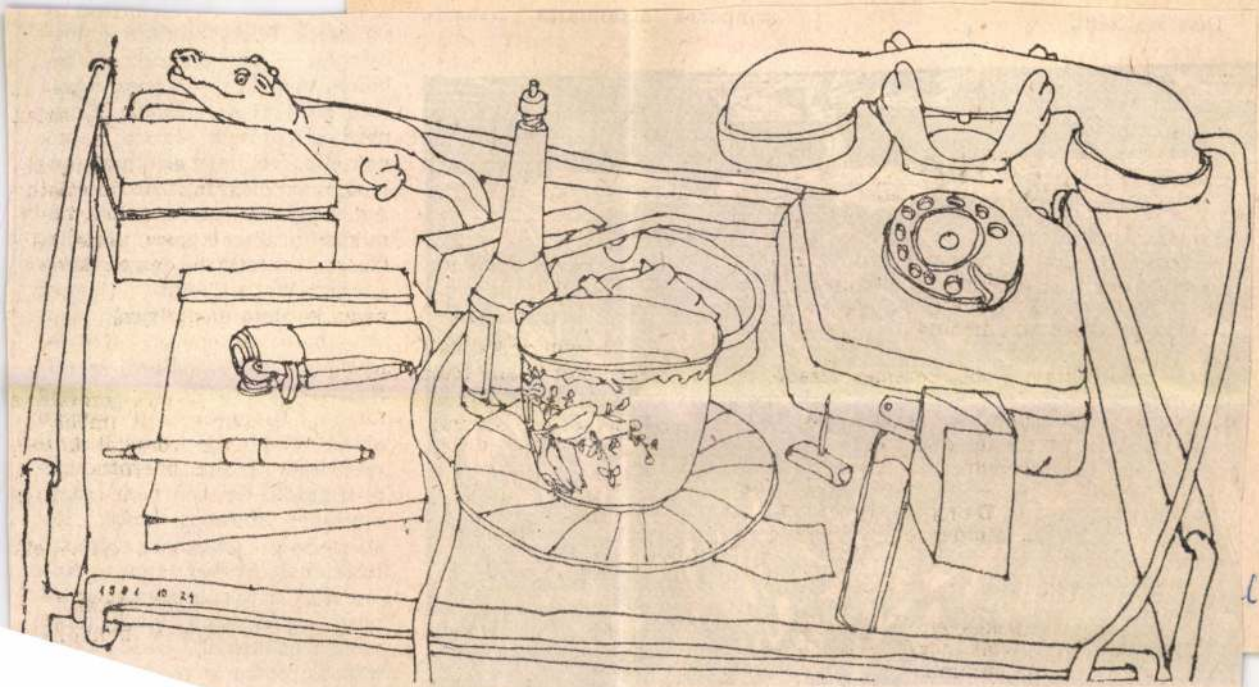

Háy Ágnes kiállításáról

14.

l. 19. XXIX /29

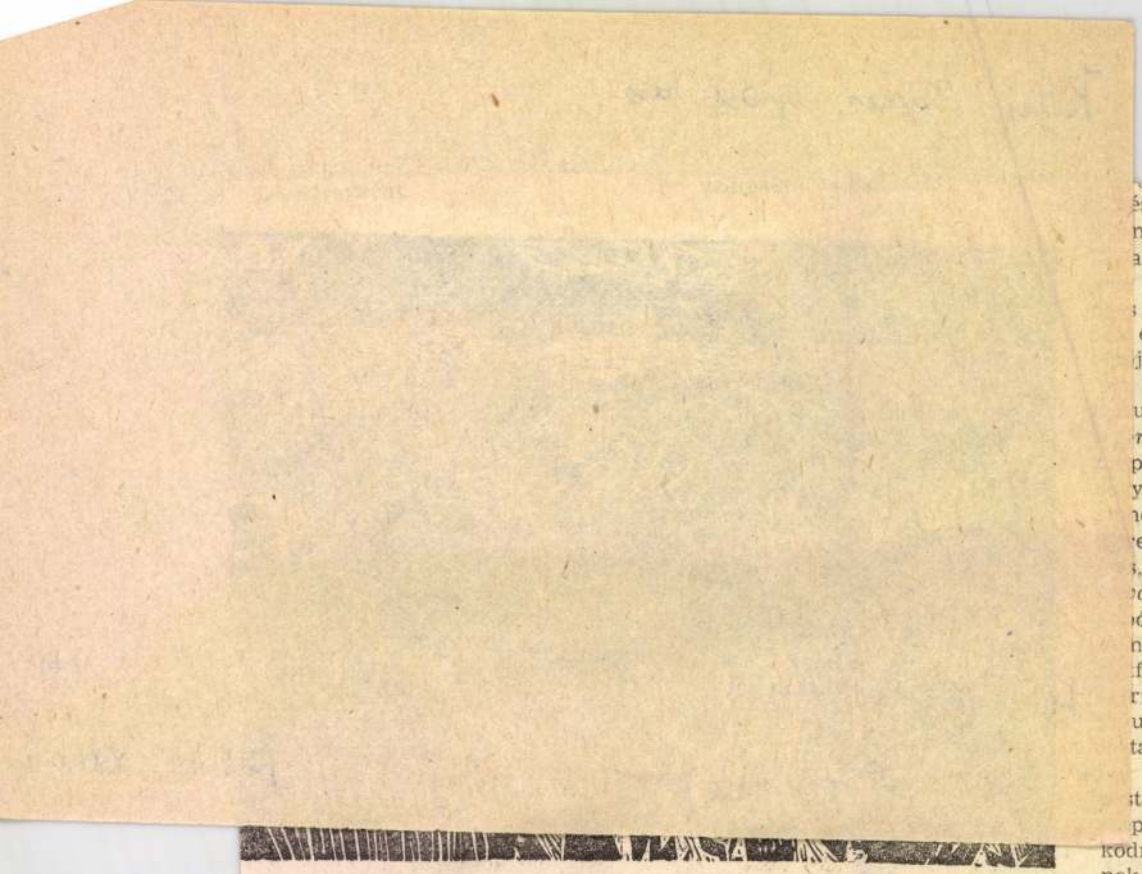

Dobó István metszete

észek felszabadultan komé-
nak — úgy érezzük: itt ta-
ak magukra — e ponton kel-
kezdeni az előadást. Érvé-
ez *Törőcsik Mari*ra is, an-
ellenére, hogy az ő nagy be-
je az első felvonásra esik.
hogy mi lenne a valódi ko-
us-karakter figura. *Kálmán*
rgy mutatja be mesterfokon
pert-Wellerdheim herceg
y horderejűnek igazán nem
dható szerepében. Kedves,
etes a két szeleburdi szerel-
, *Pápai Erika* és *Hirtling*
án. Hiányérzetünk csupán
ól fakad: már nem hagyo-
nyosan beskatulyázott ope-
figurák, de még nem igazán
rtelen komikus hősök. Két
us között lebegnek, ezért stí-
talanok. *Berkes János* és *Kál-*
Bori a körülményekhez ké-
t illedelmesen viselkednek:
pen énekelnek, szépen
kodnek, dekorat
nek. Mik
szi

Háy Ágnes, grafikus

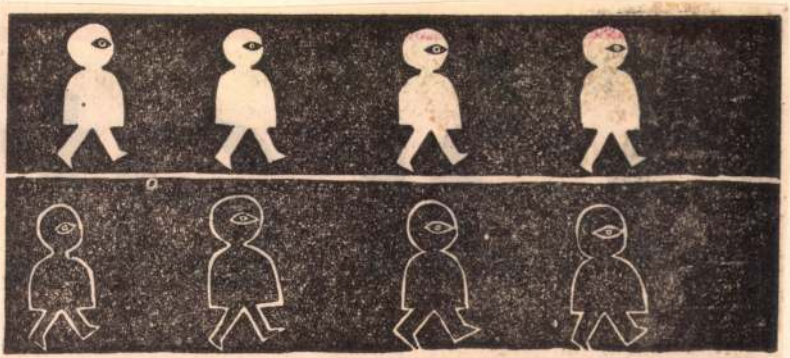

Háy Ágnes: Animáció

Háy Ágnes: Animáció

10

Élet és Irodalom, Bp. 1983. jún. 3. XXVII/22

Háy Ágnes, grafikus

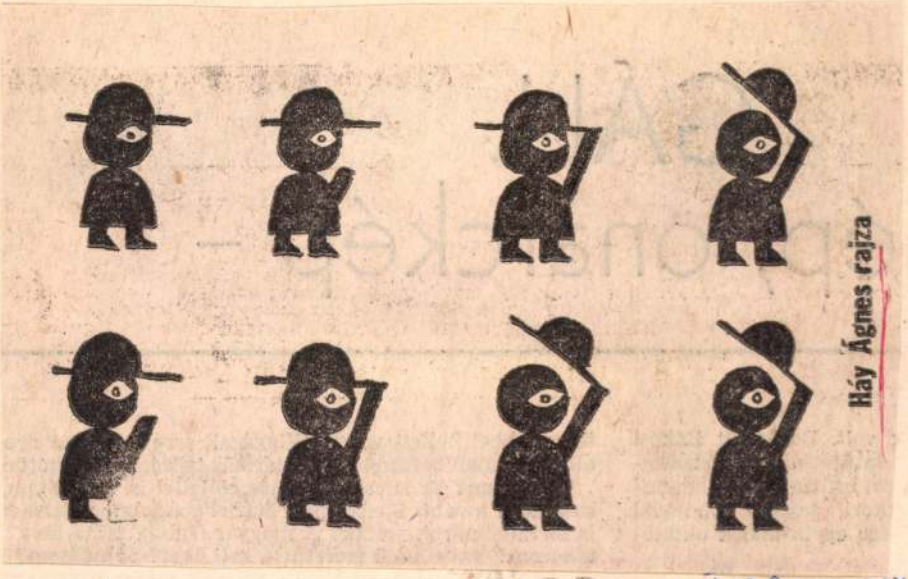

Háy

16.

Élet és Irodalom Bp. 1984. szept. 28. XXVIII/39

Háy Ágnes, grafikus

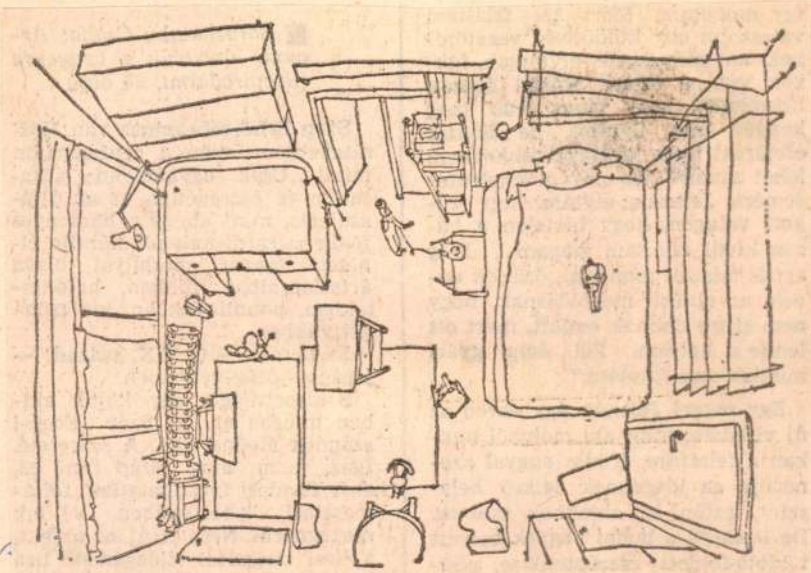

Háy Ágnes rajza

Háy Ágnes

9

Élet és Irodalom

XVIII/44

Háy Ágnes, grafikus

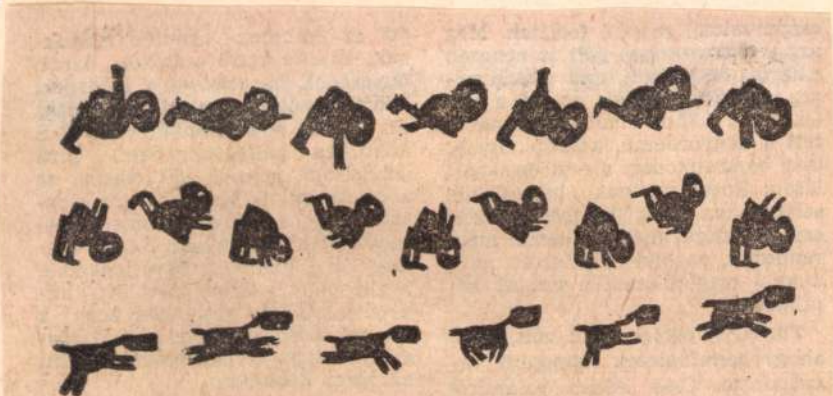

Háy Ágnes: Animáció

Háy Ágnes: Animáció

10.

Élet és Irodalom Bp. 1983. máj. 27. XXVII/21

Háy Ágnes, [grafikus]

JUDIT HAGNER, WETZLAR, NSZK. „Szeretett lapom, az ÉS 8. oldalán a Kiállítások rovat olvasása évek óta hiányérzetet okoz — írja olvasónk. — Nagyon szégyellem, hogy nem ismerem sem Raimo Kanervát, sem Háy Ágnest és még sorolhatnám hosszan, de szeretném őket megismerni. Csak annyit kérnék — és gondolom, rajtam kívül azok is, akik nemcsak betévednek egy kiállításra, hanem keresik a grafikai, a fotó-, a kisplasztikai stb. kiállítást —, hogy a tárlat jellegét jelző egyetlen szót tűzzék még a kiállítás szó elé." Igazság szerint a meghívókat mi magunk is sokszor úgy kapjuk, hogy nem derül ki belőlük, **milyen** kiállítás nyílik ekkor és ekkor. Mindenesetre, annyit megígérhetünk: a továbbiakban igyekezni fogunk olvasónk kérését teljesíteni.

—: Szerkesztői üzenetek

2.

Élet és Irodalom, Bp. 1983. júl. 15 XXVII/28

Háy Ágnes

Háy Ágnes: Teknőcök

Magyar Nemzet 1985. XI. 2.

Háy Ágnes

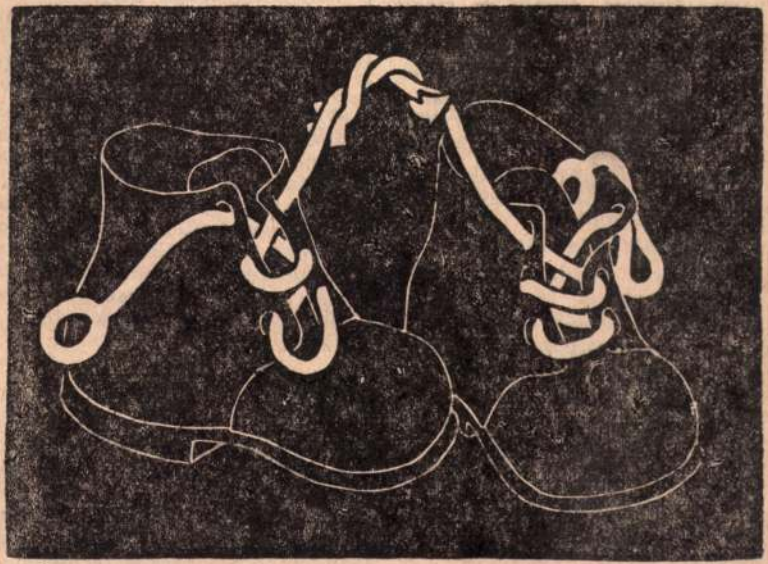

Háy Ágnes: Cipők

Magyar Nemzet
1985. XII. 24.

HÁY ÁGNES

ÉS 1991. julius 26.

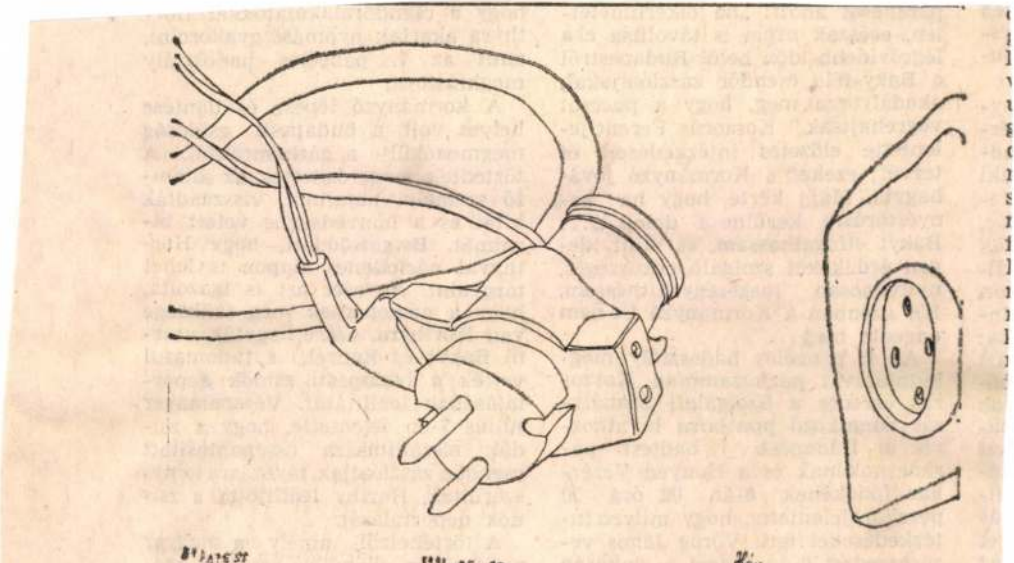

Háy Ágnes rajza

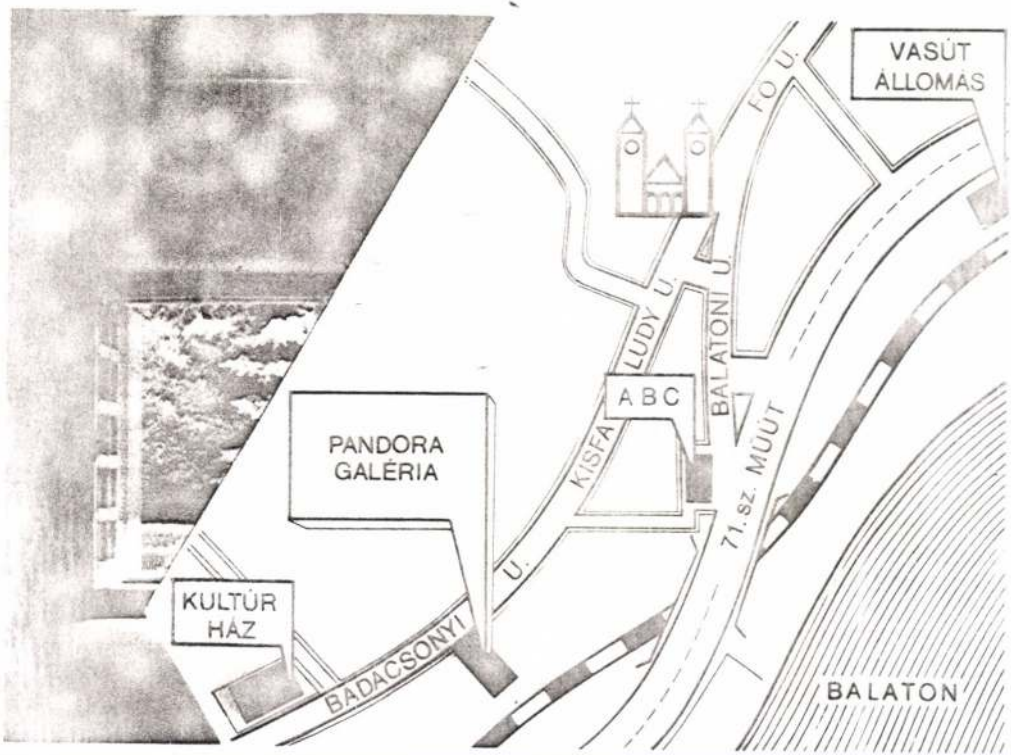
VASÚT ÁLLOMÁS
FŐ U.
LUDY U.
BALATONI U.
ABC
KISFA U.
PANDORA GALÉRIA
71. sz. MÚUT
KULTÚR HÁZ
BADACSONYI U.
BALATON

HÁY Ágnes

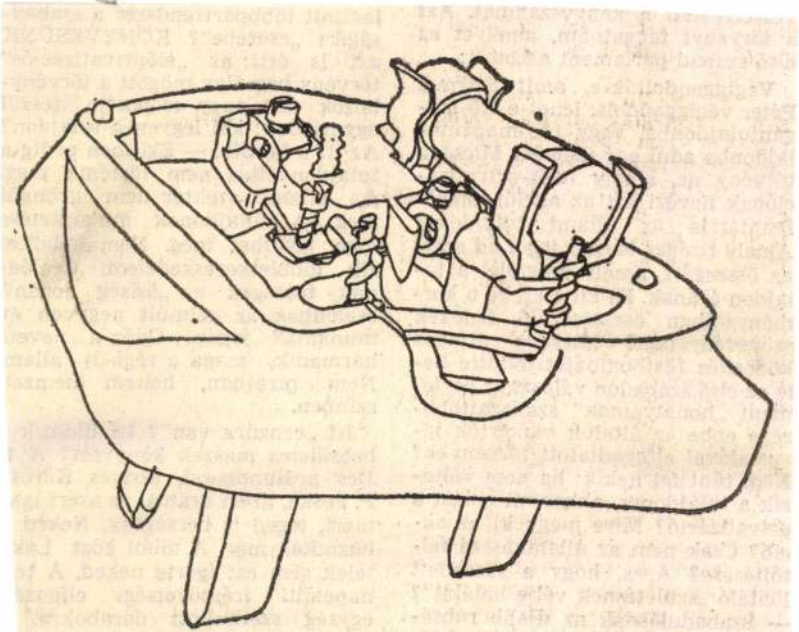

Háy Ágnes rajza

ÉS 1991. 36. sz.

HÁY Ágnes

ÉS 1991. szept. 13.

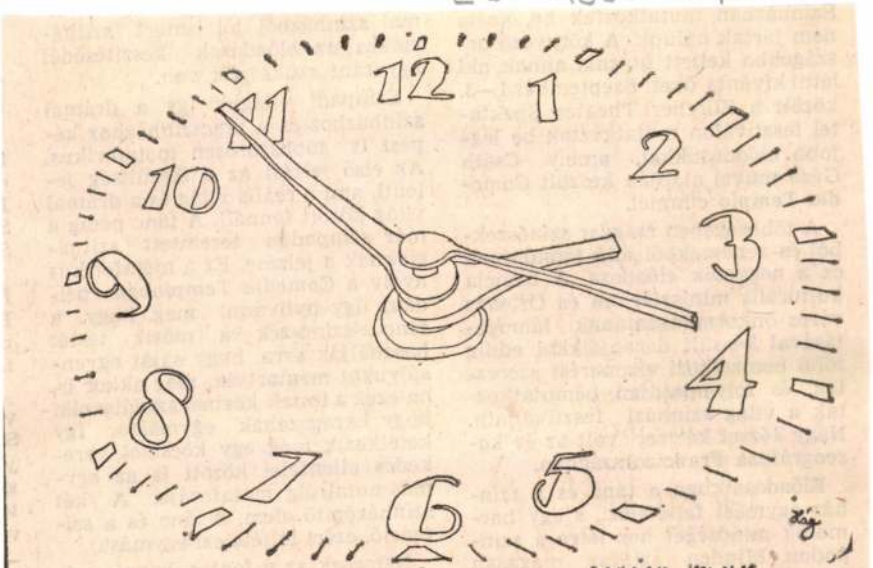

Háy Ágnes rajza

10. *Gyöngyös mezei*
11° *Dómbószegi*
12° *Belente gyüri*
13° *Nagytó gyüri*
14° *Öreg akól völgyi*
15° *Domboszél Sebesgyüri*
16° *Csipkés gyüri*
17° *Füzes gyüri*
18° *Vörös gyürüsi*
19° *Násznon fellüli.* E nádlások elnevezesei már a' hasonnevü rét dülőknél lehetőleg megmagyaráztattak.

H., *Folyók a' következők*

1. A *Sárviz folyó* — melly azómban Szegzardnál lett Dunában csapóltatása ólta itt csak holt viz 's nagyóbb áradásokkal telik meg, külömben majd mindenütt száraz medrü
2° A *Naszló folyó* Pilis alatt a' vólt Sárvizből szakad ki, és Pösze név alatt a' Bátai sárviz medrébe esik vissza, ez is csak nagy vizek idején nevezhető folyamnak, másként viz nélküli meder.
3° *Dombó fók* vizes években bőv hallal ditsekvő mély fók
4° *Sebes fok*
5° *Ebes fok*
6° *Gányad fok* (:igazabbán gányás fok, a mellette tenyésző gyánya bokrokról nevezve igy:)

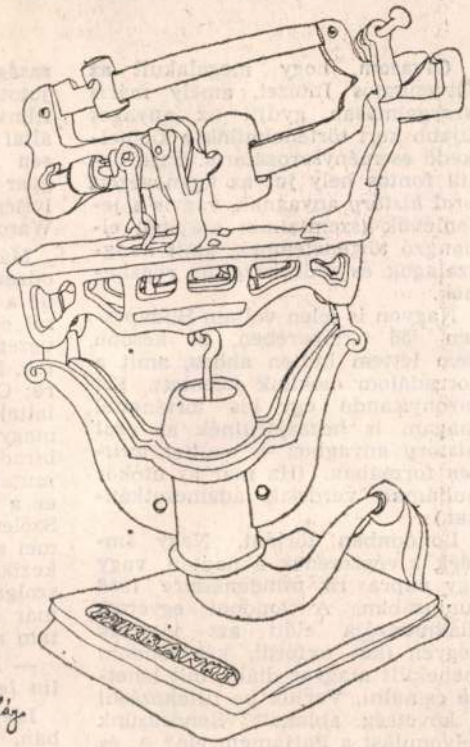

Háy Ágnes rajza

HÁY Ágnes
ÉS 1991. 22. sz.

AR '91

Háy Ágnes, grafikus

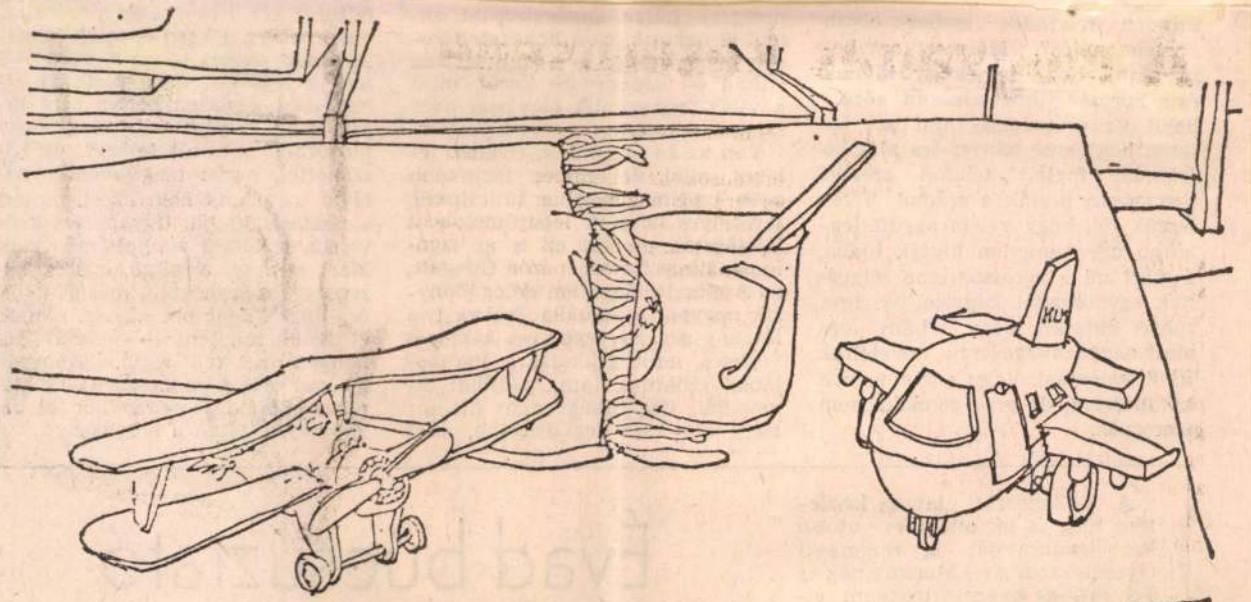

Háy Ágnes rajza

11.
XXIX/17

előtérbe privát szeme-
sőt, titkolja, de a szózuha-
ez a Fred Astairje szem-
szereti is, amit csinál. S
egfőbb: más sokakkal el-
egyetlen percig sem hi-
y világot vált meg, hogy
is missziót teljesít, és kö-
l, netán megilletődött há-
rtozunk neki azért, amiért
ét kapja. Ugyanezért ked-
z általa vezetett műsort is.
, ami. Könnyű, ízléses, kö-
szórakoztató műsor, nyolc
kilenc óra húszig. Azután
felejteni — viszont dü-
se kell rajta. Ahogyan
Bozsó, a koszorús fűzfa-
ondaná: görénybőr és bé-
ez aztán a meglepete!

úztató

yen világos, lakonikus és
rű a magyarosított Grimm-

Háy Ágnes, grafikus

■ *Mosonyi Aliz — Háy Ágnes: Szekrénymesék (Móra, 56 old.)*

Amikor végigolvastam a *Mosonyi Aliz — Háy Ágnes* szerzőpár új, közös művét, a *Szekrénymeséket*, először egy fájdalmas hiányérzet hasított belém: nagy ég, milyen régen kucorogtam utoljára egy végtelen utazásokra csábító, molyirtószagú, öreg szekrény mélyén...

Petőfi Éva: „X. Y.-nak, amikor még..." 10

Élet és Irodalom Bp. 1985. nov. 8. XXIX/45

Háy Ágnes

Háy Ágnes Budapesten született 1952-ben. 1970 óta jelennek meg rajzai. Animációs filmrendezéssel és illusztrálással is foglalkozik.

a Fiatal Művészek Stúdiójába 1987-ben
felvett új tag.

Magyar Világ 1983/6

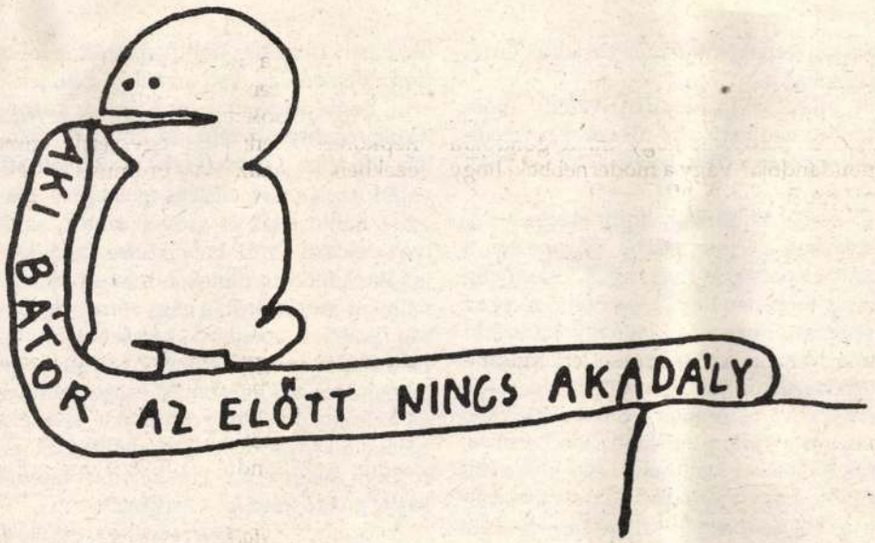

HÁY ÁGNESSEL beszélget Hajdu István

„Már a gimnáziumban is, ha ilyeneket kérdeztek az osztálytársaim, már az is irritált, mert hogy lehet ilyen hülyeségeket kérdezni, hogy mi a gondolati mondandója? Vagy a modernebbek, hogy mi az üzenete? Hát majd üzenek, ha üzennivalóm van, és filmet csinálok, ha meg filmetcsinálni-valóm van, és az arról szól, amiről szól. Ráadásul a tisztviselőnek nem volt begombolva a slicce, szóval ennyire nem figyelt arra, hogy egy hölggyel találkozik, ez is sértett. Mikor elmentem, bőgtem, gondoltam, vége, én már nyilván nem fogok filmet csinálni."

Amikor először találkoztunk, '76 táján, csöndes voltál. Mint aki mindennek az elején, vagy épp fordítva, sok mindenen túl van. Tényleg, min voltál már túl?

Gimnazista koromban, 1970 körül, szobrász akartam lenni. Csináltam egy szobrot. Ez egy bolha volt, méteres, nagy bolha dróthálóból, fűrészlap lábakkal, és nem tudtam hova tenni. Mikor elköltöztünk, ott kellett hagyni a kertben. Nem lehetett a bolhával költözni. Ezért úgy gondoltam, hogy szobrász nem leszek.

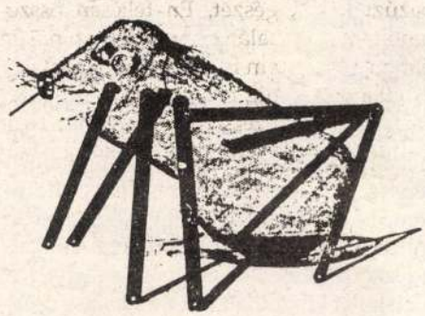

Hol láttál te bolhát?

Volt egy könyvem, a *Rovarvilág*, és abban. Olyan csinos volt a bolha. Megtetszett.

Tudtad, hogy ennek van valami kuriozitása, vagy csak láttad a könyvben, és gondoltad, megcsinálod. Szóval, volt valami jelentése a bolhának?

Kikérem magamnak, nem volt jelentése. Ez egy bolha volt. A világ szépségéért, benne a bolhával. Egyébként előtte is csináltam szobrokat papírból, szögből, faragtam fából, meg rajzoltam, kerámiát csináltam. Azt mondják, tehetséges gyerek voltam, szerepeltem a tévében is Perneczky *Rajzolj velünk* gyerekműsorában. Anyámon keresztül ismertem meg Perneczkyt, sokat beszélgettünk, elvitt az avantgárd asztaltársaságba (a Bajtársba csütörtökönként), kiállításokra (R-klub), itt és lakásokon ismertem meg Keserű Ilonát, Korniss Dezsőt, Kassák Lajost, Erdélyt és másokat.

Mit jelentettek neked ezek a figurák? Mit értettél ebből a helyzetből?

Én tudtam, hogy ők fontos emberek, de azonosulni sose tudtam másokkal, velük se. Viszont nagyon figyeltem. Nem szóltam, nagyon sokáig, csak figyeltem, és azt gondoltam, hogy mindenki tökéletes, és én is az leszek, ha kifigyelem, hogy csinálják a trükköt. Azt hittem, a gyerek a tökéletes felnőttségig fejlődik, és ha eléri, akkor kész van. Aztán, amikor sikerem lett, összezavarodtak a dolgok. Hogy-hogy nekem sikerem van, hiszen én még nem vagyok kész! Nekem a sikerek nagy csalódások voltak. Különösen '72 körül, amikor amatőrfilmes fesztiválokat nyertem, és Mándy Iván, akit tiszteltem, mert a Csutakot nagyon szerettem, gratulált, B. Nagy László meg a nyakamba borult, és megköszönte, a tévében beszéltek rólam, filozófiai mélységekről meg minden. Tizenkilenc éves voltam, és épp csak kipróbáltam egy rövid filmben, hogyan lehet a gyurmát animálni.

Szóval a siker elbizonytalanított?

Úgy éreztem, más referenciák kellenek nekem. A hivatalos mérce túl alacsonynak bizonyult. A avantgárd meg akkoriban folyton a művészet haláláról beszélt.

És nem akartál odatartozni?

Én a meséket szerettem, meg amit Szerb Antal írt Shakespeare-ről, hogy a darabjai a királynak is mondanak valamit, meg a parasztnak is. Ez tetszett. Hogy több szinten szól. Az avantgárdot csak bizonyos körök értették. A gyurmafilmemet akárhol levetítettem, mindenütt sikere volt, és ez állati szép volt. Én valahogy, még gimnazista koromban, kitaláltam magamnak, hogy nem engedek abból, hogy az emberek egyenlőek. És mikor '72-ben fesztiválon díjat nyertem, tapasztaltam, hogy a sikeres ember körül megváltozik a világ. Csak később tudtam lemenni a fesztiválra, már a filmem vetítése után, és a szállás intézésénél várattak, na, mi a neve, Háy Ágnes? Ja, te vagy a *Háy Ágnes!* Ettől a perctől mindjárt másképp beszéltek velem, és ez engem nagyon sértett, az egyenlőségideálom miatt, hiszen nekem az emberi jogon jár, hogy rendesen beszéljenek velem, és nem a nevem különleges teljesítménye jogán.

Egyenlőség és aranygaluska

Honnan vetted ezt, hogy minden ember egyenlő? Otthonról hoztad?

Ja, igen, lehet, hogy ez volt a baj. Hogy anyámmal mi, a három gyerek, úgy voltunk együtt, mint négy gyerek. A pénzbeosztást én csináltam tízéves koromtól, és minden héten másikunk főzött. Anyám nem tudott főzni, mi viszont a húgommal vettünk egy szakácskönyvet, és a szomszédok csodájára jártak az aranygalus-

hogy a cigányság által legnagyobb arányban lakott területeken ne növekedjék tovább az arányuk. Emellett a jelenlegi slumterület legnagyobb részén már „csupán" olyan körülmények megteremtését kellene megcélozni, amelyek mellett a magántőke számára is megéri, hogy odaáramoljék. A nemzetközi tapasztalatok szerint egy-egy városrész megújulása gyakran azzal jár, hogy a legszegényebbek kiszorulnak onnan. Ezért a valóban „gondoskodó önkormányzatok" kezdeményező és felügyelő szerepén túl a különböző cigány és más érdekvédelmi szervezetek képviselőinek részt kellene venniük a rehabilitációs programok kidolgozásában, lebonyolításában és ellenőrzésében, ügyelve arra, hogy a rehabilitáció mindenekelőtt a már ott lakók érdekeit szolgálja.

A Középső-Józsefváros valódi (nem „vigalmi negyed" jellegű) rekonstrukciójának lehetőségeit mutatja a további két alternatíva.

2. Abból kiindulva, hogy ebben a városrészben a legmagasabb Budapesten a cigány népesség aránya, hogy viszonylag kicsiny területen itt él a legtöbb cigány az országban, hogy itt él legnagyobb számban a hazai cigányságnak a középosztályosodás útján már elindult rétege, hogy ebben a városrészben vertek leginkább gyökeret a cigányság különböző szervezetei, meg lehet fogalmazni egy olyan célkitűzést, hogy a Középső-Józsefváros váljon a magyarországi cigányság egyfajta oktatási, kulturális, politikai stb. központjává. Viszonylag kedvezőek a feltételek arra, hogy például az első cigány középiskola, cigány művelődési központ, színház stb. ebbe a városrészbe települjön, továbbá azok a termelési és értékesítési magánvállalkozások és szövetkezetek, amelyek például a munkanélküliség által leginkább sújtott területeken maradt kihasználatlan munkaerőt, a nagyvárosi cigányság körében meglévő kereskedelmi tapasztalatokat és a kedvezőbb értékesítési lehetőségeket kapcsolnák össze. Mindez jól kidolgozott iskolarendszerrel, szociális hálózattal és szociális lakáspolitikával párosulva megfelelőbb életesélyeket teremthetne a városrész lakosságának.

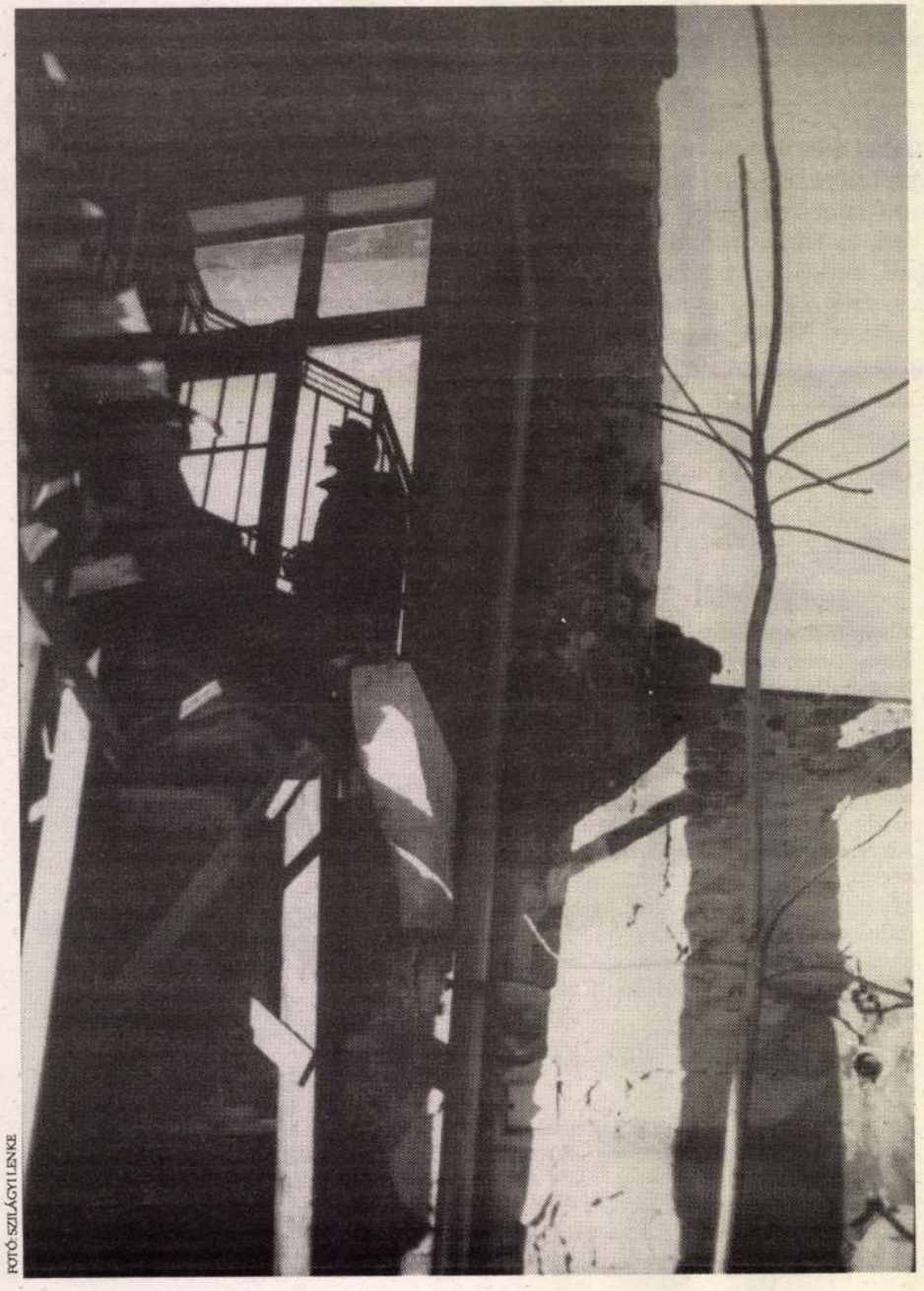

FOTÓ: SZILÁGYI LENKE

3. Számos érv szól azonban az előző pontban ismertetett alternatíva ellen is. Ezek közül a legfontosabbnak az látszik, hogy tovább folytatódik, esetleg felgyorsul a gettósodási folyamat. Különösen hátrányos helyzetű etnikai kisebbségről lévén szó, a további beáramlás és koncentrálódás nyilvánvalóan kedvezőtlen társadalmi folyamatokat indukál, ami a „pozitív diszkrimináció" eredményeit igen rövid idő alatt a visszájára fordíthatja. De még abban a nem nagyon valószínű esetben is, ha mindez nem következik be előbb, félő, hogy bekövetkezik utóbb. A hátrányos helyzetű etnikai kisebbségek sikeres, középosztályosodó tagjai ugyanis egy ideig általában úgy költöznek egyre jobb lakásokba, hogy a gettón belül változtatják lakóhelyüket. Bizonyos idő után azonban mindenhol a világon, ahol ezt a kisebbségekkel szembeni diszkrimináció nem zárja ki, elköltöznek a gettóból. Ha pedig már nagyon magas az etnikai kisebbség aránya, nincs más társadalmi csoport, amely az így támadt űrt betölthetné.

Mindezek miatt célszerűbb volna a fent említett intézmények és szociális lehetőségek széttelepítése. Az üres lakások kiutalása a rászorulók részére, a legroszszabb minőségű épületek lebontása (ez a szóban forgó területen csak igen kevés épület lebontását jelentheti!), a leromlott lakások felújítása, jó minőségű, a piacon kelendő új lakások építése stb. együttesen megállíthatja a legalacsonyabb státusú népesség beáramlását a területre. Utcánként, ha kell, blokkonként végiggondolt antiszegregációs lakáspolitikával etnikailag sokszínűbbé kellene tenni a negyedet. Az iskolai körzethatárok átrajzolása csökkentheti az iskolai szegregációt. Mindenképpen ügyelni kellene azonban arra, hogy a rehabilitáció semmiképp se hozza hátrányos helyzetbe az ott lakó népességet, s a lakosság a program egész időtartama alatt részt vehessen a célkitűzések kialakításában és a lebonyolítás ellenőrzésében.

kánknak. Betettük az ágyba, és lementünk a fiúkkal focizni, amíg megkelt. A gyurmafilmben benne van a tésztákkal, húsokkal való játék, és persze a szobrászat is.

És mit éreztél, amikor később a magyar animációban úgy eluralkodott a gyurmafilm?

Engem mindig irritált, mikor azt mondták, hogy juj, ezt tőled lopták! Az én ideálom a népmese volt, ahol az átvétel természetes. Mindig úgy éreztem, hogy amit

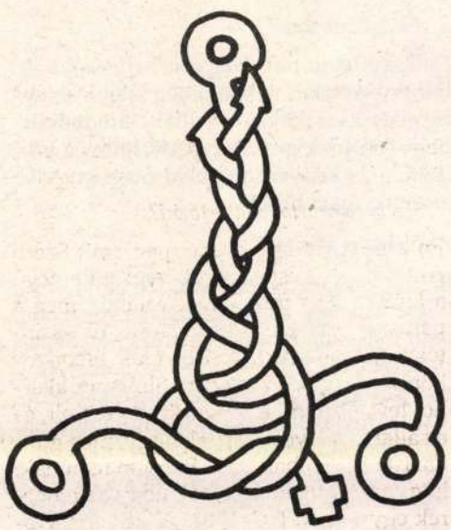

én kitaláltam, azt bárki kitalálhatta volna, és ez sokszor elő is fordul: elkezdek valamivel foglalkozni, és kiderül, hogy más már megcsinálta. Riasztottak azok a nagy érzelmekkel telített veszekedések is – „én már 20 évvel ezelőtt is!" –, amiket az avantgárdkörökben hallottam, és erre magamban azt mondtam, ebbe én nem akarok belemenni. Ugyan nem is voltam nagyon érintve, mert én nem voltam elég avantgárd. A gyurmafilmemet a Balázs Béla Stúdióban is levetítettem, megtapsoltak, és úgy nézett ki, hogy bármit kérhetek; írtam egy forgatókönyvet az *Egy Különc Úr naplójá*ból. Különc úr egy gimnazista koromban évekig rajzolt geometrikus képregényfigurám volt, akit Perneczky nevezett így el. A filmben egy csomó figura mozog, különböző akadályokkal találkoznak, és ezekre különbözőképp reagálnak. A forgatókönyvnek volt valamilyen strukturalista jellege, ami nem volt tudatos, de akkor valahogy ez a levegőben volt. A *Balázs Béla*ban elfogadták, viszont behívattak a minisztériumba.

És miért?

Hogy mi a gondolati mondandója, és ettől én iszonyú mérges lettem, az osztályvezetőnek megmondtam, hogy ez nem jó kérdés. Már a gimnáziumban is, ha ilyeneket kérdeztek az osztálytársaim, már az is irritált, mert hogy lehet ilyen hülyeségeket kérdezni, hogy mi a gondolati mondandója? Vagy a modernebbek, hogy mi az üzenete? Hát majd üzenek, ha üzennivalóm van, és filmet csinálok, ha meg filmetcsinálni-valóm van, és az arról szól, amiről szól. Ráadásul a tisztviselőnek nem volt begombolva a slicce, szóval ennyire nem figyelt arra, hogy egy hölggyel találkozik, ez is sértett. Mikor elmentem, bőgtem, gondoltam, vége, én már nyilván nem fogok filmet csinálni De Grünwalskyék, a Balázs Béla akkori vezetősége nagyon rendesek voltak, valahogy elsimították. Elkészült a film, az „Egy Különc Úr naplójá"-ból 1972-ben, és ezzel aztán vége is lett a sikereimnek, mert ennek nem volt sikere. Barátaim közül is sokaknak nem tetszett, „kevesebb több lett volna", és Vidovszky zenéjét elviselhetetlennek tartották, semmilyen fesztiválra nem jutott el, talán be se nevezték. 10-15 évvel később már mindenkinek tetszett, és egy magyar avantgárdprogrammal bejárta a film Amerikát (1986-ban). 1972–74 között azért még nagyon aktív voltam, akkor még azt hittem, hogy a dolgok menni fognak, a marginalitás eszembe se jutott, azt hittem, én arra való vagyok, hogy a világ engem elfogadjon. Aztán lassan világossá vált, hogy nincs helyem a hivatalos világban. Megcsináltam a SEX-könyvet, azt mondták rá a kiadókban, hogy tetszik ugyan, de a népnek nem, az embereknek nem ez kell, nem adhatjuk ki. A hivatalnok azt hiszi, hogy attól, hogy ő hivatalnok, már rettentő okos is, és ezért érti meg, de aki nem hivatalnok, az hülye. Pedig a SEX-könyv rajzait fölhasználták egy szociológiai kérdőívhez is, és elmondták nekem, hogy egy ember, mikor megnézte a rajzot, sírva fakadt, hogy igen, ez az én életem. Állandó válságokban voltam, sokszor úgy gondoltam, hogy föl kellene adnom az egész szakmát, mert nem vagyok elfogadható személy.

Nem disznóság – művészet

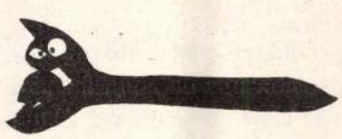

Amikor falfirkákat kezdtél gyűjteni, az is egy ilyen abbahagyás volt?

Igen, ugyanakkor ezzel a gyűjtéssel egy gondolatot vittem végig. Azt, hogy a hivatalnokok általában a művészeket igyekeznek valami arisztokrata gettóba zárni, arra való hivatkozással, hogy nem jó az embereknek, a népnek, amit mi csinálunk. És rájöttem, hogy ugyanezek a művészi gesztusok megvannak az aszfaltnépköltészetben: az egyszerű ember ezekben ugyanazzal az örömmel játszik a nyelvvel, ahogy az avantgárd, és ugyanúgy nincs megengedve neki, mert kulturálatlannak nevezik, műveletlennek, mert az éneklés hangoskodásnak számít, vagyis ugyanúgy, ahogy gettóba igyekeznek zárni a művészeket, ugyanúgy elfojtják ezeket az egyszerű művészi örömöket a másik irányban is. Az aszfaltversekre azt mondták, hogy disznóságok, de amikor összegyűjtöttem, sokan megdöbbentek, és azt mondták, hű, ez igazi művészet!

Eszedbe se jutott, hogy az összeszedett darabokat tudományosan kéne rendszerezni, vizsgálni?

De, nagyon szerettem volna, és a Népművelési Intézettől kaptam is erre kutatási keretet, összeállítottam egy százötven oldalas előgyűjtést, ezt szépen ki is nyomtatták, de én soha nem láttam, mert bezúzták.

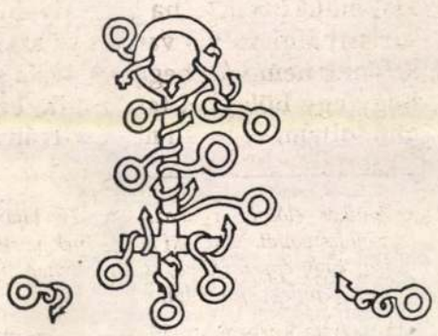

És miért? Mi volt az ok? Obszcenitás?

Nem, politika. A 150-ből volt vagy 2-3 oldal politikai, és a nyomdász följelentett. Vitányi először megígérte, hogy csak ezeket veszik ki, de másnapra „véletlenül" bezúzták az egészet. Én teljesen összeomoltam ettől, talán nem kellett volna, de hát még csak nem is láttam, és bezúzták a munkámat, pedig én úgy éreztem, ez az aszfaltnépköltészet a városi ember saját kultúrája, az enyém is, és amikor a Mozgó Világban publikáltam, nagyon sok levelet kaptam – nem értelmiségiektől –, hogy örülünk, végre elismerik, hogy ez is kultúra, nemcsak a Leonardo. És kaptam sok új szöveget is. A hivatalos válasz pedig az volt, hogy tilos. A történethez kapcsolódik, hogy egy kiállításmegnyitón beszélgettem először Krassó Györggyel, ott meséltem neki a folklórgyűjtésről, ő nagyon lelkes volt, börtöndalokat adott. Így aztán összejöttünk kb. 1979-ben, és a politikai ellenzékben már úgy voltam elkönyvelve, mint Krassó-tartozék, holott szinte mindenkit ismertem már a '70-es évek

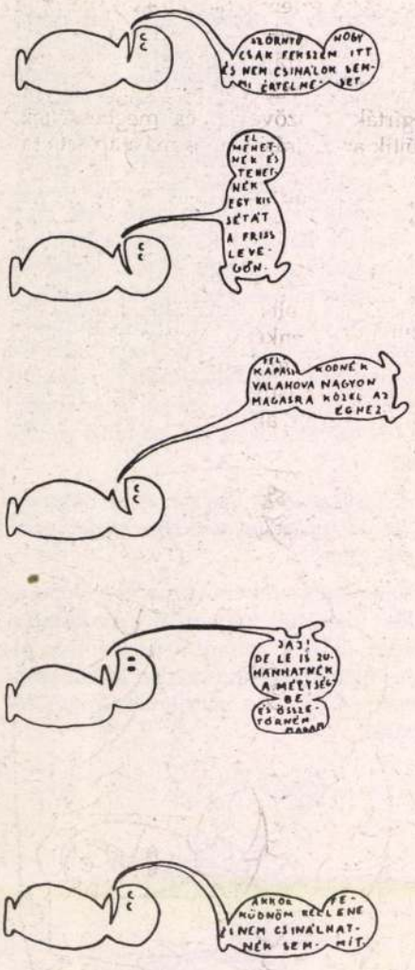

elejétől. A Haraszti-perben is benne voltam kb. '73-ban. Az ellenzékben művésznek nem nagyon ismertek el, sokan nem is tudták, hogy én filmet csinálok. Pedig rendszeresen rajzoltam szamizdatokhoz címlapot, például Demszky első sokszorosított szamizdatjának címlapját – egy saskarmos vörös csillag egy Szolidaritás-feliratot tép szét –, ezt Demszky plakát formájában is kinyomtatta. Ez eljutott Lengyelországba is, én pedig egy francia lap szerkesztőségében találkoztam ezzel a rajzzal, mondtam, jó, ezt én csináltam, mire ők, hogy nem hiszik, mert ez Lengyelországból jött. Általában úgy voltam vele, hogy bárki, ha megkért valamire, akkor – ha nem volt ellene elvi kifogásom – megcsináltam. Nem akartam félni, ami nem volt könnyű, mert művészi körökben is éreztem: voltaképp természetesnek tartják a megtorlást szokásjogon; ha valaki olyat csinál, amit nem szabad, az vessen magára. Például amikor elpanaszoltam valakinek, hogy nem adják ki a SEX-könyvet, és magánkiadásra se kapok engedélyt, pedig a rajzok egyenként mind megjelentek az ÉS-ben és másutt, azt mondta, hogy persze, mert a Krassóval élek együtt. És nem volt felháborodva.

Hát igen, nyilván féltek, hogy a megszerzett helyeket föl kell adni. Mert a hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején azért, ha a magyar állam Nyugat-Európába, Amerikába kiállítást vitt, akkor már nem a Kossuth-díjasokat vitte, hanem az avantgárd békésebb, jobban kezelhető, kevésbé politizáló képviselőivel villantott.

Azt én szintén meg tudtam érteni, ha valaki a szakmáját nem akarta föladni a politikáért. Ebben Demszkyékkel nem értettem egyet, mert ők ezt felháborító gyávaságnak tartották. Én csak azt tartottam sérelmesnek, ha valaki jogosnak fogadja el a jogtalant, de azt nem, hogy enged az erőszaknak. Én is a szakmámban akartam maradni, noha persze nyilván nagyon megnehezítették ezt az ellenzéki kapcsolataim. A Kecskeméti Filmstúdióban volt egy ösztöndíj, amit megpályáztam, az ottaniak, például Szoboszlay Péter, Molnár Péter nagyon szívesen vették volna, ha ott dolgozom, és én is arról álmodoztam, hogy ott milyen sok mindent tudnék csinálni, tanulni. Valahogy hivatalosan soha nem utasítottak el, csak mindig mások kapták meg. Az élet így ment, és én ettől eléggé el voltam kenődve.

De például terveztél színházi díszletet.

Az '74–75-ben volt, Kaposvárra hívtak, a *Három testőr*höz, aztán Arnold Wesker *Konyha* című darabjához, később még egyszer a Katona József Színház *Három testőr* előadásához, és Pécsett Boris Vian *Smürc* című darabjához.

Ez nagyon híres volt.

A színház nekem nagyon tetszett. Tetszett, hogy él, hogy a fények a teret teljesen át tudják alakítani, és a kaposvári színházban 1984-ben csináltam is egy animációs filmet a színpad életéről, ahol világosítókkal és díszletmunkásokkal dolgoztam együtt. De '74-ben más is történt velem, akkor voltam börtönben Bulgáriában.

A börtön is csak egy hely

Hogy kerültél te börtönbe? Mit csináltál?

Sétáltam egy erdőben, eltévedtem, találkoztam egy kissé gyengeelméjű kondással, aki azt mondta, majd megmutatja, hol a buszmegálló, valójában azt hiszem, ő vitt engem be a zónába. A buszmegállóban azt mondta, hogy itt várjak. És hozta a rendőröket. Ebből lett jó kétheti börtön, ami nagyon érdekes volt, aztán életemben először repülőn ültem, mikor állami költségen hazaszállítottak. Rögtön a Fő utcába vittek rabomobillal, és ott még beszélgettek velem. Nem tudom, hogy hatott rájuk, amit mondtam, mert akkor éppen a kínai esztétika foglalkoztatott, meg a Grál-lovagok és a Biblia. Valami nagyon absztrakt dolgot adtam elő nekik a szabadságról.

Valami metafizikus dumát?

Igen. Mert a börtön nekem nagyon érdekes és fontos volt metafizikailag is.

Egyedül voltál?

Nem, cigányokkal meg narkós bolgárokkal.

Nem bántottak?

Dehogy bántottak, nagyon helyesek voltak, énekeltek is nekem, meg kitetvésztek. Egyszerű kis tolvajok voltak, elmondták, hogy jósolnak pénzért, de ők hittek a jóslásban, és kenyérgolyókkal maguknak is jósoltak, igazi hittel.

Neked is jósoltak?

Biztos, csak nem értettem. De az jó volt, hogy van egy saját személyes nyelvem, amit más nem használ és nincs hétköznapi oldala. Az ilyen nyelven az ember jobban tud gondolkodni, ezt most is érzem, hogy Angliában élek. A másik, amiért jó volt, hogy a börtön az ember számára valami végső fenyegetés, én pedig láttam, hogy nem, az egy elég kellemes hely, nincsenek létfenntartási gondok. Ebben Krassóval is egyetértettünk.

Nem féltél egyáltalán?

Mitől?

Nem tudom, hát az ember állatian fél a börtöntől.

Én csak addig félek, amíg valami meg nem történt. Ha megtörténik, akkor nem félek. És láttam, hogy ez is csak egy hely. Ugyan egy kicsit abszurd hely, hiszen, ha definiálom, az emberek azzal a céllal építenek más emberek számára egy helyet,

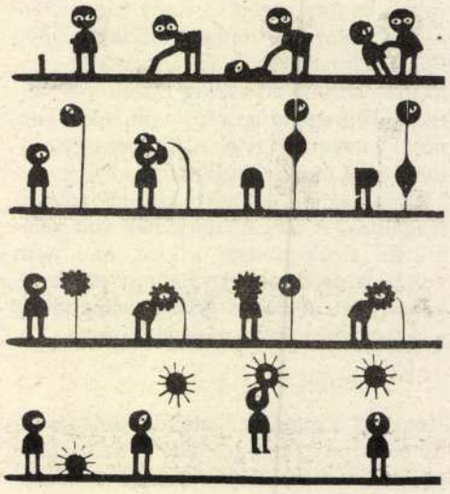

hogy ott azoknak ne legyen jó. De én egy csomó olyan kérdésen tudtam ott gondolkozni, amin más körülmények között nem tudtam volna.

Egy bolgár börtönben kínai esztétikáról.

Igen. És éhségsztrájkot is csináltam, másképp ezt se tudtam volna kipróbálni. A böjtölés része a politikai – a keleti – és a keresztény kultúrának is. Nagyon érdekes volt, hallucinációim lettek tőle.

Hány napig nem ettél?

Egy hétig körülbelül. Dühömben kezdtem, mert olyan rossz volt a kaja. És úgy gondoltam, hát ez is benne van a kultúrában, kipróbálom művelődési céllal, máshol ezt úgyse lehet, affektált lenne más környezetben. Ott meg természetes.

Vagyis nem politikai okból éhségsztrájkoltál. Tettél máskor politikai gesztusokat?

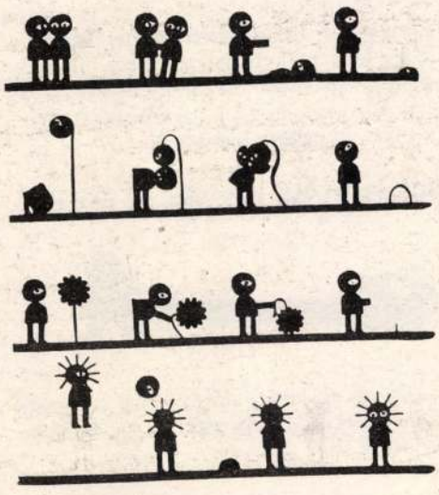

A politikában én soha nem éreztem magam otthon. Soha nem éreztem olyan biztonsággal, hogy igazam van, hogy mi a megfelelő gesztus, mint a művészetben. De amikor Krassóval összejöttünk, őt nagyon értettem, hittem az igazában, és őt támogattam vitákban is. Nagyon sok sérelem érte őt kezdettől fogva az ellenzéktől is.

Ti baloldalinak számítottatok?

Anarchistának. Vagy prolinak.

Igazság szerint ezt a szót akartam, csak nem mertem használni. Nagyon félre lehet érteni.

Krassó úgy mondta, hogy őt a „proletárösztöne" vezeti, azért ment el gimnázium helyett gyárba dolgozni, azért vett részt '56-ban a forradalomban, és később is, neki mindig megrázó és váratlan ötletei voltak, és míg a politikában nekem nem működött biztos ösztönöm, nem volt biztonságérzetem, abban biztonságérzetem volt, hogy neki igaza van. Az ellenzékben Krassó szerepével kapcsolatban nekem mindig a bibliai hasonlat jutott eszembe: hogy vannak királyok, és vannak próféták. Az ellenzék sose akarta kimondani a teljes igazságot, például azt, hogy ruszkik, haza!, ezt nem, és amikor jött valaki a Balatonról, aki az orosz katonaság viselt dolgairól írt, ezt a Beszélő nem közölte, nem lett volna „politikus", „tudni kell, hogy meddig lehet ellenzéki-nek lenni." Én pedig Krassóval egyetértettem abban, hogy nem lehet politikusnak lenni, a teljes igazságot is ki kell mondani valakinek, ő azt mondta, a szabadság az szabadság, és nem ennek vagy annak a szabadsága. Amikor Krassó híreket adott le a Szabad Európának, amit nem cenzúrázott az ellenzék, akkor ezt az ellenzék nagyon rossz néven vette, árulónak tekintették.

Olyan okosak az okosak?

Egyeztetni kellett volna?

Igen, hogy milyen híreket adjon, és kinek adja. Pákh Tibornak például nem akarták megadni a nyilvánosságot, amikor a Bem-szobornál volt egy megemlékezés, és Demszkyt, Rajkot meg még azokat, akik ott beszéltek volna, a rendőrség elvitte. Ott volt a tömeg, és nem volt, aki beszéljen, Pákh Tibor kiállt, és beszélt hozzájuk, de ezt nem akarták leadni a Szabad Európába, mert ő Szűz Máriáról beszélt, meg azt mondta, hogy ruszkik, haza! Ő nem akart okos lenni, és Krassó se akart okos lenni, hanem igaz. Igaznak is kell valakinek lenni. Amikor például Pákh éhségsztrájkot tartott, és elkezdtek aláírásokat gyűjteni, Kőszeggel együtt megírták a szöveget, és megbeszélték, gyűjtik az aláírásokat, és másnap este találkoznak. De másnap este Krassót egy bizottság fogadta, aminek Szilágyi Sándor volt az elnöke, ott ültek, és közölték Krassóval, hogy úgy döntöttek, az aláírásokat nem hozzák nyilvánosságra. Elkeseredett vita volt aztán, amibe nagyon beszálltam, egyenként veszekedtem velük, meg összevesztem, mert nagyon fölháborított az eljárásuk. Végül Nagy András volt az, aki az aláírásokat mégis kiadta,

de Kőszeg üzente, hogy nagy bajba hoztuk azokat, akik aláírták. Krassó úgy gondolta, felnőtt emberek saját akaratukból írták alá, és aki aláírásokat gyűjt, az ígéretet tesz arra, hogy nyilvánosságra is hozza, tehát ha nem, az becsapás.

Később hogy alakult Krassó és az ellenzék viszonya?

A Hálózatnál is folyt ez a kiszorítós játék, a TIB ellen, az INCONNU mellett, a kopjafaállításért a 301-es parcellában, és az SZDSZ megalakulásakor is. Krassó benne lett volna az SZDSZ-ben, benne lett volna a Pofoszban, szeretett volna együttműködni, de neki megvolt a maga vonala, és az nem kellett senkinek. A választások előtt fölajánlotta az V. kerületben a választási szövetséget, ahol Tamás Gáspárral indultak, de nem egyezkedtek vele, őt ki akarták szorítani. Bár személyesen szerették, azt hiszem, Krassót mindenki szerette, csak az okosságuk nem engedte. És ez az okosság szerintem nem volt olyan

okos, most is úgy gondolom, nem olyan okosak az okosak.

Menjünk vissza egy kicsit időben. Mi történt, amikor kimentetek Angliába?

Krassó 1984-től rendőri felügyelet alatt állt, '85 januárjában és februárjában volt két infarktusa, és aztán jött a bátyja balesete, bennégett a londoni lakásában, és a halálán volt – ekkor engedték ki, életében először Nyugatra, így mentünk ki '85 novemberében Londonba. A bátyja két hónap múlva halt meg, és ez Krassót nagyon megrázta; egész életükön át a legfontosabbak voltak egymás számára, ezért veszekedtek annyit, nevetségesen hasonlítottak egymásra. Én tulajdonképpen nem nagyon akartam volna akkor kimenni, volt abban az évben egy nagy retrospektív kiállításom, elkezdtek munkák jönni, megpezsdült körülöttem a művészeti élet, de nem hagyhattam ebben egyedül, neki mennie kellett. Megvolt a temetés, aztán meghívtak bennünket Amerikába. Akkor nagyon sokat veszekedtünk. Őt egész személyiségében megrázta a bátyja halála, meg talán a külföld élménye is, aztán sok mindenben felszabadult, magabiztosabb lett, mert a bátyjával szemben, aki zseniális volt, neki mindig intellektuális kisebbrendűségi érzése volt, és a Nyugattal kapcsolatos maradék illúziói is szétfoszolhattak.

Hogy hatott rád Amerika?

Négy hónapig voltunk Amerikában, oda mentünk, ahova akartunk, börtönt néztünk és Disneylandet, mint a ketten nagyon élveztük a másik választásait, ebben nagyon jó pár voltunk. Amerika iszonyú nagy, és fölülről kockás az egész, még az eső is másképp esik, elementárisabb az időjárás is. Elementárisabb az egész ország.

És nem akartatok ott maradni?

Iszonyú nehéz volt az egész kinnmaradás kérdése. Bennem több volt a kalandvágy, benne több a hazaszeretet. De ott volt a bátyja lakása, jegyzetek, ez ott maradt Krassó vállán, és kapott is erre pénzt, hogy a bátyja hagyatékát földolgozza, és az ellenzéket onnan támogassa. Én pedig még azt is gondoltam, hogy ha hazajönne, itt életveszélyben lenne. Akkor volt Lengyelországban a Popielusko-ügy, és két gyanús haláleset Magyarországon is. Ő rám hárította a döntés felelősségét, és én azt hiszem, jól döntöttem. Nekem más szempontjaim is voltak a kinnmaradásra. Én mindent élveztem, belementem mindenféle helyzetekbe, és ugyan sokkal rosszabbul tudtam angolul, hiszen ő Bill Lomaxot fordított, mégis kisebb volt az önbizalma. Nekem volt hallásom és nyitottságom. Én kíváncsi voltam. Neki honvágya volt, azt mondta, ő valójában nincs kint, hanem itthon van, csak kintről többet tud segíteni. Ő nem volt soha emigráns. Én se emigránséletet éltem, tanulni voltam kint, ő meg dolgozott.
Igen hathatósan támogatta a szamizdatot, gépeket küldött, nyomdafesték-utánpótlást, és ha Demszkynek kellett valami kallantyú, akkor elment és beszerezte. Senki nem volt az egész Nyugaton, aki rendesen utánajárt volna rajta kívül egy kallantyúnak. És csinálta az '56-os megemlékezéseket a 30. évfordulóra – ami a SZER-ben le is jött –, ez, én úgy gondolom, nagyon szép ötlet volt, hogy fiatal és öreg, otthon és a külföldön élők, tizenöt országból, olyanok is, akik akkor még meg sem születtek, arról beszélnek, mit jelent nekik '56. Egy nagy egységet akart létrehozni, ami sikerült is, bár ebben az ellenzék testületileg nem támogatta őt. Amiben megint csak lehet, hogy okosak voltak, de nem volt igazuk.

És ő ezt hogy élte meg?

Nagyon keserűen. Ez neki nagyon rosszulesett, de nem adta föl. A proletárösztöne fontosabb volt, mint az, hogy befogadják. Nagyon elesettnek érezte magát Londonban, csak Magyarországhoz kapcsolódott, és ettől úgy éreztem, hogy szinte kiköveteli, hogy adjam át magam az ő ügyének. Ez a harc különben kettőnk között az első perctől fogva ment. Nagyon jól tudtunk együtt dolgozni, de mind a kettőnk azt akarta, hogy a másik az ő pályájára menjen át. Én Londonban filmet csináltam, tanítottam a London Filmmakers Coopban animációt, kiállításaim voltak, és nem éreztem azt sem, amit itthon, hogy azzal, hogy egy politikuspályához vagyok kötve, attól velem mint művésszel valami baj van. Ott természetes volt, hogy a művész politizál. És a London Filmmakers Coopban nagyon sok szeretetet és megbecsülést kaptam, befogadtak engem és őt is. Aztán könyveket is készítettem, és rájöttem, hogy nekem nem az a fontos, hogy legyen megrendelő: az ember úgy is csinálhat könyvet, hogy lesokszorosítja. Az a könyv akkor már megvan.

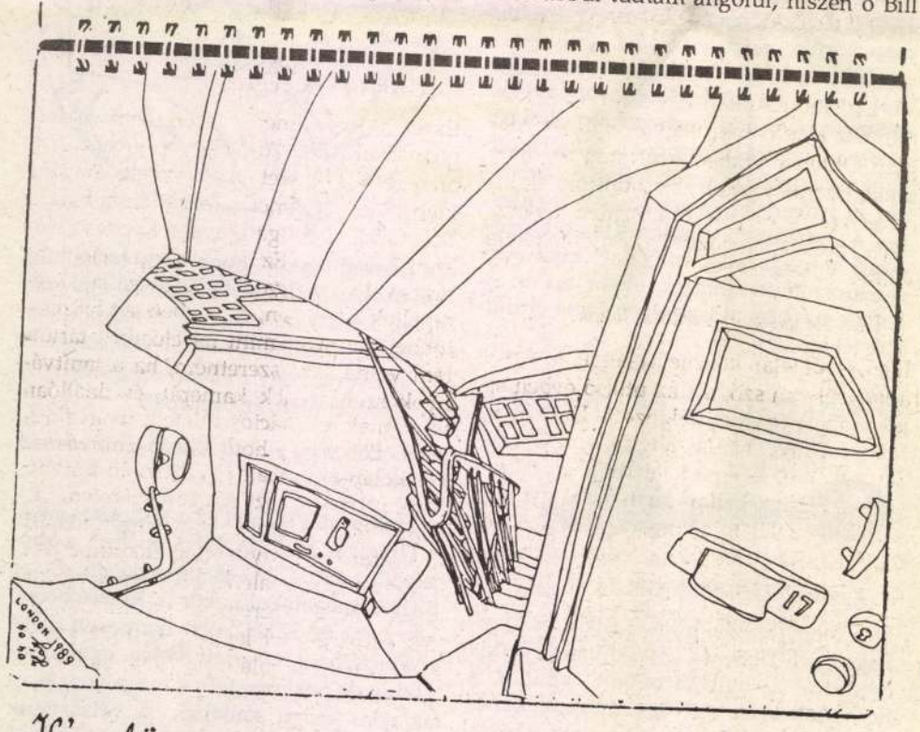

Ki vagyok én, és ki más?

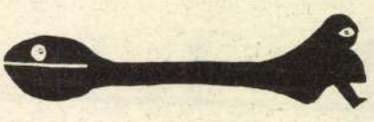

Szóval ugyanúgy nem érdekelt az egzisztenciális helyzeted, mint ahogy korábban itthon sem?

Igen, mert nekem mindig valamiféle élettervem volt. Ezt már tizenhat éves koromban kitaláltam, hogy nekem nem attól lesz egzisztenciám, hogy mások elismernek. Kamaszkoromban meggondoltam, hogy sok pénzt keresni és sokat költeni ugyanannyi, mint kevés pénzt keresni és keveset költeni. És elhatároztam, hogy én nem fogok sokat költeni. Ha az ember pénzt keres, eladja magát, és inkább nagyon alacsonyan tartottam az életszínvonalamat. Én egy igazán és valóban jó művész szeretnék lenni. Amikor Amerikában voltunk, megnéztem a múzeumokban, mikor csinálta Miró vagy Cèzanne a nagy műveket, és láttam, hogy negyvenéves koruk után. Azt remélem, hogy amit én eddig csináltam, az még nem az igazi, annál még lesz egy igazibb. Amikor a gyerekem megszületett, az nagyon jó volt arra is, hogy egy kicsit megint kívül legyek a világból, egy kicsit biztosabb legyek, hogy ki vagyok én, és ki más. Mert összeolvad az ember a környezetével, ha nem vigyáz.

És a politizálást befejezted?

Nem kezdtem el, és nem fejeztem be. A politizálás a polisz ügyeivel való törődés. Tehát ugyanolyan természetes legyen a számomra, hogy mosogatok, és hogy érdekel, betiltják-e a filmjeimet.

Én nem erre gondoltam, hanem hogy örököltél egy pártot.

Hát igen, ez nagyon nehéz. Krassó is abba akarta hagyni, és nincs is olyan személy, aki tovább tudná vinni, nincs aki kézben tudná tartani, ez nekem eszembe se jut. Viszont nagyon jó emberek vannak benne, tehát tovább kéne vinni, de nem párt formájában. Azok az idősebb emberek, akik meg vannak roppanva a múlt súlyától, és Gyurit nagyon szerették, mentek utána, most azt kérdezik, ki után menjünk, és mennek mindenki után. És vannak mások, főleg fiatalok, bennük van erő és becsületesség, ők egy új csoportot akarnak csinálni, azt hiszem, belőlük lesz valami, mert magukban keresik, hogy merre menjenek.
Aztán itt van az az alapítvány, amit én tavasszal tettem Krassó Miklós és Krassó György hagyatékának feldolgozására, publikálására, egy archívum létesítésére. Azt hiszem, nagyon sok fontos anyag van, interjúk '72–73. március 15-ről, összegyűjtött dokumentumok, teljes szamizdatgyűjtemény, megemlékezések a nyolcvanas évek elejétől, úgy gondolom, ez az archívum fontos lenne. A Fő utcai lakásában szerettem volna az archívumot kialakítani, írtam a gyerek nevében egy lemondónyilatkozatot még tavasszal, 28 országgyűlési képviselő is aláírta a kérvényt, és erre Demszky nem is válaszolt.

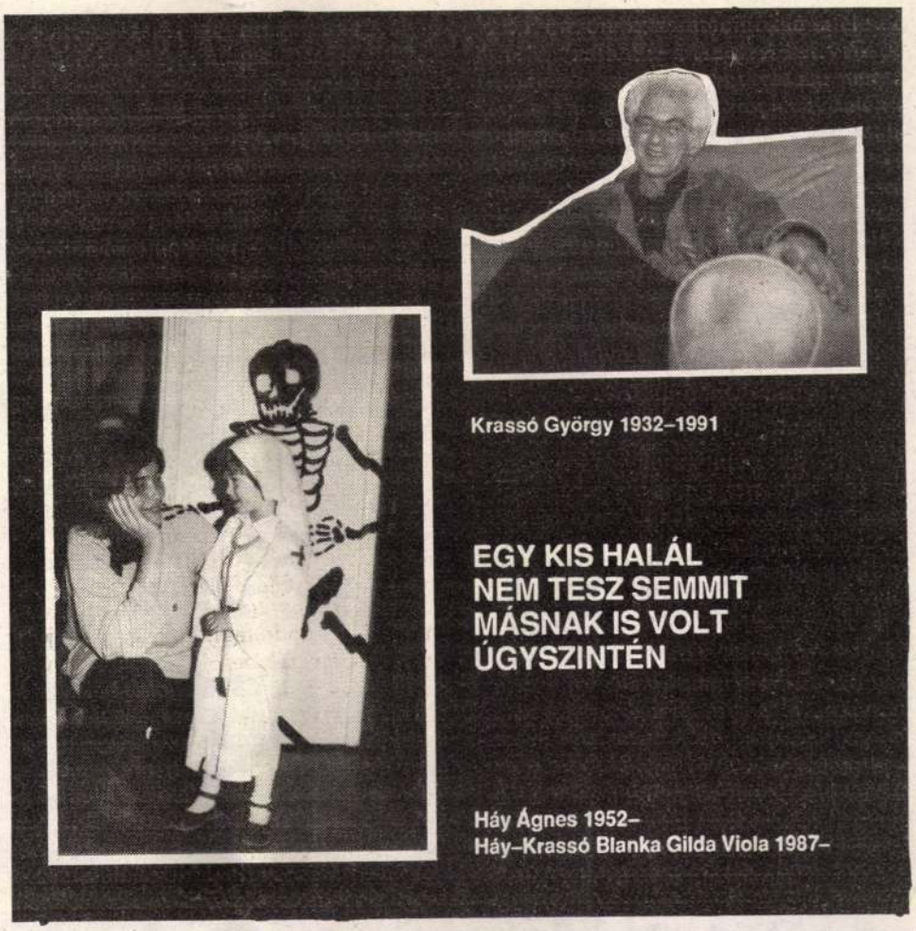

Krassó György 1932–1991

EGY KIS HALÁL NEM TESZ SEMMIT MÁSNAK IS VOLT ÚGYSZINTÉN

Háy Ágnes 1952–
Háy–Krassó Blanka Gilda Viola 1987–

A lakás pedig, azt hiszem, azóta is üresen áll. Ugyanott Krassó egyik tervét is szeretné az alapítvány megvalósítani, a Magyar Október Szabadsajtót, ami segítene magánszemélyeknek és csoportoknak kiadványokat, könyveket készíteni, terjeszteni. Ez a szólásszabadság tárgyi feltétele volna.

De most valami pereskedés folyik.

Igen, erről talán kellene itt beszélni. Arról a lányról van szó, aki az utolsó évben éjjel-nappal együtt dolgozott Krassóval. Biztos vagyok benne, hogy Gyuri őt igazán szerette, és én is családtagnak tekintettem. Semmi bajunk nem volt egymással Gyuri haláláig. Ő most a Magyar Október Párt ellen fordult, ellenem és még a gyerek ellen is. Szeretném, ha megértené, hogy ez egy kaukázusi krétakör helyzet, egyikünk se győzhet úgy, hogy ne ártana Krassónak. Ez a viszály szégyent hoz rá. Most az újság útján is üzenem neki, hogy én nem vagyok ellene. Nekem az a fontos, hogy Krassóból annyi maradjon meg, amennyi csak lehet, ezért együtt kellene működnünk. Nem feltétlenül akarok dolgozni az alapítványban, nem bánom, ha ő csinálja, vagy ő is csinálja Krassó többi barátjával együtt. Én inkább művészettel szeretnék foglalkozni.

Októberben a Liget Galériában volt kiállításod Haláltánc címmel.

Ezzel a halálélményt szeretném feldolgozni valahogy, de nagyon nehéz. Az anyagból könyvet is készítek magánkiadásban, és filmet is forgattam a Balázs Béla Stúdió támogatásával a Képzőművészeti Főiskolán. Ez egyben animációoktatás is volt, a hallgatók improvizáltak, szerepeltek a filmben, és közben azt hiszem, többet tanultak, mint ha előadást tartottam volna. Azt szeretném, ha a tanítványok szereznének kamerát, és önállóan folytatnák animációs ötleteik megvalósítását. Fölkértek, hogy az Iparművészeti Főiskolán is tartsak egy hasonló kurzust márciusban. Én ezt nagyon szeretem csinálni. Szerveztem egy képregény-kiállítást, ami most nyílt meg decemberben, szintén a Liget Galériában. Jövő évben arra a kiállításra szeretnék készülni, ami valószínűleg ősszel lesz Székesfehérváron. Ez már nem a halálról szólna, hanem az életemről, arról, hogy akkor leszek negyvenéves, tehát úgy az emberélet útjának felén ideje lenne elkezdeni.

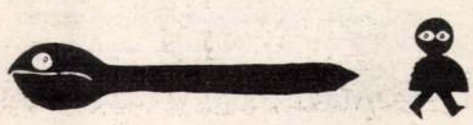

Két kiállítás

Kontempláció a zajban

*Karátson Gábor*nak az elmúlt négy-öt évben festett képei – technikájukat és témáikat tekintve – nem különböznek a korábbiaktól. Csupa régi anyag és eljárás: tojástempera, falábla ragasztott vászon, lassan „fejlesztett" felületek, s a kép tárgya mindig valami hír a világból, a nagyvilágból egészen pontosan. A nagyvilágot, vagyis a rikító és zajló külsőt a legbanálisabb, egyúttal a legemblematikusabb *eseteket* termelő politika, bűntan vagy sport szcénáinak vizuális törmelékein keresztül engedi magához Karátson – az újságok fényképein át, vagyis azok tükrében és értelmezésében. Így a festőnek és magába oldja a köztörténeteket. Az első lépés még régről ismerős: a kommunikáció által megnevezett jelenetek és szereplők a pop artnak (meg a nouveau réalisme-nak) is kedvelt elemei voltak, s rendesen használódtak a hír és a személyiség, vagyis és más szempontból a történelem konzumálódásának, ornamentálissá válásának illusztrálására. Karátson második lépése ebből a szempontból azonban már más irányba visz: számára – azt hiszem – *a hír és a híres* eleve külsődleges, és csak díszítőfunkcióval rendelkezik, pusztán csak szimbolizálja a világot, a külsőt. A profán realitást, az azonos

FOTÓ LUCOSI LUCIO LÁSZLÓ

Karátson Gábor: VI. Pál szembeszáll a viharokkal

– a lényeg látszatát illetően – csak a valóság rontott mása, a triviálisnak hamis és színtelen lenyomata jut (választja azt ő maga, igaz, hogy máshoz évtizedek óta nemigen lehet hozzájutni), s aztán valamiképp szétrugóra járó eseményeket, melyek ugyan létezők, de amelyek bensővé téve, interiorizálva jelentőségüket vesztik. Arra azonban alkalmasak, vagyis csak arra alkalmasak, hogy *benne marasztalják a világban a művészt*, hogy Karátson fönntarthasson és megőrizhessen egy hagyományos, mondhatnám konzervatív viszonyt a festészet tiszta absztrakció előtti elveivel és gyakorlatával, s hogy – nem formai szempontból – befuthassa az interiorizáció teljes pályáját. Ez annál is inkább fontos, mert miután a festő végeredményben csak az értelmezéssel, a képpel, s nem az eredeti világgal kerül kapcsolatba, az újságnyomat valósága – halottsága miatt is – nem leképeződik, hanem megemésztődik. A pápák, királynék, elnökök, teniszbajnokok, terroristák és egyéb népségek gesztusai, mozdulatai így lesznek valamifajta szögletesre merevedett parkinsonos balett cél nélküli pas-de-deux-i a tettektől végképp elszakadva.

A hetvenes-nyolcvanas években festett képek meglehetősen színesek, egyben rajzosak is voltak, úgy emlékszem, szép régiesen követték a flamandok, M. S. mester és Paul Klee színharmóniáit. Az újabb festmények jóval visszafogottabbak, s a rajzosságot valami furcsa mozaikszerűség, egyben tartott töredezettség váltotta föl. A (múlt)századforduló francia festészete – a nabis – néhány mestere és persze Rippl-Rónai dolgozott ilyesformán egy időben. Úgy tetszik, mintha Karátson attól a fénytől is szabadulni igyekezne, ami korábban ki-kiröppent munkáiról, s a tört színek tompaságával-komolyságával akarná teljesen elfedni, időn és téren kívülivé rekeszteni a feledésre méltó világ maradékait is.

*

Köves Éva festményei ugyancsak egyfajta interiorizáció eredményei, ám e munkák nem az ágáló ember világának elemeit, nem a művi realitás morzsáit, hanem univerzálisabb, egyszersmind eleve időtlenebb „tényeket" formálnak bensővé.

A nagy, majdnem monochrom képek hol örvénylő, hol éppen csak borzolt felületükkel halvány táji asszociációkat sugallanak, ám egyetlen mozdulatnak sincs narrativitása. A sugárzó, fehér mezők inkább az *elemekre*, az elemek mozgására és viszonylataikra utalnak – a jó kis mákonyosságnak is utat nyitó panteizmust elkerülve – különösebb misztikus függelék nélkül, tiszta festői eszközökkel. Néhány képén sajátos formák, pontosabban formamaradványok utalnak valamiféle *szilárd helyzetre*, mintha egykor volt és valaha értelmezett jelek árnyékai rögzülnének az emlékezetben.

Úgy tetszik, Köves Éva érzékenységénél csak fegyelmezettsége erősebb, meg a verbalizmustól idegen puritanizmusa, mely még korábbi, sokkal színesebb és *zajosabb* képeit is egyszerűségre szorította. Szép és komoly festményei mintha valami őrületes méretű tájkép téli egéből szakítottak volna ki felületeket, máshova nyíló síkokat.

HAJDU ISTVÁN

(Karátson Gábor képei az Óbudai Társaskör Kiskorona utcai galériájában, Köves Éva munkái a Fiatal Művészek Klubjában láthatók.)

2000

IRODALMI ÉS TÁRSADALMI HAVI LAP

Szerkeszti: Bojtár Endre, Herner János, Horváth Iván, Kovács János Mátyás, Margócsy István, Szilágyi Ákos, Török András.
Főmunkatárs: Lengyel László. Olvasószerkesztő: Barabás András.

»Van gonosz, tisztelt egybegyűltek.«
KRASZNAHORKAI LÁSZLÓ

»Úgy is mondhatnánk,
hogy engem elhagyott a történelem.«
RAYMOND CARVER

»Leninnek is meg kellene adni a végtisztességet.«
SZILÁGYI ÁKOS

HAY Ágnes

Mcmxciii Május

Szerkesztőségi órák: csütörtökön délután kettőtől négyig a New York kávéház karzatán.

ÁRA NEGYVENKILENC FORINT

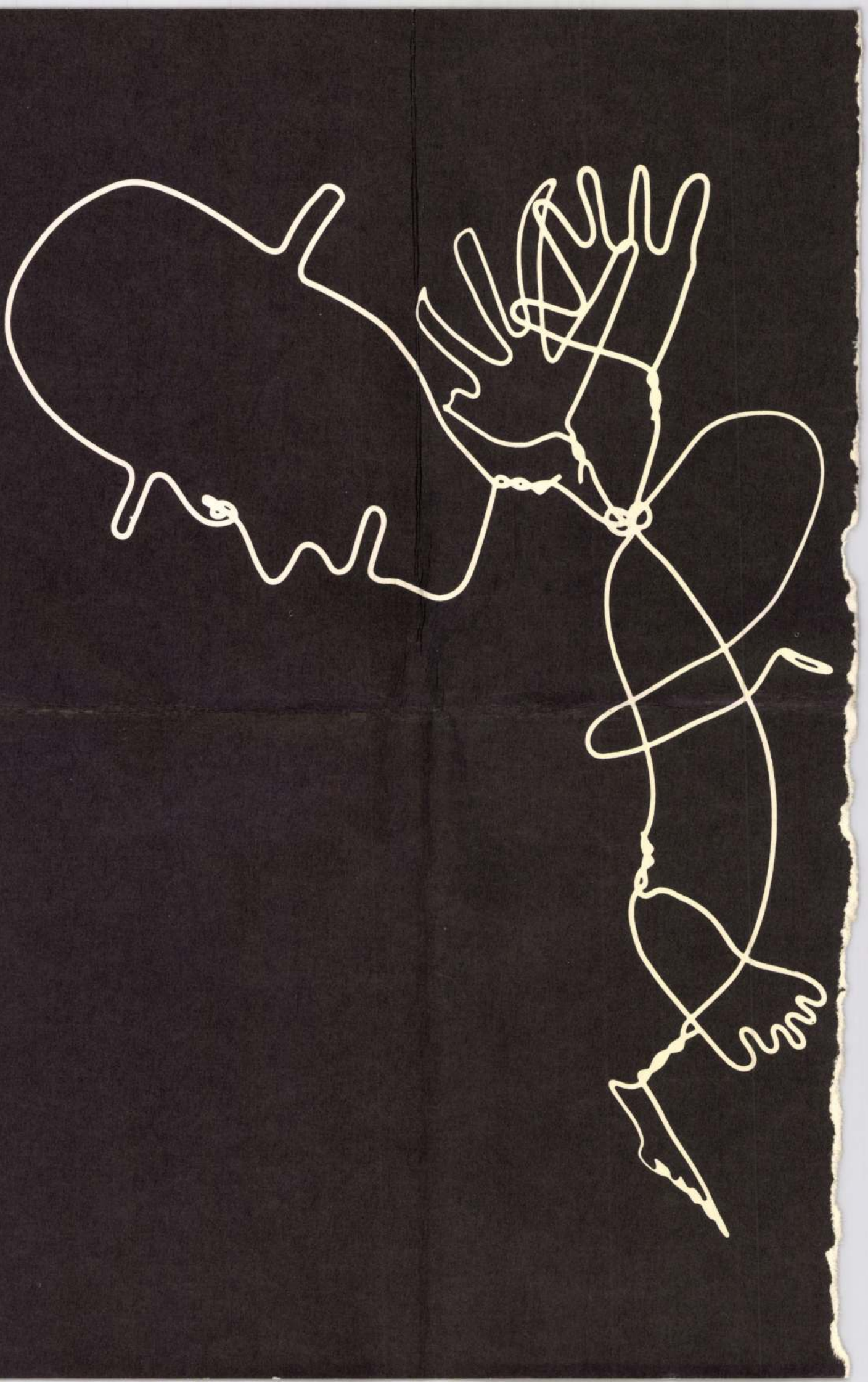

szovjet köztársaságot fogják fel Lenin-emlékműként, pontosabban „Lenin emlékének valóságos, gyakorlatias megörökítéseként", miután „a tiszteletadás külsődleges formáira semmi szükség". Ez a „megörökítés" – mint írják – „nem haszontalan tárgyakban és rekvizítumokban fejeződik ki, hanem csupa olyasmiben, ami népgazdaságunknak és forradalmunknak hasznára válik és gyarapítja országunk erejét. Például javasoljuk: 1. Kommunaházak építését munkások számára; 2. Paraszti lakóházak építését; 3. A Szovjetunió rádióhálózatának kiépítését; 4. A Szovjetunió villamosítását; 5. Repülőgyártást. Egyben támogatjuk azt a tervezetet, amely szerint Lenin elvtárs sírján szónoki emelvény épülne." („Ob uvekovecsenyi pamjatyi Lenina", in: *Pravda*, 1924. febr. 22.)

94. Jellemző, hogy még Scsuszev, az ideiglenes famauzóleum és a végleges márványváltozat tervezője és megépítője is a forradalmi kultúra szimbolikus racionalizmusához alkalmazkodik ezekben az években: „Tribünt javasoltam – írta később –, de síremlék lett belőle." (Idézi: K. N. Afanaszjev: *Eszmék, tervek, épületek*, Corvina, 1977. 75. old.) „A gúla formát a Vörös téren a mauzóleum számára alkalmatlannak találtam. »Lenin meghalt, de az ügy él tovább« – úgy véltem, *ez az az eszme*, amelynek a mauzóleum építészeti formájában ki kell fejeződnie. Ebből kiindulva lépcsőzetes emlékmű-kompozíciót készítettem. (...) A mauzóleum általános formája egy csonka gúla, amelynek kissé megemelt, lábakon álló felső része *koporsófedelet idéz*" – írta Scsuszev egy 1937-es cikkében. („Mavzolej Lenina", in: *Arhitekturnaja gazeta*, 1937. jan. 22.)

95. B. Orlov: „K uvekovecsenyiju pamjatyi V. I. Lenina", *Izvesztyija*, 1924. február 7.

96. J. Tugenhold: „K diszkusszii o pamjatnyike t. Lenina", *Izvesztyija*, 1924. febr. 24. (Magyarul részlet in: *Tatlin*, Corvina, é. n. 250. old.)

97. Uo.

98. „Kak pocstyity pamjaty Iljicsa?" in: *Pravda*, 1924. febr. 21.

99. J. Tugenhold, uo.

100. Nyikolaj Fjodorov, *i. m.* I. 50. old.

101. *I. m.* 50., 53. old.

102. *I. m.* 616. old.

103. *Otcsot komisszii CIK SZSZSZR...*, i. m. 47–48. old. Ld. még erről: Alfred Kurella Sinkó Ervinnek: Sinkó, *i. m.* 162–163. old.

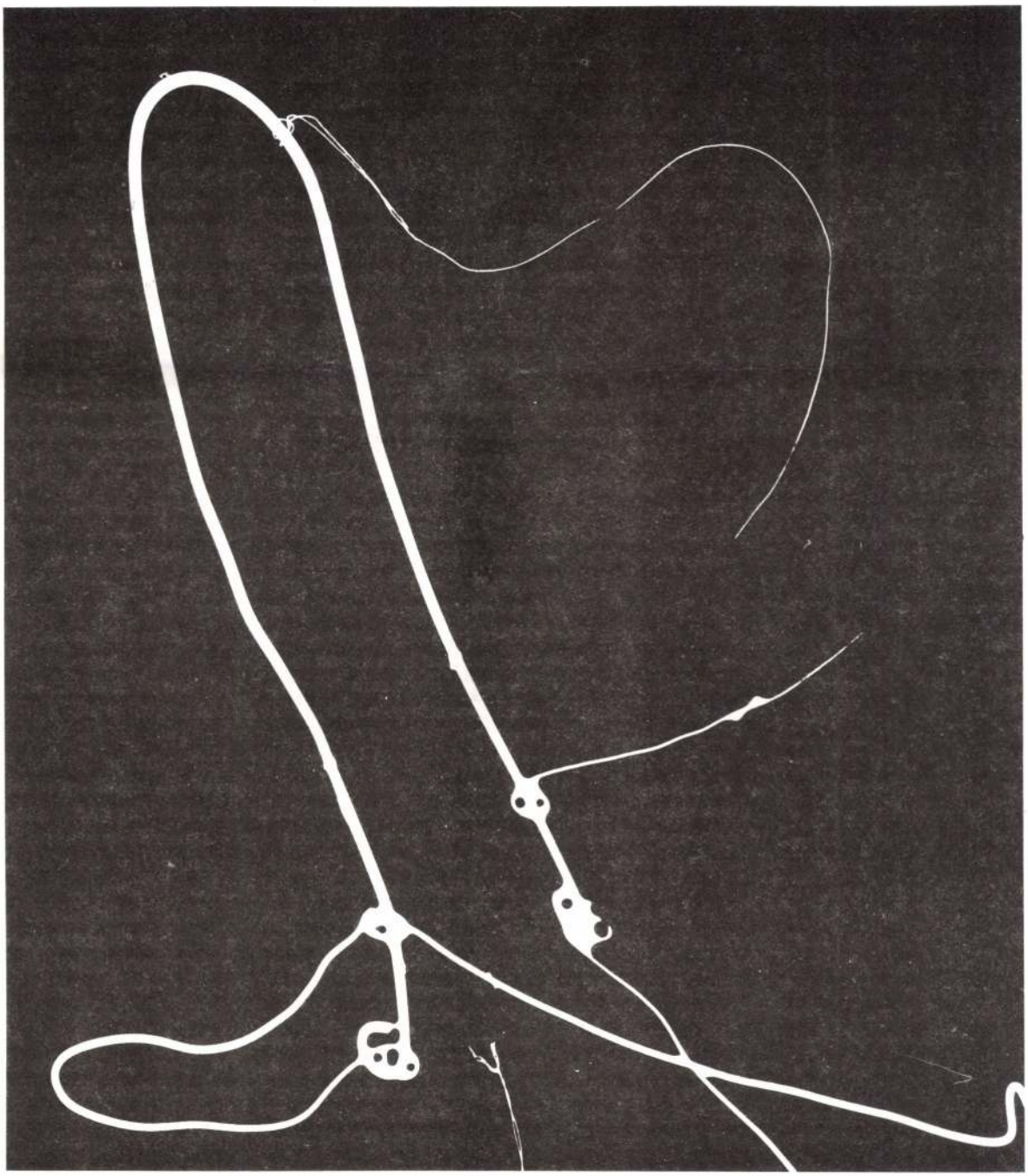

„Amerika"-vitáról: Ny. Trifonov: *Lunacsarszkij és a szovjet irodalom*, Magvető, 1978. 413–416. old.

52. Ld. Boris Groys: „Lenin i Linoln – otnosenyije k szmertyi", in: *Iszkusszstvo kino*, 1992. 1. sz. Vö. még az I. Péter által létrehozott Kunstkammer elnevezésű látványossággal, amelyet Jurij Tinyanov is megörökített *A viaszfigura* című kisregényében (Európa, 1965). *A viaszfigura*, amely 1932-ben íródott, mikor a Lenin-mauzóleum már javában üzemelt, I. Péter halotti viaszképmásának története. A viszafigura elmés gépezet volt, amely bárki közeledésére felállt és fenyegető kézmozdulattal feléje intett: „Kifelé!"

53. Boris Groys, *i. m.* 59. old.

54. *I. m.* 57. old.

55. Ld. erről: Nina Tumarkin: *Lenin lives! The Lenin Cult in Soviet Russia*, Harvard, 1983.

56. Pavel Florenszkij, *i. m.* 116.old.

57. *I. m.* 118. old.

58. *I. m.* 119. old.

59. Uo.

60. Ld. erről: Valerij Lepahin: „A hészükhazmus és az »Élő Ikon« fogalma", In: *Aetas*, 1991. 2. sz. 47–57. old.

61. Ld. erről: „Vszkrityije moscsej 1918–1920", in: *Russzkaja Miszl*, 1992. 3957. sz. 16. old.

62. Nem egy korabeli avantgardista filmes, többek között Lev Kulesov is forgatott ezekről a „sírfeltárásokról" filmet. Ld. erről: *Nyezaviszimaja Gazeta*, 1992. 98. sz. 7. old.

68. Leonyid Szedov: „Pjosztraja dusa – Ob otnosenyii k szmertyi", in: *Rogyina*, 1992. 1. sz. 64. old.

64. Dmitrij Mereskovszkij, *i. m.*

65. *I. m.* 78. old.

66. *I. m.* 64. old.

67. *I. m.* 65–66. old.

68. *I. m.* 66. old.

69. Máté, 22, 32.

70. Lukács, 24, 36–43.

71. Dmitrij Mereskovszkij, *i. m.* 31. old.

72. *Rabocsaja Moszkva*, 1924. jan. 25.

73. Uo.

74. Ld. Larisza Liszjutkina „V Moszkve, na krasznoj ploscsagyi" című cikkében, in: *Vek XX i mir*, 1989. 9. sz. 25–28. old.

75. *Rabocsaja Moszkva*, 1924. jan. 25.

76. Vl. Majakovszkij kirohanásai Eizenstejn *Októberének* „Lenin-utánzatai" ellen már két kulturális korszak, az ultramodern forradalmi és az antimodern totalitárius összecsapását vetítik előre: „A filmről beszélgetve felhasználom az alkalmat és minden lehetséges módon tiltakozom az ellen, hogy Lenint mindenféle hozzá hasonló Nyikandrovok révén vigyék filmvászonra. Undorító látni, mikor egy ember Lenin pózait veszi fel, az ő mozdulatait utánozza – és az egész külseje mögött végtelen ürességet, végtelen gondolati űrt érzünk. Tökéletesen igaza volt egy elvtársnak, mikor azt mondta, hogy Nyikandrov nem Leninre, hanem a róla készült szobrokra hasonlít. *Mi nem azt akarjuk látni, hogyan játssza el a vásznon egy színész Lenint – magát Lenint akarjuk látni, aki ha nem is sok kockáról, de mégis reánk tekint a mozivászonról.*" (Vl. Majakovszkij: *Oroszország, a művészet és mi*, Corvina, 1979. 212. old.)

77. Nyikolaj Fjodorovról ld. Stephen Lukashevicz: *N. F. Fedorov (1928–1903): A Study in Russia Eupsychian and Utopian Thought* New York, 1977. A „Filoszofija obscseva gyela" című főműve nem egységes filozófiai alkotás: tanítványai, V. A. Kozsevnyikov és Ny. P. Peterszon állították össze Fjodorov hátrahagyott leveleiből, feljegyzéseiből, töredékes kéziratiból és adták közre két kötetben. Az első, terjedelmesebb kötet 1906-ban látott napvilágot Vernijben 480 példányban (1204 oldalon), de a szerző intencióinak megfelelően kereskedelmi forgalomba nem került (a belső borítón jelezték is: „nye dlja prodazsi" – nem árusítható). A második kötet csak 1913-ban jelent meg Pétervárott.

78. „Az istenkeresés semmiben sem különbözik jobban az istenépítéstől vagy istenteremtéstől stb., mint a sárga ördög a kék ördögtől – írja 1913-ban Lenin az épp »istenépítő« Gorkijnak. – Ha nem azért beszélünk istenkeresésről, hogy állást foglaljunk *mindennemű* ördög és isten ellen, hanem azért, hogy a kék ördögöt elébe helyezzük a sárgának, akkor ez százszorta rosszabb, mintha egyáltalán nem mondunk semmit." (Lenin–Gorkij: *Levelek, visszaemlékezések*, Európa, 1959. 116. old.) Ld. még: J. Scherrer: „La »construcion de Dieu« marxiste ou la »recherche de Dieu« chrétienne: les termes bogostroitelstvo et bogoiskatelstvo", in: *Russia* (1980), 4. szám, 173–198. old.; Donáth Péter: „Dokumentált tézisek az »istenépítés« tanulmányozásához", in: Uő: *Elmélet és gyakorlat. A „baloldaliság" korai történetéhez: Gorkij–Lunacsarszkij–Bogdanov 1907–1910*. Budapesti Tanítóképző Főiskola, 1990. 183–197. old.

79. Nyikolaj Fjodorov: *Filoszofija obscsevo gyela*, 1. köt., Vernij, 1906. 288. old.

80. *I. m.* 331. old.

81. Nyikolaj Bergyajev: *Religija voszkrescsenija*, in: Uő: *Tyipi religioznoj miszli v Rosszii, Szobranyije szocsinyenyij* 3. Párizs, 1989. 297. old.

82. Uo.

83. Ld. erről: Mihail Heller: *Andrej Platonov v poiszkah scsasztyja*, Párizs, 1982. 30–54. old.

84. „Levegőt levegőt, / mint kő követ köt meg, / romlás, elmúlás nem éri el soha. / Így szökik az égbe / s tündöklik időtlen / az emberi föltámadás műhelycsarnoka. / Ő ül itt, / a boltozatos koponyájú / vegyész, / kísérlet előtt ráncolja homlokát. / Előtte könyv / – »A földmindenség« – / egy nevet kinéz. / Huszadik század. / Kit is támasszunk föl tehát? / Mondjuk, Majakovszkij..." (Vlagyimir Majakovszkij: *Erről, Helikon*, 1984. 71–72. dol.) A „föltámadás műhelycsarnoka", vagyis a kommunista jövő – a megvalósult forradalom és szerelem világa, a „létező paradicsom" – a poémában a „bit"-tel, a kispolgári mindennapisággal, az életformával, a sivársággal és banalitással áll szemben, s ha az előbbinek a „feltámasztás", utóbbinak a halál kispolgári giccse felel meg: „Szúnyogdöngéssé vékonyul a basszus. / Tányérok fölött nem hallik, csak halk szusz. / Fakul a fal, / tapéták / foszlanak szét öklin... / Színeit rézkarc szürkéje nyelte el. / Falakról / a város / fölé növekszik Böckin, / S Moszkvaként mered ránk a Holtak szigete. / Így volt, s nincs másként ma sem. / Felfoghatja-e / ép ész? / Ott, / a ladikban, / leplesen / ül s nem rezzen e révész. / Tenger / vagy szikla-part – a táj / halotti csöndbe dermedt..." (*I. m.* 48. old.)

85. Roman Jakobson: *Szmerty Vlagyimira Majakovszkovo*, Berlin, 1931. 24. old.

86. Ny. Hardzsiev–V. Trenyin: *Poetyicsezkaja kultura Majakovszkovo*, Moszkva, 1970. 120. old.

87. In: *Gorkij i szovjetszkije piszatyeli – Nyeizdannaja perepiszka*, 70. köt. Moszkva, 1963. 134. old.

88. Idézi: M. Sz. Olminszkij: „Krityicseszkije sztatyji i zametki", in: *Proletarszkaja revoljucija*, 1931. 1. sz. 149–150. old. Leonyid Boriszovics Kraszin (1870–1926) életéről és munkásságáról ld. L. B. Kraszin)„Nyikitics"): *Godi podpolja, Szbornyik voszpominannyij, sztatyej i dokumentov*, Moszkva–Leningrád, 1928.

89. *Otcsot Komisszii CIK SZSZSZR po uvekovecsenyiju pamjatyi...*, i. m. 36. old.

90. L. B. Kraszin: „Arhitekturnoje uvekovecsenyije Lenina", in: *Izvesztyija*, 1924. febr. 7.

91. Kazimir Malevics: *A kubizmustól és futurizmustól a...*, i. m. 59. old.

92. E szimbolikus, forradalmi-racionalista, a személyes helyett a *fogalmit*, a személy helyett a benne mintegy megtestesülő *eszmét* hangsúlyozó kifejezésmód közvetlen előzménye – mint arra Peternák Miklós hívja fel a figyelmet idézett tanulmányában – Boullée Newton-síremlékterve volt: „A cél – írta Boullée – egy eszmének, konkrét személy által feltárt természettudományos igazságoknak, ezek rendszerének, egy világképnek szimbolikus megfogalmazását adni, mégpedig építészeti térként, ennek is különös típusaként – síremlékként." (Idézi Peternák Miklós, *i. m.* 354. old. Boullée: *Temetői emlékművek vagy díszsíremlékek*, in: *Az építészet poézise*, Corvina, 1985. 77–78. old.) Ezek a kereszténység és a nemzeti gondolat, a klasszicizmus és a romantika határán született tervek még a francia forradalom előtt, de már a felvilágosodás térhódítása után – mint Peternák Miklós írja – jól követhetően vezetnek az eszményi megvalósulás felé. De míg a forradalmi- racionalista megvalósítás az elveszített-megtagadott transzcendens örökkévalóságot az emberi szellem, a gondolati teljesítmény személyen túllépő eszmei örökkévalóságaként „szekularizálta", addig a totalitárius-irracionális megvalósítás evilági megszemélyesülést, istenalakot keresett neki.

93. L. A. Iljin az 1924-es emlékművitában mintha csak Boullée szavait folytatná: „Nem annyira fizikai vonásait, mint inkább az eszméjét, a szimbólumát kell ábrázolni." (In: Ja. Tugenhold: „K diszkusszii o pamjatnyike t. Leninu", *Izvesztyija*, 1924. febr. 24.) Még tovább mennek azok a komszomolisták, akik magát az épülő

tőben itt még nem lőnek, örülj, hogy augusztus van és nem december, hogy van földalatti, vannak lépcsők meg emberek, s egyáltalán, örülj, hogy a gonosz még inkább, ha van, csak meglapulva, kínzón, a föld alatt.

Van gonosz, tisztelt egybegyűltek.

IV

Nézzék, elfáradtam.

Hogy állunk azzal az ajtóval.

Negyvenkét perce beszélek, és az az ajtó még mindig be van zárva.

Nem jövök ide többé, ne is hívjanak.

Hogy megmutatja, hogy sikerült az ajtót a kulccsal?

Hát, jó, mutassa meg.

Rendben, odamegyek.

De uram, ez magának nyitva van?!

Uram, maga azt hiszi, hogy azért, mert egy ajtószárnyat el tud mozdítani a zsanérjáról, attól azon az ajtón már ki is lehet menni?!

Égi lakatost hívjanak, ha nem megy másként, kérem.

Ki akarok menni.

Az előadásnak vége.

Ezúttal a lázadásról volt szó.

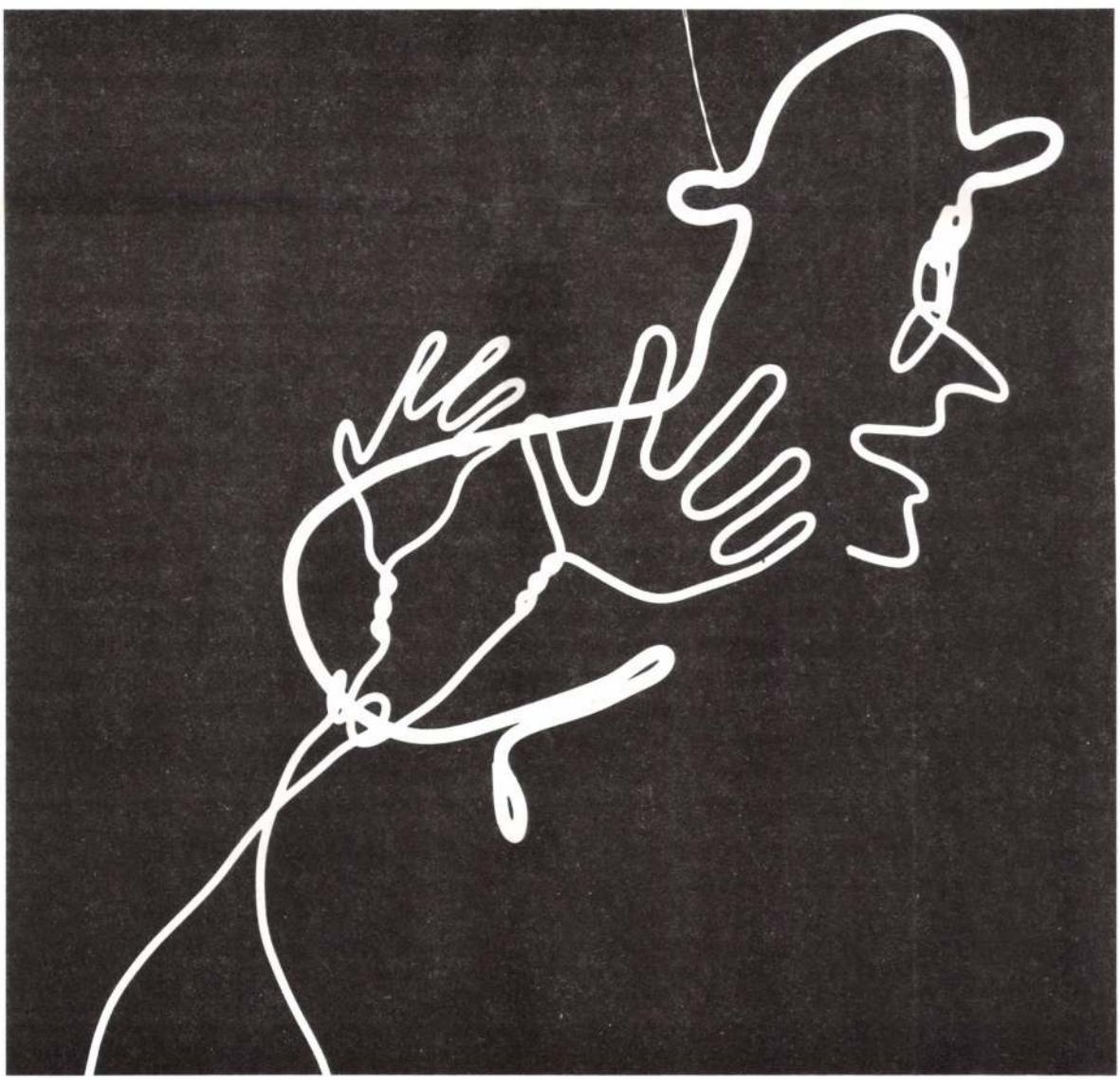

vésbé, hogy az öreg clochard-t hová, így aztán az ő szempontjából nézve a dolgot a jó most elindult, hogy bosszút álljon a gonosz felett. Nem akarok belebonyolódni, hogy akkor hogy is van ezzel a gonosszal meg a jóval, mindössze azért idéztem fel a rendőr szeméből, mert épp ez a rendőrien gyermeki fogalmazás világít most rá élesen, s világított rá akkor még élesebben, hogy az a tízméteres szakadék valóban áthidalhatatlan volt kettejük között, s nem az az érdekes, mint az első verzió szeretné ezt érzelmeket keltve bemutatni, hogy miként is zajlott le az üldözés meg a menekülés (egyébként nagyjából tényleg úgy, ahogyan azt az első verzió a maga nyers fogalmazásában leírta), hanem hogy hiába volt az az üldözés, és hiába volt az a menekülés, azt a tíz métert a rendőrnek nem sikerült áthidalnia, az a tíz méter maradt, azaz: hiába fogta meg végül ez a rendőr ezt a clochard-t a berobbanó szerelvénnyel nagyjából egyidőben, az én szememben az a tíz méter legyőzhetetlennek bizonyult, mert az én szemeim azt látták ebben az üldözésben és ebben a menekülésben, hogy, az iménti rendőrnyelv egyszerűségével szólva, a jó sohasem éri el a gonoszt, mert a jó és a gonosz között nincsen semmiféle remény.

Ez volt az, ami engem megrendített, s nem az, ahogy a clochard centimétereket és reszketve, meg ahogy a rendőr métereket és szélsebesen.

Uraim, bizonyára sejtik, miért hozakodtam elő ezzel a történettel.

III

Önök most azt mondhatják erre, jó, jó, de azért reméljük, nem azt akarja ez az ember itt mondani, hogy lengjen be mindent a húgyszag, a szabályok megszegőit pedig csókoljuk homlokon?!

Erre azt felelem, hogy nem, ez az ember nem ezt akarta mondani, s ha felmerül Önökben ilyesmi, akkor kénytelen vagyok megkérdezni, értjük-e egymást egyáltalán?!

A lényeges dolgok bejelentésénél általában várok, és húzom, amíg csak lehet, most azonban olyan fontosnak tartom ezt a bejelentést, hogy szó sem lehet semmiféle késleltetésről, kérem, értsék meg, az a rendőr meg tudta volna *ölni* azt a clochard-t a miatt a tíz méter miatt, és én ezt a történetet azért ráncigáltam ide, mert egy világos kijelentéssel akartam Önök elé állni, hogy tudniillik *van* gonosz, s hogy azt a jó sajnos nem éri el.

Ott álltam a Zoologischer Garten egyik szerelvényén, a tükör alatt a lámpa zöldre váltott, elsiklottunk a mellett a másfél méteres zóna mellett, és ebben a zónában persze már senki sem állt. Arra gondoltam, hogy a világ kibírhatatlan, s a legszívesebben kiugrottam volna a sötét sínekre, de aztán persze mégsem ugrottam ki, csak azon töprengtem, mikor is mondtam ki magamban utoljára: jó? gonosz?

Gyerekkoromban? Vagy amikor már gimnazista voltam?

Mindegy, régen, feleltem akkor, a Zoologischer Gartentől a Ruhleben felé zakatolva, és szeretném most megkérni Önöket, nehogy azt higgyék, hogy amikor erről a poros homályból előhalászott „jó"-ra meg „gonosz"-ra célzok, akkor mondjuk a clochard-ra meg a rendőrre gondolok! Remélem, értik, hogy akkor ott a gonosz és jó jelenlétéről volt szó, meg arról, hogy köztük sajnos nincsen közlekedés, arról, hogy a világnak sajnos egyetlen döntő részlete elég, hogy az egész világ kibírhatatlan legyen.

Ment ez a vonat velem a Ruhleben felé, és az eszembe jutott az a reszketés meg csápolás, akkor eltűnődtem, vajon ez a clochard meg a többi pária mind mikor lázadnak fel, meg hogy milyen is lesz az a lázadás. Nyilván nagyon véres és szörnyű, borzongtam meg, ahogy majd váltakozva fölkoncolja egyik a másikát, aztán leintettem magam, és azt mondtam, ó, nem, az a lázadás, amire én gondolok, más lesz, az a lázadás majd az egészre vonatkozik.

Minden lázadás az egészre vonatkozik, villant meg bennem erre, s kábultan figyeltem, mint fut el egyik kivilágított állomás a másik után, magam előtt láttam újból a clochard-t, s megértettem, hogy az ő számára nemcsak a tükör s a peron vége közti másfél méter, hanem tiltott zóna az egész peron, a lépcsők, az utcák, az épületek, minden, ami a föld felett, és minden, ami a föld alatt van.

De akkor már riadtan néztem azokat az el-elsuhanó, kivilágított állomásokat, mert kezdtem rádöbbenni, hogy tiltott zóna lesz ez a város, ez az ország, ez a kontinens nekem magamnak is, hiszen az őszinte belátása annak, hogy az egész elviselhetetlen, nyílegyenes út a *nem*hez, mely erre az egészre vonatkozik. Láttam magam előtt azt a tíz métert újra, ami elválasztotta a rendőrt s a clochard-t a pályaudvaron, és azt mondta akkor egy hang bennem, hogy jó, rendben, lázadj föl, ha nem bírod, mondj nemet a világra, mely bármikor clochard-rá vagy rendőrré tehet, s ahol az a tíz méter fenntartható.

Ne lázadj, nem vagy te lázadó, mondta bennem egy másik hang akkor, inkább búcsúzz el attól, amitől még el lehet, búcsúzz el, és örülj például annak, mit tudom én, hogy az utcákon ezerkilencszázkilencvenket-

Bismarck idejében Európában, következésképp az egész világon alig több mint száz olyan államférfi volt, akinek a véleménye és cselekedete valódi jelentőséggel bírt, és ezek többnyire ismerték is egymást vagy tudtak egymásról. Ma ezrekkel kellene számolni. S miután olyan társadalmakban élünk, ahol a politikai hatalom a választási eredményekből, a gazdasági hatalom pedig a vállalkozás sikerességéből származik, az ügyek vitelébe folyamatosan egyre újabb és újabb felelősséggel bíró személyeket kell bevonni, aminek egyenes következménye az, hogy a döntési funkciók gyakorlása egyre inkább a súgóktól és tanácsadóktól, illetve azok teamjeitől függ. Tudás és hatalom együttes meglétére nagyobb szükség van, mint valaha, de a tudomány és az államférfiúi tevékenység egyre inkább a csoportmunkára épül. Az a tehetség, hogy valaki jól a keze alá tud dolgoztatni a munkatársaival, a globálissá tágult világban a vezetői kvalitások legfontosabbikává lépett elő. Itt nyomban felmerül a kérdés: miként lehet ezt megtanulni vagy legalább begyakorolni? E kérdések megválaszolásával a pártoknak, a szakszervezeteknek, a magas rangú hivatalnokoknak és a munkaadói szövetségeknek kell foglalkozniuk. A kitágult világ azt követeli a benne vezető és felelős szerepet betöltőktől, hogy legyenek készek, legyenek képesek tudásuk folyamatos bővítésére, saját maguk, illetve munkatársaik és utódaik érdekében a permanens tanulásra; mert az erre való készség eddig bizony nem volt valami gyakori. Vajon nem kellene-e, mondjuk, olyan oktatási intézményeket létesítenünk, ahol az elsődleges és másodlagos felelősséget viselők – az élet minden területéről – továbbképeznék magukat? Úgy, ahogy valamikor a katolikus államférfiak és gazdasági vezetők csinálták: időnként kolostorba vonulni, és ott új szellemi táplálékot venni magunkhoz?

6

Ebben a kitágult világban a legkülönfélébb jellegű, a fejlődés legkülönbözőbb fokain álló és igen különböző szellemiségű társadalmak élnek együtt, helyesebben szólva: egymás mellett. Tudnak-e egyáltalán kommunikálni egymással? Ahhoz, hogy megértsük, miért teszik ezt vagy azt, olyan tapasztalt szakemberek kellenek, akik rendelkeznek megfelelő tapasztalatokkal, megfelelő látókörrel, s ebből kiindulva értelmezni tudják az eseményeket. Ki tud nálunk valamit olyan fontos emberekről, mint például az az új nemzedék, amely Mandela nyomába lépett és az Afrikai Nemzeti Kongresszusban ma vezető szerepet tölt be? Hol igénylik ma ezt a tudást és a döntéshozók számára hogyan lehet felhasználhatóvá tenni? Ebben az egyetlenné tágult világban olyan, politikailag széles skálát jelentő erők sokasága is befolyással bír az eseményekre, amelyeknek eddig nem volt önálló szerepők, amelyek rejtve maradtak. Gondoljunk a perui „senteristák"-ra! A kitágult világ, minthogy a jövőben öt, hat, hét igazán nagy hatalom, szuperhatalom vetélkedésére kell számítani, könnyen visszazuhanhat a polgárháborúk, az anarchikus zűrzavar állapotába. A mostani nagyhatalmak nem képesek megálljt parancsolni a jugoszláviai vérontásnak: van okunk a legrosszabbtól tartani.

7

Az az álom, mely szerint léteznek egyszerű, ésszerű, mégis erkölcsös megoldások, melyek mindenfajta önző, egocentrikus, mindenfajta nyereség- és sikerhajhász ambíciótól és érzelemtől mentesek, ez a platóni utópiák világába tartozó álom, amely a mindennapos politikai aprómunkát és a demokrácia szerény sikereit megveti, ez az álom hordoz magában valamit abból, amit Moltke az örök békéről mondott: „álom, és még csak nem is a legszebb". Ha egyáltalán válaszolhatunk valahogy e kitágult világ kihívásaira, akkor az csakis egyféleképpen történhet: több tanulással, több tudással, több bátorsággal a döntésekhez, még ha ezek nehezünkre esnek is, még ha olykor az embertelenség határát súrolják is. A legigazságosabb háború is embertelen – de meg nem vívni, ez hosszabb távon még sokkal szörnyűbb embertelenségekhez vezethet.

Az nyilvánvaló, hogy a „gazdag" népeknek, államoknak, illetve államközösségeknek segíteniük kell a szegények tömegeit, a tovább szegényedő népeket és államokat, nyilvánvaló, hogy meg kell osztanunk velük fölöslegünket, ámbár ezt polgártársaink zöme korántsem látja fölöslegnek – már csak a magunk megmaradása érdekében is, azért, hogy lefékezzük a világot az anarchiába csúszás útján, azért, hogy lefékezzük a mi „boldog szigeteinket" megrohamozók tömegét. De ehhez meg kell találnunk azt az egyensúlyt, amelyben polgártársaink is kiveszik részüket a terhek viseléséből, és hogy ez milyen nehéz, azt mutatják a Le Pen-féle Nemzeti Front, a Schönhuber vezette republikánusok és a Lombard Liga sikerei. Ugyanakkor óvakodnunk kell a feltétel nélküli segélyosztogatástól is, mert ha az államok részéről, nem pedig Teréza anya részéről folyik, akkor csak veszteségekkel jár, továbbá megvetést ébreszt irántunk az adományokat kapók fanatizálódó tömegeiben. Ne osztogassunk tehát segélyeket úgy, hogy nem szabunk feltételeket az adományok felhasználási módját, az adományokat kapó országok gazdasági és politikai berendezkedését, valamint világpolitikai viselkedését illetően. *Feltételeket szabni ugyanis egyet jelent azzal, hogy komolyan vesszük a partnert.*

Márpedig komolyan kell venni valamennyiüket: a Szaddam Huszeineket, a Kadhafikat, a Mandelákat, a dél-amerikai diktátorokat és azok ellenségeit, hiszen holnap az utódaik lehetnek, a kifelé a béke és rend látszatát gondosan óvó thaiföldi és a borzalmas burmai katonákat éppúgy, mint a Szovjetunió összeomlásából világpolitikai hasznot húzó rettenetes pekingi zsarnokokat.

Ebben a megannyi színt és mérget csillogtató tarka világban, mely a bomló sokféleség zűrzavarában is végződhet, a Hitler, Sztálin és Mao példája ihlette új birodalmakba is torkollhat, nos, e tarka világban azonban mindenütt találunk szövetségeseket, több jogállamiságot, több demokráciát, több emberiességet, több jólétet és békét célzó szerény és illúzióktól mentes erőfeszítéseinkhez. A világ azon részeinek, ahol aránylag szabadon és demokratikus körülmények között élnek az emberek, egyszerűen szólva tehát Európának, továbbá az USA és Kanada alkotta tömbnek egyik legnagyobb problémája az, hogy miként ismerje meg, és miként támogassa ebben a kitágult világban azokat a felszabadulásra törő, humanisztikus és racionális erőket, amelyek egyidejűleg vannak úton a nagyobb egység és a nagyobb anarchia felé.

Hoszni Mubarak több joggal tart igényt segítségünkre, mint a szíriai diktátor, s a jelenlegi iszlámellenes algériai katonai vezetés szintén méltóbb rá, mint az olajsejkek az Öböl térségében, habár a politika lényege mindig is az kell hogy legyen, hogy a kisebbik rosszat választja – feltéve, hogy nem feledkezünk meg róla: itt olyan „rosszakról" van szó, amelyek holnap a nagyobb „rosszakká" válhatnak. Támogatást célzó intézkedéseink egyik legfontosabb célja a nők emancipálása az iszlám országokban, éppúgy, ahogy a

kínai vezetőkre gyakorolt nyomás az ott üldözött demokratikus erők érdekében folyik. Ezekkel az eszközökkel, a piacgazdaság, a demokratikus partnerek és szövetségek, a katonai titkosszolgálatok eszközeivel, valamint a szabadság „misszionáriusainak" áldozatkészsége révén – ne feledkezzünk meg a tudomány önálló kutatóközpontjairól sem – az eddigi „szabad világ" államai és népei, akik ha nem is minden szeplőtől mentesen, de mégis olyan szellemi, anyagi és erkölcsi körülmények között élnek, amelyek felülmúlják mindazt, amit az emberiség eddigi történelme során létrehozott, kitűzhetik, de ki is kell hogy tűzzék maguk elé azokat a feladatokat, amelyeket sürgősen meg kell oldaniuk, de legalábbis átmeneti megoldásokat kell találni rájuk, ha egyáltalán meg akarják akadályozni világunk hirtelen szétesését. Segítségnyújtás és feltételek fentről, az alulról jövő önállósodási mozgalmak támogatása, középen pedig a piacgazdaság termelési és fogyasztási feltételeinek megteremtése – ez a három út vezet a „kitágult" világ különféle alkotórészeinek együttéléséhez.

Hogy ennek a feladatnak megfeleljünk, olyan vezetőkre van szükségünk, akik többet tudnak, többre képesek, magasabban képzettek, és több figyelmet fordítanak önmaguk továbbképzésére, akikben van felelősségtudat, s akik rendelkeznek a problémákat határozottan megoldani tudó döntéshozói képességekkel: olyan kritikus szellemű menedzserekre tehát, illetve olyan cselekvésre termett és cselekedni kész kritikusokra és politikusokra, akik össze tudnak dolgozni mindkét, egyébként egymást átható vezetői réteggel. Ez is olyan álom volna, amely az utópiák birodalmába tartozik? Az álmodozásra való képesség nélkül soha egyetlen nagybank, egyetlen ipari birodalom nem jöhetett volna létre, de az is igaz: erkölcsi felelősségérzet nélkül semmilyen birodalom nem lehet hosszú életű.

Ami a legfőbb esélyt jelenti, s ugyanakkor a legnagyobb kockázat is az őrület zűrzavarától fenyegetett emberi világ számára, hogy immár tudjuk: képesek vagyunk elpusztítani ezt a világot. Ilyen értelemben elmondható, hogy az emberiség a hirosimai atombombával lépett a felnőttség állapotába. A totális fenyegetettség tudata hatalmas erőket hívhat a küzdőtérre emberi civilizációnk megmentésére – de mi azt is tudjuk, hogy az őrültek, amilyen Hérosztratosz és Hitler is volt, a civilizáció elpusztításától sem riadnak vissza, ha céljaik megvalósításáról van szó. Itt állunk, remény és félelem közt hányódva, s ez a világállapot egyenes és őszinte cselekvésre szólít fel bennünket.

FORDÍTOTTA HALASI ZOLTÁN

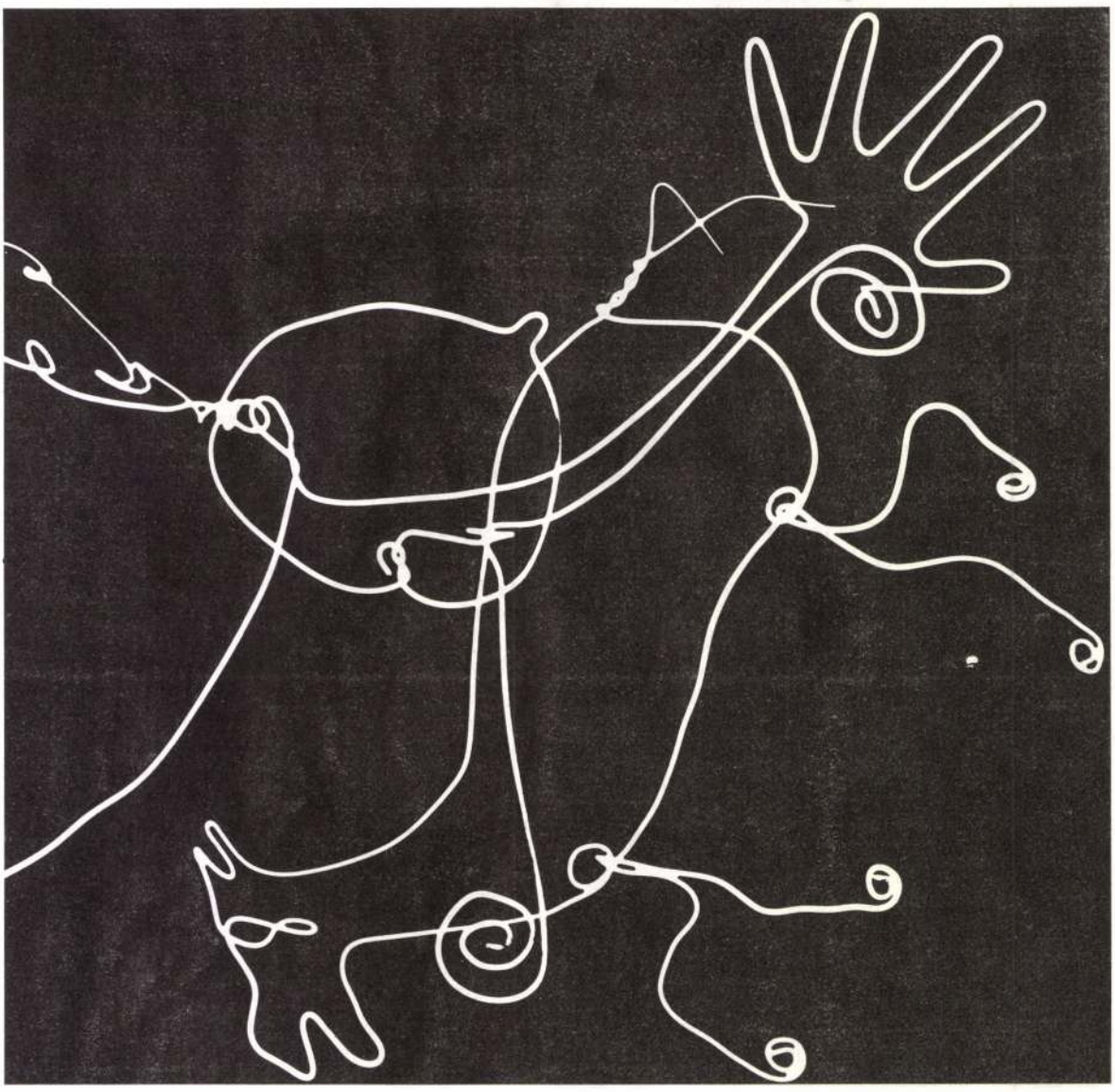

zítja meg a ruháját. Három kört is mennek, és Sankó elteszi a pénzt.

„Ach, ach, ach!" Eső lesz, gondolja Sankó, amint a bürühöz igyekszik. Az ősrakétás körül a fűzfákon hemzsegnek a levelitankok. Biztos jel! Emelgeti Horstné keskeny valagocskáját. „Csak egyforma az mind." Dalba fog a láperdő széliben a mocsári énekespatkány.

A vacsorát a lótrágyaárus lányok szolgálják fel, gyöngyösbokrétásan. Április negyedikén, május elsején, augusztus huszadikán és november hetedikén is benne voltak a zászlórendben. Ők viszik mostan, Mária lovasai, a Szent Szűz szobrát, és körülötte a sok szép templomi zászlót a körmenetben.

Gyorsan issza a sörét, mert el kell már hagyni a helyiséget. „Haza! Haza! Haza! Nem megyünk mi haza!" – bömböli a nép, fegyelmezetten hátrálva kifelé. Bea ballonkabátban ül egy hangfalon.

A kármentőn át lép az utcára, így hamarabb éri Hegyhúzó Mariann fehérre meszelt házát.

– Az isten türülje ki veled a seggit! – üvölt Mariann a gyerekre, amikor benyit. – Én nagyon intellektuális vagyok – mosolyog rá a nő –, és az ilyenek alkalmatlanok a gyereknevelésre.

Arrébb tolja a töri felmérőket, és önt egy-egy deci pálinkát.

– Parancsolj.

– Jön a vonat?

– Az égő olaj dübörög.

Megáll a ház előtt a bányászbusz.

– Már megint váratlanul!

A pálinkáját se issza meg, úgy ugrik ki az ablakon, de nem jut messzire. A gömbakácról ráveti magát a homoki boa, és szorítani kezdi. A homok, a homok mindent elnyel, és meg is tisztít, akár a víz.

Tizenöt folyóméter is megvan egy ilyen rettenetes hüllő.

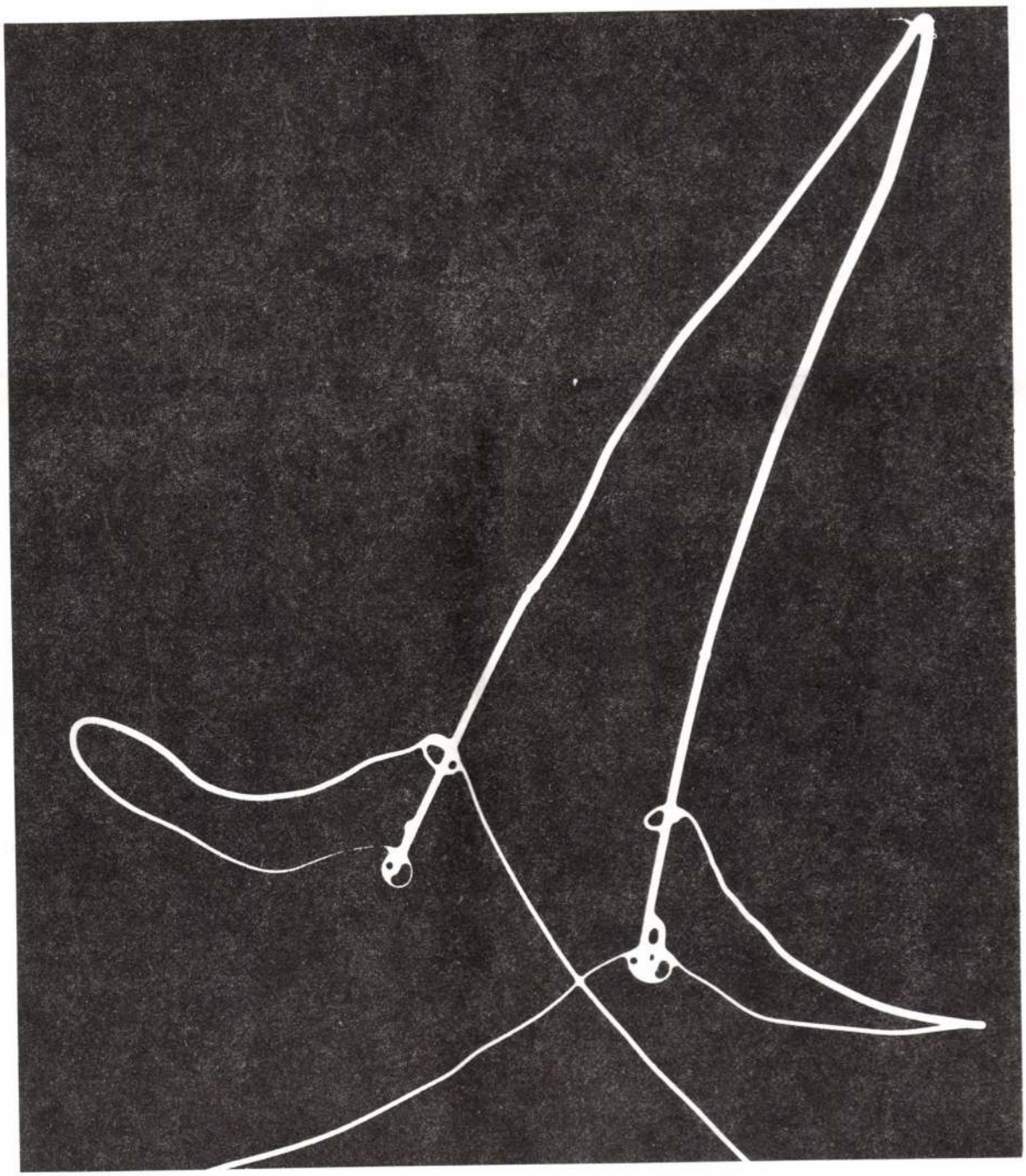

Hungária két tételben

ZELEI MIKLÓS

Mese

Egyszer volt, hol nem volt, Romeo és Rúdarany. Amikor találkoztak, a szélgép rögtön indult, lobogni kezdett Rúdarany fényesen mosott haja, de nem kócolódott. Irányban száll azóta is, minden szálán gondos a számla.

Ha nem felhős a szolárium, Romeo rögtön barnít. Bronz a bőre, gyöngyösen gördül rajta a vízcsepp. Kitartóan és keményen támadják a sziú indiánok, de ő csak tusol. Nyilak verődnek a forradalom jelvényeibe, a hármas út keresztjébe, Dávid csillagába, Romeo olajoz, karján megcsillan a béka. Fekete kancáján bevágtat Freddy, és hasba lövi az indiánokat.

Csapódik a meggypiros kocsiajtó, indul a motor, de néma. A zúgás gyártási hiba. Az autó fölött Rúdarany fátyla lobog a szélben.

„Tybalt!"

Aki rátör a bukszára, az hitvány, gonosz és hazug. Kiszabadítani fogságából Rúdaranyt! Romeo szkafandert húz, lóra pattan, a nyeregkápában mindentjáró hitelkártya. Mögötte a vidám kis csapat repül a citromsárga űrhajóban.

Oda is érnek az égig érő páncélterem kapujához, őrizi nyolc oroszlán. Romeo leugrik lováról, sorban az oroszlánok szájába teszi a mindentjáró hitelkártyát, a ként fújtató vadállatok lehemperednek a puha bankjegyekre, és Romeo megvakarja hasukat. Kápé, aranykulcs. De a kapu nem nyílik! „Szuper, szuper botocskám!" Romeo magasra emeli, és a botocskából ölnyi vastag lézersugár veselkedik az égigérő páncélterem vaskapujának, felszeleteli, mint kiskés az extra sovány Dínom sajtot.

Bent van Tybalt, a hétfejű sárkány. „Nincsenek a pokolban most már dudaleckék!" Így ordibál. És ott fekszik Rúdarany, golyóálló üvegkoporsóban. A vidám kis csapat citromsárga űrhajója a koporsóra száll.

„Aprítsd, aprítsd, botocskám!" Tybalt hét feje hetvenhét felé gurul, az égig érő páncélterem padlatát borító titánlemezeken. Úgy köll neki!

Mihenst a sárkány kilehelte bűzhödt páráját, csengenibongani kezd a kassza, és kiszabadul belőle a sok Napóleon. Mind ezzel köszön: „Szabadság! Egyenlőség! Testvériség!"

A vidám kis csapat pöttyös meg zebracsíkos géppisztolyokkal lövi a koporsót. Rúdarany rég fölébredt a nagy kopogásra, szemfedőjével integet, fejpárnája alól egy doboz kalóriaszegény kólát vesz elő, boldogan kortyolja, a vidám kis csapat már aknavetőkből lövi atompuszival Rúdarany halálos börtönét, de az csak nem enged.

A kiürült kólásdobozt Rúdarany a golyóálló üvegkoporsó belső falához csapja, felpattan a koporsótető, és Romeo, aki eddig mutatóujjával Tybalt szemeit szedegette ki, odapattan, segít felülni Rúdaranynak, nagyot smaciznak, és Romeo lovával, meg a citromsárga űrhajóval együtt beszáll.nak mindahányan a golyóálló üvegkoporsóba. Elröpülnek, de előtte még a vidám kis csapat kígyóbőr göngyölegéből kicsomagolja a napot. Ma is élnek, ha meg nem haltak.

Epilógus. A rózsaszín guillotine igazán gyönyörű. Barbie kezét, lábát összekötözzük, ráfektetjük a padra, és két ujjal, finoman becsúsztatjuk a bárd alá úgy, hogy az él pontosan Barbie nyakszirtjén, a vékony vonal fölött legyen. Megrántjuk a zsinórt! A bárd lezuhan, a fej leesik, kifolyik a rózsaszín vér, amit a kis dézsából – ne feledjük előzőleg pontos helyére tenni! – visszaöntünk Barbie-ba, majd ráillesztjük a fejét.

És reál

Este van. Folytatása az Arany-összesben. A génbank diszkójában kikéri, zöld üvegben, a sörét. Ma a savóforraló juhász Bea lánya vetkezik. A szélbarázda bürüjénél Sankó csikós keféli Frau Horstot. „Szőrén üli meg Magyarországot! Ach, ach, ach." Leng a csikós bajusza, dereka hájas és fehér, csuklóján rézzel kivert a védő.

A vágtató öt kancát állva lovagló legény puhította meg őket. Olasz nők visítoztak, veres hajú angolkák keltek ki magukból, bronzbarnára égett német lányok foglalták vissza az életteret.

Múlt este egy dánt nyihogtatott meg, előtte egy dúvalag nápolyit, korábban meg egy spanyolt vitt a bürühöz, de akkor ott várt rájuk az elnökhelyettes. „Ach!" – vastagodik Frau Horstban a felismerés.

A vágtató kancákon a legény bal karjára fűzi az öt gyeplőszárat, ménkűeket durrogtat a karikással, és elporzik kétszer is a csoport előtt. Amikor elhajtja az ötöst, a szárnyék takarásából a lótrágyaárus lányok futnak a vendégek közé. Varrottas monokiniben ringadoznak, árvalányhajukban szalag, karjukon kiskosár, abból kínálják a nemzetiszínnel átkötött, vákuumcsomagolású lócitromot.

Sankó az ákácok alatt somolyog, sugölesz rágót dug almásderese pofájába, megpaskolja a derék állatot. Fogy a lócitrom, a ganékúp alól szól a Vakpali, és Sankó a gruppa elé rúgtat. Kaptásan léptet a ló, Sankó a fülébe súg, és letérdepel az okos állat. „Bitte!"

Megismétli háromszor is a mutatványt, mire Frau Horst elébe ül, a nyeregbe. Megereszti a kantárt Sankó, vagy százötven métert is vágtáznak, mint a szélvész, amikor megfordulnak végre. Horstné ruhájának keskeny vállszalagja kétoldalt lecsúszik, a ruha is csúszni kezd, a toprész játékosan hintál a vágta ütemére. Kilengésének fölső és alsó határa közt húsz centiket ível a pigmentudvar közepében a rózsaszín pityke. Tapsol a közönség! Herr Horst telével videózik, felesége pirul, mikor szálldosó madarait fölfedezi, de még hagyja egy pillanatig, és csak azután iga-

Megjelent Háy Ágnes könyve

Egy kis halál

Háy Ági már megint csinált valami meghökkentőt. Lapkivágatok fekete keretben, képes újságok, prospektusok kisméretű fotói. Nem csinált velük szinte semmit, kiollózta őket, és mindegyikre odafestette azt a kicsi, fehér figurát. Ez az alak teremt kapcsolatot az összehordott fotók között, az ő jelenléte teszi sorozattá a képek halmazát. Haláltáncsorozattá.

Ismerjük jól az illetőt: ő a Csontember, a Kaszás. Háy az egyetemes művészet ősidők óta közkedvelt toposzát fogalmazza újjá, a középkori misztériumok, moralitások és testámentumok halálképét, amelyet azután Holbein mester sorozata tetőz be. De Háy csontemberkéje jóval korábbi időkből jön, és nem annyira a magas művészetből, mint inkább a népi kultúra alpáribb, eretnekgyanús rétegeiből, az utcai folklór világából. A halál, a meghalás mindig is félelmetes volt, és az ember koronként, civilizációnként különféle stratégiákkal kísérletezett: kultuszt csinált belőle, hitekkel vélte legyőzni, eltagadta a valóságát vagy a komolyságát (megpróbálta kinevetni), megköltötte vagy megkerülte. Mára sikerült tökéletesen személytelenné tennie, mindenféle tudományok hatáskörébe utalva a róla való gondolkodást, intézményesítve a vele való foglalkozást. Ettől semmi sem lett könnyebb. Maradt ijesztő a vég, zavarba ejtő a gyász. A halál tök ciki. Szalonképtelen, illetlen dolog lett belőle. (Háy persze mindig nagy kedvet érzett az illetlenkedésre.)

Akkor hát mi tévő legyél, ha dolgod akad a halállal? Találd ki magadnak. Háy is ezt tette. Kitalálta magának, mi az, hogy halál, mi az, hogy gyászban lenni. A középkornak azokban a korábbi századaiban a halál derékon kapta az embert, és vad táncba kezdett vele. Féktelen és erotikus táncba vitte. És a kultúra peremvidékén az elesettek meg a víg latrok nemcsak gyűlölték és félték, hanem egyfajta közvetlen derűs viszonyt folytattak, cimboráltak vele, hiszen egyetlen vigaszuk és reményük, a mégis létező isteni igazság egyetlen bizonyítéka volt Kaszás testvér demokratikus működése:

Mert hát, légy bölcs, légy balga, pap,
Laikus, gazdag vagy szegény,
Fösvény, tékozló, kicsi, nagy,
Úr, paraszt, szép, rút, bűn s erény,
Bármily rangú földi szirén,
Csupa nyakék, dísz, kincs, sugár,
Hiába: e Föld kerekén
Mindenkit elvisz a halál.
(Villon – Nagy testamentum XXXIX. szakasz, Szabó Lőrinc ford.)

Helyben vagyunk. Ő látható, Kaszás testvér, a képeken, szerszáma letámasztva várakozik valahol. Hiszen van még idő, hiszen mi most még az életben vagyunk. Élettel teli pillanatainkat örökítik meg a fotók, esküvő, nyaralás, munka, sport. Tánc. Éppen nem a meghalással vagyunk elfoglalva, átfutjuk az újságot, beszélgetünk, ejtőzünk, tüntetünk, minden és mindenki annyira igazi és eleven (elvégre sajtó- meg reklámfotókról van szó). Csak az a cudar Háy minden képre odalopja azt a fehér csontember-

két... És mi nem tehetünk mást, megborzongunk, és felmered a szőr a karunkon. Na nem a borzalomtól, nem a halálfélelemtől, hanem attól az elképesztő természetességtől, ahogy ezeken a képeken jelen van a halál. Rém kínos, hogy ez az ezeréves illető, ősöreg népkönyvek figurája milyen jól beleillik legmaibb környezetünkbe, cseppet sem hat anakronisztikusnak a modern életforma rekvizitumai között. Otthonosan jár-kel köreinkben, mintha mit sem számítana neki a hatalmas út, amit azóta bejártunk, a tiszteletet parancsoló fejlődés, az a kifinomult, kivételes lény, a mai ember, akivé lettünk. Neki mi már csak Akárki maradunk.

És nemcsak századok szele borzongat, az a sejtelem is, hogy a csontváz már azelőtt ott volt a képeken, hogy Háy odarajzolta volna. Annyira odavaló. És mivel fehér, negatívként gondolhatjuk, a mindig is ott lévő első előhívásának. Ahogy nézzük az egyik képet a másik után, a sejtelemből úgy lesz egyre határozottabb felismerés, képek sokasága sulykolja, kalapálja belénk a halál mindenütt jelenvalóságát, míg végül arra hajlunk, nincsen is kép, amelyen ott ne volna. Ezentúl nem tudjuk majd úgy lapozni kedvenc képes hetilapunkat vagy a családi fotóalbumot, hogy ne kutassa szemünk önkéntelen is, vajon hol rejtőzik.

Ám ha ezek után bárki úgy véli, Háy sokkolni akar bennünket, szigorú prófétaként fenyeget és int a jóra, óriásit téved. Az ő festette csontember kicsit sem ijesztő, a képeket nézve nem félelmet érzünk, még csak nem is szomorúságot. Kedvtelve bámuljuk őket, nevetgélünk, mutogatunk. Hogyan is lehetne rémisztő ez a kecses kis alak, ez a szeretnivaló, táncoslábú vigyori kópé? Tetszik nekünk, ahogy a másik oldalról ő karol bele a szép menyasszonyba, ahogy a csatornanyílást körülálló üzemzavar-elhárító brigád gumicsizmái között bevillan egy pár fehér lábszárcsont. Hát még ahogy udvarol, hódol. Bajnokcsapatról készült fotót idéz, amint félkönyékre támaszkodva elnyúlik a földön azon a képen, ahol az ülő sor: Churchill, Roosevelt, Sztálin. Végül megbékülünk a jelenlétével, hisz látnivaló, hogy milyen jól együtt tudunk élni vele: a képeken süt a nap, szépek a lányok, édes a csók. És Ő sem egyforma, egy kicsit minden képen más, kinek-kinek a magáé. Melyik a mienk, talán épp ránk várnak az elegáns étterem terített asztalánál? Nem vagyunk-e beírva mindannyian Kaszás testvér táncrendjébe?

Vigyázni azért jó lesz, mielőtt egészen elandalodnánk. Nem először történik, hogy Háy Ági nagy ártatlan képpel válogatott disznóságokba visz bele minket (aszfaltfolklórgyűjtés, kutyálkodó hímnem-nőnem, kígyók-békák). Most megint rosszat forral, megint kitalált, előtalált valamit, ami már megvolt, mert mi mások ezek a kivágatok, mint talált tárgyak, egy kicsit összefirkálva valami együgyű, gyerekes rajzocskával. Én azért melegen ajánlom, nézzük meg jól, hova is invitál bennünket Kaszás testvér a gyönyörű estéli Temze-parton. Hát persze, hogy ott leszünk a randevún. De nem kell sietni, idejében odeérünk.

BORI ERZSÉBET

HÁY Ágnes

Háy Ágnes kiállítása

a székesfehérvári Csók István Képtárban. Nyitva október 4-ig. Filmjeiből október 1-jén, csütörtökön du. 6 órakor vetítés lesz a székesfehérvári Barátság klubmoziban (Marx tér 6.).

szak irodalmi kritikáját. De ugyanilyen jelképes érvényű, hogy ő maga parodizálatlan maradt, róla soha sehol nem készült érvényes gúnyrajz, legfeljebb azok, melyeket önmagáról írt. Ez a tény a legmélyebben összefügg művészi világlátásának természetével: sorozatos álarcváltásai közepette mindig kicsúszott a parodizálás lehetőségei alól, megmaradt kívülálló megfoghatatlannak, a folytonos szerepváltások rabulejthetetlen virtuózának. Életműve is stílusnihilista, egységet hiába keresnénk benne, szinte minden pillanatban más és más, valóban „ezerarcú lélek", önmagával is örökké kísérletező. Talán itt a titka, hogy miért volt oly meghatározó jelentőségű számára *Az ember tragédiája;* Ádám csillapíthatatlan tudásvágyában és kíváncsiságában, a jelmez és a maszk örökös cserélgetésében önmaga mitikus előképét ismerhette fel. Az Egészre vágyott olthatatlan szomjjal, de végül be kellett érnie az enciklopédizmus Don Quijotéjának kissé anakronisztikus szerepével. Így aztán nincs is ún. fejlődés életművében, nincsenek „ifjúkori" és „öregkori" művek, Karinthy színre lépésétől kezdve Karinthy volt és maradt. Ezért értelmetlenek a mindenfelől hallható sirámok arról, hogy végül is nem tudta kiteljesíteni rendkívüli tehetségét, mi több, zsenialitását. A *Találkozás egy fiatalemberrel* csak látszólag áll be ebbe a sorba: miután egy könnyed tárcanovellában megírja illúziói fájdalmas vesztét, „csak tompán fájt már a seb". És ez az, ami félreismerhetetlenül Karinthy: inkább vállal egy újabb maszkot, semhogy hagyja arcára dermedni az előzőt.

***

Fontos könyv hát az Urbán V. László szerkesztésében kiadott kötet, mely eddig csak újságok hasábjain megjelent Karinthy-írásokat tömörített egybe. Egy kicsivel kevesebb sajtóhiba, egy kicsivel több eligazító jegyzet persze fokozhatná örömünket. (Ami viszont az egész magyar *paperback* kiadásra jellemző botrány: a könyv már a negyedik belelapozásra atomjaira hullik.)

Karinthy Frigyes

Pogrom és társai

Nem tudom, egy „m"-mel írják-e vagy kettővel, de nem is akarom megtudni soha, nem is akarom leírni többé, s most azt szeretném megírni, hogy hallani és kimondani se akarom. Mert émelygő füllel és öklendező gyomorral állok fel és megyek odébb és fordulok vissza nap-nap után, ahogy a hátam mögött hallom és ahogy átkiabálnak egymásnak és ahogy összedugják a fejüket és zsíros szájjal, a kíváncsi és kéjelgő rémület szemérmetlen hunyorgásával böfögik: barátom! anélkül nem megy a dolog – az még hátravan, mondd, hogy én mondtam – és megállítják az embert és azt mondják, „hallotta? én nem tudom, mi igaz belőle, de azt beszélik, hogy szerdán... már tegnap akarták, de szerdára lett halasztva" – és szörnyűlködve osonnak tovább, lesunyt fejjel, gyalázatos képekkel lelküknek szennyes vetítővásznán. És a másik találkozik a harmadikkal és borzongva adja tovább „hallotta?... én nem tudom, azt mondják" és vannak, akik lehúzzák a redőnyt és bezárják az ajtót – és vannak, bizonyos vagyok benne, hogy vannak – ó, jól ismerlek benneteket, drága embertársaim itt Pesten és mindenütt! – akik telefonálnak és érdeklődnek, betelefonálnak a kaszárnyákba és felhívják a csapattesteket és udvariasan megkérdezik, kérem itt X. Y., kérem mi igaz abból, hogy ma éjszaka önök rendezik azt a dolgot és szabadna tudnom, hány órakor tetszik rendezni, és igaz-e, hogy a Dob utcában fog kezdődni? Ó, jól ismerlek benneteket, mert ti beszéltek és érdeklődtök – és megérdemelnétek, hogy beteljesüljön, ami nem teljesülhet be, ami képtelenség és gonosz, piszkos agyrém és ami, ha valahol megtörtént, azért történt meg, mert beszéltek róla és érdeklődtek és lehetségesnek tartották és azért történt, mert két ember beszélt róla egymással és kimondta, hogy ez is lehet – és mert akadt egy ember, aki gondolt rá és tartott tőle és kimondta magában a szót. És ezzel az ostoba szóval, mikor kimondta, megmérgezte a levegőt és a levegő megmérgezte az agyvelőket – megmérgezte kétféleképpen, mert kétféle agyvelő van – az egyik, amelyik elhalványul és remegni kezd ettől a méregtől, s a másik, amelyik vérbeborul és elhomályosítja a szemet. Hát még mindig nem tudjátok, hogy minden bűn és gonoszság és gyalázat csak azért történhetett meg, mert volt, aki lehetségesnek tartotta? Nem ismeritek a jóslatot, mely előidézi, amit megjövendöl? Tegyetek hát kísérletet: terjesszétek el, hogy jövő hónapban minden kopasz embernek kiütik a félszemét, vagy hogy egy titkos szervezet elhatározta, hogy a szőke nőket ki kell irtani – és én esküszöm nektek, hogy fél éven belül kiütik néhány kopasz ember szemét és néhány szőke nőt ok nélkül megölnek. Bizony mondom nektek: Ti lesztek akkor a gyilkosok és nem azok, akik ölnek.

Mert nem a fegyver öl és gyilkol és pusztít, hanem a szóbeszéd, az ostoba, nyálban és vérben turkáló nyelv, mely szavakat talál ki, amiket a tiszta, szűz értelem soha nem ismert. Az emberi fajta nem gyilkol és nem pusztít, nem arra született az állati fajták méhéből. Ha némának születtünk volna mindannyian, vagy szavak helyett valami más, zajtalanabb módon közölnénk egymással érzéseinket és gondolatainkat – béke és boldogság volna a földön: az érzés nem ismer bűnt, a gondolat nem ismer gyilkolást.

Akkor született meg a Rossz, mikor szót találtunk rá és megkülönböztettük e szóval attól, ami szó nélkül és szavak nélkül is megvan bennünk és amit szóval Jónak nevezünk.

Pesti Napló, 1918. december 15.

HÁY Ágnes

A Csók Képtárban most Háy Ágnes az utóbbi évek rajzaiból készített válogatáson kívül felnagyított grafikáiból egész színházat épít fel - vagyis "monumentális művészként" lép elénk.
Háy Ágnes Halas István operatőr közreműködésével filmszemináriumot tart az animációs filmek gyakorlata iránt érdeklődőknek.
Időpontja: szeptember 16-21, délutánonként 3-7 óra között.
A kiállításon Háy Ágnes videofilmjeit is láthatja a közönség.
A Barátság Filmklub október 1-jén bemutatja a művész régi és legújabb filmjeit.

A kiállítást a Helyettes Szomjazók nyitják meg 1992
szeptember 5-én, szombaton délelőtt fél12-kor
a Csók István Képtárban.
Megtekinthető: október 4-ig

A székesfehérvári
István Király Múzeum
meghívja Önt

MONTÁZS

című kiállítására, amelyen

Ország Lili, Bálint Endre,
Jakovits József és Vajda Lajos
munkáit mutatjuk be.

A kiállítást
Kolozsváry Ernő,
Győr megyei jogú város polgármestere
nyitja meg

1992. június 13-án, szombaton
délelőtt fél 12 órakor
az István Király Múzeumban
(Székesfehérvár, Országzászló tér 3.)

Megtekinthető: augusztus 9-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

F.k.: Kovács Péter

István Király Múzeum
8000 Székesfehérvár
Fő utca 6.

DÍJELŐLEGES

Még egyszer Székesfehérvár

Háy Ágnes kiállítása a Csók István Képtárban (Bartók Béla tér 1.) Nyitva október 4-ig, a hónap első hétfője kivételével hétfő—péntek 10—19 óráig, szombat—vasárnap 10—18 óráig.

Talán többen is emlékeznek Háy Ágnes rajzaira, szexgrafikai lapjaira, az ezekből készült könyvére, illusztrációira, vagy általában rövid, de annál szellemesebb animációs filmjeire. Az egyikben Háy megkérte Major János festőt (úgy 1973 táján), hogy menjen át az Engels téren amilyen lassan csak tud. Ezt aztán úgy vette fel kockánként, hogy a filmet levetítetve Major normális tempóban halad, míg mellette az egyszerű járókelők kétszázzal látszanak száguldani.

A mostani kiállítás alkalmából megtekinthetők ezek a régi filmek is. Már előre szólunk, hogy október 1-jén du. 6-kor nagyszabású vetítés lesz a *régi és a legújabb* filmekből a Barátság Klub Moziban (Marx tér 6.). Emellett szeptember 16—20. közt Háy Ágnes *animációs filmműhelyt* vezet a Csók Képtárban, du. 3—7 között, amelyen nemre, életkorra és előképzettségre való tekintet nélkül bárki részt vehet.

Magán a kiállításon különben rajzok, rajztárgyak, sóliszt, plasztikák, valamint egy hatalmas kulisszaszínpad látható.

Háy Ágnes

ÉS 1982. szept. 11.

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

Háy Ágnes
kiállítására,
amelyet

a **Helyettes Szomjazók**
nyitnak meg

1992. szeptember 5-én, szombaton
délelőtt fél 12 órakor

a Csók István Képtárban
(Székesfehérvár, Bartók B. tér 1.)

Megtekinthető: október 4-ig
a hónap első hétfője kivételével
hétfő-péntek 10-19 óráig,
szombat-vasárnap 10-18 óráig

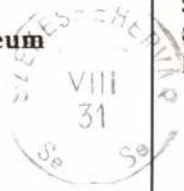

Szent István Király Múzeum
8000 Székesfehérvár
Fő utca 6.

DÍJELŐLEGES

Sinkovits Péter
főszerkesztő úr
Új Művészet
Budapest V.,
Báthori u. 10.
1054

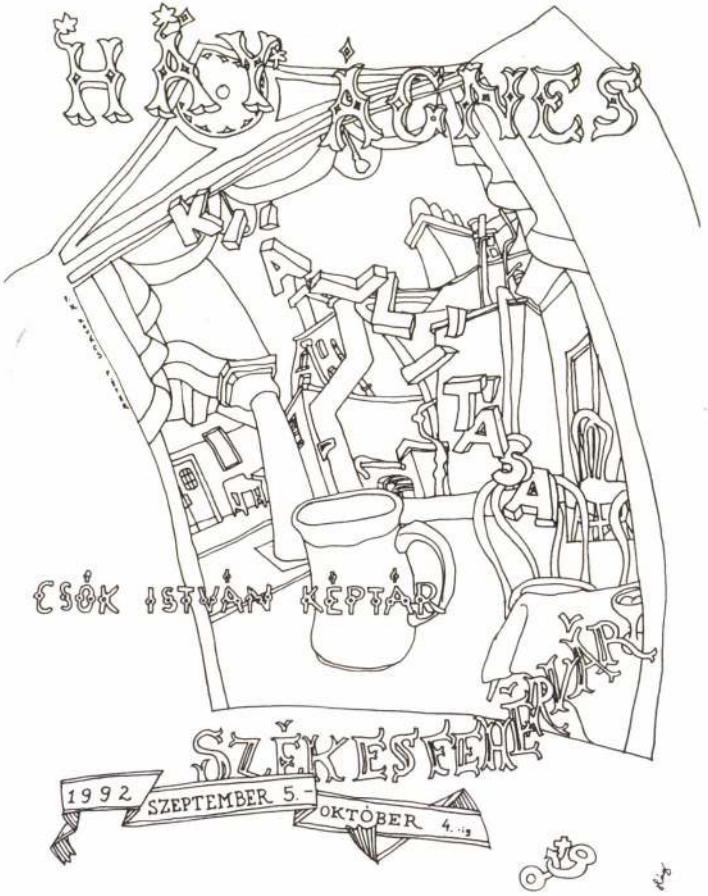

F. k.: Kovács Péter 1246048 Vörösmarty Nyomda Rt.

Háy Águs

Margó

Kártyaügyek

Leleményes ember a bankár, most éppen azt találta ki idehaza, hogy az állami intézmények dolgozói készpénz helyett banki átutalások formájában kapják meg a bérüket. Vagyis a dolgozó – ha jóvá hagyják a törvénytervezetet – nem a bérszámfejtő Irénkénél (Marikánál) veheti majd fel az illetményét, hanem az ilyen és ilyen banknál (az OTP-ről és a Postabankról beszélnek), természetesen kártya, számla, csekkmásolat és nemtudoménmi felmutatása után.

Az állami pénzemberek szerint a felduzzadt készpénzforgalom miatt volt szükség erre az egészre, merthogy az csak a bajt hozza ránk. Intellektuálisan fejlett országban már régen nem babrálnak a bankókkal – nyugat-európai ember kártyával a mellényzsebében jár-kel a világban, azt csak be kell dugni a pénzkiadó masinába, máris kezünkben a kívánt mennyiségű bankó.

Nem mondtam még, hogy ez a készpénzkímélő kártyás módszer plusz pénzbe kerül, és azt nekünk, pénzautomata-használóknak kell fizetnünk. Ha tetszik, ha nem. Ellenzéki fejszámolók mindjárt ki is számolták, hogy a banki kártyázás bevezetése nagyjából öt- és hétmilliárd forint közötti nyereséget hoz majd az érintett pénzintézeteknek minden egyes esztendőben.

És azt sem mondtam még, hogy – a tervezet szerint – ez az egész banki átutalósdi kötelező lesz, vagyis nem arról van szó, hogy választhatok, hogyan szeretném fölvenni a munkabéremet – tetszik, nem tetszik, kártyát nyomnak a markomba, rajta a kártyabérleti díj.

Ja, meg arról is megfeledkeztem, hogy Nyugat-Európában, ahol ennek az egésznek már kultúrája van, nagyrészt ingyenesek ezek a banki szolgáltatások. Mert miért kérnének érte pénzt, amikor így is mennyezetileg áll a bankokban a haszon?...

De hát ez itt csak Magyarország. Kis ország, kis haszonnal. Kis Bokrossal, kis Princzcel, kis Kunossal. Nagy nyomorúsággal.

Pilhál György

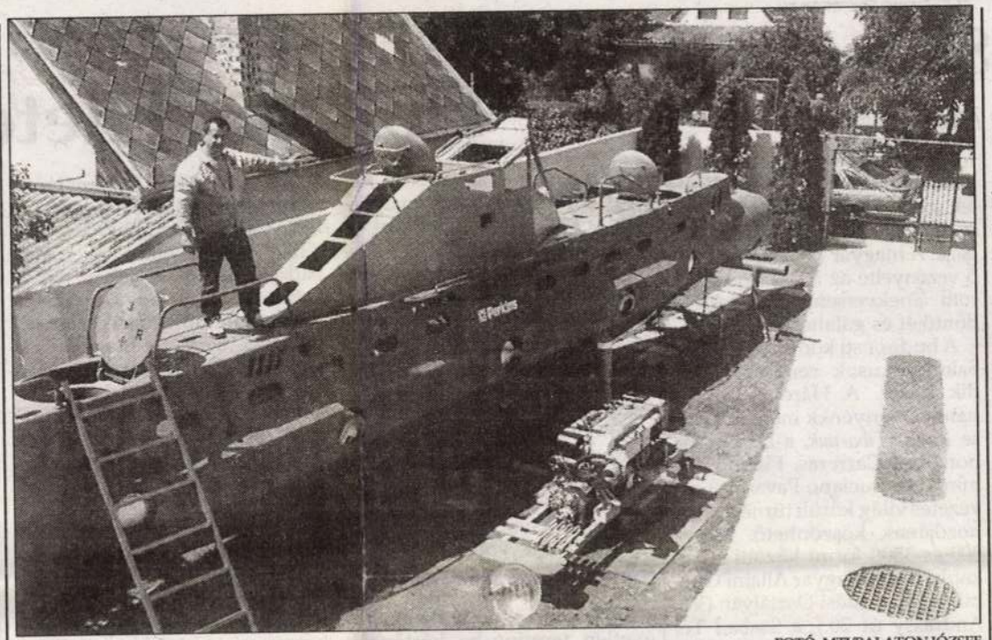

FOTÓ: MTI/BALATON JÓZSEF

Magyar bóját szeretne elhelyezni az északi mágneses sarokhoz Forintos Gyula dunakeszi „amatőr tengerész". Polárisz névre keresztelt tengeri expedíciójára várhatóan a nyár végére készíti el tengeralattjáróját. Vállalkozása célja, hogy az északi mágneses sarkra telepítsen egy magyar címerrel ellátott jelzőbóját. Képünkön: tengeralattjárója még csak a kertek alatt...

Borozzák a vizet...

Ellencsapás Belgiumban

Borozzák a vizet *Belgiumban:* ismeretlen tettesek szombat éjjel 30 ezer liternyi bort folyattak az antwerpeni dokkok vizébe. Az elkövetők *aligha lehetnek borisziszák,* mert néhány nappal ezelőtt vélhetően ugyanők huszonhárom tüzet gyújtottak egy bor- és szeszraktárban, és csaknem porrá égették azt.

A tettesek szombat este nyitották ki a kikötőben található hatalmas tartályok csapjait. Mire a rendőrség a borszagra felfigyelő dokkszemélyzettől értesült a helyzetről, mind a harmincezer liternyi nedű kifolyt. A dionüszoszi értékeket aligha nagyra becsülő elkövetők azonban addigra eltűntek a borgőzös éjszakában.

„Csimpánzháború" Gabonban

Drámai mészárlás a favágók miatt

Aggasztóan csökken a csimpánzok száma *Gabonban.* A közép-afrikai állam esőerdeiben nemrégiben még körülbelül 50 ezer példány, *a teljes afrikai állomány harmada-fele* élt, számuk azóta 30 ezerre csökkent. Lee White skót biológus szerint az emberszabásúak *drámai megfogyatkozásának oka a közöttük dúló szabályszerű háború.* Ennek kirobbanása valószínűleg *a favágók* elől egy újabb ellenséges területre nem kényszerül.

Az ésszerűnek látszó elméletet a gaboni csimpánzok megfogyatkozására eddig még *nem sikerült közvetlen bizonyítékokkal* alátámasztani: így például még senki nem látott Gabonban ilyen majomcsetepatét. Különösen aggasztó viszont, hogy a csimpánzok a mintegy 5000 négyzet-

● Harminc év múltán Anthony Quinn szombat este Krétán ismét eljárta a híres szirtakit, amelyet a Zorba, a görög című filmben előadott. Az AFP szerint a 82 éves amerikai színészt hagyományos fekete öltözéket viselő krétaiak vették körül a tiszteletére tartott ünnepségen, és lelkesen éltették, amikor táncra kerekedett.

● Autóbuszba rejtett pokolgép robbant hétfőn a pakisztáni Pandzsáb tartomány keleti részén lévő Szijalkot környékén, nyolc utast megölve és 12-őt megsebezve – jelentette az AFP. Mintegy húsz utasával a busz menetrend szerint tartott az indiai–pakisztáni határ menti Lahnal településről Szijalkotba, és már-már megérkezett, amikor a pokolgép

A lübecki felmentés

A bíróság ártatlannak találta a libanoni fiatalembert

A lübecki bíróság hétfőn *felmentette azt a libanoni fiatalembert, akit a tíz ember halálát okozó,* másfél évvel ezelőtti gyújtogatással vádoltak. Az észak-németországi városban tavaly januárban az ötven afrikai és ázsiai menekült által lakott otthonban hatalmas tűz keletkezett, ami tíz ember halálát okozta és 38 lakót súlyos sérülésekkel szállítottak kórházba.

Az ügyészség előbb *négy szélsőjobboldali* fiatalemberre gyanakodott, de *őket két nap után szabadon engedték* és letartóztatták az otthon egyik lakóját, *Szafvan Eidet.* A vádirat szerint a libanoni férfi a házban lakó haragosának ajtaja előtt benzint locsolt ki és meggyújtotta. A védelem a perben élesen kifogásolta, hogy az *ügyészség túlságosan egyoldalú vizsgálatot* folytatott. Az ügyvédnő szerint emberi ésszel aligha érthető a vádnak az az állítása, hogy a vádlott egy *első emeleti lakás előtt* meggyújtotta a tüzet, majd *felment a második emeleten* levő lakásukba és lefeküdt. A mindvégig felmentést követelő védő szerint az ügyészség *túlságosan hamar* beszüntette a vizsgálatot az ellen a négy szélsőjobboldali fiatalember ellen, akiket akkor hajnalban a helyszín közelében igazoltatott a rendőrség. A per végén az ügyészség is elfogadta, hogy felmentsék a vádlottat, de szerinte *csak bizonyítékok hiányában.* A bíróság azonban ártatlannak találta a férfit és kártérítést ítélt meg neki a hat hónapi vizsgálati fogság idejére.

Három Szoprán

Hangverseny a Margitszigeten

Kathleen Casselo, Kallen Esperian és *Scynthia Lawrence* európai-amerikai turnéjának első állomása Budapesten lesz. A három, világszerte ismert fiatal szopránénekesnő közös koncertjét 1997. július 23-án este 8 órakor rendezik a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon. Ők hárman immár két éve lépnek fel a legrangosabb európai és amerikai operaházakban nagy sikerrel. Korunk legkiválóbb operaművészeivel dolgoztak együtt: *Luciano Pavarottival, Placido Domingóval, Roberto Alegnával, Riccardo Mutival, Daniel Orennel, James Levine-nel.*

A mostani koncert műsorát a három kivételes hangra tervezték. A programban szereplő operaáriákat, szólóműsorszámokat egy, a háromszoros Grammy-díjas zeneszerző, *Peter Matz* és a nemzetközi hírű hangszerelő, *Gian Carlo Chiaranello* által készített összeállítás követi. A gazdag repertoárban operák, operettek, latin zenék és Broadway-musicalek szerepelnek. A koncertet *Marco Arniliato* olasz karmester dirigálja. A magyar *Török Géza* mellett ő vezényelte az 5. Luciano Pavarotti Énekverseny philadelphiai döntőjét és gálahangversenyét.

A budapesti koncerten a MÁV Szimfonikusok zenekar működik közre. A Három Szoprán hangversenyének megszervezése *Rudas Tibornak*, a Három Tenor (José Carreras, Placido Domingo és Luciano Pavarotti) nevezetes világ körüli turnéja létrehozójának köszönhető. Jegyek 800 és 3500 forint közötti árban kaphatók a Magyar Állami Operaház Szervezési Osztályán (VI., Andrássy út 20.), a Szabad Tér Színház jegyirodájában (XIII., Hollán Ernő u. 10.), a jegymesternél (tel.: 302-3333) és más fővárosi jegyirodákban.

(cs.sz.)

Birodalmak peremén

A XX. század elején a tőlünk délre fekvő államokhoz képest peremhelyzetben elhelyezkedő földrajzi területeket és kultúrákat – az Amúr-vidéket, Mongóliát, Turkesztánt, Kazakisztánt, a Kaukázust, valamint Észak-Afrikát mutatja be a Néprajzi Múzeum Birodalmak peremén: Nomádok és városlakók Ázsiában és Észak-Afrikában című kiállítása, melyet Bálint Csanád, a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének igazgatója nyit meg pénteken 15 órakor. A tárlathoz kapcsolódik Kunkovács László fotóművész Ótörök kőemberek című fotókiállítása; Paulinus Normantas Nunzák, Kalasok és Ujgurok című fotótárlata; valamint Almássy György emlékkiállítása is.

„Ki mit tud?" Bárka

A Szent László Akadémia és a Duna Televízió és közös szervezésében újra indul a „Ki mit tud?" Bárka elnevezésű kötetlen hangulatú tehetségbontogató program, melyre megzenésített versek előadóinak jelentkezését várják. A nevezéseket két korcsoportban – 8–14 éves, illetve 14–20 éves kategóriában – július 4-ig lehet leadni vagy beküldeni a Szent László Akadémia titkárságára (Magyarok Háza, V. ker., Semmelweis u. 1–3.). A „bárka" július 15-én délelőtt 9 órakor a Vigadó téri hajóállomásról indul, és oda is érkezik vissza 12 órakor.

Zirci buli

A Maszk Bábs[illegible]

Film Krassó Györgyről

Doktor Lehetetlen

A radikalizmus angyala, a Magyar Október tisztaságának őrzője, a Magyar Október Párt vezérszelleme Krassó György. Emlékét mostantól megidézhetjük azzal a dokumentumbetétekkel dúsított játékfilm esszéremekléssel, amit *Xantus János* rendezett *Zsille Zoltánnak*, a magyar ellenzék másik kérlelhetetlenül következetes képviselőjének forgatókönyve, ideái és ötlete nyomán. A *Krassó*-film bemutatója a Tabán moziban volt csütörtökön, június 26-án este hattól...

Krassó György az igazság megszállottja volt. Azért függesztette föl egyetemi tanulmányait – maga sem sejtette, mily hosszú időre –, hogy ne egy kegyetlen terminusba börtönzött *osztályt*, hanem emberarcokat jelentsen számára a munkás szó. Aztán már 1956 októberében lecsukják a fegyveres harcokban való részvételért. S bár, őt idézve, akár hálás is lehetne Nagy Imrééknek, mert végül nem hajtották végre rajta a statáriális bíróság ítéletét, s kiengedték október végére, az emberarcú reformszocializmus legendájával is leszámolt egy életre. A forradalom vérbe fojtása után az amnesztiáig hét évet töltött börtönben, hogy szabadulása után rövid idővel ismét előzetes letartóztatásban „üljön" hét hónapig izgatásért. Szinte minden október 23-i napon tépetten, összeverten tért haza. Egyszer megbüntették hatóság elleni erőszakért is, ami azt jelentette, hogy őt verte össze több rendőr 1986-ban. Amint útlevélhez juthatott, a rendszerváltás folyamatának kezdetéig Angliába emigrált, s a BBC tudósítója volt. Őt is, akár Zsille Zoltánt, elküldték a Szabad Európától is, mivel mindketten rájöttek, hogy a rádió a reformkommunisták és a későbbi SZDSZ kemény mag besúgói és provokátori szervezete. Minthogy már akkor észlelték az ellenzék és a reformkommunizmus összefonódását, Zsillével együtt többnyire (az élet furcsasága miatt külön-külön egyetértésben, hiszen Zsille Zoltán munka és jövedelem híján kénytelen volt már 1980-ban emigrálni) úgy vettek részt a demokratikus ellenzék tevékenységében, hogy tisztában voltak a vezetők kommunista kötődéseivel. Krassó és a Magyar Október Párt az ellenzék lelkiismerete volt. Sajnos, prófétának, Cassandrának bizonyult, amikor megjósolta: a *Németh Miklós*-kormány az SZDSZ-szel összekacsintván a világ legantidemokratikusabb választási törvényével kezdte a demokrácia állítólagos helyreállítási kísérletét. Névvel és személyi számmal ellátott, őt idézve „kék" ajánlási szelvényekből 32 ezernyit csak az a párt szerezhetett, amely lepaktál a kommunistákkal – profetálta Krassó. Újra és újra megjósolta az SZDSZ árulását, de az MDF-et is kárhoztatta, amiért gyáván asszisztál a hatalomátmentési komédiához. 1986-ban kialakult BBC-s kapcsolatait haláláig latba vetette azért, hogy megismertesse a képmutató Nyugattal a számukra kedélyes barakkot, a gulyáskommunizmus kegyetlen arcát s a reformkommunisták irányította hatalomváltás számos csapdáját. Földi léte utolsó pillanatáig tiltakozott, demonstrált. Nem hallgatott a beteg szív figyelmeztetésére sem.

Nehéz e filmről elfogódottság nélkül beszélni. Sírfelirata: *Dr. Krassó György, 1932–1956–1991.* Szellemi örököse, Zsille Zoltán március 11-i búcsúztatója: *„Nyertes itt nem lehettél, de győzni mégis csak te fogsz. Te szent lehetetlen Gyuri, Te minden perben győztes, dr. Krassó György. Te Magyar Október. Maradj velünk! Ámen."* Aztán a kamera Krassó elhagyatott, elromosodott lakásába vezette bennünket, ahol Zsille Zoli szoborként ül, a riporternő leporolja, s ő felölti Krassó György jellegzetes kiskabátját és vall: *Ő volt doktor Lehetetlen!* Őt idézve: „Ha a lehetetlent ostromoljuk, esélyünk van arra, hogy valamennyi sikerül belőle!" Kemény vágások, snittek. *Balkay Géza* mint kádárista államvédelmis közli Krassóval: saját érdekében nem kap útlevelet. Elütheti valamiféle autó ott kinn."

Végül hóhérpallosként lecsap a halál...

A döbbenetes filmköltemény záróképe után, bénult csönd után kezdünk a stábbal beszélgetni. Xantus, Zsille, *Pálinkás Róbert, Kulcsár Györgyi, Majoros József, Lugossy István, Hái Ágnes, Kiss Róbert, Hafner Mónika.* Megidézzük Krassó szellemét, közénk száll. Igen. Velünk maradt.

Pósa Zoltán

Nemzeti tankönyveket!

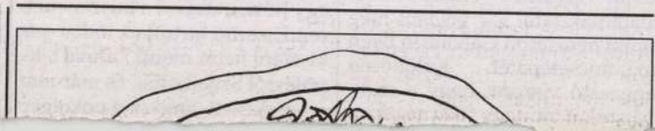

Koncertek a Városligetben

A Vajdahunyad vára szabadtéri színpadán 1992 óta minden nyáron koncerteket rendeznek. Az idei szezonban tizenkét alkalommal szórakoztatják a zenekedvelő közönséget a különböző együttesek.

A hangversenysorozat július 3-án kezdődik a Budapesti Strauss Zenekar előadásával, amelyen két *Beethoven*- és egy *Mozart*-darabot mutatnak be. Augusztus végéig két alkalommal ad koncertet a Magyar Virtuózok Együttes és a Magyar Állami Hangversenyzenekar. Ez utóbbi augusztusi programjában *Csajkovszkij* és *Rossini* művei mellett *Nino Rota* Harsonaversenye is megszólal. Hallható lesz a Sonora Hungarica, a Magyar Ifjúsági Szimfonikus Zenekar, az Akadémiai Szólisták Együttese, a Camerata Transsylvanica és a Szolnoki Szimfonikus Zenekar egy-egy estén. A különleges hangszereket is megszólaltató Amadinda Ütőegyüttes tradicionális polinéz zenét, dzsesszmuzsikát, valamint *Rolf Wallin* és *Ravel* egy-egy művét adja elő. A Benkó Dixieland Band örökzöld slágereket játszik.

Művésztelep Kétegyházán

Várhatóan mintegy száz résztvevője lesz a Kétegyházán július 1-jén megnyíló, s két héten át működő nemzetközi művésztelepnek. A hazaiakon kívül osztrák, német, romániai és izraeli képzőművészek is munkálkodnak majd az Almássy-kastélyban, a tábor helyszínén.

A Békés Megyei Képzőművészeti Szabadiskola Egyesület nyári telepe a 17. alkalommal kínál él-

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

HÁY ÁGNES

...rajzok, filmek árnyékok...

c. kiállításának megnyitójára
a Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.)
1999. december 9-én, csütörtökön 17 órakor.

A kiállítást megnyitja
KOVALOVSZKY MÁRTA
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 2000. január 10-ig, hétfő kivételével 10–18 óráig.

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

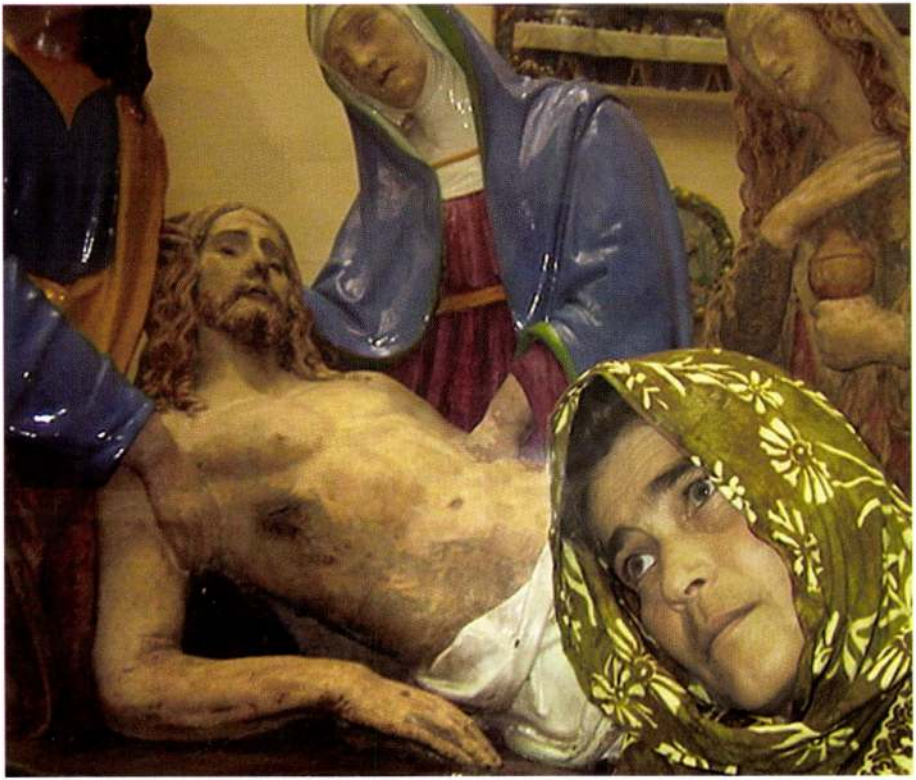

HÁY ÁGNES

Életrajzi adatok:

1952-ben született Budapesten. Grafikákat, mesekönyvillusztrációkat készít. Rajzai 1970-től jelennek meg az Élet és Irodalomban. 1971 óta foglalkozik animációs filmekkel. Tervezett színházi díszletet és jelmezt. Tagja a Balázs Béla Stúdiónak. Részt vett az Erdély Miklós által vezetett Indigo csoport munkájában.

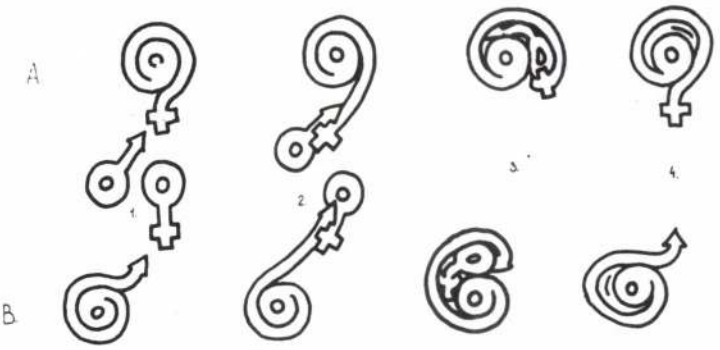

A sex-sorozatból 1972–1974

Egyéni kiállítások:

1983. Budapest, ELTE Galéria
Budapest, Fiatal Művészek Klubja
1985. Budapest, a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóháza

Fontosabb csoportos kiállítások:

1974. Budapest, Fiatal Művészek Klubja – Képregény
1975. Budapest, Fiatal Művészek Klubja – Képregény
1983. Budapest, Ernst Múzeum – Stúdió kiállítás
1984. Budapest, Fiatal Művészek Klubja – Mail art kiállítás

Kiállított művek:

Lapok a Sex-sorozatból 1972–1974, (1, 14, 18,32)
papír, xerox, 9x18
Képregény (2 db) 1976, papír, nyomat, 29,5x21 cm

Kép-ven / ven.-lép.
Bp. PIM, 1987

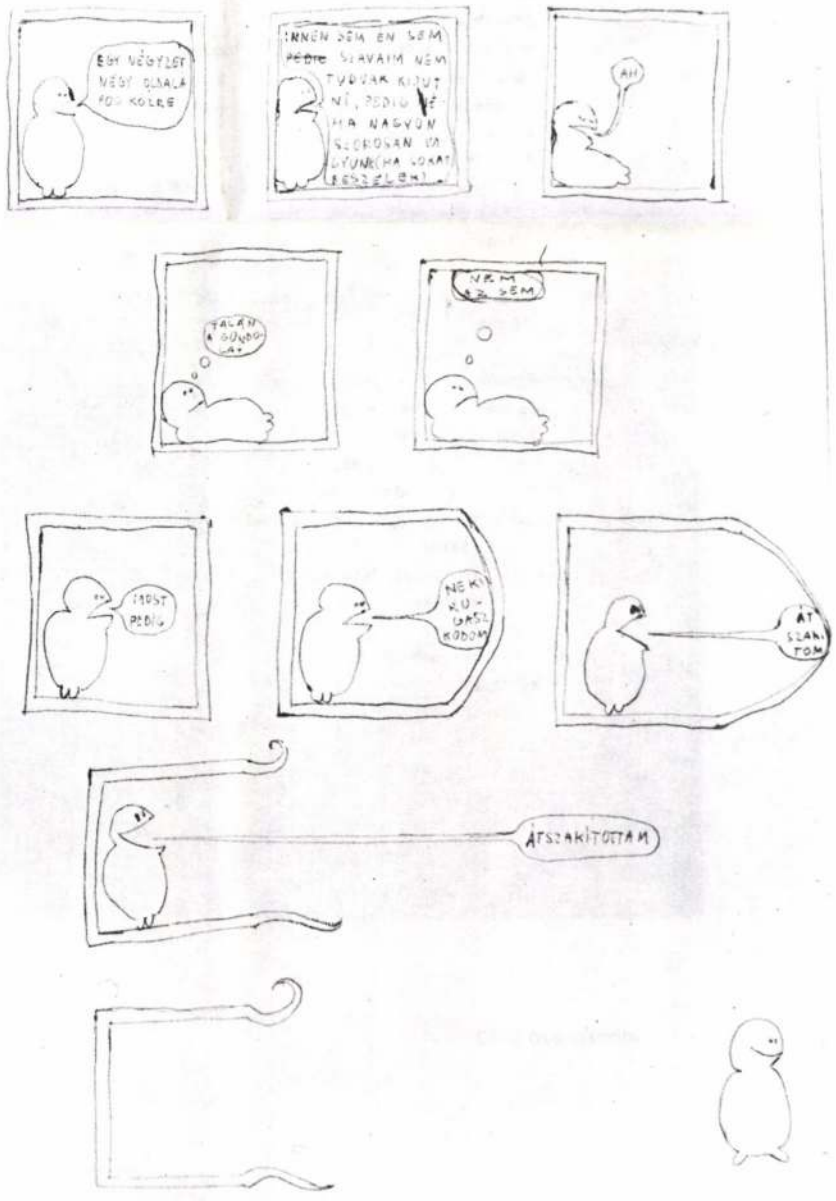

Képregény 1976

HAP BÉLA

Életrajzi adatok:

Jelenleg Izraelben él. Részt vett a balatonboglári kápolnatárlatokon, valamint a Fiatal Művészek Klubjában 1974-ben megrendezett Kép/Vers kiállításon.

Kiállított művek:

Időhatározó 1973, papír, gépelt szöveg, 30x21,5 cm
Environment project 1973, papír, gépelt szöveg, 10,5x17 cm

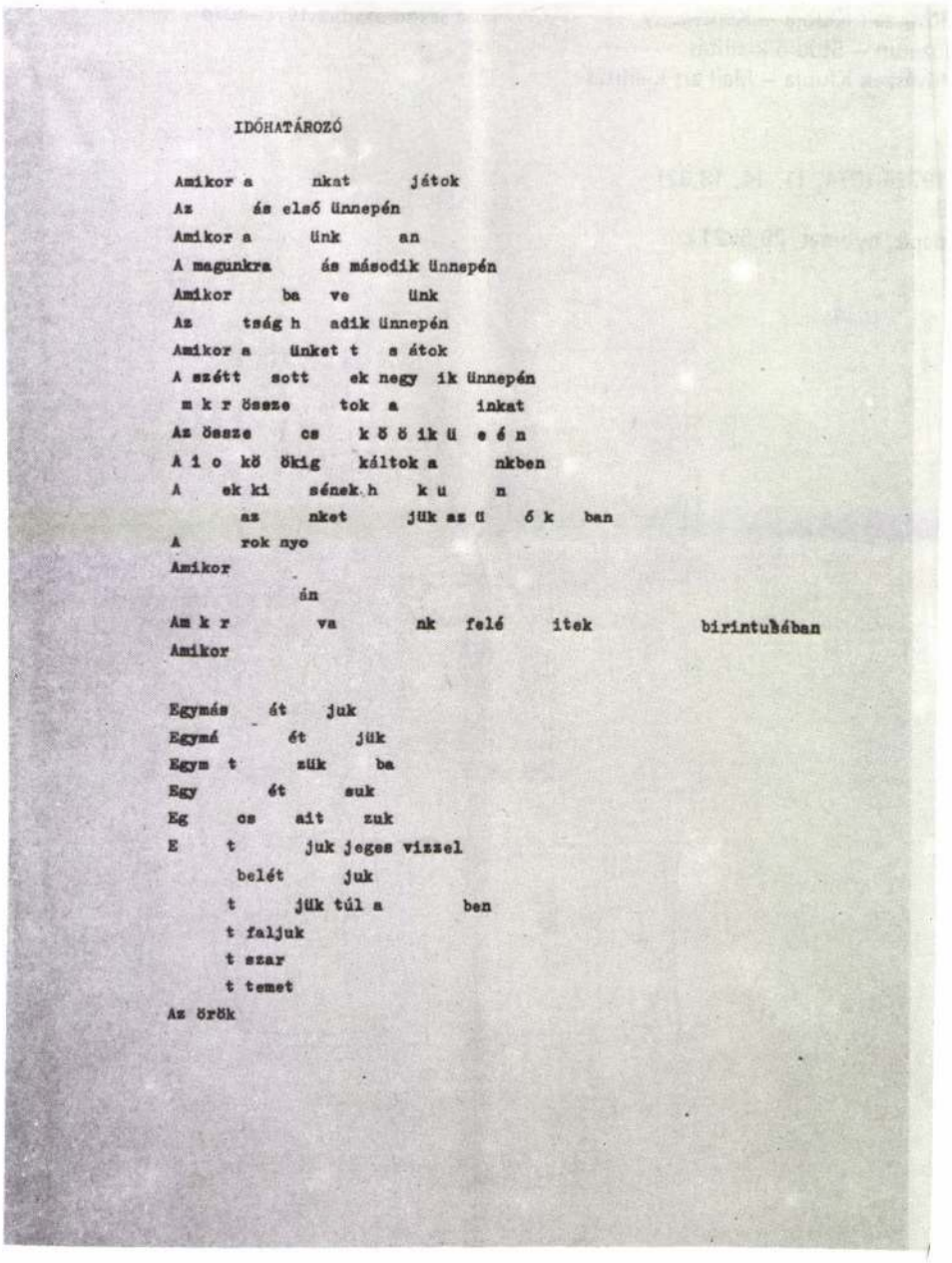

IDŐHATÁROZÓ

Amikor a nkat játok
Az ás első ünnepén
Amikor a ünk an
A magunkra ás második ünnepén
Amikor ba ve ünk
Az tság h adik ünnepén
Amikor a ünket t s átok
A szétt sott ek negy ik ünnepén
m k r összeo tok a inkat
Az össze cs k ő ő ik ü e é n
A i o kö ökig káltok a nkben
A ek ki sének h k u n
az nket jük az ü ő k ban
A rok nyo
Amikor
án
Am k r va nk felé itek birintusában
Amikor

Egymás át juk
Egymá ét jük
Egym t zük ba
Egy ét suk
Eg cs ait zuk
E t juk jeges vízzel
belét juk
t jük túl a ben
t faljuk
t szar
t temet
Az örök

Időhatározó 1973

Frederik Kempe

Válasz az európai németkérdésre

Előző két számunkban közöltük Molnár Gusztáv *Érdekszférák zenéje* című kétrészes írását az alakuló új világrendről, térségünk nyugati integrációjának kilátásairól és az ezzel kapcsolatos nyugati vitákról. Molnár Gusztáv komplex érvelésének veleje: jó lenne nekünk, ha az Egyesült Államok stratégiai alkut kötne Oroszországgal, ugyanis ez NATO-tagságunkhoz vezethetne még azelőtt, mielőtt bejutunk az Európai Unióba. Szerzőnk nem tartotta teljesen esélytelennek, hogy a dolgok valóban így alakulnak.
Wishful thinking (magyarán: álmodik a nyomor)? Ítéljen az olvasó az itt közölt cikk alapján. A Wall Street Journal Europe szeptember 16–17-i számában megjelent elemzés sok tekintetben hasonló következtetésekre jut, mint Molnár Gusztáv. A cikk szerzője a lap jól informált vezető szerkesztője.

Amikor a szövetségesek legutóbb a NATO kiterjesztését vitatták, leragadtak a Rubicon közepén a békepartnerség tervével, ami ugyan segítette a kelet-európaiakat, de elodázta a tagságukkal kapcsolatos döntést.

Sok olyan változás következett be a békepartnerség januári bejelentése óta, ami a status quo fenntartását tovább már nem teszi lehetővé. Akkor az volt a központi dilemma, miként lehet egyensúlyt teremteni a Nyugathoz való csatlakozás közép-európai vágya és Oroszország felbosszantásának veszélye között. Mára azonban a német vezetők új geopolitikai csavart adtak a dolognak. Volker Rühe német honvédelmi miniszter – Kohl kancellár áldásával – kinyilvánította, hogy a NATO gyors kiterjesztése a szuverén, egyesült Németország létfontosságú nemzeti érdeke. Rühe azt akarja, hogy a szövetség decemberi miniszteri találkozóján nevezzék meg a tagság várományosait, és állítsanak fel részletes menetrendet. Az Egyesült Államoknak azt kell eldöntenie, segíti-e irányítani a bővítést, vagy pedig megkockáztatja, hogy Európában eljelentéktelenül, és stratégiailag elidegenedik legfontosabb szövetségesétől.

Ez a felismerés Washingtonban is teret nyert, miután Richard Holbrooke, a volt németországi nagykövet lett a külügyminisztérium európai ügyekért felelős osztályvezetője. Ő fogja – helyettesével, John Kornblummal együtt – ellensúlyozni a Strobe Talbott és a Pentagon által vezetett *Oroszország először!* jelszó híveit. Az amerikai vezetők kezdik észrevenni, hogy ha a négy visegrádi országot, mindenekelőtt Lengyelországot felveszik a NATO-ba és az Európai Unióba, ez történelmi megoldást kínálhat a „németkérdésre", amely ez idáig folyton aláásta a kontinens stabilitását. A NATO kiterjesztése megakadályozná az eljövendő Molotov–Ribbentrop-paktumokat, mivel német helyett transzatlanti üggyé tenné a keleti irányba történő expanziót.

Ütköző víziók

Berlinben rögtön az amerikai csapatok távozását követő napon világossá váltak a frontvonalak az *Új tradíciók* című konferencián, melyet Holbrooke szervezett a két ország hidegháború utáni érdekközösségének manifesztálására. Rühe azt hangsúlyozta, hogy a NATO-t ki kell terjeszteni Lengyelország keleti határáig, ezt a folyamatot Európának és az Egyesült Államoknak közösen kell irányítania, és Lengyelországot lehetőleg még azelőtt fel kell venni a NATO-ba, mielőtt az Európai Unióhoz csatlakozna. Ez biztosítaná az amerikai részvételt, és Németországnak is juttatna valami olyasmit, amivel a második világháború óta nem rendelkezett: egy ütközőzónát és egy keleti katonai szövetségest.

Rühe szerint a Nyugatnak világosan meg kell mondania az oroszoknak, hogy együttműködést felajánlhat nekik a szövetség, de integrációt nem, mivel Oroszország túl nagy, és túl sok ázsiai gondja van (mint például hosszú kínai határa, amit a NATO nem tud védelmezni). „Helytelen lenne olyan politikát folytatni, amelyet a lehető legnagyobb fokú kétértelműség határoz meg" – mondta, közvetlenül támadva a jelenlegi amerikai külpolitikát.

William Perry amerikai védelmi miniszter, aki Rühe mellett ült a pódiumon, kétértelmű választ adott. Ez mutatja, milyen furcsa szövetség alakult Rühével szemben: benne vannak a Pentagon vezetői, akik nem akarnak új biztonsági kötelezettségeket vállalni, és benne vannak a német külügyérek, akik azt akarják, hogy a francia–német barátság jegyében az Európai Unió vezesse a keleti irányú expanziót. A Pentagon Oroszország 20 ezer darab nukleáris fegyverére és továbbra is instabil politikai helyzetére összpontosítja figyelmét, ami szerintük a NATO kiterjesztése ellen szól, mivel ez Jelcin Nyugat-ellenes ellenfeleit erősíthetné. Kételkednek abban is, megvan-e Németországban az akarat arra, hogy forrásokat szabadítson fel Kelet-Európa védelmére.

fonegyszerű megoldással érik el, hogy a lehető legtöbben zavartalanul, kedvük szerint élvezhessék az úszás örömeit. Három részre osztják a medencét: az egyik a lubickolóké, a másik kettő viszont az úsznivágyóké. A medence végén egyszerű tábla jelzi, hogy kéretik az óramutató járásával egyező irányban úszni. Így biztos lehet benne az ember, hogy nem jönnek vele szemben, nem kell kerülgetni, a fejet állandóan kiemelni a vízből. Biztos lehet benne, mert mindenki belátja ennek az egyszerű szabálynak az ésszerűségét – és ezért mindenki betartja azt. Bornírt dolog? A fene tudja.

A terrorizmus „emberi arca"?

Hajlok arra, hogy az angol mindennapi élet eme „bornírtságainak" tulajdonítsam a legnagyobb jelentőséget a demokrácia működésében. Mert hiszen mi másra apellálhatna szegény John Major a megegyezést kereső észak-írországi terroristákkal szemben, ha nem a racionális belátásra! Hogyan is lehetne másképpen egyáltalán szóba állni a terrorizmus „emberi arcával", Gerry Adamsszel, ha nem lehetne abban bízni, hogy Adams lassan megszűnik a terrorizmus ügyvédje lenni, s valóban el tudja érni, hogy az IRA végleg letegye a fegyvert. Hogy belátják: beszélni jobb, mint robbantani.

John Major nyilván ezért oldotta föl Margaret Thatchernek azt a hatesztendős rendelkezését, amely megtiltotta, hogy ír terrorista, illetve a terroristákat támogató szervezetek képviselői megszólalhassanak a brit tömegtájékoztatás fórumain. Thatcher annak idején a „nyilvánosság oxigénjétől" akarta megfosztani a terroristákat és a velük rokonszenvezőket, de az intézkedés – sokak szerint – visszafelé sült el. Azáltal ugyanis, hogy a Sinn Fein (az IRA politikai szárnya) szóvivője, Gerry Adams brit fórumokon közvetlenül nem juthatott szóhoz, „áldozati" pozícióba került, a titokzatosság dicsfénye kezdte körüllengeni. A brit újságírók persze nem kedvelik a cenzúrát, úgyhogy hamar kitalálták: szinkronizálják Adams megnyilatkozásait. Így aztán a Sinn Fein szóvivője mégiscsak megjelent időnként a brit képernyőkön, hangját azonban hivatásos színészek tolmácsolták. De mivel a színészek nem adták vissza Adams megnyilvánulásainak modalitásait – esetleges idegességét, zavarát, a meggyőződés hiányát –, ezért a nézők előtt a valóságosnál jobb fényben tűnhetett fel a terrorizmus „emberi arca", sőt, egyáltalán fölmerülhetett, hogy a terrorizmusnak lehet „emberi arca".

Most viszont ismét lehetővé vált, hogy Gerry Adams megnyilatkozásai magukért beszéljenek, s nagyobb valószínűséggel kiderülhessen: sikerült-e megőrizni valamilyen típusú hitelességet, elég meggyőzően tudja-e képviselni Adams az erőszak végét, a megegyezéses megoldást. Ennek immár úgyszólván mindenki örül, kivéve az Adamset szinkronizáló színészeket, akiknek hat éven keresztül kellemes mellékkeresetet biztosított ez az elfoglaltság, s most némi szomorú nosztalgiával adják meg magukat az örvendetes fejleményeknek.

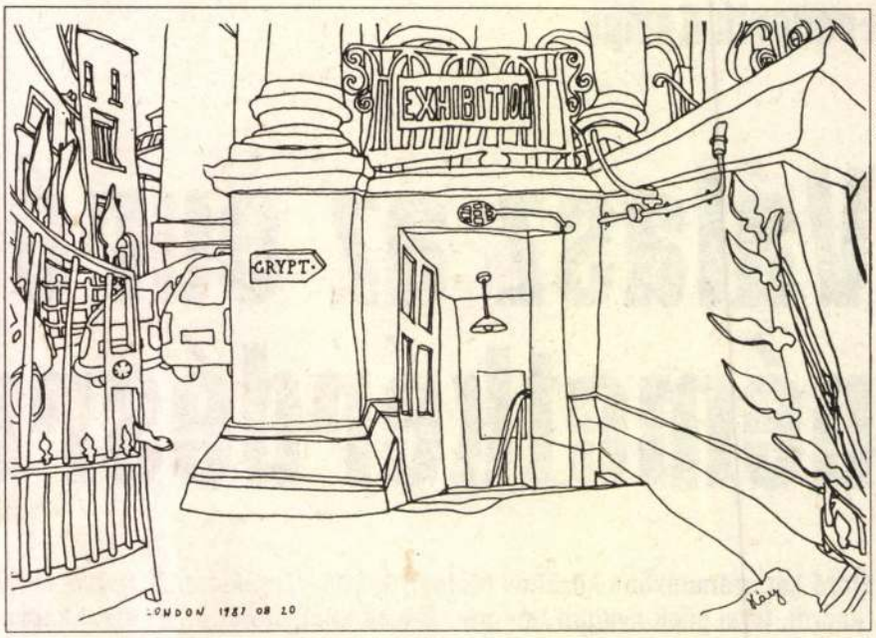

HÁY ÁGNES RAJZAI

Az apokalipszis prédikátora

Ennél sokkal nagyobb baj azonban, hogy nem örül Ian Paisley plébános sem, az észak-írországi Demokratikus Unionista Párt vezére, akit a The Independent egyszerűen csak az apokalipszis prédikátorának titulált. Hiszen ha van ember, akire igazán ráillett a „Zavargások hangja" megtisztelő cím az elmúlt évtizedekben, akkor az épp ez a fanatikus prédikátor, a fundamentalista protestantizmus megszállottja, aki beszédeiben pogromhangulatot keltve terjesztette a gyűlöletet a katolikusok ellen, szoros kapcsolatot tartott fenn az unionisták militáns szárnyával, s jóval hamarabb kész volt áthágni a törvényes kereteket a hit és az erőszak nevében, mint ahogy azt az észak-írországi katolikusok fegyveres szervezete, az IRA megtette.

Ha a „bornírt" angol szabálytiszteletnek köszönhetően a következő hónapokban netán valódi, tartós béke születne Észak-Írországban, akkor abban a világban Ian Paislaynek és fanatikus híveinek nem lesz többé helyük. Mert nemcsak a terrorizmusnak, a fanatikus hitnek sincs, nem lehet „emberi arca".

John Majornek jó esélye van arra, hogy elérje: Nagy-Britannia továbbra is, sőt egyre inkább olyan ország maradjon, ahol nem történik semmi, ahol a fanatikus szélsőségek nem tudnak lábra kapni. És akkor a brit polgárok megnyugodva hajtogathatják szét kedvenc vasárnapi napilapjuk lepedőit, s mint legfontosabb híren álmosan eltöprenghetnek azon, hogy vajon miért olyan botrányos az Angol Nemzeti Opera új Tosca-bemutatója.

■■■

NAGY-BRITANNIA

No news – good news

OROSZ ISTVÁN (London)

Nagy-Britannia olyan ország – szokták volt mondogatni szakmájukban megöregedett brit politikusok –, ahol nem történik semmi. S addig jó nekünk – teszik hozzá –, amíg ez így van. S ha az ember kimegy az utcára Londonban, hajlamos hitelt adni ennek a vélekedésnek.

Sztrájk? Ugyan kérem...

Mert például, ugyan 15. hete tart a vasúti dolgozók vitája munkaadójukkal, és eddig 18 alkalommal léptek sztrájkba, a londoniak azonban nagyjából úgy viszonyulnak az ebből adódó kellemetlenségekhez, mint az időjáráshoz: ha esnie kell, hát essen! Morognak, de a sztrájk elmúltával hamar túlteszik magukat a dolgon. (A legújabb hírek szerint a vasúti dolgozók szakszervezete immár valamelyest enyhíteni látszik eddigi merev álláspontján, s talán hajlandó egyeztető tárgyalásokba bocsátkozni a vasúttársaság képviselőivel.)

Recesszió? Milyen recesszió?

Hogy aztán a recesszióval pillanatnyilag éppen mi a helyzet, kilábalóban vagy *bele*lábalóban van-e az ország, arról erősen megoszlanak a szakértői vélemények, az utca embere viszont hétvégeken éppúgy megtölti a pubokat, éttermeket és más szórakozóhelyeket, mint akkor, amikor a szakértők szerint az ország gazdasága a fellendülést élvezte.

A hétvége péntek délután kezdődik, a színházak zsúfolásig telnek, s a városközpontok főutcáin alig lehet lépni a sok embertől. Londonról beszélek és városközpontokat mondtam, mert London sok kisváros összenövéséből jött létre, s megőrizte ezeknek az eredeti településeknek a szerkezetét. Nemcsak a Sohóban, az Oxford vagy a Regent Streeten, vagy a Piccadillyn zajlik a hétvége, hanem Islingtonban, Kingstonban éppúgy, mint Hampsteadben, és semmivel sem kevesebb intenzitással. Sok helyi, kerületi színház működik, amelyek egyike-másika pubbal van összekapcsolva: a hagyományos angol ivóhoz színház jellegű terem illeszkedik kicsi színpaddal, a nézőtéren asztalokkal, ahol előadás közben is fogyaszthatja a nagyérdemű, amit előzőleg bevásárolt a bárpultnál. És ezeknek a színdaraboknak egy része aztán továbbvándorol a West Endre, a londoni színházi világ központjába, vagyis értékükből, színvonalukból, profizmusukból semmit nem von le, sőt inkább kedvez, hogy a bemutatóra egy pubban került sor.

És noha a belépő nem éppen olcsó, 10 font (2000 Ft) körül mozog, s egy pint sör is belekerül több mint másfél fontba (250 Ft), ezekre az előadásokra előre kell megvenni a jegyet, olyan nagy az érdeklődés. A közönség pedig kellőképpen vegyes, a munkás-szakmunkás réteg képviselői éppúgy előfordulnak, mint a jobban öltözött középosztálybeliek meg az enyhén különc kinézetű értelmiségigyanús elemek. Aztán az előadás után, amikor az ember elindul haza, az az érzése támad, hogy aki él és mozog, az mind az utcán van. A legkülönfélébb nációk ételeit kínáló kifőzdék, éttermek, kávézók sokasága este 10-11 körül bonyolítja legnagyobb forgalmát. A hangulat intenzív, élénk, felszabadult, az emberek energikus beszélgetésekbe merülnek el, nem pedig az evészet-ivászat bódulatába. Recesszió? Meglehet, de nem a mindennapi életben, amely hogy, hogy nem, őrzi egészséges függetlenségét a politikától.

Úszni? Csakis az óramutató járásával egyező irányban

És ha szombat délelőtt elmegy az ember londoni kisvárosának központjába, ott csaknem ugyanolyan nyüzsgést talál, mint amit előző este élvezhetett. Piac és használtcikk-piac fogadja izgalmas kacatokkal, az árusok kántálva kínálják portékájukat, frissen sült fánk és kávé illata terjed. Kevés pénzből hosszú, kellemes órák elé nézhetnek a helybéliek.

Ha pedig komolyabb testmozgásra vágynak, ott a szabadidőközpont tornatermekkel, uszodával. Az uszodában po-

jelenleg vizsgálja az ügyet, ám aligha hoz a magyar pártokra nézve elmarasztaló döntést. A sors furcsa fintora, hogy éppen az a Szlovák Nemzeti Párt tesz ilyen feljelentést, mely annak idején olyan vehemensen és végül sikeresen hadakozott Csehszlovákia területi egységének megbontásáért.

Meciar az idei választási kampány során több komoly hibát követett el, s az általános vélemény szerint már túl van pályafutásának zenitjén. Kampánya jórészt eleve a köztársasági elnök elleni hadjáratra épült: bejelentette például, hogy ha pártja győz, parlamenti vizsgálóbizottságot hoz létre Michal Kovác viselt dolgainak tisztázására. Választási gyűlésein nyíltan a leváltás esetleges módozatairól beszélt, gigantposzterei ugyancsak a köztársasági elnöknek üzentek: a –szlovákkérdés" megoldására csak és kizárólag Meciar képes, egy korábban bejegyzett polgári kezdeményezés neve alatt futó durva akció hátterében teljesen egyértelműen a DSZM állt. Ez a nyílt támadássorozat a köztársasági elnök személye ellen sok Meciar-hívőt eltávolított a mozgalom közeléből. Ráadásul egyre terjed az a vélemény, hogy a már kétszer megbuktatott Meciar nem képes tartós együttműködésre senkivel, s ez óvatosságra inti a szimpatizánsok egy részét is. Riasztóan hatott a negatív kampány, a bombasztikus pénzpazarlás (ingyen sörök, ingyen gulyás és ingyen virsli). Ennek ellenére Meciar még mindig bírja a választópolgárok csaknem egyharmadának bizalmát. Ha újra hatalomra kerül, nemcsak a belpolitikába tér vissza a bizonytalanság korszaka, hanem a külpolitikába is: a DSZM-szimpatizánsok csaknem fele a keleti orientációt tartja kívánatosnak.

A DSZM természetes koalíciós partnerének számít a nacionalista Szlovák Nemzeti Párt, mely a magyarellenességre épített választási kampányával egyre jobban elszigetelődik a politikai színtéren, ám a szlovákiai társadalom legszélsőségesebb, szinte fasisztoid beállítottságú rétegeiben visszhangra talált.

Koalíciós szempontból nehezen betájolható a szélsőbaloldali programmal jelentkező Ján Lupták kőműves vezette Munkásszövetség, melynek választási listáján fejőnők, kubikusok, szerelők, segédmunkások és bányászok szerepelnek. Politikai szándékaik homályosak, egy biztos: ha bejutnak a parlamentbe, nem fognak a kiszámítható politikai csoportok közé tartozni.

Politikai elemzők nem zárják ki annak lehetőségét, hogy a Baloldali Blokk bizonyos körülmények közt csatlakozik a Meciar-féle mozgalomhoz, és a kormányra kerülés való részvétel érdekében vele alkot koalíciót. Ennek ugyan ellentmondani látszik a Meciar-mozgalom és a Baloldali Blokk egymással szemben folytatott kíméletlen kampánya, ám a baloldal az elmúlt öt év alatt jó néhány politikai bukfencet hajtott végre, ha érdekei úgy kívánták. Ez az átállás azonban valószínűleg a baloldal kettészakadásához vezetne, és így a kormányalakításhoz szükséges többség hiányában ismét patthelyzet állna elő. Ezért nagyobb a valószínűsége annak, hogy a baloldal inkább megőrzi egységét, s a legnagyobb kormánypárt szerepére jelenti be igényét egy széles koalícióban.

A Vár védője

Michal Kovác köztársasági elnök aligha fog bárkit is kormányalakítással megbízni a három szélsőségesnek számító párt (a DSZM, az SZNP és a Munkásszövetség) vezetői közül. Minden jel arra vall, hogy az elnök továbbra is a jelenlegi koalíciót látná legszívesebben a kormányban - a magyar pártok bevonásával. A szlovák alkotmány elég nagy jogkört biztosít a Vár mindenkori lakójának a kormány létrehozásában, s Kovác minden bizonnyal élni is fog ezekkel a lehetőségekkel. Ha tehát a jelenlegi kormánykoalíció és a magyar pártok elegendő számú szavazatot érnek el egy stabil kormány létrehozására, akkor Meciar valószínű győzelme ellenére sem kap a köztársasági elnöktől megbízatást a kormányalakítási tárgyalások megkezdésére. Biztosnak látszik, hogy Michal Kovác államfő tevékenyen fog részt venni ezekben a kormányalakítási tárgyalásokban, és kihasznál minden lehetőséget a szélsőbaloldali és szélsőjobboldali politikai erők kiszorítására, nem is titkolja nyílt ellenszenvét a Meciar-féle DSZM iránt.

Michal Kovác köztársasági elnök nagyfokú bizalmát élvezi viszont a Demokratikus Unió, mely mint ismeretes, az egyre tekintélyelvűbbé váló Meciar-féle DSZM-ből szakadt ki, s a szlovák politikai élet liberális, szociálliberális gondolkodású egyéniségeit tömöríti (Milan Knazko, Jozef Moravcík, Rudolf Filkus, Roman Kovác stb.), de itt található Csehszlovákia utolsó magyarországi nagykövete, Rudolf Chmel is.

Magyarkérdés

Ha az elnök (és az ország) szempontjából legkedvezőbb változat valósul meg, tehát a jelenlegi kormánykoalíció a magyar pártokkal bővül, az is számos további kérdést vet föl. A szlovák közvéleménynek ugyanis nem lesz könnyű megemésztenie a magyar miniszterek jelenlétét a kabinetben, s a magyar pártoknak sem lesz egyszerű beleélniük magukat egy egész ország irányításának szerepébe, beleértve a döntésekért viselendő teljes felelősséget is. Mégis úgy látszik, hogy a demokratikus szlovák pártok számítanak a magyar pártok nyílt részvételére a kormányban, s a magyar pártok is egyre nyíltabban beszélnek arról, hogy szükséges a kabinetben a hangsúlyos és nyílt jelenlét. Talán nem fognak leküzdhetetlen akadályt jelenteni a szlovák közvélemény számára megemészthetetlen ún. komáromi dokumentumok követelései sem: a magyar pártok nem ragaszkodnak ahhoz, hogy a területi autonómia fogalma szerepeljen a kormányprogramban. Mindenesetre, ha valóban ott lesz mindhárom magyar párt a szlovák kormánykoalícióban, megsokszorozódnak lehetőségeik, ami gyökeresen új helyzetet teremt.

Szlovákia a rendszerváltás óta állandóan a keleti és a nyugati fejlődés határvonalán mozgott, sok buktatóval, kerülővel és tévedéssel. Ez most sincs másként. Az elmúlt fél évben az ország ismét Nyugat felé fordult. Néhány nap múlva eldől, hogy ez a fordulat mennyire volt tartós.

■■■

MECIAR-MESE

Részletek a Meciar-párt, a Demokratikus Szlovákiáért Mozgalom választási programjából:

- intézkedéseket teszünk a szüntelen áremelkedés ellen;
- kiegyenlítjük a nyugdíjasok és a társadalom többi tagjai közti jövedelmi különbséget;
- munkát teremtünk, a munka prosperitást hoz, a prosperitás mindenkinek jó lesz;
- a privatizációban lehetségesnek tartjuk a szimbolikus áron történő eladást is;
- támogatjuk a cigány lakosság lelki és erkölcsi ellenállóképességének növelését;
- magyar napilapot adunk ki, mely objektív lesz;
- törvényt hozunk a szlovák államiság és a szlovák alkotmányos tényezők megalapozatlan és tendenciózus gyalázásának megakadályozására;
- követelni fogjuk, hogy a hírügynökség igazat mondjon;
- olyan állami hírügynökséget hozunk létre, mely semlegesíteni fogja a szlovákellenes destabilizáló kampányokat;
- követelni fogjuk a privatizációs folyamat tisztaságát.

■■■

Hány Ágnes

1996. szept. 19.

HÁY ÁGNES

kritika

Magyar Narancs

Mesekönyv

A metrón komoly emberek komolytalankodnak! (De meddig?)

Mosonyi Aliz–Háy Ágnes: Mesék Budapestről

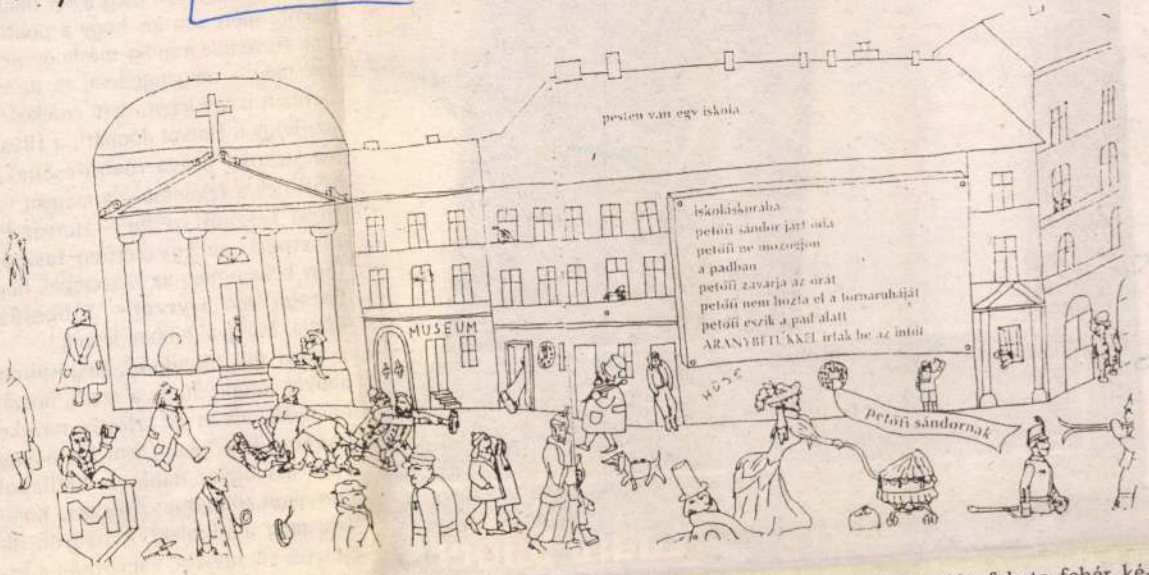

Még szerencse, hogy Budapestből van több is, nem csak ez a hétköznapi, büdös, zajos, retkes, hidrokefál példány, amely naponta próbára teszi – és az esetek nagy többségében el is veszíti – végtelen szeretetünket. Elsőre a jellegtelen világvárosi díszlet, az egyre vastagabb eurosmink alól kiütköző vadkeleti vonások tűnnek szembe, ez az egyszerre vonzó és taszító kettősség. (Mégis inkább taszító.) De én most nem is erre gondolok, hanem azokra a virtuális Budapestekre, amelyek az időben léteznek, és városlakók műveiben, akik már rég elutaztak innen.

Van itt egy város, amely a reformkorban fogant, az egyesítéskor született és az ezredfordulón érett szép hajadonná. Kérője is került, egy Podmaniczky báró – ezt éppen Krúdytól tudjuk, akinek szintén megvolt a maga Budapestje, ahogy Adynak vagy Márainak is. Mostanság Lengyel Péter udvarolja leghevesebben a korosodó szépasszonyt, még viharos múltjának is utánanyomozott: *Macskakő* című nagyregényének hősnője a millenniumra készülő Budapest.

Újabban már a gyerekeknek is van Budapestjük. Most jelent meg másodszor a Mosonyi Aliz–Háy Ágnes szerzőpáros könyve, a *Mesék Budapestről*. Az első kiadás még 1982-ben jött ki és tűnt is el, mint az aranyóra. Nem csoda, hiszen *itt olvashatótó, itt látható! Amit tudni kell, amit látni kell Budapesten a gyerekeknek!* Tizenkettő plusz egy fejezet, kicsit útikönyv is, de mégis inkább mesék. Történetek arról, hogy *egy sovány kis falrafirka* (név szerint a Hüje Rádai) *lemászott a falról! (De hol?)* Vagy arról, hogy *a budai Várban eszik hat török! (De mit?)*

Amióta hozzánk került ez a könyv, azóta vezeti a listát, nincs is lista, mert három hete nem játszik már se Rémusz bácsi, se Füles és Micimackó, szünetelnek az olyan népszerű házi folytatásosak, mint *A két batman kalandjai a két Európában* vagy a *Hogyan volt anyám kiskorában* munkacímen futó széria.

A mesék egy része súlyos bűnügyek körül forog – *Ellopták az Operaházat! (De ki?)* –, vannak köztük különös históriák és rejtélyes esetek – *A Városligetben léghajó kapható! (De kinél?)* –, abszurd drámák – *A Margitszigeten vár egy hajótörött! (De mire?)* – és kisded életképek – *A Déli pályaudvaron piszkodnak a villanymozdonyok! (De kivel?)*. A történeteknek minden színhelye, minden részlete reális, a metró, az Állatkert, a budai cukrászda és az Operaház előtt strázsáló szfinxek, oda lehet menni, meg lehet nézni őket – kicsit most már más szemmel is, mint eddig. Mert ki tudja, hol bukkannak föl legközelebb a fővárosi lidércek, és hátha tényleg óriások feneke koptatta így ki a Gellérthegyen a csúszdákat, az meg nem is kérdés, hogy az Alagút ablakai mögött nem lakhat közönséges földi halandó, hanem csak sárkány. Budapesti lesi onnét az autókat, és várja, mikor jön arra a mesebeli ezüst Jaguár.

A történetek megvannak rajzban is; semmiképp nem nevezném illusztrációnak Háy fekete-fehér képeit, amiket akár ki is lehet otthon színezni. Rafinált rajzok ezek, elsőre úgy festenek, mint együgyű gyerekfirkák, tüzetesebb vizsgálatra azonban kiderül, hogy mennyi néznivaló van rajtuk, rengeteg apró, szellemes részlet. Olyan részletek is, amik pontos másai a valóságnak, csak hát a valóságban járva-kelve ki nézi ilyen szemmel és *ennyire* ezeket az untig ismertnek vélt objektumokat? Látható itt Budapest elöl-, alulmeg fölülnézetből, hátsó, belső és titkos udvari nézetből, csak bámuljuk a perspektíva sokféle játékát, a térkép, a képregény és a képvers elemeinek boldog nászát. Most éppen a legkisebb mese a kedvenc, miszerint *intőt kapott Petőfi Sándor egy pesti iskolában! (De melyikben?)*. Így szól:

pesten van egy iskola
iskoláskorába
petőfi sándor járt oda
petőfi ne mozogjon
a padban
petőfi zavarja az órát
petőfi nem hozta el a tornaruháját
petőfi eszik a pad alatt
ARANYBETŰKKEL írták be az intőt
petőfi sándornak

Bátky János

A **Beszélő**
szeptemberi számának tartalmából

KIS JÁNOS: A rendszerváltásnak vége
TAMÁS GÁSPÁR MIKLÓS: Csecsemők demokráciája
Sámuel imája – Iványi Gábor beszélgetése Oberlander Baruch rabbival
HALMAI GÁBOR: A „politikailag helyes viselkedés" joga
TÓTH GÁBOR ATTILA: Egy nehéz eset: a könnyű halál
BENE SÁNDOR: Theatrum politicum
SOLT OTTILIA: Nem Amerikából, Székelyföldről jöttünk
VERES ANDRÁS: Magyar irodalmi kánon a hetvenes években
AMBRUS JUDIT: Budapest mesél
KUKORELLY ENDRE: Atalanta, vagy mitől nemiképp érnelyegtem olimpia alatt

Tetőtéri lakás
megrendelhető
Budapest területén
lakásépítési támogatás,
hitel igénybevételével.

Irányárak:
bruttó 50 000 Ft/nm-től.

Telefon:
266-6089, 266-0178

Könyv

Hitelrontás, ócska hakni

Laura Silber–Allan Little: Jugoszlávia halála

Ez a könyv az év egyik csemegéje lehetett volna. Úgy alakult azonban, hogy a magyar könyvpiacon rég jelent meg ennél kínosabb és szégyenteljesebb produkció. A két szerzőnek a kiadót minimum hitelrontásért kéne perelnie, ha értesülnek arról, ami könyvükkel történt. Egy alapos, érdekes és fontos mű lett tönkretéve.

A Brian Lapping Associates produkciós iroda nem kevés időt és rengeteg pénzt fektetett a *Jugoszlávia halála* című tévésorozatba. A sorozat anyaga – kibővítve – könyv alakban is megjelent. Ennél átfogóbb és teljesebb képet még nem rajzoltak az országot elpusztító háborúról és annak politikai előzményeiről. Laura Silber (a Financial Times tudósítója) és Allan Little végigkövették Jugoszlávia tragédiáját, a nacionalizmusok, sovinizmusok ébredésétől a horvátországi és bosznia-hercegovinai háborún át addig, amikor Slobodan Milošević szerbiai elnök szakított a boszniai szerbek vezetőjével, a háborús bűnös Radovan Karadžićtyal. A tévésorozat döbbenetes volt: kamera elé ült, aki csak számított, és viszonylag őszintén, de elmesélte, hogy mit mikor miért tett vagy mondott. Nagyszerű sorozat, kiváló könyv – ezt már csak itten lehetett elrontani.

Feltételezésem szerint az eredeti változat van annyira jó és pontos, hogy mindenkinek – ha érteni akarja valamelyest az utolsó balkáni háború menetét és történelmi hátterét – el kell olvasnia. De arra, ami a magyar nyelvű változattal történt, csak magyarázat létezhet, mentség egy szál sem. Mert nyilván meg lehet magyarázni, miért van az, hogy a politikusok funkcióit mindig máshogy nevezik meg – megengedem, ez az eredetiben is így lehet, nem érdekes. De az, hogy a Horvát Jogpárt, a Hrvatska stranka prava rövidítésének, a HSP-nek a feloldása – a magyar változat készítői szerint – Horvát Parasztpárt, az egyszerűen faszság. (Egy helyen még az is szerepel, hogy Paraga – ő a vezér – Jobboldali Pártja. Mingyá' jobban leszek.)

Most mit mondjak? Megörültem, amikor láttam, hogy a szerb, horvát, bosnyák, albán és szlovén neveket igyekeztek helyesen írni (nem úgy, mint a magyar napi- és hetilapok túlnyomó többsége: Csoszics, Karadzic meg a többiek). A nagyon dicséretes elv helyébe hamarosan a káosz lépett. És ez még semmi. Bántóan hanyag munkán próbáltam átrágni magam, kezdetben jegyzeteltem is, de amikor rájöttem, hogy a hibajegyzék terjedelme meghaladná talán a kötetét is, lemondtam erről, ingyen nem dolgozom. A magyar változat készítői szerint például az úgynevezett Kis-Jugoszlávia rövidítése FRJ. Holott, ha utánanéznek, könnyen kideríthetik, hogy valójában SRJ (merthogy Savezna Republika Jugoslavija). Azt, hogy mi a ZSK – a magyar változat munkatársai szerint a Demokrata Reformpárt rövidítése –, ne is kérdezze senki. Vagy meséljek arról, hogy a HDZ, a Horvát Demokratikus Közösség teljes neve több – egyébként szellemes – változatban szerepel, néha még pontosan is?

A pontatlanságoktól hemzsegő fordítás (Tabák Gábor, Mucsi Ferenc és Stern Gábor munkája) egyébként annyira magyartalan, hogy az már fáj. A kolofon szerint a katonai szakértő dr. Bombay László volt, a fordítást az eredetivel Tabák András vetette össze. Kettejük közül ez utóbbi úr végzett gyalázatosabb munkát. A kötetet nem látta olvasószerkesztő sem, az egyszer biztos, a korrektorok hiányát már nem is említem. Ami megjelent, az egy rakás szemét, csapnivaló, szélhámos munka. Egy ócska hakni. És ha ilyen lenne az eredeti, akkor is elvárnám, hogy helyi nyelven a lehető legjobbat kapjam. Most viszont egyszerűen átvertek.

Mert például a következő gyöngyszemre bukkantam: „horváth fasisztáék" (126. oldal). Ezt ép ésszel nem lehet elkövetni. Ha ezt normális ember elolvassa, maradandó egészségkárosodást szenved – említhetném mindjárt a korai infarktus veszélyeit. Ekkora marhaság után akár a sarokba is vághattam volna a könyvet; a barmok szórakozzanak csak azokkal, akik kénytelenek elviselni őket. De aztán mégis tovább üzött a kíváncsiság: ha a Horváthéknak usztasákra tellett, akkor lehet, hogy a Szabóék a csetnikek vagy a partizánok oldalán harcoltak.

- makai -

Zrínyi Kiadó, 1996, 477 oldal, 870 Ft

hungary.network
The GateWWWay to Hungary
Magyarország elektronikus levelezési kapuja
Nálunk jelen lehet az
INTERNETEN
még számítógép nélkül is!
1026 Budapest, Nagyajtai u. 3.
Tel./fax: 36+(1) 155-7438
Email: market@hungary.com
WWW: http://www.hungary.com/
hungary.network

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZERZŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 MÁR 2 4

Háy Ágnes

1021

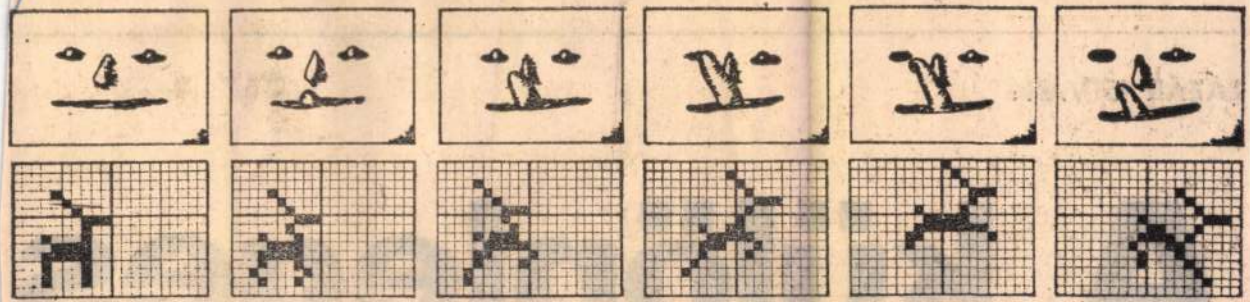

Háy Ágnes: Fázisok

LÁZÁR ISTVÁN:

A különleges

Háy Ágnes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Háy Ágnes

rajza

...vedtek,
kat artatlanul ölték meg, s ennyi-
ben az emberiség vértanúi.
Ezt a 137 embert életében igen
bok minden elválasztotta egymás-
tól. Legtöbbjük baloldali gondolko-
dású, de a politikai spektrum
csaknem valamennyi színárnyalata
fellelhető munkáikban — kivéve a
nyilas-zöldet és náci-barnát. Kü-
lönböző az osztályhelyzetük, a val-
lásuk; vannak közöttük húszéve-
sek és nyolcvanasok, vidékiek és
fővárosiak, egyetemi tanárok és

tak felhívni a figye
meg hány érdemes v
akiknek életműve ö
vár!

Olvasom a neveket,
repelnek, s azokra go
nek nevük se volt, ak
tak hátra semmit. A
re és a még kisebbel
sem születettekre.
niális költő, nagysz
író, filozófus vagy t
volna, ha nem puszt

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

Háy Ágnes

kiállítására,
amelyet

a **Helyettes Szomjazók**
nyitnak meg

1992. szeptember 5-én, szombaton
délelőtt fél 12 órakor

a Csók István Képtárban
(Székesfehérvár, Bartók B. tér 1.)

Megtekinthető: október 4-ig
a hónap első hétfője kivételével
hétfő-péntek 10-19 óráig,
szombat-vasárnap 10-18 óráig

Szent István Király Múzeum
8000 Székesfehérvár
Fő utca 6.

DÍJELŐLEGES

Bardoly István
MTA Művészettörténeti
Kutató Csoport
Budapest I.,
Úri u. 49.
1014

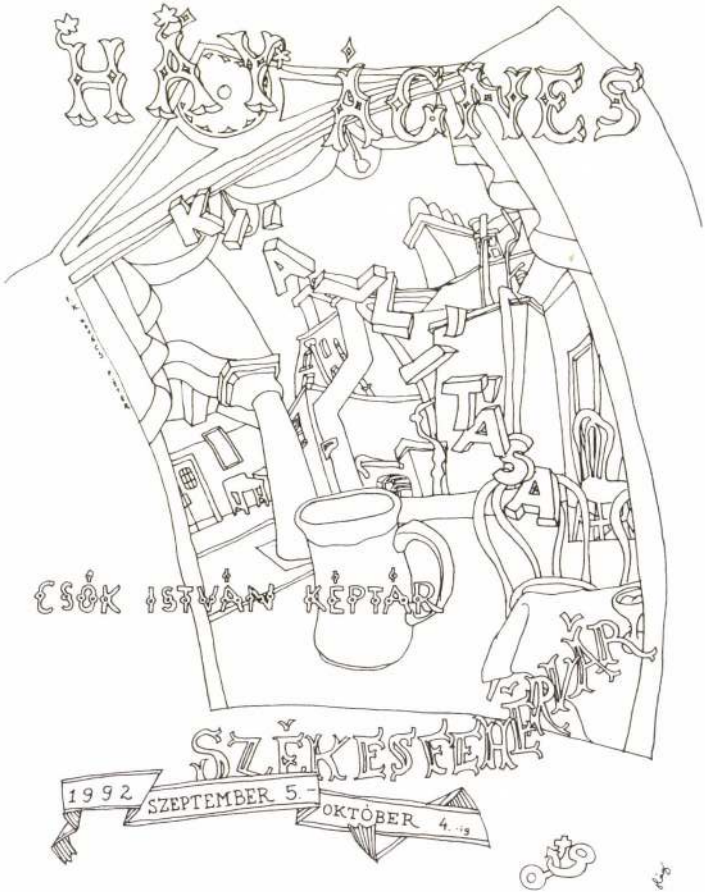

F. k.: Kovács Péter 1246048 Vörösmarty Nyomda Rt.

HAY Argus

KISPÁL ÉS A BORZ

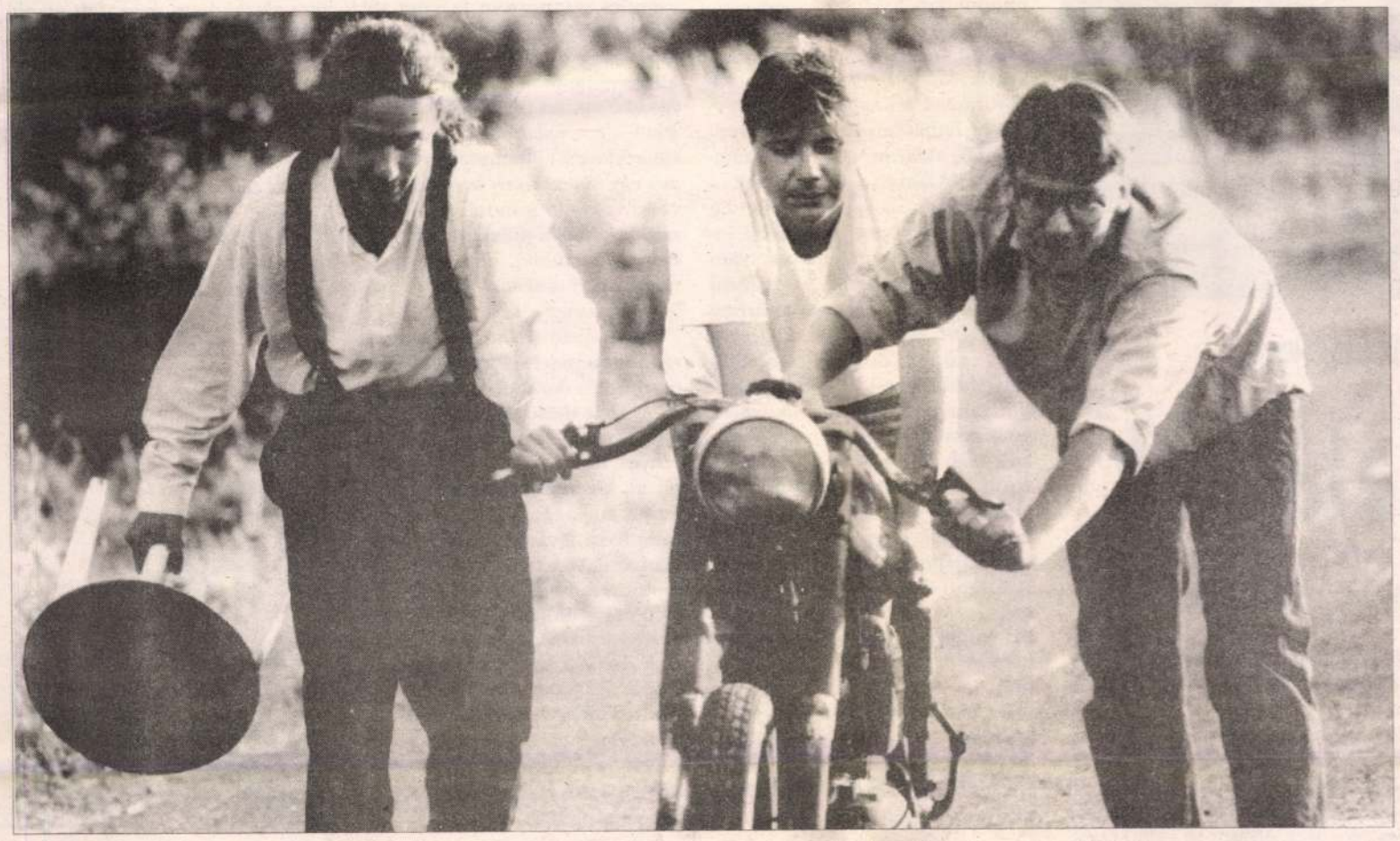

Fotó: Kalmár Lajos

BORZ, MOTOR, ILYESMI...

Azt meséli Kispál András, hogy már majdnem abbahagyta. Mögötte volt már pár zenekar, aztán most *ez;* cipekedtek, megittak egy-két sört, zenélgettek, de nem úgy tűnt, mintha... Van, amikor azt érzi az ember, hogy akkor most vége.

Aztán mégis, mégsem.

Meghívások, egyre több meghívás, Lovasi András a főiskolát is félbehagyta. Kicsit pontosabban: ötéves fennállásuk alatt háromszor klubról klubra járták ezt a derék hazát.

Egy Wartburg csatlakozott hozzájuk akkoriban, a legenda szerint hiányzott belőle az anyós-ülés, ott lakott a dob. A történethez hozzátartozik még, hogy többnyire megérkeztek vele, és elég volt öt perc ahhoz, hogy beálljanak, és a cucc bármikor, bárhol mindig *úgy* szólt.

Jó, de mi az az *úgy?*

Ezt nem nagyon tudom. Kispálékat illette már műsorvezető *az alternatív rock gyöngyszemei* címkével, más alkalommal *rave*-be ért a csapat. Maguk megelégednek ennyivel: *gitárzenekar*. Könnyedén, épphogy csak érintve. Nem kell túllihegni a dolgokat.

Ami persze nem azt jelenti, ... sőt! A legendához csatlakozik a napi nyolc óra próba; csak valahogy óvatosak a *művészetet* illetően, vagy ahogy Lovasi mondja: „Ne vegyenek minket túl komolyan."

Lovasinak amúgy otthon kétkazettás magnója van. Az egyikben Kispál, a másikban a naprakész világ (hangja) – íme az *önpusztító megmérettetés* maga. Bizony kínos lehet, olyankor nehezen jön össze az *elszállás* a Borzzal.

Ez a távolságtartás, a rálátás és a természetesség persze a számokban is, de legfőképpen Kispálban, Lovasiban s Brautigam Gáborban van jelen: hú, de ritkán lehet találkozni ilyen rokonszenves és hiteles figurákkal! (S ez bizony komoly ígéretet jelent, miközben a hányinger kerülget csillagocskáink, kivénhedt visszakönyöklőink meg azévzenekarjaink pózaitól.)

„Azt az erőt és mozgást, ami a koncertek hangulatából és a zenéből együtt árad, azt szeretnénk átmenteni a lemezekre is. De ehhez több idő kéne a stúdióban, lehetőség a rögtönzésekre."

Effélékről elmélkedünk a vadonatúj anyag, a *Föld kaland ilyesmi...* kapcsán. Merthogy lényegesen kerekebb meg jobb, mint a tavalyi *Naphoz holddal*, mégsem úgy szív be/le, mint a koncertek némelyike.

Egyébként próbálkoznak ezzel-azzal az urak. Felmerült, hogy beszáll még egy basszusgitár/os, helyenként egy-egy zongorahang, „de ez csak elméleti sík, a végén nem fért bele semmi". Így aztán maradt a nyers, alkalmasint pszichedelikus gitár, az „osztályharcos" lendület, az összetéveszthetetlen énekstílus, s hozzá a szürreáliákkal átszőtt költészet, no meg maradtam hívük:

Marton László Távolodó

NARANCSFÜL

TOM WAITS: BONE MACHINE

Jó a drága Tomot újra hallani. A legutóbbi rendes (normál) stúdiólemeze óta fájón sok-sok esztendő telt el. A ***Bone Machine*** *(Csontgép)* ott folytatja, ahol a *Frank's Wild Years* abbahagyta: rögtön az első számban marimbakórus és egy kellemesen torzított elektromos gitár kíséri a szerzőt, aki mintha egy olajoshordó belsejéből énekelné: Üvöltve halt meg a Föld! *(Earth Died Screaming)*.

Csontvázcsupasz hangszerelés, néhol mintha repedtek lennének a dobok, lógnának a gitár húrjai, mindenféle csörömpölő izék szólnak. Tom Waitsnek többféle hangja van, de egyik se normális. *Who Are You?* (a lassúérzelmes dalok egyre kiábrándultabban és bölcsebben szólnak): mintha Frank Sinatrát bourbon whiskeyvel táplálta volna az édesanyja. *Jesus Gonna Be Here:* vén, fogatlan fekete asszony a világ legszomorúbb gospelét ordítja a semmibe valahol a Mississippi partján. Vagy mintha a Jesus and Mary Chain lenne Jerry Lee Lewis zabigyereke a *Goin' Out Westben* és az *All Stripped Downban*.

Olyan ez a lemez, mint az előző három: nincs új stílus, nincs elszakadás az eddigiek gyönyörű veszteseitől, könnyes *déjà vu*itől és őrült flashbackjeitől. És ugyanolyan ellenállhatatlan vágyat kelt a hallgatóban, hogy alaposan leigya magát és meghallgassa háromszázhúszszor egymás után. Tom Waits mindent tud, és mindent úgy, ahogy csak egyedül ő. És az sem baj, ha a walkmanben lemerül az elem és húzza a szalagot.

- naná -

★ CSILLAGOK KÖZÖTT ★

"Az igazi ellenséggel harcoljatok. Mindig csak egyetlen hazug létezett, a Szent Római Birodalom", jelentette ki **Sinéad O'Connor** a Saturday Night Live című élő tévéműsorban, háta mögül előhúzta a pápa fényképét és széjjeltépte. Ezt követő fellépésén a Madison Square Gardenben, Bob Dylan jubileumi koncertjén a közönség egy része kifütyülte, másik része viszont éljenezte az ír énekesnőt, aki legfrissebb albumán örökzöld szvingszámokat ad elő.

*

Újra kiadják a **Steve Albini** vezette **Big Black** valamennyi nagylemezét, s mellé ráadásul a chicagói hardcore punkzenekar öt évvel ezelőtti londoni búcsúkoncertjének felvételét *Pigpile* címen. Steve Albini, aki utóbb a Rapeman együttest vezette, lesz

STEVE ALBINI

a producere PJ Harvey következő albumának.

*

Megjelent **Szemző Tibor** új nagylemeze *Aint Nothing But A Little Bit Of Music For Moving Pictures* címen, a Balázs Béla Stúdió kiadásában.

Charles Mingus, a legendás nagybőgős emlékére nagylemezt állítottak össze, amelyen egyebek között Henry Rollins, Elvis Costello, Leonard Cohen és a Public Enemy egyik tagja, Chuck D. adja elő a jazzóriás dalait.

*

52 éves korában elhunyt **Eddie Kendricks,** a Temptations soulzenekar egyik énekese.

*

Nick Cave a Bad Seeds londoni koncertjén színpadra szólította a Birthday Party egykori szólógitárosát, **Rowland S. Howardot, Mick Harvey** ült a dobhoz, és eljátszottak néhány régi közös számot. A 4AD kiadó megjelentetett egy húszszámos válogatást a Birthday Party felvételeiből, **Hits** címmel.

Haláltánc félszáz képben

Jó kis Halálkák

Háy Ágnes: Danse macabre

Én nem vagyok valami jó viszonyban vele, pontosabban Vele... Addig, amíg mások haltak meg, olyanok, akik mindig másoknak voltak valakijük, még csak-csak, de most...

Most igyekszem nem gondolni rá. Nem mintha könnyű lenne, már ébredéskor el kell kezdeni a nem-rá-gondolást, és aztán folyamatosan tartani a szintet ágybazuhanásig. Elég jól megy.

Elég jól menne, ha nem jönne közbe folyton valami. Például, hogy a kezembe akad egy könyv. *Danse macabre.* Még olvasni se kell, képek vannak benne, s bele kell lapozni, mert ott táncol a címlapon egy csontváz. Egy kis Halálka. Pont az, akire nem akarok reggel óta gondolni.

Pedig nem lehet nem odafigyelni rá. Nem meglátni, ahogy az egyik fényképen tojást lop. Meg életeket lop. Belopózik. Nem mondhatnám, hogy alattomosan, titokban vagy szemlesütve. Merthogy itt például fütyürészik. Táncol. *Haláltáncol.* Vigyorog. Pofákat vág. Fülbe sugdos. Szerelmet vall. Ott ül minden Trabantban. Biciklizik, még integet is közben. Vacsorázik. Megéhezik. Megérkezik. Azt mondja, csak úgy félvállról odavetve: helló, megjöttem. Az egyik képen még árnyéka is van, a másikon meg tükörképe, tükröződése a vízen. Jönmegy, járkál, kikukucskál, bekukucskál, látszik, hogy rohadt jól szórakozik.

Szembenézni a Halállal. Szó szerint is, ugyanis Háy Ágnes „haláli tréfát" eszelt ki, fájdalmat gyászt ölve játékba így. *(In memoriam Krassó György).* Módszere látszólag egyszerű: maga elé tesz egy újságból, prospektusból, albumból, akárhonnan kivágott képet és *ráfest* egy csontvázat, csontkezet, koponyát, csontlábat; részleteiben vagy egészében a Halált. Ezáltal *beleavatkozik* abba, amibe az eredeti képek fotográfusa nem, az események menetébe. A kép jelentése ettől megváltozik: a megörökített pillanat (légyen az reklámfotó, politikai fotó, sportfotó, turistafotó, portré vagy életkép) így nem az idő és a tér egy körülhatárolt szelete lesz, hanem történet, *történés.* Kimerevítés helyett az exponálástól a koporsófödél koppanásáig tartó *folyamat.*

Néhány kép után kezdtem rájönni, hogy Háy nemis rárajzol a képre, hanem *láthatóvá tesz,* körvonalazza azt az alakot, aki bizonyára eredendően is rajta volt mindegyik képen – azaz *előhívja* a Halált. S ha „fényképezni annyi, mint birtokba venni a lefényképezett tárgyat" (S.S.), akkor a gesztus értelme nem más, mint birtokba venni a Halált.

Háy Ágnes nem ijesztget, nem pátoszol, nem profanizál, nem keni el a lényeget, inkább új halálfilozófiát teremt, mondhatni bensőséges viszonyt. Gyász és humor. Attól az még ugyanúgy fáj. Pedig már majdnem kezet is fognál ezzel a kis alakkal. De az utolsó pillanatban még visszahúzod a kezed.

Nincs mit tenni, immár belátható: jobb lesz, ha ébredéskor ezentúl nem a nem-rá-gondolással kezdjük a napot. Épp ellenkezőleg. Gondoljunk rá. Aztán egész nap is. Vegyük észre. Beszéljünk hozzá. Nézzük át a rólunk készült fotókat. A közelünkben van.

Jó kis Halálka.

Jó kis halálaink.

Boldizsár Ildikó

Budapesti SM-ények

Az általános értelemben használt *tér*, és a sokkal konkrétabb jelentésű *köztér* radikális újrarendezésének és újrafelosztásának igen reprezentatív példáival mostanában egyre többször találkozhatunk az utcán és a médiumokban.

Elárvult, értelmüket vesztett, valahol üresnek tűnő parkokat, köztereket hagynak maguk mögött annak a káeftének a dolgozói és láthatóan kéjenc, perverz vezetői, akik, mint a múlt ittmaradt rekvizitum-totembábjain, a köztéri szobrokon élik ki eleddig súlyosan elfolytott cselekvési ingerüket. A mindenáron való megszégyenítéstől és megalázni vágyástól lilagőzös-mámorban talán föl sem mérik – persze nem csak ők, de azok sem, akik feladatul szabták ki – milyen valóban mérhetetlen kárt okoznak, ha mással nem, azzal, hogy a parkok vagy emlékművek köré kiépült köztereket gyakorlatilag megsemmisítik és nevetségessé teszik. Csak hogy egy példával illusztráljam: a felvonulási téren fölállított Regnum Marianum kereszt az elszállított „kabátlengető" munkás spirális talapzatán nem biztos, hogy nem fest idétlenül.

De a továbbiakban nem erről kívánnék szólni. Sokkal inkább arról a szerintem brutális ötletről, ami egy pár hete foglalkoztat: a volt Úttörő Áruház és szomszédos épületeinek lerombolása. Erre az akcióra azért lenne szükség, mert egy ausztrál vállalkozó az említett épületek helyére ormótlan bevásárlóközpont építtetését tervezi. Most és itt szeretném kijelenteni, hogy cseppet sem tartom magam vállalkozásellenesnek, de többek között egy *art deco*, egy múlt századi romantikus és egy eredeti rokokó épület (ez utóbbit egyébiránt a felismerhetetlenségig tönkretették) lebontásáról van szó egy hermetikus üvegház kedvéért. Úgy gondolom, hogy mindez ettől a pillanattól kezdve nem tréfa többé, nem csupán a magánvéleményem, hanem súlyosan közügy.

Bizonyosan sokan emlékeznek rá, hogy a piaci versengés miként osztotta és darabolta fel az Úttörő Áruház belső terét, ahol a sok butik és giccsszalon keveredve a fényes luftballonok rémes figuráival, kiismerhetetlen dzsungelt teremtett a fogyasztói kultúrában elveszni vágyó nagyközönség számára. Az áruház valóban megérett arra, hogy újraértelmezzék és újragondolják feladatát. Minden kétirányú változást jelenthet; vagy egy valóban világszínvonalú nagyáruházat hoznak létre amihez az imént említett áron terjeszkedni kell, vagy az adott épület(ek) továbbhasznosítását kell mihamarabb megoldani rangjuknak megfelelően.

Az új épület tervezője, Skardelli György, tisztességes munkát végzett, figyelembevéve a most álló épületek tagolását, a környező házak magasságát (legalább is a Kossuth Lajos utcai fronton), de a tervekből világosan kitűnik, ez az épület a legcsekélyebb mértékben sem illeszkedik a városképbe. Monumentális tömegével, hivalkodóan nagy üvegfelületeivel egészen más kultúrát képvisel, képtelen beépülni a környezetébe, hiszen nem is azért jött létre.

A most álló épületegyüttesről már elmondtam, hogy feltétlenül értékes, és a Műemlékvédelmi Hivatal, ha lehetősége nyílna rá, valószínűleg védetté nyilvánítaná. A lehetőséget azonban nekünk kell megadnunk azzal, hogy október 29-én 17 órakor az Erzsébet téren, ahol többek között Wehner Tibor, Ráday Mihály, Németh Gábor, Kukorelly Endre és Garaczi László mondja el gondolatait, minél többen találkozunk.

Szilágyi Gábor

Ez volt az Áruház

Egy ideje már végleg elbúcsúztunk a főváros legjellegzetesebb s talán legnépszerűbb neonreklámjától, az éjt nappallá téve labdázó kisúttörők neonjától, amely az Úttörő Áruház homlokzatán csüngött. Helyét a Centrum áruház snassz, fakó posztamense foglalta el. Azt, hogy a Kossuth Lajos utcában, s a háború után felnőtt budapesti generációk életében újabb apró változás készülődik, a Centrumos reklámtáblák mostani eltűnése jelzi.

Voltak évek, amikor a decemberi ólmosesőben a pocsolyába hajtó Pobedák és Moszkvicsok fenyegetése elől az Úttörő Áruház beugrójába ugorva menekültünk. Két hatalmas zöld posztófüggöny állta útját a házba betörő hidegnek, – ha anyám nem fogja a kezem, kishíján elsodort volna. Hatalmas nénik, hozzám hasonló csemetéket húztak maguk után. A szülők idegesek voltak, vitatkoztak sorbanállás közben, mi pedig néztük egymást a lábak és kabátok erdejében. Ha tehettük elszöktünk, neveket kiabált a hangos bemondó. Mindenki tudta hol vagyunk. Ámulva álltunk a kivilágított szökőkút körül, amelynek vizében aranyhalak úsztak. Itt szoktunk ahhoz, hogy a világ tágas, mert a csillogó kerámiatérkép megmutatta Afrikát, Ázsiát és Amerikát. Az elsőn vettük meg az iskolatáskát meg a kisdobosnyakkendőt. Felső tagozatban pedig a másodikon jutottunk az elegáns Diolen Mobi köpenyhez. A rothadó nyugat kulturális betörését jelezte, amikor hetedikben igazi indigókék Lee Spencer farmerokat kezdtek árusítani. A Boney M. lemezek megjelenése már mindennek a teteje volt, amit méltón jeleztek a véget nem érő sorok is. Ez volt az áruház, pontosabban az Áruház. A bőség, a befoghatatlan teljesség, az otthoni használatú értékrend tárgyi megfeleltetésének helyszíne. Úttörőing és Adidas, iskolaköpeny és gézing, papírdzseki. Mindazon tárgyak együttese, amelyek pontosan követték, a tárgykultúrán belül is kifejezték az intézményes és otthoni szféra értékrendjének ambivalenciáját. Az Úttörő Áruház jelentette a karácsonyt, kirakatban mozgó bábuival a technika mindenható erejét, biztonságérzetet nyújtó magabiztosságát. Ez volt az Áruház.

- bia -

ÉPÜLT AZ ÖTÉVES TERV ELSŐ ÉVÉBEN

ASZINKRON

Magyarországon is meghonosodó szatelitadók láttán megnyugodhatunk vagy bosszankodhatunk, a hazai tévé se nem jobb, se nem rosszabb a többinél. A tévé soha nem lehet igazán jó, műfajának lényege a silányság és felületesség.

Ma már ott tartok, ha meghallom hogy magyar hangja: Földessy Margit, egyszerűen kikapcsolom a tévét. Nem mintha bármi bajom lenne azzal, hogy a színészek egy része így keresi meg a betevőt, csupán teljesen hiábavalónak érzem,hogy végignézzek egy filmet, ha annak lényeges karakterjegyei azonosak egy másik filmével. Bár a filmet mozgóképnek szokás nevezni, egyben mozgó-változó hang is, váltig érthetetlen, hogy egy alkotás ezen jegyeit miért teszik szándékosan tönkre. Megdöbbentő, hogy a filmkészítésben olyan speciális szakágak fejlődnek ki, amelyek tevékenysége egy másik szakág eredményeinek megsemmisítésén fáradozik. Ilyen például a szinkronrendezőé, aki ha érti a mesterségét, nagy hozzáértéssel és körültekintéssel teszi tönkre a film audiális rétegeit. Vannak persze legendák. Kern András valóban sokáig képes volt elhitetni, hogy hangja szinte teljesen azonosul Woody Allenével, míg egyszer a Szentivánéji szex-komádiában meg nem hallottam a leghíresebb manhattani lakos fejhangú sipítozását. Szó sem volt tétova dünnyögésről, amelyben addig kifejlődött a hétköznapokban intellektuális és ösztönlényével egyaránt küszködő figura. Sokkal közelebb állt a klasszikus komikusokhoz, Totóhoz, Fernandelhez vagy Kabos Gyulához, akik szintén az alkatukban rejlő komikus elemet poentírozták. Vannak kitörölhetetlen szinkronélmények is. Valószínűleg nem jó, hogy így alakult, de ma már számomra a Nyolc és fél főhőse, a Mastroianni alakította rendező csak Gábor Miklós hangjával képzelhető el. Mégis, ma már félnék megnézni az eredeti változatot, tartva a csalódástól, hogy az évek során belémégett hangeffektek megváltozásával a Fellini-féle eredeti verzió idegen lenne és hamis.

A nemzetközi filmipar tucattermékeinél természetesen nincs sok jelentősége annak, hogy eredeti vagy szinkron hangot hallunk-e. Sly Stalonne vagy Michael Douglas hangját általában nem szükséges hallgatni, színészi törekvéseik nem terjednek ki a film audiális rétegének kidolgozására. Ezzel szemben Marlon Brando, Robert de Niro vagy Meryl Streep nagyon is odafigyel arra, hogy szerepeik a színészi alakítás minden szükséges eszközével, tehát a hangjukkal is megformált legyen. Ami a tévét illeti, a filmek zömét, talán a legkisebb ellenállás elve alapján ugyanazzal a szinkronmázzal vonja be. Valójában inkább olyan ez mint a kulináris szempontból kevéssé kiemelkedő német konyhában alkalmazott barna mártás. Alapanyaga mindenkor ugyanaz és a legkülönfélébb jellegű ételek ízét veszik el vele. A tévéfilmek szinkronjaiban is legtöbbször ugyanazt a négy-öt hangot lehet hallani. Ennek persze aligha esztétikai, mint inkább sturkturális és egzisztenciális okai lehetnek. A szinkronrendezőnek is roppant egyszerű a nagy rutinnal rendelkező egy-egy alaptípust képviselő szinkronszínészt (Dallos Szilviát, a Képessy József helyébe lépő Szabó Ottót, a fisztulás Hegyi Barnabást, vagy Gruber Hugót) fölkérnie, ezenkívül még nagy jót is tesz az egyre kiszolgáltatottabb helyzetben lévő művésszel, amiért egyáltalán keresethez juttatja.

A különféle szatelitadások nyújtotta tanulságok között riasztó példaként jelenik meg az RTL és más német nyelvű adók, például a SAT1, amelyek mintha 24 órán át ugyannak a férfinak és nőnek a dialógusát közvetítenék. A tökélyre vitt, maximálisan kilúgozott és minden egyéni jellegtől megfosztott szinkron iskolapéldái ezek, ahol lehetőleg mindenkinek azonos a hangszíne, de legalábbis mesterkélt műhangon, álságosan modulálva „alakít". Pillanatnyilag a hazai szinkronipar ebbe az irányba tart, s ennek pusztán egyetlen oka lehet, az ésszerű változástól mindig tartózkodó kényelem.

- BIA -

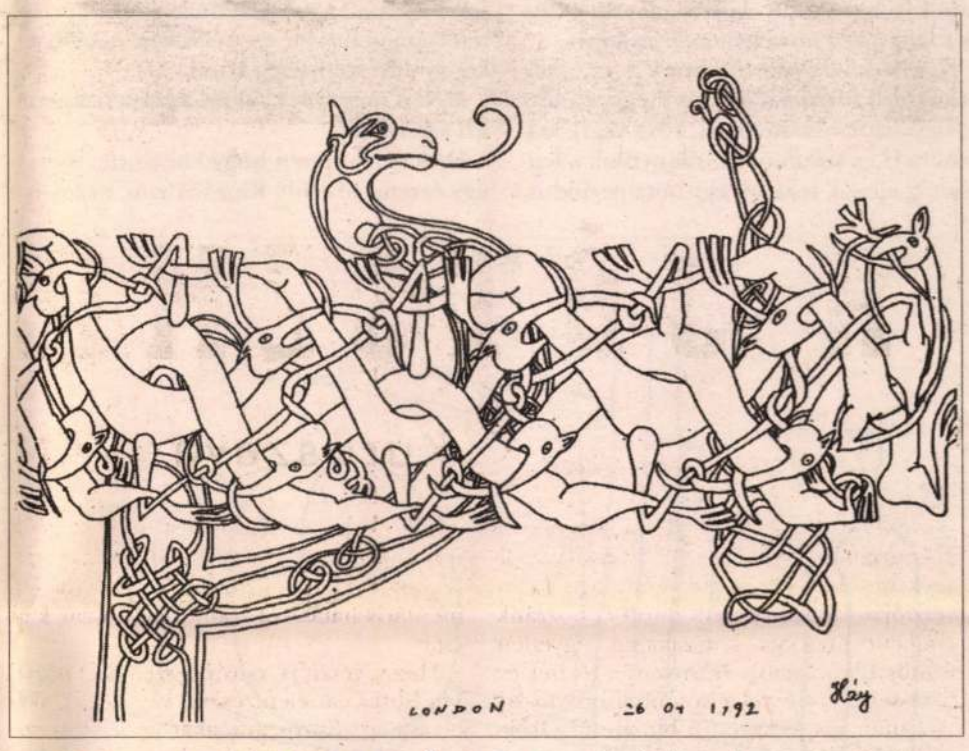

NARANCSGALÉRIA: HÁY ÁGNES

Jockey Ewing Bukarestben

Bukarestben bús az este. Az ember hazamegy, ki a francba, a várostérkép keleti szélén túlra, felbaktat a tizenöt emeletes házban a kilencedikre (a lift rossz), s valahol a hatodik és a hetedik emelet között egy jól megtermett sötétszürke patkány farkára lép.

Az ember (én) ezek után – végre megérkezve – a háziakat a tévé előtt találja (találom). A Dallast nézik.Még éppen elkapom az utolsó tizenöt percet. Faggatom Danát és Aureliant, mi történt (fog történni). Romániában már a százhatvan-valahányadik epizódnál tartanak. Eddig hetente két rész ment, most, a választások előtt már négy.

Szóval megy a Dallas. Én igen-igen fellelkesülök,mert felfedezem: nem szinkronizálnak. A 163. rész texasi eredetiben ment, román felirattal. Efölötti örömömben azonban üstöllést különös üröm vegyült. Láttam én már – ha csak hébe-hóba is, s akkor is csak perceket – a Dallasból szlovákul is, törökül is, eredetiben azonban első ízben csak most, Bukarestben. Azon túl, hogy egy kicsit beleláttam a jövőbe (megtudtam, hogy az öreg Jock halála után Ellie, vagy hogy hívják, szóval Jockey és Bobby anyja, férjhez ment Dusty apjához; megtudtam, hogy Bobby különváltan él Pamelától, s csak a Jockey-val való örökségi viták miatt nem váltak el hivatalosan is (separated, but not divorced); hogy Bobbyra valaki három lövést adott le (kettőt a gyomrára, azok súlyos sebesüléseket okoztak, de Bobby felépült belőlük, a harmadik, látszólag ártatlan lövés azonban, amely a koponyáját csak súrolta, olyan sokkot okozott neki, hogy – a nézőnek, a forgatókönyvírótól kölcsönzött reménye szerint talán nem örökre – megvakult), a fő döbbenetemet azonban az váltotta ki, hogy kiderült: minket, itt, Budapesten alaposan becsaptak. Jockey-t nem is Jockey-nak, hanem J.R.-nak (John Rockey) hívják, „Samantha" neve pedig valójában Sue Ellen.

Amit a szerkesztők a Dallas megmagyarításakor elkövettek, olyan, mintha Magyarországon külön neve volna a Coca Colának vagy a Toyotának. Nekünk nemzeti Dallasunk van, a románok „a" Dallast nézik.

Igaz, híradóik talán már túlságosan is kozmopoliták. Bukarestben a kettes csatornán minden este háromszor fél órában a műsor abból áll, hogy zsinórban lenyomják a spanyol, a francia és az angol tévéhíradókat; nemhogy nem szinkronizálva, de felirat vagy hangbemondás nélkül. Ilyenek a nyugati termékeket népszerűsítő hirdetések is: egy az egyben átveszik őket Nyugatról. Például a Dallas közben, meg-megszakítva az adást, akárcsak Amerikában. A bolgár határ túlsó oldalán legalább tesznek erőfeszítéseket: az amerikai filmeket hangbemondással játsszák. Bukarestben azonban a bányászoknak és parasztoknak, ha kíváncsiak a világban történt eseményekre, előbb nyelvleckéket kellene venniük. A többi program, amibe belenéztem, választási kampányműsor volt. Ezekről jobb, ha semmit. Igen csekély számú és színvonalú kivételtől eltekintve olyanok, mint nálunk a kisgazdák, a néppárt, vagy a kereszténydemokraták hirdetései voltak anno. Valaki ül egy csúnya szobában, olvas egy unalmas (bár hazafias) szöveget, fel sem néz, időnként pedig tájakat, városokat, embereket vágnak be.

Most befejezem, Kedves Olvasó. A jövő héten már „rendes magyar" műsorról írok.

Gerlóczy Ferenc

Kicsorbult unalom

Tv-jegyzet

Ha valaki még őrzi a Joe Esterhas által összefércelt múlt szombati film emlékét (***Kicsorbult tőr***), azt önnön buzgalmának és kriminális alultápláltságának köszönheti. Ez a rendkívül unalmas és fordulatokban lapos film pedig törekszik a műfaj klasszikus mintái után.

Ártatlanul(?) vádolt bestiális gyilkos minden meg nem értett háziasszony álma, Jeff Bridges személyében. Védőügyvéde egy jól szituált csúnyácska hölgy, két apátlan lurkóval. Így nem csoda, ha a szerelem szaunája izzasztja puhára védence közelében.

A gonosz ügyész pártállami mosollyal tűrhetetlen. A kezdő képsorokban produkált gyilkosság hétköznapi abberációnknak megfelelően részletes, szemet legeltető. Ám ezután a bírósági tárgyalásokról szóló tucatizgalmak pótolják a magyar televízióból száműzött ***Jogi Esetek***et. Joe Esterhas képtelen volt olyan forgatókönyvet írni, amely a logikai labirintus útvesztőiben találja meg a gyilkost. Egyszerűen szakaszonként adagolták az információt a nézőnek, váratlanul föltűnő újabb és újabb szereplőkkel. A jóképű, gazdag s kedves fiú utóvégre mégiscsak egy hentes, ezt belátva a védőnő könnyekkel szemében szitára lövi. Egy ólomnehéz hollywoodi sztárral már nincs mit kezdeni, vége a filmnek. Emlékszem ***A vád tanújá***ra, háromszor néztem meg egymás után.

B.T.S.

Fekete-fehérben

Beszélgetés Háy Ágnessel

MN: Végleg hazajöttél?

HÁ: Nem, csak a kiállítás miatt vagyok itthon, a gyerek is kint jár iskolába, másrészt most olyan állapotok vannak itthon, amelyek nem kedveznek a kultúrának. Ahol megtörténhet, hogy harminc év következetes munkája egyik napról a másikra veszélybe kerül egy rossz döntés miatt, ott nem sok jó várható. Ilyen a Székesfehérvári Múzeum esete. Kovalovszky Márta és Kovács Péter kiváló művészettörténészi munkával gyűjtötte össze az elmúlt évtizedek avantgard művészetének anyagait.

Nekik köszönhető, hogy a magyar avantgard folyamatában is megőrződött és figyelemmel követhető. Most végre számukra is és számunkra is kinyíltak a szabadság ajtajai, lezárult egy buta periódus, de az új körülmények még azt is kockáztatják, ami féllegálisan, árnyékba húzódva túlélte a kommunista rendszert.

MN: Mióta nem állítottál ki?

HÁ: Nagyon sok kiállításom volt az utóbbi időben. A múlt évben két kiállításom volt Londonban, egy pedig a Liget Galériában. Úgyhogy látványos visszatérésről szó nincs. A székesfehérvári kiállítás jelentősége nem ez, hanem az az egyszerű probléma, hogy vajon kiállításra valók-e a képeim. A jegyzetfüzeteimbe készített rajzaim mérete és technikája inkább a könyvművészethez áll közel.

MN: A megnyílt kiállítás lezárta benned ezt a kérdést?

HÁ: Nem, éppen hogy kinyitotta, mert úgy érzem, sikerült. Kipróbáltam, tudok-e nagy méretben dolgozni, s a grafikáim is bírják ezt a méretet.

MN: Eldőlt, hogy merre lépj tovább?

HÁ: Az épületdekoráció és a színház felé. A most kiállított hatalmas grafikám után olyan képeket szeretnék csinálni, amelyek „kinyitják" az épületbelsők falait. A színház pedig már a kiállítás témája is. Erre egy kis 19. századi papír gyerekszínház inspirált, amit otthon őrzök. A színházhoz régóta vonzódom. Évekkel ezelőtt már terveztem díszletet Kaposvárott és Pesten is. A kiállítás személyes konklúziója, hogy bármennyire is individuális dolog a művészet, a kiállítás mégiscsak kollektív alkotás. A mostani létrejöttében nagyon sok szerepe volt Török Tamásnak és Kovalovszky Mártának.

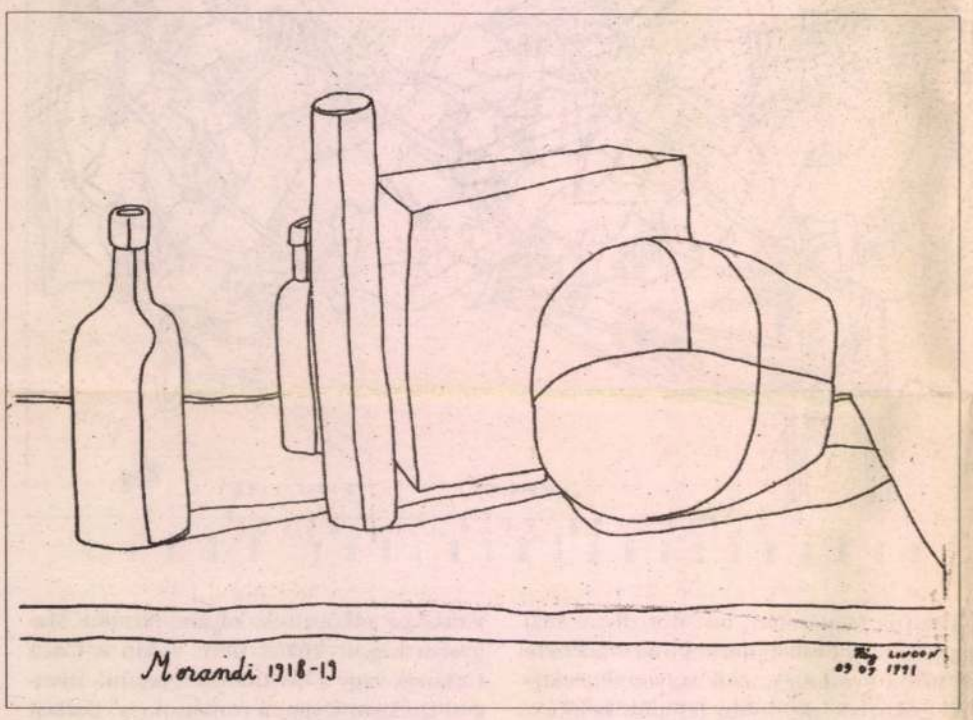

MN: A környezetedet megjelenítő grafikákon kívül néhány rajzon Morandi, Cézanne, Matisse festményeinek parafrázisai jelennek meg. Miért rajzoltál újra egymár meglévő kompozíciót?

HÁ: Egy ajtó és minden más, ami körülvesz, előre megformált, megtervezett dolog. Ugyanígy a művészek által készített képek vagy tárgyak. Ha például Duchamp WC-csészéjét rajzolom le, akkor el lehet töprengeni azon, hogy az egy műalkotás, vagy csak egy egyszerű tárgy-e? Másrészt ezek a másolatok számomra tanulási folyamatot jelentenek. Mindhárom festő úgynevezett festői festő, mindegyikük a színekre épít, engem pedig a kompozíció érdekel. Cézanne képein észrevettem a másolás során, hogy gyakran félbehagy, nem fejez be dolgokat, ha a kompozíció úgy kívánja. Egy helyen belóg egy szekrény részlete, ami ráadásul alig ismerhető fel, máshol pedig nem fest meg valamit következetesen, a kompozíció érdekében. Kiderült, hogy nem hibák.

MN: Ezen a kiállításon csupa fekete-fehér grafika látható. Nem gondoltál arra, hogy színes munkákat is készítsél?

HÁ: Azt hiszem, ha eddig nem jött, akkor most már hagyjuk.

MN: Mit jelent számodra a karrier?

HÁ: Azt, hogy meg tudok élni a munkámból, a nevemet beteszik a lexikonba, hogy a művészettörténészek sikítoznak, ha a társaságomba kerülnek. Mindig azt éreztem,hogy azért nem megy előre a karrierem, mert nem állok sorba egy-egy kiállítás lehetőségéért. Mégis vannak kiállításaim, amikor szólnak nekem. Időnként persze egy-egy nyilatkozattal adtam alkalmat arra, hogy ne felejtsenek el.

MN: A kis méret, a grafikák technikájának egyszerűsége nem igényel hatalmas műtermet, sok pénzt. Ez lehetőséget hagy a visszavonulásra.

HÁ: Minden alkotónak szüksége van erre. A művésznek önmagába kell vonulnia, hogy találkozzék önmagával. Most a kiállítás kapcsán nagy élmény volt a grafikáim fölnagyítása. A nagy részét epidiaszkóppal nagyítottam föl, de a legnagyobb képet, amit vászonra festettem, mindössze öt nap alatt készítettem el ecsettel. Nagy élmény volt, mert ilyen munkát otthon soha nem csinálhattam volna meg, ha nem jön ez a lehetőség. Volt alkalmam a pánikra, mert a nagy felület megfestésére csak kevés idő állt a rendelkezésemre, de a pánik kikűszöbölése is sok tanulsággal járt.

MN: A grafikákon is ebben a kialakított színházi térben is úgy tűnik, a perspektíva a központi problémád.

HÁ: Ezeket a rajzokat a *Budapesti mesék*hez kezdtem el készíteni valamikor a nyolcvanas évek elején. Akkoriban el akartam olvasni a relativitás elméletét. Olvasás közben eljutottam a Gans-féle mozgó koordinátarendszerig. Ez annyira tetszett, hogy nem is olvastam tovább. A grafikáimmal belehelyeztem a világot ebbe a mozgó koordinátarendszerbe.

-bojár-

A kiállítás október 4-ig látható a Székesfehérvári Csók István Képtárban.

Háy Ágnes filmjeit október 1-én, csütörtökön 18 órakor vetítik a székesfehérvári Barátság Klubmoziban (Marx tér 6.)

Milyen lehet a Gottschlig rum?

Plakátok Budapest utcáin, 1900-1914

Az utóbbi hónapokban plakátügyben is megmozdult valami Magyarországon. Az 1990-es választások alkalmával kitapétázott városok és falvak csak nagy tehertételek árán szabadultak a falakon virító, komolykodó és vigyorgó politikus-jelöltek képmásaitól. E képdömpinget nem sokkal később a kiterebélyesedő reklámipar kedvence. a gigantposzter megjelenése követte. A méretek irracionális felnagyításával arányosan nő fogyasztókedvünk is, minél nagyobb a mosóporos doboz, minél ijesztőbben ugrik le a falról pirosban ácsorgó autónkra a legújabb kávé, autó, intimbetét tulajdonosnőjének mosolya, annál elementárisabb a birtokba vevés, a magunkévá tevés ösztöne.

Jócskán átalakult tehát az utca képe, mindenfelől meg- és felszólítanak, el akarnak érni. Bombasztikusan akár vizuális forradalomnak lehetne nevezni a folyamatot, de csak rendszerváltás volt ez is. Egy rendszernek nevezett rendszertelenség mélyére beköltözött a rend. Demszky-huszárokkal regulázott keretek között, reklámetikai szabályzatok béklyójába kötve különös színek és formák burjánzanak. A nyomdatechnikai minőség garantált, a grafikusok szabadon engedhetik fantáziájukat. És mégis...

És mégis, a századforduló plakátjai valahogy szebbek. A Budapesti Történeti Múzeum hálás témához nyúlt, amikor az utolsó békeévek utcaképét gazdagító plakátokból rendezett kiállítást. Vélhetően igen olcsó, az utcai elhelyezést felidéző, áttekinthető fakeretes rendszerre helyezve, időrendi csoportosításban állított ki mintegy száz darab színes ősposztert – elénk tárva azt a korszakot, amikor itthon talán utoljára, nem csupán egy-egy jobb plakát vagy plakáttervező, hanem egy egész nemzedék és az általa kialakított képi kultúra egésze szolgálta az üzleti élet érdekeit, s ezen keresztül a közönséget is. A szecessziós, a részben e stílusra is nagy hatást gyakorló távol-keleti festészet dekoratív megoldásai, vonalkultúrája kiválóan egyezett a korszakban magas szintre jutó litográfiai és nyomtatási technikákkal. E nélkül aligha lett volna mód Grünwald Béla vagy Tornai Gyula festmény-plakátjainak eleven és színgazdag megvalósítására. Ugyanez volt a feltétele Barta Ernő, Földes, Kádár és Hirschman, vagy akár Faragó Géza plakátjainak is, így érhette el csúcsát a festett és sokszorosított poszterek fejlődése. E csúcson pedig Faragó Géza életműve áll, aki egyetlenként a kor plakáttervezői között, ma is alkalmas lenne arra, hogy megfelelő propagandával, szívonalas kiadványokkal széles nemzetközi ismeretséget szerezhessen, ahogyan ezt a csehek is megszervezték saját szecessziós plakátkirályuknak, Muchának. A színeknek köszönhető, hogy már ekkor a századelőn Rumbold J. zöld-fehér tónusokban festhette meg a Ferencvárosi Torna Club jégpályáját és sporttelepét hirdető plakátjait.

A mai reklámszakemberek meglehet kétkednek a jelen követelmények számára talán elavult, legalábbis nem alkalmazott megoldásokon. Elsivárosodó képi kultúránkban a szép, míves alkotások már nem hatnak eléggé, egy fölvillantott, érzékenyen megragadott hangulat nem állhat versenyben a harsogó, tolakodó fényképekkel. Pedig akkoriban egy-egy plakát hívó szavára tömegek zarándokoltak a Ligetbe megnézni – teszem azt – Feszty Árpád panorámafestményét, vettek föl új szokásokat, vásároltak meg eladdig ismeretlen külföldi árukat. A hatásmechanizmus azonos volt, csupán a lépték és a megoldások módja különbözött. Az Omo, a Whiskas és a Coca Cola mellett ezért a mai napig versenyben van a Gottschlig rum is. Noha nem találni olyan embert, aki elmesélné milyen is volt az ital, a kép és a reklám szlogenje máig hat: „Marha" mondja a mester, „miért nem iszol Gottschlig rumot?" Tényleg, miért is nem?

-B-

Budapesti Történeti Múzeum
A kiállítást rendezte: Vigh Annamária

Háy Ágnes

Az első lövés már eldördült

Kell-e már tartania a polgárnak a maffiától? Mikorra várhatók az első leszámolások? Mi az ára a besúgásnak? Ki a jó informátor? Elérte-e már a szervezett bűnözés a politika szereplőit? A Magyar Köztársaság „főnyomozója" Kacziba Antal rendőr-vezérőrnagy, az ORFK bűnügyi főigazgatója nem ideges. A beszélgetés során apró, metakommunikációs jelek sem utaltak arra, hogy nyugalma színlelt lett volna.

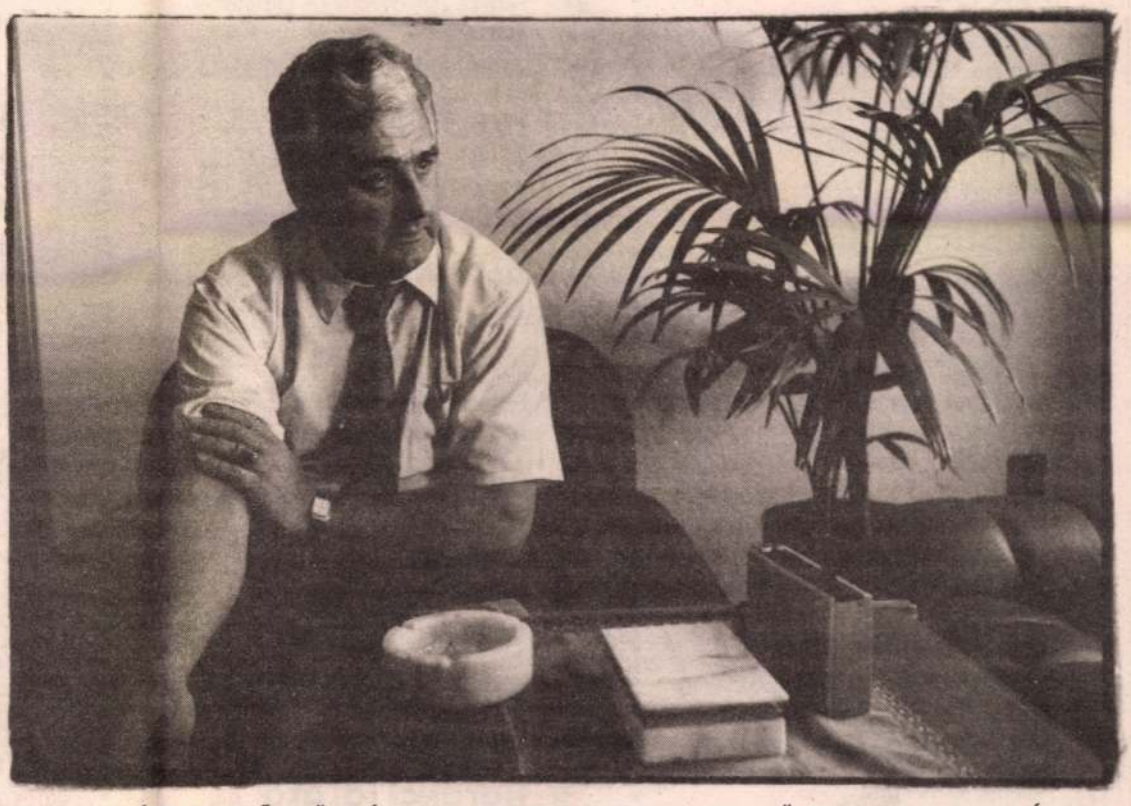

Fotó: Déri Miklós

Fotó: Déri Miklós

„A CIGÁNY BŰNÖZÉS TARTALMATLAN, ÜRES KATEGÓRIA"

Magyar Narancs: Mondjuk, loptam. De megsúgom Önnek, hogy tudok egyet s mást arról a kokaincsempész-bandáról. Utóbb e füleseknek köszönhetően elkapják őket. Elenged?

Kacziba Antal: Igen romantikus történet. De nem. S nem azért, mert nem tenném szívesen. A magyar büntetőjog azonban ma még nem ad lehetőséget erre, hogy egy kisebb súlyú bűncselekmény elkövetőjének felelősségre vonásától eltekintsünk, ha egy súlyosabb bűncselekmény leleplezésében közreműködik.

MN. Elő sem fordult, hogy futni hagytak volna valakit?

KA: Nem. Mondom, nem tudjuk megtenni. A rendőrségi törvénytervezetben szerepel javaslat a terhelő adatok alapján történő beszervezésre, de a törvény mind a mai napig nem született meg. A legtöbb nyugati ország jogrendszere szabályozza ezt és a rendőrség él is vele. Mellesleg sehol a világon nem úgy történik a dolog, hogy a rendőr a saját szakállára ígérget és köt boltot a bűnözővel. Valamely rendőrségtől független szerv – nálunk majd várhatóan az ügyészség – kontrollálja az egyezséget. Vagy megengedi, vagy nem. Ami azonban a magyar rendőri jogban még csak javaslatként sem szerepel, az az, hogy mi történjék, ha a beépült nyomozó kénytelen bűncselekményt elkövetni. Másutt erről élénk viták folynak.

MN: Ezek szerint a „fedésben dolgozó" magyar nyomozót akár le is csukhatják, ha mondjuk csak asszisztál is egy sima betörésnél?

KA: Elvileg igen, de én egyáltalán nem vagyok biztos benne, hogy épp ezeket a rendőri módszereket kellene először széles körben alkalmazni Magyarországon. Nem kell mindjárt ágyúval lőni verébre. Én más, intellektuálisabb, kulturáltabb, kevesebb jogi és erkölcsi kockázattal járó megoldások híve vagyok.

MN: Ön?

KA: Nem csak én.

MN: Milyen módszerekre gondol?

KA: Például informátorok alkalmazására.

MN: Igen, ezt már korábban is akartam kérdezni: ha nem enged el, legalább fizet?

KA: Természetesen.

MN: Mennyit? Miért mennyit?

KA: A híreknek nincs árjegyzéke. Nyilván annál értékesebb az információ, minél súlyosabb büntetéssel fenyegetett vagy minél nagyobb értékre elkövetett bűncselekményhez kapcsolódik.

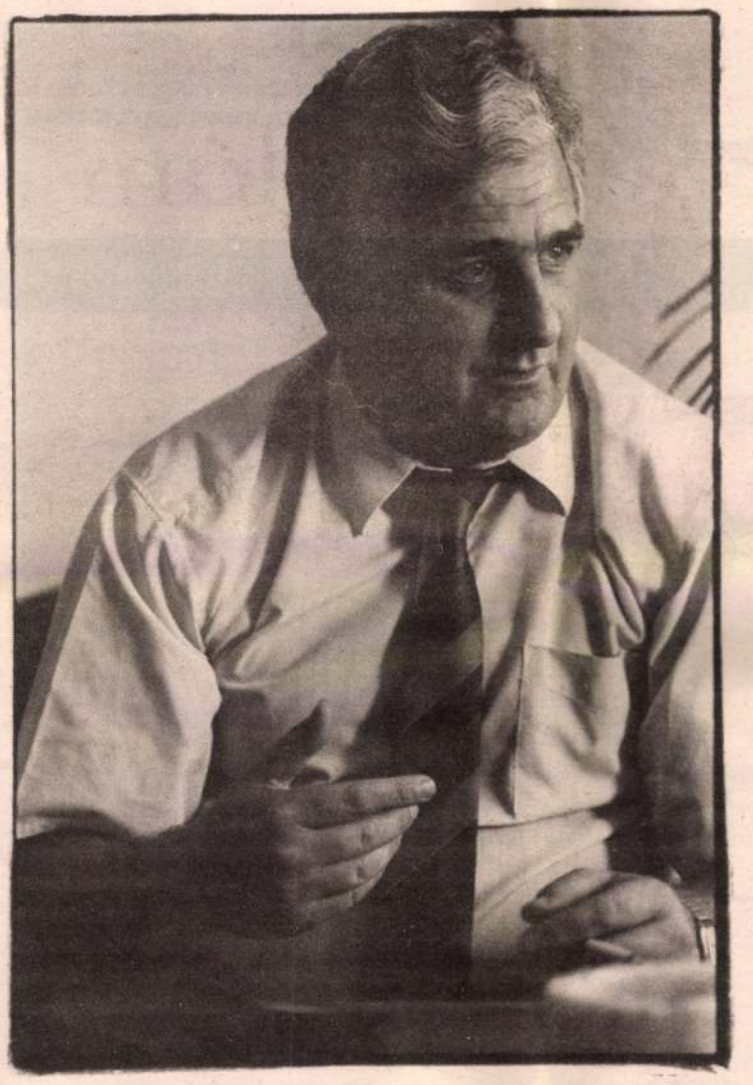

„EZ A HIVATÁSOM, ÉN SEMMI MÁSHOZ NEM ÉRTEK"

MN: Mit kóstál mondjuk egy egyszerű betöréssorozat leleplezéséhez segítő füles?

KA: Néhány ezer forintot.

MN: Tízezer alatt?

KA: Ez sok mindenfől függ; csak egyet említek: biztos vagyok abban, hogy a sajtó nem folyamodik ilyen módszerekhez, mindenesetre beszélnek róla, hogy bizonyos bulvárlapok ötven-százezer forintokat is fizetnek jól felfújható hírekért.

MN: Lehet. Fel tudják venni velük a versenyt?

KA: Nem, de nem is akarjuk. Mindenesetre bosszant, ha így van, mert feleslegesen felverik a piaci árakat.

MN: Súlyos bűnök felderítéséért is fizetnek, vagy ilyen esetben már nem csak pénzről lehet szó?

KA: Még egyszer szeretném hangsúlyozni, mást nyújtani egyszerűen nem áll módunkban. Legfeljebb még kaphat egy csókot az informátor a bűnügyi főigazgatótól.

MN: Eddig mi volt a díjazási rekord?

KA: Talán ötvenezer forint. Felajánlásban pedig ötszázezer, a győr-sopron megyei rendőrgyilkossági ügyben kapta volna a nyomravezető.

MN: Az előbb azt mondta, nem enged el. Bizonyos hírekből azonban újságolvasók arra következtetnek, hogy ebben a kérdésben talán nem minden illetékes ilyen határozott. Mi van, ha az élet mégis úgy hozza...? Én segítek, majd pedig befújom a nyomozót. Hogy pénzt adott, hogy futni hagyott... Ezen azért lenne mit mérgelődni, nem?

KA: Hadd legyek cinikus: kockázat nélkül nincs üzlet. Futni biztos nem hagyhatják, én ezt keményen megtiltottam.

MN: És tudja ellenőrizni?

KA: Nem. A dolog azonban ellenőrzi saját magát. Ilyen alkuért ugyanis, ha kiderül, akár két évet is kaphat a nyomozó. Ezt senki nem kockáztatja. De nem lehet megtenni egyébként a bűncselekmény sértettje miatt sem. Azért pedig nem jelent fel, mert pénz adtam. Nem mintha tőlem félne – nem. Attól fél, akit feljelentett.

MN: Hány kipróbált informátoruk van a fővárosban?

KA: Kevés.

MN: Ki a használható informátor?

KA: Nagyon sokféle ember segít nekünk. És mindenféle ócska krimikkel ellentétben túlnyomó többségük nem a rosszarcú, lompos és buta emberek közül kerül ki.

MN: Öltöny, nyakkendő?

KA: Attól függ. Akár nagyon komoly pozícióban levő értelmiségi is adhat hasznos információt. Talán észrevette, hogy szeretek őszintén válaszolni, de most olyan területre érkeztünk, amelynek titkait nem árulom el a nagy nyilvánosságnak. Erre senki sem kötelezhet, mert senki jogait nem sértem. Egy biztos: az informátorokkal való kapcsolattartás szakértelmet igényel. Az nem úgy van,hogy odamegyek és megkérdezem: mondd gyermekem, nem akarsz besúgó lenni? Ez tudomány, amelynek megvannak a maga etikai szabá-

(Folytatás a 11. oldalon.)

T A R T A L O M

POLITIKA

interjú

4-11. Az első lövés már eldördült (Interjú Kacziba Antallal, az ORFK bűnügyi főigazgatójával)

6-7. Képes hírösszefoglaló

8. Kulturális hírek

publicisztika

12. Such György: Belharc (Ki lesz Antall utódja?)

Végel László: A páriák sorstudata

13. Bozóki András: „Nemzeti" baloldal?

riport

14. Az éjszakai járőr

15. Koraőszi tilinkószó (Feljegyzések egy tüntetésről)

Magyar glóbusz

16. Nem döngetjük Európa kapuit (Interjú Bosnyák Imrével, a Magyar Nemzeti Párt ügyvezető elnökével)

17. Valamit tenni kéne

Diétai levlap

gazdaság

18. Ahogy adódik (Beszélgetés Lukács Józseffel, az adóügyek volt miniszteri biztosával)

19. Mire vállalkoznak?

világfalu

20. Háború után hatkor (Variációk poszt-Jugoszláviára)

21. Alízka Csodaországból (A Suchocka-látogatás elé)

Egy levél ha csattan

22. Európa szívében (Interjú a cseh külügyminiszterrel)

Választások előtt (Románnak lenni jó)

23. A „Bush és Clinty show"

24. Fényes zsákösvény (A láthatatlan ember arca)

25. Nemigen igen (Francia népszavazás)

ÉLET+MÓD

altern-ego

26. Öko-hírek

27. Bringapanama

28. Fogyasztói önvédelem: A bódítás trükkje

29. A pesti presszók: Ring

Médinn

30. Oktoberfest

31. Születésnap

Számítástechnika: Vírus

snobless oblige

32. Heti sznobkalauz

narancssaláta

34. Glosszák

KULTÚRA

időjárőr

35. György Péter: Zárványok 5 percben (Közjáték Grunwalskytól)

interjú

36-37. Pestismise (Beszélgetés Diamanda Galasszal)

mozi

38. A játszma vége (Kuroszava: RAN)

Mozivadász (Gyűlölöm a színészeket; Atlantis)

tévé

39. Aszinkron

Jockey Ewing Bukarestben

Kicsorbult unalom

képzőművészet

40. Fekete-fehérben (Beszélgetés Háy Ágnessel)

Milyen lehet a Gottschlig rum? (Plakátok Budapest utcáin 1900-1914)

könyv

41. Guszti, a piknoleptikus (Paul Virilio: Az eltűnés esztétikája)

Melódija

42. A csontbrigád Saalfeldenben (Fred Frith és Tom Cora koncertje)

Narancsfül (Worldwide 92)

rockfront

43. Fájdalmas intim (P. J. Harvey)

Csillagok között

színház

44. A formalizmus dicsérete és az antiformalista mutatványosbódé (Sztálin és egyéb hangok)

Kődeszkák (A Kecskeméti Katona József Színház II.)

sport

45. Olimpia, memória, butaság

interjú

46-47. Klarinétrepertoár (Kocsis Zoltán zongoraművész; második próbálkozás)

A SZERK.

A hét végén Antall József politikai személyiségének minden eddiginél szomorúbb és radikálisabb gyöngeségével, tehetetlenségével, helyzetértékelésének ön- és közveszélyes voltával szembesülhetett az ország fiatalsága az MDF ifjúsági dzsemboriján, majd egész népe a televízióban. A miniszterelnök szokásos megfellebbezhetetlen stílusában adta elő zavaros fejtegetését, mely szerint csak annak van erkölcsi alapja (bármire), aki a fasizmust és a kommunizmust egyaránt elítéli, éppen ezért Fónay Jenővel (aki szerint a fasizmust 1992-ben kárhoztatók gyalázatos bolsevik ügynökök) semmi baj nincsen, már csak azért sem, mert a forradalom után a vérpadon közölték vele, hogy mégsem végzik ki. A beszéd logikája követhetetlen, csak arra gondolhatunk, hogy a miniszterelnök szerint az újságírók nem ítélik el a kommunizmust, ezért Fónaynak sem kell a fasizmust elítélnie.

Antall József sötét politikai játszmába kezdett, de jó ha tudja: vesztésre áll. A lényeg nem az, hogy Fónay a fasizmust védi, a miniszterelnök meg őt: ezek csak szavak. De Fónayval és a „fenegyerek" meg „jószívű" Csurkával a politikai alvilág revolverezi a kormányt, melynek feje egyre hátborzongatóbb megnyilvánulásokat védelmez a sajtóval meg az ellenzékkel szemben. Antall József nyilván azt gondolja, hogy képes kezelni a szélsőjobbot (hiszen sokan megmondták már: politikai zseni), kitaktikázza őket, mert szüksége van a nagy tömegben csurkizálódó MDF-frakcióra a hatalom megtartásához. Antall József nyilván azt gondolja, hogy Magyarország egyetlen esélye ő maga. Ebben megint téved.

Magyarország egyetlen esélye az a rengeteg csendes ember, aki nem azért hallgat, mert megfélemlíti a liberális sajtó, hanem mert nem az a fő problémája, hogy ki a tévé elnöke. Ők nem Magyar Útra vágynak, hanem (a költővel szólva) egy kis független nyugalomra. Ha a Demokratikus Charta reményei valóra válnak, szeptember 24-én ők fognak a Petőfi-szobortól a Parlamenthez vonulni egy-egy szál virággal a kezükben. És sokkal többen lesznek, mint a Szabadság téri vérivók.

- NARANCSGALÉRIA -

HÁY ÁGNES

Háy Ágnes a nyolcanas évek legeleje óta grafikai naplót vezet. Mostanáig elkészült negyvenöt jegyzetfüzetének egyikét-másikát kiállításon is bemutatta. Jelenleg Londonban él, de gyakorta látogat haza.

A székesfehérvári Csók István képtárban kiállított grafikák azonban elhagyják a rajzi jegyzetek csendjét: hatalmasra nagyítva, díszletként helyezkednek el a nagyterem terében. E rajzokon nem az ujjbegy rezdülése, hanem a kar íve, a lendületesen fölírt, festett vonal érvényesül. Háy Ágnes vonalai bekerítik a világot: a színházi térbe lépve egyszerre Háy világa fog körül. A falakon apró képek, a *Dance Macabre*, a *Csak fekszik és nem csinál semmit* és más képregénysorozatainak lapjai sorakoznak. Közömbös egyszerűséggel fogalmazza meg a máskor költői képekben, szimbólumokban kifejtett banális gondolatokat. Ezek a lapok, itt közölt rajzai az elmúlt esztendő emlékképei.

Bojár Iván András

Háy Ágnessel készült interjúnk a 40. oldalon olvasható.

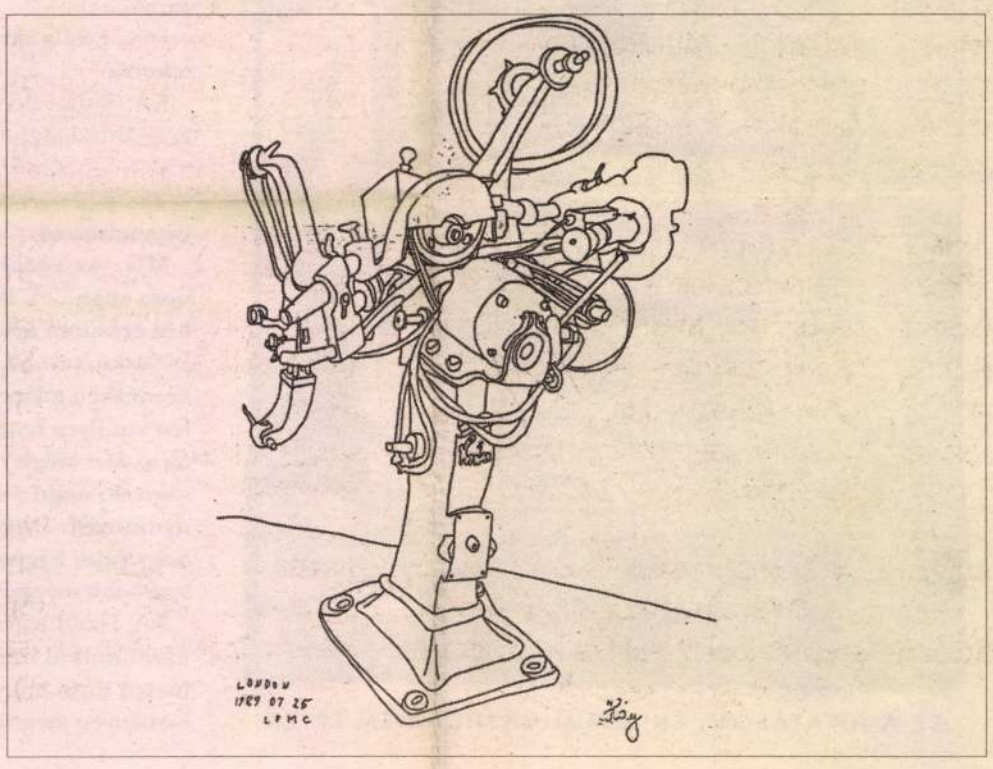

HÁY Ágnes

Kortárs nosztalgia

Klezmer a Lower East Side-on

Essünk túl rajta a legelején. Albert Thimann és Edward Geduldig nevét tessenek most kőkeményen bevésni (addig nem is írom tovább...).

Itt nincs kecmec, nagyon magasra kell kapaszkodni – ezt a különös tablót hibátlanul kitalálta a New York-i klezmer e népszerű előadó- és szerzőpárosa.

Más kérdés, aligha kellett véresen megküzdeniük a *kivitelezőkkel*, a Lower East Side zenei gettójának alkotóiról nem nagyon mondható, hogy ne értenék egymás nyelvét.

Szóval Geduldig és Thimann. Valami affélére kérhették barátaikat, hogy játsszanak – persze szigorúan a saját olvasatukban – zsidó zenét (mellesleg maguk is beálltak Andy Statman oldalán.) A *haymisch groove* címmel jelent meg az elmúlt év második felében (a bécsi Virgin megában kapható) ez a hatvanperces gyűjtemény. Mondom, úgy rendkívüli, ahogy van. És nemcsak azért, mert kitűnőek a darabok, nem is a kitárt és számtalan arcát mutató horizont miatt, mi több, a loisaidai *New Music Scene* műhelyének kivételes kreativitása is régi történet. Hanem *azért* inkább, amit ezen a CD-n túl ígér. Arra a kényszerre gondolok, hogy *mielőbb* s a *lehető legtöbbet* megtudni a szereplőiről; arra az izgalomra gondolok, ami egy váratlanul felkavaró szerelemmel rokon.

★

Az előadott darabok számát tekintve a legnagyobb szerepet a klezmer-revival egyik pillére, Andy Statman (illetve zenekara, az Andy Statman Klezmer Orchestra) kapta. Statman népszerű, progresszív bluegrass zenekarokban mandolinozott a hatvanas években, majd érdeklődése a free jazz, a szabad improvizatív zene, valamint az európai és balkáni népzene felé fordult. Klezmerre Dave Tarras, az irányzat egyik – klarinétos – guruja tanította, tőle kapta klarinétját is.

Ezúttal, míg saját zenekarával készített felvételei viszonylag szorosan kötődnek a tradicionális klezmerhez, Arnold Dreyblatt zenekarában vendégeskedve halad azon az úton, melyről így nyilatkozott korábban: „Számomra a klezmer kortárs zenét jelent, nem nosztalgiát."

No persze körkörös égitesteken bármerre elindulhat az ember, ugyanoda ér. A lenyűgöző kedvességű, tradicionális *Chiribim*, vagy az Arnold Dreyblatt És Az Izgatott Húrok Zenekara által kínált emelkedett feszültségű *Maximoffs Doina* ugyanazt jelenti: a zsidó zene ünnepét.

(Dreyblatt koncertezett Budapesten, a nyolcvanas évek derekán. Az Izgatott Húrok Zenekarát 1979-ben New Yorkban alapította, majd Berlinbe települve átszervezte 1984-ben, s utóbb 1990-ben. Acélhúrokkal felszerelt bőgőit és hegedűit ütős hangszerként kezeli, preparált hangszerei között ez alkalommal egy cimbalomként működő zongora is helyet kapott.)

A szlovén származású, Pennsylvaniában nevelkedett Guy Klucevsek sem klezmerzenészként, hanem egy másik európai népzene, a polka megújítójaként lett ismert. Hatéves kora óta tangóharmonikázik, középiskolásan már saját polkabandája húzta a menyegzőkön, bár Guyt a „de kövér az asszonyom, nosza igyunk még egy kupa sört" stílusnál jobban izgatta a kortárs zene gondolkodásmódja, leginkább pedig amit két bálványa, Ligeti György (róla majd részletesen a május 27-i számunkban) és Morton Feldman képviselt.

A nyolcvanas évek második felében feltűnt Ain't Nothin' But A Polka Band nevű zenekara a Lower East Side avantgárdjához kötődik, lemezein – szerzőként vagy előadóként – Tom Cora, Anthony Coleman, Carl Finch, Elliott Sharp, Fred Frith, John Zorn etc. nevével találkozhatunk.

Klucevsek technikája csak óvatos eufemizmussal írható körül az „egyéni" vagy „sajátos"-féle lufikkal. Valójában *üti, vágja, tépi* hangszerét, mely engedelmesen *kasztanyettázik* vagy *mennydörög*, ha gazdája úgy kívánja. „Nem polkazenész vagyok, aki szokatlan zenét ad elő, hanem egy szokatlan zenész, aki polkát játszik" – így Guy.

Ezen a CD-n a legtávolabbra Klucevsek *Transsylvanian Softwear*je jut el. Nem nagyon hiszem, hogy érdemes (vagy eredményes) lenne adekvát jelzőkön tűnődnöm. Az a fajta muzsika ez, amely mindent tud az életedről: újra beavat a titkaidba, és fellebbenti a fátylat arról, ami még előtted, s amiről eddig egyedül nem merted, aztán az ölébe húzza a fejed; egészen meleg, összeszorul a szíved, és nem akarsz soha és sehova mozdulni már.

✲

A hegedűs Mark Feldman után hasztalan búvárkodtam. De *szorítása*, ezt elmondhatom, Klucevsekével rokon; aki ennyit tud a keserűségről, arra *így ismeretlenül* is rábíznám azt a keveset, amit eddig kívül-belül összekuporgattam.

Az egyik darabot (*Stetl Metl*) Elliott Sharppal adja elő, akit viszont hálisten már alaposabban bemutattunk 92. szeptember 17-i számunkban. Sharpot sokféle zenekarral, sokféle fúvós és pengetős hangszerrel sokfélét játszani hallottam már; megszokott *beindultsága* feltűnő *megindultsággal* párosul most.

Don Byron szerzeménye is (mint Feldmané, Klucevseké és Sharpé) egy tradicionális dallam adaptációja. Byron *mindenképpen* kirí: a világon, azt hiszem, ő az egyedüli fekete klezmerzenész. A Klezmer Conservatory Banddel töltött nyolc esztendő után lépett a stílus élő klasszikusai közé – az ötvenes években alkotó Mickey Katz követőjeként a *népszerű* és a *magas*, a szórakoztató dzsessz és a klezmer közös nevezőjén halad.

Másképp lóg ki e körből Ruth Rubin, aki „csak úgy" mindenféle kíséret nélkül elénekelt a lakásában két dalt. Szóval egy kicsit kilóg, de hát a gyűjteményben mi más garantálhatna helyet számára?

Marton László Távolodó

(Információk: *Option, Reflex, Jazz Studium*)

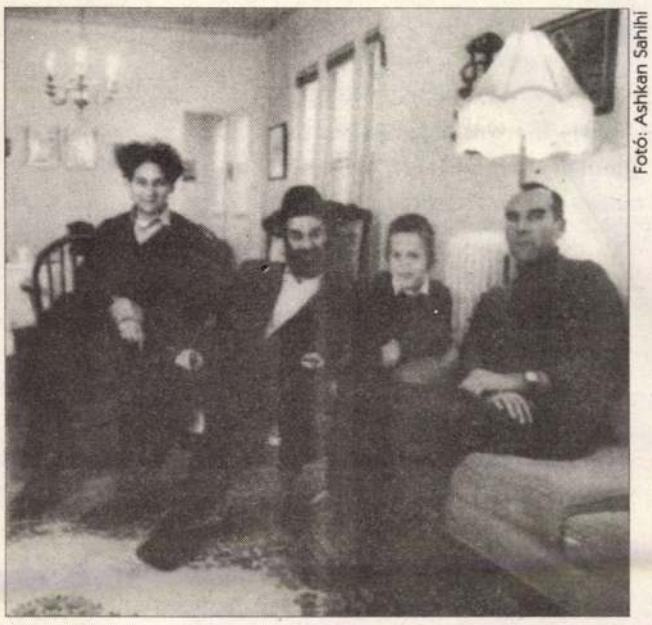

Fotó: Ashkan Sahihi

THIMANN, STATMAN, GEDULDIG

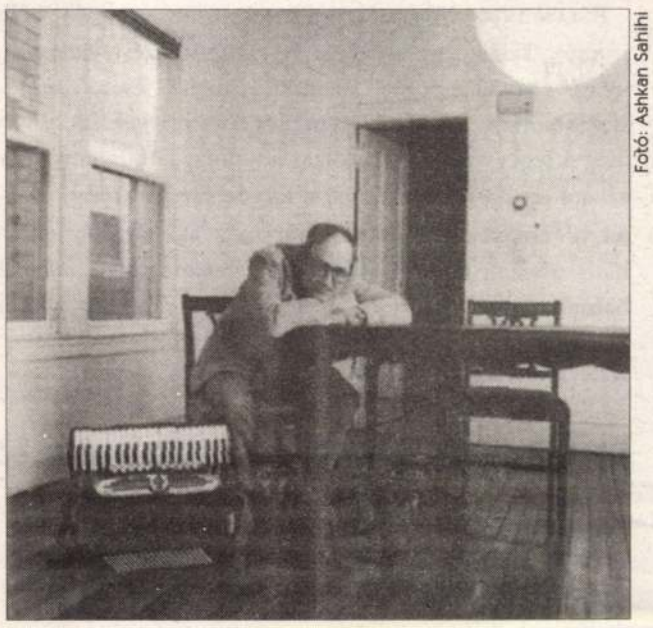

Fotó: Ashkan Sahihi

GUY KLUCEVSEK

Fotó: Jochen Wermann

ARNOLD DREYBLATT

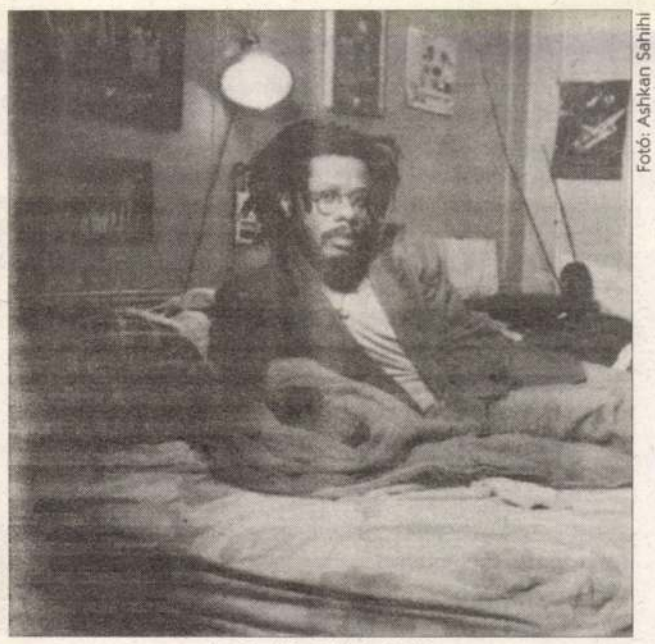

Fotó: Ashkan Sahihi

DON BYRON

A LIFT

Megnyitó. Mit lehet mondani megnyitóul. Meg van nyílva, tessék, mert be sem volt zárva. Vagyis hát, ha a képek tényleg nem is, azért ez így, az egész, mégiscsak most nyiladozik. Tavaszi kert. Megnyitni annyi, mint *félreállni*, elállni kissé a nyílás elől. Lássa a Derkovits is, onnan fentről. Nézi, kicsit csodálkozik. Nyilván tetszik neki.

Megnyitni könnyű; esély, hogy valami *más* jön, és viszonylag kis felelősség abban, ha mégsem. Tessék, aztán majd meglátjuk. Tetszik is, de azért még nem vagyunk benne nyakig. Még nem *olvastuk ki.* Ámde bezárni: az az igazi.

Búcsúzni, azt hiszem, az sokkal *igazabb.* Találkozni véletlen. Futólag. A búcsú azonban legalább-is szomorkás, meghitt és mély, még a legegyszerűbb búcsúzás is valami apró gödröcskét váj a lélek homokjába. A várakozás, várható valamely izgalmak kárpótolhatnak csupán azért a mesterkéltségért, amit valamennyien érzünk új helyzetbe kerülve. *A másik az, vagy mi magunk? Vagy az Úristen rendezte így be?* Mesterkedés? Ha beszállunk egy liftbe, már *vannak* ott, és jön még valaki, gyorsan még belibben. Nem köszön senki. Aztán *fölfelé, valami felé,* ha gondosan és kínosan el is nézünk egymás mellett, eltekintünk, azért *látva vagyunk.* Mégis kiderül csomó minden, hogy ki hová igyekszik, hanyadik szint, hogy köhög, mit olvas, szaga van, cicije van, hogy ráér-e vagy siet. Valaki megkérdez valakiket. *Én speciel a harmadikra.* Búcsúzásnál pedig mindig köszönünk. Mindenki köszön.

A viszontlátásra.

Ki gondolja komolyan.

Búcsúzni, mégis, nehéz. Bezárni, temetni. A születés, még a fájdalom is körülötte, valahogy egyszerűbb és vidám, az Úristen elfújja onnan kicsit a felhőit olyankor. Hogy az már úgy nem is egészen igaz, úgy el. Ki gondol arra, amit egyébként jól tud, hogy vége lesz, s a vége majd(.) S ez így jól van kitalálva, hogy kibírjuk.

Egy kiállítást megnyitni *formális* valami. Nem is ismerjük egymást. Még alighogy csak kezet ráztunk. Még csak kezet se rázunk *Egy lift.* A várakozás igen, ám a szeretet még nem lehet meg abban. Ahhoz kell kis idő. Aztán meg, itt *ezekről* a művészekről van szó, hölgy- és urak, a Derkovits-ösztöndíjasokról, az ő dolgaik, mégis, *most* nem ezeket a képeket *nézzük,* hanem azt, aki beszél.

Ez a szokás.

Nem baj. Majd, aztán, máshova is nézünk. Forma, formális, az jól van, jó, hogy így van. A létezés szép és fura, fenséges, mulattató és ijesztő alakzatai, s az ilyen kissé idétlenke is, mint ez a nyitogatás, igen, még az idétlenek is, az az *igyekezet,* ahogy a valóság a formában létrejön újra meg újra, ahogy mi magunk is, emberek, ilyen-olyan formákat állítunk ide, elő magunkat magunkból.

Vagy ki tudja, honnan.

Forma 1, 2, 8, 28. Huszonnyolc forma. Tessék szeretettel nézelődni.

Kukorelly Endre

(Elhangzott a Derkovits-ösztöndíjasok beszámoló kiállításának megnyitóján a Palme-házban, 1993. április 27-én.)

Kiállító művészek

I. évfolyam: *Csontó Lajos, Erkel László, Gerhes Gábor, Kácser László, Kiss Péter, Koronczi Endre, Kovács István, Németh Gyula, Sárközi Antal.*

II. évfolyam: *Jánváry Zoltán, Szilágyi László, Szotyory László, Zsankó László, Faa Balázs, Nagy Csaba, Szij Kamilla, Várnagy Tibor, Biró János, Csikós István.*

III. évfolyam: *Baksay József, Csurgai Ferenc, Nemes Csaba, Veress Zsolt, Jelenczki István, Nagy Imre, Beöthy Balázs, Kungl György, Márkus Péter, Weber Imre.*

Importált giccs blondelkeretben

„Kortárs amerikai festők" tárlata

Bizonyára az igazi amerikai alkotók tiltakoznának elsőként az ellen az émelyítő látvány ellen, amelyet az ő művészetüknek tulajdonít az a hazai cég, amely egy amerikai kalózügynök (vagy legálisan ügyködő képkereskedő) közvetítésével újabban „kortárs amerikai festők" műveit árusítja.

Egy, a somogyi megyeszékhelyen minap megnyitott galériában a látogató kénye-kedve szerint tobzódhat az importált képek okozta orgiában. Van itt kérem New York-i felhőkarcoló, Szajna-part, londoni utca és meghitt hangulatot hazudó tájkép vaskos blondelkeretben. A romantikus erdei idillből csak a szelíd arcú őzikék hiányoznak, egyébként minden a helyén van.

Amikor a helybéli Iparcikk Kereskedelmi Rt. igazgatójától a speciális árukapcsolás ötletéről érdeklődtem – merthogy a szóban forgó galéria egy elektronikai üzlet emeleti szintjén nyílt meg –, nos, a direktor azzal nyugtatott meg, hogy ezek a 15-20 ezer forintos festmények „kereskedelmi képek". (No lám, új esztétikai terminussal kell megismerkednünk!) Ezekben a képekben nem azt a hagyományos esztétikai értéket kell keresni, amit a beavatottak kérnek számon a műtől, illetve az alkotótól, hanem... Amit ezután mondott az igazgató, nos azt nem nagyon értettem meg. A lényeg viszont: ezek a képek nem *azok* a képek.

Vigyázat! Csalnak! És pénzt lopnak ki a gyanútlan emberek zsebéből! – kiáltanék föl. De nem tehetem, mert – úgy tűnik – olyan korban élünk, amelyben minden eladó és eladható.

Vigyázat! Csalnak! A „kereskedelmi képek" maholnap felbukkannak majd Debrecenben, Szegeden, Szolnokon, no meg a fővárosban is. Csak semmi arisztokratizmus, fanyalgás. (Félve írom le: Vaszary, Rippl-Rónai, Bernáth Aurél szűkebb pátriáját így még nem csúfolták meg nyilvánosan.)

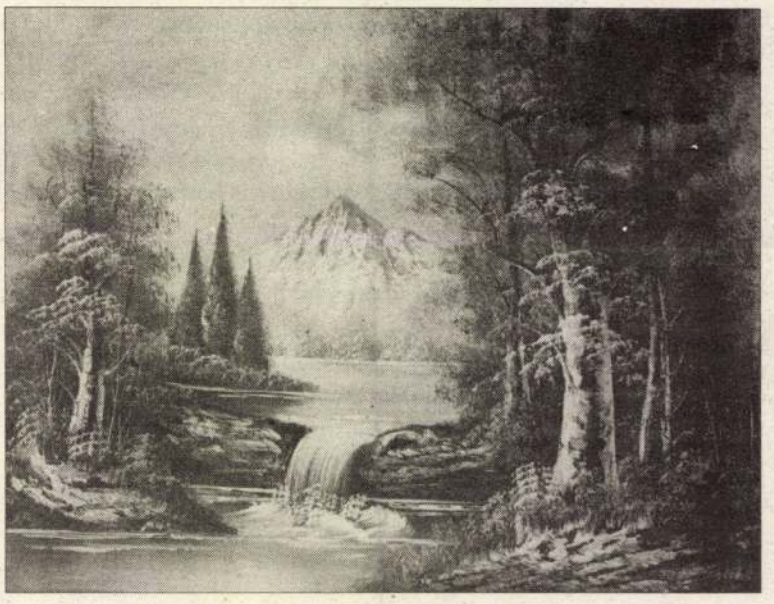

CSAK AZ ŐZIKÉK HIÁNYOZNAK

Ám ez csak a kezdet. Az Iparcikk Kereskedelmi Rt. hamarosan a FÁK-beli országok festőinek munkáit is bemutatja és árusítja Kaposváron. A jelek szerint képzőművészeti kompország leszünk.

Már csak ez hiányzik?!

G. J. Attila

Állandó kiállítás
Kaposvár, Elektronikai Üzletház.

Kiállítás Londonban

A kísérletező Háy Ágnes

Háy Ágnes már megint kitalált néhány új technikát. Kezdetben voltak különös perspektívájú, néhány vonallal a legköznapibb tárgyakat is életre szólító rajzai, most pedig, a londoni Alberti Galériában rendezett kiállításán, shadowgramjaival és phorogramjaival ismerkedhetünk. Háy Ágnes sohasem vált meg könnyen a rajzaitól, s szerette ezeket egyben tartani, egy-egy vázlatfüzetet kitevő sorozatként. Hogy mégis eladhasson, először a fénymásolás technikáját hívta segítségül, s mivel ezek a lapok túl mechanikusnak tűntek, nem viselték többé magukon a művész keze nyomát, azt a megoldást találta ki, hogy más színű papírból paszpartut vágott a xeroxszal sokszorosított rajzok köré, és ezen a tussal húzott vonalak továbbfutottak, ki a képből, amely ezáltal újabb dimenziót nyert.

Ám az ábrázolt téma térbeli mélysége egyre izgatta Háy Ágnest és így ötlötte ki a vonalrajz vetett árnyékával működő „shadowgramokat". A képet tiszta üvegként átlátszó műanyag lemezre viszi, emögé, fél centivel hátrább fehér lapot applikál, s ha a mű szemből kap megvilágítást, a rajz vonalai enyhe elmozdulással megkettőződnek a két felületen.

Új sorozatából, melyet londoni múzeumokban készített, egyszerű vonalakkal rögzítve az épület architektúrájának és a kiállított műtárgynak az egymáshoz való viszonyát, számos shadowgramot láthatunk a kiállításon. Megjelennek a British Museum, a Viktoria and Albert gyűjtemény, a brit Nemzeti Arcképtár vagy a Tate Gallery kincsei, s a Természettudományi Múzeum dinoszaurusz-csontvázai, a maguk architekturális környezetében.

A kelet-európai művészeket futtató Alberti Galéria némi erotikát is ígért a kiállítás közönségének. E szelíd erotikát a drótból hajlított mobilok és az ezek után készült photogramok képviselik. A British Museumban található ókori szárnyas fallosz és az erekciós banktisztviselő stilizált képmása. Láttunk már ennél erőteljesebb erotikát is a művészetben. De Háy Ágnes oeuvre-jének nem ez a lényege, hanem egyéni látásmódja, amely a rokonszenves grafikai kísérletezők közé sorolja.

Sárközi Mátyás

The Alberti Gallery
35 Dover Street, London.

Háy Ágnes

ÁY Ágnes

1992. sept. 15.

g kell szabadulni Karajan és Bernstein emlékétől

játékok: új vezetés, új koncepció

– Szent Ferencről. Mortier és csapata persze támadások kereszttüzében áll, és lemondások sorozata tarkította az idén történteket. Riccardo Muti, elfogadhatatlannak tartva a rendezést, nem vállalta Mozart Titusának zenei rányítását. Visszalépett Jessye Norman („Nem gond — visszafizetjük a jegyeket" — nyilatkozta Mortier), és Marilyn Horne és Edita Gruborova nélkül került sor a Felseinreitschuleban Rossini Tankredjének koncertszerű előadására. A 21 éves Rossini első operaszériája (1813-ban, Verdi és Wagner születésének évében mutatják be Velencében) számos szép részt tartalmaz, ám szcenírozása és világsztárok nélküli tolmácsolása egyszerűen nem érte el az itt megszokott művészi színvonalat. A másik, általam látott opera-előadás a Figaro volt, Michael Hampe tavalyról áthozott hagyományos stílusú rendezésében. Lucia Pop grófnője sok szép pillanat dacára kissé fáradtnak tűnt, s a többiek sem nyújtottak vokálisan igazán emlékezeteset. A legjobb énekesi-színészi alakítást Takács Klárától kaptuk Marcellina karakterszerepében. Bernard Haitink dirigált. Számomra ő a legjobb értelemben vett elsőrendű „Kapellmeister" megtestesítője. Stílusérzéke, muzikalitása — egyetlen teátrális gesztust sem látni tőle! — precizitása dicséretes — épp csak a „bolond nap" pezsgése, örvénylése hiányzott.

Hallhattam Haitink a Bécsi Filharmonikusokkal adott hangversenyét is. Yo-Yo-Ma Játszotta a Dvorak-csellkoncertet — gyönyörű hangon és líraian. Haitink és a zenekar egyaránt a szünet után, Bruckner III. szimfóniájában volt elemében, ez a stílus és korszak tényleg az ő világuk. Sokatvirágzását éli Pierre Boulez. Az utóbbi években karmesterként kevesebbet fellépő francia művész hat (!) koncertet kapott az új vezetéstől. A Los Angeles-i Filharmonikus Zenekarral Bartók—Berg—Debussy estet adott, míg a Bécsi Filharmonikusokkal Sztravinszkij—Debussy—Poulez—Bartók programmal állt ki (az Ensemble Intercomporainnal egyetlen fellépésüket sem láttam).

Boulez kétségkívül sokoldalú muzsikus, aki már beírta magát a század zenetörténetébe. Karmesteri működése sokakban keltett ambivalens érzéseket. Pálca nélkül, takarékos mozdulatokkal irányítja zenekarát, strukturalista hangzásképet kíván létrehozni. Második koncertje volt az emlékezetesebb. A Bécsi Filharmonikusokat nem a 20. század zenéjével asszociáljuk, ám Bartók Mandarinjának előadása mintaszerű volt, mégha ehhez a zenéhez — dacára a filharmonikusok iránti minden tiszteletemnek és csodálatomnak — jobban illik a Chicagoi vagy a Clevelandi Szimfonikusok hangzásvilága.

Frans Brüggen ezúttal nem „saját" együttesével, a 18. század zenekarával lépett fel (tízéves jubileumukra gyönyörű Philips CD jelent meg), hanem a Mozarteummal. Haydn—Mozart művekkel. Brüggen nem „interpretált", nem „tolmácsolt", egyszerűen muzsikált és muzsikálni hagyott. Méltó partnerének bizonyult Emmanuel Ax Mozart utolsó C-dúrban írt zongoraversenyében.

Felemás érzésekkel távoztam hát a játékok utolsó hetéről. Az igazság kedvéért hozzá kell tennem, hogy a pozitív visszhangot kiváltó operaprodukciók egyikét sem láttam. Egy tény azonban figyelmeztető: az elmúlt években az előadások előtt a „Suche Karte" táblácskákat lobogtatták — az idén bizony sokszor eladásra kínált jegyeket.

Új vezetés, új koncepció és művészek ide vagy oda — Salzburg persze Salzburg marad. A nagyérdemű illusztris képviselőit a koncertek, operák után autócsodák tucatjai várják (sehol ennyi Rolls-Royce-t, Jaguárt, nagy Mercedest egyhalomban nem láttam), mindig zsúfolt a Getreidegasse, változatlanul kiváló a csapolt Stiegl, s a Monchsbergről mindent megbocsátóan tekint le a városra a salzburgi vár.

• Heiner Lajos

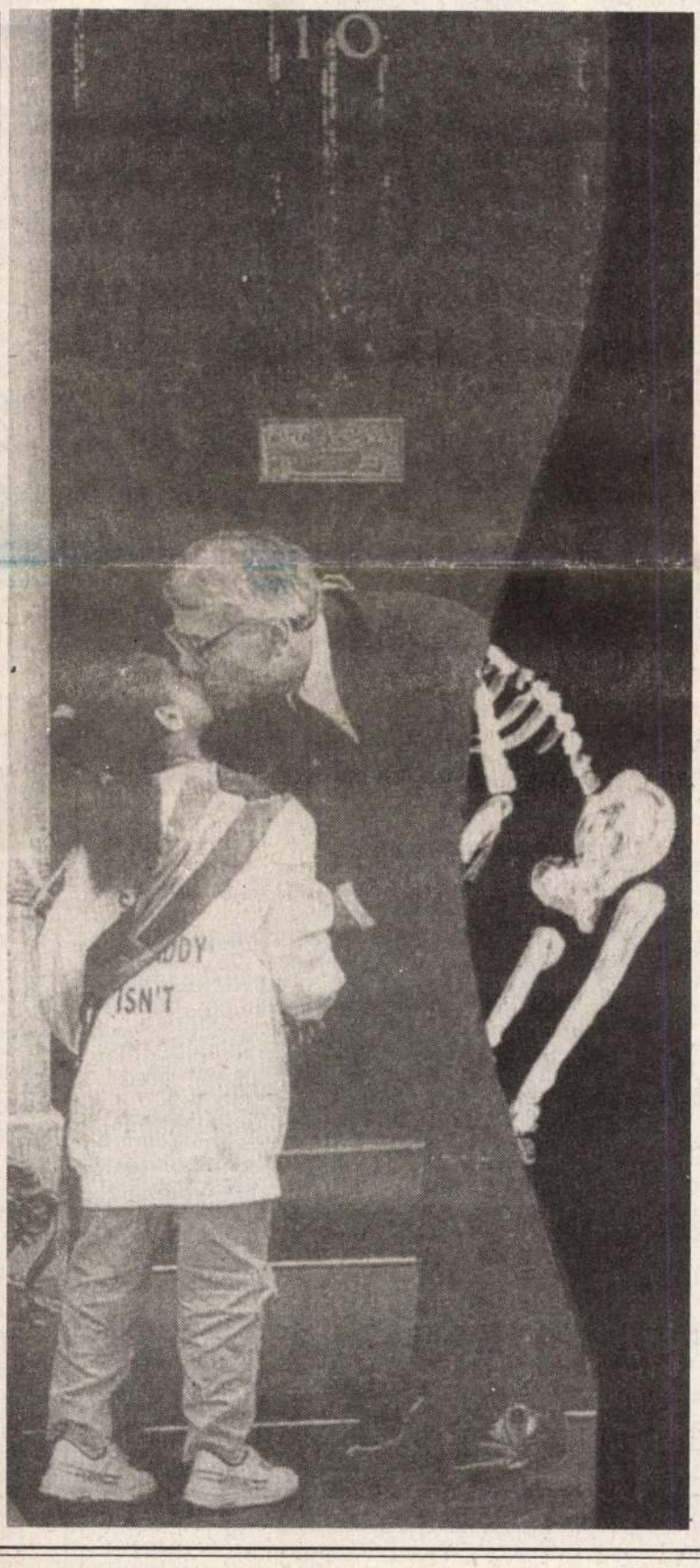

Háy Ágnes Krassó-emlékkötete

Egy pimasz csontváz

Egy társadalmi konvenciókat elvető, vagy legalábbis arisztokratikus magasságból szemlélő pimasz csontváz, aki mindenhol jelen van. Nagyon mozgékony és szemérmetlen; oda is elmegy, ahová nem hívták. Barátian II. János Pál pápa vállára teszi a kezét és lázasan agitál a sztrájkoló bányászok között. Belemosolyog az angol királyi család meghitt fotóalbumába. Megöleli Lenin szobrát, máskor valamelyik kis afrikai diktatúra despotájának a legintimebb a legérzékenyebb részét kocogtatja. Segít a kapitalizmus vagy a létező szocializmus rendszerében elnyomorodott idős néninek a papírral megrakott kiskocsiját tolni, aztán kimegy kaszálni a parasztokkal a mezőre.

De a gyengéi mégiscsak a nők: kikezd az angol királynővel és néhány szépségkirálynővel. Szerelmet vall Párizsban a Notre Dame mellett a Szajna parton üldögélő pár hölgytagjának és vágyakozó tekintettel néz a balettozó lányokra.

E sok kalandot átélt szemérmetlenül jóképű csontváz Háy Ágnes grafikusnő fantáziájának a szülötte. Ő keltette életre Haláltánc című kötetében ötven válogatott fotón, amelyeken a világ szinte minden táján, évszakjában és napszakjában figyelemmel kísérhetjük a halál hedonista táncát. A napokban utcára került kis könyv fekete borítója és sötét tónusai persze nem öncélúak. A kötet egy múlt évben tragikus hirtelenséggel elhunyt embernek Krassó Györgynek állít emléket. Így aztán korántsem lehetünk biztosak benne, hogy a képeken lévő jelenetek, az ott szereplő karakterek és a valóság közötti bármilyen egybeesés kizárólag a véletlen műve.

• B. P. P.

vezetni
bb Ford
lleken
rd Népliget
ötelezett
olában

REFLEX

Ford

Márkaelkötelezett autósiskola

Bútordiszkont
Román bútorok nyári vására!
20—30—40%-os árengedmény, nagy választék, kedvező árak!
Továbbá: INDONÉZ NÁDBÚTOROK ÉRKEZTEK, ÉTKEZŐGARNITÚRÁK, BÁRPULTOK, BÁRSZÉKEK és KIEGÉSZÍTŐK.
Cím:
Bp. X., Jászberényi út 38—72.
(az Éptek területén) II. kapu
Tel.: 157-1008/181
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig 10—18-ig,
szombaton 9—13-ig
Találja meg kényelmét!

KÖZLEMÉNYEK

LINGVÁRIUM (Lajos utca, Deák tér): hétközi és szombati angol, német, kezdőtől vizsga-előkészítőig (felvételi, állami, cambridge-i, Zertifikat). 60 óra 6400 Ft. Beiratkozás: Lajos utca 1., szeptember 7—18, délután 4—7. *18884/14H*

BEIRATKOZÁS A BUDAPEST NYELVSTÚDIÓ őszi szemeszterére. 4 hetes intenzív és 10 hetes tanfolyamok a kezdőtől a nyelvvizsga-előkészítő szintig angol, német, olasz nyelveken. Beiratkozás és szintfelmérés szeptember 16-17-18-án 10—18 óráig a BME Rózsa Ferenc Kollégiumában, Budapest XI., Bercsényi u. 28—30. telefon: 166-0736.

DOVER (Dohár-Verasztó) NYELVISKOLA a Nagyvárad térnél. Beiratkozás szeptember 14—18-ig du. 3—6-ig a Tűzoltó u. 88. sz. alatti iskolában. 137-3807, vagy 180-4043. *120733/5K*

OXFORDI NYELVTANFOLYAMOK 269-0084.

"EGYIPTOM A NÍLUS AJÁNDÉKA". Körutazás történelmi és kulturális emlékek között. KAIRÓ—LUXOR—ASSZUÁN ősi nevezetességei várják Önt. Utazás: repülővel. Időpont: 1992. november 1—9. Részvételi díj: 62 000 Ft. Jelentkezés és felvilágosítás az EXTERTOURS irodáiban: Budapest VIII., Üllői út 14. Tel: 133-0732, 133-0157. Budapest V., Szent István tér 15. Tel.: 111-4822. *19293/1H*

MŰGYŰJTŐK GALÉRIÁJA november 27-i árverésére kiemelkedő kvalitású festményeket vesz fel, október 9-ig munkanapokon 10—18 óráig, V., Kossuth Lajos u. 12. 1/2. emelet. Telefon: 117-6579.

A KATEDRA NYELVISKOLA beszédcentrikus angol, német, francia, olasz, spanyol, orosz és magyar nyelvtanfolyamokat indít jól képzett tanárok vezetésével 8—12 fős csoportokban kedvező áron BUDAPESTEN és PÉCSETT. Csoportonként a legjobb hallgató ingyen iratkozhat be egy következő tanfolyamunkra! TANFOLYAMAINK: szeptember 21-től 2 hetes speciális nyelvvizsga-előkészítő (angol, német) délelőtt heti 5x4 óra, délután 5x3 óra. Október 5-től 5 hetes intenzív tanfolyamok délelőtt heti 5x2 óra, délután 4x2 óra. 10 hetes tanfolyamok: általános kurzusok minden napszakban heti 2x2 óra, szombaton 1x4 óra, szintentartó tanfolyam délután 1x3 óra (angol, német), Business English délután 2x2 óra, külföldi nyelvtanfolyamok, vállalati kihelyezett tanfolyamok. Tanfolyamdíjak: már 3790 Ft-tól. Amit még kínálunk: belterületi oktatási helyszínek, anyanyelvi tanárok is, ZÁRÓDIPLOMA, nyelvvizsga, ingyenes konzultáció. Beiratkozás és szintfelmérés: budapesti tanfolyamokra: szeptember 14—18 között 16—20 óráig. Közgazdasági Egyetem, V., Veres Pálné u. 36. Telefon: 165-5116. Pécs: (06-72) 32-485. *122211/10K*

ŐSZI AKCIÓ A TENSI TOURSNÁL! Aki ezt a hirdetést bemutatja irodánkban, az 2000 Ft kedvezményt kap ciprusi üdülőtúránk árából. 1 HÉT CIPRUSON... Egyhetes turnusok, szombattól szombatig, október 31-ig TENGERPARTI 3, ill. 4 CSILLAGOSSZÁLLODÁKBAN, FÉLPANZIÓS ELLÁTÁSSAL. FAKULTATÍV PROGRAMLEHETŐSÉGEK: IZRAELI, EGYIPTOMI HAJÓUTAK, AUTÓBUSZOS KIRÁNDULÁSOK NICOSIÁBA, PAPHOSBA... VÍZISPORTOK, INGYENES TENISZPÁLYAHASZNÁLAT, stb. UTAZÁS KÜLÖNREPÜLŐGÉPPEL. RÉSZVÉTELI DÍJ: 44 400 Ft-tól. GYERMEKKEDVEZMÉNY! EGYNAPOS REPÜLŐTÚRÁK KISISKOLÁSOKNAK 4900 Ft/fő, MINDEN SZOMBATON BUDAPEST—LARNACA—BUDAPEST ÚTVONALON. Részletes felvilágosítás és jelentkezés a TENSI TOURS irodájában: 1023 Budapest, Komjádi Béla u. 1. Tel.: 115-3282. NE FELEDJE! MÉG HOSSZÚ és FORRÓ A NYÁR... CIPRUS MÉG MINDIG ÖNRE VÁR!!!

KÖRUTAZÁS ÉS TENGERPARTI ÜDÜLÉS SRI LANKÁN. Utazás: repülőgéppel. Elhelyezés háromcsillagos szállodákban félpanziós ellátással. Időpontok: október 18., november 1. Részvételi díj: 119 000 Ft. Jelentkezés és felvilágosítás az EXTERTOURS irodáiban: Budapest VIII., Üllői út 14. Tel.: 133-0732, 133-0157; Budapest V., Szent István tér 15. Tel.: 111-4822.

KELETI KÉNYELEN A KING DEVRANNAL, nyugati színvonalon ISZTAMBUL 6 nap, 3 éjszaka MERCEDES busszal: 5600 Ft. ÜDÜLJÖN VELÜNK A BÉKÉS SPANYOL TENGERPARTON: Lloret de Mar: 3 csillagos hotel, félpanzió, 10 nap, 7 éjszaka luxusbusszal: csak 19 800. Szenzációs körutazások: IZRAEL: 8 nap, 61 200 Ft, 12 nap 72 900 Ft félpanzióval, szállodai elhelyezéssel, gazdag programmal, belépőkkel. EGYIPTOM—IZRAEL: 14 nap, félpanzióval, 82 900 Ft. OLASZ KÖRUTAZÁS ÍNYENCEKNEK: MÁR 9900 Ft-ért, félpanzióval. ANGLIAI KÖRUTAZÁS: Canterbury—London—Windsor—Oxford 7 nap, 4 éjszaka félpanzióval: 26 900 Ft. PÁRIZS—LOIRE MENTI KASTÉLYOK: 7 nap autóbusszal 17 400 Ft. SPANYOL KÖRUTAZÁS IGÉNYESEKNEK: 10 városon keresztül! 11 nap, 8 éjszaka, félpanzióval: 36 900 Ft. MÜNCHEN SÖRFESZTIVÁL: 2900 Ft. KING DEVRAN TRAVEL: 1074 Budapest, Rákóczi út 64. Tel.: 121-0913. SZENZÁCIÓ! MAGYARORSZÁGON ELŐSZÖR VAN LEHETŐSÉG CSOPORTOS UTAZÁSRA: MICHAEL JACKSON- koncertre ISZTAMBULBA! 6 nap, 3 éjszaka, nyugati busszal, belépővel: 10 900 Ft. Indulás: 1992. október 2-án. Jelentkezni lehet: 1074 Budapest, Rákóczi út 64. Tel.: 121-0913.

A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM Villamosmérnöki és Informatikai Kara felvételt hirdet az 1993. februárjában induló alábbi levelező szakmérnöki szakokra: Műszer- és irányítástechnikai szak: folyamatirányítási ágazat, orvosbiológiai méréstechnika-ágazat. Számítástechnikai szak: alkalmazottmatematika-ágazat, kommunikációs ágazat. Műszaki informatikaszak: irányítástechnikai informatikaágazat. Erősáramú szak: a villamos energetika aktuális kérdései ágazat, villamosmérnöki szervező szak. Jelentkezési határidő: 1992. október 30. További felvilágosítást a kar dékáni hivatala ad. Cím: 1111 Budapest, Egry J. u. 18. fszt. 6. Telefon: 166-5011/10-38 m. Víg Lászlóné. *17785/1H*

OLASZ LEVELEZŐ TANFOLYAMOK minden szinten. STÚDIÓ ITALIA, 1124 Bp., Somorjai u. 1/B. 186-8533.

PÁRIZS NOVEMBERBEN IS CSODÁLATOS! 6 napos IBUSZ-kirándulás nonstop autóbusszal (fakultatív program: Euro Disney). Részvételi díj: 14 460 Ft. Részletes felvilágosítás és jelentkezés az IBUSZ-irodákban. 90 éve a legjobb úton IBUSZ.

TAVASZ AZ ŐSZBEN: utazás az IBUSZ-szal az Egyesült Arab Emirátusokba! 10 nap (utazással) 91 300 Ft. Indulás november 12-én. Részletes felvilágosítás és jelentkezés irodáinkban. IBUSZ 90 éve a legjobb úton.

A VIDÁM PARK MINDIG VÁR! Szeptember 14—18-ig minden csoportosan érkező diák díjtalanul léphet a parkba, valamint az 1993-as évra a Vidám Park 1 db egész évre szóló ingyenes belépőt ajándékoz a tanulóknak. Minden nap 15 órától tinidivatbemutató és az FLM együttes műsora. *19509/4H*

MÜNCHENI SÖRFESZTIVÁL A TIHANYI TRAVELLEL: 1990 Ft. Jelentkezés: Rákóczi út 78., 122-1915, Bartók mozi 166-4022.

PÁRIZS 4190, AMSZTERDAM 4390, BRÜSSZEL 4390. NONSTOP UTAK: Párizs 4190, München 1990, Trieszt 1690, Tarvisio 1390, Bécs 590, Velence 1990, Nagyvárad 350. Jelentkezés: Tihanyi Travel, Rákóczi út 78., 122-1915, Bartók mozi 166-4022.

„MINŐSÉGI HÉT" KONFERENCIA ÉS SZAKMAI KIÁLLÍTÁS 1992. szeptember 14—18-ig naponta 9—17 óráig a Magyar Néphadsereg Művelődési Házában, Budapest XIV., Stefánia út 34.

A MARGARÉTA KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG legfőbb részvényese az 1992. szeptember 25-i rendkívüli közgyűlés összehívásáról szóló hirdetmény megjelenése után a Gt—274. §-a alapján kérte az igazgatóságtól, hogy tűzze a közgyűlés napirendjére a „személyi változás a felügyelő bizottságban" kérdést. A fentiekre tekintettel az igazgatóság a Gt. 274. § (3) bekezdése szerint a fenti indítványt felvetette a közgyűlés napirendjére és azt a közgyűlésről szóló hirdetménnyel megegyező módon közzéteszi. Igazgatóság.

AZ AGROTOURS UTAZÁSI IRODA RT. a következő őszi és téli programokat ajánlja: MOST OLCSÓBB Paralias szeptembertől apartmanok félpanzióval 9000 Ft/főtől, Porec busszal, félpanziós szálloda 18 900 Ft/fő. Ciprus—görög szigetek—Egyiptom—Izrael hajóval október 19—31. 102 000 Ft/fő. Olasz körút busszal, félpanzióval november 13—21. 36 000 Ft/fő. Történelmi Anglia repülővel, félpanzióval november 4—8. 48 900 Ft/fő. Luxus szilveszter Mauritiuson repülővel, félpanzióval december 28—január 11. 265 500 Ft/fő. Párizs repülővel, félpanzióval november 5—8. 44 800 Ft/fő. Karácsony Ausztriában, Göstling félpanzióval december 24—27. 14 400 Ft/fő. Szilveszter Bledben félpanzióval december 30—január 3. 18 600 Ft/főtől. Sielés Ausztriában, Aflenz reggelivel január 30-tól 1 hetes turnusokban 18 900 Ft/fő. Szilveszter Certovican teljes ellátással, busszal december 28—január 3. 10 500 Ft/fő. Spanyolország—Costa Brava reklámár utazással, teljes ellátással 10 nap szeptember 24—október 4. 17 100 Ft/fő. Belföldi szilveszteri programjainkkal is várja Önt az AGROTOURS Rt. Repülő- és vonatjegyértékesítés vállalatoknak, engedmény! Jelentkezés: AGROTOURS UTAZÁSI IRODA Rt., 1074 Budapest VII., Dob u. 53. Telefon: 121-4021, 142-2956.

AZ IHB NYELVISKOLA (Cukor utca 4.) tudatja, hogy tevékenységét megszüntette. Szeptembertől további tanfolyamokat nem indít.

SPANYOLORSZÁG—PORTUGÁLIA, körutazás luxus autóbusszal szeptember 26—október 9.: 46 000 Ft, SÖRFESZTIVÁL MÜNCHEN-ben 1 éjszakai szállással 4500 Ft, GÖRÖGORSZÁG—ISZTAMBUL október 1—9.: 19 000 Ft, ISZTAMBUL 5 napos turnusokban 6900 Ft. Költőpénzt biztosítunk! VIKTÓRIA TOURS, Bp. XIV., Vezér út 28/b. Tel./fax: 252-3373.

A Zala Bútor Rt. igazgatósága 1992. szeptember 21-én délelőtt 11 órára a cég Zalaegerszeg, Malom út 2. szám alatti székhelyének I. emeleti tanácstermében közgyűlést hív össze. Napirend: 1. MSZM módosítás, 2. Tisztségviselő-választás, 3. MRP-szervezet alakítás, 4. Egyebek

CSŐDELJÁRÁSOK

ELNÉZÉST KÉRÜNK TISZTELT ÜGYFELEINKTŐL, de csődeljárással kapcsolatos hirdetésüket csak készpénzbefizetéssel hirdetési irodánkban (VIII., Rákóczi út 54. sz.) vagy előzetes megbeszélésünk után csekken, előre befizetve tudjuk megjelentetni. Magyar Hírlap Rt. Hirdetési Igazgatósága.

TISZTELT HITELEZŐINK! Értesítjük a T. Hitelezőnket, hogy a LUPI-LUPI Utazási, Idegenforgalmi és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság (1055 Budapest, Nagy I. u. 19/b) az 1992. évi II. tv. alapján 1992. április 8. napján csődeljárás megindítását kezdeményezte a Fővárosi Bíróság előtt, amelynek száma: 7. Cspk. 842/1992/6. A hatályos jogszabály értelmében a csődeljárás 1992. szeptember 3. napján megkezdődött. A hivatkozott rendeletben foglaltak alapján egyezségi tárgyalást tartunk, amelynek helye: 1055 Budapest, Nagy I. u. 19/b. Ideje: 1992. október 30., délelőtt 10 óra. Kérjük a T. Hitelezőinket, hogy az egyezségi tárgyalásra a nyilatkozattételre jogosult képviselőjüket elküldeni szíveskedjenek.

A „CSERÉP-PLAST" KKT. csődegyezségi tárgyalását 1992. szeptember 24-én 10 órakor tartja Zalatárnok, Petőfi u. 61 alatt. *19633/1H*

A SZIGETVÁRI ÁLLAMI GAZDASÁG 1992. július 17-én pályázaton értékesítésre meghirdetett autójavító-pályázata meghiúsult; kertészetpályázata eredménytelen; sertéstelep-pályázatát Mencarolli Marcello elnyerte. *19635/1H*

A BORSOD-ABAUJ-ZEMPLÉN MEGYEI ÁLLATFORGALMI ÉS HÚSIPARI VÁLLALAT felhívja tisztelt hitelezői figyelmét arra, hogy az 1992. szeptember 16-ára meghirdetett csődegyezségi tárgyalás technikai okok miatt elmarad. A vállalat kéri valamennyi hitelezőjét, hogy az 1992. szeptember 25-én délelőtt 10 órakor megtartandó csődegyezségi tárgyalásra szíveskedjék megjelenni Miskolc, Fonoda úti telephelyén.

A KECSKEMÉTI BORGAZDASÁGI RT. igazgatóságának határozata szerint az 1991. évi IL. törvény alapján az 1992. augusztus 26-án megkezdett csődegyezségi tárgyalását 1992. szeptember 23-án 10 órakor folytatja a hitelezőkkel történő megegyezés szerint. A tárgyalás helye: 6000 Kecskemét, Árpád krt. 4.

A NAGYKAMARÁSI ÁFÉSZ értesíti hitelezőit, hogy a következő egyeztető tárgyalását 1992. szeptember 18-án de. 11 órakor tartja Nagykamarás, Ady u. 4. sz. alatti vendéglőben.

ÁLLÁS

BUDAPESTI HÁLÓZATUNK bővítésére rikkancsokat keresünk. Kedvező feltételek, jó kereseti lehetőség. Cím: Budapest VIII., Kun u. 12. Telefon: 113-0683.

Londoni munka! Au Pair közvetítő iroda keres angolul jól beszélő lányokat jóérzésű londoni családokhoz. Telefon: 00-44-81-429-0311.

ALAKULÓ BRÓKERCÉG üzletkötőt keres. 185-9084 csak ma 4—6-ig.

MAGYAR VEGYES VÁLLALAT mérlegképes, németül beszélő könyvelőt keres egész napos elfoglaltságra. Évente többszöri külföldi utazás lehetséges. Bér megegyezés szerint. Érdeklődni lehet: Dunaújváros, Hajnal u. 3. 8/2. Szabó Ferencnél az esti órákban.

A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET pályázatot hirdet stúdiótitkári állás betöltésére. A pályázatra képzőművészeti területen jártas fiatal, vállalkozó szellemű pályázók jelentkezését várjuk. Angol nyelvtudás feltétel, további idegen nyelv ismerete előny. Jelentkezni lehet önéletrajzzal szeptember 21-ig. Cím: Budapest VII., Rottenbiller u. 35. Telefon: 122-4698, 142-5380. *124324/1K*

KÜLKERESKEDELMI KFT. (XII. kerület) azonnali belépéssel felvesz szakképzett, angol nyelvvizsgával rendelkező importbonyolítót. Telefon: 156-0095, 156-0097. *19360/4K*

MUNKATÁRSAKAT KERESÜNK jól fizető munkára, segítjük, támogatjuk munkájában. Tel.: 157-7144, kedd 18 órától, péntek 6—18-ig.

A VILÁG VEZETŐ KOZMETIKAI VÁLLALATA, a L'OREAL Paris készítményeit forgalmazó csapatunkba bővítést tervezünk. KERESÜNK: üzletkötőket Budapest és az ország vidéki területeire. FELTÉTELEINK: — egyetemi végzettség, vagy tapasztalat azt értékesítés, kereskedelem terén, — jó kapcsolatteremtési és kapcsolattartási képesség, — új módszerek elsajátítására hajlandóság, — dinamikus és elkötelezett csapatba való beilleszkedési készség, — jogosítvány, saját gépkocsi, — életkor maximum 35 év. LEHETŐLEG — angol vagy francia nyelvtudás. AJÁNLATUNK: — új kihívások egy sikeres vállalatnál, — változatos, önálló munka, — képzési program, egyéni karrierlehetőség, — vonzó teljesítményarányos jövedelem. Jelentkezésüket fényképes, kézzel írt önéletrajzzal várjuk az alábbi címre: RIVIERA Kozmetikai Kft., 1062 Budapest, Andrássy út 102. *19487/1K*

INDRA BIZTOSÍTÁSKÖZVETÍTŐ BT (Providencia-képviselet) ügynököket keres, képez, alkalmaz átlag feletti jövedelemmel. Jelentkezés: 173-6913 telefonon naponta 18 óra után.

JÓ ÜZLETI ÉRZÉKŰ, csinos, szorgalmas lányt keresünk XI. kerületi üzlet bemutatóterembe, nyelvtudással előnyben. GALAXIS DISCOSHOP. Budapest XI., Bartók Béla út 101. Telefon: 161-1633.

HÁY Ágnes

P. G.

Háy ágnes

Élet és Irodalom, 1984. aug. 24. 13

ooo

HAY Ágnes

drótszobrai

ld. 2000 1993. 5. 22.

HÁY Ágnes

kiáll. Székesfehérvár, Csók István Képtár, 1992

ism. FRANK János: Partitura- = ÉS 1992. szept.18. 12.

HÁY Ágnes

B.B.P.: Egy pimasz csontváz : Háy Ágnes Krassó-emlékkötete. = Magyar Hírlap, 1992. szeptember 15. 13., ill.

Háy Ágnes: Haláltánc c. fotóalbuma

mond, - még ha ezen, Croceval,
Képtelen kifejezhetővé lényegi
jelezte dolgot észlelhetővé te
tudomásulvételt követő voltaké
ziona espressiva"-ban már csak
szerepel, s nem formáló tényez
észlelet létrejöttekor megszün
máló" -- értsd: utánképző -- "
amikor létrejött, de akkor még
mert nyomban eltünik s átalaku
alakult /az eredeti intuitiv t
alakult/ formára vonatkozik" /
azután, hogy az intuiciót nyom
s módját az emlékezésben megta

HÁY Ágnes

HÁY Ágnes: Danse Macabre - Haláltánc., Bp., 1992

BORI Erzsébet: Megjelent Háy Ágnes könyve. =
Beszélő, 1992. szeptember 19. 46. ill.

tudóstól el ne fordulna. És m
annál inkább, mintha ez a "mi
epigon ál-művészet "magyarabb
amit Füleptől - és csakis tő
Szinyeiben helyette kapott...

Bevezetőmnek ezzel vége.
csolatos, nem tartozik szorosa
danom, - és nincs rá mód, hogy
keznem ugyanis azokról, akik e
ték. - Mindenekelőtt Raoul Ş
régi barátomra, aki e kötet ki
kivette részét a vele járó mun
volna valaha is a román szelle
ség elé tárnom azt, ami legbe
fölismertem. Ehelyütt köszönöm

HÁY Ágneas

Háy Ágnes kiállitása, Székesfehérvár, Csók István Képtár, 1992. szeptember 5.-október 4. A kiállitást rend. Kovalovszky Márta, Török Tamás. Székesfehérvár : István Király Muzeum, 1992 [92] p., ill. (A Székesfehérvári István Király Muzeum Közleményei. D. sorozat ; 213.)

llítás a Stúdió Galériában, 1992 október 4-10-ig, Bajcsy Zsilinszky út 52.
órakor. A kiállítást megnyitja Pataki Gábor. Nyitva:10-18 óráig, hétfőn zárva.

•

. kiállítás a Szt. István Király Múzeum Fekete Sas Patikamúzeumában,
ig, Székesfehérvár, Fő utca 5. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

•

s in Paper- magyar és amerikai művészek közös kiállítása
a Fészek Galériában, Kertész u 36. Megnyitó: október 5.-én 19.30-kor,
az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetségének kultúrális munkatársa.
emben Luana Silverberg-Willis (California) táncbemutatója látható.

•

k- művészkönyvmunkák Európából, október 2- 16-ig a Liget Galériában.
Ajtósi Dürer sor 5. Nyitva kedd kivételével naponta 14-18 óráig.

•

tás az Artpool gyűjteményéből, (Common Press 1977-84, Doc/k/s 1976-87)
az Artpool Művészetkutató Központban, VI. ker. Liszt Ferenc tér 10. 1. em.1.
g, szeptember 25 és október 11 között minden munkanap 14-18 óráig nyitva.

HÁY Ágnes

HÁY Ágnes: Dans macabre. Bp., |

rec. BOLDIZSÁR Ildikó: Jó kis játék a halálla. = Magyar Narancs, 1992. október 29. 41. ill.

a 2122.
esen a
tive épitésia.

HÁY Ágnes

BOJÁR Iván András: Narancs Gaéória : Háy Ágnes. = Magyar Narancs, 1992. szeptember 24. 3., ill.

-bojár-/BOJÁR Iván András/: Fekete-fehérben. : Beszélgetés Háy Ágnessal. = Magyar Narancs, 1992. szeptember 24. 40., ill.

HÁY Ágnes

Frank János: Haláltánc a Ligetben. = ÉS XXXV.évf. 45.sz.1991. nov.8. 12.p.

Bp.,Liget Galéria, kiáll.,1991

re repérés ou blâmés. En réalité, quatre mois suffisent à peine
our le travail d'organisation, la préparation et le tournage de
ente-et-un films.

Les acteurs et les travailleurs du cinéma accueillirent positi-
ment la nationalisation des studios. Dès 1918 des voix impa-
entes, signes de l'irritation sociale, s'étaient fait entendre
ans la presse spécialisée. Le leader du monde du cinéma, San-
or Korda, propriétaire et producteur-gérant associé du plus
and studio de cinéma hongrois, publiait depuis 1912 un jour-
l radical-bourgeois dans lequel il imprimait de dures attaques
ntre le gouvernement. En décembre 1918, l'éditorial du jour-
l de Korda « *Mozihet* » contenait les lignes suivantes :

HÁY ÁGNES

PERNECZKY Géza: Haláli. = Beszélő, II.évf.44.sz..1991. nov.2.43-44.p. ill.

-

alatt

fölé, vagy egy rampára. Ellenőriz-
irőt, a hajtómühazat, a tengelyek
tömlőket, a kerékfékegységek tömí-
el, vagy kétségei vannak afelől,

tlenség, szivárgás esetén a motort
tó a tamasztóbakokon van, vagy
bakokat, ugyhogy a kocsi szilárd
csepeg-e valahol az olaj, jó-e

ltt kiegészitő alátámasztás, biz-

evételezéssel könnyen ellenőrizhető.
a fémes részek és nincs-e kopás,

Ford Escort

HÁY Ágnes

HAJDU István: Aki bátor az előtt nincs akadály : Háy Ágnessel beszélget Hajdu István. = Beszélő, II. évf. 51/52.sz. 1991. dec. 21. 54 - 59. p.

kitöltéséhez

a
yek
tikai munkák külön csoportosítva,
kritikai, recenziós visszhangja,
fontosnak tartott, kiemelendőnek

erzett tudományos fokozatai, letett

an írt, kéziratban levő munkái,
eti feladatai és az elmaradás oka,
szakértői, kiállításrendezői tevé-
ktató munkája, másodállása, mellék-
sági, testületi tagságára vonatkozó

2-ben

atszerzés
a témakör illetve az illetékes osz-

nyel 1992. évi munkájához?

HÁY Ágnes

London, The Albert Gallery, 1993

ism. SÁRKÖZI Mátyás: A kisérletező Háy Ágnes. = M.Narancs,1993. május 6. 41.

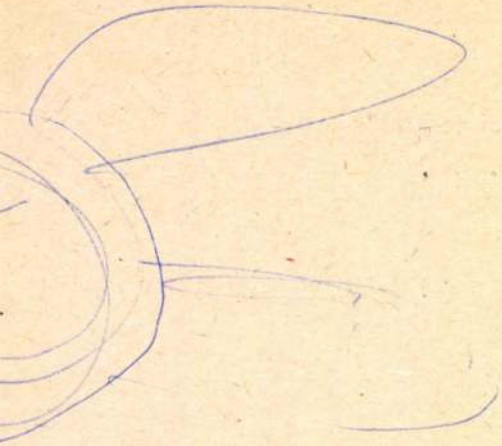

HÁY Ágnes

Kiáll. Lajosutcai Galéria, 1985

ism. Gyetvai Ágnes: Füzetrajzok A-tól Dul-Engelmig.
= M. Nemzet, 1985. július 22. 7.

HÁY Ágnes

Vadas József

Görbe szemmel

[Dorolya u: Szabó Tamás ?
Budapest Gal: Háy Ágnes]

Élet és Irodalom 1985. aug. 16. 13.

veszet/5/27.lev SZED.> GYULA

emlékkiállítás

ló Galériában

MEZEI OTTÓ

HÁY Ágnes

Budapest Galéria Kiállítóháza, '85

Székely András: Háy Ágnes grafikái. = Új T. 85.

aug. 4. 3–4. ll

Nagy Ágnes

Rajz

Magyar Nemzet 198. IV. 18.

HAY Ágí

91 7. 6,69

Új Müvészet

UNIVERSITY OF MUNICH

HÁY Ágnes

HÁY Ágnes: Dance macabre - Haláltánc félszáz képben. Összeáll. Török Tamás. Utószó Bori Erzsébet. Bp. : Háy Ágnes, 199? [60] p., ill. E

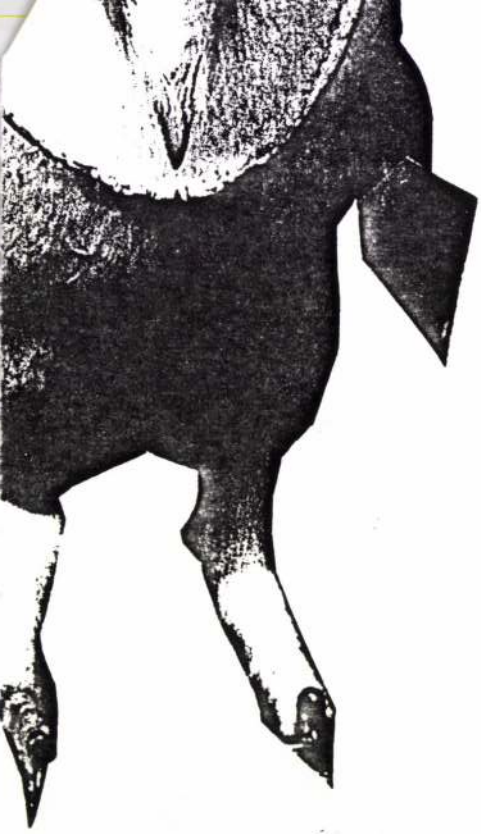

6.szám

Háy Ágnes

Arnold Wesker: "Konyha" c. szindarabjához készitett a müvész diszleteket.
Szekrényesy Julia: "Lázadók" cimmel közölt kritikájában a "majdnem igazi konyha megteremtését" dicséri.
A Kaposvári Csiky Gergely Szinház előadása.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3.
XIX. évf. 18. sz. 13. lap.

Háy Ágnes, grafikus

L: Kabó Tamás

Vadas József: Görbe kenyér

13

Élet és Irodalom Bp. 1985. aug. 16.

XXIX/33

Veáy Agnes

1975 áprilisában a művész részt vett
a "Képregény" kiállitáson.

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptékkel.
Művészet, 1980. október - 2. lap.

Dátumok a magyar avantgarde-művészet
történetéből ... Művészet 1980. 10. sz. 22.o.

Hrány Agnes

1974 márciusában a Fiatal Müvészek Klubjában rendezett "Képregény" kiállitáson vett részt a müvész.

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptékkel....
Müvészet, 1980. október - 2. lap.

Dátumok a magyar ...
Müvészet, 1980. 10. sz. 21. o.

Háy Ágnes

"Kapcsolatok" cimmel a lap több számában hozza a müvész nem nagyon inventiózus "kapcsolatait", melyek hol vékonyabb, hol vastagabb, hol rövidebb vagy hosszabb, -de mindig ugyanaz- kereszt vagy gömb végződésü, hajlékony, gilisztaszerü fonalak összefonódásából állanak.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 6.
XVIII. évf. 27. sz. 4. lap.

Háy Ágnes

Két kulcstartóhoz hasonló alkalmatosság, három-három kulcsszerü formával és "Kapcsolatok" cimmel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 25.
XVIII. évf. 21. sz. lo. lap.

Háy Ágnes

Cimnélküli rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. aug. 8.
XIV. évf. 32. sz. 15. lap

Háy Ágnes

A müvész a szokásos "Kapcsolatok" helyett ezen a rajzán ugyancsak azokat a motivumokat használja fel, de külön-külön állitja őket és nem kapcsolgatja össze a kulcsszerü girbe-gör be ábrákat.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 14.
XVIII. évf. 37. sz. 6. lap.

Háy Ágnes

Cim nélküli rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. május 9.
XIV. évf. 19. sz. 12. lap

Háy Ágnes

Rajzának repr.-ját -cim nélkül- hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 12.
XIV. évf. 37. sz. 12. lap.

Háy Ágnes

Cim nélküli rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. juli. 4.
XIV. évf. 27. sz. 6. lap

Háy Ágnes

"Kapcsolatok" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 18.
XVIII. évf. 2o. sz. 8. lap.

Háy Ágnes

"Doboz" féig kihuzva, benne mindenféle apróság.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 27.
XVIII. évf. 30. sz. 6. lap.

HÀY Ágnes

rajzai Beszélő, 1991. május 4. 46-47.p
május 18. 41-42.p

Közvetve közreműködtek: Douglas ADAMS, Cannonball ADDERLEY, Alfred ADI
ALLEN, Marc ALMOND, AMOS Margit, AMSZTMANN István, ANDOS Tamás, ANT
ANTAL Imre, Michelangelo ANTONIONI, Guillaume APOLLINAIRE, ARANY János, I
RONG, Isaac ASIMOV, BAKTAY Ervin, BALÁZS Samu, BALINT András, BÁLINT Lás
Zoltán, BALOGH Gabriella, BALOGH Zoltán, BANA Róbert, BANKÓ András, BARA
BARNÓCZKY Kálmán, Syd BARRETT, John BARTH, BARTÓK Béla, BARTOS Kokill
Erzsébet, Charles BAUDELAIRE, Aubrey BEARDSLEY, Ludwig van BEETHOVEN, J
HI, BERCES Csilla, BEREGSZÁSZI Attila, BIKFALVI Lajos, Bill BIXBY, William B
BOLAN, Hieronymus BOSCH, BÓTA Sándor, Sandro BOTTICELLI, David BOWIE, Tr
BÓZSVÁRY Sándor, BOTKOS István, Marlon BRANDO, Bertold BRECHT, Michae
Randy BRECKER, BRINZA Ildikó, Gerry BROWN, Mihail BULGAKOV, William B
George BYRON, Michael CAINE, John CALE, Cab CALLOWAY, Albert CAMUS, Trum
Giacomo CASANOVA, Nick CAVE, Paul CÉZANNE, Marc CHAGALL, CHOLNOKY V
C. CLARKE, Vinnie COLAIMTA, Ry COODER, James Fenimore COOPER, Elvis COST
CRANACH, Ian CRICHTON, Ian CURTIS, Tony CURTIS, CSAKI Margit, CSANK Lá
Zsuzsa, CSÁTH Géza, CSEH Kriszta, Anton Pavlovics CSEHOV, CSEHY Andrá
Gabriella, CSONTVÁRY KOSZTKA Tivadar, CSORTOS Gyula, CSÓTI Krisztina Sa
Sammy DAVIS jr., DEÁK Ferenc, DEAK Tamás, James DEAN, Edgar DEGAS, DICS
DICSŐ Béla, Rudolf DIESEL, DOBSA Sándor, DOJÁK Lilla, Fjodor Mihajlovics DOSZT
DOMOS Erzsébet, DUDÁS Krisztina, DUDINSZKY Judit, Iszak Oszipovics DUNAJE
DYLAN, Hermann EBBINGHAUS, EBEDLI Zoltán, ECSÉDI Zsolt, Blake EDWARDS,
BURG, Anita EKBERG, Keith EMERSON, Brian ENO, EORSI István, ERDÉLYI Zsolt, I
NE, Bob EZRIN, Donald FAGEN, FARKAS György, FARKAS Zoltán, Bobby FARF
Werner FASSBINDER, FAZEKAS Mihály, FEDAK Sári, Federico FELLINI, FERENC
FERENCZY Sándor, Bryan FERRY, Gustave FLAUBERT, „FLINSTONE Fredi", FO
FRANKEL Leó, Siegmund FREUD, Robert FRIPP, ZsaZsa GABOR, GÁL János, GALL
GARAY György, Théophile GAUTIER, Uri GELLER, GERENCSÉR Ildikó, André GID
MORE, David GILMOUR, GIOTTO di Bondone, GIRET Gábor, Paul Michael GLASEF
TER, Johann Wolfgang GOETHE, Nyikolaj Vasziljevics GOGOL, GÖZON Gyula, GÖ
Billy GRAHAM, Don GROLNICK, Walter GROPIUS, GRUBER Hugó, GULACSY Lajo
GUSTAV, GYENGE Árpád, GYÖR Sándor, GYÖRVARI Péter, HAJNÓCZY Péter
HALEN, HALMAI Ilona, HAMVAS Béla, HAVASI Tibor, HEFFNER Richárd, Hur
Joseph HELLER, HERNÁDI Anikó, HERNÁDI Gyula, HEVESI István, HEVESI Zsuz
GER Mónika, Edgar HOOVER, Trevor HORN, HORVATH Mónika, HORVÁTH Z
HOPPER, Rudolf HÖSS, Ian HUNTER, HUSZAK Agnes, HUSZÁRIK Zoltán, IRÓ P
Gábor, IVANYI Peter, Joe JACKSON, JAVOR Pál, JAVOR Péter, Szergej JESZE
JONES, Tom JONES, JÓZSEF Attila, JUHASZ Péter, KABOS Gyula, KÁLLAI Zsuzsa
Frigyes, KASSAI Margó, KASZAP Ferenc, KECSKÉS Károly, KÉKKÖ Gábor, KE
KELLER Judit, KEMENES Fanny, KEMÉNY Erzsébet, KERBOLT Attila, Ken K
KINSKI, KIRÁLY Árpád, KIRÁLY István, KIRÁLY Istvánné, KIRICSI Györgyi, KIS
Katalin, Ilse KOCH, Arthur KOESTLER, KOHON Mariann, KOKAVECZ Péter, K
GRANDPIERRE Emil, KOLTAI Árpád, KOLTAI Tamás, KONCZ Rén, KONDÁS Zolt
György, KOPCSÁNDY Ferenc, KORMOS Mihály, KOSZNOVSZKI Sándor, KÖSZ Zoli
József, KOVÁCS József sr., KOVÁCS Károly, KOVÁCS Katalin, KOVÁTS Kolos, KÓ
KOLTÓ Nándor, KORMOCZI Zsuzsa, KÓVÁRI Péter, KRUDY Gyula, KSCHWENDT
KUBRICK, KUDLIK Júlia, KUNERT Zsolt, Jana KUNZELMANN, KULFOLDI Viktor, L
KY Margit, LAKITS Péter, LASZLÓ Ágnes, LASZLÓ Erzsébet, LATABAR Kálmán,
Zoltán, LEE tábornok, LEGÁT Tibor sr., LEGEZA Rozsa, Vivien LEIGH, LÉNÁRT Ák

Háy

Derkovits,Dési Huber,Háy, Kasitzky mind-mind történelmi sorozatokat készitettek,utalásokat az aktuális helyzetre.

Magyar Hirlap 1975/244/4

Olemacher Anna:Farkas Aladár

Háy Ágnes

"Jelképek" cimmel különféleképpen elhelyett szerszámokhoz hasonló alkalmatosságok. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. febr. 23. XVIII. évf. 8. sz. 14. lap.

Háy Ágnes

"Kapcsolatok" cimmel drótkeritéshez hasonlatos rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 9.
XVIII. évf. lo. sz. 7. lap.

Háy Ágnes

Rajza egy pár bakancsot ábrázol, összefont füzővel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 13.
XVIII. évf. 15. sz. 15. lap.

Háy Ágnes

Alakokat ábrázol rajza, különféle testhelyzetben .
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 12.
XXI. évf. 46. sz. lo. lap.

Háy Ágnes

Háy Ágnes rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 12.
XXI.évf. 46.sz. 10. lap.

[redacted]

■ *Vlagyimir Licsutyin: Lakodalmas ősz (Magvető, 224 old.)*

Észak-orosz tájra vezeti olvasóit *Vlagyimir Licsutyin* fiatal arhangelszki író regénye, a *Lakodalmas ősz*. Tudatosan választotta tárgyául a falu világát, ám — akárcsak hasonló érdeklődésű írótársai — tilta-

zást az előítéletekkel szemben. A
elnök halálos ellensége, a vén Gy
laszij is remek alak. Drámai össz
ütközésük — úgy tűnik — má
sem teljesen feloldott társadalí
feszültséget érzékeltet. Az elnö
kuláknak, apja gyilkosának tart
az öregembert. Évtizedekig a k

n oldal

FÁBRI PÉTER:

Kálvin téri sorok

Mindazok, akik csak a pult előtt,
és azok is, akik a pult mögött is,
mindazok, akik őgyelegve járunk,
és azok is, akik meg édelegve,
mindazok, akik nyakkendőt kötünk,
és akik a pulóvert is sokalljuk,
a kávéházban is sört rendelők
és a kocsmában is kávét ivók,

Háy Ágnes

"Szimbólumok" cimmel hozza a lap a müvész raj
zát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 27.
XVIII. évf. 12. lap. 17. sz.

Hány Ágnes grafikus

14 rajz : repró.

Hány Ágnes: Rajzai 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 16 oldalon

Élet és Irodalom BP. 1984. aug. 24. XXVIII/34

Háy Ágnes

Bohus Zoltán és Lugossy Mária a diósgyőri Vasas Galériában ápr. 12.-ig, Egyed László a Fiatal Művészek Klubjában március 30.-tól, Kozó Erzsébet a tatai Megyei Művelődési Központban március 30.-tól, Karátson Gábor a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállító termében márc. 29.-től, Prutkay Péter a Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában márc. 28.-tól mutatja be műveit.
Háy Ágnes: "Animációs film" c. kiállítása a MOM Művelődési Központban megtekinthető március 28.-án.
Marosvári György: "Idő-térkép" c. grafikai kiállítása március 25.-ig, Czinke Ferenc: "Szuronyunkon őszirózsa" c. kiállítása szécsényi Helytörténeti Muzeumban március 21.-től tart nyitva.
/Marosvári György kiállítása a Csepeli Papirgyár Ifjusági Klubjában a művész nevénél szereplő dátum szerint./ Élet és Irodalom, Bp.1979.márc.24. XXIII. évf. 12. sz. 8. lap.

HÁY ÁGNES

emlitve

Dvorszky Hedvig: Studió '83.Kiállitás az Ernst Muzeumban

UJTÜKÖR 1983.XX.évf.36.sz.28.o.

Hay Erzsébet

Hay Erzsébet iparművészeti, VI.
Andrássy-út 120. 115-162

Budapest, 1940. sept.

Háy Györgyné

Nyíregyházi Tanárképző Főiskola, I-III.szakasz. Felelős építész Kiss István,... belsőépítész Domokos Géza, felelős szerkezettervező Kuruc József,,statikus társtervező Horváth László, gépészszerkezettervező Háy Györgyné. kerttervező Schrenk Ágnes. - Ism.

Magy.épp.lp. 1972. 1.sz. 24-26.l.

MDK

Háy Gyula

A Székesfővárosi iparrajziskola szövőműhelye és a szfváros gobelinszövő foglalkoztató műhelye kiáll. katalógusa. N.Szal, 1931, okt.

MDK

Háy Gyula

gobelinek, szőnyegek

Iparrajzisk. és Gobelinszövő műhely kiáll.
N.Szal. 1931. okt. 1o 1.

AZ ÉPÍTÉSZET VONALA KORUNK DIAGRAMMJÁN

ÍRTA: HÁY GYULA

1.

A művészetek történetének haladási vonalát az általános történelemkönyvek beállítása szerint úgy valahogy lehetne ábrázolni, mint egy szubtilisabb kontúrt, egy finom, testetlenebb kísérővonalat a politikai, hadi meg gazdasági történelem erőteljesebb diagrammvonalai alatt. Érzékenyebb görbületeivel ez a vonal hol nyomon követi, hol meg nagyritkán megelőzi amazok megmozdulásait, alakulásaiban azonban mindenesetre azokhoz alkalmazkodik, azoktól engedi diktálni irányait.

Csakhogy az abszcisszák és ordináták rengetegében a Ma nevű pontot megkeresni igen nehéz. Hol találjuk meg önmagunkat, melyik görbületén ennek a történelmi grafikonnak? Merre kanyarodnak ma a világtörténelem energikusabb vezetésű vonalai és hol rezegnek mellettük a művészetek finomabb görbéi?

Átmeneti korok megértését — mint aminő a mai is — végtelenül nehézzé teszi a rengeteg felszabadult, talaját vesztett, önálló életre kényszerült eszmének a jelenléte. Szavak, gondolatok, érzelmek töltik be a levegőt, melyek már tulajdonkép a semmiben gyökereznek, de a világ ezt még nem veszi észre vagy nem meri észrevenni. Azok még élnek, hatnak, kritizálhatlanul és tekintélytsugárzón lebegnek a semmiségben, mint holmi ódon bádogglóriák, amelyek alól a kőszentek már régen elporlottak. Viszont új, világteremtő érzelemáramlatok nem tudják magukat észrevétetni, mert még nincsen nevük, vagy, mert rájuk ragadt a gazdátlanná vált, rájuk nem illő nevek valamelyike.

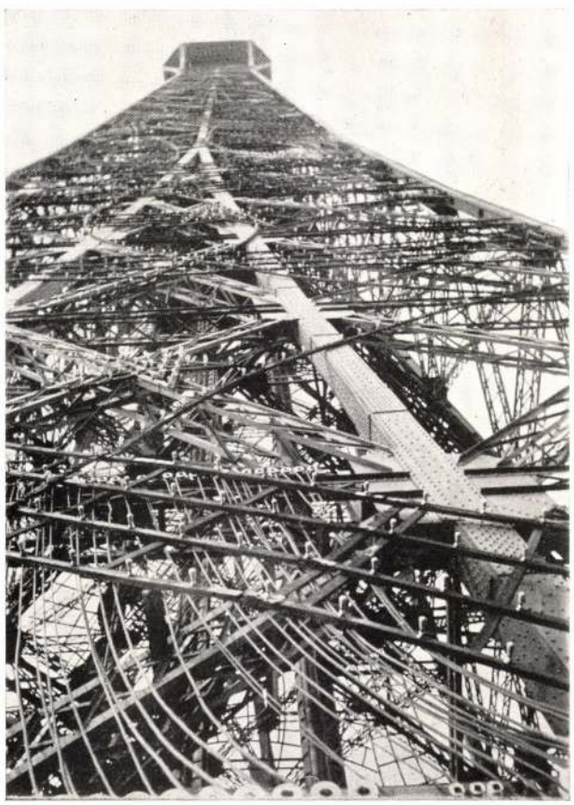

Az Eiffel torony

2.

Ez a zavaros érzelmi légkör, a lelki áramlatoknak ez a kiismerhetetlen rendetlensége van hivatva táplálni a háború után életrekelő művészi mozgalmakat. Ez magyarázza a keresés lázas, hisztériás voltát, ez a kapkodásnak mindent diszkreditáló ügyefogyottságát, ez azt a danse macabre-szerűt minden művészi megmozdulásban, ami sokakban az elmúlás érzését kelti az újjászületés érzése helyett.

Az izmusok kétségbeesett egymásbafullása egyrészről, a konzervatív tábor idegbénulásos megmerevedése másrészről már régen semmibe rombolhatták volna, ad absurdum vihették volna a zavaró ideológiafoszlányokat és megnyithatták volna az utat, ha volna mi számára. A lelépő színész már csak azért ismételgeti dadogva a végszavait, mert a következő szereplő föllépése késik. És ez az, ami már nehezen érthető: hogy

hol marad a művészetek egységes megmozdulása?

Hogy miért nem képes a művészet megindulni egy határozott új irányban és miért aprózódik fel minden akciója egységtelen kísérletezésekben?

A világtörténelem grafikonjára való hivatkozás nem ad erre kielégítő választ. Mert amíg a politikai történések egységes képét leginkább a szavak teszik zürzavarossá, addig a festészet, szobrászat vagy az irodalom teljes egységtelenségét legfeljebb szavak, elnevezések próbálják egységesnek mutatni. A politikai történelem ujságai északon és délen könnyen fognak közös nevezőre jutni, mihelyt a rájuk zsúfolódott ideológiaragadékot az idő lemarja róluk. De a művészet kísérletezései vadidegenül folynak le egymás mellett, mint egyesek vagy csoportok általános visszhangot nem keltő magánügyei.

Eltérést a többi művészetektől etekintetben csak kettő mutat:

az építészet és a zene.

Ennek a kettőnek a mozgásában lehet már évek óta kutatás nélkül is a határozott irányú, tartósabb érvényű célkitűzés felé való haladást észrevenni. Egyedül ezek képesek olyan egységes, nagyobb embertömegekre egyformán ható általános érdekű eredményeket produkálni, amelyek összessége talán hamarosan egy művészi korszellemet, későbbi generációk szemében talán korunk stílusát fogja jelenteni.

És hogy éppen ez a két, minden ábrázolástól távolálló, legabsztraktabb művészet képes ezt a

Tér és Forma
1928. I. évf. 7-07

A szűkös alaprajznál jóval fejlettebb ezen lakások felépítési módja. A városi „Plattenfabrik" gyártja a gépi beemelésre méretezett, 20 cm vastag építőlapokat. (7. ábra.) Habkő (bims), homok és habkőhomok cementtel való keverékéből készülnek a lapok, az elhelyezéshez szükséges horgok a gyártásnál beléjük öntetnek. A daru hasonló összetételű habarcsrétegre helyezi őket, mely réteg vastagsága kész betondarabokkal biztosítva van. (8. ábra.) A lapok meleg izolálóképessége pontos vizsgálat szerint megegyezik egy 46 cm vastag téglafal szigetelő képességével. Egy emelet 3 rétegből montíroztatik, a mellvéd és ablakréteg 1.10 m magas, a vasalt sturzréteg 40 cm-es. A födémeket is gyári úton állítják elő. Jelenleg 30 cm széles Visintiniféle rácsos vasbetongerendákat rak a daru 5—8-anként a felső réteg megfelelő hornyába (8. ábra előterében e horony jól megmutatkozik); újabban a gyártást és elhelyezést egyszerüsítő, olcsóbbító „Doppelsteg" gerendákat is alkalmazzák, melyeknek 1.00 m a szélessége.

A telep 1927-es része bims-lapokkal épült. Nagyobbrésze utólag lett bevakolva, egy része azonban a lapgyárban már külső vakolattal készült, ami végtelenül érdekes, első kísérlet e téren és a frankfurtiak régi tervének megvalósítása. (Az 5. ábra hézagolt egységei.) Magától adódó gondolat, hogy az ilyen nagy építőlapegységek külső (esetleg később a belső) oldala mingyárt a döngölő formában olyan megdolgozást kaphat, hogy a vakolás drága munkája és hosszú száradási ideje feleslegessé válhasson. A házak külső megjelenése a kavicsos külsejű lapok következtében meleg, szinte bársonyos, színük puha, okker-sárgás, világos. A fehér, tele hézagolás emeli a lakályos, otthonias hatást. (V. ö. Tér és Forma 1928. 2. szám.)

Jellemző a frankfurti magasépítési hivatal gondosságára, hogy készvakolatú lapokból épúgy kiviteleztetett házakat e telepen, mint utólag vakolt elemekből, sőt az idei újabb 100 ház téglából, üreges falazattal épült, hogy az egymás mellett álló 3 eljárás tapasztalatai idővel helyszínen, ugyanazon körülmények hatása alatt összevethetők legyenek.

A telepnek közös fürdő és mosóintézete van, mindkettő egyszerű, de teljes felszereléssel, bár a mosás — kivételesen — itt még kézimunkával kell teljesen végbemenjen.

*

Egészen kis exisztencia az egyik lakó, foltozó varga, kinek „műhelye" a W. C. előterében van. Felesége, 2 év körüli gyermeke van. Megkérdezem, mióta lakik a „Plattenhaus"-ban? 1927 ősze óta. Nem fázott-e a télen a gyerek? Nem, bár nem kellett a kályhában erősebben fűteni itt se, mint régi, vastag téglafalú házukban, bár ott egy szobában, nyolcan-tizen is laktak. A lakással meg vannak teljesen elégedve, csak esős időben kell a fehérneműt a lakóhonyhában szárítani. Viszont ez csak pár hónap, Frankfurtban enyhe az időjárás, szimplák az ablakok a régi házakban is.

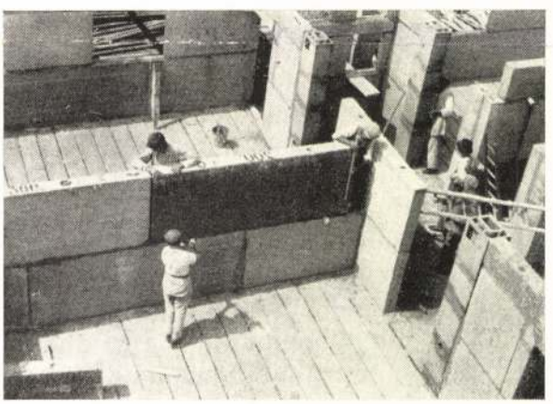

7—8. A házak építési módja

*

Vannak hiányai a frankfurti építkezéseknek, de jóval több erényük van. Közös program alapján jár el a város, egységes elvek szerint, az újítás szükségességének tudatában épít és kísérletezik, szociális felelősségének érzetében jól invesztálja a közösség vagyonát. E fejlett felelősségérzet jellemzi a párhuzam másik oldalát, a párizsi azilumot is, a jobb, az újabb akaratának ama közös ereje, mely a lakásépítésnek új alapot fog adni világszerte.

Forgó Pál

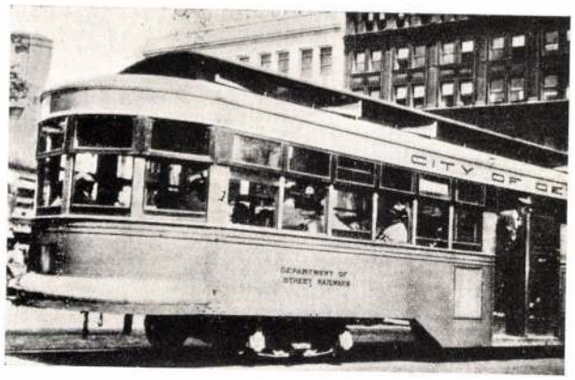

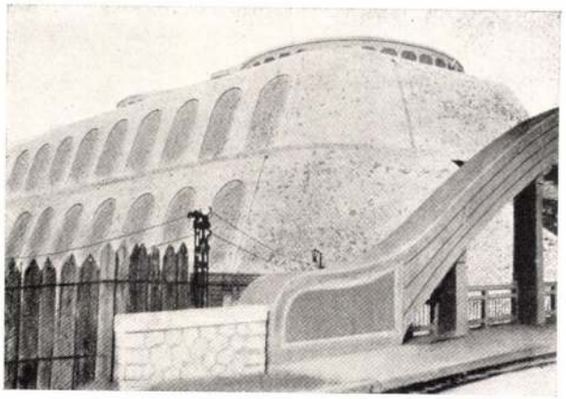

különösen jelentős helyet a jövő szellemének alakításában elfoglalni, az a ma lelki strukturájára nagyon jellemző. A mai idők egy egészen különleges bélyegét kell felismernünk az absztrakt művészetek ilyen szerepében, különösen, ha magunk elé képzelünk más korokat és meggondoljuk, hogy például nemrégen a leggrandiózusabb zenei eredmények csak ábrázoló tendenciájuk révén, leginkább az opera szinpadáról voltak képesek az emberiség szélesebb rétegeit érdekelni.

3.

A mai ember egész életét jellegzetes formájú, önmagukon kívül semmi mást nem ábrázoló tárgyak között éli le. Reggeltől, amikor munkahelyére menet a semmi más tárgyhoz nem hasonlító földalatti villamos hangtalanul gördülő ajtaja becsukódik mögötte, estig, amikor lefekvés előtt antennáját földeli, nem kivévén a negyedórát sem, amikor gilettejével, ezzel a pompás ékszerrel a kezében a borotválkozás ceremóniáját végzi szemtőlszemben a homorútükör misztériumával, minden pillanatban olyan tárgyakat használ, amelyek külső megjelenése belső funkcióértékeket fejez ki s amelyek formai harmóniája egyenes arányban áll a technikai megkonstruálás tökéletességével. Így a mindennapi emberben új és egész különösen finom érzék fejlődik ki az őt körülvevő tárgyak funkcióértékeinek formai megjelenésével szemben, egy csodálatosan biztos megérzése ezeknek az absztraktumoknak, amelyekkel szemben a korábbi átlagember majdnem érzéketlen volt. Olyasformán, ahogy például állandóan lóval foglalkozó emberekben a ló esztétikai értékeinek egy olyan tökéletesen finom átérzése fejlődik ki, aminőhöz foghatót más foglalkozásúak közül csak a legpallérozottabb leikűektől lehetne várni.

A mindennapi apróságok s a pusztán technikai jelentőségű alkotások funkcióesztétikájának átértése tökéletesen előkészíti a legszélesebb értelemben vett közönséget az építészet funkcióértékekből kiinduló formaalkotásának megértésére. A modern építész, amikor a régi dekoratív, tradiciós alkotási rendszert elhagyva egy konstrukciós alkotási módhoz nyul, tulajdonképpen nem tesz egyebet, mint felhagy azzal, amit a publikum már kezd meg nem érteni és olyasmivel foglalkozik, amit a publikuma hovatovább inkább megért. Az építészi alkotásokból kiáradó szellemnek az átértése, visszhangja ily módon

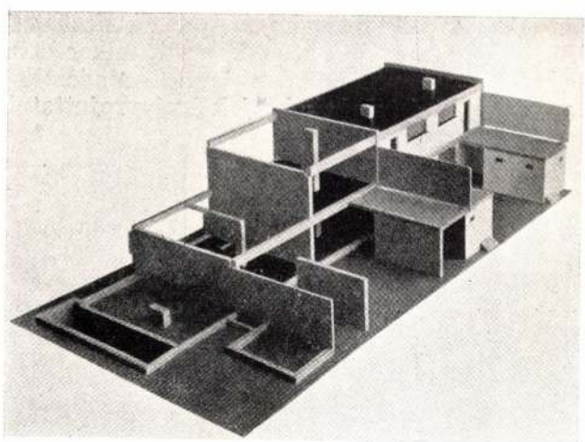

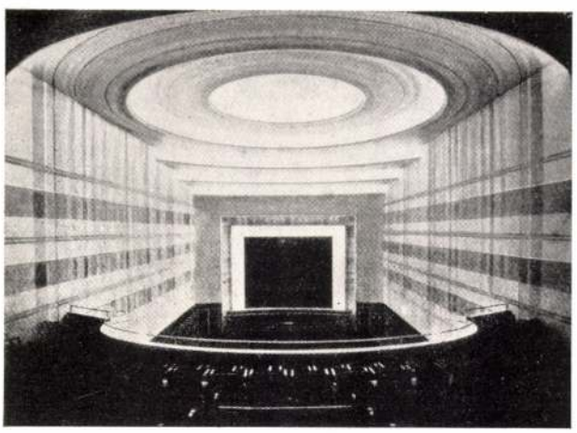

Balra fönt: Villamoskocsi Detroitban. Kényelem, kollektív fényűzés kifejezésre hozva tiszta, csak önmagukat jelentő célszerűségi formákkal. Jobbra fönt: Marseillei tájkép. Egyetlen vonal sincs, amit a természet hozott volna létre. Az emberi technika átformálja a föld felszínét, hogyne formálná át az emberi ízlést! Balra lent: Walter Gropius: Konstrukciómodel a dessau-törteni Bauhaus-telep számára. A csupasz funkcióértékek sematikus ábrázolása. Jobbra lent: Wilhelm Kreis: Gloriapalast-Mozgószínház. A művész a dekorálás iránti vágyát funkcióértékeknek falfestés útján való aláhúzásával és utánzásával elégíti ki.

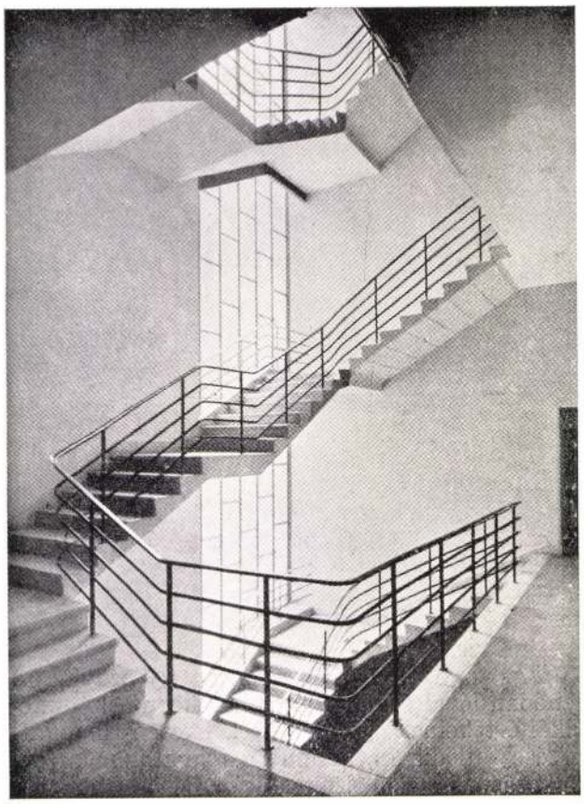

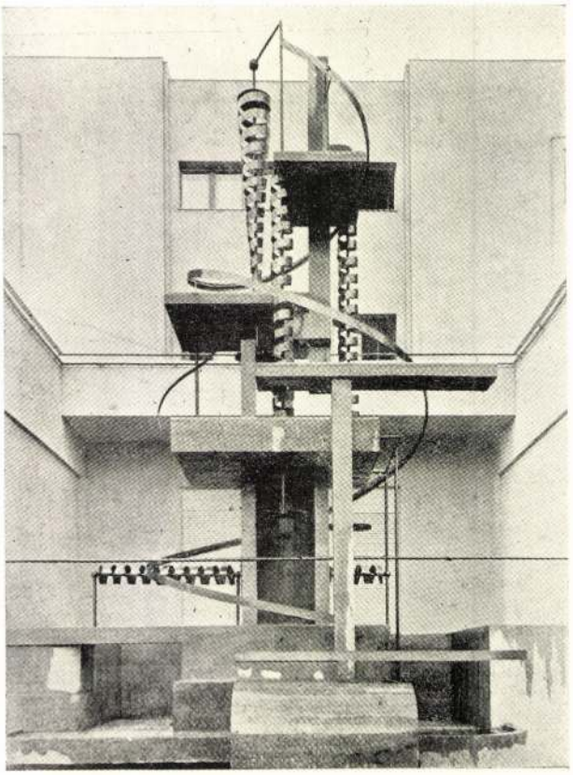

Baloldalt: Otto Bartning: Lépcsőház a Vörös Kereszt berlini székházában. Úgyszólván a „lépcsőház" puszta definiciója a magasbavezetés, áthidalás, világítás, bekerítés funkcióinak formai harmóniája.
Jobboldalt: Rudolf Belling: Kút. Önálló életre kényszerített technikai formák, mint dekoratív motívumok alkalmazva, nemlétező funkciókat ábrázolnak.
Lent: Bayer-Hecht (Bauhaus): Reklámfénykép makaróni számára. Egyszerű mértani formák, melyek ismert tárgyakat ábrázolnak, gyakorlati céljuk által nyerik meg az érdeklődést, hogy folt és ritmus értékükkel fejtsék ki a hatásukat.

biztosítva van, az építész nemcsak mint technikus, de mint művész is a közhasználat számára dolgozik. Egy-egy ucca görbületének formás vagy formátlan voltát, amit mint magasrendű, szavakkal ki nem fejezhető esztétikai kérdést azelőtt alig tudtak a nagyközönség számára érthetően tárgyalni, most a motorbiciklién weekendező áruházi alkalmazott a saját testén tapasztalja, mint kellemes vagy kellemetlen érzését az önmaga mozgásának.

A növekvő kényelem, amit a technika eredményei közlekedés, higiéne, szórakozás terén biztosítanak, felfokozza az igényeket a lakással, várossal, bútorral szemben is. S a megnövekedett igények kikövetelik az építészből a technikust. Viszont a technika és kényelem esztétikai megnyilvánulásához hozzászokó szem képessé válik arra, hogy az azelőtt eszméktől zsúfolt esztétika uralma alá eső építészeti tárgyak új célszépségét megérezze. Egy-egy szék vagy íróasztal, amelynek széppétevésére nemrég idegen erőket, történelmi asszociációkat kellett igénybevenni, a mai ember számára szép tud lenni csak azáltal, hogy céljának, a pihenésnek s a dolgozásnak tökéletesen megfelel s ezt a belső értékét szabatos és átérzett formai definicióval kifejezésre hozza. Éppen a bútorépítésnél tudjuk ezt az átértékelődést legjobban megfigyelni, mert itt szemmel láthattuk, hogyan terjedt át a célformák szépérzése a közlekedési eszközök (hajó, étkezőkocsi, stb.) bútorzatáról a lakóház bútorára. Csak a célszerűségi elv kényszerű beavatkozása volt képes a mindennapi használat tárgyaiból a bennünk rejlő esztétikai sajátértékeket napfényre hozni.

A festészet, szobrászat

nincsenek hasonlóan előnyös helyzetben. Személyek, események megörökítése, egyes művészek szín- és formaélményei, egyszóval mindaz, ami a régi értelemben vett festészet és szobrászat anyagát képezte, a mai ember érdeklődési körétől nagyon távol esik. Viszont, mikor ezek a művészetek a maguk eszközeivel mindazokat az absztrakt értékeket akarják érvényrejuttatni,

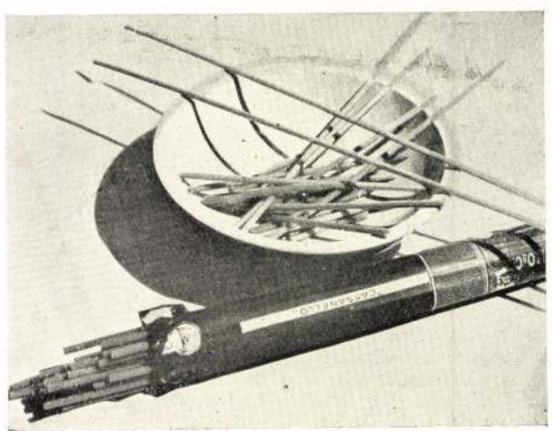

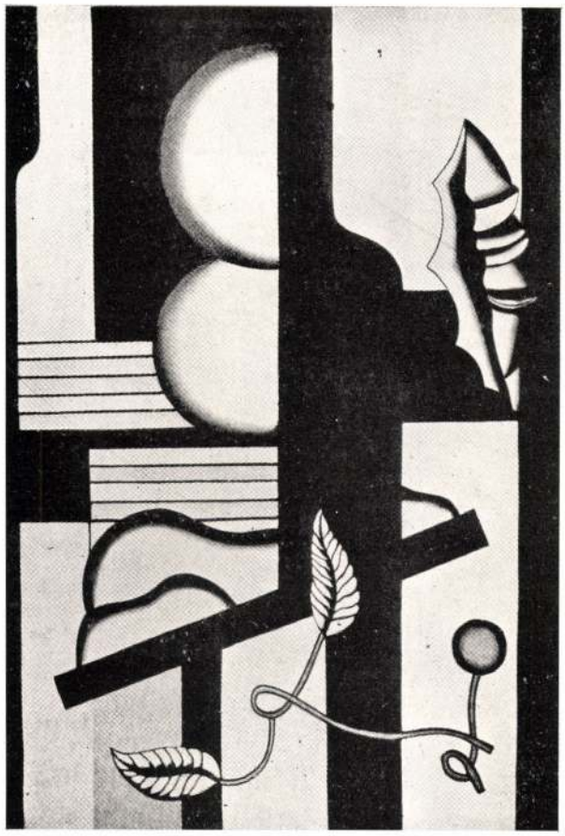

Fernand Léger: A sárga csiga. Festmény. Semmi gyakorlati cél sem segíti az elvont formákat közelférkőzni a nézőhöz. Az ellentét az előző képpel nyilvánvaló.

amelyek kifejezését az építészet részéről olyan megértéssel fogadja a közönség, azt kell tapasztalni, hogy ez a kísérlet a másik két képzőművészeti ág részéről a publikumot teljesen hidegen hagyja. Mert amíg az építészet a művészi objektum belsejében élő, a használattal szorosan összefüggő erőket hoz formáival kifejezésre, addig a festői és szobrászi objektum, mint használaton kívüli tárgy, ilyen tartalmat önmagából ki nem termelhet, azt kívülről hozza s így az általános érdeklődést felkelteni nem képes. Így marad a szobrászat és festészet minden akciója, még a leggrandiózusabb is, szűkebb körök magánügye és nem olyan tömegérdeklődésre számottartó mozgalom, mint az építészet vagy a zene megmozdulásai.

Mert a zenének is elsősorban általános használati értéke biztosítja történelmi fontosságú pozicióját. Itt a

zene és tánc

összefüggésére kell gondolnunk. Nem volna alkalmas ezen a helyen a mai táncdivatnak, mint korunk egyik legfontosabb tömegjelenségének történelmi szükségét és fontosságát tárgyalni, elég, ha a táncolás társas voltára hivatkozom. A táncot szolgáló zenének kontaktusa a korlélekkel ma sokkal szorosabb, mint bármely más, a társas együttléttel nem összefüggő művészeté lehet. A föntebb körvonalazott okoknál fogva a képzőművészetek közül csak az építészet tud a mai lélekben hasonló, bár kevéssé élesen észrevehető helyet elfoglalni. A tánc kimeríthetetlen feladatokat juttat a muzsikusnak és valósággal sürgeti, követeli az új zene kialakulását. A jazz a tapogatózva keletkező új élet ritmusát keresi s a modern táncok lépései talán több lábnyommal viszik tovább valaminő jövő felé az emberiséget, mint sok hadsereg marsoló vonulása.

4.

A filmről,

mint fiatal művészetről, fel kellene tennünk, hogy az őt létrehozó kornak belső értelmét megérezve, leginkább képes egységes irányú haladásra. És mégis azt látjuk, hogy fiatal életében a kapkodás, egységtelenség, kompromisszumkeresés s az elszáradt irodalomtól való gyáva függés olyan zavart idéz elő, hogy abba az itt-ott feltetsző leglendületesebb megindulások is szinte belevesznek.

De ha meggondoljuk, hogy milyen viszonyban vannak a film megalkotói annak nézőivel, akkor ezt a nehéz indulást meg fogjuk érteni. Egy filmnek első és utolsó állomása között ott van az egész társadalom minden rétegellentétével. Az európai és amerikai Hollywoodok üvegházlégköre mérhetetlen távolságra esik a mozik néző-

Üzletház átépítése Berlinben. Erich Mendelsohn: A gyakorlati szükség és a rendőri előírás formát alkot, az üzleti reklám dekorációt teremt.

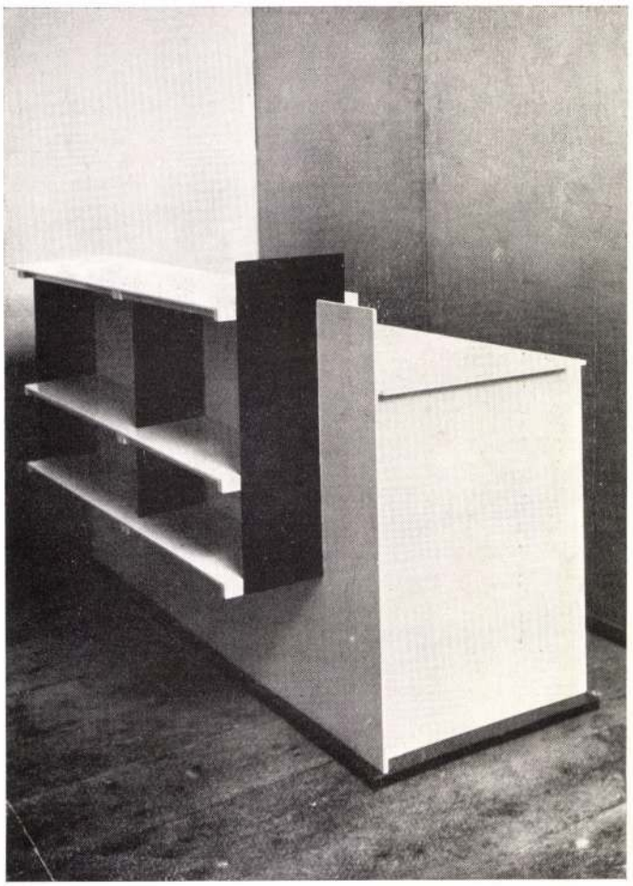

Breuer Marcell (Bauhaus). Íróasztal könyvállvánnyal. Vitrin és szekrény lakószoba számára

terének levegőjétől. Egy közös szellem kialakulása a film alkotója és közönsége között ezidőszerint (kivételeket leszámítva) általában lehetetlen. Amit a film csinálói ott fönt mondani akarnak, arra a nézői itt lent nem kíváncsiak. Ami meg a nézőket érdekelné, azt a gyártók minden igyekezetük mellett is csak nagyon sután tudják megközelíteni. Mennyire más az építész helyzete még ebből a szempontból is. Az építész nem csak épít, ő lakik is. Mindazt, amit alkot, maga is használja, tagja annak az emberi közösségnek, amelynek számára a házakat, városokat, bútorokat megteremti.

De persze közben Chaplin kacsázik, Tom Mix vágtázik, vonatok robognak és vitorlások siklanak a filmen. És ez már más dolog. Ezek az önmagukban ható mozgássorok egyöntetű hatású, általános érdekű tartalmát tudják képezni a filmnek, mihelyt annak gondolati anyagát a szemünk elől eltakarjuk. Ez az oka annak, legújabb idők legnagyobb hatását elérő mozgóképei éppen burleszkek és más olyan filmek voltak, amelyekben a mese, a szavakba foglalható tartalom mellékes, önként elenyésző és csak a formai történés, a képmozgás, a mozgó-kép érvényesül.

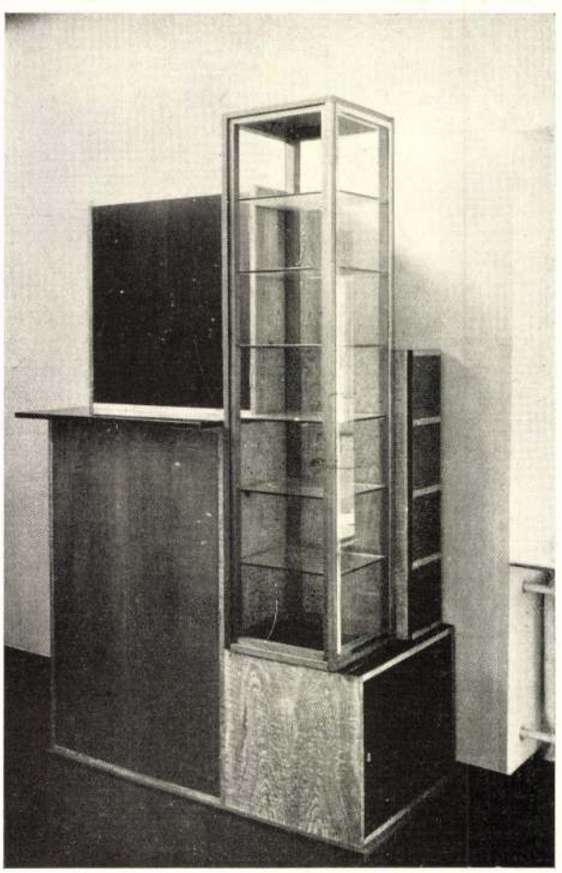

5.

Az eszmei tartalomnak ez az ideiglenes „kiútálása" minden művészetekből magával hozza

az irodalom

nagy felfordulását. Ez a kizárólag szavakkal, fogalmakkal és fogalmazásokkal dolgozó művészet természetes módon nagyon megsínyli az eszmék értékeltolódásait. Komoly irodalmi művek, melyek a homályt világosítva, mélyenfekvő kérdésekkel küzködve hivatva vannak az érzelmi légkört lassan tisztázni s azt a holnapután művészete számára előkészíteni, túl nehezek ahhoz, hogy nagyon széles körök érdeklődését felköltsék. A felszínen mozgó irodalom pedig akkor, mikor ez a felszín labilis, forrongó és kialakulatlan, a zürzavar tűrhetetlen fokozásába, a gondolattalanság teljes kietlenségébe fullad.

Civilizációnk, morálunk hasznavehetetlenné vált eszmehalmaza így teszi nehézkessé az ábrázoló, elbeszélő művészetek haladását és így teszi aránylag könnyebbé az ábrázolás nélküli, absolút formai és ritmikus alkotások közkinccsé válását. A születő új világ szelleme, mely az emberek tömegéhez szavakkal még nem képes szólani, már megtalálta az utat-módot, hogy új formákkal, új ritmusokkal készítse elő a lelkeket az elkövetkezendő nagy felismerésekre. Ez, és csakis ez az, ami az építészet vonalát korunk művészeti diagrammjának ennyire feltünő helyére rajzolja. Az új vonalfordulatnak még csak a legeleje rajzolódik ki előttünk tisztán s ennek a rövid cikknek vázlatos, részletekkel nem törődő, látszólagos ellentmondásokat nem cáfoló fejtegetései nem elegendők ahhoz, hogy a jövő haladását élesen kirajzolhassuk. De mi, akik a közelmultban is többször láttunk meghiúsulni stílusalkotó kísérleteket, mai különös korunkat az itt felvetett szempontok szerint figyelve, csírájától kezdve szemlélhetjük majd

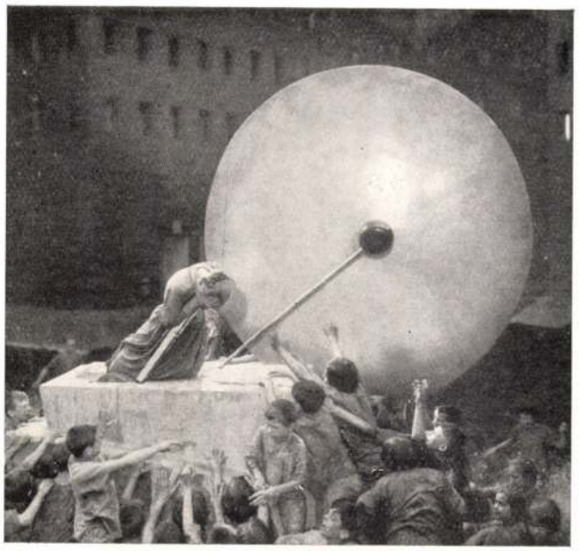

Ufa-film: Metropolis Photo Ufa

egy jövendő stílusnak természetes, nem egyesek akaratából, hanem az egész emberiség lelki mozgásaiból származó megszületését.

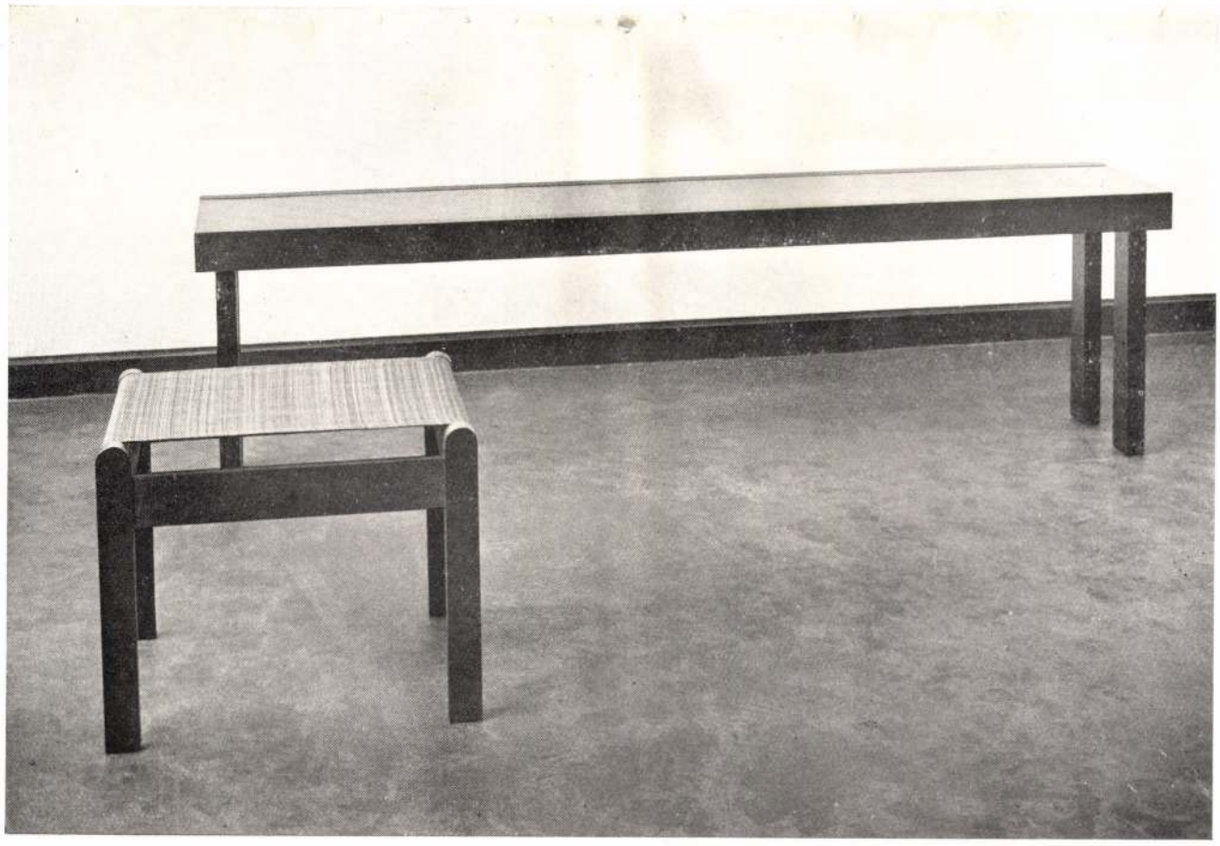

Breuer Marcell: Asztal és ülőke

ESEMÉNYEK

Gróf Klebelsberg Kunó miniszter a téglaarchitektúráról. Gróf Klebelsberg Kunó a Pesti Napló október 28-iki számába írt hatalmas lendületű vezércikke során a következőket írta:

„A gazdasági élet emberei a művésznyomor láttára sokszor vállat vonnak, miközben feledik, mily óriási gazdasági jelentősége van éppen a művészeti kérdéseknek. Csak egy példát! *Rerich* Béla műépítésszel most keressük, hogy lehetne az Alföld agyagjából olyan szép, melegszínű téglát égetni, amely még monumentális épületeken, meg homlokzatokon is pótolhatja a terméskövet. Brémában, Lübeckben, Braunschweigban, Stockholmban nem igen van kő, akárcsak a mi Alföldünkön, de a németeknek már a középkorban és a renesszánsz idején sikerült gyönyörű barna patinát kapó téglákat gyártani, mely régi eljárásokat most a német tudás és a német műízlés hihetetlen tökélyre emelt. Íróasztalomon fekszik a brémai Ilse kerámikai gyár egy téglája, melynek heliotróp színe valósággal fascináló. Bizony, mi az Alföldön a legjobb esetben csak az úgynevezett *préselt téglával* dolgoztunk, ami fakó, sívár képet ad. Pedig lám a hódmezővásárhelyi, meg a szentesi agyagipar milyen művészi zománcokat tud előállítani, — persze ott jó művészek foglalkoztak a kérdéssel. Nagyszerű alföldi agyagunkat addig gyúrjuk, kavarjuk, míg majd ott a helyszínen szállítási költség nélkül előállítjuk az *Alföld sajátos monumentális építési anyagát*. Ez majd a zsebeknek is jót fog tenni, de előbb a magyar vegyésznek és művésznek is el kell végezni keserves pionirmunkáját, amelyet nem illik a pénz embereinek lenézni."

Mi, akik a téglaarchitektura hazai jelentőségéről már építészhallgató korunkban álmodoztunk s akik minden alkalmat megragadunk a vörösre égetett agyagtégla alkalmazására s külföldről hazatérve beszámolóinkban ismételten reámutattunk ez anyag sajátos szépségére, igazán nagy örömmel üdvözöljük azt az eseményt, hogy a magyar művészet legfőbb őre ennyire exponálja magát ez anyag mellett. Meggyőződésünk, hogy ezen igazán hazai anyag széleskörű bevezetése a „magyar építő stílus" nagy problémáját mindennél jobban fogja előmozdítani. *Dr. Bierbauer Virgil.*

A vándor-villa. Egy egészen csodaszerű építészeti eseményt közölhetünk olvasóinkkal, egy modern házról beszélhetünk, amely akárcsak a híres lorettói ház, egyik helyről a másikra vándorol.

1916-ban Budapesten, fenn az Ostrom ucca legvégén egy igen artisztikus ház épült, egy igazán művészi kreáció, amelyet minden elképzelhető anyagi lehetőség is mindenképpen széppé és drágává tett.

Mint aztán 1925 márciusában a nagy darmstadti művészeti lapból, az *Innendekorationból* értesültünk, ez a ház egész környezetével, vegetációjával, égtáj szerinti fekvésével Rómába került. A gazdagon illusztrált rövid cikkből — melyet a villa tervezője írt — arról kellett tudomást szereznünk, hogy ez a „békésen falusi ház közel Rómához" áll. (1. ábra.)

Megint eltelt egynéhány év s mint a Magyar Iparművészet 1928. évi 9-ik számának igen gazdag képsorozatából értesülünk: „Budán az Ostrom uccában, a Várdomb lejtőjén áll egy családi ház, amely a legzárkózottabb villája Budapestnek... Családi ház, 1916-ban készült el, nagyon csöndesen, csaknem észrevétlenül siklott bele a várkapu környezetébe." (189. old.) (2. ábra.)

Szembesítettük a kétféle közlést, — sőt két képünkön olvasóink előtt tesszük ezt, — legyenek ők is tanui, ugyanaz a ház, ugyanazon növényzet, matematikailag azonos árnyékok Budán és Róma közelében! Történnek még csodák a háború utáni Európában!

S ime, még néhány sor a kitünő tollú Nádai Pál kommentárjaiból: „De mit tudja azt az 1928-ban életre ébredő architektura, hogy minek tudott örülni 1916-ban egy magyar építész?.. ...a kalászok zizegése, a pelikánok bús sóhaja, a szóló szőlők sokasága, a pintyőkék éneke, az mind egy magyar paraszti rokokó vidám staccatóit, édes, bús dalait énekli. Igen, *egy paraszt rokokót*. Amely 1916-ban és ezzel a villával körülbelül meg is halt." (191. old.)

Csupa líra, csupa költészet öleli körül e házat s így nem csuda az sem, hogy mint egy illat felszállt, hogy az örök város közelébe kerüljön, de a honvágy, mint a vándor madarat, újra visszahozta körünkbe!

A szerkesztőség.

Egy régi esemény — egy régi szakvélemény. Negyven év előtt, 1888-ban, mikor az *Eiffel-torony* építését Párizs város engedélyezte, L. Smyers mérnök a következő szakvéleményt adta be:

„A torony, melynek kivitelezését megkezdették, komoly ellentmondást váltott ki. Reméltük, hogy hatásuk hamarosan meg fog mutatkozni. Nem így lett, bár a tiltakozást aláírók nevei a minisztert nyilatkozásra kényszerítették.

Nekünk úgy tetszik, hogy ez a torony, melyet az emberek joggal kezdenek bábeli toronynak nevezni, *soha sem fog teljesen elkészülni*. Nem a nyelvzavarodás miatt, hanem olyan okoknál fogva, amelyeket a következőkben adok elő:

Aligha képes valaki elképzelni, hogy egy ilyen 300 m. magas torony hogy néz ki, mert *hiszen ilyen nem létezik és meggyőződésünk, hogy csak képzeletországban építhető fel.*

De tegyük fel, hogy a torony itt állana. Mindenki tudja, hogy minden test, nevezetesen a vas, a hőben kitágul, ezért az egyes vasuti sínek közt hézagokat hagyunk. Lássuk egyedül a napsugarak melegét. Vannak emberek, akik azt hiszik, hogy komoly hatásuk nincsen, pedig tapasztalhatták, hogy a bádog, avagy egy vassín úgy átmelegedhetnek, hogy kézben sem lehet tartani. Már most az Eiffel-féle torony fél kerülete naprólnapra a déli nap melegének van kitéve és a nap melegének hatásai mindenesetre mutatkozni fognak. Ha feltesszük, hogy minden méter csak 1 mm-re nyúlik meg, a toronynak *minden meleg napon 30 cm-re kell elhajolnia* és eredeti függőleges formáját csak az összehúzódás és

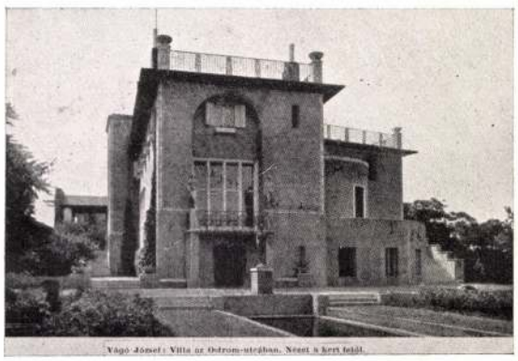

Vágó József: Villa az Ostrom-utcában. Nézet a kert felől.

A TANÁCSTALAN ÉPITŐMŰVÉSZET

Irta HÁY GYULA (Berlin)

Két kiállitás

Májustól augusztusig új attrakció jött segitségére Berlin megcsappant idegenforgalmának. A „Berlin" szóból és a Brandenburger Tor architekturájából stilizált jólismert jelvény, amely a *„Jeder einmal in Berlin"* jelszónak illusztrációjaképen hivogatja az idegeneket ebbe a valóban minden igény számára valamit nyujtó városba, most a nagy nemzetközi épitészeti kiállitás reklámjául szegődött.

Az új, nyugati városrészben, a *Funkturm* körül legujabban épült kiállitási telep zsufolva van a „Deutsche Bauausstellung" látnivalóival és ember legyen, aki arra vállalkozik, hogy az egész telepen mindent megnéz és mindent megjegyez magának. Pedig ez az óriás kiterjedésü komplexum korántsem ölel fel mindent, ami épitészeti szempontból pillanatnyilag érdekes és bemutatásra méltó, hanem nagyon helyes szándékkal néhány fő kérdésre koncentrálja magát és ezek nézőpontjából akarja az épitészet mai helyzetét és legközelebbi kilátásait bemutatni. Annyit már most is megállapithatunk, hogy ez a törekvés a polgári épitészetet illetőleg teljes eredménnyel járt. Ám ez a teljes eredmény egyáltalán nem megnyugtató és azok számára, akik a legutóbbi évek mozgalmaiból az európai épitészetnek valami nagy fellendülésére következtettek, nagy csalódást okoz.

Városépités, korszerü lakás, képzőművészet és épitőművészet kapcsolata: ezek azok a főbb pontok, amelyek köré (néhány szakkérdést, mint például a garázsépitészetet leszámitva) a kiállitás rendezősége a rendelkezésére álló anyagot csoportositotta. És mikor a szorgalmas néző a kiállitás összes osztályait, termeit és pavilonjait végignézte, akkor époly kevéssé tudja, mint azelőtt, hogy mi is fog hát a városépités terén a jövőben történni, milyen lesz az a város, amiben majd gyerekeink laknak (ha már abba esetleg bele is nyugszunk, hogy az, amiben mi az életünket leéljük, olyan lesz, mint a mostani), milyen a ma és milyen lesz a holnap lakása és végül, van-e köze és ha igen, hát mi köze az épitőművészethez mindannak, amit mi képzőművészetnek tanultunk nevezni.

Ki felelős ennek a nagy gonddal megcsinált kiállitásnak ilyen ki nem elégitő tartalmáért? A kritika, — amennyiben a hiányosságot észrevette, — a rendezőket és a kiállitókat akarja felelőssé tenni. Nagyon igazságtalanul. A rendezők és kiállitók a polgári épitészet legjobb reprezentánsai, akik a maximumot nyujtották, amit a mai társadalom épitészete nyujtani tud. Hogy a kiállitás a legfontosabb és legégetőbb kérdéseire a mának és a holnapnak nem tud válaszolni, annak oka egyszerűen az, hogy mindezeket a kérdéseket társadalmunk is képtelen megválaszolni, sőt még feltenni sem tudja és meri önmagának. Röviden: az épitészet, mint a társadalmi *fölépitmény* egy

Korunk 1931. 7-8.

része nem vállalhat felelősséget az önmaga csődjéért, mert az csak következménye, kiegészitője az *alépitmény* általános csődjének.

Amig a fényes és semmitmondó hivatalos kiállitás nagy garral vonza magához a politikai bizonytalanság félelmétől megtizedelt turistákat, addig a város kevésbé dekorativ vidékén, ahova nem szokták elvinni a tengerentuli kiváncsiakat, egy másik kiállitás nyilt meg, mely, az összefüggés és ellentét hangsulyozására, *Proletarische Bauausstellung* néven nevezi magát. Ez a nagyon szerény keretek közt, — egy düledező ház udvari szárnyában, amely mintha csak demonstrative egyesitené magában a lakhatatlanság és lebontásraitéltség minden ismérveit, — a „*Kollektiv für sozialistisches Bauen*" által rendezett kiállitás éppen azokra a kérdésekre akar válaszolni, amelyekkel szemben a másik tanácstalanul áll: az *alépitmény és fölépitmény összefüggésének kérdésére.*

A város és ami alatta van

A nagy *Bauaustellung* nem fogy ki jó tanácsokból arra nézve, hogy milyenre épitsük városainkat. *Wagner* épitész, maga is, mint épitésügyi tanácsnok aktiv résztvevője a városépités terén jelenleg folyó munkának, szemléletes módon mutat rá drága és szép plasztikus térképein, táblázatain, hogy mik a hibái a mai városnak, hol vannak azok a középkori kinaifalak, (főleg törvényekben, határokban és bürokratikus tekervényekben látja Wagner a bajok gyökereit), amelyek ledöntése nélkül nincs fejlődés és nincs kiut a mai kaoszból. De arra a kérdésre, hogy ha mindez rossz, hát miért van mégis mindez igy, ha mindez megváltoztatandó, hát miért nem változtatják meg, sőt miért van az, hogy minden idevonatkozó kisérlet, még a minden tekintetben kitünő berlini és frankfurti telepépitkezések is előbb-utóbb elakadnak és ezer belső ellentmondásuk folytán lehetetlenülnek, — erre a kérdésre se Wagner, sem más a fényes kiállitáson nem válaszol.

Szellemes, meggyőző propaganda folyik esztendők óta az új, a jó városépités érdekében. Könyvekben, folyóiratokban, kiállitásokon, sőt a lehetőség szerint tettekben is igyekeznek az épitészvilág legjobbjai a hibákat felkutatni, azoknak kiküszöbölésére a leghelyesebb módokat megtalálni. Alacsony ház, vagy csoportépitkezés; egyik épitőanyag vagy a másik, — ilyen és ehhez hasonló pontok körül kristályosodott ki a kérdés. És minél tisztábban rajzolódik ki a probléma, minél közelebb jutnak vagy vélnek jutni a szakemberek a megoldáshoz, annál határozottabban kell felismernünk, hogy az egész dolog szép lassan elveszti az aktualitását, a találgatások mindinkább légüres térben mozognak és a megvalósulás reménye eloszolván,az égető problémák körüli vita akadémikussá válván, — a vitatkozók is szükségképpen elvesztik a realitás iránti érzé-

küket és ábrándozásokba tévednek. Oly ábrándozásokba, amelyeket csak az egész gondolkozásmód gyökeres megváltoztatása fordithatna vissza reális területre, — az a gondolkodásmód, amelyre a polgári társadalom hivei a legkevésbé kaphatók, — az egész problémacsoportnak *dialektikus* vizsgálása.

Hogy nem puszta véletlen az, hogy mikor és hol épültek a városok, azt ma már aligha kell bárki előtt is hangsulyozni. Az összefüggést a nagy gazdasági áramlatok és a városok keletkezése és elmulása között nem nehéz megtalálni. (A „Proletarische Bauausstellung" szemléletes térképek sorával mutatja be ezt a szoros kapcsolatot.) A kinai folyók mentén alakult városok, a Földközi tenger fokozodó gazdasági élete folyamán felnövekvő és Rómában kicsúcsosodó antik városkultura, a kereszteshábórúk vonala mentén életreébredő városok, (Velence, Genua, délnémet városok stb.) majd ezeknek elhalása az Amerika fölfedezése folytán hirtelen szerephez jutott Atlanti-tengerpart felvirágzásakor, végül a netovábbig fejlődött finánc-gazdaság magaképére teremtett amerikai felhőkarcolóerdői és az ellenpóluson új életformákat alkotó orosz tervgazdaság most meginduló és valószinűleg minden eddigitől különböző városépitkezése, — élénk példái a városfejlődés és gazdasági alépitménye szigorú összefüggésének.

Mi az *antik* gazdasági élet? Rablógazdálkodás. Egy nagy, nagyjából ismeretlen, látszólag határtalan terület ötletszerű fosztogatása. Mi ennek folytán az antik város? Menekülőhely, barlang, amelybe a ragadozóállat zsákmányát hurcolja, fegyveres emberek tanyája és a hatalom reprezentálója, — a fegyveres erő pszihológiai támogatása végett.

A *középkori* város egyedülálló sziget a feudális világ komplikált gazdasági életében. Városháza, Céhuccák, mint az önálló élet alkotásai, városfalak, mint az önálló élet védelmezői, — templomok, mint a minden önállóságon mégis csak áttörő egyházi centralizáció képviselői.

Az *abszolutizmus*, az újkori államalakulás, újabb végleges áttörést, sőt letörést jelent a középkori város számára. A céhélet autonómiájából eredő girbegurbaság megszűnik, helyébe a központi hatalom rendszeresitő munkája nyilegyenes uccákat, csillagalaku tereket teremt, — amennyire tud. Hogy tudniillik a város mennyire válik rendszeressé, geometrikussá és menynyire marad meg középkori kuszaságában, az mindig attól függ és arra jellemző, hogy mennyire tudott urrá lenni a központi hatalom a városi polgárság autonómiája fölött. London térképén alig-alig lehet szabályszerűséget felfedezni, Páris csillagterei és sugárutai mintaszerűek, a Habsburgok városai radiális-körutas rendszert mutatnak és még az akkor lassan fejlődő Berlin is megkapja a Grosser Kurfürsttől a maga Unter den Lindenjét. Az abszolutizmus városaiban a termelés mellékes szerepet játszik. A manufaktura leszorul a perifériára, a centrumot pedig a közigazgatás és katonaság foglalja el, be-

hozva a városba egy nagy népességet, amelynek tulajdonképpen a városhoz semmi köze: az állam emberei ezek, akik csak a városban laknak. Ez az államilag vezetett populáció egész városrészek egységes tervezését hozza magával.

A *kapitalizmus* ujabb vezetőszerephez juttatja a termelést s a gyárak és elosztószervezeteik, a kereskedelmi vállalatok, majd a financszervezet rajzolja meg a maga anarchizmusával és tervszerütlenségével a város képét. A gyárvállalatok óriásivá növekedésével többé-kevésbé szabályszerű és átgondolt munkástelepek alapitása válik lehetővé, de a jellemző továbbra is a kuszaság marad. (És hogy menthetetlenül annak kell maradnia, amig a hozzátartozó rend uralkodik, azt alább még részletekbe menően is látni fogjuk.) Csak a kollektiv társadalom a maga tervszerű termelésével tud a kaosz helyébe rendet teremteni. Hogy milyen lesz a tervgazdálkodás városa, azt még nem tudjuk. Oroszországban csak most indul meg az épitkezés. Több megoldási lehetőséget mérlegelnek még a munkák keresztülvitelével megbizott szakemberek és a végleges választást csak a gyakorlat és az első tapasztalatok fogják meghozni. Mindenesetre a fentebbiek alapján annyit már most is mondhatunk, hogy az új társadalom városai nem valami ötlet, valami mindent megoldó találmány alapján fognak épülni, hanem pontosan a gazdasági alépitményhez alkalmazkodva: dialektikusan.

Az Akropolistól a Cityig

Nemrégiben hallottam egy fiatal német épitész panaszát, hogy nem képes amerikai kollégáitól felvilágositást kapni New-York városáról. Csak a város egy nagyon kis részéről, a felhőkarcolók negyedéről hajlandók beszélni és ami az amögött elterülő vagy tizszer akkora területet illeti, arra nézve mély és kínos hallgatásba burkolódznak. Minden eddigi városnak volt egy ilyen emlegetett és egy ilyen agyonhallgatott része. Egy *városkorona*, amelyben a hatalom birtokosai és szervei helyezkednek el és a tulajdonképpeni város, a nagy tömegek lakóhelye. A hatalmi szervezet racionalitásától függ aztán, hogy mekkora területű korona tud mekkora területű város fölé emelkedni. Pekingben a két rész körülbelül egyforma kiterjedésű, míg New-Yorkban a finánchatalom romantikus sziluettű fellegvára a város térképének minimális részét foglalja el.

A városkorona a munkahelyeknek csak kis részét, a lakóhelyeket meg éppen alig foglalja magába. A város, mint a mindennapi életnek, a munkának és lakásnak kerete kiszorul a központból, mintha ez holmi mellékes és nem éppenséggel a legfontosabb funkció volna. *„A város mint hotel és gyár"*, így nevezik a jövő városát azok, akik az osztálytagozódásnélküli társadalom városát értik ezalatt.

A koronanélküli városban minden a lakás és a munka — és a kettő közti észszerű közlekedés — szempontjai szerint iga-

zodik. Központi szervekre természetesen ott is szükség lesz, sőt a családi háztartás elhalása folytán fokozott mértékben, de ezek, minthogy nem uralmi szervezetek, aligha fognak Cityt alkotni. Hiszen már a mai nagyváros embereinek szükségleteit is nagyrészt központi szervek elégitik ki, de ezek leginkább a városkoronán kivül helyezkednek el. Berlin centruma fölött nem az Aschinger-féle vendéglők adminisztrációs palotája uralkodik, hanem a Schloss, a Dom, a Reichstag, más ponton a városháza, a bőrze.

A lakóhely és munkahely közötti lehető rövid közlekedési vonal keresése (milliárdokat utazgat el ma fölöslegesen minden nagyváros dolgozó lakossága az elpazarolt időről nem is beszélve!) egy nagyon egyszerű sémához vezet: *a szalagvároshoz*. Egy zöld vonalnak egyik oldalán a lakóházak, másik oldalán a gyárak. A gyárvonal mögött a vasut. Mindenki a munkahelyéhez legközelebb eső lakóhelyet keresi ki magának. Terjeszkedés a szalag két vége felé. Természetesen ez durva séma, amelyeket a gyakorlati követelmények át meg át gyurnak. Bizonyos azonban, hogy a teljesen újonnan épülő városok az eddigiektől minden tekintetben különbözők lesznek és a mai értelemben vett *belváros* fogalmát nem fogják ismerni.

Természetesen a városfejlődés nagyrészt nem teljesen szűz talajon fog történni, hanem a már meglévő városokra támaszkodva, azokhoz csatlakozva. Az így fejlődő város szalagrendszer helyett inkább a *trabant-rendszer* szerint fog növekedni, ami azt jelenti, hogy a mai várostól bizonyos távolságra elszórtan újabb centrumok keletkeznek, újabb telepek, amelyek a régi várossal csak a legszükségesebb kapcsolatot tartják fönn és fokról-fokra önállósodnak. Ilyen rendszer szerint indult meg *Frankfurt am Main* fejlődése tizéves terv szerint,* amelynek azonban csak az első félidejét sikerült keresztülvinni, aztán az egész dolog megfeneklett azon egyszerű oknál fogva, hogy a telekmagántulajdon társadalmában a legeslegjobb szándékkal sem lehet komolyan tervszerű városépítést keresztülvinni. (Aminthogy a kapitalisztikus gazdálkodás minden messzebbmenő tervszerűséget szükségképpen kizár).

Hogy a trabantváros trabantváros maradjon és az új telepek ne duzzadjanak fel annyira, hogy összeérve egy egységes kőrengeteggé olvadjanak, mint ahogy Berlin az apró elővárosok végnélküli tömegével hizott Gross-Berlinné és ahogy Budapest is falja az elővárosokat, ahhoz az kell, hogy bizonyos zöld területek egyszer és mindenkorra zöldek maradjanak. De lehet-e ezt egy társadalomban, ahol a város életének legfontosabb nyilvánulása a telekspekuláció és amelyben — tudjuk jól — ez a spekuláció mindig megtalálja az útat a városi és állami törvényhozáshoz, amelynek dolga volna a kaoszban rendet tartani.

* L. Korunk 1931. márc. 216 o.

Frankfurtnak sikerült — kérdés, hogy meddig sikerül még — kertésztelepeket ékelni a lakótelepek közé azzal az igérettel, hogy tartósan ott maradhatnak. Hasonló igéreteket tettek más nagyvárosok a sportolók telepeire vonatkozólag. Ám a telekspekuláció nyomása alatt az idevonatkozó szép rendeletek legnagyobb részét máris vissza kellett vonni. A tervszerűségre vonatkozó minden kisérlet megtörik a mindenható magánérdeken. A közegészségügy szép dolog, amíg el nem kezdi a telektőzsdét idegesiteni, akkor azonban nincs hatalom, ami ellenálljon a tömeggyilkos spekulációnak.

„Lakással is lehet embert ölni éppúgy, mint fejszével" — mondotta *Heinrich Zille* és ismétlik tehetetlen fogcsikorgatással a polgári városrendezők. Csak éppen ez ellen az emberölés ellen mitsem tudnak cselekedni. A legjobb szakemberek legkitűnőbb tervei készen állnak, ötletekben nincs hiány, új építési metódusokat, anyagokat mutatnak be, az egész építőipar kész átszervezkedni, ám mind a szép programok, mind a dicséretes agitációk a levegőbe puffognak el, mert a dolognak a gazdasági alapja hiányzik és mindig nyilvánvalóbbá lesz, hogy a mai társadalom ezt a gazdasági alapot természeténél fogva képtelen megszerezni.

A család otthona, — az egyén börtöne

Hogy a családi lakás körül valami nincs rendben, azt építészek és építtetők úgylátszik már évtizedek óta sejtik valahogy. Különböző merényletek történtek már a családi otthon ellen. Kisérletek a házastársi hálószoba felszámolására, a családi reprezentálás helyiségeinek, szalónnak, ebédlőnek megszüntetésére. Egy új szobatipus keletkezett, a „lakószoba", mely elaszticitásával megakarja könnyiteni az egyén életét a családi otthon falai között. A „hall"-nak, ennek a definiálhatatlan célú (és sajnos leginkább semmiféle célra nem jó) szobának is hasonló feladatai volnának.

Miért mindez? — A család strukturája a fejlődő és hanyatló polgári társadalomban rohamosan és gyökeresen megváltozik. A maga fénykorában a család mint zárt egység lépett fel a külvilággal szemben, tagjai mint egyének közvetlenül aligalig léptek kapcsolatra a családnál magasabb közösséggel. (Ha pedig léptek, az csak ideiglenes és minden tekintetben, így lakás tekintetében is tarthatatlan volt, mint például a diákok albérleti elhelyezkedése, a katonák bekaszárnyázása stb.)

Ez a szigorú egység azonban már évtizedekkel ezelőtt bomlásnak indult. A kapitalisztikus termelés magasabb fejlettségi fokán nem lehetett elkerülni azt, hogy az egyén a család feje fölött átnyulva lépjen kapcsolatra a külvilággal. Már nem reprezentált a család mint egység, már nem volt magától értetődő a gyerek alárendelése a szülőknek minden tekintetben, — még alaprajz tekintetében is. A családi lakás atmoszférája

fojtóvá, türhetetlenné vált az egyén számára és modern szakemberek lázasan keresték az elasztikus, a minden előre ki nem számitható egyéni kivánságot kielégitő lakást. Ha már börtönbe zárja a család az egyént, hát legyen az humánus börtön, — gondolták az épitészek és jöttek sok érdekes megoldással, amelyek azonban kettős szerepüknél fogva leginkább egyik feladatnak sem feleltek meg teljesen és mivel ugyanezen oknál fogva közönséges halandónak tul drágák is voltak, hamarosan gazdag emberek játékszerévé vagy papirmegoldásokká változtak, amiket esetleges megvalósulásuk előtt ezer kompromisszum torzitott felismerhetetlenné.

A családi háztartásnak, mint kisüzemnek irracionalitása könyen érthetővé vált a modern mérnökember szemében és nem kis számban születtek meg a tervek, amelyek a családi életet racionalizálják. *Walter Gropius* végigvezeti a gondolatmenetet és a nagy Bauausstellungon kiállitja egy felhőkarcoló közös helyiségeit. A terrasz, bár, étkező, tornázóhelyek bizony mindenkit csábithatnának az ilyen házban való életre, — ha csak a legcsekélyebb kilátás is volna rá, hogy az ilyen ház a közeljövőben egyáltalán felépül. Dehát ki épitse? Erre a kérdésre elfelejt válaszolni Gropius professzor. Mindazoknak, akik ma épittetnek legtávolabbról sem áll érdekében, hogy az élet kollektivizálódását elősegitsék és az egyént jobban felszabaditsák, mint amennyire mostanig — már is tulságosan! — felszabadult.

Nem, — a *lakókombinátusok*, a teljesen kollektiv és éppen ezért teljesen egyéni lakások ideje még nem érkezett el és a polgári társadalmi rend életében el sem fog érkezni. A családi lakás a kapitalisztikus társadalommal áll és bukik.

Megint elérkeztünk egy fejlődés legvégéhez. Lehetetlen lesz a családi otthon és egyben a tőkés társadalom történetének utolsó mondata után pontot nem tenni.

A tanácstalan művészet

Amit a berlini Bauausstellung az épitészet és képzőművészet kapcsolatának bemutatása érdekében tesz, az igazán szánalmas kinlódás. A kiállitó művészek minden igyekezete oda irányul, hogy valami feladatmorzsát csipjenek fel maguknak az épületek külső és belső dekorálása terén. De a munkák szinvonala szomoruan bizonyitja, hogy egy ilyen feladat komolyságában maguk sem képesek hinni.

Nem mindig állt ilyen tanácstalanul a polgári művészet az építészet problémáival szemben. Ha a polgárság sohasem is volt képes saját polgári épitőművészetet teremteni magának, — mert a régebbi korok hatalom szimbolumainak „stilus"-szerű utánzása ujra és ujra fölébekerekedett a gyönge lábon álló polgári osztályöntudat épitőművészeti kifejezésének, — de néhány tiszteletreméltó kisérletre mégis visszatekinthet. A korai burzsoáziának ott volt a *biedermeiere*, a század-forduló körüli vi-

rágzó burzsoáziának a *secessziója*, majd az ehhez csatlakozó *népies nemzetieskedése*.

Végül a fejlődő gépkapitalizmus kora is megkísérelte a maga művészetét kitermelni. A „*neue Sachlichkeit*", a „*Bauhaus*"-*stilus*, mind a mechanizálodó polgári társadalom formavilágát keresi. Ám ez a formavilág nem szervesen épül fel a mögötte élő gazdasági társadalomból, hanem csak mint szimbolum, mint parallel jön létre. Az apró használati tárgyak formavilágát a korszerű termelés valóban át tudta gyurni és azok formaalkotását az iparművészet köréből a gyári produkció körébe tudta átmenteni. Az épités technikája azonban ezidőszerint távolról sincs a gépgazdálkodás általános nivóján és tervszerűség, nagyvonalúság hiján egyelőre nem is fejlődhet odáig. Igy hát a gépkorszak épitészi formavilága ténylegesen tartalom nélkül próbál életrekelni. És mivel a technika megfelelő fejlődése is a feladatok korszerűsödése, — amiben pár év előtt még reménykedni lehetett, — mind nyilvánvalóbban átköltözik az ábrándok világába, hát a keresésre vonatkozó minden irányvonal teljesen elmosódik.

Az ember körül teret alkotni, az emberi életfunkciókat épitészileg körülhatárolni: művészet. Külön keresgélni a kapcsolatot művészet és épitészet között fölösleges és értelmetlen dolog. Ám egy társadalom, mely az emberi életfunkcióknak már semmi tekintetben nem tud teret és keretet adni, nem remélheti, hogy éppen a művészei fogják a problémát megoldani. A magaskapitalizmus rövid művészeti fellendülése, illuziókra alapitva bár, de mégis sok olyan eredményt hozott, ami komoly értéknek tekinthető. Ezeket az eredményeket, ezeket az értékeket azonban már csak egy következő társadalmi rend fogja kiaknázhatni.

BLÖSE URÉK MINDENKINEKTAROZNAK

Irta REMENYIK ZSIGMOND (Budapest)

Alább következő jelenet részlet szerző hasonló című, kéziratban levő szindarabjából, mely annak a ma már kétséget kizáró hamis mérlegnek a tragikomédiája, melynek egyik serpenyőjében a vállalkozásaiból megélni akaró kispolgár, másik serpenyőjében pedig a polgári vállalkozásokat és az egész polgári életet finanszirozó hitelnyujtók és kulturaterjesztők foglalnak helyet. Az egész estét betöltő szinpadi mű, melynek megrendezése a legmodernebb szinpadot igényli, tiz képből áll. Az első kettő ezek közül világnézeti tájékoztató és a szereplők bemutatása. Ezt az előjátékot követi az itt közölt — önállóan is helytálló — jelenet.

(Egy éjjeli zenés kocsma. Részleteiben ugyanaz, mint ami Tolstoj Élő Holttest c. filmjében volt látható. Felül egy korridor vezet, amelyre egy falépcsőn lehet feljutni. A korridor alatt a zenészek standja. A zenészek ugyanazok, mint a filmben. A pultnál a szőke mosolygó csaposlegény, fennhéjázó

hirtelen kifejlődött osztályharcos arcvonal ellen. Viszont a polgárság bizonyos része mégis mintha rugalmasságot mutatna a progresszió irányába... Nemrégiben egy polgári professzor Leninről szóló előadását meg kellett ismételni Bukarestben s mindakét előadás alatt ezrekre menő tömegek szorultak ki az előadóteremből. 1932 nem egy jelentős román entellektüelnek a polgári ideológiából való kiválását hozta meg, sőt azon túl jelentős vallomások sorozatai hangzottak el a kizsákmányoltak mellett s az imperializmus ellen.

A polgári öntudat meghasadása, mely mindenütt egyformán ismétlődött meg és szükségszerűen választotta le a burzsoá-ideológia testéről a haladószellemű ifjuságot, Romániában is bekövetkezett. Azok a román fiatalok, akik a polgári szellem kritikájától az osztályukkal való szembefordulásig jutottak el a november óta megjelent Stânga című hetilap köré csoportosulnak.

Bár a Stânga — romániai viszonyok közt — meglepő bátorsággal elemzi a román nacionalizmus s a vele kapcsolatos háborús tendenciák tulajdonképpeni gazdasági gyökereit, még nem érkezett el a polgár progresszivitásától a forradalmi céltudatosságig. A világirodalom agyonhallgatott mai szereplőinek ismertetésén kivül revideálja a román irodalmat. Mi akik szóról-szóra tanultuk meg a román irodalom minden olyan szereplőjének életrajzát, aki pár versnél többet írt, a Stângaban találkozunk először Joan Paun Pincio (1868—1894) nevével, akinek nyomoruságos élete és egész sorozat izzó, művészi tökélyű verse román népi revelláció.

Programjából a Stânga nem felejti ki az osztályharcos grafikát sem, mely a progresszió utján nagy jelentőségű felvilágositó szerepet játszik. Käthe Kollwitzot, Groszt, Masareelt, Heinrich Zillet ismertetik és tisztabeszédű fiatal román grafikusok munkáit mutatják be. Vonalra szólitják a képzőművészt, aki ma életkörülményeiben és produkciójában a polgárság összeomlásának dokumentálásában legelől jár.

A Stânga jelentősége abban van, hogy fölveszi a harcot a fasizmus ellen és útban van a román parasztállam politikai, gazdasági és szociális kérdéseinek tiszta felismerése felé. A Stânga tisztázatlan vonalú megjelenésének eredményeképp könyvelhető el a vele kritikailag szembehelyezkedő, de magasabb osztályharcos és dialektikus szinvonalat jelentő Frontul megjelenése. A Stânga fábiánus elhajlásai és botlásai itt találnak tiszta marxista kritikára. A romániai gazdasági és osztály ellentétek rohamos kiéleződésében azonban még a Frontul is csak átmeneti jelenség. A szükségszerüen fokozódó radikálizálódás a közeljövőben bizonyára elhozza az egyveretü baloldali irók, ideológusok és publicisták egy olyan orgánumát, mely felkészültségében tényleg az idők szakaszán áll.

(Kolozsvár) **Melius N. József**

HÁY GYULA SZINDARABJAI. Németország szinpadain egy új magyar név debutál: Háy Gyula. November hónapban Breslauban adták elő Zsigmond Király című szatiráját, december elején viszont a berlini Volksbühne az Uj paradicsom című szatiráját mutatta be. Azóta a „Zsigmond király" már elkerült Németország egyik legtekintélyesebb szinpadára, a berlini Deutsches Theaterbe. (A főszerepekben Kortnerrel és Wegenerrel). Háy Gyula szocialista velleitású iró: „tendenciózus" darabokat ir. Felmerül tehát a kérdés, hogy ezek a régi multú polgári szinpadok miért vásárolják a fiatal szerző darabjait és miért remélnek sikert tőlük? — Tudni kell, hogy Zsigmond király azonos Zsigmond magyar királlyal. A darab meséje a husziták idejében játszik s tartalmazza a három akkori pápa küzdelmét a hatalomért, a konstanzi zsinatot, Husz kivégeztetését, a husziták felkelését, végül Zsigmond halálát. Ez a történelmi burok: a lényegte-

Korunk (Kolozsvár)
1933. januári szám

cióban — a fajrokonság fogalmától függetlenül (ez a fogalom nem több itt, mint egy szó az imperializmus szótárából) — nem választhatók el a nyugati, főleg francia imperializmus keleti tőkekolonizációs politikájától, amely a két nép közti kapcsolat tulajdonképpeni alapját képezi. Nem véletlen az sem, hogy az új generációnak az öregekkel közös nacionalista ideológiája a fasizmus felé fordul. Természetesen nem téveszthetnek itt meg a demokrácia frazeológiájába öltöztetett caranista és egyéb népfelé forduló vállalkozások, melyek az ország parasztságában (a lakosság 80 százaléka) anyagi rezervoárt látnak a milicia, bürokrácia és a nagyburzsoázia eltartására.

Romániában a kapitalizmus tulajdonképpen még nem ért rá teljesen kifejlődni és így a kapitalisztikus rendszer teljes mértékű mai krizise csak a nyugati kolonizáló-kapitalizmus itt jelentkező betegségtünetein érzékelhető. A tulajdonképpeni benső krizis abban nyilvánul meg, hogy a még feudális gyökerekkel rendelkező állam anyagi rezervoárja, a nép teljesen kimerült. A falvak népei mind fokozottabban elégedetlenek. (Mint valamennyi keleteurópai agrárállamban.) A középosztály a kiegyensulyozatlan termelési erők ezen kráterén éli regressziv igazságszolgáltatását, politikáját, kulturáját, irodalmát és művészetét.

A Bukarestbe koncentrálódó gazdasági életnek megfelelően Bukarestbe összpontosul Románia politikai és szellemi élete is. Eltekintve a 800.000 lakost számláló Bukarest óriási szegény- és keleties benyomású-negyedeitől, melyek tüstént a főutvonalak mögött kezdődnek, a belváros főbb uccái meglepik az idegent. Felhőkarcolók szökkennek az égbe: este fénytenger borítja el a boulevardokat: szinházak; mozi, mozi hátán! Az elegánciát és forgalmat nyugodtan Párizs bármely pontjára át lehetne helyezni. A fantasztikusan drága mulatóhelyek zsufoltak. A nagy kávéházak ragyognak. S ezek a ragyogó kávéházak zengnek az írók és művészek temperamentumos vitáitól. Itt találkoznak a szerkesztők és írók. Innen és a francia mintára készülő nagy napilapok mögül intézik a hivatalos román irodalmat, néhány kritikai-irodalmi hetilap és folyóirat hasábjain keresztül. Az ideológiai vonal mindenütt tiszta és félreneméerthető: konzekvens, harcias regresszió. A romanticizmus még él a regényirók közt s a költők sem — bár nagy művészek is vannak köztük — hoztak megrendítő ujat. Az esztéták Proust, Valery, Bergson dicséreteiben versengenek. Mintha mind kivül állnának az időn... Az idő jelenségeit csak elfutó, lényegtelen tüneteikben regisztrálják. André Gide baloldali vallomása például nem meggondolásra, hanem könnyed elmefuttatásokra adott alkalmat.

Kevésbé tisztázottak a fiatalabb nemzedék harcvonalainak ideológiai vonásai. A kapitalizmusban való hit megrendült ugyan, de a kivezető ut felől a fiatalok hetilapjaiban zavar és tájékozatlanság mutatkozik. A talaját elveszitő polgári osztály bizonytalansága tükröződik ott is, ahol a fasizmust látja megoldásnak és ott is, ahol a baloldalért vagdalkozik. Az utóbbi jelenség ma annyira általános, hogy nyugodtan beszélhetünk valami járványszerű baloldalias divatról, mely azonban rögtön behúzza szarvait mihelyt a konkluziókhoz érkezik.

A fiatalok politizáló jobbszárnya — Hitlerék öltözeteiben — a reviziós kérdés körül segit Középeurópa háborús hangulatát kiépiteni s korántsem sikertelenül, mert a válasz végszóra vágott be a magyarországi fasizmus részéről. (Figyelemre méltó ezen a vonalon, hogy az imperialista tendenciáktól elválaszthatatlan fasizmus mint ütközik maga magába. Imádja például azt az olasz fasizmust, mely imperialista érdekeinek kiépitésében teljes szivvel a Nagy-Románia ellen is forduló magyar revizonizmus mellé áll.) Az idetartozó fiatal írók és kritikusok lapjukban, az A x a-ban programmatikusan és élesen harcolnak a

len része a darabnak. A lényeges része az, hogy Zsigmond király és a pápák és Husz János is koruk kosztümjeiben olyan dolgokat mondanak a szinpadon, amik a mai füleinknek igen ismerősek. — A kor átmenet a feudálizmusból a kapitalizmusba. Törésében ez a kor hasonló a mienkhez, de tendenciájában nem. És mégis a szatirikus elemek épp ott törnek elő, amikor a szerző szereplőinek a szájába olyan dolgokat ad, amiknek az értelme teljesen aktuális. A történéseket Háy teljesen körül öltözteti a multtal, hogy annál elementárisabban mondhassa ki a mai szociális igazságokat. Zsigmond nem a király-drámák hőse, nem is a shakespearei családi viszályok csomópontja, hanem valóságos, minden hájjal megkent, ridegen számoló iparlovag. Szent meggyőződése, hogy a körülötte mozgó urak meghaladott álláspontot képviselnek. Tudja, hogy a feudalizmus — bár még uralkodó tényező — idejét multa. Tudja, hogy a kézművesek előtörése a jobbágyi szituáció felmorzsolódásához vezet. Ezért az előretörő polgárság erejére igyekszik támaszkodni s nem nemesei és hübéresei szolgálataira. Modern gondolkodású uralkodó, de modernsége nem a királyok dicsérete, hanem a szorosan vett üzleti ügy. Megakarja tartani a ropogó, recsegő időben uralkodói tisztjét, ami — kifejezése szerint — a megélhetése. Nem akarja, hogy leépitsék, vagy hogy hűbéresei foglya legyen, akik minden cselekvéséért fogságba vethetik és végezhetnek vele. A huszitizmust nem a pápa szájaize szerint fogja fel. Nem vallási hóbortnak tekinti, hanem gazdasági harcnak a feltörekvő iparosodás és a hűbéri termelési rend között. Éppen ezért szivesen állana Husz János oldalára, akit megszeretne menteni. Azonban az egyház is résen áll hatalmas fegyverekkel a kezében, amik Zsigmond pozicióját pusztulással fenyegetik. Ezért tisztára rugalmas számitásból, minden igérete ellenére beleegyezik Husz János elégetésébe, sőt később maga veri le a huszitákat, akik pedig természetes, de túlkorai szövetségesei. Azokból a jelenetekből, amikor a szerző átviszi a nézőt a husziták táborába, kiderül a huszitákról, hogy csak másodsorban Husz követői, elsősorban kenyérért és a feudalizmus előjogainak lerombolásáért harcolnak: Megkapjuk tehát az osztályharc akkori állását és minősitését. A szatira gyujtópontja Zsigmondnak és környezetének — s ezeknek a papsághoz való viszonyának tisztázása s ebben mindenképpen kiderül, hogy a szentatyák hatalmukat épp oly anyagias körülményeken kamatoztatják, mint bármely korunkbeli nagykereskedő. Zsigmondban legföljebb emberükre találtak, aki szintén vállalkozása érdekeit védi s a szentatyák üzleti ajánlatait nem mindig fogadja el.

Az Uj paradicsom-ban Háy Gyula már közelebb jön a nézőhöz. Az esemény egy amerikai owenista telepen játszik. Itt egy humanista lélek a felfelé törtető kapitalizmus szekere elé akar állani és a testvériség és emberszeretet nevében alapitott munkatelep munkásainak új paradicsomot igér, ahol minden rossz kiküszöbölődik. Mindenki kötélnek áll, kivéve azt a nagystilü fiatalembert, aki szintén köztük van, de csak azért, hogy kapitalista álmai javára kamatoztassa a naiv humanista erkölcsi erejét és igéretét. Sikerül is neki olyan helyzetet teremteni, melynek révén a telep munkásait fokozottan kizsákmányolja, ami felnyitja ezek szemét és ott hagyják magára az új paradicsomot humanistájával, üzérkedőjével és összes hamisságával együtt.

Mindkét darabnak nagy sikere volt. S ennek a sikernek nem oktalan megkeresni az inditékait. Unalmas volna hangsulyozni, hogy a polgári szinpad kipariozhatatlan válsággal küzd. Ez a válság nagyrészt anyagi is. De tételezzük fel, hogy a polgári társadalom még ma is abban a helyzetben van, hogy nagyon csekély számú szinházát támogatni és fenntartani képes. (A 4 millió lakósú Berlinnek 15—20

Háy Gyula

színháza van. Oroszország eddig 333 színházat épitett és a következő öt év alatt ez a szám 800-ra fog emelkedni. Tehát évente csaknem 100 színházat épít. Ez bizonyitja a legjobban, hogy nem a „színház" van válságban, hanem a polgári színház.) Miért nem támogatja tehát a polgári társadalom saját művészetét, saját ideológiájának a propagálóját? Hiszen éppen a színház volna az a terület, ahol a mai rapid tempójú világban a hallgatóság rövid két óra alatt, minden fáradtság nélkül, még a sonkászsemlyés szüneteket is beleértve, megismerhetné testi és lelki vivódásait. Ha regényt akar elolvasni, ahhoz napok, sőt hetek kellenek. Azonkivül fáradságosabb munka is, mert holt betűkkel van dolga, amiken saját magának kell átdolgoznia magát és kialakitani. A színház mindezt összevonva, megemésztve, élő személyeken keresztül, rövid idő alatt s a nézők idegeinek beszámitásával óvatos adagolásban és unalommentesen szolgáltatja. A kérdés megoldása egyszerű. A polgári társadalom tulélte művészete fejlődését: problémáit ezerszer kianalizálta. Megforgatta, kimélyitette kilátásait, reményeit, küzdelmeit és tipusait az évek során milliószor a szinre vetitette. Ezek a remények lassanként teljesedésbe mentek. De kitermelték a maguk szociális ellentéteit is. Ezek az ellentétek viszont a ma dominánsai. Joggal teheti fel a polgár a kérdést: merre tovább? A polgár ugyanis, nyugodtan állitható, foglalkozik a maga kérdéseivel. De éppen itt a bökkenő. Az az egészen felső, legöntudatosabb polgári réteg, nagyon jól tudja, hogy az uralmát alátámasztó kis- és közép rétegek igenis éppen arra kiváncsiak, aminek publikálását ő, a saját jószándékából sohasem engedheti meg, mert az egyértelmű volna a polgári társadalom tarthatatlanságának a bevallásával. És ez az a zsákucca, amely két vakablakkal rendelkezik. Vagy adják a szinházak a polgárság mai kilátástalanságának a megoldását s akkor kell, de nem szabad; vagy nem adják s mindenféle műtenyészettel pótolják és akkor nem kell. Az élelmes színházigazgatók, most kitalálták a félmegoldást. A virágnyelv egy fajtáját. A darab szinhelye olyan elmult kor legyen, amelynél arra lehet hivatkozni: ja, az akkor volt! Tehát a felelősséget a rendőrség és a nagyiparosok előtt mondjuk a huszitákra, vagy Owen Robertre hárit ják, akik nehezen vonhatók felelősségre. Viszont a darabok célzásai, tendenciája, hasonlósága enyhén a mára és a holnapra kell, hogy mutasson. Ez meghozza a sikert. Nehogy azonban úgy vélekedjünk, hogy ez pályázati hirdetés alapján történik. Szegény Háy Gyula, aki ennek a sikernek keserüszájú szerzője, szivesebben irna nyilt kézzel arról, hogy az új embertipus már él, már kinlódik, már hadakozik, már üt és ütik, — mintahogyan már meg is irta, de ez polgári szinpadon sohasem fog szinrekerülni.

(Berlin) **Babos Antal**

SZERELEM ÉS SZAPORODÁS. Ez a cime dr. Totis Béla új könyvének (Népszava kiadás, 1932), amelyben a „modern népbetegséggel", a „magzat elhajtási járvánnyal" foglalkozik. A szerző éles különbséget tesz a nemi ösztön élettani jelensége és a szaporodási készség egyénenként és történetileg változó megnyilvánulása között. Nincsen szaporodási, fajfönntartási ösztön, csupán primär, változatlan nemi ösztön, amelynek következménye, de nem célja a szaporodás. Az ember idővel felismerte a nemi érintkezésben a szaporodás okát, anélkül, hogy valaha sajátos szaporodási ösztönöknek engedelmeskedett volna, amiként ezt a nemi ösztön impulziv jelentkezésében és kielégitésében átéli. Az ősember követte nemi ösztönét, amellyel egyuttal a fajfenntartás célját is szolgálta anélkül, hogy a nemi élet és a szaporodás összefüggését felismerte volna. A mitoszok és a primitiv népek képzettartalma meggyőzően tanuskodik erről. A szaporodás készsége váltakozó

ÉN VAGYOK AZ ÚT, A HAZUGSÁG: ez a címe Károly Sándor regényének, (Európa Könyvkiadó Pozsony, 1930) amely formailag a mai magyar riportregények közé sorozható. Tulajdonképpen olyan életrajznak indul, amilyet az új magyar irodalomban Kassák Lajos mutatott föl az Egy ember életével. Hogy azután mégsem ez lett Károly regényéből, abban benne van mindaz, ami ezt a különben jól megírt regényt egyaránt méltatlanná teszi az alkotó szó művészetében és a korfelelősség szociális állásfoglalásában. Mert sem az egyikben, sem a másikban nem mutatkozik tisztának és erősnek az író. Sőt: úgy tűnik föl, hogy írása nem más destruktiv mesénél, amelyik öntudatosan használja ki az irodalmi zsáner lehetőségeit. Egy kispolgári fiú életéből indul ki a regény tartalma; a fiúból nyomdászinas lesz, katonáskodik, bejárja a külföldet, ujságíró lesz s mint ilyen elzüllik, de nem annyira, hogy a züllésből tőkét ne kovácsolhasson a maga számára. A regény első része reálisan indul s a további részekben is nagyon sok valóságszerűséggel találkozunk, de mindenütt ott van az olcsó romantika, a varróleány courtsmahleri követeléseinek korszerű átértékelése, amely egybekapcsolódik a regény címével s így aztán maga a mese is hazugsággá válik, hiszen a hazugságot hazugsággal s nem a valóság reáliáival fényképezi. Esztétikai szempontból szükségtelen a regény után nyúlni, ámbár a tanárias regényismérvek sokkal több igazolást kaphatnak benne, mint a mi szemszögünk, amelyik elsősorban a regény felelősségét vizsgálja a mával és a mai társadalmi problémákkal szemben. Szükségtelen, hogy az úgynevezett szociális tárgyú regények őrjítő bizonytalanságot, kétértelműséget, ellentmondásokat szállítsanak az olvasónak, ahogyan azt Károly Sándor regénye is csinálja. Egy emberi sors meséjébe annyi vulgéranarkizmust kever bele, annyi nyilvánvaló romantikát gyúr nyilvánvaló és jó igazságokhoz, annyi antiszociális érzület és etikátlanság keveredik itt a helyes szociális meglátás és etikai érzés közé, hogy felőrli az egész könyvet. Mi az, amit tanúlságképpen le lehet vonni ebből a hosszú regényből? Az élet kálváriás stációinak sablónos bemutatását, élményszerűtlenség papiros-ízeit az élet valóság-ózónja helyett, közhelyeket és neocourtsmahlerizmust, amelyik csak azért rosszabb, azért limonádésabb, mert irodalmi értéke megtévesztően nagyobb akar lenni, mint a régié volt. „A becsületesség felé startolni nem lehet" — mondja a regény túlméretezett romantikus hőse: Szabó Tivadar, aki szocialistából kapitalista lesz, minden teljességével ennek a züllöttségnek. Megdöbbentő sivárság száll ki Károly Sándor regényéből, szuggesztivitás, amelyik ront és kétséget fertőz a nyitott érzékű olvasóba. Olyan témához nyúlt az író, amelyik külső színénél fogva máris megejti az átlagolvasót s viszi az események sorozatán át, anélkül, hogy állástfoglaló és az írást, mint társadalmi leleplezést igazoló eredményeket cövekeljen beléje. Mindent elmond, ami elmondható a polgári társadalom hazugság-életéről, minden gennyet merészen felfakaszt és minden sebet folyni hagy. De nem azért, hogy diadalmas összesűrítésbe hozza ki a regény vége felé ennek a homéroszi destrukciónak végleges letörését, hogy rámutasson, igazoljon, vádoljon, igazságot tárjon föl, melynek törvényszerűsége, hogy a hazugság helyét elfoglalja, hanem szótlanul kikerüli ezeket a feltisztító kataraktusokat. Nem mutat kivezető ösvényt, nem jelez, nem von össze. A nagy hős nem válik kollektiv individuummá, csak halált és pusztulást susog a végén is. Lehet, a regény azzal kívánja szolgálni szociális korfelelősségét, hogy az olvasóra bízza a konzekvenciák levonását, de az ilyen lehetősség is kell, hogy feltételeket kapjon magában a regény meséjében. Ez pedig Károly Sándor regényében nincs meg.

(Pozsony) **Szalatnai Rezső**

FÉNYKÉP ÉS REKLÁM.* Lassankint már teljes lehetetlenség lesz számontartani folyton növekvő tömegét a fotográfia tárgykörére vonatkozó, főleg illusztrációi által érdekes könyveknek, amelyek a könyvkereskedések kirakatát elárasztják. Ez a gazdag literatura bő tárgyalást érdemelne, egyelőre azonban megelégszünk egy olyan könyv bemutatásával, amely hozzánk véletlenül közel áll. Nemcsak annyiban

* (Photo und Publizität. J. Pécsi, Budapest, Verlag Josef Singer A. G. Berlin.)

Korunk (Kolozsvár) 1930. októberi szám

regét bőven ellátják a kis számmal érkező pesti vagy erdélyi könyvek és folyóiratok.

Az a három-négy tucat magyar könyv, ami tíz év alatt kiadók hijján pusztán a szerzők beszervezetlen, tarisznyázó vállalkozásaival megjelent, nem hogy elfogadtatta volna az emberekkel valamiféle vajdasági magyar irodalom létezését s nem hogy megszüntette volna az idegenkedést a vajdasági könyvek megvétele iránt, hanem elrettentő hatást gyakorolt. A rossz gazdasági viszonyok miatt is részben, de főleg az itteni közönség itteni könyvek elleni írtózása miatt nem lehet jugoszláviai magyar könyvet a jugoszláviai magyar olvasónak eladni. E nyomós ok miatt állott elő, hogy amig 1929-ben körülbelül másfél tucat könyvet rendeztek sajtó alá a jugoszláviai magyar tollforgatók, addig 1930 közepéig egyetlen egyet sem.

A kezdeményezéstől számított tíz év alatt pénzszagú dilletánsok segítségével néhány tehetetlen irodalmi lapot is alapítottak az ifjabb lelkesülők, ám e lapok legtöbbje megindulása évében kimult. Irodalmi társaság összetallózásán is buzgólkodott néhány szereplésre vágyó ember, de az alföldi polgárság közismert szűkkeblűsége ezt is kátyuba lökte.

Tíz évig emlegették a jugoszláviai magyar irodalom életrekeltését, ma már körülbelül senki sem emlegeti, úgylátszik az életrekeltésből mindinkább temetés lesz.

Jugoszláviai magyar irodalom, mint önálló, kézzelfogható, füllel hallható, szemmel látható irodalom eddig sem létezett (hisz mérésre való író alig akad errefelé!) és semmilyen létfeltétele nem adatott, hogy ezután megszülethessen.

(Szabadka) **Laták István**

A JÓ EMBER.* Adamec osztálytanácsos ur, a jó ember pontos, mintahivatalnok. A nap állásáról megtudja mondani bármikor, hány óra, hány perc. Tévedés kizárva. Megbízhatósága, időérzéke legendás. Már az államtitkárnál egyszer teán is volt, puha vajsárga szarvasbőr kesztyűben. Az államtitkár leánya — finom elérhetetlen szőke kisasszony, — kitüntette, kedves volt hozzá. Sőt, a hivatalban is beszélgetett vele egy izben, miközben méltóságos papájára várt. A derék, megbízható pontos Adamec szerelmes lesz tehát és álmodozó. Vágyálmaiban olykor már államtitkárnak látja magát, a szép szőke Márta mellett. Fakó kis hivatalnok lelke tapogatózva, bizonytalanul, valami kimagaslót, hősit keres. Jóságot kiván elnyomott gerince erőt, főlényt, adakozást, két kézzel. Mert ő boldog, nagy, hatalmas lesz. Igy szedi föl egy lezüllött, laza moralitású volt osztálytársát. Otthonába fogadja, saját ruháiba öltözteti. Hivatali hozzáférhetetlenségét kockáztatva állást szerez neki. A hálaáradozásokat nagy előkelő gesztusokkal háritja el. Ez a félszeg, félig öntudatlan jóság a végzete. Néha menekülne, százszor elhatározza, hogy kidobja barátját, véget vet szemérmetlen visszaéléseinek. De nem bír szabadulni ettől a meghunyászkodó kutyaalázattól, ami őt hatalmasnak nagynak, jónak, j ó n a k vetíti ki. Tehetetlen, akcióképtelen, éber álmai kötik, fogják, egészséges védekező öntudathoz jutni nem engedik. — Mikor az államtitkár felelősségre vonja egy kissé kompromittáló akta miatt; a valóság földhöz vágja, összeomlik. Még egyszer fellobog jótékony fantáziája ittason, birtokbaveszi, megalázza az elérhetetlen államtitkár kisasszonyt s a barátnak hencegve egy lopott fénykép előtt, sután, pusztitó ösztönének vak játékából, egy golyóval végzi.

*

Homályos szegény, olcsó kis lélek ez az Adamec. Semmi figyelmet nem érdemel, semmi rendkívüli benne, tizenkettő egy tucat; mondhatni. Jó ember — és nem jobb mint elbotlásának látszólagos oka, a megbízhatatlan, élősdi, a halottrabló Bere. Adamec osztálytanácsos ur szürke élete, balsorsa a gyöngék, sokak, élete, sorsa. Jók, vagy rosszak? Értékelésük emberközi forgalomban, szociálisan, morálisan, hogy hogyan alakul — alig függ tőlük. A jó szándékok, külső-belső parancsok és ösztönök harca minden ember. A jórosszkérdése eldöntetlen marad, megitélésük szempontjai olyan sokfélék. Ez a megérett, mély okosság, a régebbi romantikusabb irónak mai tiszta, igénytelen egyszerűsége a könyv legjobb dicsérete. **D. J.**

* Dormándy László: A jó ember. A Pantheon kiadása 1930.

érezzük magunkhoz közel Pécsi Józsefnek német és angol nyelven megjelent könyvét, mert magyarországi nyomda és magyar fényképész munkáit tartalmazza, hanem főleg annyiban, hogy a fényképpel mint a széles tömegekre való hatás eszközeivel foglalkozik és így érdekességében túl jut a szakmai vagy általános esztétikai határokon.

Pécsi könyve a fényképnek, mint a tömeggel való érintkezés módjának sajnos csak egyetlen fajtáját tárgyalja és mutatja be példákon: a reklámfotót. A reklám funkcióját tekintve a propaganda legprimitivebb válfaja, mert célja nem a tömeglélek szisztematikus irányitása, nem nevelés, nem valami dologról való tartós meggyőzés, hanem csak egyszerűen egyetlen árucikk eladása. Mindenesetre azonban bizonyos fejlődést és érést kell látnunk abban a folyamatban, ami a fényképezést a reklám szolgálatába állította. A vásárlónak azt az igényét jelenti ez, amelynek folytán nem hajlandó elfogadni az eladók egymást túllicitáló öndicséretét, hanem valami tárgyi bizonyitékát akarja látn az árú megfelelő voltának.

Persze, ha tudjuk is, hogy ez az objektiv informáltság utáni vágy szerepel a fényképezett reklám karrierjének okai között, mégsem szabad a fénykép igazságerejét, a fotográfikus felvilágositás megbizhatóságát túlbecsülni. Ha átlapozzuk Pécsi könyvét, abban csak kevés olyan reklámfotót találunk, mely a hirdetett tárgy egyszerű ábrázolására szoritkoznék, annál is kevésbé, mert kevés az az árúcikk, aminek az értékéről külsejének legtárgyilagosabb fényképe is elárulna valamit. A reklámfotó, sőt most már általában a fotó nagy népszerűségét és aktualitását tehát a tárgyilagosság egyedül nem okolja meg. Sokkal inkább megokolja ezt a modern élet nagy szabadulási vágya a képzőművészet, különösen a festészet stílusaitól. Az ábrázoló festőművészet hosszú és régi társadalmakba visszanyúló multjánál fogva rengeteg időszerűtlen, a mát intenziven élni akaró mai emberre zavarólag ható esztétikai tartalmat sodor magával. Ugyanezt a fénykép nem teszi meg. A gazdasági életben a vevő és eladó egymáshoz való viszonyában élesen, zavartalanul akar érvényre jutni a ma és ezért kiált a reklámélet fotográfus után. Hogy ez valóban így van azt a Pécsi könyvében megtalálható néhány ellenpélda igazolja. Főleg a parfümhirdetéseknél érezte magát Pécsi kötelezve arra, hogy a tárgyilagosságból kilépve stílust, pikturát adjon és bizony ha valami nem sikerült a könyvében, hát az épen ez a pár nem objektiv reklám.

Ami Pécsi könyvét még külön érdekessé teszi számunkra az a fotográfusnak és nyomdásznak összeműködésére irányított rendkivüli figyelem. A mély-nyomással, két színben készült könyv minden egyes lapja hirdeti, hogy a művészet ú: irányai nem állhatnak meg az egyén elszigetelt munkájánál, hanem át kell, hogy nyúljanak a kollektiv produkció terére. Pécsi maga is hangsúlyozza, de látjuk is, hogy sem a fényképész, sem a nyomdász nem tud külön-külön eredményesen működni a reklám szolgálatában, hanem csakis a kettő együtt. Ha ehhez hozzáveszük, az egységes, tervszerű reklám-kampány szakemberének, vezetőjének működését, akkor olyan kollektiv művészi termelés képe kezd kialakulni előttünk, ami tökéletessé fejlődve már nem is lesz ebbe a társadalomba való, és ami már túlnő a napi adás-vevés céljait szolgáló reklám keretein és egy magasabbrendű formára, a szó tiszta értelmében vett propagandára utal.

(Budapest) **Háy Gyula**

MAGYAR ESZEREK.* Az orosz szociálforradalmárok legendás nevét ujabban kikölcsönözte a Bartha Miklós Társaság — fügefalevélnek. Azt takarja el vele, amit egyelőre nem akar mutogatni: szellemének fasiszta díszeit. A magyar élet vihartjelző, kaján szellői azonban néha lesodorják róla és Fábián Dánielék pőrére vetkőzve állnak a fórumon. Azt is megmutatják, amit nem akarnak: a romantika mögött a valóságot, reakciós arcukat, amit muzeális értékű dicskoszorú övez. Ki a faluba! a címe annak a röpiratnak, amit a költő József Attila és Fábián Dániel, a Társaság vezetője irt — fügefalevél nélkül. S ebben a röpiratban csak úgy tobzódik a fasiszta szellem. Azzal kezdődik, hogy „hazánkban ma minden társa-

* Ki a faluba (A Bartha Miklos Társaság most megjelent röpirata).

dalmi és gazdasági kérdés: parasztkérdés". S miután a „baloldalnak" megüzeni, hogy számára (a Bartha Miklós Társaság számára) „a Dob uccai hasznos füszeresek bolthelyisége" nem a magyar jövendő, kiadja a jelszót: ki a faluba!, „szálljatok alá és lépjetek föl... tanuljatok népet a néptől". A magas régiókból le, egészen le a büdös parasszthoz, hogy aztán föllépheséssetek a hátán — a hatalomba. „Mert ti mindannyian szellemi vezetők akartok lenni" —: írja tovább Dániel és Attila próféta. S ezzel nyiltan bevallják, hogy eszük ágában sincs olyan Magyarországot építeni, ahol maga a paraszt az úr, a vezető, hanem, ahol ők „vezetnek". A paraszt csak arra való, hogy bajait (mert ezek most bőviben vannak!) nekik adresszálja, megbizza őket a vezetéssel, a hatalom kezelésével, „a magyar jövendő megformálásával". A falut megismerni, „lelkéhez" közelférkőzni: valóban olyan feladat, amiről senkifia nem mondhat le, aki a paraszttal — királyt akar ütni. A röpirat tehát felszólítja az „új generációt", hogy „ne csak Kanttól és Husserltől, ne csak Humetól és Russeltől, ne csak Descartestól és Bergsontól tanuljon", mert ezekkel nem júthat el az „egyetemes igazsághoz". Az egyetemes igazság pedig nem egyéb: a magyarnak magyar politika kell, magyar igazság, ami nem három, sőt, nem is háromszor három, hanem „hogy a kuvasz nem ölbe való". Ahogy Fábiánék írják: „A leninizmus orosz — ott meg is csinálták. A fasiszmus olasz — ott meg is csinálták. Az angol munkásdemokrácia angol — ott meg is csinálták. Marx, Engels, Bebel szociáldemokráciája német, ott meg is csinálták. A társadalmi racionálizmus francia — ott meg is csinálták". Ebből ugyan logikusan az következnek, hogy az ellenforradalom viszont magyar, mert hiszen itt azt csinálták meg, minthogy azonban a logika következetességet jelent, Bismarck szerint pedig csak az ökör következetes, a röpirat szerzői leszögezik, hogy „az új Magyarország csak teljesen új társadalmi és állami életelveken épülhet föl". Nagy dolog ez; de miután az életelvek, amelyekre nemcsak Magyarországnak, de ennek a röpiratnak is épülni kellett volna, hiányoznak Bartha Miklósék röpiratából, az olvasó kénytelen megelégedni — a regősjárással. Mert ez egyetlen „életelv", mint pozitivum, amit Fábián és József Attila kereken és aperte kimondanak; a regősjárás (Sarlósok fakó romantikája) amivel „megismeritek saját fajtátokat, hogy miből vagytok — így lesztek magyar és ember... Az öregasszonyok nemcsak sosevolt boszorkányokról meg királyfiakról mesélnek fogatlanul, hanem arról is, ami lelketekben naponta végbemegy. Azt mondják majd, hogy ettől hallották, ezt meg attól, — végül is nincs gazdája, mert mindenki csinosít rajta, mindenki meséje lesz..." A mese már meg is kezdődött — figyeljetek: hol volt hol nem volt Dániel próféta, aki az oroszlánok közé került. S az oroszlánok... nem falták föl Dániel prófétát.

(Budapest) **Haraszti Sándor**

leggazdagabb államaiban a fejenkénti népi jövedelem még mindig kétszerte alacsonyabb, mint az Egyesült Államokban. Európára, tehát (Oroszország kivételével) a lakosság fejenkénti évi jövedelmét — minden szükséges korrektura beszámításával — legfeljebb 900 márkára lehet becsülni, ami nem egész 30 százaléka annak a jövedelemnek, amit a statisztika az Unióra kimutat.

Kétségtelen, hogy Európa relativ szegénységének magyarázata lakosságának sűrűségében is keresendő, mert hiszen természetes, hogy az az Európa, ahol száz lakosra 1.3 négyszögkilométer terület s ebből 42 hektár szántóföld jut, szegényebb mint Amerika, ahol száz lakosra 6.7 négyszögkilométer terület s ebből 123 hektár szántóföld esik.

Az Egyesült Államok fiatalsága tehát jelentékeny előnyt jelent. Viszont kétségtelen, hogy a mi kontinensünknek is megvannak a maga előnyei: Európa általában a mérsékelt égöv alatt fekszik s északnyugati részét az Oceán meleg áramlata teszi áldásossá. Csodálatos Európának a partvidéke. A számtalan tenger és félsziget a tengeri hajózás feltételeit teremtette meg. Belső vízrendszerének hálózata szinte kitűnő s végül Európa hordozója egy magasan fejlett gazdasági kulturának, amely az angol gyapotiparban, Dánia intenziv mezőgazdaságában, a német nagyiparban és a francia műipari termékekben jut kifejezésre. Mindezek ellenére Európa mégis körülbelül 70 százalékkal szegényebb, mint Északamerika s 55—60 százalékkal, mint Ausztrália. Eltekintve a világháború kihatásaitól, amelyek révén a legkevésbé volt várható az európai jólét emelkedése, Európa szegénysége arra vezethető vissza, hogy roppant természeti kincsei és produktiv erői nincsenek a teljes mértékben kihasználva. A keleti államok mezőgazdaságának hozadéka pl. 50—100 százalékkal még mindig emelhető, nem is említve, hogy ezáltal a nyugati gépipar és kémiai ipar, amelynek nincs elegendő plaszirozási felülete, szintén emelkedne... Ugyanígy az európai textil ipar legalább 50 százalékkal kevesebb szövőanyagot dolgoz fel, mint amennyi a felszerelésének megfelel... A gépgyárak a legjobb konjunktura mellett sem képesek teljesítményük 70 százalékát értékesíteni... A kémiai iparnak nincsenek megrendelői... Az óriási európai kereskedelmi flották hajói pedig félig üresen járják az Óceánokat... — Ime, ez ama túlindusztrializált Európának a képe. S ezt a képet még sivárabbá teszi, hogy a kontinens minden sarkán egyre újabb gyártelepek keletkeznek s Európa összes népei egyre tovább versengenek az indusztrializálás törekvésében... Ugyanakkor a háttérben az a tömegmunkanélküliség áll, amely Európa valamennyi ipari államában tapasztalható, — éles illusztrálásául az európai gazdaság üresen futásához. Ezek a vonások igazolják, hogy milyen nagy betegségek rágják Európa testét és hogy milyen sürgős a beavatkozás. **(A. O.)**

Uj cukornád és gummiültetvények. Jávában-e vagy Kubában, még titok a be nem avatottak előtt, egy új cukornád fajtát őriznek, amelynek hozama ötszöröse a jelenleg elterjedt cukornád cukortartalmának. Immáron elég nagy terület van vele bevetve, de úgy őrzik, mint a sárkány a Niebelungok kincsét. Vannak ültetvényesek, nagy pénzcsoportok, amelyek szívesen adnának egy millió dollárt egyetlen dugványért, de képtelenek megszerezni. Készülőben van egy új tröszt, amely le fog számolni a világ összes cu-

korérdekeltségeivel. Egyelőre Damokles kardjaként lebeg az új botanikai felfedezés és az első kitenyésztés gyümölcse a cukortrösztök felett. Az első aratás, amely az új nád cukrát piacra fogja dobni, végzetes csapást fog mérni a cukornád- és a cukorrépatermelőkre egyaránt, de azokra a cukoriparokra is, amelyek az eddigi nyersanyagtermeléssel összefüggnek. Minthogy azonban egy termelési rendszer alkonyán régen megdőlt a klasszikus közgazdaságtan fundamentális elve, hogy a kínálat és kereslet szabályozza az árak kialakulását, mi sem bizonyos, hogy az eredmény nem az olcsóbb cukorfogyasztás lesz. Késhegyre menő harcra kerül majd a dolog a termelők között, talán gazdaságpolitikai komplikációkat fog kiváltani az új helyzet, mint a petroleum. Lesz leépités, munkanélküliség, vámháború, de a fogyasztók nem fognak olcsóbb cukorhoz jutni, sőt lesz sok munkanélküli család, amely kevesebb, vagy semmi kenyérrel fogja beérni, nehogy — a dolgok ereje folytán — a cukor lehessen olcsóbb. Hasonló krízis fenyeget a textilben, illetőleg a gyapotban, de elsősorban a gummiban is. Amerikában hatalmas új gummiültetvények keletkeztek. Bevallott céljuk az, hogy Angliának ne álljon módjában gyarmatairól származó nyersanyagaival Amerikát kifizetni. Fuljon bele a gummijába, de Pénzt ne lásson érte. Emellett a szintetikus gummigyártás szabad kifejlődése elé egyre több akadályt gördítenek az ültetvényes társaságok, nehogy az európai kontinens e tekintetben valaha is függetleníthesse magát a nyersanyag diktátoraitól. Amerika, Anglia, Franciaország forcirozott védvámpolitikával gátolja meg, hogy Németország exportját növelje, adósságoktól független készpénzhez jusson és így elvállalt adósságait törleszteni tudja. Fizessen anélkül, hogy exportáljon!! Mindezek után érthetetlen, hogy miért nevezik írók, közgazdászok, politikusok a jelenlegi termelési rend gesztusait racionalizálásnak? A munkanélküliség forszirozása, a termelés anarchiája, az abszurd gazdasági feladatok oktrojálása volna r a c i o n á l i s? Hisz' csak a termelés és a fogyasztás centrális beszervezése s a mindenkori maximális teljesítményeknek a fogyasztásképességgel való egyensúlya volna racionális!

A jelenlegi rendszernek irracionalizmus az igazi neve.

(Nagyvárad) **Silbermann Jenő**

A BUDAPESTI ÉPITÉSZ KONGRESSZUS. A magyar publikumot sajnos nem nagyszabású építkezések, nem is az építészeti stílusnak föltűnő átalakulása figyelmeztette arra, hogy az építészet problémáival törődnie kell. Itt a megfelelő, korszerű, emberi nívójú lakás hiánya elveszett a nagy általános hiányérzésben és amig külföldön a nagy építkezési tevékenység, az új megoldások mindenki számára észrevehető és feltűnő keresése, egy új formavilágnak sok vitára alkalmat adó megjelenése tartotta napirenden a kérdést, addig Magyarországon arra volt szükség ,hogy a XII. n e m z e t k ö z i é p í t é s z k o n g r e s s z u s t Budapestre hivják össze, annak tanácskozásairól naponta kommünikéket bocsássanak ki és a Műcsarnokban a kongresszussal kapcsolatos kiállítást rendezzenek. Máskép a publikum, — az építészeti problémáknak tulajdonképeni érdekeltje, — még mindig nem vette volna észre, hogy az építészet haladása az ő érdekeit szolgálja és annak sztagnálása az új lehetőségek elől való izolálása, a háború előtti sémák léleknélküli leverklizése, — ami a mai csekély épí-

Korunk (Kolozsvár).
1930. Októberi szám

tészeti tevékenységet Magyarországon jellemzi, — az „átkos nyugati befolyások" ellen kifejtett lelkiismeretlen propagandának az eredménye, aminek csak az építkezések passziv tölteléke, a közönség issza meg a levét.

Sajnos a budapesti nemzetközi tervkiállítás anyagának gazdagsága mellett sem alkalmas arra, hogy a közönség érdeklődését teljesen felkeltse és az építészet problémáinak saját hétköznapi problémáival való szoros összenőttségét megmutassa. A kiállítást hivatalos körök rendezték. Magyarországon a Klebelsberg miniszter körül csoportosult kulturfölényes építészklikk kezében volt a vezetés és az államtitkárok, egyetemi tanárok, kamarai funkcionáriusok és más magasabbrendű elemek kordonján keresztül az aktív, élő építészet képviselői csak összekötőtisztjeik útján közlekedhettek. Külföldön szintén arrivált csoportok és az államokhoz közelálló szervek intézték az anyag összegyüjtését és ez kevés kivétellel mindenütt hátrányos következményekkel járt.

Ami a kiállítás legnagyobb hiányosságát jelenti, az az, hogy az építészet valódi legégetőbb problémájának, a lakás, a kislakás kérdésének megoldása csak nagyon elvétve, egyáltalán nem teljes képet nyujtva, hangsúlyozatlanul és a bombasztikus, reprezentáló építkezések képanyaga közt elveszve szerepel.

A kiállítás centrumában Magyarország építészettörténete érdekes és gazdag képgyűjtemény formájában nyert elhelyezést. A jelen századbeli magyar anyag ettől különválasztva két csoportra oszlik: az eklektikus építészet és a modern építészet csoportjára. A felosztás sajnos annyira önkényes és a „modern" szellem olyan szabadelvű értelmezésén alapul, hogy a modern terem tartalmának legnagyobb része átkivánkozik az eklektikus ,formalisztikus, a feudális építkezési modor mankóin járó munkák közé. A néhány valóban korszerű törekvésű fiatal építész munkái között ott találjuk azokat a „mérsékelt", óvatos tervezőket, akik helyesnek tartották erre a célra készült terveiket felvonultatni és ezáltal magukat egyébkénti tevékenységüktől függetlenül, mintegy viszontbiztosítás képen a várható haladás irányába is orientálni. Ebben az elhatározásukban bizonyára szerepet játszott az olasz fasiszta építészeknek (más, mint fasiszta építész az olasz teremben természetesen nem akaszthatta fel a terveit) példája. Az olaszok szeretnének grandiózus ideáljaiknak megfelelő grandiózus építészetet kitalálni és igy aztán a közönséges klasszicizmus között látunk egy csomó nagyképű, álmodern, filmkuliszszaszerű reprezentáló építkezést.

Németország sokkal kevesebbet mutat, mint amit mutathatna. Oka ennek, az anyag értelmetlen „demokratikus" összeválogatása, amely minden számottevő építészt egyformán szerepeltet, úgy hogy az építészet világraszóló nagy tettei elsikkadnak a másod és harmadrendű Mitläuferek munkái között. Ausztria nagyméretű, a régi bérházrendszert javítva továbbfejlesztő lakásépítkezéseinek bemutatásával megtette, amit a lakásproblémához való hozzászólás terén tehetett. Franciaország, Belgium, Jugoszlávia elvétve hoz érdekeset, Amerika nem mutat olyant, amit már ne ismertünk volna, Anglia bámulatos türelemmel tudja még mindig ismételni az 1900 körüli évek szecessziós formaelemeit anélkül, hogy valami érdekeset nyujtana. India külön fülkében szerepel, roppant önállótlan munkáival, amelyeknek mintha az volna főtörekvése, hogy ela-

vult európai főformák közé degenerált indiai dekorációkat helyezzen el. Mexikó egyáltalán nem úgy szerepel, mint egy diadalmas forradalom országa, ami csalódást kelt. Nem is hiszem, hogy az összeválogatásnál hiba ne történt volna. Átugorva sok olyan országot, amelyek reakción és unalmon kivül semmit sem hoztak, még a spanyol fülke szimbólikus erővel ható kétféleségét kell megemlítenem. Itt egy repülőkikötő és egy igazságügyi palota került kiállításra. Előbbi komoly, tiszta tárgyilagos, utóbbi barokkrokokó cikornyákkal megterhelt, fölöslegek fölöslegeitől roskadozó, feudális-reprezentáló operettarchitektura. Ime a modern technika, amely megteremti maga körül a korszerű formavilágot és mellette az állam igazságszolgáltatása, amelynek minden szögét régelmult idők ábrándjai közül kell összehordani, hogy gusztusa szerint való épületet emelhessen önmaga körül.

A bemutatott eredményeknek tiszta értékével, lelkesítően egységes modern föllépéssel magasan a többi fölé emelkedik a cseh terem nívója. Itt majdnem kivétel nélkül minden munka az új építészet szükséges voltának, a jövőre való előkészület halaszthatatlan voltának átérzését tükrözi. (Természetes, hogy Csehország a valóságban nem áll annyira egyedül nagyszerű törekvéseivel, mint ezen a kiállításon, de ne felejtsük el, hogy itt a német anyag rossz szürőn ment keresztül, Oroszország pedig teljesen hiányzik). A fiatal lengyel építészek kitűnő szerepléssel zárkóznak Csehország modernjei mellé. Hollandiában, ahol a modern lakásépítkezések legkomolyabb kezdőlépéseit tették meg már évekkel ezelőtt, egy furcsa, időszerűtlen, romantikus félmodernség szerepel még most is a valódi, tárgyilagos és nagyon komoly értékeket mutató modernség mellett. A skandináv államokban ugyan csak keresztül ütközik mindenen egy kis romantikus mellékíz, de ez nem tudja elvenni a tiszta észszerű tárgyilagosság erejét.

Minden csonkasága és a rendezésbeli ügyetlensége mellett is tanulságos ez a kiállítás ,mert a feudális építészeti hagyományokban gyökerező polgári építészettel szemben feltámadó és egy új világrend megérzésén alapuló új építészetet, ha kissé hamis erőviszonyokat mutatva, kicsit háttérbeszorítva is, de mégis mint meggátolhatatlanul haladó világmozgalmat mutatja be.

Hogy egyébként milyen benyomást tett a kongresszus résztvevőire vendéglátó gazdájuk az örök titok marad, de ha azt a két szakmabeli kiállítást megnézzük, amit a kongresszus tagjainak a bankettek, hajókirándulások és hivatalos „megtekintések" pauzáiban látogatniok lehetett, akkor e téren nem sok jót várhatunk. Egyik a lakberendezési vásár az Iparcsarnokban, másik háziipari és iparművészeti kiállítás a Károlyi palotában. Bár előbbinek a rendezősége, az Országos Iparegyesület mindent megtett, hogy kiállítóiba beleszuggerálja azt, hogy itt most már valami ujat is illenék hozni, (modern plakátokat ragasztatott és haladó gondolatmenetű cikkeket iratott), mindez a kiállítókról mégis nyomtalanul lepergett. A lakberendezési vásár „modernjei" nagyon tévednek, ha azt hiszik ,hogy azoknak a símán és szögletesen dekorativ munkáknak, amikkel ők a kor oltárán áldozni óhajtottak, valami közük van a valóban korszerűhöz és valóban kivánatoshoz. A jövő irányába törekvő energiáknak ilyen zsákuccába vezetése kártékonyabb, mint a

becsületes bornirt morzsolgatása a jó öreg barokk és Louis XVI. hagyományoknak, amelynek szellemi homályában egyébként még a legtöbben el-eltengődnek. A *háziipari kiállítás* viszont a fiatal iparművészgeneráció sivár tanácstalanságát mutatja egy olyan korban, amikor az „iparművészet" nevű tiszavirágéletű korjelenség már elveszítette az aktualitását, de amikor a hivatalos iparművészképzés erről még nem hajlandó tudomást venni.

Mindezek után pedig speciális magyar szempontból talán nem is kell sajnálni, hogy a nemzetközi építészeti kiállítás a világ építészetének haladási tengelyét kissé hamisan jobbfelé rajzolva mutatja be, így legalább a szellemi kínaifalak között nevelkedő aktiv és passziv résztvevői a hazai építészeti megmozdulásoknak nem csüggednek el egészen, hanem azzal a reménnyel távoznak a kiállításról, hogy energikus balrafordulás és a haladó fiatalság szóhozjuttatása árán még be tudnak kapcsolódni az új építészet világmozgalmába.

(Budapest) **Háy Gyula**

HITLER GYŐZELME. Hogy egy párt és egy vezér, akik az utolsó választásokon még alig számitottak, akik karikaturafigurák voltak, a „nép akaratából" egyszerre az élre kerüljenek: tegnap még senki sem hitte volna. Mint lesz 12 mandátumból 107 mandátum, mint lesz a tegnap még lekicsinyelt Hitler bajusz máról-holnapra világveszedelem: ezt a rejtélyt most heteken át fogják fejtegetni, boncolgatni. Post festum. Mint mindig. Ha az ember ma, választások után visszalapoz: az ujságokban kevés nyomát látni a győzelemnek. Egyedül a német szélsőbaloldal ismerte fel a veszedelmet és mániákus csökönyösséggel — noha sokan nem értették — támadási frontját főkép a nemzeti szocialisták ellen irányította, az ellen a párt ellen, mely páratlan farizeizmussal épp a szocializmus jelszavaival operált a munkástömegek között. A Hitler párt ebben a pillanatban döntő jelentőségű tömegpárt, sőt — munkáspárt. Tömegpárt, melyet a pillanat ügyes adminisztrálása hozott létre és mely ép' ezért az első próbánál, az első igéret meg nem valósitásánál ismét szét fog bomlani. Hitler pyrhuszi győzelmet aratott, de a veszedelem, amit ez a párt, ez a sikeres fasizálás jelent ép' azért fokozottabb mértékben fennáll. Hitlernek nincs vesztegetni való ideje: a győzelmet addig kell kihasználni amig meleg. A palifogás kitünően sikerült, a start kiváló volt, minden perc késés a megzavart ellenség erejét erősíti. Tehát rajta, utánunk az özönvíz!

Hogy micsoda vásári fogásokkal dolgoztak, azt a *Tagebuch* dokumentálja. Az egyik berlini választói gyülésen beszél a Hitler szónok: „Ne gondolja senki, hogy a nemzeti szocialisták oly buták, hogy azt hiszik: háborút viselhetnek az egész világ ellen. Óh nem! De ha egyszer a kezükben lesz a hatalom, akkor minden külföldi követségre saját ágenseiket és spiclijeiket küldik; az ő segítségükkel a külföldi kormányokat egymás ellen izgatják, amikor aztán ezek egymás hajába markolnak és a végén már szuszogni sem fognak tudni, akkor, akkor eljön a nap, amikor Németország fel fog támadni és eldörgi a döntő szót". Igy! Nem csoda, ha a Tagebuch az egész Hitler kérdést egy Th. Th. *Heine* karikaturával intézte el. Hitler pocakot ereszt: mindössze ennyi a változás! Az események alaposan rácáfoltak a karikaturára. A pocak valóság lett, a nevetségből — ve-

szély. Egyetlen egy lap volt, mely a veszély elé harangozott: a Der rote Aufbau. Augusztusi és szeptemberi száma kizárólag a nemzeti szocialistákkal foglalkozot marxi, dialektikus alapossággal. Mozgósította a baloldali intellektueleket és ez a mindennél érdekesebb körkérdés: Mi a véleménye a nemzeti szocializmusról? — még ma sincs lezárva. A mult havi Folyóiratszemle keretében már közreadtunk egy pár hozzászólást, most kiegészitésképp közöljük a Weltbühne szerkesztőjének Carl v. Ossietzky-nak és a Frankfurter Zeitung publicistájának, Bernard Brentano-nak véleményét. Ossietzky: „A nacionálszocialista mozgalom a nagyon zajos jelen után sivár jövő elé néz. Hirtelen proletarizálódott rétegek izgalmából él, akik nem tudják, hogy milyen politikai és gazdasági erőknek köszönhetik bukásukat, hogy a polgári megszokottságból mi züllesztette őket páriasorba. Hitler valamikor becsületes konoksággal indult útjának, de ma csak a nehézipar kreaturája. Avagy ki olyan bolond elképzelni, hogy a szén és vas bárók csak passzióból adnak pénzt egy egyesülésnek, melynek célja papiron ellenük irányul? Hitlerék receptje igazi grandiózus népcsalás: az elégedetlen és nyugtalan fiatalokat a forradalom szimbolumaival és tempójával taszitják a reakció karjai közé. A mozgalomnak nincs ideológiája és ezért nem élhet. Nincs náci,* aki meg tudná magyarázni, hogy mi az ő szocializmusuk, viszont a párt nacionalizmusát szintén nem tudják kianalizálni. Igy aztán nem marad más hátra, mint a kissé komikus dogma: Hitler a kiválasztott, aki meg fogja menteni Németországot! Ez természetesen misztikum és misztikummal csak kis időre lehet az emberek agyát elködölni, de jóllakatni még sem lehet őket". Brentano kissé szkeptikusabban nyilatkozik és a választások őt igazolták: „A nemzetiszocialista mozgalom ebben a pillanatban a legnagyobb veszélyt jelenti. A polgári körök széles rétegeinek elégedetlensége a Reichstaggal, mely a nagytőke és nehéz ipar érdekeit szolgálja elsősorban, a munkástömegek elhidegedése az elpolgáriasodott szociáldemokrata párttól és a kispolgárok elproletarizálódása egyre nagyobb tömegeket hajt a nácik táborába. Kétségtelen, hogy szept. 14-én nagy sikerei lesznek. És ha e sikerek következtében hatalomra jut, akkor ez a hatalom — minden programot megcsúfolva — kizárólag a munkásság ellen fog fordulni. A nácik mögött álló tőke meg fogja jelölni a baj okát — a munkásságot. Mert ki az, aki bérköveteléseivel veszélyezteti a német gazdasági életet? A munkásság. Ki segit a kisparasztoknak? A munkásság. Ki nem hajlandó a nehéz ipar imperialista politikáját támogatni és háborúba menni? A munkásság. Gyárosok, igazgatók, tisztek, tanítók és diákok: ezek a nemzeti szocialisták mai vezérei; a háttérben a nehéz ipar. Egy szép nap ezek a vezetők megegyeznek összes többi pártbeli egyivású testvéreikkel és kész a diktatura. A nemzeti szocialisták diktatúrája végeredményében a burzsoázia diktatúrája lesz. Ha demokratikus köztársaságban lehetséges volt egy véres zörgiebeli május elseje, akkor most az olasz fasizmus Svájc lesz a német fasizmushoz viszonyitva! Ne csodálkozzon senki, hogy annyi munkás megy ezzel a mozgalommal. Az SPD választási kiáltványában, akárhogy keresed, nem fordul elő ez a szó, hogy — szocializmus. Ennek a „munkáspártnak" a tagjai miért ne mennének tehát át

* A nemzeti szocialisták gunyneve.

< Hóry Gyula >

< > Egy építész
képeskönyve.
Kormk-(Kolozsvár)
1929. 244. l.

Lásd

1910.

eléből.

~~be~~.

afordult és szembenéz. Bal felől el-
zeme, barkója és nyirott bajusza bar-
ltözete: fekete nyakkendő, kivágott

.9:31.5 cm.-- Vétetett 1910. szeptem-
K-án (1529-910).-- Kifizettetett 1910.
tt 1910. november 30-án 1997 szám alatt.

6

Közöljük a magyarországi Hitler-párt vezetőségének névsorát

Barna füzetecske került a kezünkbe. A füzet fedőlapján a felső sarokban ez a figyelmeztetés látható: *Nur für den Dienstgebrauch.* Csak szolgálati célokra lehetett terjeszteni a füzetet, az NSDAP magyarországi szervezetének szolgálati céljaira. Mert a füzet azoknak neveit, szolgálati és lakáscímeit tartalmazza, akik a német nemzetiszocialista párt magyarországi vezetőségéhez tartoztak. A sűrűn szereplő Uri-utca 64 cím tudvalevőleg a német követség épülete, a hasonlóképpen sűrűn emlegetett Damjanich-utca 4 a német birodalmi iskola. Az egész névsor hozzávetőleges fogalmat ad arról, milyen messze szétágazó szervezetet tartott fenn a náci-párt Magyarország ellenőrzésére; a közöttünk bármilyen címen, kulturális vagy gazdasági kiküldetésben tartózkodó birodalmi németek egyaránt a náci-párt megbízottai voltak. A névsort a következőkben közöljük.

Az országos vezetőség tagjai

Graeb Wilhelm német konzul, országos vezető. I., Uri-utca 64.
Hallfahrt Max, országos vezető. XI., Badacsonyi-u. 14/a.
Neuber Georg, a vezetőség gazdasági főmunkatársa. II., Iskola-utca 37.
Floderer Richard, vezetőségi hivatalfőnök. II., Bajvívó-u. 6.
Englert Hans, hivatalfőnökségi főmunkatárs. II., Szemlőhegy-u. 40.
Schnell Alfred, a filmügyek vezetője. II., Kapás-u. 49.
Michaelis Adolf, sajtófőnök. I., Várfok-u. 1.
Mechler Ottó, kulturális osztályfőnök. VII., Damjanich-u. 4.
Strube Rudolf, a visszavándorlási ügyek vezetője. VI., Ó-u. 6.
Dr. *Winkler* Franz, szervezési osztályfőnök.
Lange Fritz főigazgató, iskolaügyek vezetője. VII., Damjanich-u. 4.
Wipperfeld József, német konzul, köztisztviselő-ügyek. I., Uri-utca 64.
Eitel Wilhelm, Hitler-Jugend vezetője. VII., Damjanich-u. 4.
Dr. *Weisse* Günther, szervezési főmunkatárs. I., Uri-u. 64.
Dr. *Haeckel* Ernst, tudományos ügyek. XI., Horthy M.-u. 61.
Floderer Wilhelm, szervezési ügyek. II., Bimbó-u. 26.
Hilzbrich Ottó, Német Munkafront. VI., Rózsa-u. 61.
Greppmayr József, Kraft durch Freude-vezető. IV., Petőfi S.-u. 5.

Budapesti főcsoport:

v. *Seutter* Kurt, főcsoportvezető. XI., Budaörsi-u. 27.

Florenz Alfréd, hivatalfőnök. VII., Damjanich-u. 27/c.
Deger Ernst, oktatási vezető. VII., Damjanich-u. 4.

I. alcsoport:
Simon Paul, alcsoportvezető. II., Ilona-u. 10.

II. alcsoport:
Donle Ludwig, alcsoportvezető. I., Mátray-u. 3.

III. alcsoport:
Thomas Wilhelm, alcsoportvezető. III., Raktár-u. 41.

IV. alcsoport:
Stein Emil, alcsoportvezető. XIV., Thököly-u. 117/b.

V. alcsoport:
Haller Fritz, alcsoportvezető. II., Ilona-u. 13.

VI. alcsoport:
Kleinschmidt Ernst, alcsoportvezető. XIV., Laky A.-u. 11.

VII. alcsoport:
Nitschmann Gusztáv, alcsoportvezető. XIII., Frangepán-u. 8—10.

VIII. alcsoport:
Rose Henrik, alcsoportvezető. VI., Bulcsu-u. 23.

IX. alcsoport:
Pohl Norbert, alcsoportvezető. IX., Gabona-u. 9.

X. alcsoport:
Dr. *Müller* Paul, alcsoportvezető. X., Állomás-u. 7.

XI. alcsoport:
Dr. *Hartmann* Rudolf, alcsoportvezető. XI., Schweidel-u. 25.

XII. alcsoport:
Schlechte Harry, alcsoportvezető. XI., Breznó-út 14.

XIII. alcsoport:
Kurz Joseph, alcsoportvezető. VII., Damjanich-u. 4.

XIV. alcsoport:
Schnabel Gottfried, alcsoportvezető. VII., Damjanich-u. 4.

Vidéki csoportok:

Újpesti főcsoport:
Bottke Ernst, főcsoportvezető. Szász K.-u. 14.
Pestszenterzsébeli főcsoport:
Schmidt Heinrich, főcsoportvezető. VIII., Mária T.-tér 6.
Budafoki főcsoport:
Schuman Wilhelm, főcsoportvezető.
Szentendrei főcsoport:
Buck Karl, főcsoportvezető.
Váci főcsoport:
Kahnert Hans, főcsoportvezető. Felsőgöd.
Győri főcsoport:
Heinke William, főcsoportvezető. Keffel-gyár.
Soproni főcsoport:
Schäffner Adolf, főcsoportvezető. Serfőzde.
Stoschitzky Rudolf, h. főcsoportvezető.
Kőszegi főcsoport:
Benmann Kurt, főcsoportvezető.
Szentgotthárdi kerület:
Buiatti Egon, kerületvezető.

Nagykanizsai kerület:
Nonnemacher Paul, kerületvezető, Csurgó.
Pécsi kerület:
Dr. *Röhl* Gerhardt, kerületvezető. Egyetem.
Érsekújvári kerület:
Kenngott Johannes, kerületvezető.
Füleki kerület:
Dorst Alfréd, kerületvezető.
Kassai főkerület:
Reinken Ludwig, főkerületvezető.
Ungvári kerület:
Hauser Wilhelm, kerületvezető. Beregszász.
Egri kerület:
Bunde Wilhelm, kerületvezető. Bélapátfalva.
Debreceni főkerület:
Dr. *Heybey* Wolfgang, főkerületvezető.
Kecskeméti kerület:
Gellért Friedrich, kerületvezető.
Szegedi kerület:
Grimm Horst, kerületvezető. Egyetem.

Semmi kétségünk sem volt aziránt, hogy a névsorban szereplő nemzetiszocialista megbízottak már régebben távoztak körünkből, a teljes biztonság kedvéért mégis tettünk néhány ellenőrző látogatást. A *Magyar Nemzet* munkatársa fölkereste dr. *Haeckel* Ernst Horthy Miklós-út 61. szám alatt lévő lakásán, *Pohl* Norberth alcsoportvezető lakását a IX., Gabona-utca 9. szám alatti és *Schlechte* Harry alcsoportvezetőt IX., Breznó-út 14. szám alatti lakásán. Mindegyikük már novemberben, vagy legkésőbb decemberben eltűnt onnan.

Semmi kétség aziránt, hogy a többiekkel hasonló a helyzet, de *ez természetesen nem jelenti azt, hogy egyikük sem bujkál valahol az országban.* Éppen ezért nyomatékosan felhívjuk a névsorra a *Magyar Nemzet* olvasóinak figyelmét. A hatóságok kétségkívül nagyon örülnének, ha üdvözölhetnének valakit a volt nácivezetőség tagjai közül!

Kedden hirdet ítéletet a Népbíróság Gáspár Jenő ügyében

A Népbíróság Pálosy-tanácsa szombaton délelőtt folytatta *Gáspár* Jenő volt sajtókamarai igazgató-főtitkár bűnügyének tárgyalását. Ezúttal tanúkihallgatásokra került sor. *Szilassy* Lászlóné, *Hajdu* Endre és *Méher* Berta tanúvallomása után dr *Lázár* Béla írót, a Petőfi Társaság tagját hallgatta ki a bíróság. Vallomása szerint Gáspár Jenő, mint kiugrott kispap, Egerből került Budapestre, ahol a zsidó származású Roheim-család vette pártfogásába. Ebben az időben Gáspár még nem volt antiszemita, később azonban a zsidóság ellen fordult. 1939-ben már azt hangoztatta, hogy *a Petőfi Társaságban nem lehet megmaradni, mert nagyon sok benne a zsidó.* Erdélyi József részben Gáspár ajánlatára került a Petőfi Társaságba, ahol a zsidók teljes eltávolítását követelte. Sztójay miniszterelnöksége idején a tanú arra kérte Gáspárt, hogy járjon közbe a zsidótörvény alóli kivételezése ügyében. *Gáspár a kérést elutasította azzal az indokolással, hogy a „zsidó az csak zsidó."*

Dr. *Hetényi* Béla ügyvéd a sajtókamara kiadói főosztályának ügyésze azt vallotta, hogy a sajtókamara igazgatását a választmány intézte, Gáspárnak csupán előkészítő szerepe volt. Az elnöknek arra a kérdésére, hogy Gáspár helyében kiadta volna-e a törölt újságírók listáját a politikai rendőrségnek, *határozott hangon nem-mel válaszolt.*

Máhrer György arról tett vallomást, hogy Gáspár még a nyilas rendelkezéseken túlmenően is rosszindulatúan intézte a zsidószármazású újságírók ügyeit.

Pálosy tanácselnök kérdésére Gáspár Jenő azt közölte, hogy a kamarából kizárt újságírók listáján, amelyet a politikai rendőrségnek kiadott, *körülbelül száz név volt.*

A népügyész indítványára az elnök kivonatosan ismertette a *Koszorú* és a *Magyar Sajtó* című lapok néhány cikkét, amelyeket Gáspár Jenő írt és amelyekben szélsőséges fasiszta szellem nyilvánult meg. Az elnök ezután a tárgyalást félbeszakította és annak folytatását május 22-én, kedden délelőttre halasztotta el. Ekkor kerül sor a perbeszédekre és előreláthatólag az ítélet kihirdetésére is.

Mindszenthy és Shvoy püspökök székhelyükre érkeztek

Ismeretes, hogy a nyilasok *Mindszenthy* József veszprémi és *Shvoy* Lajos székesfehérvári püspököket Sopronba hurcolták. A két fogságot szenvedett püspök párnapos budapesti tartózkodás után visszatért székhelyére Veszprémbe, illetve Székesfehérvárra.

Tilos a textilárúk exportálása

A minisztertanács *Takács* Ferenc iparügyi miniszter előterjesztésére szabályozta a textiláruknak az ország határain túli forgalmát. Erre vonatkozólag rövidesen megjelenik az iparügyi miniszter rendelete, amellyel mindennemű textilnyersanyagnak, félkész és kész árunak, továbbá a textilhulladéknak a fegyverszüneti egyezményben megállapított országhatáron túl történő kiszállítását *előzetes kiviteli engedélyhez köti.* Kimondja a rendelet, hogy *a rendelkezést megszegőkkel szemben internálásnak van helye.*

Razzia egy kávéházban, tíz előállítással

Szombaton délelőtt tíz órakor detektívek s rendőrök jelentek meg az Andrássy-út és Liszt Ferenc-tér sarkán lévő *Japán* kávéházban. Elállták a kávéház mindkét bejáratát s felszólították a kávéház vendégeit, hogy tíz percre mindenki foglalja el helyét. A „Japán"ban ugyanis a legtöbb kávéházi vendég állva beszélget, tárgyal, vagy köt üzleteket. Tíz perc alatt leigazolták a vendégeket. A kávéházi razzia eredménye: *tíz előállítás volt.* Azokat ugyanis, akik nem tudták személyüket kellőképpen igazolni, bekísérték a mozsárutcai kerületi rendőrkapitányságra s ott döntenek további sorsukról.

Hírek Mauthausenből

A napokban érkezett haza Budapestre a deportáltak hírhedt táborából, *Mauthausenből* dr. *Domokos* József ügyvéd, aki az átélt izgalmak következtében megbetegedett és most kórházban van. Domokos közölte, hogy *Szémere* Sándor, a Fiumei Kőolajfinomító r. t. vezérigazgatója, *Waldmann* Béla, a Shell r. t. igazgatója és dr. *Párkány* Frigyes ügyvéd Mauthausenben vannak, *egészségesek* és rövidesen szintén hazatérnek.

Londoni diplomás nő angol nyelvtanítást vállal. Andrássy-út 10, I. emelet 3.

EGY HARISNYA áráért egész nyárra szőrtelenít 250 P. *Fried Piroska* kozmetika, Teréz-krt 56.

Szerszámokat
(reszelő, harapófogó, csípőfogó, csőfogó, kalapács, fémfűrészlap, csigafúró, menetfúró stb.),
Öntödei-felszereléseket,
tételben, készpénzért veszünk.
VIOLA
Műszaki Kereskedelmi Vállalat, Budapest, VII., Klauzál-tér 16.

Malomszitaselymet,
daraszövetet bármely számban és mennyiségben veszünk. **Vízmentes ponyvák** minden nagyságban kaphatók. **Kollin Testvérek** műszaki textiláruk nagykereskedése, V., Szent István-tér 5.

Ausztriából és Auschwitzből visszatérő deportáltakat kérem, hogy hűgomról, Erdensohn Imréné sz. Balázs Boriska, Balázs Veráról, özv. Balázs Miksánéról, Balázs Andorról, aki 1043 szd. mint munkaszolgálatos tűnt el Ujradnáról, Balázs Józsefről, aki Breszt-Litovszknál a B. 620 szd-dal tűnt el, ha valamit is tudnak róluk, úgy kérem, hogy velem azt sürgősen tudassák. Balázs Gyula a. hadnagy, haditudósító, Budapest, V., Csáky-u. 7.

Üzlethelyiséget Baross-tér, Rákóczi-út, Körút, Károly-körút vagy Vilmos császár-úton
berendezéssel átvennék
„Lelépés" jeligére Singer-hirdetőirodába, Wesselényi-u. 35.

Fodrászok
hajvágógéprugók kaphatók. KOVÁCS ALBERT, Teréz-körút 10.

Egyszobás komfortos
közp. fűtésű (garcon) lakás esetleg berendezéssel, vagy öröklakás kerestetik „Sürgős 17" jel. Blockner, Vilmos császár-út 33.

22 év óta fennálló
Velvárt kerékpár
üzletemet június 1-től
Wesselényi-utca 57
alá helyezem át.

A város legforgalmasabb pontján lévő
ÁRUHÁZ
keres
uridivat és rövidárú cikkekkel rendelkező társakat, bérlőket.
Értekezés: dr. Fehér ügyvédnél, Szt. István-krt. 8. II. délután 4—5-ig.

Pollák Sarolta kozmetikus
Andrássy-út 32. Arcápolás. „Miracle" szépségápolószerek. „Miracle" szőrtelenítőszer pótolja a harisnyát. Rögtöni hatás.

Aranyat,
ezüstöt, drágaköveket jó árban veszek. Schmelczer Benő, Károly-körút 28, központi városháza.

Arzola, Neopol, Quassia, Novobolin, Rézmészpor
permetezőszerek, valamint pincegazdasági és **mezőgazdasági cikkek** kaphatók.
Nagy Ignác, pince- és mezőgazdasági, műszaki kereskedő, Bp., IV., Károly király-út 9.

Személy- és teherautót vesz, elad
Kovácsy autókereskedő, Paulay Ede-utca 18, 9—1-ig hétköznap.

Bokréta ruhafestéket
vásároljon kereskedőjénél.

Somos Miklós szabósága megnyílt.
VII. Erzsébet-körút 4. félemelet.

ERROL FLYNN
HÉT TENGER ÖRDÖGE
Hétfőtől Warnerfilm. **PALACE**
Uj előadáskezdetek: 12, 2, 4, 6.

Deutsch Ignác és Veje
Budapest, Vilmos császár-út 15.
posztó és bélésáru üzletét ujból **megnyitotta.**
Régi vevőit szeretettel várja.

Figyelem!
A Sepsiszentgyörgyi Textilművek Rt.
magas jutalmat ad annak, aki nyomára vezet az ostrom alatt *I. Mészáros-utca 48., V. Báthory-utca 7.* és *Budatétény, -Dézsma ház-utca 7.* számú raktáraiból illetéktelenül elvitt fonalaknak, cérnáknak és *textiláruknak,* valamint *XI. Orlay-utca 11.* számú raktárában tárolt fonalaknak és nagy kosárkofferben, böröndben és ládákban elhelyezve volt *női-, férfiruhák, fehérnemű, asztal- és ágyneműnek.* Bejelentések a központi irodában, V. Báthory-utca 7., I. em. 9—3. között.

Nevelőnőt felveszek
jó bizonyítvánnyal 11 hónapos kislányom mellé. Franciául beszélők előnyben, II. Júlia-utca 13, II. 10.

Dr. Kovács Tibort
701/XXV. kmszt. a pápai védett századdal vitték el a Hungária-körúttól a józsefvárosi pályaudvarra nov. 27-én v. Sopronfertőrákosra vagy Hegyeshalom mellé. Aki a századból visszajött vagy tud róla, értesítse feleségét: dr. Kovács Tiborné, I. Aladár-utca 4/b.

Butorszöveteink
gyártását újból megkezdtük. Üzemünk részére FONALAT, bútorszövetet vásárolunk. INTERIEUR SZÖVUDE
Városi iroda: V. Tátra-u. 20/b, II. 6. 2—4-ig.

GULYÁS divatszalón, IV, Régi-posta-u. 16.
szeretettel várja t. c. vevőit.

Kakaómasszát veszünk
Csokoládégyár, V. Csáky-utca 14.

Méterárút
és egyéb textilárút is nagy mennyiségben
veszünk
Nagykovácsy üzletház üzemi bizottsága

Szerszámgépeket
és kisebb üzemeket **veszek**
IV., Irányi-utca 27 I. em. 2.

Irógépet számológépet
villamossági cikkeket magas áron **veszünk.** Sárfi árúforgalmi, Erzsébet-körút 41 IV. em. d. u. 1—4-ig.

Barcs Andor
a Liszt Hugó cég volt üzletvezetője
Váris-köz 1
Brilliáns, arany, ezüst
vétel, eladás.

Mindennemű textilárut
veszek és eladok nagyban és kicsinyben. **KELEMEN ÁRPÁD**
textilkereskedő, Vilmos császár-út 19/A.

Aranyat, órát legmagasabb áron veszünk
özv. Lédererné és Becsei
V., Lipót-körút 16, Elit mozi mellett

ARANYat, BRILIÁNSt
(nagy köveket is) ezüstöt, órát előnyösen **VESZ** és elad
GYÉMÁNTHÁZ VII., Rákóczi-út **56.**

Színházi hírek

Tiszazug

Háy Gyula színművének bemutatója a Nemzetiben

Kevés feladat lehet nehezebb szerzői témaválasztásnál, mint jó színdarabot írni egy izgalmas riportból. Csak két szélső emberfajta mer erre nyugodt lélekkel vállalkozni: a dilettáns, vagy pedig az, aki író a javából. *Háy* Gyula szerencsére az utóbbiak közé sorolhatja magát, amit a huszas évek végén, egészen a hitlerizmus egyeduralmáig jól tudott a berlini és általában a német színházi közönség, később pedig szívesen megerősíthetett a moszkvai.

Heltai Jenő mondotta egyszer egy nagyon szép, álom és valóság mesgyéjén imbolygó darabjában, hogy az igaz író hivatása ugyanaz, mint a jó bíróé; az író, aki elárulja lelkiismeretét, a bíró, aki elárulja az igazságot — ugyanazt jelenti. A *Tiszazug* megmutatja, hogy az igaz író mindig jó bíró is. Mert a példa itt hiánytalan. Mi a Tiszazug története? Bűnper, amely a valóságban lefolyt és a maga idejében — két világháború közt — szomorú szenzáció volt. Még sokan emlékezhetünk, bármi történt azóta, az ottani, arzénnel pusztító férjgyilkos asszonyok kísérteties bűnperére. Miért tették, hogyan történhetett — erre felel a darab. Nincs az a bíró, aki teljesebb megértéssel, környezet, körülmények, emberi lélek igazságosabb mérlegelésével próbálná megadni a választ, mint Háy Gyula teszi, azzal az örökké döntő különbséggel a művészet hivatottjai javára, hogy az írót nem kötik földi paragrafusok és ott lesz igazán költő, amikor nem mer többé ítélni, mert az *egész* igazság mindig túlnő az ítéleten.

Kik a főszereplők? A gyilkos asszonyok? Nem. Maga a falu. A tiszazugi falu, nagybirtokok között beszorítva a kapzsi nyomorúságba, mindenre készen földéhségében. Az ilyesfajta népszínmű nem a szendergő középosztály andalítására termett volna: csak csodálni lehet néha, honnan ismert mindent a külföldön élő Háy Gyula töviről hegyire, honnan a társadalmi rajz akkurátussága, a fölény, a színpadi jelenetekbe kicsattanó gúny, de ugyanakkor — és ezért költő, nem propagandista — a mély szánalom és az igazságosság minden oldal felé.

A darab technikai megoldása, mozaikos jelenetezése, a téma sötét fortyogásával ellentétes, hűvös, fémszerűen csupasz, kemény hangja a harmincas évekbe forduló Berlin színházi hatásait mutatja, viszont az írói nyelv tiszta magyarsága, szép egyszerűsége csak gyermekkori emlékforrásokból fakadhat így.

Major Tamás úgy is, mint igazgató és mint rendező megmutathatta, milyen munkára tudja fogni az együttest. Nagy orosz példák hevíthették. A szereposztás nagyon szerencsés, a színészi gárda határozottan jó. Bármelyik nevet említjük előljáróban, igazságtalanok vagyunk egy másikkal szemben. De külön kell szólnunk *Szabados* Piroskáról, aki huszonöt év után tér vissza a Nemzeti Színházba. Jó hangú, jó kiállású, belső erőtől fűtött színésznő. Ha a boszorkánytánc jelenetét tompítja, a mérget áruló bába, aki más asszonyokkal gyilkoltat, hogy a maga beteg urát becézve ajnározhassa, hibátlan megszemélyesítőre akadt. *Gobbi* Hilda kaczkalábú, betegségtől bölcs, gonosz, koraérett gyermeket játszik. Olyan virtuozitással és könyörtelen, éles erővel, ahogy csak Gobbi Hilda tud játszani, ha a szerephez kedve van. *Somogyi* Erzsi nagyon jó, *Vidor* Feriké-nek rövke tízperce van, amit a naturalista színjátszás iskolájában lehetne tanítani, *Rápolthy* Anna nyafogó modorossága elragadóan helyénvaló ez alkalommal. De mind a többiek: *Eörv* Kató, *Füzes* Anna, *Gyarmati* Anikó, a finom *Ilosvay* Katalin, *Sitkey* Irén, *Vándory* Margit igen jók. A férfiak közül *Dávid* Mihály írói szeretettel formázott plébánosa élethű és kellemes. *Ladányi* Ferenc fiatal, *Balázs* Bence tinikus csendőre hibátlan. *Apáthi* Imre, *Baló* Elemér, *Bodnár* Jenő, *Gárday* Lajos, *Makláry* Zoltán, a fiatal *Koltay* Gyula és *Peti* Sándor epizódszerepekben is figyelemreméltó színészi munkát végeztek és hozzájárultak ahhoz, hogy a Nemzeti egy nagyon értékes, nálunk új magyar darabot méltó előadással tiszteljen meg.

Vámos Magda

Balra át!

Ha a *Pódium* célja *régi* színvonalának elérése, meg kell állapítanunk: mostani második műsora nagy haladást jelent ezen az úton. A gazdag és változatos műsorból kiemeljük a házi szerző — *Kellér Dezső* — szellemes, szatirikus korszerű tréfáit: „Ki szenvedett többet", „Napoleon és Hitler", „Irodalmi espresso". — A korszerűség síkján mozog *Boross Elemér* mulatságos „Közmunká"-ja, *Petrovics Béla* ötletes, csattanós „Öt perc késés"-e, *Földes Miklós* „Csendesen, csak csendesen" című vidám zenés jelenete, valamint *Nádassi László* kacagtató jelenete: „Mindenki ideges". A régi „klasszikus" kabarét *Emőd Tamás* képviseli a lírai melegségű „Plakát"-tal, s a „Magyar műhely"-lyel; *Éri Halász Imre* „Gazemberek" című jelenete Maupassant novellájának ügyes dramatizálása. *Török Rezső* régebbi darabja, az „Analfabéta tanfolyam" rendkívül mulatságos, de félreértésekre és érzékenykedésre adhat alkalmat. A „komoly" részből kiemelkednek *Fellegi Teri* kiváló művészettel interpretált énekszámai.

A színjátszásban Lengyel Gizi, Bárczi Kató, Kutas Ilona, Kardos Magda, Szentirmai Éva, Pethes Sándor, Komlós Vilmos, Feleki Kamill, Fekete Pál, Rátonyi Róbert, Dénes György, — a stílusos kísérő zenében Angyal László és Komjáti Károly jeleskednek. — Gondterhes életünkben kellemes, üdítő intermezzot jelent a Pódium fentebb vázolt műsora.

K. Gy.

Rapid szőrirtás
Fényvédők
Fehér kozmetika, Vilmos császár-út 15/a.

Háztartási, festék- és vegyi cikkel
foglalkozó üzletemet áthelyeztem V. Gr. Telekt Pál-u. 17. sz. alá. Nb. vevőimet és ajánlattevőimet tisztelettel várom. **Mendly Árpád.**

Néhai SZASZ KAROLA divatszalonjának vezetői
Irén és Lilly
szalonja IV. Apponyi-tér 5. I. emelet.

Jégszekrények
fürdőszoba berendezések, víz-, gáz-, fűtésszerelések. Wiesel és Markovits, Vilmos császár-út 52.

JACKET
Palapont koronák, Paladon- és fémlemezek.
SZEMERE
fogkerámiai laboratórium.
VII. Dohány-u. 57, II. 1.

Gárdos óra, ékszer vétel-eladás
Most: Károly-krt 16

Veszek
ballonanyagot, impregnált textilt, gumirozott textilt, bunaanyagot és mindennemű vízhatlan anyagot. **Bermann Fülöp**, esőkabát- és babynadrágüzem, Vilmos császár-út 33.

Büchler és Rausnitz
értesíti kedves vevőit, hogy
a régi helyiségben dolgozik
Nádor-u. 21
Arany János-utcai bejárat

Arizona
MINDENNAP 7-TŐL
FELLEGI TERI
TÁNC
JAZZ
HŰTÖTT NÉZŐTÉR ◘ ARTISTA MŰSOR

MA NYIT A STUDIO MOZGÓ!
(AKÁCFA U. 4.)
AZ IFJÚ EDISON
Mickey Rooney legszebb szerepe. (Metro-Goldwyn-Mayer film.)

Május 20 Vasárnap

A Nemzeti Segély operaházi estje

A „*Béke ünnepe*" címen rendezett előadást *Szent-Györgyi* Albert helyett dr. *Vajda* János vezette be közvetlen szavakkal. A *Fából faragott* tündéreként fellépő *Kálmán* Etelka balszerencséje, hogy ez a figura dramaturgiailag nincs kellően indokolva. *Zsedényi* munkája mintha ezt tükrözné: „Figyelek, hogy szép legyek." Az *Álomjáték* ifjú tehetségesei egyre jobban igazolják e pompás táncköltemény ihletett koreografusának, *Millos* Aurélnak bizalmát. Nagyot fejlődött *Tatár* s a decens *Patócs* is csillagnak indul. *Kálmán* kecses porcelánfigura, *Sziver és* a nyiltszíni tapsot megérdemlő *Ákos* Magda figyelmet kelt. *Szőke* Tibor karmesteri működése erősen árnyékolta a produkciót. A pompás *Népek hajnala*, noha előzetesen hirdetve volt, fájdalom, elmaradt s így *Milhaud* műve fejezte be az előadást. Az orosz *Ötök* mintájára alakított párisi *Hatok* közül való reprezentáns szerző bizalmatlan a saját szív iránt, de a háttérbe szorult érzelmi szférán kívüli parodisztikus és groteszk elemek mellett emberi hangok egyhítik a radikális dogmatikát. A hangsúlyozott szakmabeliség jegyét magánviselő termékből, igaz mellékzöngeként, de egy sajátos poézis kihallható. A zeneileg nem nagyigényű *énekes ballet* hangszerek, színek, mozgás és ének keverékę. Mulattatni, szórakoztatni akaró tréfás bonyodalmakkal telitűzdelt móka. *Harangozó* mozgalmas koreografiája, könnyed, változatos, groteszk, csúfondárosan szentimentális, mindenkép pompás munka. A spanyol jelenetet különösen jól megoldó *Ottrubay* fejlődése arra vall, hogy igazi ideje még most jön. Hogy a „*Salade*" nem francia-, hanem bab-, legjobb esetben burgonyasaláta, az a zenei tolmácsoláson múlik. Ez nem elég rugalmas, színes, könnyed és cizellált. *Ferencsik* színvonalas, de munkájából a kiröppenő francia szellem, az igazi esprit hiányzik.

G. E.)

Az újjászületett Maya

Az elkövetkezendő hét egyik érdekes színházi eseménye a *Fővárosi Operettszínház* premierszámba menő reprize: a *Maya* lesz. *Harmat* Imre és *Fényes* Szabolcs operettjét, amely eddig tizenöt országban került színre, új átdolgozásban, új revübetétszámokkal és zeneszámokkal tarkítva mutatják be, a nagy operettek stílusában és a modern revüjáték mozgalmasságában. A tizenöt év előtti bemutatón *Honthy* Hanna, *Somogyi* Nusi, *Szokolay* Olly, *Kertész* Gábor, *Sziklay* József, *Békási* István, *Sárosi* Andor játszották a főszerepeket, most ugyanebben a sorrendben elmondva: *Karády* Katalin, *Kiss* Manyi, *Csikós* Rózsi, *Básti* Lajos, *Latabár* Kálmán, *Gozmán* György, *Lendvai* Andor lép a közönség elé. Beszélgettünk a darabról *Fényes* Szabolccsal, aki ezeket mondotta:

— A Maya volt az első operettem, első szerelmem — *18 éves koromban írtam* és 18 éves multam, amikor bemutatták. A *Mayával* nem úgy történt, amint az első szerelmekkel általában történni szokott. Nem öregedett meg és amikor újra találkoztam vele, nem éreztem azt, mintha idegen lenne. Ellenkezően, számomra ugyanaz a friss, üde jelenség maradt, ami volt. Mégis igyekeztem csinosítani, újabb, modernebb, korszerűbb köntösbe öltöztetni és olyan új szereplőkkel megszólaltatni, akiket, úgy érzem, nagyon szívesen hallgat meg a mai közönség.

10 évvel hosszabbítja meg a fiatalságát Asszonyom *egyetlen* tubus *Hormocith B.-krém!* Száraz, érzékeny arcbőrnek egyenesen nélkülözhetetlen!

My Dear
kávéház és étterem
reggeli, ebéd, uzsonna, vacsora
Kávéházban 8—6-ig Grillben 6—9-ig
Csákváry
zongorázik
VI., Petőfi Sándor-utca 12

A Somlói-úti Csonka-villa kertjében játszadozó gyermekek között felrobbant egy gépágyúlövedék

Súlyos szerencsétlenség történt a Somlói-út 6/a számú villa kertjében: egy lövedék, amellyel gyermekek játszadoztak, felrobbant. A szerencsétlenség egy áldozatot és két súlyos sebesülést követelt.

A villa *Csonka* Bélának, az ismert gépgyárosnak volt tulajdona. Az ostrom alatt a kis családi villa porráégett. Délután a gépgyáros sógornője, *Csonka* Jánosné és egyik közeli rokona, *Császár* Györgyné gyermekeikkel a villa kertjébe mentek. Hat kis gyermek játszadozott a kertben, kissé távolabb szüleitől.

Hat óra után tompa robbanás hallatszott, *a gyermekek közül hárman véresen estek össze.* Kiderült, hogy az egyik kisgyermek a kertben egy lövedéket talált, amelyet a földhöz vágott. Az robbant fel és sebesítette meg a három gyermeket. A villából azonnal a Fehérvári-úti Csonka-gépgyárba mentek segítségért. A gyár orosz katonai parancsnoka autót küldött a sebesült gyermekekért, akiket a Baross-utcai sebészeti klinikára vittek. Az orvosok megállapították, hogy az ötéves Császár Ferenc életveszélyes sérüléseket szenvedett, de súlyosan megsérült kilencéves bátyja, Császár György és a hét éves Csonka Mária is. Császár György gyomrán sebesült meg, a kis Csonka Máriának pedig tüdejét és szemét sértette meg a szilánk. *Császár Ferenc a klinikára való szállítás után egy órával belehalt sérüléseibe*, a két másik gyermek állapota még mindig súlyos, de az orvosok szerint már túl vannak az életveszélyen.

A Somlói-úti villa kertjében lejátszódott tragikus esemény szerencsétlen utójátéka Budapest ostromának. Egyik **német** ejtőernyő, amely készlet-utánpótlást szállított, a villa kertjébe zuhant és a lőszeres csomagból esett ki a gépágyúlövedék, amely a szerencsétlenséget okozta.

Sajnos, a fővárosban **számos** áldozata van már a fel nem robbant lövedékeknek és *az áldozatok legnagyobb része a gyermekek köréből került ki.* A kórházakban és klinikákon súlyosan sérült kisgyermekek fekszenek, akik a tereken, romok közt és villák kertjében heverő srapnelek és lövedékek sebesültjei.

Arcbőre **szárazságát** megszünteti, arcbőre sejtjeit regenerálja Vitalkrém.

SZÍNHÁZAK MŰSORA

VASÁRNAP ÉS HÉTFŐ

Opera: Bánk bán (4), hétfő: Mosoly országa (4). — **Nemzeti:** Tiszazug (d. e. ½11 és ½6). — **Nemzeti Kamara:** Medve, A dohányzás ártalmasságáról, Civilizátor (½6). — **Művész Színház:** Három Molnár-egyfelvonásos (½5). — **Fővárosi Operettszínház:** Műsoros matiné (½11), Csárdáskirálynő (½2 és 5). — **Belvárosi Színház:** Különös éjszaka (3, ½6). — **Pódium:** Bálra át! (d. e. 11, d. u. ½3 és 5). — **Medgyaszay Színpad:** Francia szobalány (3, ½6). — **Arizona Irodalmi Varieté:** Megnyitó műsor (½3, 5). — **Szabad Színház:** Géptrombiták (5). — **Budai Színház:** Remény (½5). — **Új Színház** (Rózsa-u. 50): Bitypalaty (operett). (½6, vas. és ünn. ½3-kor is.)

MOZIK MŰSORA

APOLLÓ: 3 mákvirág (amer.). 3 Ritz Brothers. (½12, 2, 4, 6.)

BETHLEN (Bethlen-tér 3). San Francisko. Jeanette MacDonald, Clark Gable, Spencer Tracy. Előadások: hétk. 3, 5, 7. Vas. 11-kor is.)

CAPITOL: Egy tál lencse. Karády, Jávor. (1, 3, 5, 7, vas. és ünn. 11-kor is.)

CORVIN: Május (Tolnay Klári, Jávor Pál). Gyere velem nyolcosra (amerikai). Joan Blondel, Melwyn Douglas. (½3, ½5, ½7, szomb. és vas. 1-kor is.)

FORUM: Bagdadi tolvaj (angol). Conrad Veidt, Sabu. (½12, ½2, ½4, ½6.)

HIRADÓ: Budapest ostroma. Orosz világhiradó. Emlékszik? II. rész. Donald kacsa. (9-től este 9-ig folyt.)

KAMARA: Alipang (amerikai). Cary Cooper, Szabad május 1. riportja. (½12, 2, 4, 6.)

LLOYD: Aki mer, az nyer. Dick Powell és Anita Louise. (3, 5, 7, vas. és ünn. 1 órakor is.)

PALACE: Kék csillag (amerikai). Garry Cooper. (½12, ½2, ½4, ½6.)

SCALA: Asszony és a gép (francia). Madelaine Sologne, Erich v. Stroheim (½12, 2, 4, 6.)

SAGVÁRI (Csaba): Óz, a csodák csodája (amer.). Judy Garland. (½12, ½2, ½4, ½6.)

SZABADSÁG (Simplon): Párttitkár (orosz). (3, 5, 7, vas. 11, 1, 3, 5, 7.)

URÁNIA: Lenin októbere (orosz). V. Scsukin, a „Nép művésze". (½12, ½2, ½4,

Zongora szállítás, javítás hangolás
„Lyrának" Erzsébet-körút 19 Barcsai-utca sarok
Kölcsönzongorák legolcsóbban

Magaziner redőnygyár
új redőnyök készítését és javítást vállal.
V., Szent István-körút 1.

Iró-, számoló-, könyvelőgép
Eladás, vétel, csere, javítás, karbantartás
Nádai és Vágó
Műszerészmesterek — Irodagépvállalata
VI., Vörösmarty-utca 42

MISIK
Pilvax Fodrászata
teljes üzemben.
Pilvax-köz.
Szeretettel várja vendégeit.

Dr. Klinger István
fogorvost és feleségét, Kéri Terézt 1944 aug. 4-én Sárvárról deportálták. Aki tud róluk, kérem, értesítse Just Emilné Kéri Hedviget, IV., Váci-utca 18.

Békebeli
ruhafesték,
fog- és cipőkrém, színes celofánpapír nagy tételben s sok egyéb kapható Braun közszükségleti üzletében, Aggteleki-u. 4. Fésűket, varró- és géptűt, fonalakat kis és nagy tételben vesz. Termelők közöljék címüket. Vidéki kereskedők és kisviszonteladók olcsó bev. forrása.

Amoniákszóda
rézgálic, rézmészpor, formalin, naftalin és egyéb vegyszerek eladás és vétel. Gábor Andor és Társa, V. Légrády Károly-utca 18.

Fonalakat
mindenfajtát, függöny és függönyanyagokat, kézi munkacikkeket veszek és eladok.
Szekeres kézimunkaüzlet, Rákóczi-út 63. szám.

Vennék
szép, kifogástalan állapotban lévő, jóminőségű
kombinált szobabutort
Ajánlatok „Ajánlatok „Rekamié is" jeligére Tenzer hirdetőbe, Szervita-tér 8.

Super Ikonta II.
6x9 beépített fény- és távmérővel, 2.8 Tessar, „Legtöbbet ígérőnek" jeligére főkiadóba.

Toledó Acél
változatlanul régi helyén működik, V., Visegrádi-utca 47/a. sarok, Bejárat Wahrmann-utcából.

Fényképészeti tekercspapirt
veszek napi áron. Ajánlatok „Márkás fotopapir" jeligére a kiadóba.

Üzletfeleit a régi helyen, régi előzékenységgel várja
Reich Miklós
villamossági és műszaki nagykereskedés. Villamossági, háztartási cikket, kerékpárt és alkatrészeket, gramofont és lemezt veszek, cserélek és eladok. Vilmos császár-út 45.

Aranybeváltóhely
Partos István
DENTAL DEPOT
fogászati felszerelések, VII. Dohány-utca 92. sz.

Ludtalpbetét,
sérvkötő, gumiharisnya, nagyothallókészülék
+ KELETI J. +
IV. Petőfi Sándor-utca 17.

BAZSÓ BAROSS U. 66-68 **ING** HOZOTT ANYAGBÓL IS KÉSZÜL

SZÖVETET
szabókelléket és minden textilt legmagasabb árban VESZEK
Ledényi szabószaküzlete VII, Király-u. 15

SZÉKELY EMIL
ékszerész
Rákóczi-út 26.
Brillánsokat, aranyat, ezüstöt vesz.

Salgó 200 pengőt fizet társadalmi lexikonért
Nagymező-u. 38. Ó-utca sarok

Jó könyvet
akar **venni?**
Könyvet akar **eladni?**
Igényeit nagy raktárunk legjobban kielégíti
„Múzeum" könyvkereskedés
Múzeum-körút 5
Rozsnyai Róberné

Leányfalu — Önt is várja!
Június elsején megnyílik a Torony. Kitünő konyha, képyelmes szobák, szerény penziórendszer, mérsékelt árak. Felvilágosítás: Szent István-körút 2, V. 30. D. u. 3—4.

Valutát féláron vehet
Érdeklődők leveleit válaszbélyeggel „Hogy lehet ez?" jeligére kérem a kiadóba.

Amerikai
divatház
Székely és Liebschitz
IV. Calvin-tér 2.
Szövet-, selyem- és mosóáru üzletünket ujból megnyitottuk.
Mindennemü textilárut veszünk.

FOTÓCIKKEK! SZEMÜVEGEK!
Napszemüvegek
nagy választékban!
Elsőrendű minőség. — Szolid ár.
HATSCHEK ÉS FARKAS,
Andrássy út 31.
Rákóczi út 80.
AMATÖRMUNKA-KIDOLGOZÁS!

ERROL FLYNN
Hét tenger ördöge
HÉTFŐTŐL PALACE
(Warner-film)
Uj előadáskezdetek: 12, 2, 4, 6 órakor.

Irógép, számológép
vétel, eladás, csere
KOVÁCS A. ÉS TSA., Nádor utca 5.

SIKER!
SIKER!
SIKER!
SIKER!
SIKER!
KIROBBANÓ SIKER!
Prolongálva
CORVIN
Gyere velem nyomozni!

Ki tud
Seiden Gusztávné
sz. Rózsahegyi Tessáról, akit november 10-én vittek V, Árpád utca 11 alól az óbudai téglagyárba és onnét Hegyeshalmon át tovább. Értesítést kér férje fenti címen.

Ha vidékre utazik
autóval vagy vonattal, jó kereseti lehetősége van, ha elsőrangú készítményeimet, a következő, garantáltan vízhatlan, jóminőségű árukat magával viszi: babynadrág, babypelenka, ágybetét, gyermekkötény, háztartási kötény, asztalterítő, női és férfi-esőkabát, ballonkabát, viharkabát és más ujdonságok. Bermann Fülöp esőkabát- és babynadrág-üzem, Vilmos császár út 33.

Veszek
ballonanyagot, impregnált textilt, gumirozott textilt, bunaanyagot és mindennemű vízhatlan anyagot. Bermenn Fülöp, esőkabát- és babynadrág-üzem, Vilmos császár út 33. sz.

Pünkösd vasárnapján a
Széchenyi-strandfürdő
megnyílik

Bélyeg vétel, eladás, csere, Kaszab, Károly körút 3/a.

Ma nyit a Studió-Mozgó!
(Akácfa utca 4)
Az ifjú Edison
MICKEY ROONEY legszebb szerepe
(Metro—Goldwyn—Mayer-film)

ADY ENDRE:

Magyar jakobinus dala

A Martinovics-per 150 évvel ezelőtt kivégzett első magyar jakobinusainak emlékére közöljük ezt a verset.

Ujjunk hegyéből vér serken ki,
Mikor téged tapogatunk,
Te álmos, szegény Magyarország,
Vajjon vagy-e és mink vagyunk?

Vajjon lehet-e jobbra várni?
Szemünk és lelkünk fáj bele,
Vajjon fölébred valahára
A szolga-népek Bábele?

Ezer zsibbadt vágyból mért nem lesz
Végül egy erős akarat?
Hiszen magyar, oláh, szláv bánat
Mindigre egy bánat marad.

Hiszen gyalázatunk, keservünk
Már ezer év óta rokon.
Mért nem találkozunk süvöltve
Az eszme-barrikádokon?

Dunának, Oltnak egy a hangja,
Morajos, halk, halotti hang.
Árpád hazájában jaj annak,
Aki nem úr és nem bitang.

Mikor fogunk már összefogni?
Mikor mondunk már egy nagyot
Mi, elnyomottak, összetörtek,
Magyarok és nem-magyarok?

Meddig lesz még úr a betyárság
És pulya had mi, milliók?
Magyarország népe meddig lesz
Kalitkás seregély-fiók?

Bús koldusok Magyarországa,
Ma se hitünk, se kenyerünk.
Holnap már minden a mienk lesz,
Hogyha akarunk, ha merünk.

MŰVÉSZET

Tiszazug

— Háy Gyula darabja a Nemzeti Színházban. —

A falakon szentképgyüjtemény és a falak között él a méregkeverő bábaasszony, Tiszazug boszorkánya. Ebben a faluban megölik az asszonyok férjeiket a földért és vagyonért és úgy érzik, hogy ez a dolgok rendje, hogy a birtoklásért halált kell osztogatni. A nagybirtokok közé ékelt parasztok egymást emésztik, mert kell a föld és csak a halál ad helyet új birtokosnak.

Háy Gyula színművének ez az *epikus* tartalma, — mert a *drámai* tartalmat kissé lágyítja a főszereplő asszony szexuális szenvedése, nem kopog olyan keményen a gazdasági kényszerűség hangja, mint a mellékszereplők *elmondott* sorsában. Így erőteljesebben érvényesül az epikus vonal, — sajátosan filmszerű formában. A forma filmszerűségét nemcsak a sok jelenet, sok színváltozás erős tagoltsága adja, hanem elsősorban a jelenetek szerkesztése, a felfokozott feszültség magaslati pontján történő megszakítások.

Epikus tartalom, filmszerű formában: ebből tevődik össze ez a különös, magyar szinpadon egészen szokatlan játék, amelynek drámaiságát a párbeszédek tökéletes megszerkesztése mellett a szinpadi feszültség állandó tartása és fokozása adja. Lehetne vitatkozni afölött, hogy szükséges-e ennyit a szinpadra vinni, hogy nem lenne-e tömörebb a mű ennyi széttagolt jelenet nélkül; egy azonban bizonyos: az első mondatoknál, sőt már előbb, a kezdő hosszú némajáték közben elkapja a nézőt a játék sodra és a szinpadon a valóság vibrál, nyugtalanítóan, megrázóan és igazul.

A különös mű szinrevitele szokatlan játékstilust követel: ezt meglátta *Major Tamás*, a rendező. A filmszerüen elmondott epikus jelenetek egyéni, emberi szereplőit így *három marionett köré* csoportosította: *bálványszerű* gazda, a *rongybaba*-leány beteg figurája és a stilizált *boszorkány*-bába körül szédítő táncban forognak az események könyörtelen logikájától hajszolt *emberek*.

Bizarr mű, bizarr előadásban, a rendezőnek kemény kézzel kellett összefognia a játékot, hogy groteszkké ne váljék. A hatalmas munka sikerrel járt. Megdöbbenve ültünk a nézőtéren, a párbeszédek pergőtüzében és a színészegyüttes játékának eddig ismeretlen ízétől lenyügözötten.

A naturalista játékhoz szokott néző néha furcsálva figyelt a szinpadra. A gyilkos tettének leleplezésétől rémülődző parasztasszony hisztériás rohama, a pénz és halál szadisztikus mámorában perverz táncot lejtő bába, a halott apja fölött kaján hollóként kuporgó beteg leány meghökkentő volt első pillantásra. A játékfolyamatba szervesen illeszkedő furcsa jelenetek azonban olyan sötét mélylélektani folyamatokat tárnak fel és olyan palástolt ösztönök megnyilvánulásásnak nyitottak utat néhány percre, amiket sem több, sem kevesebb, sem más eszközzel nem lehet szinpadra vinni. A rendezés és az együttes megtalálta a helyes, az egyetlen megoldást.

Tiszazug titka: az évszázadok óta megnyomorított paraszt és a társadalmi bilincsekből gonosz utakra törő lélek, a földéhség és a sötétpiros szekszualitás végzetes találkozása.

A játék szereplőinek kijár a legnagyobb elismerés, amit bíráló egységes munkát végző színészeknek csak adhat: egyikük nevét sem említjük meg külön, mert művészi, önzetlen és igaz *együttesjátékot* láttunk.

A „Tiszazug" előadása az új és korszerű szinjátszóstilus első jelentkezése a magyar szinpadon.

Erdődy János

Zathureczky Ede igazolása

Minthogy a sajtóban Zathureczky Ede zeneművészeti főiskolai főigazgató igazolásával kapcsolatosan az ítélet előtt különböző vélemények láttak napvilágot, az igazolóbizottság szükségesnek tartja határozatának és indokolása lényegének nyilvánítását.

A bizottság Zathureczky Edét igazolta, bár a letünt rezsim alatt tanusított magatartásával kapcsolatosan súlyosabb jellegü vádak merültek fel ellene. Ezekkel szemben igazolást nyert viszont, hogy egyfelől a Szent-Gyögyi-féle ellenállási csoport utasítására cselekedett, másfelől az igazgatása alatt állott intézménynek, illetve tanári karának védelmét szolgálta.

A bizottságot döntésében az a szándék vezérelte, hogy Zathureczky Ede művészi munkájával résztvegyen a demokratikus Magyarország zeneéletének újjáépítésében.

(*) **Egy festőművész halála.** Geiger Richárd, a régi művészgárda jeles tagja, február 9-én 75. évében elhúnyt. Színes zsánerképei változatos tárgyukkal közismertek voltak. Ezekkel, valamint arcképfestményeivel gyakran szerepelt különböző kiállításokon. A most letünt korszak sok lelki bánatot okozott neki és 75 éves kora sem tudta megóvni a nyilasok atrocitásaitól. A sok lelki gyötrelem rövid betegség után végülis sírba vitte. E hó 10-én helyezték örök nyugalomra.

(*) **Szocialisa zenedélutánt** tart az V. ker. pártszervezet május 20-án, pünkösdvasárnap d. u. 5 órakor, a szervezet dísztermében (Szt. István körút 18.) Közreműködnek: Kilián Edit, a Kotányi növérek, Zengő Ibolya, Erényi R. Antal, Stephanides Károly.

(*) **A „Csárdáskirálynő"** szombaton, május 19-én jutott el 50-ik előadásához a Fővárosi Operettszinházban. A szinházat zsufolásig megtöltő közönség melegen ünnepelte a darab főszereplőit, elsősorban *Dobay Líviát*, *Sárdy Jánost* és *Latabár Kálmánt*.

(*) **A Szociáldemokrata Párt VI. kerületi** szervezete 13-án, vasárnap délelőtt nyitotta meg képzőművészeti kiállítását az Ernst-múzeumban. Kiss Roland elvtárs, belügyi államtitkár, a pártszervezet elnöke ismertette a szocialista munkásság állásfoglalását a művészet szempontjából.

Mi lesz a Színművészeti Akadémiával?

A színházak, iskolák, sőt újabban már az egyetemek is javában működnek, csak a Színművészeti Akadémián nem indult meg a munka. Igaz, hogy az Akadémiának nincs igazgatója, épületét súlyos bombakár érte, de a vezető személyének, sem a helyiség kérdése nem megoldhatatlan, s nem lehet akadálya annak, hogy az Akadémia minél sürgősebben megkezdje működését. A növendékek nem veszíthetnek egy egész esztendőt, különösen ma nem, amikor oly nagy szükség van képzett fiatal színészekre. A munka megindításával egyidejüen, természetesen, bizonyos reformokra is szükség van az Akadémián, amelynek tanterve elavult, módszere idejét multa, s tanári karának egy része nem alkalmas a tanításra. Várjuk, hogy az illetékes tényezők a legrövidebb időn belül megoldják a nehézségeket és a tanítás még ebben az iskolai évben megindulhat.

(*) **Hegedüest.** Batári József, a rokonszenvesen komoly törekvésü fiatal hegedümüvész kétségtelenül jól választott, amikor *Farnadi Edith* zongoraművésznőt kérte fel társul. Erről a sokáig méltatlanul elhanyagolt művésznőről már gyakran állapitottuk meg, hogy nemcsak első sorába tartozik zongorakisérőinknek, hanem a legjobb magyar női zongorakisérő. S nem csupán gyakorlata és bő tapasztalata révén vált azzá, hanem természetes lendülete által is, amely, ha erre szükség mutatkozik, magával viszi, sőt magával ragadja partnerét. Olyan kisérő, aki felajzza partnerét s nem nehezedik nyügként reá. *Farnadi Edith* megérdemli, hogy most immár méltó keretek között számolhasson be szólista fejlődéséről is. *Batári József* izlésesen összeállitott müsorából *Händel* D-dur és *Cesar Franck* A-dur szonátáját, továbbá *Mendelssohn* versenyművét emeljük ki. Sokszor jeleztük már, hogy e mű zárótételét kár elsietni, mert a száguldó iram nem kárpótol a muzsika elsikkadó szépségeiért.

J. S.

(*) **A Fővárosi Operettszinház** május 25-én hozza szinre a „Maya" című operettet, *Karády Katalinnal* a főszerepben.

SZINHÁZAK MUSORA

Vasárnap.

Opera: Bánk bán (4). — *Nemzeti Szinház:* Tiszazug (½11, ½6). — *Nemzeti Kamaraszinház:* A medve, A dohányzás káros hatásáról, A civilizátor (½6). — *Belvárosi Szinház:* Különös éjszaka (½11, ½5). — *Művész Szinház:* Molnár-vigjátékok (11, ½6). — *Szabad Szinház:* Géprombolók (11, 5). — *Fővárosi Operettszinház:* Csárdáskirálynő (½2, 5). — *Budai Szinház:* Remény (3). — *Pódium:* Balra át (½3, 5). — *Medgyaszay Szinpad:* Francia szobalány (5). — *Royal Revü Varieté:* Megnyitó müsor (½6). — *Arizona Irodalmi Kabaré:* Megnyitó müsor (½3, 5). — *Népvarieté:* (3, ½6).

JÖVŐ HETI MÜSOR

Operaház: Hétfő: Mosoly országa (4). Kedd: Sevillai borbély (4). Szerda: Nincs előadás. Csütörtök: Hovanscsina (4). Péntek: Filharmónia (5). Szombat: A rózsa lelke, Bajazzók, Francia saláta (4). Vasárnap: Tosca (4). — **Nemzeti Szinház:** Hétfő: Tiszazug (½11, ½6). Egész héten: Tiszazug (½6). Vasárnap: Tiszazug (½11, ½6). — **Nemzeti Kamaraszinház:** Egész héten: A medve, A dohányzás káros hatásáról, A civilizátor (½5). — **Belvárosi Szinház:** Hétfő: Különös éjszaka (½11, ½5). Egész héten: Különös éjszaka (½5). Vasárnap: Különös éjszaka (½11, ½5). **Művész Szinház:** Hétfő: Molnár vigjátékok (11, ½6). Egész héten: Molnár vigjátékok (½6). Vasárnap: Molnár vigjátékok (11, ½6). — **Szabad Szinház:** Hétfő: Géprombolók (11, 5). Egész héten: Géprombolók (5). Vasárnap: Géprombolók (11, 5). — **Fővárosi Operettszinház:** Hétfő: Csárdáskirálynő (2, 5). Kedd, szerda, csütörtök: Nincs előadás. Péntek, szombat: Maya (5). Vasárnap: Maya (2,5). — **Budai Szinház:** Remény (½5). Kedd, szerda, csütörtök: Nincs előadás. Péntek, szombat, vasárnap: Rang és mód (½5). — **Pódium:** Egész héten: Balra át (½5). Vasárnap: Balra át (½3, 5). — **Medgyaszay Szinpad:** Hétfő: Francia szobalány (3, ½6). Egész héten: Francia szobalány (½6). — **Royal Revü Varieté:** Egész héten: Megnyitó müsor (½6). Vasárnap: Megnyitó müsor (½3, ½6). — **Arizona Irodalmi Varieté:** Hétfő: Megnyitó müsor (½3, 5). Egész héten: Megnyitó müsor (½5). — **Népvarieté:** Hétfő (3, ½6).

MOZIK MŰSORA

CORVIN: Szabad május 1. Riportfilm. Emlékezz (Tolnay Klári, Jávor Pál). Rövid magyar film. Gyere velem nyomozni... (Melvyn Douglas, Jean Blondell). Amerikai vigjáték. Második hétre prolongálva. Előadások: ½3, ½5, ¼7, vasárnap, ünnepnap és szombaton 11 órakor.
PALACE: Szombat, vasárnap: Kék csillag (Gary Cooper): Pünkösdhétfőtől: Hét tenger ördöge (Erol Flynn). Kertész Mihály világfilmje. Előadások: 1, 3, 5, 7.
LLYOD: Szabad május 1. Riportfilm. Aki mer, az nyer (Dick Powell és Anita Louis). Énekestáncos amerikai vigjáték. Előadások: 1, 3, 5, 7.
ÓBUDA: Számum. Ifj. Douglas Fairbanks világfilmje.
JÓZSEF ATTILA (Rákospalota): Szombat, vasárnap: Zola. Paul Muni világfilmje. Hétfőtől: Ködös utakon.
WEKERLE (Kispest): Fekete péntek. (Boriss Kerloff—Lugosi Béla).
CORSO MOZI (Újpest): Ököljog. Stan és Pan.
VILÁGOSSÁG (Pesterzsébet): Brodway Melodie. Amerikai revüfilm.
ADRIA MOZGÓ (Pestszentlőrinc): Kölcsönkért kastély. Hétfőtől: Az én lányom nem olyan... Magyar filmek.

S A K K

Végjátéktanulmány.

Boros Sándor, Ujpest.

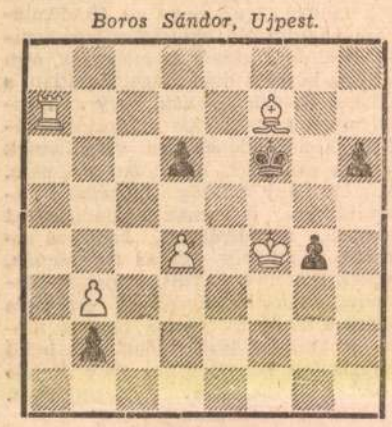

Világos nyer.

1. Fg8! b1 V, 2. Bf7† Ke6, 3. d5† Kd5:, 4. Bc7† Kd4, 5. Bc4† Kd3, 6. Fh7† nyer. A megtévesztő 1. Fd5 nem vezet eredményre, mert 1.... b1 V, 2. Bf7† Kg6, 3. Fe4† Ve4:†, 4. Ke4: Kf7: után sötét nyerne.

*

Nimzóindiai

(St. Gallen, 1943)

P. Lob	*K. Soller*
Világos	Sötét

1 d4 Hf6, 2. Hf3 c5, 3. c4 e6, 4. Hc3 cd4:, 5. Hd4: Fb4, 6. Vc2 Fc3:† (Túl korai. Jobb Hc6), 7. bc3: 0—0, 8. Fg5 d5, 9. Bad1 Fd7, 10. cd5: ed5:, 11. g3 (A huszár lekötése tovább tartható 11. e3 folytatással), 11.... h6!, 12. Ff6: Vf6:, 13. Fg2: Fe6?, 14. Vb1 b6, 15. c4 Bfd8, 16. 0—0 Ha6, 17. Hc6 Ff5? 18. Vf5:! Vc6:, 19. Fd5: Vc5, 20. Vf7:† sötét feladta.

A Magyar Dolgozók Országos Sakkszövetségének szervezőbizottsága ma délelőtt 10 órakor ülést tart VII, Wesselényi utca 73. szám alatti helyiségében. Felkéretnek az egyesületi intézők és az újabb csatlakozók a megjelenésre.

A MADOS igazolóbizottsága felhív mindenkit, aki magyar sakkozó fasiszta magatartásáról ténybeli adatokat tud, hogy azt a bizottságnál jelentse be. Elsősorban maguk a sakkörök tartoznak tagjaikkal szemben igazoló eljárást lefolytatni és az idevonatkozó jegyzőkönyveket a MADOS-hoz juttatni. A sakkszövetségi igazolóbizottság a második és végleges fórum az igazolások szempontjából.

Budapest egyéni villámsakkbajnokságáért kiírt verseny a legteljesebb siker jegyében bonyolódott le. A Magyar Dolgozók Országos Sakkszövetsége tehát jó versennyel kezdte meg első nyilvános ténykedését, amelyre felsorakozott a magyar sakkozás színe-java. A szervezőbizottság elnöke, Dalmadi Jenő szívélyes szavakkal üdvözölte a szép számmal megjelent versenyzőket és érdeklődőket. Meleg szavakkal köszöntötte a 75 éves Maróczy Géza nagymestert, aki betegen is szükségesnek látta, hogy megjelenésével buzdítsa az ifjabb sakkozó nemzedéket. Maróczy nagymesterünket a megjelentek szeretetteljes és lelkes ünneplésben részesítették. Dalmadi beszédében a munkásság, az ifjúság és a haladó értelmiségi sakkozók együttműködésére buzdított. Maróczy Géza nagymester hasonló szellemű felszólalása után Balogh László versenyvezető kitűnő, szakavatott irányításával megindult a verseny. Az elfogadott 48 nevező négy 12-es csoportba osztva bonyolította le az elődöntőket. A tovább jutott 16 versenyző érdekes és izgalmas fordulatokat kiváltó küzdelméből a következő sorrend alakult ki: 1. Feldmann Tibor (Magyar Munkás Sakkör), 2. Füstér Géza (MÁV Törekvés) egyformán 13 ponttal. A helyezés kérdését a Berger—Sonneborn-rendszer alkalmazása döntötte el. Viszont a bajnoki címért lefolytatott külön mérkőzésen Füstér nagyobb rutinja érvényesült maradéktalanul. 3. Dr Vajda Árpád (Pesterzsébet) még ma is elpusztíthatatlan értéke a magyar sakkultúrának. 4., 5., 6. Szedlacsek, Tipary, Szilágyi. 7. Csiszár. 8. Csillag, mindannyian kiváló művelői a villámsakkozásnak. A pontos és zökkenőmentes rendezés munkájában a versenyvezető mellett még Brádt, Csanády, Kollin, Prückler és Rög sakktársak buzgólkodtak sikerrel.

Kovacsics H., Soroksár. Ezidőszerint sakkrovatunkban nincs megfejtési verseny. — **III. kerületi MKP.** A kívánt adatokat néhány nap múlva rendelkezésükre bocsátjuk. — **Többeknek.** A folyó hó 13-i végjátéktanulmányban f7-re sötét gyalog helyezendő.

— A „Fotoosztály" azonnali belépésre keres elsőrangú laboránst nagyításokhoz és egy portréretusőrt. Jelentkezés Vámos elvtársnál 11—1 között a *Népszava* szerkesztőségében.

— Hét áldetektívet fogtak el Ujpesten. A pestkörnyéki városokban is garazdálkodnak álrendőrök és áldetektívek. Ujpesten hét áldetekívet tett ártalmatlanná a rendőrség.

— Bujáki György elvtárs (Győr) értesíti a győri elvtársakat, hogy él és mint katona szolgál az új, demokratikus hadseregben. Kéri értesítsék szüleit is: Győr, Likocspuszta. Címe: Magyar I. utászszázlóaljparancsnokság, Jászfelsőszentgyörgy, községháza.

Főszerkesztő: *SZAKASITS ÁRPÁD*
Felelős szerkesztő: *SZÁVA ISTVÁN*
Felelős kiadó: *KÖMÜVES JÓZSEF*
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza
A közlemény végén a (×) jel fizetett hirdetést jelent
Nyomatott: Légrády Testvérek nyomdájában.
Felelős nyomdavezető: JÁNOSI PÉTER

Veszek
ÉKSZERT és PERZSA
összekötő szőnyeget.
Wesselényi utca 29, I. 5.

Eternit-pala portálra
bútorra kapható. Reform palaüzemnél, VIII, Táncsics u. 4.

Briliánst, ékszert, aranyat
napi áron vásárol
Scheer György
Semmelweis utca 19., félem. 1.

Kereskedők! Csokoládé és cukorkaáruk
legolcsóbb beszerzési forrása Soproni cukorkanagykereskedő, VIII., Kun utca 7.

Arany,ezüst,briliáns
vétel, eladás legmagasabb napi áron
Adler László
ékszerész
Budapest, VIII, József körút 32.

Órákat, aranyat magas áron veszünk, javítunk. Óraüveg megvárható. **Deutschné és fia, Király u. 52.,** üzlet.

Oroszul, angolul, franciául tanítok. Rotkel, Damjanich u. 32, III. 5.

GANZ ÉS TÁRSA R. T. budapesti céghez (Waggongyár, Törzsgyár, Villamossági gyár és Hajógyár) a Nemzeti Bizottság által kiküldött igazolóbizottság működését megkezdte. Elnök: Wisnovszky Antal, VII, Cserhát utca 13, I. 7. A bizottság ezúton felhívja mindazokat, akik a vállalat összes alkalmazottainak (felügyelőbizottsági és igazgatósági tagok, tisztviselők, munkások, altisztek, külső szakértők, tényleges és nyugállományban), fasiszta, németbarát, vagy reakciós tevékenységéről, valamint a magyar nép érdekeit sértő magatartásukról tudomással bírnak, hogy az erre vonatkozó bejelentéseiket, adatokkal alátámasztva az igazolóbizottságnak nyolc napon belül nyujtsák be (olvasható aláírás és pontos cím) az alábbi címekre: Wisnovszky Antal, VII, Cserhát utca 13; Závodszky József, VIII, Ludoviceum utca 10. Névtelen bejelentésekkel a bizottság nem foglalkozik. A tárgyaláson panaszainak előadására bárki megjelenhet. Az igazolás alá vonandók névjegyzéke és a tárgyalás napja a vállalat valamennyi üzemében és irodájában közszemlére van téve és a hivatalos órák alatt megtekinthető. Az igazolóbizottság.

B. H. Z. tagok (kisegítők is) jelentkezzenek június 1-ig VIII, Nagytemplom utca 24. alatt.

Kisjókai Ágoston Sándor textil kis- és nagykereskedése újból megnyilt. Vesz és elad. Semmelweis utca 19.

Férfiöltönyöket, jó állapotban levőt, szöveteket, selymeket veszünk. Arató és Salavits, Erzsébet körút 24. Emeleten.

PERZSASZŐNYEGET, régiséget, textilárut veszek. **Garai tér 19. Jármosné.**

Kerékpáros vagy triciklivel rendelkező árukihordót keresünk. **Pharmacia** gyógyszergyár, Izabella tér 6.

HASZNÁLT hálók 4500-tól, konyhák 1600-tól, Uj és hazsnált komb. szobák. **BUTORMAGAZIN, Mária utca 48.**

Engerauból továbbhurcoltak közül, ha van már itthon valaki, kérem, jelentkezzék Rabineknénál, Andrássy út 1, vagy közölje címét és felkeresem.

Lampart rendszerű, kifogástalan **fürdőkád,** kályhával, jutányosan eladó. V, Kárpát u. 13—15/a, I. lépcső, II. em., délelőtt. Hofbauer.

Csillaghegyi ÁRPÁD STRANDFÜRDŐBEN nyaraló lakások kiadók. Felvilágosítást nyujt **Csillaghegyen,** a fürdőben az igazgatóság.

EXPRESS-FOTO most: **VI. ker., Teréz körút 17. sz.** Igazolványképek.

Dr Bársony Miklós specialista bőr- és nemibetegeknek, ismét rendel 11—1-ig, 3—6-ig. Rákóczi út 40.

BŐRCIPŐ talpalás, sarkalás May, Jókai tér 5. Andrássy út sarok.

Keresem **Schäffer Lászlót** és **Jászai Marcelt,** Balf, december végén Győrött szökésben. Értesítést kérek: Schäffer, Német utca 32.

Dr Rosenberg Zsigmondnét, Rosenberg Magdát, VI, Szobi u. 5. alól I. 2-án egy nyilas elhurcolta, Varga Péterné, Varga Éva néven szerepeltek. Aki tud róluk, kérjük, közölje: Dr Rosenberg, V, Kresz Géza utca 24.

Szakmában gyakorlott munkásnőket felveszünk. Hazai Szivarkapapirt Előállító kft., Budapest, V, Szalay utca 3.

Papirzacskóragasztónők gyakorlattal, magas fizetéssel felvétetnek. Szász, Szív utca 63.

Gyakorlott **SZALAGSZÖVŐMESTERT KERESÜNK.** Eddigi működés és fizetési igény megjelölésével „Szalagszövő" jeligére Patak hirdetőbe, Vilmos császár út 29.

Jól tejelő **KECSKÉT** és fiatal **FARKASKUTYÁT** (idomitottat) keresünk. **Reich Adolf Fiai zsinórgyár,** Budapest, XIII, Váci út 173.

Használt bútorcsere, hálók, komb. szobák, rekamiék, fotelágyak, konyhák olcsón. Bányafalvinál, Izabella utca 11.

Mindenesfőzőnőt magas fizetéssel felveszek azonnalra. Dr Berger, V, Szent István krt 10.

Vegyészeti segédmunkást felveszünk. Müller Testvérek vegyészeti gyár rt., VI, Lehel utca 27/29.

Dr Bródy Ferenc bel- és gyermekszakorvos ismét rendel: V, Váci út 6.

Keresem **ñamat,**
Csomor István
honvéd, Nagyölved szül., aki az Esztergomi gk. osztálynál szolgált, Budán esett fogságba, aki tud róla, értesítsen, nyomravezetőt jutalmazom. Szmetana Györgyné, XIII. ker., Visegrádi utca 107.

VIGOGNE FONÓKÉSZLETET veszek. Sörház utca 4. Meggyes.

Keresem
Herman Pál
szolnoki légvédelmi tüzért, aki P. 123. tábori szám alatt utoljára 1944 okt. 26-án Dunaföldvárról adott hírt magáról. Értesítést kér: Hargita Ferenc, VII., Károly kir. út 13—15. III. emelet 16.

Pusztamizsei és 101|301
bajtársak V. 20-án 10 órakor a Parlament-kávéházban találkozunk. Ott legyetek!

Felhívom
Koppány János
bornagykereskedőt, hogy Hévizen bérelt „Nádor-szállót" nyolc napon belül foglalja el, ellenesetben a szerződés hatálytalan. Dr Hankovszky.

Keresem férjemet,
Pajzs Kálmánt
sógoraimat, dr Siklós Ede orvost, Győrből deportált Stern Miklóst, szüleinket, dr Gárdos Andor orvost és feleségét. Könyörgöm, aki tud róluk, értesítsen. Pajzs Kálmánné, Teréz körút 34., IV. 7.

Malombérletet
keresek. Fővároskörnyéki előnyben. Ajánlatokat Jáhn József, Budapest, V., Wahrmann u. 6 r.-ra kérek.

100-as D. K. V.
eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Gyapjukereskedők
és Bizományosok Országos Egyesülete újból megalakult. Vidéki gyapjusok jelentkezzenek írásban. Paulay Ede u. 41.

Kereskedők!
férfizokni, tennisz-zokni, nyári ingek, kötött-, szövött-, méter-, textiláruk kaphatók.
Káldi
nagykereskedés, Izabella utca 69., d. e. 8—2-ig.

Nagy európai
bélyeggyüjtemény kiárusitása
Kertész Miklós bélyegüzletében, IV., Kossuth Lajos utca 17., az udvarban.

Perzsaszőnyeget
komb. butort, drapériát magas áron veszek. Németh, Ankerköz 3. Toghia textilüzlet.

Ifj. Tass Kálmánt
keresem, aki Szombathelyen 503. kórház gkvezető volt. Kérem a Zrinyi Ilona u. 12. sz. a. levő ismerősöket, hollétéről értesítsenek. Id. Tass Kálmán, Dob u. 94—96.

Mosómestert
keresek azonnali felvételre. Nova, Vsegrádi u. 31.

Ki tud **Donáth János** gépkocsizóról, Ungvár, T. sz. 598. Keresi Godány Ferencné, Nagykőrös, Szalai utca 6.

Schwarz Miksa
vasáru-nagykereskedés
Izabella utca 43. ismét a régi előzékenységgel áll üzletbarátai rendelkezésére. Kéri szállítóit, keressék fel ajánlataikkal. Régi minőség raktárról.

Liebner Istvánt
1944 december 2-án gyalog vitték a téglagyárból Dorogon keresztül Hegyeshalom felé. **Aki tud róla,** értesítsen Szent István-tér 4. szám alatt.

Asztalosok
segédmunkások felvétetnek. — Dékány, IX., Üllői út 121. II. emelet 13.

Ki tud fiamról,
Sputz Ottóról,
aki Simsik Ottó néven is szerepelt. A nyilasok 1944 december 29-én a Semsey Andor utca környékéről elhurcolták. Szíves értesítést kérünk jutalom ellenében: Sputz Sándor, Víg utca 8.

Férfi-, nőikalap
tisztítás, javítás, uj kalap, turbán eladás.
KARDOS,
IV., Petőfi S. utca 3. I. emelet.

ARANY-BEVÁLTÓHELY!
Partos István
DENTAL DEPOT
fogászati felszerelések vétele és eladása,
DOHÁNY-U. 92.

Nagyon kérem mindazokat, akik 1944 jul. 8-án **Békásmegyerről** valószinüleg Kassa irányába deportált
Hevesi Béla és Molnár Alfréd
sorsáról bármit tudnak, címüket velem közölni szíveskedjenek. Dr Horváth Tamásné, V., Gr. Teleki Pál u. 16. I. em. 1.

Kempler Ilonkát
keresem, akit a nyilasok elhurcoltak. Az utolsó hír tőle dec. 3-án Sopronból, Ilonamajorból jött. Aki tud róla, értesítse Fábernét a **Népszava** kiadóhivatalában. VIII., Conti utca 4.

Fenyvesi Gábort,
a férjemet keresem, akit októberben a Holló u. 10. sz. alatti lakásáról elhurcoltak a nyilasok. Az utolsó hír Dunaszegről érkezett, ahol a 12-es sáncásó századdal vonult át. Aki tud róla, értesítsen a Dohány u. 76. sz. alatt lévő pártszervezeti helyiségben.

OSTYASUTÓ szakmunkás sürgősen kerestetik, jó fizetéssel. **Tűzoltó utca 54.**

ÜVEGVÁGÓ
120.— pengőért kapható. Erzsébet krt 24., III. 18.

Veszünk mindenfajta minőségű zsákot, ponyvát.
Mezőzsák, V., Perczel Mór u. 2.

Keresem
KOVACSICS PÁL
híradós hdp. szakaszvezetőt vagy már őrmestert. Zarkaházán volt Z/444. táb. postaszámon. Utoljára állítólag márc. 20—25-e között látták Dunántúlon. Értesítést kér aggódó felesége, Kovacsics Pálné, Bp., IX., Üllői út 53/a, fszt. 8.

Használt szőnyeget
szelontakarót minden mennyiségben veszek. Ungár Fülöp, Vilmos császár út 18.

ÁRANY, ÉKSZER, PERZSASZŐNYEG
VÉTEL, ELADÁS **VERŐ,**
Wesselényi utca 9., II. 1. 9-től 2 óráig.

Nuszbaum Fülöpné
szül. Garai Eta 1944 augusztus 4-ig Sárváron volt. Onnan Auschwitzba vitték. Aki tud hollétéről, értesítsen. Dita cipőüzlet, Teréz krt 1/B.

Ipari varrógépeket veszünk.
Ajánlatokat „Trikó varráshoz" jeligére Blocknerhez, Városház utca 10.

Gyöngy Magyar Tea
kamilla, hársfa, stb. kis csomagolásban **ismét kapható.** — Nagybani árusítás IX., Erkel utca 17.

Csokoládéüzem
csokoládé, kakaóbab, kakaóvaj minden mennyiséget vesz. — **Skultéti,** Szigetvári u. 22.

Jánoshalmai határban,
2 nő és 1 férfinek eltemetésre átadták november elején Czakó János és honvédtársa temetét. Aki tud róla, írjon Czakó Károly, Nagykáta, 1299. sz.

SOKSZOROSITÓGÉP
új állapotban eladó. Thaly Kálmán utca 56. Morvay.

Könyvkereskedők! Kölcsönkönyvtárosok! Könyvvásárlók! Legmodernebb regények, új állapotban, meglepő olcsó árban kaphatók. Langer könyvesbolt, IV, Múzeum körút 29.

Rezsitárs váciutcai corso részén kerestetik. Restaurációhoz tőke szükséges. Pultok, állványok eladók. „Rezsitárs" jeligére Blocknerhez, Városház **utca 10.**

Csáky Árpád hdp. őrm. 25. tábori tüzér-pótosztály gh. legutóbb Veszprémbe vezényelve. Nagyon kérem, hogy aki tud róla, értesítse aggódó édesanyját: Kurucz Mihályné, XII, Bors utca 9. Ludlábkirályné-étterem.

Dr Szénássy Barna zászlóstól (civilben tanár) utoljára december 10-én Szőnyből (Vas megye) kaptam értesítést. Aki tud róla, kérem, értesítse aggódó édesanyját, Budapest, XI. ker., Kanizsai utca 3/a.

Keresem fivéremet,
NEUMANN MIKLÓS
soroksári kereskedőt, akit decemberben védett századdal Dunántúlra irányítottak. Hollétésítést kér dr **Neumann Ödön** ről vagy sorsáról szíves értesítést kér dr Neumann Ödön ről vagy sorsáról szíves értesítést kér dr Neumann Ödön orvos, Soroksár.

FESTÉKÜZLETBE
szakembert keresek Szolnokra. Ajánlatokat: Szente festéküzlet, Szolnok.

Könyvelővé hetek alatt felelősséggel képzi főkönyvelő. Gyakorlatról gondoskodom. Bezerédi utca 11, fszt 9.

Hálók P 5175-től, kombinált szobák, kárpitosáruk nagy választékban. IX, Kinizsy utca 35. Bútorüzlet.

KAZDA ENDRE
vagy nővére, illetve huga (laktak: Liliom utca 1/a) szíves jelentkezését kéri Gárdonyi, V, Tátra utca 21.

Pantochémia portást és kifutót keres. Menzával és megállapított minimálisnál magasabb órabérrel. Eötvös u. 38.

Veszek brilliáns ékszereket, rossz órákat. Frivaldszky Ferenc ékszerkeresk, Karpfenstein utca 2/b, II. em. 25.

Briliánst, aranyat, ezüstöt, órát legmagasabb áron veszek. Erdős ékszerkereskedő, Német utca 5, II. 2.

Napi többszáz pengőt keresnek, ha elemet és komplet szeblámpát árusít. **AUDION,** VI, Gróf Zichy Jenő u. 30.

Segítség, jó emberek! Dec. 20-án elvitték a fiamat, Simay Lászlót kétlovas kocsival együtt, a Budaörsi útról. Jan. 5-én Pesten látták. Kérek mindenkit, aki valamit tud róla, honorárium fejében értesítse özv. Simay Gy.-nét, Albertfalva, Kárpát utca 5.

Keresem
FLEISCHMANN SÁNDORT,
sz. 1919 (anyja: Schutz Flóra). A margitkörúti fogházból Komáromba, majd Sopronkőhidára hurcolták. Aki tud róla, kérem, értesítse hozzátartozóit: Kazinczy utca 10, I. 12.

Keresem
FÜRST GÉZA
(anyja neve Fellner Teréz), musz.-t, (701/43). Budapestről nov. 27. v. 28-án vagonirozták. Dec. 2-án Kőszegről írt utoljára. Aki valamit tud róla, kérem, értesítse aggódó feleségét. Kazinczy utca 10, I .12.

ESZTERGAPAD
részeit, suport és hajtófej, megveszem. Tompa, Lósy Imre utca 3. szám.

Fogászati munkákat újból vállal régi lakásán **Lissauer Sándor,** Budapest, VII, Cserhát utca 23, II. em. 20.

Veszek villany-, gázfrizsidert, Philips-borotvát, mérőműszert, logarlécet, mikrométert, szabászgépet, **resót,** vasalót, ventilátort és egyéb háztartási készüléket. **Eladó** olcsó írógép. **AUDION,** VI. Zichy Jenő u. 30.

3 szobás kertvárosi villámat elcser. balatonmenti szőlőért a zalai oldalon. Sedivka, Csepel, Erdélyi utca 9.

Vádirat a feudális Magyarország ellen a Nemzeti Színház színpadán

Hay Gyula „Tiszazug" című szinművének bemutatója

Irta: Losonczy Géza

„Az igazság képéhez tartozik a nép, — írta *Hay* Gyula egy 1940-ben megjelent tanulmányában. — Lehet a kép előterében, lehet a háttérben, mert a valóságban mindenhol ott van. Számos kapitalista országban ma még nem harcol tudatosan saját sorsáért, de mégis a jövő győztese. A világ legnagyobb értékei öbenne lakoznak és a forradalom harcosai ezeket az értékeket akarják napfényre hozni. Úgy él, ahogy a kapitalizmus élni kényszeríti és ez bizony nyomorúságos élet nemcsak anyagi, hanem morális szempontból is. A legmélyebb morális nyomor, amelyet el kell szenvednie, abból áll, hogy a saját sorsa szörnyű voltát nem egészen érti és hogy nincs világos elképzelése arról, hogy hogyan élhetne, ha a mai életkörülményeitől megszabadulna. Ám ennek a népnek a körében szakadatlan változások folynak. Méretüket tekintve ezek a változások gyakran oly kicsinyek, hogy szinte csak mikroszkóppal lehet meglátni őket. De az igazi költő szeme mikroszkóp. És mivel a legkisebb változásnak is nagy, nagyon nagy okai lehetnek, hát az igazi költő ezekben a mikroszkópikus változásokban is meglátja a világtörténelmet.

Ez az igazság az igazságról. A kapitalista világról szóló igazságról, erről az igazságról, amelyet a művészet eszközeivel meg kell fognunk, ki kell fejeznünk, bármily nagy nehézségekbe ütközik is ez, bármily nagy küzdelem árán jutunk is el a célhoz."

Azért idéztük ezeket a sorokat, mivel így világosabbá válik az olvasó előtt a *„Tiszazug"* szerzőjének világnézete és tágabb keretbe állíthatjuk be a Nemzeti Színházban pénteken bemutatott darabját.

Tiszazug kis falu a Tisza egyik kanyarulatában. A falut uradalmak gyűrűje fojtogatja. Nagybirtokok egész sora veszi közre: a grófé, az Ampel Gusztáv örököseié, a Szolnoki Cukorgyár részvénytársaságé, a pesti Földhitelbanké és másoké. Ebben a gyűrűben él a falu parasztja népe, összezsúfoltan, egymás hegyén-hátán, a terjeszkedés minden lehetősége nélkül. A falu szegénysége nem tud megélni saját apró és sovány földjén, elmegy hát részesbe dolgozni a nagyparasztokhoz vagy az uradalomba cselédnek, leányait pedig a városba küldi szolgálni.

A reakciós Magyarország

falusi állapotainak tipikus képe tárul elénk a „Tiszazug"-ból. A nagybirtokok uradalmak világa ez, ahol a parasztság nem ura, hanem zsellére és kitagadottja a földnek. A gazdasági és társadalmi fejlődés és felemelkedés útját a parasztság elől eltorlaszolják a tízezer holdak s a vagyon urainak falusi megbízottai: a csendőrök, jegyzők és az „intelligencia" többi képviselői pedig gondosan vigyázzák a nép minden moccanását. Bár Tiszazug a magyar vidék tipikus társadalmi arcának egyik darabja, az arzénes gyilkosságok nem voltak általános falusi jelenségek. Arzénhez Tiszazugon kívül még csak pár helyen fordultak a parasztasszonyok, hogy vagyonhoz jussanak; ezek az esetek azonban általánossá nem váltak, nem is válhatnak. *De ugyanúgy, ahogy a Dunántúlon az egyke, másutt a szektázás, az arzénes gyilkosság is az elnyomott, felemelkedési lehetőségétől megfosztott, a nagybirtok árnyékában sorvadó parasztság állapotának egyik döbbenetes tünete.* Tiszazug asszonyai férjeik megmérgezett hulláin keresztül próbálnak kigázolni a szegénységből. 1919 elviharzott s íme a nagybirtokok változatlanul állanak még 1926-ban is. A község „nyugalmára" csendőr, jegyző vigyáz, *a munkásmozgalomnak csak egy-egy távoli képviselője jut el a faluba.* A látóhatár összeszűkült, a reménységek megakadtak: a nagybirtokok erejét nem bírja le senki fia. A város bezárul, a cselédeket elbocsátják. Az uradalom racionalizál: fölöslegessé válnak a béresek, a fejősök, a napszámosok. Mi más út kínálkozott Tiszazug asszonyainak a vagyonszerzésre, robottól való szabadulásra a huszas évek derekán, a Horthy-Magyarország börtöneiben, mint a *„fehér por"?*

Ezt a falut, így, a maga valóságában soha nem mutatták még be magyar színpadon. A „Tiszazug" realista dráma; eszközei a realista dráma eszközei.

Háy művészete abban áll, hogy *a tipikust, az általánost egy szélsőséges, kivételes eset tükrében ábrázolja.* De éppen ez a szélsőséges eset — a tiszazugi arzénes gyilkosság — adott módot a szerzőnek arra, hogy a magyar falu állapotát hűségesen, realisztikusan vetítse a közönség elé.

A „Tiszazug" drámai kontliktusa

a magyar falu gazdasági és társadalmi ellentéteiben gyökerezik. Ezek az ellentétek azoknak a bonyolult erkölcsi ellentmondásoknak a nyomán törnek be a drámába, amelyekbe a szereplők a maguk egyéni életében kerülnek. A szereplők lelki életének, fejlődésének vagy visszafejlődésének, jellemük eltorzulásának legmélyebb gyökerei azonban a falu társadalmi és gazdasági valóságába nyúlnak vissza.

Árva Mari szegény leány, Dávid szomszéd gazdag. A falu leggazdagabb embere. 90 magyar hold zsíros föld ura, de arca püffedt, haja izzadt és nehézkesen szuszog. Árva Mari Baló csendőrkáplárt szereti, a béresgyereket, akiből azonban „állami" lett. De káplár még csak és magasabb sarzsi kell ahhoz, hogy feleséget vehessen magának. A gyors előléptetéshez pedig kitüntetés kell, valami „önálló nyomozat", ami méltóvá teheti a boldogulás és előmenetel urainak kegyére. Várni pedig nem lehet. Mari már a szíve alatt hordozza a Baló gyerekét. Képesné állapította ezt meg, a bábaasszony. Dávid szomszéd gazdag ember, özvegy ember és beteg lánya van. Szívesen venne újra feleséget a házhoz. Nem babonás: ha gondolkodóba ejti is a tiszazugi nős férfiak gyorsütemű pusztulása, azért nem riad vissza a házasságtól.

Képesnének nincs nehéz dolga. Dávid szomszéd nincs messze a gutaütéstől és ha meghal, — s a lánya sem élhet sokáig — 90 hold marad arra a lányra, aki cseléd volt az ügyvédéknél Szolnokon. A káplár szégyenben fogant fia a falu leggazdagabb örököse lehet. S ha a halál mégis váratna magára — a fehér por segít. A föld kevés. Szaporítani nem lehet, csak elvenni, — így vagy úgy. Özvegy Bíróné, özvegy Nátliné, özvegy Kissné, özvegy Mináccsikné, Rézi néni és a többiek szintén a fehér por segítségével jutottak férjeik vagyonához. *A fehér por mindent megold.* Dávid szomszéd nászéjszakája után következő reggelen hirtelen meghal. Árva Mari megszabadul férjétől, akitől undorodik s ura után elteszi láb alól Zsófit is, a beteg leányt, aki ismeri a fehér por titkát s akitől félti életét. A falu erkölcse szerint cselekszik.

És mégis saját hibáján kívül a falu erkölcse és csalódása szeretőjében kergeti vesztébe. Nem akarta szerelmét meggyalázni a nászéjszakával: ezért *sietett* a fehér porral. A falu asszonyainak felháborodása ellene fordul, — *90 holdért élhetett volna hosszabb ideig is az urával.* Az eset feltűnik a csendőrkáplárnak, aki különböző apró jelekből már régóta sejti, hogy — hiába beszél akármit a pap, az őrmester, a doktor és a falusi intelligencia, — valami nincs rendjén a faluban. És mikor Zsófi halálát is hírül hozzák, azzal vádolja Marit, hogy ő akadályozta meg előmenetelét azzal, hogy nem szólt Zsófi titkáról s most az a fehér porral apja után magát mérgezte meg. Ez a csalódás Mariban felbomlaszt minden ellenállást és maga nyujtja át a fehér port a káplárnak, aki végre megvalósíthatja álmát: *az önálló nyomozatot.*

Hay drámája nemcsak hatalmas vádirat a feudális Magyarország ellen, hanem egyúttal mesteri rajza annak a folyamatnak,

hogyan öli meg a kapitalizmus

az emberi lélekben ösztönösen meglévő tisztesség és emberség csíráit; az önzetlenség, szerelem, szolidaritás hogyan aljasul gyilkossággá, a jómódba emelkedett szegény leány szívében kíméletlen kizsákmányolássá és kapzsisággá. A néző a színpadon saját szemével látja, hogy *a kapitalizmus és a feudális magyar viszonyok nemcsak fizikailag nyomorították meg az embereket, hanem lélekben is.* A dráma sodrában a jóság és gonoszság, a tisztesség és elvetemültség színüket változtatva, bonyolultan és adott esetekben mégis *egyértelműen* határozzák meg a jellemek minőségét.

A fehér por, a gyilkosság útja Tiszazugban a fölemelkedés általános útjává vált, erkölccsé szilárdult. De Mari tragikus összeomlásának, önmagával és a világgal való összeütközésének éppen az adja meg a komor lehetőségét, hogy *másik út* is van: a társadalmi fölemelkedésért folytatott *közös küzdelem* útja. Az első út megnyomorítja, elaljasítja, meggyilkolja az emberi lelket, a második a harcban megtisztítja és növeli a jellemet. Hay drámájában a második út csak jelezve van. Felvillanás csupán, mint ahogy a huszas évek derekán Tiszazugban nem is lehetett más. Marin nem segít már, hogy férje és mostohaleánya elpusztítása után rádöbben a másik út lehetőségére: ez tragédiáját csak súlyosabbá teszi, bukását még menthetetlenebbé.

Így zajlik Tiszazug élete, nyomorúságban és bűnben, de minderről a falu felett élő úri réteg *nem akar* tudomást venni. A „Tiszazug" megírásának egyik legmesteribb vonása éppen az, hogy a pap, az őrmester és a többiek, bár az egymást követő gyilkosságok úgyszólván a szemük láttára történnek, szinte ösztönösen *irtóznak attól,* hogy békén, renden, nyugalmon kívül mást is lássanak a faluban. — *A föld megkapja az esőt, ami neki dukál, a dolgos ember meg a napsütést, ami nekije kijár. Ilyen a világ. Kerek a világ. És mindennek megvan a maga ideje* — mondja az őrmester s rendíthetetlen nyugalmában, optimizmusában nem ingatja meg semmi. Ez az optimizmus, amely békét, rendet, nyugalmat látott ott, ahol pusztulás, nyomor és lázadás volt a maga valójában, végtelenül jellemző magatartása volt a reakciós Magyarország uralkodó rendjének.

A „Tiszazug"

forradalmi jelentőségű fordulópont

a magyar színműirodalom történetében. Mint realista színmű, szakítás nemcsak a mult hazug népszínmű-romantikájával, hanem az utolsó évtized finomabb és ízlésesebb eszközökkel dolgozó *„népi"* színműveivel is. A magyar életnek a reakció érdekeit szolgáló nyílt vagy burkolt, durva vagy raffinált meghamisításai után most került végre magyar színpadra olyan mű, amely a valóságot tükrözi, — mégpedig művészi eszközökkel, művészi igénnyel.

A „Tiszazug" drámai felépítése szilárd, tudományosan igazolható társadalmi alapon nyugszik, a nézőnek mégis nem egyszer támad olyan érzése, hogy a szereplők egyes megnyilatkozásai, gesztusai és nyelve nem áll egészen összhangban a darab következetesen realista szellemével. Néhol túlzó, helyenként pedig hijával van a természetességnek. Szerző és rendező gondosan vigyáztak arra, hogy a szereplők a mult idők divatja szerint ne valami zagyva tájszólásban, „parasztosan" szólaljanak meg s ez a törekvés csak *helyeslésünkkel találkozik.* De ugyanakkor gyakran beszéltek olyan nyelven, ahogy magyar faluban nem beszélnek.

Háy Gyula drámáját lehetetlen lett volna a régi színjátszás eszközeivel megjeleníteni. A rendezés óriási feladatok előtt állott. Azzal a színészanyaggal kellett dolgoznia, amely a reakciós nép- és népi színművek előadásához idomult. A „Tiszazug" csendőrét, — hogy csak egyetlen példát említsünk, — nem lehetett volna olyan szemlélettel játszani, ahogy azt ilyen szerepekben a multban megkövetelték. A csendőrőrmester szerepében Hay az elnyomó és szűklátókörű reakció zsandárát rajzolja meg, míg a reakciós időkben a csendőrt tisztelni és nem megvetni illet. A rendezésnek meg kellett birkóznia a régi rendszernek színészek tudatában gyakran öntudatlanul meghúzódó maradványaival, *világnézetüket valósággal át kellett gyúrnia,* mert csak így lehetett remény arra, hogy művészi módon tolmácsolják a „Tiszazug" realista és demokratikus szellemét.

Major Tamás rendezői munkája elsősorban ezeknek a maradványoknak a leküzdésére irányult. Nem sikertelenül. Az ő érdeme, hogy a magyar színjátszás eljutott már odáig, hogy a színészek a parasztokban *embert* lássanak és játszanak, ne pedig az úri közönség mulattatására vagy elérzékenyítésére alkalmas figurát. Ezenkívül a rendezésnek sikerült — mégpedig sokkal nagyobb mértékben, mint a Nemzeti Színház történetében eddig bármikor —

kollektív színészi munkával

előadni a darabot, a színészek öncélú önmutogatása helyébe a mű céljait tekintő játékot meghonosítani. A sztárrendszert Major Tamás száműzte a Nemzeti deszkáiról.

Ezért jelentett a Tiszazug nemcsak a színműirodalmunkban, hanem *a színjátszásunk történetében is haladást és fordulópontot.*

A mű minden felvonásával, jelenetével is mondatával *előre viszi* a történést a tragikus kibontakozás felé. A színpadon élet van, a jellemek fejlődnek, az embereknek egymáshoz és a társadalomhoz való viszonyuk százféle megvilágításban, összefüggésekben jelenik meg. *Hay Gyula drámája gazdag lehetőséget ad a színészeknek az alkotásra.* A rendezés érdeme elsősorban, hogy a színészek *tudtak is élni* ezzel a lehetőséggel, bár nem egyforma mértékben.

Somogyi Erzsi Árva Mari szerepében az érzések és indulatok gazdag skáláján játszik. Tehetsége, amely az utóbbi évek silány színpadi termésében nem bontakozhatott ki, most minden színével csillog. Játékának stílusában érzünk ugyan néha apróbb töréseket, mégis a szegény cselédlány és a gazdag gyilkos asszony közötti távlatokat szuggesztíven és elevenen ábrázolja. A csendőrkáplár alakját *Ladányi* Ferenc mintázta meg jó érzékkel és átgondoltan. Egyelőre azonban még nem tudta szerepét eléggé összefogni, alakítása helyenként kissé elmosódott, nem annyira plasztikus, ahogy a szerep lehetőségei megengednék. *Balázs* Samu csendőrőrmestere hiteles volt és ez a legnagyobb dicséret, amit róla el lehet mondani. *Gobbi* Hilda, *Dávid* Mihály, *Gyarmathi* Anikó kitűnően megfeleltek feladatuknak, eleven, határozott figurákat formáltak, komoly művészi eszközökkel. *Szabados* Piroska a bábaasszony szerepében néha kisebbnek bizonyult feladatánál. Képesné tánca egyike a „Tiszazug" legdöbbenetesebb jeleneteinek és nem a szerzőn múlott, hogy ez a jelenet a maga groteszk borzalmában nem bontakozhatott ki a közönség előtt. Füzess Anna, Eőry Kató, Vándory Margit, Sitkey Irén, Vidor Ferike, Makláry Zoltán, Gárday Lajos, Baló Elemér, Ilosvay Katalin, Koltai Gyula, Pataky Jenő, Horváth Ferenc, Peti Sándor, Rápolthy Anna és Apáthi Imre egyformán értékes tagjai az együttesnek.

Tiszazug világa ma már a történelemé. A reakciós Magyarország és benne Tiszazug *napjainkban* vált multtá. Az új Magyarország, a régi romjain épülő demokrácia saját igazolását, a földreform történelmi tényének mérhetetlen jelentőségét ezen a multon tudja igazán leméri. Ezért szól Hay Gyula drámája a mának és mindazoknak, akiket a magyar demokrácia multja, jövője és kultúrája érdekel.

Gáspár Jenő ügyében kedden ítél a Népbíróság

A büntetőtörvényszék esküdtszéki termében zsúfolt padok előtt, nagy érdeklődés mellett folytatta a Népbíróság Pálositanácsa Gáspár Jenő, a Sajtókamara volt igazgató-főtitkára bünügyének tárgyalását.

A tanuk sorában ujságírók vonultak fel, akik arról vallottak, hogy

Gáspár törvénytelen eszközökkel üldözte a zsidó ujságírókat.

Lehner Berta, a Sajtókamara volt tisztviselőnőjének kihallgatása közben Gáspár, Meskó példáját követve,

gyáván visszavont mindent.

A tárgyalásvezető bíró kérdéseire Gáspár többek között elmondta, hogy báró Kemény Gábor, a nyilasok külügyminisztere, a Sajtókamara ujságírójelölti szakosztályába tartozott, tehát ujságírónak se volt tekinthető.

Dr. Lázár Béla író tanuvallomásában elmondta, hogy amikor Gáspár, mint kiugrott kispap, Budapestre került, egy zsidó család fogadta magához. Később Császár Elemér hatása alatt, antiszemita lett. Egyike volt, aki Erdélyi Józsefet beajánlotta a Petőfi Társaságba.

A tanukihallgatások után dr. Fenesi Ferenc népügyész

súlyos dokumentumokat tárt a bíróság elé, amelyekből kiderült, hogy Gáspárnak milyen szerepe volt a magyar sajtó háborus uszításában és szélsőjobboldali fejlődésében.

Ezután az elnök közölte, hogy a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánítja. A tárgyalást kedden folytatják, amikor perbeszédekre és ítélethozatalra kerül sor.

Fonalakat vesz és elad: **Fränkl, Andrássy-út 10.**

SCHMOLL ÉS KALLÓS R. T.

(Budapest, XIII, Vésző-utca 7) cégnél a Nemzeti Bizottság igazolóbizottsága működését május hó 30-án kezdi meg. Az igazolóbizottság elnöke: dr. Gráf István, VII, Éva-utca 14. Felkérünk mindenkit, aki nevezett vállalat alkalmazottainak németbarát, nyilas vagy egyéb, a magyar nép érdekét sértő magatartásáról vagy ténykedéséről tud, közölje azt az igazolóbizottság elnökével. Névtelen bejelentéseket nem veszünk figyelembe.

Schmoll és Kallós Rt.
üzemi bizottsága.

Pünkösdi szenzációk a Sportcsarnokban! **Népvarieté**
tarka artista-műsor. Mindkét ünnepen 2 előadás délután 3 és negyed 6 órai kezdettel.
Jegyek elővételben kaphatók

Tészlagyári üzemi bizottságok!
Grab Textilipar üzemi bizottsága munkásai részére *szárított tésztát keres.*
Budapest, V, Erzsébet-tér 3.

A Kőbányai Polgári Serfőzde és Szent István Tapszerművek rt.
Budapest, X., Maglódi út 17. szám,
sör, növényolaj és szappangyára felkéri t. üzletfeleit, illetve mindenkit, akit illet, hogy addig is, amíg a rendelkezésre álló adatokból megállapítható, időnyerés céljából a közellátás sürgős szükségleteinek kielégítése érdekében közölje haladéktalanul, hogy a gyár tulajdonát képező hordó, kanna, zsák, láda, stb. edényzetből mennyi van birtokában. E kintlevőséget a gyár a mai napig kölcsöndíjmentesnek tekinti, de azoktól, akik e felszólításnak eleget nem tesznek, kölcsöndíjat fog követelni.

HIREK

Miért nem közérdekű a Nemes Marcell-féle alapítvány?

A Magyar Művészeti Tanács mély megdöbbenéssel értesült a kultusz-, földmívelésügyi és népjóléti miniszter által kiküldött tárcaközi bizottság határozatáról, mely a Nemes Marcell-féle alapítványt *nem tekinti közérdeknek és földbirtokát igénybevehetőnek mondja.* Az alapítvány célja: tehetséges képzőművészek ösztöndíjhoz juttatása és műalkotások vásárlása közgyűjtemények számára. Ennélfogva teljesen érthetetlen és kulturellenes a bizottság határozata. Hasonló esetek elkerülésére a Magyar Művészeti Tanács kéri a kultuszminisztert, hogy a jövőben ilyen rendeltetésű célvagyonok ügyében a rendelet által kötelezőleg előírt szakvéleményt, mint arra egyedül hivatott szervtől, a Művészeti Tanácstól kérje. Egyben azt is kérik a kormánytól, hogy más eszközökkel gondoskodjék a cél elérésérő, minthogy a meghagyott földbirtok erre nem elegendő.

— Lapunk legközelebbi száma május 23-án, szerdán, a szokott időben jelenik meg.

— Nincs többé protekció lakásügyekben. Vas Zoltán elvtárs, a székesfőváros új polgármestere, erélyes kézzel nyúlt a lakásproblémák hínárjába. Utasítására felállítják a kerületi lakáshivatalokat és olyan gyakorlati ügyvezetést vezetnek be, amely tökéletesen kizárja a protekciót és lehetetlenné teszi, hogy ugyanazt a lakást két, vagy több személynek is kiadják. Felállítják a szobakatasztert és — nagyon helyesen — megszüntetik azt a rendszert, hogy egyedül álló személy három-négyszobás lakást foglaljon le. Annak megakadályozására, hogy a felek indokolatlan kérelmekkel zaklassák a hivatalt, külön lakáskiutalási díjat állapítanak meg. Panaszfelvevő irodát állítanak fel és meggyorsítják a fellebbezések elintézését. A munkáslakások kérdésének rendezéséig keresztülvizsgálják a nagyobb lakások lakrészeinek igénybevételét és az összeköltözöttetést. Rendezik a bútorkérdést is.

— A közjegyzői irodákat a kormány, hír szerint, megszünteti. Az igazolt közjegyzőket, előreláthatólag, a járásbírósághoz osztják be.

— Rendőri engedély nélkül csupán a közellátási kormánybiztosság kitelepítési főosztályának engedélyével lehet utazni azokon a kitelepítő vonatokon, amelyek hetenkint kétszer indulnak Nyíregyházára, valamint Békéscsabára és Erdélybe is közlekednek.

A „SZABAD NÉP" KÉPES MELLÉKLETE mai számunkkal jelent meg. Ünnepi számunk ára a melléklettel 2 pengő. A képes melléklet — egy pengőért — külön is megvásárolható.

— Hivatalos közlemény a hadifoglyok kiléréről. A külügyminisztérium közli, hogy a hadifoglyok egyénenként való kikérése további intézkedésig nem lehetséges. Az esetleges változásról sajtó útján értesítik majd a közönséget. Egyéni kérelmek előterjesztése jelenleg nem vezet célra.

— A húskonzervek szétosztása. A polgármester, mint közellátásügyi kormánybiztos értesíti mindazokat az üzemeket, amelyek május 17-ig húskonzervet igényeltek, hogy négy személyre egy kiló húskonzervet és személyenként egy-egy tojást utalt ki. Az elszámolásra vonatkozó felvilágosítást a közélelmezési ügyosztályon (Városháza, II. 211) adnak.

— „Az összeomlásért felelősek az írók." A Magyar Írók, Művészek és Műpártolók Egyesülete Fodor József elnök vezetésével „Írók az örvényben" címmel vitadélutánt tartott, melynek előadója Bálint László megállapította, hogy az írók nem teljesítették feladatukat az összeomlást megelőző időben. A Szabó Lőrincek, Erdélyi Józsefek és társaik csatlakoztak a bűnös rendszerhez, sokan elvonultak üvegházaikba, csupán kevesen dolgoztak és harcoltak. Ezt a hibát az írói társadalomnak jóvá kell tennie.

— Bandéri krónika. Mosonyi János kereskedő üzletéből ismeretlen tettesek 16.000 pengő értékű élelmiszert, Bleitler László kereskedő üzletéből 15.000 pengő értékű textilárut loptak el. — Dr. Romanuel Éliás orvos és Rónai József ácssegéd pénztárcáját a nyugati pályaudvaron zsebtolvajok ellopták. — A politikai rendőrség letartóztatta Kapus István asztalost, Steiner István földbirtokost és Nádai Metykó Imre tisztviselőt nyilas tevékenység miatt.

Mindenfajta készbőrt veszek

Ugyancsak vennék két darab *finom gyapjútakarót. Rácz,* Andrássy-út 21.

Használt és új **BÚTORT,** konyhát is, adok és veszek. Háló- és kombinált szobák. Nagy Győző, Mária-u. 6.

Varrógép-, kerékpár-, írógép javítások és karbantartás.

Közösségi Kisiparos Szövetkezet Központja

Ó-utca 6.

Rádióengedélyt a postahivatalból kell kérni

Illetékes hely közlése szerint a Szövetséges Ellenőrző Bizottság a maga részéről szabaddá tette a rádió-vevőkészülékek használatát. Az illetékes hatóságok ezért feloldják és a közönség rendelkezésére bocsátják a zár alá vett rádiókészülékeket.

Aki rádiókészüléket szándékozik üzemben tartani, a kívánságát Budapesten is, vidéken is nyolc nap alatt köteles bejelenteni egyszerű levelezőlapon neve és címe feltüntetésével, a lakóhelye szerint illetékes postahivatalnál.

A feloldással lehetővé válik, hogy a magyar rádió széles tömegek kulturkincse legyen. A rádió-előfizetésekből azonban csak a legszükségesebb alkalmazotti és műsorkiadásokat lehet fedezni.

Uj adóállomások építéséhez pénz kell és ezt akarja előteremteni a Magyar Rádió Barátainak Köre,

amely pünkösd hétfőjén fél 10 órakor alakul meg Károly-körút 25. szám alatt. Itt Ortutay Gyula, a Rádió megbízott elnöke vázolja a rádió megoldására váró időszerű kérdéseit.

— Egységes étkezési jegy bevezetése. A polgármester június 1-től Nagybudapest területére egységes élelmezési jegy bevezetését rendelte el. Az étkezési jegy szelvényei a hatósági főzőhelyeken, vállalati étkezdékben, a vendéglátó üzemekben stb. egy tál ételre vagy a pékeknél és a kenyérárusítással foglalkozó kereskedőknél 10 deka kenyérre válthatók be. A tizennégy éven aluli gyermekek más színű közellátási jegyet kapnak. A jegykiosztással kapcsolatos összes tudnivalókat falragaszok útján tették közzé.

— MIT TETT A SZOVJET NÉP AZ EMBERISÉGÉRT? — címen Kassai Géza az Uj Szó szerkesztője május 22-én délután 6 órakor magyarnyelvű előadást tart a Zeneakadémia nagytermében.

— Német kereskedelmi levelezés? A közgazdaságtudományi karon május 4-én, három nappal Németország kapitulációja előtt Heinrich professzor úr meghirdette a hallgatóságnak németnyelvi és német kereskedelmi levelezési előadásait. Kissé bizonytalan: milyen lesz Németország jövő gazdasági helyzete és mennyire lesz szüksége a vele szomszédos országok cégeinek arra, hogy német kereskedelmi levelezést folytassanak. Aligha lesz nagy lehetőség az elkövetkező időben németnyelvű kereskedelmi levelezésre. Heinrich professzor úr azonban május 4-én — úgylátszik — ezt még nem is sejtette...

— Készül az adórendszer reformja. A pénzügyminisztérium illetékes ügyosztálya az adórendszer reformjával foglalkozik. Az új adótörvény elkészítéséig átmeneti rendelkezéseket léptetnek életbe, amelynek legérdekesebb újítása az, hogy egyrészt egyszerűsítik a közvetlen adókat, másrészt életbeléptetik a helyértékadót. Ezt a jobbminőségű, a főútvonalakon fekvő, közművekkel ellátott, vagy egyéb okok miatt értékes telkek után kell fizetni. Eddig az ilyen ingatlanok adóját együttesen egy bizonyos terület összes adófizető polgára viselte, míg előnyeit rendszerint egyetlen föld-, vagy telektulajdonos élvezte. Ez az intézkedés alkalmasnak látszik arra is, hogy megszüntesse a telekspekulációt.

— A pünkösdi villamosforgalom. A Beszkárt már üzembehelyezett vonalain pünkösd vasárnap egész nap közlekednek a villamosok. A hétfői menetrend kérdésében még nem történt döntés.

— *MEGVERTÉK a falu asszonyai Tauber főmolnárt Tahitótfalun, mert szemetet őrölt a nincstelenéknek, a parasztok búzájáért ehetetlen lisztet adott, a jó nullálisztet ékszerekért elcserélte. A rohamban a falu valamennyi asszonya résztvett. A gyűlölt sváb főmolnár képéhez vágták a lisztjéből sütött ehetetlen kenyereket és jól helybenhagyták. A malom tulajdonosa megszökött.*

— Vigh Károly, a Teleki Tudományos Intézet tanára a nemzetiségi kérdésről tartott előadást a középiskolai tanárok történelmi átképzése során. Ennek során kifejtette, hogy az utolsó negyedszázad nemzetiségellenes, reakciós felfogása az egész magyar társadalmat félrevezette és megfertőzte. A mostani, új társadalmi rend kiveti magából az imperialista-soviniszta nacionalizmus minden gyökerét, megszünteti annak politikai, társadalmi és gazdasági feltételeit. Ez végre meghozza a középeurópai népek megbékélését is.

— *FELTÁMAD AZ ÖSKERESZTÉNY MALOMIPARI SZÖVETSÉG? Erre a kérdésre szeretnénk választ kapni, amikor elolvassuk a Magyar Malomiparosok Országos Szövetsége néven most megalakult malomegyesület körlevelét. A körlevél szerint ez az egyesület törvényes jogutódja az elmult kormányok alatt működött malomipari érdekképviseleteknek, s vezetői: Huszár György, dr. Magyarányi Jenő és Tóth Tibor. Nyilvánvaló, hogy a rosszemlékű fasiszta Magyar Őskeresztény Malmok Szövetségét kívánják ezen a néven feltámasztani, azt az egyesületet, amelyben még az elmult rendszer alatt is botrányos lopások és sikkasztások voltak. Az új egyesület munkabérrendezést, malomreviziót akar végrehajtani. Megbízottai már járják az országot, gyűjtik a pénzt és szervezik a hiszékeny malmosokat abba az egyesületbe, amelyet állítólag a kormány engedélyezett. Jó volna megvizsgálni, kinek a tudtával támad fel a reakció ebben az új alakulásban.*

— Eltünt képek felkutatása. Vas Zoltán elvtárs, a főváros polgármestere felhívást adott ki a Székesfővárosi képtár eltünt képeinek felkutatása érdekében. A Bazilika és Kiscelli kastély óvóhelyén elhelyezett értékes képek közül 74 darab ezév január 18 és február 28-a között eltünt. Akik a képek hollétéről tudnak, jelentkezzenek a központi városházán (II. emelet 239). A nyomravezetőket megjutalmazzák.

MŰVÉSZET

Szovjet-magyar filmesere

Rövidesen színrekerül a „Rettenetes Iván"

A Magyar Filmipari Részvénytársaság szombat délelőtt az Uránia filmszínházban sajtófogadást rendezett, melyen szép számmal jelentek meg a magyar kulturális és színházi élet képviselői.

Kovács István elvtárs a MAFIRT nevében üdvözölte a megjelenteket. Hangsúlyozta, hogy az üzemnek

nem haszonhajhászás a célja. Kapcsolatot akarnak teremteni a kultúrára vágyó tömegekkel

és új szellemben akarják megindítani a filmgyártást.

A MAFIRT müködésének

legfontosabb tényezője a Szovjetunió állami filmkiviteli szervével, a Szojuzintorgkinoval kötött megállapodás — mondotta a továbbiakban az előadó.

A megállapodás legfontosabb pontja, hogy nemcsak mi kapunk szovjet filmeket, hanem esetenként magyar filmeket helyezhetünk el a Szovjetunióban, ahol negyvenezer mozi játszik.

Ezután Pásztor Béla, a MAFIRT dramaturgja részletesen ismertette a közeljövőben Budapesten bemutatásra kerülő szovjet filmeket. Ezek közül

„Zója, a szovjet lánya" és a „Rettenetes Iván". Eizenstein filmremeke egyidőben kerül vetítésre a Szovjetunióban és Magyarországon.

A „Professzor Mamelok" egy németországi zsidó orvos története, a „Cirkusz" pedig a fajelmélet ellen harcol.

Végezetül Piszkárjov, a Szojuzintorgkino magyarországi képviselője a hallgatók lelkes tapsától kísérve, üdvözölte a megjelenteket.

Baira at

— A Pódium új műsora —

Láttuk a Pódium régi műsorát. Ez elég volt ahhoz, hogy ne várjunk túlsokat az újtól. Várakozásunkban nem csalatkoztunk. Nem kívánunk itt az egyes számokkal külön-külön foglalkozni. Ennyit nem érdemelnek meg. Rosszak, szellemtelenek, mégis akad közönségük. Ám legyen. De ne énekelje nekünk a művésznő kivágott bársonyruhában illegetve magát 1914-ről, hogy „...aztán jött egy kis ború, a békebeli háború!" Kis ború! Vajjon az özvegyek és árvák, a nyomorékok mit szólnak ehhez? És — csinnadratta bum, bum, bum, hallatszott a frontokon, — valahogy így megy tovább a nóta, miközben a művésznő nyujtózkodik és hajlong, hogy mindenki lássa deli termetét. Nem, ebből igazán nem kérünk.

Nem vagyunk kíváncsiak a másik két művésznő jelenetére sem. Akkor sem, ha „Maupassant után" irták a szöveget levetkőzésükhöz. Belátjuk, két ruhátlan nő a közönség egy részét mindig érdekli. De miért kell ehhez színpad? És mi ebben a kabaré, a politikai szatira?

A Pódium e két száma nem rossz, csupán — ízléstelen. Ezért azt mondjuk: le a műsorról.

P. Zs.

---

* **Zathureczky Ede igazolása.** Minthogy a sajtóban Zathureczky Ede zeneművészeti főiskolai főigazgató igazolásával kapcsolatosan az ítélet előtt különböző vélemények láttak napvilágot, az igazolóbizottság szükségesnek tartja határozatának és indokolása lényegének ismertetését. A bizottság Zathureczky Edét igazolta, bár a letünt rezsim alatt tanúsított magatartásával kapcsolatosan súlyosabb jellegű vádak merültek fel ellene. Ezekkel szemben azonban igazolást nyert, hogy egyfelől a Szentgyörgyi-féle ellenállási csoport utasítására cselekedett, másfelől az igazgatása alatt állott intézménynek, illetve a tanári kar üldözött részének védelmét szolgálta. A bizottságot döntésében az a szándék vezérelte, hogy Zathureczky Ede művészi munkájával résztvegyen a demokratikus Magyarország zeneéletének újjáépítésében.

* *A NEMZETI SEGÉLY DISZELŐADÁSA AZ OPERAHÁZBAN.* Péntek délután a béke megünneplésére balett-estet rendezett a Nemzeti Segély az Operaházban. A műsoron hirdetett Szentgyörgyi Albert bevezető beszéde elmaradt. Ugy hírlik, hogy a professzor még nem érkezett meg Moszkvából. A műsor zenei részében Bartók „Fából faragott királyfi" című táncjátéka, Schumann „Álomjáték" című balettje és Milhaud „Francia saláta" című énekes-táncos bohózata került színre.

* **A Magyar Kommunista Párt** VIII. kerületi szervezete május 21-én, pünkösd hétfőn fél 11 órakor „Munkásparaszt-egység" címmel kultúrmatinét rendez. Az ünnepi beszédet Farkas Ferenc, a Nemzeti Parasztpárt képviselője mondja.

* **A Szabad Színház** üzemi bizottsága néhány nappal ezelőtt megalakult. A művészi és műszaki személyzet számára márs konyhát létesített. Továbbá rendszeresítette a heti megbeszéléseket, az úgynevezett panasznapot és megjelent a Szabad Színház első faliujságja is.

APRÓHIRDETÉSEK

Hirdetmény. A Magyar Légiforgalmi Részvénytársaság budapesti (V., Dorottya-utca 7.) bej. céghez a Budapesti Nemzeti Bizottság által kiküldött Igazoló Bizottság az alkalmazottak igazolását megkezdte. Felhívom a lakosságot, hogy mindazok, akik az igazoáls alá vont alkalmazottaknak olyan magatartásáról vagy cselekedetéről tudnak, ami a magyar nép érdekeit sérti, vagy sértette, ezt és az erre vonatkozó bizonyítékokat az igazolóbizottság elnökének, (Dr. Falvi János, Budapest, V., Sas-utca 25., V. emelet, délelőtt) szóban vagy írásban, jelen hirdetmény közzétételétől számított 8 napon belül jelentsék be. Irásbeli bejelentés csak akkor vehető figyelembe, ha a bejelentő nevét és lakcímét is beleírta. A kitűzendő tárgyaláson panaszának előadása végett bárki megjelenhet. Az igazolás alá vont alkalmazottak névjegyzéke, V., Dorottya-utca 7., kapubejárati ajtón megtekinthető. 1298

Felhívás! A pesterzsébeti Munkás Testedző Kör felhívja az érdekelt csónaktulajdonosokat, hogy a Kis Dunaágból kimentett csónakokra tulajdonjoguk igazolása végett 8 napon belül jelentkezzenek. Pestszenterzsébet, Kossuth Lajos-u. 14. alatt d. u. 5—6 óra között. 1296

Az A. E. G. Unió Villamossági Rt. üzemi bizottsága értesíti a gyár munkásait és tisztviselőit, hogy e hó 21-én, hétfőn d. e. 9 órakor a gyártelepen jelentkezzenek. Amennyiben nem jelentkeznének, úgy az alkalmaztatási viszony 1945 január 1-től megszünik. 1282

Dr. Bársony Miklós specialista, bőr- és nemibetegeknek ismét rendel. 11—1-ig, 3—6-ig. Rákóczi-út 40. 8392

Dr. Szántó Miklós sebész, urológus szakorvos új rendelője, VII., Rottenbiller-u. 27. (Dembinszky u. sarok). 8387

Dr. Winkler Pál orvos, gyermekszakorvos rendelését régi lakásán (VII., Hernád u. 40.) ismét megkezdte. 1289

Négykerekű kézikocsi eladó. IX., Thaly K.-u. 20. Rózsa. 1304

A Mauthner Ödön magtermelő- és magkereskedelmi rt. budapesti (VII., Rottenbiller u. 33.) céghez a Nemzeti Bizottság kiküldte az Igazoló Bizottságot. Az Igazoló Bizottság felhívja mindazokat, akik a fenti vállalatnál az igazolás alá vonandó személyek fasiszta, németbarát, vagy jobboldali érzelmeiről, vagy a magyar nép érdekeit sértő magatartásáról tudomással bír, hogy erre vonatkozó közléseket a bizonyítékokkal együtt az Igazoló Bizottság elnökének, Gálos Imre (Budapest, VIII., Mária u. 29.) e hirdetmény megjelenésétől számított 8 napon belül írásban jelentsék be. A bejelentés csak úgy lesz figyelembe véve, ha azon a bejelentő neve és lakcíme fel van tüntetve. Az igazolás alá kerülők névjegyzéke a vállalat központi irodájában (VII., Rottenbiller-u. 33.) bárki által megtekinthető. Az igazolási tárgyaláson panaszainak előadása végett bárki megjelenhet és bizonyítékait is magával hozhatja. A tárgyalás helye és ideje a vállalat központi irodájában ki lesz függesztve. Az Igazoló Bizottság. 1301

Dr. Takács (Weber) József belgyógyász-főorvos régi lakásán folytatja rendelését, Andrássy út 3., II. 18. 8357

Dr. Kunsch Dezső orvos belügyminiszteri engedéllyel családi nevét dr. Keczéry Dezsőre, édesanyja nevére változtatta. Rendelő: XIV., Erzsébet királyné-út 30. 1258

Dr. Germán Tibor egyetemi magántanár új rendelője (IV., Fejér György-u. 10.) Fogad hétköznapokon (szombat kivételével) 4—5-ig. 8447

Dr. Bihar Jenő ügyvédi irodáját Bpest, II. ker. Tölgyfa-utca 26. szám alá áthelyezte. Fogad: d. u. 4—6 között. 1295

A Budapesti Hangversenyzenekar tagjai (kisegítők is) jelentkezzenek jun. 1-ig, VIII., Nagytemplom-u. 24. alatt. 1214

Becsületes fiatal házaspár idősebb házaspárnál, pesti oldalon, takarításért lakást keres. „Feltétlen bizalom" jeligére a kiadóba. 1303

A Ganz és Társa R. T. budapesti céghez (Waggongyár, Törzsgyár, Villamossági gyár és Hajógyár). A Nemzeti Bizottság által kiküldött Igazoló Bizottság működését megkezdte. Elnök: Wisnowszky Antal, VII., Cserhát-u. 13., I. 7. A Bizottság ezúton felhívja mindazokat, akik a vállalat összes alkalmazottainak (felügyelőbizottsági és igazgatósági tagok, tisztviselők, munkások, altisztek, külső szakértők, tényleges és nyugállományban) fasiszta, németbarát vagy reakciós tevékenységeiről, valamint a magyar nép érdekeit sértő magatartásukról tudomással bírnak, hogy az erre vonatkozó bejelentéseiket, adatokkal alátámasztva az Igazoló Bizottságnak nyolc napon belül nyujtsák be (olvasható aláírás és pontos cím) az alábbi címekre: Wisnovszky Antal, VII., Cserhát-u. 13., Závodszky József, VIII., Ludoviceum-u. 10. Névtelen bejelentésekkel a Bizottság nem foglalkozik. A tárgyaláson panaszainak előadására bárki megjelenhet. Az igazolás alá vonandók névjegyzéke és a tárgyalás napja a vállalat valamennyi üzemében és irodájában közszemlére van téve és hivatalos órák alatt megtekinthető. Az Igazoló Bizottság. 8419

Ezer pengő jutalom, aki 2, vagy 1 sz. hallos lakáshoz juttat igényjogosultat, XI., Eszék-utca 7/b. Kollár. 1305

Plakát-, reklám- és árjelző-cédula festést vállal, Dán, József-utca 61., II. 24. 1306

Fogorvosi rendelő bérbeadó. „Andrássy útnál" jeligére a kiadóba. 1317

Rákoshegyen, gyümölcsösben, állomás közelében kettőszobás komfortos, verandás, olcsóbérű lakás, ebédlő-, háló-bútorral, ötvenezerért azonnal átadó. Cím a kiadóban. 1192

Bejáró takarítónő, aki mosást is végez, felvétetik. Jelentkezés 8—9, vagy 3—4 óra között, V., Szalay utca 2., I. 3. dr. Sömjén. 8453

Bélyeget, régi levelet vesz, ajánlatot kér: Kaufmann, Pauley Ede-utca 43., III. 20. 1293

SZABAD NÉP

Magyar Kommunista Párt központi lapja.

Főszerkesztő: **Révai József**

Felelős szerkesztő: **Horváth Márton**

Szerkesztőség és kiadóhivatal, Bpest, VIII., József-körút 5. — Nyomatott a „Szikra" Lapvállalatok körforgógépein.

Felelős nyomdavezető: **Nedeczky László.**

MDK

Háy Gyula

H.Gy: Az épitészet vonala korunk diagrammján.
Tér és Forma 1928. I. évf. 274-279.

Művészetelmélet

Tér és Forma, 1928.

I. évf. 103.-110. l.

Hány Gyula: A színházi díszletről.

MDK

Háy Gyula

H.Gy: Lakószoba. Tér és Forma 1930. III.évf. 47-50.

MDK

Háy Gyula

H.Gy: A magyar vonal korunk lakásmüvészetének...
Tér és Forma 193o. III.vf. 421-424.

Haig Gyula
festő

M.D.V.

A „Művészet a szabadságért"
című kiállítás után lefoglak.

Kertanie Friedrich Klára: Szőnyi István a mester...
művészet, 1967. szeptember - 15 lap.

Hárry Gyula

Szerepel a hűsarnok tél-
tárlatán

Pesti Napló 1937 I. 24

Hávy Gyula festő

Szerepel a Műcsarnok tavaszi tárlatán

Az Est 1925 V. 16.

Háry Gyula, festő (1864-1946) MDK

Kéziratos tusrajzai, cenzurajzai hangulatos képet nyújtanak Győrről. 321. old

Gazdag László: Győr város térképei 297.o.

Arrabona.7.1965. A győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

MDK

Háy Gyula

H.Gy: Kislakás problémák. Tér és Forma 193o. III.vf. 197-2o4.

Művészetelmélet

Tér és Forma, 1928

I. évf. 274-279.

Háy Gyula: Az építészet vonala kö-
rének diagrammjain.

Művészetelmélet

Tér és Forma, 1930

III. évf. 47-50.

Hay Gyula: Lakóház.

Művészetelmélet

Tér és Forma, 1930

III. évf. 197-204.

Hány Gyula: kisház problémák.

Művészetelmélet

Tér és Forma, 1930

III. évf. 421-424.
Háy Gyula: A magyar vonal korunk
lakás művészetének kérdéséhez.

MDK

Háy Gyula

Háy Gy.: Modern architektura. Korunk /Kolozsvár/. 1930. jan. 54-55.l.

M.D.K.

Hay Gyula

Festőművész.

Hollós Korvin Lajos:
A magyar forradalmi művészet kiállitása a Mücsarnokba
Népakarat 1957. nov.7 11.old. 261.szám.

MDK

Háy Gyula, festőm.

A R.T. 1921 .nov.1.-én alakult, megalapitója: Kóródy György,okl.épitész

H.Gy. Berlinből hazatérve segitőtársa lett Kóródy Gy.-nek.

A Greco-Gobelin Részvénytársaság.
Magyar Iparmüvészet. 1924. 67.l.

MDK

Háy Gyula

H.Gy: A szinházi diszletről. Tér és Forma 1928.
I.évf. 103-110.l.

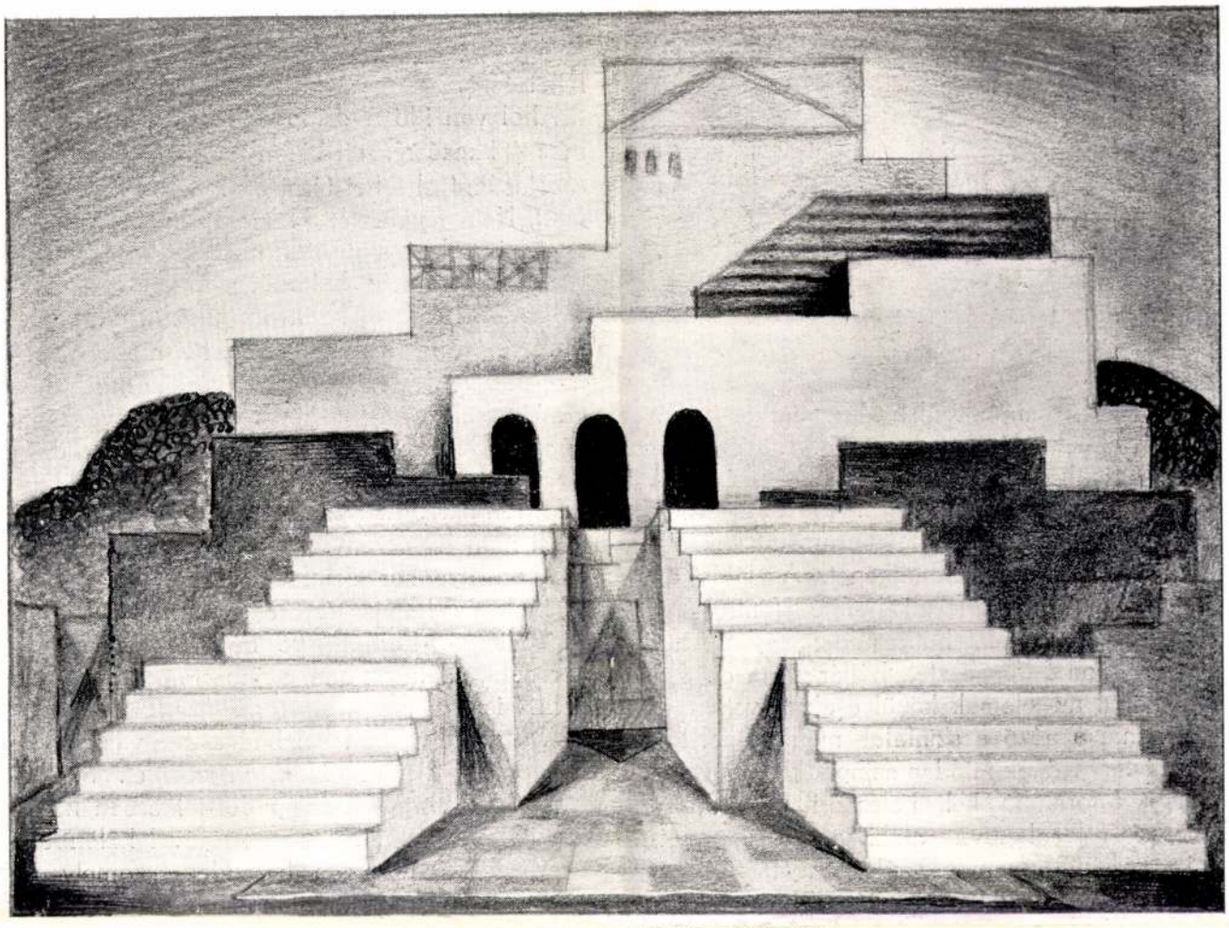

HÁY GYULA: DISZLETTERV JULIUS CAESARHOZ

A SZINHÁZI DISZLETRŐL

I.

A századforduló táján lejátszódott szinházi forradalom az egész diszletművészet teljes átértékelődését hozta magával. A nagy átalakulás előtt a diszletezésnek egyetlen mai értelemben vett problémáját sem ismerték és csak az ujabb idők termékeként kell tekintenünk mindazokat a kérdésfeltevéseket, amelyek a fejlődés különböző fázisaiban más-más irányu lázas keresést tesznek a diszlettervező művész feladatává. Ezt a számos lépcsőfokot megjárt átértékelődést mi egyetlen mondattal fejezhetjük ki: a szinpadi revolució előtti diszletfestés a szinház diszitését szolgálta, a mai pedig a szindarabét.

A diszitő tevékenység ma teljes egészében a szindarabnak, a szinpadi összműnek szól, mig a rokoko- és a biedermayer-korok diszletei kizárólag az est fényét emelő, a nézőt, az udvart, a parkett nagyérdemü publikumát fogadó, a szinpadi művel csak felületes összefüggést fenntartó ékes, fényüző rekvizitumok voltak.

Általánosan ismertek azok a törekvések, amelyek a szinpad és nézőtér határvonalának megszüntetésére, az ugynevezett Guckkastenbühne visszáságának kiirtására irányultak. Ennek a sokszor hősies küzdelemig fokozódó mozgalomnak az eredetét részben ott kell keresnünk, ahol a diszlet megszünik nézőtéri funkciót végezni s a szinházat diszitő girlandok, babérfák és szalagocskák közül egy magasabb kategoriába emelkedik, az irodalom, szinművészet és képzőművészet összeműködéséből keletkező szigoruan rivaldántuli műalkotásába. Mivel azonban az igy létrejött kettősség a legutóbbi kor művészi felfogásának teljesen megfelel, sőt egyenesen abból származik, fel kell vetni a kérdést, miért indult meg a harc a kettéválás külső megnyilvánulásai ellen. Mi okozza azt, hogy a rivalda, amely évszázadokon keresztül nem szurt szemet egy olyan publikumnak, amely a szinpadi alkotás öncéluságát sokkal kevésbbé ismerte el, mint a mai, — most egyszerre oly sok háborura alkalmat adó átkos határvonalként tünt fel? Mielőtt erre felelni tudnánk, a szinházi diszlet technikájáról kell néhány rövid szót szólni.

Tér és Forma
1928. I. évf. 3 sz.
103, 106, 107 képek

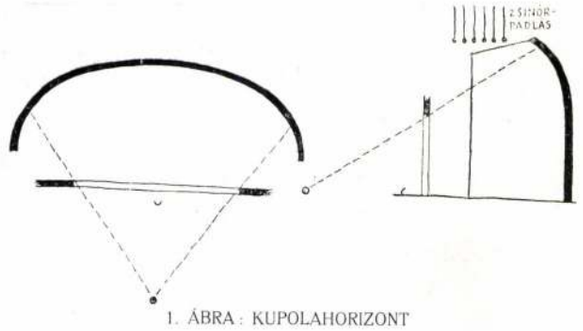

1. ÁBRA: KUPOLAHORIZONT

II.

Technikai szempontból a diszlettervezőt két legfontosabb kérdés foglalkoztatja. 1. a szinpad játékon kivül eső részeinek eltakarása és 2. a diszletváltozások lebonyolitása. A legegyszerűbb diszletezési technika csupa párhuzamos sikokból alkotja meg a szinpadképet. A látást az oldalak és a zsinórpadlás felé föntről leeresztett vászonívek, hátra pedig egy ugyanolyan módon felfüggesztett háttér zárja el. Ha ezek közül az elemek közül csak egyetlen is hiányozna, a néző a szinfalak mögé látna. Igy a diszlettervezőnek minden szinpadképet ugyanabba a főformába kell beleszoritania, többékevésbé fülkealakuvá alakitva a szinpadot, ami a sok párhuzamos, szükülő nyilásu sikjával egy fényképezőgép belsejéhez hasonlit. És ez alól akár a nyilt tengert ábrázoló diszlet sem kivétel, ott is fel kell épülni az íveknek, ha mindjárt levegőt próbálnak is jelenteni. A térelzárás technikai problémája tehát ebben az esetben állandó megoldást nyer, művészi problémája pedig az állandó kényszerforma mellett fel sem vetődik.

A változások lebonyolitása szintén nem okoz nehézséget, mert hiszen minden a zsinórpadláson függ és oda felhuzni, vagy onnan leereszteni a régi s az uj diszletet másodpercek alatt lehetséges.

Ahol van idő a szinpadon való hosszadalmas épitkezésre, ott bizonyos enteriőrök megalkotásánál el lehet térni az ívdiszlet rendszerétől. Nem függesztett, hanem állitott falak képezik ilyenkor a testszerüleg három oldalról körülvett helyiség határait, gyakran valóságos plafonnal befödve. Ezek az utóbbi diszletelemek a néző látásának természetes módon szabnak határt s a térlezárást elvégzik minden, a természetábrázolást lehetetlenné tevő vászonív nélkül. De éppen mert a technika, amely az előbb tárgyalt esetben évszázadok alatt kialakult formákat kényszeritett rá a diszletezőre, most nem jut érvényre, — éppen ezért van a szinpad ilyenkor a tervező esetleges rossz izlésének és hamis térérzékének védtelenül kiszolgáltatva. Példát erre bárhol találunk, fővárosunk szinházaiban, sajnos minden keresés nélkül is.

A szinpad teljes felszabaditását a vászonívek nyüge alól a körhorizont végezte el. Stabilis fehér fal ez, mely a szinpadot félkörben körülveszi s amelyre világitás segitségével különböző eget festhetünk. Ez a berendezés, amely ma már ugynevezett kupolahorizonttá tökéletesedett, a néző látóterét állandóan ugy korlátozza, hogy az látszólag a végtelenig terjed. (1. ábra.)

Ha a kupolahorizontos szinpad diszletező mesterére ráparancsolnak, hogy egy óra alatt varázsolja a szinpadra a Szaharát, az nem jön zavarba, hanem egyszerüen felterit egy sárga szőnyeget, holmi izzó szinek vetítésével sivatagi éggé változtatja a kilátást lezáró félkörü fehér falat, a horizontot. S ha még a kellék-

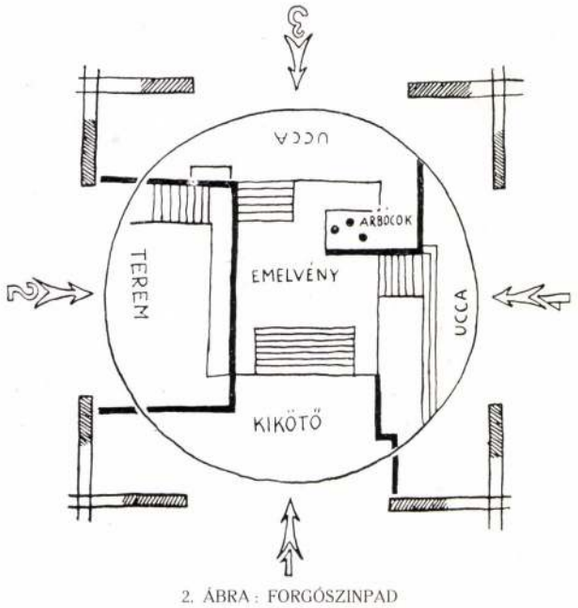

2. ÁBRA: FORGÓSZINPAD

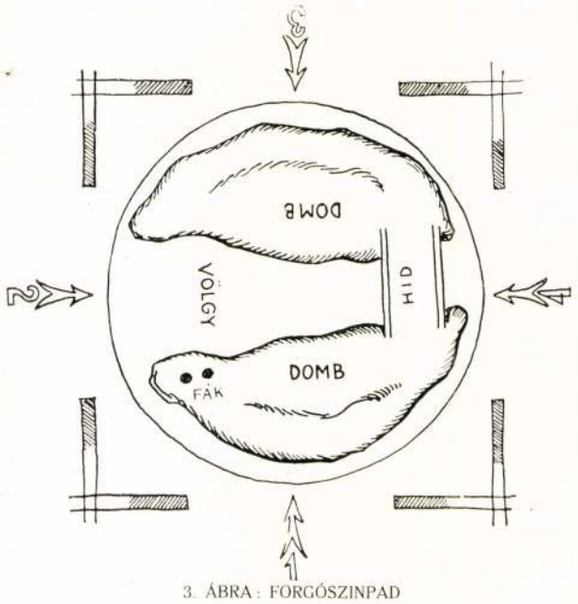

3. ÁBRA: FORGÓSZINPAD

tárból egy papirmassé pálmát is sikerül előkotornia, bizvást felhuzhatja a függönyt, az illuzió kielégitő, esetleg frappáns. Hány vászonívet kell világoskék szinnel „levegőnek" nyilvánitani, micsoda összeboruló pálmarengeteget kell — talán az iró elképzelésével homlokegyenest ellenkezve — az előtérben elhelyezni, micsoda ravasz háttereket kell festeni, mig egy jóindulattal sivatagnak nézhető valamit tudunk a régi diszletelemekből összehozni. Az ujfajta szinpadon mindent lehet... és elsősorban lehet olyan förtelmes térhatásokat alkotni, aminőket a régi rendszer szerint nem lehetett s aminőt egyik-másik tervező izléseltévelyedése és térsüketsége elhárithatatlanul magával hoz.

zik teljes, lezárt tér. A nézőtéren tartózkodónak a nézőtér magában kielégitő térérzést nem tud nyujtani, csak a szinpad terével együtt. Ahhoz, hogy a nézőben harmonikus, otthonos térérzések keletkezzenek, az állandó architektura nem elég, ahhoz szükség van a Mimi padlásszobájának, a Doge tanácstermének, de akár a Küssnachti sziklautnak alkalmi architekturájára is.

A diszlet tehát nemcsak a szinészeket, hanem bizonyos értelemben a nézőt is magába foglalja. A nézőtéri funkciót, amit a föntvázolt átértékelődési folyamat alatt a szinházi diszlet elveszitett, ily módon igyekszik mégis biztositani magának. Már legalább hivatása szerint.

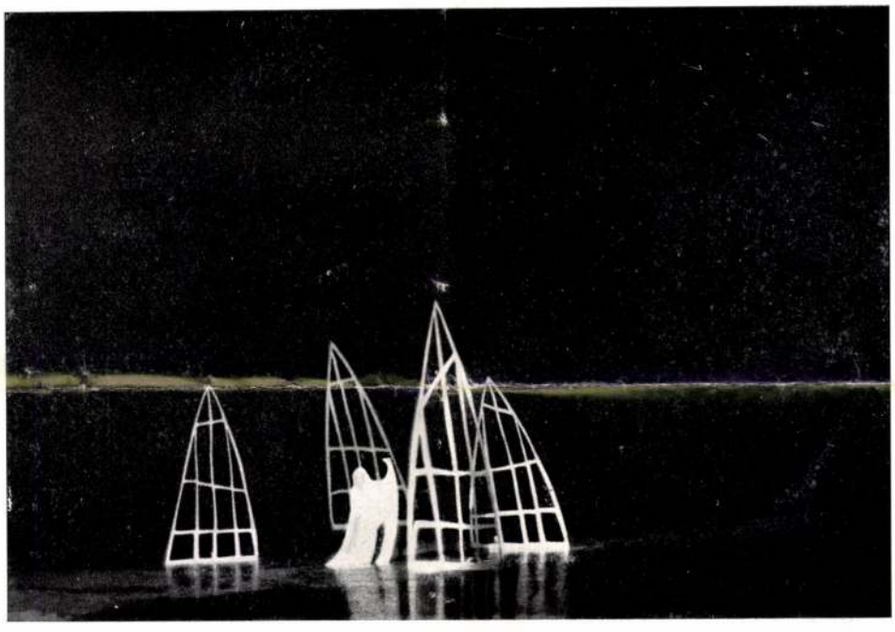

ROBERT JONES: MACBETH

Mert az illuziókeltés, az ábrázolás, az illusztrálás lehetnek fontos, lehetnek nagyon fontos feladatai a diszlettervezőnek, de semmiesetre sem a legfontosabbak és semmiesetre sem állandó, kétségtelen fontosságuak.

Mik hát ezek az állandó fontosságu feladatai a diszlettervezőnek?

III.

Minden szinház belső tere befejezetlen épitészi alkotás. A nézőtér egy csonka enteriőr, a proszcenium kerete közt a szinpadnyilás, mint óriási seb tátong s azt csak ideig-óráig takarja el a függöny.

A szinpadon ábrázolt szobákat szokás ugy jellemezni, mint háromfalú skatulyákat. Nos, ugyanilyen háromfalú skatulya maga a nézőtér is s csak a kettőnek összeboritásából származik teljes, lezárt tér.

De, hogy ennek a hivatásának mindig megfelel-e, az megint másik kérdés.

A régimódi ívdiszletes szinpadnál, — amiről az imént azt mondtam, hogy egy fényképezőmasina belsejéhez hasonló fülkeszerű valami, — evvel nem igen lehet baj. A nézőtér homorú terével összeborul a szinpad homoru tere s a párhuzamosan vászonsikok térdefiniáló érteke a legkáprázatosabban festett perspektivákon keresztül is érvényesül. A szinpadív nyüge ellen azonban, épp ugy, mint a szinpad többi irrealitása ellen ádáz küzdelem folyt és eközben ki gondolt volna olyan csekélységre, mint az, hogy a nézőtér a proszceniumnyiláson keresztül egy kicsit itt-ott kitalál folyni a végtelenbe. A felszabadulás diadalmámorában első dolog volt az uj lehetőségek korlátlan kihasználása.

Csakhogy az épitészi problémát rendezői eszközökkel természetesen nem lehet megoldani. Mivel a szinháztér végeredményben mégis csak megmarad egyik oldalán lezáratlan, egyik részében variábilis architektonikus alkotásnak, tehát a diszletépités problémája is az marad ami volt: a térelzárásnak, az architektura alkalmi befejezésének problémája. De mig a régi időkben a technika primitivsége a művészi megoldás számára is egyetlen receptet lését könnyü szerrel lehetővé tette. Annál nehezebb ez a mai szinpadon, ahol minden valóság, minden sulyos és nehezen mozgatható. A horizont meg, a látás végső határa, éppen mozdulatlanul áll egy helyen. A nehézséget uj technikai berendezésekkel lehetett csak áthidalni. Ezek kétfélék, 1. olyanok amelyek a nemjátszó diszletelemeket a szinpadon hagyják és 2. olyanok, amelyek azokat onnan magával a szinpad sikjával együtt eltüntetik. A két

HÁY GYULA: DISZLETTERV A FAUSTHOZ. A DISZLET LÉNYEGÉBEN 5 KÜLÖNBÖZŐ MAGASSÁGU PARAVANBÓL ÁLL, AMELYEKET JELENETENKINT MÁSKÉP ÁLLITANAK ÉS VILÁGITANAK

irt elő, addig a mai fejlettségi fokon tág tere nyilik a művészi keresésnek.

IV.

Aminthogy a szinpad fejlődése a technika másik nagy problémakörére, a változásokéra is hatással volt. Egy százévelőtti varázsoperett — mondjuk egy Ferdinand Raimund-féle, — az ő hajmeresztő változásmennyiségével egyáltalán nem volt technikai anakronizmus. Hiszen a zsinórpadlás mindent elbirt s az ívek kicserétipus között művészi szempontból is lényegbe vágó különbségek vannak.

Az első tipus közismert formáját, a forgószinpadot két alaprajzon mutatom be (2. és 3.-ik ábra), amelyek közül az egyik a Penthesilea, a másik az Othello egy-egy megoldását vázolja, ahogy azok Reinhard keze alatt valóban elkészültek. Mindkét terven nyilvánvaló az igyekezet, az egyik szin diszletelemeivel a másikét eltakarni s ha mégis kilátszik, azt a másik képben is felhasználni, oda belekomponálni.

Látható ebből, hogy aki abszolut szabadságra vágyik, annak még a forgószinpad is tulságosan korlátozott lehetőségeket nyujt. A lejátszott vagy még sorra nem került diszletek ott lábatlankodnak a szinpadon és nem lehet tőlük megszabadulni, hacsak a föld el nem nyeli őket. Nos tehát vannak szinpadok, amelyeken ez is meg van oldva. Ezek képezik az imént emlitett második csoportot, ahová a süllyesztőkkel dolgozó, nagyrészt teljesen el!üntet-

HÁY GYULA: DISZLETTERV SHAKAESPEARE VIHARJÁHOZ

hető és másikkal pótolható sikokból álló szinpadok tartoznak. Az ilyen szinpadberendezések minden változást le tudnak bonyolitani anélkül, hogy egyik diszlet a másikat a legkevesébé is zavarná. A változások legnagyobb tömegét lehet játszani szünet nélkül és egyik kép megkomponálásánál a másikra semmi tekintettel sem kell lenni.

És mégis éppen ezeknél a minden technikai hájjal megkent szinpadoknál érezték először a diszlettervezők, hogy nehezen megszerzett szabadságukkal nem élhetnek korlátlanul és pusztán művészi tekintetekből önként bizonyos rendszerekbe kell magukat kényszeriteniök.

V.

Vegyünk egy egyszerű példát.

Egy előadásunk hét képből áll. Ezek közül ötben a legkülönbözőbb, egymástól független okoknál fogva a szinpad exponált helyén ugyanaz a dekorációelem, mondjuk egy lépcső, foglal helyet. A másik két képben semmi kényszeritő okom nincs a lépcsőt szerepeltetni, technikai berendezkedésem elég jó arra, hogy ettől a diszletemtől megszabaditson és én mégsem élhetek ezzel a szabadságommal anélkül, hogy a néző a különbségnek öntudatlanul is nemkivánt jelentőséget tulajdonitson s a drámát meggondolás nélkül két részre ossza, egy lépcsősre és egy lépcsőtlenre.

És mivel ez minden analog esetben igy van, könnyen levonhatunk ebből két következtetést:

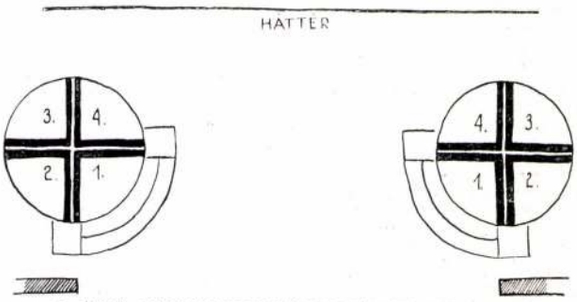

5. ÁBRA: DISZLETMEGOLDÁS FORGÓKORONGOKKAL

1. *Ugyanazon szindarab különböző szipadképeit a legtökéletesebb technikával sem lehet egymástól elválasztani, mert azok szoros lélektani kapcsolatban vannak egymással;*

2. *A szinpadon történő architektonikus átalakulások kell, hogy belső összefüggésben legyenek a dráma történéssorozatával.*

Nem elég tehát, ha a dekoráció a dráma hangulatát igyekszik aláhuzni és kifejezésre juttatni. A szinpad nem holt képek vagy architekturák egymásutánját kell, hogy mutassa, hanem az architektonikus térelzárás szempontjából is egy folyamatos történésnek kell a szinpadon lefolyni s ennek a történésnek a belső hajtóereje ugyanaz, mint a drámai történésé.

A szinház tere azáltal, hogy egy részén variálható, esténként különös életre képes. Tud mélyen és terjedelmesen kiszélesedni, majdmeg szűken és magasan összeszorulni. Ragyogó szingazdagságból sötét tompaságba borulni. Képes a játszókat szeliden magába rejteni, máskor meg brutálisan az előtérbe dobni. Ülünk a szinházban s a szinház lélekzik. A dráma életrekelti az épitészetet. A tér a művet változásai által az időben játszatja le.

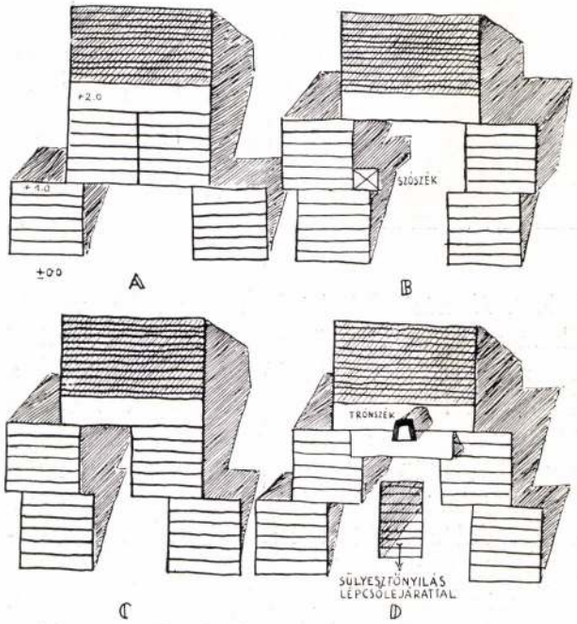

6. ÁBRA: A CIMKÉP LÉPCSŐRENDSZERÉNEK NÉHÁNY VARIÁCIÓJA

Architektonikus történés játszódik le a szemünk előtt. A dráma óriás játékszerül megszerzi az architekturát s az önmaga dinamikáját kivetiti a térbe. A forgószinpadot a dráma pörgeti, a zsinórpadlás idegszálain, a dráma muzsikál. A lámpákat a dráma gyujtja és oltja, a szineket a dráma festi. A szinpad terének hullámzása természetesen a szinház térösszességének folytonos, a dráma szerint való változására vezet. Igy a nézőt, kinek a szinháztérben való relativ elhelyezkedése a szinpadi térlezárás változásaival együtt változik, az architektonikus cselekmény és ennek segitségével a drámai cselekmény is helyéből valósággal kimozditja, magával ragadja. Ez a nagy különbség a régi s az uj diszlet nézőtéri funkciója között. Mert, mig a régi diszlet ugyszólván egy

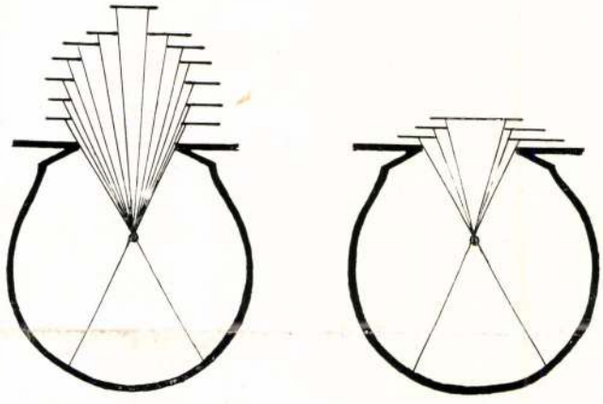

7. ÁBRA: A NÉZŐ HELYZETE A MOZGÓ SZINHÁZTÉRBEN

negativum által — a szindarabbal való laza kapcsolat által — jutott a nézőtéren szerephez és a nézőtér értékeit érvényesitette a szinpadon, addig a mai diszlet drámai értékek térbeli hatását érvényesitve, azokat a nézőtérre terjeszti át.

Ezen a ponton a diszletépités két technikai főkérdése szoros kapcsolatba kerül egymással és művészi szempontból legfontosabb feladatként kell felismernünk a technikai megoldásnak képzőművészi érzékeltetését. Mert a néző az előtte lejátszódó architektonikus történést csak akkor fogja megérezni (megérzésről van szó, egy intellektuális megértés a dráma élvezetét csak megzavarná), ha a térmegoldások egymásból keletkezését érzékelni tudja. Az ívszinpad meg a forgószinpad, mint áttekinthető, folytonosság érzését keltő rendszerek ezeknek a formai történéseknek az átéreztetésére önként kinálkoznak. Az előbbinél, ahol lényegében egyforma diszletelemek, szűk korlátok közötti szin- és térvariációkat játszanak, mindenki érzi a dráma erőit, melyek ezt a gyenge architektonikus festői játékot a diszletrendszerrel lejátszatják. Forgószinpadnál, hacsak a forgókorong

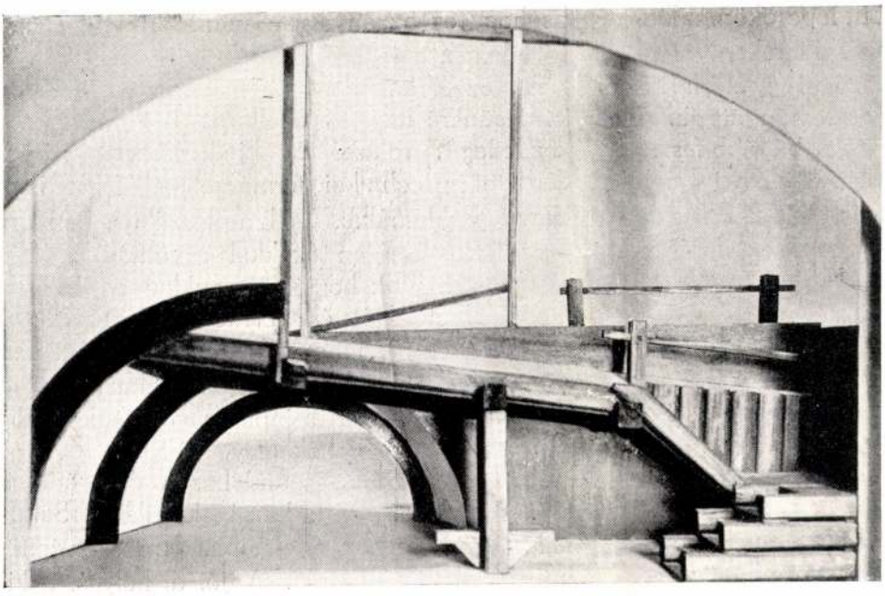

STERNBERG ÉS MEDUNETZKY: OSTROWSKY VIHARJÁNAK DISZLETE

mozgása nagy körültekintéssel leplezve nincs okvetlenül szintén a drámát érezzük, mint a szinpadi apparátus legfőbb mozgatóját. Nem tudjuk azonban érezni a drámának ezt a térmozgató hatását olyan szinpadon, mely egymástól teljesen függetlenül keletkezett, egymástól teljesen szeparált szinpadképeket dob egymásután a néző elé.

Szerencsére praktikus okok ujra meg ujra arra kényszeritik a diszletek tervezőit, hogy bizonyos közös elemek alkalmazásával a diszletképeket egy egységbe foglalják össze. Leggyakoribb ilyen elem a kapu, vagy az oldaltorony. Az elülső diszletívek háromdimenziós utódai ezek. Egyrészt arra valók, hogy a néző látóterét szükitsék s a látást az oldalak és a zsinórpadlás felé korlátozzák, de jók arra is, hogy a tervezőnek egységes vonalvezetést tegyenek lehetővé. Ezt az utóbbi célt szolgálják olykor a közös hátterek is.

Ám az egymásután következő képek formai rokonsága a dráma téralakitó erejét nem tudja eléggé kifejezésre hozni. Ehhez a képek tényleges (sőt esetleg csak szinlelt) egymásból keletkezésre van szükség és ahol a szinpad tulságosan tökéletes ahhoz, hogy a diszletek keletkezési módját a néző észrevegye, ott számos esetben vagyunk kénytelenek egy-egy rögtönzött technikai apparátust bocsátani a szindarab rendelkezésére, hogy téralkotó kedvét azon tombolja ki.

A már emlitett Raimund „Tékozló" cimű darabját egyik dresdai szinpadon, amely fantasztikus tökéletességig vitt süllyesztő rendszerével talán minden szinpadok közül leginkább lett volna alkalmas arra, hogy a diszletek óriási tömegét egymástól függetlenül alkossuk rajta meg, abban az időben, mikor magam is ott dolgoztom, a következő primitiv berendezéssel hozta szinre. (6. ábra.) A szinpad előterében két oldalt két miniatür méretű forgószinpadocska épült. Ezen kereszt-alaprajz szerint egyszerre négy jelenet oldalkulisszái vannak felállitva és forgathatók pillanat alatt a néző szeme elé. A nem látszó háromnegyed körökön csendben épitkezni lehet. A diszlet többi részét a zsinórpadlás szállitja s ez az egyszerű szisztema végtelen variációját adja mélység, szin és fényhatásoknak, amellett, hogy az egyes képeknek egymásból keletkezését állandóan érezzük.

A cikk elején bemutatott *Julius Caesar*-diszlet

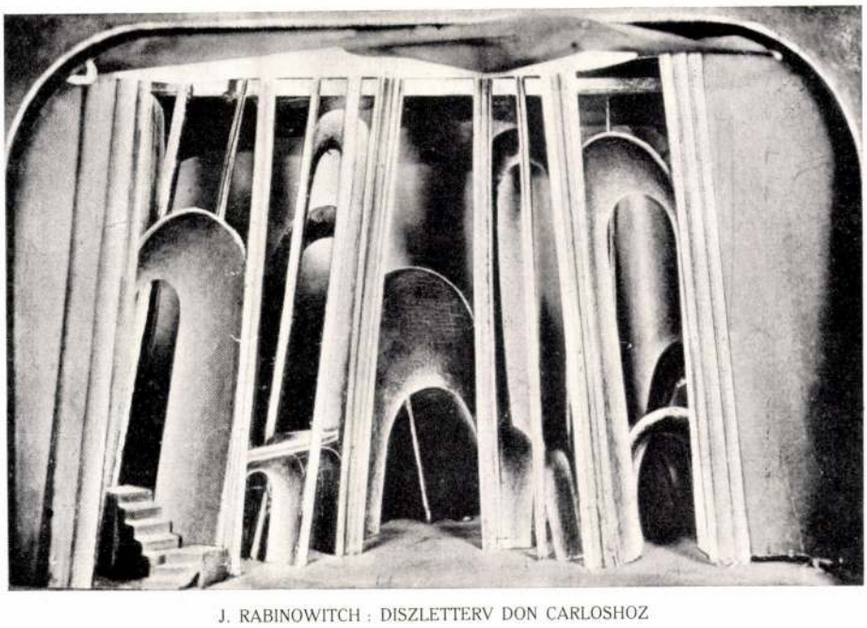

J. RABINOWITCH: DISZLETTERV DON CARLOSHOZ

négy kocsin, az azokra szerelt lépcsőkön, a lépcsők által bezárt szűkülő, bővülő tereken, a lépcsőkre fektetett hidakon, egyszóval egy élő, lélekző fokozható architektura szisztemán játszik. A lépcsők plasztikus architekturája, hátrább festett architekturába megy át, melynek elemei emelhetők, süllyeszthetők és eltüntethetők. Ezek az architektura elemek még a csatatér dombjai közt is visszacsengenek, megszüntetve azt a drámailag indokolatlan kettősséget, mely még a legjobb Julius Caesar-előadásokat is leginkább megzavarja.

Shakespeare *Viharját* sokan fogják fel ugy, mint egy drámai formába öntött lirai költeményt. Ennek a költeménynek elszavalására próbáltam egyszer egy szimbolikus pódiumot szerkeszteni. A szinpad maga a tengert jelenti, annak közepére állitva egy 6 m. átmérőjü rögtönzött forgó szinpadocska három oldalról nézhető fantasztikus formákkal: a sziget. Az egészet redőkben lehulló függöny veszi félkörben körül, erre épp oly irreális ábrázolással ég van festve.

Végtelenségig lehetne folytatni az ismertetését különböző technikai berendezéseknek, amelyek mind a szinpadképek egyszerű egymásbólfejlesztését szolgálják. Beszélhetnék huzható függönyrendszerekről, forgóprizmákról, sineken tolható oldaltornyokról. Irhatnék az itt ábrázolt *Faust*-diszlet paravanrendszeréről, a *Macbeth* hordozható diszletelemeiről s a variábilis architekturáknak legkülönbözőbb formáiról. Célom azonban most nem az összes lehetőségek felsorolása, hanem csak annak az illusztrálása, hogyan alkotja meg magának az ívszinpad kényszerformájától felszabadult szinpad ujabb rendszereit és hogyan mond le önként, művészi szempontoktól vezetve az anarchiáig menő teljes szabadságról, amit a fejlődő technika vivott ki számára. Ezek a különféle rendszerek ugyszólván nem szerepelnek a művész kezében, mint más anyag, melyből a művét modellálja. És hogy ez az anyag ma már szinte végtelenül sokféle, az a technika érdeme.

És ezzel már körülbelül minden feladott kérdésünkre meg is feleltünk. Láttuk, hogy a kezdetleges rokokó és biedermeyer szinpaddiszletezés technikai természeténél fogva nem ismert problémákat. Csak a plasztikus, horizontos diszletek s az ezekkel együttjáró mozgó alapu szinpadok hozták magukkal a díszharmonia lehetőségét és vetették fel a téralkotás épitészi s a jelenet-egymásutánok drámai kérdését, melyeket tisztázni e cikk elméletben, a keretében ábrázolt szinpadmegoldások pedig gyakorlatban kisérelték meg.

Stilusproblémákat szándékosan nem érintettem. A szinpad az ujdonságok világa. Stilusfejlődésre itt olyan értelemben, mint az épitőművészetben nincs idő. A jó, a helyes, a kivánatos stilust keresni egy olyan művészetben, ahol nemcsak szabad, de kötelesség mindig ujat, mást, divattól, pillanattól, hirtelen ötlettől befolyásoltat alkotni, igazán helytelen volna.

Nálunk Magyarországon sok külső körülmény akadályozta a diszletművészet gyors fejlődését. Ami ezek közül az akadályok közül a legmaradandóbbakat — a szegénységet és több szinpadnak technikai fejletlenségét — illeti, arra nézve a fentiekből talán már mondatlanul is kiolvastunk egy és más megnyugtatót. Láthattuk ugyanis, hogy a szinpaddiszletezés terén az akarat, a szinpad ismerete és egy kis találékonyság mellett a drámának, pikturának és architekturának együttes szeretete többet érnek minden gazdagságnál és technikai tökéletességnél.

Ha pedig ezek az előfeltételek megvannak, akkor a diszletek tervezői szabadon választhatják meg stilusukat meggyőződés, divat, a darab kivánalmai s a külső adottságok szerint — a jó szinházi diszlet mindig csak egy valami lehet: *a dráma architektonikus festői átélése a szinháztér variálódó lezárása által.* *Háy Gyula.*

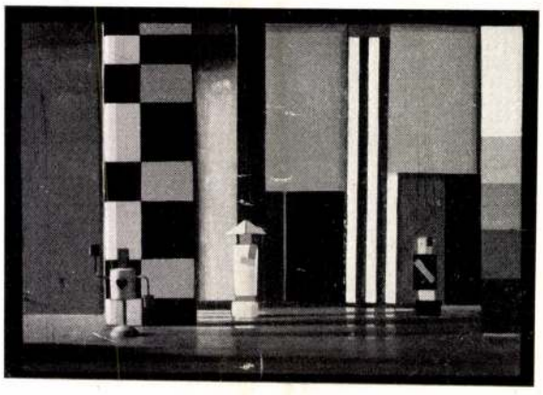

BORTNYIK SÁNDOR: DISZLETTERV

szerencsére nem hárul kizárólag az FHM re (e… magazin, amelynek Papp Endre levetkőzött — nem, ez vicc volt; amely a gyönyörű és okos tekintetű Erős Antóniáról közölt érzéki fotókat és tett fel neki kizárólag a testét, nem pedig az intelligenciáját vagy a lelkét érintő kérdéseket). Az összes férfi életmódmagazin (Joy, CKM stb.) ilyen, a Cosmo és a többi női életmódmagazin meg szépen szállítja a férfimagazinok férfielvárásainak megfelelő *női* magatartásmintákat, hogy teljes legyen a kép — de talán az FHM ez idáig a legilyenebb. A nőket bemutató, illetve nőkről szóló reklámok, klipek, óriásplakáújabb lánygeneráció számára vész el a szabadság egyik jelentős dimenziója. Ellenben nézik az agyatlan tévéket, olvassák a nőellenességre nevelő férfi- és női magazinokat, felkészülnek az életre: a husi-féle kacsintásra, az engedelmes kávéfőzésre, mosogatásra, az állvapisilő-kartonra, a házasságon belüli verés elfogadására, a liba- és kezesbárány-státus továbbvitelére. Sok gondjuk nem lesz ezzel a szereppel: a darab több száz éve van műsoron.

-sl-

Háy János: Hát ez az Egry József milyen jól megfogta a balatoni napot

Liberális maximum

(Folytatás a 3. oldalról)

Nem véletlenül gondolták a klaszszikus liberálisok, így az amerikai föderalista alapító atyák, hogy a kormányzat szükséges rossz, nem pedig szükséges jó.

A történelem, kivált a XX. század történelme (a gonosz totalitárius birodalmaké éppúgy, mint a jó szándékú szocdem jóléti államoké) sajnos nagyrészt igazolta azt a Kis János által vitatott libertárius tézist, amely szerint *„a piac az egyéni szabadság és felelősség birodalma, míg az állam a beavatkozásé, a kényszeré, a gyámkodásé”*. Nem minden egyes esetben, de többnyire. A liberálisoknak azonban már néhány elrettentő példa is elég kell hogy legyen ahhoz, hogy a polgárok *individuális szabadságát* védjék, ne pedig az államra bízzák a társadalmi igazságosság mérlegelését. Sem a valóban súlyos társadalmi esélyegyenlőtlenségek nem indokolják a semleges állam elmozdulását a pozitív jogok megadása felé, sem a piaci erők sokszor valóban nem kielégítő működése nem indokolja *„a liberalizmus republikánus kiigazítását”* (Kende Péter), hiszen mindkét gondolat valamiféle tágan értelmezhető „közjót” helyez az individuum szabadsága elé.

A klasszikus liberálisok szerint nem az állam, hanem a nemzet egyes polgárainak joga eldönteni, mit kezdenek a pénzükkel. A polgárok természetesen dönthetnek úgy, hogy *„jól felfogott önérdekből”* (Kis J.) invesztálnak a romákba, pontosabban a romákat is sújtó szociális és gazdasági problémák orvoslásába, és nagyon is helyes, ha így tesznek – ez azonban semmiképpen sem jelenthet fordított rasszizmust.

„Megkülönböztetett támogatás”

Két okból is sajnálatosnak tartom, hogy a pozitív diszkrimináció kérdése ennyire Kis János cikkének előterébe került. Egyrészt felesleges módon megosztja a liberális közvéleményt, hiszen egyetlen dimenzióra szűkíti a cigányságon való segítés módozatairól szóló vitát. Az önmagában nem sikertelen, de antiliberális amerikai *affirmative action*, amelynek lényege az oktatási intézményekben és munkahelyeken fenntartott etnikai/nemi kvóta, csupán *egy* lehetséges eszköz a sok közül, az viszont állami. Márpedig az állam világnézeti semlegessége mellett érvelő liberálisoknak elvi okokból kell elutasítaniuk a „pozitív diszkriminációt”, hiszen nem objektív szükségszerűség, hanem nagyon is világnézeti kérdés, kit kell közpénzből támogatni (ha már egyáltalán). Remélhetőleg nem értettem gyökeresen félre, de szerintem Kis János is így érvel alapművében (*Az állam semlegessége*. Budapest, 1997): *„Az államnak tartózkodnia kell tőle, hogy kontroverzális világnézeteket és nekik megfelelő magatartásokat, gyakorlatokat, életmódokat (…) nyilvánosan helytelenítsen.”* Vagy támogasson, tehetnénk hozzá következetes módon. A kérdésről részletesebben Farkas Barna írt igen meggyőzően e hasábokon (*Tíz évvel a rendszerváltás után kibicsakló liberális gondolat*. *ÉS*, okt. 13.)

A másik ok, ami miatt nem látom értelmét a kérdés ilyetén való felvetésének, hogy megvalósításának semmi realitása. Még ha meg is lenne a széles körű mozgalmi hátszele, én állampolgári jogon biztosan az Alkotmánybíróság elé vinném, ha bárki ebben az országban ismét faji vagy kulturális kritériumok alapján akarna előnyöket/hátrányokat osztogatni (lásd még az MSZP eurokonform, de antiliberális női kvótáját). Alaptörvényünk elég egyértelműen fogalmaz, amikor *„bármely megkülönböztetést”* kizár, de szerintem még abból sem lehet etnikai/nemi kvótát levezetni, hogy *„a Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti”* (70/A. §). Mert természetesen ez a lényeges különbség: a törvény előtti egyenlőséget minden roma, nő stb. számára biztosítani (így minden negatív diszkriminációt, szexizmust szigorúan büntetni), avagy „esélyki-egyenlítés” címén nem teljesítményhez, hanem bőrszínhez/nemhez kötött előnyöket juttatni.

Kis János vitába száll Tamás Gáspár Miklósnak a romák *„megkülönböztetett támogatása”* érdekében kifejtett (szerinte téves) indoklásával, hogy aztán más (szerinte helyes) indoklással képviselhesse ugyanazt. Kis János így érvel: mivel a piac nem minden esetben hat a szegregáció ellen, és mivel a köztársaság intézményei sem adnak esélyt az induló hátrányok leküzdésére, valamiféle állami beavatkozásra van szükség. De hogyan és hol? Kis egyik példája, hogy a szomszédság elköltözésével a lakáspiac akaratlanul, tudatos rasszizmus nélkül is újratermelheti a romák települési szegregációját, az egyenlőtlenséget. *„Ha egy csoport egyszer alulra szorult, a piac százféleképpen, iszonyatos erővel nyomhatja lefelé.”* Vagy éppen felfelé, mint történt sok más társadalmi kisebbséggel, amelynek tagjai nem állami felkarolás, hanem önerőből, képességeik piacosítása eredményeképpen léptek ki megalázó helyzetükből.

Kis Jánosnak igaza van: a szegregáció *„igazságtalan hátrány”*, emberek például sokszor költözködnek, elhagyják a romák lakta házakat, övezeteket. De mi következik ebből? Kizárásos alapon csak egy abszurditás: valamiféle állami költöztetéspolitika, amit ő sem gondolhat komolyan. A kiindulás egyenlősége nem azt jelenti, hogy csak a megfelelő lakással rendelkezőknek vannak jogai, hanem hogy ugyanazok a jogok, ugyanazok a jogállami normák vonatkoznak a rózsadombi tulajdonosokra, mint a józsefvárosi bérlőkre. Az, hogy a spontán piaci mozgások néha nem a kívánatos eredményt hozzák, még nem ok a beavatkozásra, a szociális tervezésre. (Ha viszont nem spontánok a piaci mozgások, érdemes megnézni, nem pont az állami intervenció torzítja-e el őket.)

Az írás kristálytiszta logikája szerintem két ponton is „megbicsaklik.” Kis velem együtt elismeri, hogy a pozitív és a negatív diszkrimináció egyaránt *„bőrszín vagy kultúra szerint azonosított csoportokat részesít hátrányban vagy előnyben”*, ugyanakkor fontosnak tartja, a létező negatív, igazságtalan hátrányok kiegyenlítésének kezeli a pozitív diszkriminációt. (Amely ráadásul kifejezetten magában rejti érdemtelen *többletelőnyök* nyújtását is, hiszen ha a kvótát be kell tölteni, alacsonyabb pontszámmal is felvesznek jelentkezőket.) *„A negatív diszkrimináció az a vélekedés indokolja, hogy a célbavett csoport alacsonyabb rendű a többieknél, s ezért megengedett vagy egyenesen helyénvaló hátrányokkal sújtani. A pozitív diszkrimináció akkor tükörképe a negatívnak, ha indokolja abban áll, hogy a célcsoport magasabb rendű, mint a többiek”* – írja Kis János. A probléma csak az, hogy egy intézkedés kinyilvánított szándéka teljesen másodlagos szempont ahhoz képest, hogy milyen, és hogy mit eredményez. Egy igazságtalan, hátrányos kiindulási helyzet nem mindig, vagy nem szükségszerűen tudatos rasszizmus/szexizmus eredménye (ezt Kis János is írja). A pozitív diszkrimináció nem azért tükörképe a negatívnak, mert indoka a rom vagy fekete szupremáción alapul, hanem mert ugyanúgy néz le más célból, de fenntartja és használja a faji, kulturális, nemi meg különböztetés gondolatát, és fa kulturális, nemi alapon szelekt emberek között az oktatásban a munkaerőpiacon. Ez az, a antiliberális, igazságtalan és e kölcstelen.

A kérdés tehát az: szempont het-e az egyén maximális szabadságát, az individualizmust sze előtt tartó liberalizmus számára „társadalmi igazságosság”? (M amíg nem kerítünk helyette é hetőbb kifejezést.) Írásomb semmiképpen sem azt akartam zonyítani, hogy szabadság és ig ságosság kizárja egymást. S sokkal igazságosabb az a társad lom, ahol az egyén személytel piaci folyamatoktól függ, mi ahol a politikai hatalom mérle lésétől. *„Ha a kormányzat az igazgosság érdekében tervezni kezd, n háríthatja el magától, hogy minden nek a sorsáért vagy helyzetéért felel séget viseljen”* – világított rá F. Hayek (*Út a szolgasághoz*. Budapest, 1991). És milyen igaza volt

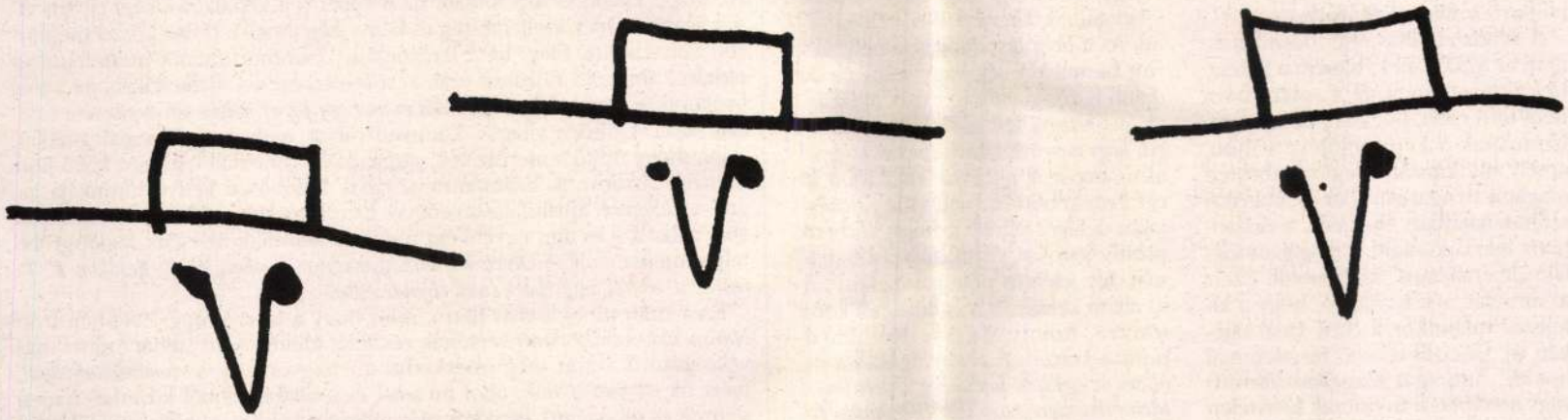

Háy János: Brasil üzletemberek

ERES LÁSZLÓ:

Liberális maximum

Két érdekes, ellentétes fejlemény rtént az utóbbi hetekben a liberális özéletben, egyik sem tűnt fel külösebben sok embernek. Az egyik z, hogy Demszky Gábor személyén nemcsak vezető-, hanem akár olitikai irányváltás előtt is állhat a berális párt (hosszú évek után ő az lső SZDSZ-politikus, aki nem szocis, hanem szabad piacgazdaságról eszél); a másik az, hogy Kis János, a berális értelmiség jeles személyisége viszont *ÉS*-beli cikkében konzisns baloldali-liberális agendát fogalazott meg – nem is annyira a szad demokraták, inkább a szabadelű véleményformálók, a liberális özvélemény számára.

A rendszerváltás tizenegyedik vére válságba került a demokratius intézményrendszer, erodálódk a köztársaság intézményei, vekélyben a szabadságjogok – állaítja meg tanulmányában Kis János (*Liberalizmus Magyarországon – vvel a rendszerváltás után. ÉS*, ept. 15.), aki szerint nem egyszerien a liberális alapértékeket kell egvitatott, tisztázott állapotban menteni a következő időszakra, nem *„a harmadik köztársaságot meg l óvni”*. A szerző éppen ezért a agyar liberalizmus sarokkövei zött említi a köztársaság tradicióak, a konstitucionalizmusnak az ren tartását, a globalizáció, a pigazdaság és az emberi jogok melti kiállást – terjedelmes a liberátennivalók listája, nagyon is diéretes a szándék; kár, hogy az magában teljesen következetes ás néhány pontján logikai hiba rdőjelezi meg a szilárdnak tűnő gkövetkeztetéseket. Ez az egyik ró gond Kis János írásával.

A másik apró gond az, hogy az is előfeltevése összekeveri a *liberamus* programpontjait a *demokrácia*, köztársaság kritériumaival. *„Antiliális reakció idejét éljük”* – fogalmaz s János, és ennek alátámasztására yszerre hoz elő a liberalizmust (tbapok államosítása, elakadt nyugreform, a sajtó kormányzati támasa) és a demokráciát (háromhekénti ülésezés, bírói kar tervezett gyűrése stb.) szerinte fenyegető ldákat. Mindez azonban együtt n bizonyítja meggyőzően, hogy a lesz-kormány – az ismert antilibeis nyomuláson túl – alapjaiban fegetné az alkotmányos berendezdést, a köztársaságot. A hatalmi ak még mindig szét vannak váztva; ha lassan is, de működnek a róságok, az ombudsmanok; az Altmánybíróság szuverén; a nyilvásság deficites ugyan, de a sajtó pvetően szabad. Az ügyészség yelőre nincs a kormány alá rendelve, de még ez sem lenne feltétlenül antiliberális tragédia, lásd a hatékony olasz, német példát. Való igaz, még ma is *„fájdalmasan időszerű”* a rendszerváltás liberális programja, az intézményrendszeren azonban a Fidesz-kormány nem hagyott helyrehozhatatlan külsérelmi nyomokat. Nem Orbánék alatt kezdődött, tíz éve tart a politikával szembeni nyilvános apátia.

Mindez azért fontos, mert bár a liberalizmus valóban válságban van, nem azért kell újrafogalmazni a jelentését, hogy megmentsük a köztársaságot, vagy hogy demokratikusabbá, EU-konformabbá tegyük, hanem hogy *szabadabb*, az egyének és közösségek számára élhetőbb legyen az ország. Ehhez Kis János – ha jól értem, Rawls és Dworkin tradíciójában – vázolt egyfajta liberalizmusértelmezést, amely szerint *„az egyéni szabadság és felelősség eszméje nem választható el a társadalmi igazságosság fogalmától”*. Én viszont úgy látom, jó érvek szólnak egy másik fajta liberalizmusértelmezés mellett, amely lemond a „társadalmi igazságosság” fogalmának használatáról.

Minimális állam

A liberálisoknak két okuk van lemondani a társadalmi igazságosság mérlegeléséről: az egyik az, hogy egy szabad társadalom spontán, piaci rendjében nyilvánvalóan az számít igazságosnak, ami egy igazságos, kölcsönös előnyökön nyugvó szerződés értelmében létrejött: *„Nincs központi elosztás (…). A különféle személyek különféle erőforrásokat ellenőriznek, s a személyek önkéntes cseréiből és tetteiből új tulajdonjogok keletkeznek.”* (Robert Nozick: *Distributive Justice*. In: *Anarchy, State and Utopia*. New York, 1974.) A másik az, hogy az elv akaratlanul is kinyitja Pandora szelencéjét, tág teret enged a piac által joggal vagy igazságtalanul diszpreferált csoportok állami felkarolására.

A rendszerváltás első időszakába nem az SZDSZ-nek, hanem a Fidesznek adatott meg az a soha vissza nem térő esély, hogy annak a liberalizmusnak a képviselőjévé váljon, amely markánsan megkülönbözteti magát a nyugat-európai és amerikai szóhasználatban elterjedt, a disztributív igazságosságot is magában foglaló „liberalizmus” kifejezéstől. Ez az az áramlat, amely, látván, hogy a kifejezés valamikor a New Deal tájékán új, szociális-elosztó tartalommal bővült, önmagát *klasszikus liberális* vagy *libertárius* irányzatnak kénytelen nevezni (és ennek már Hayek sem örült kifejezetten). A Fidesz a már ismert okokból nem élt a kínálkozó eséllyel, az SZDSZ pedig mintha máig képtelen volna egyértelműen tisztázni, pontosan milyen módon akar egyszerre a szabadság és a szolidaritás pártja lenni. Ha tehát Kis János a *liberális* közvélemény felé fordul, akkor nem teljesen lényegtelen szempont, hogy a véleményformálók és -formáltak mit értenek ezen a jelzőn, illetve hogy a szerző nem azonosítja-e saját baloldali liberalizmusát a liberalizmus egészével.

Amikor Kis János azt írja, a romák helyzetének katasztrofális végkifejlete *„csak akkor kerülhető el, ha a többség elfogadja, hogy az állam több kormányzati cikluson áthúzódó, masszív iskoláztatási és lakásteremtési programmal segíti a romák beilleszkedését”*, maga is választ ad arra a kérdésre, *„milyen is lesz az új magyar demokrácia szociális étosza”*: *„Előfordul bizony, hogy az állam közreműködéséhez kell folyamodni a piac torzításainak kiigazítása érdekében.”* Nos, ez a fajta étosz, ha kimondatlanul is, de a logikailag elkerülhetetlenül az (újra)elosztó igazságosság, a szociális jogok felé mutat, és akkor nem biztos, hogy a liberális megoldásról, lehet, hogy inkább egy jóléti-etatista *welfare* állam berendezkedéséről vitázunk, azaz szociáldemokrata területre tévedünk. A klasszikus liberálisok lemondanak a tervezésről, a civil szférára és a tökéletlenül működő piacra bízzák a társadalmi mozgásokat, miután korlátozott hatáskörű, éjjeliőr-funkciójú minimális államban gondolkodnak.

Nem hiszem, hogy a természetes jogokat, az élethez, a szabadsághoz és a tulajdonhoz való jogot, önmagunk birtoklásának jogát, az államtól való békénhagyatás negatív jogát alapul véve (valamint Locke-ot, Adam Smitht, Tocqueville-t követve) eljuthatunk egy olyan liberális filozófiához, amely nem az állam, a kormányzat feladatainak szigorú, alkotmányos limitálását, hanem ellenkezőleg, szociális igazságossági okokból feladatainak kiterjesztését tűzi ki célul. Az a liberális felfogás, amely szerint bármilyen vélt vagy valós társadalmi igazságtalanság miatt *„állandóan emlékeztetni kell az adófizető közösséget, hogy nem takarékoskodhat az »érdemtelen« szegények rovására”* (Kis J.), a jó cél érdekében individuális döntési jogot delegál felfelé: számon kérhető pozitív jogokat, (újra)elosztási hatalmat, így jelentős politikai eszközt ad az állam kezébe, a mi adófizetői kontónkra, holott Murray Rothbard pontos szavaival *„a társadalomban az állam az egyetlen intézmény, amely bevételeire rendszeresen és szisztematikusan fizikai kényszer alkalmazásával tesz szert”*.

(Folytatás a 4. oldalon)

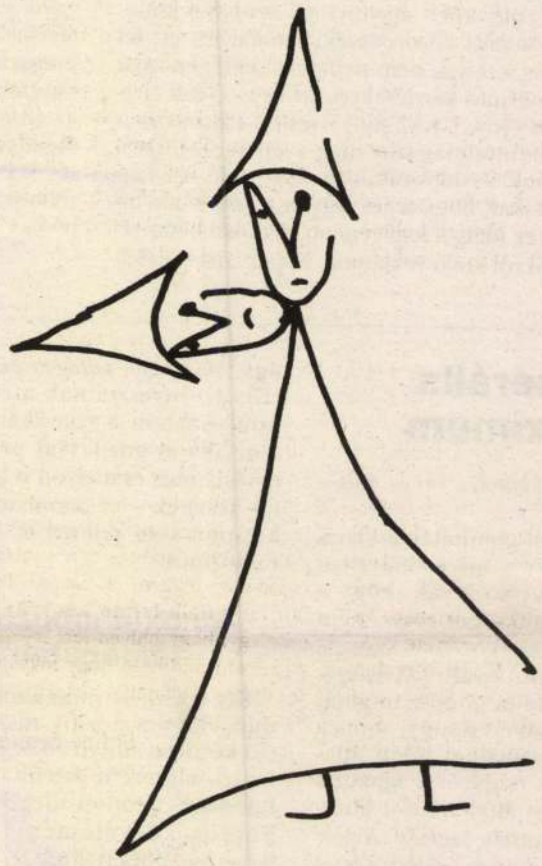

A 101. hagyományos szomorúmanó mindig kikukucskál a sorból

Háy János rajzairól

Háy János *rajzaival* első kötetében találkozhatott először az *olvasó*. A *Gyalog megyek hozzád a sétálóúton* (1989) című verseskötet egyik ciklusa ugyanis a hagyományos szomorúmanók életéből vett tollrajzokat tartalmazott. Volt ott többek közt kulcslyukon és kerítésen leselkedő, akasztott és meztelen szomorúmanó, de már akkor megjelentek a huszárok is. Aztán az ötödik kötetben, a *Holdak és napok*ban már török katonák, ördögök és igazi angyalok is szerepeltek. Majd következett a *Dzsigerdilen* című regény, melynek borítója a szerző *A törökök bevonulása* című körképének felhasználásával készült. Azóta – a kortárs irodalomban meglepő módon – saját festményei láthatók könyveinek borítóin. Nem arról van tehát csupán szó, hogy maga tervezi könyveinek borítóit, hanem hogy a saját képeit teteti – idén immár ötödik alkalommal – a borítókra. Hagyományos szomorúmanók, teremtők, igazi angyalok és török vitézek vannak a képeken, illetve a borítókon. A *Xanadu* című regény borítóján pedig *A Xanadu című regény borítója* című festmény látható (nekem talán ez idáig ez a legkedvesebb Háy-képem).

Mindezek alapján belátható, hogy Háy nemcsak költő és író, hanem képzőművész is. Tízkötetes író – és öt plusz két kötetes képzőművész. Egészen pontosan körülbelül négy és három fél kötetes költő, egy és három fél kötetes kisprózaíró, kétkötetes regényíró – és két fél kötetes grafikus, valamint öt könyvborítós festő. A művészet formáinak variálásában kortársai közül talán Tandorira hasonlít leginkább. Háy is tematikus sorozatokat készít, és legtöbbször az ő képei is a képaláírásokkal együtt élnek igazán. Ötlet, szellemesség és kedvesség társul a biztos kézzel meghúzott vonalakhoz. Elég, ha a hagyományos szomorúmanót meztelenül és oldalról ábrázoló rajzokra utalok, a temetkezési vállalkozókra, az autós brókerekre, vagy arra, hogy: *Hát ez az Egry József milyen jól megfogta a balatoni napot.* Üdítően világos, könnyed rajzok ezek, frappáns aláírásokkal, mint ahogy üdítő a merész kék, sárga, piros színekkel feltűnést keltő festmények látványa is. Számomra az egyik különösen kedves munkája az, ami a *Kalligram* áprilisi, az ötvenéves Esterházy Pétert köszöntő számában volt látható – és ami egyébként annak a számnak az egyik legkiugróbb teljesítménye volt –: *Ötven darab hagyományos szomorúmanó, hátukon E. P. felirattal, elölről, angolpark szerű elrendezésben.*

Ezek után nincs is más hátra, mint hogy a szerző még 1984-ben írott *Narancsszív-szonett* című versének részletét ideidézzem: „tehát / nincs más választásunk, mint megismerkedni a / hagyományos *szomorúmanókkal*, mert ők *ott* van- / nak, ahol mi *sehol* és *semmikor* (ebből következ- / zően semmit és sehogyan), és akkor már mégsem / olyan sehol és semmikor”.

Károlyi Csaba

Háy János

Horatiusz el, drága szonett c. képe

"Vimpélia a vér" - Kortárs, 1987 5.sz.

70. old.

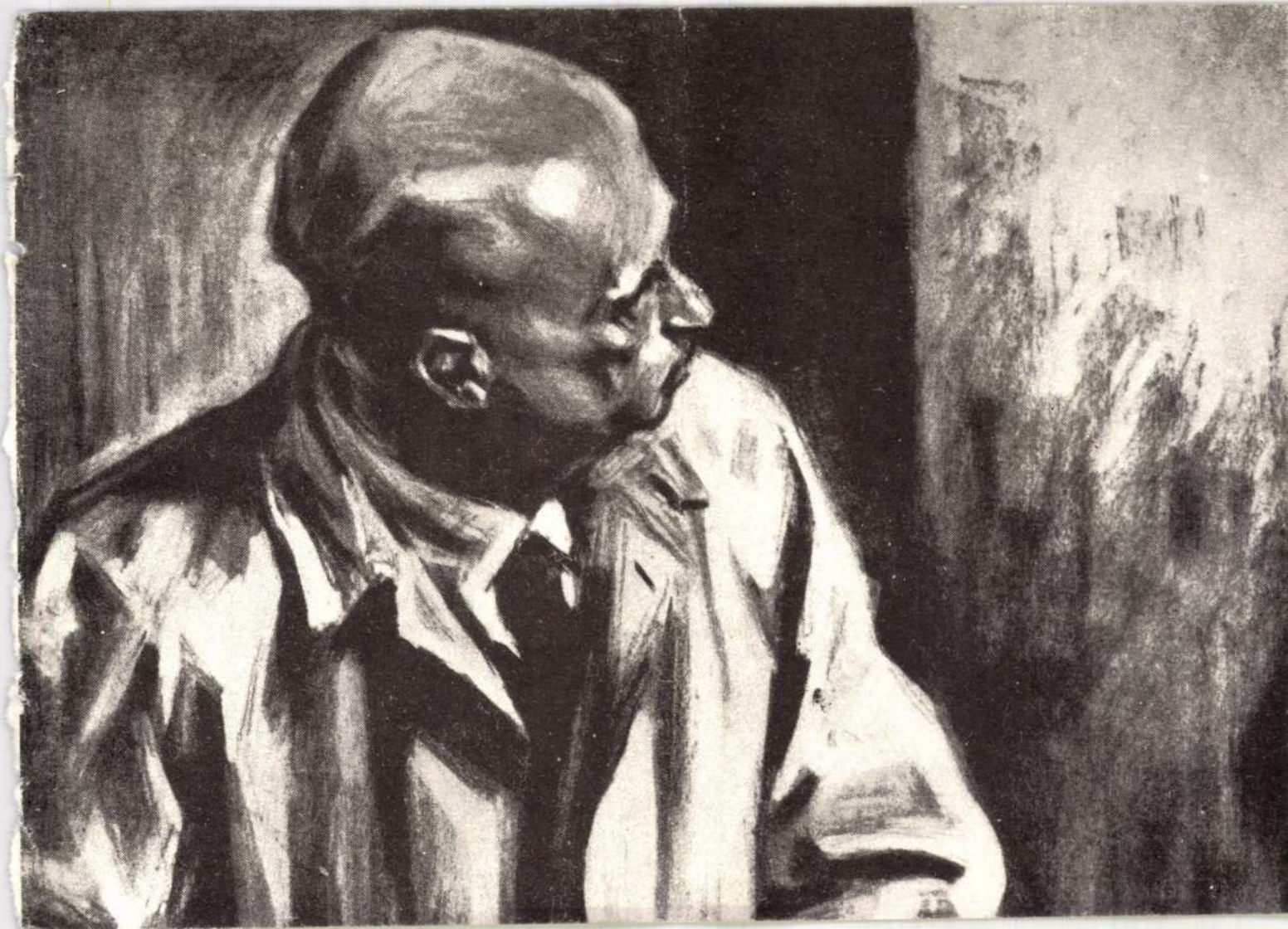

A SZOLNOK MEGYEI MÚZEUMOK
KIÁLLÍTÁSVEZETŐI

Szerkeszti: Tálas László

Irta és szerkesztette:
Kaposvári Gyula ny. múz. ig.

Oelmacher Anna művészettörténész-
nek tisztelettel és emlékezéssel
Kaposvári Gyula

A címlapon:
Háy Károly László: Visszapillantás, 1958 /részlet/

ISSN 0236-7017

Készült 4oo pld-ban a Szolnoki Múzeum sokszorosítójában. Szolnok, 1987.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ
/1907-1961/

80 éve, 1907. április 27-én született a Szolnok melletti Abonyban, birtokos családból. Szülei vagyonából adódóan módja volt, hogy társadalmi osztályának megfelelően alakítsa élete sorát. De Háy Károly - a rá jellemző etikus életfelfogása, szociális érzékenysége miatt - a maga útját járta.

" A Képzőművészeti Főiskolán Csók István, Réti István, Vaszary János osztályát látogatta - írja róla Oelmacher Anna művészettörténész[1] -. 1927-től vett részt kiállításokon. Első egyéni kiállitása 1929-ben volt. 1931-ben megismerkedett Berlinben az új művészeti irányzatokkal. Hazatérve bekapcsolódott az illegális kommunista párt munkájába, illusztrált, röpcédulákat rajzolt, s ezért két ízben börtönbe került. A Szocialista Képzőművészek Csoportjának alapító tagja volt. Festményei és grafikái szilárd világnézetének megfelelően a munkásosztály harcának szerves részei. Képeit erőteljes színekkel, az expresszionizmussal rokon stílusban festette. Antifasiszta szellemű linoleummetszet-sorozatot készitett Német maszlag - török áfium címmel..."

A lexikonszerű tömör összefoglalást követően részletesebben irunk a Szolnoki Művészteleppel való kapcsolatairól. 1953-ban a telep beutaló műtermébe egy csendes beszédű, szerény művész jött le Budapestről néhány hónapra. Megtört embernek látszott, de az itteni nyugodt munka lehetősége felviditotta és lázas munkára ösztönözte.

Háy Károly László azóta sok éven át hónapokat dolgozott a Szolnoki Művésztelepen, s bekapcsolódott a város kulturális életébe is.Részt vett a múzeum rendezte képzőművészeti tárlatokon, gyakran láttuk a TIT klubjában is, ahol két izben előadást tartott. Különösen emlékezetes az 1955. szeptember 1-i " Képzőművészetünk időszerű kérdései" című előadása, mely olyan művészettörténeti kérdéseket vetett fel, amelyekről rajta kivül kevesen tudtak volna személyes élményként beszélni.

Máighatóan megmaradtak a hallgatók emlékezetében a Szocialista Képzőművészek Csoportja megszervezéséről, munkájáról szóló részletek, hiszen addig a művészettörténeti irodalom erről alig tudósított. Háy Károly maga is rendszeresen illusztrálta a pártsajtót, készített illegális röplapokat és plakátokat, ezek, valamint a Vörös Segély füzeteihez, röplapjaihoz készült rajzai nemcsak agitativ erejükkel, hanem művészi megoldásukkal is figyelemre méltók / példaként 1932-ből Sallai Imre- Fürst Sándor mártírhalálával kapcsolatos rajza, vagy az " Éljen a fasisztaellenes egységfront! " megvalósítását sürgető röpcédula monumentális hatású erőteljes rajza 1935-ből, mindkettőt közli katalógusunk is /. A Szocialista Művészcsoport munkássága azt is bizonyítja, hogy a legnehezebb időkben is szüksége volt a pártnak a művészetre, s akadtak is művészek, akik ezt vállalni merték.

Háy Károlyt a forradalmi és művészi munkásságáért kiszabott börtönbüntetések, bár egészségileg megtörték, de egyúttal újabb művészi

alkotásokra is ihlették: a Munkanélküliek, Börtönudvar, Kakas a szemétdombon, A költő hasztalan vonít / József Attila /, vagy a Két pogány közt egy hazáért című befejezetlen linósorozata 1941-42-ből. Ez utóbbinak hat metszetét közöljük is katalogusunkban. Döbbenetes hatású és erejű ez a sorozat, amely Zrinyi Miklós eszméit eleveníti fel a náci veszély elleni küzdelemben. A tárlaton ezeket a 16x20 cm-es linómetszeteket fotografikus úton fel is nagyíttattuk, így még jobban mutatkozik monumentális erejük. Kevés ehhez hasonló, s mondanivalójában, művészi megjelenítésében ilyen döbbenetes erejű sorozat született a 30-as, 40-es évek művészi terméséből. Derkovits Gyula: 1514 című Dózsa-sorozata tartozik ide, társadalmi töltése, művészi megoldása joggal emeli ki a kor művészetéből. Hadd említsem meg, hogy a Dózsa-sorozat I. kiadásának címlapja is Háy Károly László terve.

Háy Károly munkatársa annak a kiadványnak is, amelynek " 18 művész 48 rajza " című - 1848-at kihangsúlyozó - összeállítását a Népszava kritikusa így méltatta: "...Megbonthatatlan egység ez a negyvennyolc rajz, erőteljes és zengő megmutatkozás, a mi hangunk teljessége. Átfogó képe a mai szocialista képzőművészet sok úton egyfelé haladó hatalmas menetének. Különös jelentőséget ad az albumnak, hogy a művészet szabadságának jelszavával megnyíló " Szabadság és Nép " kiállítás előestéjén jelent meg..."2

Az 1942 tavaszán megnyílt kiállítást, amelyen a Szocialista Képzőművészek Csoportja tagjain kívül a kor legnagyobb művészei közül

is számosan részt vettek / a Szolnoki Művésztelep tagjai közül pl. Bernáth Aurél és Borbereki Kovács Zoltán is /, a rendőrség a megnyitás után betiltotta. A Magyar Nemzet írta az ott szereplő képeiről Háy Károlynak: "...Van Gogh örjöngő, lángoló fáit idézik Háy Károly László ideges, mozgalmas vonalai."[3]

A Szolnoki Művésztelep egyik műtermében élt és alkotott az 50-es évek közepén Háy Károly. Művészi alkotásmódjára jól emlékezhetnek a szolnoki Fűtőház dolgozói is. A vasutasok, mozdonyvezetők életéről készült rajzaihoz nemcsak köztük járva készített vázlatokat, hanem gyakran utazott a mozdonyon is a vezető és a fűtő mellett, hogy átélje ennek a nehéz munkának minden részletét. Örömmel és boldogan újságolta - betérve egy-egy ilyen útjáról a múzeumba-, hogy milyen nagyszerű embereket ismert meg közülük. Elmondta azt is, hogy Leninről készit rajzokat, s a mozdonyon tett útjai kellenek ahhoz, hogy a Finnországon át illegálisan mozdonyon Pétervárra hazatérő Leninről reális rajzot készítsen. Így születtek 1956-ban a Mozdonyvezető I-II., a Váltókezelő, a Szolnoki pályaudvar, a Robogó vonat, a Mozdonytanulmányok című rajzai, amelyek közül az elsőt a JÁSZKUNSÁG címlapján is leközöltünk.[4]

Akik nem ismerték közelről, zárkózott, magába húzódó egyéniségnek tartották, pedig nyílt, őszinte művész és ember volt. A telepen különösen Chiovini Ferenccel került szoros barátságba, éspedig 1956 októberének,novemberének vészterjes napjaiban. Pesten élő családjától, gyerekeitől távol - az aránylag nyugodt Szolno-

kon - a művésztelep csendjében igazi barátokra lelt, s csak az év utóján, a közlekedés megindultával utazott Budapestre.

Beszélgetéseink során minduntalan visszatért a szocialista építés során elkövetett vagy bekövetkezett hibák, mulasztások okainak elemzésére. A rá jellemző etikus, puritán életfelfogása vívódó, töprengő beszélgetésekre késztette. Eközben is minduntalan szó esett a művészetben is bekövetkezett torzulásokról, a művészi szabadság kérdéséről, s egyre gyakrabban foglalkoztatták a hogyan tovább? - kérdései. Nem lehet véletlen, hogy az ellenforradalom utáni művészi kibontakozásnál, amelyben rá Kállai Gyula fontos szerepet bízott, az újjáalakított - 80 tagú - Magyar Képzőművészek Szövetsége tagjai közt már Chiovini Ferenc is ott volt.

Emlékezetes marad számomra az a látogatás is 1958 nyarán, amikor Háy Károly László műtermében az első pillantásom egy nagyobb méretű ceruzarajzra esett. Botra támaszkodó, kissé hátraforduló férfit ábrázolt, aki végigtekint mégegyszer az életén, s elégikus mosollyal nézi a küzdelmekkel, szenvedésekkel teli életútját.

" Visszapillantás " a címe, valójában Arany János Epilógus című költeményének illusztrálásához készült tanulmány volt önmagáról. Kevesen ábrázolhatták volna őszintébben, jobban Arany Epilógusát Háy Károly Lászlónál, hiszen életútjuk annyira hasonló volt. Az életet már megjárta, többnyire csak gyalog járta, gyalog bizony... - elmondhatta volna magáról ő is.

Milyen nagyszerű rajzillusztrációkat láthattam akkoriban készülés közben, amelyeket a Művelődésügyi Minisztérium és a Petőfi Irodalmi Múzeum megbizásából készitett: Berzsenyi: A közelítő tél, Arany János: Hidavatás és az Epilógus c. verseihez. Kisebb méretben is rendkivül kifejezőek az Ady illusztrációk: A magyar Ugaron, A megnőttélet, A papok istene, A téli Magyarország vagy a Fölszállott a páva. Ez utóbbinál az elnyomorodott apró házak sűrűjéből magasan kiemelkedő vármegyeháza tetején lévő páva lángszerűen, robbanásszerűen érzékelteti a vers forradalmi mondanivalóját.

Radnóti Miklós: Nem tudhatom c. költeményének illusztrációja konstruktiv monumentalitásával, a Gyökér c. versillusztrációja pedig lirai gondolatiságával nyügözi le a szemlélőt. A tárlaton megnagyitott fotón kivántuk érzékeltetni mindkét lirai költemény monumentalitását.

1960 nyarán az Ernst Múzeumban gyűjteményes kiállitással lépett a nyilvánosság elé, akkor kapta élete munkájáért a Munkácsy-díj első fokozatát. A tárlat anyagát utána az ősz folyamán Szolnokra akartuk lehozni, de ez hétről-hétre halasztódott, mert Háy Károly László maga is szeretett volna itt lenni a nyitáson, ahol 1953-tól sokat és szivesen tartózkodott, s azt a tervet forgatta magában, hogy a Szolnoki Művésztelep állandó lakója lesz. Kiállítása 1961 tavaszára tolódott, mert a művész remélte, hogy a tavasz meghozza a gyógyulást súlyos betegségéből. Váratlan, tragikusan korai halála széttépte ezt is és annyi más reményét.

1961 tavaszán már csak emlékkiállítás formájában kerültek Háy Károly László rajzai, festményei a szolnoki közönség elé a múzeum földszinti termeiben. A " Visszapillantás " c. rajz tehát élete epilógusa lett. Sokunkban megfogalmazódott az Arany János ihlette gondolat Háy Károly maga választotta, küzdelmekkel és szenvedésekkel teli életútjáról, elmondhattuk: " Művészeti életünk Vele igaz művészemberrel lett szegényebb, művészettörténetünk pedig gazdagodott egy harcos, szocialista festőművész előremutató munkásságával." 5

Kaposvári Gyula

JEGYZETEK

1 Művészeti Lexikon II. kötet 353-354, Bp. 1981
2 " dy-s " / Erdődy János /: Népszava 1942.március 29
3 Magyar Nemzet, 1942. április 3
4 JÁSZKUNSÁG, 1956.okt.-dec. / 5-6. szám /
5 Kaposvári Gyula: Háy Károly László festőművész, Néplap, 1961.ápr. és JÁSZKUNSÁG 1961. 1. szám.

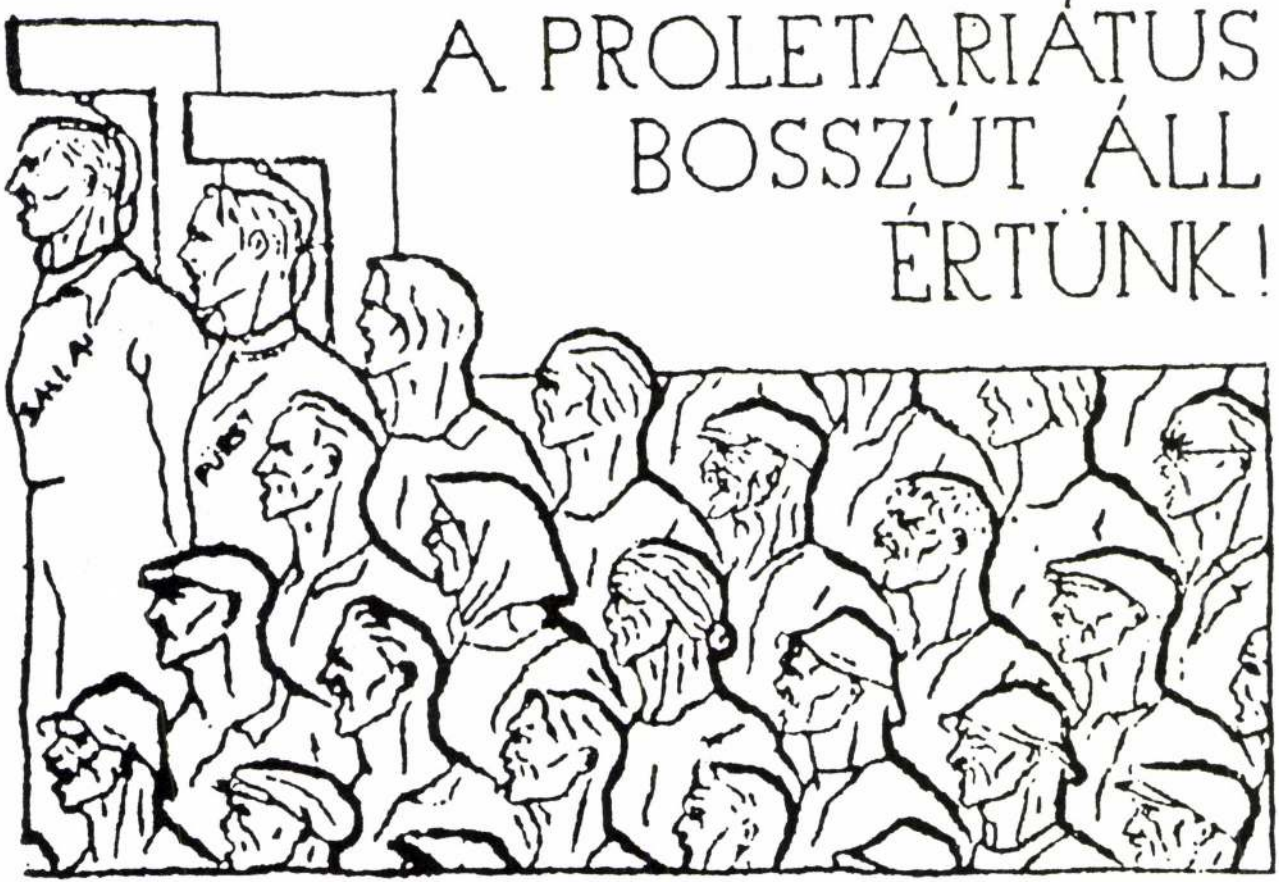
A PROLETARIÁTUS
BOSSZÚT ÁLL
ÉRTÜNK!

" A proletariátus bosszút áll értünk! " c. röplap 1932-ből.

" Éljen a fasisztaellenes egységfront! " c. röplap 1935-ből.

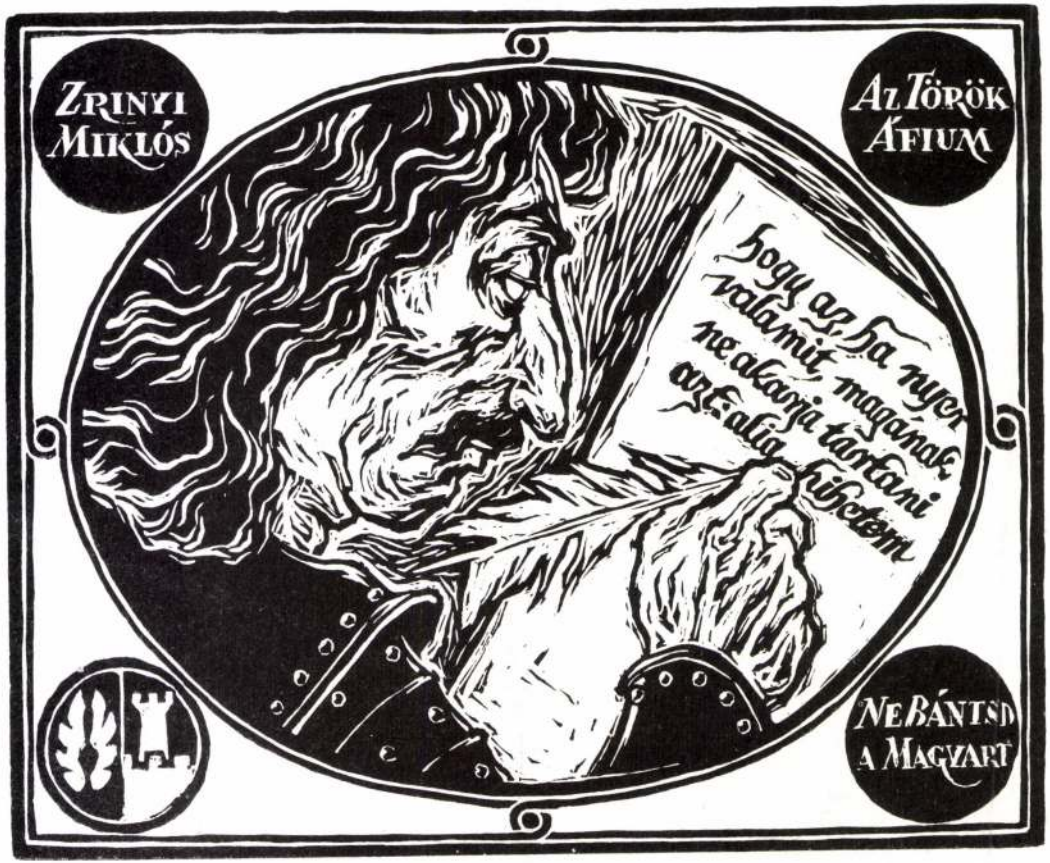

Német maszlag - török áfium " linosorozat I-VI. 1941-42-ből

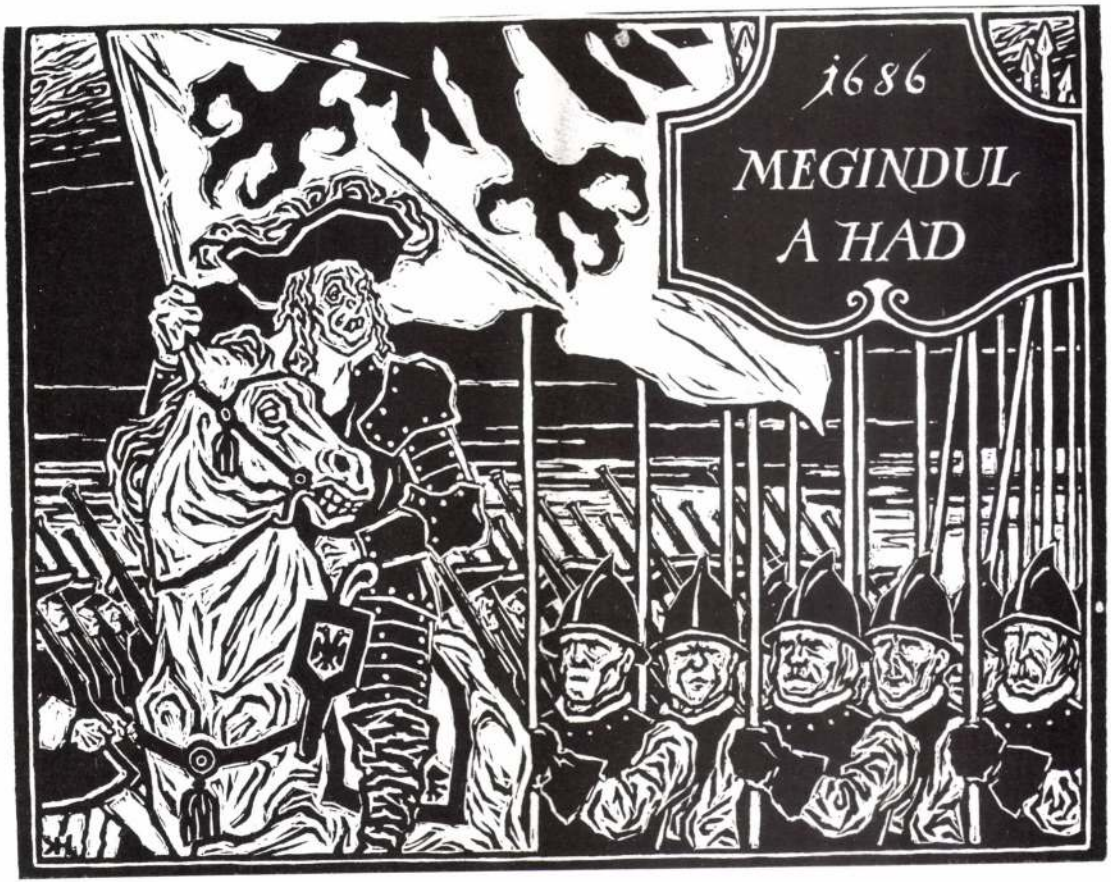
1686
MEGINDUL
A HAD

AZ EL NYOMÓ

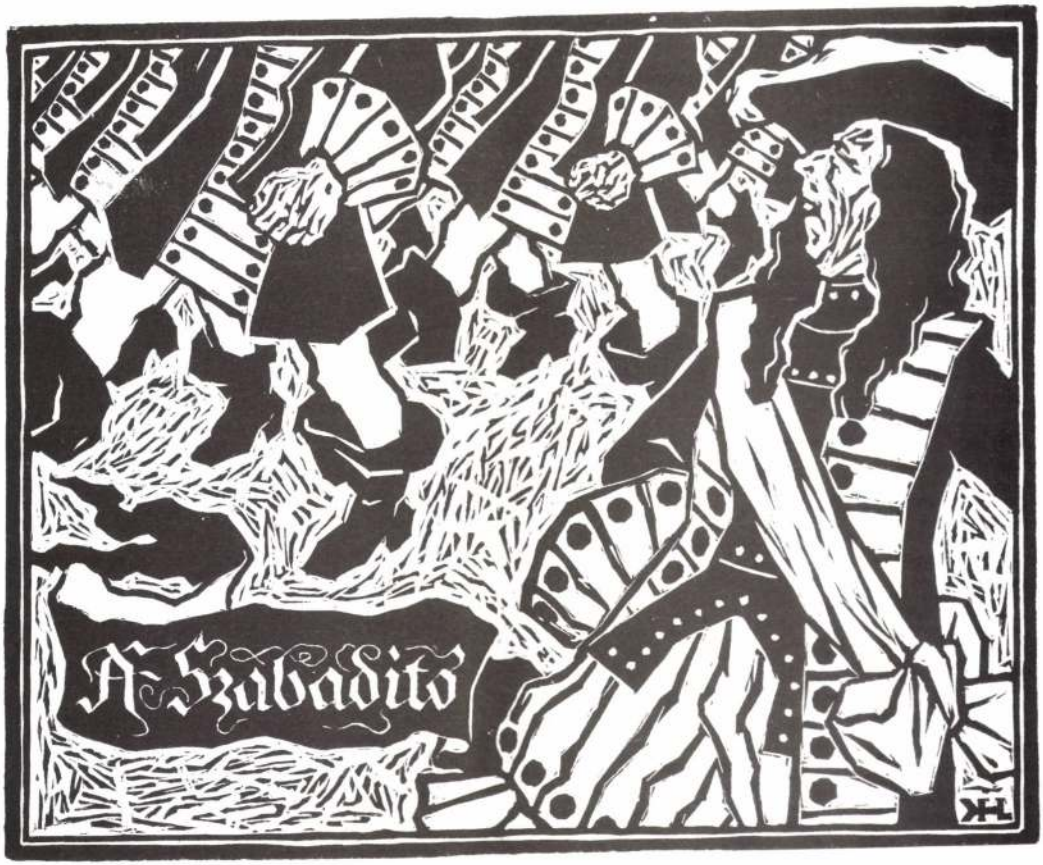
A Szabadító

Leopold I
1657
1705
ZRINYI PÉTER
†1671. IV. 30.†
FRANGEPÁN F.
†1671. IV. 30.†
NÁDASDY FERENC
†1671. IV. 30.†
BÓNIS FERENC
†1671. IV. 30.†
NAGY ANDRÁS
†1671. IV. 30.†

Bizol-e németben,
te okos horvát bán,
Német, mely tégedet
a föld alatt kíván?
ANNO ZRINYI HALA'LA 1664

Kubikusok c. linometszet, 1957-ből

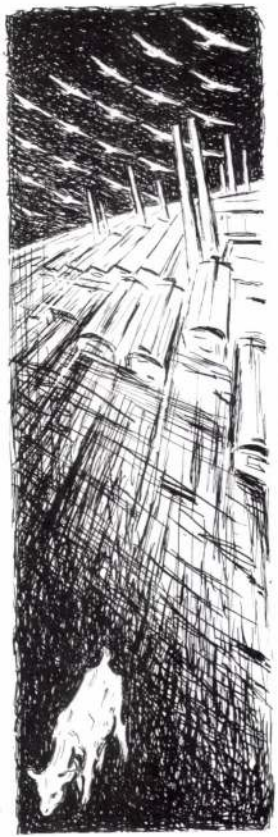

Radnóti Miklós: Gyökér és Nem tudhatom

Ady Endre: A papok istene és A magyar Ugaron

Ady Endre: A megnőtt élet és A téli Magyarország

Ady Endre: A magyar messiások c. vers ill. 1957-ből

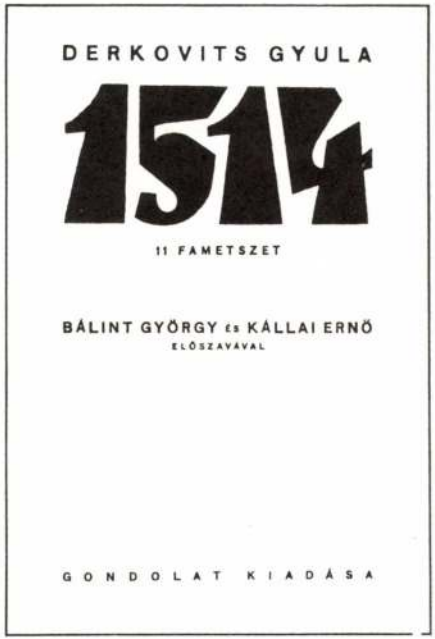

Derkovits Gyula: 1514. Háy Károly László címlapja, 1936

Darvas József: A legnagyobb magyar falu. Háy Károly László címlapja. 1937

Címlaptervek: Derkovits Gyula: "1514". 1936-ból. Darvas József: A legnagyobb magyar falu. 1937-ből

HAY Károly László

az Europai Iskola képviselte műveszeből

ld. György – Patakí 1990 12, 13, 17, 36, 41, 149, 159, 160, 187. p.

7-10. You can format the text for the axes, legend, and data of a chart.

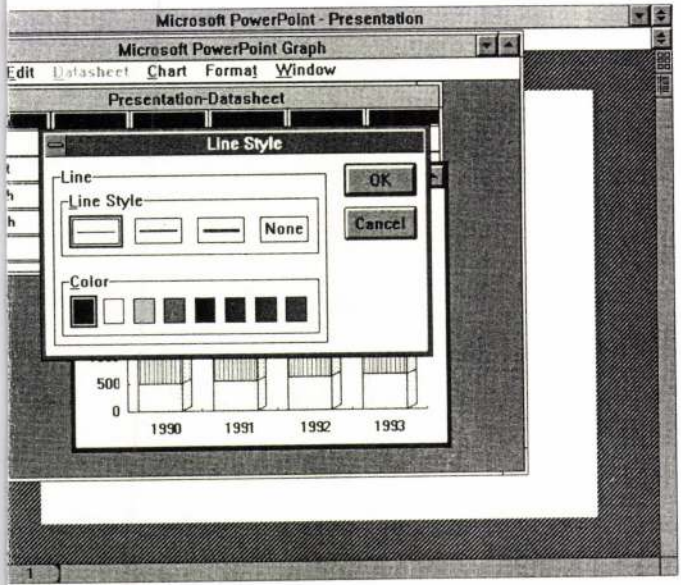

7-11. The Line Style command lets you choose a line width and color for axes, legend boxes, data series, frames, and gridlines.

NAGYTEREM

1. *Este a tanyán* (1938) színes ceruza ... ... 350 Ft
2. *Eső után* (1938) színes ceruza... ... ... m. t.
3. *Kukoricatörés* (1938) színes ceruza ... ... 400 „
4. *Országút mentén* (1938) pasztell ... ... 500 „
5. *Szántás* (1938) színes ceruza ... ... 350 „
6. *Téli táj I.* (1938) zsírkréta ... ... 350 „
7. *Téli táj II.* (1938) zsírkréta ... ... 350 „
8. *Téli táj III.* (1938) zsírkréta ... ... 350 „
9. *Téli táj IV.* (1938) zsírkréta ... ... 350 „
10. *Börtönudvar* (1938—39) olaj ... ... m. t.
11. *Pesti háztetők* (1939) olaj ... ... 800 „
12. *Tavaszi Alföld* (1939) zsírkréta ... ... 500 „
13. *Tavasz a gyümölcsösben* (1939) olaj... ... ... 600 „
14. *Tiszamenti táj* (1939) olaj ... ... 600 „
15. *Alföldi tanya* (1939) tempera ... ... m. t.
16. „*Ősz az idő*“ (1939) zsírkréta ... ... 500 „
17. *Napraforgók* (1939—40) olaj ... ... m. t.
18. *Hétfő reggel* (1940) olaj ... ... 1000 „
19. *Munkából* (1940) olaj ... ... m. t.
20. *Olvasó lány* (1940) olaj ... ... m. t.
21. *Esős idő* (1940) tempera ... ... 600 „
22. *Nyári napsütés* (1940) olaj ... ... 900 „
23. *Udvar vége* (1940) zsírkréta ... ... 400 „
24. *Boglyák* (1940) zsírkréta... ... ... 400 „
25. *Disznóól* (1940) zsírkréta ... ... 400 „
26. *Román falu* (1940) zsírkréta ... ... 400 „
27. *Tanyaudvar* (1940) zsírkréta ... ... 400 „
28. *Keresztmetszet* (1941) tempera ... ... m. t.
29. *Téli nap* (1941) olaj... ... ... 700 „
30. *Faluvége* (1941) tempera ... ... 600 „
31. *Napraforgós önarckép* (1941) tempera ... ... 600 „
32. *Kazlak* (1941) zsírkréta ... ... a MKP tul.
33. „*Ora et labora*“ (1943) tempera ... ... 700 „
34. *Műhelysarok* (1943) tempera ... ... 600 „
35. *Kukoricahordás* (1943) tempera ... ... 600 „
36. *Külvárosi nyár* (1943) tempera ... ... 700 „

37. *Krumpliszedők* (1940—44) olaj ... ... 2000 Ft
38. *Alföldi országút* (1945) zsírkréta ... ... m. t.
39. *Öreg kúria* (1946) színes ceruza ... ... 500 „
40. *Rippl Rónai sírja* (1946) színes ceruza ... ... 500 „
41. *Képek és virágok* (1946) olaj ... ... 800 „
42. *Csendélet szoborral* (1946—47) olaj ... ... 900 „
43. *Cséplés* (1946—47) olaj ... ... 1800 „
44. *Fiatal fák* (1947) színes ceruza ... ... 400 „
45. *Ősz az Alföldön* (1947) színes ceruza ... ... 500 „

KISTEREM

46. *Merengő* (1937) szén ... ... 250 Ft
47. *Fáradtság* (1937) szén . . .. 250 „
48. *Alvó* (1937) toll ... ... 200 „
49. *Csendőrök* (1937) ceruza ... ... 300 „
50. *Munkás* (1937) ceruza ... ... 200 „
51. *Szalmakazal* (1938) ceruza ... ... 200 „
52. *Vízpart* (1938) ceruza ... ... 250 „
53. *Német uszály a magyar Tiszán* (1939) ceruza 250 „
54. *Eperfák* (1938) ceruza ... ... 250 „
55. „*A költő hasztalan vonít*“ (1939) ceruza ... 300 „
56. *Asszonyfej* (1939) ceruza ... ... 300 „
57. *Női akt* (1939) ceruza ... ... 250 „
58. *Két fej* (1940) ceruza ... ... 400 „
59. *Önarckép-vázlat* (1940) ceruza ... ... 300 „
60. *Csáky-utca* (1940) ceruza ... ... 200 „
61. *Beteg* (1940) ceruza ... ... 250 „
62. *Sár* (1941) ceruza... ... ... m. t.
63. *Önarckép profilból* (1941) ceruza ... ... 250 „
64. *Utcakövezők* (1941) toll... ... ... 300 „
65. *Kukoricás* (1941) ceruza ... ... 300 „
66.—77. *Illusztrációk Petőfi Apostolához* (1942) toll nem eladó
78. *Macska az egérrel* (1944) ceruza ... ... 250 „
79. *Öreg fa* (1944) toll ... ... 250 „
80. *Házikó fák között* (1944) toll ... ... 250 „
81. *Uradalom* (1946) toll ... ... 300 „
82. *Idill* (1946) toll ... ... 250 „

OFFICINA

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ ÖSSZEGYŰJTÖTT MUNKÁI

1937—1947

A KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABADSZERVEZETÉNEK EMELETI HELYISÉGÉBEN
VI. ANDRÁSSY-ÚT 69

1947. MÁJUS HÓ 15—26

*

A KIÁLLITÁST RENDEZTE *SCHUBERT ERNŐ*

TÁRGYMUTATÓ ÁRA 2 FORINT.

Fáradtság 1937

Háy Károly László nevéhez gyakran kapcsolták az utóbbi két évben a szocialista realizmus fogalmát, ami művészetének a megítélésére, de az irányzatra is káros. Mert szegényítést jelent a jövő szempontjából, ha az ideologiai meggyőződést nekiszegezik a lehetőségeknek, de a művészt is lebecsülik, ha címszavakkal s főleg félremagyarázott elméletekkel azonosítják törekvéseit. Ezen a bemutatón viszont a művészi teljesítménnyel találja magát szemben a látogató, a festő munkájával, ami művészetpolitikai magyarázatok, ízlésbeli előítéletek nélkül, önmagában tárgyalandó.

Háy Károly László ezúttal – a leghitelesebb megnyilatkozás helyén – mint megfontolt és céltudatos tehetség jelentkezik, aki aggályos szeretettel és megkísérthetetlen műgonddal dolgozik a piktúra problémáin. Ismerve a valóság vonzását, de a kifejezés kötelességét és a formaalkotás nehézségeit is, egyfajta elfogadható egyességet szeretne kötni a lehető teljesség érdekében. Úgy fest, mintha a tárgyak, tájak, alakok, magva köré rakná föl képeit, széles kontúrokat húzna egymás mellé s a néhány foltra sűrített első ötlet utóbb végiggyűrűzne műve egész felületén. Szerkezetei nem emlékeztetnek a történelmi stílusok ismert eljárásaira, hanem a belülről kifelé haladó alakítás elvét követik, vagyis a lényeges motivumhoz keresik és adják hozzá az egyensúly és összhang kellékeit.

A polgári ízléshez viszonyítva színskálája tele van disszonanciákkal, de ez legfeljebb a maradiság érzékenységét sértheti: Háy Károly László erős sárgái, kemény sötétei különös, lépcsős mellérendeltségben válnak a téma hordozóivá, de mindig váratlan összeállításban, olyan nyomatékos ecsetkezeléssel, ami nagyvonalú összefüggései mellett is mozgalmassá teszi a részleteket. Kiderül, hogy zsúfoltnak tetsző képein se történik semmi se véletlenül, még a festék vastagságával, a körvonalazás ritmikájával is szándéka van. S ez a szándék kimondatlanul is tartalmi jellegű. Nem resteli a tárgyiasságot, az elvonatkozás hazai divatja idején is józan, értelmes és anyagelvű szemléletre utal. De modorától még az atematikusok se vitathatják el a jellegzetességet, ami a jelentés fontossága mellé a megnyilatkozás mikéntjének méltó rangját is megszerzi. S ezt elsősorban kompoziciós erényei biztosítják: a színek, vonalak, ábrák, távlatok egyazon ütemezésben sorakoznak föl s egy centrális nézőpont szerint valósítják meg kölcsönös kapcsolatukat.

A kiállítás az elmult tíz év termékeit foglalja össze, olyan évtizedét, mely a történelmi megpróbáltatások súlyával terhelte, a fejlődés legkényesebb korszakában, a férfikorba lépő festőt. Börtönök és büntetőtáborok szenvedései akadályozták folyamatos tevékenységét, de a világnézeti harc elszántsága hatásosan segítette hivatásérzetének elmélyítését. Ezzel magyarázható, hogy hosszabb-rövidebb időre meg-megszakadó pályája mégis töretlen emelkedést mutat s hogy sokesztendős hányattatás után, negyvenéves korára, a hátráltató mozzanatok ellenére alaposan fölkészült egy építőjellegű életmű létrehozására.

Pogány Ö. Gábor

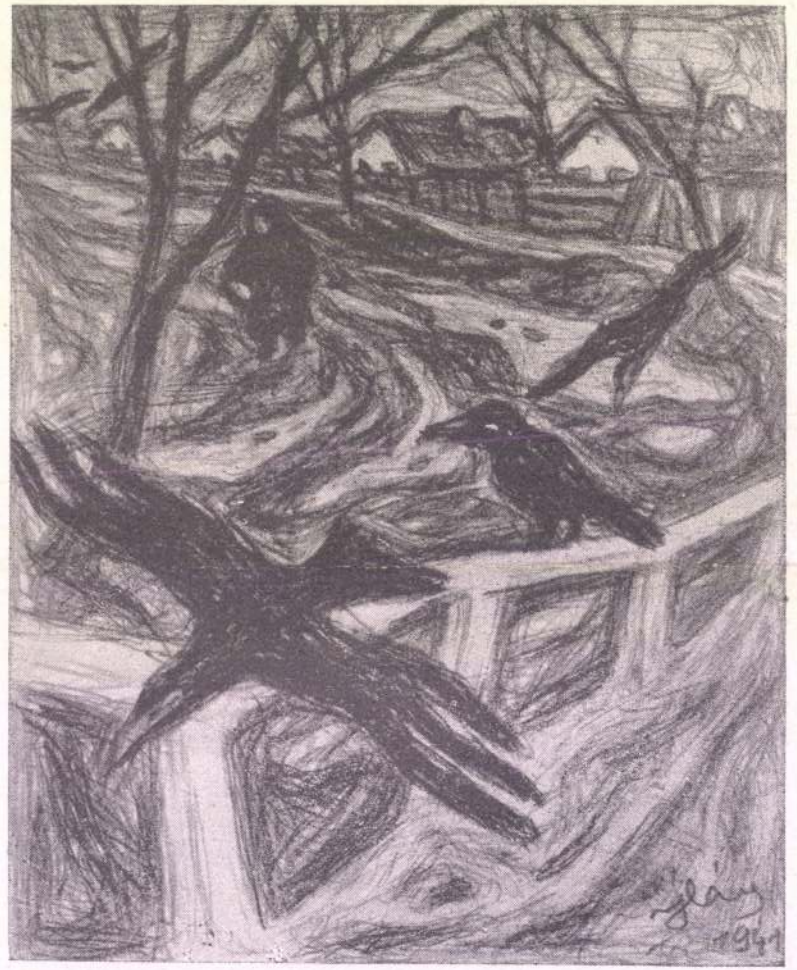

Sár 1941

HÁY Károf László

Zsinyi, Zsinyi halála
Budai (repr.) } 3 linometszet

Háy K L: Egy félbenmaradt metszetsorozatról

Művelt Nér, 1955 VI évf. 16. sz. április 17, 4-5 old

(Hlay Károly László)

cikke

( ) Magyar művészet
külföldön.
Szabad Művészet
1949. 204 – 205. l.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

Magyar Nemzet

Kedd, 1982. április 27.

A szocialista művészet és esszé előfutára

Hetvenöt éves lenne Háy Károly László

„A pártosság elmélete mindent megmond, de semmire sem ad útmutatást. Mihelyt meghúzom az első vonalat, teljesen magamra maradok." A harmincas évek szocialista realizmust tárgyaló heves vitáinak közepette fogalmazott így Háy Károly László, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának egyik tagja. Rezignáltsága jogos, hisz az elmélet, a vita segítheti a művészt, de *a képet* végül is neki kell megfestenie. *Nagy hatású műveivel és higgadtan érvelő írásaival Háy volt ebben az időben a kommunista művészek által vallott „új realizmus" egyik legjelentősebb szószólója.*

Abonyban született 1907-ben — most lenne tehát hetvenöt esztendős —, festészetet tanult a Képzőművészeti Főiskolán. Csók, Réti, Vaszary óráit látogatta. Ezután Berlinbe ke-

Háy Károly László 1935-ös plakátja

rült, a forradalmi avantgarde legfontosabb központjába. A Marxista Munkásfőiskolán Háy belemélyed az új formák és az új eszmék tanulmányozásába, s hazatértekor mi sem természetesebb, mint hogy bekapcsolódik a Kommunisták Magyarországi Pártjának munkájába: illegális lapokat és röpcédulákat illusztrál. Letöltve azért börtönbüntetését, részt vesz az épp akkor szociáldemokrata keretek között legalitást kereső kommunista művészcsoport munkájában. A Szocialista Képzőművészek Csoportja hivatalosan 1935-ben jön létre; *a közös munka, a közös kiállítások teljesen átformálják Háy stílusát.* Korábbi, absztrakcióba hajló, konstruktív képépítése egy nem kevésbé *szigorúan szerkesztett realizmusnak* ad helyet.

Ugyanakkor művészetelméleti kérdésekről ír rövid tanulmányokat. 1936-ból való az a ragyogó cikk, melyben Háy kimutatja, hogy a fasizmus fenyegető előretörése két csoportra osztja az alkotókat. Aki elfogadja az „új időket", az együttal elfogadja a hivatalos művészetpolitika által diktált, konzervatív klasszicizálást is. A lelkiismeretes, kommunista művészek semmiféle közösséget nem tudnak vállalni velük; az antifasizmus és az osztályharc szakításra bírja őket a század első harminc évének izmusaival. Háy pontos történeti elemzését adja ennek a stílusváltásnak; ugyanis sok, magát kommunistának valló művész *szinte egyidőben eltávolodik korábbi expresszionista vagy tárgyias vagy kubista formálásmódjától* a realizmus nevében. Míg azok, akik irtóznak ugyan a fasizmustól, de képtelenek dönteni, bizonytalanságukban inkább a megszokott impreszszionista, kubista formáláshoz ragaszkodnak.

Az ő legkitűnőbb alkotásai is ekkor, a csoporttal való együttműködésének idején születtek. A harmincas évek végéről való a *Börtönudvar* — talán legismertebb műve. A rácsos ablakú, nyomasztó épületből kis részlet jelenik meg a képen: a kopár udvar sarka, levelét hullató csenevész fa, egy börtönőr. A disszonáns barna színek és a különös nézőpont — ezek a festő eszközei, hogy átélhetővé tegye számunkra a börtön „élményét", az illegális munka a szükségszerű velejáróját.

1939-es rajzán (*„A költő hasztalan vonít"*) a rettegve alvó emberalak és az égre vonító sakál fölött kerengő varjak még csak előrevetítik a háború szörnyűségét. Egy évvel később elkezdett linómetszetein (*Két pogány közt egy hazáért*) azonban már harcosan németellenes. E sorozatát nem tudja befejezni, újra börtön, aztán munkaszolgálat vár rá. Harcostársainak többsége nem tér vissza a munkatáborokból vagy a frontról. Ő partizánok segítségével a hegyekbe menekül Borból, hogy — mihelyt lehet — Szegedre menjen és újra bekapcsolódjon a pártmunkába.

Nem sokkal a felszabadulás után kiállítást szervez a magyar művészet vállalt hagyományaiból, s elkíséri azt több országba. A felelős pártmunka azonban, idővel úgy érzi, hátráltatja a művészi előrelépésben. Újra festeni kezd, közben díszleteket tervez a Madách Színház számára. Így adódik, hogy a negyvenes évek végén, az Iparművészeti Főiskolára kerülve, ő szervezi meg a hazai szcenikai oktatást. A főiskoláról megy nyugdíjba korán, 1955-ben, megrendült egészsége miatt.

Kritikusi, teoretikusi tevékenységével közben sem hagy föl. Írásai elsősorban a *Szabad Nép*ben jelennek meg. S ő lesz az egyike azoknak, akik 1954-ben szót emelnek az agyonhallgatott Derkovits művészete érdekében.

Háy festményei és illusztrációi ebben az időszakban nem tudják megközelíteni korábbi munkáinak szintjét. Elbizonytalanodik, végül témát vált: tájképeket kezd festeni Szolnokon. 1961-ben, ötvennégy éves korában éri utol a halál.

A visszaemlékezések szigorú érvelésű, lassú, kínosan megfontolt beszédű, nagy felkészültségű gondolkodónak írják le. Művészete, mely nem bontakozhatott ki teljes arányaiban, a kornak mégis értékes dokumentuma, művészeti írásai nélkül pedig az utókor bizonytalanabb lenne a harmincas években keletkezett művek mögötti hatóerők feltárásában.

Bán András

Goethe halálának 150. évfordulója alkalmából hétfőn emlékestet tartottak a Kossuth-klubban. Az Irodalomtörténeti Társaság Goethe-tagozata az NDK kulturális és tájékoztató központja, a rádió és a TIT budapesti irodalmi szakosztálya közös műsorán Keresztury Dezső akadémikus idézte fel Goethe költői, dráma- és regényírói életművét. Az est műsorát a rádió rögzítette, ezt egy későbbi időpontban sugározzák majd.

◆

Angliai vendégszereplésre utazott hétfőn az Állami Hangversenyzenekar. Április 27. és május 11. között tizenhárom alkalommal lép közönség elé Londonban, illetve különböző angol nagyvárosokban a zenekar. A május 2-i koncertet, amelyet a Royal Albert Hallban tartanak, a BBC is közvetíti.

◆

A magyar zeneművek eredményes és színvonalas népszerűsítéséért a Szerzői Jogvédő Hivatal vezetősége kitüntető oklevélben és jutalomban részesítette Ulrich Dideliust, a bajor rádió zenei vezetőjét. A kitüntetést hétfőn Ficsor Mihály főigazgató adta át Budapesten.

◆

B. Müller Magda fotóművész kiállítása nyílik meg ma, kedden délután hat órakor a Fészek Klubban. Megnyitóbeszédet Zoltai Dénes egyetemi tanár mond. A kiállítás május 15-ig délután 2 és 8 óra között tekinthető meg.

◆

Antal Barnabás, Csokonai Attila és Osztojkán Béla elsőkötetes költők mutatkoznak be ma délután ½5 órakor az Írószövetség Bajza utcai klubjában. A költőkről Széles Klára, Vajda Kornél és Csengery Dénes beszél, verseikből Bálint András, Dunai Tamás és Felföldi László ad elő.

Magyar Nemzeti Bank

Árfolyamok

ÉRVÉNYBEN 1982. ÁPRILIS 27-TŐL

HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMOK

DEVIZANEM	Vételi árfolyam	Közép 100 egységre,	Eladási forintban
Angol font	6175,60	6181,78	6187,96
Ausztrál dollár	3676,64	3680,32	3684,00
Belga frank	76,73	76,81	76,89
Dán korona	427,63	428,06	428,49
Francia frank	555,91	556,47	557,03
Holland forint	1306,49	1307,80	1309,11
Japán yen (1000)	141,22	141,36	141,50
Kanadai dollár	2861,52	2864,38	2867,24
Kuvaiti dinár	12 190,11	12 202,31	12 214,51
Norvég korona	571,06	571,63	572,20
NSZK-márka	1451,16	1452,61	1454,06
Olasz líra (1000)	26,41	26,44	26,47
Osztrák schilling	206,51	206,72	206,93
Portugál escudo	47,92	47,97	48,02
Spanyol peseta	32,79	32,82	32,85
Svájci frank	1778,51	1780,29	1782,07
Svéd korona	588,49	589,08	589,67
Tr.- és cl.-rubel	2597,40	2600,00	2602,60
USA-dollár	3494,77	3498,27	3501,77

Az államközi megállapodásokon alapuló hivatalos árfolyamok változatlanul az 1982. február 9-i közlésnek megfelelően vannak érvényben.

VALUTA (BANKJEGY ÉS CSEKK) ÁRFOLYAMOK

PÉNZNEM	Vásárolható legmagasabb bankjegy-címletek	Vételi árfolyam	100 egységre, Eladási forintban
Angol font	50	5996,33	6367,23
Ausztrál dollár	50	3569,91	3790,73
Belga frank	5000	74,51	79,11
Dán korona	1000	415,22	440,90
Finn márka	100	735,51	781,01
Francia frank	500	539,78	573,16
Görög drachma	500	53,99	57,33
Holland forint	1000	1268,57	1347,03
Japán yen (1000)	10 000	137,12	145,60
Jugoszláv dinár	100	65,52	69,58
Kanadai dollár	100	2778,45	2950,31
Kuvaiti dinár	10	11 836,24	12 568,38
Norvég korona	1000	554,48	588,78
NSZK-márka	1000	1409,03	1496,19
Olasz líra (1000)	50 000	25,65	27,23
Osztrák schilling	1000	200,52	212,92
Portugál escudo	5000	46,53	49,41
Spanyol peseta	5000	31,84	33,80
Svájci frank	1000	1726,88	1833,70
Svéd korona	100	571,41	606,75
Török líra	1000	23,00	24,42
USA-dollár	100	3393,32	3603,22

— **Ünnepi nyitvatartás a fővárosban:** április 29-én, (csütörtökön), valamennyi élelmiszerüzlet, csarnok, piac 19 óráig, az ennél egyébként később záró élelmiszerboltok, az édesség-, dohány- és virágboltok, az iparcikküzletek, áruházak, a vendéglátóhelyek a szokásos csütörtöki rendjük szerint lesznek nyitva. Április 30-án, (pénteken), valamennyi élelmiszerbolt, csarnok, piac 19 óráig, a máskor később záró élelmiszerüzletek, ABC-áruházak, édesség-, dohány- és virágboltok, az iparcikk- és ruházati üzletek, áruházak, a szokásos pénteki, a vendéglátóhelyek szombati rendjük szerint működnek. Május 1-én, (szombaton), munkaszüneti napon az édesség-, dohány- és virágboltok a vasárnapi, a vendéglátóhelyek szombati rendjük alapján tartanak nyitva, minden más kereskedelmi egység, zárva lesz. Május 2-án, (vasárnap) — tekintettel az Anyák napjára — az édesség- és virágboltok a szokásos szombati, a dohányboltok és a vendéglátóhelyek, s a vasárnap is üzemelő piacok a szokásos vasárnapi rendjük szerint lesznek nyitva. Minden más kereskedelmi üzlet zárva lesz. A kijelölt vendéglátóhelyek május 1-én, és 2-án tejet, kenyeret és péksüteményt árusítanak.

— **Hegedűs D. Géza** „Arccal a tengernek" címmel tartja Nagy László műsorát ma este fél 5-kor, a TE meg ÉN Pinceklubban (Bp. V., Belgrád rkp. 13—15.).

— **A BKV közli,** hogy felsővezeték-, illetve vágánykarbantartási munkák miatt — villamos viteldíjjal — autóbuszokat közlekedtet: április 27-ről 28-ra és 28-ról 29-re virradó éjszaka 22.00 órától 4.00 óráig a 13-as villamosok helyett a vonal egész hosszában, a 28-as villamosok vonalán a Zalka Máté tér—Élessarok között és a 28-as éjszakai villamosok vonalán a Mező Imre út—Salgótarjáni utca kereszteződése—Élessarok között. Április 28-án, 9.00 órától 13.00 óráig a gödöllői HÉV-vonalán Cinkota és Csömör állomások között — HÉV-viteldíjjal — HÉV-pótló autóbuszok közlekednek. Május 1-én, üzemkezdettől üzembe helyezi a gödöllői HÉV-vonalán a „Kerepestarcsa — kórház" megállót. A díjszabási tételek azonosak a Kerepestarcsa-alsó állomás díjtételeivel.

— **A Fővárosi Vízművek** közli, hogy csőhálózati karbantartási munkák miatt április 27-én, 22 órától 24 óráig vízhiány várható a XVI. kerület Jókai úti lakótelepen és a XVI. kerület Bökényföldi út—Keresztúri út, Prodám utca, Hutyadvár utca által határolt területen. Április 27-én, 22 órától április 28-án, 04 óráig víznyomáscsökkenés, a magasabb emeleteken vízhiány lesz a XVI. kerületi Centenáriumi lakótelepen. A fogyasztók szíves türelmét kérik.

— **A JAPÁN ASAMA VULKÁN hétfőn működni kezdett Tokiótól 320 kilométerre északnyugatra.**

ÓDIK A HŰVÖS, SZELES IDŐ

lon Kelet-Európa legmagasabb részén továbbra is változékony, több helyen csapadékos időt okoz. A két ellentétes hatású légköri képződmény közti zónában erős északi, északnyugati áramlás jött létre, amellyel váltakozó nedvességtartalmú, többnyire hűvös légtömegek érkeznek Közép-Európa fölé.

Hazánkban hétfőn fokozatosan országszerte erősen megnövekedett a felhőzet és elszórtan alakult ki futó zápor. Az északnyugati szél erős, főként északnyugaton és a fővárosban időnként viharos volt. A legerősebb szellőkések elérték az óránkénti 50—70 kilométeres sebességet. Kora délutánra 12, 17 fokig emelkedett a hőmérséklet.

A várható időjárás kedd estig: (Készült: 1982. április 26., 19 órakor.)

Felhőátvonulásokból futó zápor bárhol előfordulhat. Az általában erős északi, északnyugati szelet időnként viharos szellőkések kísérik. Kora délutánra 10 és 15 fok közötti hőmérsékletre számíthatunk.

A Duna vízállása Budapestnél hétfőn 264 centiméter vol.

s 27., 06 órára

ai időjárási helyzet

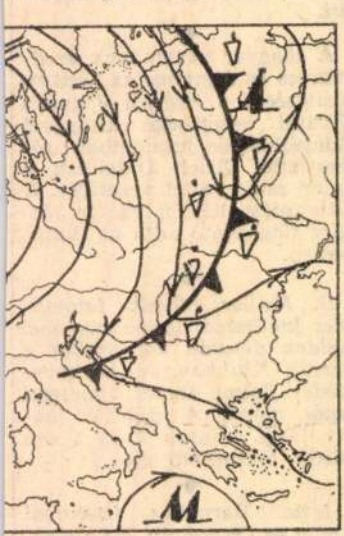

/// Eső
Havazás
ont ▽ Zápor
ránya" Zivatar
≡ Köd
nyomás középpontja
ás középpontja

Európai időjárási körkép

1982. április 27.

Budapest	szeles	12
Ankara	derült	16
Athén	derült	18
Belgrád	zápor	15
Berlin	szeles	15
Bécs	szeles	14
Bukarest	felhős	18
Helsinki	szeles	11
Kijev	zápor	10
Koppenhága	felhős	10
Leningrád	szeles	10
Lisszabon	napos	21
London	napos	17
Madrid	felhős	17
Milánó	zápor	16
Minszk	zápor	11
Moszkva	zápor	9
München	szeles	13
Oslo	eső	11
Párizs	napos	17
Prága	szeles	13
Róma	derült	18
Stockholm	szeles	11
Szófia	felhős	13
Varsó	szeles	12

HÁY KÁROLY

/ 1021

Önarckép

Krumpliszedők

Háy Károly László emlékére

Méltatlanul keveset emlegetett festő a hetvenöt éve, 1907. április 27-én született Háy Károly László. Ki volt ő? — kérdezhetjük még a bennfentesebb tárlatlátogatóktól is, amely érdeklődésre minden bizonnyal ez a válasz: aki azt a furcsán visszanéző, öreguras külsejű önportrét festette.

Igen, ez az azonosítás kétségkívül igaz, ám tény az is, hogy mind e jellegzetes férfialak elkészülte előtt, mind annak befejezése után még számos más fontos mű került vászonra vagy papírra Háy Károly László gyakorta helyét változtató műtermében.

Csók István, Réti István, Vaszary János egykori tanítványa ugyanis rendkívül mozgalmas életet élt. Alighogy bemutatkozott 1927-ben, s alighogy megrendezte első önálló kiállítását 1929-ben — tehát huszonkét éves ifjúként —, máris Berlinben tűnt fel, azzal a céllal, hogy a legújabb művészeti irányzatokat megismerje. A német főváros ebben az időben a forradalmi eszmék híveinek egyik nagy csoportosulási helye volt, így hát az ifjú Háy számos haladó szellemű művész munkásságát a legközvetlenebb közelről tanulmányozhatta. Az expresszionisták tették rá a legnagyobb hatást. Talán elsősorban Käthe Kollwitz, akinek szinte szétrobbannak befeketített kartonjai, amint a nyomor poklait a grafit éles villanásaival megidézik.

Amikor hazatért, Háy bekapcsolódott az illegális kommunista párt munkájába, amelyet a maga módján segített: röpcédulákat illusztrált, plakátokat rajzolt. S tette ezt abban a robbanó, expresszív stílusban, amit Berlinben szívott magába, s tette oly elszántan, a mindent vállalás jegyében, hogy kétszer börtönbe is zárták — festőt, az ábráiért...

Amikor a szocialista képzőművészek csoportja megalakult Háy Károly László természetesen alapító tagként vett részt munkájában, és az ő művei is ott függtek a Tamás Galériában, amikor ez a Derkovits örökségét vállaló, ápoló, azt tovább éltető közösség 1935-ben „Új realisták" című tárlatával a nyilvánosság előtt bemutatkozott. E társulásnak ő volt az egyik legállandóbb tagja. Nem hiányzott az 1940-es újraszervezésekor sem, s ugyanígy vállalta az 1942-es „Szabadság és Nép" című bemutatkozás minden veszélyét is. Készített egy antifasiszta szellemű linóleummetszet-sorozatot is Német maszlag — török átium címmel. És volt bátorsága kiadni ezt a keze alól a terror tombolásának idején...

A felszabadulás után Háy Károly László művészete is megkapta a neki járó megbecsülést, a mester azonban stílust is, munkát is váltott. Kevesebb indulattal, kissé oldottabb modorban irodalmi kiadványok egész sorát illusztrálta, köztük a neki oly kedves Csokonai és Petőfi új kiadású műveit. Aztán a díszlettervezéssel is megpróbálkozott, mégpedig oly sikeresen, hogy egy ideig ő volt az Iparművészeti Főiskola díszlettervezési szakának vezető tanára.

Nyaralt a szolnoki művésztelepen töltötte. Hogy miért éppen a puha fényekben fürdő tiszai tájban keresett témát a korábbi expresszionista? Nyilván élete előrehaladtával érdes karaktere is szelídebbre változott, no meg az őt körülvevő, kedve, s korábbi elképzelései szerint megnyugvó világ szintén a mélázóbb, tűnődőbb hangulatba ringatta.

Sajnos „őszikéinek" megfestésére már nem jutott ideje, mert 1961. január 16-án, alig 54 éves korában elhunyt. Amit azonban hátrahagyott: életmű. Jóval több, mint az a furcsán visszanéző, öreguras önportré.

A. L.

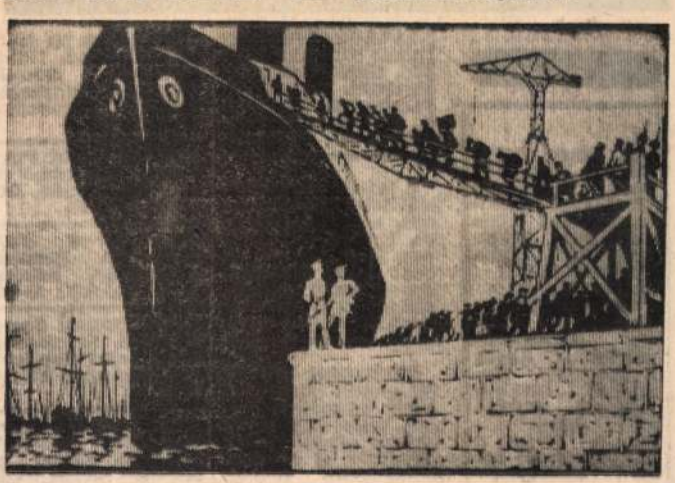

Kivándorlók

1982 APR 2 4.
NÓGRÁD
SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

irelem

el
unkára

lalat az NDK-ba induló export-

Salgótarjánban

a Palócz Imre téren

SÁTRAK: (Tirol, Börzsöny, Mátra, Alpina, Canária, Florida, Badacsony) stb.

GUMIMATRACOK, SPORTFELSZERELÉSEK, CAMPINGBÚTOROK (ágyak, székek, asztalok, nyugágyak, hintaszékek, hálózsákok)

SZABADIDŐ-RUHÁK, NYÁRI JÁTÉKOK.

A kiállított termékek megvásárolhatók a helyszínen és a SZABADIDŐ-BOLTBAN.

*

SÁTRAK OTP-RE IS KAPHATÓK!

*

Campingcikkek Balassagyarmaton megvásárolhatók az

IPOLY ÁRUHÁZBAN.

APRÓHIRDETÉSEK

ÁLLÁS

A Pásztó nagyközségi közös Tanács Végrehajtó Bizottsága felvételre keres **ÉPÍTÉSÜGYI MUNKAKÖRBE, ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI DIPLOMÁVAL RENDELKEZŐ SZEMÉLYT.** Fizetés megegyezés szerint. Lakás megoldható. Keresünk továbbá műszaki munkakörbe építésztechnikust. Fizetés a bérkategórián belül megegyezés szerint. Cím: Pásztó, Kölcsey F. út 35. Tel: 139.

SALGÓTARJÁNBAN építési telek olcsón eladó. Gazdálkodásra is alkalmas. Érdeklődni: Salgótarján, Pécskő u. 3. IV. em. Lehoczki, Tel: 13-791, 17 órától.

A Mátrában, Szuhán üdülőtelek faházzal eladó. Irányár 220 ezer Ft. Érdeklődni: Hatvan, Mező Imre út 17. Tel.: 32-44. Hegedüs. Ugyanezen a címen családi ház azonnal beköltözhetően eladó.

RÉTSÁGON kéttő és fél szobás OTP-öröklakás vállalatnak kiadó, vagy OTP-átvállalással eladó. Cseremegoldás is érdekel. Érdeklődni: Rétság, November 7.-lakótelep, 9. I. emelet, 2. Este 19 órától.

ZASTAWA 750 kitűnő állapotban, 1983-ig érvényes műszaki vizsgával, igényesnek eladó. Kisterenye, Kossuth út 5.

1500-as Polski FIAT 7 éves, első kézből eladó. Salgótarján, Dobó K. köz. 17.

FIAT 127-es UH-s eladó. Dr. Romsics, Salgótarján, Rákóczi út 10. Telefon: 11-518.

ZI-s Trabant Speciál eladó. Érdeklődni: Szabó Lajos Salgótarján, Kemerovo krt. 14. IV/4.

UZ rendszámú Wartburg Limousin felújított, kitűnő állapotban olcsón eladó. Salgótarján, Ifjú Gárda út 36.

ZSIGULI most vizsgázott, megkímélt ál-

Háy Károly László

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

1982 APR 24

1021

Háy Károly László

Méltatlanul keveset emlegetett festő a most hetvenöt éve, 1907. április 27-én született *Háy Károly László*. Ki volt ő? — kérdezhetjük még a bennfentesebb tárlatlátogatóktól is, amely érdeklődésre minden bizonnyal ez a válasz: aki azt a furcsán visszanéző, öreguras külsejű önportrét festette.

Igen, ez az azonosítás kétségkívül igaz, ám tény, az is, hogy mind e jellegzetes férfialak elkészülte előtt, mind annak befejezése után még számos más fontos mű került vászonra, vagy papírra Háy László gyakorta helyét változtató műtermében.

Csók István, Réti István, Veszary János egykori tanítványa ugyanis rendkívül mozgalmas életet élt. Alighogy bemutatkozott 1927-ben, s alighogy megrendezte első önálló kiállítását 1929-ben — tehát huszonkét éves ifjúként —, máris Berlinben tűnt fel, azzal a céllal, hogy a legújabb művészeti irányzatokat megismerje. A német főváros ebben az időben a forradalmi eszmék híveinek egyik nagy csoportosulási helye volt, így hát az ifjú Háy számos haladó szellemű művész munkásságát a legközvetlenebb közelről tanulmányozhatta. Az expresszionisták tették rá a legnagyobb hatást. Talán elsősorban *Käthe Kollwitz*, akinek szinte szétrobbannak befeketített kartonjai, amint a nyomor poklait a grafit éles villanásaivel megidézik.

Amikor hazatért, Háy bekapcsolódott az illegális kommunista párt munkájába, amelyet a maga módján segített: röpcédulákat illusztrált, plakátokat rajzolt. S tette ezt abban a robbanó, expresszív stílusban, amit Berlinben szívott magába, s tette oly elszántan, a mindent vállalás jegyében, hogy kétszer börtönbe is zárták — *festőt, az ábráiért* ...

Amikor a *Szocialista Képzőművészek Csoportja* megalakult, Háy Károly László természetesen alapító tagként vett részt munkájában, és az ő művei is ott függtek a Tamás Galériában, amikor ez a *Derkovits* örökségét vállaló, ápoló, azt tovább éltető közösség 1935-ben „Új realisták" című tárlatával a nyilvánosság előtt bemutatkozott. E társulásnak ő volt az egyik legállandóbb tagja. Nem hiányzott az 1940-es újraszervezésekor sem, s úgyanígy vállalta az 1942-es *„Szabadság és Nép"* című bemutatkozás minden veszélyét is. Készített egy antifasiszta szellemű linóleummetszet-sorozatot is *Német maszlag — török ópium* címmel. És volt bátorsága kiadni ezt a keze alól, a terror tombolásának idején ...

A felszabadulás után Háy Károly László művészete is megkapta a néki járó megbecsülést, a mester azonban stílust is, munkát is váltott. Kevesebb indulattal, kissé oldottabb modorban irodalmi kiadványok egész sorát *illusztrálta*, köztük a néki oly kedves *Csokonai* és *Petőfi* új kiadású műveit. Aztán a *díszlettervezéssel* is megpróbálkozott, mégpedig oly sikeresen, hogy egy ideig ő volt az Iparművészet Főiskola díszlettervezési szakának vezető tanára.

Nyaralt a szolnoki művésztelepen töltötte. Hogy miért éppen a puha fényekben fürdő tiszai tájban keresett témát a korábbi expresszionista? Nyilván élete előrehaladtával érdes karaktere is szelídebbre változott, meg az őt körülvevő, kedve, s korábbi elképzelései szerint megnyugvó világ szintén a mélázóbb, tűnődőbb hangulatba ringatta.

Sainos „őszikéinek" megfestésére már nem jutott ideje, mert 1961. január 16-án, alig 54 éves korában elhunyt. Amit azonban hátrahagyott: *életmű*. Jóval több, mint az a furcsán visszanéző, öreguras önportré.

A. L.

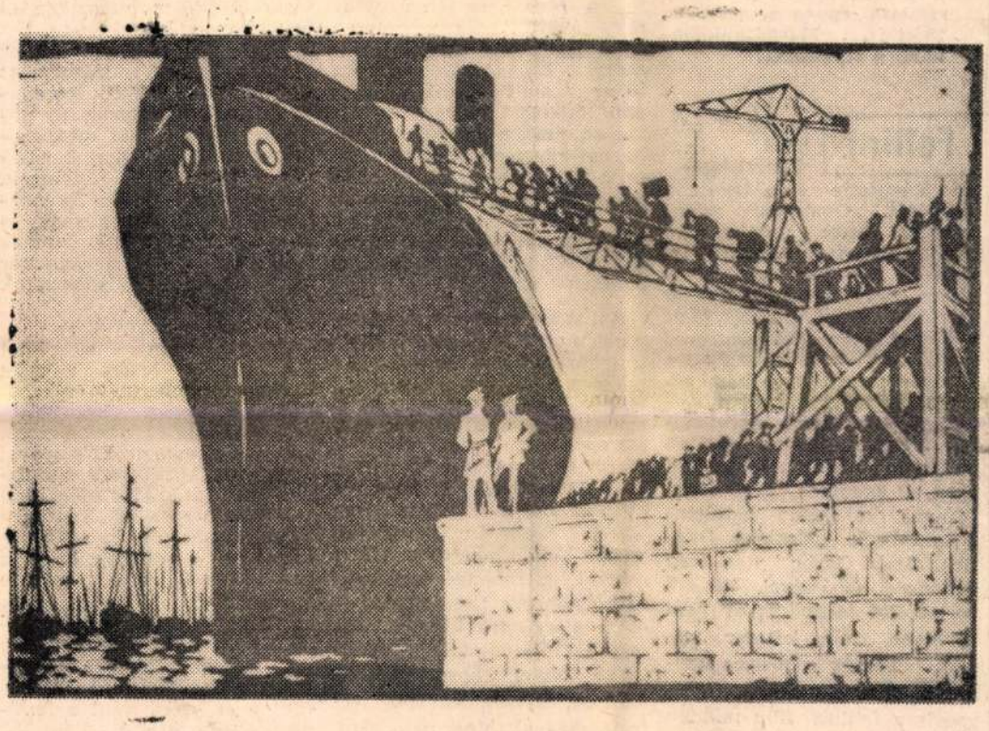

Kivándorlók

Fellini és a nők

Film hét- milliárdért

Miközben újabb és újabb hírek érkeznek arról, hogy Fellini abbahagyta az Iliász nyomán készülő filmjének forgatását, és egyre komolyabban gondol arra, hogy esetleg Amerikába utazik — a filmvilág minduntalan visszatér a nagy kérdéshez: vajon csakugyan egyforma minden Fellini-film? Mert vegyük például a nálunk is műsoron lévő A nők városát — és bizony a kérdésre nem is olyan könnyű a válasz. Persze könnyű lenne magát az olasz mestert idézni, de aki csak egy kicsit is járatos a hatalmas Fellini-irodalomban, recenziók és ellenrecenziók áradatában, az önként lemond erről, ugyanis alig akad olyasmi, aminek ne állította volna a rendező éppen az ellenkezőjét is... Maradjunk inkább a tényeknél!

A főszereplő Marcello Mastroianni

Fellini potom 7 milliárd lírás költségvetéssel készítette el a legújabb alkotását. „Óvatosan" jelentette be, hogy „amint nem akadt elég nagy pápa Michelangelo számára, úgy nincs igazán nagy producer Fellini számára sem". 30 hét alatt a Cinecittában kelt életre ez a sajátos vízió a női egyenjogúság megszállott és nemegyszer önmagukból, női mivoltukból kivetkezett apostolairól... És mindehhez kellett még valami homok Riminiből, mert az itteninek nem olyan aranyos a színe: hatalmas gipszszobrok Marlene Dietrich, Greta Garbo és Joan Crawford vonásaival, 130 női portré, 700 technikus és nem kevesebb, mint kétezer színész, köztük a mester kedvence, Marcello Mastroianni, vagyis a fellinis film minden rekvizituma.

Hogy nyugta legyen az újságíróktól, Fellini még azt is

És bármennyire fogadkozott is Fellini, hogy többé nem áll szóba az újságírókkal, minduntalan megszegte esküjét. Először egyik színésze halála miatt törte meg hallgatását, majd egy sztrájk miatt.

„Nem szívesen beszélek a filmemről. Már csak azért sem, mert mindig ugyanazt a filmet csinálom. A fehér sejktől a Nyolc és félen át az Édes életig... Természetesen azért igyekszem aktuális maradni... Én mindig csak azt látom, amit látni akarok, ami örömet szerez. A nők városa nem a nőkről szól — hanem egy férfiról. Nem más mint önmagának ellentmondó szócsata — a nők kapcsán. Az egyetlen mondanivalója az, hogy milyen lelki zavarokkal küszködöm, milyen az életszemléletem..."

Azt azért nem árt az olvasónak tudni, hogy még a filmforgatás megkezdése előtt egy militáns női szervezet azzal vádolta meg a mestert, hogy eddig egyetlen filmjében sem szerepeltetett normális nőket. Mert sorra véve a Satyricon, az Amarcord, a Casanova hősnőit, bizony csupa nagy keblű, elhízott, felfúvódott, vastag lábú, hihetetlen széles csípőjű, kicsapongó természetű hölgyet vitt filmszalagra — és az olasz nők harcias képviselői felszólították Fellinit: itt az ideje, hogy magába szálljon, és szembenézzen elfogultságával. Mert nem elég, hogy a bemutatott típusok visszataszítók, ugyanakkor

nál kevésbé, mert szavai szerint: „Ki állíthat valamit biztosan a nőkről?! Ki ismerheti őket egyáltalán?! Számomra a nők világa valósággal olyan, mint egy ismeretlen bolygó. Most is, mint mindig, a nők büvöletében élek, elcsábítva és kíváncsian minden iránt, ami őket érinti".

„Csodálom a női egyenjogúságért küzdő mozgalmakat, és úgy találom, igazuk van. Ezt egészíteném ki azzal, hogy Olaszországban végbement egy sajátos, valódi forradalom. Ennek nyomán új nőtípus született, aki megköveteli, hogy eddig nem tapasztalt figyelemmel kövessük. Persze, mint minden forradalomnak, a feminizmusnak is megmutatkoznak a maga szélsőségei, de ugyanakkor nem szabad megfeledkeznünk jogosságáról sem".

Természetesen a római filmforgatás hírére a világ minden sarkából érkeztek Fellini-rajongók: pszichiáterek, tanárok, nagykövetek, vezérigazgatók, írók, százával a turisták, köztük egy dúsgazdag sejk is, aki tüstént felszólította a rendezőt, készítsen filmet kőolajáról, és így bizonyítsa be a világnak, hogy az övé sokkal jobb, mint a szomszédjáé... Nem hiányoztak a különböző női szervezetek delegációi sem a Cinecittából. A Quantidiano Donna-csoport szerint az új Fellini-film nem más, mint a feminizmus kiárusítása.

A Cannes-i bemutató

Háy Károly László

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművek

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 ÁPR 2 7

1021

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Háy Károly László emlékére

Méltatlanul keveset emlegetett festő a most hetvenöt éve, 1907. április 27-én született Háy Károly László. Ki volt ő? — kérdezhetjük még a bennfentesebb tárlatlátogatóktól is, amely érdeklődésre minden bizonnyal ez a válasz: aki azt a furcsán visszanéző, öreguras külsejű önportrét festette.

Igen, ez az azonosítás kétségkívül igaz, ám tény az is, hogy mind e jellegzetes férfialak elkészülte előtt, mind annak befejezése után még számos más fontos mű került vászonra vagy papírra Háy Károly László gyakorta helyét változtató műtermében.

Csók István, Réti István, Vaszary János egykori tanítványa ugyanis rendkívül mozgalmas életet élt. Alighogy bemutatkozott 1927-ben, s alighogy megrendezte első önálló kiállítását 1929-ben — tehát huszonkét éves ifjúként —, máris Berlinben tűnt fel, azzal a céllal, hogy a legújabb művészeti irányzatokat megismerje. A német fővárosban ebben az időben a forradalmi eszmék híveinek egyik nagy csoportosulási helye volt, így hát az ifjú Háy számos haladó szellemű művész munkásságát a legközvetlenebb közelről tanulmányozhatta. Az expresszionisták tették rá a legnagyobb hatást. Talán elsősorban Käthe Kollwitz, akinek szinte szétrobbannak befeketített kartonjai, amint a nyomor poklait a grafit éles villanásaival megidézik.

Amikor hazatért, Háy bekapcsolódott az illegális kommunista párt munkájába, amelyet a maga módján segített: röpcédulákat illusztrált, plakátokat rajzolt. S tette ezt abban a robbanó, expresszív stílusban, amit Berlinben szívott magába, s tette oly elszántan, a mindent vállalás jegyében, hogy kétszer börtönbe is zárták a festőt, az ábráiért...

Amikor a Szocialista Képzőművészek Csoportja megalakult, Háy Károly László természetesen alapító tagként vett részt munkájában, és az ő művei is ott függtek a Tamás Galériában, amikor ez a Derkovits örökségét vállaló, ápoló, azt tovább éltető közösség 1935-ben „Új realisták" című tárlatával a nyilvánosság előtt bemutatkozott. E társulásnak ő volt az egyik legállandóbb tagja. Nem hiányzott az 1940-es újraszervezéskor sem, s ugyanígy vállalta az 1942-es „Szabadság és Nép" című bemutatkozás minden veszélyét is. Készített egy antifasiszta szellemű linóleummetszet-sorozatot is Német maszlag — török áfium címmel. És volt bátorsága kiadni ezt a keze alól a terror tombolásának idején...

Önarckép

A felszabadulás után Háy Károly László művészete is megkapta a néki járó megbecsülést, a mester azonban stílust is, munkát is váltott. Kevesebb indulattal, kissé oldottabb modorban irodalmi kiadványok egész sorát illusztrálta, köztük a néki oly kedves Csokonai és Petőfi új kiadású műveit. Aztán a díszlettervezéssel is megpróbálkozott, mégpedig oly sikeresen, hogy egy ideig ő volt az Iparművészeti Főiskola díszlettervezési szakának vezető tanára.

Nyarait a szolnoki Művésztelepen töltötte. Hogy miért éppen a puha fényekben fürdő tiszai tájban keresett témát a korábbi expresszionista? Nyilván élete előrehaladtával érdes karaktere is szelídebbre változott, no meg az őt körülvevő, kedve s korábbi elképzelései szerint megnyugvó világ szintén a mélázóbb, tűnődőbb hangulatba ringatta.

Sajnos „őszikéinek" megfestésére már nem jutott ideje, mert 1961. január 16-án, alig 54 éves korában elhunyt. Amit azonban hátrahagyott: életmű. Jóval több, mint az a furcsán visszanéző, öreguras önportré.

A. L.

Éljen a szoci

hullákat, és fel kell készülni a repcevirágzással kezdődő nyáreleji vándoroltatásra. Az Egyesült Jászsági Áfész szakcsoportjának tagja a 40 méhcsaládtól egy tonna méz értékesítésére számít az idén
(Fotó: Temesközy F.)

hész negyven
ól teleltek a
keztével meg-
méhesben: ki
l a törmelék
pusztult méh-

A Jubileum lakásszövetkezet

Kiváló címet kapott

A céloknak megfelelően fejlődött a megyében a lakásszövetkezeti mozgalom, s a Kiváló Szövetkezet címet — az 1981. évi munkaverseny eredményeit figyelembe véve — tíz lakásszövetkezet pályázta meg. Közülük a Szolnok étteremben megrendezett ünnepi közgyűlésen tegnap este a csaknem húszéves szolnoki Jubileumi Munkás Lakásépítő és Fenntartó Szövetkezet kollektívája vehette át az Építési és Városfejlesztési Minisztérium kitüntetését.

Negyven épület 1455 lakása és 205 garázs biztonságos üzemeltetője a szövetkezet. Tavaly 77 lakás építéséről és 482 lakás beruházásának előkészítéséről gondoskodott. Választott testületeinek munkája színvonalas, tagjai készek a rendszeres társadalmi munkára. Tavaly 9782 órányi, 293 ezer forint értéket meghaladó munkát végeztek el szabad idejükben a közösség javára.

Pofonok

tam, és nyeltem a könnyeimet, mert vettem így még nem beszéltek. Ennek már másfél éve, és tulajdonképpen neki köszönhetem, hogy eddig eljutottam.

— A szülők?

— Anyu előtt nincs titkom, de apunak nem merek elmondani semmit, mert talán agyon is ütne. Azt azért nem értem, ha tizenévesen botlik az ember, miért hánytorgatják fel olyan sokáig. Mert az osztálytársaim egy része menőnek néz, a többiek meg nem is köszönnek. Pedig most még fiúm sincs, annyira készülök az érettségire.

* * *

A községben ma sem érti senki Erzsit. Éppen hogy elhagyta a 20. évét, és gyereke született. Mégpedig egy

— A gyereket mégis megszülte.

— Akkor már négy és félhónapos terhes múltam, és különben is vállaltam volna. Felnevelem én magam.

— És otthon?

— Anyu kékre zöldre pofozott, lekurvázott, apám elzavart. Hat hónapig keresztanyámnál laktam, a lányom is ott született. Azóta már gőgicsél a kicsi, és szakasztott az apja.

— Bocsásson meg, azért valamit nem értek. Maga fiatal, csinos, válogathatna az udvarlók között. Miért kellett a gyerek, és ráadásul egy nős embertől?

— Mert őt szerettem, és szeretem ma is. Ugyanakkor belátom, a gyerekeinek még szükségük van rá.

— És a kislányának? Ne-

Egy hét múlva Plovdivban

Egy hét múlva, május 3-án nyílik a bulgáriai Plovdivban a fogyasztási cikkek tavaszi nemzetközi vására. Hazánkat négy vállalat képviseli. A Chinoin növényvédőszereivel mutatkozik be, a Ferunion a legújabb magyar írószerekkel ismerteti meg a látogatókat, a Medimpex humán- és állatgyógyászati termékekkel szerepel a kiállításon. A Hungarocoop Magyar Szövetkezeti Külkereskedelmi Vállalat információs központot állít fel a vásár területén.

Pontyo

1021

HAY KÁROLY

Háy Károly László emlékére

MÉLTATLANUL keveset emlegetett festő a most hetvenöt éve, 1907. április 27-én született Háy Károly László. Ki volt ő? — kérdezhetjük még a bennfentesebb tárlatlátogatóktól is, amely érdeklődésre minden bizonnyal ez a válasz: aki azt a furcsán visszanéző, öreguras külsejű önportrét festette.

Igen, ez az azonosítás kétségkívül igaz, ám tény az is, hogy mind e jelegzetes férfialak elkészülte előtt, mind annak befejezése után még számos más fontos mű került vászonra vagy papírra Háy Károly László gyakorta helyét változtató műtermében.

Csók István, Réti István, Vaszary János egykori tanítványa ugyanis rendkívül mozgalmas életet élt. Alighogy bemutatkozott 1927-ben, s alighogy megrendezte első önálló kiállítását 1929-ben — tehát huszonkét éves ifjúként —, máris Berlinben tűnt fel, azzal a céllal, hogy a legújabb művészeti irányzatokat megismerje. A német főváros ebben az időben a forradalmi eszmék híveinek egyik nagy csoportulási helye volt, így hát az ifjú Háy számos haladó szellemű művész munkásságát a legközvetlenebb közelről tanulmányozhatta. Az expresszionisták tették rá a legnagyobb hatást. Talán elsősorban Käthe Kollwitz, akinek szinte szétrobbannak befeketített kartonjai, amint a nyomor poklait a grafit éles villanásaival megidézik.

Önarckép

AMIKOR hazatért, Háy bekapcsolódott az illegális kommunista párt munkájába, amelyet a maga módján segített: röpcédulákat illusztrált, plakátokat rajzolt. S tette ezt abban a robbanó, expresszív stílusban, amit Berlinben szívott magába, s tette oly elszántan, a mindent vállalás jegyében, hogy kétszer börtönbe is zárták — festőt, az ábrázolót...

Amikor a Szocialista Képzőművészek Csoportja megalakult, Háy Károly László természetesen alapító tagként vett részt munkájában, és az ő művei is ott függtek a Tamás Galériában, amikor ez a Derkovits örökséget vállaló, ápoló, azt tovább éltető közösség 1935-ben „Új realisták" című tárlatával a nyilvánosság előtt bemutatkozott. E társulásnak ő volt az egyik legállandóbb tagja. Nem hiányzott az 1940-es újraszervezésekor sem, s ugyanígy vállalta az 1942-es „Szabadság és Nép" című bemutatkozás minden veszélyét is. Készített egy antifasiszta szellemű linóleummetszet-sorozatot is Német maszlag — török áfium címmel. És volt bátorsága kiadni ezt a keze alól a terror tombolásának idején...

A FELSZABADULÁS után Háy Károly László művészete is megkapta a néki járó megbecsülést, a mester azonban stílust is, munkát is váltott. Kevesebb indulattal, kissé oldottabb modorban irodalmi kiadványok egész sorát illusztrálja, köztük a néki oly kedves Csokonai és Petőfi új kiadású művelt. Aztán a díszlettervezéssel is megpróbálkozott, mégpedig oly sikeresen, hogy egy ideig ő volt az Iparművészeti Főiskola díszlettervezési szakának vezető tanára.

Nyarait a szolnoki művésztelepen töltötte. Hogy miért éppen a puha fényekben fürdő tiszai tájban keresett témát a korábbi expresszionista? Nyilván élete előrehaladtával érdes karaktere is szelídebbre változott, no meg az őt körülvevő, kedvelt, s korábbi elképzelései szerint megnyugtató világ szintén a mélázóbb, tűnődőbb hangulatba ringatta.

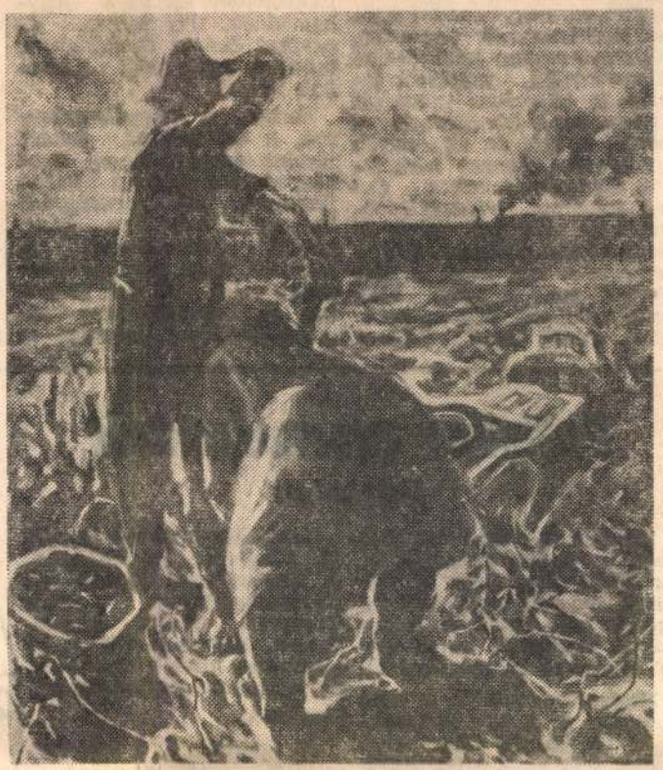

Krumpliszedők

SAJNOS „őszikéinek" megfestésére már nem jutott ideje, mert 1961. január 16-án, alig 54 éves korában elhunyt. Amit azonban hátrahagyott: életmű. Jóval több, mint az a furcsán visszanéző, öreguras önportré.

A. L.

segítségét adott is.

Tudom, hogy gondot okoz az illetékeseknek panaszom. Nekem azonban létkérdés az illetményföld, amelyről tavaly is 30 mázsa kukoricát vittem haza. Megtermett a borsó, a bab és az egyéb zöldségféle. Panasz nem lehet földművelésünkre. Saját magunk végeztük a munkát, nem úgy, mint a szomszédok, akiknek földjét felverte a gaz, mert a bérbevevő vagy a feles csak naggyázta azt. Mihez kezdjünk most? Vetni kellene

tóbuszvezetőnek és a jegykezelőnek. Úgy tudom, az egyiket Cződör Gyulának, a másikat pedig Bódi Lajosnak hívják.

Makón, a buszpályaudvaron, a Csongrádról érkező járatot vártam. Innen Csanádpalotára utaztam volna fiammal, aki a csongrádi busszal érkezett egy pécsi iskolai kirándulásról. A helyközi járat indulása Csanádpalotára 19 óra 10-kor van. A csongrádi járat viszont 19.15-kor érkezik a

cikket közölt az elmúlt augusztus 20-án Ópusztaszeren történtekről. A levélíró a birkapörkölt ügyében emelt szót, mert az eladó többet számolt, árdrágítást követett el.

Még az elmúlt év szeptemberében kértük a panaszost, Orosz Jánosné Mártély, Tornyai utca 9. szám alatti lakost, hogy bővebb tájékoztatást közöljön. Személyesen nem találkozhattunk, mert a levélíró munkahelye Mezőtúron, a gyógy-

A számváltozásról, a tudakozó kezelőjének udvarias hangnemben, pontos felvilágosítást kell adni a rendelkezésére álló segédeszközök alapján. A nyilvános távbeszélő-fülkében elhelyezett telefonkönyvek javítására nincs lehetőség, mivel nagyszámú változást kellene átvezetni. Éppen ezért történt az automata tájékoztatás-beállítás.

VOJNÁR LÁSZLÓ
igazgatóhelyettes,
Szegedi Postaigazgatóság

Rejtvény gyermekeknek

Csigabiga

Minden kérdésre egyetlen betű a válasz. Töltsétek ki az ábrát úgy, hogy a felsorolt számok mellé mindig azonos betű kerül. A csigaházon kialakuló versrészletet küldjétek be megfejtésül.

Meghatározások: 1. A szén vegyjele. 2. A kén vegyjele. 3. 7. 16. 26. 29. Olasz gépkocsik jele vagy a legkisebb római szám. 8. 10. 18. A C-dur hangsor 5. hangja. 5. 9. 19. 23. Névelő. 6. Az ABC első mássalhangzója. 11. X... Z, a hiányzó betű. 12. 14. 27. Mutatószócska. 13. Román gépkocsik jele. 15. 28. A többesszám jele. 17. Égtáj rövidítése. 20. Magyar autókon látható betű. 21. Nyisd ki a szád! 22. Zümmög a légy. 24. 26. Római 500.

Beküldési határidő: április 28. Kizárólag levelezőlapon. A levelezőlapra írjátok rá: *Gyermekrejtvény.* Cím: *Csongrád megyei Hírlap, Szeged, Sajtóház, 6740.* A jó megfejtést küldők közül öten ifjúságikönyv-jutalomban részesülnek.

Az április 17-i rejtvény megfejtése: Mindben csak a római számok jegyei szerepelnek.

Könyvet nyertek: *Debreceni Krisztina* (Szentes, Jókai u. 155.), *Tóth Katalin* (Makó, Széchenyi u. 49.), *Cseszkó Róbert* (Vásárhely, Oldalkosár u. 9.), *Szloboda Kitti* (Vásárhely, Éva u. 12.), *Kónya Gabriella* (Makó, Bajcsy-Zs. lakótelep).

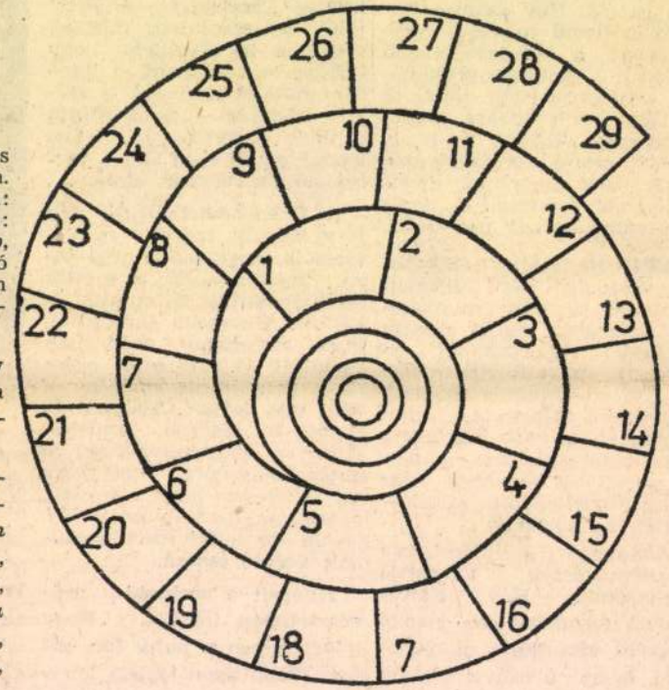

1982 APR 2 4

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-126

Győztesek klubja. 11.05 Fővosesztrád. 11.35 Jó ebédhez s a nóta. 12.35 Tudósítás az asztatenisz EB-ről és a szabadfogá birkózó EB-ről. 12.50 Százsz szép Színház. Perekup meg többiek — II. rész. Veress M lős mesejátéka. 14.00 Maguni ajánljuk! Változatok a szóra zásra. 16.00 Könnyűzene gitár 16.20 Barbara Tejbár — zen játék Rejtő Jenő kisregényé írta Semsei Jenő. 17.30 „Nyit klub". 18.30 Hírek. 18.35 K kapcsolás bajnoki labdarúg mérkőzésekről és közvetítés asztalitenisz EB-ről. 21.15 Gál Lászlónak hívják. Foglalkozás színművész. 22.00 Slágermúzeu 23.00 Hírek. 23.15 Tudósítás asztalitenisz EB-ről. 23.25 Fra cia sanzonok.

3. MŰSOR

7.00 Román és szlovák nyelv nemzetiségi műsor. 8.11 Simo Preston orgonál. 9.02 A kamara zene kedvelőinek. 10.25 Sláge lista. 11.05 Hangfelvételek felső fokon. 12.30 Népzene sztereóba 13.07 Lemezbörze helyett . . . 14.00 Kritikusok fóruma. 14.10 Borisz Godunov. Részletek Muszorgszkij operájából. 15.05 A beleszólás joga. Farkas Zoltán műsora. (Ism.) 15.35 Normarendezés. Kamarás István rádiójátéka. 16.30 A Magyar Rádió országos hegedűversenye. Válogató — IV. rész. Közben: Kb. 17.45 A magyar széppróza századai. 211. rész. Kb. 18.00 Székely Magda versei. Kb. 18.05 A hegedűverseny válogató folytatása. 19.05 Nagykanizsai dzsesszhétvége. 19.55 Bemutatjuk a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat új lemezét. 22.30 Mikor a nap lenyugszik, sok helyen a munkaidő is véget ér. Elfriede Jelinek hangjátéka.

TV-MŰSOR

MAGYAR TELEVÍZIÓ

1. MŰSOR

8.10 Tv-torna. (Ism). 8.15 Világnézet. Egyén és közösség. (Ism.) 8.55 Kuckó. 9.25 Életet az éveknek. (Ism.) 9.55 A Buddenbrook ház. Thomas Mann regényének magyarul beszélő tv-filmváltozata. 11/5. rész. (Ism.) 10.55 Reklám. 11.05 A fele sem igaz! Vetélkedőműsor. (Ism.) 11.35 Alfred Brendel Schubert műveiről. 13/9. rész. Impromtus O. 42. (Ism.) 13.25 Magilla Go-

VIII. rész. 22.15 Tv-híradó. 22.30

gyermekkórusa enekel. 10.00 Színházi Magazin. 11.15 Közvetítés az asztalitenisz EB-ről. 12.35 Jó ebédhez szól a nóta.

3. MŰSOR

7.00 Szerb-horvát és német nyelvű nemzetiségi műsor. 8.11 Komolyzenei zsákbamacska. 9.46 Liszt-művek. 10.45 Öt kontinens hét napja. 11.06 Mozart-művek. 12.13 Bemutatjuk a King' s Singers együttes új lemezét.

TV-MŰSOR

MAGYAR TELEVÍZIÓ

1. MŰSOR

8.15 Tv-torna (Ism.). 8.20 Mindenki iskolája. Matematika. Szerkesztések. 8.50 Ovodások filmműsora. Kisfilm-összeállítások. 9.10 Játsszunk bábszínházat. V. Fesztivál. 9.55 „Rá tetszenek érni"? Órsbéli krónikák. 10.25 Hírek. 10.30 Ki tud többet a Szovjetunióról? Vetélkedőműsor. Döntő. 12.00 Asztalitenisz EB. Egyéni és páros elődöntők.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

BELGRÁD 1.

10.00 Barázdák — falumúsor, utána gyermekműsor magyar nyelven. 10.50 Hírek. 11.00 Vasárnap délelőtt gyermekeknek. 12.30 Népi muzsika. 12.58 Reklám. 13.00 Földművelőknek.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 ÁPR 27
NÉPSZABADSÁG

Háy Károly László,
Munkácsy-díjas festő,
grafikusművész

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ EMLÉKEZETE

1021

Születésének 70. évfordulóján

„Szakírói tevékenységet is folytatott" — ezzel a mondattal fejeződik be a róla írott lexikonszócikk, lapunk ez előtt a szakírói tevékenység előtt tiszteleg legelőször: kritikusunk, a Szabad Nép kiváló képzőművészeti munkatársa volt a felszabadulástól 1948-ig Háy Károly László. Nehéz, szép korszakban volt a kommunista sajtó kritikusa. A szellemi újjáépítés korszakának, a párt- és eszmeharcok szakaszának, a még bátortalanul alakuló szocialista szellemiség periódusának volt alkotó alakítója; bátor, magabiztos és türelmes politikus azokban az esztendőkben, amikor a pártnak még alig volt képzőművészet-politikája, mert egyéb, nagyobb politikákkal volt elfoglalva.

Háy Károly László bölcs, nagy koncepciójú és jövőnek-jelennek hasznos művészetkritikát művelt a lap hasábjain. Forradalmár elődöket népszerűsített, a valódi szocialista művészet felé induló kortárstörekvéseket bátorított, higgadtan, de biztosan érvelve bírált önmagukat forradalmárnak tudó, de lényegükben forradalmat nem találó tendenciákat. Derkovits, aktivisták, Picasso és Európai Iskola: a haladó, az avantgarde művészetnek szinte valamennyi hagyatékát, értékét ekkor kezdte, huszonöt esztendei zárlat után felfogni a magyar közgondolkodás. És hogy ebben az első szellemi kisajátításban az első marxista értékelések a többnyire egyetlen „H." szignóval jelölt cikkekben születtek meg a felszabadulás után, azt alighanem kockázat nélkül tudomásul vehetjük. Háy Károly Lászlónak volt miből adnia. A baloldali Németország nevelte ifjú festő, a magyar kommunista mozgalomban edződött illegális harcos, a pártmunkában röpcédulákat készítő grafikus, a szocialista művészcsoport alapító tagja legalább annyi tudást, szemléletet, emberséget tanult ezekben az utóiskolákban, mint Csóknál, Rétinél és Vaszarynál a képzőművészeti főiskolán. Nem az első cikkei voltak ezek a Szabad Nép-beliek, nem is a legutolsók. A türelmetlen-izgatott képeket festő, a feszes metszeteket készítő Háy még a Szocializmus oldalain kezdte művészetírói tevékenységét a harmincas években, s folytatta megrendítő-becsületes vívódással a Szabad Művészet hasábjain később, a Derkovits-vitában. A Derkovits-eszményhez — akárcsak a szocialista művészcsoport legjobbjai — mindig hűséges maradt, képzőművészként is, gondolkodóként is.

Háy Károly László önarcképe.

Születésének évfordulóján — 1907. április 27-én született és 1961-ben halt meg — tisztelettel emlékezünk az illusztrátor, a díszlettervezőket nevelő festő-grafikus, Munkácsy-díjas Háy Károly Lászlóra. De: „szakírói tevékenységet is folytatott". Nem volna haszontalan önmagunknak, ha hetvenötödik születésnapját e nem mindennapi szakírói tevékenység kötetbe gyűjtött eredményeivel ünnepelhetnénk.

R. Gy.

laszt ad az egyik washi..gtoni lap következő kérdésére: vajon elég figyelmet adunk annak a régi római mondásnak, hogy „a nép biztonsága a legfőbb törvény"?

A McCarthy-korszak embervadászatai, a CIA és az FBI lakosságot zaklató Contelpro elnevezésű akciója — kongresszusi bizottságok megállapítása szerint is — törvénytelen és népellenes volt.

Az erőszak magas politikai szinten való gyakorlásának más bizonyítékát is lehetett látni a legutóbbi évtizedekben. A vizsgálatok világosan jelezték: a Watergate-ügyben vagy a Fidel Castro kubai miniszterelnök meggyilkolására szervezett összeesküvésekben kialakult a kormányzat, a CIA, az FBI és az amerikai alvilág, a maffiafőnökök kooperációja. Ez a fajta együttműködés a fő tényezője annak, hogy nem kerülnek elő az igazi gyilkosok, és hogy nem lehet megfékezni a gazdasági, pénzügyi életet behálózó, a politikai életet is befolyásoló alvilági elemeket.

80 000 szavas vádirat

De a fenti ügyek eltussolásával, hivatalos lezárásával az összefonódás, a visszaélés nem a múlté: 23 újság és televízió harminchat riportere most fejezett be egy hathónapos nyomozást, s kezdik közölni 80 ezer szavas beszámolójukat. Az első riportok szerint Arizona, Nevada és Kalifornia államban kialakult a politikusok, a rendőrök, a gengszterek szoros érdekszövetsége. Az újságírók a tavaly meggyilkolt Don Bolles kollégájuk munkáját folytatva megállapítják, hogy *Barry Goldwater szenátornak, a szélsőséges, jobboldali, kommunistaellenes politikusnak az öccse, Robert, valamint barátjuk, a köztársasági párt arizonai volt elnöke, Harry Rosenzweig, 30 éve szoros kapcsolatban áll az arizonai, a nevadai és a kaliforniai alvilág vezetőivel.* Goldwater szenátor tagad, és megtorlással fenyegetőzik. Ennek hatására több lap beszüntette a sorozatot.

munkahely, mert n
állt alkalmazásban.
ha élelemre, ruhára
— a tanulásról nem
több vagy kevesebb
szüksége? Kimennel
megpróbálnak pé
mindenáron.

Porított kovászt készítenek Zalaegerszegen

A Zala megyei Tejipari Vállalat zalaegerszegi központi telephelyén rövidesen befejeződik az ország első porított kovászt gyártó üzemének szerelése. A porított kovászt először a Zala megyei Sütő- és Édesipari Vállalat használja, majd a dunántúli pékségekbe szállítják. Kutatók, sütőipari szakemberek szerint a kovásszal sült kenyér napokig megtartja rugalmasságát, friss marad. A zalaegerszegi üzemben júniusban kezdődik a folyamatos termelés. Az üzem évi 240 vagon porított kovászt állít elő.

Régi és új épületeknek tartós, mosható, tetszetős felületet ad a

TILATEX

homlokzatfesték

és belső falfesték

Vizzel higítható, penész- és gombaölő hatású.
Több színben kapható
a Tiszai Vegyi Kombinát mintaboltjaiban és a szaküzletekben.
Szaktanácsadás, vevőszolgálat:

TVK

Tiszai Vegyi Kombinát

TVK KERESKEDELMI IRODA

1052 Budapest V., Pilvax köz 2–4.
Telefon: 17–44–44.
Tetszetős a felület, ellenáll az időnek.

Háy Károly László, festő,

Háy Ka … ító 3.

Jászk … XIII/1-2.

Esik
Zuhog
Az emberek
Lesik
Hogy mikor áll el.
Én vígan megyek
Nem bújok el
Hagyom hadd ázzon
Őszülő fejem,
Jel nem emelem
kopott köpenyem
hadd parolázzon
az égi szőttes
gyöngyszálú társsal.
S mikor eláll
a hulló köntös
amit megöntöz
az égi ár,
ragyogva izzik

Áprily János verse

Háy Károly László, kartó

Háy I … rító 3.

Jászl … III/1-2

1982.IV.27. 4,25 N.

1021

Jó reggelt!

- Évfordulónaptár. Háy Károly Lászlóra, a forradalmár festére, grafikusra és diszlettervezőre a Munkácsy-díjas művészre születésének 75. évfordulója alkalmából Ölmacher Anna művészet történész az egykori harcostárs és barát emlékezik Szatmári Ilona mikrofonja előtt.

- Háy Kari, Háy Károly László, de nekem mindörökké Kari marad főisikolai kollégám volt. Az Epreskertbe jártunk együtt, aztán ő kikerült Németországba. Akkor még nem tudtuk, hogy milyen célból, később megtudtuk. 1932-ben az utcán találkoztam vele, a villamosmegállóban ~~less~~ álldogált, leszólitottam. Akkor szabadult a börtönből, amelyet a Magyar József perében szabtak rá. Kértem, hogy látogasson meg, mert éreztem, hogy vala mit tanulhatok tőle. Azt mondta nincs rá nód, mert rendőri felügyelet alatt áll, de találkozhatunk semleges helyen. Igy kezdődött az a barátság, ami barátság volt, meg csaknem tani tó, tanitvány viszony, mindenesetre elvtársi viszony a leg tisztább és legmélyebb értelemben.

- És később a 30-as években együtt dolgoztak a szocialista képzőművészek csoportjában?

- Mivel hogy refes volt engem beküldött, egyszerüen azt mondta járjon oda kollégák és elvtársak közé. Ön még nem nehetek, mert fdete vagyok. Igy kerültem a csoportba, ahova ő nem hosszu idő mulva szintén bejárt és az első helyiségünk a NÉPSZAVA szerkesztőségének egy kis szobája volt, ahol különböző előadá sokat, különböző előadókkal hallhattunk. Többek között Kállai Ernővel is. Tulajdonképpen minden munkája pártos agitáció volt. A röpcédula konkrét feladat volt, de az, hogy a magaválasztotta progressziv irodalomhoz, költészethez, metszetsorozatokat, rajzokat, illusztrációkat készitett, az az indirekt agitáció volt, mert hiszen nem megrendelték, hanem belső parancsra tette.

HÁY KÁROLY

- Kari valami különös nyugatalansággal érezte a bőrén per zselően érezte a készülődő háborut és ez majdnem minden munkáján a legszelidebb tájéképen is és legakaittivabb rajzán is megmutatkozik. Izzzik, forr körülötte a levegő. Minden nyugtalan, minden remeg és minden előremutat.

- A felszabadulás után is rendkivül sokat dolgozott, mint festő, mint diszltetervező, mint grafikus.

- Hihetetlen erővel szervezett, tervezett, tanitott, nem is lehet megérteni, hogy az első évtizednek a rohamában micsoda lángolással vett részt. Ebből az időből való munkái tulajdonképpen folytatásai annak, amit addig csinált. Talán egy kicsit leghiggadtabban, de semmivel se kevesebb pártossággal. Hüséggel, odaadással az ügy iránt. Ezt az élettempót nem lehetett a végtelenségig vinni, nem lehet büntetlenül, mint két végén gyujtott gyertya élni. A szive felmondta a szolgálatot és a nehezen várt müteremlakást már nem lakhatta be, meghalt 1961 január közepén.

- Háy Károly Dászló sirját a Farkasréti temetőben délelőtt 10-kor megkoszoruzzák. Köszorut helyez el az MSZMP Központi Bizottsága, a Müvelődési Minisztérium és a Magyar Képző és Iparmüvészek Szövetségének küldöttsége is. 11 órakor emlék táblát helyeznek el a Hegedüs Gyula utca 20/b számu lakóház falán. Ebben a házban hosszabb időn át alkotott Háy Károly László.

1021

1982. IV.27. Televizió 2 S.Gyné

TV hiradó 2

- 75 éve született Háy Károly László Munkácsy-dijas festő, grafikus, a szocialista képzőművészek csoportjának alapitó tagja. Az évfordulón a Farkasréti temetőben lévő siremlékénél virágokkal emlékeztek rá harcostársai, családtagjai, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Müvelődési Minisztérium és képzőművészeti életünk képviselői. Háy Károly László a főiskolán Csók, Réti István és Vaszary tanitványa volt. A 20-as évek végén került Berlinbe, ahol nem csak az uj művészeti áramlatokkal, hanem a Nemzetközi Munkásmozgalom eszméivel is megismerkedett. Hazatérése után 1931-ben kapcsolódik be az illegális Kommunista Párt munkájába, művészi eszközeivel segitvén a harcot. Festett és röplapokat készitett. Cikkeivel és kritikáival is szolgálta a művészet és a szocializmus ügyét. A felszabadulásig többször bebörtönözték, 1945. után tehetségét és szorgalmát az uj Magyarország szolgálatába állitotta. Korán távozott közülünk. Mindössze 55 évet élt. Háy Károly László ma is csak 75 éves lenne. Budapesten a Hegedüs Gyula u. 20. sz.a. házban, több, mint egy évtizedig élt és alkotott. E ház falán mától emléktábla őrzi az itt töltött éveket.

HAY KÁROLY

Háy Károly László, festő-

„1954-1957 között mint vendég művész a szolnoki művéztelepen dolgozott, Ady és József Attila verseihez számos rajzot kérített."

Kaposvári Gy.: Ady-emlékek nyomában 43-51

Jászkunság, Szolnok, 1977. ápr. XXIII/ 1-2.

Háy Károly, festőművész

Ma nyílt meg a szombathelyi Savaria Múzeumban egy 1936-os bpesti tárlat ismétlése. 1936-ban „újrealista" fedőnév alatt a bpesti Tamás Galériában kiállítást rendeztek. A 30-as évek elején kommunista művészek pártsejtet alakítottak, melyhez később csatlakozott a művész is.

Esti Magazin

1977. V. 13. 18.30 N.

Háy Károly László, festő

L: Derkovits Gyula.

– Képtárakció

Esti Hírlap, Bp. 1977, okt. 5.

3.

Háy Károly, festőművész

Szombathelyen nyílt meg az újrealisták 1936. évi tárlatának felújítása, – szerepel a művész „Könyöklő nő" c. műve. (repr.) – A művész tagja volt a csoportnak, ő fogalmazta meg, az újrealista formának szervezen kell kinőnie a tartalomból, hogy ábrázolni tudja a társadalom mozgását.

B. L.: Újrealisták 1936 – 1977,

Vas Népe, 1977. máj. 28.

Háy Károly László

A Budapesti Nemzetközi Vásár B pavilonjában tiz szocialista ország müvészei rendeztek kiállitást. Az első részlegben szerepelnek azok a müvek, amelyek a "Művészet a fasizmus elleni harcban"c. alatt a multat mutatják be. Itt emliti meg a kritika Háy Károly László és a "/csak Moszkvában szerepelt"/ magyar Mészáros László müvészeket. A„Művészet és élet"c. részlegben a külföldiek mellett Németh József és Vecsési Sándor müvei szerepelnek, s végül "A müvészet és nemzet" c. részlegben Szőnyi, Domanovszky, Melocco Miklós, Schaár Erzsébet és Vigh Tamás alkotásai láthatók. "Levelek a győzelem fájáról" c. Vadas-cikk Háy Károly LÁszló nevénél található.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli lo. XX. évf 28. sz. 12-13. lap.

Háy Károly László

A Tamás Galériában -1936-ban- rendezett "Ujrea-
listák"c. kiállitásra, [illegible] Muzeum tárlatát
[illegible] és most szereplő müvészek mun-
[illegible]foglalásával. Az elhunyt és ma élő [illegible]
[illegible], szobrászok nevét felsorolva, egyes alko-
tásukat is megemliti: Bán Béla, Berda Ernő, Fe-
nyő A. Endre, Háy Károly László, Schubert Ernő,
Derkovits Gyula, Dési Huber István, Szántó Pi-
roska, Goldmann György, Bokros Birman Dezső, Gá-
dor István, Buti István, Hevő István, Sugár An-
dor, Fehér György.
Fenti c. Vadas-cikket lásd: Bokros Birman Dezső
nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 11.
XXI. évf. 24. sz. 12. lap.

Hány Károly László festőművész

Munkásokból, szinészekből, írákból, szociologusokból és a volt szegedi fiatalókból munkaközösséget letésítettek, hogy a független szinpad lesz az egyetlen nem magántőkével működő szinház. Hont Ferencet választották művészeti vezetőnek és Hány Károly festő és Nagy Pál író lett vezető tag.

Hont Ferenc

1974. márc. 13. Televízió, 15.55 V Gné

Hegedüs István

Illusztráció

—: Trihófelisatok

Fülöp, 1977. aug. 7 – 26. oldal.

Haáy Károly László, festő

L.:Dán Béla

-:Kovalovszky Márta:Kinek ajánlja? 14.

Népszabadság, Bp.1977.okt. 30.

Háy Károly Lányi
(1907 - 1961)

„Dülőút" vonatok 27 x 38 cm

J. l. j.: Háy

Kiáltási ár: 1200 ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Háy Károly László

A Csók István Képtárban, Székesfehérváron rendezett kiállitásról ir Vadas József:"Magyar művészet ahogy volt" cimmel, s ismerteti az ott szereplő művészeket és néhányat a bemutatott művek közül. A tárlat cime: "Magyar művészet 1945-49." A résztvevő művészek: Bálint Endre, Bán Béla, Barcsay Jenő, Bencze László, Berda Ernő, Bernáth Aurél, Csóbel Béla, Derkovits Gyula, Dési Huber István, Domanovszky Endre, Domján József, Ferenczy Béni, Gádor István, Hantai Simon, Háy Károly László, kaesz Gyula, Kassák Lajos, Kerényi Jenő, Koffán Károly, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kozma Lajos, Kurucz D. István, Mikus Sándor, Pátzay Pál, Somogyi József, Szabó Iván, Szabó Vladimir, Szalay Lajos, Szántó Piroska, Szentiványi Lajos, Szőnyi István, Vajda Lajos, Vilt Tibor.
Fenti cimü részletes kritikát lásd: Szőnyi István nevénél. Élet és Irodalom, Bp, 1977. nov. 5. XXI. évf. 45. sz. 12. lap.

Haj Károly festő

1004.

XX/11

elejet vemini az új forradalom [illegible]
vikizmus" ellen, de a hazugságok, félremagyarázások nem tompíthatják el a józanu
gondolkodók egyre erősödő hangját.

Az újságok részletesen beszámolnak a szovjet kormány intézkedéseiről. Mind na
gyobb teret szentelnek az Oroszországban zajló eseményeknek, sok esetben a szenzáció

Háy Károly László 2

két évvel korábban is szerepelt Háy Károly László, Dési Huber István kortársa.

A művész a harmincas években közvetlen formában is kapcsolatba került a munkásmozgalommal: röpcédulákat, agitatív illusztrációkat készített.

Magyar Hirlap 1978-192-6

Háy Károly László

A leendő Szombathelyi Képtár napjainkban formálódó gyűjteményének részeként kerülnek bemutatásra a Forradalmi Múzeumban, Szombathelyen *Háy Károly László* művei. Első önálló tárlatát 1929-ben rendezték meg, de csoportos kiállításokon már

Magy

Háy Károly László

Magyar H

Rengj csak föld
Háy Károly László metszete

elméletalkotásra, gyakorlati célokat szolgáló szociológiai és társadalom-lélektani vizsgálatokra, s egyszersmind arra is, hogy *tudósként* állást foglaljon a társadalmat izgató aktuális közéleti kér-

Háy Károly László

festő

NEMZETI SZ...

1935. MÁRC... PRILIS 14-IG.

...ZETI EGYESÜLET

** **Háy Károly László.** A „Mentor" könyvesboltjában bujik ki először a napvilágra ez a fiatal festő. Kissé korán teszi, mert az, amennyit ma tud, legfölebb a dilettánsi mértéket üti meg s mindenesetre sokkal kevesebb, semhogy belőle a művész igazi képességeire és azok fejlődési lehetőségeire következtetni lehetne. *(e. a.)*

Ujság

1929 nov. 30.

Képeit.
BUDAPEST·IV.
KÁROLY KIRÁLY ÚT 28 • GERLÓCZY·U.5

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

EMLÉKEZÉS HÁY KÁROLY LÁSZLÓRA

Hetvenöt évvel ezelőtt született Háy Károly László, a magyar szocialista képzőművészet egyik előfutára. A főiskolán Csók, Réti és Vaszary növendékeként tanult. Azután Berlinbe került, a forradalmi avantgarde központjába. Hazatérve bekapcsolódott a kommunista párt munkájába; a Horthy rendszer többször börtönbe zárta. Festményein, rajzain, grafikáin kívül írásaival is szolgálta a szocialista képzőművészet fejlődését. Utolsó kiállítását halála előtt egy évvel, 1960-ban rendezte meg. Az évforduló alkalmából a Hegedűs Gyula utcában fölavatták emléktábláját. Képünkön a Művelődési Minisztérium nevében Tóth Dezső és Horváth György megkoszorúzza a művész sírját a Farkasréti temetőben.

ÚJ TUKOR 1982. XIX. évf. [illegible]

RZŐDÉS
egyéb jogviszony létesitéséhez

észettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

l:

besorolás

Hány Kórolyi és Simon Blanka kiállítása a Mentor könyves-boltban.

Sórai Ujság.
1929. XII. 1., 4.
(: Kritika. :)

szövarch 20.-220.lap

Háy Károly László.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Hay Károly László.

Kiállitotta müveit a Szabad Szervezet 1947-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat .

Hay Károly László, festő

L:Berda Ernő

Rózsa Gyula: Ujrealisták 6.

Népszabadság, Bp. 1977 jún. 4.

Kády Károly, festő

L.:Berda Ernő

Láncz S.:Képzőművészeti krónika 687-692.

jul.-aug. XX/ 7-8.

Jelenkor, Pécs, 1977.

1021 Háy Károly László festő

1977.IV.27. 19,30 N. grafikus művész

Tv-hiradó

- 70 esztendeje született Háy Károly László. Festő volt és grafikus, illusztrátor, de mindenekelőtt koraifjuságától 1961-ben bekövetkezett haláláig harcos forradalmár. Kritikusként dolgozott a Szabad Népnél alkotásra, festésre, kiállitásra alig maradt ideje. Derkovitsot és Picassot a haladó, a korszerü müvészetet hirdette. Röpcédulákat készitett és diszlettervezőket nevelt. Születésének évfordulóján ma délelőtt a Frakasréti temetőben megkoszoruzták Háy Károly László sirját. Az ünnepélyes szertartáson a párt Központi Bizottsága, a Kulturális Minisztérium, a Magyar Képzőművészek Szövetségének képviselői és hozzátartozói emlékeztek a munkásmozgalom harcosára, akinek élete fáradhatatlan munkával telt el.

Klay Károly

Méltatás.

P. Szücs Julianna: Grafikák.
Művészet, 1978. május - 9. lap.

MDK

Háy Károly László

Kisváros, of.

Háztetők, temp.

OMIKE IV. kiáll. 1943. ápr.

Háy Károly László

lád

J: [illegible] rajz

László 18 X 48

1942

Herrn Julu

Auf Grund Ihr
mit Bedauern festgestellt
und eine Verwechslung s
Wollen Sie daher
7. d. M. statt Fr. 3,400 mit
erwähnte Summe zu mi
Ich hoffe, daß d

MDK

Háy Károly László

Bártfai Ez Uj művészet? Nagy. Nemz. 1942. ápr. 3. 6 l.

MDK

Hay Károly László, festő.

Az utolsó ház.

Anike. - III. Képzőm. kiáll. - 1942 jan. - Tm.

MDK

Uj festők, uj szobrászok

Háy Károly

Esti Kurir 1941. febr. 21.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

repr. Börtönudvar.1938-39.

emlitve
ld. Ámos Imre

Székely András: Tisztelettadás
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/18.sz.24-25.o.

hihetné, hogy a XIX. század folyamán
nemzeti ellentétek nagyon megrontot-
ar és román nép viszonyát.[3] Gondolhat-
hogy a Kárpátokon-túli bojár ifjúság
omegesen járt Párisban s a francia műveltsasa lassanként feleslegessé tette a Magyarövő hatásokat. A valóságban azonban nem
A harmincas években olyan román-magyar
volt kialakulóban, aminőhöz hasonlót egy
at, a népi demokráciák megvalósulásáig
lhattunk. Dinicu Golescu oroszbarát, görög
bojár, akit Barabás megörökített volt,
Brassóba menekül az otthoni zavarok elől.
eves fejjel, de fiatalos érdeklődéssel indult
németországi és svájci utazásra. Útiely 1826-ban jelent meg a budai Egyetemi
— a román szellem őszinte találkozása a
A külföldi példán fellelkesült Golescu
skolát alapított, ahol Eliade Rădulescu,
karesti legjobb barátja és az Erdélyből
an Aron történettudós tanított, s amelyet
berszámba sem vett cigányrabok is láto-

ogy a középeurópai biedermeier virágzása
élt a román társadalom, beszédes képet
rabás Miklós[5] és Újfalvi Sándor.[6]

mondattal bevilágítanak azonban azokba a
is, amelyeket az erdélyi magyar művészek
eny nélkül folytattak a kemény sorssal.
ary László szerint Erdélyben »szegény a

rögös,
legfont
többen
kísérelt

A
képíról
bújdos
Ez a »
ben ne
fából,
voltak
fényké
Az előt
viszik
A vár
elénk
ban is
sége. S
Havas

Sza
festett
lovak
utcaké
kukori
hataln
is boh
szoron
az utc
síti m
gazdas

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

emlitve ld. Bokros Birman Dezső

Heitler László: Szocialista szobrászat. Szombathely, Savaria (sic!)
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/7.sz.3.o.

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem Kállay István: URISZÉKI BIRÁSKODÁS A XVII-XIX. SZÁZADBAN c. művét kb. 140,- Ft-os bolti áron postai szállitásra

..... példányban.
A vételárat postán utánvéttel
átutalással
kivánom rendezni. *

Név, cim: .....

.....

Irányitószám: .....

.....
aláirás

* (A nem kivánt rész törlendő)

MDK

Háy László Károly festő

Gogolák L: Három kiáll. Magy. Nemz. 1941, okt.24.
4 l.

Háy Károly László
Aratás után, olaj
Munkából, olaj
Hétfő reggel, olaj

XVI. Tavaszi Szalon, Nemzeti Szalon, 1941. julius.
6 l.

XVII. századi, vörösre festett pergamen, gazdag aranyozással, fatáblákon. A dús, arany virágdíszítésben a felső táblán, középen zöld alapon IHS, az alsó táblán középen zöld alapon MA látható. Két kapocsveret. Kis mintás aranymetszés.

Budai munka a XV. század utolsó negyedéből. Corvin Mátyás miniátorműhelyében készült Filipecz (Pruisz) János váradi püspök (1476—1490) részére. Mindenbizonnyal Félix Petancius Ragusanusnak, a budai műhely vezetőjének korai, a hetvenes évek végén készült munkája.

A kódex 1513-ban báró Podmaniczky István nyitrai püspök tulajdonában volt. (3b lap.) 1866-ban a pozsonyi káptalan birtokában volt, majd később Simor János esztergomi érsek tulajdona.

A Simor-könyvtár letétje.

A kódex szövegírója a római császárkoronázás, továbbá a királykoronázás esküminta szerint (54a lap, 60a lap) XIV. századi Nagy Lajos-kori Pontificalet másolt.

A Pontificale tulajdonosát az első lapon látható címer alapján Fraknói Vilmos 1879-ben először Sankfalvi Antal váradi kanonokkal azonosította; de később, 1884-ben minden kétséget kizáróan bebizonyította, hogy a kódex megrendelője és a Sankfalvinak tulajdonított címer tulajdonosa Pruisz János nagyváradi püspök volt (1476—1490).

A Pontificaleban a tulajdonos nagyváradi püspökként szerepel, tehát a kódexnek 1476—1490 között kellett készülnie. Hoffmann Edith szerint a Pontificale az 1481-ben készült Kálmáncsehi Breviariummal és a budapesti Trapezuntius Corvinával áll a legközelebbi kapcsolatban, s a kódex keletkezési idejét 1481-1487. évekkel határolja, mivel a Pontificale az 1481-ben készült bécsi

Hay Károly festő M.D.K.

1941-ben részt vett a szocialista művészek kiállításán a Vasasok székházában.

Bokros Biermann. Bp. é.n. 15,

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

45. Szilvaszűret, ceruzarajz
46. Arató, olajf.
46/a Országúton, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar nép
1940 febr - márc

det, a magyar városokat és a magyar népet. Szerény kísérlet ez a kiállításssorozat, hogy a főváros kiállításokat látogató, tehát kulturált rétegei számára közelebb hozzuk vidéki városaink és népünk életét. Ennyiben van időszerű jelentősége kiállításainknak.

Nem mulaszthatjuk el, hogy ezen a helyen is hálás köszönetünket ne fejezzük ki *Hallóssy István* Őméltóságának, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal lelkes és nagyszerű vezetőjének. A kiállításssorozat megrendezése — a *Budapest Télen* akció kapcsán — az ő ötlete volt, de az ötlet tényleges megvalósítását is a legmesszebbmenő áldozatkészséggel és szeretettel támogatta.

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

57. Tavasz a Csáky-utcában, színes ceruzarajz
58. Pesti háztetők, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar Városok

1940 jan.

Háy Károly László

Bpdaiob. 1940. szept.

Háy Károly László festőművész,
V. Csáky-n. 20/b. **293-160**

Rónay Ke: M. nem irod
és krit. les

MDK

Háy Károly

Művével résztvett a Nemzeti Szalon "Magyar Nép" cimmel rend.III.kiáll.-an.

/-sly./: "Magyarország a képzőművészetben".

Esti Kurir,1940.febr.20.

Háy Károly László
Tavasz a Csákyéutcában, szines ceruzarajz
Pesti háztetők, olajf.

Magyarország a képzőművészetben. II. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. jan.-márc. 8 l.

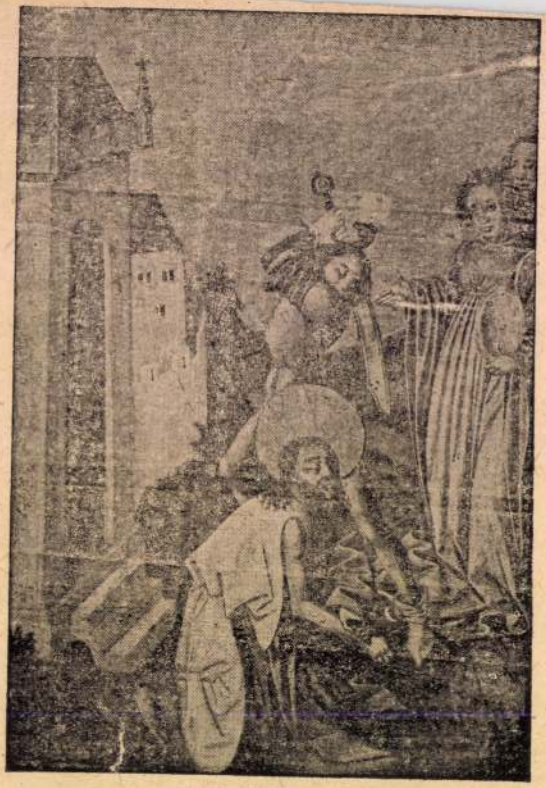

14. kép. *Aranyosmaróti mester, 1450 körül : Szent lefejezése.*

Háy Károly László, Munkácsy-díjas festő-grafikusművész (1907-1961).

Dr. Bándi Gábor, a Vas megyei múzeumok igazgatója a készülő képtár terveiről mondja: „A Szocialista Képzőművészek Csoportja legtöbb tagjának rövid, tragikus élet adatott. Munkáikat igyekeztünk felkutatni, megvásárolni. 1976-ótaj folyt a felfedező munka, részleteiben láthatta a közönség, a Forradalmi Múzeumban volt Sugár Andor, Háy Károly László és a szocialista szobrászat kiállítása..."

Háy Károly László: „Könyöklő nő" c. (repr.)

b. r.: Készül a képtár kiállítási terme.

Vas Népe, 1984. ápr. 1.

Hlay Károly László, Munkácsy-díjas festő-grafikusművész [1907–19,61].

Fenyő A. Endre a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után fiatalon Dekapcsolódott a mozgalmi munkába. Előbb az ún. Montázs-csoportban dolgozott, majd a Szocialista Képzőművészek csoportjának munkájában vett részt, amely az új, realista művészetért küzdött. Bán Béla, Sugár Andor, B. Juhász Pál, Kondor György, Hlay Károly László, Schnitzler János, Berda Ernő tartoztak a csoport festői közé.

Brestyánszky Ilona: Nyolcvan éve született Fenyő A. Endre. Csongrád Megyei Hírlap, 1984. febr. 25. 7. old.

Háy Károly László
Szilvaszüret, ceruzarajz
Arató, olajf.
Országuton, olajf.

Magyarország a képzőművészetben. III. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. február, 9 l.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

56. Magyar táj, tempera

Nemzeti Szalon

Magyar tájak

1939. dec.

MDK

Háy Károly

d.m: Fiatalok tav.szalonja. Magyarország.1939.
ápr. 1. 8.1.

MDK

Háy Károly

Rónay K.: "Derű a művészetben" kiáll. a Műcsarnokban.
Képes Krónika 1939. ápr. 16. 63-64.l.

Háy Károly László MDK

festő, Arató c. képe

A XIV.-ik tavaszi szalón.
Esti Kurir 1939. ápr. 4.

MDK

Hay Károly László

Kováts B: magyar képzőmüvészek klatkozata.
képzőmüvészek

Esti Kurir, 1939. nov.9. 5.1.

Háy Károly

Munkásokat ábrázoló műveikkel szerepel a Kinyei Társaság „Tovaszi Szalon" c. kiállítása az Ernst Múzeumban

Magyar Hírlap 1938 IV. 10

Háy Károly festőművész

** **Egy festő, egy szobrász.** Kovács Ákos Szalonjában két fiatal művész mutatkozik most be: *Háy* Károly László igen tehetséges festőnek látszik. Határozottabban is meg mernők fogalmazni ezt az érzésünket, ha ő maga el nem bujtatná tehetségét a korstilus vagy helyesebben a kordivat extravaganciái mögé. Amit kitakar belőle, abban jelentős festői kultura van, vagyis tudás: az emberi alak ismerete; azonfelül finom ábrázoló tehetség: festői készség, mely művészi érzéssel fejezi ki magát. Mint külön kvalitást jegyezzük meg érdekes és eredeti színérzékét.

A kiállitás másik fiatalja *Nikolits* Velizár szobrász, kevésbé felkészült művész Háynál. Rajta még iskolásság érzik. Mintázásában erő van, de ugyanannyi nyerseség is. A szoborkomponálást pedig még ezután kell megtanulnia. *(e. a.)*

Ujság 1931.IV.26.

Fizetési

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztár

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A ..... *Pengő* ..... *fillérről kiállítandó* .....

.....

.....

Budapesten, 192.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv lap-száma	Számlázás

Hlatky Károly

Nemzeti Szalon UME kiállítá-
sain "kék angyalával" szerepelt.

8.ó.U.931.II.1.

Hány Kárdy

Nemzeti Szalon UME harmadik kiállításán neve szerepelt.

U.931.II.1.

Háy Károly

Nemzeti Szalonban az UME kiállításán figurális kompozíciójával szerepelt.

BH: 931. II. 1.

Háy Károly László MDK

festő

Egy festő, egy szobrász
Ujság 1931. ápr. 26.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR 15

Esti Hirlap

Hay Károly László

HAY KAROLY LÁSZLÓ emlékkiállítás nyílik a Magyar Nemzeti Galériában (V., Kossuth Lajos tér 12.), ma, déli 12 órakor. Megnyitóbeszédet mond Zs. Gács György.

megfelelő átlag felett van.

Összefüggő esőzésekre már nem számíthatunk,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁR 14

Esti Hirlap

Háy Károly László

Hám Szociánsta kultu-
ráért emlékéremmel tüntet-
te ki.

1021

☐ HÁY KÁROLY
LÁSZLÓ emlékkiállítása
holnap délben nyílik a
Magyar Nemzeti Galéria
Kossuth Lajos téri épüle-
tében. Megnyitja Z. Gács
György.

radalmi ...
ről szólva kijelentette, hogy

Háy Károly László

Lasanci Miklós: Kiállítótermekben.
Pestmegyei Hírlap, 1975. III. 26.

Háy Károly László illusztrációja
Petőfi: Apostol c. művéhez

nak tagja vezette.

Bogomolov akadémikus, a Szovjet Tudományos Akadémia levelező tagja nyitotta meg az ülést, majd Friss István ismertette azt a mélyreható társadalmi-gazdasági átalakulást, amely Magyarországon az elmúlt években végbement. Aláhúzta annak a segítségnek a jelentőségét, ame-

---

Javultak az e

és

– állapította meg a

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMondó

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

1975 ÁPR. 4

Háy Károly László

dajában.

— **Háy Károly László emlékkiállításának** anyagát 5-én, szombaton délelőtt háromnegyed tízkor a XIX. századi magyar tájképfestészeti tárlatot háromnegyed tizenegykor Ék Ágnes ismerteti a Magyar Nemzeti Galériában.

— EGYHÁZZENEI HANGVER-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

1975 APR 4

Hám Károly László

A Nemzeti Galériában április 6-án, vasárnap este 7 órakor zárul Hám Károly László emlékkiállítása.

1024

Háy Károly.

8 óra Ujság.
1931. II. 1., 4.
(:Kritika.:)

Hay Károly László
festő

l.

Nemzeti Szalon
~~Tavaszi Szalon~~

1931 febr
(UME) ~~1941~~

Compositio
Kék angal | of

Billiárd, virf

Viselet.

Női ruha.

A virágokkal diszitett
az első virágkoszorút, prémes
karajos csipkefodorral; a más
rekat fehér atlasz tükörrel,
kével diszitett szoknyát és b
kötőt, mentét hattyúprémmel é
szel; a negyedik koszorút bár
latán ruhát elvágott fodorral
pedig főkötőt, bársony palásto
nyát három fodorral és dudoro

FARSANGI D
Melléklet a Pesti-hölgy-
MONASZTERLY ÉS KUZM

alól balra: Ny. Rohn és Grund
legalól jobbra: Pest, Január

Kny., mér. 23.7: 42

MDK

Háy K.L.

Radnóti Miklós: A Livre d'Art világkiáll. Párisban.
Literatura, 1931, szept. 164-166 l.
Bibliofil könyvek kiáll. a Palais des Beaux Arts-ban

Hág Kárdly László

festő

Halott munkás – áhrázolásai

Szabó Júlia: A magyar aktiizmus

tört. 20.

Akad. Kiad. 1971.

Károly László Háy

„Gefängnishof", 1938/39.

Öl, 80x60 cm.

(repr.)

Bildende Kunst, 1974. 11. 529. old.

Háy Károly László festőművész

Moszkvában megnyílt jún. 27-én tíz szocialista ország nemzetközi tárlata.

A tíz nemzet 30 évesnél régebbi antifaszista irányzatú retrospektív gyűjteménye között szerepel a művész festménye.

Élet és Irodalom, 1975. júl. 5.

Háy Károly László

Fiatal müvészek kiállitásáról három müvész festményét hozza lap:

Háy Károly László: "Aratás" c.

Pirik János: "Körmenet" c.

Hegedüs Endre: "Meseország" c.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1939. ápr. 15. XIII. évf. 15. sz. 39. lap.

Hay Károly László, költő

l.: Major Máté

Lánczi S.: A szoc. képzőm. csoportja 998-1002.

Jelenkor, Pécs, 1977. nov. XX/11

Háy Károly: „Gyökér". Radnóti illusztráció.

(hernádi):
a Szalnaki
Művésztelep.

Magyar Hírek,
1978. jún. 3,

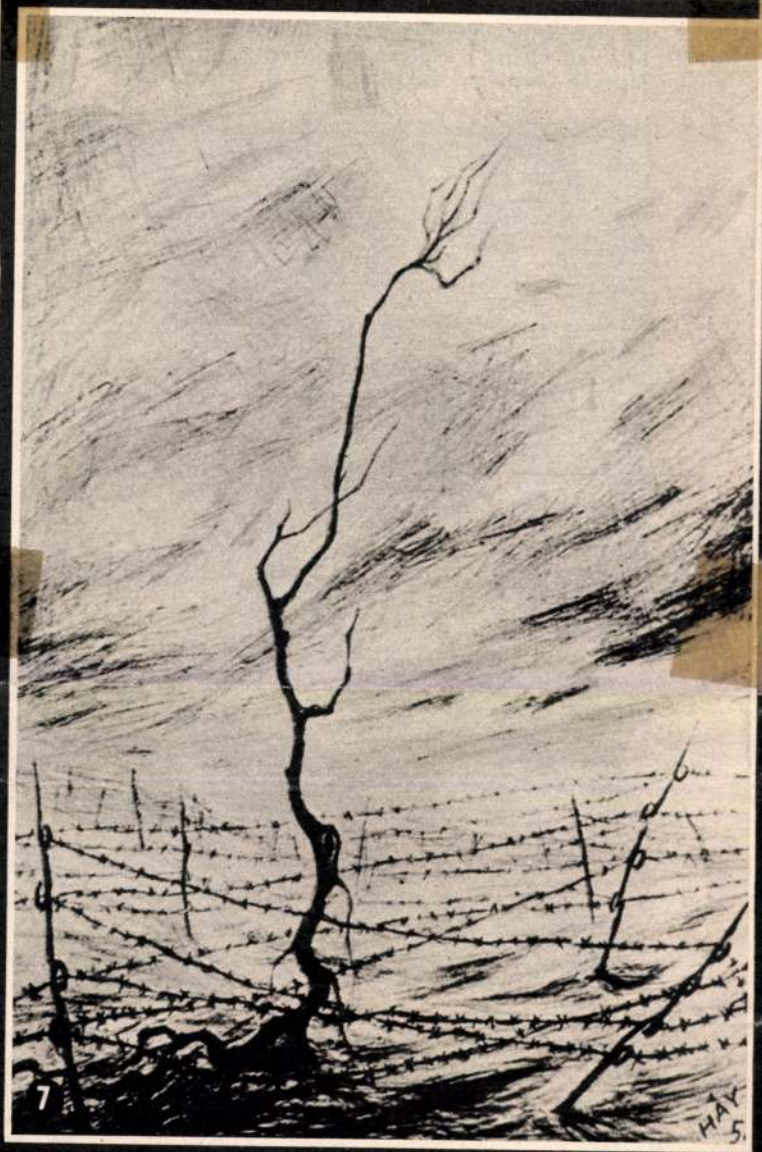

1. Bihari Sándor: A tornácon
2. Mihalik Dániel: Fűzfa birkákkal
3. Pólya Iván: Utca
4. Mattioni Eszter: Szolnoki kertben
5. Aba-Novák Vilmos: Szolnoki vásáros konyha
6. Udvary Dezső: A Zagyva-híd Szolnoknál
7. Háy Károly: „Gyökér". Radnóti-illusztráció

Novotta Ferenc reprodukciói

mellett Sasics, Horváth, Maracskó) végzett az első négy helyen, s a csapatversenyt is biztosan nyerte a magyar együttes. Azaz, a főpróba kiválóan sikerült.

BENE FERENC, az Újpesti Dózsa gólgyáros csatára az idény végén bejelentette visszavonulását. Tizenhét éves korában mutatkozott be a lila-fehéreknél, és most 34 évesen 417 mérkőzésen lőtt 303 gólja után búcsúzott. A válogatottban pontosan 75 alkalommal szerepelt és 36 gólt szerzett. Ezzel egyébként a magyar válogatottak örökranglistáján is előkelő helyet foglal el Bozsik József (100-szoros válogatottbeli szereplés), Grosics Gyula (86), Puskás Ferenc (84), Mátrai Sándor (80), Sipos Ferenc (77), Fenyvesi Máté (76) mögött az ugyancsak 75-szörös válogatott Sándor Károly és Albert Flórián társaságában. Egyébként az 1964-es tokiói olimpián szerzett magának világhírt, amikor ritka bravúrral tizenkét gólt lőtt, s ő lett a torna gólkirálya. Az 1966-os világbajnokságon is a magyar csapat legjobbjai közé tartozott. Robbanékony, gólveszélyes labdarúgó volt, kimagasló játékával nemegyszer döntött el nagy mérkőzéseket. Kedvenc sportjához, a labdarúgáshoz és klub-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 MÁJ 8
VAS NÉPE

Háy Károly László festő- és grafikusművész

Emlékkiállítás Háy Károly László művei

1921

„Első munkámat (a Kommunista és a Vörös Segély kiadványok számára terveztem fejlécet) még mintegy baráti szívességként és nem közvetlenül stencilre, hanem csak papírra rajzoltam — egyszerű vonalakkal, hogy gyakorlatlan kéz is stencilre tudja másolni — mert ez így sokkal kisebb veszélyt jelentett" — írta 1961-ben, halála előtt néhány héttel Háy Károly László egy kiadvány előszavában, a munkás-József életművének bemutatása után mától Háy Károly László festményei, röplapjai, grafikái láthatók a szombathelyi Forradalmi Múzeumban. A kiállítás az 1930—42. között készült képeket tárja a közönség elé. A művek egy része, az özvegy, Háyné Havas Lujza ajándékaként, már a szombathelyi képtár gyűjteményéhez tartozik. Látható a kiállításon a „Két pogány közt egy hazáért" sorozat, amely

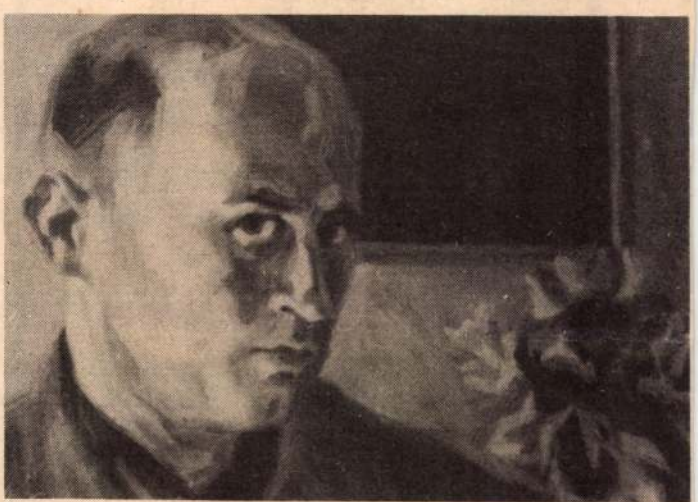

Önarckép sárga csokorral (1941), Háy Károly László festménye.

mozgalommal való kapcsolatáról. 1932-től pártmegbízatásként segítette az illegális kommunista sajtót. Alapító tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csportjának.

A Savaria Múzeum Derkovits Gyula, Dési Huber István emlékművének bemutatása mellett feladatának tekinti a két világháború közti szocialista képzőművészet megismertetését is. Az „Újrealisták" 1936-os kiállításának felújítása, Ránki Roxi illusztráció Zrínyi munkáihoz, egyben társa Derkovits Dózsa-sorozatának, Dési Huber István IV. rend sorozatának.

Az emlékkiállítást ma délután 4-kor nyitja meg a Forradalmi Múzeumban Éri Gyöngyi, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese. A képek szeptember 10-ig tekinthetők meg.

b. r.
Fotó: **H. L.**

nek és a jó ba
akik a drága
gyermek, testvé

SZABÓ ER
Rajnai Il

temetésén rés
és fájdalmunkl
toztak. Megtört
gyászoló család,
Szombathely.

(6006)

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

özv.
HODICS JÓZSEFNÉ
szül. Bolfán Mária

temetésén megjelentek, sírját koszorukkal elhalmozták, mély gyászunkban bármi módon osztoztak. Külön a perenyei Mtsz vezetőségének és tagságának, a szombathelyi Tanárképző Főiskola konyhai dolgozóinak, a kőszegi MÁV nevelőintézet dolgozóinak, rokonoknak, ismerősöknek. A gyászoló család, Perenye, Szombathely, Cák.

(6016)

nyilvánításával enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Bögöt.

(6019)

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek és jóbarátoknak, akik szeretett halottunk

özv.
VÁROSI ANDORNÉ

szül. Károly Gizella aranydiplomás pedagógus temetésén részt vettek, ravatalára a kegyelet és megemlékezés virágait elhelyezték, vagy bármi módon kifejezték együttérzésüket. A gyászoló család, Szombathely.

(6020)

FELVESZÜNK építési műszaki ellenőri munkakörbe építészmérnöki diplomával és gyakorlattal rendelkező dolgozót.

Keresünk azonkívül, beruházási gyakorlatban jártas szakembert.

Jelentkezés: Lakástextil Vállalat Személyzeti Osztálya, 9700 Szombathely, Írottkő u. 1.

(3048)

AZ UTAZÓKÖZÖNSÉGET, hogy Szombathelyen a Vörös- rása miatt 1978. május 29-től a helyi autóbuszjáratok út- s megállóhelyei az alábbiak szerint módosulnak:

tállomás—Vasútállomás—Kámon
omás—Autóbuszállomás—Olad
omás—Autóbuszállomás—Derkovits városrész

özlekedő járatok, Vasútállomás—Lenin út—Bajcsy-Zs. u. ér útvonalon ellenkező irányban Köztársaság tér—Tolbu- enyi utca—Savaria út—Vasútállomás útvonalon haladnak.

zésű megállóhelyük

tcában a MÁV Igazgatósággal szemben, az ellenkező járatoké pedig a Wesselényi utcában a GELKA előtt

állomás—KISZ lt.—VOLÁN telep—Rába gyár

MDK

Háy Károly László

Napraforgók, of.

Munkából, of.

Nyári napsütés, of.

Olvasó lány, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Önarckép, of.

Esős idő, temp.

A krasznabéltelki templom, zsirkréta

Megbontott kazal, "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Hály Károly László

Pomázi udvar, zsirkréta

Román falu, "

Tanyaudvar, "

Udvar vége, "

Hály K.L. és Farkas A. gyűjt. kiáll. Ernst Múz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Panzio szobám, of.

Dreckhen, of.

Elvágyódás, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Önarckép, grafit

Anyám kertje, of.

Padovai park, sz.cer.

" utca, "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Ferrarai utca, sz.cer.

Maszk a falon, of.

Velence, akv.

Velencei interieur, akv.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 196o.

Perforated utensil, etc.

Mask a falcon, of.

Volcano, adv.

Volcanoes interieur, adv.

MDK

Háy Károly László

Dej, szén és feh.kréta

Gipszmaszk. of.

Kék nő, of.
Szenesember, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus.
1960.

MDK

Háy Károly László

Csendélet, ~~gf~~akv.

Interieur, akv.

Próbababa, akv.

A "Kommunista", cimlap

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus. 1960.

MDK

Háy Károly László

Védjétek meg a Szovjetuniót, stencilkarc

Proletár önvédelem, "

Röplapok a munkásnőkhöz, "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Ünnepi röplapok, stencilkarc

Vörös segély röplapok I.

" " " II.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Az "Ellenzéki munkás" cimlapja, lino

Éljen a fasisztaellenes egységfront, lino

"Február 18", lino

Két röplap a szakszervezetek védelmére, lino

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Munkások, szén

Ifjumunkás, "

Keresztrakók, temp.

Háy K.L. és Farkas A. gyűjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

Háy Károly, festő grafikus

MDK.

A munkásmozgalomban régóta tevékenykedő művész Farkas Aladár szobrászművésszel közösen rendez tárlatot az Ernst Múzeumban.

–: Jelentős képzőművészeti kiállítások 1960-ban

Népszabadság Bp. 1960. jan. 15. 8. l

K. D. L.

HÁY Károly festő

Munkácsy Mihály-díj I. fokozata művészi munkássága mellett kiemelkedő munkásmozgalmi jelentőségéért és 1960. évi gyűjteményes kiállításáért

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) aug. 3. 80. sz. 4. o.

Hay Károly festő MDR.

Megemlítve a többiknélkül Között

Nikelszky Géza: „Pesti és pécsi képzőmű-
vesek egyéves csoportkiállítása"

Dunántúli Népszava 1946. II. évf. dec. 8. 8. l.

M.D.K.

Kaj Károly
festő

Az Ernst Múzeumban van kiállítása

Kiállítások
Magyar Nemzet, 1960. márc. 16.

M.D.K.

Hay Karoly
festő

Kiállítása lesz az Ernst Museumban

Jelentős képrőmürészeti kiállításol nyílnak az idén. Fe.
Magyar Nemzet, 1960 jan. 16

Háy Károly, M Dh

A közgyűlés a választmányba választotta.

–: Megalakult a Magyar Képzőművészek Szövetsége

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 23. 8. l

MDK

Háy Károly László

Szőlő

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan.

14 l.

Háy Károly László

MDK

1905. szeptember 5. szén

Frankel Leó a szerkesztők kréta

Régi nyár, ceruza

Frankel Leo Marx-szal Londonban, kréta

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Hay Károly László, festőművész /1907-/

A szocialista művészcsoport tagja volt 97.o.

M.Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

Háy Károly László

MDK

Illusztrációk Goncsarov "Pallada fregott" c. művéhez I-III. tollrajz

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Háy Károly László MDK

Munkából 1941, olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Háy Károly László MDK

Cséplés, 1946/47, olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Háy Károly László

Delelő, olf.

Kicsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Háy Károly László MDK

Napraforgó 1939/4o, olf.

Kakas a szemétdombon, 1942/44., olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Háy Károly László MDK

Krumpliszedők 1940/44, olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Háy Károly László MDK

Zrinyi-sorozata, lino

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Háy Károly László MDK

Műhelysarok, 1943, temp.

Hó alatt, olf.

Utcán, 1941, temp.

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Kiállitás

Háy Károly László MDK

Dózsa, triptihon, temp.
Szabadság és a Nép freskópályázatára 1942-ben
beküldött mü

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Háy Károly László

MDK

Börtönudvar 1938/3ö., olf.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Mivészet

Háy Károly László MDK

Kakas a szemétdombon, repr.

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Háy Károly László MDK

Tiz linometzset: Ady illusztrációk

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

MDK

Háy Károly László

Alvó nő, grafit

Kakas a szemétdombon, o.

Krumpliszedők, o.

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

MDK

Háy Károly Kászló

Légitámadás, o.

Marx és a tömeg, o.

Mühelysarok, temp.

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

M.D.K.

Háy

A Fővárosi Képtárban a Dési Huber-Kör kiállitást rendezett, ahol több mint 4oo grafikai müvet mutattak be. Közöttük szerepel a müvész is munkáival.
Berend Ilona: "A magyar grafika loo éve" cimmel ir a centenáris ünnepségek keretében megnyitott kiállitásról.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 6-12. IV. évf.
2. sz.

Háy Károly MNK

szerepelt a kiállításon.

"Krumpliszedők"

Gál Ferenc: Tiz év szomoru történelme a művészetben.
XX A Szoc. Képzőm. Csoportja kiállitts a Nemzeti Galériában.

FÖLDMŰVELŐ 1964 máj.2.

MEK

Háy /Károly/

szerepelt a kiállitáson.

Kontha Sándor: A szocialista Képzőművészek jubileumi kiállitásáról.

Társadalmi Szemle 1964.jul. 108-110. lap.

MDK

Háy Károly László

szerepelt a kiállitáson.

"Keresztmetszet" /1941/

Jenecsek István: Emlékkiállitás a szocialista képzőművészek alkotásaiból.

KÖZMŰ- ÉS SZOLGÁLTATÁS. 1964 ápr. 29.

MEK

Háy Károly László

Szerepelt a kiállításon.

Major Máté: A Szocialista Képzőművészek Csoportjának Emlékkiállítása. Magyar Ifjuság. 1964. ápr. 30.

Háy Károly László

vezető tagként szerepel a Szocialista képzőművészek Csoportjának a Fővárosi Művelődési Házban rendezett kiállításán. (48 művész, több mint 100 mű).

Kiállításról – kiállításra
A Szocialista Képzőművészek Csoportja (Ridey Gábor)

Magyar Hírlap, 1969. március 14. 9. l.

Háy Károly László

Illusztráció Larbaud: Fermina Marquez
c. Ainrejeyeben. (repr)

(Valéry Larbaud: Boldog szelmesek – Sz E)

Magyar Hírlap, 1969. február 20. 6. l.

MDK

Háy Károly László

Fáradtság, szén

Napraforgók, o.

Önarckép, o.

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

MDK

Hay Károly Készlő

Friss szártás, kr.

Tanya, o.

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

MDK

Háy Károly László

Szocialista képzőm.csop.kiáll.1934-44. N.Gal.
1964.

MDK

Háy Károly László

Röpcédula,

reprodukció

Szocialista képzőm.csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

MDK

Háy Károly László

Önarckép, reprodukció

Szocialista képzőm.csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

Háy Károly László

Börtönsarok, reprodukció

Szocialista képzőm.csop.kiáll. 1934-44.

M.Nat. 2964.

M.D.K.

Háy Károly

A "Szinház Szeme Füle" c. rovatban ir Berend: "Esztergomi kiállitás" cimmel a Városháza dísztermében, a Képzőművészek Szabadszervezete kiállitásáról, amelyen kiállitott a müvész is.

Szinház, Bp. 1947. szept. 2-8. III. évf. 36. sz.

MDK

Háy Károly

A szovjet kiáll. felszabaditott... Szabad Nép, 1949. nov. 3. 4.l.

MEK

Háy Károly festőművész

előadása Rembrandtról és Picassoról.

Fővárosi Közművelődési Központ. Munkaterv.
1946. szept.

a

éért á 25 fillér, összesen 3o3.75 Ft.

MDK

Háy Károly

Kiállitási naptár. Szabad Művészet, 1947. 7o. 1.
Koll. kiáll. a Szabadszervezet helyiségében 1947.
máj. és az Alkotás Művészházban.

MDK

Háy Károly

Bán B: A munkásmozgalmi tematikája uj müvészetünkben. SZ M. 1954.

54 l. kép

MDK

Háy Károly illusztráció

Ady Endre: Ifju szivekben élek. Bp.1958. Móra K.

MDK

Háy Károly 2o eredeti limó.ill.

Sándor Kálmán: A legsoványabb tehén esztendeje.

Háy Károly grafikus
Szolnok Megyei Néplap 1958 júl. 2.-

Solvel.-

Háy Károly Zestő
Szolnoknagyi Néplap 1955 okt. 30.-
4 oldal.

Háy Károly Jestő

Szolnok Megyei Néplap 1956 szept. 2.

Zoldal

Háry Károly festő
Szolnok Megyei Néplap 1956 szept. 28.-
3 oldal.

MDK

Háy Károly
festő

Az Ernst muzeumban dec. 10-től kiállit.

Esti Hirlap 149. sz. 1959. aug. 19. 2 old.

Háy Károly MDK

Harcos müvészet cimmel rendezték meg az Ernst muzeumban kiállitásukat képzőművészeink. Fenti festő és grafikus munkáit is láthatjuk.

/linometszés, szinpadképek/

Esti Hirlap 55 sz. 1960 márc. 5 2 old.

/Cs.M. cikke/

M.D.K.

Háy Károly

Ady Endre: Ifju szivekben élek c. müvéhez készitett könyvdiszeket. A kötet Móra Ferenc könyvkiadónál jelent meg.

Könyvek között c. rovatban:
/-n/: Gyüjtemény c. rövid ismertetés
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. juli 11. II. évf. 28. sz. 32. l.

Hay Károly festő

A magyar Valóság kiállítása

Szabad Nép 1948. ápr 21 40

Díszlet

a Titanic keringő díszletei

Háy Károly

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 5. sz. 100.o. Szinpadművészet.
Vizkereszt. - Varga Mátyás díszleteinek bírálata.

Háy Károly festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 4. sz. 70.o. - kiállítási lap-
tár.

MDK.

Háy Károly

Müvészetének általánositó méltatása

Szocialista Müvészetért 1965 ápr.lap -

Háy Károly festő (díszletterverő)

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 5. sz. 100. o. Szinpadművészet.
Vizkercsat. – Varga Mátyás díszlete-
rnek bírálata. (H-y).

Hány Károly festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10. sz. 430.0.

Hirek. - Sparművészeti főiskola.

Háy Károly festő

Szabad Művészet, 1979

III. évf. 6. sz. 270.o.

Hírek.

Hay Károly
festő

M.D.K.

Méltatás

Oelmacher Anna: Berda Ernő emlékezete.
Művészet 1961. május. — 28 kép.

MDK

Háy Károly

Fogház-műhelysarok

Magy. művészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

13.1.

Hay Károly
festő

Farkasfiadiával tartott tárlatot
1960-ban az Ernst Múzeumban.

Ecsery Elemér: Farkasfiadiai, 20 l.
Művészet, 1961. február.

Háy Kárdy, grafikus Dok

Ady Endre felszállott a pára c. versének illusztrációja. Repr.

—: A címlapon Címlap

Könyvbarát, Bp. 1959. január IX/1.

MDK

Háy Károly László

Asszonyfej, grafit

Német uszály a magyar Tiszán, grafit

Női akt, grafit

Akt, tinta

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly,

a Szöv. Fegyelmi Bizottságának tagja.

Magy. Képzőmův. és Iparmův. Szöv. közgyül-nek

MN 1952 V. 27. - 5. l. 2. napja.

M.D.K.

Haiy Károly
festő

Gyűjteményes kiállítása az Ernst Museumban
megnyílt

Magyar Nemzet, 1959. okt. 15
Kapi Krónika.

6 l.

Rómay Mária

Háy Károly: 1905, szept.5., szénrajz

SZABAD MUVESZET

1954.márc.-ápr.sz. 54.l.

/Bám B.: A munkásmozgalom tematikája uj művészetünkben/

(Háy Károly László)

vód

Öelmacher Anna:

(-) önzegyűjtők munkásnak kiállítása.

Szabadság. 1947. máj. 20

Világosság

1947. máj. 28 (Kiállítások.)

Népszava

1947. máj. 20. (Képzőművészet.)

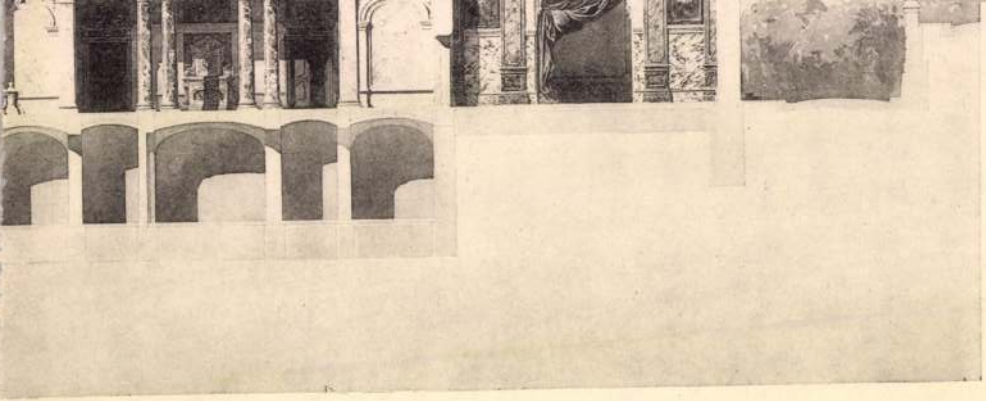

palotájának derékmetszete.

ajos építész, műegyetemi tanár.

Háy Károly László

irod.

Berend Ilona: Háy Károly László kiállítása. Képes Figyelő 1947. máj. 24. képpel.

Pogány Ödön Gábor: Háy Károly László önzegyűjtött munkái. Szabad Nép 1947. máj 23.

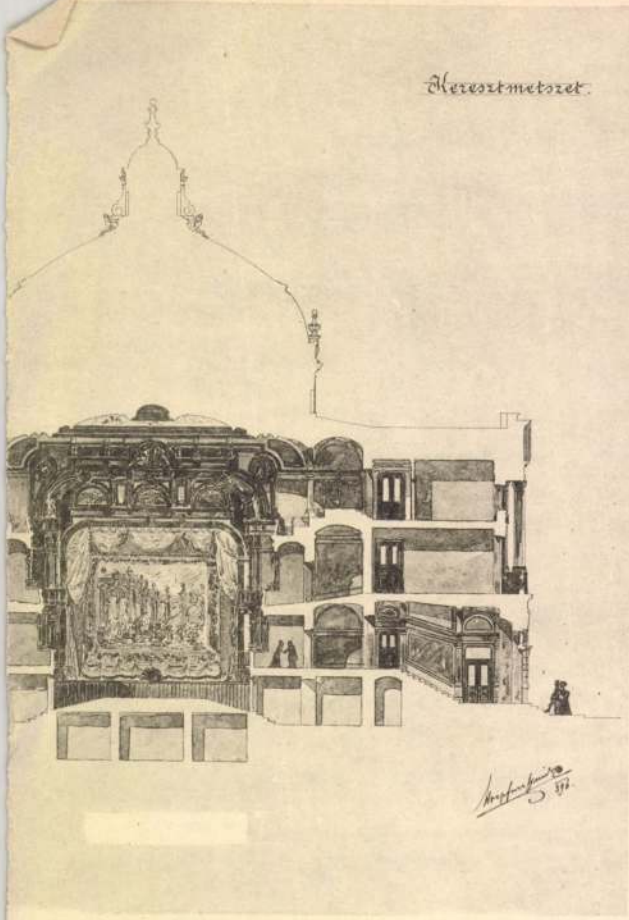

Sz

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1895/96. évi építészeti nag

Tervez

Háy Károly László

festő

Szabad Művészet

1947. 42 l.

ez K. Ezalány Öszegért, mely
olgai-laras is benyoglaltatik
tásban szükséges ládákat dy-
sájtjuk az intézet ben-

nyok fejjelvétele - és öpze-
szükséges asztalos mun-
én a mi költségünkön

Kárért teljes jótállást

Teljes tisztelettel

AUFRICHT GYULA és T^SA
butorszállítók
BUDAPEST
VI., Andrássy-út 50. sz. (Octogon)

Aufricht Gyula

Hay Károly

festő

l.

Pogfestfor-i

100, 186. l.

Keppel

1947

Háy Károly László

festő

Szociálista Munkáért Erdemérem

Szabad Művészet

1955. 149. l.

Hay Károly Lantó

l.

Szabad Művészet

1947. 88, 89. l.

FÓT

Templom

Ybl Miklós. W 1865, 145 l.

Háy Károly

diszlettervező

l. Szabad Művészet

1947. 100. l.

Die siebenbürgisch-sächsischen Schulordnungen mit Einleitung, Anmerkungen und Register herausgegeben von **Dr. Friedrich Teutsch,** Professor in Hermannstadt, I. Band 1543–1778. Berlin, A. Hofmann & Comp. 1888. Gr. 8° CXXXVIII und 416 S. (A. u. d. T. *Monumenta Germaniae Paedagogica*, Schulordnungen, Schulbücher und pädagog. Miscellaneen aus den Landen deutscher Zunge. Unter Mitwirkung einer Anzahl von Fachgelehrten herausgegeben von Karl Kehrbach. Band VI. 15 M.)

Wie bei allen aus dem geschichtlichen Leben hervorgewachsenen Einrichtungen, so lässt sich auch auf dem Gebiete der Schule nur durch die urkundliche Erforschung der Thatsachen und ihrer wechselseitigen Beziehungen eine klare Einsicht in den innern Zusammenhang des Gewordenen, ein volles Verständnis der bestandenen und bestehenden Verhältnisse und ihres Wertes und Rechtes für Vergangenheit und Gegenwart erlangen. Darauf immer wieder hinzuweisen, ist um so notwendiger, je grösser die Zahl der neuerungslustigen Opponenten und projekteschmiedenden Streber gerade auf dem Schulgebiete ist, die von einem solchen Verfahren nichts wissen oder nichts wissen wollen. Es ist freilich

Háy Károly Lánló

1.

Szabad Művészet

1947. 133. 1.

GYŐR

Orsolya-templom

Győr város. VV 1856, 223 l

Hály Károly László

l.

Szabad Művészet

1948. 4. 7. 160. l.

18257 — Szepes nyomda. Telefon: 13-1-64

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. JUNIUS HÓ 7-TŐL 24-IG.

Hary Károly

Szabad Művészet

1952. 4. sz. 193. l.

Siklóssy László dr.

A modern magyar éremművészet
és művelői.
Különlenyomat a Numizmatikai
Közlöny IX. kötetéből.
Bpest, 1910. 4-r, 27 l.
Fűzve.

I. 1. p. h.

2.—

Háy Károly László

d

Szabad Művészet

1957. 70. 1.

~~Cserey Ede vállalkozó végjárandóságának kiutalbányozása tban.~~

A vall. és közokt.m.kir.mini
36760. sz.a. kelt és a IX.ker .m.
letének másolata:

Cserey Ede vállalkozó
zett átalakitási munkák után vég
kor. 53 f. engedélyezvén, utasitom
zett összegnek a vall. és közok
és bevételek czimün alnaplójában
sa mellett az engedélyezett

Hány Károly László

l.

Szabad Művészet

1950. 54. l.

Hay Károly

festő

l.

Szabad Művészet

1949. 430 l.

96459 sz.rendelettel utalványo-
1 sz.rendelettel folyósitott 9090 K.
383 sz.rendelettel 70000K.erejeig
t 27488K.89 f. elszámolást nyer,
ben 57876 K.40 f.bevétellel szem-
fogadhatónak találtatott s ez ala-
teni nyilvántartásból töröltettek.
m azonban Méltóságodat, méltóztas-
a számadási test "tárgy" hasábjában
ogy kinek fizettetett ki a vo-
ek, miért vagyis mely teljesitett
dőre:/avagy mely szállitott czik-
áért történt a kifizetés; mert
számadási testből lehet áttekint-
miként felhasználásáról.

./.

Háy Károly

Szabad Művészet
1952. 6-h · 259. p.

Bodnár Gyula dr

Budapest székesfőváros iskolai kirándulóvonatai. 2. Eger.

Budapest, 1934. 8-r, 16 l, számos szöveg közti képpel és térképekkel, füzve.

I. 4. p. h.

—.20

Háy Károly

Lárd

Szabad Művészet

1955. 339. l.

Díszlétek : N. Fink : Szerb Antal : Az és bajjal (1947)

Madách : Armont és Vanderberghe : Fink lányok, kutrák (1947)

Afinogenov : Kis unorám (1948)

Ady E : Ifru szivekben élek illusztr. verskötet 1958

1932-ből fogsány pol. 7 rész 1

[illegible]

1884-81

[illegible]

223-520

8648

zatekinto gyalogos teljes fel-
kabátjának hajtókáját fogja,
skáját tartja. A folyotól át-
ról eröddel. Felirata:

ALLACHIE

le Rouge rue des grands Augustins
panier fleuri A.P.D.R. 1742.

.27.5:18.7 cm.

05
-21

Háy Károly

díszlettervező

Nemzeti Szinház

Szerb Antal: Az ész bajjal jár c. szinmüvének díszletei fentitől.

Benedek András:

Szinházi esték.

Budapest. 1947. 265 l.

veggasi

Z

1 Vol. fol.

Gozzadini,

Conte Giovanni

Di ulteriori scoperte
nell'antica necropoli
a Marzabotto nel Bolognese

Hay Károly

Armont és Vanderberghe: Fiúk, lányok és kutyák c. darabjának (Madách Színház) díszleteit fenti szerveste

Benedek András
Színházi esték -
Budapest. 1947.
429. l.

(Hay Károly László)

Koll. Kiáll.

uroll

Berény Róbert

( )

Forum (Budapest)

1947. 468. l.

Most 40-éves, ez a harmadik Koll. Kiáll. tára.

ZÖVETSÉG. BUDAPEST, IX. Üllői út 25. I.

: 862 - 98

etettel kérjük, gondoljon a Szövetségnek tit
net nekünk is teljesitenünk s ezért bizalom -
y annak első félévi részletét a mellékelt
k juttatni.
get mindenkor megajánlóinak áldozatkészsé-
bizunk megajánló testvéreink hűségében.
e életére, maradunk

Őszinte testvéri köszöntéssel:

kiss Sándor s.k.
lelkész
SDG főtitkár

Háy Károly László

rajzolo

Déry Tibor = Pesti felhőjáték. Bp [1946]

Fenti rajzaival.

Háy Károly László

A Kilenceket a szerző nem tekinti az ő vagy a Szocialista Művészcsoport folytatójának.

Székely András; A Kilencekről Kiállitás a Műcsarnokban; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, 18.1.

Hay Károly László

festő

Erdő

Esti Szabad Szó

1947. jun. 8. (Hay Károly László gyűjtemenyes kiállítása.)

Szakszervezeti Közlöny

1947. jun. 10. (K. G. = Hay Károly László)

MEG

A MAGYAR MÉRNÖK-

1893. ÉVI FEBRUÁR 26-ÁN, VA

AZ EGYESÜLET SAJ

(BUDAPEST, VI., ANI

TART

XXX. KÖZG

TÁRG

1. Elnöki megnyitó.

Hány Károly László

1931-ben állított ki utoljára, 1947. máj. koll. kiáll. a Magyar Képzőművészek Szabadszervezetének kiáll. helyiségében.

csak

Haladás 1947.
máj. 22.

Hány Károly hosszu ideig fogságot szenvedett politikai meggyőződéséért.

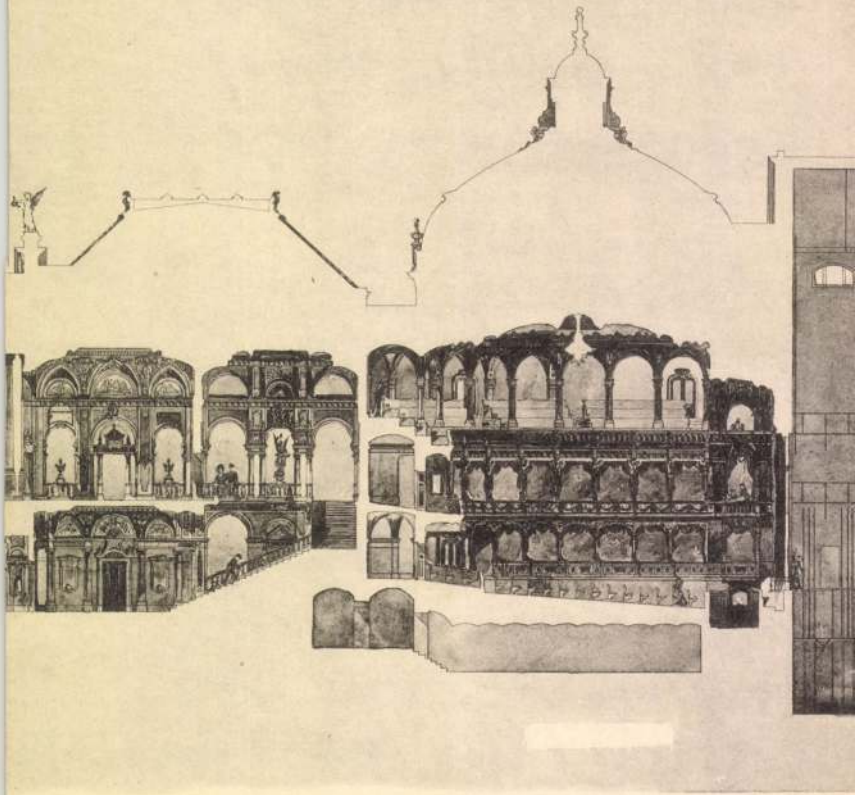

erve.

ő díjjal (aranyérem és 600 frt utazási ösztöndíj) jutalmazott pályamű.

ó, építész.

Hay Károly Lánlo

erő

Gál György Sándor

A valóság festője.
Hay Károly Lánlo
kiállítása.
Jövendő
1947. máj. 29.

Háy Károly László
festő

Kiállítások

A *Képzőművészek Szabad Szervezetének* emeleti helyiségében *Háy* Károly László tárlata nyílt meg. A festő 31 óta most állított ki először; képei tíz esztendő munkáját mutatják. Meglátási és kifejezésmódja kitűnő, színskálája eredeti, különösen erős sárga színezése megfogó.

Magyar Nemzet
1947. máj. 18.

(11) 1400

Méret ezé és
a 3-é öszve
pasvítandó

Fův. képt

1946 dec. Munkából, of

1947 okt. Ripplí sírja, virf

1948 jan. Szöllő, graf

1948 ápr. Munkából
krümpli szedők | of

Mühely Sarok, tanp

Ripplí sírja s. kr.

1948 ~~jun. ...~~ (~~...~~) okt

Görbe fa
Erdő tálen
Hóolvadás
Borulás a Tiszán
Téli alkonyat
Luzmarás erdő
Erdő tále

S. r.

Háy Károly László

festő

Koll. kiállítása

1947. máj. a magyar

Képzőm. Nabad-

nervezetében

Katalogusa

könyvtáramban

Háy Károly László, festő, sz. 1907.

Abonyban töltötte fiatalságát, a szomszédos szolnoki Művésztelepnek köszönhette első kapcsolatát a képzőművészettel. A gimnázium elvégzése után Pestre került, a Képz 1925-1930 Főiskolán Csók, Vaszary, majd Réti tanitványa lett. Még főiskolás éveiben többször volt külföldi tanulmányuton Bécsben, Párisban és Olaszországban. Részben Vaszary, részben Páris hatása alatt igen korán formalista, sőt, félig-meddig absztrakt utra tolódott. Háro alkalommal rendezett gyüjt. kiállitást müveiből 1/1929, 1931, 1947/.

1931. kapcsolódott be az illegális mozgalomba, ez müvészetére is hatással volt: közérthető kifejezésre ösztönözte. Ez a hatás az agitációs rajzokban mutatkozott meg először. Politikai munkájáért háromszor tartóztatták le, 1942. másfél évet töltött a Margit-krt-i fogházban. 1935. kapcsolódott be a Szocialista Művészcsoport munkájába, itt kezdett rendszeres elméleti munkával foglalkozni. Cikkeket irt a Népszavába és a Gond latba, éveken át ő irta a "Szocializmus" képzm. kritikáit. A felsza

badulás után egy évig a Pártközpont propaganda osztályának kultur-alosztályát vezette. Később éveken át szinházi diszleteket tervezett, öt évig az Iparm.Főiskolán a szinházi- és film-szak vezető tanára volt, egy éve ugyanott alakrajzot tanit. A felszabadulás után Lengyelországban,Csehszlovákiában és Kelet-Németországban járt. 30 rajzból álló sorozaton dolgozik, amelyben Frankel Leo életét dolgozza fel.

Uj M.Képzm. IV.1954.

125.1.

és kép

Tanköz
illusztr

<Nagy Károly László>

Könyvei

<> Képzőművészet és társadalmi haladás.
Bp. 1947. 12 l.
Szeminárium füzetek Kultúrvezetők számára.

Müemlékeh Ors

Kat. Háziasszonyok Egyesületé-nek megkere-

A néprajzi múzeum, az éremgy
tar
dezé
k az
Belé
év
enki
sz.
áteng
chtné
kel
kötet
műve
zímj
yzéke
ták.
könyv
gyesü
C-t fi
könyv

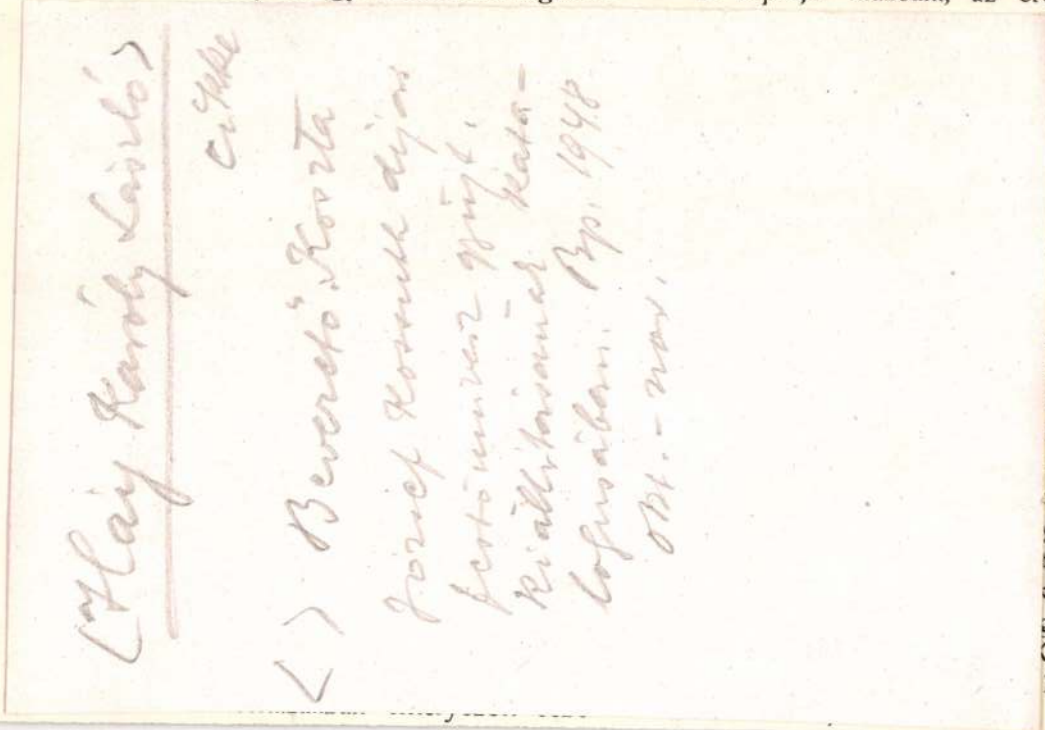

lapból.)

AD. *Arad sz. kir. város közművelődési* z aradi Kölcsey-Egyesület évek hosz- terjedő tervszerű és céltudatos elő- unkásságnak eredményeképen Arad sz. örvényhatósági bizottsága az 1910.év- rozatilag kimondotta, hogy a Kölcsey- t részéről a város közönségének tulaj- l felajánlott muzeális gyüjtemények megfelelő módon való elhelyezhetése, a város kulturális életének kibonta- hoz szükséges alkalmi helyiségek a czéljából megfelelő épületet emel. ényhatósági bizottság eme határozata, az ezzel bemutatott építési tervek atósági jóváhagyást nyervén, az apköve 1911. évi szeptember hava- etett s «A magyar közművelődésnek» 1,100.000 korona költséggel felépí- ra 1913. évi okt. 25-én és 26-án or- llegű ünnepséggel rendeltetésének át- A megnyitásról a Múz. és Könyvt. Ért. f 275—277. oldalán számoltunk be.) an lévő ünnepségek alkalmával Arad

Fábián-könyvtárt s így ezzel, valamint ugyancsak az Egyesület kezdeményezésére a József főherczeg-úton felállított emlékszoborral Fábián Gábor emlékét külső formákban is méltó módon megörökítette. 5. Megszerezte a Czárán Gyula-féle és a Nachtnébel-féle nagyértékű könyvgyüjteményeket. 6. Átvette és rendezte az aradi főgimnázium összes muzeális gyüjteményeit. 7. Egybegyüjtötte a városi múzeum anyagát. 8. Kezdeményezte és közvetítette az Országos Szépművészeti Múzeum Igazgatóságánál az Aradon létesítendő Szépművészeti Múzeum ügyeit. Az ily módon létesített és az 1914. év elejétől a közönség használatára nyitva álló múzeumban elhelyezett műtárgyak leltári értéke 265.000 K. 9. Az aradi vasuti állomáson a vasuti alkalmazottak használatára egy 2000 koronás népkönyvtárt létesített. 10. Az Aradi Filharmoniai Egyesülettel szövetkezve — a közművelődési intézet nagytermében tartandó hangversenyek czéljaira — egy 5000 K értékű Bösendorfer-féle zongorát vásárolt. 11. Megszerezte az ereklye-

Hay Károly Sándó

festő

Számos tárlatismer-
tetése jelent meg
különféle fővárosi
heti és napilapokban.
1947-ben.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, eze
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger M
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkho
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonom
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös esz

nek semmit, amig igazolt emberein

Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában,

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Flaj Károly László
festő

VII. Somogyi Béla u. 25

MKSz 1947

Háy Károly László

festő

kiállítása

Kovács Szalon

1931. ápr.

1947 M. képe

br. t.

1955: troc. munkáért

érdemérem

...

edaillonban, jobbra fordul tanés arcélben
ja kerek, bajusza kicsiny, szakálla rövid. Ingé-
tátja zsinóros, palástja hermelines. Felirata a kép

huchemet Chan
tlich
met II.

ei a vonalkeretnek 15·1 : 9·4 cm.

3292.

140/95 № 195

Háy Károly

illusztrálta az alábbi tankönyvet

(Semjén Gyula – Vajda György Mihály)

Német könyv az 5. oszt. számára. Bp. 1948. VKM kiad. 139. l.

U. az a 6. oszt. számára. Bp. 1948. VKM kiad. 119. l.

Más c

Magyar királyi Honvédelmi Mini

Állami alkalmazásban lévő le-
génységi egyének kicserélése.

Valamennyi honvé

Budapest, 1915.évi julius hó 2

Azok a legénységi ál
állami szolgálatban állanak, ha
sak /lábadozók, hosszabb idejü
nek a mögöttes országrészekben
póttest parancsnokságok által
mutatás"-sal a kerületi paranc

Terveztetik, hogy ez

Háy Károly László

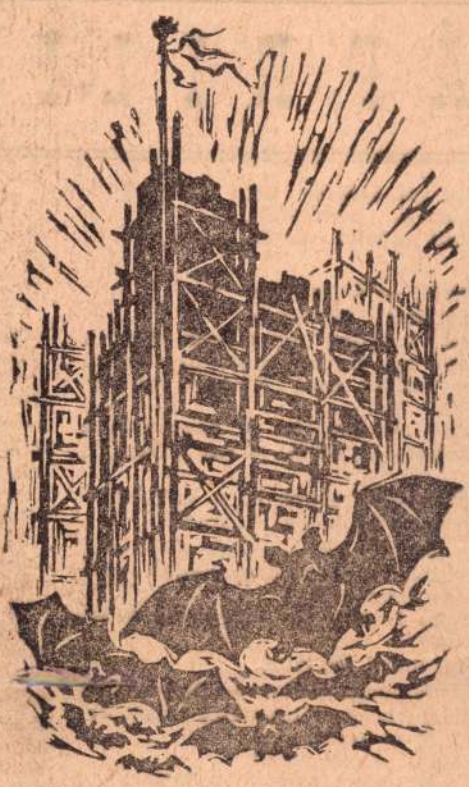

HÁY KÁROLY: »Új várak épültek«. (Ady)

Om

Megfeledkeztem minden óvatosságról, a konspiráció legelemibb szabályairól, odaugrottam az ablakhoz, félrerántottam a függönyt. Abban a pillanatban vissza is engedtem.

— Hiszen ezek nem a mieink!

— Ezek? Dehogynem! Nézze csak meg, Pista bácsi!

Most már óvatosan lestem ki a függöny résén. Hát egy kicsit a mieink. A fegyverük a mieinké. A ruhájuk azonban más. Miféle katonák lehetnek ezek?

Abban a pillanatban a szemközti ház sarka mögül egészen közelről bukkant ki az egyik.

— Hiszen ezek a Tudor Vladimirescuisták! — ismertem fel.

— Hurrá! — ordítottam el magam és rohantam le a magasföldszintről, ki az utcára.

A kétemeletes ház lépcsőházának bejáratában öt román katona tartotta lövésre készen a géppisztolyát. Én meg nevető arccal, de bizony feltartott kezekkel siettem feléjük. Már szólni akartam, már mondani akartam nekik valamit, csak még azon gondolkodtam, hogy abból a néhány román szóból, amit tudok, hogyan tudnék csak egyetlen értelmes mondatot összetákolni. »Traiasca libera Romania!« — akartam kiáltani feléjük, amikor az öt katona mögött álló tiszt egy pillanat alatt félrelökte a katonákat és a nagy, hatalmas ember a karjaiba zárt, ölelt, rázott, csókolt, magasba emelt, simogatott.

Beszélni egyikünk sem tudott, mert hirtelen elfelejtettünk németül.

— Stepán!

— Vasil!

Csak ezt a két szót mondogattuk.

— És nem fognak lőni az embereid, Vasil? — kérdeztem végre mosolyogva.

— Terád?

Most már végre kezetfogtunk. A katonákkal is.

— Hát nyemcik vannak-e a házban, Stepán?

— Itt, ahol én laktam, nincsenek.

— De hogy kerülsz te ide? — kérdezte Vasile.

— Annak hosszú sora van. Majd egyszer elmondom.

Aztán már én mutattam a telep útjain, hol, merre kell állást foglalniuk a Kerepesi temetőből vadul védekező nácik ellen. Eggyel gyarapodott a Tudor Vladimirescu hadosztály tagjainak száma. Nekem is fegyvert adtak. Együtt füstöltük ki a nácikat a Kerepesi temetőből, meg a Ruggyantagyárból.

Azért ígéretemnek is eleget tettem. Igaz, egy kicsit később, néhány év múlva mondtam csak el, hogy hogyan kerültem én Cseljabinszkból Budapestre. Akkor mondtam el ezt, amikor a Petru Groza vezetésével nálunk járt román kormánydelegáció egyik tagjaként az én Vasile Bradleanu barátom is vendégünk volt és újból megölelhettem.

Hárs László:

ÁPRILISI SZÉL

Mi könnyebb, mint az áprilisi szél,
a földek és vizek felett, ha tovalebben?
Nedves ruhája csattog és libeg
s nem botlik soha meg
a görcsös gyökerekben.

Mi súlyosabb, mint annak lábnyoma,
ki új barázdát von a régi táj porába?
És ekevassal vési kézjegyét
a tömör ég felé
nyújtózkodó korába.

Mi bátrabb, mint az olló meg a kés,
mely a kuszált bokor vadhajtását lenyeste?
S most hintázik az árnyék meg a fény
között az ág hegyén
a felröppenő este.

Mi bölcsebb, mint a sujtó kalapács,
mely zengi csattogó dalát az éjszakába?
És talpa alól szerte száll a szép,
ember-formálta ég
szikrázó csillag-árja.

S mi szebb, mint víg szeszélyű április,
e fényből, szélből szőtt csattogtató, vad ostor?
Mellyel kiűzi a kufár telet
egy harsány, önfeledt,
életvidám apostol.

kép

ÁPRILIS

Egy sánta kis asszony állt meg Kálóczyék verandája előtt, kezében cédulát szorongatva.

— Kopogtass! — biztatta a férje, aki bútorral, ágyneművel megrakott targoncát húzott maga után.

A sánta kis asszony a verandához bicegett, ahonnan be lehetett látni Kálóczy dolgozószobájába.

— Alszik — mondta és a narancssárga üveghez szorította az arcát. — Azt hiszem... nézd csak...

— Hát akkor eridj a konyhába, szólj valakinek. Nem várhatok, amíg felébred.

— Biztos, hogy alszik? — kérdezte az asszony és arrább húzódott, hogy helyet adjon a férjének. — Nézd csak...

— Tudod jól, hogy vissza kell mennem. Ne töltsük az időt.

— Ide állj, innen jól látni.

— Ne bámészkodj, mama. — Szorosabbra húzta a gurtnit, hogy az egymásra rakott kosarak, ládák le ne csússzanak.

— Mért alszik ez ilyenkor?

— Mért, mért! Mert nincs jobb dolga!

Az asszony mutatóujjával megkocogtatta az üveget. — Hát akkor hívj valakit. Alszik — suttogta olyan halkan, mintha attól félne, hogy felébreszti.

— Ide gyere, itt várj rám. Hol az a beutaló cédula?

Az asszony újra szemügyre vette a szobát, amely a recés, narancssárga üvegen keresztül olyan volt, mintha hullámzana. A hervadó csipkefüggöny, az aszparagusz száraz zöldje lebegni látszott, minden kicsit rezgett, vibrált, csupán az íróasztalra borult férfifej pihent szilárdan, mintha nehezéknek tették volna az asztalra.

— Ilyenkor aludni... — jegyezte meg a sánta kis asszony, méltatlankodó arcot vágva, de a homlokán, a szája szegletén riadt ráncok gyülekeztek. — Lelóg a keze — mondta panaszosan és befelé mutatott.

— Inkább a kocsira vigyázz! — A férfi már indult is az előszoba irányába.

Az asszony a kocsihoz bicegett, rátette lábát az összekötözött vánkosra és várt. — Még a verandára is jutott üveg — mormolta, mert szeretett volna valami haragot felpiszkálni magában, hogy ne érezze azt a nyugtalanságot, amely az asztalra boruló fej láttára elfogta. Mindent tudtak szerezni: ablaküveget, kályhacsövet, sparherdet, gondolta és azt is hozzátette: fene a dolgukat! De semmi sem mozdult benne. Hát csak állt türelmesen a targoncához dűlve s várta, hogy valaki előbújjék a házból. Közelálló szemeit körülhordozta a kertben, melyet képzelete teletűzdelt levelekkel, lombol
ketten meg egy fa
lősen, Marci inguj
gyolában s szilvát
lábosba, vagy sem
tartották képüket
zesedett.

— ... Hozzánk?
valahonnan egy h
felel rá, de őt alig
azt a vastagot, ar
s már fel is bukk
hajtűkre csavart
zsaszínű arc, ba
tüskés szőrszálak

— Nem vagyok
Hát aztán?! Mért
akarják? Mért n
dát... azt a beu
semmilyen értesí
Fellebbezni tán s
mi?!

— A holmink -
legzetnyi szünetb
képedve bámul a

Az öregasszony
Csak úgy beállíta
tön egy szekérrel!
És ha karhatalom

— Nem fenyege
— Tessék ideadni
rámolni.

— Kirámolni?!
olyan hangon, mi
van szó. — Az uc
Bele a sárba! Inl
tom!

— Felőlem ben

— Még mit ne
Selyempaplant, p
Hát ezt is lehet
lehet? Nem félne
hagyta. Látszott
tusakodás után l
A nyaka mozgo
kitolta az arcah
bálná hátralökni.
akarnak telepec
— Csakhogy én
ba! Azt a törvén

— Ne lármázz
kocsi mögül a sá
tette a száját.
csendes, majdné

Pal

Csurk

Ezerkilencszáz negyvenhatban, mikor már a »koalíciós pártok« küszködtek a falu életével, pártközi értekezleteken vitatták meg a teendőket. Szembe fordultak egymással, vagdalóztak, határozatokat hoztak, melyeket hol végrehajtottak, hol nem: egy déli határmenti kis községben is az április 4 megünnepléséről tárgyaltak. Mindent elhatároztak. Hol álljon a tribün? A piactér közepén vagy a végében, az öreg iskola előtt? Kik ülnek a tribünön? Ki tartja a díszbeszédet? Hol gyülekeznek a díszfelvonulók? Traktorosok, üzemesek, ipartestület, iskolák, pártok? Hol lesz a díszebéd? A nagyvendéglőben, vagy az ipartestület nagytermében?

Öt párt öt-öt embert delegál az előkészületi munkák elvégzésére. Mikor már mindent eldöntöttek, szavazással vagy szavazás nélkül, Süvi Ferenc parasztpárti titkár felugrott:

— Csak ne széledjünk el, hékás!... Nem intéztünk el egy nagyon fontos dolgot... Az ünnephez bor is kell... A község meg bor nélkül van...

Az ám! Nincs bor a faluban. Sose termett. A község behozatalra szorult. Hiszen hordták is ezelőtt a borkereskedők, akár belefulladhatott volna, de most, a háború után még nem indultak el. A kocsmárosok hátalták, csempészték a messzi bortermő helyekről, de nem tudtak annyit hátalni, ami percek alatt el ne fogyott volna. Meg aztán olyan méregdrágán mérték — jól felvizezve, hogy ne legyen olyan fene erős —, hogy a szűkebb pénzű borivók java, egyszer se tudott borral jóllakni.

A koalíció meghőkölve a probléma fontosságától, pártkülönbség nélkül egyet értett abban, hogy a bor kell. Tehát hozni kell valahonnan. Hozni! De hogyan? Mivel? Mennyit? Hol a pénz rá? Micsoda pénz? Zsír, szalonna, tojás, cukor, kerékpár, szövet. Szóval, nemes valuta...

— A bor árát össze tudjuk hozni!... Szalonnánk, kolbászunk, zsírunk, lisztünk van! — komolykodott a polgári demokrata párt elnöke. — (A párt tizenhat főből állt.) — Csak az a kérdés, mivel hozzuk?... Vasúton szállítani bajos... Esetleg kilyukadnak a hordók... Tehergépkocsi nincsen a községben...

— Van erre lehetőség — szólalt meg az ifjú kommunista párt titkára. — Beszélünk Kolorenko főhadnagy elvtárssal... Igaz, hogy már elmenőben vannak... Elkérjük tőle a tehergépkocsit...

— Helyes!... Menjünk azonnal!... Hol az öreg Rubinyák, a tolmács? Az is ilyenkor nincs itt, mikor kéne...

Az ágyból rántották ki. Fájt a dereka, korán lefeküdt. A bor hallatára azonban azonnal felépült. Egy, kettő, három, négy, öt. Az öt párt öt embert delegált Kolorenko főhadnagyhoz deputációba.

A főhadnagy éppen az íróasztal fiókjait ürítgette. Iratokat csomagolt. Az ajtóban rászóltak az öreg Rubinyákra:

— De ne dadogjon kend, azt fordítsa, amit mondunk... Vettük már többször észre, hogy egészen mást mond, mint amit kéne...

A kommunista párt titkára vette át a szót, az öreg Rubinyák sokat nyeldekelve, torkot köszörülve, fordítgatta:

— Öt nap múlva lesz április 4. Az ünnepségre szükséges terveket már elkészítettük... Egy nagy baj van, éspedig az, hogy nincs bor a községben... A díszebédhez, valamint a színjátszók esti előadása utáni táncmulatságra is kellene egy kis itóka... Bor...

— Na, és honnan teremtsek én elő bort?

1848

március 6

Vannak eszmék, mellyeknek nem lehet ellenállani. Ilyenek a' nemzeti parlament és parlamenti kormány, a' sajtószabadság. Még az ellenzéki táborban is találkoztak, akik ezen eszméket ábrándozó theoreticusnak, a' magyar génuszszal ellenkezőnek állíták, annak jövendőt jobb esetben is csak félszázad múlva ígértek. Nem is szólván ellenzeink nézetéről. 'S íme mi történik? Az alsó tábla nem többséggel, hanem egyhangúlag, egy szívvel, lélekkel nyilatkozék e' mellett. (Csengery Antal naplapja, 1848 márc. 6.)

1848

Euwe feladta Botvinnik elleni játszmáját

A Hágában folyó sakkvilágbajnokságban *Euwe* holland sakkbajnok a második fordulóban *Botvinnik* elleni játszmáját ellenfelének 32. lépése után feladta.

A bajnokságban az öt sakkbajnok húsz játszmát játszik, két fordulót Hágában, három fordulót pedig Moszkvában.

Az első fordulót *Keres* (Szovjetunió) nyerte meg, aki legyőzte Euwet, Reshevsky (amerikai) döntetlenül játszott Smyslov-val (Szovjetunió).

A másik játszmában csütörtökön este Keres megtartotta vezetését, mert 27 lépésben legyőzte honfitársát, Smyslovot.

A harmadik fordulóban Reshevskynek pihenőnapja volt.

A játékosok állása a következő: 1. Keres 2 pont, 2. Botvinnik 1 pont, 3—4. Smyslov és Reshevsky ½ pont, 5. Euwe pont nélkül.

Újjáépül a dömölki apátság temploma

(A Magyar Nemzet szombathelyi tudósítójától.) Nemcsak Vas megyének, hanem az egész országnak is egyik legjelentősebb építészeti emléke a félig román, félig csúcsíves gót stílusban épült dömölki (celldömölki) apátsági templom. Hogy mikor épült, pontosan nem tudják. Az első írásos emlék 1252-ből szól róla a pannonhalmi apátság levéltárában. Ez a jelentős műtörténeti emlékszámba menő templom, melyhez csak a jáki, lébenyi és zsámbéki templomokat lehet hasonlítani, közel két évszázad óta áll használatlanul enyészetre és pusztulásra ítélve. Lassanként romtemplom lett belőle, sőt az elmult világháború idején bombatalálatot is kapott.

Nemrégen felmerült az értékes apátsági templom újjáépítésének terve. A celldömölki hívek önkéntes adakozása és a mesteremberek ingyenmunkája nyomán megindultak az építkezések. A terv szerint eredeti formájában építik újjá a templomot. A torony alatti rész román stílusban már tető alá került. A következő feladat lesz a csúcsíves stílusban épült szentély tetőszerkezetének, majd különösen az elmult háborútól sokat szenvedett főhajó újjáépítése.

Ha a munkálatok nem akadnak el, akkor a templom újjáépítésével sikerül megmenteni a pusztulástól a középkori magyar építészet egyik igen jelentős alkotását.

A lengyel konzuli hivatalok nyilvántartásba veszik és lebélyegzik a külföldön lakó személyek tulajdonában lévő bemutatóra szóló 1939. szeptember 1. előtt kibocsátott és azon a napon el nem évült lengyel okmányokat. A nyilvántartásba vétel ezen hirdetmény közzétételétől számított 10 hónapig fog tartani. A nyilvántartásba vételre kötelezett és a kitűzött határidőben le nem bélyegzett okmányok érvényüket vesztik. A nyilvántartásba vétel e hirdetmény közzétételének napján kezdődik a budapesti Lengyel Követség konzuli osztályán (IV. Veres Pá'né-utca 9, II. 8), hétköznaponkint, szombat kivételével, 10—12 óra között.

FISCHER ANDOR
ócskavas és fémkereskedő
raktárát
V. Wahrmann-utca 3. szám alá
HELYEZTE ÁT
Új telefonszám: 402—672.

Egyesülnek a kollégisták

A Dolgozók Kollégiumainak Országos Szövetsége rendkívüli taggyülésen elhatározta, hogy a NÉKOSz-al való egyesülés útjában a maga részéről elhárítja az akadályokat. Ezzel kapcsolatban táviratot intézett a NÉKOSz vezetőségéhez, amelyben kifejezi azt a reményét, hogy az egységes kollégiumi szövetség visszaállítása hamarosan befejezett tényként tekinthető. A kisgazdapárt által alapított Magyar Kollégiumi Egyesülettel most folytatják a tárgyalásokat a NÉKOSz vezetői a két szervezet egyesüléséről.

Meghalt Keresztes-Fischer Ferenc

Keresztes-Fischer Ferenc volt belügyminiszter Salzkammergut Salzkammer községében kórházban 3-án tüdőgyulladásban meghalt. Keresztes-Fischer előbb főispán volt, majd belügyminiszter lett, s némi megszakítással — mert közben a Pénzintézeti Központ elnöke is volt — tartotta a belügyminiszteri tárcát 1944 március 19-éig. Akkor — őt elsőnek — fogták el a németek, Németországba vitték, s a deportáltságból az amerikai csapatok szabadították fel. Azóta ebben az övezetben tartózkodott.

A hőmérséklet alig változik

A Meteorológiai Intézet jelenti:

Közép- és Nyugat-Európában még folytatódik a leszálló légáramlás okozta derült, csendes, szárazidő, de fokozatosan egyre kisebb területre korlátozódik. Az óceáni légtömegek útja továbbra is Izlandon és Skandinávián át vezet Oroszország irányában.

Hazánkban csütörtökön folytatódott a felmelegedés és a Dunántul kivételével már a 15 fokot is megközelítette, sőt egyes helyeken meghaladta. Az éjszakai fagyok a nyugati és északi megyékre korlátozódtak.

Budapesten pénteken délben a hőmérséklet plus 9 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 776 mm, alig változik.

Várható időjárás szombat estig: Mérsékelt északi, északkeleti szél, kevés felhő, szárazidő, többfelé köd. A hőmérséklet alig változik.

Városházi hírek

A szabadságév előkészületei során a főváros már több közterületen lévő sérült szobrot helyreállíttatott. Rövid időn belül még a Vasváry és Petőfy emléktáblát, Arany János, Deák Ferenc, Eötvös József, Irányi Dániel, Jókai Mór, Kossuth, Széchényi, Vörösmarty, Rákóczi, Görgey, Bem, Garibaldi szobrait restaurálják.

Községi irányítás alá vonta a főváros a *Vásárhelyi* Zoltán vezetése alatt jelentős sikereket elért kórust, amelyet ilyen formában a főváros kulturintézményeinek sorába iktattak.

Nagytömegű *tisztviselő-áthelyezés* készül a városházán. A központból sok alkalmazottat helyeznek a különböző kerületi elöljáróságokra.

Újból megállapította a főváros a lóvásarokon, állatvásárokon és közvágóhidakon szedhető helyiség- és területhasználati díjakat, valamint az állategészségügyi telep tarifáit. Ez utóbbi helyen a sintérek által elfogott kutyákat 6 forintért adják vissza tulajdonosának, befogott kutyákat 25 forintért lehet vásárolni, tudományos célra 10 forintért árusítják az ebeket.

Álkulcsos betörő került rendőrkézre *Zsarnovszky* József személyében, aki néhány nappal ezelőtt betört *Légradi* János autószerelő Csáky-utca 14. számú házban levő lakására.

Adományok. *Dr Gold* Simonné elhalálozása alkalmából koszorúmegváltás címén *Grosz* Dezsőné 100 és *Tolnai* Imréné 100 Ft-ot adományozott a Pesti Izr. Hitközség Leányárvaháza javára. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

Sporthírek

Az FTC nyerte a jégkorong villámtornát, miután a csütörtöki döntőmérkőzésen nagy meglepetésre 3:2 arányban legyőzte az MTK-a csapatát. A harmadik helyért játszott mérkőzés eredménye: MTK-b—Csepel 8:3.

Szombati mérkőzés a labdarugó bajnokságért. Ujpest—Szeged a mai gyoriúti pályán, délután fél 4 órai kezdettel. Ujpest csapata vasárnap a prágai Slavia csapatával fog játszani.

Holnap fél 3 órakor
ÜGETŐ

Gazdasági hírek

A tőzsde

A vételkedv kerekedett felül javuló kereslet mellett, az árfolyamok emelkedtek. Kötések: Bauxit 12, Borsodi Szén —.35, Kőszén 13—13.50, Salgó 1.50, Lampart 1, Rima 2.95, Magyar Cukor 12—13, Georgia 2.50, Izzó 19, Dreher 16, Gschwindt 125, Goldberger 9.25, Gumi 9.50, 1914. évi főv. kölcs. 12—13.5, 1927. évi főv. kölcs. 370—395. Zárlati kurzusok: Budapesti Gőz 1.10, Hungária Szálló 1.70—1.80, Bauxit 12 pénz, Borsodi Szén 0.35—0.40, Kőszén 13.5—14, Nagybátonyi 2.20, Salgó 1.50 pénz, Urikányi 1.35 pénz, Ganz 5.15 pénz, Lampart 1—1.10, Láng 8.50, Rima 2.95 pénz, Schuler 17.5—18.5, Nasici 29—31, Trust 3—3.30, Magyar Cukor 13.50 pénz, Georgia 2.50—2.75, Izzó 19—21, Dreher 16 pénz, Gschwindt 125 pénz, Hungária Szálló 45, Goldberger 9.25—9.75, Pamut 6.20, Szegedi Kender 7.20, Chinoin 9, Hungária Vegyi 6, Klotild 4.50, Felten 28, Gumi 9.75, Vasutforg. 5.50, Telefon 1—1.10, Zagyvapálf. 7 pénz, Népszöv. fontkölcsön 80 pénz, 1914. évi főv. kölcs. 13.50, 1927. évi főv. kölcs. 390—400.

A szomszéd országokban is nagy az érdeklődés a Tenyészállatvásár iránt

Az egész ország nagy érdeklődéssel néz a márc. 19—23-i **Mezőgazdasági Kiállítás és Tenyészállatvásár** elé, de figyelemreméltó nagy érdeklődésről érkeztek tudósítások **Jugoszláviából, Csehszlovákiából és Romániából** is, főként az exportképes minőségű tenyészállatok vására iránt. A legmodernebb gazdálkodás módjait és annak legkorszerűbb eszközeit ismerheti meg a kiállításon a látogató és tökéletes képet kap a magyar mezőgazdaság 100 éves multjáról, 100 éves fejlődéséről is. Ezt az anyagot a **Keleteurópai Tudományos intézet** dolgozta fel a jobbágyfelszabadítástól az 1945-i demokratikus földreformig, bemutatva egyben a gazdálkodás akkori és mostani eszközeit. Az **Országos Földhivatal** azt mutatja be, hogy a földreform, amelynek során 5 millió hold földet osztottak szét, milyen hatással volt mezőgazdaságunk átalakulására. —

A katolicizmusnak rendelkezésre kell bocsátani erőit az ország újjáépítésére

(A Magyar Nemzet debreceni tudósítójától.) Pintér László, a csonka váradi egyházmegye püspöki helynöke körlevelet intézett az egyházmegye papságához és hívőihez. A körlevélben megemlékezik a centenáriumról, utal a váradi egyházmegye katolikusainak a szabadságharcban viselt szerepére, megemlíti, hogy *Bémer László váradi püspököt akasztásra ítélték és csak kegyként változtatták át halálbüntetését vasban eltöltendő házi őrfogságra.* Várad, Debrecen, Gyula iskolái néptelenné váltak; papok, szerzetesek, tanárok és diákok a «Kossuth Lajos azt izente...» nyomán eindultak a honvédzászlók alá, hogy lerójják a hazáért és a szabadságért a legdrágább adót, vérük adóját. A püspöki helynök körlevele bírálatot mond az 1848-at követő időkről, amikor az alkotmány sáncaiból a dolgozók millióit kizárták s a szocijálpolitikai törvények a jogalkotás kövér kötetei között csak vékony füzetecskék voltak, a nincstelenek nagyvonalú megsegítésének és földhözjuttatásának ügye a pápák figyelmeztető szavai ellenére is egy helyben topogott.

— Most a századfordulón romokból kell építeni új hazát. *Ez a munka csak az 1848 nemzedékének lendületével indulhat el a siker reményében.* Mi a mi feladatunk? *Rendelkezésre kell bocsátanunk erőinket az ország újjáépítésére. A demokrácia nem nélkülözheti a katolicizmusban rejlő erőket.* Testvérek! Kérdezzétek meg e történelmi napokon magatokat: *odaadtátok-e erőitek legjavát népünk és nemzetünk jobb jövőjéért?* Vizsgáljátok meg magatokat, *megvan-e bennetek 1848 ifjúságának és honvédeinek élő szelleme?* Az újjáépítéshez megfelelő erkölcsi erőnek, áldozatos léleknek kell a test és az elme képességeihez lendületet adni. Ezek forrása a *hit. A hitet hirdetni és elmélyíteni, az erkölcsi erőt erősíteni, ez a mi feladatunk.*

— Legyen 1848 százados évfordulója határkő. Legyen nemzetünk történelmében egy új tavasznak dátuma, amelyen egy lélekben megtisztult nemzedék tettre készen indul el, hogy kiépítse magának szabad hazában a maga boldogulásának sátorát. Erre az elhatározásra és munkára kérjük Isten áldását és ezekkel az érzésekkel telt szívvel húzzuk fel 1948 március idusán az ünnepi lobogót: *a 48-as honvédzászlót, melyről ma is, mint ígéret, a Boldogasszony képe integet felénk* — mondja *Pintér* László püspöki helynök.

Rendőrségi hírek

Általános közbiztonsági razzia volt péntekre virradóra Nagy-Budapest egész területén. A razzián részt vettek a bünügyi osztály és a kerületi kapitányságok nyomozócsoportjai, a különböző rendőralakulatok, valamint a honvédség. Ennek során 195 előállítás történt, közülük 96 férfi, 99 nő. Az előállítottak kihallgatása folyik.

Szerelmi dráma

játszódott le a Petneházy-utca 77/a. számú házban lévő vendéglőben, ahol *Paksa* Ottó vasöntőmester mellbeszúrta különváltan élő feleségét. Mire a mentők megérkeztek, az asszony meghalt. Paksa elmondotta a rendőrségen, hogy felesége 14 évi házasság után őt és kislányát elhagyta, többször kérte, hogy jöjjön vissza hozzá, de az asszony hajthatatlan maradt. Efeletti elkeseredésében követte el a gyilkosságot.

A nyilasok fotoriportere

került rendőrkézre *Szécsi* István személyében, aki a felszabadulás óta álnéven vidéken és Budapesten bujkált. Aki vele kapcsolatban újabb terhelő adatot tud, jelentkezzék a Markó-utca 27. földszintjén, az államvédelmi osztály népügyészségi kirendeltségén.

Tolvajt fogott a sekrestyés

a Kálvária-tér 22. számú Jó Pásztor-templomban, ahonnan az utóbbi időben szőnyegek, terítők és kegytárgyak tűntek el. *Nagy* Béla sekrestyés magánnyomozást indított, a templom legértékesebb szőnyegét egy feltűnés nélküli helyre tette, a szőnyeg egyik sarkára *egérfogószerű szerkezetet szerelt, amelyet egy zsineggel összekötött a szobájában levő jelzőkészülékkel.* Csütörtökön délután a szerkezet segítségével elfogta a tolvajt özvegy *Vidra* Jánosné 40 éves rovottmultú nő személyében, aki mint nyilas, több hónapig internálva volt. Őrizetbe vették.

Statisztikai kérdőívek

késedelmes beküldése miatt a Villamosipari és Kereskedelmi R. T.-ot 2000 forintra, az Óbudai Kristályjéggyár R. T.-ot 500 forintra, az Akkumulátor és Villamossági R. T.-ot 500 forintra, a Meinl Gyula Kávébehozatali R. T.-ot 800 forintra, a Mauthner Ödön Magtermelési és Kereskedelmi R. T.-ot 5000 forintra és a Magyar Textilipari R. T.-ot 3000 forintra büntették.

25,000 szappan ellopásáról

számoltunk be a napokban. A jelentés szerint a szappant a Ferencvárosi pályaudvar két tehervagonjából vitték el. A vizsgálat során kiderült, hogy a vagonból mindössze 4 darab szappan hiányzik, a tévedés onnan származik, hogy *a fuvarlevél hibásan volt kiállítva.*

Kettős gázmérgezés

történt a Szabolcs-utca 5. számú házban. *Turgyán* Györgyné 30 éves asszony, valamint *Weisz* Ferencné 60 éves háztartásbeli gázzal megmérgezték magukat. Turgyánné meghalt, Weisznét kórházba vitték.

Villamos-karambol

történt pénteken reggel a Thököly-út és Voroszilov-út sarkán, ahol a 44-es villamos összeütközött egy teherautóval. Négy utast a mentők kórházba vittek.

5x6 méret
3 darab belőle
Igazolványkép 3 db 10 Ft
FOTO PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

KÜLFÖLDRE
szóló vezérképviseleteket adunk kiutazási lehetőséggel üzletembereknek, mérnököknek. „Minden országban biztos egzisztencia" jel. a főkiadóba.

Színházi hírek

„Kisunokám!"

(Madách Színház)

Afinogenov szovjet író vígjátékának bemutatója. Inkább „humoros játéknak" neveznők, a humor klasszikus értelmezésében, amely nem a vidám kacagást, hanem a könnyeken átcsillanó derűs mosolyt jelenti. Ezzel a körülírt műfaji meghatározással is jelezzük, hogy ebben a darabban a *szív* dominál. És a szív dobogása persze nem mindenkor igazodik a dramaturgia merev törvényeihez. De ezt a fáziskülönbséget csak az érzékeny kritikusi sztetoszkóppal lehet észlelni; a darabot igazi író írta, aki mindvégig lekötni, mulattatni, mosolyogtatni és könnyeztetni tudja közönségét.

Egy magányos, öreg tudóshoz váratlanul betoppan magárahagyott, tudatlan bakfis-unokája, s az egész darab tulajdonképpen arról szól, hogyan talál egymásra a rideg nagyapa és a szeretetre vágyó unoka. A részletekben sok a finom ötlet és költői melegség.

Bállint László rendezése *Hág* Károly László ügyes díszletének keretében gördülékenyen peregteti a szerkesztésében sokszor filmszerűen ható darabot.

Az előadás egészen kiváló. A nagyapó szerepében *Kemény* László, az unokáéban pedig a gyerekifjú *Ferrari* Violetta (főiskolai hallgatót) nyujt valóban élményt jelentő alakítást. — *Péchy* Blanka — akinek a szép fordítást is köszönhetjük — az anya szerepében remekel. S a többiek mind — *Könyves-Tóth* Erzsi, *Szendrő* József, *Jákó* Pál, *Rozsos* István, *Simon* Marcsa, s még három fiatal akadémiai növendék — lelkes, hibátlan játékukkal nagy mértékben előmozdítják az előadás őszinte, meleg sikerét.

Kunszery Gyula

A Bartók Kollégium javára rendezett koncert három elővonalbeli művészt sorakoztatott. Csodák csodája, még sem telt meg zsúfolásig a Zeneakadémia nagyterme. A *Bartók Két arckép* szólójának ragyogóan mintaszerű előadásával *Zathureczky* Ede pompás példát adott. *Fischer* Annie *Bach d-moll koncertjében* erőtől túlduzzadó játékkal adta jelét kiváló kvalitásainak. *Ferencsik* János hatásos zárószáma volt a *Beethoven V. szimfónia.* A *Fővárosi Zenekar,* melynek erőssége volt a vonóskar, e téren is hanyatlást mutat. (G. E.)

A Vámtisztviselők Zenekara havi koncertje a Zeneakadémián közönségnevelő kultúrmissziót ambicionál. Buzgóságuk következtében, — mint az iramos, egyáltalán nem templomos *Kodály Te Deum* tolmácsolásából is kitűnik —, olyan műveket is vállalnak, melyek erejüket meghaladják. Kárpótlás a rég nem hallott *Ráskai* Gizella szép produkciója. Az együttes sem homogén, sem hivatásos nem lévén, célirányos lenne ha a mesterséget űzők közül választanának állandó karmestert.

A Vigopera a régi híres «Szulamit» című dalmű felújításával készült. *Goldfaden* művét *Apáthy* Imre modernizálta és ami a legérdekesebb, *Zerkovitz* Béla zeneszerző rendezi. A címszerepre *Ladányi* Ilonkát, a Szegedi Nemzeti Színház énekesnőjét szerződtették. *Komlós* Juci az operett színpadról. *Fehér* Pál, *Farkas* Sándor és *Fekete* Pál pedig az Operaházból került a szereposztásba.

Megnyilt az Ifjúság filmszínháza a Kossuth filmszínházban. A csütörtöki megnyitón *Kerek* Gábor, a Diákszövetség elnöke mondott avatóbeszédet és kihangsúlyozta a filmnek, mint az ifjúság nevelő eszközének fontosságát. *Béka* László, *Szávay* Nándor, *Angyal* György hozzászólása után bemutatták a *Szépség diadala* 1948 című gyönyörű színes, orosz dokument filmet, amely a moszkvai Stadion nagy tornaünnepélyéről készült.

Vitézek és hősök a címe *Gergely* Sándor színművének, amelyet a Belvárosi színház próbál és amely a centenárium alkalmával kerül színre. *Gergely* Sándornak ez a műve évek óta állandó műsordarabja a szovjet színpadoknak. A dráma főbb szerepeit *Dayka* Margit, *Lehotay* Árpád, *Dénes* György, *Romvári* Gertrud, *Pulay* Erzsi és egy most levizsgázott tehetséges színinövendék, *Pándi* Lajos játsszák.

Szemlécske

A *Népszava* vezércikkében olvassuk a nyugati szociáldemokrata pártokkal s főként az angol munkáspárttal kapcsolatban: «Útjaink végleg elváltak, nem ma, hanem már akkor, amikor világossá lett előttünk az ő útjuk. Nem mi lettünk hűtlenek, hanem ők.» — Ezt egy régi kispolgári műdal így fejezi ki: «Nem én lettem hűtlen hozzád, te csaltál meg engem...»

Egy főnyeremény helyett 1096 kisnyeremény

kerül kifizetésre a „toto" 17. fordulójának 9 találatos pályázói között és ezzel a 347.000 forintos „néhai" főnyeremény hetekig húzódó botrány-krónikája végleg lezárul. A botrány leleplezett „hőse" most a megfelelő helyen elmélkedik egyről-másról, helyette viszont 1096 pályázó örül a szelvényenkint kifizetésre kerülő 316 forintnak, amelyről ezuttal igazán elmondhatják, hogy — talált pénz, bár kétségkívül — megérdemelt pénz.

*

Csütörtökig közel 400 ezer fogadási szelvényt küldtek be a Postatakarékpénztárhoz a toto 21-ik fordulójára. Ebből a számból következtetve, azon a héten újabb rekord-emelkedést várnak, legalább másfélmillió szelvényt.

*

A toto-fogadók örülnek, hogy a 21-es számú szelvényen meghirdetett Vasas—Mogürt mérkőzést már csütörtökön lejátszották és így a 3:3-as döntetlen eredmény nem számít bele a fogadásokba, mert ellenkező esetben a szelvények 99.9 százaléka már egy rossz pontlat indulna neki a 12-es pályázatnak. Nem vitás ugyanis, hogy talán néhány elszánt hazárdjátékoson kívül, mindenki, aki tudja azt, hogy a futballabda nem szögletes, hanem gömbölyű, a Vasasok győzelmét, sőt nagy gólarányu győzelmét várta és ebben a tudatban holtbizonyosan az 1-es számot írta volna bele az 5-ös kockába. Ám mi történt? Az egyik gólt a Vasasok egyik hátvédje a saját kapujába fejelte, utána könnyelmüsködés folytán két szabályos gólt is kaptak és hiába egyenlítettek ki, hiába volt a sarokrugások aránya 9:3, a Vasasok javára, 4—5 lövésüket, melyekből gól lehetett volna, kivédte a — kapufa! Ha ez a mérkőzés beleszámítana a totóba, milliónyi ember mit tehetne mást? — Szidhatná a kapufát! — A Vasas—Mogürt mérkőzés helyett, mint első pótmérkőzés, a Miskolci Vasutasok és a Wolner SE másodosztályú mérkőzésének az eredménye fog beleszámítani a találatokba.

Nagy magyar siker Weiner G-dur vonósnégyese a *Lénerkvartett* estjén. *Weiner* zenéje *Lénerék* zenéje, ami fordítva is áll s így megtörtént az a csoda, hogy már nem éreztük a közvetítőt s magával a szerzővel kerültünk kapcsolatba. *Weiner* költészete, akár *Lénerék* tónusművészete, áttör a minden küzdelmet felejtő virtuozitáson, gyönyörüen oldja a belső érzelmet s könnyed kézzel az artisztikus eufónia kényelmes otthonát teremti meg a hallgató számára. *Weiner* közelebb kerül minden mai alkotónál a közönséghez és hogy milyen sikerrel emeli magához a vonós-zenekari formájánál kamarazeneként még telszetősebb *III. négyes* a publikumot, azt a tomboló taps közepette újráztatott *fuga* dokumentálta. Amikor oly kevés a *hatásos* jó mű, csak *Weiner* szerénységével magyarázható, hogy a szívünkhöz II. tételben legközelebb férkőző *öpusz más mindig nincs kinyomtatva.* Már a *Fischer* Annie közreműködésével megszólaltatott *Brahms f-moll ötös* nem ilyen zavartalan műélvezet. A hangot egyik tényező sem meríti ki. Az egyik fölülről kanalaz, a másik rá csap. Különösen a *scherzo* harsány zongora-kommandója rítt ki a vonós belcantóból.

(G. E.)

Hangversenyek

VI. Filharmoniai-est hétfőn, vez. Fricsay, közr. Lénerék. Jegyek Koncertnél, Operában.

TANGÓHARMONIKA-
verseny döntőjének
HANGVERSENYE,
jazz-zenekarokkal. Zeneakadémia vasárnap fél 3 és 8. —

Ára:
60 fillér

Magyar Nemzet

Szombat
1948 március 6
IV. év 55. szám

A bírák áthelyezéséről szóló törvényjavaslatot elfogadta az országgyűlés

Implom Ferenc alelnök 10 óra 20 perckor nyitotta meg pénteken az országgyűlést. Napirend szerint következett a *bírák áthelyezéséről* szóló törvényjavaslat folytatólagos tárgyalása.

Orbán László (mkp): Pártom és a nemzeti függetlenségi frontba tömörült többi koalíciós párt nevében örömmel üdvözlöm a törvényjavaslatot, amely jelentős lépés előre igazságszolgáltatásunk demokratizálódása felé. Ha a magyar demokráciának és a közéletünknek különböző területeit vizsgáljuk, döntő és alapvető változásokat látunk. Új emberek, a nép emberei vannak mindenütt. A magyar demokrácia tengerében a *reakció szigeteként áll az igazságszolgáltatás.* Bizonyos körök részéről ezzel a törvényjavaslattal szemben ellenállást tapasztalunk. Ez arra mutat, hogy *helyes és jó törvényről van szó.* Nem új dolog a bírák áthelyezése vagy kényszernyugdíjazása. Az 1933 április 7-én kelt *német hitlerista törvény lehetővé tette, hogy a bírák és más közhivatalnokok például nem árja származás esetén áthelyezhetők vagy elbocsáthatók legyenek.* A demokratikus jogszabályok csikkadnak a nem demokratikus bírák kezében.

Balogh István: Tessék eljárni az ilyen bírák ellen!

Orbán László: Egyes bírák futni engedtek olyan spekulánsokat, akik mérhetetlen károkat okoztak az országnak. Hogy egy példát mondjak, itt vannak például a *lőperek.* Vajon a demokratikus jogszabályok meg tudták-e akadályozni, hogy a *lőperekben a dolgozó parasztok ellen hozzanak ítéletet?*

Lévay Zoltán (fmdp): Rossz volt a jogszabály.

Kommunistáknál: *A bíró volt rossz.*

Lévay Zoltán: És ha áthelyezzük, jobb lesz?

Orbán László: Amíg új törvényeket hozhatunk, addig az ideig is fontos, hogy olyan bírák legyenek ott, akik a *nép szolgálatában is az igazság szolgálatában állanak.* A javaslatot *elfogadom.*

Alvinczy Imre a javaslat hibáiról

Alvinczy Imre (fmdp): Orbán László felette azt a kérdést, van-e joga a demokráciának, hogy a maga képére alakítsa át az igazságszolgáltatást. Erre csak az lehet a feleletem: nemcsak joga, hanem kötelessége. Vannak azonban szempontok, amelyekben legnagyobb sajnálatomra nem értek egyet Orbán képviselő úr tiszteletreméltó álláspontjával. A javaslattal *politikamentesen* kívánok foglalkozni. Az igazságügyminiszter úr azt mondotta, *nem lehet elválasztani a jogot a politikától.* Viszont én úgy látom, más a *jogalkotás* és más a *törvény alkalmazása, a jogszolgáltatás.* A jogot szolgáltató, a törvényt alkalmazó bíró nem a maga szuverén akaratát érvényesíti az eléje kerülő perben, hanem *a nép akaratából hozott és alkotmányosan kihirdetett jogszabályokat érvényesíti.* Az «adós fizess» elve alapján alkotott jogszabály szerint a bíró marasztaló ítéleteket kénytelen hozni a gyengébb terhére akkor is, ha a két szembenálló fél között *nagy vagyoni aránytalanság áll fenn.*

Somogyi Miklós (mkp): Akkor is, ha *nyugatosok követelnek vissza jogtalanul elkobzott dolgokat?*

Alvinczy Imre: 1934-ben a kényszernyugdíjazási törvényjavaslatban is volt bizonyos intézkedés a bírákra nézve. A felsőházi tárgyaláskor a bírák kényszeráthelyezésére és nyugdíjazására vonatkozó részt azonban a közvélemény nyomására *kénytelenek voltak visszavonni.*

Földes Mihály (mkp): Azért, mert a *fasiszták nem tudtak egymással megegyezni.*

Alvinczy Imre: A javaslat 1. §-a felhatalmazza az igazságügyminisztert — *a mindenkori igazságügyminisztert* —, hogy főfelügyelete alatt álló bármely bíróság ítélő bíráját más bírósághoz *áthelyezhessék,* a 3. § pedig jogot ad a bírák és ügyészek *nyugdíjazására.* Vajjon az a bíró, aki nem jó Budapesten, *jó bíró lesz-e Szolnokon és elég demokrata lesz-e, mondjuk, Nagykanizsán?* Ez az intézkedés, el tudom képzelni, hogy alkalmas lesz a *demokratikus szellemű és demokratikus felfogású bírák és ügyészek megtévesztésére.* Alkalmas lesz arra, hogy a legjobb szándékú és legdemokratikusabb felfogású bíró is ne csak az eléje kerülő ügyet vizsgálja pártatlanul és szinte személytelen szemmel, hanem vizsgálja a perben szereplő egyének *társadalmi és politikai állását, kapcsolatait, pártállását és más személyi viszonyait és körülményeit.* A bíró is ember, a legtöbbje szegény, a munkájából keservesen élő családos ember. Nem kívánhatunk mindenkitől olyan heroizmust, hogy feje fölött az áthelyezés és kényszernyugdíjazás Damokles-kardjával *szembe merjen szállni, nemcsak magasabb helyről jövő utasítással, de enyhe kívánsággal vagy ezerféle módon kifejezhető óhajjal is.* Ha pedig ez így van, ha ez igaz, akkor ezzel a javaslattal, ha törvénnyé válik, *megástuk az ítélkezés szabadságának, függetlenségének és pártatlanságának sírját.* Ez annál is inkább fennállhat, mert semmiféle garancia nincs arra, hogy az 1949 december 31-én lejáró felhatalmazás hatályát *melyik kormány, melyik igazságügyminiszter hányszor fogja meghosszabbítani.* Én hiszem, hogy mindig demokratikus felfogású lesz az igazságügyminiszter.

Földes Mihály (mkp): Maga *hiszi,* én pedig *tudom,* hogy mindig demokratikus lesz.

Alvinczy Imre: A többi tisztviselői karhoz viszonyítva, aránylag *a bírói kar van legkisebb százalékban érintve a fasizmusban.* Ha vannak meg nem felelő bírák és ügyészek, azokat a demokrácia érdekében a legsürgősebben el kell távolítani. *Deák* Ferenc, a haza bölcse, mondotta: «A társadalom első és legfontosabb hivatása a *független bíráskodás*». Kialakult az az alkotmányjogi felfogás, hogy a bíró ítélkezésében minden *külső befolyástól és felelősségrevonástól mentesen, csak a törvények és törvényerejű szokások alapján ítéljen.* A bírói függetlenséget és a bírák elmozdíthatatlanságát már az 1848. évi XIX. tc. kimondotta. Kénytelen vagyok megállapítani, hogy a kényszernyugdíjazás puszta lehetősége is alkalmas arra, hogy az ítélőbírót az *állandó zaklatottság állapotában tartsa, megfélemlítse és hozzájáruljon ahhoz, hogy a bíró a hivatalos eljárásban szükséges biztonságérzetét elvesztse.* Az eddigi törvények is módot adnak arra, hogy a bírákkal szemben *fegyelmi úton* el lehessen járni. A javaslatot pártom és a magam nevében *nem szavazhatom meg.*

Halász Aladár (rp) a javaslatot elfogadja.

Az igazságügyminiszter felszólalása

Ries István igazságügyminiszter: Egyes felszólalók mult századbeli törvényekre hivatkoztak. Le kell szögezni, hogy Magyarország *királyság* volt, most pedig *köztársaság.* Az alkotmány tehát alapjában változott meg. Köztudomású, hogy régebben a bírói függetlenség csak *fikció* volt. Elég volt egy előléptetés, hogy a kormány számára kedvező ítéleteket hozzanak. Ott volt például *Töreky.*

Halász Alfréd (szocdem): *Más a Horthy-igazság és más a demokratikus igazság.*

Ries István: A régi bíróság például egy vörös katonát, akit 1919-ben hivatalból rendeltek ki egy lakás igénybevételére, *zsarolásért és magánlaksértésért ítélték el.* Ebből is látszik, hogyan lehet valamilyen törvényt magyarázni. Az a tény, ha valaki *nem volt fasiszta, az még nem teszi őt demokratává.* Nekünk pedig demokrata bírákra van szükségünk. Távol áll tőlünk, hogy ez a törvény üldözésnek az eszköze legyen. A bíró áthelyezhetősége semmi összefüggésben nincs a bírói függetlenséggel. A bíró benne él egy baráti körben: *itt van a veszély.* Azért kell az áthelyezés. Én itt egy Kicsit *szégyellem magamat* a bizottsági kisebbségi vélemény miatt, amelyet olyan három képviselőtársam írt alá, akik *jogászok.*

Az országgyűlés a javaslatot *általánosságban* elfogadta.

A részletes tárgyalásnál elvetették *Mateovics* Ferenc (dnp) képviselőnek azt a javaslatát, hogy a törvényjavaslat érvényességének határidejét *1948 július 31-re* korlátozzák és hogy a bírák csak *egy esetben* legyenek áthelyezhetők. Ezután a Ház *részleteiben is elfogadta a javaslatot.* Az elnök javaslatára úgy döntött a Ház, hogy legközelebbi ülését március 15-én tartja a *szabadságharc emlékéről szóló törvényjavaslat tárgyalásával.*

Nógrádi államtitkár a Függetlenségi Frontról

Miskolcról jelentik: A két munkáspárt csütörtöki összevont diósgyőri pártnapján megjelent *Nógrádi* Sándor miniszterelnökségi államtitkár is és a két párt egymáshoz való viszonyáról beszélt.

Ismertette azt az erőfeszítést, amelyet a Magyar Kommunista Párt a munkásegység megteremtése érdekében kifejtett, azért, hogy előkészítse az egységes munkáspárt megalakítását. Gyökeres változás történt belpolitikánkban — mondotta. — Tudomásul kell venni mindenkinek ebben az országban, hogy a népi demokráciákat áthidalhatatlan szakadék választja el a nyugati államok úgynevezett demokráciáitól.

A szociáldemokrata párt válságának lényegét abban látja az államtitkár, hogy a párton belül a munkásegység gondolata összeütközött a munkásárulással, vagyis az amerikai nagytőke csatlósai, mint amilyenek *Faragó László, Kéthly* Anna, *Bán* Antal, *Szeder* Ferenc, harcot kezdtek a népi demokrácia híveivel. Ma már ez a harc eldőlt. Az államnak a munkásosztály lett az igazi vezetője és természetes szövetségeseivel, a parasztsággal és a haladó értelmiséggel együtt az államhatalomnak birtokosa. És hozzá olyan *biztonsággal,* hogy nincs erő, mely ezt a hatalmat a nép kezéből ki tudná csavarni.

A fúzió kérdésével foglalkozva, kijelentette az államtitkár, hogy az egységes munkáspártban egységes akaratnak, egységes politikai felfogásnak és egységes taktikának kell érvényesülnie.

Végül a népi összefogás jelentőségére hívta fel a hallgatóság figyelmét. Meg kell erősíteni a nemzeti függetlenségi frontot — mondotta. — Át kell építeni a magyar demokrácia népi frontjává, mely összefogja a nagy demokratikus pártokat és a demokratikus szervezeteket. A legszélesebb népi alapokra helyezkedik és biztosítja az egységes irányítást a népi demokrácia vezetésében.

A pártnapon ezután még többe felszólaltak és részben helyi jellegű, részben országos politikai kérdésekkel foglalkoztak.

Hivatalos finn nyilatkozat a finn-szovjet szerződés ügyében

Stockholmból jelenti az *MTI:*

Helsinkiből érkezett sajtójelentések szerint a finn szociáldemokrata párt csütörtökön közölte *Paasikivi* elnökkel, hogy a szovjet-finn szerződés kérdésében *kívánatosnak tartja a tárgyalások megindítását.* Hasonló álláspontra helyezkedett a svéd néppárt. Az agrárpárt, tehát a negyedik és utolsó kormánypárt válaszát péntekre várják.

Hangsúlyozta a külügyminisztérium szóvivője, hogy a Szovjetúnió részéről semmi sem történt, amit az ország belügyeibe való beavatkozásnak lehetne nevezni, sem a három évvel ezelőtt megtartott országgyűlési választások alkalmával, sem az után.

A moszkvai rádió jelenti:

A demokratikus finn közvélemény és sajtó — írja az *Izvesztija* nemzetközi szemléjében — megelégedéssel fogadta a barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyujtási szerződés megkötésére irányuló szovjet javaslatot. Mind a két államnak fontos ugyanis, hogy megszilárditsa egymással jószomszédi kapcsolatait, fenntartsák a békét és biztonságot Európában.

A szovjet javaslat nyomán azonban a nyílt és titkos háborús uszítók *új rágalomhadjáratot indítottak a Szovjetúnió ellen.* Közöttük leghangosabb a *New York Times.* Ez a lap igyekezett kapcsolatokat felfedezni a Finnországnak tett szovjet javaslat és a nemrégen Csehszlovákiában lejátszódott események között. A szánalmas kisérlet a rágalmazóra vágott vissza s csupán azt leplezte le, miért háborítja fel ezeket a köröket a szovjet javaslat. Amikor Csehszlovákia nyugat felé fordult az eredmény München lett s az ország függetlenségének elvesztése. A Szovjetúnió segítségével szerezte vissza függetlenségét és kiépítette barátságát a Szovjetúnióval, *ekkor kapott Csehszlovákia függetlensége gránitszilárd alapokat.* Ez fáj a *New York Times* tollforgatóinak és a hasonló rágalmazóknak. Ezért acsarkodnak a szilárd demokratikus békéért elszántan harcoló Szovjetúnió ellen.

Benes elnöknek hosszabb pihenőt rendelt orvosa

Prágából jelenti a *Reuter:*

A tájékoztatási minisztériumból származó közlés szerint *Benes* csehszlovák köztársasági elnöknek orvosa teljes nyugalmat rendelt. Ehhez hozzátették, hogy az elnök, akinek betegségéről szóló hírt szerdán már hivatalosan megerősítették, *még nem tért vissza Prágába vidéki otthonából.*

Az *MTI* prágai jelentése szerint *Gottwald* második kormánya pénteken megtartotta első miniszterülését. Gottwald miniszterelnök hangsúlyozta, hogy miután a nép harcia elsöpörte a reakciót, a kormány ismét tiszta légkörben folytathatja munkáját. Nagy munkával pótolni kell mindazt, amit elmulasztottak. A kormány ezután jóváhagyta a szlovák megbizottak testületének uj összeállítását, majd elhatározták, hogy a 12—20 éves gyermekek és a felnőttek kenyéradagját havonként egy kilogrammal felemelik. Ezt további kenyéradag-emelések fogják követni, amit a Szovjetúnió gabonaszállításai tesznek lehetővé.

A miniszterülés ezután megkezdte annak a kormányprogramnak tárgyalását, amelyet Gottwald miniszterelnök március 10-én, szerdán terjeszt a nemzetgyűlés elé.

Csehszlovák politikai körökben egyébként biztosra veszik, *hogy a nemzetgyűlés 300 tagja közül legalább kétszáz támogatja Gottwald második kormányát.*

A *Rudé Pravo* jelentése szerint a kommunista párt erélyes tisztogatást követel a parlamentben. Hét szociáldemokrata, 13 katolikus néppárti és legalább 30 cseh szocialistapárti képviselő kizárását tervezik. A csehszlovák szociálista párt akcióbizottsága kiáltványban hangsúlyozza, hogy a párt jövőben a valódi szocializmus és a demokrácia útját követi, híven együttműködik Gottwald kormányprogramjának sikeres megvalósításában.

A prágai napilapok az amerikai laptudósítókkal kapcsolatban a válság idejére vonatkozóan «gengszter-módszerekről» írnak. A közelmultban sok amerikai ujságban megjelent egy «beszélgetés», amelyet egy *Hal Lehrman* nevű amerikai ujságíró folytatott volna «bizalmasan» Benes csehszlovák elnökkel. A tájékoztatásügyi minisztérium és a köztársasági elnöki hivatal gondos vizsgálata során kiderült, hogy Hal Lehrman 1946 júniusában járt Prágában, de *sohasem került az elnök közelébe.* Az amerikai lapokban emlegetett «beszélgetés» egyáltalán meg sem történt.

Az *MTI* hágai jelentése szerint *Serge Langro* tábornok, Csehszlovákia hollandiai követe lemondott tisztségéről. A washingtoni csehszlovák nagykövetség valamennyi tisztviselője helyénmaradt, *Slavik* nagykövet disszidálása után, csupán két amerikai állampolgárságú alkalmazott hagyta el munkahelyét. A nagykövetséget ügyvivőként *Hancs* követségi tanácsos vezeti.

Az angol rádió washingtoni jelentése szerint *Lovett* külügyi államtitkár közölte, hogy az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország folytatják tárgyalásaikat Csehszlovákiával kapcsolatban.

Az *Exchange Telegraph* ankarai jelentése szerint Csehszlovákia törökországi ügyvivője, *Krupka,* lemondott állásáról és elhatározta, hogy Londonba utazik. *Kojowrat* követet visszahívták Prágába.

Újabb szovjet jegyzék Amerikához a távolkeleti hajózás ügyében

A moszkvai rádió jelenti:

A szovjet külügyminisztérium — mint ismeretes — nemrégiben jegyzéket intézett a moszkvai amerikai nagykövetséghez és felhívta a figyelmét arra, hogy a Japán- és Sárga-tengeren az amerikai repülőgépek megsértik a hajózás szabadságát. Amerikai részről mindeddig nem válaszoltak a jegyzékre. Időközben a szovjet kormány újabb adatokat kapott, hogy az amerikai repülők továbbra is megsértik a hajózás szabadságát a távolkeleti vizeken. *A szovjet külügyminisztérium ezért újabb jegyzéket intézett a USA moszkvai nagykövetségéhez* és újból felhívja az ügyre az amerikai kormány figyelmét. A szovjet kormány — mondja a jegyzék — ragaszkodik ahhoz, hogy az amerikai kormány haladéktalanul tegyen intézkedéseket hasonló esetek meggátlására *(MTI)*

A jövő hét elején aláírják a nyugati államok szövetségi szerződését

Párisból jelenti az *MTI:*

Az *Humanité* brüsszeli különtudósítója beszámol a nyugati katonai blokk megalakításával kapcsolatban megindult öthatalmi tárgyalásokról. A nyugati blokkszerződést, a tudósító szerint, a jövő hét elején írják alá.

Angolszász forrásból származó értesülések szerint a katonai szerződés megkötése után *az öt ország hadserege amerikai felszerelést és hadianyagot, továbbá radar-készülékeket kap.* A párisi *Daily Mail* párisi félhivatalos körökben úgy értesül, hogy felállítják a „Nyugati Unió kombinált vezérkari főnökségét", amely főbb vonalaiban a háború alatti létesített angol-francia közös vezérkari főnökséghez hasonít majd. A *Daily Mail* brüsszeli tudósítója úgy értesül, hogy az öthatalmi szerződés messze túlhaladja a mult évben Dunkerqueben aláírt angol-francia szerződést.

Rómából jelenti az *MTI:*

Az *Unita* szerint a Marshall-tervben résztvevő államok értekezletén az amerikai külügyminiszter előre áthatólag felszólítja a 16 állam kormányát, hogy *csatlakozzanak a Brüsszelben megkötött öthatalmi szerződéshez.* Ha ilymódon megalakul a nyugati hatalmi tömb — írja az *Unita* —, a tagállamok légi és tengerészeti támaszpontokat biztosítanak Amerikának, amely viszont szavatolja „területi és politikai biztonságukat".

Párisból jelenti az *AFP:* A francia kommunista párt politikai bizottsága állástfoglal olyan nyugati szerződés megkötése ellen, amely a londoni és párisi kormányt a legrövidebb időn belül az Egyesült Államok kormányának védnöksége alá vonná.

A külpolitika hírei

Az olaszországi általános választásokra 27 párt nyujtotta be listáját. A *Saragat*-féle kisebbségi szocialista párt és az olasz agrárpárt, kevéssel a határidő lejárta után jelentkezett, a két lista elfogadása még kétséges.

◆

Pótválasztás volt Angliában, a Manchester közelében lévő Wigan választókerületben. *Foster* munkáspárti jelölt 11.000 szótöbbséggel győzött konzervatív ellenfelével szemben.

◆

Az amerikai Képviselőház területi bizottsága törvényjavaslatot terjesztett be, hogy Alaskát negyvenkilencedik tagállamként vegyék fel az USA államszövetségébe.

◆

Jugoszlávia papasszal fordult az UNO gazdasági és szociális tanácsához, mert az Egyesült Államok nem hajlandó visszaszolgáltatni az ország letétbehelyezett aranytartalékát. A gazdasági tanács úgy döntött, hogy az ügyben nem tekinti magát illetékesnek.

◆

Az amerikai munkaközvetítő irodák adatai szerint januárban a munkaközvetítésre jelentkező új munkanélküliek száma december hónaphoz képest 30 százalékkal emelkedett.

◆

Gerhardt Eisler zeneszerzőt és három más kommunista vezetőt, akiket az Ellis Island táborban tartanak, és kiutasítási eljárást folytatnak ellenük, kórházba szállították, mert a mult hét óta éhségsztrájkot folytatnak.

◆

Sforza olasz külügyminiszter beszámolt a miniszteriánácson Olaszországnak az európai ujjáépítési tervben való részvételéről. Azt állította, hogy az ujjáépítési terv kizárólag gazdasági természetű és békés szándékú. Közölte, hogy William *Jowitt* angol lordkancellár római tartózkodása alatt értékes megbeszéléseket folytatott az olasz kormány tagjaival.

Tildy Zoltán köztársasági elnök a Magyarok Világszövetségének védnöke

A Magyarok Világszövetségének újonnan megválasztott elnöksége pénteken délelőtt tisztelgő látogatást tett a magyar köztársaság elnökénél és felkérte, hogy a szövetség védnökségét fogadja el. Tildy Zoltán örömmel fogadta el a szövetség felajánlott védnökségét.

A magyar-angol export-import

A londoni rádió jelenti:

Budapesti hivatalos kimutatások szerint Magyarország Angliából január folyamán 534.000 font értékű árut importált és ugyanez alatt az idő alatt 550 ezer font értékű árut exportált Angliába.

Egész népünk ügyévé vált a mezőgazdaság átszervezése

A termelőszövetkezeti mozgalom időszerű feladatai a Termelőszövetkezeti Tanács ülésén

A Termelőszövetkezeti Tanács pénteken ülést tartott, amelyen megjelent *Losonczi* Pál földművelésügyi miniszter is. *Barta* András, a füzesabonyi Petőfi Tsz elnöke nyitotta meg az ülést, majd *Tisza* József, a Termelőszövetkezeti Tanács titkára vitaindító előadásában ismertette a szövetkezeti mozgalom időszerű kérdéseit.

Elmondotta a többi között, hogy a termelőszövetkezetek fejlődésével *új helyzet állott elő: a tömeges szervezés befejező szakaszához értünk*, amikor az erőket teljes egészében a tsz-ek politikai, gazdasági megszilárdítására kell irányítani. Az eddigi eredmények világosan mutatják, hogy az élet igazolta a VII. pártkongresszus célkitűzését, valamint a mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó későbbi határozatok helyességét. Tény, hogy *a tömeges belépések befejezésének szakaszához minden nagyobb hiba elkövetése nélkül jutottunk el, a parasztság hangulata jó, egész népünk ügyévé vált a mezőgazdaság átszervezése.* Most arra kell törekednünk, hogy *közös ügy maradjon a tsz-ek politikai és gazdasági megszilárdítása.*

Az országszerte most zajló zárszámadásokról szólva az előadó hangsúlyozta, hogy a termelőszövetkezetek egy részénél — elsősorban az elmúlt év kedvezőtlen időjárása, a sorozatos elemi csapások következtében — a munkaegység utáni részesedés a tervezettnél alacsonyabb, sok helyütt azonban a munkafegyelem hiánya, vagy a vezetés hibái miatt vannak mérleghiányok.

A tsz-ek üzemi tervei évről évre javulnak, s már most megállapítható, hogy *az idei tervkészítés jobb a tavalyinál.* Igen fontos, hogy *a közös gazdaságok üzemtervei legyenek összhangban a népgazdasági tervekkel.* Törekedjenek arra a termelőszövetkezetek, hogy a közös gazdaság és a háztáji gazdaságok együttesen *adjanak megfelelő alapot a felvásárlási tervek túlteljesítésére.* Olyan terveket készítsenek a szövetkezetek, amelyeket megfelelő erőfeszítés mellett teljesíteni tudnak, sőt bizonyos mértékig túl is teljesíthetnek. Az idei beruházásokról szólva, elmondotta, hogy *az állam 1 milliárd 360 millió forint értékű beruházási támogatást ad a szövetkezeteknek.*

A vitaindító előadás után a tanács tagjai a szövetkezeti mozgalom számos kérdéséről mondották el tapasztalataikat. Hangsúlyozták, hogy a szövetkezetekbe tömörült parasztság munkakedve, hangulata országszerte kedvező eredményekkel biztat a további előrehaladást illetően. Ugyanakkor felhívták a figyelmet a közös munkát helyenként még gátló körülményekre is. Többek között bírálták a bürokratikus nehézségeket, amelyek az igazgatási szervek, a termeltető és felvásárló vállalatok, valamint a termelőszövetkezetek együttműködését kedvezőtlenül befolyásolják.

A vitában *Losonczi* Pál földművelésügyi miniszter azokról a feladatokról beszélt, amelyek a tsz-ek megszilárdításában a Tanács tagjaira várnak. Mint mondotta, az *új tsz-eknek nem kell végigjárniuk az új út összes kezdeti nehézségeit, hiszen a régebbi, közös gazdaságok tapasztalatai rendelkezésükre állanak.*

A földművesszövetkezetek a falu szocialista fejlesztéséért

Az Országos Földművesszövetkezeti Tanács pénteken ülést tartott az Újvárosháza tanácstermében. Részt vett a tanács munkájában *Fehér* Lajos, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Nagy* Dániel, az Elnöki Tanács elnökhelyettese, *Nyers* Rezső pénzügyminiszter, *Tausz* János belkereskedelmi miniszter, *Erdős* József, az OKISZ elnöke, *Dégen* Imre, az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója, *Ligeti* László, a KPVDSZ főtitkára, *Nánási* László, a SZÖVOSZ felügyelőbizottságának elnöke és a társminisztériumok több vezető munkatársa.

Az ülésen *dr. Tatár-Kiss* Lajos, a SZÖVOSZ elnöke számolt be a földművesszövetkezeti szervek 1961. évi tervéről és az ezzel kapcsolatos főbb feladatokról. Kiemelte, hogy a földművesszövetkezetek már több mint egy évtizede *sokoldalúan segítik a termelőszövetkezeti mozgalom fejlődését és megerősítését.* Az elmúlt másfél évben például *1200 szakcsoport és társulás alakult át termelőszövetkezetté* és mintegy húszmillió forint értékkel növelték a közös vagyont. 1320 földművesszövetkezeti szakember ment át dolgozni ebben az időszakban a tsz-ekbe, illetőleg a tanácsi szervekbe. A patronáló munkában 228 földművesszövetkezeti agronómus és csaknem 800 könyvelő vett részt.

Már az elmúlt évi felvásárlási munkában is érezhető volt a tsz-ek nagyarányú fejlődésének hatása. 1960-ban több mint 68 ezer holdon termeltek szerződéses alapon zöldséget a tsz-ek, ami az egész leszerződött terület 85 százaléka volt. *A földművesszövetkezetek felvásárlási tevékenysége az idén tovább bővült.* A hálózat fontos feladata, hogy a háztáji gazdaság árutermeléséből is minél több baromfit, tojást, tollat, zöldséget, gyümölcsöt és egyéb termékféleséget vásároljon fel.

Az Országos Földművesszövetkezeti Tanács dr. Tatár-Kiss Lajos, beszámolója alapján elfogadta a SZÖVOSZ 1961. évi tervét. Eszerint *a földművesszövetkezetek az idén 3318 millió forint értékű mezőgazdasági terméket vásárolnak fel,* 22 százalékkal több zöldséget és 50 százalékkal több gyümölcsöt adnak a tavalyinál a belföldi piacra.

Nagy sikerrel szerepel a magyar bútoripar a párizsi nemzetközi bútorkiállításon

Párizsban megnyílt a nagy nemzetközi bútorkiállítás, amelynek 50 000 négyzetméternyi területén *tizenhat ország mintegy kilenczász bútorgyára mutatja be gyártmányait.* A kiállítás kizárólag üzleti jellegű. A legújabb bútorcsodákat a nagyközönség nem láthatja, csupán a gyárosok és a kereskedők találkozóját akarják itt létrehozni.

Újdonság, látnivaló akad bőven a kiállításon. Az olasz gyárak merészvonalú hálószobabútorai, a skandináv országok bútoriparának újszerű, ízléses darabjai mellett, különleges ötletek állítják meg körútjukban a nézőket, ilyen például a zongoraszékszerűen forgatható fotőj, bárszekrény beépített hűtőszekrénnyel, bolyhos nylonból készült és szőrmehuzat benyomást keltő dívány stb.

Magyarország bútoriparát az Artex kiállítása képviseli a hatalmas nemzetközi találkozón. Egy barokk cseresznyehálón, egy modern vonalú mahagóni-hálón és egy empírestílusú, ugyancsak mahagóni ebédlőn kívül úgynevezett »kisbútorok«: intarziás bárszekrény, szalon- és tálalóasztalok egészítik ki a kiállítás anyagát.

Ezek a budapesti kisipari szövetkezeteknek, valamint a kisipari exportra termelő irodának szállító magániparosoknak a munkáját dicsérik. A párizsi kiállítás első napján számos külföldi kereskedő érdeklődött a bemutatott magyar bútorok iránt. Jelentkezett több olyan külföldi cég is, amely már eddig is üzleti kapcsolatban állt bútoriparunkkal. A francia szaksajtó ugyancsak érdeklődést tanúsít a magyar bútorok iránt.

A kiállítás megnyitásán megjelent *Vince* József párizsi magyar követ is.

A Velencei-tó országos üdülőhellyé fejlesztéséről

tanácskoztak Székesfehérvárott

A Velencei-tavi Intéző Bizottság pénteken Székesfehérvárott ülést tartott. *Olt* Károly, Fejér megye országgyűlési képviselője, az intéző bizottság elnöke beszámolt a tó vidékének múlt évi fejlődéséről és növekvő idegenforgalmáról. Tavaly *meggyorsult a tópart fejlesztése.* Egy esztendő alatt körülbelül tíz és félmillió forintot ruháztak be a tóparti építkezésekbe.

Az elmúlt évben *fellendült a telekvásárlás.* Gárdonyban a felparcellázott 474 telek közül csaknem valamennyit megvásárolták. A következő négy esztendő alatt Agárd, Gárdony és Velence község határában körülbelül *négyezer nyaraló építésére alkalmas telket bocsátanak áruba a tóparton, vagy a közvetlen közelében.*

Az idén Gárdony és Velence határában 450 telket osztanak ki. A vendéglátó vállalatok 1,3 millió forintot fordítanak az üdülő vendégek jobb ellátására, mozgó büfét, bisztrót rendeznek be. Agárdon korszerűen felszerelt *170 személyes sátortábort* állítanak fel. *Összesen 4,4 millió forintos beruházással fejlesztik a tópartot 1961-ben.*

A beszámolót követő vitában *Kocsis* Árpád, az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgató helyettese és dr. *Fóris* Gyula, az OVF főmérnöke bejelentette, hogy a fejlesztés fontos alapvető feltételére, *a tó vízszintjének rendezésére a harmadik ötéves tervben kerülhet sor,* de már előbb is életbeléptetnek bizonyos vízgazdálkodási intézkedéseket. Sok életrevaló javaslat hangzott még el, hogy a tó vidékét az intéző bizottság szándéka szerint *országos üdülőhellyé fejlesszék.*

KIUTALÁS NÉLKÜL!

Sóder, homok eladása, szállítása
Budapesten gépkocsival, vidékre vagon feladás útján

SZÁLLITÁS ÉJJEL-NAPPAL!

Fővárosi Szállítási Vállalat
FŐSPED — FŐTEFU

III. sz. kirendeltség, VIII. Dobozi u. 25.
Telefon: 138—071, 131—407

Sekou Touré távirata Dobi Istvánhoz

Sekou Touré, a Guineai Köztársaság elnöke meleghangú táviratban mondott köszönetet *Dobi* Istvánnak, az Elnöki Tanács elnökének, köztársasági elnökké történt ismételt megválasztása alkalmából küldött jókívánságaiért.

A magyar katonai küldöttség látogatása szovjet repülőknél

A *Czinege* Lajos altábornagy, honvédelmi miniszter vezette, Szovjetunióban tartózkodó magyar katonai küldöttség pénteken látogatást tett a moszkvai helyőrség egy alakulatánál, ahol megismerkedett a légierő berendezésének technikájával. A vendégeket Sz. I. *Rugyenko* légügyi marsall kísérte.

A KNEB ülése

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság pénteki ülésén megvitatta és jóváhagyta az 1961. évi beruházások koncentráltságának és műszaki-gazdasági alapozottságának vizsgálati programját. Továbbá tudomásul vette az elnökség beszámolóját, amely szerint a Minisztertanács elfogadta a tanácsi helyiipari vállalatok gazdálkodásáról szóló jelentést. A gazdasági bizottság elfogadta a diákotthonok és kollégiumok helyzete, a ruházati kereskedelmi készletek alakulása, a söripar átszervezése, valamint a nagyberendezések exportjának vizsgálatáról készített jelentéseket.

Békegyűlés Miskolcon és Salgótarjánban

A szakszervezetek Borsod megyei tanácsa, valamint a Hazafias Népfront Borsod megyei és miskolci városi bizottsága pénteken este Miskolcon a szakszervezeti székházban békegyűlést tartott. *Németh* Imre országgyűlési képviselő megnyitója után a több száz főnyi hallgatóság előtt *Szakasits* Árpád, az Országos Béketanács és a Magyar Újságírók Országos Szövetsége elnöke tartott beszámolót a nemzetközi helyzetről, a békemozgalom időszerű feladatairól.

Pénteken megyei békegyűlést tartottak Salgótarjánban. A békegyűlésen — amelyen Nógrád megye békemozgalmának vezetői vettek részt — dr. *Mihályfi* Ernő országgyűlési képviselő, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének tagja, a Magyar Nemzet főszerkesztője méltatta a moszkvai nyilatkozat és békekiáltvány jelentőségét.

A szocialista falu tervpályázat vitája

A Magyar Építőművészek Szövetsége pénteken vitát rendezett a szövetség székházában *a szocialista falu tervpályázatra* beérkezett legjobb művekről. A tervezőintézetek több mint 100 mérnöke vett részt a megbeszélésen. Csehszlovák építészek is érkeztek a vitára Pozsonyból. A terveket a vitában elhangzott bírálatok, javaslatok alapján kiegészítik, s elkészítik majd a szocialista falu végleges tervét. Az építőművész szövetség kiállításon is bemutatta a pályázat legjobb tervrajzait.

A lakosságot a legjobb minőségű áruval kell kiszolgálni

Az 1961. évi tervekről tárgyalt négy szakszervezetünk központi vezetősége

Pénteken ülést tartott a vasas, a textiles, a nyomdász és az építőipari szakszervezet központi vezetősége. A Vasas Szakszervezet ülésén *Csergő* János kohó- és gépipari miniszter ismertette az iparág időszerű kérdéseit. A miniszter elmondotta, hogy a kohó- és gépipar tavaly sok területen a tervezettnél jobb eredményeket ért el. A termelési terveket túlteljesítették, s előrehaladás történt a műszaki fejlesztésben is. *Az idei feladatok azonban az eddiginél sokkal nagyobb fejlődést igényelnek.* Ebben az esztendőben a kohó- és gépipar adja az ország teljes exportjának csaknem felét, ami megkívánja *a minőség további javítását, a műszaki színvonal emelését.* Ugyanakkor *a hazai lakosságot is a legjobb minőségű áruval kell kiszolgálni.* Ezért a Kohó- és Gépipari Minisztérium még az idén rendelkezést ad ki, amelynek az a lényege, hogy *a vállalatok csak a kifogástalan minőségű áruért kaphatják meg a hivatalos árlistán feltüntetett összeget,* ha az áru a kívántnál gyengébb, akkor csak alacsonyabb vételárat kapnak.

A Textilipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének ülésén megvitatták, hogyan segítheti a szakszervezet a lakosság kielégítő áruellátását. A textilipar termelése 5,2 százalékkal növekszik, és ennek a többletnek 90 százalékát a termelékenység javításával akarják elérni. A megnövekedett feladatok teljesítéséhez a szakszervezet gondoskodik a dolgozók munkakörülményeinek további javításáról. Az iparágban nyolc különösen fontos beruházást jelöltek meg és elhatározták, hogy mindegyiket a központi vezetőség egy-egy tagja figyelemmel kíséri.

Az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete ülésén, ahol megjelent *Rónai* Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke, *Kilián* József, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, az építésügyi miniszter első helyettese számolt be az építőipar ez évi feladatairól. Többek között elmondotta, hogy *mintegy 30 százalékkal több lakást kell átadni, mint tavaly.* A korszerű, folyamatos építés-szervezési módszerek és az építkezések átfogóbb gépesítésének kiterjesztésével 10 hónapra kell csökkenteni az új lakások építési idejét.

A Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének központi vezetősége pénteken ülést tartott. Részt vett az ülésen *Nyers* Rezső pénzügyminiszter, az MSZMP Központi Bizottságának tagja.

A szakszervezet különös gonddal segíti az ez évben befejeződő beruházások, köztük a Csepeli Papírgyár cellulózüzemének bővítését, a Diósgyőri Papírgyár kazánépítésének befejezését, az Ozalid-gyár fejlesztését, a Globus Nyomda rekonstrukcióját. A központi vezetőség tagjai elfogadták a munkaprogram-tervezetet, majd meghallgatták *Földi* Lászlónak, a könnyűipari miniszter első helyettesének tájékoztatóját *az iparág ez évi terveiről.*

A Magyar Népköztársaság berlini nagykövetségének fogadása

A Magyar Népköztársaság berlini nagykövetsége fogadást adott abból az alkalomból, hogy *az NDK-ban első ízben kiadták József Attila válogatott költeményeit.* A fogadáson megjelent Alfred *Kurella* professzor, a Német Szocialista Egységpárt politikai bizottságának póttagja, Alexander *Abusch* művelődésügyi miniszter, Arnold *Zweig*, a német Pen Club elnöke, valamint több más kiemelkedő író és művész.

A fogadáson Arnold *Zweig* és Stefan *Hermlin*, valamint *Mátyás* László magyar nagykövetségi tanácsos mondtak beszédet. A német költők József Attila-verseket adtak elő saját tolmácsolásukban.

A magyar Pen Club emlékérmeket adományozott a műfordítóknak. Az emlékérmeket *Vas* István nyújtotta át a német költőknek.

A fogadás meleg baráti légkörben folyt le.

Az Újságírók Nemzetközi Szervezetének elnökségi ülése

Prágában pénteken véget ért az Újságírók Nemzetközi Szervezetének kibővített elnökségi ülése. A tanácskozás résztvevői megvitatták és elfogadták a szervezet további tevékenységének tervét. Megállapították, igen széles lehetőségek nyílnak az újságírók nemzetközi baráti együttműködésének továbbfejlesztésére. Az Újságírók Nemzetközi Szervezetének elnöksége elismerően méltatta Jean Maurice *Hermann* francia újságíró munkásságát, aki tíz év óta tölti be a nemzetközi szervezet elnöki tisztségét.

Elkészült a rakacai víztároló

Az egyre fejlődő borsodi iparvidék vízellátásának megoldására 1958 nyarán kezdték meg *a rakacai mesterséges víztároló* építését. A patak völgyében két hegyvonulat között 800 méter hosszú gátat emeltek, amelynek magassága 8,5 méter. Ezzel duzzasztják fel a Rakaca vizét, s így az egykori legelők és kaszálók helyén *300 holdnyi mesterséges tó keletkezik*, amelynek átlagos vízmélysége öt és fél méter. A víztárolóban mintegy ötmillió köbméter vizet tudnak felfogni. Ezt a vízmennyiséget, elsősorban a nyári hónapokban, zsiliprendszeren át engedik a Bodva folyóba, s ezáltal egyenletessé teszik annak vízhozamát.

A rakacai völgyzárógát elkészült s most a tó felőli oldalát betonozzák, hogy a kimosódástól megóvják. Úgy számítanak, hogy két hét alatt elkészülnek ezzel a munkával, s utána megkezdik Észak-Magyarország legnagyobb mesterséges tavának feltöltését vízzel. A tavaszi olvadások idején a Rakaca-patak 240 négyzetkilométernyi vízgyűjtő területéről lefutó vizet már itt gyűjtik össze.

Az élelmiszerboltok 80 százalékát önkiszolgálóvá alakítják a következő öt évben

A következő öt évben a belkereskedelem tervei szerint az új üzletek 90 százalékában bevezetik az önkiszolgáló és gyorskiszolgáló rendszert, a régi boltok közül pedig csaknem mindegyiket átalakítják. 1965-ig az élelmiszerboltak 80 százalékában bevezetik az önkiszolgálást, az iparcikküzletek és az áruházak 60 százalékában pedig az önkiválasztást és a gyorskiszolgálást. Országszerte körültekintő részletes terv szabja meg, hogy melyik boltot mikor alakítják át új rendszerűvé.

A következő években épülő új vendéglátóipari egységek közül már több lesz ön- vagy gyorskiszolgáló rendszerű. Elsősorban az üzemi étkeztetés területén honosodik meg az önkiszolgálás. Kiszámították, hogy az ilyen éttermekben a dolgozók fele annyi idő alatt ebédelhetnek meg, mint régen.

Sajtótájékoztató a termelőszövetkezetek pénzügyi kérdéseiről

A termelőszövetkezetek pénzügyi és hitel-gazdálkodásának időszerű kérdéseiről tájékoztatta dr. *Papp* Lajos, a földművelésügyi minisztérium főosztályvezetője és *Kovács* Sándor, a Magyar Nemzeti Bank mezőgazdasági igazgatója az újságírókat pénteken délelőtt a MUOSZ székházában.

FOLYÓIRATSZEMLE

VILÁGOSSÁG

A folyóiratnak, amelyről véleményt mondunk, mindössze három száma jelent meg eddig. Rövid pályafutása alatt máris nagy népszerűségre tett szert a *Világosság* — amit mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy megjelenésének másnapján már rendszerint nem lehet kapni az újságárusoknál.

Régi hiányt pótol ez a lap. A magyar történelemnek, irodalomnak legnemesebb hagyományai a nép felvilágosításáért, szellemi felszabadításáért folyó küzdelemhez kapcsolódnak — a tudománytalan nézetek, misztikus ködösítés, bigott előítéletek, retrográd filozófiai eszmék ellen folytatott világnézeti harc Janus Pannoniustól kezdve Csokonain, Berzsenyin, Petőfin át József Attiláig és Bornemisszától Szkhárosin, Apáczain, Martinovicson, Jókain, Mikszáthon át Adyig és a magyar marxistákig íróink, költőink, gondolkodóink és politikusaink legjobbjainak életprogramja volt. A folyóirat. olvassuk vezércikkében, amely a világosság szót írta címlapjára, büszkén vallja magát e nagy elődök folytatójának: szemléletmódjában, kritikájában és következtetéseiben természetesen tovább is kíván lépni, mint polgári, majd plebejusi elődei. A modern materialista világnézet térhódításának offenzív korszakában hívei és harcosai kezébe a tudományos érvek fegyverét adja.

Vizsgáljuk meg közelebbről a lap januári — harmadik — számának tartalmát. Felsorolásunk azért részletes, mert a folyóirat példányai nem juthattak el minden olvasónk kezébe.

„I. sz. 1961." című cikkében a lap a modern történettudománynak azt a gyakorlatát magyarázza meg, hogy a korábban alkalmazott, több vonatkozásban önkényes, kései eredetű és jórészt misztikus számításokon alapuló *»Krisztus előtt«* és *»Krisztus után«* kronológiai megjelölés helyébe miért lépett az *»Időszámítás előtt«* és az *»Időszámítás szerint«* meghatározás használata.

A vatikáni politika és az imperializmus kapcsolatáról szól *Köteles* István cikke. A szocializmus győzelmeitől megrettent Vatikán, írja, mint mindenkor, ma is annak az imperialista nagyhatalomnak a támogatását keresi, amely a kommunistaellenesség politikáját képviseli. A második világháború előtt a *náci Németország,* ma elsősorban az *USA* ez a nagyhatalom. Ugyanakkor Nyugat-Németország kancellárja, *Adenauer* személy szerint is »kedvelt fiúnk« a Vatikánban; a kancellárnak azt a kijelentését, hogy *»isten Európa megmentésének feladatát rótta a német népre«,* XXIII. János pápa rokonszenvvel fogadta.

Két természettudományos cikket közöl a lap. *Erdey-Grúz* Tibor akadémikus *A mikrofizikai idealizmus néhány kérdéséről* című, világos okfejtésű, érdekes írása a Heisenberg-féle bizonytalansági tétel és a kvantummechanika idealisztikus értelmezésének filozófiai vonatkozásaival foglalkozik. Az idealista filozófia, állapítja meg, előszeretettel választja ki önmaga igazolására azokat az összefüggéseket, amelyek a mindennapi gondolkodás számára még nem kézenfekvőek — bár tudományosan már tisztázottak — s az objektív valóság olyan területéről adódnak, ahol a tájékozottság nagy elmélyedést és tekintélyes absztrakciót igényel. Walter *Hollitscher* bécsi egyetemi tanár *(Az »istenbizonyítékok« a modern természettudomány fényében* címmel) folytatja az előző számban megkezdett fejtegetéseit, ezúttal annak a vitának alapján, amelyet az antimarxizmus »koronázatlan pápája«, G. *Wetter* jezsuita szerzetes nemrégiben Bécsben rendezett.

A jelenlegi vatikáni politikáról szóló elvi megállapításokat támasztja alá az az írás, amelyben *Tarján* Imre ismerteti a katolikus egyház kongói tevékenységét. Egy középkori esemény 90. évfordulója alkalmából *Balázs* György a legutolsó, 1870-es vatikáni zsinat történeti hátterét és lefolyását rajzolja meg; ezen a zsinaton erőszakolta ki *IX. Pius a pápai csalhatatlanság* dogmájának elfogadását. E dogmának a pápák ma már nemigen vehetik hasznát — most új módszerekkel kísérleteznek: *XXIII. János pápa 1962-re új, egyetemes zsinatot hívott össze.*

A Dokumentumok rovatban *Kossuth* Lajosnak IX. Pius pápáról írt sorait olvashatjuk; *Komlós* Aladár egy elfelejtett antiklerikális papköltő — Rónay István — életművét mutatja be. A lengyelországi tudományos ateizmus problémáiról *Sándor* Pál számol be. *Kazinczy, Móricz* Zsigmond, Janus *Pannonius* írásait is közli a lap. *»Halottlátó« Putnokon* címmel *Király* József egy vallási tébolyban szenvedő beteg pszichopatológiai kórképét rajzolja meg.

Változatos, a puszta címekkel is nagy érdeklődést keltő tematika. A cikkek színvonala magas, argumentációjuk világos és áttekinthető, tényanyaguk példásan megbízható. Ezeken az alapvető követelményeken túl: *a cikkek rendkívül érdekesek.* A tudományos értekezés módszereit éppúgy igénybeveszi a lap, mint a szépirodalomét és a publicisztikáét. Szellemesen és mozgékonyan rendszerint azokat az országokat és eseményeket állítja vizsgálódásainak homlokterébe, amelyek aktuális vonatkozásaiknál fogva számíthatnak a mai olvasó érdeklődésére.

A folyóirat publicisztikai elemekkel szerencsésen vegyített élvezetes, meggyőző történeti fejtegetései külön is elismerést érdemelnek. A természettudományos rész még nem ennyire kiegyensúlyozott; néhány ilyen témakörű cikk szakember-olvasót feltételez vagy legalábbis olyan olvasót, aki a fizika és filozófia mai problémáit, összefüggéseit magas szinten ismeri. Némi átmenetre, fokozatosságra lenne szükség.

Üdítőek a bátor, csattanós bajvívó-glosszák.

A Világosságnak sikerült megtalálnia hangját, stílusát, tudományosan képzett írógárdáját. s a társadalom legkülönbözőbb rétegeiből kikerült olvasótáborát, amely hónapról hónapra gyarapszik.

VALÓSÁG

A TIT társadalomtudományi folyóirata az elmúlt két esztendő alatt tekintélyt, rangot vívott ki magának. Tematikája igen bő. Számos olyan világnézeti, tudományos, művészeti és politikai problémát tárgyal a lap részletesen és alaposan, amelyek napjainkban megragadják az újságolvasó ember figyelmét. E kérdések mindegyikével, korlátozott terjedelménél és elsősorban tájékoztató jellegénél fogva a napisajtó nem foglalkozhat behatóbban. Például: a kongói események kapcsán nemrégiben szó esett arról, hogy a közeli jövőben előtérbe kerülnek az *afrikai nyelvek* problémái. *Fodor* István *(Afrika nyelvei és nyelvi problémái* című cikkében) részletesen igyekszik válaszolni a kérdésre. Ismerteti az afrikai nyelveket és nyelvcsaládokat, kifejti, milyen lehetőségek kínálkoznak az új afrikai országok állami, hivatalos nyelvének megteremtésében.

Mozgékonyan, frissen követi a lap a legújabb külpolitikai eseményeket. A volt gyarmatok és gyarmatosítók viszonyáról, a gyarmati hatalmak manővereiről *Kende* István számol be.

A lap legújabb számában két szovjet szerző: A. *Beljakov* és F. *Burlackij* a szocialista forradalom lenini elmélete és a jelenkor összefüggésének időszerű vonatkozásait elemzi. *Az imperializmus társadalmi válsága és a modern polgári szociológia* címmel *Hegedüs* András írt tanulmányt. Ismerteti a modern polgári szociológia legújabb nézeteit, a nyugati — főleg német és angol — szerzők újabb publikációinak elemzésével mutatja ki, hogy a modern polgári szociológia kísérletei — amelyek a *kapitalizmus keretében* kívánják megváltoztatni az emberi viszonyokat —, »utópiái« kudarcra vannak ítélve. *Pernye* András a zene és a közönség kapcsolatával foglalkozik.

A folyóirat Élet és nevelés című rovatában három figyelemre méltó cikket találunk. *Szarka* József oktatási rendszerünk továbbfejlesztéséről, *Faludi* Szilárd az iskolában nyújtandó műveltség reformjáról, *Lengyel* Dénes az irodalmi nevelés módszereiről ír. Mindhárom cikk érdekes, a gyakorlati reformmunkában felhasználható gondolatokban bővelkedik. E vitacikkek számát véleményünk szerint nem ártana szaporítani, akár úgy is, hogy egy-egy hozzászólás terjedelmét korlátoznák.

Az albertfalvai új lakótelep életéről *Faragó* Vilmos jegyzeteit közli a lap, *Tanner* József egy mátravidéki szövetkezeti falu történetét és jelenét ismerteti. Mindkettő gondos, felelősségtudó, érdekes írás.

Könyvkritikáiban, beszámolóiban, kritikai eszmefuttatásaiban a lap a külföldi szellemi élet legfontosabb megnyilvánulásait igyekszik bemutatni; többnyire jó áttekintést ad.

Tartalmához, színvonalához, szerkesztésének nagyvonalú koncepciójához modernebb külső illene.

Tamás István

Egy hét
BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

JEVGENYIJ MALINYIN szovjet vendégművész a hét érdekes, különleges meglepetését hozta számunkra. Már beszámoltunk az általa előadott *Grieg* zongoraversenyről, amely sok szempontból kielégítetlenül hagyott bennünket — ezúttal szólóestjét hallottuk. És ez a szólóest még önmagában véve is meglepetés volt: gyenge, bizonytalan kezdet után fokozatosan felfelé ívelő színvonal és befejezésként — világméretű zongorázás!

Beethoven C-dúr szonátájának előadásánál csak annyit sikerült megállapítanunk, hogy Malinyin zongorázása technikailag támadhatatlan. Ez persze már önmagában sem kevés — a Waldstein-szonáta első tételének nagy formája azonban nem mindenütt keltett egységes benyomást. A molto adagio viszont kissé egysíkú volt, leginkább a Rondo-tétel tetszett, amelyben már megcsillant a fiatal művész formakultúrája is. (A mi Beethoven-képünk talán egy fokkal heroikusabb!) *Prokofjev* IV. szonátájának csupán utolsó tételében éreztük meg a nagy szovjet komponista legsajátabb stílusjegyeit: fanyar modulációt, játékosan könnyed melódia-invenciót. A szünet utáni színvonal egyszeriben ugrásszerűen megemelkedett. *Szkrjábin* V. zongoraszonátájának előadása ragyogó képet festett az alkotó furcsa, sajátos egyéniségéről. aki már úgyszólván »mindent tudott«, csupán a zeneszerzéshez elengedhetetlenül szükséges *ökonómia* hiányzott kelléktáráből. Annyi modern harmóniai és szín-ötlet vetődik fel ebben a műben, hogy a hallgató szinte elmerül az új és új gondolatok áradatában, de az egész mű mégis csupán grandiózus vázlatnak hat és a szerző invenciója mindenütt csupán az »ötlet« előjelével jelentkezik. Annál hálásabb a mű — ha jó előadóra talál. Malinyin zárótétele akrobatikus teljesítménynek tűnt és egyben démonikus benyomást tett. A hírhedt Bartók-termi zongora szinte megifjodott keze alatt — és a közönség tartózkodása egycsapásra felengedett. A zárószámként felhangzó *Liszt* Mefisztó-kernigő viszont az 1956-os Liszt-verseny legnagyobb produkcióinak gyönyörű emlékét idézte. Malinyin nem merül el a Liszt-mű »cselekményében«, hanem mindvégig megőrizve Thomas Mann-ra emlékeztető kívülállását: felvázolja a képet és a közönséget a teljes azonosulásra kényszeríti.

A BERLINER-TRIÓ (Hans-Peter *Schmitz* — fuvola, Werner *Hapt* — gamba és Hans *Pischner* — cembalo) Bartók-termi hangversenye különleges élményt ígért a barokk zene hívőtáborának. »Korabeli zenét csak korabeli hangszeren lehet előadni!« — ezzel a programmal alakul ma világszerte a régi hangszerek játékosaiból álló kamaraegyüttesek és zenekarok egész sora. Ez mint *kizárólagos elv* elfogadhatatlan, de örvendetes, ha mint *lehetőséget* valóra váltják.

A vendég-trió fuvolistája csodálatos technikai felkészültséggel rendelkezik, a cembalista akkordjaira viszont »sziklavárakat lehet építeni«. A gambás némileg elmarad társai mögött — bár ez nagy részt annak köszönhető, hogy az ő bonyolult, sok húrú hangszere egészen különleges technikai feladat elé állítja játékosát. A műsor első felében *Telemann, Händel* és *Bach* trió-szonátáit hallottuk. Az együttes nemcsak hangszerösszeállításával, hanem előadásmódjával is hű maradt a nagy barokk hagyományokhoz: rögtönzött kadenciákat és gazdag díszítéseket hallottunk, amelyek nem szerepelnek a ránk maradt kéziratokban. De annak idején a szerző csupán a kompozíció *vázát* jegyezte le. (»Ne azt játszd, amit írtam és ne úgy, ahogyan írtam!« — ezt a figyelmeztetést olvashatjuk az egyik korabeli hangszeres iskolában!) A Berliner-trió a német barokk mesterek műveit tökéletesen tolmácsolta; de a műsor második felében szereplő *Couperin*-szvit és *Vivaldi* trió-szonáta kissé »németes«-nek tűnt. Az előbbinek csupán egy-két tánctétele hangzott »a Napkirály udvari muzsikusának« gáláns stílusában, az utóbbiban viszont nélkülöztük az olasz komponista áttetsző színeit.

THÉODORE VAVAJANNIS, az athéni állami szimfonikus zenekar vezető karnagya Antal István közreműködésével adott estét csütörtökön a Zeneakadémián.

Brahms Tragikus nyitányában csupán biztos kéztechnikájáról tudott meggyőzni bennünket, interpretációja nem volt túlzottan szín- és fantáziagazdag. A műsor második felében *Sosztakovics* V. szimfóniája ezzel szemben igen előnyös képet festett Vavajannis karnagyi tehetségéről. Sosztakovicsnak ez a nálunk ritkán hallható alkotása a nagy komponista legértékesebb vonásait mintegy sűrítetten foglalja magába. A lassú bevezetés markáns basszustémája mindjárt az első pillanatban megragadja a hallgatót és a gyors-rész még tovább fokozza a feszültséget. Hatalmas erők csapnak össze itt, de »az ember« győzedelmeskedik a megpróbáltatásokon. A Scherzo-ban érdekes módon Prokofjev-hatást észlelhetünk, míg a Finale a végsőkig letisztult hangon tesz hitet a küzdelem értelme mellett. Vavajannis erős kézzel ragadta meg a mű alapkonfliktusát és éber figyelmét egyetlen részlet sem kerülte el.

Az est zongoraszólistája, *Antal* István jelentős technikai felkészültséggel tolmácsolta Beethoven Esz-dúr zongoraversenyét. Az első tétel azonban mind dinamikailag, mindpedig érzelmiek tekintetében meglehetősen egysíkú, tárasztó volt: a folytonos forte-játék nem vált előnyére. Az utolsó tételben ugyanezt megbocsátottuk a művésznek, a középrész viszont néhány szép himnikus pillanatot hozott.

BERLIOZ ROMEO ÉS JULIA c. drámai szimfóniájának előadása a *Ferencsik* János vezényelte Állami Hangversenyzenekar Erkel Színházbeli estjén inkább érdekességével, mint igazi élményszerűségével hatott.

A megváltoztatandók megváltoztatásával Berlioz helyzete Szkrjábinéra hasonlít: fantasztikus ötletgazdagság párosul nála az ökonomikus érzék hiányával. A Romeo és Julia több mint kétórás, monumentális alkotás, melyben a szerző látnoki módon jövendöli meg az egész múlt század második felének zeneszerzői stílusát, eredményeit, Wagnert éppúgy, mint a Wagner-követőket. Ennek ellenére a híres Mab-scherzo és a szerelmi jelenet (a Trisztán főgondolatával — jóval Wagner előtt!) néhány epizódjától eltekintve, sehol sem találja meg a valódi zeneszerzői egyéniség sajátos hangját. Érezhetően úgy leigázza Shakespeare művének hatása, hogy az élmény már-már megbénítja közlő-tehetségét. *Szabó* Anita, *Réti* József és *Faragó* András minden erejüket megfeszítették, hogy »szerepeikből« kihozzák azt, ami bennük rejlik és ez majd mindenütt sikerrel is járt. Ennek ellenére úgy érezzük, hogy Berlioz műve felett alaposan eljárt az idő.

Pernye András

Ascher Oszkár előadóestje
az Egyetemi Színpadon

Négy évtizeddel ezelőtt, 1921-ben állt először a pódiumra a magyar vers és szépprózа egyik leghivatottabb propagátora, Ascher Oszkár.

Sajátos művészetével, egyszerű, póztalan, önmagát háttérbe szorító és csak a művet hangsúlyozó stílusával most az Egyetemi Színpadon találkoztunk *A versmondás művészete* című sorozat harmadik estjén. Ascher ezen az önálló esten három óránál hosszabb időt a humornak szentelt. A humor minden árnyalatát bemutatta, *Goethe* szelíden, *Voltaire* metszően ironikus epigrammáitól, *Mikszáth* gunyoros tárcáján át, *Mark Twain* vaskos szatírájáig. A magyaron kívül kilenc nemzet írói szólaltak meg, klasszikusok és modernek, az időszámítás előtt élt latin költőtől a kortárs szovjet lírikusig. A műsor második felében a magyar irodalom néhány gyöngyszeme hangzott el. itt is századokat ölelve át. *Kriza* János népköltészeti gyűjtéséből egy bájos mesével kezdve a sort és a napokban elhunyt *Gádor* Béla kitűnő krokijával fejezve be. A válogatás nemcsak az előadóművész színes egyéniségét, derűjét és humorérzékét mutatta be, hanem egy nagyműveltségű ember izléséről, hatalmas világirodalmi tájékozottságáról is tanúskodott.

Ascher az irodalomban nem a könnyed kalandokat, az általános iskolai tankönyvekben is szereplő népszerű verseket keresi, hogy csupán ezekkel arasson könnyű sikert. Hite az irodalom hatásában és a hallgatóságban olyan nagy, hogy bízvást válogathat ki és mondhat el apró *József* Attila-verstöredékeket, *Arany* János által papírszeletkékre írott akadémiai rögtönzéseket, aligalig ismert *Szemere* Miklós költeményt. Ascher Oszkárt és az Egyetemi Színpad közönségét egyaránt dicséri, hogy a siker, a taps itt sem volt kisebb, mint a gyakran hallott, s nagyon ismert művek esetén.

A rendkívül gazdag, sokszínű, mindvégig élvezetes műsort *Pándi* Pálnak Ascher művészetét érdekesen, alaposan elemző szavai vezették be. Az előadóest hangulatába jól illeszkedett *Kocsis* Albert néhány művészi hegedűszáma, *Szabó* Zsuzsa zongorakíséretével.

Gábor István

A lyoni per

Csütörtökön kezdődött meg Lyonban a nagy érdeklődéssel várt irodalmi per, amelynek vádlottja egy *Chaleil* nevű görögkeleti pap és a *Vitte* könyvkiadó cég. Mint már beszámoltunk róla, hamisításokkal teletűzdelt fordításban és megcsonkítva adták ki Anatol *Kuznyecov* szovjet író egy regényét.

A tárgyaláson Maurice *Garçon,* az egyik legnevesebb francia ügyvéd, a Francia Akadémia tagja képviselte a szovjet író érdekeit. Meggyőzően kimutatta a fordításban elkövetett hamisításokat és egymillió frank kártérítés megítélését követelte, valamint a regény elkobzását, az ítéletnek pedig tíz újságban való közlését. A vádlottak vérszegény védekezésükben elismerték, hogy jogosulatlanul adták ki a szovjet szerző művét, csupán az ügy jelentőségét próbálták csökkenteni. A bíróság egy hónap múlva hirdet ítéletet.

Megjelenik a Kultúra Világa második bővített kiadása

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége és a Minerva Könyvkiadó ankétot rendezett a *Kultúra Világa* ötkötetes, tudományos és művészeti könyvsorozat utolsó kötetének megjelenése alkalmából. Az enciklopédikus jellegű ismeretterjesztő sorozat, amelyhez hasonló több évtizede nem jelent meg Magyarországon, az utóbbi idők egyik legnagyobb kiadói vállalkozása. A mintegy 5500 oldal terjedelmű kiadvány 12 művészeti és tudományágról nyújt népszerű, színvonalas ismeretanyagot.

Az olvasóközönség a teljes sorozatot már az első kötet megjelenésekor napok alatt előjegyzésben lekötötte. A sorozat iránt megnyilvánuló rendkívüli érdeklődésre tekintettel a Kiadói Főigazgatóság most elhatározta: *kiadja a Kultúra Világa könyvek második, átdolgozott, bővített kiadását.* Az új kiadás első kötetei 1962-ben jelennek meg.

Nagy részvéttel kísérték utolsó útjára Háy Károly Lászlót

A Farkasréti temetőben péntek délután nagy részvéttel kísérték utolsó útjára *Háy* Károly László Munkácsy-díjas festőművészt, a Szocialista Művészcsoport egykori tagját.

A Budapesti Pártbizottság nevében *Orbán* László, az MSZMP Központi Bizottságának tagja búcsúzott a párt régi harcosától. Művész volt, aki érezte és tudta, hogy a népet kell szolgálnia, különben mit sem ér az egész művészete. A munkásmozgalom művésze volt, korunk nagyszerű eszméje ihlette és lelkesítette egész életében, ez vezette ecsetjét, ceruzáját. Művészetében, alkotásaival végigkísérte a munkásmozgalom harcait, azokban közvetlenül is részt vett. Az uralkodó osztályok terrorja háromszor is börtönbe hurcolta. A börtönből szabadulva, töretlenül folytatta tovább a harcot azért az ügyért, melynek életét szentelte. Tavaly rendezett gyűjteményes kiállítása képet adott művészi alkotó munkájáról, tehetségéről. Mint embert a közvetlenség, szerénység, az igazi szocialista humanizmus jellemezte. Példája és emléke megmarad és tovább él, segít a további harcokban a szocializmus felépítéséért, népünk szocialista, művészi neveléséért.

Kocsis András szobrászművész a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének központi vezetősége és a Képzőművészek Szakszervezete nevében búcsúzott az elhunyttól. A koporsót a rendőrzenekar gyászindulóinak hangja mellett kísérte a menet a sírhoz. A sírnál *Fenyő* A. Endre festőművész mondott búcsúbeszédet. A koporsót a munkás gyászinduló hangjai mellett bocsátották a sírba, melyet elborítottak a koszorúk, majd felcsendültek az Internacionálé hangjai.

MDK

Háy Károly

Frankel Leo 1954 szén Műcsarnok tul.
1905.szept.5. 1953 akvarell Műcsarnok tul.

Képzőművészetünk tíz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 16.1.

Háy Károly László

Háy Károly László: Kislány
(Buday-Goldberger Leó tulajdona)

Miefhoc művésztársaság első kiállítása

Mult és Jövő

1929. XIX. jul. aug.
269. l.

Bártfai Szabó Dezső: Óbuda egyházi intézményei a középkorban. 8-r. 128 l. 9 k.
Bp. Budapest 1935.

HAY KÁROLY LÁSZLÓ

92	Kislány, olajf.	200.-
93	Kiserdő, szines rajz	80.-
94	Asszonyfej, ceruzarajz	60.-
95	Padova—Giardino Publico, szines rajz	80.-
96	Virágok, szines rajz	80.-

Nemzeti Szalon

1929. máj.

Tavaszi Szalon

Háy Károly László
festőművés

A Szinyei Társaság tavaszi szalónja

A Nemzeti Szalón e tavaszi kiállítását ismét a Szinyei Társaság rendezi, mégpedig nem a maga tagjai számára, hanem a magyar művészet ifjú generációjának munkáiból. Néhány esztendeje már, hogy az első ilyen kísérlet megtörtént és azóta ez a tavaszi szalón intézménnyé vált. Sok olyan név, akik a magyar piktúrában ma már beérkezett értéket jelent, itt tűnt fel először, itt kapott díjakat, első biztatást és elismerést. S ezek a fiatalok továbbra is hűek maradtak e hagyományos tárlathoz, elhozzák fejlődésük új eredményeit, de bőségesen jut hely a legújabbaknak is, gondos megválogatással.

Mert a társaság zsűrije nem könnyű kézzel ad bebocsájtást a jelentkezőknek. Megkívánja, hogy akiknek helyet ad, többé-kevésbé túl legyenek az iskola emlékein, másrészt pedig új törekvések és új problémák szolgálatába álljanak. Így ez a kiállítás valóban áttekinthető képet ad a fiatalság nagy részének mai törekvéseiről. Bizonyos azonban, hogy a kubizmuson túllévő irányok az expresszionizmustól kezdve hiányoznak erről a tárlatról és olyanok, akik tavaly még ezekben a szélső kísérletekben szerepeltek, ma egy lecsittultabb formában jelzik a megnyugvásnak azt az útját, amely nemcsak a fiatalságban és nemcsak nálunk, hanem mindenütt általános jellegűek.

Bennünket itt elsősorban a legfiatalabbak érdekelnek, akik még nem szereplői egyéb kiállításoknak. Így először találkozunk *Háy* Károly László komoly mesterségbeli tudásával két fejstúdiumon és egy sorozat színes rajzon. *Török* Éva egyszerű előadású önarcképével. *Záray* Lucy komolyan megtanulmányozott aktjával, *Szabó* István szépiatájképével, *Bielitz* Margit aquerelljeivel, *Kovács* Zoltán ízléses csendéletével, *Csernovics* Erzsébet levegős teniszpálya vázlatával, *Csengery* Ibolya portréstúdiumával, *Hámor* Ilona figurális tanulmányaival, *Junger* Kató és *Kupferstein* Imre egy-

Magyar Hírlap
1929 v. 5.

E fiatalokkal szemben már elfogadott és ismert nevek is szép számmal kaptak helyet. Közülük legkiérettebb egyéniség *Vörös* Géza, akinek egyéni hangja és befejezett mesterségbeli tudása négy komoly tanulmányon érvényesül. Külsőségeiben is érdekes *Bertalan* Albert Itáliai emlék-e s eredeti ötletességével hat *Pekáry* István, a naivitást hangsúlyozó kompozíciója. *Hollós-Mattioni* Eszter női figurájának erős színessége, *Kirchner* Jenő becsületes látása aquarelljein, *Péter* Mária egyre dematerializáltabb, világos színekben tartott portréi, *Schossberger* Klára erős fejlődése, két komoly aktján, *Mihaltz* Pál nyerseségében is erősen ható fényproblémája, *Gallé* Tibor, *Vajda* Klára, *Róna* Klára, *Csóka*, *Emánuel*, *Ducsai*. A nagyon egyéni *Szemere* Lenke, *Szudy* Angéla, kapnak helyet egy-egy komoly teljesítményben. A tájképfestők közül *Banovszky*, *Böbröczöni*, *Radnai* Miklós, *Istokovics*, *Tihanyi*, állandó szereplői nagyobb kiállításoknak s inkább vendégek itt már csak.

A fiatal grafikusok közül ugyanilyen ismert név már *Vadász* Endréé, aki most egy nagyobb sorozattal mutatja be új kísérleteit. A rézkarcolók közül *Korda* Béla, *Kolbe*, *Huber*, *Boldizsár*, *Csóka* és *Fabró* számolnak be az új rézkarckultúráról, míg a grafika egyéb területén *Róna* Emmy mondanivalóiban is nobilis két kis pompozíciója. *Vuchetich* és *Kemény* Éva linóleumjai, *Richter* és *Vasinka* rajzai számíthatnak külön figyelemre. A gazdag szobrászati részben főleg portrék szerepelnek. *Weisz* Klára három erőteljesen megmintázott férfifeje, *Csucs* Ferenc, *Gárdos* Miklós, *Gecső*, *Ispánki*, *Nagy* Gyula, *Sár* Erzsébet, *Goldmann* György és *Zierlich* Rudolf egy-egy komoly készségeket mutató fejjel csatlakoznak ehhez a sorozathoz. *Némethy* Kálmán két egyszerű kompozíciót ad.

Az idei tavaszi szalón tehát egyes eredményeiben épúgy, mint együttes hatásában, nagyon jól sikerült és a nagyközönség érdeklődésére is komolyan számíthat. **(bl.)**

Hay Károly László

929. XII. 2.

— **Hay Károly László kiállítása.** A Mentorban a legfiatalabb festőnemzedék egyik reményteljes tagja, *Hay Károly László* állitotta ki fejtanulmányait és egy sorozat tájképrajzát. *Hay Károly László* müvészetében való teljes elmélyedéssel uj utakat keres, de mintha inkább *önmagát* keresné. Az ifju piktor kétségtelen tehetsége azzal biztat, hogy a legmaibb piktura útvesztőiben nem fog eltévedni és megtalálja saját hangját, saját egyéniségét.

R. 929. XII. 2.

Háy Károly László

— **Háy Károly László kiállitása.** Háy Károly Lászlótól, akinek kiállitása a Mentor helyiségében nyilt meg, egy sorozatnyi szines ceruzarajzot, néhány gyors krokit és kevés olajfestményt látunk. Ebből is, de főként abból, hogy szines rajzainak eleven mozgalmasságához képest, olajfestményei (erősen a modern olaszok modorában) sokkal kevésbé meggyőzően hatnak, arra következtethet a szemlélő, hogy Háy Károly László, ha sikerül megtalálnia teljesen egyéni kifejező eszközeit és technikailag éppugy, mint érzésben elmélyül, hivatott művelője lesz a grafikának. Két friss virágcsendélete mutatja — körülbelül — ennek a sejthető felődésének utját. — A kiállitás keretében *Simon Blanka* mutatja be modern, szines, érdekes iparművészeti munkáit. *(f. j.)*

1929 PH. 1929 XI. 26

P. H. 929. XI. 26.

Háy Károly László

** **Háy Károly László.** A „Mentor" könyvesboltjában bujik ki először a napvilágra ez a fiatal festő. Kissé korán teszi, mert az, amennyit ma tud, legfölebb a dilettánsi mértéket üti meg s mindenesetre sokkal kevesebb, semhogy belőle a művész igazi képességeire és azok fejlődési lehetőségeire következtetni lehetne. *(e. a.)*

U. H. 929. XII. 1.

Ujság. 929. XI. 30.

Háy Károly László

M. 929. XI. 24

Művészeti kiállitás. *Háy* Károly László festőművész és *Simon* Blanka iparművésznő együttes kiállitást rendeztek Andrássy-ut 17. sz. alatt, a *Mentor* helyiségben a karácsonyi vásár alkalmából, abból a célból, hogy a nagyközönség olcsó pénzen jusson művészi ajándéktárgyakhoz. A kiállitásnak ma volt a sajtóbemutatója az emlitett helyiségben, ahol különösen tetszettek Simon Blankának, akinek egyuttal lakásmüvészeti müterme is van és mint ilyen, a Vigszinház és a Belvárosi Szinház állandó szállitója és akit az őszi kézmüvesipari tárlat az aranyéremmel tüntetett ki, eredeti müvészbabái és egyéb, igazán kedves és értékes ajándéktárgyai. Háy Károly László igen szép képeivel és tollrajzaival vett részt a kiállitáson.

M. 929. XI. 24.

Háy Károly László

74 Kánikula olajf. 150.— P

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

1941 jul.
aratás után
munkából
Hétfő reppel

Mérey Sándor:

Derékig s kissé balra f
beretvált. Körülcsavar
kilátszik, atillája s v
si jelvényt visel. Felir

ILLUSTRISSIM
ALEXANDER MER
S.C. ET APOSTOLI
EXCELSI CONSI

s ezután szintén négy s

RESTAVRAVIT A. 18
in tesser
d

Grati Ejusdem

Könyomat,

9E

Sz. N.
112 - 9

Hay Kálmán

festőművész

Benczur u. 2. sz. alatt volt a műterme, gunyrajzokat, plakátokat, röpirat illusztrációkat és propaganda-képeket kiszített egy bresti kommunista nyomda részére. Apja gazdag abonyi földbirtokos. A rendőrség 1932 augusztusában lelepte és letartóztatta.

Magyarság 1932

aug. 20.

U. 3173

Az összes magyar lapok utak szól.

Háy Károly László

Börtönudvar, 1938-1939

A kissé megdölt mezőpontu két fal azt a képzeletet kelti, mintha a mező egy emeleti cellából pillantana az udvar negyszögére. Az udvaron csak egy börtönőr sztaffázs alakja és egy lombját hullató fa látható.

Aradi Nóra: Szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 59.old.

Háy

Illusztráció, 1958

Radnóti Gyökér c. versét illusztrálja a szögesdrót mögötti csupasz fatörzs.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei

Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 83.o

Háy

vaskályhát ábrázoló képém megjelenik a börtönsarok is.

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 250.o.

Háy

"A költő hasztalan vomit"1939

Kopár földön kuporogva alszik a parasztasszony, mellette vomitó sakál riasztja a varjakat.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 248.o.

Háy Károly
festő

A Szocialista Művészcsoport tagja.
Zsúnyi sorozata.

Fiatalok a „Felszab. Szolnok m." kiáll.
Lászkúnság, 1970. 1-2. 79.

Háy Károly László, [ ]

szerepel a tárlaton

↓

(h.m.): Anyaföld és művészet

h.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. dec. 14.

Háy Károly László

Bemutatott műve:

127. sz. „Pesti háztetők," olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képző" művészetért," I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

11 l

Hány Károly László

neve említve, szerepelt a

ma 30 éve megnyílt „Szabadság és

Nép" c. Ziállitáson

Magyar Nemzet 1972 március 29

4. old.

Háy Károly László

Müve szerepel "Angyalföld művészeinek tárlatán" a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1974 január 6 12.old.

Háy Károly László

A Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére megnyílt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának kiállítása, melyen – mint a csoport társtagja – szerepelnek művei.

(havas): A Szocialista Képzőművészek Csoportjának kiállítása.

Néprzdva, 1969. márc. 12.

Háy Károly László

A Képzőművészeti Alap az egy-egy szezonra beutalt vendégművészeknek további négy műtermet hozatott rendbe 1956-ig ezekben a műtermekben hosszabb-rövidebb ideig többek között Háy Károly László is dolgozott Szolnokon.

Rideg Gábor: Szolnoki művészet '72

Alföld 1972/6 51old.

Háy Károly Láazló

A költő hasztalan vonit,1938

Nyujtozkodó,vonitó sakál köti össze az alvó ember és a varjak motivumait.

Aradi Nóra:A Szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 129.o.

Háy Károly László

"A költő hasztalan vonit",1939

ceruza,papir 3o,5x21,5cm

Budapest,Párttörténeti Intézet

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei

Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 263.o.

Háy Károly László

Illusztráció Radnóti Gyökér c, verséhez,

1958

ceruza,papir 23x15cm

Szolnok,Damjanich Muzeum

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei

Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 261.

Háy Károly László

A proletáriátus bosszut áll értünk!1932

röpcédula

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 260.o .

Háy Károly László

Börtönudvar, 1938-39

olaj, vászon 80 x60cm

magántulajdon

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974. 260.o.

Háy Károly László

Éljen a fasisztaellenes egységfront!1935

linoleummetszet,röpcédula 29,5x21cm

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 267.o.

Háy Károly László

Illusztráció Radnóti Nem tudhatom c. verséhez, 1958
tus, karton 28,5x9cm
Szolnok, Damjanich Muzeum

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974
268.o.

Háy Kóroly László

Kiákít

Ujság 1936. X. 3.

Háry Károly Lányló festő
(1907 - 1961)

Kiállítás a Nemzeti Galériában
Bp. 1975

— Katalógus a Könyvtárban —

MDK

Háy Károly László: A Sámson ciklusból, Lino-tērv
Napszámos, szénrajz

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

Háy Károly László
Grafikus

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

59 A Sámson ciklusból, Lino-terv . . . 100.—
60 Napszámos, szénrajz . . . . . 30.—

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

MDK

Hay Károly László, festő

Neuv. Szalonban = Szinyei Társ. - Tavaszi Szalonja
(rendezte Szőnyi István és Herman Lipót. —
PN. 1937 V. 16.

Háy Károly László

MDK

Vöröshaju Éva, olf.

Nemzeti Szalon 1928. ápr.
Tavaszi Szalon

Háy Károly

1925/26 – 1929/30

b. 1907

Ferkèpzomfoiskèvk

90. l.

Vatikán dekorativ freskóinak [illegible]
sében, 1584-ben Nápolyba megy, hol Michelangelo Naccarinival két kutat, továbbá a Fornaro-kápolnának (Gesú nuovo), a Monte di Pietà-templom homlokzatának és a Gerolomini-templom Ruffo-kápolnájának szobrait faragja. 1605 körül B. Rómában telep-

Háy Károly László

1928. ápr. tavaszi szalon
(Nemzeti szalon)
Vöröshajú Éva, olaszt

Tav. Szal.

Fraknói Vilmos IX. 69

Hlay Károly László

Vörösbajú Éva, olaj.

Nemzeti Szalon

1928.

Tavaszi Szalon

Hadsereg

E lapon az 1760, az
ten Leibgarde, továbbá az l
lélhető. Felirata fölül

középütt: DIE
jobbra: No.

a kép alatt: Leibgarden.
alól balra: F. l'Allemand.
jobbra: Gedr bei J. Hö
legalól középütt: Wien bei

Szines kny., mér. a pa
F. l'Allemand: Die k.k
zweye Jahrhundterte, J. Ber

140-91-

MDK

Hay Károly László

Kislány, olaj

Kiserdő, szin.rajz

Asszonyfej, cer.

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 11 l.

1+2+3+2+1 tengelyes, oromzatos, két-
ült 1800 körül.

MDK

Hay Károly László

Padova-Giardino Publico, szin.rajz

Virágok, szin.rajz.

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 11 l.

l, homlokzatán két üres fülkével.
kaszos hajó. Épült 1747-ben, bővi-

(K. Gy. l. a. 1901, 45 l — Tímár Gyula, 1955)

Hay MDK

H.G. Wells, plakát

Plakátmüvészet
Országos Magyar Tárlat
az Uj Müvészházban, 1929.

MDK

Háy, festő

Radnóti M: A Livre d'Art világkiáll. Literatura, VI.évf. 1931, 5.sz. 165 l.

Háy Károly

Compositio, olaj
Két angyal, "
Billiárd, akv.

U.M.E. III. Bpesti kiállitása.Nemz.Szml.1931.febr.
8 l.

MDK

Háy Károly László

Kánikula, olaj

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj.

lo 1.

Hatz Károly László

MAGYAR MŰVÉSZET
1929. 635-6.

Háy Károly László

A böstöntéma ábrázolói között neve említve.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom – Bp. 1974. 68p.

Háy Károly László

A Margit-hid pesti hídfőjénél talál-
ható hajdani Ilkovics cukrászda vevé-
nek rövidített változata volt a Kisil.
A Szocialista Képzőművészek Csoport-
jából is gyakran látogatta a kisilbe-
li összejöveteleket a művész

Rajcsányi Károly: A Kisilben.
Magyar Nemzet, 1974. márc. 5.

Háy Károly László

1974. jan-ban a Műcsarnok angyalföldi kiállításán a szocialista képzőművészek csoportjában szerepelt műve.

Népszava, 1974. jan. 11. 102 elf. 8 sz. 4p.

Hány Károly László

Neve emlékére.

Arodi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom – Bp. 1974. 50 p.

Háy Károly László (festő)

1975. márc. 15-én a Nemzeti Galériában kiállítása volt.

Népszava, 1975. márc. 16. 103. erf. 64 sz. 12 p.

Háy Károly László (festő)

1975. márc. 15-én a Nemzeti Galériában emlékkiállí-
zásra nyílt.

Népszava, 1975. márc. 12. 103. erf. 60 sz. 4 p.

Háy Károly festő

Egyidejűleg megalakult a csapat illegális sejtje is, mely az íróból, a két Goldmannból, Fenyőből, Sugárból, Bán Bélából, Vértes Györgyből állott. Nem sokkal később Háy Károly és Fekete Béla is tagja lett a sejtnek. (Háy az alakuláskor még börtönben volt.)

Major Máté: Szocialistává formálódásom emlékeiből.

Jelenkor, 1973. márc. 263. old.

Háry Károly László (festő)

1961-ben halt meg.

Népszava, 1975. nász. 28. 103. ef. 74 sz. 4 p.

Hlay Károly László (festő)

1975. márc-ban a Nemzeti Galériában emlékkiállítása nyílt.

Népszava, 1975. márc. 28. 105. évf. 74 sz. 4 p.

Háy Károly László (festő)

1907-ben született a szabrok megyei Abony községben.

Népszava, 1975. márc. 28. 103. erf. 74 sz. 4p.

Hány Károly László (festő)

1925-29-ig a képzőművészeti Főiskolán tanult, majd 1930/31-ben Berlinben.

Népszava, 1975. márc. 28. 103. erf. 74 sz. 4p.

Hídy Károly László (festő)

A hatvanas évek derekán a Szocialista Művészcsoport, majd ennek megszűnte után a Független Színpad keretében dolgozik.

Nemzeti, 1975. márc. 28. 103. elő. 74 sz. 4p.

Hódy Károly László (fordító)

A harmincas években a Vörös Villamos, Vörös Tungsram, Ellenzéki Munkás stb. c. illegális lapokat illusztrálja.

Népszava, 1975. márc. 28. 103. évf. 74 sz. 4 p.

Hány Károly László (festő)

1932-ben bekapcsolódik az illegális kommunista párt munkájába.

Népszava, 1975. márc. 28. 103. évf. 74. sz. 4. p.

Hídy Károly László (festő)

1941-42-ben metrette a Két nagyon kört egy harsdirt c. linóleumsorozatát.

Népszava, 1975. márc. 28. 103. évf. 74. sz. 4 p.

Iháy Károly László
festő

A művész a Szocialista képzőművi-
szek csoportjába tartozott.

Brestyánszky Ilona: Emlékszerek Goldmann Györgyiel,
Nák Lajzi, 1974. dec. 14 - 15 lap.

Háy Károly László, festő

Megemlítve. (1944. okt.- nov.)

Varga Sándor: Könyv a fölszabadult országban 7.8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 3

Hány Károly László, festő

Plakátja 1945-ben.

Máté György: Kaptál földet... adj kenyeret!

6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 7.

Háry Károly hárfó, festő

Megemlítve. (1945.)

Rózsa hárfó: Történelem, a kapuból

M.3.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 9.

Hány Károly László

„Kalas a szemétdombon" a művei

„Műhely, arat"

szerepelnek a Szocialista Képzőmüvészek Csoportja munkásságát bemutató kiállitáson a Ganz-Mávag Golgota utcai kulturotthonában

Magyar Nemzet 1975 január 5 lo.old.

Háy Károly László (festő)

A Magyar Nemzeti Galéria emlékkiállítást rendez műveiből.

Népszava, 1974. okt. 19. 102. erf. 245 n.

٨٥

Háy Károly László (festő)

Művei közül a Krumpliszedők, Hó alatt, Cséplés, Műhelysarok, Háztetők, Börtön c. említve.

Népszava, 1975. márc. 28. 103. cf. 74 n. 4 p.

Iláy Károly
festő

Méltatás

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Kráy Károly
festő

A szocialista művészcsoport kiala-
kításában részt vett a művész.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Háy Károly László

A Szocialista Képzőművészek Csoportja 1942-es adatai szerint a művész a Csoport tagja volt.

–nánay–: Tárlat a munkásotthonban.

Csepel, 1976. jan. 30.

Hány Károly László

Utcai jelenetei emlitve, Lépei szerepelnek az Lyrealisták Kiállitásán a Tamás Galériában (1936)

Bálint György :A toronyőr visszapillant
Bp.Magvető 1976

I.654. old.

Hány Kálmán László, festő

L:Biró Mihály

Horváth Kálmán:Munkára,harcra hivtak 8.

Népszabadság,Bp.1977.ápr. 30.

Háy Károly Lánló, Jestő

L.: Bíró Mihály

Simon L.: Munkárok ... 7.

Népszabadság, Bp. 1977 jan. 25.

Háy Károly László, festő

Megkoszorúzták Háy Károly László sírját

Születésének 70. évfordulója alkalmából szerdán a Farkasréti temetőben ünnepélyesen megkoszorúzták *Háy Károly László* kommunista festőművésznek, a munkásmozgalom egykori harcosának sírját.

Az ünnepélyes szertartáson a munkásmozgalmi gyászinduló hangjaira elhelyezték az MSZMP Központi Bizottsága, a Kulturális Minisztérium és a Magyar Képzőművészek Szövetsége koszorúját. A koszorúzási ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

—: Hk

8

Népszabadság, Bp. 1977. ápr. 28.

Háy Károly László, festő

● KOSZORÚZÁS. Háy Károly László festőművész születésének 70. évfordulója alkalmából ma koszorúzási ünnepséget tartottak a Farkasréti temetőben.

O-: Koszorúzás ... 8.

Esti Hírlap, Bp. 1977. ápr. 27-

Háy Károly László, festő-

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ EMLÉKEZETE

Születésének 70. évfordulóján

„Szakírói tevékenységet is folytatott" — ezzel a mondattal fejeződik be a róla írott lexikonszócikk, lapunk ez előtt a szakírói tevékenység előtt tiszteleg legelőször: kritikusunk, a Szabad Nép kiváló képzőművészeti munkatársa volt a felszabadulástól 1948-ig Háy Károly László. Nehéz, szép korszakban volt a kommunista sajtó kritikusa. A szellemi újjáépítés korszakának, a párt- és eszmeharcok szakaszának, a még bátortalanul alakuló szocialista szellemiség periódusának volt alkotó alakítója; bátor, magabiztos és türelmes politikus azokban az esztendőkben, amikor a pártnak még alig volt képzőművészet-politikája, mert egyéb, nagyobb politikákkal volt elfoglalva.

Háy Károly László bölcs, nagy koncepciójú és jövőnek-jelennek hasznos művészetkritikát művelt a lap hasábjain. Forradalmár elődöket népszerűsített, a valódi szocialista művészet felé induló kortárstörekvéseket bátorított, higgadtan, de biztosan érvelve bírált önmagukat forradalmárnak tudó, de lényegükben forradalmat nem találó tendenciákat. Derkovits, aktivisták, Picasso és Európai Iskola: a haladó, az avantgarde művészetnek szinte valamennyi hagyatékát, értékét ekkor kezdte, huszonöt esztendei zárlat után felfogni a magyar közgondolkodás. És hogy ebben az első szellemi kisajátításban az első marxista értékelések a többnyire egyetlen „H." szignóval jelölt cikkekben születtek meg a felszabadulás után, azt alighanem kockázat nélkül tudomásul vehetjük. Háy Károly Lászlónak volt miből adnia. A baloldali Németország nevelte ifjú festő, a magyar kommunista mozgalomban edződött illegális harcos, a pártmunkában röpcédulákat készítő grafikus, a szocialista művészcsoport alapító tagja legalább annyi tudást, szemléletet, emberséget tanult ezekben az utóiskolákban, mint Csóknál, Bétinél és Vaszarynál a képzőművészeti főiskolán. Nem az első cikkei voltak ezek a Szabad Nép-beliek, nem is a legutolsók. A türelmetlen-izgatott képeket festő, a feszes metszeteket készítő Háy még a Szocializmus oldalain kezdte művészetírói tevékenységét a harmincas években, s folytatta megrendítő-becsületes vívódással a Szabad Művészet hasábjain később, a Derkovits-vitában. A Derkovits-eszményhez — akárcsak a szocialista művészcsoport legjobbjai — mindig hűséges maradt, képzőművészként is, gondolkodóként is.

Születésének évfordulóján — 1907. április 27-én született és 1961-ben halt meg — tisztelettel emlékezünk az illusztrátor, a díszlettervezőket nevelő festő-grafikus, Munkácsy-díjas Háy Károly Lászlóra. De: „szakírói tevékenységet is folytatott". Nem volna haszontalan önmagunknak, ha hetvenötödik születésnapját e nem mindennapi szakírói tevékenység kötetbe gyűjtött eredményeivel ünnepelhetnénk. **R. Gy.**

Háy Károly László önarcképe.

...dóan szaporítja
...közönséges bű-
...folytatóit.
...ovács István
...ezik:
...EAKCIÓ

...erszegen

Kutatók, sütő-
...szerint a ko-
...ér napokig meg-
...gát, friss marad.
...zemben június-
...folyamatos ter-
...évi 240 vagon
...llít elő.

hivatalos lezárásával az összeesküvés, a visszaélés nem a múlté: 23 újság és televízió harminchat riportere most fejezett be egy hathónapos nyomozást, s kezdik közölni 80 ezer szavas beszámolójukat. Az első riportok szerint Arizona, Nevada és Kalifornia államban kialakult a politikusok, a rendőrök, a gengszterek szoros érdekszövetsége. Az újságírók a tavaly meggyilkolt Don Bolles kollégájuk munkáját folytatva megállapítják, hogy *Barry Goldwater szenátornak, a szélsőséges, jobboldali, kommunistaellenes politikusnak az öccse, Robert, valamint barátjuk, a köztársasági párt arizonai volt elnöke, Harry Rosenzweig, 30 éve szoros kapcsolatban áll az arizonai, a nevadai és a kaliforniai alvilág vezetőivel.* Goldwater szenátor tagad, és megtorlással fenyegetőzik. Ennek hatására több lap beszüntette a soro-

...tartós,
...etet

homlokzatfesték
és belső falfesték

Vízzel higítható, penész- és gombaölő hatású.
Több színben kapható
a Tiszai Vegyi Kombinát mintaboltjaiban
és a szaküzletekben.
Szaktanácsadás, vevőszolgálat:

TVK
Tiszai Vegyi Kombinát

TVK KERESKEDELMI IRODA

1052 Budapest V., Pilvax köz 2–4.
Telefon: 17–44–44.
Tetszetős a felület, ellenáll az időnek.

■ **85. Háy Károly László (1907-1961): Börtönsarok (Műhelysarok), 1943**
tempera, 51X31 cm / Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

■ **86. Kondor György (1921-1945): Börtönsarok kályhával, 1944**
olaj, karton, 40X24 cm / magántulajdon

A két művész egyazon helyen készült börtönképének közös a témája, s ez nem egyszerűen a motívum azonosságán múlik, hanem a vaskályha értelmezésén. A vaskályha mindig a proletárcsalád körülményeit idézi fel. Ilyen értelemben jelenik meg – a tízes években – Nagy-Balogh János interieurjein vagy – Háy és Kondor alkotásaival egyidőben – a Szocialista Képzőművészek Csoportjához tartozó más művészek munkáin. A sarokban álló kályha igen kötött, szűkszavúságra késztető térviszonyokat teremt, s a két művész hasonló módon élt a lehetőséggel, hogy mellőzve minden más környezeti tárgyi elemet, a börtönélet kínálta motívumot a munkásélet körülményeinek általánosítására alkalmazza.

Aradi Nóra: Munkásábrázolás a magyar képzőművészetben
Bp. Kossuth 1976

■ **87. Derkovits Gyula (1894-1934): Halas csendélet, 1929**
tempera, ezüstpapír, aranypor, karton, szitavászon, celofán, 42X57,5 cm / Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

■ **88. Fenyő A. Endre (1904-1971): Csendélet szerszámokkal, 1932**
olaj, vászon, 96X74 cm / magántulajdon

■ **89. Nolipa I. Pál (sz. 1907): Konyhaszöglet, 1939**
olaj, vászon, 86X60 cm / a művész tulajdona

Sajátos tematikai meghatározottság jellemzi a szocialista festők csendéleteit a két világháború között. A motívumok közvetlenül, néha jelképi tömörséggel utalnak az életkörülményekre, a mindennapos környezetre. Az étel kenyér vagy hal, nagy ritkán gyümölcs, a tárgyak egyszerű edények, evőeszközök, szerszámok, esetleg könyv. A szűkszavú együttesnek a virág is alárendelődik, ha van. Nemcsak a motívumok köre jellegzetes, hanem a csoportosításuk is. Viszonyuk szigorú racionalitását csak ritkán oldja fel a rendezettségben való gyönyörködés líraibb kicsengése. A tényközlő tárgyilagosság dominál, képi rendbe foglalva azt, ami a munkásember asztalára kerül. A csendélet e felfogása elválaszthatatlan a munkástéma korabeli értelmezésétől; ez indokolja az utalásnyi kitérőt a munkásemberre koncentráló válogatásban.

Háy Károly László (1907-1961): Röpcédulák

■ **98. Éljen a fasisztaellenes egységfront!, 1935**
linóleummetszet, 29,5X21 cm

■ **99. A proletariátus bosszút áll értünk!, 1932**
matrica, 14,5X27 cm

■ **100. A bedő szívja véredet. . . , 1932**
matrica, 13X10 cm

A harmincas évek röpcédulái, lopva készített és illegálisan terjesztett önálló grafikai lapok, újságrajzok és fejlécek nem nyújthatták a munkásábrázolás árnyalt variánsait, hiszen hatásukat elsősorban a nagyfokú koncentráció biztosította: az első látásra bárki számára befogadható tartalom, az ütőképes fogalmazás. Általában a munkásfejek egyöntetűsége, szinte sík-dekoratív egymásmellettisége és -fölöttisége jelzi az osztályt, az előretörők egyöntetű lendülete a készenlétet, az azonos sorsúak azonos mozgása a közös cselekvést vagy közös kiszolgáltatottságot. A művész a gyorsabb és világosabb közlés érdekében szimbólumokra hagyatkozik, akár tömeget ábrázol, akár öklöket. A portrészerű, konkrét személyre utalás többnyire fotómontázs-röplapokon fordul elő; linóleummetszeteken, matricákon inkább negatív figurák kipellengérezése a cél. *A proletariátus bosszút áll értünk!* című Vörös Segély-röplapon felirat nevezi meg a mártírokat, Sallait és Fürstöt, de fejük nem válik ki az egységes és egyöntetű tömegből, sőt a két bitófát jelző sík mintegy folytatása a vég nélküli tömegből egy részt kivágó és kiemelő téglalapnak.

Aradi Nóra: Munkásábrázolás a magyar képzőművészetben
Gy. Kossuth 1976

ÉLJEN A FASISZTAELLENES EGYSÉGFRONT !
KIADJA: A K.M.P.

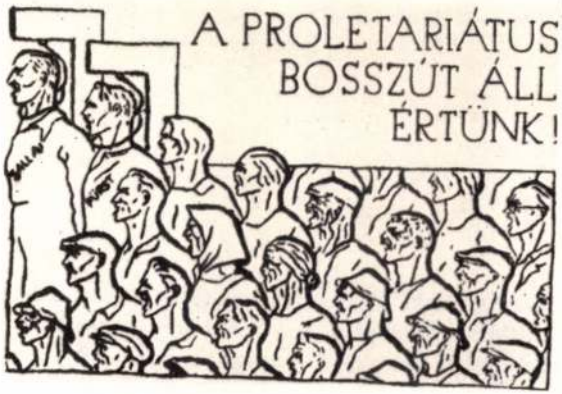
A PROLETARIÁTUS
BOSSZÚT ÁLL
ÉRTÜNK!

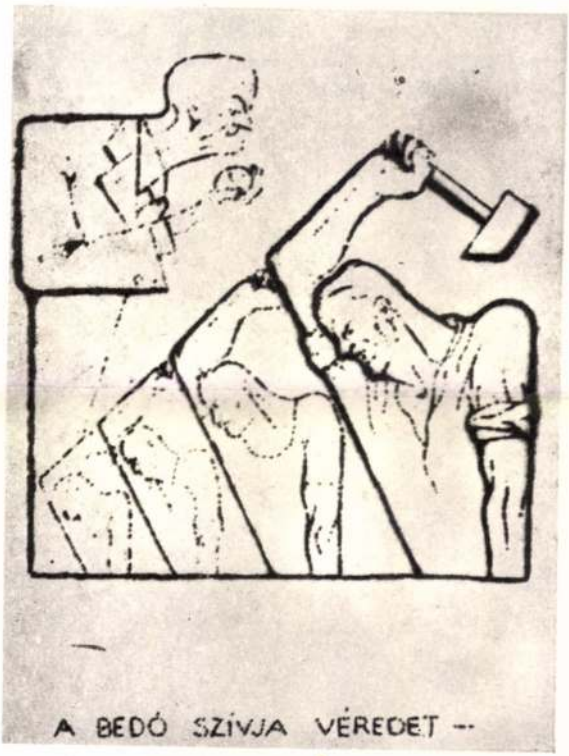
A BEDÓ SZÍVJA VÉREDET --

■ **101. Bokros Birman Dezső (1889-1965): Független Magyarországért, 1942**
bronz, 22,5X34 cm / Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

A Történelmi Emlékbizottság plakettjén – túlmutatva a mozgalom szorosabban vett antifasiszta, antimilitarista jellegén – jelenik meg először legújabb kori művészetünkben a munkás-paraszt-értelmiség emblematikus tömörségű ábrázolása. Maga a téma előfordul a századvég és a századforduló néhány, a romantikára visszautaló címlapján, emléklapján. Itt azonban más a tartalom: az előtér hármas csoportja mintegy szerves része a mögötte sűrűsödő tömegnek. A kalapácsot tartó meztelen munkásalak nem meghatározott munkástípusként jelenik meg, hanem inkább utalás az osztályra, az osztályerőre, s éppen így válhat embléma részévé.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

Háy Károly László

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBA
V. KOSSUTH L. TÉR 12.

1975. MÁRCIUS 15-ÉN, SZOMBATON 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET
Z. GÁCS GYÖRGY
ÉRDEMES MŰVÉSZ
TANSZÉKVEZETŐ EGYETEMI TANÁR
MOND

75-2 fnyv 14 1625

Háy Károly László

a MNG-ban a Szocialista Képzőművészek Csoportja kiállitásán részt vett Kakasa szemétdombbon, Nühelysarok c. alkotásaival.

Magyar Hirlpa 1975/315/4

Wagner I

Háy Károly László

Háy Károly László: Kakas a szemétdombon. 1942—44.

Ozlmachi Anna
A szocialista lejtőmüvészet nyomában
Bp. 1975 Kossuth

Kassitzky Ilona: (Ímé, az ember) „GÁZ". 1942.

Háy Károly László

Háy Károly László 1943-ban
készítette latomásszerű József
Attila illusztrációit.

P. Szűcs Julianna: Gárny grafikák.
Művészet, 1978. május – 9 lap.

Háy Károly László

A közelmult eseményére
Háy Károly reagált lépett,
lángoló allegoriákkal.

P. Szücs Julianna: Gúny grafikák.
Művészet, 1978. május - 9. lap.

Háy Károly
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 JAN 15.
NÉPSZAVA

117

Jelentős képzőművészeti kiállítások 1960-ban

A Műcsarnok ebben az esztendőben több jelentős kiállítást rendez Budapesten és vidéken. Február 20-án, *az 50. Nemzetközi Nőnap alkalmából nemzetközi tárlat nyílik* a Műcsarnokban, amelyen magyar művészeken kívül szovjet, NDK-beli, csehszlovák, bolgár, svéd és olasz alkotóművésznők is részt vesznek.

Felszabadulásunk 15. évfordulóját *a VIII. országos tárlattal* köszöntik a magyar képzőművészek. A nagy nemzetközi kiállítás április 2-án nyílik a Műcsarnokban »*Szocializmust építő Magyarországért*« címmel. Augusztus 20-án szintén a Műcsarnokban rendezik a »*Budapest a képzőművészetben*« című kiállítást, a november elején megnyíló *plakáttörténeti kiállítás* pedig plakátművészetünk mintegy hétévtizedes fejlődését mutatja be.

Az Ernst Múzeumban a közeljövőben *Háy Károly festőművész-grafikus és Farkas Aladár szobrászművész* közös tárlaton állítja ki munkáit, ezt követi a mártírhalált halt *Cserepes István emlékkiállítása*. Ebben az esztendőben kiállítást rendeznek a 75 éves *Petri Lajos*, a 70 éves *Kmetty János*, valamint *Szőnyi István* alkotásaiból, *a külföldi képzőművészek munkáit pedig mintegy harminc tárlaton láthatja az év folyamán a főváros közönsége.*

Fejlődik a vidék képzőművészeti élete is: *Hódmezővásárhelyen, Miskolcon* idén is megrendezik a szokásos évi kiállítást. *Miskolcon* és *Hódmezővásárhelyen* bemutatják a *vietnami kiállítás* anyagát.

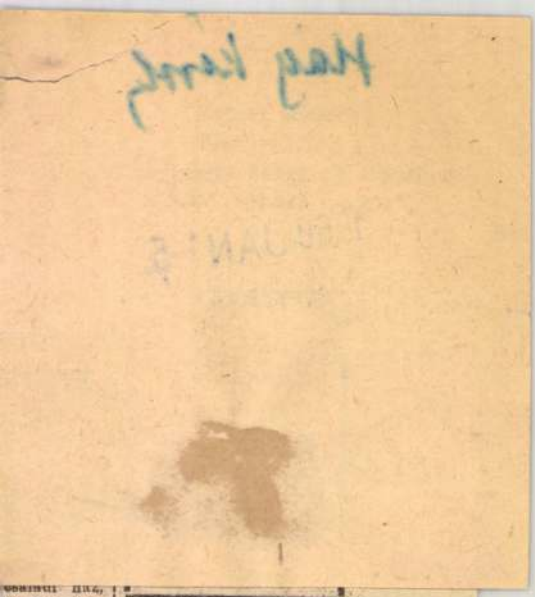

47 éves ipa-
sonló körül-
élő, függet-
ios asszony-
et »Boldog
re, debreceni

jából vidéki
legismerked-
bmoly férfi-
»Fényképes
a kiadóba.

YES

VEG-
TÁST,
bútorok
sát
ERŰEN
ZI
KARÍTÓ
ZÓ KSZ
t. VII.
utca 77.
220—059

nap alatt
tom és roj-
, VI., Ma-
56. Tele-

UNKAT,
NDEZEST,
NCE LOM-
, KÖL-
TRICIK-
ÁLLÍTÁST
en
unkát
LAL

Keresünk száraz raktárhelyiséget kb. 100 m² nagyságút, kész cipők tárolására. Cím: Vörös Csillag CKTSZ, Bpest, XX. ker., Kossuth Lajos u. 1. Telefon: 344—972.

Üzemanyaghordókat, kétcsillos vascsöveket, esztergapadokat, marmonkannákat, éltermi asztalokat, székeket

minden mennyiségben

átveszünk

GAAL,
Budapest,
Dalszínház utca 1.
Telefon: 421—488

MAGAS ÁRAT FIZETÜNK RUHÁZATI CIKKEKÉRT!

Felvásárló helyeink:

III., Vörösvári út 11.
VI., Aradi utca 16.
VII., Tanács körút 11.
VIII., Harmincketted tere 4 (a szobor mellett).
VIII., Népszínház u. 20.

HASZNÁLTCIKK

Hídy Károly
festőművész

LÁNCZ SÁNDOR

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

Művészettörténeti szempontból is jelentős és egyben a művészi felelősségvállalás mindmáig érvényes tanulságával szolgál az a kiállítás, amelyben a szombathelyi Savaria Múzeum az 1936-ban a Tamás Galériában megrendezett *Újrealista*-kiállítást rekonstruálta. Az „új realisták" név az ellenforradalmi Magyarországon kompromittált „szocialista realizmus" fogalmat takarja: a kiállításon az 1933 végén, 1934 elején alakult szocialista képzőművészek mutatkoztak be csoportosan. A bemutatott anyag korántsem volt egynemű, minőségét tekintve: kimagasló alkotások és pályájukon akkor induló alkotók művei egyaránt szerepeltek rajta – mégis a bemutatkozás jelentősége ezen messze túlnőtt. Nem *egy* kiállítás lett a sok közül, hanem egy csoport első bemutatkozása, olyan csoporté, amelynek a művészettörténeti elhelyezése a magyar ellenforradalom korának művészetében még mindig várat magára. Jelentősége pedig politikailag abban volt, hogy ismét és újból jelezte, hogy az ellenforradalom által szétvert és a kurzus által megsemmisítettnek deklarált Kommunista Párt nagyon is eleven, dolgozik s munkája hatékony. Művészileg pedig azért jelentős, mert a harmincas évekre felerősödött római iskola, az akadémikus kiagyaltságok közepette vergődő Képzőművészeti Társulat és a kurzus félhivatalosaként számontartott, a plein-air festészet terén jeleskedő Szinyei Társaság mellett új csoport lépett porondra, amely a Tanácsköztársaság örökségét kívánta továbbvinni, Derkovits nagyszerű művészete mellé kívánt felzárkózni. Tagjai számára a valóság fogalma nem merült ki sápadt egyházi-vallásos ikonográfiák megfestésében, aktok prezentálásában vagy éppen a tájak még oly ízes előadásában: érdeklődésük középpontjában a munkások, a dolgozók élete állt, mint Háy Károly írta akkor: „... a *valóság* fegyverét szegezze a haladás ellenségeinek szemfényvesztő hazugságai ellen", „újrealizmust az újklasszicizmussal szembe!"

A Csoport megalakulása nem volt előzmények nélküli. Tagjainak egy része már a KMP legális lapjában, az 1927 szeptemberétől 1930 júliusáig megjelenő 100% című folyóiratban is szerepelt, s már 1928-ban rendeztek munkáskiállítást az antialkoholisták Wesselényi utcai helyiségében. 1932 óta pedig rendszeresen összejártak szemináriumra és közös alkotómunkára: előbb egy Budai László utcai, majd egy Vasvári Pál utcai műterembe. Első bemutatkozásukat 1934 őszén tartották a Vasasoknál, majd a következő év februárjában a Magántisztviselők Országos Szövetségében: mindkét alkalommal grafikai alkotásokat mutattak be. A Tamás Galériában megrendezett tárlat első közös nyilvános bemutatkozásuk volt; erre a csoporthoz nem tartozó, de célkitűzéseikkel egyetértő művészeket is meghívtak.

A Tamás Galéria a pesti Belváros polgári haladó, előkelő magán-galériája volt. Hogy Tamás Henrik, a galéria tulajdonosa kiállítótermét a csoport rendelkezésére bocsátotta; ez olyan gesztus volt részéről, amely alig méltatható eléggé. S hogy a csendes Akadémia utcában a csoport képei, szobrai és grafikái milyen visszhangot keltettek, az elmondottak után elképzelhető. *Berda Ernő* és *Fenyő A. Endre* munkáséletet bemutató alkotásai, gyári jelenetei, *Buti István* Kályhacsendélete és más rajzai, *Bán Béla* monumentális Gondolkodója, *Háy Károly* expresszív hangvételű rajzai, *Hevő István* finom Gyárvidéke, *Kühner Ilse* Tanulmányfeje, *Schubert Ernő* összefogottan előadott, néhány foltra épülő, majdnem elvont Lány gitárral című képe, *Szántó Piroska* Kofák című rajza, *Szőllősi Endre* mozgalmasan előadott Rohanója, *Goldman György* Síremlék-terve, valamint a meghívottak, *Gádor István* munkásfigurái és *Bokros-Birman* tömören fogalmazott Madame Sans Gêne-je

ugyancsak szokatlan hangot ütöttek meg az előkelő környezetben. S *Goldman* síremlékéről még külön is kell néhány szót szólnom: A büszt kétalakos; a férfi kalapácsot emel, a lány hozzásimul, mindketten ugyanabba az irányba néznek – Bagi Ilona mártírhalált halt csepeli munkáslány sírjára készült síremléknek. A művet a temető plébánosa csak azután engedte felállítani, miután az a KUT kiállításán díjat nyert. 1943-ban azonban Endre László pestmegyei főispán nyilasai elhurcolták azt a temetőből, darabokra törték és a Dunába szórták; egy-két véletlenül megmaradt darabja szerepel most a Munkásmozgalmi Múzeum új kiállításán. A művet a közelmúltban a fennmaradt fénykép segítségével rekonstruálták: ez szerepel most a szombathelyi kiállításon.

Az újrealista kiállítás egykorú fogadtatása elutasító volt: a polgári kritika, mely önnön jól bevált esztétikai mércéjével mért, a gyenge kezdőket elutasította, mellettük az érettebb alkotásokat sem méltatta, s értetlenül állt az egész tárlat újdonságával szemben. Még Kállai Ernőnek is, aki Vértes György felkérésére a KMP legális lapjában, a Gondolatban méltatta a bemutatkozást, az volt a véleménye, hogy „ilyen gyönge szóval nem lehet az igét terjeszteni". Egyedül a Népszava kritikusa, Szélpál Árpád állt a kezdeményezés mellé, majd Bálint György a Magyarországban és Háy Károly, maga is résztvevője a kiállításnak, méltatta azt előbb a Népszavában, majd Kállaival vitatkozva, a Gondolatban jelentőségének megfelelően.

A rekonstrukció nem volt könnyű feladat: a művészek közül ma már Szántó Piroskán és Gádor Istvánon kívül senki sincs életben; a kiállítás óta eltelt több mint negyven esztendő sem könnyítette meg a munkát. A korabeli katalógus pedig, az akkori szokásoknak megfelelően, nem segít a művek azonosításában, mert a művész nevén, a kép címén és árán kívül egyéb adatot nem közöl. A rekonstrukció munkáját Ratkai Ida művészettörténész végezte nagy odaadással, az ügy iránti szenvedéllyel és a szükséges türelemmel. Az eredeti kiállításon 60 mű szerepelt; a szombathelyi kiállításon ezeknek majdnem a felét sikerült azonosítani. Külön értéke a kiállításnak a katalógus, amely a művek zömét reprodukálja, s így a további kutatások számára forrásértékű, valamint az a gazdag dokumentáció, amit a rendező a szereplő művészekről összegyűjtött.

*

Nem első ízben nyílik alkalmam arra, hogy *Anna Margit* képeiről írjak; már a Jelenkor hasábjain is többször volt erre lehetőség. Ez most felment attól, hogy megismételjem, amit korai alkotó korszakáról, Európai Iskola-beli képeiről már elmondtam korábban. Hogy most újból írok róla, annak oka nem csak abban rejlik, hogy Szentendrén, a művésztelepi galériában kiállítása nyílt: sokkal inkább az a körülmény, hogy minden egyes bemutatkozása újabb reveláció számomra, hogy minden egyes alkalommal újra és újra fel kell fedezni műveit, mert mindig mélyül képi világa, s újabb képei újabb felismerésekhez vezetnek.

Ezúttal mini-életmű kiállítása nyílt meg Szentendrén – s már az maga is elgondolkodtató, hogy most első ízben nyílt önálló kiállítása Szentendrén Anna Margitnak – annak a művésznek, akit egész élete, alkotásai, fejlődése, minden porcikája ehhez a városhoz köt. Itt töltötte férjével, Ámos Imrével 1938–1940. közt a nyarakat, az Európai Iskola tagjaként ehhez a körhöz tartozott, rendszeres szereplője volt a szentendrei tárlatoknak, s az utóbbi évek során már minden nyarat ott tölt, egy izbégi parasztházban rendezve be műtermét.

Kiállításán ezúttal bemutatott néhány korábbi művet is, amelyek mostanában nem igen voltak láthatók: 1936-os *Anya gyermekével* című franciás színvonalú képét, valamint a *Táncosnők* című rajzát, mely könnyed, elegáns vonalvezetésével tűnik ki: láttukra megértjük egykori mesterének, Vaszary Jánosnak a mondását, hogy alkotójuknak még az ereiben is festék folyik. A felszabadulás előtti és utáni években a gömbarc mikrokozmosz jelképe foglalkoztatta, az arccal folytatott sokféle játékot: angyalból állat, asszonyból mítikus madár, anyából kis kamaszfiú változott át. Az ötvenes évek elejének süket magányában titokzatos tájak,

magányos házak jelennek meg képein; s bár képi világa stilárisan a posztnagybányai képalkotáshoz áll közel, mégis Korniss Dezsőéhez hasonló szürrealizmusként jelölhetjük meg ezeket az alkotásait. 1956-ban egy évet szanatóriumban töltött, súlyos tüdőműtéte után: képein megnyúlt, stilizált figurák jelennek meg, mellükön fehér folttal. Mint maga mondja, „ez a periódusa elfáradt"; ekkor kezdte gyűjteni a népművészeti tárgyakat, s művészete is ekkor kapcsolódik a népművészethez; ő is a „csak tiszta forrásból" elv alapján akar alkotni. Képein azonban minden: a népművészet, a bibliai tárgy egyaránt mesévé változott. Hallgassuk meg erről őt magát: „Hogy egy példát mondjak, itt van például egy bibliai kép, mert nagyon szeretem a bibliai tárgyú dolgokat, persze mese formájában dolgozom föl. Ez az Énekek éneke: Salamon király, mint egy bábu, akinek itt a modellje az ablakban és Szulamit, az ő szerelme, ugyancsak egy bábu személyesíti meg. Így dolgozom föl mind, mind a népművészetből vett aspirációimat."

Ezzel Anna Margit hasonló útra lépett, mint amelyet az orosz avantgarde jelentős egyéniségei követtek: az ő művészetükben figyelhetjük meg azt a törekvést, hogy a művészeti forradalom eszközeit a népi művészethez való visszanyúlással is kívánják megteremteni. Lényegében erre az útra lépett nálunk is a harmincas évek közepén Vajda Lajos és Korniss Dezső, amikor szigetmonostori gyűjtésüket végezték. Vajda azonban – elsősorban a film hatására – más irányba vitte tovább művészetét, s ebben az időben még Korniss is. Ő 1945 után tért vissza a magyar népművészet, elsősorban a folklór-hagyományokhoz –, majd 1950 körül odahagyta ezt a koncepciót és csak a hatvanas évek közepén tért vissza hozzá ismét, más formában.

Anna Margit művészete a népművészeti tárgy sajátos metamorfózisa; egészen más ez, mint például Schéner Mihályé, akiről a Jelenkor legutóbbi számában esett szó. Voltaképpen nem is pontos már Anna Margit esetében a „népművészet" kifejezést használni, annyira kitágult az a világ, melyből művészete inspirálódik. Pontosabb a „Trivialkunst" megjelölés művészete forrásaira; mert nemcsak gyűjti, de „be is építi" ezeket képeibe. Szentképek és más képek múlt századi másolatai, mint például Madarász Pefőfi című festményének a múlt század végén igen népszerű nyomata; babák: rongyból, fából és mézeskalácsból; giccses, régi fényképek, pisilő szárnyas kisangyalokkal és hasonló felfogásban készült fotók – mind-mind inspirációt rejtenek számára. A „boldogság művészetének" (Moles) ma már „klaszszikusnak" mondható megnyilatkozásai, a „régi jó békeidőből" származó „alkotások" Anna Margit művészetében sajátos transzformáción mennek át, s mindez egyfajta avantgarde szemlélet jegyében. Mert nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy Anna Margit az elsők közt volt hazánkban, aki a posztnagybányai képalkotás mindent elöntő hullámának hatása alól kivonta magát, aki azt vallotta Ámossal együtt, hogy „miért ragaszkodjam én a látható dolgok szigorú lerögzítéséhez – mégha oly remekül is vannak mesterségbelileg álcázva –, mikor a valóság elemeivel asszociált, irreális képzetek kivetítése engem sokkal jobban, „őszintébben érdekel és kielégít". Egy avantgarde szemlélet jegyében folyamodik a leábrázolás (Abbild) helyett a megjelenítés eszközéhez, nem riadva vissza a humortól, a groteszktől, a bábutól, a bohóctól sem. Mesélő angyalként járja körül világunkat, s eközben minden sztereotípia mérlegre kerül: régi értékek, vallomások, hittevések: ám ezeknek meztelen fenekünket mutogatjuk *(Bronzangyal háttal)*. Az igazi emberséget a bohócok, ezek az őszinte magamutogatók képviselik: én csak tudom, mondja a *Trombitás önarckép*, figyeljetek rám!

A hűvös méltató tolla is átforrósodik e képi világ láttán. Anna Margit alkotásai az autonóm természeti jelenség törvényszerűségével keletkeznek, s végső soron maga a történelem teszi fel bennük a maga kérdéseit, miközben az emberi lény rejtett arcait boncolgatja. A vásári vigyor csupán megtévesztés, leplezése a bennünk rejlő drámának, melyet a bábu jelenít meg: a bábu pedig megsemmisíthetetlen létező, teljesség és egysíkúság egyidejűleg, melynek nincsenek saját érzései, de hordozza a mi érzéseinket. Ez a piktúra a maga vásári harsányságá-

ban deklarál, felidéz, emlékeztet; sohasem old fel: ez a líraian önsajnálkozó gesztus távol van alkotójától. A képek személytelensége csupán felidézi a katarzist: mindenkinek saját magának kell eltemetnie saját halottait.

*

A szomszédos baráti Vajdaságból érkezett vendég mutatkozott be a pécsi Színház téri kiállítóteremben: *Szilágyi Gábor* szabadkai festőművész. A szakmabeliek előtt ismerősen cseng a név: Szilágyi a vajdasági művésztelepeknek egyik alapítója, szervezője, a Képzőművészeti Találkozó Intézmény igazgatója, a pécsi és a vajdasági művészek közt létrejött kapcsolatoknak, köztük a rendszeres cserekiállításoknak is egyik mozgatója. A Pécsett bemutatott tárlat a közelmúltban rendezett gyűjteményes kiállításának anyagából készült válogatás: az elmúlt másfél évtized alkotásaiból mutat be egy csokorra valót, zömmel festményeket és néhány expresszíven fogalmazott grafikát. Szilágyi Gábor festészetének alapvető vonása a természetközelség: soha nem válik hűtlenné a látványhoz, anélkül azonban, hogy képei másolássá válnának. A természet az ő számára inspirációt ad, formákat és színeket ébreszt fel benne, s e látványból átírt elemekből alkotja képeit: ezeket az elemeket többnyire grafikusan kezeli. Az ő művészetének is sajátos vonása az, ami egyébként sok közép- és kelet-európai alkotó jellemzője: elmegy az absztrakció határáig, a motívumot a végletekig átírja, elvonatkoztatja, de soha nem teljesen absztrakt. Alkotásmódja – legalább is a hatvanas évek közepén készült képein – rokonságot mutat fel az absztrakt expresszionisták művészetével. Alapvetően elhatárolja azonban tőlük az, hogy sohasem a magány, a tanácstalan egyedülmaradottság beszél képeiből, hanem – éppen, mert festményein a tájra utalás az elvontság ellenére is kézenfekvő – a tájjal, s a rajta élőkkel való együttérzés, közösség.

Nálunk bemutatott legelső képei a hatvanas évek elején keletkeztek. Ezeket hangsúlyozott drámaiság, erős faktúra, a kompozíció egyközpontú szerkesztettsége jellemzi; színei nehezek, mélyek: kemény feketék, lazábban felrakott barnák, szürkék oldódnak fel egy „piszkos" fehérbe. Maga a „motívum" nem tölti ki a képmezőt, szinte a közepén „úszik" (*Kompozíció*, 1961, *A téli művésztelepről*, 1962). Ez a kompozíciós elv a hatvanas évek közepére módosul: az egyközpontú drámai mag kettéválik, a középtérben koncentrálódik. A „motívum" fogalma azonban csak átvitt értelemben használható Szilágyi ez időbeli képeire: egy nagyon átírt, elvont forma-rendről van szó nála. A képi feszültség forrása a „motívumon" belül rejlik: ez horizontálisan is elnyúlik – a későbbiek folyamán ez a tendencia válik uralkodóvá – és vertikálisan is tagolt, így látens szerkezet uralkodik a kompozíción; s az a tény, hogy horizontálisan is tömege van, majd egyre inkább ebbe az irányba terjed szét, adja a nézőnek a táj-élményre utaló felismerést. A színei is megvilágosodnak a hatvanas évek közepére, s hangulatfestő erejűvé válnak, mint a mély okkersárgák az *Aranyőszön* (1966) vagy a hideg fehéres-szürkék a *Télen Zornaticán* (1964) című festményen. Ez időben festett képein a vonalas, grafikus vonalvezetés gyakran csap át elmosódottan jelentkező foltokba; ezek lazúros felrakása, finom belső tagolása tolmácsolja az élményt (*A befagyott Bácsér*, 1965).

A hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején újabb váltás ment végbe festészetében. Ennek első látható jele a kép méretének jelentős megnövekedése; a másik, hogy közelebb kerül a látványhoz. A motívum szinte azonosíthatóvá válik, mint például a *Bega Zrenjaninnál* című képen (1972), ahol jól megkülönböztethető a távoli gyár, az előtérben folyó csatorna és a lerakott cső. Ez a folyamat érdekes más irányú változást is hozott Szilágyi Gábor festészetében: a korábban uralkodó expresszivitás mellett szimbolikus és szürrealisztikus vonások jelentkeznek. A látvány maga is inspirálja a látomást: a messze nyúló bánáti tájban a kinn hagyott kukorica és napraforgó szárak égetése az őszi tarlón, ég felé szálló vagy szél által sodort füstjük kevésbé költői alkatokban is víziókat hívnának elő. A cím szerint e művek nem többek az egymás után következő napok vizuális krónikájánál,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Jelenkor

1977 8

mint *A 262. nap 1972-ben* vagy a *302. nap 1972-ben*. De az első címmel jelzett kép lehetne akár „A napraforgó és a kukorica metamorfózisa" is. A tágas kék alapon jelentkező növények: az égő kukoricák, a lekonyuló vagy fejüket büszkén emelő napraforgók, a fehéres-szürkés füst-csíkok könnyed játékossága mögött mély gondolatok rejteznek. A növények egyéniségeket jelképeznek, majdhogynem önálló karakterük van. Ezt bizonyítja a felettük lebegő, kakassal koronázott papírsárkány, az égő nap vörös köre, a csúszó-mászó transzformált csatorna is: elsősorban nem a növények, hanem az emberek sorsa, egyénisége érdekli a művészt – mégha ez időben festett művein a figura nem is szerepel – s ezeken a képein a „vanitatum vanitas" gondolat nyert sajátos kifejezést.

Kettősség jellemzi az újabb műveket: hol a táj majdnem leíró, látvány-közeli előadása (*Telecskai dombalján, Telecskai láthatár*, 1965), ahol jól megkülönböztethetően, szinte anyagszerű konkrétsággal jelzi a feketés-barnás földet és felette a magasan lebegő kékes-szürke eget; hol pedig a látvány látomássá transzformálódik; elegáns festésmód, finoman felrakott színek jellemzik ezeket a műveket (*Egy nyári nap*, 1974 *Tavaszi szélben*, 1947); az anyag kezelése hol tömöttebb, hol oldottabb, de mindig nagyon könnyed. Nem egyszer a legendákhoz közelítenek ezek a verziók, mint korábban az *Angyal Bandi útja*, vagy mint *Látomás a Betyárvölgyben* 1976 őszén keletkezett jelenése.

A festmények mellett néhány nagyon frissen, ízesen, könnyed vonalvezetéssel megrajzolt grafika jelzi Szilágyi Gábor biztos rajz-tehetségét: ezekben is megnyilvánult kompozíciós készségének eleganciája.

*

A Stúdió-galériában kerültek bemutatásra *Valkó László* grafikái. Művészi aspektusának lényege azonos a fotónak a művészetben való egyik alkalmazási módjával, jóllehet Valkó nem fotóval, hanem a rézlemezre rajzolás és aquatinta sokszorosítás fárasztó, festői hatásokat eredményező technikájával dolgozik. E szemlélet lényegéhez tartozik, hogy szándéka szerint egy át nem szűrt, nem manipulált valóság-tapasztalásra irányul, s épp azt veszi észre, ami mellett, mint érdektelen vagy banális mellett többnyire észrevétlen megyünk el. Azt is mondhatnám, hogy úgyszólván az optikailag tapasztalható valóság „sorai közt" olvas, a magától értetődő foglalkoztatja; lemond az inszcenálásról s mindenféle művészi „csinálásról", s beéri a kereséssel, az utalással. Ezt a magatartás-formát fejezte ki találóan Douglas Huebler: „A világ tele van érdekes tárgyakkal. Ehhez én nem tudok többet hozzátenni. Egyszerűen többre becsülöm, hogy a dolgok létezését megállapítsam térben és időben."

Valkó László művészetének lényege tehát nem a megjelenítés, az ábrázolás, egy valós képi szituáció rögzítése; sokkal inkább a dolgoknak, a tárgyaknak a bemutatása, s a nézőre bízza, mit kezd az ő tárgyilagosságával. Ez a fajta ábrázolás bizonyos összefüggésekben alkalmas lehet asszociáció-keltésre: mint például az *Emlékműterven*, ahol két agyonhordott, kitaposott, deformált magasszárú cipőt állít a fal elé. De itt is ezek a tárgyak antropomorfizálódnak, heroizálódnak. Az efféle művészet lényege szerint tagadó, kérdőjeleket állít, de nem igen tesz pozitív kijelentéseket. Így megállja Valkó művészete – *Föld*, valamint *Táj* című lapjain – mind az eddigi, plein-air szemléleten alapuló tájfestés módszerét, mind a land-art különben is kérdéses gyakorlatát; ezek problematikussá válnak meztelen tájainak hideg fényében, a rekeszbe zárt idill látványával. Így tagadja meg gyűrött lemezén Adorno üzenetét: „Auschwitz után nem lehet többé költészet" – jóllehet e puszta tagadással csupán a deklarációt s a gyűrött lemez szépségét állítja szembe. Pozitívumot csupán annyit tud adni, amennyit a dolgok, a tárgyak önnön szférájukban, a művész hozzáadása nélkül hordoznak. Innen fakad valószínűleg az a nosztalgia is, amelyre a katalógus előszó írójától kezdve valamennyi kritikusa utal (talán épp a katalógus nyomán?): valami teljesebbre, töké-

letesebbre vágyik. Ezt jelzi a *Dokumentumok* című ké megsárgult munkás-csoportképet és múltszázadi, nép címlapját komponálta egybe. De ami tíz évvel ezelőtt bizonyságtételként hatott, az ma már, a történtek u ben történtekre, a koncept hazai térhódítására és sok Valkó művészetében már csupán vágyakozás marad a hogy új összefüggéseket *is* keres a dolgok, a tárgyak egymás mellé állításával, talán többet, mint puszta létezésük bemutatását a térben és az időben; mégis, ezek ebben a relációban nem képesek a részlet gazdagságán felülemelkedve, az *egész* igazságot kifejezni. Közhellyel szólva, a tények makacs dolgok: önmagukban azonban mégsem fejezik ki az igazságot, mert pusztán dolgokkal, a megfelelő asszociációs szféra felidézése nélkül, az csak esetlegesen, véletlenszerűen fejezhető ki. A művésznek – épp ellentétben Huebler kijelentésével – hozzá kell tennie a magáét az érdekes tárgyakhoz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Hay Károly László
MAGYAR HIRLAP
1969 FEB 20
1021

találkoznak először.

G. Sz. L.

Valéry Larbaud: Boldog szerelmesek

Magas kort ért el, mégis korán halt meg a két világháború közti francia irodalom egyik különlegesen választékos ízlésű alkotója, *Proust, Gide, Claudel, Saint-John Perse, Francis Jammes* közvetlen barátja, *Valéry Larbaud*, akinek neve méltán jegyezhető e nagy kortársaké mellé. Élete utolsó húsz esztendejében bénaság kötötte ágyhoz, így személye megfakult a köztudatban, műveit viszont a legjobb franciák emlékezete őrizte tovább.

Kora egyik legműveltebb elméje volt. Mint gazdag család gyermeke nemcsak már kora fiatalságában hatalmas könyvtárra tett szert, hanem beutazta a világot, többek közt Dél-Amerikát is. Furcsa módon az anyagi jólét gátlásokat ültetett el benne, félénkséget oltott belé, magatartására a szerény visszahúzódás volt a jellemző.

Mint író varázslatos tollal rajzolta meg a gazdagok sajátos viszonyait, bebarangolva a lélek olyan tájait, melyeken előtte nemigen járt utazó. Művészetének csodálatosan finom remeke többek közt az a kisregény, amely egy évtizeddel ezelőtt jelent meg nálunk utoljára. A *Fermina Marquez* című elbeszélés az író újrafelfedezésének örömét hozta. A történet egy Párizs környéki nevelőintézetben játszódik. Az álom és valóság vetületében rajzolódnak ki a serdülő kamaszok első szerelmi ábrándképei sajátosan gomolygó érzelmi összevisszaságukban.

A most megjelent kötet, a *Boldog szerelmesek* három nemes fényű kisregényt és egy maroknyi novellát tartalmaz. Három nagy belső monológ a szerelemről, a virágzó és a hervadó szépségről, s a gyermekkor emlékei — együttesen még meghittebben mutatják meg Larbaud írói egyéniségét. A világot járó utas és a költő szerencsés találkozása a három regény, a novellák pedig a valósággal eszmélkedve ismerkedő gyerek hangulati hullámzásait tükrözik. A lefegyverzően választékos stílus nehéz próbára tette a fordítókat, *Benyhe Jánost, Farkas Mártát, Szávai Nándort* és *Szőllősy Klárát*, akik kitűnő munkát végeztek. *(Európa.)*

Illusztráció a Fermina Marquez című novellához
(Háy Károly László rajza)

Sz. E.

előadást.

— Az egyszerűbb me
vetkezetek általában a
adottságú mezőgazdaság
például gyenge homokta
kal szétszabdalt területel
tozatos szervezeti formá
re. Számon tartanak ts:
vetkezeteket, hegyközsé
szakcsoportokat, falusi
kezeteket, mezőgazdaság
kertszövetkezeteket. Az
zőgazdasági szövetkezete
pet töltenek be a mezőg
lésben. Ezt mutatja, hog
egy 220 000 taggal 2500 e
gazdasági szövetkezet m
závetőleg 600 000 holdon, az ország területének 3,4 százalékán gazdálkodik. Kezelésükben van *az ország szőlőterületének több mint 30, a kerteknek 45, a gyümölcsösöknek pedig 18 százaléka.* Néhány termelési ágban, így például a

ruár 28-ig *írásban* hívják
rűbb szövetkezetek vezetős
a közgyűlés erre vonatkoz
nak ismeretében — *nyilatl*
lyik szövetkezeti formába
dolgozni.

OTP-hitel a kiskereskedőknek

A magánkiskereskedők üzletnyitáshoz, üzletátalakításhoz *OTP-hitelt kaphatnak.* A Kiskereskedők Országos Szervezeténél a hitellehetőséggel kapcsolatban a következőket mondották el:

— A KISOSZ javaslatára az OTP kölcsönt ad azoknak a kereskedőknek, akik *olyan helyeken akarnak üzletet nyitni, ahol az állami, szövetkezeti üzlethálózat hiányos.* Ezenkívül az üdülő-, kirándulóés a nyaralóhelyeken, valamint a nagyobb városok peremkerületeiben nyíló üzletek tulajdonosai részesülhetnek hasonló kedvezményben.

A kölcsönt csakis üzletnyitáshoz, fejlesztéshez vagy az árukészlet bővítéséhez lehet felhasználni. *Összege 15 ezer forintig terjedhet és a törlesztési ideje 24 hónap.* Indokolt esetben az OTP 30 ezer forintig terjedhető kölcsönt is ad üzletépítés és

üzletátalakítás céljára. Ezt
kell visszafizetni. Mindkét
sításának *alapfeltétele a*
lata, valamint az, hogy az
által folyósított összeg 5
rendelkezzék.

Magyar találmány 2

A *Csepeli Fémmű* műsz
ja újfajta acélszalaganya
amelynek szabadalmát 26
detté nyilvánították. A tal
matúrnak nevezték el, je
módszerükkel különleges
kat és híradástechnikai
het készíteni. A Csepeli F
kezdték a sorozatgyártás

Növekedett a gyógyszerfogyaszt

Lázár Jenő, az Egészségügyi Minisztérium gyógyszerészeti főosztályának ve-

vegacillin forgalma. A ta
járvány idején az egész

Háy Károly László

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ ÉS FARKAS ALADÁR KIÁLLÍTÁSA

az Ernst Múzeumban

A Szocialista Képzőművészek Csoportja, amelynek az Ernst Múzeumban most kiállító két művész tagja volt, 1958-ban töltötte be születésének negyedszázados jubileumát. S idestova — 1961-ben — már három évtizede lesz, hogy az illegális Kommunista Párt kezdeményezte progresszív művészeti összefogás gondolata elindult a megvalósulás terén.. *Farkas* Aladár akkor még Párizsban élt, majd a harmincas évek végén érkezik haza, hogy a csoport munkájában részt vehessen; *Háy* Károly László pedig még börtönben ült, hogy szabadulása után, 1935-ben rögtön csatlakozzék s végig aktívan dolgozzék a csoportban.

Festők, szobrászok, építészek — mindnyájan fiatalok voltunk még akkor, e különös állapot minden irigylésre méltó előnyével és hátrányával. Fiatalok, akik testükben-lelkükben érezték a fasizmus felé rohanó magyar kapitalizmus minden anyagi és szellemi szörnyűségét, s akik ugyanekkor annyira telítve voltak az életszomj, a kultúraéhség, az alkotásvágy izzó indulataival, gyönyörűségeivel és fájdalmaival, hogy a keresés rövidebb-hosszabb vívódásai után el kellett érkezniük a forradalom gondolatához és tetteihez. A csoportban, létének e viszonylag rövid tartama alatt, olyan kollektív szellem alakult ki, melyben kicsírázhatik a művészet valamiféle új szemlélete, a művészet (és a művész) legmagasabbrendű társadalmi funkciójának felismerése.

A kicsírázott új szemlélet és felismerés beérésére azonban nem volt elegendő idő. A történelem egyre erősödő viharában az alakuló szülárduló csolatot a munkásosztállyal, mely majd műveinek élvezője és megbecsülője lesz. Ennek az úttörésnek és példamutatásnak szép és valóban romantikus emléke az, ami minket, életben maradtakat ma is összetart.

Háy Károly László és *Farkas* Aladár az Ernst Múzeumban eddigi életművét mutatja be, képről képre, szoborról szoborra úgy, ahogy az idők folyamán egymás után születtek. Kísérletek és kisebb-nagyobb eredmények, gyengébb művek és jobbak, és megint jók, kevésbé jók evolúciót jelentők és törésről árulkodók, idegen hatások beütését és a védekezést mutatók e hatások ellen, melyek mögül ki-kibukkan az alakuló egyéniség — s így egymás mellett részleteiben és egészében, mint valóságos művész életrajzok érdekesek és izgalmasak.

A két érdekes és izgalmas életmű azonban két nagyon különböző művész-habitust reprezentál. Nem különbözők politikailag, de különbözők szakmai felfogásban és magatartásban.

Farkas Aladár az a típus, aki rögtön reagál a világban jelentkező feszültségekre, a kirobbanó eseményekre, a spanyol polgárháborúra épp úgy, mint Hirosima pusztulására, Korea hősi élethalálharcára épp úgy, mint a magyar ellenforradalom rémségeire — szinte »riporteri« fürgeséggel és áradással. Oeuvre-jének nagyobb része ilyen művekből áll. Egy másik része főleg megrendelésre készült, s ebben a sorban a marxizmus nagyjait, az épülő szocializmus munkahőseit, emlékműveket jelképes figuráit mintázza meg, monumentumszerűen. Életművének harmadik része azok, melyeknél alkatának és magatartásának korlátai mintha kissé meglazulnának, az intellektuális merevség feloldódik ilyenkor, felvillan Háy Károly László festői képességeinek teljessége. Egyéniségének nyoma azonban benne van az egész életműben, akár az első rajzokat nézzük, akár a börtön előtti korszak absztraháló kísérleteit, akár az utolsó esztendők összefoglaló, széles ecsetvonásokkal felrakott sokszínű tájképeit. Háy festészetének tematikájában is jelentős helyet kap előbb a mozgalom, a felszabadulás után pedig a szocializmus építésének sok aktualitása. Ott a bátor kiállás, s a tagadás, emitt az okos meggyőzés, az igenlés attitűdjével. Ezek között is legkedvesebbek nekem azok a kissé merev, kissé száraz grafikák, melyek az illegális sajtóban, röplapokban jelentek meg s igen jelentősek a munkásmozgalom története szempontjából. Bevallom, nem tudom leplezni meghatottságomat, hogy ismét együtt láthatom ezeket.

Major Máté

Elhunyt Gadányi Jenő festőművész

Gadányi Jenő, a kiváló festőművész keddre virradó éjjel Budapesten elhunyt. A Magyar Képzőművészek Szövetsége saját halottjának tekinti: temetése péntek délután 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

*

Gadányi Jenő 1896-ban született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolát 1922-ben végezte el és azóta állandóan részt vesz hazai és külföldi kiállításokon. 1947-ben az Iparművészeti Főiskola tanárává nevezték ki, itt 1950-ig tanított. Azóta Békásmegyeren élt, a művészetnek szentelve idejét. 1957-től kezdve ismét részt vett a képzőművészeti közéletben, kiállítást rendezett az Ernst Múzeumban és több vidéki városban. A Magyar Képzőművészek Szövetségének újjáalakulásakor a szövetség választmányának tagja lett.

Szolnokon megvalósul a híres szolnoki művésztelep nagy alakjainak hat évtizeddel ezelőtti szép ábrándja: megnyílik a Damjanich Múzeumban a Szolnoki Galéria. Az ünnepélyes megnyitóra március 6-án délelőtt kerül sor, ünnepi beszédet mond Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója.

RÁDIÓJÁTÉK-FESZTIVÁL 1960

HAYDN:

Orlando lovag

Nem egészen illik a rádiójáték-fesztivál »profiljába«, mégis nagy zenei esemény *Haydn: Orlando lovag* című operájának ősbemutatója. Az *Aki hűtlen pórul jár* után most másodízben ismerkedhettünk az operakomponista Haydn az- szöveget adjanak. Vagy egy rímpár: »... triolában — minden futam biztos *nálam*«. Másik: »pásztor« — erre az rímel, hogy »egy párszor«. És még sorolhatnám tovább a kuplés- »pes'ieségeket«. Remél-

Mese-mozi

a gyermekszobában

ÖT ÉV ALATT HARMADFÉL MILLIÓ DIAFILM

Sok nézője van a diafilmeknek. *Százhúszezer családban van diavetítő*, intézmények: óvodák, művelődési házak és vállalatok is sok diavetítőt szereztek be. A Magyar Diafilmgyártó Vállalat öt év alatt *három és fél millió tekercset készített:* ezek a számok tanúsítják, hogy a diafilm nem csupán játék, hanem az ifjúság nevelésének számottevő eszköze.

Ebben az évben mintegy

száz filmet gyártanak

és tovább sokszorosítják a korábbi, sikeres tekercseket. Az évi terv harmadát rendelésre készülő *szakoktató* filmek teszik ki, amelyeket többszáz példányban a minisztériumok használnak fel a mezőgazdaságban és az iparban dolgozók szakmai oktatására, továbbképzésére vagy balesetelhárító propagandában. Voltaképpeni termésük két részre oszlik: ismeretterjesztő filmekre és elbeszélő, mesélő diákra. A kettőt nem választja el éles határ, hiszen számos életrajzfilm regényességénél fogva elbeszélő, tartalmánál fogva ismeretterjesztő is lehet.

Eddig kereken *250 féle mesefilmet gyártottak s mindegyiket 5—10 ezer példányban*, a legsikeresebbeket — mint a Piroska és a farkast vagy az Egri csillagokat — 50—60 ezer példányban sokszorosították. A tervkészítésben tekintettel kell lennünk a különféle korcsoportokra. A

klasszikus mesekincs

legkiválóbbjait is filmre vették már (s e mesék hibája, nem az átíróké, ha a szülők joggal panaszkodnak a sok vasorrú b[illegible]nosz boszorkányra s [illegible] képekre. Bár talán nagyobb a hatásuk, [illegible]ondva — s ez a veg szorosabb, drámaibb kapcsolatára kellene törekedniük az átdolgozóknak és a szerkesztőknek. Egyelőre ez a laza kapcsolat jellemző az egyébként sokat ígérő kísérletekre is, hogy a diafilmeket

meselemezzel párosítsák.

Az állóképeket a neves előadóművészek hangján megszólaló szöveg és a kitűnő zeneszerzők által komponált kifejező muzsika szinte megmozdítja, dinamikussá teszi.

A képanyag sok tekintetben maga is a könyvillusztrációkat idézi, kevéssé és nem elég tudatosan használják a művészek az állóképben is hatásos különféle plánokat, beállításokat, a váltakozó közeli vagy távoli szemlélést, a szuggesztív szemszöget stb. A képek stílusa — s ennek megfelelően olykor a művész megválasztása is — a témához igazodik. *Würtz* Ádám, *Zórád* Ernő, *Győrffy* Anna, *Sebők* Imre, *Kassowitz* Félix, *Szür-Szabó* József szerepel az illusztráló művészek széles gárdájában.

Évről-évre fokozódik az érdeklődés az ismeretterjesztő diafilmek iránt.

Az életrajzok filmrevitelében

az iskolai oktatáshoz és a nagy évfordulókhoz alkalmazkodnak. Idén *Balzac*, *Puskin*, *Puccini* életéről készítenek diafilmet és Budapest irodalmi emlékeiről. Legutóbb *József* Attiláról készült film.

Friss és kielégítő *a technikai filmek* választéka. A fizika és a technika minden területét igyekeznek feldolgozni, leginkább az aktualitás szempontjából választva. Így került az idei tervbe egy újabb film az űrrakétákról (miután tavaly sorozatot kezdtek e témában), s hason[illegible] az atomkuta-

A zsámboki merész emberek

Három fiatal mezőgazdász néhány hónap óta »nyugtalanságban« tartja Zsámbokot. Munkájukkal, terveikkel bolygatták fel úgy a falut, hogy az egyik idősebb paraszt most így vélekedik a helyzetről: *»Az ember örül is, meg aggódik is, amikor hallgatja őket, hogy mit akarnak itt csinálni.«* A szomszéd község agronómusa meg azt mondja róluk: *»Merész emberek. Én egy ötéves szövetkezetben sem mertem volna ilyen nagy dolgokba belevágni, mint ezek egy most induló tsz-nél.«*

Ki ez a három fiatal, s milyenek nyugtalanító terveik?

Mindhárman néhány éve végezték el a gödöllői Agrártudományi Egyetemet és tavaly tavasszal, amikor Zsámbok termelőszövetkezeti község lett, a falu kérésére elvállalták a tsz vezetését. Dr. *László* Domonkos lett az elnök, aki egyben az Agrártudományi Egyetem tudományos munkatársa is. Mellette dolgozik agronómusként két kollégája, *Csepeli* János és *Lopu* Béla. Fél napot töltöttem el velük a szövetkezeti iroda és a gazdasági épületek környékén, miközben ők feladatokat adtak a kocsisoknak, vitatkoztak a tehenészekkel, intézték a szövetkezet ügyes-bajos dolgait. Minden szavukból kiérződött, szeretik szakmájukat, *hivatásukat*, s valami nagyot, szépet szeretnének tenni az egész faluért, amely rájuk bízta sorsa intézését.

Az első meglepetést tavaly októberben okozták a falu lakóinak. Akkor indult a közös munka, mivel a zsámboki szövetkezet őszi kezdésű volt. *A határban kijelöltek egy 30 holdas területet, hogy oda spárgát telepítenek.*

Spárgát?! — néztek egymásra meghökkenve a gazdák. Sokan még nem is hallottak ilyen növényről.

Harminc holdat? — kérdezték csodálkozva a szárásnál, mert a szövetkezet általában rendelkezésükre. A növénytermesztésben dr. *Kolbai* Károly rektor és dr. *László* Lajos docens tanácsaira támaszkodhatnak.

Zöldség több száz holdon

Legnagyobb meglepetést mégis az idei tervükkel okozták a faluban. *Szántóterületük 17 százalékán zöldségféléket termelnek.* A többi között 80 hold hagymát, 60 hold zöldpaprikát, 140 hold paradicsomot, 90 hold káposztát, 40 hold uborkát ültetnek el, amint kitavaszodik. Ezen kívül zöldborsót is vetnek 500 holdon.

— Ilyen sok zöldségfélét két okból termelünk — mondja az elnök. — Egyrészt, *mert a mi községünk is Budapest zöldövezetébe tartozik*, másrészt *munkaerővel bőven rendelkezünk.* Kevés földünk van, egy emberre 3 hold jut, s ezért nekünk úgy kell tervezni, hogy az egész falu lakosságának biztosítani tudjuk megélhetését.

A kukorica vetéstervükről is sokan fejcsóválva fejezték ki véleményüket. *Az összterület 31 százalékán vetnek kukoricát*, amikor más szövetkezetek 20 százalékkal beérik.

— A több húsnak, zsírnak, tejnek kukorica az alapja. Ezért termelünk mi belőle ennyit. Az idén 200 hízómarhát, több száz sertést és 10 000 baromfit szándékozunk a városnak adni — mondja Csepeli János.

Négyzetesen és gödöllői ikersorosan is vetnek nagy kukoricatáblákat. S a kertészetben a többi növényeknél is *akkora sorközöket hagynak, hogy az ápolás nagy részét gépekkel végezhessék.* Ezermestereikkel olyan speciális lókapákat készíttetnek, amelyekkel a fogatok munkája megkétszerezhető. Érvényesítik az anyagi érdekeltség elvét is. A szántóföldi zöldségtermesz[illegible] például *minden s*[illegible]désre — mondják. — Lakáskörülményeink sincsenek teljesen megoldva, de azért dolgozunk, erőnket nem kímélve, törjük a fejünket, hogy két-három év múlva, miután hozzásegítettük a falut a nyugodt, gondtalan élet megteremtéséhez, legyen nekünk is szabad időnk, legyen lakásunk, motorunk, autónk ...

Keserű Ernő

Március elsején a tavaszodó Budapesten

Borongós volt a korareggel a telet búcsúztató március első napján. A nap nem takarózott ki felhőpaplanából. Csak a madarak keltek korán Budán is, a Szigeten is, a parkokban is, mint a lelkiismeretes munkások. Már hat óra előtt kórusban búgtak az örvösgalambok és vadgerlicék, s vidáman füttyögettek a feketerigók. Díszítésnek a madárkoncert mellé pedig, már feltűnedeztek a langyos párában kipattanó orgonarügyek a Rózsadomb és a Széchenyi-hegy cserjéseiben s a puhán kibontakozó barkák a Hűvösvölgyben. A többit mi emberek adtuk hozzá ehhez a természeti képhez, az élet ütemesebb lüktetését, szépítkezést, építkezést, munkát, készülődést.

350 000 palánta, 40 fajta virág

A Margitszigeten éppen porhanyósították a földet a kertészetben. A melegházakban *350 000 palántát láttunk útrakészen*, hogy a napokban elkezdődjék átadásuk a Fővárosi Kertészet parkosító munkásainak és meg se szűnjék egészen májusig, amikorra az utolsó egy-vagy kétnyári növény palántája is kint lesz már a szigeti, meg a fővárosi parkokban. Ez a 350 000 palánta 40 növényfajtát képvisel és sokkal többféle színt, a halványkék nefelejcstől a sötétkék árvácskáig, a sárga kankalintól a paprikapiros salviáig.

Szemet-kedvet gyönyörködtető látványt készítenek elő a kertészek, akik már kora reggel óta vetnek, szaporítanak és palántáznak és cserépbe ültetik, s ládákba helyezik a növényeket. Ezen a reggelen szűnt meg náluk a téli kezdés: már hat órakor, tehát napkelte előtt félórával mindenki a helyén volt.

Új üdülők, új házak

A Római-parton még minden csendes. Ám nyolc óra után kiderül, hogy csak a nyári vendéglők környéke néptelen, *az üdülőket már festik*, kerítésüket mázolják, fejező munkálatait láttuk. *Újpesten* meg fiatalok *parkosítottak*. A Viola utca környékén ültettek nyárfa csemetéket fiatal Kiszesek.

A zöldvendéglő még fakó

Két uszodánkban, a Lukácsban és a Szabadság-strandon még a megszokott téli vendégjárást láttuk. Talán, ha kisütött volna a nap, nekibátorodtak volna a tavaszt váró vendégek is. De így csak a technikai személyzet készülődését tapasztaljuk. A Dagály-strandon parkosítás folyik, a Lukácsban pedig tervet készítettek arra, hogy tartós napsütés esetén mikor szereljék le az üvegfalakat, melyek a folyosón most még tartják a *gőzfűtés* barátságos melegét.

A vendéglátóipar, mintha kissé elmaradt volna. Ezt nem azért mondjuk, mintha e borongós napon talán szívesen ült volna bárki a jól ismert aszfaltkeretekbe friss levegőt szívni. De a II. kerület vendéglátóipari központja például nemrég elhatározta, hogy kertestől, mindenestől újjávarázsolja a hűvösvölgyi »Balázs« vendéglőt. A nagy kert betonfalat kap idénynyitásra, és új fedett helyiséget, meg cukrászdát. *A munkát már el kellett volna kezdeni, mert hat hét múlva vagy még előbb idénynyitás kezdődik* a Hűvösvölgyben. És még sehol semmi, még egyetlen felvonulási épület, vagy állvány nyoma sem. *Az Autóbuszüzem* annál jobban *igyekezett:* mára megnyitotta hűvösvölgyi új végállomását, félkör alakú átszállóhellyel, amely zavartalanná teszi a gépkocsi-forgalmat.

A primőrök és virágok „gyárában"

Szorgalmas, és teljes felkészülést találtunk [illegible]

Mind több komplett gyárberendezés Kínának

Karádi Gyula külkereskedelmi miniszterhelyettes nyilatkozata az 1960. évi magyar—kínai kereskedelmi egyezményről

Pekingben aláírták az 1960. évi magyar—kínai árucsere és fizetési egyezményt. Az egyezményt magyar részről *Karádi* Gyula külkereskedelmi miniszterhelyettes, kínai részről pedig *Lin Hai-jun* külkereskedelmi miniszter írta alá.

Karádi Gyula, a tárgyaláson részt vett magyar küldöttség vezetője az egyezmény aláírása után az MTI pekingi tudósítójának adott nyilatkozatában a többi között a következőket mondotta:

Az 1960. évi kereskedelmi megállapodás megfelel a két ország kormányai között az 1959—1962. évekre megkötött hosszúlejáratú megállapodás célkitűzéseinek. A magyar import keretében a szinte már hagyományossá váló kínai cikkeken kívül — mint például ásványi és vegyi nyersanyagok, színesfém, textilipari nyersanyagok és félgyártmányok — növekvő mértékben vásárolunk a Kínai Népköztársaságtól gépeket és a magyar lakosság által kedvelt fogyasztási cikkeket is.

— A magyar exportban elsősorban gépipari gyártmányok, híradástechnikai berendezések és műszerek szállítása szerepel. Igen örvendetes jelenségnek tartom, hogy *mind több komplett gyárberendezést*, például erőműveket, csőgyárakat szállítunk. Ezenkívül exportálunk hengerelt árut, nemes acélt, golyóscsapágyat, olajtermékeket, stb. A jegyzőkönyvhöz csatolt árulistában mindkét oldalon számos új cikk is szerepel.

A magyar külkereskedelmi delegáció hétfő este a pekingi magyar nagykövetség fogadásán vett részt, kedden pedig elutazik a kínai fővárosból.

Rövidesen megnyílik Moszkvában

A NÉPEK BARÁTSÁGÁNAK EGYETEME

Több mint 1500 magyar fiatal szerzett szakképzettséget

1/211

Háy Károly László

Az 1.-es cédula folytatása:
Kádár Béla, Kazár László, Kmetty János, Kondor György, Molnár Piroska, Nolipa István Pál, Perlrott Csaba Vilmos, Redner Renée, Reichental Ferenc, Román György, Schnitzler János, Sikuta Gusztáv, Sugár Andor, Szántó Piroska, Szin György, Tauber Blanka, Weisz György.
Szobrászok: Beck András, Bokros Birman Dezső, Farkas Aladár, Gádor István, Goldmann György, Kenia István, László János, Révész Endre, Szabó Iván.
Pintér István: Szabadság és nép" c. részletes cikkét lásd: Ámos Imre nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.
XX. évf. 11. sz. 6-7. lap.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Háy Károly László festőművész

Népszava

1974 OKT 10

— Háy Károly László festőművész alkotásaiból a Magyar Nemzeti Galéria emlékkiállítást rendez, és ebből az alkalomból szeretné számba venni a művész olajfestményeit. Kérjük, hogy akiknek a birtokában Háy Károly László-mű vagy művek vannak, telefonon vagy levélben jelentsék be a Galériának. A kiállítás rendezője dr. Mangáné, telefon: 124-360/18.

1021

hazai pályán játszik, a *Honvéd* és a *Ferencváros* vidéki csapatot fogad. A 3 ponttal vezető *Ú. Dózsa* a sereghajtó *Egyetértés* ellen játssza a *Leeds United* elleni BEK-találkozó főpróbáját.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 APR 19

Budapester Rundschau

Károly László Háy

POLITIK

1021

Károly László Háy: Rettet Genossen Thälmann! Freiheit den politisch-gefangenen Proletariern! KP Ungarns. Budapest 1934. 23x30 cm. Matrize

doroff

hen Produkte aus, die im tahmen der Spezialisierung ergestellt werden. Die Ko-peration und Spezialisation wird vor allem im Maschi-enbau entwickelt. Zeitge-näße Formen der wirt-chaftlichen Zusammenar-eit tragen zur Verwirkli-hung des komplexen RGW-

gt während seines Optischen Werk (MOM)

Programms in großem Maße bei.

Die Koordinierung der Wirtschaftspläne beider Länder liegt der weiteren Entwicklung zu Grunde. Auch die Ergebnisse des langfristigen Handelsabkommens wurden überblickt; mit Genugtuung wurde festgestellt, daß der Warenverkehr in der vergangenen Fünfjahrplanperiode um 60 Prozent zugenommen hat.

Die kulturellen und Kommunikationsbeziehungen haben sich ebenfalls erweitert, die Möglichkeiten der direkten Kontakte zwischen den beiden Völkern haben sich vermehrt. Die Partnerstädte und der Fremdenverkehr stellen auf diesem Gebiet sehr wichtige Faktoren dar.

Stanko Todoroff wurde auch vom Ersten USAP-Sekretär János Kádár empfangen. Vor seiner Abreise hat er sich in einem Fernsehgespräch mit voller Zufriedenheit über seinen Ungarnbesuch geäußert. Man ist immer sehr gerne in Budapest — sagte er. György Lázár hat eine Einladung nach Bulgarien dankend angenommen.

K.

erentwickelt wurde, einver-tanden und unterstützen es ktiv.

Das nationale Programm

— Schluß mit dem Wettrüsten!

— Verbot aller nuklearen und Massenvernichtungswaffen!

— Abkommen zwischen den Regierungen aller Län

Háy Károly László

festőművész emlékkiállitása a Magyar Nemzeti Galériában nyilt meg III.15-én.Azokat a müveket mutatja be,amelyek a leghivebben tükrözik a kommunista müvész életeszméjétmpolitikai wlkötelezettségét.

Magyar Hirlap 1975 75/13

Háy Károly László

A huszas évek közepe után kezdte tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Utána Berlinbe ment tanulmányait folytatni. "Mint akkoriban szinte minden fiatal alkotót, őt is a világ szerkezetének varázslatos logikája idézte meg, ezt a titokzatos rendszert tárta fel első érett képeiben"- állapitja meg a kritika. Berlinből hazatérte után belépett a kommunista pártba. A Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállitásán látni, hogy művészi szemlélete ezután sem változott, "inkább csak stilusa igazodott az uj feladatokhoz."

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 12. XIX. évf. 15. sz. 13. lap.

Háy Károly László

A höstönbeli kályhánál festett képe említve.

Aradi Nóra: Képeőművészet és munkásmozgalom – Bp. 1974. 363p.

Háy Károly László

Kondor György Börtönsarok kályhával (1944) c. művét ő is lefestette.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 358 p.

Hóry Károly

A költő hasztalan ronít (1938) c. műve

enkitve.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 115p.

Háy Károly

A költő hasztalan vonit (1938) c. illusztrációja említve.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 113 p.

Háy Károly László, Jestő

A Nemzeti Galéria emlékkiállítást rendez műveiből.

— : Közlemény 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. okt. 19.

Háy Károly, Lánb', festő

Emlékkiállítása ápr. 6-án 2ával.

(N. S.)

— : Közlemény 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 2.

Háy Károly László, festő

kulékkiállítása nyílik

meg márc. 15-én a Nemzeti

Galériában.

– : □ Háy Károly László 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 14.

Háy Károly kiállító festő

Emlékkiállítása a Nemzeti Galériában márc. 15-én megnyílik.

—: Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 15.

Háry Károly László, festő

Emlékkiállítása nyílt meg a Nemzeti Galériában.
(März. 75.)

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 16.

Háy Károly Lázló, jest

Emlékkiállítása nyílik meg

a Nemzeti Galériában márc. 15-én.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 12.

Háy Károly Lázló, festő

Emlékkiállításának (Vemzeti Galéria) rövid ismertetésével kapcsolatban egyéniségenek, személyes értékeinek és vasárnákak, művészetpolitikai munkásságának tömör bemutatása.

R. Gy.: A mi Háy Károly Lázlónk 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 15.

Háy Károly László (abony), Sestőművész

A Nemzeti Galéria a Szocialista Képzőművészek Csoportja hajdani műhelyéből válogatni rendezett tárlatot a Pesterzsébeti Múzeumban, melyen szerepel a művész alkotása.

Losonci Miklós: Kiállításmelkben.

Pestmegyei Hírlap 1975. okt. 7

Háy Károly László

a Várban, a Nemzeti Galériában a ~~Szo~~-cialista Képzőművészek Csoportja megalakulásának négy évtizedes jubileuma alkalmából rendezett kiállításon szerepel ~~művében~~ a művész „Kakas a szemétdombon" és „Műhelysarok" c. művei (említve)

Wágner István: A Szocialista Képzőművészek Csoportja.
Magyar Hírlap, 1975. dec. 3.

~ - 11

Háy Károly László (1907 - 1961)

„Vonjak" vénrajz 29X42

J. l. j.: Háy

Utáltási ár: 2000 ft

BÁV 39.Képaukció katalógus 1976 május

MDK

Háy Károly László

Gondolkodó munkás, szén

Négy fal között, "

Parasztlegény, "

Parkban, tus

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Gondolkodó munkás, szén

Négy fal között, "

Parasztlegény, "

Parkban, tus

Háy K.L. és Parkas A. gyűjt. kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

Gunnyasztó, grafit

Munkástanulmány, "

Sorompó, "

Szállit.munkás, "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Öregsz szállitómunkás, grafit

Szőlőben, "

Munkanélküliek, of.

Delelő, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Magányos napraforgó

Merengő, szén

Munkás, grafit

Alvó, tinta

Háy K.L. és Farkas A. gyűjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Cséplés, tinta

Börtönudvar, of.

Nyári borulás, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Országuton, of.

Eső után, sz.cer.

Este a tanyán, sz.cer.

Napsütés a Csáky utcában, sz.cer.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

Hey Kétoly Lhasió

Creelquston, or.

Pad után, as.oer.

Pete a tanyán, as.oer.

Hapeltés a Csoky utcában, as.oer.

Hey K.I. és Társa A. Gyűjt. Kiáll. Ernst Mus.

1960.

MDK

Háy Károly László

Esős táj, szin.ver.

Téli táj I., zsirkréta

" " II., "

" " III., "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Eperfák, grafit

Vizpart, "

A Tisza Tószegnél, of.

Abonyi utca, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Hó alatt, of.

Kisvárosi délután, of.

Magányos fa, of.

Pesti háztetők, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Nay Károly László

Suszter, of.

Tiszamenti táj, of.

Alföldi tanya, temp.

Illusztrációk Aiszkhülosz Leláncolt Prométheuszához
temp.

Nay K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus.
1960.

MDK

Háy Károly László

Ősz az idő, zsir kr.

Friss szántás, "

Elindultam szép hazámbul... szén

József Attila: A kölső hasztalan vonit, grafit

Akt tanulm., grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

Hej Károly Lászlé

Prima asemtén, "

Hej K.L. és Perkna A. Gyuj. Kiáll. Ernst Mus.
1960.

MDK

Háy Károly László

Beteg, grafit

Csáki utca, "

Kispolgár, "

Önarckép-vázlat, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 196o.

MDK

Háy Károly László

Három ex libris

Magyar falu, lino

Krumpliszedők, of.

Két pogány közt egy hazáért V-VII., lino

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Keresztmetszet, of.

Légitámadás után, of.

Téli nap, of.

Kukoricás, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Napraforgón önarckép, temp.

Önarckép profilban, grafit

Kakas a szemétdombon, of.

Freskóterv, temp.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus. 1960.

Háy Károly László

MDK

Illusztrációk Petőfi Apostolához I-XII. tus

Ora et labora, temp.

Műhelysarok, temp.

Macska az egérrel, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyűjt. kiáll. Ernst Múz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Házikó fák között, tinta

Öreg fa, "

Képek és virágok, of.

Zs.B. arcképe, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Kaposvári utca, szin.cer.

Kisváros, "

Kisvárosi kert, "

Nemzedékről nemzedékre, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDM

Háy Károly László

Parasztudvar, of.

Borulás a Tiszán, sz.cer.

Délután a " , "

Erdőszéle, "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Görbe fa, sz.cer.

Ősz az Alföldön, sz.cer.

Tisztáson, "

Tuzséri utca, "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus. 1960.

MDK

Háy Károly László

Idill, tinta

Illusztrációk, tinta

Uradalom, "

Csendélet szoborral, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1960.

MDK

Háy Károly László

Havas ut, sz.cer.

Olvadás, "

Téli alkonyat,"

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Téli erdő, sz.cer.

Zuzmarás erdő,"

Illusztrációk Steinbeck Gyöngyszem c.regényéhez

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Kilátás a Salamon toronyból, grafir

A sárospataki templom, zsirkréta

Illusztrációk Goncsarov Pallada fregattjához, 1-6.
grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Fejlécek Goncsarov Pallaga fregattjához, I-II. tus

Régi nyár, grafit

1905. szept. 15., szén

Király utca, temp.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus.
1960.

NDK

Háy Károly László

Tanulmány, grafit

A tanácsköztársaság kikiáltása, szén

" " vázlat, szén

" " tanulmányok, grafit

Háy K.L. és Parkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus. 1960.

MDK

Háy Károly László

Kiöntött a Zagyva, szén és feh.tus

Tanulm. Frankel Leóhoz, préselt szén

Bozót, szén

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

Tanulm. Kozma főügyészhez, grafit

Uj városrész Szolnokon, " "

A szolnoki pályaudvar, " "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Faluvége, grafit

Mozdonytanulmányok, 1-2. grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Muz.
1960.

NDK

Nay Károly László

Mozdonyvezető, I., grafit

" II., "

Robogó vonat, "

Váltókezelő, "

Nay K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Mus.

1960.

MDE

Réy Károly László

Illusztrációk az Aranyemberhez I. 1-3, tus, grafit, tus

" " II.4-6. " " "

Könyvdiszek, 1-5., tus

Réy K.L. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst Múz.

1960.

Háy Károly színlő, festő

Ma
— 15 éve

ESTI HIRLAP, Bp. 19

MA

15 ÉVE halt meg *Hay Károly László* Munkácsy-díjas festő, grafikus, díszlettervező, művészeti író, a munkásmozgalom harcosa. 1925—30-ig a Képzőművészeti Főiskolán *Csók, Réti, Vaszary* növendéke volt. A húszas évek végén bekapcsolódott a munkásmozgalomba, s művészetével szinte kizárólag ennek ügyét szolgálta. Illegális munkái miatt több ízben bebörtönözték. A Szocialista Képzőművészek Csoportjának egyik *alapító tagja* volt. Képeit az expresszionizmussal rokon stílusban, erőteljes színekkel festette. Német maszlag, török áfium címmel *antifasiszta tartalmú* linoleummetszet-sorozatot készített. 1945 után modern regények rajzillusztrációival foglalkozott. Mint művészeti író is jelentős volt.

március
tben tartandó ifjúsági
korong Európa-baj-
ságra való felkészülést

Hány Károly Lár:

„Könyökölő nő"

Ráth Zsolt: Elképzelések és tények.
Művészet, 1976. augusztus – 4 oldal.

MDK

Háy Károly László

Mai magyar kerámia, kiáll. Siklósi várban 1968.
Janus Pann.Muz. füzetei 14.sz.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ
(1907–1961)

Összegyűjtött munkáinak kiállítása (1947)

Nem véletlen, hogy fiatal haladó művészek manapság gyűjteményes kiállításokat rendeznek. Azok a művészek, akiknek életművéből tíz-húsz évet kell összefogni, hogy áttekintést nyújthassanak fejlődésükről, az elmúlt rendszerben nem juthattak jelentékenyebb bemutatkozáshoz — némaságra voltak ítélve.

S ha a fasizmus csendet parancsolt is a művésznek, Háy Károly László neve jól ismert volt a munkásmozgalomban. A Szocialista Képzőművészek Csoportja remek kiállításainak rendezésével, képeinek erőteljes realizmusával: minden értékét a mozgalomnak adta.

Ez a kiállítása tíz év munkáján keresztül egy rendkívül következetes művészt mutat. Ez a következetesség nem a témában, nem is a stílusban mutatkozik: tartalmi következetesség ez, mely a *Sár* című *pompás ceruzarajzában* éppúgy benne feszül, mint a lángoló *Napraforgó*ban vagy a *Műhelysarok* tüzes szemű kályhájában. Képein — akár grafika, akár igényesebb nagy kompozíció — van egy gyújtópont, ami magához húzza és köti, mintegy sugárszálakkal s remegő levegővel telíti a felület minden négyzetcentiméterét. Az 1937-es dátumú *Csendőrök* körül ugyanúgy vibrál a levegő, mint a 42-ben készült nagyon szép *Apostol*-illusztrációban.

Nos, ez az a politika, amely nemcsak megengedhető, de igen kívánatos a haladó művész munkásságában. Mert — hangsúlyozzuk — nem a téma szabja meg egy kép politikus voltát, bár Háy a témaválasztásában is gyakran társadalomkritikát gyakorol, s *Börtönudvar*a, *Csendőr*e, a *Krumpliszedők*, a *Cséplés*, a *Munkából:* sommásan tolmácsolják mondanivalóit. De az a tény, hogy a *Képek és virágok* vagy a *Boglyák* körül éppúgy forr minden, akár a *Cséplés* forró egében: mutatja, hogy a kifejezés ereje politizál!

Ne féljünk a meghatározástól: szocialista realizmus, mert ez az! Akinek a képén egy szál virág körül is izzik a világ, az realista és szocialista művész a javából.

(Szabadság, 1947. V. 20.)

Odmachen Anna
A szocialista képzőművészet nyomában
Bp. Kossuth 1975

Művészete

Vajon lehet-e büntetlenül fáklyaként lobogni, s vajon a törékeny emberi szervezet leküzdheti-e azt a kegyetlen emberöltőt, amelyben erőt-velőt adott egy jobb világ, egy igazibb rend kialakításáért? Egymás után mennek el azok, akik az első világháborút gyermekként, a két háború közötti periódust s a második világháborút harcosként vagy meggyalázottként élték át. Sokan e nemzedékből most roppannak össze, a szív most áll meg — sok ijesztő jeladás után —, s „ágyban, párnák közt halni meg" adatott a harcosoknak. Félbemaradt kép, befejezetlen könyv, megszakadt tanítási óra — nem kerekíti már senki egésszé.

Háy Károly László festőművész a többfrontos harc hőse volt. Nincs oly messze — ó, de messze már —, hogy a vidéki fiú a Képzőművészeti Főiskolára jött, s aztán hamarosan Berlinbe ment, ahol a húszas évek végén Kelet-Európa avantgarde-mozgalma zajlott. És hazatért absztrakcióba hajló konstruktív képeivel, amelyeket később sem tagadott meg, mondván, hogy fejlődésének fontos és kiiktathatatlan láncszeme. S ha művészi fejlődésében fontosnak tartotta a berlini időszakot, annál inkább annak tarthatta emberi fejlődésében, mert a jómódú polgárfiú a leghaladóbb eszmék magvait hozta magával onnan, hogy azok itthon kihajtsanak, virágba szökkenjenek. Szép virágok fakadtak ezekből az eszmékből, de gyakran keserű gyümölcsök is, mert bizony börtönnel fizetett a fennálló rend az igazi művészi bátorságért, helytállásért. A fiatal művész megtalálta az utat a *100%*-hoz, Madzsar Józsefhez, a Szocialista Képzőművészek Csoportjához és az illegális kommunista párthoz. A válságévek harcaiból, az antifasiszta megmozdulásokból, a bebörtönzöttek kiszabadításáért vívott küzdelemből művészagitátorként vette ki részét, és remek vonalritmusú rajzai, röpcéduláli, az illegális lapok címoldalai vagy illusztrációi eljutottak oda, ahol megmozgatták az értelmet és az öklöt.

Háy természetében különös ellentmondás, hogy lassú, meggondolt beszédével szemben a gyors cselekvés embere volt. Vezérelve — mindhalálig — József Attila halhatatlan állítása: „Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes." Így élt, így dolgozott, s ha lehet valakit megfontolt forradalmárnak nevezni, ő az volt mindenképpen.

Piktúrája a hűvös berlini tanulságok után, itthon, a mozgalom gyakorlatától ihletetten vibrálni kezdett. A sima formák széttöredeztek, nyugtalan kontúrok kerítették alakjait, és sok nehéz festői problémájára a tartalom feszítőereje adott választ. Számtalan grafit- vagy színes ceruzarajzán sárral gyürkőző mezők, ágas-bogas fák, nehézröptű varjak jelentek meg. Sűrűn torlódó, zaklatott formái tiszta vonalakká egyszerűsödtek, ha a közvetlen agitációt szolgálták. Röpcéduláinak világos kontúrrajzát tömondatnak nevezhetnők festményei súlyos veretű összetett mondataival szemben. Távol állt tőle a szájbarágós részletezés, és a közérthetőség sose vált nála a sajátos stílusalkotás akadályává. Ezer közül is felismerjük műveit, mert a magyar munkásosztály adott létéből kialakított

tudat formálta művészetét azzá, amivé lett, az ész és a szív kovácsolódott nála forradalmi tetté.

Ismételt börtönhónapjai is művészi élményekkel gazdagították, s a *Börtönudvar*, de különösen a *Műhelysarok* — kis vaskályhán enyvesfazék, a sarokban seprű — a néhai Margit körúti fogház fantasztikus költészetét szuggerálják. Mert ez a költészet létezett, s azok a művészek költötték, akik — mint Goldmann György és Kondor György is — a legnagyobb bizalommal tekintettek a ki- és felszabadulás elé.

Meg is virradt neki, s nekünk, és az új, szabad élet számos izgató feladata közül díszlettervezésre, illusztrálásra, tanításra vállalkozott. Mindezt roppant alapossággal és átgondoltsággal, mondhatni aggályos felkészüléssel végezte. Sehol egy pongyola mondat, vagy henye kompozíció: minden lépését a felelősség igazgatta. Tömör és expresszív, súlyos és színes az életmű, ami utána maradt. Művészetének minden etapjában és műfajában az aktualitásokkal való természetes azonosulás a leglényegesebb vonás. A *Zrínyiász*hoz készült illusztrációi éppoly kor- és időszerűek, mint Goncsarov vagy József Attila gondolatainak képi megjelenítései.

Most már volt egy szép műterme, és beteg szívével is mosolyogva mászta az emeleteket. Üres a műterem, s befejezetlenül maradt a többi között a Párttörténeti Intézet legközelebbi kiadványához — amelyben a KMP illegális röpcéduláit adják közre, s amelyben Háy nagyszerű rajzos felhívásai is szép számban szerepelnek — készülő okos előszava.

Megtalálta, amit keresett: a haladó eszméket, a szocializmust, a haladó művészetet. Életműve most már kerek, mert sem hozzátenni, sem abból elvenni nem lehet többé.

(Népszabadság, 1961. I. 27.)

SZUBJEKTÍV SOROK HÁY KÁROLY LÁSZLÓ ÉS FARKAS ALADÁR KIÁLLÍTÁSÁRÓL (1960)

Légy tárgyilagos! — mondom magamnak, ahogy szívdobogva végigjárom és újra végigjárom az Ernst Múzeum termeit. De hát, hogyan csillapítsam az emlékek hullámverését, hogyan bíráljak vagy ítéljek itt, mikor közös fiatalságunk, közös harcainak művészi dokumentumaival állok szemben, mikor a régi kiállítások, gyárak és szakszervezeti helyiségek falai és szagai fognak körül, mikor a „Venci kórus" dalai dübörögnek fülemben, mikor a Vörös Segély stencilpapírjai zizzennek mögöttem?

Kiáltani szeretnék a teljesedés örömétől, hogy mindez igaz, hogy az illegalitás esztendeinek, nehéz munkálkodásának gyümölcse beérett, s hogy két kommunista művész a szabadság 15. esztendejében kiteríti életművét, és látva látjuk: nem volt hiábavaló!

Képtelen vagyok analizálni, időszakokra és stílusfordulókra bontogatni a két nagy œuvre-t, csak ámulva konstatálom, hogy élnek, hogy élünk. Gondolom, ezt a megrendültséget, izgalmat, elfogultságot csak a mi nemzedékünk érzi itt, mert aki nem menetelt mellettük, az kívülről szemléli, az a műveket látja, Háy festményeinek és grafikáinak izgatott és izgató lüktetését, kompozíciós rendjét, a mondanivalóhoz idomult formát, vagy Farkasnál a portrék mély emberségét, a reliefek zsúfolt ritmusát és mindkettőjüknél a Derkovits megfogalmazta ars poetica következetes végrehajtását, azt, hogy: „*Össze kell kötni a képzőművészetet a mondanivalóval, mert az embernek biztosan van közölnivalója. Mint festőnek és mai embernek, érzem, hogy kötelességünk az életünket maradék nélkül kifejezni. Azt hiszem, teljesítem ezt, mikor az aktualitásokat tudomásul veszem.*"

A Szocialista Képzőművészek Csoportja zászlaján, melynek Háy és Farkas tevékeny tagjai voltak, íratlanul ez a jelmondat állt. Ez vezette a fiatal művészeket az aktualitások kötelező erejű felismerésében és azok művészi kifejezésében. Háy Károly Lászlót a pártpropaganda közvetlen feladatai anyagában törékeny és veszendő, de rajzi és ideológiai részében maradandó alkotásokra késztették. Alkotás egy röpcédula? — kérdezhetné bárki. Nemcsak alkotás, de nagy mű is lehet, ha a művész heves belső meggyőződéstől fűtve, a rajz művészi színvonalából mit sem engedve, közérthetően és korszerűen, tehát szuggesztíven figyelmeztet, hív, kiált. Daumier-től Majakovszkijig hosszú a sor, mely az előbbi

állítást támogatja. Háy is nagy erővel leplezte le a magyar fasizmus minden alvilági alakját, de ugyanakkor olyan tömböt kovácsolt a munkásosztályról ezeken a röplapokon, amely a kőszikla erejével hat, s egyben a művész megingathatatlan bizodalmát, optimizmusát tükrözi. Festményein megjelenik a város és a falu, a városi és falusi proletariátusról egyforma hittel szól. Megfestette a börtönudvart, melyet volt alkalma ismételten, belülről látni s róni, de már 1942-ben — Sztálingrádnál folyt a fergeteges csata — elkezdte formálgatni a *Kakas a szemétdombon* című kompozíciót. A darabokra tört világ felett, a háború szemétdombján hajnalt kiált a kakas.

A felszabadulás után főleg színpadképekkel és illusztrálással foglalkozott — az aktuális szükség szerint. Illusztrációiban újat és egyénit teremtett, tartalmában alkalmazkodót, formájában egészen sajátosat. Az utóbbi években a nyarat Szolnokon töltötte, s az Alföld gazdag színességétől szinte megmámorosodva festette tájképeit. Azt lehetne hinni, hogy a tájképi témában csendesült Háy forradalmi heve, pedig a torlódó, fodrozó földeken és fellegeken az új élet láza lüktet.

A szobrász nem kevésbé következetes, de talán még vehemensebben reagált az aktualitásokra. Farkas Aladár csaknem a riport frisseségével rögzítette anyagba a világ fájdalmát és örömét. A megviselt újpesti proletárasszonyok, a spanyol polgárháború, a növekvő fasizmus, a mozgalom mártírjai, a második világháború kínja és szégyene: mind-mind formát öltött keze alatt. A felszabadulás utáni munkásalakjait nagyvonalú, nyugodt formaadás jellemzi, de rögtön hullámzásba kezd az anyag, mikor a koreai háború háborítja fel, és különösen az ellenforradalomról készült kisplasztikai sorozatában fullasztó nyugtalansággal és sietséggel formálta felejthetetlen figuráit. Érdemes megfigyelni a pozitív hősök tiszta formarendjét s a „hőbörgők" zaklatott ugrálását: a két lábon álló öntudat és biztonság, valamint a „percemberkék" ziláltságának különböző megjelenését.

Portréiban költői vonások jelentkeznek: *Anyám*, *Húgom*, *Gábor* és több más feje csupa lírai odaadás. De erőteljes is, mikor erős jellemű férfiakat formál, vagy ha a munkásmozgalom nagy vezetőit idézi elénk. Farkas Aladár úgyszólván „maga faragta ember", keveset tanult iskolákban, annál többet az életben. Az iskolák talán még nagyobb mesterségbeli biztonságot adhattak volna, de soha azt a friss szemet és pártos szellemet, amelyet csak az életben, s még inkább a mozgalomban szerzett.

Három évtizede tartom szemmel a két művész munkásságát, s csak azt kívánom, hogy a következő évtizedekre is őrizzék meg azt, ami számunkra legnagyobb érték: az osztályálláspont igazán művészi kifejezését.

(Művelt Nép, 1960. III.)

KASSITZKY ILONA

Képei

Kassitzky Ilona illusztráló tehetség, munkáinak alapeleme az irodalmi tartalom. Ha csak képcímeit idézem, mint a *Koldusok*, *Földéhség*, *Temetés* és különösen az *Íme, az ember* sorozata: már meghatároztam emberi és művészi magatartását.

Proletár autodidakta, aki azonban a maga szerezte mesterségbeli készséggel híven fejezi ki mondanivalóit. Világa a végtelen emberi nyomorúság, melyet maga körül lát. Ennek ad hangot képein, ez a mélyből kiáltás egész munkássága. Színei nem kulturáltak, de megrázóak tudnak lenni a maguk plakátnyerseségében. Grafikáiban különös kettősség van. A leggyászosabb témát hihetetlenül gazdag díszítő kedvvel munkálja meg. *Koldusok* című képén egy dús belsőségű templom ezercirádás ívei alá sorakoztatja koldusait. A kínai kuli hajlott hátán nőbálvány kocsikázik olyan pompában, amilyet egy szokatlanul erős képzelet csak rárakhat. Ezek az erős ellentétek maradéktalanul bemutatják társadalomszemléletét is.

Legszebb képe a *Temetés* — apró vásznon egy eldugott sarokban —, amely már festői igényekkel lép fel, harmonikus és póztalan. Ez az irány volna az, amelyen haladva fejlődése biztos, mert a témán túl elsőrendű fontossága van a művi tudásnak, a mesterségbeli biztonságnak. Ezt feltétlenül erősítenie kell.

(Szabadság, 1947. VI. 27.)

M.D.K.

Háy Károly László

Szinpad-képei szerepelnek a Magyar Szinház-és Filmművészeti Szövetség szcenikai szakosztályának -a Művészeti Szövetségek Házában"-megnyitott kiállitásán, amelyen a felszabadulás óta bemutatott szovjet és orosz klasszikus müvekhez készitett szinpadképeket, illetve jelmezterveket mutatják be.

Szinpadmüvészeti kiállitás
Szinház és Mozi. Bp. 1950. febr. 26. III. évf. 8. sz. 43. l.

A kétféle gaulleistákról beszélt a francia szociáldemokrata párt főtitkára

A francia rádió jelenti: Guy Mollet szocialista képviselő, a francia szociáldemokrata párt főtitkára, a bretagnei Saint-Brieuxban beszédet mondott a köztársaság ellenségeiről:

— Vannak, akik arra akarják felhasználni a mostani elégedetlenséget, hogy megdöntsék a köztársaság intézményeit. Ezek közé tartoznak ma de Gaulle tábornok mostani hívei is. Hiszen mindenki volt gaulleista — *de nem mindenki egyszerre.* Egyesek 1940-től 1944-ig, amikor ez még veszedelemmel járt, mások viszont most, 1947-ben lettek gaulleisták, *amikor ez nem őrájuk, hanem Franciaországra jelent veszedelmet.* Ha végre visszaszereztük szabadságunkat, akkor azt őrizzük is meg köztársasági intézményeinkkel együtt.

Guy Mollet végül hangoztatta, sajnálja, hogy a kommunista miniszterek kiváltak a kormányból, és most megnehezítik a kormány amúgy is eléggé nehéz helyzetét.

Júniusban hivatalosan nyilvánosságra hozzák Hitler titkos iratait

Washingtonból jelenti az INS: Az amerikai és az angol külügyminisztérium hivatalosan közli, hogy abba a bizottságba, amelynek *Hitler* és a nácizmus titkos dokumentumait kell nyilvánosságra hoznia, most *hírneves francia tudósokat iss meghívtak.*

A meghívott francia tudósok hozzájárultak a bizottságnak ahhoz a határozatához, hogy *a náci-külpolitika háborúelőtti és alatti titkos aktáit a legrövidebb időn belül nyilvánosságra kell hozni.* A dokumentumokat két részletben hozzák nyilvánosságra; az első rész 1937—1941-ig terjed, a második 1941-től a nácizmus bukásáig. Legérdekesebb — természetesen — az elsőnek nyilvánosságra hozott okiratok lesznek, mert ezek leplezik majd le a többi között Ausztria erőszakos elfoglalását, a müncheni egyezményt, Csehszlovákia lerohanását és végül a háború kitörését, valamint a Szovjet-Unió elleni orvtámadás kulisszatitkait.

Az amerikai, az angol és a francia történelemtudósokból álló bizottság elhatározta, hogy Berlinben találkoznak ez év júniusában és *ugyanakkor az említett titkos okiratokat hivatalosan nyilvánosságra hozzák.*

NAGY FERENC *a jövő héten* HAZAÉRKEZIK

A pünkösdi ünnepek rányomták bélyegüket a belpolitikai életre. Néhány vidéki népgyűlésen kívül sehol sem fejtettek ki komolyabb politikai tevékenységet a pártok. A nemzetgyűlés munkája is szünetel még ezen a héten. Jólértesült körökből származó információnk szerint *a nemzetgyűlés összehívására vonatkozólag csak a június 5-i ünnep után várható intézkedés.* Erre az időpontra már Budapesten lesz *Nagy Ferenc* miniszterelnök is, akit nemhivatalos értesülés szerint a jövő hét elejére várnak haza.

A pünkösdhétfői esők erősen javították a terméskilátásokat

A Meteorológiai Intézethez kedden reggel érkezett jelentések szerint pünkösd hétfőn az országban sokhelyütt voltak záporok és zivatarok. Egyes helyekről jégesőt is jelentettek. A főváros pesti oldalán is volt különböző mértékü jégeső, különösen a Szent István városban, a Városligetben és az Üllői út környékén. A városi körengeteg erős felmelegedése megerősítette a csapadékot. Igy állt elő az az érdekes jelenség, hogy Budán egyáltalán nem esett jég, mialatt a Duna másik oldalán egyes pontokon komoly károkat okozott a jégverés.

Az ország területéről a legnagyobb csapadékot Kecskemétről jelentették, ahol 25 milliméternél mértek. Mátraházán 15 milliméteres eső esett. Innen jégverést is jelentettek. Az országos eső erősen javította a terméskilátásokat. A szakértők szerint — amennyiben az időjárás most normális marad — közepesen felülitermés várható.

Truman üzenete a kongresszushoz a nyugati félteke katonai együttműködéséről

Washingtonból jelentik: Truman elnök hétfőn törvényjavaslatot küldött a kongresszusnak és külön üzenetben kérte, a kongresszus fogadja el a törvényjavaslatot, amely

felhatalmazza az Egyesült Államokat katonai együttmüködésre a nyugati félteke államaival, ideértve Kanadát is.

A törvényjavaslat nagy vonalakban hasonló ahhoz, amely 1946-ban került a kongresszus elé. *A fölös katonai egységek Latin-Amerikába szállítását célozza, beleértve az országok haderejének kiképzését amerikai katonatisztek által.*

WALLACE:

A világbéke hosszú időre biztosítva van:

Világosság 1947. máj. 28

KÖNYVEK

AZ EMBER ÉS VILÁGA

Dr Szőllős Henrik könyve

Hogyan lett a gázködből a Föld, amelyen élünk és amelyen meghalunk? Erre a kérdésre felel *dr Szőllős Henrik: „Az ember és világa"* című könyve, amelynek első kiadása 1941-ben rövid három hónap alatt elfogyott. A tudós szerző, aki önmagunk és világunk megismerésére, az élet csodáinak megértésére tanít, az újabb kutatások eredményeivel kibővítve rendezte sajtó alá az új kiadás kéziratát. Ő azonban nem érhette meg az új kiadás megjelenését, mert *orvosi hivatásának teljesítése közben, operáló késsel a kezében 1944 tragikus őszén halálhozó légibomba találta.*

A tudás a leghatásosabb fegyvere a haladásnak. A szocializmus, a materializmus a tudáson alapszik. *„A világegyetem egységességének felismerése, az élők világában felismert törvényszerűség átalakítja az emberek gondolkodását"* — írja dr Szőllős Henrik, aki valóban hittel és alázattal írta a könyvet, a legegyszerűbb nyelven, mert elsősorban munkásoknak szánta.

A könyv a Föld és az élet születésével, az első növényekkel, halakkal, kezdődik, folytatódik *Lamarck* és *Darwin* ismertetésével, részletesen tárgyalja az emberi test szerkezetét, majd érdekfeszítő fejezeteket szentel a természet titkainak, a betegségeknek, a gyógyítás csodáinak, befejezésül pedig tanulságos ismertetést közöl a biológiáról és a szociológiáról. *(Népszava könyvkiadó.)*

Égly Antal:

A BOLDOG PATIKUS

Három férfi és egy asszony bonyolult szerelmi története, Sulyok patikus boldogsága, egy asszonyi élet regénye, egy beteljesületlen szerelem története — vagy amit akartok! S ha az olvasó eléggé figyelmes, még azt is megértheti, miért kellett ezeknek a kiagyalt sorsoknak így összetalálkozniok — csak egyet nem érthet meg külön magyarázat nélkül: miért „boldog patikus" en-

Eredményesen harcol vidéken az Árfelügyelet a feketézők, drágítók, csempészek, valutázók ellen

Az *Országos Árfelügyelet* árellenőrei az ország egész területén kíméletlen harcot indítottak a drágaság, az ismét jelentkező feketézés és spekuláció ellen. A budapesti központból repülőbizottságok indulnak vidékre, hogy ellenőrizzék és segítsék a helyi árfelügyelőségek munkáját. Az egyik bizottsággal *Baján* jártunk. A bajai árfelügyelet előállította a rendőrségre *Krumpek Imre* kelebiai fuvarost, aki engedély nélkül húst fuvarozott

Krumpek előállítása után a nyomozást vezető rendőrtisztet meg akarta vesztegetni, s amikor ez nem sikerült, fia a rendőrtisztet megrágalmazta.

Mindkettőjüket őrizetbe vették. Baja mellett országúti ellenőrzés során öt feketézőt vettek őrizetbe: *kukoricát és burgonyát szállítottak — hamis szállítási igazolvánnyal.* A felügyelőség feljelentést tett a *Bajai Szeszgyár ellen.* A gazdasági rendőrség vizsgálatot indított s bebizonyosodott hogy *a gyár 13 vagón napraforgómaggal és 8000 liter étolajjal nem tud elszámolni.* A vállalat két felelős vezetőjét *Somogyi Elemért* és *Steiner Rudolfot* őrizetbe vették.

Hajduszoboszlón vasúti ellenőrzést tartottak. *Mohácsi József, Tóth József* és *Szepesvári Károly* pestkörnyéki lakosokat tettenérték az ellenőrök, amikor *nagymennyiségű zsírszalonnát, füstölt szalonnát és zsírt akartak Hajduszoboszlóról kicsempészni.* Eljárás indult ellenük. Hajduszoboszló mellett országúti razzia volt. A razzián elfogták

dély nélkül elszállítani. A feketéző autóst a rendőrség letartóztatta. Kihallgatásakor bevallotta, hogy a *terményeket jóval maximális ár felett vásárolta.*

Nagykőrösön éjszakai országúti razziát tartottak az árellenőrök. Öt feketéző került kézre a razzia alkalmával, s *elfogták az F. 1114. sz. tehergépkocsival dolgozó csempésztársaságot, amelynek tagjai igazolvány nélkül rengeteg zsírt, szalonnát és lisztet akartak Budapestre csempészni.* Valamennyiüket előállították a nagykőrösi rendőrségre.

Szegeden az árellenőrök vizsgálatot tartottak *Halász István* kereskedőnél, akinél árdrágítást állapítottak meg.

Kutatás során 565 dollárt és 80 angol fontot találtak az árdrágító kereskedőnél.

A szegedi árellenőrző csoport 12 tagú csempésztársaságot tett ártalmatlanná. *A csempésztársaság Szegedről textilárut, cukrot, valutát csempészett Temesvárra, ahonnan marhabelet hoztak be.* A banda kilenc tagját letartóztatták.

Szekszárdon az ellenőrök tettenérték *Unterländer Pál* és *Kovács Gyula* pestszenterzsébeti henteseket, amikor 41 élő sertést vásároltak *Berzicza János* molnártól és engedély nélkül Pestszenterzsébetre akarták szállítani. A sertéseket lefoglalták. Hasonló eset történt *Öcsényben*, ahol *Topor Pál* és *Muskovics József* budapesti hentesek 16 hízott sertést akartak feketén Budapestre csempészni. *A sertéseket elkobozták.*

KÉPZŐMŰVÉSZET

KIÁLLÍTÁSOK

Háy Károly László festőművész tízévi munkájának eredményeit látjuk *Schubert Ernő* rendezésében. A „tíz évnek" itt külön jelentősége van, hiszen éppen ez a tíz év állította példátlan kíméletlenséggel próbára a művészi kifejező erőt. A próbára tett művészi *ösztönösséget* mezteleire vetkőztette a vallomásra kényszerítő válság s a művészet, sajátosképpen, e leleplezéssel szemben — az ösztönvilág védelmében — a formaproblémák *értelmi* megoldásai felé fordult. Háy Károly László pikturája kifejezetten lirikus alapkarakter megnyilatkozása, színesen, lágyan hullámzó csillogás vonja be korábbi tájait, melyeken átszőtten kék és ibolyafények mégis szinte a visszájára fordítják az örömérzést. Ez ellen a tiszta lirizmus ellen mintha védekeznék a művész: a ritmusnak egy sajátos módját vezeti be. Felületeit tört vonalak közé zárt geometriai formákra tagolja, de nem a kubizmus módján egymás mellé rakott, hanem egymásba zárt formákkal, s az egész konstrukció eképpen úgy hat, mint egy víztükrön központból futó hullámsorozat. A törtvonal-rendszeren át az erő, a ritmikán át a mozgás problémáinak megoldását keresi. Ez már kiállás nála a kor nyomasztóvá váló hatásával szemben. Minél nehezebbé válik a nyomás, annál kevésbé derűs a színek látománya, annál merevebbek a szögletek, s a ritmus kígyózó vonaglássá válik egyes tájain. A vonalak lágy szövése foltokká keményedik, a konstrukció egyre tudatosabb, majd föllépnek kiáltóan éles színek, konstrukciós rendszerbefoglalás nélkül, kavargásban ... Utána a felszabadulás. Egyik legújabb munkája, a „Cséplés", ezeket a kiáltó színeket hozza újra, de már teljes ragyogásban, nagy távlatokra tör és mozgásgazdagsága szinte himnuszszerű lendülete a munkának. Másik két új darabján a forma kötöttsége lép előtérbe — két csendélet — itt, úgy érezzük, önmagával, lirikus alaptermészetével szemben törekszik monumentális erőhatásokra s ezt bizonyos merevséggel s a tónusok keménységével kívánja megoldani. Éppen csak megemlíthetjük sok társadalomkritikai éllel megszólaló, kifejező grafikáit. (Andrássy út 69.) sz. a.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ művészetéről

Háy Károly László nevéhez gyakran kapcsolták az utóbbi két évben a szocialista realizmus fogalmát, ami művészetének megítélésére, de az irányzatra is káros. Mert szegényítést jelent a jövő szempontjából, ha az ideológiai meggyőződést nekiszegezik a lehetőségeknek, de a művészt is lebecsülik, ha címszavakkal s főleg félremagyarázott elméletekkel azonosítják törekvéseit. Ezen a bemutatón viszont a művészi teljesítménnyel találja magát szemben a látogató, a festő munkájával, ami művészetpolitikai magyarázatok, ízlésbeli előítéletek nélkül, önmagában tárgyalandó.

Háy Károly László ezúttal — a legmegnyilatkozás helyén — mint megfontolt és céltudatos tehetség jelentkezik, aki aggályos szeretettel és megkísérthetetlen műgonddal dolgozik a piktúra problémáin. Ismerve a valóság vonzását, de a kifejezés kötelességét és a formaalkotás nehézségeit is, egyfajta elfogadható egyességet szeretne kötni a lehető teljesség érdekében. Úgy fest, mintha a tárgyak, tájak, alakok magva köré rakná föl képeit, széles kontúrokat húzna egymás mellé s a néhány foltra sűrített első ötlet utóbb végiggyűrűznék műve egész felületén.

Kiderül, hogy zsúfoltnak tetsző képein se történik semmi se véletlenül, még a festék vastagságával, a körvonalazás ritmikájával is szándéka van. S ez a szándék kimondatlanul is tartalmi jellegű. Nem resteli a tárgyiasságot, az elvonatkozás hazai divatja idején is józan, értelmes és anyagelvű szemléletre utal. De modorától még az atematikusok se vitathatják el a jellegzetességet, ami a jelentés fontossága mellé a megnyilatkozás mikéntjének méltó rangját is megszerzi. S ezt elsősorban kompozíciós erényei biztosítják: a színek, vonalak, ábrák, távlatok egyazon ütemezésben sorakoznak föl s egy centrális nézőpont szerint valósítják meg kölcsönös kapcsolatukat.

A kiállítás az elmúlt tíz év termékeit foglalja össze, olyan évtizedét, mely a történelmi megpróbáltatások súlyával terhelte a fejlődés legkényesebb korszakában a férfikorba lépő festőt. Börtönök és büntetőtáborok szenvedései akadályozták folyamatos tevékenységét, de a világnézeti harc elszántsága hatásosan segítette hivatásérzetének elmélyítését. Ezzel magyarázható, hogy hosszabb–rövidebb időre meg-megszakadó pályája mégis töretlen emelkedést mutat s hogy sokesztendős hányattatás után, negyvenéves korára, a hátráltató mozzanatok ellenére alaposan fölkészült egy építőjellegű életmű létrehozására.

Pogány Ö. Gábor

JON CODRU
— ARON COTRUS —

Jon Codru vagyok én,
nyers ember, nincstelen szegény...
birtokom egy furulya s egy furkós
fazága,
útravalóm: a vándorlás vágya...
tűzhelyem: hegytető,
vánkosom meg kő...
nyájamat keresem,
évek óta nincsen nyoma sem...

pásztor az erdőben —
közel az éghez ügyetlen imákkal
vergődtem...
mim volt, abból maradt: a
vándorlás vágya,
egy öreg furulya s egy furkós
fazága...

Románból fordította
JÓZSEF ATTILA

Irodalmi Szemle
A Magyar Könyvbarátok Kultúregyesületének folyóirata
Megjelenik minden hó 1-én
Szerkeszti BARÁT ENDRE
Szerkesztésért és kiadásért felel:
Tardos Béla
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Rózsa Ferenc-u. 111.
Telefon: 126-630, 120-710
Igazság-nyomda, Budapest, Horn-Ede-u. 9—11
Felelős nyomdavezető: Falus József

FILMEKRŐL

KÉT ÚT

A két út: egyik a szenvedéssel, veszéllyel, a borzalmas kínhalál rémével fenyegető hazafiságé, a másik a szülőt, testvért, hazát keresztrefeszítő árulásé. Két testvér halad a két úton. Egy-egy fordulónál összetalálkoznak, s megrettenve, idegenül néznek egymásra. Az egyik meghajszoltságában, s magárahagyatottságában is vad haraggal és elkeseredéssel küzd az embertelen, szadista megszállók ellen, a másik gyáván, honfitársai megvetésétől sujtva, hatalmi vágytól megszédülten szolgálja ki német feletteseit.

A film megragadó erővel mutatja be a lett nép makacs az éjszaka sötétségében folytatott néma harcát a szabadságért. Ezek a névtelen kisemberek, molnárok, szerelők, fiatal családanyák az akasztófa árnyékában élnek, mindegyikük nyakán ott hurkolódik a láthatatlan kötél, melynek vége a német katonák kezében van, s mégis szívósan folytatják a küzdelmet.

Felemelő, példamutató célzatán túl „A két út" annyira érdekes, s annyira tele van egyre jobban fokozódó, lobogó izgalommal, hogy bátran mondhatjuk: ilyen mesterien rendezett filmmel évek óta nem találkoztunk. Nincs az a kalandor vagy gengszter-film, amelyik izgalmasságban, fordulatosságban és az események viharszerű száguldásában felvenné a versenyt ezzel az orosz alkotással. A színészek valamennyien nagy művészek, akik a legmegszokottabb jelenetet is mély, művészi tartalommal, megrendítő emberiességgel töltik meg. Felejthetetlen művészi élmény „A két út".

(b. k.)

TÁRSADALMI SZEMLE

a Magyar Kommunista Párt tudományos folyóirata.

Egyes szám ára 3.— forint
Negyedévre „ 7.50 „

Előfizetés a Társadalmi Szemle kiadóhivatalában. Budapest, VI. Rózsa Ferenc-utca 111. az összes könyvesboltokban és Ibusz pavillonokban.

NE VÁRJ TOVÁBB...

Ne várj tovább! Még életedben
változzon meg e szörny világ!
Év ezredek bűn-özönének
ellent áll Eszmék, mint a gát!

Ne várj tovább! Csak rajtad múlik
az üdv az üszkös romokon!
Ember! Az öröm új világát
építsd dalolva, szilajon!

NYUGATI LÁSZLÓ

ÖRÖK VISSZATÉRÉS

Aki szereti a rendkívüli technikával fényképezett művészi francia filmeket, bizonyára megnézte a Cocteau-darabot. Annál is inkább, mert a reklámok a bemutató előtt hetekig harsogták, hogy a francia filmművészet csúcsteljesítményében lesz részünk.

A csalódásnak, melyet a különleges stílusú francia filmek lelkes híveinek nagy része az Örök visszatérésnél érzett, talán éppen az az oka, hogy valóban csúcsteljesítmény. Az az elvont stílus, mely a játékot művészi magaslatra emeli és egyben öncélúvá teszi, a Szerelmek városában még filmszerű, mozgalmas és valódi izgalmat, megindultságot ébreszt. Cocteau irreális szemléletével párosulva azonban már zsákutcába jut. Gyönyörű képeket, leheletfinom szavakat, elcsépelt motivumokat kapunk, „mélylélektannal" átszőve; mindez azonban légüres térben mozog, — jobban mondva nem is mozog, inkább dermedt állóképek sorozata, hasztalan kisérlet, hogy egy rég letünt világot új varázsfénnyel övezve feltámasszon. A rendező magasra akar repülni, de a mü olyan élettelenül hull le a mesterkélt magaslatokból, amilyen mereven fekszik a halott modern Tristan és Izolda a befejező képen. Ez a finálé úgy hat, mint egy szimbólum: jelképezi a világtól elforduló, halálra ítélt, öncélú polgári művészet élettelenségét.

(Sz. J.)

MDK

Háy Károly László

Előzékpapirterv, grafit

Margitsziget, sz.cer.

A Müvész otthonában, szén
Önarckép, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Háy Károly László

Petőfi életéből I-V. grafit

Ady: Harcunkat megharcoltuk 1-2. lino

" Magyar Messiások 1-2. lino

" A magyar ugaron 1-2. linó

" A megnőtt élet 1-2. "

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

Ady: A papok istene 1-2. lino
" Téli Magyarország " "
" Rengj csak föld " "
" Uj várak épültek " "
" Felszállott a páva, grafit
" Góg és Mágog, "

Illusztrációk Larbaud: Fermina Marquez c.regényhez, tus

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

Arany: Epilogus, grafit

"-Hídavatás, "

" Tengerihántás, "

Berzsenyi: Közelitő tél, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

József A. Mama, sz.cer.

Radnóti: A la Recherche..., sz.cer.

" Gyökér, grafit

A megáradt Zagyva, temp.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

Gyümölcscsendélet, of.

Hidfeljáró, of.

Holdas éj az Alföldön, of.

Kertek alatt, of.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

Lejtő, of.

Visszapillantás, szénó

A gurzufi kikötő, sz.cer.

Háy K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.

1960.

MDK

Háy Károly László

Illusztr. Sándor K: A legsoványabb tehén esztendeje,
lino

Moszkva éjjel, sz.cer.

Gurzufi utca, grafit

Háy K.L. és Farkas A. gyűjt.kiáll. Ernst Múz.
1960.

Háy Károly László

Kivándorlók, lino

Kubikosok, "

Illusztrációk

Könyvdiszek, tus

Radnóti: Nem tudhatom..., tus

Háy K.L. és Farkas A. gyűjt.kiáll. Ernst Múz. 1960.

MDK

Háy Károly László festő

reprodukciók:

József A: A költő hasztalan vonit

Visszapillantás

Moszkva éjjel

H.L.K. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst.Muz.

1960.

Dorda J. Imre J. Son T. iparm. MiAll. Fényes A.
terem, 1956.

MDK

Háy Károly László

Kakas a szemétdombon, repr.

MNG. Magyar forradalmi müvészet. Mücs. 1957.

uk, hogy a sámánok /és utódaik/ elme-
rdésre kell feleletet találnunk:
y szigoru tiltó rendelkezései, meg-
s ok miatt sok sámán felhagyott a sá-

ámán/ volt, de már régen abbahagyta
lo9/.
ndja magáról: "Nagyon korán abbahagy-
.csak két éven át sámánkodtam". /u.o.

sámán eltörte a lábát. "A csont rosz-
láb rövidebb maradt. Nem járhatta töb-
t hát a sámánkodással". /u.o. p. 2o1/
iben a sámánok - akárcsak a különböző
hatalom ellen izgattak. Már csak e-
ra volt, szükség ellenük; sokukat in-
szintén kerülközött, aki hüséget fo-
nepélyesen megigérte, hogy fölhagy ed-

MDK

Háy Károly László

Delelő, of.

MNG. Magyar forradalmi müvészet. Mücs. 1957.

Háy Károly László

Kakas a szemétdombon, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mlos. 1957.

gyszögletes rongydarabot, melyet egy

/Valamennyi utiaritibeli nambikuara

MDK

Háy Károly László

Napraforgó, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

yszögletes rongydarabot, melyet egy

/Valamennyi utiaritibeli nambikuara

MDK

Háy Károly László

Napraforgó, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

MDK

Háy Károly László

Cséplés, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Mészáros Lajos

MDK

Háy Hároly László

10 linometszet,

Ady-illusztr.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

elye: .....

MDK

Háy Károly László

Börtönudvar, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

MDK

Háy Károly László

Dózsa - tryptichon, temp.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

MDK

Háy Károly László

Mühelysarok, temp.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

MDK

Háy Károly László

Krumpliszedők, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Kücs. 1957.

-

VI. Raktározás - Közé

A raktározás

A nambikuarák
ban füst és tüz segité
időre tárolásra alkalm

KDK

Háy Károly László

Munkából, of.

KMG. Magyar forradalmi szövetség. Kiad. 1957.

Háy Károly László

Hó alatt, of.

Utcán, temp.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mün. 1957.

MDK

Háy Károly László

Zrinyi-sorozat, linometszet

MNG. Magyar forradalmi müvészet. Mücs. 1957.

rtba. Mikor a tatárjárás vót, ak-
ót, meg az arany pénzt."[14]
ik meg a bújkálás korát, az ellen-
ság kénytelen volt elmenekülni ott-

lésben minden bizonnyal egy jóval
/mert hiszen az adatközlő anyjá-
ata/ helyezik a tatárjárás korába:
kkor

NDK

Háy Károly László festő

reprodukciók:

Ady: Magyar messiások

Keresztmetszet

H.L.K. és Parkas A. gyüjt. kiáll. Ernst.Muz.

1960.

MDK

Borda J. Imre J. Bor T. iparm. kiáll. Pényes A.
terem, 1960.

MDK

Háy Károly László

A Gribojedov darab diszletei, repr.

B.S. cikke.

Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz.

133 l.

MDK

Háy Károly László

Aradi N: Illusztrációk a VI. M.Képzm.Kiállitáson.
Szabad Müvészet, 1956. 1-2. sz.
43.1.

MDK

Háy Károly László

Cifka P: Grafikánk a VI. M. Képzm.Kiáll.tükrében.
MN. 1956. jan. 11.

Háy Károly László MDK

diszlete

Szinházi Hirek
Magyar Nemzet 1947. máj.31.

MDK

Háy Károly László

Szabadság és nép-kiáll. Csók-gal. 1962.V.

Háry Károly László, festő MDSK

Szerepel a Magyar művészek a fasizmus ellen c. kiállításon.

Fenczik Flóra: Medmyánszkytól – Korgáig 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. dec. 14.

Háy Károly László

MDK

festő

Megnyilt Bratislavában a Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Kis Ujság 1949. okt. 26.

Háy Károly László MDK

festő

Pozsonyban vasárnap megnyilt a Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Szabad Nép 1949. okt. 25.

MNK

Háy Károly László

lino:

Magánosság

Céltalanul

M. képzőművészek a fasizmus ellen, N.Gal. 1965.

NDK

Háy Károly László

lino:

Munkás felvétel nincs

Hidon

M. képzőművészek a fasizmus ellen, N.Gal. 1965.

NDK

Náy Károly László

linos:

Detektivek

Külváros

Börtönben

M. képzőművészek a fasizmus ellen, N.Gal. 1965.

M.D.K.

Iday Károly, festő (1907 - 1961)

nevét a Szocialista Művészek Csoportjának tagjai közül említi a szerző.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,
Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 951. old.

NDK

Háy Károly László

lino:

Gyermektragédia

Nyomorultak

Melyiknek sikerül?

M. képzőművészek a fasizmus ellen, N.Gal. 1965.

Háy Károly László

Szerepel az „Új realisták"
kiállítása a Tamás galériában (1936)

Jelenkor 1966 XI. n. 1050 old.

Hány Károly László / Sesto

27.) A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozású jelvé:
„A Tanácsköztársaság kikiáltása"
Papír, szén. 120x60 cm Sz. 57.52. 142 oldt

Gerelyes Ede: A Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyüjteménye. 131.o.

Legújabbkori Tört.Múz.Évkönyve.II.évf.1960.Bpest,1961.
Franklin Nyomda,Bp.

Háy Károly László

lino:

Illusztr. a Magyar Messiások-hoz

Szabadság és nép freskóterv, temp.

M. képzőművészek a fasizmus ellen, B.Gal.

1935.

Háy Károly László

lino:

Nincs más hátra?

M$_{u}$nkát, kenyeret!

M. képzőművészek a fasizmus ellen, B.Gal.

1965.

MTK

Háy Károly László

line:

Kilakoltatott

Egy darab kenyér

M. képzőművészek a fasizmus ellen, N.Gal. 1965.

MDK

Háy Károly

Kakas a szemétdombon, o.

Börtönudvar, o.

M. képzőművészek a fasizmus ellen, M.Gal.
1965.

Háy Károly László, festő

A Petőfi Irod. Múz 1958. szept 20-án megnyilt kiállításához rajzokat készített költők verseihez. 28 old.

Magyar költészet - mai magyar grafika. 27.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve.1959.Bpest.1959.Révai Nyomda.Bp.

Háry Károly László, [ ] MDk

Részt vett a kiállításon.
(1942. III. 29. Vasas Székház.)

Mihályfi Ernő: Emlékezés egy 20 éve előtti Képzőművészeti kiállításra 8. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. ápr. 1.

M.D.K

HÁY Károly László festő

Emlékkiállítása v. szolnoki

Múzeumban

Napló

Magyar Nemzet 1962. április 10. 4. e.

Háy Károly László

Ez év junius 27.-én nyitották meg Moszkvában, a Központi Kiállitási Teremben, a "Manyezs-ben" tiz szocialista ország nemzetközi tárlatát, -közli a "Tájékozódás" c. rovat "Harminc győzelmes év" cimmel.
A tiz nemzet, harminc évesnél régebbi, antifasiszta irányzatu retrospektiv gyüjteményét közös teremben mutatták be: Derkovits Gyula, Dési Huber István, Háy Károly László festményeit, Goldman György és Mészáros László szobrait, valamint Ámos Imre, Berda Ernő, Martyn Ferenc grafikáit a magyarok közül.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. julius 5.
XIX. évf. 27. sz. 6. lap.

Háy Károly Lánló, jestő

L.: Kiss István

— Antifasisztaplakát – kiállítás a Budavári Palotában 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 szept. 10.

Hány Károly László

Pesti háztetők, olajfestmény

A Magyar Képzőművé sze
I. Kiáll. Katalógus 1946 jú

Háy László Károly

1935-ből származó linometszetének „Óvjuk meg szakszervezeteinket" című művének affinitásokat fedezhetünk Masereel alkotásával kapcsolatosan.

Lengyel B.: Masereel et la Hongrie

Acta Historiae Artium, Budapest. 1969. 3-4 sz. 349 l.

A BEMUTATÓ MOZIK MŰSORÁBÓL

A héten bemutatóra tűzött három film egyike sem nyújt igazi élményt. Hiába a nemes szándék vagy a kitűnő színészgárda. Ha tehát erről nem beszélhetünk, vizsgáljuk meg azt, amit a mozilátogató kapott.

A csehszlovák

Dr. Faustot elvitte az ördög

színes vígjáték. Néminemű alapgondolata az, hogy bármilyen fontos is a munka, szent dolog a tudomány, nem szabad elszakadni az emberektől, az élettől. E tétel: több irányból is megközelíthető. Kitűnő drámai mag, pompás szatíralehetőség és hálás nevettető konfliktus *Frantisek Daniel* és *M. V. Kratochvil* — a forgatókönyvírók — az utóbbi megoldást választották.

Ennek eredményeként megszületett a Faust-legenda modern változata, amelynek csupán annyi köze van az eredetihez, hogy fiatal orvos hőse véletlenül abban a házban lakik, ahol a hagyományok szerint a tudomány megszállottja szerződést kötött az ördöggel. A mennyezeten még ott látható a folt, vagyis annyi, amennyi Faust mesterből az utókorra megmaradt — minekutána a haragvó Mefisztó, a poklok ura, egyszerűen a falon át magával cipelte. Ezt a véletlent — a közös lakhelyet — ügyesen használják ki a szerzők, s erre építik fel a történet vázát.

Nyilvánvaló a párhuzam a túlterhelt Frantisek (a fiatal orvos) és a középkori legenda hőse között. Ez önmagában is mulatságos a modern környezetben. Fokozza a hatást, hogy korunk nagyon reális hétköznapjainak egyikén, akárcsak hajdan, úgy most is bekopog az ördög. Ezúttal azonban egy csinos fiatal leány képében, aki miután időnként szinte földöntúli módon bukkan fel és tűnik el, némi kikapcsolódásra magával ragadja a csendes vidékre a tudomány áldozatát. Ezzel megindul a bonyodalom, hogy azután a félreértések tisztázásával kiderüljön: e női ördög is Faust lelkét akarta, természetesen korszerű értelemben.

Zdenek Podskalsky, a fiatal rendező gyakorlott művészeket is megszégyenítő módon használja fel a témában rejlő lehetőségeket. Munkája mértéktartó, stílusa könnyed. Amit főként dicsérhetünk, az természetesen áradó humora. Kerül mindent, ami öncélú, az adott helyzetből indul ki, azt aknázza ki hiánytalanul. Külön kell beszélni a színes technika érzékletes alkalmazásáról. Az ördögként megjelenő fiatal leány fotografálása (*Jiri Safar*, az operatőr) kitűnő.

A szereplők közül elsősorban a fiatal és igen csinos *Jana Hlavácovát*, az „ördögi leány" megszemélyesítőjét emelhetjük ki. Mind külsejével, mind játékával tökéletesen a szerzői elképzeléshez igazodik. Vígjátéki hangot üt meg, de elhisszük mindazt a képtelen helyzetet, amelyben mozog, anélkül, hogy egyetlen pillanatig is misztikussá válna figurája. *Miroslav Hornicek* az orvos szerepében már kevésbé telitalálat. (Talán azért is, mert öregebb a kelleténél.) Ismét kitűnő viszont *Rudolf Hrusinsky* (a film-Svejk) ezúttal orvoshősünk barátja az aggódó dr. Wagnerként.

Ötletes, mulatságos film a „Dr. Faustot elvitte az ördög". Fényképezése, rendezése a bevezető részben átlagon felüli. Itt alkotó módon illeszkedik a cselekményhez *Zdenek Liska* kísérőzenéje is.

Fontos, napjainkban szerte a világon közérdeklődést keltő témát — az ifjúság problémáját — vet fel az angol

Serdülő lányom.

Felicity Douglas, az író, becsületes szándékkal közelít a kényes kérdéshez, de amit nyújt, az inkább csak annyi, hogy felhívja rá a figyelmet. A forgatókönyv az érdemi elmélyedés helyett megmarad a felszínen. Riport — tanulsággal, talán ez erre a filmre a legmegfelelőbb meghatározás.

A történet egy kissé azt is példázza, hogy a suszternak rendszerint lyukas a csizmája. Hősnője, Valerie Carr éppen akkor bukik meg, mint anya és mint nevelő, amikor laptitkárnői állásából új, felelősségteljes beosztásba kerülve, egy a serdülő fiataloknak szóló magazin irodalmi szerkesztője lesz. Két lánya közül az idősebb, Janet ugyanis, rosszul választott társasága következtében, bajba keveredik. Ez egyszersmind a család társadalmi helyzetére is kedvezőtlenül hat ki. (Itt érezni különben az alkotók realisztikusabb igényét.)

Sajnos azonban, *Felicity Douglas* nem tudta elkerülni a szentimentális buktatókat, ami lerontja egész munkája hitelét. Vonatkozik ez elsősorban Hugh Manning író figurájára. Sikerületlen rész, kidolgozatlan helyzet ezenfelül bőven akad még. Ezzel a tehertétellel az egyébként igen jó nemzetközi hírnévnek örvendő Herbert Wilcox rendező sem tudott mit kezdeni. Sőt, itt-ott még alá is húzta a hibákat.

Anna Neagle (Valerie Carr) a reábízott feladatot becsületesen oldja meg, csodát ő sem tud művelni. *Sylvia Syms* a problematikus Janet alakítója jellegtelen. *Norman Wooland* rossz szerepében (Hugh Manning író) érdekes, markáns egyéniség. Kedves gyermekszereplő *Julia Lockwood* — *Margaret Lockwood*, az ismert angol színésznő leánya.

A román felszabadulási évforduló alkalmából készült az

Orkán

című román film, amely magyarul beszélő változatban kerül a közönség elé. Az írók bevonása a forgatókönyvírásba, ha még nem járt is teljes sikerrel, de azért nagy mértékben emelte a román filmek színvonalát. *Titus Popovici* és *Francisc Munteanu* személyében például olyan kitűnő érzékű művészek is akadtak közöttük, akiknek nevéhez fűződik a *Tűz a Dunán* sikere.

Az írópárnak ez a mostani alkotása nem éri el a *Tűz a Dunán* színvonalát. Ennek következtében a film sem. A hiba nyilván abban van, hogy az *Orkán* története kevésbé egyénített. A nagy pillanatot, a fasizmus rabsága alól történt szabadulást, a nyomában támadt történelmi helyzetet hűen mutatja be. A továbbiak során azonban megelégszik a kitaposott ösvénnyel, az új, járatlan helyett, s úgy mondja el a bátor kommunisták és hazafiak egy hőstettét.

Elmarad tehát az élmény. A két rendező, *Sinisa Ivetici* és *Andrei Blaier* ezt egyes helyeken külsődleges megoldásokkal próbálja pótolni, természetesen hiába. A hősökkel a néző ugyan érzelmileg azonosul, de ez még nem az igazi. A művészi igazságnak itt több ízben a történelmi igazság siet segítségére.

Ábel Péter

Eltemették Gádor Bélát

Csütörtökön, a Farkasréti temetőben, nagy részvéttel eltemették *Gádor Béla* írót, humoristát. A temetésen ott volt kulturális életünk több vezető személyisége, az elhunyt hozzátartozói, barátai, ismerősei, írók, újságírók, humoristák.

A magyar írók nevében *Barabás Tibor* mondott beszédet a ravatalnál.

— Gádor Béla minden leírt szavával a tudatlanság, a hazugság, az úrhatnámság, a közöny, a lelketlenség, a durvaság és a nyárspolgári belenyugvás hétfejű sárkányával viaskodott — mondotta a többi között. — Tudta és vallotta, hogy az írónak és az írásnak mindig hitet kell tenni a jó és az igaz mellett. A szocialista humanizmus volt a világnézete.

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége és a Ludas Matyi szerkesztősége nevében *Földes György*, a Ludas Matyi felelős szerkesztője emlékezett meg az elhunytról.

— Azt írtad egyszer — mondotta —, nem is olyan régen az egyik humoreszkedben: „Egy perccel a halálom után már oly mindegy, mennyi ideig éltem..." Nem mindegy! Nemcsak az írás művészét, a humoristát, az igaz barátot, a legjobb kollégát vesztettük benned, hanem egy igaz embert, egy tiszta embert, amilyen voltál mindvégig...

A sírnál — amelyet elborítottak az emlékezés virágai — a tanítványok nevében *Mikes György* vett búcsút Gádor Bélától. (MTI)

Megjelenik a Kultúra Világa második bővített kiadása

A *Magyar Ujságírók Országos Szövetsége* és a *Minerva Könyvkiadó* ankétot rendezett a *Kultúra Világa* ötkötetes, tudományos és művészeti könyvsorozat utolsó kötetének megjelenése alkalmából. A mintegy 5500 oldal terjedelmű kiadvány 12 művészeti és tudományágról nyújt népszerű, színvonalas ismeretanyagot. Az egyes kötetek: 1. A világmindenség, az élő világ, az egészséges ember. 2. Technika. 3. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. 4. Irodalom, filozófia, nevelés. 5. A föld országai, az emberiség története.

Az olvasóközönség a teljes sorozatot már az első kötet megjelenésekor napok alatt előjegyzésben lekötötte. A sorozat iránt megnyilvánuló rendkívüli érdeklődésre tekintettel, a *Kiadói Főigazgatóság* elhatározta: *kiadja a Kultúra Világa-könyvek második, átdolgozott, bővített kiadását.* A második kiadás az első kötetek átdolgozott, felfrissített anyagán kívül előreláthatólag a matematika, a fizika, a kémia, mint a természettudományok alaptudományai, továbbá a közgazdaság- és jogtudomány, valamint a néprajz témakörével bővülnek, s mintegy *tíz kötetben* jelennék meg.

Az új kiadás első kötetei *1962-ben* jelennek meg. (MTI)

Felújította az Állami Operaház Borogyin Igor hercegét

Borogyin Igor herceg című operáját csütörtök este felújításban mutatta be az Állami Operaház.

Az előadáson megjelent *Biszku Béla, Fock Jenő, Marosán György, Rónai Sándor*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai; ott volt a magyar politikai, társadalmi és kulturális élet sok más vezető személyisége.

Az Igor herceg szerepeit *Takács Paula, Tiszay Magda, Szönyi Olga, Kompolti Györgyi, Jámbor László, Székely Mihály, Fodor János, Mátray Ferenc, Katona Lajos, Külkei László* és *Somogyvári Lajos* alakította, vezényelt: *Komor Vilmos*. A közönség meleg ünneplésben részesítette *Pavel Zlatogorov* érdemes művészt, a szovjet vendégrendezőt s a magyar művészeket. (MTI)

Háy Károly László művészete

Vajon lehet-e büntetlenül fáklyaként lobogni, s vajon a törékeny emberi szervezet leküzdheti-e azt a kegyetlen emberöltőt, amelyben erőt-velőt adott egy jobb világ, egy igazibb rend kialakításáért? Egymás után mennek el azok, akik az első világháborút gyermekként, a két háború közötti periódust, s a második világháborút harcosként vagy meggyalázottként élték át. Sokan e nemzedékből most roppannak össze, a szív most áll meg — sok ijesztő jeladás után — s „ágyban, párnák közt halni meg" adatott a harcosoknak. Félbemaradt kép, befejezetlen könyv, megszakadt tanítási óra — nem kerekíti már senki egésszé.

Háy Károly László festőművész a többfrontos harc hőse volt. Nincs oly messze — ó, de messze már —, hogy a vidéki fiú a Képzőművészeti Főiskolára jött, s aztán hamarosan Berlinbe ment, ahol a húszas évek végén Kelet-Európa avant garde mozgalma zajlott. És hazatért absztrakcióba hajló konstruktív képeivel, amelyeket később sem tagadott meg, mondván, hogy fejlődésének fontos és kiiktathatatlan láncszeme. S ha művészi fejlődésében fontosnak tartotta a berlini időszakot, annál inkább annak tarthatta emberi fejlődésében, mert a jómódú polgárfiú a leghaladóbb eszmék magvait hozta magával onnan, hogy azok itthon kihajtsanak, virágba szökkenjenek. Szép virágok fakadtak ezekből az eszmékből, de gyakran keserű gyümölcsök is, mert bizony börtönnel fizetett a fennálló rend az igazi művészi bátorságért, helytállásért. A fiatal művész megtalálta az utat a 100%-hoz, Madzsar Józsefhez, a Szocialista Művészcsoporthoz és az illegális kommunista párthoz. A válságévek harcaiból, az antifasiszta megmozdulásokból, a bebörtönzöttek kiszabadításáért vívott küzdelemből művészagitátorként vette ki részét, és remek vonalritmusú rajzai, röpcédulái, az illegális lapok címoldalai vagy illusztrációi eljutottak oda, ahol megmozgatták az értelmet és az öklöt.

Háy természetében különös ellentmondás, hogy lassú, meggondolt beszédével szemben a gyors cselekvés embere volt. Vezérelve — mindhalálig — József Attila halhatatlan állítása: *„Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes."* Így élt, így dolgozott, s ha lehet valakit megfontolt forradalmárnak nevezni, ő az volt mindenképpen.

Visszapillantás.

Piktúrája a hűvös berlini tanulságok után, itthon, a mozgalom gyakorlatától ihletetten vibrálni kezdett. A sima formák széttöredeztek, nyugtalan kontúrok kerítették alakjait, és sok nehéz festői problémájára a tartalom feszítőereje adott választ. Számtalan grafit vagy színes ceruzarajzán sárral gyürkőző mezők, ágasbogas fák, nehézröptű varjak jelentek meg. Sűrűen torlódó, zaklatott formái tiszta vonalakká egyszerűsödtek, ha a közvetlen agitációt szolgálták. Röpcéduláinak világos kontúrrajzát tömondatnak nevezhetnők festményei súlyos veretű összetett mondataival szemben. Távol állt tőle a szájbarágós részletezés és a közérthetőség sose vált nála a sajátos stílusalkotás akadályává. Ezer közül is felismerjük műveit, mert a magyar munkásosztály adott létéből kialakított tudat formálta művészetét azzá, amivé lett, az ész és a szív kovácsolódott nála forradalmi tetté.

Ismételt börtönhónapjai is művészi élményekkel gazdagították, s a *Börtönudvar*, de különösen a *Műhelysarok* — kis vaskályhán enyvesfazék, a sarokban seprű — a néhai Margit körúti fogház fantasztikus költészetét szuggerálják. Mert ez a költészet létezett, s azok a művészek költötték, akik — mint Goldmann György és Kondor György is — a legnagyobb bizalommal tekintettek a ki- és felszabadulás elé.

Meg is virradt neki, s nekünk, és az új szabad élet számos izgató feladata közül díszlettervezésre, illusztrálásra, tanításra vállalkozott. Mindezt roppant alapossággal és átgondoltsággal, mondhatni aggályos felkészüléssel végezte. Sehol egy pongyola mondat, vagy henye kompozíció: minden lépését a felelősség igazgatta. Tömör és expresszív, súlyos és színes az életmű, ami utána maradt. Művészetének minden etapjában és műfajában az aktualitásokkal való természetes azonosulás a leglényegesebb vonás. A Zrínyiászhoz készült illusztrációi épp oly kor- és időszerűek, mint Goncsarov vagy József Attila gondolatainak képi megjelenítései.

Most már volt egy szép műterme, és beteg szívével is mosolyogva mászta az emeleteket. Üres a műterem, s befejezetlenül maradt a többi között a Párttörténeti Intézet legközelebbi kiadványához —, amelyben a KMP illegális röpcéduláit adják közre, s amelyben Háy nagyszerű rajzos felhívásai is szép számban szerepelnek — készülő okos előszava.

Megtalálta, amit keresett: A haladó eszméket, a szocializmust, a haladó művészetet. Életműve most már kerek, mert sem hozzátenni, sem abból elvenni nem lehet többé.

A.

ÖRÖK FIATALSÁG!

Kombinált korcsolya 98 Ft.
Állítható korcsolya 78—82 Ft-ig.
Hoki korcsolya 160—190 Ft-ig.
A szakboltokban és az állami áruházakban.

1961. jan. 27.

Háy Károly László

KÖZLEMÉNYEK

A Budapesti Kárpitosárugyár dolgozói megrendülve tudatják, hogy párttitkáruk, **Pikula József,** a munkásmozgalom régi harcosa, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 27-én, pénteken délután ½2 órakor lesz a Rákoskeresztúri köztemetőben.

A gyászoló család értesít minden rokont, jóbarátot, tisztelőt, hogy **özv. Stromfeld Aurélné** január 21-én elhunyt. Temetése folyó hó 28-án, délután 3 órakor lesz a Kerepesi temetőben.

ÁLLÁS

Kötés-könyvelőt keresünk némi nyelvtudással. — „Részletes önéletrajz 239 561" jeligére a Felszabadulás téri hird.

Anyagraktárost, konfekcióüzembe, gyakoriattal, raktáradminisztrációban jártast felvesz szövetkezet azonnalra. „Információképes 9745" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Építőipari vállalat bizalmas munkakör betöltéséhez keres hosszú gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírónőt és építőipari szakismerettel rendelkező időelemzőt. „Bizalmas 239 914" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Varrógépműszerész felvételik. Bőrtex Cipőgyár, Bp., X., Korponay u. 1/a.

Mérlegképes könyvelő elhelyezkedne vállalathoz közgazdásznak, vagy tszhez főkönyvelőnek. Lakás szükséges. „Közgazdász" jeligére a székesfehérvári hirdetőbe.

Portásokat, több éves gyakorlattal rendelkezőket, napi 12 órás szolgálatra, 1300 forintos illetménnyel felvesszünk. — Cím: Élelmiszeripari Központi Gépjavító Vállalat, Budapest, XIV., Fogarasi út 2—6, déli 12 óráig.

Építőipari szövetkezet több éves gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetőt keres meghatározott időre szóló szerződéssel. (1100-as Fiat.) Belépés azonnal. — Jelentkezés: XVI., Rákosszentmihály, Rákosi út 90. 290—643.

Részletszerkesztési munkára fiatal gépészmérnököt, vagy gépésztechnikust keresünk felvételre. Fizetés megállapodás szerint 1600—2000 forint között. Fonógép és Alkatrészgyár, Bp., III., Bécsi út 250.

54 éves gyakorló ügyvéd — harminc évi gyakorlattal — keres vállalatnál nem vezető jellegű, értelmiségi munkakört. Megkeresés: „Széles látókör 71 965" jeligére, Felszabadulás téri hird.

Budapesti Fenyőbútorüzem felvesz gyakorlott **szalagcsiszoló** gépmunkást, asztalost, faipari gépmunkást és férfi segédmunkásokat a zuglói és rákospalotai telepre. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán, Bp., XIV., Várna u. 5—7. sz. alatt.

Palma Gumigyár keres konstrukciós osztályra fiatal szerkesztőt, **kalórikus gépészt,** vagy **technikust** hosszabb erőtelepi gyakorlattal. Vegyipari gépek karbantartásában jártas, nagy gyakorlattal rendelkező **TMK csoportvezetőt,** mérnöki vagy technikusi képesítéssel, tervkészítésben és programozásban jártasággal. Továbbá keresünk beruházási gyakorlattal rendelkező **gépésztechnikust.** Feladata lenne: használt gépek beszerzése, kezelése, felállítása és üzembe helyezése. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés a Palma Gumigyár személyzeti osztályán életrajzzal, Bp., IX., Lenhossék u. 3. (Mester utcánál.)

Bőrdíszműves házaspár elhelyezkedne „Apróáru 71 940" jeligére, Felszabadulás téri hird.

Géptervezést, ellenőrzést, TMK munkát, művezetést vállal „Nyugdíjas 500 forinttal 23 375" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Vasipari vállalat keres anyaggazdálkodói munkakörbe elektromos anyagok és autóalkatrészek ismeretével rendelkező

anyagbeszerzőt.

„Vasipari 71 949" jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe.

18. Autóközlekedési Vállalat azonnali belépésre keres

rakodómunkásokat

(szerződéssel), valamint több éves gyakorlattal rendelkező állandó budapesti lakos

gépkocsivezetőket.

Jelentkezési hely: Bp., XIII., Lehel u. 10/a. Munkaügy.

Chinoin Gyógyszer és Vegyészeti Termékek Gyára azonnali felvételre keres két műszakban dolgozó

villanyszerelő

szakmunkásokat és egy műszakban dolgozó

műszerész

szakmunkásokat.

Felvételre jelentkezni lehet: Chinoin, IV., Tó u. 1—5. Munkaügyi osztály.

Nagy gyakorlattal rendelkező

gépésztechnikust

vagy fiatal

gépészmérnököt

valamint segédmunkásokat azonnali felvételre keresünk. Ipari Vegyszergyár, X., Gém u. 3. Telefon: 136—081. Jelentkezés a személyzeti osztályon

A Fővárosi Óra- és Ékszeripari Váll. V., Molnár u. 1, felvesz 1 fő **fémmarós szakmunkást.** Jelentkezés a munkaügyi osztályon.

Marabu kazánhoz **fűtőt** keresünk. Nyomdaipari Kísérleti Üzem és Laboratórium, V., Reáltanoda u. 5. Munkaügyi osztálya.

Ganz Mávag BUDAPEST

ALKALMAZ

csúcseszter-gályosokat vasszerkezeti lakatosokat lemezlakatosokat

Jelentkezés: Bpest, VIII., Vajda Péter u. 10. számú felvételi irodában. (Munkásszállás nincs.)

Az Építésügyi Minisztérium 12. sz. Betonelemgyártó Igazgatósága az ÉM Debreceni Cementárulpari Vállalathoz

fő-mérnököt keres

Szükséges képzettség: általános, illetve gépészmérnöki diploma. Jelentkezés az Építésügyi Minisztérium 12. Igazgatóságán, Budapest, V., Belgrád rakpart 2—4.

Állami vállalat keres darabbéres elszámolásban, valamint SZTK ügyekben jártas

bér-el-számolót

Jelentkezés írásban: „150 Ujpest" jeligére újpesti hirdetőbe.

FELVESZÜNK

GÉPÉSZ-

és

ELEKTRO-MÉRNÖKÖKET, RÉSZLETSZER-KESZTŐKET

Jelentkezés: „TRANSZVILL" Budapest, XIII. ker. Csata u. 8. Szem. osztály.

Gyakorlott

időelemzőket

felvesz az ÉM Felvonószerelő Vállalat, III., Lajos u. 60.

Felveszünk épületlakatosokat, férfi segédmunkásokat és férfi betanított gépmunkásokat (présgépekre) és fémcsiszolókat. „Fémmunkás" Budapest, XIII., Frangepán u. 7.

Uj gyártmányok tervezési munkálhoz, elektromos műszerek szerkesztésében jártas mérnököt, vagy hosszabb, 5—10 éves gyakorlattal rendelkező technikust keresünk, továbbá állandó leltározásban foglalkoztatható adminisztratív munkaerőt. Fizetés megegyezés szerint. „Budapesti Műszergyár 239769" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

A Csepeli Szerszámgépgyár keres

esztergályos, marós, köszörűs

és

gyalus

szakmunkásokat felvételre. Órabér 7 Ft-tól 12,60 Ft-ig, teljesítménybér. Jelentkezni lehet: a II-es számú felvételi kapunál reggel 7—11 óráig.

Keresünk felvételre

esztergályos, marós, csőszerelő,

villanyszerelő, szerkezeti lakatos és festő szakmunkásokat.

Egyesült Izzó Villamossági Rt. Gépgyára, Bpest, IV., Szilágyi utca 26.

Megközelíthető 62-es, és 12-es villamossal.

FIGYELEM!

ÉM 28. sz. Építőipari Vállalat, Bp., XXI., Kiss János altábornagy utca 19. szám,

FELVESZ KŐMŰVES- és ÁCSTANULÓKAT,

teljes ellátással. Azok a 15—16 éves fiatalok jelentkezzenek, akik az általános iskola 8 osztályát eredményesen elvégezték. A tanulókat otthonban helyezzük el. Levelekre válaszolunk. Csak azokat a leveleket vesszük figyelembe, melyekhez csatolva van az iskolai bizonyítvány és a szülői beleegyezés.

Csepeli Papírgyár magasnyomású

erőművéhez

elektromos művezetőt, kalórikus művezetőt, elektrikusokat, kazángépészeket, karbantartó részlegéhez villanyszerelőket, lakatosokat, esztergályosokat és asztalost

keres

Jelentkezés: Bpest, XXI. ker. Duna u. 42, de. 11 óráig, a munkaügyi osztályon.

A MÁV Dunakeszi Járműjavító Ü. V. felvesz gyártmányszerkesztő munkakörben gyakorlattal rendelkező mérnököket és technikusokat. Jelentkezés a vállalat személyzeti munkaügyi osztályán. Vasútállomás: Dunakeszi-Gyártelep.

Magyar Országos Söripari Vállalat felvételre keres legalább 5 éves gyakorlattal rendelkező hőerőgépészmérnököt, építésztechnikust, gépésztechnikust, bonyolításban, szerződéskötésben jártas beruházási előadót és turbinagépészt. Jelentkezés írásban rövid önéletrajzzal munkaerőgazdálkodás címére: Bp., X., Maglódi út 17.

A Duna Konzervgyár Bp., X., Gém utca 4, azonnali belépésre felvesz egy fő vizsgázott

szállítási ügyintézőt

Jelentkezés a személyzeti osztályon. Továbbá felvesz azonnali belépésre **egy fő kertészt.** Jelentkezés a munkaügyi csoportnál

Gyakorlott gyors- és gépírónőt felvesszünk. — Lőrinci Hengermű, Bp., XVIII., Hengersor u. 38.

Gépelni tudó orosz fordítót és idegen nyelvű levelező (angol) ügyintézőt keres felvételre Magyar Légiközlekedési Vállalat. Jelentkezés: személyzeti osztályon, Ferihegyi repülőtér.

Bőrdíszműves szakmában 30 éves gyakorlattal, elhelyezkedne tanácsi, vagy állami vállalatnál munkavezetői munkakörben. Népművészeti vonalon is jártas. „Március 71 999" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Szövetkezet keres azonnali belépésre általános adminisztrátort (gépírás fontos). Ujpesti munkahelyre. Ajánlatokat részletes önéletrajzzal „Komoly munkaerő 71945" jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe.

Az Állami Operaház felvesz egy **szakképzett asztalost.** Jelentkezés az Operaház személyzeti osztályán.

Bejárónőt mindennapra felveszek. VII., Dohány u. 46. IV. 3.

Budapesti sportegyesület keres nagy gyakorlattal rendelkező **versenycsónak-építő mestert.** Jelentkezés: Budapest, VI., Bajza u. 19.

34 éves, mezőgazdasági gépekhez értő, vontatói jogosítvánnyal rendelkező elhelyezkedne állami gazdaságba, vagy termelőszövetkezetbe, lehetőleg Győr, Sopron, vagy Pest megyében. „Traktoros 78 622" jeligére, Felszabadulás téri hird.

Kezdő gépíró állást keres. IX., Lónyai 18/B. Szabó István.

Fővárosi Sütőipari Szállító és Karbantartó Vállalat felvesz karosszérialakatosokat és gépkocsiszerelőket. Jelentkezés: VIII., Hós u. 9, műszaki osztályon.

Szerszám- és géptervezőmérnököt, vagy technikust, gyártáselőkészítői munkakörben jártas munkavállalót, valamint technikust szerkesztői és díszpécseri munkakörbe keres az Épületbádogozó Vállalat (Bp., XIV. ker. Ilosvai u. 10—12. sz.).

Üzemi konyha részére szakácsot felveszünk. — Jelentkezés: ÉM Épületszerelő Vállalat, VIII., Kisfaludy u. 11. Gondnokság.

Perfekt gépírónőt nagy gyakorlattal bizalmas munkakörbe felvételre keresünk. — Jelentkezés önéletrajzzal „Bizalmas 240 000" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe kérjük.

Vegyilemosónak elhelyezkednék. — Választ: „Festeni is tud 23 371" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Kutatóintézet keres heti 30 órás elfoglaltsággal kézbesítői munkakörbe fiatal férfi munkaerőt. Irásbeli jelentkezés: Kispest 1. postafiók 70.

Nagy építőipari gyakorlattal rendelkező anyagkönyvelőt és időelemzőt keres a Főv. 13. sz. Építőipari Vállalat, XIV., Egressy út 110. sz.

Felveszünk vas- és fémesztergályos szakmunkásokat, betanított gépmunkásokat, 1 fő gyors- és gépírni tudó adminisztrátort, Pest megyei Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat, Budapest, XIII., Forgách u. 9/a.

Agrármérnök és kertész elhelyezkedne Budapesten, vagy környéken 100 km körzetben. Válaszokat a Felszabadulás téri hirdetőbe „Univerzális 71 932" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Fotoriporter laborfelszereléssel elhelyezkedne. „24 éves 22 040" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Gyermekszerető háztartási alkalmazottat keresünk. Érdeklődés: 17 óra után, Sárdi András, Vác, út 34. Telefon: 402—041.

Kutatóintézet gyakorlott gépírónőt keres napi négyórai elfoglaltsággal. Jelentkezés: 297—200, 57-es mellék.

APRÓHIRDETÉS

Elektronikában jártas villamosmérnököt, vagy fizikust, továbbá híradástechnikust és felvezetőkutatáshoz elektromérnököt, vagy fizikust keres kutatóintézet. — „Február 376" jeligére, Felszabadulás téri hird.

Karbantartó részlegünk részére építésztechnikust felvesszünk. Jelentkezés: IV., XV. ker. Vendéglátóipari Vállalat munkaügyi osztályán, IV. ker. Bajcsy-Zsilinszky út 8.

Gépírónőt (gyorsírás nem szükséges) adminisztratív ismeretekkel újpesti munkahelyre azonnal keresünk. Kézírásos ajánlatok „Fehérnemű 239 722" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Azonnali belépésre felveszünk állandó munkára magasnyomású kazánfűtői vizsgával rendelkező fűtőt. 16. sz. Autóközlekedési Vállalat, Bp., XIII., Szabolcs u. 17. Munkaügyi osztály.

Élelmiszeripari Gépgyár, Bp., XI., Csurgói út 15, felvesz lakatos, bádogos, horizontál esztergályos, csúcsköszörűs, fúrós szakmunkásokat, vizsgázott DEMAG darukezelőt és férfi segédmunkásokat.

Felvételre keres műszaki fejlesztés területén jártas, technológusi gyakorlattal rendelkező **gépészmérnököt,** vagy **gépésztechnikust. Fúrógépgyár,** Bp., VII., Alsóerdősor u. 9.

Favorit Építőipari KSZ felvesz **segédmunkásokat** szövetkezeti tagként. Jelentkezés: XI., Sopron út 149, 4-es villamos végállomásánál.

A Fővárosi Villamosvasút elektrikusokat alkalmaz. Bérezés: megegyezés szerint. Ezenkívül munkaruha és díjtalan utazási igazolvány, a családtagoknak is. Munkásszállás nincs. Jelentkezés: Bp., VII., Akácfa u. 15. Munkanapokon 8—14 óráig. Munkaügyi osztály, III. em 301. szám alatt.

Vegyészmérnököt felvesszünk, Kalocsára azonnal. Alsódunavölgyi Vízügyi Igazgatóság, Baja, Széchenyi u. 2/c.

Felveszünk: gépbeállító lakatost. Rostalemezgyár, Bp., XIII., Országbíró u. 44—46.

Vasipari és lakatosipari normást, időelemzőt, gyártáselőkészítőt és műveletterv ezőt keresünk, legalább 3 éves gyakorlattal. Jelentkezés részletes önéletrajzzal. „Vasipari vállalat" jeligére nyíregyházi hird.

ÉRTESÍTÉS

Értesítjük ügyfeleinket, hogy a Kvassai zsilipnél levő

ETERNIT telepünket

február hó 1-vel

megszüntetjük

Február hó 1-től eternit termékek kiadása, Bp., X. ker. Jászberényi u. 38. sz. alatt történik.

Elveszett a „Budapest Építő és Elemgyártó KTSZ, Budapest, XVIII., Hengersor u. 73. áru átvétel" feliratú háromszögletű, közepén 4-es számmal ellátott bélyegzője. A bélyegző érvénytelen.

SEGÍTSÉG

Gyógyszert keresek súlyos szívbeteg megmentésére, **Persantin** tablettát, injekciót és kúpot. Herzog, Bpest, VIII., Baross utca 117. Telefon: 338—430.

OKTATÁS

Matematikát, fizikát, ábrázolót, mechanikát középiskolásokkal, levelezőkkel korrepetál gépészmérnök. 386—724.

Gyermekellátás, korrepetálás hozzáértőnél Belvárosban. Egy iskolásnak, esetleg bentlakással. 184—698.

Rögtöni szövegolvasással minden nyelvre megtanítja, új módszerrel, levélváltás útján dr. Gyimessy, Lenin körút 15.

Ruházat

Hívjon, jövök. Készpénzért veszek férfiruhaneműt, bőrkabátot, hagyatékot. T.: 134—038.

Veszek használt férfiruhát, fehérneműt, ágytollat, hagyatékot, felosztalott házhagyatékot. 130—755.

Készpénzért veszek használt férfiruhákat, bőrkabátot, XII., Böszörményi út 3/b. Hívásra felkeresem. 358—155.

Esküvői ruhák kölcsönzése. Ujpest, Jókai u. 5. Vidékre is.

Tiszta új bőrkabát eladó. Érdeklődni: du. 6-tól, IX., Üllői út 79. III. 11.

Veszek használt férfi, női ruhát, fehérneműt, tollat, hagyatékot. 136—028.

Foto-optika

1 db szovjet Fed—2-es fényképezőgép prima állapotban eladó. Nyíregyháza, Iskola u. 5. Kese Kálmán.

Rádió-irodagép

Szorzógépet, összeadógépet veszek. Telefon: 336—845.

Községek

erősítő berendezésének szerelését, javítását

és

modernizálását

valamint színház, kultúrtermek és klubok akusztikus

hangerősítését

és

szerelését

vállalja **Ultra Hangtechnikai KTSZ,** VII., Wesselényi u. 23. Telefon: 421—955. II., Malinovszki fasor 3. T.: 350—796.

Eladó négysebességes Supraphon lemezjátszó, valamint AR 604 háromhangszórós rádió. XIII., Wallenberg u. 11. II. 5. Egész nap.

Terta magnetofon 2800-ért eladó. Bp., XV. ker. Rákos út 213.

AT 501 televízió eredeti Philips képcsővel eladó. Telefon: 341—081.

Televíziójavítás lakásban, garanciával, telefonügyelet. 118—565.

Összeadógépet, kézi, v. villamos meghajtásút sürgősen bérelnénk 3—4 hónapos időtartamra, v. egész évben, priváttól is. Fővárosi Faárugyár, Bp. XVIII., Schönherz Zoltán u. 57. T.: 132—088.

KÖZLEMÉNYEK

Stylus golyóstollakhoz pótbetétet 4 színben kaphat minden üzletben.

A József Attila Színház Igazgatósága közli, hogy a színház együttesének vidéki vendégjátéka miatt a „Bekopog a szerelem" szombati, január 28-i előadása elmarad. A megváltott jegyek március 4-i előadásra érvényesek.

Bútor

Kombinált szobabútor, hálószoba eladó. Jung, Ujpest, Kossuth 8. 12-es, 62-es villamosokkal, rendelőintézetig.

Nehéz sötét dióháló asztalosnál eladó. Rákospalota, Klapka utca 45.

Mindennemű bútort, kombináltat, háromajtóst, rekamiét hálószoba bútort vásárolok. 42—73—94.

Prima dió háló, olcsón, fizetési könnyítéssel is, eladó. Ujpest, Rózsa u. 46/a.

Kétszemélyes rekamié jó állapotban, jutányosan eladó. III., Lajos u. 73.

Igényesnek, komplett kétszemélyes kombinált szobaberendezés kifogástalan állapotban, sürgősen, privátnak eladó. — 327—915.

KÁRPITOZOTT fekvőgarniturákat

rekamiékat, fotelokat, székeket készpénzért

vásárolunk

Használtcikk KTSZ, Telefon: 341—746.

Komplett műbútor hálószoba, ebédlő, modern konyhaberendezés, csak privátnak, olcsón eladó. Érdeklődni telefonon: 228—131 számon.

Háromajtós szekrény, fotelek, székek, asztalok, újonnan eladók. Rökk Szilárd 16, asztalosműhely.

Sötét új háromajtós szekrény eladó. Rákospalota, Csákberény u. 11 (volt Szondy).

Sötét dió háló, új, fizetési könnyítéssel eladó. Használt bútorát beveszem, alkiatom. Ujpest, Rózsa 47.

Hálószoba, gyönyörű, modern sötét dió, kapható. Kovács asztalosnál, Thököly út 28. Keletinél.

Két jó állapotban levő rekamié eladó. 119—195.

Eladó kétszemélyes rekamié. XII., Győri út 4. V. 1.

Használt kombinált szekrény, három lószőrmatrac, privátnak eladó. XIII., Hegedüs Gyula 40. I. 2.

Terta-Mambó magnetofonjavítás 48 óra alatt. Televízió-szerviz, XIV., Kolumbusz u. 67. Tel.: 496—693.

Veszek hálót, kombináltat, hagyatékot, páros-szekrényt, varrógépet. Hívásra jövök. 131—911.

Hálót, kombináltat, párosszekrényt, pároságyat, hagyatékot, veszek. Hívjon: **azonnal jövök!** Tel.: 310—833.

Figyelem! Vennék hálószobát, kombináltat, garnitúrát, rekamiét, hagyatékot. Hívjon, jövök. Telefon: 22—39—77

Jó minőségű szép kombinált szekrény eladó. — Ujpest, Rózsa u. 57/a.

Veszek hálószobabútort, kombináltat, rekamiét, párosszekrényt, pároságyat, hagyatékot, konyhabútort, Hívásra azonnal megyek. 33—60—27.

Hangszer

Zongorák, pianinók javítása, hangolása, eladása. Lipovniczky, Rákóczi út 34. Rókussal szemben. 420—636.

Förster zongora, fekete, 210 cm hosszú, eladó. Cságoly, Budapest, IX., Vaskapu u. 1/E. Tel.: 138—959.

Márkás pianinó, rövid zongora eladó. Strokl, XIV., Dózsa György út 9, fszt. 2.

Jármű

Wartburg, kétéves, prima, sürgősen, 466—920, este 8—10.

Wanderer személygépkocsi, újonnan fényezve, részletre eladó, 20 000. Tiszezerrel átvehető, több havi kétezer. Motort beveszek. VIII., Bacsó Béla utca 45. I. 9.

Eladó Adler Junior gépkocsi. Motorkerékpárt beveszek. XV., Eötvös 119. Szilágyi.

Vennék 250—500-ig keveset használt motort (robogót is). 426—773.

350-es IZS oldalkocsival eladó, személykocsiért elcserélhető. Hudák, Mátyásföld, II. u. 45.

DKW személygépkocsi jó állapotban eladó. Vác, Április 4 tér 39. Rádi, megtekinthető szombat délután és vasárnap.

Vennék nagymotort oldalkocsival, vagy anélkül, hibásat is. Kismotorral csere lehetséges. Bp., XV., Beller Imre u. 57. Kundi autójavító.

Főtengelyköszörülés 1900 mm hosszig. Vidékre is utánvéttel. Bp., XIII., Róbert Károly körút 32. Telefon: 202—826.

402-es Moszkvics eladó. Megtekinthető: Alkotány u. 12. I. 5. Szombat 12-től. Vasárnap este 7-ig.

Kifogástalan állapotban 1700-as Mercedes Benz eladó. 421—147, vasárnap 220—725.

Kitűnő állapotban levő, 15 000 km-t futott Skoda Octávia Super szgk. eladó. Megtekinthető vasárnap, jan. 29-én, de. VII., Rottenbiller u. 33. Telefon: 224—746.

Hálóbútort, kombinált szekrényt, rekamiét, hagyatékot, pároságyat, párosszekrényt készpénzért veszek: 336—662.

Hálót, kombináltat, hagyatékot, pároságyakat, szekrényeket, tollat, ruhaneműt veszek 142—764.

Veszek hálót, kombináltat, rekamiét, szekrényeket, ágyakat, hívjon 16-ig. 424—466.

Veszek hálószobát, kombináltat, konyhabútort, ruhaneműt, hagyatékot, tollat, limlomot. 139—769.

Hálót, kombináltat, konyhabútort, rekamiét, ruhaneműt, hagyatékot veszek. Vidékre is. 33—90—04.

Veszek hálót, kombináltat, konyhát, párosszekrényt, pároságyakat, rekamiét, hagyatékot. — 13—48—69.

Veszek hálót, kombináltat, hagyatékot, párosszekrényt, rekamiét. Hívásra jövök. 335—255.

Veszek használt, hibás rekamiét, fotelokat! 33—91—97.

Kombinált szekrény, kitűnő minőségű, 290 cm. Kedvező fizetéssel. Megtekinthető bármikor, Rákospalota, Bezerédy u. 39.

Ingatlan

Eladó Ujpesten, Kossuth 8. 12-es, 62-es villamosokkal, rendelőintézetig. 4 szoba összkomfortos, garázsos, kertes családi ház. Érdeklődni: 17 óra után.

Eladó Rákospalotán, Klapka utca 45. sz. alatt 2 szoba összkomfortos, garázsos, kertes családi ház

M.DK

Iláy Károly
festő

Megfestette a Műhelysarok részletét,
hor hangulatot adott műveben.

Sóós Klára, Gondolatok a Tanácsköztársaság 5o. évf.
Müvészet,1969 aug. 43 lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hám Károly
festő

MDK

Méltatás.

Sóos Klára Gondolatok a Tanácsköztársaság 5o.évford.
Müvészet 1969 aug. 43.lap

Háy Károly László

Görbe fa, szin.rajz
Erdő téle, "
Hóolvadás, "
Borulás a Tiszán,"
Téli alkonyat, "
Zuzmarás erdő, "
Erdőszéle, "

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 8 l.

M.D.K.

Hay Károly
festő

Hogyan szabadították fel a németek Magyarországot 24
« linóleummetszetei.

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának
története
M.M.M. Évkönyve 1952, 86 l.

Kaykarolylászló
festő

M.D.K.

Illusztrált a Vörös Segély számára.

Nemeth Kajos: A socialista képzőművészek csoportjának
története.

M.M.M. Évkönyve 1952 80 l.

Hajy Károly László
festő

M.D.K.

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjainak története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 81 l.

Hajy Károly László
festő

M.D.K.

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 791.

Háy Károly
festő

MDK

„Börtönudvar" c. képe

Nemeth Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 86 l.

Haj Károly
festő

Marx és a tömegek" c. képe

Kemény Fajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 86 l.

M.D.K.

Hajy Károly
festő

1942. májusában fegyházba került.

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 92 l.

Iháy Károly
festő

M.D.K.

Iháy Károly szerint a művésznek meg kell találnia az utat a munkásság felé, hogy alkotásaikban is nyomokat hagyjon ezek az élmények.

Nemeth Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 89 l.

Háy Károly László

Krumpliszedők, olaj

Falurészlet, olaj

Uj magyar képzőművészet. Fővá Képtár bányavidéki vándorkiáll. 1948. jun. 27 l.

MDK

Háy Károly László

Pesti háztetők, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 11 l.

Háy Mánely László festő M.D.K.

Görbe fa. kines rajz. Müv. tul.
Erdő télen. " " " "
Hóolvadás " " " "
Borulás a Tiszán " " " "
Téli alkonyat " " " "
Zuzmarás erdő " " " "
Erdőszéle " " " "

Ház magyar művén. kiállítás
Kat. Bp. 1948, 8

Mein liebster Junge! Jacob [illegible]

Ferner [illegible] meine [illegible] Mütze [illegible]
[illegible] Hosen " " "
Stiefeln " " "
Strümpfe " " "
Hemden " " "
Taschentücher " " "
Kragen " " "

Dein [illegible] Papa. Mama, [illegible]

M.D.K.

Hám Károly László
festő

„Munkát, kenyeret"
repró

1919 a művészetben.
Magyar Nemzet, 1959. márc. 15. 9l.

Nagy Károly
festő

M.D.K.

Művei a VII. Nemzeti Kiállításon szerepelnek és a Tanácsköztársaság évfordulóján is lesznek kiállítva.

Grafikai sorozatok a Tanácsköztársaság évfordulójára
Magyar Nemzet, 1959. március 7.

5l.

M. D. K.

Háy Károly László
Grafikus

Illusztrációi.

Dutka Mária: A gobelin és a grafika a . . . .
Magyar Nemzet, 1959. apr. 10

4 l.

Háy Károly László /sz.1907/

festő

Repr.:

88. Frankel Leo, a szerkesztő. 1953.
szénrajz,40x60. Művsarnok.

Aradi Nóra: Négy kép a magyar történelemből.
Bp. 1955.

Háy Károly. MDk.

Az év második felében „tárlat nyílik Háy Károly és mások alkotásaiból."

—: Háromszáznegyvenmegyegyezer látogató az első félév tárlatain

Népszabadság, Gy. 1959. jún. 14. 8. l

MDK

Háy Károly festő

Dutka M: IV.K.Képzőművész. kiáll. Magy.Nemz.
1954. jan. 29. 5 l.

M.D.K.

Virág Károly László:

Marx és a tömegek

Repro

M.M.M. Évkönyve 1952, XXIV. Képtábla.

MDK

Háy Károly

Székely Z: Független kritika ... freskópályázat-
ról. Független Magyarország 1948. jul. 19. 4 l.

MDK

Háy Károly
Nyári délután

M. Képzőmüv. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946, dec.

M. D. K.

HÁY Károly festő

Munkácsy: Fraenkel Leo arcképére vonatkozó adatokat közöl

Vigyázó 1958. 309. l.

~~JOANNOVI~~

MDK

Háy Károly László festő

Németh L: IV.M.Képzőmüv. Kiáll. Szab. Nép, 1954, jan. 19.

MDK

Háy Károly László /Szabad Nép/

Európai Isk. külföldön

Pán I: Az Európai Iakola. Index, 1947. 21-24.

MDK

Háy Károly

Kommunista 1932.máj.1. címlapja

Máté György:A magyar forradalmi plakátművészet útja Csillag,X.évf.1956.augusztus 361.l.

Háy Károly László /sz.1907./ MDK

festő

Repr.:

77. Megindul a had. /"Két pogány közt egy hazáért" sorozatból/ 1941.
linoleummetszet, 16x20. a müvész tul.

Aradi Nóra: Száz Kép a magyar történelemből.
Bp. 1955.

Háy Károly László MDK

"Két pogány közt egy hazáért"
linoleummetszet-sorozat.

19.o.

Aradi Nóra: Száz kép a magyar történelemből.
BP. 1955.

Háry Károly László, grafikus MDK.

„Ez volt a rend" címmel a művén linómetszetei jelennek meg egy albumban, a 40. évforduló alkalmából. (Képzőműv. Alap kiadása)

–: Magyar grafikusok a Tanácsköztársaságról

Népszabadság, Bp. 1959. márc. 7. 4. l.

Nagy Károly
festő

MDK

A Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja.

Megalakult a Magyar Képzőművészek Szövetsége.
Magyarkemet, 1959. június 23.

4.

MDK

Háy Károly

Munkából, olaj

Fiatal magyar képzőmüv. Főv. Képtár 29. kiáll.
1946. dec. 9 1.

Háy Károly, László festő, grafikus

MDK

Az emigrációs művekkel együtt mutatják be „Két pogány közt egy hazáért" (1942) című metszeteit.

Gelmacher Anna: Derkovits és a szoc. művészet 8.

Népszabadság. Bp. 1968. nov. 2.

MDK

Háry Károly László, festő

Szerepel.

Székely András: A Szocialista képzőművészek Csoportjának kiállítása 7.

NÉPSZABADSÁG, 1 Bp. 1969. márc. 14.

Háy Károly László

Kerepel a Kovalista Képzőművészek Csoportja emlékkiállításán a Fővi. Művelődési Házban

Ridep Gábor: Kiállításról
Kiállításra

Magyar Hirlap 1969 III. 14

Háy Károly László

Két pogány közt egy hazáért (1942) c. sorozata (eml.) szerepel az alábbi hárlaton

Oelmacher Anna: Deskovits és a szoc. művészet. Kiáll. Kéhes fehérvárom

Nyomtatság 1968 XI. 2. 8 old.

Hay Károly látható

Petőfi illusztrációkkal (eml.)

szerepel a XIII. ker. Népfront

Klubjának tárlatán

Horváth György: Forradalom

művészetünk kihívása.

Magyar Nemzet 1968 XII. 19

Hay Károly László

Tagja volt az 1933-ban megalakult illegális kommunista művészpártsejtnek.

Goldman György 1904-1944. Emlékkiállitás. Bp. Nemzeti Szalon, 1955. Kat. bev.: Vértes György. Bp. 1955. 15 l., 8 t.

7.l.

Háy Károly

Szerepel az alábbi Táblaton

Lehn: Emlékezés ferredalmás
Lépőművészeinkre. Kiállítás
Angyalföldön

Nejnava 1968 XII. 5

Háy Károly László

Képekkel és grafikákkal szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: A szocialista Képzőművészek Csoportjának emlékkiáll. a Tőv. Művelődési Házban

Magyar Nemzet 1969 III. 15, 4 old.

Háy Károly

Lapok a Zsinyi sorozatból c. grafikákkal (eml.) szerepel a „Derkovits és a szoc. művészet" c. kiállításon a székesfehérvári Csók Galériában

M. Kiss Pál: Harai kiállítások

Látóhatár 1969 II. n. 159 old.

Háy Károly

Az illegális Kommunista Párt tagja volt

Szerepelt az alábbi Tárlaton
Székesfehérváros

Székely András: Szocialista
Képzőművészek Kiállítása

Munka 1968 XI.

Háy Károly László

szerepel az alábbi tárlaton

Oehmacher Anna: Forradalmi művészet
kiánítása az Iparmův. Főiskolán

Magyar Nemzet 1968 XI. 30. 4 old.

Hay Károly László

a Szocialista Képzőművészek
Csoportjával tagja – emlitve

„Derkovits és a Szocialista Művészet"
Magyar Nemzet 1968 szept. 20

Mány Károly László

Zápor és grafitái emlétoc.

Magyar Hamzet
1969 márc. 15

Háy Károly László

a Szocialista Képzőművészek
Csoportjának Később csatlakozott tagja.
– emlétve

Magyar Nemzet
1969 márc. 15.

MDK

Háry Károly, [ ]

Erdős László ír — „Valami készül" c. könyvében — a szoc. képzőműv. csoport tagjairól, Köztük Háry Károlyról.

Gönczi Imre: Emlékiratok, emlékezések 361-362

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. június [XV/6.

Iháy Károly László
festő

„Parasztfiú" szenzája 1935-ből
való, a „Fáradtság"-a 1937-
ben készült.

Soós Klára: Magyar grafikai kiállítás . . .
Művészet, 1970. junius - 35 lap

Nagy Károly

1947-48-ban a Madách Színház és más színházak részére készített díszletei. 1948-tól az Iparművészeti Főiskola tanszakán tanított.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969. 180 l.

Háy Károly

Született Abony 1907 április 24-én, meghalt Budapesten 1961 január 16-án; Munkácsy-díjas festőművész, grafikus, díszlettervező.

Hont Ferenc - Staud Géza: Szinházi kislexikon, Budapest, 1969.

1801

Háy Károly

2

A Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János, Réti István és Csók István volt. Díszlettervezői tevékenységét a Független Kinpadnál kezdte 1937-ben.

Hont Ferenc – Staud Géza: Kinházi kislexikon, Budapest, 1969.

1801

MDK

Háy Károly

Kiállitási kritika

Népszabadság 1968 szept.14.

Hay Károly

Emlékkiállitása Szolnokon 1962.

Plakáton festőállvány felirattal 30x21.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/

O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 35.1.

Háy László Károly

reprodukcióját közli, fehete-fehérben, szövegbenyomott formában:
„A Magyar Komunista Párt röplapja," 15. sz. alatt.

Lengyel B.: Maserecl et la Hongrie.
Acta Historiae Artium, Budapest, 1969. 3-4 sz.

351

Hóry László Károly

egy másik művét említi, amelyen felvonuló asszonyok menetét ábrázolja; e mű is Masaccel kapcsolatát sugallja.

Masaccel et la Hongrie: Lengyel B.

Acta Historiae Artium, Budapest, 1969. 3-4 p.

350 p

Háy Károly László, festő

MŰVÉSZET

Háy Károly László emlékére

Kollega, barát s nem utolsósorban elvtársunk volt HKL., aki ma 75 éves lenne, de már 20 éve nincs közöttünk és már rá csak emlékezünk. Börtönviselt kommunista művész volt s mint ilyen, sokáig bélyeges ember. A sokoldalúan művelt marxista még a weimari Németországban tanulta a mozgalmi propagandát s ami ezzel összefügg. Ismereteit hatékonyan érvényesítette-értékesítette művészetében, a direkt és indirekt agitációban. Jó festő volt, értette és megértette a színek nyelvét, de talán még erőteljesebbek grafikái, ceruza- és krétarajzai, valamint metszetei; izgalmas folt-vonal változataikkal hibátlanul tolmácsolták a választott témát.

Háy Károly számára minden körülmények között az Engels mutatta út volt egyedül követhető, vagyis: „A szabadság a felismert szükségszerűség!". Mindenkor ennek jegyében cselekedett és alkotott és nem véletlen, hogy a rajzolás és metszés örömével illusztrálta választott költőit, Aranyt, Petőfit, Adyt és József Attillát. Ízig-vérig realista volt, de a jelképek végig kísérik képeit, rajzait. Ha nem is lett volna rá velleitása, „oly korban éltünk", amely erre késztette. Akikhez szólni kívánt, felfogták rejtett szavát. Az 1934-ben készült röpcéduláin érdes-vonalas ritmust teremtett, amelyben az ismétlődés az „üzenet" nyomatékosságát hivatott kifejezni.

Figyelemre méltó, hogy a Szocialista Képzőművészek Csoportja, melynek alapító tagja volt, a Vörös Segély nevében vállalkozott a 30-as évekbeli munkásnyúzásnak (Bedo) és árulásnak (Peyer) tudatosítására a maga sajátos eszközeivel, több művésztársával együtt s akiknek javát el is sodorta a háború. Háy Kari munkája volt a legegyénibb, a legegyenletesebben csak rá való.

Ahhoz képest, hogy mennyi erőt-időt adott a mozgalomnak, számos szép olaj, pasztell és színeskréta képe született és éppen az évtized közepéről valók e nyugtalan, expresszív erejű művek. Városi és falusi tájak, mint a Napsütés a Csáki utcában, vagyis itt, a Pesti háztetők ugyanitt, de a Tisza Tószegnél, vagy az Alföldi tanya: mintha nyugodalmasabb évei is lettek volna, pedig... Az 1939-ben készült „Elindultam szép hazámbul" remeke s ugyanez évben „Német uszály a Tiszán" kisméretű ceruzarajzának összefüggése nem szorul magyarázatra. Ekkor készült József Attila felejthetetlen lamentációja. A költő hasztalan vonít megrendítő grafikai átköltése a fekete-fehér ellentéteinek erőteljes hangsúlyával, motívumainak félreérthetetlen jelzéseivel. Börtön-emlékei képpé formálódtak a Börtönudvar csaknem költői felfogásával; a rideg falak között, a rácsos ablakok alatt egy árva fácska áll. Ez a magányos fa csaknem olyan fogoly, mint a Van Gogh börtönudvarán körbejáró rabok. A másik börtönkép a Műhelysarok, ahol kis vaskályhán piroslábasban fő — valószínűleg enyv a munkához. Ezt a témát különben feldolgozta az ugyanott raboskodó fiatal elvtársunk, Kondor György is, akit elpusztítottak a náci-fasiszták.

A sokszorosított grafika minden szempontból fontos műfaja volt, mert több emberhez eljutott és kevés pénzért, máskor, szükség szerint ingyen, titkosan,

mert már volt legális párt valahol — tehát már feladatul kapta az első kommunista könyvkiadó, a Szikra megalapítását és megszervezését. Amint lehetett, hazajött és sokszoros erővel vetette magát a pártmunkába. Ettől kezdve tanár, díszlettervező, illusztrátor, pártpropagandisa és még mi minden. De közben dolgozott, főleg színes krétákkal, mert az bárhol elővehető a darab papírral, kis blokkal. Felsorolhatatlan számú színes és fekete-fehér rajza született, illusztráció sorozatok, mindez a legjobb kvalitásban. A szolnoki Művésztelepen élt egy darabig, ennek is emléket hagyott, a SZU-ban is járt, onnan is elhozta élményeit képekben. A „Menetelők és kivándorlók" sorozatban az ellenforradalom után s végül, talán utolsónak kis tudrajz Radnótihoz: „Nem tudhatom . . ." De tudta, hogy szíve beteg, s a sok munka jutalmául, kissé megkésve, műterem lakást kapott. Csakhogy sok volt a lépcső, meg a meredek a Kelenhegyi úton. Mire belakta volna áhított új otthonát, elvitte rossz szíve. Az volna jó, ha egy ilyen élet és életmű mindenki számára egyértelműen példa volna. Nem a két végén gyújtott gyertya önpusztításával, de az okos áldozatvállalás és hűség példájával.

OELMACHER ANNA

Háy Károly László,
festőművész

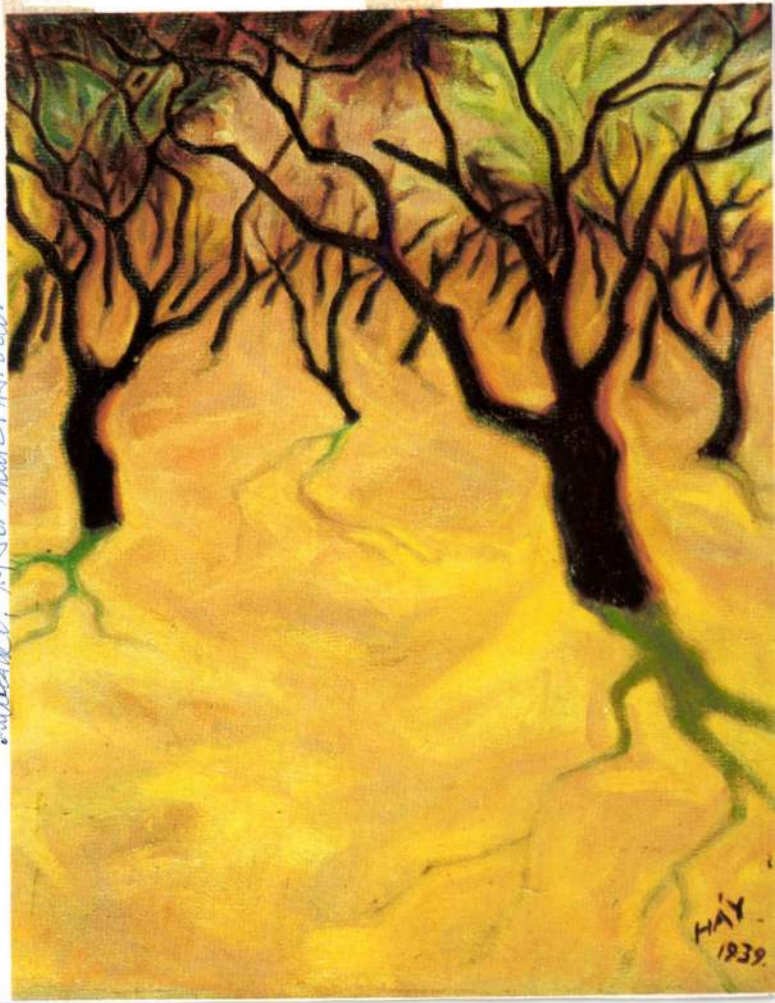

Mindszent, 1980. márc. 13. old.

GRUND-
FRAGEN
DER

Háy Károly László

Fekete fák

Theisler György: A magyar szocialista művészet stilustörekvései a két világháboru között.
MŰVÉSZET, 1980. március - XX. lap.
14.

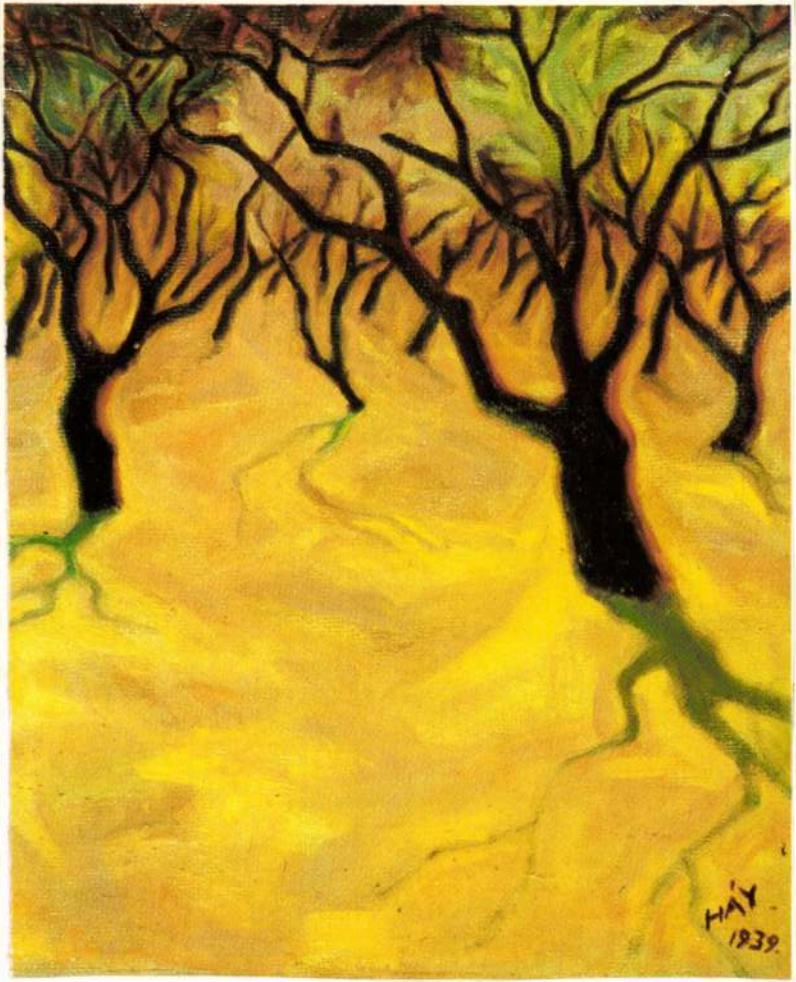
HAY
1939

HÁY Károly László festő

OMIKE 1909-1944 299
301

Háy Károly László
festő

M.D.K.

„Apostol" sorozata.

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M. M. M. Évkönyve 1952. 149 l.

HÁY Károly

„Szocialista munkáért Érdemérem"

NN Kitüntetések

Művelt Nép 1955 ut ért. 16 sz. április 17 8 old

HAY Károly festőm.

NN: A magyar képzőművészet feladatairól

művelt Nép, 1945. II. évf. 24 sz. június 12, 12

Háy Károly

Munkából, olaj
Krumpliszedők, olaj
Mühelysarok, temp.
Rippl-Rónai sirja, szin.kréta

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 11 1.

Háy Károly

... megalakult a csoport illegális sejtje is, meg a két Goldmannból, Fenyőből, Szigárból, belőlem és az illegális párthoz, illetőleg a szekszervezeti ellenzékhez kötő két „kapcsolat"-ból, Bán Bálából és Vértes Györgyből állott. Nem sokkal később Háy Károly és Fekete Béla is tagja lett, a sejtnek. (Háy az induláskor még bőr tönben volt.)

Major Máté: Szocialistává formálódásom emlékeiből,

Jelenkor XII. évf. 3. sz. 1969. márc., 263. l.

Háy Károly László

---

nézepel a Szoc. Kép. Mův.
Csoportja emlékkiállításán
a Nemzeti Galériában

Magyar Ifjúság 1964 IV. 30

Háy Károly

A Szocialista Képzőművészek ujjászervezett csoportjának 3. kiállitásán résztvett.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 98.l.

Háy Károly

A Szocialista Képzőművészek.Csoportja 1940 okt. tárlatán a kisszámu anyagban szerepelt: Börtönudvar c. képe.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 101.l.

Hay Károly László

Önarckép /repr./

Börtönudvar

Keresztmetszet

Erdős László: Valami készül Bp.1964. Képjegyzék.

Hág Károly László

1934-től a Szocialista Képzőművészek Csoportjának egyik vezetője

P. Bresztyónszky Ilona: Modern magyar festőművészet
Bp. 1965.
14.o.

Hány Károly László, festő

Sok mál fűzi Déri Huber-hez.

Rózsa Gyula: Déri Huber 8

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 7.

MDK

Háy Károly László, festő

Erőssége volt a Csoportnak.

Rózsa Gyula: A Szocialista Képzőművének Csoportja 8

Népszabadság, sz. 1968. nept. 14.

MDK

Hág Károly László
Grafikus

M.D.K.

Az 1942-ben megjelent Szocialista Képző művészeti Csoport Almanakban bemutatta művert.

Galambos Ferenc: Roxy
Művészet, 1968. julius - 14 lap.

Háy Károly

Letartóztatták és sulyos fegyházbüntetésre itélték.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 107.l.

Háy Károly

1933ában már fontos párttevékenysége volt de a
de a szocialista müvészcsoporttal még nem állt kapcsoletban.

Erdős László: Valami készül Bp. 1964. 15.1

Hay Károly

1941-ig a szocialista művészcsoport szürijének elnöke.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 99.l

M.D.K.

Hány Károly László, festő

mint a Szocialista képrőmű vészer Csoportjának tagja részt vett az 1935-ci Új realista csoport néven megrendezett kiállításán és „röpcédulákkal, fejlécekkel illusztrációk kal szolgálta az illegális pártsaptót".

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik,

Bp. 1968. Magvető, 310. old.

Háy Károly

Mindvégig a párt tagjaiként dolgoznak: Háy és Goldman.

Erdős László: Valami készül Bp. 1964. 55.l.

Háy Károly

„Gótika, reneszánsz, barokk" címmel előadást tartott a szocialista művészetről, arra keresve választ, hogy vált-e fel az egyik osztály művészete a másikét, hogyan alakult ki a polgári osztály művészete.

Erdős László: Valami készül Bp. 1964. 67. l

Háy Károly

A főiskola elvégzése után Berlinbe került, ahol a Marxistische Arbeiter Schulén tanult, s közben az intézet grafikai osztályán dolgozott; korán kezdett agitációs grafikával foglalkozni. Haratérve, a kommunista pártban az illegális lapok és röpcédulák illusztrálása volt a fő feladata

Erdős László: Valami készül Bp. 1964.

67.l

Hay Károly

A frakció feloszlása után az V. kerületben a szociáldemokrata szervezet munkájának irányítása hárította le.

Erdős László: Valami készül Bp. 1964. 81. l.

Háy Károly

Kállai Ernő cikkére az „Új realista kiállítás" bírálatára a Gondolatban, Háy válaszol

Erdős László: Valami készül Bp. 1964.

47.l

Háy Károly

1941 márc. szocialista művészek kiállításán „Marx és a tömegek" c. képe emelkedett ki.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 102. l

Háy Károly

Az 1940 körüli időszak történelet a munkásmozgalmi intézet számára feljegyzéseiben összefoglalta: az ideológiai zavar ezekben az években nőtt.

...ós László: Valami készül 1964. Bp. 100. l

Háy Károly

a Független Színpad munkájában részt vett, innen érdeklődése az alföldi festők iránt.
A magyar munkásmozgalmából fejlődött ki a Művészet Írók és Kritikusok Szövetsége, az ő megbízásából kezdte el németellenes történelmi metszeteit.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 96. l.

M.D.K.

Háy Károly László
festő

"Az Apostol"

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 159 l.

Háy Károly László

Tavaszi Tárlat, 1957./Műcs./:

Munkából/1941/, of.
Börtönudvar/1938-39/, of.
Hó alatt, of.
Krumpliszedők/1940-44/, of.
Naprafogó/1939-40/, of.
Kakas a szemétdombon/1942-44/of
Delelő, of.
Cséplés/1946-47/, of.

x x x

Dózsa-triptihon, temp.
Műhelysarok/1943/, temp.
Utcán /1941/, temp.

x x x

Ady-illusztrációk 1-10., linometszetek

M.D.K.

Háy Károly László, festő

„Két pogány közt egy hazáért" c. grafiráját eneliti a szerző, ellentétképpen az egykoru hivatalos megbirásokkal.

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik

Bp.1968. Magvető, 201. old.

M.D.K.

Hány Károly László „festő"

nevét említi az 1965-ös
Nemzeti Galériabeli Szocialista
Művészcsoport kiállításával kap-
csolatban:

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik
Bp. 1968. Magvető, 173. old.

Hajy Károly

Szerepelt a Magyar képzőművészek a fasizmus ellen c. kiállításon.

Képnabadság 1965. dec. 19.

Magyar képzőművészek a fasizmus ellen. A. Fehér Zsuzsa

Háy Károly festö M.D..K.

Krumpliszedök

Oelmacher Anna: Derkovitx Gy. és hatása a Szoc. Képzömüvészek Csoprotjára.

a Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965. 123. l.

M.D.K.

Háy Károly László festö

/ 1907- 1961 /

Krumpliszedök / 1940- 1944/ repr.

A Magyar Nemzet Galéria Közleményei V. 1965.

12. l.

Népszabadság
1961. I. 24.

Meghalt Háy Károly László festőművész

A Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége megrendülten tudatja, hogy Háy Károly László, Munkácsy-díjas festőművész, a volt Szocialista Művészcsoport tagja, a munkásmozgalom régi harcosa, életének 54. évében elhunyt. Háy Károly László elvtárs egész életét és művészetét a munkásosztály felemelkedésének, a magyar nép szabadságának szentelte.

Temetése január 27-én, pénteken fél 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben, a főváros által adományozott díszsírhelyen.

Meghalt Háy Károly László Munkácsy-díjas festőművész, a volt Szocialista Művészcsoport tagja, pártunk régi harcosa. Nagy veszteség érte halálával a magyar képzőművészetet és a magyar munkásmozgalmat. Forradalmár volt, művészetével, életének példájával egyaránt a magyar nép felszabadulását szolgálta.

A húszas években végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, ahol mestere Vaszary János volt. A kor divatos áramlatait befolyásolva ő is absztrakt képekkel kezdte, e kísérleteket azonban hamarosan abbahagyta és már nagyon korán a maga útjára, a művészforradalmárok útjára lépett, amelyhez mindvégig hű maradt. Színes krétával festett kisebb festményein már akkor kiütköztek tehetségének egyéni vonásai; elsősorban az erősen hangsúlyozott vonal, mely a színeket és a formákat összefoglalta. A harmincas évek elején kapcsolódott be az illegális kommunista párt munkájába: röplapokat, brosúrákat, linómetszeteket készített a pártsajtó részére. Itt is megmutatkozott biztos rajztudása és művészi igényessége. A munkásmozgalomban szerzett élményei — 1932-től 1943-ig három ízben is börtönben ült — ihlették festészetét is. Egyik legszebb, legmegrázóbb festménye éppen a „Börtönudvar" című. Noha befejezetlen maradt, különösen jelentős ebből az időből a nemzeti múlt nagy harcait idéző linósorozata. A felszabadulás után megújhodva áll munkához. Újra a rajz, a linómetszet vonzza művészi képzeletét, több magyar és külföldi művet illusztrál. Forradalmi lendülete, hivatástudata új műveiben új minőségben jelentkezik, amint azt a múlt évben rendezett Ernst múzeumbeli gyűjteményes kiállítása is bizonyította. Különösen emlékezetes volt „Visszapillantás" című festménye, ez az elégikus önarckép, amelyen botra támaszkodva látjuk, mint aki tekintetét egész pályáján jártatja végig. Díszlettervezéssel is foglalkozott, hosszú évekig ő vezette a díszlettervezés tanszékét az Iparművészeti Főiskolán. Az utóbbi években legdédelgetettebb gondolata az volt, hogy újra a festészetnek szenteli magát, megvalósítja a harmincas évek nehéz viszonyai miatt félbemaradt terveit.

A halál most kettétörte az ígéretes elképzelések szép ívét. De a halálnál is erősebbnek bizonyul majd műveinek ereje. A munkásosztály ügyébe vetett törhetetlen hitét, szeretetreméltó egyéniségét, művészetének meleg emberségét megőrzik alkotásai. Emlékét szívébe zárja a munkásosztály, amelyért élt és küzdött, nevét megörökíti a szocialista művészet, amelynek úttörője és jó harcosa volt.

KÉKESDI GYULA:

ZÁMADÁS

visszaszerzett becsület

ajművelő vállalatnál keresett munkát. Mozgékonysága, szorgalma feltűnt a vállalat vezetőinek, akik rábízták egy nagy létszámú brigád vezetését. Egy darabig nem is volt semmi baj, mert Rádócz példásan intézte a brigád dolgait. De egy szép napon rárontott az ihatnék, bort kívánt, rengeteg bort, hogy lecsillapíthassa feneketlen szomjúságát. Éppen fizetés idején történt. S Rádócz, se szó, se beszéd, felvette a brigád pénzét és eltűnt vele. Egy évig bújkált, mégpedig olyan ügyesen, hogy senki nem akadt a nyomára. Szemétládákban, mindenféle odvakban hált. Pesten és más vá-

tenni a fiatalok érdekében is. Rádócz Pista ügyes traktoros, s ha begyógyul lelkében a szégyen ütötte seb, ott lehet a leghasznosabbak között.

De mindezek az ügyek szinte semmiségnek tűntek a legkitűnőbbnek vélt brigádvezető, Oláh Lajos leváltásához képest. Oláh, a hajdani cselédgyerek, a Kossuth Tsz-ből került a Petőfibe. Mindenki szorgalmas és jólelkű embernek ismerte, a falu nyelvén is úgy forgott, hogy igazi „Gyarmati káder". Ez a cím dicséretet takart, hiszen az elnök csak a fürge észjárású, önálló, határozott embereket szereti vezető helyen. De nagy meglepetésre Oláh Lajost, akiben annyira bízott a vezetőség és a brigádtagok is, letérítette a helyes útról az ital. Mindig nagy baráti köre volt, mint általában az ilyen vonzó egyéniségeknek. Amikor tisztségbe került, még többen csapódtak hozzá. Ő sose fizetett, s mégis mindig teli pohár állott előtte. A jó barátok figyelmeztették, de nem használt neki. Körülvették brigádjának mihasznább emberei, dicsérték, hízelegtek neki, s ő a szesz mámorával altatgatta fel-felzajgó lelkiismeretét. A brigádban ugyanis egyre rosszabbul ment a munka. Otthon meg családi veszekedések, az asszony és a gyerekek örökös keserűsége mardosta.

Háy Károly László művészete

Vajon lehet-e büntetlenül fáklyaként lobogni, s vajon a törékeny emberi szervezet leküzdheti-e azt a kegyetlen emberöltőt, amelyben erőt-velőt adott egy jobb világ, egy igazibb rend kialakításáért? Egymás után mennek el azok, akik az első világháborút gyermekként, a két háború közötti periódust, s a második világháborút harcosként vagy meggyalázottként élték át. Sokan e nemzedékből most roppannak össze, a szív most áll meg — sok ijesztő jeladás után — s „ágyban, párnák közt halni meg" adatott a harcosoknak. Félbemaradt kép, befejezetlen könyv, megszakadt tanítási óra — nem kerekíti már senki egésszé.

Háy Károly László festőművész a többfrontos harc hőse volt. Nincs oly messze — ó, de messze már —, hogy a vidéki fiú a Képzőművészeti Főiskolára jött, s aztán hamarosan Berlinbe ment, ahol a húszas évek végén Kelet-Európa avant garde mozgalma zajlott. És hazatért absztrakcióba hajló konstruktív képeivel, amelyeket később sem tagadott meg, mondván, hogy fejlődésének fontos és kiiktathatatlan láncszeme. S ha művészi fejlődésében fontosnak tartotta a berlini időszakot, annál inkább annak tarthatta emberi fejlődésében, mert a jómódú polgárfiú a leghaladóbb eszmék magvait hozta magával onnan, hogy azok itthon kihajtsanak, virágba szökkenjenek. Szép virágok fakadtak ezekből az eszmékből, de gyakran keserű gyümölcsök is, mert bizony börtönnel fizetett a fennálló rend az igazi művészi bátorságért, helytállásért. A fiatal művész megtalálta az utat a 100%-hoz, Madzsar Józsefhez, a Szocialista Művészcsoporthoz és az illegális kommunista párthoz. A válságévek harcaiból, az antifasiszta megmozdulásokból, a bebörtönzöttek kiszabadításáért vívott küzdelemből művészagitátorként vette ki részét, és remek vonalritmusú rajzai, röpcédulái, az illegális lapok címoldalai vagy illusztrációi eljutottak oda, ahol megmozgatták az értelmet és az öklöt.

Háy természetében különös ellentmondás, hogy lassú, meggondolt beszédével szemben a gyors cselekvés embere volt. Vezérelve — mindhalálig — József Attila halhatatlan állítása: *„Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes."* Így élt, így dolgozott, s ha lehet valakit megfontolt forradalmárnak nevezni, ő az volt mindenképpen.

Pikkúrája a hűvös berlini tanulságok után, itthon, a mozgalom gyakorlatától ihletetten vibrálni kezdett. A sima formák széttöredeztek, nyugtalan kontúrok kerítették alakjait, és sok nehéz festői problémájára a tartalom feszítőereje adott választ. Számtalan grafit vagy szines ceruzarajzán sárral gyürkőző mezők, ágasbogas fák, nehézröptű varjak jelentek meg. Sűrűen torlódó, zaklatott formái tiszta vonalakká egyszerűsödtek, ha a közvetlen agitációt szolgálták. Röpcéduláinak világos kontúrrajzát tömondatnak nevezhetnők festményei súlyos veretű összetett mondataival szemben. Távol állt tőle a szájbarágós részletezés és a közérthetőség sose vált nála a sajátos stílusalkotás akadályává. Ezer közül is felismerjük műveit, mert a magyar munkásosztály adott létéből kialakított tudat formálta művészetét azzá, amivé lett, az ész és a szív kovácsolódott nála forradalmi tetté.

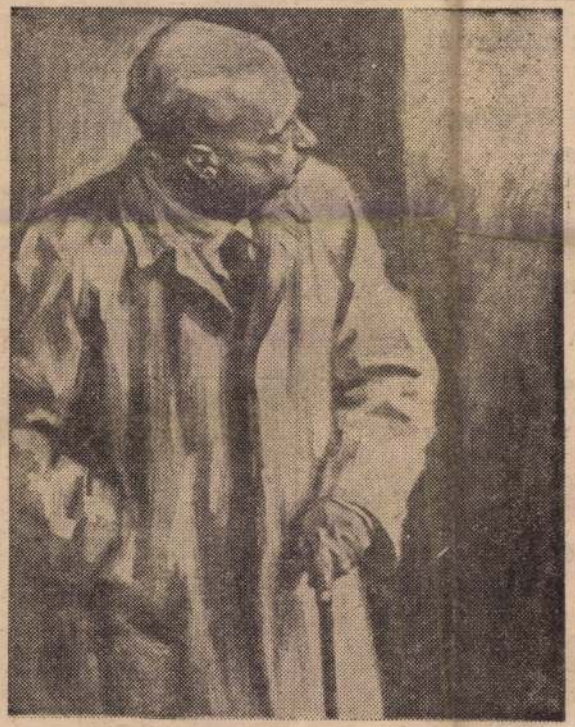

Visszapillantás.

Ismételt börtönhónapjai is művészi élményekkel gazdagították, s a *Börtönudvar*, de különösen a *Műhelysarok* — kis vaskályhán enyvesfazék, a sarokban seprű — a néhai Margit körúti fogház fantasztikus költészetét szuggerálják. Mert ez a költészet létezett, s azok a művészek költötték, akik — mint Goldmann György és Kondor György is — a legnagyobb bizalommal tekintettek a ki- és felszabadulás elé.

Meg is virradt neki, s nekünk, és az új szabad élet számos izgató feladata közül díszlettervezésre, illusztrálásra, tanításra vállalkozott. Mindezt roppant alaposággal és átgondoltsággal, mondhatni aggályos felkészüléssel végezte. Sehol egy pongyola mondat, vagy henye kompozíció: minden lépését a felelősség igazgatta. Tömör és expresszív, súlyos és színes az életmű, ami utána maradt. Művészetének minden etapjában és műfajában az aktualitásokkal való természetes azonosulás a leglényegesebb vonás. A Zrinyiászhoz készült illusztrációi épp oly kor- és időszerűek, mint Goncsarov vagy József Attila gondolatainak képi megjelenítései.

Most már volt egy szép műterme, és beteg szívével is mosolyogva mászta az emeleteket. Üres a műterem, s befejezetlenül maradt a többi között a Párttörténeti Intézet legközelebbi kiadványához —, amelyben a KMP illegális röpcéduláit adják közre, s amelyben Háy nagyszerű rajzos felhívásai is szép számban szerepelnek — készülő okos előszava.

Megtalálta, amit keresett: A haladó eszméket, a szocializmust, a haladó művészetet. Életműve most már kerek, mert sem hozzátenni, sem abból elvenni nem lehet többé.

O. A.

E H. 1961. I. 22

lói és rakos-
lepre. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán, Bp., XIV., Várna u. 5—7. sz. alatt.

Palma Gumigyár keres konstrukciós osztályra fiatal szerkesztőt, **kalórikus gépészt,** vagy **technikust** hosszabb erőtelepi gyakorlattal. Vegyipari gépek karbantartásában jártas, nagy gyakorlattal rendelkező **TMK csoportvezetőt,** mérnöki vagy technikusi képesítéssel, tervkészítésben és programozásban jártassággal. Továbbá keresünk beruházási gyakorlattal rendelkező **gépésztechnikust.** Feladata lenne: használt gépek beszerzése, kezelése, felállítása és üzembe helyezése. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés a Palma Gumigyár személyzeti osztályán életrajzzal, Bp., IX., Lenhossék u. 3. (Mester utcánál.)

Bőrdíszműves házaspár elhelyezkedne „Apróáru 71 940" jeligére, Felszabadulás téri hird.

Nagy gyakorlattal rendelkező

gépésztechnikust

vagy fiatal

gépészmérnököt

valamint segédmunkásokat azonnali felvételre keresünk. Ipari Vegyszergyár, X., Gém u. 3. Telefon: 136—081. Jelentkezés a személyzeti osztályon

A Fővárosi Óra- és Ékszeripari Váll. V., Molnár u. 1, felvesz 1 fő **fémmarós szakmunkást.** Jelentkezés a munkaügyi osztályon.

MÉRNÖKÖKET, RÉSZLETSZERKESZTŐKET

Jelentkezés: „TRANSZVILL" Budapest, XIII. ker. Csata u. 8. Szem. osztály.

Gyakorlott

időelemzőket

felvesz az ÉM Felvonószerelő Vállalat, III., Lajos u. 60.

Felveszünk épületlakatosokat, férfi segédmunkásokat és férfi betanított gépmunkásokat (présgépekre) és fémcsiszolókat. **„Fémmunkás"** Budapest, XIII., Frangepán u. 7.

Csepeli Papírgyár magasnyomású

erőművéhez

elektromos művezetőt, kalórikus művezetőt, elektrikusokat, kazángépészeket, karbantartó részlegéhez villanyszerelőket, lakatosokat, esztergályosokat és asztalost

keres

Jelentkezés: Bpest, XXI. ker. Duna u. 42, de. 11 óráig, a munkaügyi osztályon.

A MÁV Dunakeszi Járműjavító Ü. V. felvesz gyártmányszerkesztő munkakörben gyakorlattal rendelkező mérnököt és technikusokat. Jelentkezés a vállalat személyzeti munkaügyi osztályán. Vasútállomás: Dunakeszi-Gyártelep.

Kézi gépíró állást keres. IX., Lónyai 18/B. Szabó István.

Fővárosi Sütőipari Szállító és Karbantartó Vállalat felvesz karosszérialakatosokat és gépkocsiszerelőket. Jelentkezés: VIII., Hős u. 9. műszaki osztályon.

Szerszám- és géptervező-mérnököt, vagy technikust, gyártáselőkészítői munkakörben jártas munkavállalót, valamint technikust szerkesztői és díszpécseri munkakörbe keres az Épületbádogozó Vállalat (Bp., XIV. ker. Ilosvai u. 10—12. sz.).

Üzemi konyha részére szakácsot felveszünk. — Jelentkezés: ÉM Épületszerelő Vállalat, VIII., Kisfaludy u. 11. Gondnokság.

Perfekt gépírónőt nagy gyakorlattal bizalmas munkakörbe felvételre keresünk. — Jelentkezés önéletrajzzal „Bizalmas 240 000" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe kérjük.

Vegyilemosónak elhelyezkednék. — Választ: „Festeni is tud 23 371" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Kutatóintézet keres heti 30 órás elfoglaltsággal kézbesítői munkakörbe fiatal férfi munkaerőt. Irásbeli jelentkezés: Kispest 1. postafiók 70.

Nagy építőipari gyakorlattal rendelkező anyagkönyvelőt és időelemzőt keres a Föv. 13. sz. Építőipari Vállalat, XIV., Egressy út 110. sz.

Felveszünk vas- és fémesztergályos szakmunkásokat, betanított gépmunkásokat, 1 fő gyors- és gépirni tudó adminisztrátort, Pest megyei Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat, Budapest, XIII., Forgách u. 9/a.

Agrármérnök és kertész elhelyezkedne Budapesten, vagy környéken 100 km körzetben. Válaszokat a Felszabadulás téri hirdetőbe „Univerzális 71 932" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Fotoriporter laborfelszereléssel elhelyezkedne. „34 éves 22 040" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Gyermekszerető háztartási alkalmazottat keresünk. Érdeklődés: 17 óra után, Sárdi András, Váci út 34. Telefon: 402—041.

Kutatóintézet gyakorlott gépírónőt keres napi négyórai elfoglaltsággal. Jelentkezés: 297—200, 57-es melléki.

zsilipnél levő

ETERNIT telepünket

február hó 1-vel

megszüntetjük

Február hó 1-től eternit termékek kiadása, Bp., X. ker. Jászberényi u. 38. sz. alatt történik.

Elveszett a „Budapest Építő és Elemgyártó KTSZ, Budapest, XVIII., Hengersor u. 73. áru átvétel" feliratú háromszöglető, közepén 4-es számmal ellátott bélyegzője. A bélyegző érvénytelen.

szerelését

vállalja

Ultra Hangtechnikai KTSZ, VII., Wesselényi u. 23. Telefon: 421—955, II., Malinovszki fasor 3. T.: 350—796.

Eladó négysebességes Supraphon lemezjátszó, valamint AR 604 háromhangszórós rádió. XIII., Wallenberg u. 11. II. 5. Egész nap.

Terta magnetofon 2800-ért eladó. Bp., XV. ker. Rákos út 213.

AT 501 televízió eredeti Philips képcsővel eladó. Telefon: 341—081.

Televízijavítás lakásában, garanciával, telefonügyelet. 118—565.

Összeadógépet, kézi, v. villamos meghajtásút sürgősen bérelnénk 3—4 hónapos időtartamra, v. egész évben, priváttól is. Fővárosi Faárugyár, Bp. XVIII., Schönherz Zoltán u. 57. T.: 132—088.

Haszná
szekrén
matrac,
XIII.,
40. I.

Terta-M
fonjavít
Televízi
Kolumb
496—69

Veszek
tat, h
szekrén
Hívásra

Hálót,
rosszeki
hagyaté
jon: azo
310—83

Figyele
szobát,
garnitú
hagyaté
vök. T

Jó mi
bínált
Ujpest,

Veszek
kombi
páross
ágyat,
habúto
nal n

4 új film a budapesti mozik műsorán!

Dr. Faustot elvitte az ördög

Színes csehszlovák filmvígjáték
10 éven alul nem ajánlott
URÁNIA, KOSSUTH (XIII.)

ORKÁN

Magyarul beszélő román film
Korhatár nélkül
MÁJUS 1, (du.), DÓZSA

A DZSUNGEL ÖSVÉNYEIN

Színes szovjet—kínai film tigrisekről, majmokról és más vadállatokról
Korhatár nélkül
MŰVÉSZ (egész nap)

SERDÜLŐ LÁNYOM

Amikor a szerelem választót elé állítja anyát és gyermekét. Angol film. Széles változatban is.
Főszerepben: ANNA NEAGLE
14 éven alul nem ajánlott
VÖRÖSMARTY (egész nap)
MÁJUS 1. (28-tól: de. 1/4 10, 1/2 12, 3/4 2.)

egy jó fényképe

FOTOBOX ára: 260 Ft, P

FOTÉR

Sláy Káraly László.

Kémények törében. (repro.)

~~Petrus Istrán felvétele,~~

Kvítka, 1964. II. évf. 6. r. 16. l. után

Flády Károly László.

Festő.

Az Iparművészeti Főiskola tanára.

Emlékezve.

Népművelés, 1965. 5. k. 36. old.

M.D.K.

Háy Károly László

Festőművész meghalt.

Meghalt Háy Károly László festőművész
Magyar Nemzet 1961 jan.24. 7.old.

Hlúy Károly
festő

A Szocialista Képzőművészek Csoportjához tartozott.

Magyar műv. tört. 9. 32.
Képzőműv. Kiad. 1971.

Hóry Károly László

Önarchépét említi a szertő.

László M.: A magyar portré-műv. tört.-ből; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 44. l.

Sláy Károly László

„Két pogány közt egy hazáért" című linóleumsorozatában felbukkan egy Zrínyi téma.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

1821

Háy Károly László

röpcédulain vipszacseng a derkovitsi parasttömegek tömör szervezettsége; az „illegális stílus" jellemzi azokat.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

1781

Háy Károly László

lépűrte Derkovits Gyula hagyatékának tanulságait.

Fradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

2071

Háy Károly László

monokróm „Börtönudvar" cimű nű-
vén az az újszerű, ahogyan a befogadó
– a kompozíció és nézőpont révén – a bör-
tönelmények részeseként éli át a szituációt.

Aradi Nóra: A szociálista képzőművé-
szet története, Budapest, 1970.

2081

Hágy Károly László

műcén pokonvonásokat ismerhetünk
fel Dési Huber István és Kondor György
alkotásaival összevetve.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművé-
szet története, Budapest, 1970.

2071

Háy Károly László

önálló emlékkiállítása az elmult évtizedben volt.

Aradi Nóra: A socialista hétzőmüvészet története, Budapest, 1970.

2920

Hóy Károly László

1945-előtti műcein visszatért a magyar festészetben és grafikában ismert bruegheli gondolat modern realizálása.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

2901

Háy Károly László

182. sz. „Éljen a fasisztaellenes egységfront!" (röpcédula), 1935., linoleummetszet, 29,5 x 21 cm; reprodukció.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

Háy Károly László

183. sz. „A proletariátus bosszút áll értünk" (röpcédula), 1932, matrica, 14.5 x 27 cm.; reprodukció.

Aradi Nóra: A szocialista képzőmű-vészet története, Budapest, 1970.

Háy Károly László

193. sz. „Két pogány közt egy hazáért" című sorozatból, 1941-1942, linoleum-metszet, 16 x 20 cm. Reprodukció.

Aradi Nóra: A szocialista képzőmű-vészet története, Budapest, 1970.

Háy Károly László

201. sz. „A költő hasztalan vonit", 1939, ceruza, papír, 30.5 x 21.5 cm. Bp. Pórttörténeti Intézet. Reprodukció.

Afradi Nóra: A socialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

Hóry Károly László

218. sz. „Börtönudvar," 1938-39, olaj, vászon, 80 x 60 cm., Bp. magángyűjtemény; reprodukció

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

Háy László Károly

1938-ban alkotott műve kifejezi az államhatalom könyörtelenséget.

Aradi Nóra: Iconologic research of Socialist Fine Arts. Acta Historiae Artium, Budapest, 1971. 1-2 p.

1071

Hány, festő

– a Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagja

Szántó Piroska: Életemből
Vigília, 1971. máj. 326. l.

Szány Károly László
festő

1939-ben festett képén a bórton
falak dermesztő zártsága szerepel,
amely rabok nélkül is az állam-
hatalom felidéző je.

Aradi Nóra: Jel és jelentésváltozás.....
Müvészet, 1971.február - 7.lap

Hrány Károly László
festő

1939-ben készült „A költ-
hasztalan ugat" című illusz-
rációja.

Aradi Nóra: Jel- és jelentésváltozás a .....
Művészet, 1971. junius - 14.lap

Hajy Károly László
festő.

„A hiltő kasztalan vonit" 1939
(repro)

Aradi Nóra: Jel- és jelentésváltozás a.....
Művészet, 1971. junius - 14.lap

Hajy László Károly

a Magyar Szocialista Művészek Csoportjának egyik tagja. Először 1959-ben az Ernst múzeumban volt.

Gradi Nóra: Sociologic research of Socialist Fine Arts. Acta Historiae Artium, Budapest, 1971. 1-2 p.

124

Háy László Károly

14. sz. reprodukció, lehete-lehéren:

„A böstön udvar" 1938-39.

Aradi Nóra: Iconologic Research of Socialist Fine Arts. Acta Historiae Artium, Budapest, 1971. 1-2 k.

1151

Háy Károly László
grafikus

Háy: A kiöltő hasztalan rovit"
amű" műve 1939-ből való.

Aradi Nóra: Jel- és jelentésváltozás a .....
Művészet, 1971. junius - 14.oldal

Hág Károly László

Műve szerepel a „Szocialista Képzőművészek Csoportja" Kiállításán a Fővárosi Művelődési Házban

Népszava 1969 március 12
Zsold

Hlág Karóly László

festő

v a hoc. Képzőműv. Csoportjának ~~törz~~ törzstagja. / 1907 - 1961. / Történelmi témájú linómetszetei. Illegális röplapokat illusztrált.

A magyarországi műv. tört. I. 525.
Corvina 1971.

Ft Háy Károly
festő

A Szocialista Képzőművészek hoportjának tagja volt.

A magyarországi műv. tört. I. 488.
Corvina 1971.

M.D.K.

Háy Károly László

Festőművész.

Nagy részvéttel kisérték utolsó utjára Háy Károly László festőművészt.
Magyar Nemzet 1961. jan.28. 4.old.

Háy Károly László

Bánnal, Fenyővel, a két Goldmannal, Majorral, Sugárral, Vértessel, Feketével a Szoc. Képzőművészek Csoportjának sejtjét alkotják.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 438.l.

Háy Károly László, festő

MDK

Eredeti litográfiáit mutatják be.

-: Magyar Kiállítás Leningrádban

1.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. jan. 20.

Háy Kárly

Formailag hatott rá Dési Huber István.

Nemeth Lajos: Modern magyar mivészet forma 1968 100.l.

Hóry Károly László

Tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának.

Németh Lajos, Modern magyar művészet, Corvina 1968 98.l.

Háy Károly László

retrospektív kiállítást rendez Farkas Zladárral együtt 1960-ban a budapesti Ernst muzeumban.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-6171 /: Fonó György, Kis Tamás :/ 155

Hány Károly
festő

Írja a Szoc. Képzőműv. Lapportról:
„A Szoc. Képzőművész Lapport 1934-ben alakult, egyrészt a Madzsar-féle szemináriumból, másrészt egy illegális fotomontázs-kollektívából...

Banner Zoltán: A lat és valamás....
Korunk, Kolozsvár 1965. IV. 583-584.

Háy Károly (1907 –)

Petőfi-illusztráció.

tus, 105 x 135 mm. ltn.: F. K. 8991.

Magyar rajz és advarek. A XIX és a XX
század. A Zat. bev. Delmacher Anna.
Bp. 1959

42.

Háy Károly László

Frankel Leo és a fűügyész, szénrajz

Tanácsköztársaság kikiáltása, szénrajz

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Háy Károly László

Illusztrációk I-VI. linoleum

Miecsarnok 1959 VII. Nagy. Képcsn. Kiáll.

M.D.K.

Iday Károly, festő (1907 - 1961)

nevét az 1930-as években alakult Szocialista Művészek Csoportjának megjárásával említi a szerző.

Anstal Kampis: Kunst in Ungern,
Bp. 1966. Corvina

343. old.

M.D.K.

Háy Károly festő

A Szocialista Képzőművészek Csoportjához tartozott

Dési Huber Istvánné: Dési Huber István, Bp. 1964. 64.l.

Háy Károly

1905. szeptember 5., akv.

Műcsarnok 1955. Képzőművészetünk tíz éve

Háy Károly MDK

Frankel Leo, 1954, szén

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Háy Károly László

MDK

Frankel Leó az Általános Munkás Párt alakuló kongresszusán, ~~xxxxxxxxx~~ kréta

Tanulmány, ceruza

Műcsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Háy Károly László

MDK

Pesti utca, temp.

Műcsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Háy Károly MDK

1905. szeptember 15., repr.

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Háy

Berlini magyar kiáll. Magy. Nemz. 1949. jun. 4.

Thály Károly
festő

művei szerepeltek a székesfehérvári Csók István Galéria „Derkovits és a szoc. művészet" c. kiállításon.

M. Kiss Pál: Thály Károly
Látóhatár, Bp. 1969. I. 161.

M.D.K.

Háy Károly László

Festőművész rajz. Illusztráció John Steinbeck "A gyöngyszem" c. elbeszéléséhez.

Magyar Nemzet 1961. jan.29. 7.old.

MDK

Háy Károly László festő

reprodukciók:

Vörössegény röplapok

Börtönudvar

Kakas a szemétdombon

H.L.K. és Farkas A. gyüjt. kiáll. Ernst.Muz.

196o.

MDK

Máy Károly László festő

színpadképei:

Afinogenov: Kisunokám, szinpadfotó

Moliere ~~é~~ Döbrentei: Zsugori, "

M.K.L. és Parkas A. gyüjt.kiáll. Nemzt Hun.
1960.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. iparm. kiáll. Fényes A. terem
1960.

MDK

Háy Károly László festő

szinpadképek:

Gribodejov: Az ész bajjal jár, IV.felv. szinpadfotó

Csehov: Cseresznyéskert I. felv. "

" " IV. " "

" " IV. " "

H.K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Múz. 1960.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. iparm. kiáll. Fényes A. terem
1960.

MDK

Háy Károly László festő

szinpadképek:

Sok hühó semmiért, szinpadfotó

Van de Berghe: Fiuk,lányok,kutyák,I.felv. szinpadfotó

Musatescu: Titanic keringő,I.felv., "

Gribodejov: Az ész bajjal jár, I.felv. "

H.K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.
1960.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. iparm. kiáll. Fényes A.tere
1960.

MDK

Háy Károly László festő

szinpadképek:

Szinvázlat a Zsugorihoz, temp.

Vázlatok a Sok hühó semmiért forgószinpados megoldásához 1-4. temp.

Csokonai: Tempefői, szinpadfotó

H.K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz. 196o.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. iparm. kiáll. Fényes A.terem
1960.

MDK

Háy Károly László festő szinpadképek:

Diszletterv a Fiuk, lányok, kutyák I. felv., temp.

" " " III. " "

Két diszletvázlat, temp.

H.K.L. és Farkas A. gyüjt.kiáll. Ernst Muz.
1960.

Hay Kárdy László
festő

M.D.K.

Méltatás.

Odmacher Anna: Szubjektív sorok Hay Kárdy László és ...
Élet és Irodalom, 1960 márc. 18.

Sl.

12.

Kaj Károly László
festő

M.D.K.

Kiállítása az Ernst-Múzeumban
nyílt meg.

Ország-Világ, 1960. márc. 2. 19-lap.

~~Háy Károly László~~

Háy Karoly László MDK

sz. 1907

Az 1950 augusztusában megrendezett Első Magyar Képzőművészeti Kiállitason szereplő művészek között emlitve.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.66.l.

MDK

Háy Károly László,festö.

Görbe fa .	Szines rajz.
Erdö télen.	" "
Hóolvadás.	" "
Borulás a Tiszán.	" "
Téli alkonyat.	" "
Zuzmarás erdö.	" "
Erdöszéle.	" "

Száz magyar müvész. -Föv. Képtár kiállitásai.XL.
Budapest.1948.okt. Kat.8.l.

Háry Károly László, festő 1904

Az Ernst Múzeumban febr. 27-én nyílt meg a művész gyűjteménye kiállítása. Háry Károly László, börtönből való szabadulása után, 1935-ben kapcsolódott be a Szocialista Képzőművének Csoportjának munkájába.

–: Megnyílt Háry Károly László és Farkas Aladár kiállítása

Népszabadság Bp. 1960. febr. 28. 8. l

MDK

Háya Zoltán

Akt tanulmány, rajz

" " "

Akt kiáll. Uj Szal. 1934. nov. 4 l.

Fáradtság *1937*

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI

1937—1947

A KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABADSZERVEZETÉNEK EMELETI HELYISÉGÉBEN
VI. ANDRÁSSY-ÚT 69

1947. MÁJUS HÓ 15—26

*

A KIÁLLITÁST RENDEZTE *SCHUBERT ERNŐ*

TÁRGYMUTATÓ ÁRA 2 FORINT.

37. *Krumpliszedők* (1940—44) olaj ... ... 2000 Ft
38. *Alföldi országút* (1945) zsírkréta ... ... m. t.
39. *Öreg kúria* (1946) színes ceruza ... ... 500 „
40. *Rippl Rónai sírja* (1946) színes ceruza ... ... 500 „
41. *Képek és virágok* (1946) olaj ... ... 800 „
42. *Csendélet szoborral* (1946—47) olaj ... ... 900 „
43. *Cséplés* (1946—47) olaj ... ... 1800 „
44. *Fiatal fák* (1947) színes ceruza ... ... 400 „
45. *Ősz az Alföldön* (1947) színes ceruza ... ... 500 „

KISTEREM

46. *Merengő* (1937) szén ... ... 250 Ft
47. *Fáradtság* (1937) szén ... ... 250 „
48. *Alvó* (1937) toll ... ... 200 „
49. *Csendőrök* (1937) ceruza ... ... 300 „
50. *Munkás* (1937) ceruza ... ... 200 „
51. *Szalmakazal* (1938) ceruza ... ... 200 „
52. *Vízpart* (1938) ceruza ... ... 250 „
53. *Német uszály a magyar Tiszán* (1939) ceruza 250 „
54. *Eperfák* (1938) ceruza ... ... 250 „
55. *„A költő hasztalan vonít"* (1939) ceruza ... 300 „
56. *Asszonyfej* (1939) ceruza ... ... 300 „
57. *Női akt* (1939) ceruza ... ... 250 „
58. *Két fej* (1940) ceruza ... ... 400 „
59. *Önarckép-vázlat* (1940) ceruza ... ... 300 „
60. *Csáky-utca* (1940) ceruza ... ... 200 „
61. *Beteg* (1940) ceruza ... ... 250 „
62. *Sár* (1941) ceruza... ... ... m. t.
63. *Önarckép profilból* (1941) ceruza ... ... 250 „
64. *Utcakövezők* (1941) toll... ... ... 300 „
65. *Kukoricás* (1941) ceruza ... ... 300 „
66.—77. *Illusztrációk Petőfi Apostolához* (1942) toll nem eladó
78. *Macska az egérrel* (1944) ceruza ... ... 250 „
79. *Öreg fa* (1944) toll ... ... 250 „
80. *Házikó fák között* (1944) toll ... ... 250 „
81. *Uradalom* (1946) toll ... ... 300 „
82. *Idill* (1946) toll ... ... 250 „

OFFICINA

Háy Károly László nevéhez gyakran kapcsolták az utóbbi két évben a szocialista realizmus fogalmát, ami művészetének a megítélésére, de az irányzatra is káros. Mert szegényítést jelent a jövő szempontjából, ha az ideologiai meggyőződést nekiszegezik a lehetőségeknek, de a művészt is lebecsülik, ha címszavakkal s főleg félremagyarázott elméletekkel azonosítják törekvéseit. Ezen a bemutatón viszont a művészi teljesítménnyel találja magát szemben a látogató, a festő munkájával, ami művészet-politikai magyarázatok, ízlésbeli előítéletek nélkül, önmagában tárgyalandó.

Háy Károly László ezúttal – a leghitelesebb megnyilatkozás helyén– mint megfontolt és céltudatos tehetség jelentkezik, aki aggályos szeretettel és megkísérthetetlen műgonddal dolgozik a piktúra problémáin. Ismerve a valóság vonzását, de a kifejezés kötelességét és a formaalkotás nehézségeit is, egyfajta elfogadható egyességet szeretne kötni a lehető teljesség érdekében. Úgy fest, mintha a tárgyak, tájak, alakok, magva köré rakná föl képeit, széles kontúrokat húzna egymás mellé s a néhány foltra sűrített első ötlet utóbb végiggyűrűzne műve egész felületén. Szerkezetei nem emlékeztetnek a történelmi stílusok ismert eljárásaira, hanem a belülről kifelé haladó alakítás elvét követik, vagyis a lényeges motivumhoz keresik és adják hozzá az egyensúly és összhang kellékeit.

A polgári ízléshez viszonyítva színskálája tele van disszonanciákkal, de ez legfeljebb a maradiság érzékenységét sértheti: Háy Károly László erős sárgái, kemény sötétei különös, lépcsős mellérendeltségben válnak a téma hordozóivá, de mindig váratlan összeállításban, olyan nyomatékos ecsetkezeléssel, ami nagyvonalú összefüggései mellett is mozgalmassá teszi a részleteket. Kiderül, hogy zsúfoltnak tetsző képein se történik semmi se véletlenül, még a festék vastagságával, a körvonalazás ritmikájával is szándéka van. S ez a szándék kimondatlanúl is tartalmi jellegű. Nem resteli a tárgyiasságot, az elvonatkozás hazai divatja idején is józan, értelmes és anyagelvű szemléletre utal. De modorától még az atematikusok se vitathatják el a jellegzetességet, ami a jelentés fontossága mellé a megnyilatkozás miként jének méltó rangját is megszerzi. S ezt elsősorban kompoziciós erényei biztosítják: a színek, vonalak, ábrák, távlatok egyazon ütemezésben sorakoznak föl s egy centrális nézőpont szerint valósítják meg kölcsönös kapcsolatukat.

A kiállítás az elmult tíz év termékeit foglalja össze, olyan évtizedét, mely a történelmi megpróbáltatások súlyával terhelte, a fejlődés legkényesebb korszakában, a férfikorba lépő festőt. Börtönök és büntetőtáborok szenvedései akadályozták folyamatos tevékenységét, de a világnézeti harc elszántsága hatásosan segítette hivatásérzetének elmélyítését. Ezzel magyarázható, hogy hosszabb-rövidebb időre meg-megszakadó pályája mégis töretlen emelkedést mutat s hogy sokesztendős hányattatás után, negyvenéves korára, a hátráltató mozzanatok ellenére alaposan fölkészült egy építőjellegű életmű létrehozására.

Pogány Ö. Gábor

Sár *1941*

NAGYTEREM

1.	*Este a tanyán* (1938) színes ceruza	350 Ft
2.	*Eső után* (1938) színes ceruza...	m. t.
3.	*Kukoricatörés* (1938) színes ceruza	400 „
4.	*Országút mentén* (1938) pasztell	500 „
5.	*Szántás* (1938) színes ceruza	350 „
6.	*Téli táj I.* (1938) zsírkréta	350 „
7.	*Téli táj II.* (1938) zsírkréta	350 „
8.	*Téli táj III.* (1938) zsírkréta	350 „
9.	*Téli táj IV.* (1938) zsírkréta	350 „
10.	*Börtönudvar* (1938—39) olaj	m. t.
11.	*Pesti háztetők* (1939) olaj	800 „
12.	*Tavaszi Alföld* (1939) zsírkréta	500 „
13.	*Tavasz a gyümölcsösben* (1939) olaj...	600 „
14.	*Tiszamenti táj* (1939) olaj	600 „
15.	*Alföldi tanya* (1939) tempera...	m. t.
16.	*„Ősz az idő“* (1939) zsírkréta	500 „
17.	*Napraforgók* (1939—40) olaj	m. t.
18.	*Hétfő reggel* (1940) olaj	1000 „
19.	*Munkából* (1940) olaj	m. t.
20.	*Olvasó lány* (1940) olaj	m. t.
21.	*Esős idő* (1940) tempera	600 „
22.	*Nyári napsütés* (1940) olaj	900 „
23.	*Udvar vége* (1940) zsírkréta	400 „
24.	*Boglyák* (1940) zsírkréta...	400 „
25.	*Disznóól* (1940) zsírkréta	400 „
26.	*Román falu* (1940) zsírkréta	400 „
27.	*Tanyaudvar* (1940) zsírkréta	400 „
28.	*Keresztmetszet* (1941) tempera	m. t.
29.	*Téli nap* (1941) olaj...	700 „
30.	*Faluvége* (1941) tempera	600 „
31.	*Napraforgós önarckép* (1941) tempera	600 „
32.	*Kazlak* (1941) zsírkréta	a MKP tul.
33.	*„Ora et labora“* (1943) tempera	700 „
34.	*Műhelysarok* (1943) tempera	600 „
35.	*Kukoricahordás* (1943) tempera	600 „
36.	*Külvárosi nyár* (1943) tempera	700 „

Háy László

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

KISALFÖLD

1982 OKT 0 9

1021

■ Háy László: KRUMPLISZEDŐK.

...ikhez törvényei szerint jár el...

Rendezettség — rendetlenség

— Minden évben kétszer jövünk aza — mondja a szintén kitelepített *Johann Putz* — vagy *Putz János:* írja úgy, ahogy jobban tetszik. - Beszélgetésünk is hol német, hol nagyar, de megértiük egymást. .— Osterburken: így hívják azt a isvárost, ahol most élek, az SZK-ban. Nemigen nagyobb, mint ákos, négyezer lakója van. De van égy gvára, pályaudvara, meg egy imnázium is... Talán az a legérekesebb, amikor hazajövök, hogy t este nyolc óra után minden sendes.

— A falu képe? Nem tudom, Osterburkennak nincsenek olyan nezetességei, mint a Kőfejtő, vagy z a — hogy is mondják? — pellenér, de valahogy rendezettebb. Ott obban is vigyáznak, meg nem enedi az állam se a rendetlenséget. s nem is csak Rákosról van szó: átom a sok új házat, amik igazán zépek, de a ház körül mindig összevisszaság van, rendetlenség... Jem tudom, talán a helyszűke mitt, de kint nálunk ez nincs így... Sötétkék pulóverben ül a nagy bédlőasztalnál, rajta jellegzetes — agy csak én érzem most annak? - nadrágtartó, a „hózentráger".

festményével borított szobát... ahol most újra múzeum lesz. A szépre kíváncsi kirándulóknak máris szívesen megmutatják. De amikor azt kérdem, jártak-e már itt a rákosiak is újra körülnézni, egy szomorú nem a válasz.

Fertőrákos tulajdonképpen egy nagyszerű kísérlet. Hogy lehet-e egy, talán csak Tihany párjának méltó, minden oldaláról csinos, talán még mutogatni-dicsekedni is alkalmas községet „csinálni" — úgy, hogy ezt ne fővárosi értelmiségiek, igényes nyaralók vagy énpen valamiféle intéző bizottság hozza létre, hanem az itt lakók. Adottságai mindenesetre megvannak hozzá — és egyre jobban látszik a törekvő igyekezet is már.

A főutca egy ódon, emeletes házában egy mérnök mutatja majd be értékes kalcit-kristály gyűjteményét, a volt Zollner-féle házból falumúzeum lesz — a község szélén, a szárhalmi erdő mellett pedig százhetven lakásos lakótelep épül fenséges kilátással a Fertőre. A

Háy Károly László

Börtönudvar

Aradi Nóra: A Szocialista Képzőművészek Csoportja és az egyetemes művészet.
MŰVÉSZET, 1980. március - 3. lap.

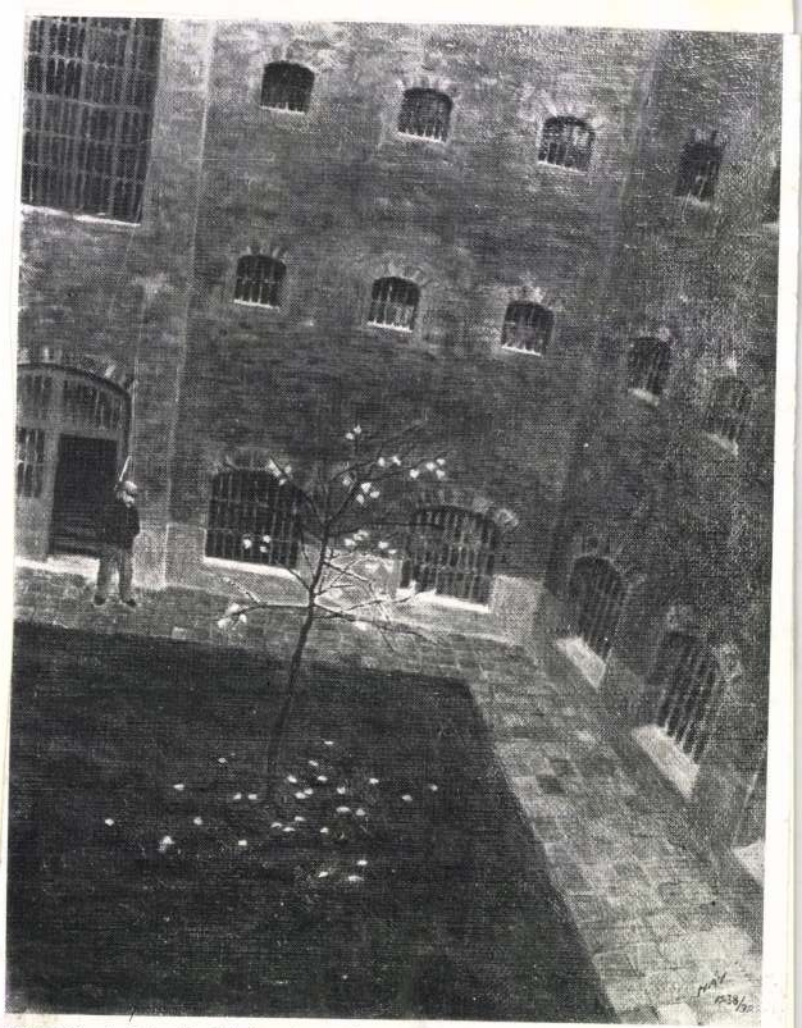

Háy Károly László: Börtönudvar, olaj, vászon, 80×60 cm, 1938–39

Háy Károly László

— **Abonyban** — szülőházánál — is megemlékeztek Háy Károly László festőművész születésének 80. évfordulójáról, s műveiből kiállítást rendezett az Abonyi Lajos Falumúzeum. A művészeti alkotásokat a szolnoki Damjanich Múzeum kölcsönözte.

Magyar Nemzet 1987. VI. 25.

1960 APR 3.

Kiosztották az idei művészeti díjakat

A Művészeti Szövetségek Házában *Benke Valéria* művelődésügyi miniszter szombaton osztotta ki az 1960. évi művészeti díjakat.

Az új József Attila-díjasok

I. fokozat: *Goda Gábor* Családi kör című kötetéért; *Bóka László* Alázatosan jelentem című regényéért; *Tolnai Gábor* kritikai munkásságáért. Évek, századok című tanulmánykötetéért.

II. fokozat: *Takáts Gyula* Mézöntő című verseskötetéért; *Fekete István* ifjúsági regényeiért; *Mátyás Ferenc* Kegyetlen idill című verseskötetéért.

III. fokozat: *Héra Zoltán* kritikai munkásságáért; *Simon Lajos* Csillagnézés című verseskötetéért.

Az új Munkácsy Mihály-díjasok

I. fokozat: *Háy Károly László* művészi munkásságának kiemelkedő munkásmozgalmi jelentőségéért és 1960. évi gyűjteményes kiállításáért; *Herczegh Klára* Kecskeméten felállított tanácsköztársasági emlékművéért.

II. fokozat: *Sarkantyú Simon* tanácsköztársasági tárgyú festményeiért és önálló kiállításáért; *Feledy Gyula* tanácsköztársasági tárgyú grafikai sorozatáért; *Madarassy Walter* éremművészetéért.

III. fokozat: *Kohán György* 1959. évi gyűjteményes kiállításáért; *Szabó Erzsébet* a IV. Országos Iparművészeti Kiállításon szerepelt anyagáért; *Kondor Lajos* könyvillusztrációiért; *Bieber Károly* vaskovácsművész 1959. évi gyűjteményes kiállításáért.

Az új Balázs Béla-díjasok

I. fokozat: *Szirtes Ádám* kimagasló filmszínészi alakításaiért.

II. fokozat: *Szécsényi Ferenc*, a Hannibál tanár úr, a Vasvirág és az Édes Anna című filmek operatőri munkájáért; *Hildebrandt István* a Harcban születtek és a Merénylet című filmek operatőri munkájáért.

III. fokozat: *Knoll István* filmoperatőr eddigi munkásságáért és az 1959-es szilveszteri híradó, valamint az Ezeregyéjszaka meséi című filmekért.

Szemes Mari, Ádám Ottó rendező és Váradi Hédi nézik a Jászai-díj I. fokozatát.

Az új Erkel Ferenc-díjasok

I. fokozat: *Farkas Ferenc* a Cantus Pannonicus című kórusművéért.

II. fokozat: *Tardos Béla* József Attila A város peremén című versére írt kantátájáért.

III. fokozat: *Szokolay Sándor* Ady Endre A tűz márciusa című versére írt oratóriumáért; *Petrovics Emil* vonósnégyeséért.

Az új Liszt Ferenc-díjasok

I. fokozat: *Birkás Lilian* több vezető szerep alakítása mellett Richard Strauss Salome című operájának címszerepéért; *Kun Zsuzsa* eddigi művészi tevékenységéért és a Seherezádé című balett címszerepének megformálásáért; *Fülöp Viktor* A csodálatos mandarin, a Bahcsiszeráji szökőkút, a Diótörő, a Giselle és a Seherezádé című balettekben nyújtott művészi teljesítményért.

II. fokozat: *Faragó András* az operairodalom vezető baritonszerepeinek alakításáért, Wagner Walkür című operájában Wotan szerepének megjelenítéséért; *Erdélyi Miklós* Gluck Orfeusz című operájának és Haydn Évszakok című oratóriumának vezényléséért.

III. fokozat: *Fejér György* a vidéki zenei élet fejlesztésében végzett művészi munkásságáért.

Az új Jászai Mari-díjasok

I. fokozat: *Váradi Hédi* Romeo és Julia, Cézár és Kleopátra, Farkasok és bárányok, Szerelem, Hazug, Nyaralók, legutóbb pedig Lady Windermere legyezője és a Fekete ventillátor című darabokban alakított szerepeiért; *Ádám Ottó* eddigi rendezői munkásságáért, és Csehov Cseresnyéskert című darabjának színrehozataláért; *Somló Ferenc* (Pécs) Anna Frank naplója, Aranyember, Ellenségek, Tizenkét dühös ember, Pygmalion szerepeinek előadásáért.

II. fokozat: *Szőnyi Kató* a bábjátékban megteremtett, népi hagyományokon alapuló mesejáték stílusáért, és a Potyautazás című produkció megrendezéséért; *Novák István* (Debrecen), az Éjjeli menedékhely és az Új ember kovácsa című darabokban nyújtott alakításáért.

III. fokozat: *Orosz György* (Miskolc) a Szelistyei asszonyok, a Rokonok, a Trubadur, a Pillangókisasszony, az Ármány és szerelem és az Ezer év című darabok rendezéséért; *Csányi Árpád* (Debrecen) a Varázsfuvola, az Otello, a Carmen, a Fidelio és Az ember tragédiája című darabok díszlettervéért; *Fillár István* (Kaposvár) a Szeptember, a Szélvihar, a Kötéltánc, a Revizor című darabokban nyújtott alakításaiért. *Szemes Mari* Nem élhetek muzsikaszó nélkül, Zsuzsi, Bekötött szemmel, Boldogság merre vagy és Felnőnek a gyerekek című darabokban nyújtott alakításaiért.

Az új Ybl Miklós-díjasok

Az *Építésügyi Minisztérium* kollégiumi termében szombaton *Szokup Lajos* építésügyi miniszterhelyettes kiosztotta az *Ybl Miklós-díjakat.*

I. fokozat: *Borsos László* — több műemlék helyreállítási tervéért; *Dénesi Ödön* és *Fodor László* (megosztva) — a pécsi nyugati városrész rendezési terveiért; *Flach János* — a Gellért Szálló belső építészeti terveiért; *Major Máté* — „Építészettörténet" című könyvéért; *Reischl Péter* — a Fóti Gyermekváros tervezéséért.

II. fokozat: *Bakos Béla* — az Üllői úti lakótelep nyolcemeletes pontházainak tervéért; *Bene László* — a miskolci Déryné Színház átépítésének eszmei tervéért; *Boros Zoltán* — az Ernst Thälmann utcai lakótelep épületeiért; *Borvendég Béla* — a szegedi Dóm tér mögötti terület részletes rendezési tervéért és néhai *Kondorai Gyula* — kiváló építészeti munkásságáért, s a Filmlaboratórium eszmei terveiért.

NÉPSZABADSÁG
Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ünnepségek külföldön felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából

Szombat este a *moszkvai* Lomonoszov Egyetem klubjában a Komszomol moszkvai városi bizottsága és a szovjet fővárosban tanuló magyar ösztöndíjasok csoportja közös ünnepséget rendezett Magyarország felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából. A Szovjet—Magyar Barátság Társasága ukrán tagozata, valamint Ukrajna párt- és tömegszervezetei is díszünnepséget rendeztek *Kijevben.*

A felszabadult Magyarország tizenöt esztendejéről *Szlipcsenko* ukrán külügyminiszterhelyettes tartott előadást. A Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövetségének üdvözletét *Kós Péter* rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a moszkvai magyar nagykövetség első tanácsosa tolmácsolta.

A kínai politikai, társadalmi és kulturális élet sok kiválósága, valamint a diplomáciai testületek vezetői és beosztottai jelenlétében délelőtt a Szun Jat-szen-parkban a Magyarország 15 éves fejlődését bemutató fotokiállítás, délután pedig a fővárosi színházban a *39-es dandár* bemutatásával magyar filmhét nyílt meg.

Szombat este a pekingi Népszínházban zsúfolt nézőtér előtt több kínai vezető és az egész diplomáciai testület jelenlétében forró sikerrel mutatkozott be a *KISZ Központi Művészegyüttese.*

Hazánk felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából pénteken este Szófiában ünnepi gyűlést rendeztek. A gyűlésen megjelentek a bolgár párt és a kormány vezetői, köztük *Ivan Mihajlov* hadseregtábornok, a bolgár minisztertanács első elnökhelyettese, a baráti országok diplomáciai képviseleteinek vezetői és beosztottjai, *Kálló Iván*, a Magyar Népköztársaság szófiai nagykövete és a nagykövetség munkatársai.

Az ünnepségen *Tacso Daszkalov*, a bolgár nemzetgyűlés elnökségének titkára mondott ünnepi beszédet.

A gyűlés részvevői üdvözlő táviratot intéztek az MSZMP Központi Bizottságához és a forradalmi munkás-paraszt kormányhoz.

Április 2-án, szombat délelőtt a varsói Kultúra és Tudomány Palotájának kiállítási termében *A felszabadult Magyarország tizenöt esztendeje* címmel fényképkiállítás nyílt, amely hazánk tizenöt éves fejlődésének különböző területeiről számol be. Különrészleg foglalkozik a lengyel párt- és kormányküldöttség 1958. évi magyarországi és a magyar párt- és kormányküldöttség idei lengyelországi látogatásával.

A megnyitáson megjelent *J. Winiewicz* külügy-, *K. Rusinek* kulturális és művészetügyi, valamint *E. Krassowska* felsőoktatásügyi miniszterhelyettes, *Leon Kruczkowski*, az államtanács tagja, a LEMP Központi Bizottsága kulturális bizottságának elnöke, s az említett minisztériumok sok vezető tisztviselője. Ott volt a varsói diplomáciai képviseletek több vezetője és tagja.

Katona János, a Magyar Népköztársaság varsói nagykövetének megnyitó szavai után a megjelentek megtekintették a kiállítást.

Csehszlovákiában a központi ünnepségeken kívül a vidéki városok és a nagy ipari üzemek dolgozói is ünnepségeken emlékeztek meg hazánk felszabadulásának 15. évfordulójáról.

A pozsonyi Nemzeti Színházban pénteken a Nemzeti Front rendezett ünnepi estet, amelyen *Karol Bacilekkel*, Szlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkárával az élen, részt vettek a szlovák nemzeti szervek vezetői, az üzemek kiváló dolgozói, a társadalmi és kulturális élet képviselői. Az esten *Vasil Bilak* oktatásügyi megbízott és *Krajcsik Mihály*, a Magyar Népköztársaság pozsonyi konzulja mondott beszédet. Utána a pozsonyi Nemzeti Színház drámai együttese Mesterházi Lajos *Pesti emberek* című színművét mutatta be.

A lelkes hangulatú összejövetelen ünnepelték hazánk felszabadulásának évfordulóját Prága egyik legnagyobb üzemének, a *CDK-Sztalingrád* gépgyár dolgozói.

Pénteken a *bukaresti* Patria Filmszínházban díszelőadáson mutatták be a *Pár lépés a határ* című magyar filmet.

A díszelőadáson megjelent *Némety Béla*, a Magyar Népköztársaság bukaresti nagykövete és a nagykövetség több tagja.

Szombaton a *Scinteia-ház-*

Apró Antal elvtárs a váci felszabadulási ünnepségen

Szombaton Vácott rendezték meg a felszabadulás évfordulójának Pest megyei központi ünnepségét. Ebből az alkalomból a megye több vezetőjével a városba érkezett Apró Antal, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács első elnökhelyettese. Apró Antal a város vezetőivel folytatott megbeszélésen tájékozódott a város helyzetéről, majd meglátogatta az ötéves terv legnagyobb ipari létesítményét, a Vácott épülő cement- és mészművet, a híradástechnikai anyagok gyárát és a gépipari technikum épületében megnyílt ipari kiállítást.

A délután tartott nagygyűlésen mintegy 20 000 ember gyűlt össze a város feldíszített főterén. A nagygyűlés szónoka, Apró Antal, beszédében szólott a Vácott épülő dunai cement- és mészműről. Ebben a hatalmas ipari létesítményben 2000 ember dolgozik majd, s a gyár, amelynek építésében az NDK szakemberei is részt vesznek, a legkorszerűbb magyar cementmű lesz. A tervező mérnökök, az építők, a munkások kövessenek el mindent, hogy a termelést évről évre fokozva, 1965-ben már egymillió tonna cementet adjanak az országnak — mondotta Apró elvtárs.

Ezután a mezőgazdaság fejlődésével foglalkozott. Felhívta a figyelmet arra; ügyelni kell, hogy a mezőgazdaság szocialista átalakulásával együtt a mezőgazdaság fokozott mértékben a belterjesség irányában fejlődjék. Ezen a kör-

Megnyílt a Magyar Képzőmű

(Tudósítónktól.)

Szombat délben a Műcsarnok összes termeiben megnyílt a *VIII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.*

A felszabadulás 15. évfordulója tiszteletére megrendezett kiállításon képzőművészetünk csaknem valamennyi jelentős személyisége képviselteti magát művekkel. A látogató közönség a tárlaton mintegy 400—450 műtárgyat láthat —, köztük festményeket, grafikákat, szobrokat, kisplasztikákat és érmeket.

Az idei kiállítás ünnepélyes megnyitóján részt vett *Kállai Gyula*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács első elnökhelyettese, *Szirmai István*, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, *Benke Valéria* művelődésügyi miniszter, *Aczél György*, a művelődésügyi miniszter első helyettese. Részt vett a megnyitón a magyar képzőművészeti élet sok képviselője.

Molnár János, a művelődésügyi miniszter helyettese mondott megnyitó beszédet. Hangsúlyozta, hogy képzőművészeink mind témaválasztásban, mind a művészi forma megválasztásában igyekeztek kifejezésre juttatni azt a tényt, hogy ezekben a napokban ünnepeljük hazánk felszabadításának 15. évfordulóját. Kiemelte, hogy különösen a tárlaton látható plasztikai anyag az, amely mind tematikailag, mind művészileg a legsikerültebben tükrözi történelmünknek ezt a sorsfordulóját.

KISALFÖLD

1984 MÁR 17

1021

rette a szabad életet, szépen kike-
rekedett és mégis. Így van ez.

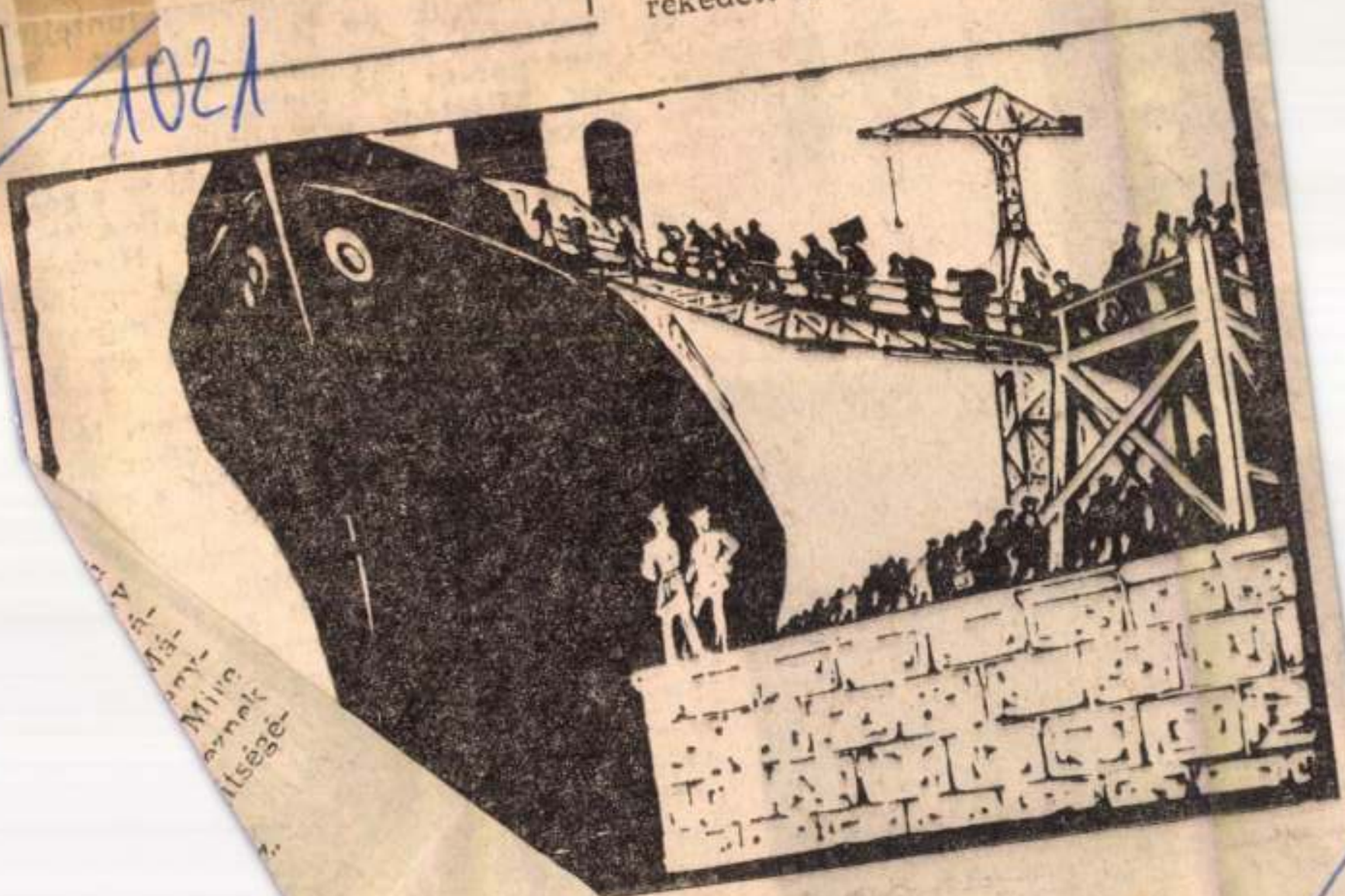

László: Kivándorlók

gazin

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 331-748, 340-726

het közöttük. Meghalt tizenhét éves korában. Igen kedvelte a mé-hészkedést, mindig újított valamit, rengeteg ötlete volt. A másik fi Mosonmagyaróváron lakik. A lán pedagógus (sokat segít a munk ban), náluk az első gyereket M tvásnak hívják, öthónapos, a n apja bölcsőt készített neki, fölnő új házban élhet építk a szülők a nagyszülők seg vel. Az alapot lerakták.

Ragaszkodás ez Püskihe

Hova tűnt

a tarlóvir

Ugrásnyi a ker viaszolvasztó és ara Ferenc kedves vi

Kiosztották az 1960. évi művészeti díjakat

Háy Károly Zsolt

Szombaton a Művészeti Szövetségek Házában *Benke Valéria* művelődésügyi miniszter kiosztotta az 1960. évi művészeti díjakat.

Az ünnepi beszéd után a következő díjakat adták át:

József Attila-díj

I. fokozat:

Goda Gábor Családi kör című kötetéért;

Bóka László Alázatosan jelentem című regényéért;

Tolnai Gábor kritikai munkásságáért, Évek, századok című tanulmánykötetéért.

II. fokozat:

Takáts Gyula Mézöntő című verseskötetéért;

Fekete István ifjúsági regényeiért;

Mátyás Ferenc Kegyetlen idill című verseskötetéért.

III. fokozat:

Héra Zoltán kritikai munkásságáért;

Simon Lajos Csillagnézés című verseskötetéért.

Munkácsy Mihály-díj

I. fokozat:

Háy Károly László művészi munkásságának kiemelkedő munkásmozgalmi jelentőségéért és 1960. évi gyűjteményes kiállításáért;

Herczeg Klára Kecskeméten felállított tanácsköztársasági emlékművéért.

II. fokozat:

Sarkantyú Simon tanácsköztársasági tárgyú festményeiért és önálló kiállításáért;

Feledy Gyula tanácsköztársasági tárgyú grafikai sorozatáért;

Madarassy Walter éremművészeteért.

III. fokozat:

Kohán György 1959. évi gyűjteményes kiállításáért;

Szabó Erzsébet a IV. országos iparművészeti kiállításon szerepelt anyagáért;

Kondor Lajos könyvillusztrációiért;

Bieber Károly vaskovácsművész 1959. évi gyűjteményes kiállításáért.

Balázs Béla-díj

I. fokozat:

Szirtes Ádám kimagasló filmszínészi alakításaiért.

II. fokozat.

Széchenyi Ferenc, a Hannibál tanár úr, a Vasvirág és az Édes Anna című filmek operatőri munkájáért;

Hildebrandt István a Harcban születtek és a Merénylet című filmek operatőri munkájáért.

III. fokozat:

Knoll István filmriporter eddigi munkásságáért és az 1959-es szilveszteri híradó, valamint az Ezeregyéjszaka meséi című filmekért.

Erkel Ferenc-díj

I. fokozat:

Farkas Ferenc a Cantus Pannonicus című kórusművéért.

II. fokozat:

Tardos Béla József Attila A város peremén című versére írt kantátájáért.

III. fokozat:

Szokolai Sándor Ady Endre A tűz márciusa című versére írt oratóriumáért;

Petrovics Emil vonósnégyeséért.

Liszt Ferenc-díj

I. fokozat:

Birkás Lilian több vezető szerep alakítása mellett Richard Strauss Salome című operájának címszerepéért;

Kun Zsuzsa eddigi művészi tevékenységéért és a Seherezádé című balett címszerepének megformálásáért;

Fülöp Viktor A csodálatos mandarin, a Bahcsiszeráji szökőkút, a Diótörő, a Giselle és a Seherezádé című balettekben nyújtott művészi teljesítményéért;

II. fokozat:

Faragó András az operairodalom vezető baritonszerepeinek alakításáért, Wagner Walkűr című operájában Wotan szerepének megjelenítéséért;

Erdélyi Miklós Gluck Orfeusz című operájának és Haydn Évszakok című oratóriumának vezényléséért.

III. fokozat:

Fejér György a vidéki zenei élet fejlesztésében végzett művészi munkásságáért.

Jászai Mari-díj

I. fokozat:

Váradi Hédi Romeo és Julia, Cézár és Kleopátra, Farkasok és bárányok, Szerelem, Hazug, Nyaralók, legutóbb pedig Lady Windermere legyezője és a Fekete ventillátor című darabokban alakított szerepeiért;

Ádám Ottó eddigi rendezői munkásságáért, és Csehov Cseresznyéskert című darabjának színrehozataláért;

Somló Ferenc Pécs, Anna Frank naplója, Aranyember, Ellenségek, Tizenkét dühös ember, Pygmalion szerepeinek előadásáért.

II. fokozat:

Szönyi Kató a bábjátékban megteremtett, népi hagyományokon alapuló mesejáték stílusáért és a Potyautazás című produkció megrendezéséért;

Novák István Debrecen, az Éjjeli menedékhely és az Új ember kovácsa című darabokban nyújtott alakításáért.

III. fokozat:

Orosz György Miskolc, a Szelistyei asszonyok, a Rokonok, a Trubadur, a Pillangókisasszony, az Ármány és szerelem, és az Ezer év című darabok rendezéséért;

Csányi Árpád Debrecen, a Varázsfuvola, az Otello, a Carmen, a Fidelio és Az ember tragédiája című darabok díszletterveiért;

Fillár István Kaposvár, a September, a Szélvihar, a Kötéltánc, a Revizor című darabokban nyújtott alakításaiért;

Szemes Mari Nem élhetek muzsikasó nélkül, Zsuzsi, Bekötött szemmel, Boldogság merre vagy és Felnőnek a gyerekek című darabokban nyújtott alakításaiért.

Ybl Miklós-díj

Az építésügyi minisztérium kollégiumi termében szombaton Szokup Lajos építésügyi miniszterhelyettes kiosztotta az 1959. évi Ybl Miklós-díjakat.

I. fokozat:

Borsos László több műemlék helyreállítási tervéért;

Dénesi Ödön és Fodor László (megosztva) a pécsi nyugati városrész rendezési terveiért;

Flach János, a Gellért Szálló belső építészeti terveiért;

Major Máté Építészettörténet című könyvéért;

Reischl Péter a főti gyermekváros tervezéséért.

II. fokozat:

Bakos Béla az Üllői úti lakótelep nyolcemeletes pontházainak tervéért;

Bene László a miskolci Déryné Színház átépítésének eszmei tervéért;

Boros Zoltán az Ernst Thälmann utcai lakótelep épületeiért;

Borvendég Béla a szegedi Dóm tér mögötti terület részletes rendezési tervéért;

néhai Kondorai Gyula kiváló építészeti munkásságáért és a filmlaboratórium eszmei tervéért.

NÉPSZAVA

2

Szombaton a Themsén került sor a 106. Oxford–Cambridge regattaversenyre. A 6,8 km-es távon Oxford nyolcasa győzött s ezzel a hagyományos vetélkedések során a 47. győzelmet aratta.

Ma kezdődtek a II. őszi-téli falusi szpartakiád országos döntő
A Sportcsarnokban most bonyolítják a sakk-döntőt
(MTI Foto — Mikó László felvétele)

MŰSOROK

SZÍNHÁZAK

Április 3, vasárnap

Operaház: Díszelőadás (6). **Erkel Színház:** Hunyadi László (de. 11), Coppélia (12 bérlet, 8. előadás, 7). **Nemzeti Színház:** Két úr szolgája (fél 3), Kormos ég (7). **Katona József Színház:** Lyuk az életrajzon (7). **Madách Színház:** A medikus (fél 3), Cseresnyéskert (fél 8). **Madách Kamara Színház:** Nem az én fejem (fél 3), Fekete ventillátor fél 8). **Néphadsereg Színháza:** Lysistraté (fél 3), Idegen partok előtt (7). **Petőfi Színház:** A XX. század fia (bemutató, 7). **Jókai Színház:** Türelmetlen szeretők (3, 7). **Fővárosi Operett:** Három tavasz (negyed 3), Nyugtalan boldogság (7). **Blaha Lujza Színház:** Nebántsvirág (fél 3), Római vasárnap (7). **József Attila Színház:** Felnőnek a gyerekek (fél 3), Ugorj ki az ablakon (7). **Vidám Színpad:** Nemcsak úr úgy (fél 4, fél 8). **Kis Színpad:** Aki jól fekszik (3, 7). **Állami Bábszínház:** Árgyilus királyfi (de. 11), Hófehérke (3), Jancsi és Juliska (5). Potyautazás (fél 8). **Bartók-terem:** Szabó–Beamter jazzkoncert (du. 4), Chanson a divat (8). **Uránia mozi:** Csinn-bumm cirkusz (de. fél 11). **Zeneakadémia:** Magyar Muzsika. A Fővárosi Zeneiskola Szervezet bérlete 6. (de. 11). **Budapest Varieté:** Tavasszal kell a szerelem (fél 4, 7). **Kamara Varieté:** A láthatatlan ember (fél 4, 6, fél 9). **Fővárosi Nagycirkusz:** Április Porondja (fél 4, fél 8). **Jégszínház:** És megszületett a szerelem (fél 4, 7).

TELEVÍZIÓ

9.30: Helyszíni közvetítés az Orly-i repülőtérről, Hruscsov elvtárs elutazásáról, utána 14. sz. Magyar Híradó, utána Ifjúsági filmmatiné, Gombaházikó, szovjet rajzfilm sorozat. 15.55: Az MTK–Ruch Chorzow nemzetközi labdarúgó-mérkőzés közvetítése a Hungária úti pályáról, 19.00: Közvetítés az Állami Operaházból a Magyarország felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából rendezett díszelőadásról, utána Három csillag, magyar film.

GALOPPVERSENY

vasárnap fél 1 órakor

*

ÜGETŐVERSENY

hétfőn délután 2 órakor

FELSZABADULÁSI EMLÉKVERSENY

Most

csak férfiaknak hirdetünk!

*

Új tavasz- új ruha...

Sportzakó új színekben, új mintákban 350 Ft-tól

Terlyster éltartó nadrág 490 Ft-tól

Tweed sportfelöltő 690 Ft-tól

RUHÁZATI BOLT

II., Mártírok útja 4.
VIII., Rákóczi út 7.
VIII., Rákóczi út 57/B.
XX., Kossuth Lajos út 29.
XXI., Rákóczi Ferenc u. 91.
szám alatti
SZAKÜZLETEIBEN

Hideg ételek, krémek

Turmix italok, üdítők

Krémkávé

Főtt virsli

Új Bistro nyílt
a margitszigeti Casinó termeiben

Az Állami Gazdaságok borainak poharazója!

MDK

Háy Károly László

Mihályfi Ernő: A Szocialista Képzőművészek Csoportjának emlékkiállitása a N. Galériában. Népszabadság 1964. ápr. 19.

Háy Károly László

Zrínyi (1941)

Metszet, reprodukció.

Valóság, 1961. 2. sz. 19. l.

MDK.

Háy Károly László grafikus

"Illusztraciok Goncsarov "Pallada fregott" c.müvéhez
I.könyv illusztráció/ /tollrajz/

"Illusztraciok Goncsarov "Pallada fregott" c.müvéhez
I /tollr./

"
Illusztraciok Goncsarov "Pallada fregott" c.müvéhez
/tollr./

III.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953.márc. 12.l.

MDK.

Háy Károly László grafikus

"Frankel Leo és a főügyész "/szénrajz/
"Tanácskoztársaság kikiáltása" /szénrajz/

VI.Magyar Képzomüveszeti Kiállitás
Mücsarnok,1955 31.1.

Háy Károly László, jestő

Dok

1961. febr. 27-én temették el a művészt.

—: „Művész volt, aki érezte s tudta, hogy a népet kell szolgálnia."
Nagy részvéttel temették el Háy Károly Lászlót 7-l

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1961. jan. 28.

Hány Károly László, festő B Ok

A művész fejlődésének rövid vázlatát adja meg a cikk írója: hogyan jutott el a jómódú vidéki polgárfiú a berlini tanulmányút gazdag ösztönzésein át a Böstönudvar, s különösen a Mühelysarok megalkotásáig.

Visszapillantás c. festménye: Repr.

Gelmacher Anna: Hány Károly László művészete 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jan. 27.

Háry Károly László, festő M Dh

Megemlékezés

V. ö. Esperti kiadásban: 1961. jan. 24.

8. lap

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jan. 25 [Vidéki]

Háy Károly László festő (2) BOK

A felszabadulás előtt, de főként utána erősen vonzza a rajz és a linómetszet. Tavaly az Ernst Múzeumban volt gyűjteményes kiállítása. Emlékezetes a „Visszapillantás" c. önarcképe.

Díszlettervezéssel is foglalkozott. Vezetője volt a díszlettervezési tanszéknek az Ipar művészeti Főiskolán.

-: Meghalt Háy Károly László festőművész 8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jan. 24.

M.D.K

Háy Károly László
festő és grafikus

Meghalt Háy Károly László.

Művészet, 1961. március. — 43 l

Háry Károly László, grafikus 17 Dk

Sándor Kálmán regényét díszítik
metszetei.

Zsadányi Ede: A legsová nyabb tehén esztendeje
420.1

VIII/9.

KÖNYVBARÁT Bp. 1958. szeptember

Háy Károly László MOK

A legszebb magyar versek készülő antologiájának pályázatára beküldött
v e r s - i l l u s z t r á c i ó i
az Irodalomtörténet Múzeumban rendezett
Kiállitásán.

....

"Mama"

ARADI NORA: Költészet és grafika.
Magyar Nemzet. 1950. IX. 28. 9.l.

K. D. K.

HAY Károly László

Kúvei a szolnoki Damjanich János
múzeum tárlatán

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 160. sz. 7. e.

M.D.K.

Háy Károly László
festő

Méltatás. — Visszapillantás"
c. műve. — "Lino metszet (repro)
Illusztráció Ady „Rengj csak Föld"
cimü versére.

Velwacher Anna: Háy Károly László
Élt és Szodalom, 1961. jan. 27. — 7 kep.

M.D.K

Háy Károly László
festő

Meghalt Háy Károly — „Marx"-fej,
„Legitámadás" — Csokonai, Irinyi,
Petőfi művéhez készített illusztrációi.

Oelmacher Anna: Háy Károly László
Élt és Irodalom, 1961. jan. 27. — 7 l.

MDK

Hány Károly László festőművész

Meghalt. Tagja volt a Szocialista Művész Csoportnak. A felszabadulás után lelkes propagátora lett a külföldön realista művészetünknek, később az Iparművészeti Főiskolán tanított.

Hány Károly László halálára
Ország-Világ, Bp. 1961. 5. sz. 19. l.

OIDK

Hám Károly László festőművész

Tavaly (1960.) gyűjteményes kiállítása volt. (Fényképe repr.)

Hám Károly László halálára.
Ország-Világ, Bp. 1961. 5. sz. 19. l.

M. D. K.

HÁY Károly László festő

Nagy résnvéttel kisérték utolsó út-
jára Háy Károly Lászlót

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 28. 4. l.

M. D. K.

HÁY Károly László festő

Illusztráció John Steinbeck: „A gyöngyszem" c. elbeszéléséhez. Repr.

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jön. 29. 7. l.

—3.— M. D. K.

HÁY Károly László festő

Börtönudvar
Kakas a szemétdombon } 1945 előtt
Krumpliszedők

Illusztrációk, szines ceruzarajzok
Önarckép 1958

(d. m.) Meghalt Háy Károly László

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 24. 4. l.

 M. D. U.

HÁY Károly László festő

Csatlakozott a szocialista Munkáscsoporthoz

Sok illusztrációt készített az illegális sajtó, a Vörös Segély számára

sztrájkra biszditó rőfcédulák ezrei

rezültek ki rezei alól, nagyentiv

linoleum-metszet sorozatok ./.

Magyar Ifjúlat 1961. (XVII.) jan. 24. 7. l.

M. D. K.

HÁY Károly László festő

Munkácsy-díjas

1960-ban az Ernst múzeumban kiállítása

Csók, Réti, Vaszary növendéke volt a Készőművészeti Főiskolán

1927-ben 20 éves zsvóban már kiállításon vett részt

./.

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jön. 24. 7. e.

MDK

Háy Károly László

Új. Magy. Képzőm. Főv. Képt. vándorkiáll. 1948. jun.
PÖG. bevez. tanulm.
14 l.

M. D. U

HÁY Károly László festő

A Szocialista Képzőművészek Csoportjá-
ban dolgozik

Major halé: Negyedszázada alakult
a Szocialista Képzőművészek Csoportja

Magyar Építőművészet 1959.

Háy Károly László
festő

M.D.K

Visszapillantás
Kivégzés
József Attila: A holtó hasztalan romt } repro

Écsery Elemér: Háy Károly László a munkásmozgalom műve
Művészet, 1961. január. — 1 szám, 30 l.

Háy Károly László
festő

M.D.K.

„Munkanélküliek", „Börtönudvar", „Keresztmetszet", „Légitámadás után", „Kakas a szemétdombon", c. képeiről. — Méltatás.

Ecsery Elemér: Háy Károly László a munkásmozgalom művésze. — 31 l.
Művészet, 1961. január. — 1 szám

Háy Károly László festő (1 MOH

Életének 54. évében halt meg Háy Károly László, Munkácsy-díjas festőművész, a volt Szoz. Művészcsoport tagja, a munkásmozgalom régi harcosa. Temetése ján. 27-én, a Farkaszéti temetőben.

Vaszary János volt mestere a főiskolán. A 30-as években kapcsolódott be az illegális komm. párt munkájába. 1932-1943-között három ízben is ült börtönben. Megrázó képe: a Börtönudvar című

—: Meghalt Háy Károly László festőművész 8.l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. ján. 24

Ybl Károly László

A Szépművészeti Múzeum új magyar képtára

kiállítása

1 - 5 ill.

Szabad Művészet

VII. évfolyam 6. sz.

1953.

278 - 288. l.

100

Haj Karoly Kaszlo

festő

M.D.V.

1960-ban Munkácsy díjat nyert.

Kitüntetések – 36 lap

Művészet, 1960. augusztus

Haly Karoly László
festő

M.D.K.

Művelő.

Kontha Sándor: Fizeriót év – 25 lap
Művészet, 1960. augusztus.

Háry Károly László, grafikus D Dk

Eredeti linoleum metszetei egészítik ki az Ady-kötetet.

Bokor Imre: Ady: Ifjú szívekben élek 236. l

Könyvbarát, br. 1959. május IX/5.

Hány Károly László, festő

Kakas a szemét dombon c. képe.

Repr.

Péter Imre: Két kommunista művész életműve az Ernst Múzeumban

Népszabadság Bp. 1960. márc. 9. 9. l.

Háy Károly hánló, festő MDh

H.

Művészi munkásságának munkásmozgalmi jelentőségéért és 1960. évi gyűjteménye kiállításáért kapta meg a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatát.

—: Kiosztották az idei művészeti díjakat

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 3. 7.1

Háy Károly Lánló „festő" MDK

„Visszapillantás" című olajfestménye. Repr.

—: Háy Károly Lánló és Farkas Aladár kiállításából

Népszabadság Bp. 1960 márc. 2. 6. l

Háy Károly László, festő

A képzőművészeti főiskola elvégzése után a Szocialista Művészcsoporthoz kapcsolódott. Börtönökkel, koncentrációs tá=borokkal zaklatott éveiben is a kommunista művész hettős feladatának betöltésére törekedett: stencilkarc-röplap, brosúra-borítórajz, linoleum metszet készítése mellett festői feladatok megoldásában is ért el mély sikereket. (Napra=forgók, Munkálól, Pesti Háztetők című képei.) Továbbá Munkanélküliek, freskóvázlat, Börtönkedvar, keresztmetszet, Kakas a szemétdombon, című festmények. — 1945 óta jórészt a grafika terén tevékenykedik: Ady-, József A.-, Arany illusztrációk.

Péter Imre: Két kommunista művész életműve az Ernst. Múzeumban

Népszabadság Bp. 1960. márc. 99: 9. l

Rómay Mária

Háy Károly László: Diszlet Gribadejov: Az ész bajjal jár c. darabjához

KÉPES FIGYELŐ

1950. 8. sz.

/Berend I.: Szimpadmüvészeti kiállitás/

Rónay Mária

Háy Károly László: Diszlet Gribojedov "Az ész
---
bajjal jár" c.darabjához,

Nemzeti Szinház.

/Foto Várkonyi/

SZABAD MÜVÉSZET

1947.jul.-aug. 6-7.sz. 133.l.

/B.S.: A Gribojedov-darab diszletei./

Rónay Mária

Háy Károly László: Alföldi tanya /1939/, of.

SZABAD MÜVÉSZET

1947.jun. 5.sz. 89.l.

/Oelmacher A.: Háy Károly László képei./

Háy Károly László diszlettenező

Szabad Művészet. 1950. IV. 1-2 sz.
50-54

Déner Tibor: Szinpadkép és
realizmus

Hány Kárely Lázló festő"

Szabad Nép 1947

5. 11. – 8. l.
5. 17. – 4. l.
5. 23. – 4. l.

Háy Károly László festőművén.

Magyar Nemzet.

1947. v. 18.; III. évf. 111. n.

4. old.

(: Riport. :)

Háy Károly László festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 5. sz. 88. o. kiállítások.

Háy károly László képei 1937 - 47.

~~Művészek, XX. sz.~~ (~~[illegible]~~)

Háy Károly László festő

Miroir, 1948. Automne, No. 4.

54–61 l.

Pogány Ö. Gábor: A mai festőnemzedék.

Háy Károly festő kiállítása - 1947.

május 1- 11. Bp. Képzőmüv. Szabadszero.

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 3. sz. 42.o.
kiállítási napotár.

Háy Károly László festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 3. sz. 72. o.
kiállítási naptár.

Háy Károly Lánló, festő

L. Kassitzky T.

Hanes Ervin: A proletárson festője 11

Népszabadság, sp. 1980. szept. 28.

8 p. 1980 szept.

HÁY

Fővárosi Képtár kiállitásáról
Oelmacher Anna cikke

Szabadság, 1948. április 27.

Hány László, grafikusművész

Az illegális kommunista párt képzőművészei rajzos röplapokat terveztek. Goldman György, Hány László – és még több művész – művei a munkásság propaganda-fegyvereivé váltak.

Horváth Kálmán: Plakát és történelem.
Népújság (Tolna), 1980. máj. 1.

Hóry Károly László

1939-es az Alföldi tanya c. képe.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968

Háy Kárdy László

1942-ben készíti az Apostol-illusztrációkat.

Németh Lajos: Modern magyar minimál, Corvin 1968

176. l.

Háy László, festőművész

az illegális kommunista párt képzőművészei rajzos röplapokat terveznek. Bán Béla, Fenyő A. Endre, Goldman György, Háy László és Sugár Andor művei a munkásság propagandafegyvereivé válnak.

H.K. Plakát és történelem. Vörös ember kalapáccsal.
Vas. Népe, 1950. máj. 1.

Háy Károly László
festő

A csoport alapítói, indítói
első akkusának (1933-1938)
tagjai közé sorolható a mű-
vész.

Major Máté: A "Forráskiadvány a szocialista....
Müvészet,1973.szeptember - 10.oldal

Hány Károly László

neve említve

a 18. oldalon

Kritika 1972 május 18. old.

Háy Károly László

festőművész, az 1948-as Koszta kiállitás katalógusának előszavát irta.

Dévényi Iván: Koszta József

Látóhatár 1970/9-10 947.old.

Hány Károly László

Séta az új szombathelyi Zsýtárban

Magyar Nemzet 1985. 11. 23.

Háy Károly László

Heitler László: Képek és érzek

Művészet, 1983. január

Háy Károly László, munkácsy-díjas festő-grafikusművész (1907-1961).

Fenyő A. Endre festőművész a Szocialista Képzőművészek csoportjának munkájában vett részt, amely az új, realista művészetért küzdött. – Bán B., Sugár A., Juhász P., Kondor Gy., Háy K. L., Schmitzler J., Berda G. tartoztak a csoport festői közé.

B. J.: Nyolcvan éve született Fenyő A. Endre.
Vas Népe, 1954. febr. 25.

Háy Károly László, Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész /1907–1961/.

Fenyő A. Endre 80 éve született, 1904. febr. 24.-én. A Szocialista Képzőművészek Csoportjának munkájában vett részt, amely az új realista művészetért küzdött. – Bán Béla, Sugár Andor, B. Juhász Pál, Kondor György, Háy Károly László, Schnitzler János, Berda Ernő tartoztak a csoport festői közé.

Brestyánszky Ilona: Fenyő A. Endre.
Népújság /Tolna/, 1984. febr. 25.

Mány Károly László fm, gr

művei Szkelyen

→ Derkovits Gy

MŰVÉSZET 1985/10/2 [illegible]

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ: *Kémények tövében*

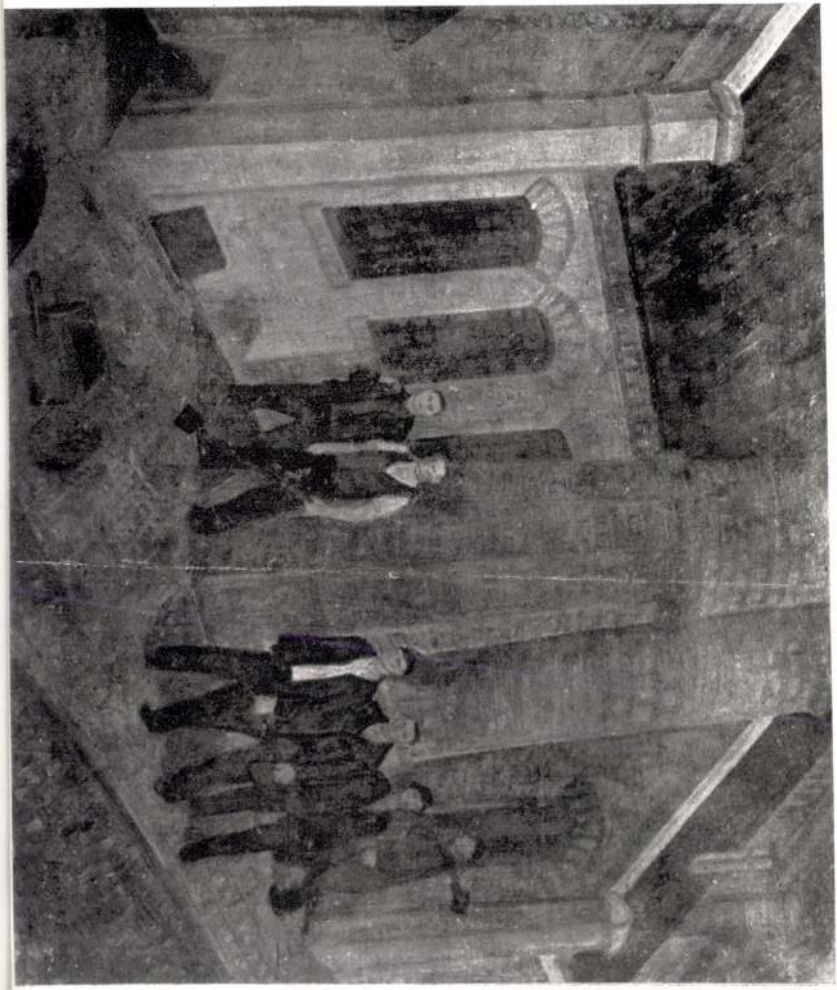

DERKOVITS GYULA: *Téli ablak*

M.D.K.

Háy Károly László

Festőművész.

Népszava 1960. ápr.3. 5.old. 80.szám.

M.D.K.

Háy Károly László

Festőművész munkáiból gyüjteményes kiállitást rendeztek az Ernst muzeomban.

Népszava 1959. okt. 15. 4.old. 242.szám.

Háy Károly László
festő

M.D.K.

Háy Károly László 54-éves korában
meghalt

— : gyászolunk.
Magyar Ifjúság, 1960 jan 28.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

Illusztrációk Goncsarov "Pallada fregott" c.
művéhez I. Tollrajz /3 db/

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

M.D.K

Háy Károly László
Grafikus

A mordonyvezető

A címlapon
Jászkunság, 1956. okt - dec, III évf. 5-6 szám

Háy Károly László MDK

szerepelt a művelődési házban rendezett "A Magyar Tanácsköztársaság" c. kiállitáson, mely márc. 21-én nyilt meg.

-y -r: Csak a szomszédba kell menni...
Villamosgép, 1963 márc. 30.

Háy Károly László [ ] MDG

A Szabadság és a nép c. 20 év előtti kiállítás egyik rém-tvevője.

Fenczik Flóra: Egy kiállítás két megnyitója 2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. márc. 31.

M.D.K

Háy Károly László
festő-

„Börtönsarok" (repro)

Dutka Mária: Szocialista képzőművészek csoportjának emlékkiállítása

Nők Lapja, 1964. május 2-10 lap.

Hay Károly László

M.D.K.

Röpcédula lívója: „Verjetek vissza minden kísérletet, mely a febr. 18-as áruló politika folytatására; a szakszervezetek kiszolgáltatására ~~[illegible]~~ irányul." A titoktartásra intő Payer Károlyt ábrázolja (MM/M 18284)

Vértes Gy.: Harc a szocialista realizmusért
Kontáns 1962. 1. sz. 117 l.

Kay Károly László

MDK

1935-ben került összeállításba a Szocialista Képzőművészek Csoporttal.

Vértes György: Harc a szocialista realizmusért
Kortárs 1962. 1. sz. 113. l.

mDK.

Háy Károly László
grafikus

linoleummetszetei-Sándor Kálmán:
A legsoványabb-tetén esztendeje e.
művél-illusztrálják.

dr. Pataky Dénesné Könyvtél-könyvművészet
Magyar Grafika, 1958, 2-évf 4.sz. 206 l.

MDK

Háy Károly László

Rippl-Rónai sirja, vf.

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv. Képtára

30. kiáll. 1947. okt. 6 l.

M.D.K.

Háy Károly László

A Munkácsy dij I. fokozatával tüntették ki a felszabadulás 15. évfordulóján.

A Magyar Népköztársaság uj kiváló müvészei c. közlemény.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. ápr. 8. IV. évf. 15. sz. 8-9. l.

Háy Kázdy László, grafikus M Oh

Röpcédulákat (stencil rajz stb) kénített a munkásmozgalom szolgálatában:

Sallai és Fürst kivégzéséről;

Vörös Segély sorozata (24 db). [illegible]

[illegible]

„Újpesti Jás!" kezdő sorú röpcédulája.

Repr.

Máté György: A hűség művészete 8.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. aug. 10.

MDK

Háy Károly László

"Többek közt"

A Szocialista Képzőművészek Csoportjához tartozott, mely a szociálista mondanivaló túl a munkásság uj képzőművészeti stilusának kialakitására törekedett.

-.-

Pataky Dénes: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

52.1.

MDK

Háy Károly László

festőművész 16 illusztrációt metszett linóba az Ifj. kiadó Ady-kötethez.

Esti Hirlap 298 sz. 1957. dec. 2o 2 old.

M.D.K

Haig K. Károly
festő

Részt vett 1938-ban a Fiumeországban rendezett kiállításon.

Vértes György: A magyar képzőművészeti népfront . . .
Művészet, 1962. január — 11 l.

?

404

H

Károly László, Hály

l.: Hály Károly László

Ország-Világ, Bp. 1961. 5. sz.
19. l.

MDK

Háy Károly László

A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozású alkotások:

"A Tanácsköztársaság kikiáltása" Pap. szén

GERELYES EDE: A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM
TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI GYÜJTEMÉNYE
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II.Bp.1i61. 131-178.1.

142.1.

M.D.K.

Háy Károly László

Festőművész müveiből gyüjteményes kiállitást rendez az Ernst muzeomban.

Népszava 1959. szept 20. 6.old. 221.szám.

Háy Károly Zájlo

A csoport 30 éve, 1934-ben alakult. Tagjainak az volt a célja, hogy a haladó, pártos művészetet, a munkásosztály érdekeit, a fasizmus elleni küzdelmet szolgálják.

1940-től már pártonkívüliek, a haladó eszmékkel rokonszenvező művészek is csatlakoztak hozzájuk.

A csoport tagjai közül sokan elpusztultak a fronton, az internálótáborokban. Legtöbbjük már nem él, de műveik maradandóan idézik fel a nép ügyét szolgáló művészkollektíva harcos törekvéseit.

Háy Károly László:
Röpcédula

óvodai Kovács
1964 Marcus

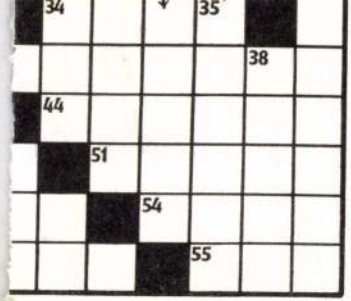

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: AK, SE, RO, IZ.) — **1.** Mutatószó. **4.** **Az ismétlés helyes megszervezése nemcsak az ismeretek tartósságát eredményezi, hanem . . . (folytatása a rejtvényben, itt és a 31. sz. vízszintes, 1. és 16. sz. függőleges sorban. (Idézet folyóiratunk egy cikkéből.)** — **15.** . . . Klára: Arany János verse. **17.** Hegység Csehszlovákiában. **18.** Törzs, németül. **19.** Holland folyó. **21.** Nagyapó borotvafenője. **23.** Tudomány, tan. **24.** Tortadarab. **26.** Betűkből áll. **28.** Halkan mond. **29.** Bundában, ruhában esett sérülés. **31.** **Az ismétlésről (2. rész.)** — **32.** Erről magára ismerek! **33.** Olcsó húsnak híg . . . **34.** Vajon, ellenértéke? **37.** Vízmozgás. **39.** Emésztőnedv. **41.** Római számok. **44.** Névelővel: nagy svéd természettudós. **45.** Két személyes névmás. **47.** Háromszínű zászló. **51.** Szereti a finom ételeket (ritkán használt szóval). **52.** A háztető széle. **53.** Házastárs megszólítása. **54.** Tette vala. **55.** Félig letört.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: ZV, GS, ZA, MU.) — **1.** **Az ismétlésről (3. rész).** — **2.** Lassan haladó. **3.** A Tortélya. **5.** Az illető levelet készít. **6.** Fészer, viskó, angolul, fölös ékezettel (SHED). **7.** Mosogatás része. **8.** Jassz-szó. **9.** Cigarettát pusztító. **10.** Vajon, különösen érzékeny a hidegre? **11.** Veri. **12.** Csigafajta. **13.** . . . Náci: régi nótaszerző. **14.** Női becenév. **16.** **Az ismétlésről (4. rész).** — **20.** Igénybeveszi (az idejét). **22.** Nem kárára. **25.** Talán emezt? **27.** Két szó: végtag — és: török férfinév. **30.** Összeborul a barátjával (ikes ige, az »ik« nélkül). **33.** Gluck operája. **35.** Leküld a torkán. **36.** Dalmű. **38.** Ahogy hívják. **40.** Felvesz a földről. **42.** Visszaásod (!) **43.** Éppen illik testére a ruha. **46.** Tanintézet, rövidítése. **48.** Szörny. **49.** Félig lusták. **50.** Tanács, németül.

(Beküldendő a rejtvény négy leghosszabb sorának megfejtése, 1964. július 15-ig.)

V. FORDULÓ

Fénykép

Magyar Foto: 2770/3-4 Hegedűsné

Háy Károly László: (Olvasó nő)

Festmény

Adorján

1947. V. 23.

Neg. van

Fényképész

Magyar Fotó: 2770/7 Hegedüsné

Háy Károly László: (Városrészlet)

Festmény

Adorján

1947. V. 23.

Meg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2807/3 Hegedüsné

Háy Károly László: „Munkából"

Festmény

Kovács

1947 V. 28.

Neg. van

Fényképész

Magyar Foto: 2807/4

Kegedüsné

Háy Károly László: „Gépelés"

Festmény

Kovács

1947. V. 28.

Meg. vom

Fényképész

Magyar Foto: 2807/5, 2770/5-6 Hegedüsné

Háy Károly László: „Napraforgó"

Festmény

Kovács

1947. V. 28., V. 23.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2807/6 Hegedüsné

Háy Károly László: „Műhelysarok".

Festmény

Kovács

1947. V. 28.

Neg. van

Fényképész

Magyar Foto: 2807/7 Hegedüsné

Háy Károly László: (Faluri Háj)

Festmények

Kovács

1947. V. 28.

Meg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2807/10 Hegedűsné

Háy Károly László: (Falusi táj)

Festmény

Kovács

1947. V. 28.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2807/9 Hegedűsné

Háy Károly László: (Paraszt szekerén.)
Festmény

Kovács

1947. V. 28.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2807/12 Hegedűsné

Háy Károly László: (Táj fákkal)

Festmény

Kovács

1947. V. 28.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2807/11 Hegedűsné

Háy Károly László: (Kalászos róna...)

Festmény

Kovács

1947. V. 28.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: K I 54 11/29 Hegedűsné

Háy Károly László: Frankel Leó
Kréta
Jek. j.o.: „Háy 1954"

1955. IV. 11.
Neg. van

Háy Károly László

1021

Háy Károly László Zrínyi sorozata 1941|42-ből (a felszabadulási kiállítás anyagából)

utolsó lapon 1/1

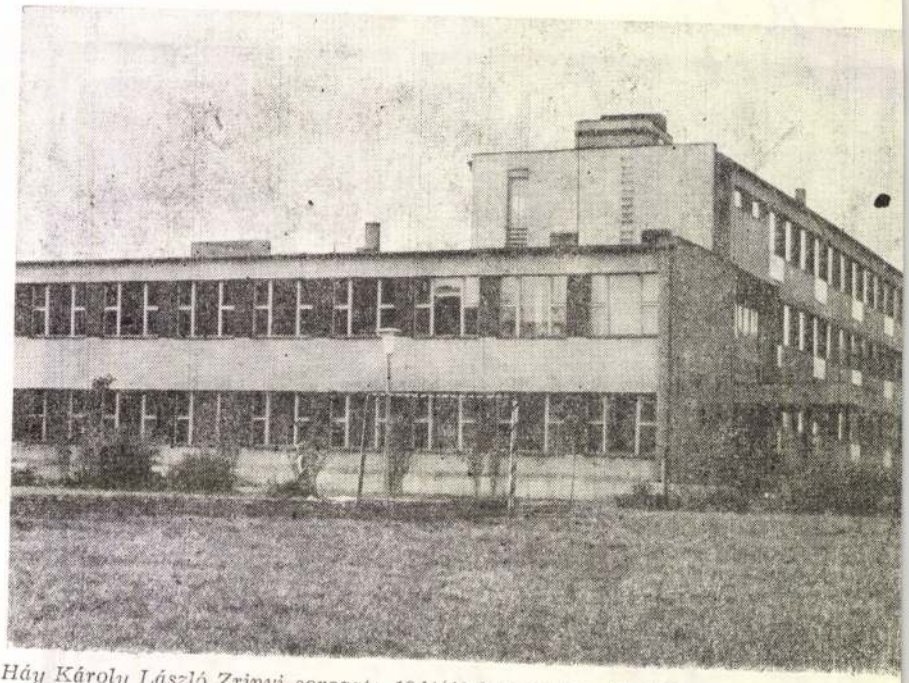

Háy Károly László Zrinyi-sorozata 1941/42-ből (a felszabadulási kiállítás anyagáb

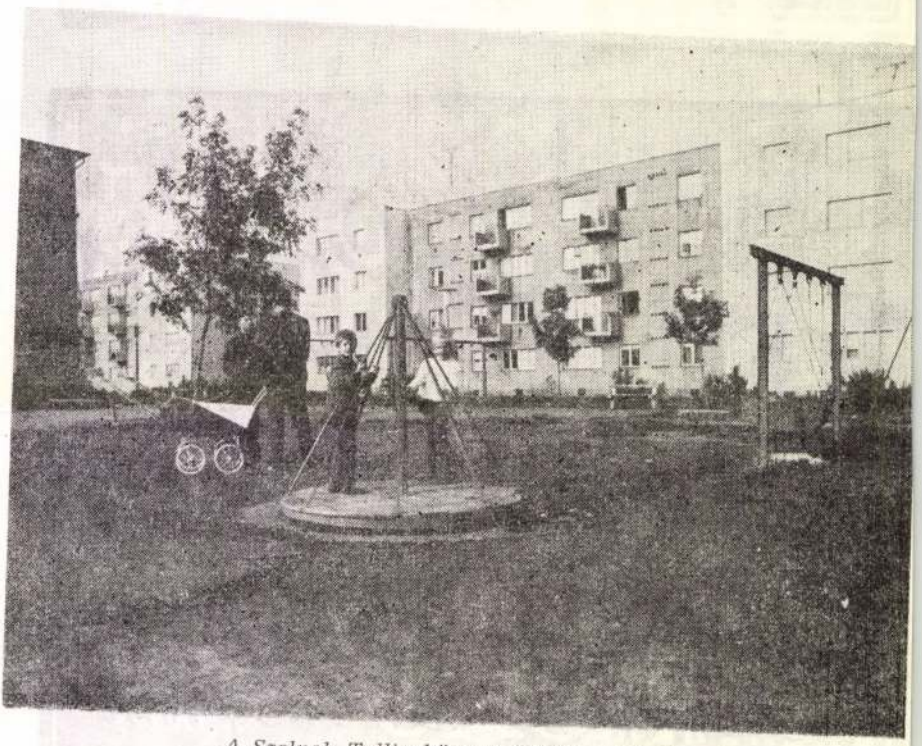

A Szolnok Tallin-körzeti általános iskola

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

JÁSZKUNSÁG

Ára: 10,– Ft

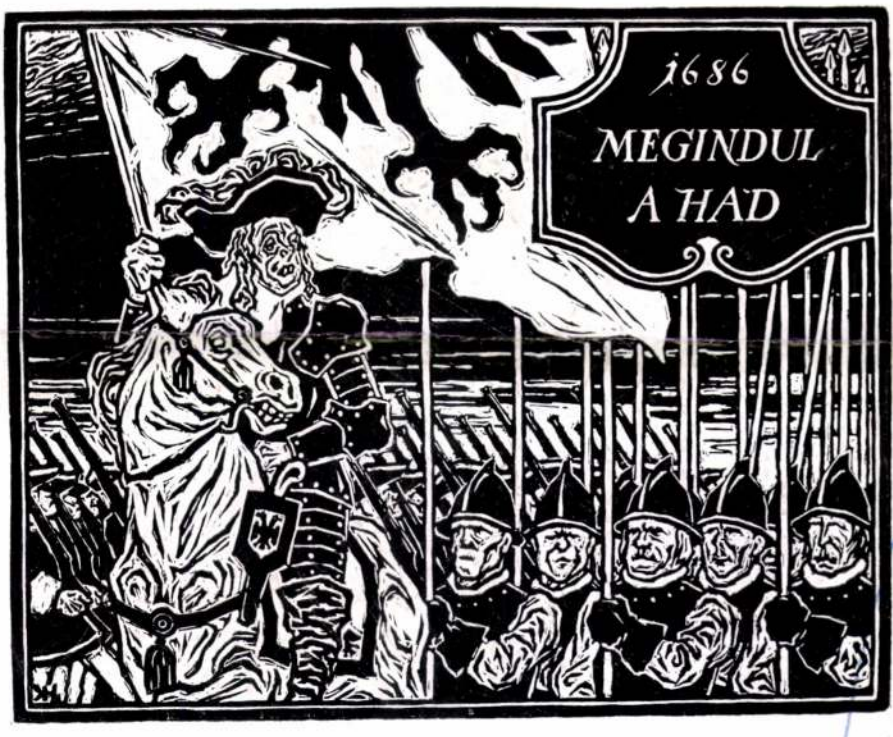

AZ EL

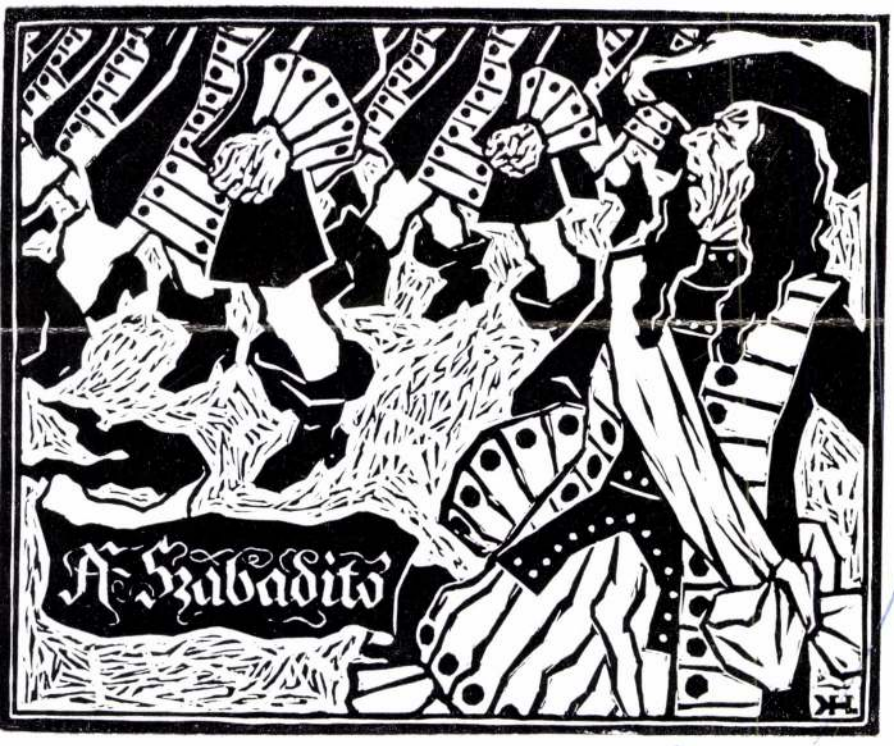
A Szabadító

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 ÁPR 10

MAGYAR NEMZET

Háy Károly László

Háy Károly László fe[illegible] vész emlékkiállítása nyílik vasárnap délelőtt a szob[illegible]ki Múzeumban.

mdk.

Hány Károly László festőművész

emlékkiállítása ma délelőtt nyílik
a szolnoki Damjanich János Múzeumban.

Mozaik
Népszava, 90. évf. 1962, 82. sz. apr. 8.

Hány Károly László
festő

M.D.K.

A Szocialista Képzőművészeti
"Csoport" alapító tagja volt

Vértes György: Művészek a szabadságért
Élet és Irodalom, 1962. márc 17 — 9l.

MDK

Háy Károly László, festö-graf.

Frankel Leó az Általános Munkás Párt alakuló kongresszusán. Kréta.

Tanulmány. Ceruza.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan. Kat.2o.1.

Háy Károly László

ESTI HIRLAP

DEC 20

□ HÁY KÁROLY LÁSZLÓ festőművész 16 illusztrációt metszett linóba az Ifjúsági Kiadó Ady-kötetéhez; grafikáinak egy része látható a Magyar Forradalmi Művészet-kiállításon.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

NÉPSZAVA

MAGYAR 1523

1522 - Jókai-nyomda

MD K

Hay Károly László, testö

Pesti utca. Tempera.

Kücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.13.1.

MDK

Háy Károly László, graf.

1905. szeptember 5.	Szén.
Frankel Leo a szerkesztő.	Kréta
Régi gyár.	Ceruza.
Frankel Leo Marx-al Londonban.	Kréta.

Múz.-IVM.Képm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.14.1.

M.D.K.

Nagy Károly László
festő

1960-ban Munkácsy Mihály
díjban részesült

Élet és Irodalom, 1960. ápr. 8

N.T.N

Tháy Károly László

M.D.K.

Mélt atás.

Major Máté: Tháy Károly László és Farkas Aladár Kiállítása
Magyar Nemzet, 1960. márc. 2.

4 l.

M.D.K.

Kaiy Károly László
festő

Gyűjteményes kiállítására készülnek.

Napi Krónika: 6l.
Magyar Nemzet, 1959. Szept. 20.

Háy Károly László MDK

A Szocialista Képzőművészek csoportjának munkássága és sorsa.
Háy a felszabadulás után folytatta a szocialista művészet kimüvelését.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.51.l.

Háy Károly László

Művei szerepeltek a „Magyar képzőművészek a fasizmus ellen" c. kiállításon.

Esti Hírlap 1965. dec. 14.

Háy Károly, festő

MDK

Jelentős kiállító.

D. Fehér Zsuzsa: Magyar képzőművészek a fasizmus ellen 8.

NÉPSZABADSÁG, 1965. dec. 19.

MDK

Háy Károly grafikusművész

A Nemzeti Szalonban készülő kiállitása.

(havas): Az idén ismét lesz Nemzeti Kiállitás

Népszava 1959.febr.5. 4.o.

MDK

Háy Károly

Ernst Muz. M.Plasztikai és Graf.kiáll.
1954. szept. 12. 1.

Háy Károly festő M.D.K.

Börtönudvar / 1938/

^akas

Lánczi Sándor: A Szocialista Művészcsoport: folytatás és hagyományteremtés a magyar képzőművészetben

Művészet 1965. január

M.D.Y.

M.D.K

Háy Károly
festő

1955 szeptember 1-én előadást tartott
a szolnoki klubban.

—: A Társulat éltéből
Jászhumság, 1955 október — 43 lap

Háy Károly
festő

M.D.K.

A nemrég elhunyt művésznek
művei részt vesznek a Szocialista
Képzőművészek tárlatan.

M. Heil Olga: A Szocialista Képzőművészek Csoportja
Művészet, 1964. április – 29 lap.

H áy Károly M.D.K.

Művei a kiállításon

Kristóf Attila: Bucsu ki állitástól

A Szocialista Képzőművészek Csoportja tagjainak találkozója a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1964. junius 16. 4.l.

Fényhép Pallai

Képőművészek Szövetsége

Hány Károly: 1905. september 5. /IV. Magy. Képz. Kiáll./

Jel.: Hány 1953

Ceruzarajz

Fotó: Petrás S.

Nep-can

Fényhép . Palla

Képzőművészek Szövetsége

Hány Károly: Frankel Leó a szerkesztőségben
/IV. Magy. Képz. Kiáll./

Jel.: Hány 1953

Ceruzarajz

Foló - Petrás S.

Neg. van

Hay Károly,

a képzőművészeti vásárlásokra vonatkozó kérelmeket vizsgálja, stb. mint a bizottság tagja.

Szakértő bizottság alakitása. - "Figyelő" 1949. IV. 23.

MDK

Háy Károly, festőm.

realitásba stilizált díszletmegoldásával "Az ész bajjal jár" c. darabban nem könnyü egyetérteni. /Nemzeti Színház./

Három bemutató. Nemzeti Szinház:"Az ész bajjal jár." Világ. 1947. jun.1. 9.l.

Háy Károly festő M.D.K.

Csokonai Tempefői c. szinmüvének diszlete
A Független Szinpad Erzsébetvárosi Szinházbeli előadásán

Becsky Andor: A poraiból megelevenedett Teppefői
Magyar Nemzet 1963. április 27. 4.l.

Negatív

Lilaby István Hegedűsné

Háy Károly: Fränkel Leó Marx-
szal Londonban

Kréta

Jek. j.o.: Háy 195(?)

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Háy Károly: 1905. szeptember 5.

Kén

Jel. C.o.: Háy 1953

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Háy Károly: Régi qár

Cerusa

Felv. j. o.: Háy 1953.

Háy Károly festő M.D.K.

A szocialista Művészek Társasága tagja

Kampis Antal: A képzőművészetek története 757.1

A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Háy Károly, festö

Kazlak. Zsirkréta.

Fa luvége. Tempera.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat. 11.1.

M.D.K.

Iványi Károly
grafikus

A Szabadság és Nép kiállításon
részt vett 1942-ben, ezért letartóztatták a kiállítás után

Vehmacher Anna: Szabadság és Nép kiállítás
Művészet, 1962. április — 37 l.

M.D.K.

Háy Károly

"...A diszletmüvészeti oktatás megszervezésével korszerü alapokra fekteti az utánpótlás kérdését. A továbbiakban elmondja a cikk, hogy a diszlettervezőnek "valóságos ezermester-"nek kell lennie, hogy alkotni tudjon.

Bauer Jenő: Festetlen egekben jártunk.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 29. II. évf.
26. sz. 14-15. l.

MDK

Háy Károly
grafikus

Illusztrálta: Ady: Sfjú szivekben élek c. könyvet. Dicséretet nyert könyv.

A jép magyar könyv 1958. Részletes Értékelés.

Magyar Grafika, 1959. 3 évf 2 sz 29 l

M.-D. V.

HÁY Károly festő

Lehárpóztatták

Oelmacher Anna: "a husz éve tiltották be a " Szabadság és a nép" kiállitást

Magyar Nemzet 1962. április 1. 7.1.

MDK

Háy Károly

Petőfi illsztráció, tus

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

1960. 26 l.

Háy Károly.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új tisztikar fegyelmi bizottság tagjának választottak.

Népszava, 1952. máj. 27.

Hlay Károly.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének 1952. évi közgyűlésén az új tisztikar elnökévé Hlay Károly tagjának választották.

Független Magyarország. 1952. máj. 26

M.D.K.

Háy Károly

Goda Gábor: "Fiuk lányok kutyák" c. kritikájában kiemeli az azonos c. darabhoz tervezett diszleteit a müvésznek.
Madách Szinház előadása.

Szinház, Bp. 1947. okt. 7-13. III. évf. 41. sz.

M.D.K.

Háy Károly László

Csehov: "Cseresnyéskert" c. darabjához tervezett szinpadképeket.
Madách Szinház előadása.

Goda Gábor kritikája.
Szin áz, Bp. 1948. junius 8-14. IV. évf.
24. sz.

Háy Károly

A kocialista Kőrönův. Csoportja tagja

Kortárs 1964. Vn. 525 old.

M.D,K.

Hány [Károly], festő

nevét a Szocialista Képző-
művészek csoportjának jelentős
képviselői közt említi az előadó

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967. XVI.évf. 1.sz. 6. old.

M.D.K.

Háy Károly László

Goda Gábor:"Kisunokám" c. kritikájában a Madách Szinház előadásáról ir és kéméli a művész által tervezett szinpadképeket.

Szinház. Bp. 1948. márc. 9-15. IV. évf. 11. sz.

M.D.K.

Háy Károly László

Goda Gábor: Madách Szinház: "Zsugori" c. kritikájában kiemeli a müvész által tervezett szinpadképeket.

Szinház, Bp. 1948. jan. 2o-26. IV. évf. 4. sz.

Hay László Károly, festö
szül. 1909

lol. sz. Tus.

Stockholmi grafikai kiáll. 1940. April
Nemzeti Museum/Stockholm/. Katal. 19.1.

MDK

Háy László

Dutka M: III.m.képzőmüv. kiáll. grafikája.
Magyar Nemzet, 1953. jan.9. 2. l.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ:
Börtönsarok

Nők Lapja
1964 máj 2.

Bender Abbastól 12 kilométer
Quilici egy kis falut talált. Ez
leánykereskedelem egyik központj
Húsz szalmakunyhó van itt: min
egyik bordélyház, matrózok, tehe
autó-karavánvezetők részére.
„Madame" rabszolgaleányokat ta
s a nők ugyanúgy az ő tulajdon
mint a tevék és kecskék. Fakhri
egy 16 éves rabszolgalány —
mondta, hogy szülei eladósodta
mint a legtöbb paraszt, s nem hag
hatták el a falut, míg az adósság
ki nem fizetik. Szabadságukat cs
úgy tudták megszerezni, hogy Fak
rit eladták ...

A MAI EMBERKERESKEDELE
a legtöbb esetben — kereskedele

K. D. K.

HÁY Károly László festő-grafikus

(1907 —)

A Szocialista Képzőművészek Csoportja tagja

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1958. 372, 460. l.

MDK

Háy Károly László 19o7--

Két pogány közt egy hazáért, lin.m.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Graf. kiáll.1954. szept.

32. l.

MDK

Háy Károly László 19o7--

Tisza Szolnoknál, cer.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Grafikai kiáll. 1954. szept. 27. 1.

Haig Károly László
grafikus

M.D.K.

A szocialista művészcsoport tagja, kiknek műveet kiállitáson bemutatták.

Láncz Sándor: A szocialista művészcsoport. Művészet, 1965. január - 10 lap.

Ilsáy Karóly László
festő

1938-ban festett Börtönudvar
után az expresszionisztikus ka-
kasa hirdeti művészetét.

Lanics Sándor: A szocialista művészcsoport
Művészet, 1965. január - 10 cop

Háy Károly László
festő

M.D.K

A csoporthoz később hapcsolodó Háy a kubizmusból fejlődő konstruktivista irány követője volt.

Lancz Sándor: A szocialista művészcsoport
Művészet, 1965. január - 10 lap.

Thay Károly László-
festő

M.D.K

Oelmacher Annát a Szocialista
Képzőművészek Csoportjába vitte.
„Börtönudvar" (repro)

Oelmacher Anna: A szocialista képzőművészek csoportjáról.
Művészet, 1964. május – 19 lap.

M.D.K

Háy Károly László
festő

Vissza pillantás (Szolnok, 1958)
(repro)

K. Gy: Háy Károly László festőművész
Jászkunság, 1961. március – 40 kp.

Háy Károly László
festő

M.D.K

Munkanélkülich', „Börtönudvar"
„Kakas a szemétdombon", „Kivégzés"
„A két pogány közt egy harácsit" című
művei szocialista munkásságát bizonyít
ják. A művész 1961-ben halt meg.

K. Gy: Háy Károly László festőművész
Jászkunság, 1961. március – 110 lap

Hárs Károly László, [ ] MDK

A csoport tagja volt.

Mihályi Ernő: A Szocialista Képzőművészek Csoportjának emlékkiállítása a Nemzeti Galériában 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 19.

Hály Károly László, festő MTDK

A Kerentrejtvényben szerepel.

—: Hősi évtized 18.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. aug. 26

Fénykép

Magyar Foto: 2807/1-2 Hegedűsné

Kály Károly László: (Város-részlet)

Festmény

Kovács

1947. V. 28.

Neg. van

MDK

Háy Károly László

Frankel Leó és a főügyész Tanácsköztársaság kikiáltása	szénrajz "	18x30 120x60

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Műcsarnok. 1955. Kat. 31.1.

Kiss Károly László

grafikus

M.D.K

A magyar Helikon illusztrációs
művészete.

Szíj Rezső: A magyar Helikon és a képzőművészet
Művészet, 1963. június – 20 kép

Fénykép

Magyar Foto: 2770/1-2 Hegedűsné

Háy Károly László: „Krumplimedők"

Festmény

Adorján

1947. V. 23.

Neg. van

Hej Károly László MDK

Tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának.

Vértes Gy. Harc a szocialista realizmusért.
Kortárs. 1961. 12. sz. dec. 919.1.

Kállay Károly László

Cikke: „Polgári naturalizmus – szocialista realizmus." Népszava. 1936. jún. 7.

Véntes Gy: Harc a szocialista realizmusért.
Kortárs. 1961. dec. 12. sz. 917. l.

Hay Károly László

MOK

Cikke a Szocialista Képzőművész Csoport céljairól. (Szocializmus, 1937. 457. l.)

Vértes György: Harc a szocialista realizmusért
Kortárs. 1961. 12. sz. dec. 917. l.

Háy Károly László festőművész

Krumpliszedők

Falurészlet

Bányavidéki Vándorkiállítások katalógusa 1948

A MŰCSARNOK
meghívja Önt

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

és

FARKAS ALADÁR

KÉTSZERES MUNKÁCSY-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

MAJOR MÁTÉ

egyetemi tanár, az Építőművészek Szövetségének elnöke

1960. február 27-én déli 12 órakor

ERNST MÚZEUM, BUDAPEST, NAGYMEZŐ UTCA 8.

Felelős kiadó: Palástiné — 489 F. Ny. V. 1.

Háy Károly László festő M.D.K.

Kapcsolatba kerül a Szocialista Művészcsoporttal

Körner Éva:Magyar művészet a két világháboru között Bp. 1963. 54-55.l.

Körmet Éva: Magyar művészet a két világháború
között. Bp. 1963.

Hárg Károly László, festő

MDK

Sírkőavatása okt. 2-án lesz a Farkasréti temetőben.

– : Halálozás

11.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. okt. 1.

Hány-Károly László, [ ] MAK

A hoc. képzőművének Csoportjának aktív tagja volt.

Murányi-Kovács Endre: Jegyzetek egy ünnepi emlékkiállításról 8.

NÉPSZABADSÁG, Dp. 1964. jún. 13.

Hány Károly Lánló

hazepel a hocialista

Képzőművének (csoportja

Kiállítása

Ormág Világ 1964, 18 n. 19.

Háy Károly László

csendélete, amely Goldman György rendőr-szobrát ábrázolja, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának emlékkiállításán, a Magyar Nemzeti Galériában.
(említve)

Népművelés, 1964 6. szám, 34. kap:

Hay Károly László

Csendélet.

Festmény.

(reprodukció)

Népművelés, 1964 6. szám, 48. l.

M. D. K.

HÁY Károly László festő
(1907 – 1961)

A Szocialista Képzőművészek Csoportja tagja

Szimbolikus rép. Krúgy zorából vett történelmi jelenetek (lino-metszet)

Illegális röplap illusztrációk

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1962. 369, 461-462.

Háy Károly László festő M.D.A.

Müve a kiállitáson

Ötke Mária: Belékezés a Szocialista Képzőművészek Csapartjára

Kiállitás a Magyar Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1964. április 15. 4.1.

MDK

Háy Károly László

Pesti háztetők, olajf.

I. Művészeti Kiáll. Kat. 1946. Jul. -7.-Jul. 28.-ig
11. lap

Háy Károly László

emlékkiállitása
nyilt Szombathelyen
a Forradalmi Muzeumban.

— **Háy Károly László** emlékkiállítás nyílt Szombathelyen a Forradalmi Múzeumban. A szocialista képzőművészet kiemelkedő alakjának 1930. és 1942. között készült festményei, röplapjai, grafikái láthatók. A művek egy része a művész özvegye, Háyné Havas Lujza ajándékaként a társadalmi összefogással létesülő szombathelyi képtár birtokában van.

Népszava, 1978. május 27./ 10. old.

Háy Károly László 2.) Folytatás.

Örömmel üdvözölte az Ernst-múzeum vezetőit, hogy bemutatták Csáky Józsefnek a Párizsban élő kubista művésznek a munkásságát. Magasra értékelte a parasztfestő Koszta József művészetét, dicsérte Bernáth, Szőnyi képeit. Példaként állította a fiatal művészek és olvasók elé Derkovits Gyula munkásságát. Ugyanakkor írásai nem voltak mentesek a balos, szektás állásfoglalásától.

Láncz Sándor: A Szocialista Képzőművészek Csoportja.

Jelenkor, 1977. 11. 1000 old.

Háy Károly László festőművész

A) Folytatás.

A Fontos részét alkotják a Csoport elmélet-történetének azok a kritikák, amelyeket elsősorban Háy Károly L. (egy alkalommal Bán Béla) írt a Szocializmusba, a Szocialdemokrata Párt folyóiratába. Ezekben az írásokban benne van Háy kulturáltsága, a képzett marcista bátor szinvallása és vitatkozó készsége. Abban az időben agyonhallgatták a Tett és a Ma létbzését. Háy írt az e folyóiratok köré csoportosult művészek munkásságáról.

Láncz Sándor: A Szocialista Képzőművészek Csoportja.
Helenkor, 1977. 11. ~~999.~~ 1000 old.

Háy károly László, festő

L. G. Orbán Ilona

G. Orbán I.: Az illegális fotomontázscsoport. 6.

Népszabadság, Bp. 1978. okt. 27.

Háy Károly László

A Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagja, tagjai a szocialdemokrata párt székházának nagytermében gyülekezhettek.

Magyar Hirlap 1979/12/21/1o

CS:Non omnis moriar

Háy Károly László

Háy Károly László (1907–1961): festő és grafikus. Alapító tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának. Antifasiszta linóleummetszetek, illusztrációk, intenzív színvilágú festmények jelzik művészi érdeklődésének irányát.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. Corvina 1977.

Háy Károly László festőművész

A kommunista művész emlékkiállítását nemrég rendezték meg, melyeken plakátjait is láthattuk.

Berecz Miklós: Az utca költészete

Békésmegyei Népújság, 1945. márc. 30.

Háy Károly László

a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum szocialista képzőművészet 1919-től 1945.-ig nivott harcát tárjak látogatóik elé. Szerepel a művész alkotása.

Horváth György: Fotók, képek, szobrok a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban.

Magyar Nemzet, 1945. ápr. 13.

Károly Lárab Hány: Das Proletariat wird uns rächen! (Flugblatt), 1932.

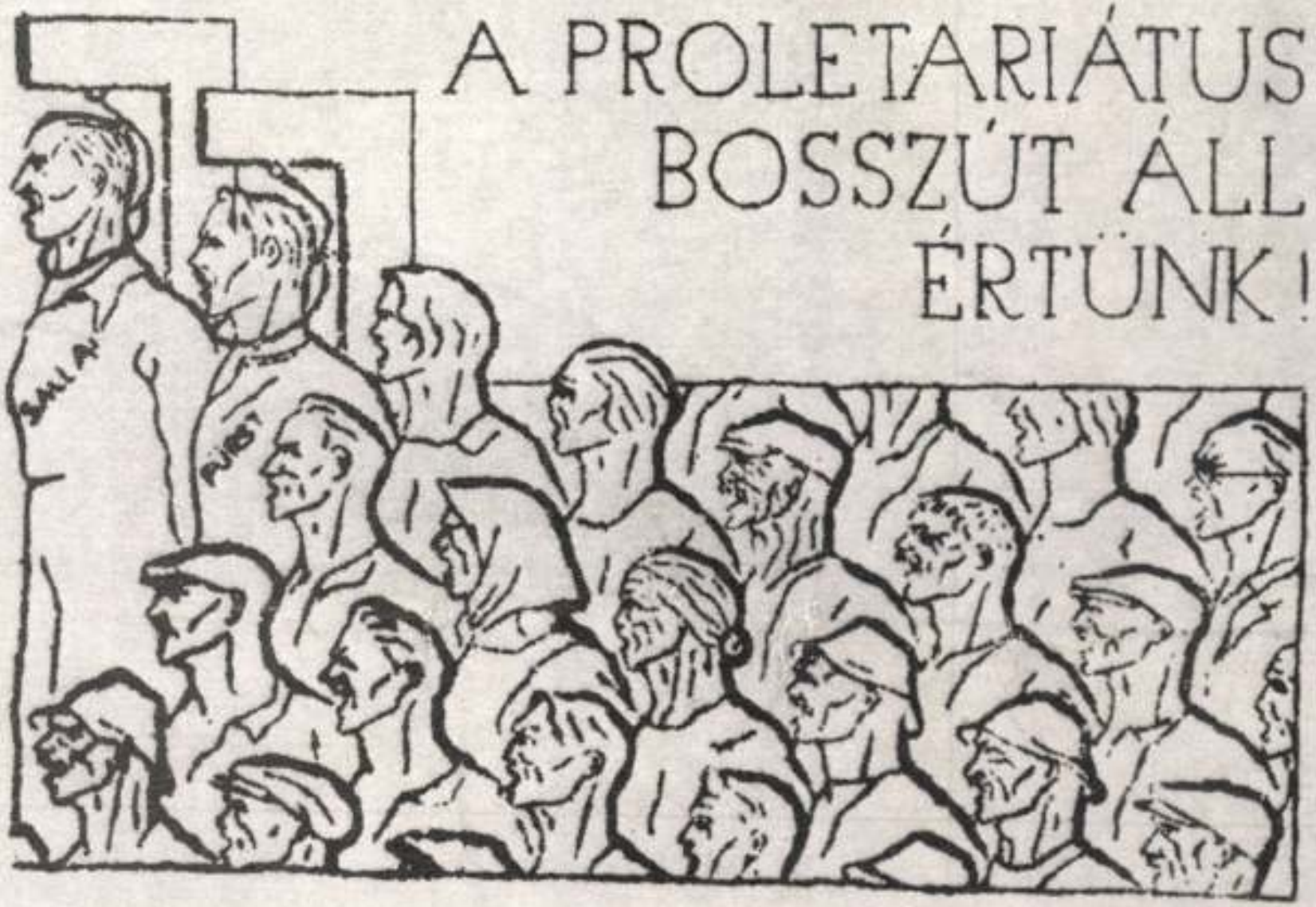

Bildende Kunst, 1974, 11, 527. old.

1

stischen
Ungarn

Háy Károly Lánló, festő

L. Vaszary J.

–: Vaszary - albrem

2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. márc. 12.

Károly László illegális tevékenységéért börtönbe került, majd onnan kiszabadulva csatlakozott a szocialista képzőművészet csoportjához. A kiállitáson az ebből az időszakból származó alkotások idézik a festőt. A képek témája és stilusa is a falusi környezet hatását mutatja, ennek oka, hogy a művész az illegalitásban csak szük körben mozoghatott, ezért gyermek korának emlékeihez fordult. A felszabadulás után csak keveset festett, munkái elsősorban grafikák, linometszetek, amelyeket könyvekhez illusztrációként készitett. A Nemzeti Galériában áprilie 6-áig látható Fáy Károly László.emlékkiállitása.

- - - - - - -

Háy Károly László festő- és grafikusművész emlékkiállítása. 1021

1975. III. 15. 19.3o

Tv. Hiradó.

- Háy Károly László festőművész és grafikus emlék kiállitása ma nyilt meg a Nemzeti Galéria Kossuth téri épületében. Háy Károly László 191o-tól 1961-ig élt. Legkorábbi alkotásai absztrak kisérletek, 193o-ból. Munkássága gyökeresen megváltozott, amikor kapcsolatba került a munkásmozgalommal, és 1931-ben belépett a Kommunista Pártba. Tehetségét a mozgalom céljainak szolgálatába állitotta, rajzait röpcédulákon terjesztették. Ezeket a rajzokat a korabeli, ugynevezett illegális stilus jellemzi, amely a meghatározott mozgósitó mondanivalót egyértelmüen közvetitette. Háy

1975. III. 15. 19.30

Tv. Híradó.

- Hány Károly László festőrbvész és grafikus emlék kiállítása ma nyílt meg a Demszti Galéria Kossuth téri épületében. Hány Károly László 1910-től 1961-ig élt. Legkorábbi alkotásai abstrak kísérletek, 1930-ból. Munkásszám gyökeresen megváltozott, amikor kapcsolatba került a munkásmozgalommal, és 1931-ben belépett a Kommunista Pártba. Tenetségét a mozgalom céljainak szolgálatába állította, rajzait röpcédulákon terjesztették. Ezeket a rajzokat a korabeli, ugynevezett illegális stílus jellemzi, amely a meghatározott mongósító mondanivalót egyértelműen közvetítette. Hány

Háy Károly László: Két pogány közt egy hazáért. 1940 k.

Háy Károly László

Oelmacher Anna: A socialista lejzőművészet nyomában
Bp. Kossuth 1975

Ámos Imre: Ravatal. 1940.

Háy Károly László

Háy Károly László: Könyökölő nő,
olaj, vászon, 66x66 cm,

Művészet, 1976, P. 6. old.

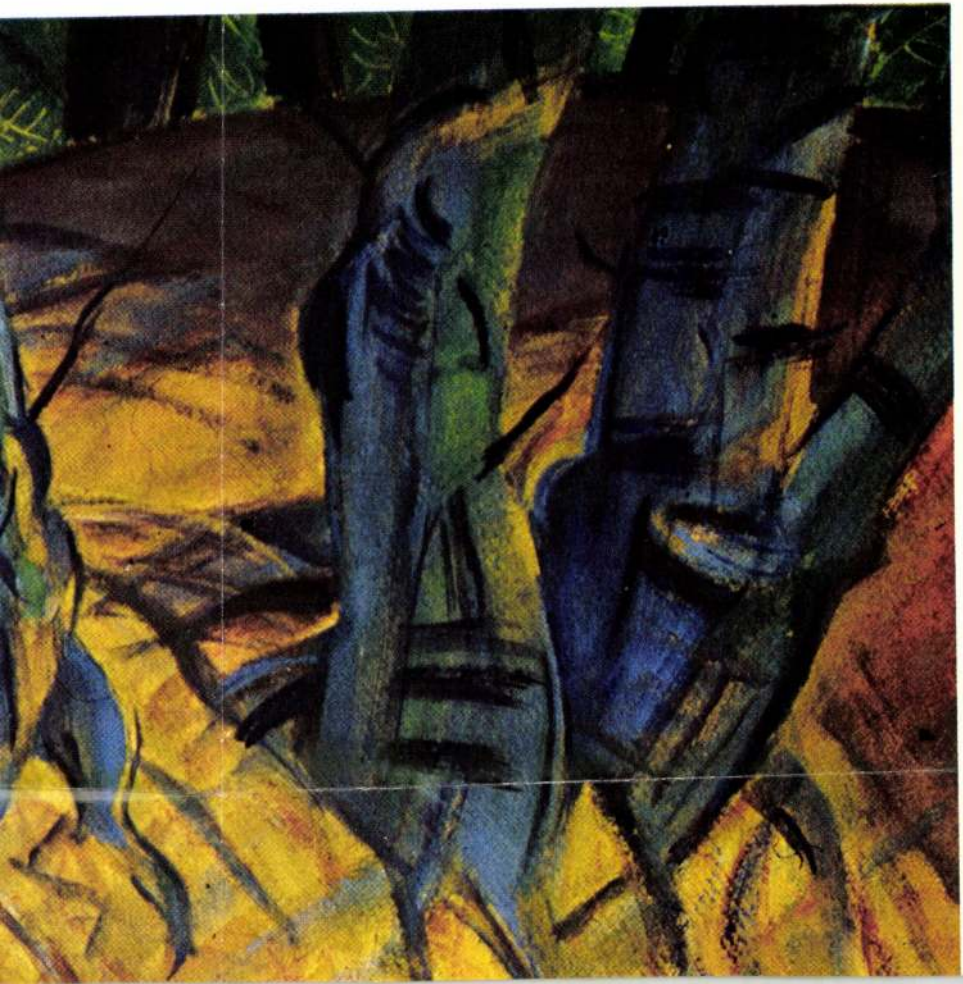

Háy Károly festő
1921

1975. III. 23. 12.32. Petőfi / / V.

Láttuk, hallottuk a kiállitótermekben

- Mai adásunkban Végács György, Háy Károly László munkásságát méltatja, a MAgyar Nemzeti Galériában rendezett emlék-kiállitása alkalmából.

- Swierkiewicz RÓbert Stúdió Galériabeli tárlatáról beszél Csapó György.

- Bereczky Lóránd, az Iparmüvészeti Főiskolások Csók Galériabeli kiállitásáról irt. Solymár István, Deme Géza festőművész grafikáinak bemutatójáról.

- Sik Csaba, a Szovjet Kultura Házában rendezett Észt iparmüvészeti kiállitásról számol be, és tudósitást adunk a tegnap megnyilt jubileumi plakátkiállitásról.

- Elsőnek hallgassák meg, Végács Györgyöt.

-HA müvészettörténészeink Háy Károlyról szólnak, mindég a szocialista müvészcsoporthoz kapcsolva beszélnek róla. Ami természetesen következik életkorukból. ahonnan nézve, 1934-ben, valóban, egy csoport látható. Egy csoport fiatal mü akik mint minden fiatal müvész, meg akarják váltani a világot. De ez a csoport a királytalan királyság, tengernélküli tengernagy a kormányzása idején, általánositások nélkül konkrétan, tudati, és érzelmi inditékoktól fütötten, a szocialista Magyarországért, a kommunista társadalomért, az azt vágyók, és követelők szószólójaként tevékenykedett. Amikor Berda Ernő, akinek számomra annyira pontos lényét, súlyos két évtizedes betegsége, még nem támadta meg, elvitt a Népszava szerkesztőségének, abba a nem nagy szobájába, ahol a csoport szombati összejövetelét tartotta, számomra egészen különböző egyéniségek ültek az asztal körül. Fekete Nagy, amint akkor hivtuk, Nagy BÉla, borotvaéles logikájával, egészen más valamilyen ember volt, mint jóbarátja, akinél delente szalonnázott, Sugár Andor. Akiből az érzelmek feszüléze áradt, vagy Goldmann, és Major, akiknek renditheteten biztonsága, egy irásban, és egészében is megmért, és értékelt világot éreztetett. Háy bölcs volt. Talán az egyetlen, akire ezt a jelzőt, természetes, egyszerüséggel kell kimondani. Bölcs és jól felkészült festő, aki oppozicióban küzd, a mind kategórikusabban kibontakozó, apokaliptikussá váló fasizmussal. Minden rendelkezésére álló gondolati, és szakmai, gyakorlati eszközzel, amiért kétszer szenvedett börtönt is. Aki miközben nevel, de agitál, röplapokat metsz, nyomtat, és fest, rajzol, müveli magát, és magát müvelve alakitja a realizmusát, a szo-

cialista realizmust, ami a társadal felemelhetőségének realitásán alap k. Tehát nem vonalak, ftok, szinek és formák egy bizonyos viszonyitásán, csupán, har az ismert, és majd megismerhető lehetőségek minden eszközétatbavető tevékenységen, a társadalom érhelmi, szellemi felemése szolgálatában. A fiatal Háy Károlyban, a mérlegelő bölcsmegatartás alatt,érzelmek izzottak. Innen fakadtak expressziv vónai, szines rajzainak sora. Müvészi tevékenysége, grafikáib érte el emberi nagyságának hőfokát. A két pogányközt egy záért, a német maszlag, török áfium metszetekben az indulat, emberi, müvészi indulat, amiben a müvek fogantak, a mesters ismerete, szakmai tudása, rendező jelenlététől nyerik el adandó jelentőségüket, és értéküket. A kifejezés egyértelmüsé a jelképek használatának pontossága, a tanár Háy Károlyra utalnak. A képzőmüvészek felszabadulás utáni szervezéséb ugyanugy részt vállal, mint a főiskolai oktatás tartalmi , ervezeti müvelésében. Szinpadi diszlettervezést tanit, maga tervez diszleteket. Illusztrál, Petőfi , Csokonai, kiállimüvésztelepre jár dolgozni, intenziven él, 1960-ban, az Er Múzeumban gyüjteményes kiállitása van közösan Farkas Aladászobrászmüvésszel. DE ekkor már súlyosan beteg. Mozgalmasete, túlzottan vette igénybe szivét. Utolsó találkozásainha bár a balatonfüredi szanatóriumban, budapesti kórházban téntek, tartalmukban ugyanugy optimizmussal, és tettvágg telitett beszélgetések voltak, mint évtizedekkel azelőtt. Mszetében, nem volt hanyatló korszaka. Utolsó percig értelmn, és szépen tudott élni és alkotni. Jelentős müvész, tanár, példamutatóan etikus ember, tevékenysége, ma még nincs mó-képpen életmüvek feldolgozásával, még adósak vagyunk.

Háy Károly László

Háy Károly László festő
(Abony, 1907 – Bp. 1961)

Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Csók István, Rudnay Gyula és Vaszary János tanítványaként folytatta. 1927-től rendszeresen szerepelt csoportos kiállításokon. Első egyéni tárlatát 1929-ben rendezte.
Alapító tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának, majd a „Független Színpad" munkaközösségén dolgozott.
Megteremtette és vezette az Iparművészeti Főiskola díszletfestő szakát 1953-ig. Rendszeresen a Szolnoki Művésztelepen alkotott.
Életművét 1960-ban gyűjteményes kiállításon mutatta be Farkas Aladár művével együtt az Ernst Múzeumban.
1961-ben Munkácsy-díjat kapott.

Özvegye Havas Lujza művészettörténész.

emlékkiállítása a szombathelyi Forradalmi Múzeumban
1978. máj. 26 – szept. 10.

– Katalógus a könyvtárban –

nincs cód

~~Haussard J.~~

~~Rem~~

Hay le

Magyar nemes a XVIII. sz. elején

rajzoló

Rézm. fentitól

s következő diszmunkából:

Recueil des cent estampes, représentant différentes nations du Levant, tirées sur les tableaux peints d'aprés nature en 1707 et 1708 par Le Hay, et gravées en 1712 et 1713. Paris 1715.

Repr.

Magyarmívelődtört

IV. 376,646. l.

Magyar nemesanzony a XVIII. sz. elején

Repr. n.o. 387. l.

V. 50
V. 51
V. 49

V. 56
V. 44

V. 53
V. 51a
V. 49a

XLIX.

Háy Károly László

A Munkásmozgalmi Muzeum állandó tárlatán sze
repelnek azok a grafikái, melyeken a "fésület-
len realizmus a főszólam." Később Dési Huber
hat rá, majd Derkovits, aki mellett kiáll
a legnehezebb időkben, anélkül, hogy nézetei
megváltoztak volna. Ezért is tartja jelentő-
sebbnek magatartását művészi eredményeinél,-
a kritika. A negyvenes évek elején "Nemze-
dékek" cimmel tartott előadásai a jövő nem-
zedékhez szóltak, melyek a Szépművészeti Mu-
zeumban hangzottak el.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 12. XIX.évf.
15. sz. 13. lap.

1111

Háy Károly László

A Szociáldemokrata Párt 1942. febr. 1.-én a Népszava c. lapban, "Szabadság és nép" címmel freskópályázati felhivást tett közzé. A beérkezett művekből nagyarányu kiállitás rendezését tervezte a Szocialista Képzőművészek Csoportja. A pályázaton résztvevő képzőművészek közül a festők és grafikusok sora: Ámos Imre, Bálint Endre, Bán Béla, G. Beck Judit, Buti István, Dési Huber István, Diener Dénes Rezső, Faddi Fürstner Dénes, Gedő Ilka, Gráber Margit, Háy Károly László, Jándi Dávid.
A művészek nevének folytatása a 2.-es cédulán következik.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.
XX. évf. 11. sz. 6-7. lap.

Hóry Károly László

Befejezetlenül maradt, két pogány közt egy hazáért c., 1940-körül elkezdett 2 rínyi-sorozatának előzménye Derkovits 1514 c. fametszetsorozata.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 212p.

Háy Károly László

MDK

Szolnokon a vasutasság életét dolgozza fel rajzaiban.

KAPOSVÁRI GYULA: A szolnoki Művésztelep ügyében. Szolnokmegyei Néplap. 1956. szept. 28.

Háy Károly László, festőművész

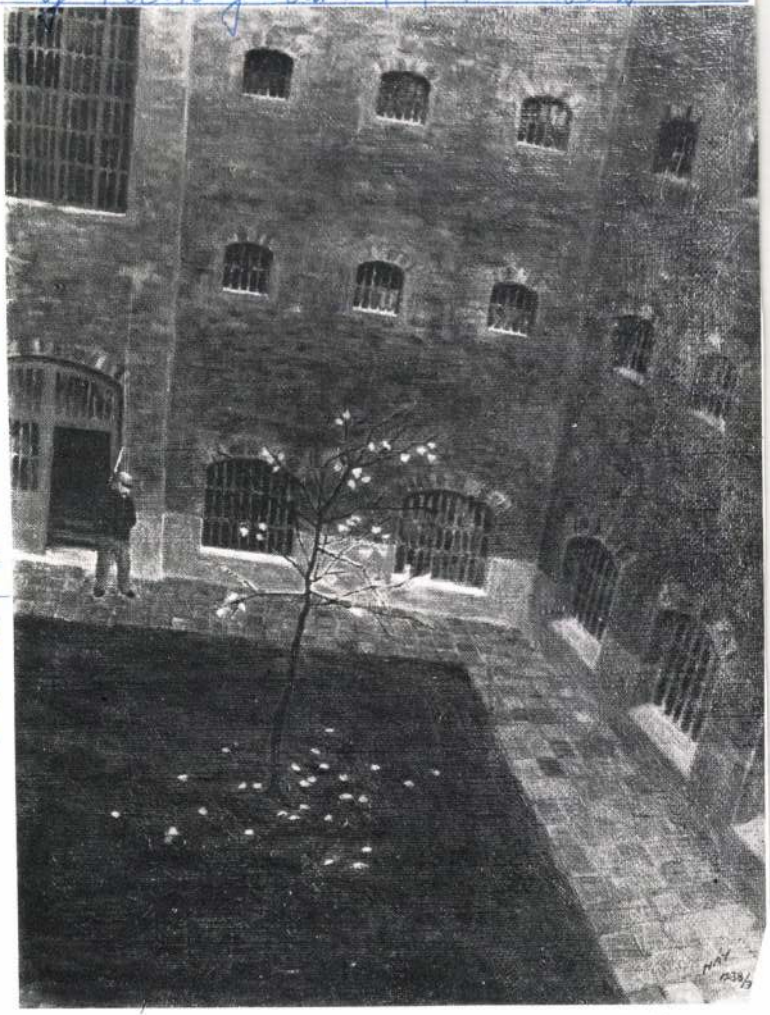

Háy Károly László: Börtönudvar, olaj, vászon, 80×60 cm, 1938–39

kori magyar művészetben sem a minőség, sem a milyenség vonatzásában nem volt semmilyen „fáziseltolódás". Ebben ugyan szeie lehetett olyan alkotás gyors nemzetközi hírének, mint *Picasso ernicája*, de az egyetemes művészetben annyira egyidejű volt a natikai és a nyelvezeti változás, hogy fontosabbnak látszik a ág dolgainak rokon szellemű, magatartású felismerése és ennek ívekben való lecsapódása mintsem a közvetlen kapcsolat vagy lcsönhatás, amely utóbbira akkor már egyébként is csak igen vés ország viszonylatában kerülhetett sor.

Igaz, Németországnak és közelebbről Berlinnek a húszas évekn annyira fontos nemzetközi művészeti szervező és kezdeményező erepe már a harmincas évek elején megszűnt (még 1933 előtt); hangsúly, akárcsak a századelőn, ismét áttevődött Párizsra, ahol harmincas évek közepére megerősödött népfrontpolitika, ha nem elsősorban művészeti szervezetek révén, de némileg nemzetközi ervező, összehangoló szerepet is betöltött. A háborús években, nikor az École de Paris-nak már nem volt erre lehetősége, folytadtak, illetve szintetizálódtak a korábbi évek tapasztalatai. A Csort életének második szakaszában, a kiállítások bizonysága szerint, gfért egymás mellett és kiegészítette egymást néhány fiatal csorttagnak a korábbi hazai hagyományokat továbbvivő munkásga és az ugyancsak antifasiszta töltésű újabb avantgarde-törekek sokféle variánsa, vagyis olyan körkép alakult ki, amely a sodik világháború után nemzetközileg is, Magyarországon is a kféle továbblépés kiindulópontjául szolgálhatott. Az 1942-es *abadság és a Nép* pályázatra beérkezett mintegy nyolcvan terv ntosabban: a kevés megmaradt alkotás és több, amatőrfotó pján azonosítható mű) bizonyítja e művészeti–politikai megzdulás egyetemes jellegét.

)e az, ami a Csoport köré tömörülő művészek munkásságára zetközileg a leginkább jellemzőnek mondható, az éppen a sajás igen súlyos hazai viszonyok között kialakult és azokra érvé minőségű (tematikai, stiláris) specifikumok sora, a vállalt poli- is művészeti internacionalizmus és a konkrétan adott hazai

Háy Kálmán László

Otto Felixmüller hátraejtett fejű

Ujlott munkása visszatéró motivum sok

magyar grafikán/Derkovits, Sugár, Háy, Berda/

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története

Akadémiai Kiadó 1971 2o.o.

HÁY KÁROLY LÁSZLÓ
LINÓLEUMMETSZETE

y jó fiaim

n küldtem bárhonnan
hitető verset,
káltam nektek
en be másként lobban,
doltam, szebben, jobban.
orban áztattátok
s fejemet.
bús felelős, te,
jaknak hiteket,
csak hiteget
am, hogy a Föld por és rongy.
áim, fiaim, Tik,
gy most sem lehetek,
n, bolond fejemmel
zerű kegyelemmel,
t ifjan éritek.
áim, fiaim, Tik,
gyan menekül?
gytok s kik – éltek – még?

szi sereg-szemle

nek küldöm

znak ifjú serege,
et, világbiró kardunk,
kön, harsog a Tavasz
harcba csapat-szemlét tartunk.

nk űzhetetlenül
g; ott vivódva mi élünk.
rszág vén kadáverét
vér, a mi vérünk.

tunk s most megpihenünk,
k, szomjas szemek fogadnak:
unk, mink is vér vagyunk,
új ütemű lovaghad.

egnap ködrongy-fantomok,
ünk megemberesedve,
outák tréfája valánk
olnap már Isten legjobb kedve.

sárkány-paripánk,
nden óvhatatlan szándék,
bad, új és romboló
a megváltó ajándék.

üst, dicső babonák
nk már bús, keserű tűzbe,
k mink az ereket
t, üzetve és üzve.

a Láznak csapata,
színt és hitet kiváltott,
ett a magyar szemen
ük most vele a világot.

kság már nem magyar,
glóbus és a magyar észnek
alnia a mi ütemünk
r sors az ábrándos enyészet.

lázunk megkerül,
osul gondolat és álom,
újat lesve a szív
kottság fojtogat, mint járom.

az új-láfó szemek,
ünnep az idegben,
csók mind-mind azóta más,
etünk a szívekben.

óz, szívét vágja ki,
ért, önmagát gyalázza,
unk mi immár mindenütt:
unk is már, hozsánna.

újság, boldog változás,
s lángol a szemekben,
örök forradalom,
l mindig ékesebben.

znak ifjú serege,
t, világbiró kardunk,
kön, harsog a Tavasz,
sz, kíséred el a harcunk.

SZILÁGY.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZILÁGY VÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A „SZILÁGY" CIMŰ HETILAP, AMELYBEN ADY ELSŐ VERSE MEGJELENT

Az én hadseregem

Fiatalok,
Forró, páratlan hadseregem,
Nem baj, ha meghalok.
Enyém az ország
S a tiétek
A legszentebb hivatalok:
Ha meghalok.
Ezt okosan csináltam:
Jöjjetek, ti,
Nálamnál bűnösebbek,
Szebbek és kevesebbek,
Többek és jobbak,
Fiatalok.
Ti vagytok az én országom
S tiétek lesz itt minden,
Ingyen,
Egy kicsit a lelketekért
S miattam.
Előre, drága hadseregem,
Előre.
Bűneim piros zászlóját
Erényeimnek sok
Fekete rojtjával
Lobogtassátok.
Síromból is rátok
(Habár ócska a szó)
Vidáman nézek.
Vitézek,
Fiatalok,
Előre.
Nincs már nekem semmim,
Ti vagytok az örökség,
A jutalom,
Ti vagytok a dalom
S fiatalok, fiaim,
Szép lesz elesni értetek
Majdnem-majdnem
Fiatalon.

(1910)

Hay Keresztely
(Christianus)
ötv.
l.
Kőmagyötvi
1449. 7.

Hay Keresztély (Christian) ötvös a 18. sz. első
felében Nagyszebenben. (Herbert H., Archiv d. Ver. f.
sieb. Landesk. 47. k. 526. l.)

Hay (Christian

Chr.

Nagpreben XVIII w. drof.

wod

HHSz 526 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

1449 **Christianus Hay**, M 1701, † 1727. (B : III,1—16?)

a) Női öv. — *Frauengürtel.*
Iparmüv. Múzeum — *Kunstgewerbe-Museum*, Bp.

Valószínűleg ugyanaz. — *Wahrscheinlich dasselbe Zeichen:*

b) Patena. — *Patene.* — „1713."
Ev. egyház, Fogaras — *Ev. Kirche, Fogarasch. Roth: 248, 697.*

~~ban~~ ~~meghalt Spoletoban 1469-ben.~~).
ben.

Jézusoal:

al benőtt előtérben felhőkön ül a Madonna és
nek Jézus áll ~~ki~~ jobb kezével anyjának
ve hajolva. Balra a térdelő szerzetes-donátor, ki
ik, ~~s kis~~ padúai szent Antal, karolja át ki bal ke-
ban ~~val, melyben~~ liliomszálat tart, átka-
t. Antal fejét dicsfény övezi. A háttér
és patakkal

ra, méretei 56:42 c/m.

~~xxx Lippi.~~ ~~Ara 6727 ft sokr.~~ = 13455 Ka

40.

v. 23-án üveg alá tette (207198)

1-8

10